Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
35 L
9

Vicenzo Vellini Giovanni

IOANNIS CAMERTIS MINORITANI, ARTIVM, ET SACRAE THEOLOGIAE DOCTORIS, IN C. IVLII SOLINI πολυΐστορα ENARRATIONES.

Additus eiuſdem Camertis Index, tum literarum ordine, tum rerum notabiliũ copia/ percõmodus Studioſis.

Cum Gratia, & Priuilegio Imperiali.

MAXIMILIANVS

DIVINA FAVENTE CLEMENTIA, ROmanorum Imperator, ſemper Auguſtus, ac Germaniæ, Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ &c. Rex Archidux Auſtriæ, Dux Burgundiæ, Brabantię, &c. Comes Palatinus &c. Honeſto fideli nobis dilecto LVCAE ALANTSAE ciui noſtro, & Bibliopolæ Viennen͂. gratiam noſtram cæſaream & omne bonum. Vidimus tabulas geographicas, VADIANIS commentarijs in Pomponium Melam adiunctas nobis tuo nomine oblatas. Quæ ut nobis mirum in modum placuerunt, ita uehementer cupimus, ut ea forma ad omnium bonarum literarum ſtudioſorum uſum publicentur. Quod & ſi te haud grauare noſtri gratia etiam impenſis magnis facturum ſciamus. Ne tam͂e priuata res tua incommodetur, quandoquidem indignum cenſemus laborem, impenſas, & officia tua pari aliorum opera ſecundariæ editionis defraudari, maxime ubi iuſsus uotumq; noſtrum intercedit præſenti noſtro cęſareo edicto, omnibus, & ſingulis, cuiuſcunq; conditio͂is exiſtant, Chalcographis, & librorum impreſſoribus ubilibet locorum in ſacro Romano imperio, etiam in terris noſtris hæreditarijs conſtitutis, ſub pœna infraſcripta diſtrictius inhibemus, ne præfatas Tabulas, & inſigne etiam PLYNII. opus quod tuis accepimus impenſis, à Thoma Anshelmo diligenti admodum Calcographo, in Municipio noſtro cæſareo Hagenogien͂. ad Hermolai Barbari caſtigationem, una cum CAMERTIS noſtri, ut laborioſiſsima, ita maxime utili Tabula in primis, nec non alia opera, quæ iuxta priuilegium & gratiam nuper tibi factam poſt præſentium datam ſub nomine, & ſignis tuis edes, per Sexennium à data editionis cuiuslibet talium Tabularum, operum, ſeu librorum imprimere, aut alibi impreſſa intra Imperij & ditionum noſtrarum limites, & in eorundem locis uenundare præſumat, audeat ſeu attentet. Non obſtantibus quibuſcunq; in contrarium emanatis aut conceſsis. Mandantes omnibus & ſingulis noſtris & ſacri Imperij fidelibus dilectis, cuiuſcunq; ſtatus, conditionis, & dignitatis etiam ſi Archiepiſcopalis, Pontificalis, Archiducalis, Ducalis, Marchionalis. Baronalis, Nobilitaris, & alterius cuiuſcunq; præeminentiæ Magiſtratus ſeu officij, ſiue eccleſiaſtici, ſiue ſecularis extiterint, ſub pœna indignationis noſtræ & ſacri Imperij grauiſsime, atq; decem Marcharum auri puri, pro una Fiſco noſtro imperiali, & pro altera medietatibus tibi LVCAE totiens quotiens huic inhibitioni, uoluntati, & gratiæ noſtræ contrafactum fuerit, applicandarum ut in præmiſsis tibi opportuno fauore adſiſtant, ac omnes & ſingulos contra hanc gratiam, & in-

hibitionem noſtram quicquam facere præſumentes huiuſmodi indignationis noſtrę & pœnæ ſententiā noſtro nomine incurriſſe protinus declarēt, & cohibeant, ſub artificio impreſſorum non utendi, amiſsionis quoque talium librorum ſic (ut præmittitur) contra hanc noſtram conceſsionem, gratiam & priuilegium impreſſorum & adductorum. Teq; ubi eos per te uel tuos requiſiueris, tenore præſentium, aut harum tranſſumpto autentico, cui eam fidem adhiberi uolumus. Quæ his noſtris prę ſentibus adhiberi ſolet & debet, prę fata noſtra Gratia & Priuilegio frui & gaudere ſinant, & ab alijs pariter obſeruari faciant, in quantum & ipſi prædictas pœnas euitare maluerint. Harum teſtimonio literarum Sigilli noſtri impreſsione munitarum. Datū in ciuitate noſtra Imperiali Auguſta, die uiceſima Menſis Iulij. Anno domini Milleſimo quingenteſimo decimooctauo. Regnorum noſtrorum Ro. XXXIII. Hungariæ uero. XXIX.

Per regem p.

Ad mandatum Cæſareæ Maieſtatis proprium

Iacobus Spiegel.

IOANNES CAMERS

ORDINIS MINORVM ARTIVM, ET SACRAE
Theologię Doctor, p̄ſtantiſsimo, ac doctiſsīo uiro
domino magiſtro STEPHANO Verbeucio
Pannonio, inclyti Hungariæ regni Maie-
ſtatis locum tenenti, perpetuam felici-
tatem deprecatur, & optat.

MIRABERIS forſitan Stephane humaniſsime Soli-nianos nuper à me æditos Commentarios primo aſpectu contuens, qđ Camers tuus ſacris ab ineunte ætate literis, ac religione inſtitutus, in ſenectam iam uergēs/hoſce labores ꝓfeſsione ipſa mea multo inferiores/hoc præſertim tempore ſuſceperim, ſuſceptoſqꝫ, & abſolutos, in manus tandem hominū tuo auſpicio emitti ſuſtinuerim. At ſunt, ni fallor, plures/qui propoſitū hoc noſtrū nedum mirenť, ſed idipſum culpent potius, carpant, damnentqꝫ paſsim acriter. Hi maxime, quibus mos eſt, in partē cuncta deteriorē accipere, & hoꝝ pręſertim turba, quę/ut prouerbio dici ſolet, Corrumpit ſine Talione cęlebs. Erant, inquiēt, alię ſtudijs tui honeſtiores uigilię. ESſemus & nos eiuſdē cū ijs omnino ſentētię, ſi ob eas, has honeſtiores uigilias diutiꝰ à nobis exulare pateremur. Verū huius generis exercitia nō niſi feriati, uel quopiā affecti tędio, in manus ſumimus. Solet enim ingeniū curis maioribus diſtractū/remiſsioribus interdū ſtudijs plurimū recreari. Sunt hęc nimirū aptiſsima ſtudioſis otia. Alia/ideſt/corporis/uulgares affectant, Nimirum,

Otia corpus alunt, animus quoqꝫ paſcitur illis,
  Immodicus contra carpit utrunqꝫ labor.
Occidet ad Circi ſiquis certamine ſemper
  Non intermiſsis curſibus ibit equus.
Firma ſit ipſa licet, ſoluetur in ęquore nauis,
  Quæ nunq̄ liquidis ſicca carebit aquis.

Inter philoſophoꝝ placita enumeratur & hoc. Nequaq̄ ſatis in re una cōſumere curā. Platonem/ quē ob cœleſtium/diuinarumqꝫ rerum eruditionem/noſtri quoqꝫ diuinū uocitant, Tragœdijs faciēdis locaſse interdū operā/memoriæ ꝓditū eſt. Eius inter cęteros/ij duo lepidiſsimi, uenuſtiſsimiqꝫ uerſiculi celebrantur.

τὴν ψυχὴν ἀγάθωνα, φιλῶν ἐπιχείλεσιν ἴσχον
  ἦλθε γὰρ ἡ τλήμων ὡσ διαβησομένη.

Quorū eſt hæc ferme ſententia.

Sauia dans Agathoni animam ipſa in labra tenebam,
  Aegra enim properans tanq̄ abitura fuit.

Ariſtoteles philoſophoꝝ

princeps, & Theophraſtus homo in eloquentia tantus, ut nomen diuinũ inde inuenerit/ſeſe ad mitiora ſtudia applicãtes/ſcripſerunt libros pluſculos de Poetica, Rethorica, Muſica, De Amore. Inſuper Tragœdias, Elegias, diuerſaqꝫ carminum genera. Præter hęc librum, cui titulũ Amatorium indiderunt/ſcripſiſse produntur. Extant eiuſdem Ariſtotelis in Homerũ etiam commentaria. Quod ijs ſtudijs animus aliorum cura feſsus reficitur, oblectaturqꝫ plurimum. Marcum Tullium Romanæ, ut ait Lactantius Philoſophiæ principem, & ampliſsimo quondam præditum ſacerdotio, ſæpe in principum conſeſsu iocis, quos Dicteria maiores proprio nomine appellari uoluerunt/uſum fuiſse conſtat. Is enim cum apud Damaſippum cęnaret, & ille mediocri uino poſito/diceret. Bibite Falernum hoc, annorum quadraginta eſt. Bene, inquit Cicero, ætatem fert. Is idem cum Lentulum generum ſuum exiguæ ſtaturæ hominem longo gladio accinctum uidiſset. Quis, inquit, generum meum ad gladium alligauit? Huius eiuſdem Quintus frater paruę ſtaturæ homo in prouincia, quam rexerat, clypeatam imaginem ingentibus lineamentis uſqꝫ ad pectus ex more depictam/ſibi poni curauerat. Hanc intuens Marcus Tullius. Frater meus, inquit, dimidius maior eſt, ꝙ totus. Iſtis non illepidiora Catonibus, alijsqꝫ ſummæ ſapientiæ uiris, qui eorum res geſtas referunt/frequenter aſcribũt. Noſtros quoque, ideſt, Theologos, qui uere eruditi habiti ſunt, & fuerunt, non abhorruiſse ab ijs ſtudijs fatebuntur, qui Septimij Tertiliniani, Cypriani martyris, Arnobij, Lactantij, Hilarij, Iuuenci, Sedulij, Prudentij, Diui Hieronymi, Ambroſij præſulis, Aurelij Auguſtini, Damaſi pontificis Maximi/uolumina reuoluerint terqꝫ, quaterque. Hi enim, & ex Latinis ſexcenti alij tam aſsiduæ lectionis fuiſse traduntur, ut nullum obſcurum licet authorem/prætererint, quem non relegerint diligenter, excerpſerint accurate, inque ſuum uſum illic lectu digna/oportune certe tranſtulerint. & accommode. Memores nullum eſse librum tam malum, qui non aliqua ſui parte prodeſse poſsit. Mitto præterea Græcos innumeros, qui CHRISTI dogma ſeruauerunt, adiuuerunt, auxeruntque plurimum. Clementem Alexandrinæ eccleſiæ præſpiterum, Iuſtinum, Quadratum Apoſtolorum diſcipulum, Ariſtidem, Methodium, Aegeſippum, Apollinarem, Origenem, Tacianũ, Militonem Sardenſem præſulem, Hyrenæum, Euſebium, Damaſcenum, Chryſoſtomum, fidei noſtræ acerrimos ſectatores/ſimili ſtudio addictos fuiſse nemini uel mediocriter erudito/in dubium uerti poteſt. Non pauci noſtris quoque temporibus uiri etiamnum Eccleſiaſtici, & apprime in ſacris literis eruditi, politiora ſtudia nedum amplexi ſunt, ſed & illuſtrarunt quidem. Beſsarion Cardinalis, Campanus, Sipontinus, Ioannes Pannonius Quinqꝫeccleſienſis conterraneus tuus/Præſules, Barbarus Hermolaus Plynij inſtaurator unicus, & Patriarcha, qui Solini ſæpe utitur teſtimonio, Marcus Muſurus Epiſcopus Hierapc-

trēſis, ac Archiepiſcopus Monēbaſienſis nouiſsime uita functus, cum quo (mentiar utinam) uerendum eſt/ne literæ Græcę, quæ cum eo repululabāt/ Chaos iterum repetant conſuetum. Huius (horreſco repetens) extāt plures ad me epiſtolæ Græco ingenio dignę/amicitię/& charitatis pleniſsimę. Nō multum ante eius infauſtum obitum, literis, quas ad me ultimas dederat, Græcum Diſtichum, quo ſe meum eſse teſtabatur hoc addidit.

Εἰ καὶ σοὶ τηλουρὸν ἀεὶ χθόνα, ναιετάοντι,
βαιὸν ἐπιστέλλω γράμμα, σὸς εἰμὶ ὅμως.

Quot ſunt Præſules, & deo dicati in humanis hodie, qui ĳſdem ſtudĳs ſeſe applicant, & his operam dantibus fauent maxime. NON poſsum nō meminiſse ſaltem paucis Reuerēdiſsimi Domini Ioannis Turzonis Vratislauienſis pręſulis, ac principis illuſtriſsimi, qui licet diuinis literis noctesq;, diesq; incūbat, ſucciſiuis tamen horis Ciceronem, Saluſtium, Liuium, Senecam, Plynium, Aulum Gellium, Columellam, Virgilium, Lucanum, Papiniū, Horatium, Iuuenalem, Claudianum, huncipſum Solinum noſtrum, ac huius genus authores alios/tractat, & relegit accurate. Eius peculiaris audita tantum uirtus, humanitas paſsim nota, uulgata circa meritos beneficentia, in ſtudioſos multis expertus fauor/me ad tantum, talemq; principem diligendum merito compulerunt.

Inclyta (quis neſcit?) iungit diſtantia uirtus.

Expoſuit hęc nobis tum fama uolans, tum Caſpar Vrſinus Doctor, & Poeta, ac in utraq; lingua plurimum eruditus, ſingulari præditus comitate, quo cū mihi gratiſsima conuerſatio. Non abſimilis in ĳſce ſtudĳs germano ſuo Reuerendiſsimus Dominus Stanislaus Epiſcopus Olomutzenſis, qui moram omnem perĳſse exiſtimat, quæ non ſit bonis literis deſtinata. Non patitur epiſtolaris breuitas hac parte exponere, quanto affectu hæc eadem ſtudia cōplectatur, & excolat Reuerendiſsimus dominus Theodoricus Kaner ſacræ Theologiæ Doctor, Zaracouienſis, ac Nouæciuitatis Epiſcopus/ mihi ob profeſsionem conſimilem, & eius paternam in me charitatem obſeruandiſsimus. Is enim ut hos Solini Commentarios in lucem ęderem/ præcipienti ſimilis hortatus eſt q̄ſępiſsime. Similibus te quoq; lectionibus oblectatum/fidem faciunt inter cætera tot ad me uarĳs temporibus ſcriptę literæ, quibus animi tui integritas, ingenĳ ſolertia, ſermonis comitas, rerum multifariam experientia, dicendi concinna facilitas, a quouis politioribus ſtudĳs beneinſtituto, uel primo aſpectu deprehenditur. Pannonicæ inſuper inſtitutiones a te nuper docte, & elegāter æditæ legiſse te diligenter nobiles authores/id eſt/ Iuriſperitos primarios, ac optimos hiſtoriarum ſcriptores/efficax perhibent teſtimonium. Quām bene ſtudioſis conſultum foret, ſi id tempus, quod curis ad regnum maxime pertinentibus, aſsidue à te impenditur, in reuoluendis bonis authoribus, ac ſcribendis libris contribuere licuiſset. At non omnia poſsumus omnes. Horum igitur

nos/ ſi Aptari magnis inferiora licet/exemplum ſequuti, relegatis ad tempus ſeuerioribus ſtudijs, & legere, & ſcribere parua ſolemus interdū. Hac quoq; ratione factum eſt, ut cum Iuliū Solinū diebus ſuperioribus ſumeremus in manus, amicorꝫ rogatu pauca in eundem, libuit annotare, rem gratam facturos ijs maxime exiſtimantes, qui ad floridam, & multifariā Plynij lectionem, quo uno uix in bonis literis Latini Græcis tribuunt principatū, faciliores aditus expetunt, & affectant. Cum enim Solinus immitandum ſibi Plynium propoſuiſset, ita eius uniuerſam imaginem, paruo corpuſculo retulit, ut in ea/quem effinxerat/authoris faciem / liceat cōtemplari. Dulcis eſt, terſus, & elegans. In eo ſiquidem authore, quę plerumq; Plynio defuit, elocutionis claritatem paſsim reperies. SED dicet fortaſsis aliquis, ea ferme omnia, quę hic paucis refert, illum copioſius, & exactius retuliſse. Scripſerunt poſt Platonem plures Academici, poſt Ariſtotelem Peripatetici multi, poſt Zenonem, Chryſippumq; Stoici alij. Poſt Epicurū ingens uoluptuoſorꝫ turba. Nec defuerunt qui poſt Mœonium Homerum, Mantuanūq; Maronē/Ilian ſcripſerint, & Aeneida. Poſt Herodotū/Liuiū/Thucididem, Saluſtium, q; plures, tū Grȩcam, tū Latinam/literis hiſtoriam mādauerunt. De diuinis, humaniſq; rebus poſt Varronem / ſunt plurimi commentati. Poſt hunc, Catonemq; Cenſorium/a multis res ruſtica expoſita ſimul, & plurimū illuſtrata. Multorum poſt Demoſthenē, Ciceronēq; actiones, orationeſq; conſcriptas legimus. Sint ergo priſci illi primum laudum nacti locū, non tamen qui poſt eos ſimilia ſcripſerunt, omni apud poſteros memoria caruerunt.

Non, ſi priores Mœonius tenet
　Sedes Homerus, Pindaricæ latent,
Cæęq;, & Alcęi minaces,
　Steſichoriq; graues Camęnę.
Nec, ſiquid olim luſit Anacreon
　Deleuit ętas. ſpirat adhuc amor,
Viuuntq; commiſsi calores
　Aeoliæ fidibus puellę.

Nec id uerendū quidem. Etenim q̄uis/

Non poſsis oculo tantum contendere Linceus,
Non tamen iccirco contemnas lippus inungi,
Et quia deſperes inuicti membra Gryconis,
Nodoſa corpus nolis prohibere chiragra.

Huc accedit, qđ plurima ſcitu digniſsima Plynio Solinus addidit frequentiſsime. De nomine, origine, & temporibus urbis Romæ. De annorum diuiſione, diebuſq; Intercalaribus. De Italicarum urbium origine, nominibus, cultoribus, quoue tempore eæ urbes fuerint ab his conditæ. De Sardiniæ incolis, ac miris eius aquis. De Siciliæ miraculis. In Græciæ, Theſsaliæ, Macedoniæ, Thracię, Cretę/aliarumq; inſularū. Inſuper Britanię deſcriptione

addidiſse Plynio Solinũ plurima/nemo utrumq; relegens inficias ibit. Sũt hic certe de ſerpentibus, de gemmis, de animalibus, deq; exoticis arboribus, de diſsono ritu hominum, de Corycio ſpecu, ac multis alijs, quæ non ſunt a Plynio ante relata. Quam copioſe, quanta elegantia, quoue ordine Indiæ miracula refert? Tot paruo hoc corpuſculo orbis miracula complexus eſt, ut non immerito opus ipſe ſuum Rerum memorabilium Collectanea/inſcribere conſtituerit aliquando. Si quis rurſus culpæ Solino dederit, quod hæc quoq; ab alijs ipſe fuerit mutuatus, Terentiana ſeipſum ſententia tutari poterit. Deniq;(inquit)nullum eſt iam dictum, quod non ſit dictũ prius. Quid præterea de ijs ſcriptoribus cenſendũ, qui a ſe dicta prius/ſæpius repetunt. Menander fecit Andriã, & Perinthiam, qui utramuis recte norit, ambas nouerit. Sed tamen diſsimili oratione ſunt, ac ſtylo. Idipſum obſeruaſse Solinũ fatebitur quisquis hunc, & quos ſequitur toto opere æqua lance penſitabit. Hac ratione nos moti, tũ Plynij, tum aliorũ, ut iacent uerba/frequẽter ſubſcripſimus locis ſuis. Non ambigimus, quin unius ſæpe ſentẽtia, fiat uerbis alterius nota magis. Hac quoq; ratione ab alterutro ſiquod mendum admiſsum eſt, a mediocriter eruditis etiã tolli poteſt. Nõ defuit, ut uerum fatear, uoluntas interdũ nobis curioſis etiam morem gerere. Non libuit præterea uel in orationis contextu, uel in uerborum expoſitione multũ temporis contriuiſse, præſertim cum tam ordo, q̃ authoris uerba plana ſatis fuerant, & aperta. Non laudo eos interpretes, qui in ijs duobus maxime occupati, ea omittunt ſæpius, quæ uel ad hiſtoriã, uel ad ueterem morem aliquẽ, uel tandem ad occultam, & ſublatentẽ doctrinã maxime faciunt/ſilentio ſoleant pręterire. Cum enim quid tale intercidit, ſummi plena iam margine libri, etiamnũ Chryſippi aceruos accumulant. Et qđ minus ferendum eſt, ea ſuis commentarijs aſsuunt, quæ non magis authori exponendo conueniunt, q̃ cæteris quibuſcunq;. Sunt fateor ea plerumq; pulchra, ſed nunc (inquit ille)non erat ijs locus. Sed nec culpa carẽt, qui ſuis ſcriptis nobilium authorũ nedum ſenſus, ſed ut iacent uerba/nulla eorũ habita mentione pro ſuis frequenter interſerunt, cum ſit pulchrũ, decens, & debitum fateri, per quos profeceris. Sicubi nec nos a multiloquio abſtinuimus, id maxime factum prudens lector intelliget, cum primę claſsis authorũ uerba, uel ſententias retulimus. Rati pulchrũ fore plures, & quidem nobiles ſcriptores idem audire loquentes. Laudabunt, reor, propoſitum noſtrũ, quibus Solini nota fuerit ęmulatio. Vtile enim nobis uiſum eſt authoris, quem æmulatũ ipſe/uerba ſubnectere, quibus iuxta ſe poſitis, ferat prudens lector mox de utroq; ſententiã. Sed relegare Lectorem (inquit) ſatis erat. Cõmoda, & oportuna menſa eſt, quæ cunctis neceſsarijs inſtructa ſit. Ingratũ demũ cõuiuis opipare refectis licet, poſt cibũ aliunde potum quærere. Frequenter etiam relegamus ad authores lectorem, qui de dubijs, cũ opus fuerit rogentur omnibus. Terruerunt nimirum ſæpe nos Soliniana

quotquot uidimus exemplaria, qđ ea omnia tam mutila, tamq́ꝫ deprauata comperimus, ut multis in locis authoris ſenſa a Delio etiã quouis natatore nullo modo/uel uix dinoſci poſsent. Non defuerunt exemplaria uetuſtiſsima plura nobis. Verum tanto ea mendoſiora reperimus, quanto fuerant ipſa uetuſta magis. Hanc fuiſse cauſam crediderim, cur Hermolaus Plynij Pomponij, Senecæ, Quintiliani caſtigationibus, Solinianas etiam non addiderit. Fateor huius quoq́ꝫ authoris Hermolaũ loca aliquot primũ reſtitu iſse, ſed ab eo uix ex centũ/locum unum legimus reſtitutũ. Nemo emunctę naris lector Solinũ quondam a Beroaldo/ſuo nitori reſtitutũ fatebitur, qui noſtras caſtigationes cum illis diligenter contulerit. Nec tantum in hoc pul uere curæ nobis tribuimus, quin ſuperſint loca adhuc aliqua, quæ diligentiori lima egeant, & indagine. Ea ſiqua ſint/ueluti fugitiua mancipia/in poſterum pęnas dabunt. HAS ergo paucarum noctium uigilias libuit ſub tuo tantum nomine publicare, quibus affectum erga te meum, tu ipſe in primis, demũ lecturi eas alij agnoſcerent paſsim omnes. Rati exiguum hoc munus noſtrum tuæ excellentię futurum non omnino ingratũ, quod probe intelligas/donum quodlibet/uel ex largientis animo, uel ex ſuſcipientis conditione/trahere qualitatẽ. Ecaſtor, inquit Plautus, cõdignum donum, qualis eſt, qui donum dedit. Immo ſic condignum donum, qualis eſt, quoi dono datum eſt. VALE felix ſemper ad uota. Viennæ Pannoniæ. VI. Calendas Februarij, anno poſt CHRISTI natalem. M.D.XX.

τέλος

THEODORICVS KANER SAcrę Theologię Doctor, Zaracouienſis epiſcopus, ac Nouæ ciuitatis elect⁹ Antiſtes.

Plynius excoluit naturam pluribus omnem/
 Informem uultu tempus aduſq́ꝫ ſuum.
Naturæ parui SOLINVS cultor agelli
 Floribus e multis legit ubiq́ꝫ roſas.
Quod nitidus floreſcit ager/dat cura Camertis,
 Is ſegnem quoniam ſuſtulit inde ſitum,
Ergo cum primis debes ſtudioſe Camerti,
 Quo duce purgatas isq́ꝫ, rediſq́ꝫ uias.

M. THOMAS RESCH VIENnenſis eccleſię Canonicus, ſacrę Theologię Licenciatus, Poeta Laureatus.

Qui cupis immenſi miracula plurima mundi
Noſcere, doctiloqui uolue Camertis opus.
Explicat/illuſtrat, penitiſsima ſenſa uirorum,
Sentibus abſtruſis/pandit ubiq; uias.

CASPAR VRSINVS DOctor, & Poeta.

Nudus oberrauit prius hic/& languit ęger
Solinus uarię conditor hiſtorię.
Multa ſorde grauis uix membra labantia traxit,
Iamq; impendebat certa ruina libro.
Qui nunc conſpicuo prodit decoratus amictu,
Et uigor in ſolido corpore priſcus adeſt.
Sęcula debuerint Solino multa: Camerti
Munera Solinus debet ob iſta meo.

ALIVD EIVSDEM.

Ingentem meruit numeroſa in ſæcula famam
Maximus in terris Amphitrioniades.
Durat adhuc illi purgatæ gloria Lernæ,
Viuit & Augeï fama laboris anus.
Si non eſt maior, par eſt tua gloria ſummis
Alcidæ factis officioſe Camers.
Nam mendis uarij purgaſse uolumina Plynij,
Solinoq; ſuum reſtituiſse iubar
Herculeæ uirtutis opus. Sed ſola nec omnis
Illius inuictam Græcia ſenſit opem.
Tu uero indomitis totum ſudoribus orbem
Acer, & iſta omnes ſedulitate iuuas.

PHILIPPVS GVNDELIVS
Patauienſis Lectori.

Quisquis diuitias amœniorum
Quærís lector amice litterarum,
Solinum lege, quo nihil Latinæ
Maius, candidiusq; habent Camenæ.
Seu ſpectes uariam eruditionem,
Seu malis Charitas ſtili nitenteis,
Seu res præcipuas, reconditasq;
Formis, ingenio, ſitu, ſtupendas,
Quas Natura ſinu fouens capaci
Largitur ſolido benigna mundo.
Hoc dante Alipedis modo leuatus
Totum deſpicies ſublimis orbem,
Securusq; grauis uolans ruinæ
Subiectas animo uidebis alto
Terras, æquora, cardinesq; rerum,
Aduerſo gelidos Noto Triones,
Quaq; abdit radios, leuatq; Titan.
Quicquid deniq; continet profundo
Nympharum pater ambeunte Nereus.
Obſcurum uarijs ſed hunc tenebris,
Et nuper lacerum frequente monſtro
Mendarum ueterum/ Camers repurgans,
Ac clarum modo priſtino nitore/
Comunem tibi fecit/ utilemq;,
Quisquis diuitias amœniorum
Quæris Lector amice litterarum.

ALEXANDRI BRASSICANI
Cantſtatini Philoſophi, Poetę, & Oratoris Laureati; in Enarrationes. D/ Camertis in Solinū. Epigramma.

Sol Iouis Aetherei eſt oculus, uidet omnia mundi
Mulciberis pandens rętia ſparſa dolis.
Cimmerias tenebras. tunc; antra illunis abyſsi.
Mopſopia primus pulſat ab arce Camers,

Naturam hic reparat, fuerat quæ ruſtica Baucis,
Ex Hecale informi reddidit ille Helenen.
Ille oculus mundi, radianti lampade, captum
Humanum excedit, Dij bona fila ſinant.

HVLDRICHI FABRI RHETI CARmina, pro noua Solini editione.

Extulit in lucem media Solinus apertam
Parte caput lacer, & ſquallidus ora nimis.
Haud ſecus ac Stygij curſu luſtraſset anhelo
Fluminis/ardentes ſeu Phlegetontis aquas.
Tempore ſic longo circum tot nobilis autor
Oppida delituit ſpretus ubiq; loci.
Nemo manus porrexit ei, nec uulnera paſsim
Tergo inflicta ſuo terſit in huncce diem.
Quod niſi perdocti ſollers modo cura Camertis
Acceſsiſset, adhuc dulce iaceret opus.
Ecce Camers illum proprio iam marte diſertus
Scriptorem peperit, reſtituitq; ſibi.
Nunc igitur quocunq; uolet Solinus abibit
Prænitidus/uolucer, nempe Camertis honos.

FRANCISCVS LADO SICVLVS Tranſsyluanus ad Lectorem.

Perlege narrantem uaſti miracula mundi
Solinum Lector, perlege ſed reducem.
Reddidit Hippolitum uitæ Titanius heros,
Quem dedit indignę dira nouerca neci.
Dicitur & gelidos animaſse Caducifer artus,
Et recidiua bonus uulnera Phillyrides.
Tempus edax pariter lento Polyhiſtora morſu,
Ad prope tartareas pręſserat uſq; domos.
Hunc ſed enim uindex tandem miſerata Camertis
Cura uel ad ſuperos extulit uſq; deos.
Quin etiam docti ſpacioſa uolumina Plynij
Facta Camertino pollice clara nitent.
Hinc uarias rerum, Lector ſtudioſe latentum
Naturas facili ſcire labore potes.
Eia age nunc, illi, meritorum parua ſuorum
Præmia/ſed grates dicito perpetuas.

LVCAS ALANTSE BIBLIOPOLA
Ciuis Viennenſis; Studioſis
Salutem.

CVM ſemper alias pro uirili mea annixus ſum ſtudioſi/uti optimos quoſq; authores cura/impenſiſque meis uobis publicarem, tum præcipue hoc ſpero à me præſtitum, nunc Iulio Solino cum IOANNIS CAMERTIS commentarijs, nuper uero Pomponio Mela cum minime contemnendis Ioachimi Vadiani Scholijs/meo auſpicio impreſsione uulgatis, utinam tanta ueſtra cum gratia, quanta uel indubia omnium fruge, uel meis certe impenſis atq; laboribus. Quorum ſpero rē ipſam apud uos atq; adeo omneis perhibituram teſtimonium.

Solinum certe tantopere hactenus doctis omnium expetitū, plurimum abeſt ut parum uobis gratum fore uerear, uel quod ipſe tanta pręſtans per ſe tum eruditione, tum gratia, talia prorſus uno in opere abſoluerit, δι [illegible]. Vel quod ita demum & illuſtratus, & prorſus recreatus progreditur, ut nec mendæ obſtaculum, nec obſcuritas faſtidium paritura ſit legentibus. Quod (ne quis mearū me præconem mercium arbitretur) reipſa malo quemuis experiri. Id unum uobis perſuaſum uelim, me non tam priuati emolumenti, q̄ publici commodi gratia, & laboraſse hactenus, & laboraturum, modo ſciam hoc quicquid eſt meę operæ boni à uobis cōſultum iri.

VALETE, ET ME AMATE.

SOLINI VITA PER IOANNEM
Camertem ædita.

QVA ætate Iulius Solinus floruerit, nil certi a peritioribus proditũ eſt. Id accidiſſe crediderim, q̃d eorũ monumenta, qui poſt eum ſcripſerunt, Barbaris cuncta uaſtãtibus, fere perierint uniuerſa. Miror Chronicarũ ſupplemẽti obſcurũ ſcriptorem alias tradidiſſe, hunc Solinum Auguſti Cæſaris floruiſſe temporibus, cui & πολυΐστωρα dedicaſſe cõmemorat. Conſtat enim Solinum Veſpaſiani principis in hoc opere meminiſſe. Ex annorũ autem inter utrunq; Cæſarẽ computatione, euidens eſt, non potuiſſe Solinũ opus ſuũ Auguſto dicaſſe, & Veſpaſiani Cæſaris res geſtas retuliſſe. Meminit præterea Solinus Suetonij Paulini, quẽ Plynius ſe uidiſſe teſtatur. Huc accedit, quod ex Plyniano fonte Solin⁹ hauſerit ferme omnia. Cum tamẽ ſcribens hæc infantiæ ſuæ in operis exordio ueniam ſibi dari poſtulet ab amico. Sed cũ necubi Plynij, per quem profecit habuerit mẽtionẽ, ſuſpicor uiuẽte adhuc Plynio opuſculũ hoc ſuum ſcripſiſſe Solinũ. Hinc factũ forſitan, ut uiuentis nõ meminerit authoris. Conſimili ratione potuit euenire, ne unq̃ Plynius Dioſcoridis nobilis, eiuſdem cũ eo tẽporis ſcriptoris nomen recenſuerit, cũ conſtet tamen innumera ex eo in opus ſuũ Plyniũ tranſtuliſſe. Eadẽ culpa poterit Dioſcoridi imputari (Nam uter ab utro ſurripuerit, apud Ammonẽ inueniri poſſet) ſi is oppreſſa Plynij mentione tanta ex eo fuerit ſubfuratus. Qui de Xenophontis, Platoniſq; uita, & moribus, pluraq; de iiſdẽ alia exq̃ſitiſſime ſcripſere, tradunt nec Platonẽ Xenophontis, nec cõtra Xenophontẽ Platonis, cũ eſſet uterq; Socratis diſcipul⁹, in tot utriuſq; uoluminib⁹ inſeruiſſe nomẽ. Hi ſunt inuidiæ nimirum, credite, mores;

Vt ſua q̃ rarus tempora lector amet. Vera Naſonis ſententia.
Paſcitur in uiuis liuor, poſt fata quieſcit. Quid de Macrobio, qui integras ſæpe paginas ex Gellio, de Placido, qui ex Seruio, Acrone, qui ex Porphyrione. Quid de ſexcentis alijs, qui longas cõmentationes, ſuppreſſis unde ſumpſerint authoribus, ad uerbũ ſibi omnia tribuerũt. Nemo ambigit Aulum quoq; Gelliũ Latinæ linguæ delitias Liuiana lectiõe plurimũ profeciſſe, cum tamẽ T. Liuiũ Latinorũ hiſtoricorũ longe principẽ ſuarũ Noctiũ noluerit eſſe participẽ. NEC aſſentior quorundã opinioni, qui ea ſpe Solinũ nullã habuiſſe Plynij mentionẽ exiſtimant, ut Plynij exemplaria deperirent penitus. Sicq; eius Collectanea extarent ſola, nec procedente tẽpore ab ullo poſſent ſua furta dinoſci. Qua mente Florus, & Iuſtinus laboraſſe creduntur. Eſſet utinã tot bonorũ authorũ amiſſionis hæc ſola cauſa. Extarent hodie Catonis (ut Græcos interim miſſos faciã) Varronis, Nigidij, Saluſtij, Hygini, Celſi, Ennij, Furij, Varij, Actij, Neuij, Pacuuij, nobiliũ authorũ monumenta, quæ magna ſtudioſorũ factura perierunt. Vtcunq; factum ſit teſtatur Solinus ingenue, quicquid in Polyhiſtore compreſſus

eſt deſcriptoribus receptiſsimis emanaſse. Suumq; nil propriũ eſse dicit,
cum nihil(inquit) amiſerit antiquitatis diligentia, quod intactum ad hoc
uſque æui permaneret. Rurſus conſtantiam ueritatis penes eos eſse teſtat̃,
quos in opere fuerit ipſe ſequutus, Nec dedecori Solino aſcribendum, qđ
paſsim fuerit Plynium ęmulatus, ſicut nec Maroni dandum crimini, quod
toties ueterum poetarum/Homeri pręſertim uerſus in ſuum opus tranſtu-
lerit. Non enim parua uirtus authorem optimũ optime æmulari. Fuiſse So
linũ Romanũ tum ex ſcribendi ſtylo conijcitur, tũ qđ frequenter quom dę
Romanis mentio intercidit, eos ijs locis multis noſtros ſoleat appellare. So-
lini authoritate nedum recentiores ſcriptores, Sipontinus Perotus, Do-
mitius Calderinus, Angelus Policianus, Hermolaus Barbarus, Ianus Par-
rhaſius, ijsque alij plures ſimiles, quos non iniuria inter ueteres quis annu-
merarit. Sed Seruius ſecundo Georg. & Priſcianus in. vi. inſignes Grãma-
tici nominatim etiã uſi ſunt. Dionyſij quoq; interpretẽ/ſiue is Priſcian⁹ fu-
erit, ſiue Rhẽnius, ĩtegras Solini clauſulas ſuis carminib⁹ frequẽter ĩſeruit.
Solini, ni fallor, ſunt omnia, quę de annorũ diuiſione, & diebus intercalari-
bus à Macrobio ſunt relata. Doctores præterea ęcclesiaſtici, Diuus Hiero-
nymus, Ambroſius, Auguſtinus, item Doctiores alij, iiſdẽ fere uerbis So-
lini ſæpe ſunt ſententias mutuati. Sunt qui perinde Plynianam Simiam So-
linum nuncupent, quemadmodum Titianum oratorum, Arulenum Stoi-
corum, Iulius Capitulinus, Plynius Cæcilius, Sidonius Apollinaris Si
mias nominatos fuiſsę tradunt. Sed hi non aduertũt eos per con-
tumeliam Simias appellari ſolitos, qui uel ab alijs prius tradi-
ta/eodem quoque ordine/referunt, uel non eos autho-
res, ſed eorum umbram potius æmulantur. Verum
Solinus ſic Plynianam phraſim æmulatus eſt,
ut uenia dixerim aliorum, uix ſit repertus
alter, qui Plynianæ maieſtati propius
acceſserit. INſcripſit librum hũc,
ut in uetuſtis quibuſdam ex-
emplaribus inuenitur,
Autio amico, cui
& opus tradi-
dit caſti-
gan-
dum. Sunt
qui alia ſui in-
genij monumenta
reliquiſse tradant, quæ
uel tẽporis iniuria perierũt,
uel abſtruſo loco copiam blattis forſitan delitеſcunt.

IVLIVS SOLINVS AVTIO SVO.S.p.d.

QVoniā quidā [a] impatientius potius/q̄ ſtudioſius opuſculū, qđ moliebar ītercipere ꝑperarūt, idq; etiā tū impolitū in mediū [b] dederūt, priusq̄ inchoatę rei ſumma manus imponeret, & nūc exēplaribus corruptis, q̄ damnata ſunt q̄ſi ꝑbata circūferunt, p̄teritis, q̄ ad incrementū cognitionis acceſſerūt cura [c] lōgiore. Ne forte rudis, & impfecta materia/uelut ſpectatus a me liber, corpuſculū ſentētia mea dígeſtū, ut noſceres miſi. Primo, qđ referēdus ad induſtriā tuā fuit tenor [d] diſpoſitiōis. Deinde ut ſcabrę [e] adhuc īformitatis ꝑditio, editiōe uera extingueret. Erit igit̃ operi iſti titulus POlyhiſtor. [f] Nā quē in exordio deſignauerā ſcilicet/ Collectanea rerū [g] memorabiliū/ cū ĩs, q̄ improbauimus / placuit oblitterari. Collata igit̃ hac epiſtola cū ea, q̄ auſpiciū ſcriptiōnis facit, intelligis eodē te [h] loco habitū, quo eum cui laboris noſtri ſummam dedicauimus.

a ℭ QVOniā quidā.) Conquerit̃ hac epiſtola Solinus quoſdā impatiētius potius, q̄ ſtudioſius opuſculū/nondū abſolutū/intercipere ꝑperaſſe, idq; etiā tū impolitū in mediū dediſſe priusq̄ inchoatę rei ſumma manus imponeret. Et nunc (inquit) exēplaribus corruptis, quæ damnata fuerant/ quaſi ꝑbata, circūferunt, pręteritis, q̄ ad incrementū cognitionis longiore cura acceſſerunt. Hanc opuſculi nondū abſoluti interceptionē reor fuiſſe cauſam cur Solini oia exēplaria tā mutila, tamq; deprauata ad nos puenerint. Ex prima eñl mutila, & deprauata ędítione, exēplaria excripta, mutila, & deprauata eſſe neceſſe eſt. Fuiſſe praterea hanc eandē cauſam, quare Solinus operi ſuo Plynĳ nomen non inſeruerit. Interſerturus ſi licuiſſet erat. Caſum conſimilē, cum libros de ſācta Trinitate ſcriberet, accidiſſe ſibi quadā epiſtola conquerit̃ Auguſtin⁹. De Trinitatę, quę deus ſummus, & uerus eſt (inquit) libros iuuenis inchoaui, ſenex ędidi. O miſerā quippe hoc opus poſtea q̄ comperi pręreptos mihi eſſe, ſiue ſurreptos anteq̄ eos abſoluerem, & retractatos, ut mea diſpoſitio fuerat/expolirē. Nō enim ſingillatim, ſed oēs ſimul ędere ea ratione decreuerā, qua p̄cedentibus cōſequētes inq̄ſitiōe proficiēte/necterentur. Cū ergo per eos homines, priusq̄ uellē ad quoſdā illoꝝ peruenire potuerūt, diſpoſitio mea nequiſſet impleri, interruptā dictationem relinquerā. cogitans hoc ipſum in aliquibus meĳs ſcriptis conqueri, ut ſcirēt qui poſſent non a me fuiſſe eoſdem libros ęditos, ſed ablatos, priusq̄ mihi ęditione mea digni uiderent̃ &c. Nō immerito reprehēſiōe dignū Solinus exiſtimabat eſſe opus, qđ nō Multa dies, & multa litura coercuit, atq; Perfectū decies nō caſtigauit ad unguē. b ℭ In mediū.) Minus diſpendioſum rebat̃ Solinus/ſi ſurreptū/nondū tamen caſtigatū opuſculū ſuū apud ſurreptores delituiſſet, q̄ qđ ſic interceptū in multoꝝ tandē manus delatū fuerit. Tanto enim magis fama minuit̃ authoris, quanto eius inexpolitū opus docti plures lectitarint. c ℭ Cura long.) Experit̃ quilibet nō ratione carens, longo ſtudio, aſſiduaq; lectiōe, ac rerū multarū uſu, doctrinā, & ſapientiā plurimū ꝑfici, & intendi. Aiunt, q p̄cepta de acq̄renda doctrina, & ſapiētia tradiderūt, oportere eū hominē, q peritus, & ſapiēs eſſe cupit/uerſari, exercerią; in rebus cominus noſcendis, periclitandisq;. Et ea oia acta, & euenta firmiter meminiſſe, & p̄inde ſapere, ac conſulere ex ĩs, q̄ pericula ipſa rerū docuerūt. Inter Salomonis Adagia nūerat̃ & hoc. Audiens, ſapiēs, ſapiētior erit, & intelligēs gubernacula poſſidebit. Quibus uerbis oſtendit̃ neminē tā ſapientē eſſe in hac uita, q nō poſſit ſapiētior eſſe etiā dictis minorū. Audiuit regina Saba Salomonē, minor maiorē, & ſapiētior redĳt. Audiuit Moſes ſocerū multo inferiorē, & ſapiētior factus eſt. Similia in q̄plurimis facta eſſe experientia innotuit. Vidēdū tñ eſſe ait primo Epiſt. Seneca, ne lectio multoꝝ authoꝝ, & omnis generis uoluminū/habeat aliq̄d uagū, & iſtabile &c. d ℭ Tenor.) Opuſculi cōtinuatio, atq; ordo. In operis exordio ita de locis, rebusq; alĳs ſe Solinus ſcripſiſſe ait, ut ſeruata orbis diſtinctiōe, ſuo quoq; ordine reddiderit uniuerſa. e ℭ Scabrę.) Aſpitatis, indigeſtionisq;. Sumptū nomē a carnis cōtractione, q̄ rugoſa dū cōtrahit̃ ſolet fieri. Intelligit aūt ea loca, q̄ in uulgatis Solini exēplaribus deprauata ferunt̃. f ℭ Polyhiſtor.) Multiſcius. πολὺ multū, ἱστορέω, inquiro, ſcio, narro. Vnde hiſtoria Gręcis narratio dicitur. Fuerūt & alĳ plures, qui ob uariarū rerū peritiā Polyhiſtores dicti ſunt, ut Appion Gręcus homo, Alexāder Mileſius, itē alĳ. g ℭ Collectanea.) Cū Solini omnes codices hunc, uel ſimilē titulū præferant, apparet inemendata huius authoris exēplaria ad manus poſteroꝝ deuenisse. Si qui ergo errores fuerint in hoc opere/uerius alĳs/q̄ Solino merito aſcribent, cū inemēdatū opuſculū qui interceperāt/inuulgarint. h ℭ Eodē te locū habitū.) Alter eſt, cui librū Solin⁹ inſcripſit, ab eo, ad quē epiſtolā hanc cū caſtigato opere deſtinauit, qđ nō aduerterūt, qui utrāq; epiſtolā ad Autium ſcriptam exiſtimarunt.

IOANNIS CAMERTIS ORDINIS MINORVM, BONARVM ARTIVM, AC SACRAE THEOLOGIAE DOCTORIS EXIMII, IN IVLIVM SOLINVM ENARRATIONES.

CVM & aurium.) Ex Horatij præcepto in arte Poetica dat amico ſuo bonarum artium ſtudioſo/opuſculi ſui ſupremũ examen. Si quid olim/
Scripſeris (inquit ille) in Metij deſcendat iudicis aures,
Et patris, & noſtras. Sui aũt propoſiti tres reddit Solinus rationes, uidelicet amici/ cui librũ caſtigandũ tradit/clementiã. Bonarũ artium ſtudiũ, Poſtremã eius amici erga ſe benignitatem. Monet his uerbis Solinus ſcripta non niſi elimata, terſa, atq; diligentiſsime caſtigata in uulgãda. Rurſus amicoꝝ prudentiũ iudiciũ in rebus ſerijs/ requirendũ. Itemq; ne nobis in rebus noſtris nimis cõplaceamus. In hiſce p̃terea rebus doctiores conſulendũ fore. Nota eſt in Pœnulo Plauti ſententia.
Viam, qui neſcit (inquit) quà deueniat ad mare, eũ oportet amnẽ quærere comitẽ ſibi. Nõ abſimile huic in fine epiſtolarum Horatianũ præceptum.
Viuere ſi recte neſcis, decede peritis.
Libri præterea examen, nõ niſi peritis committendũ inſinuat. Quiſq; eni (ut i Ethicis diſſerit Ariſtoteles) bene iudicat, quæ cognoſcit, & horũ bonus eſt iudex. Tria ſunt/authore primo Georgicoꝝ Heſiodo/ hominũ genera. Eius ỽſus ſunt, quos Ariſto. quoq; recenſuit in prĩo Ethicoꝝ uolumine.
Optimus hic/ſeſeq; nouit cũcta magiſtro,
Proſpiciens rerũ fines/ melio; ra ſecutus.
Dignum laude uirum parentem recta monenti
Credimus, ille tamen ſibi qui non conſulit, aut qui
Alterius præcepta fugit, uir inutilis extat.

IVLII SOLINI POLYHISTOR. PRAEFATIO.

Quæ ſit operis, & authoris intẽtio. Caput. I.

a CVm[a] & aurium[b] clementia, & optimarũ artiũ ſtudiis præſtare te cæteris ſentiam, idq; oppido expertus/ de bñuolentia tua nihil temere perceperim/ putaui examen opuſculi huius tibi potiſsimũ dare/cuius[d] uel induſtria promptius ſuf-
b fragiũ: uel benignitas ueniã ſpondebat faciliorẽ. Liber[e] eſt ad compendiũ præparat⁹: q̃tumq; ratio paſsa eſt, ita moderate rep̃ſſus, ut nec prodigã ſit in eo copia, nec damnoſa cõcinnitas. Cui ſi animũ propius intẽderis, velut[f] fermentũ cogni-
c tionis magis ei ineſse, q̃[g] bracteas eloquẽtiæ deprehendes. Exquiſitis[h] enĩ aliq̃t voluminibus ſtuduiſſe me cõpendio fateor, ut & a notioribus referrem[i] pedem: & remotis largius immorarer.

b ℭ Clementia.) CLaritudine, ac lenitate mentis. Clemẽtia, quã Græci ἀνεξικακίαν uocant, eſt tẽperãtia animi in poteſtate ulciſcendi, uel lenitas ſuperioris aduerſus inferiorẽ in cõſtituendis pœnis. Vel eſt inclinatio animi ad lenitatẽ in pœna exigẽda. Eſt aũt hæc crudelitati oĩno cõtraria, cũ crudelitas nihil aliud ſit, q̃ atrocitas animi in exigendis pœnis. Nullã ex oĩbus virtutibus magis homini cõuenire ſcimus, quã clementiã/cũ ſit nulla humanior. Hæc in quãcunq; domũ p̃uenerit, eã felicẽ, tranquillãq; præſtabit. Sed in regia/quo rarior, eo mirabilior. Nihil eſt laudabilius, nihil magno & p̃claro uiro dignius/placabilitate atq; clemẽtia. Tanta, tãq; excellẽs hæc uirtus eſt/ ut, cũ uincamur in omni Munere, ſola deos æquat clementia nobis. Hæc ex M. Tul. primo Officioꝝ. Seneca in lib. de clementia ad Neronẽ, Claudiano de quarto Honorij Conſulatu. Extat apud Max. Valeriũ titulus, q; de humanitate, & clemẽtia inſcribiẽ, factorum & dictorum memorabiliũ libro quinto. c ℭ Oppido.) SAtis/ſuperq;. d ℭ Cuius uel induſtria.) AD id refertur, quod dixerat. Et optimarũ artium. &c. e ℭ Liber eſt ad compendiũ præparatus.) ARgumentũ operis eſt/exponẽs quid ſcilicet opuſculum in ſe cõtineat, & qualis in eo procedẽdi modus. f ℭ Fermentũ.) MIxturã, augumẽtũq;. g ℭ Bracteas.) FVcum, uerborũ ſupfluitatem/ac faſtum. h ℭ Exquiſitis aliquot.) PLyniana imitatio, p̃logo primi naturalis hiſtoriæ. Exquiſitis (inquit) authoribus centũ, & cætera. i ℭ Referrem pedem.)

Prouerbialis figura/ de ijs, qui nõ in obuium quodlibet pedem mouent. Vtitur eadem & infra cap. 57. Verũ (inquit) ne ab alijs referamus pedem. Et Ammianus Marcellinus lib. hiſtoriarum. 26. a pricipio. Ouidius ſexta. 2. de Ponto. Turpe referre pedem. Diuerſa ab illa Horatij undecima. 3. Carminũ. I pedes, quo te rapiunt, uel auræ. Quadrat huic loco & diui Hieronymi de locis Hebraicis ſententia. Vt enim (inquit) excelſa mihi nõ uendico, ita terræ inhærentia me ſupergredi poſſe credo.

a ℂ Locorũ cõmemoratio.) SCripturus Solinus plurima orbis miracula, exponit loca, in quibus ea mira/facta narrantur. Ad hiſtoriã enĩ maxime pertinet nedũ rem ipſam exponere, ſed a quo, quãdo, & ubi geſta fuerit, explicare. b ℂ Quorum.) LOcorum uidelicet. c ℂ Suo ordine.) Diuus Auguſtinus cap. 13. deciminoni Ciuitatis dei, ordinẽ definiẽs. Ordo eſt (inquit) pariũ, dispariũq; rerũ ſua cui loca tribuẽs diſtributio. Orbis pulchritudo/ inquit 12. Metaphy. Ariſtoteles in ordine, & diſpoſitiõe cõſiſtit. NOtatu dignũ eſt/ in rebus oĩbus Horatianũ in arte Poetica pceptum, quo ait, Singula quæq; locum teneãt ſortiter decenter. d ℂ Vt ſi nihil aliud/ uarietas ſaltẽ.) Hi authores pſertim ad ſe lectores alliciũt, in quib9 uel ſuauis fuerit elegãtia, uel ipſa ſaltẽ materia recreat ſtudioſos.

Locorũ[a] cõmemoratio plurimũ tenet, in quã par a
tẽ ferme ĩclinatior eſt vniuerſa materies.[b] Quo-
rum cõmeminiſſe ita uiſum eſt/ vt inclytos terra
rum ſitus, & inſignes tractus maris/ ſeruata orbis
diſtinctiõe, ſuo[c] quoq; ordine redderem9. Inſer- b
uimus etiã pleraq; differenter cõgruentia/ vt[d] ſi
nihil aliud/ ſaltem uarietas ipſa legẽtium faſtidio
mederet. Inter hæc[e] hominũ, & aliorum animaliũ
naturas expreſsimus. Addita ſunt pauca de arbo c
ribus, & lapidibus[f] exoticis: de extimarũ[g] gentiũ
formis, de ritu diſſono abditarũ nationũ. Non-
nulla etiã memoratu digna, quæ pter mittere in-
curioſum uidebat,[h] quorum authoritas (quod im- d
primis induſtriæ tuæ inſinuatũ uelim) de ſcripto-
ribus manat recepti ſsimis. Quid enim propriũ
noſtrũ eſſe poterit, cum nihil omiſerit[i] antiquitas

e ℂ Hominũ.) CApite quarto, & tribus ſequẽtibus, hominũ natura exprimit̃ copioſe. De alijs anialibus/ arboribus, ac exoticis lapidibus, locis plurimis. f ℂ Exoticis.) PEregrinis. g ℂ Gentiũ formis, de ritu diſſono.) PRæcipue cap. 43. ubi de Aethiopia ſermo eſt. Multa rurſus ca. 65. q̃ loco Indiæ miracula plura refert. h ℂ Quorum authoritas.) Quantũ magnorum uirorum authoritas in rebus ualeat. Euripidis v̾ſibus in Hecuba demonſtrat̃. Sunt aũt Euripidis v̾ſus hi.

τὸ δὲ ἀξίωμα καὶ ἂν κακῶς λέγῃ τὸ σόν,
πείσει· λόγος γὰρ ἔκ τ' ἀδοξούντων ἰὼν,
κἀκ τῶν δοκούντων, αὑτὸς οὐ ταυτὸν σθένει. Verba ſunt Hecubæ ad Vlyſſem.

Authoritas uero (inquit) & ſi male dicat, tua
Perſuadebit. Nam ab inextimatis proficiſcens oratio,
Et ab exiſtimatis/ eadem haud quaq̃ tantundem ualet.
Hos Euripidis ue ſus in Latinum Ennius ſic conuertit.
Hæc tu, & ſi peruerſe dices, facile Achiuos flexeris.
Nam cum opulenti locuntur pariter/ atq; ignobiles,
Eadem dicta, eademq; oratio æqua/ non æque ualet. Hæc ex noctibus Gellianis lib. undecimo.

Pythagorici tantũ authoritatis præceptori Pythagoræ tribuebãt/ ut ſiquid affirmarẽt in diſputando cũ ex eis quæreret̃, quare ita eſſet, reſpõdere ſolitos eſſe, αὐτὸς ἔφα. i. ipſe dixit. Ipſe aũt erat Pythagoras. Tantũ opinio pıudicata poterat, ut etiã ſine rõne ualeret authoritas. Id aũt Marco Tullio primo de natura Deorum nequaq̃ pbatur. Nõ eni (inquit) tam authores in diſputãdo, q̃ rationis incremẽta quærenda ſunt. Quin etiã obeſt plerũq; ijs, qui diſcere uolunt authoritas eorum, qui ſe docere pfitentur. Deſinũt enim ſuum iudiciũ adhibere, id habẽt ratum, quod ab eo, quem probãt iudicatum uidẽt.

i ℂ Antiquitatis diligẽtia.) PLinij uerba ſunt ex cap. primo. 25. naturalis hiſtoriæ. In admirationem curæ priſcorum, diligẽtiæq; animũ agit, quod nihil intentatũ, inexpertũq; illis fuit. Nihil deinde occultatum, quod nõ pdeſſe poſteris uellẽt. Et cap. ſexto. 25. Non eſt ſatis mirari curã/ diligentiãq; priſcorum, qui oĩa ſcrutati, nihil intentatũ reliquere. Idem cap. primo. 27. Creſcit apud me certe (inquit) tractatu ipſo admiratio antiquitatis, quãtoq; maior copia herbarum dicẽda reſtat, tãto magis adorare priſcorum in inueniẽdo curã, in tradẽdo benignitatẽ/ ſubit. Nec dubie ſuperata hoc modo poſſet uideri etiã rerum naturæ ipſius magnificẽtia, ſi humani corporis eſſet inuẽtio. Nunc uero deorum fuiſſe eam apparet, aut

certe diuinã, etiã cum homo inuenerit. De rerũ inuẽtoribus diuerſaꝝ/ extat caput, 56. ſeptimi eiuſdem authoris libri. Rurſus apud Max. Valeriũ li. octauo/ Titulus eſt de Antiquoꝝ ſtudio, ac induſtria. Huic loco quadrat Horatianũ Adagium, ſatyra decima primi Sermonum.

In ſyluam non ligna feras inſanius, ac ſi
Magnas Græcorum malis implere cateruas.

a ¶ Veſtigia mo. ue. perſecuti.) OB ueterũ patrũ reuerentiã/ plerũq; ſeruatũ eſt, ut iiſdẽ formis numi ſignarent̃ a poſteris, quib9 ipſi ueteres a principio ſignauerunt. Sicq; dicit ſe opiniones priſcoꝝ obſeruaſſe/ nõ nouas addidiſſe illis alias. b ¶ Penes eos eſt.) PLyniana & hęc euidens immitatio cap. prio. 7. Nec tñ (inquit) ego in pleriſq; eoꝝ aſtringã fidem meã, potiuſq; ad authores relegabo, qui de dubijs rogent̃ oĩbus. ADuertendũ philoſophi eſſe, nõ hiſtorici/ errata/ ratiõibus redarguere. c ¶ Qui corporũ formas æmu.) CAeteræ corporis partes/ ut philoſophi aiũt/ habere dicunt̃ ad caput ipſum, tanq̃ ad principale animantis membrũ/ ſeriẽ, & habitudinẽ. A capite igit̃ nõ immerito, qui corpoꝝ formas ęmulãt̃, poſtpoſitis, quæ reliqua ſunt, ante oĩa effigiãt modũ capitis. Hinc factũ eſt, ut ꝓuerbio/ caput/ pro origine, & principio rei/ ſumi cõſueuerit. Terẽtius in Andria. Nam ſi hic (iquit) mali eſt quicq̃, hem/ illic eſt huic rei caput. Et in Adelphis Non potuit (inquit) melius idem ſenſit, quod ego/ te eſſe huic rei caput. Virgilius in undecimo.

O latio caput, horum & cauſa malorum.

Idem in duodecimo.

Se cauſam clamat, crimenq;, caputq; malorum.

Vnde & rem quampiã, q̃ principio careat/ ἀκεφαλὸν nũcupamus. d ¶ Figurarũ arce.) SCribit diuus Ambroſius cap. 9. ſexti Hexame. humani corporis fabricã inſtar eſſe mũdi. Siquidẽ/ ut cœlũ eminet aeri: terris maria, q̃ uelut quędã membra ſunt mũdi, ita etiã caput ſupra reliquos artus noſtri corporis/ cernimus eminere: pręſtãtiſſimũq; eſſe omniũ, tanq̃ inter elemẽta cœlum: tanq̃ arcẽ inter reliqua urbis mœnia. In arce aũt hac/ regalẽ quandã habitare ſapientiã. Vnde a Salomone dictũ eſt, Quia oculi (inquit) ſapientis in capite eius. Hãc eſſe cæteris tutiorem, & ex illa oĩbus mẽbris uigorem, prudentiãq; deferri. Quid enim robur & ualiditas i acertoꝝ ꝑficiat, quid uelocitas pedũ/ niſi capitis/ uelut principis ſui, imperialis quædã adminiculet̃ poteſtas? Ex hoc eñ aut deſtituunt̃ uniuerſa: aut oĩa fulciunt̃. In ſumma conſtructionis corporis (inquit ca. 5. de Dei opificio Firmianus) caput Deus ipſe collocauit, in quo eſſet regnũ totius animãtis. Datũq; illi hoc nomẽ eſt/ ut quidẽ Varró ad Ciceronẽ ſcribit, quod hinc capiãt initium ſenſus/ ac nerui. e ¶ A capite orbis.) CVr Roma caput orbis fuerit nũcupata/ hanc hiſtorici cauſam ꝓdiderunt. Quom eñ Tarquinius Sup̃bus Capitoliũ extrueret/ caput humanũ integra facie aperientibus fundamẽta tẽpli, dicit̃ apparuiſſe: quę uiſa ſpecies haud per ambages/ arcẽ eam imperij: caputq; rerũ fore portendebat. Idq; ita cecinere uates/ quiq; in urbe erãt: quoſq; ad eam rem conſultandam ex Ethruria acciuerãt. Author Liuius primo ab urb. con. lib. Addit Diony. Halicar. Antiquitatũ Romanaꝝ lib. 4. id ipſum caput fuiſſe nuper occiſi hominis: habuiſſeq; faciẽ uiuis ſimilẽ: & a capite manantem ſanguinẽ: ipſumq; caput calidũ adhuc, atq; recens. Fuiſſeq; tandẽ ab Ethruſco uate Romanis legatis, qui hanc ob cauſam ex ciuibus ꝓbatiſſimis ad eum miſſi fuerãt/ reſponſum. Viri Romani (inquit) dicite ueſtris ciuibus/ fato dari caput Italiæ fore oĩs/ hũc locũ, in quo caput eſt repertũ. Exq; illo Capitolinus uocat̃ is locus ab inuentione ibidẽ capitis. κεφαλάς eñi Romani uocant capita. Tradunt poetæ diu quæſitũ, qua tandẽ poneret arce Terraꝝ fortuna caput. Viſumq; tandem ſuperis nihil poſſe huic rei/ Roma aptius reperiri. Hinc duodecimo Epigrammatũ a Martiale dictũ eſt.

Terrarum dea, gentiumq; Roma,
Cui par eſt nihil, & nihil ſecundum.

De ea Claudianus in Panegiricis ſic elegãter cecinit.

Proxime dijs conſul, tantæ qui proſpicis urbi,
Qua nihil in terris complectitur altius æther:

a tis diligẽtia, quod intactũ ad hoc uſq; ęui permaneret? Quapropter quæſo te, nę de præſenti tẽpore æditionis iſtius fidem libres. Quãdoquidẽ
ueſtigia [a] monetæ ueteris ꝓſecuti/ opiniones vni-
b uerſas eligere maluimus potius, q̃ innouare. Itaq; ſiqua ex iſtis/ ſecus, q̃ opto in animũ tuũ venerint, des velim infantiæ męę ueniã. Nam conſtãtia veritatis penes [b] eos eſt, quos ſecuti ſumus. Si-
c cut ergo hi, qui [c] corporũ formas æmulant̃, poſtpoſitis quæ reliqua ſunt, ante omnia effigiãt modum capitis, nec in mẽbra alia prius lineas deſtinant, q̃ ab ipſa (vt ita dixerim) figuraꝝ [d] arce/ au-
d ſpicium faciant inchoandi ita nos quoq; a [e] capite orbis, id eſt ab vrbe Roma/ principium capeſſe-

mus, ꝗuis nihil [a] ſup ea / doctiſsimi authores re- a
liquerint, quod ĩ nouũ pręconiũ poſsit ſuſcitari,
ac ſuperuacaneũ pene ſit relegere tramitẽ decur-
ſum tot annalibus. Ne tñ prorſus diſsimulata ſit/
originẽ eius/quãta ualemus, ꝓſequemur fide. b

DE ORIGINE VRBIS ROMAE, ET temporibus eius, deq; ſeptem Romanis regibus. CAP. II.

SVnt [b] qui uideri uelint Romæ uocabulũ c
ab [c] Euandro primũ datũ, cum oppidum
ibi offendiſſet, quod extructũ antea [d] Valentiam
dixerat iuuentus Latina, ſeruataq; ſignificatione
impoſiti prius nominis, ῥώμην Græce Valentiam d
nominatã, quam Arcades quom in excelſa parte
mõtis habitaſsẽt, deriuatũ deinceps, ut tutiſsima
urbiũ, [e] Arces uocarent. [f] Heraclidi placet Troia
capta quoſdã ex Achiuis in ea loca, ubi nũc Ro- e
ma eſt, deueniſſe per Tyberim, deinde ſuadente
Rome nobiliſsima captiuarꝫ, quę his comes erat,

Cuius nec ſpatium uiſus: nec corda decorẽ:
Nec laudem uox ulla capit: quę luce metalli
Aemula uicinis faſtigia cõſerit aſtris/
Quæ ſeptem ſcopulis zonas imitatˀ olympi/
Armorꝫ, legũq; parens, ꝗ fundit in oẽs
Imperiũ: primiq; dedit cunabula iuris.
Hæc eſt in gremiũ, uictos quæ ſola recepit
Humanumq; genus communi nomine fouit,
Matris/non dominę ritu: ciueſq; uocauit/
Quos domuit: nexumq; pio longinqua reuinxit.
Hęc eadẽ (ut alibi idẽ canit) domuit terras, hoĩeſq;
Legibus: ad Solẽ uictrix utrũq; cucurrit. (reuixit

Horatius quarto Carminum/ principem urbium eam nominat. Hæc (ut canit Maro) tantum alias inter caput extulit urbes,
Quantũ lenta ſolent inter Viburna Cupreſſi.
De Roma plura cõgeſsimus locis alijs. a ℂ Nihil ſup ea re.) Vix unus inter nobiles authores repertus eſt, qui Romę memoriã pręterierit. Theophraſtꝰ (ut author eſt Plynius) primus externorꝫ aliqua de Romanis diligẽtius ſcripſit. Nam Theopompus/ante quẽ nemo mentionem habuit, urbẽ dũtaxat a Gallis captã dixit. Clitarchus ab eo proximus / legationẽ tñ ad Alexandrũ miſſam. b SVnt qui uideri uelint.) DE nomine urbis Romę prius ꝗ de urbe ipſa Solinus diſſerit, quod quęſtio quid nomis, ꝗſtione qd rei inueſtigatione prior ſit. Aliquorꝫ (inquit primo Poſteriorꝫ Analeticorꝫ Themiſtius) quid nomẽ ſignificet oportet præſcire. Nã ꝗrentibus, quã ob rem a Magnete ferrũ trahatur, ꝓnoſcendũ eſt ferrũ a Magnete trahi, & mores pati ſolere. c ℂ Ab Euandro primũ datũ.) EVandri Arcadis hiſtoriã abunde refert Seruius .8. Aeneidos ſuper illud. Arcades ijs oris. Id ipſum quoq; primo Faſtorum Naſo cecinit. Nec mora. &c. Rurſus ibi. Orta prior luna. Dionyſius Halicar. lib. primo tradit / Euandrũ ex Pallãtio urbe Arcadica, annis ſexaginta ante res Troianas/in hæc Italiæ loca nauigaſſe. d ℂ Valentiã.) FAbius Pictor inſignis ſcriptor, de origine urbis Romæ ſic inquit. Suſcepto Italus Italiæ imperio, tũ filiã ſuam Romã noie/ Siculis, & Aboriginibus in Latio pręfecit, quæ relicta Capena/mediũ Palatinũ tenuit, & in uertice/ubi hæret Exquilino Romã oppidulũ cõdidit, quod Valentiã ſonat. Poſt eius obitũ ob paludes neglectũ oppidum fuit uſq; ad aduentũ Euandri, qui cum oppido ſimul reſtituit nomẽ. Subſidẽs ſeptẽ collibus campus/Argęus dictus eſt ab Argo Euandri hoſpite: e comitibus Argiui Herculis, qui ad Euandrũ uenerũt, & in Saturnia ſubſiderũt. Hinc extrema Argilera dicunt. Diuus Hieronymus in fine eius operis, quod aduerſus Iouinianũ ſcripſit ait ῥώμην / aut fortitudinis nomẽ eſſe apud Gręcos, aut ſublimitatis iuxta Hebræos. Alij (ut Feſtus refert) exiſtimãt a uiribus regẽtis Valentiam nuncupatã, quod nomẽ aductu Euandri, Aeneæq; in Italiã, cũ magna Græce loquentiũ copia, interpretatũ: dictaq; cœptũ Romã. A Dionyſio Halicar. Antiquitatũ Romanarꝫ lib. primo/ copioſius hæc oĩa ſunt relata. e ℂ Arces.) Ab Arcadibus Arces duxiſſe nomẽ Solinus exiſtimat, Alij ab arcẽdis hoſtibus dictas uolũt. f ℂ Heraclidi.) SEx. Pom. de uerborꝫ ueterꝫ ſignificatiõe uolumine ſextodecimo his quidẽ uerbis hãc ipſam refert hiſtoriã. Qui cognomẽto (inquit) Lembus Heraclides appellabatˀ/exiſtimat reuertẽtibus ab Ilio Achiuis/quoſdã tẽpeſtate deiectos in Italiã regiones ſecutos Tyberis decurſum/ꝑueniſſe ubi nũc ſit Roma: ibiq; ꝑpter tediũ nauigationis impulſos, captiuas authoritate ueteris cuiuſdã tẽpeſtiuę noie Romes / incendiſſe claſſem: atq; ab ea neceſsitate ibi manẽdi/ urbem conditam ab ijs potiſsimũ eius nomine appellatã, a cuius conſilio eas ſedes ſibi firmauiſſent.

Idem abunde refert Plutar. in Romulo,& in principio eius lib. quē de uirtutibus mulierũ ſcriptũ reliquit. Plurima apud Dionyſium ſcripta reperies. Scribit Laertius in fine quinti,fuiſſe quatuordecim Heraclides. a ℭ Agathocles) VErba Sex.Pom.eodẽ lib.hæc ſunt. Agathocles Ciſycenarũ rerũ ſcriptor/ait uaticinio Heleni impulſum Aeneã/Italiã petiuiſſe/portantẽ ſecum ſuam neptẽ, Aſcaniiq; filiam nomine Romã,eamq;/ut Italia Phryges ſunt potiti/ex iis regiõibus maxime,quæ nũc ſunt uicinę urbi,primã omniũ cõſecraſſe in Palatio Fidei templũ, in q̃ monte poſtea quom conderet urbs/uiſam eſſe iuſtã uocabuli Romæ nomẽ cauſã: eãq; priore, unde ea locũ dedicauiſſet Fidei. Gergithius,q de aduẽtu Aeneæ in Italiã ſcripſit/ aſſerit Romã fuiſſe appellatã Cephalon ab hoĩe quodã comite Aeneę. Eum eñi occupato mõte,q nũc Palatinus dicit̃/urbẽ condidiſſe,atq; eam Romã nominaſſe. Apollodorus in Euxenide ait, Aenea,& Lauinia natas Mayllem: Millũ: Romũq;, atq; ab Romo,urbi tractũ nomen. Alcinius ait Tyrrenia Aeneæ natũ filiũ Romulũ fuiſſe: atq; eo ortã Albã Aeneę neptẽ: cuius filius nomine Romus cõdiderit urbẽ Romã. Antigonus Italicæ hiſtoricę ſcriptor ait/ Romũ quendã noĩe/Ioue conceptum,urbẽ cõdidiſſe in Palatio Romę:eiq; dediſſe nomẽ. Has diuerſitates cõcordat Diony. lib. primo tradens Romæ nõ unicã, ſed triplicem uariis tẽporibus/cõſtructionẽ. b ℭ Tradit̃ etiã propriũ nomẽ Romæ.) IN carmine,quo res aliqua deuouebat̃/,pprium rei nomẽ/exprimi opus erat. Aliter eñi preces credebant̃ inanes. Ea ex cauſa Romę Latinũ nomẽ extare noluerũt,ne poſſet aliq̃n deuoueri ab hoſtibus. Proprii p̃terea nomẽ Dei, in cuius tutela Roma erat,ignotũ etiã eſſe uoluerũt. Huius rei cauſam multiplicẽ Plutar. in q̃ſtionibus refert. Item Plynius cap. ſecũdo.28. naturalis hiſtoriæ. Caius Sempronius cap.6. eius lib. qui de diuiſione Italiæ,& origine urbis Romæ inſcriptus eſt. Macrobius tertio Saturna. lib. Ouidius q̃rto Faſtorum. Ipſe locum uati.&c. Carmẽ Deuotionis/quale fuerit/docet Liuius lib. octauo ab urb.con. Plynius cap. ſecũdo.28. naturalis hiſtoriæ. Macrobius tertio Saturna. c ℭ Valeriũ deniq; Soranũ.) DE Valerio Sorano Plutar. Quęſtionũ problemate.60. Plynius cap.5. lib. tertii. Seruius aũt grãmaticus in fine primi Georgicoꝝ/dicit hũc Val. Soranũ fuiſſe Tribunũ plebis,obq; linguę temeritatẽ leuatũ in crucẽ. d ℭ Sacellũ colitur Angeronæ.) Feſta hæc ab ea dea/Angeronalia dicebant̃. Fiebãt aũt hæc ſacra in Aculeia curia. Eo quoq; tẽpore publicæ erant feriæ. Author. M. Varro q̃nto de lingua Latina lib. Sunt aũt/ authore Pom. a Romanis inſtituta/quom Angina om̃e genus animaliũ cõſumeret̃. Sumpſit aũt hęc Solinus ex cap. q̃nto.3. Ply. C. Sempronio cap.6. Macrobio.3. Saturna. Verrius Flaccus dicit Angeronã eandẽ eſſe,& Voluptiã: dictamq; Angeronã,quod Angores, ac animoꝝ ſolicitudines ,ppiciata/ depellat. e ℭ Prænexo ore.) HVius cõſuetudinis meminerũt Plynius, & Sempronius locis eiſdem. Macrobius primo,& tertio Saturna. huius rei triplicẽ refert cauſam. Ad id alludit Iuuenalis Saty. prima cum (inquit) Digito cõpeſce labellum. Inter cęteros Deos/Aegyptii Harpocratẽ ſilentii Deum religioſiſſime uenerabant̃. Eius Dei ſimulacrũ admoto labiis digito figurabat̃: qua effigie ſilẽtium indicabat. Harpocratis huius meminerũt Catul. ſemel & iterum. Ouidius.9. Meta. Auſonius ad Paulinũ.

Aut tua Sigalion Aegyptius oſcula ſignet.

Item Tertul. cap. ſexto Apologetici. Hinc natũ Adagiũ. Factũ me eſſe puta Harpocratẽ. In taciturnos,& nimium ſilentium pręſeruantes. Plura de Harpocrate Politianus cap.83. primę Cẽturiæ. Seruandum in omni re Naſonis monitum, ſecũdo de Arte amãdi.

Eximia eſt uirtus præſtare ſilentia rebus:
At contra grauis eſt culpa/tacenda loqui.

f ℭ De temporibus urbis conditę ambiguitatũ.) VArie hic locus in exẽplaribus reperit̃. Nos aũt ita eum reſtituendum putamus. De tẽporibus urbis conditę ambiguitatũ quæſtiões excitauit, quod quędã ibi multo ante Romulũ condita ſint. Quippe

a inceſis nauibus/poſuiſſe ſedes, ſtruxiſſe mœnia: & oppidũ ab ea Romen uocauiſſe. [a] Agathocles ſcribit Romen nõ captiuã fuiſſe, ut ſup̃dictũ eſt, ſed Aſcanio natã, Aeneæ neptem, appellationis

b iſtius cauſam fuiſſe. Traditur [b] etiã propriũ Romæ nomen, uerũtamen uetitum publicari, quãdoquidem quo minus ĩclareſceret, cerimoniaꝝ arcana ſanxerũt, ut hoc pacto notitiam eius aboleret fides placitæ taciturnitatis.

c Valeriũ [c] deniq; Soranũ: q contra interdictũ eloqui id auſus foret, ob meritũ profanæ uocis/neci datũ. Inter antiquiſsimas ſane religiones ſacellũ [d] colitur An-

d geronę, cui ſacrificat̃ ante diem. xii. calendaꝝ Ianuariarũ: quę diua p̃ſul ſilẽtii ipſius, prænexo, [e] obſignatoq; ore ſimulachrũ habet. DE [f] tẽporibus urbis conditæ ambiguitatũ quæſtiões excitauit,

quod quædā ibi multo ante Romulū/cōdita ſūt, a
Quippe[a] aram Hercules, quā uouerat(ſi amiſſas
boues reperiſſet)punito Caco/patri inuētori/di-
cauit. Qui[b] Cacus habitauit locū, cui[c] Salinæ no-
men eſt: ubi Trigemina nūc porta. Hic (ut Cęli- b
us tradit) cum a [d]Tarchone tyrrheno, ad quē le-
gatus uenerat Marſyę regis, ſocio Megale Phry-
ge, cuſtodiæ foret datus, fruſtratus uincula, vn-
de venerat redījt, pręſidījs amplioribus occupa- c
to circa Vulturnū, & Campaniā regno, Dum at-
trectare etiā ea auderet, quæ cōceſſerant in Ar-
cadum iura, duce Hercule, qui tūc forte aderat/
oppreſſus eſt. Megalē Sabini receperūt, diſcipli- d
nam augurādi ab eo edocti. Suo[e] quoq; numini
idem Hercules inſtituit arā, quæ Maxima apud

ante/Arā Hercules &c.Eſt autē ordo.Quod quędam ibi multo ante Romulum cōdita ſint, excitauit quęſtiones ambiguitatū, De tēporibus urbis cōditę. Quippe ante Romulum ſcilicet/Hercules punito Caco/patri inuentori/dicauit aram, quā uouerat/ſi reperiſſet amiſſas boues. Vetuſti codices plerūq; habēt, culta, nō cōdita. a ¶ Aram.) De hac Ara Liuius lib.primo.Feneſtella tit.ſecūdo.Virgilius.8. Aenei.ibi.Ex illo.Ouidius primo Faſtoꝝ/ibi.Cōſtituitq; ſibi.Propertius.11.q̄rti.Hercules cum ſe flumine recentē ob cędem abluiſſet/aram ei loco ꝓximā erexit Iouis inuictoris, quæ eſt Romæ iuxta portā Trigeminā: immo lauitq; deo iuuencum, gratum munus inuentionis boum.&c. Ex Diony.lib.prio.Strabo autē lib.quito, hęc oia fabuloſa exiſtimat. Hāc Herculis arā/ſicut nec eius ędes alias/nulla fœmina ingrediebaẽ. Cuius hāc fuiſſe cauſam fabulanẽ/qđ Hercules poſt peremptū Cacum/bibendi cupidus/ædem Bonæ deæ, ab ipſa tēpli ſacerdote excluſus fuerit. Proptius lib.q̄rto

Maxima/quæ gregibus deuota eſt Ara repertis,
Ara per has/iquit/ maxima facta manus.
Hæc nullis unq̄ pateat ueneranda puellis,
Herculis eximij/ne ſit inulta ſitis.

Plura Macrobius primo Satur. Fuit aūt hæc Ara/In undecima urbis Romæ regione/ut etiā a.P. Victore notatū eſt. Diodo. Siculus in fine quarti ſcribit tres fuiſſe Hercules. Superiorē Herculē in Aegypto natum, qui magna armis ſubacta orbis parte, in Libya columnā poſuit. Secundū Cretēſem fuiſſe refert Olympici certaminis inſtitutorē. Vltimum paulo ante Troianū bellum/ex Alcmena & Ioue genitū: multiſq; functū certaminibus. Huic defuncto ob nois, & rerum geſtaꝝ ſimilitudinē, alioꝝ geſta aſcripta ſunt, tanq̄ unicus Hercules extitiſſet. Seruius.8.Aene.ſup illud. Naſcenti cui tres anias. Legi ait Herculē Tirynthiū, Argiuū, Thebanū, Libym. Quo loco refert/Varronē q̄dragita quatuor Hercules enumerare. b ¶ Qui Cacus.) Caci huius hiſtoriā, ſiue malis fabulā, ſcribūt Liuius, & Diony.lib.primo. Strabo lib.quinto. Virg.8.Aenei.Hic ſpelūca fuit.&c. Proptius.11.quarti. Ouidius primo Faſtoꝝ. Ecce boues illuc. In boum numero diſcrepat a Marone Ouidius. De numero tauros (inquit Ouidius) ſenſit abeſſe duos. Virgilius aūt quatuor tauros, totidemq; iuuēcas abductas canit. Quatuor a ſtabulis.&c. Hunc Cacum Dio. Siculus lib.quinto, Lacinū furem appellat. Columella malū eum uicinū nominat. Tradunt fabulæ Cacum fuiſſe Vulcani filiū/ore ignē/fumūq; uomētem. Hic uicinoꝝ omnia populabaẽ. Veritas tamē ſecundū philoſophos, & hiſtoricos hoc habet/hunc fuiſſe Euandri nequiſſimū ſeruum: ac furem. Nouimus aūt malum a Græcis κακόν dici, quē ita Arcades illo appellabāt tempore. Poſtea tranſlato accētu/Cacus dictus/ut ἑλένη Helena. Ignem autē dictus eſt uomere, quod agros igne populabatur. Hunc ſoror ſua eiuſdem nominis/ꝓdidit. Vnde etiā Sacellū meruit, in quo ei per uirgines Veſtę ſacrificabaẽ. Hęc ex Seruio.8.Aenei.ſuper illud. Iam primū ſaxis. c ¶ Cui Salinæ nomē eſt.) Frontinus de Aquæductibus ſcribit Salinas ad Tergeminā portam fuiſſe locū. P. Victor in undecima regione urbis Romæ Salinas ponit. Ancus Martius rex/ſalis modia ſex milia in Congiario dedit populis: & Salinas primus inſtituit/author Plynius ca.ſeptimo.31.naturalis hiſtorię. d ¶ Tarchone.) Tarchones, ſiue Tarchontes/plures fuerunt/qui quondam apud Hetruſcos regnauerunt, Lege Manethonem. Syllius libro octauo/Tarchontis domus.&c. Et Virgilius decimo Aeneidos. Admonet, immiſcetq; preces.&c. DE Marſya rege/Cato in Originibus. e ¶ Suo quoq; numini idem.) Plura de hac ara Macrobius tertio Saturnalium, & Ouidius primo Faſtorum. ADuertendum hanc aram fuiſſe aliam a ſuperiore. Nam illa Ioui, hæc autem Herculi dicata fuit. Ara hæc præterea foro Boario proxima fuit/ueneratiōeq; apud incolas/inter cæteras præcipua. Nam & peierationes fiunt per eam, & conuentiones uolentibus aliquid firmi conficere, & Decumationes rerum plures fiunt ex uotis, ornatu tñ multo inferior eſt, quā opinio eſt. Ex Dionyſio & hęc libro primo Antiquitatū Romanaꝝ.

a Pontifices habet̃, cum ſe ex [a] Nicoſtrate Euandri matre, quæ a uaticinio Carmentis dicta eſt, immortalē cōperiſſet. Conſeptū etiam, intra quod ritus ſacrorū factis Bouicidijs, docuit Potitios. b Sacellū Herculis in foro [b] Boario eſt, in quo argumenta cōuiuii lœtę maieſtatis ipſius remanēt. Nam diuinitus illô neq; canibus, neq; muſcis ingreſſus eſt. Etenim cū uiſceratione ſacricolis daret, c Myagrum [c] deum dicit̃ imprecatus. Clauam uero in aditu reliquiſſe, cuius olfactu refugerent canes, id uſq; nunc durat. Aedem [d] etiā, quæ Saturni ærarium fertur, comites eius condiderunt d in honorē Saturni, quem cultorē regionis illius cognouerāt extitiſſe. Item [e] & montē Capitolinū Saturniū nominarūt. Caſtelli quoq; quod excitauerant, portam Saturniā appellauerūt, quę po-

a ℭ Nicoſtrate.) Perempto Caco/Hercules Iouis, & Alcmenæ filius/Euandrū eius loci regem/adijt. At Euander ipſe habitū: formāq; uiri aliquantū ampliorē: auguſtiorēq; humana intuēs: rogitat/qui uir eſſet. Vbi nomē: patremq;, ac patriā accepit. Ioue nate Hercules ſalue (inquit). Te mihi mater ueridica interpres Deum/auctūrū cœleſtiū numerū cecinit, tibiq; aram hic dicatū iri: quā opulētiſsima olim in terris gens/maximā uocet, tuoq; ritu colat. Dextra Hercules data accipere ſe omen: impleturumq; fata. Ara cōdita, atq; dicata/ait. Ibi tū primū boue eximia capta de grege/ſacrū adhibitis ad miniſteriū, dapemq; potitijs: ac Pinarijs, quæ tū familiæ maxime inclytæ ea loca incolebant. Author lib. primo Titus Liuius. Plura Diony. lib. primo. Dio. Siculus lib. quito, Feneſtella titulo ſecūdo. Virgilius. 8. Aeneid. Vix ea dicta. &c. Ouidius primo Faſtorum.

Ipſa mone, quę nomen habes a carmine dictum. &c.

ESt autē cōſeptum munitus locus quiſpiā, ubi Potitij Herculi ſacrificare cōſueuerant. Lege. L. Feneſtel. eo tit. quē modo citauimus. b ℭ Boario foro) Propertius Elegiarū lib. 4. ſenſit Boariū forū a bubus Herculis fuiſſe cognominatū. Inqt enī.

Aruaq; mugitu ſancite Boaria longo,
Nobile erit Romę paſcua ueſtra forum.

Varro, & eum ſecuti/ſcribit Ideo ſic dictū, quod in eo boues uendi conſueuerint. In eo p̄terea tauri Aeneum ſimulacrū fuiſſe refert Tacitus: ab eoq; Romulū deſignādi oppidi ſulcū cœpiſſe ducere. Conſtans opinio eſt id forum a boue fuiſſe ſortitum nomen. Ouidius primo Faſtorum.

Conſtituitq; ſibi, quæ maxima dicitur, aram,
Hic ubi pars urbis de boue nomen habet.

c ℭ Muſcarū deū.) Vetuſti quidā codices habēt nō, muſcarū: ſed Myagrū deum. Plynius ca. 28. lib. decimi/Muſcarū deum Achorē noiat. Inuocāt (inqt) Cyrenaici Achorē deum muſcarū/multitudine peſtilentiā afferēte/quæ ꝑtinus intereunt, q̄ litatū eſt illi deo. Idem Plynius ca. 29. decimi/Romæ (inquit) ædem Herculis in foro Boario neq; muſcæ: neq; canes intrant. Nec ulla auis in Pōto in iſula/in qua ſepultus eſt Achilles/infeſtat ſacrā ei ædem. Idem de hac Achillis æde ſcribit Solinus cap. 29. infra. Cauſam huius referemus cap. 40. infra, ubi de Baſiliſco agitur. d ℭ Aedē etiā quæ Saturni ærariū fert̃.) In tēplis deorū pecunias ſeruari cōſueuiſſe, author eſt Plautus in Aulularia. Tertul. c. 11. Apolog. dicit id factū fuiſſe qm̄ ab ipſo primū tabula, & imagine ſignatus eſt numus. Aerariū ſane (inquit Feſtus) populus Romanus in æde Saturni habuit. Meminit Iuſtinus lib. 43. Plura de hac æde ſcribit Macrobius lōge poſt principiū primi Saturnaliū/quē adeas ſi uis, qm̄ nos in noſtris Annotatiōibus breuitati ſtudere plerūq; ſolemus. Quā aūt ob rem Saturni ædem, pecuniæ publicæ ſacrarium eſſe uoluerūt, multiplicē cauſam aſſignat Plutarch. proble. quadrageſimo primo. Romanū ærarium in Saturni æde deſcribit Lucanus tertio Pharſaliæ.

Pugnaxq; Metellus.
Vt uidet ingenti Saturnia templa reuelli
Mole: rapit greſſus. &c.

Scribit Ply. ca. tertio. 33. Caium Cęſarē primo introitu urbis in ciuili bello ſuo/ex ærario Romano ꝓtuliſſe laterū aureorū. xxvi. milia numero, pondo. ccc. Nec fuit (inquit) alijs tpibus reſpub. locupletior. e ℭ Idem & montē Cap. Saturniū noiauerunt.) Scribit Dionyſius Halicar. primo Antiquitatū Romanarū lib. paucis annis poſt Arcades/aliam claſſem Gręcā in Italiā aduenīſſe ducente eā Hercule/qui Hiſpaniā uſq; ad occaſum totā ſubegerat. Ex his eni (inquit) quidā miſſionē p̄cantes ab Hercule/circū hæc loca/ꝑmanſerūt. Inuentoq; colle cōmodo, in eo ædificant/diſtantę ſtadijs ferme tribus a palatio/qui nūc quidem Capitolinus dicit̃/ea uero tēpeſtate Saturnius. Gręce aūt κρόνιος, Ex his aūt relictis plures erāt Peloponēſes: Pheneatæ, Epij: qui ex Elide, qbus nullā

ſtea Pandana uocata eſt. Pars [a] autem infima Ca- a
pitolini montis habitaculum Carmentis fuit, ubi
Carmentis, nunc fanū eſt, a qua Carmentali por-
tæ nomen datum eſt. Palatium [b] uero nemo du-
bitauerit, quin Arcades habeat authores: a quib⁹ b
primū Pallanteum oppidū conditum: quod ali-
quādiu Aborigines [c] habitarunt, ſed propter in-

erat amplius deſyderiū reditus ad ꝓprios lares, euerſa eis patria in bello aduerſus Herculem. Euſenus aūt uetus poeta, & alij quidā fabulaꝝ Italicaꝝ ſcriptores/ a Pyſatis ipſis putant eſſe impoſitum huic loco nomē/ ob ſimilitudinē Saturni ſui: atq; arā Saturno Epios ſimul cū Hercule collocaſſe, quæ nūc etiā manet iuxta radicē collis ſecundū uiam/ qua ex foro in Capitoliū aſcendit. DIOny. aūt ipſe exiſti mat etiā ante aduentum Herculis in Italiam/ hunc locū fuiſſe Saturno ſacrū. Dictumq; Saturniū ab regionis incolis. Oiſq; ait ora/ q̃ nūc Italia dicit, dicata erat huic deo, atq; Saturnia ab incolētibus uocabat / ſicut inueniri poteſt & ex Sibyllinis uerbis q̃buſdam: & ex alijs deoꝝ oraculis. Templa aūt multis in locis eius regionis / conſtructa ſunt huic deo: atq; urbes eodē noie, quo tota regio appellatę. Locaq; multa ſub cuiuſdā dei cognomine, & maxime ſcopuli/ & excelſa. Varro lib. quarto de lingua Latina/ de mōtibus urbis Romæ loquens. E quibus (inquit) Capitoliū dictum/ q; hic quom fundamenta foderent ædis Iouis/ caput hominis inuentū dicit. Hic mons ante Tarpeius dictus a Virgine Veſtali Tarpeia/ quæ ibi a Sabinis necata armis/ & ſepulta. Eius nominis monumentū relictū/ qđ etiā nunc eius rupes Tarpeiū appellat ſaxū. Hunc antea montē Saturniū appellatū prodiderūt. Et ab eo late Saturniā terrā/ ut etiā Ennius appellat/ antiquū oppidū i hac fuiſſe Saturnia ſcribit. Eius ueſtigia etiā nūc manent tria/ q; Saturni fanum in faucibus, q; Saturnia porta/ quā Iunius ſcribit ibi/ quā nunc uocāt Pandanā, q; poſt ædē Saturni in ædificioꝝ legibus parietes poſtici muri ſunt ſcripti, hæc ille. Feſtus Pōpeius Pandana (inquit) porta dicta eſt Romæ/ q; ſemper pateret. a ℂ Pars aūt infima Capitolini montis.) Annis ſexaginta ante res Troianas claſſis Græca/ ad ea loca Italiæ ubi nūc Roma eſt/ appuliſſe dicit, ex Pallantio urbe Arcadiæ exurgēs: duceq; ꝓfectionis Euandro, Mercurij filio credito, & Nymphæ cuiuſdā Arcadiæ incolæ/ quā Gręci Themin eſſe dicūt: deiq; patientē, ſiue fatidicā demonſtrāt. Qui uero Romanas cōſcripſerunt origines/ lingua eā patria Carmentē nomināt. Eſſe aūt Nymphæ ipſi nomē ſermone Gręco Thiſpiados. ᾠδὰς eñ Romani dicūt carmina. Hāc aūt fœminā dicunt diuino ſpiritu detentam/ quæ uentura eſſent, populo ſolitam eſſe carmine prędicere. Author Dionyſius in primo. Plura de hac re ſcribit Naſo primo Faſtorum/ ibi.

Proxima proſpiciet Tithono Aurora relicto.

Carmētalis porta fuit ex tribus una/ quas Romulus in urbis Romæ cōſtructionę/ ſtatuiſſe dicit, a Carmēta primum denominata, poſtea aūt Scelerata dicta eſt, quod per eam ſex & trecēti Fabij cum clientiū milibus quinq;, egreſſi aduerſus Hetruſcos ad amnē Cremerā oēs ſunt interfecti, author Feſtus. Scribit Diony. in primo/ Carmentę exędificatā aram ſub Capitolio iuxta portam Carmentalē. Hāc aram Solinus fanum nominat. b ℂ Palatium autē nemo dubitat quin Arcades habeat authores.) Hanc hiſtoriā ſic explicat Diony. 2. Antiquitatum lib. Arcades (inquit) ex urbe Palātio exeuntes duce ꝓfectionis Euandro/ Mercurij/ & Nymphę Themidis filio/ in uno ex ſeptem collibus/ ſedes ponunt, qui in medio ferme eſt Romæ. Palantiū uocātes eum locum a patria ſua in Arcadia. Nō multum poſt aūt Hercule in Italiam delato cum exercitū ex Erythia domū deportaret/ pars quędā relicta uirium eius Gręca/ ꝓxime Palatina ędificat ad collē alterū/ qui nunc Romæ habitat/ tūc Saturniū ab incolis/ nunc a Romanis Capitolinū appellatū. Hoꝝ autē pars maior Epij erant ex urbe Elide ꝓfugi euerſa eis ab Hercule patria. Idem Diony. lib. primo. Eo tēpore (inquit) quo Arcades duce Euandro in Italiā nauigarūt. Aboriginū rex Faunus erat ꝓnepos (ut aiūt) Martis. Hic inquā Faunus multa cum charitate ſuſcipiēs Arcades/ qui pauci erant/ dat eis agri ꝓprij tantā/ quantā cupiūt portionē. Arcades uero ſicut Carmēta eis aperuit/ collem degūt/ haud multum diſtantē a Tyberi/ qui nunc ferme in medio eſt urbis Romæ. Ibiq; uicum extruūt paruū/ turmæ erratili duaꝝ nauium, quibus aucti erant a Græcia fatis futurū. Caſtello nomē imponūt Palantiū a Metropoli coꝝ in Arcadia. Nunc autē Palatium a Romanis dicit confundente tēpore certitudinē. c ℂ Aborigines habitarūt.) Aborigines appellati ſunt/ q; errātes cōuenerint in agrum/ qui nunc eſt populi Romani. Fuit eñ gens antiquiſſima Italiæ. Athenis quoſdā ꝓfectos Sycionē, Theſpiaſq;/ ex quibus porro ciuitatibus ob inopiā domiciliorꝝ cōpluris ꝓfectos in extremas regiōes delatos in Italiam, eoſq; multo errore nominatos Aborigenes, Author Feſtus Pomp. Fuit aūt hoꝝ rex primus Saturnus: poſt quē tertio loco regnauit Faunus/ ſub quo Euander ab Arcadię urbe Palantęo/ in Italiā cum mediocri turba populariū uenit. Author Iuſtinus lib. 43. Obtinētibus autē regionē Aboriginibus/ primi eius cohabitatores fiunt Pelaſgi: errabundi: ꝓfugiq; ex ea/ quę tūc Aemonia dicebat/ nunc Theſſalia/

in qua

a cōmodū uſcinæ [a] paludis, quā prꝑterfluēs Tyberis fecerat, ꝓfecti Reate [b] poſtmodū reliquerūt. Sunt [c] qui uelint a Balatibus ouiū mutata litera, uel a Pale paſtorali Dea, aut (ut Silenus probat) b a [d] Palanto Hyperborei filia, quā Hercules ibi cōpreſsiſſe uiſus eſt, nomē mōti adoptatū. SEd q̄q̄ iſta ſic cōgruant, palā eſt proſpero [e] illi augurio, deberi gloriā Romani nominis, maxīe cū annorū ratio faciat cardinē ueritati. Nam ut affirmat c Varro author diligētiſsimus, Romam condidit Romulus Marte genitus, & Rhea Syluia, uel ut nōnulli, [f] Marte, & Ilia. Dictaq; eſt primū [g] Roma Quadrata, q̄ ad Aequilibriū foret poſita. Ea

in qua tempus quoddā habitarūt. Poſt Pelaſgos aūt Arcades, ex urbe Palāntio exciſe, duce ꝓfectionis Euandro. Hæc ex Diony. in principio .2. Diodorus Siculus in .5. dicit eo tempore, quo Hercules ad eū locū uenit, ubi nūc Roma eſt, Aborigines tenuiſse, quod nūc Palatiū appellāt, urbē perpetuus paruulam incolētes. Exiſtimat Diony. lib. 1. Aborigines dictos ἀπὸ τοῦ ὄρεος, i. a monte, q̄d montes ipſi incoluerint. ADdit Ply. ca. 5. tertij. Colonis in ea regiōe ſæpe mutatis, tenuere (inquit) alij alijs tēporibꝰ Aborigie: Pelaſgi: Arcades &c.

a ℭ Vicinæ paludis.) Videt intelligere paludē Capreæ, de q̄ paru infra. FAbius Pictor lib. de origine urbis Romæ. Paludes plures (īquit) eo paſsum Tyberinā inundatiō efficiebat, q̄ hāc areā nō ſatis idoneā habitationi reddebāt ante, q̄ factis Vertūno ſacrificijs, in alueum ſuum, Tyberis uerteretur. b ℭ Reate profecti.) Lege hiſtoriam apud. M. Varro. 4. de lingua Latina libro. c ℭ Sūt qui uelint a balatibus ouiū.) Palatiū id eſt, mons Romæ appellatus eſt, q̄ ibi pecus paſcens balare cōſueuerit. Vel q̄ palare, id eſt, errare ibi pecudes ſolerent. Author Feſtus, Varro. 4. de lingua Latina libro. Eundē hunc locū (inquit) a pecore dictū putāt quidā. Itaq; Næuius Balantiū appellat. Hāc opinionē reprobat Seruius 8. Aeneid. ſuper illud. Arcades his oris. d ℭ A Palanto Hyper.) Hoc idē recenſet Feſtus Pom. Alij (inquit) Palatiū dictū putāt, q̄ Hyperborei filia Palanto habitauerit, q̄ ex Hercule Latinū peperit. Alij eſt unde, q̄ Palas ibi ſepultus ſit, æſtimāt appellari. Hæc Feſtus. Varro, & Seruius dicūt nomē accepiſse a filia Euandri Palantia, ab Hercule uiciata, & poſtea illic ſepulta. Vel certe a Palante eius filio illic ſepulto. Virgilius autē nomē accepiſse ſcribit, a Palante auo Euandri. Arcades his oris &c. CAuſam diuerſitatis huius, aſsignat Seruius circa finē .7. Aenei. ſuper illud. Nec Prænestinæ. Seruius ſexto Aenei. ſup illud. Hi tibi Nomentū. Dicit poſsibile eſse Romā ante Romulū fuiſse conſtructam, ſed ab eo tandem auctā, quod de multis alijs urbibus factū dicit. e ℭ Proſpero illi augurio.) Quinq; genera ſignorū obſeruāt Augures, ex cœlo, ex auibus, ex tripudijs, ex quadrupedibus, ex diris, Author Feſtus Pom. lib. 15. IN conſtituēda urbe Roma, inter Romulū, & Remū fratres (ut .4. Faſto. ſcribit Naſo.

Conuenit, ambiguū eſt nomina ponat uter,
Nil opus eſt (dixit) certamine Romulus ullo,
Magna fides auium eſt, experiamur aues.
Res placet, alter init nemoroſi ſaxa Palati,
Alter Auentini mane cacumen adit.
Sex Remus hic uolucres, bis ſex uidet ordine frater,
Statur, & arbitrium Romulus urbis habet.

Huius Proſperi augurij, extāt apud. M. Tul. 2. de Diuinatiōe, Ennij uerſus plures, quos caſtigatius reperies apud Crinitū ca. 9. decimi, de Honeſta diſciplina. Plura ſcribūt Liuius, & Dionyſius in primo. Plutar. in uita Romuli. Aliqua de hac ipſa re aſcripſimus in principio Annotationum Lucij Flori. f ℭ Vel ut nōnulli Marte, & Ilia.) Rhea Veſtalis a Syluio rege, Syluia; ab Ilo Troiano, uel Ilio urbe unde originē duxit, Ilia dicta eſt. Nō eſt igitur alia Syluia, & Ilia, ſed eiuſdē denoiatio alia. Lege Oden 2. primi Horatij, & Diony. Romanarū antiquitatū lib. primo. g ℭ Roma quadrata.) Locus (ut inquit Plutar. in Romulo) ubi primū Roma fuit condita, Quadrata dicebat. Caius Sempronius cap. 6. de urbis Romæ origine, Romulus (inquit) ſolū ex oppido Roma, in Palatino colle, quadratā, & regiā reddidit, cuius quatuor portiones erāt. Idē aſserit Diony. in fine primi. Fuit in decima regione urbis locus, qui Roma Quadrata dicebatur, Author. P. Victor. Cato etiā in Originibꝰ huius meminit, Romulus (inquit) cū Palatio in quo Quadratā Romā condidit, etiā Exquilinū tenuit &c. Solinꝰ autē aſsignat cauſam, cur Quadrata Roma dicta fuerit, q̄d ad æquilibriū (inquit) foret poſita. Id aūt ſignificat Romā ipſam ad æqualē regulā, in quadratā ſpeciē, fuiſse conſtructam, idq; poſtulare uidet (ut ait Verrius) loci, ac mœniū ratio. Plutar. præterea Ῥώμην τετράγωνον uocatam dicit. IN ædificijs rurſus

cęteris id ad Aequilibriū factum dicunt, qđ æqua ratione, perfectum, abſolutūq; eſt. De Roma Quadrata, is Ennianus uerſiculus circumfertur. Et quis tum curat/Romæ regnare Quadratæ. Plutarchus in Romulo tradit Romæ ab initio haud mille domos plures fuiſſe. Cornelius Nepos, & Plynius capite.xi.uoluminis ſextidecimi, ſcribunt Scandulis contectā fuiſſe Romam uſq; ad bellum Pyrrhi, annis quadringentis ſeptuaginta. a ℭ Ibi Romulus manſitauit.) Romuli caſa extabat Diony. Halicar. tempore, ut ipſe aſſerit lib.1. Fuit autē hæc in.x. urbis regione, ut Pub. Victor eciā annotauit. b ℭ Duodeuiginti natus annos.) Idē ſcribit Dionyſius lib.1. PRo geſtis Romuli, lege eos authores, qui in principio annotationū Flori citati ſunt. c ℭ Vndecimo calendas Maias.) Hæc omnia ſumpta ſunt ex ſine Caij Sempronij de origine urbis Romæ. d ℭ Lucius Tarutius prodidit.) Qua ratione L. Tarutius repererit Vrbis Romę natalē diē, pluribus uerbis oſtendit Plutarchus in Romulo. Quā imaginationē deridet M. Tullius.2. de Diuinatione libro. Fuit hic Tarutius, uel ut eū uocat Plutarchus, Taruntius, familiaris Varronis, ac M. Tullij. ERror ingens C. Sempronio aſcribit̄, & Solino, tāq̄ crediderint ipſi, Sole i Tauro, Luna in libra, Saturno, Venere, Marte, Mercurio in Scorpione, fuiſſe Romā conditā. Verū nec Sempronius, nec Solinus id aſſerūt, ſed fuiſſe hanc L. Tarutij opinionē ꝓdūt. Huc accedit, qđ uterq; eoꝝ refert nō cōuenire inter authores, qua Olymdiade a Romulo fuerit Roma condita. Multo ergo minus de anno, mēſe, die, uel hora cōueniet inter eoſdē. Inter cætera, quæ de hac Tarutij ſentētia Plutar. refert hæc ſubdit. Verū hæc (inqt) atq; alia hmōdi ſupflua magis, & aliena poterūt fortaſſe uideri, q̄ qđ fabulę cōmento lectorib⁹ moleſtę ſint. Refert ergo plurimū dicere in eū errorē hos incidiſſe, & hūc ipſum errorē, a L. Tarutio aſſertū/referre. PLures ſunt/inter quos eſt Plutar. ipſe/qui dicūt Romā cōditā.12. calendas Maias, non.xi. quam diuerſitatem lege quarto Faſtoꝝ Ouidij. Nox abijt, oriturq;. &c̄. Vbi de Palilibus feſtis multa reperies. Item apud M. Varronē, & Feſtum Pompeiū habetur, qualia feſta, & unde dicta Palilia fuerant. Solinus aūt exiſtimat Palilia a partu Iliæ dicta eſſe, q̄ſi partus Ilię. e ℭ Ne qua hoſtia cederetur.) Idē ſcribunt Plutar. in Romulo. Euſeb. lib. temp. Cenſorinus ca.1. de die natali, recenſet Varronis uerba. Id moris (inquit) inſtituti ꝓ maiores noſtri tenuerunt, ut cū die natali munus annale, Genio ſoluerent, manū a cęde, ac ſanguine abſtinerēt, ne die, qua ipſi lucē accepiſſent, alijs demerent: Deniq; Delij, ad Apollinis genitoris arā (ut Timęus author eſt) nemo hoſtiā cędit. Inter Indos ſunt, qui uictimā nō iugulāt, ſed pręcluſo ſpiritu necāt, ne quid mancū deo offerat̄, ſed integrum. Author Strabo li.15. Plura ſcribit Naſo circa finē quarti Faſt. Porphyrius in eo libro/quem aduerſus edētes carnes conſcripſit/refert ueteres, nō ſanguinem, aut nidorem dijs obtuliſſe, ſed fruges terræ, quas etiam ipſas, quaſi deos adorabant. Multo autē poſtea iniquitate hominū fœdiſſimus ſanguis, atq; hoſtiarū mos introductus eſt crudelitatis plenus occiſis animalibus, & coꝝ ſanguine aris deorū imbutis. Apud Ouid.15. Meta. prima putatur

Hoſtia ſus meruiſſe mori, quia ſemina pando
Eruerit roſtro, ſpemq; interceperit anni &c.

Et primo Faſtorum.

Prima Ceres auidæ gauiſa eſt ſanguine porcæ.
Vlta ſuas merita cæde nocentis opes. &c̄.

Scribit Plynius ca.56. ſeptimi naturalis hiſtoriæ, Hyperbiū Martis filiū primū animal occidiſſe. Prometheū bouē. f ℭ Idē Romulus.) Geſta Romuli, & quot annos regnauerit, habent̄ late ex his autho. quos in principio Florianarū annotationū citauimus. Quo loco etiā de Feretrio Ioue meminimus. EX diuerſis euentibus factū eſt ut uaria cognomina Iupiter ſortitus fuerit. Dictus enim eſt, prædator, ſtator, pugnax, feretrius, ultor, piſtor, inuictus/optimus, Maximus/Tonans. &c̄. DE opimis ſpolijs, lege præter alios/eos authores, quos capite quarto ſecundi Lucij Flori alias citauimus. DE ritu triumphandi, ac triumphi forma, plurima in noſtris Collectaneis in poetas ex uarijs congeſſimus authoribus.

incipit a ſylua, quæ eſt in area Appollinis, & ad a
ſupercilium ſcalarum Caci, habet terminum, ubi
tuguriū fuit Fauſtuli, ibi [d] Romulus manſitauit,
qui auſpicato fundamenta muroꝝ iecit, [b] duode
uigiti natus annos. [c] xi. Calend. Maias, hora poſt b
ſecundam ante tertiā, ſicut Lucius [d] Tarutius ꝓ
didit, mathematicoꝝ nobiliſſimus, Ioue in piſci
bus, Saturno, Venere, Marte, Mercurio in ſcor
pione, Sole in tauro, Luna in libra cōſtitutis. Et
obſeruatum deinceps, ne [e] qua hoſtia Parilibus c
cæderetur, ut dies iſte a ſanguine purus eſſet. Cu
ius ſignificationem de partu Iliæ tractam uolūt.
IDEM Romulus [f] regnauit annos. vij. &. xxx.

a De Ceninenſibus egit primum triumphũ,& A-
croni regi corę detraxit ſpolia,quę Ioui Feretrio
primus ſuſpẽdit,& opima dixit.Rurſum de An-
tennatibus triumphauit.De Veientibus poſtre-
b mo.Apud Capreæ [a] paludẽ apparere deſijt Qui
tilibus nonis.Cęteri reges,quibus locis habitaue
rint/dicemus.Tatius [b] in arce,ubi nunc [c] ędes eſt
Iunonis monetę, qui anno quinto, q̃ ingreſſus
c urbem fuerat,a [d] Laurentibus interemptus. [e] vij.
& uiceſima Olympiade hominẽ exuit.Numa [f] in

a ℂ Capreæ paludẽ.)Huius hiſtoriæ authores ſunt,Liuius,Dionyſius,Plutar.cęteri. Ouid.2.faſto.
Eſt locus antiqui capreæ dixere paludem,
Forte tuis illic Romule iura dabas.&c̃. DE morte Romuli diſcrepant plurimum au thores.Cicero primo Tuſcula.q.Hora.ode tertia tertij. Lampridius in uita Cõmodi. Apud Florum authores huius alios recitauimus. b ℂ In arce.)Id ſic explicat Dionyſius in ſecundo,Romulus(inquit)& Tatius urbẽ ſtatim maiorem effecerũt ,duos ei colles alios adijcientes, Quirinum & Cœlium, ſeparantesq; habitationẽ alter ab altero in ꝓprijs locis utriq; uitam agebant.Romulus quidẽ Palatiũ occupãs, & montẽ Cęliũ propinquum. Tatius uero Capitoliũ, quod ab initio cęperat. c ℂ Aedes Iunonis monetæ.)Nõ multum poſt exactos reges/ ingentẽ terręmotũ Romæ accidiſſe dicũt, quo tempore, uocẽ in arce, ex æde Iunonis auditã ferunt,qua uoce Iunonẽ Romanos monuiſſe/ut ei plena fieret ꝓcuratio. Hinc a monẽdo Iuno Moneta appellata eſt, author Marcus Cicero de Diuinatione lib.1.Ouid.ſexto Faſto. dicit Iunoni Monetæ ædem in arce a Camillo factam Calendis Iunijs.

Arce quoq; in ſumma Iunoni templa monetæ
Ex uoto/memorant/facta Camille tuo.
Ante domus Manli. Et idem primo eiuſdem operis libro inquit.
Candida te niueo poſuit lux proxima templo,
Qua fert ſublimes alta Moneta gradus.
Fuluius antiqui populi.&c.

Alterã ab hac Iunonis Monetę ædem in Auẽtino monte fuiſſe cõſtat,in qua eius deæ ſimulachrũ ex Veijs dirutis Romã allatum/locatũ eſt/authores Liuius li.quinto. Valeri.tit.ultimo lib.primi.Lactãnus cap.8.lib.ſecũdi.Fuit hæc ędes in 13.urbis Romæ regione/ut P. Victor etiã annotauit. d ℂ Laurẽtibus interemptus.)Ob Sabinarũ raptũ a Romulo/bellum atrox inter Romanos,& Sabinos exortũ eſt,Poſt tamẽ utriuſq; populi cędem plurimã ,Sabinis, ob quas in bellũ itum eſt,interuenientibus,fœdus inter utroſq; initum eſt. Et (ut ait in primo Liuius) nec pacem modo,ſed ciuitatẽ unã ex duabus faciunt.Regnũ conſociant,Imperiũ omne conferũt Romã.Ita gemi nata urbe,ut Sabinis tñ aliquid daretur,Quirites a Curibus appellati ſunt. Id eleganter canit Ouid. ſextõ Faſtorum libro.

Hæc ubi narrauit Tatium, fortemq; Quirinum
Binaq; cum populis regna coiſſe ſuis.
Et Lare cõmuni ſoceros, generosq; receptos,
His nomen iunctis Iunius(inquit)habet.

Tatij a Laurentibus interitum, paucis idem Liuius ſic explicat.Poſt aliquot(inquit annos,ꝓpinqui regis Tatij, legatos Laurentiũ/ pulſant. Cumq; Laurentes iure gentiũ agerent,apud Tatiũ,grauia ſuorũ, & preces plus poterant. Igitur illorum pœnã in ſe uertit.Nam Lauinij/cũ ad ſolenne ſacrificium eo ueniſſet/concurſu facto/interficitur. Eam rem minus ægre,q̃ dignũ erat,tuliſſe Romulũ ferunt,ſeu ob infidam ſocietatem regni, ſeu quia haud iniuria cæſum credebat &c̃.idem Dionyſius in ſecundo. e ℂ Septima & uiceſima Olympiade hominem exuit.)Videtur legendũ tertiadecima Olympiade,nõ.vij.& uiceſima.Bellum enim Sabinorũ cum Romanis duce Tatio ex computatione Euſebij,circa annnum uiceſimũprimum regni cœptum eſt Romuli.Durauit autem,authore Dionyſio,annis tribus.Cum Romulo uero Tatius annos quinq; tenuit principatum.Fiunt igitur anni octo & uiginti, id eſt, Olympiades ſeptem, quibus ſi addideris ſex Olympiades,quæ urbem conditam præceſſerunt,erunt Olympiades tantum tredecim. Præterea anno tertio ſextedecimę Olympiadis Numa Pompilius a Romanis in regnum uocatus eſt,ut in ſecũdo annotat Dionyſius.Rurſus annus,quo Tullus Hoſtilius imperium ſuſcepit ſecundus erat ſeptimæ & uiceſimæ Olympiadis,author in principio tertij Dionyſius. f ℂ Numa in monte primum Quirinali, deinde propter ædem Veſtæ. &c̃.) In annotationibus noſtris in Lucium Florum, compendio retulimus, quæ ad Numæ regis geſta facere uiſa ſunt. INter cæteras Numæ laudes ſic maxime ſibi grauitas aſcribitur, & conſtantia, ut in prouerbium abierit uulgatiſſimum,

Numa grauior. DE loco ubi regiam habuerit, ſcribit Ouid. 6. Faſtorum.

Hic locus exiguus, qui ſuſtinet atria Veſtæ,
Tunc erat intonſi regia magna Numæ.
Hic locus eſt Veſtæ, qui Pallada ſeruat, & ignem:
Hic fuit antiqui regia parua Numæ.

Et prima tertij Triſtium. Idem ſcribit ſecunda primi Carminum. Flaccus Horatius. QVod ſepultus fuerit ſub Ianiculo, in fine ſecundi aſſerit Diony. Moriente (inqt) Numa, luctus fuit in urbe maximus, funus ꝑ ei duxit ciuitas nobiliſſimū. Iacet aūt in Ianiculo, trans Tyberim, Fuit autem ſepulchrū Numæ in quartadecima regiōe urbis Romæ, ut ſcribit P. Victor. a Tullus Hoſtilius.) Tullus Hoſtilius tertius Romanorum rex, patrem habuit Tullū Hoſtiliū inſignē Medulliæ urbis ciuem. Vir hic generoſus, ac opibus potens, cū cæteris, poſt fœdus cū Sabinis, Romā petens, uxorē ex Sabinorum genere, Seruilij cuiuſdā filiā duxit uxorē. Hāc eā fuiſſe ſcribunt, quæ Sabinis a Romulo raptis ſuaſiſſe credit̄, ut ꝓ uiris ad patres omnino legatio mitteretur. Sicq; ducum reconſiliationis præcipua fuiſſe cauſa, uiſa eſt. Ex his igitur parentibus Tullus Hoſtilius natus, cum eſſet promptus, & alacer, rex a Romanis, poſt Numæ regis obitū, creatus eſt, eo anno, quo Eurybates Olympico certamine uictor fuit, qui ſecundus ſeptimæ & uiceſimæ Olympiadis annus erat. Ab hoc rege (authore Liuio) Cœlius additur urbi mons, & quo frequētius habitaretur, eandē ſedem regiam ipſe capit, ibiq; habitauit. Principes Albanorum patres, ut ea quoq; pars reipublicæ creſceret, legit Iulios, Seruilios, Quintios, Geganios, Curiatios, Chlœlios. Templumq; ordini aucto, curiam fecit, quæ Hoſtilia uſq; ad patrum ætatem appellata eſt. Fuit hæc (ut Publius Victor annotat) in ſecunda urbis Romæ regione, quæ Cœlimontiū dicta eſt. L. Vetus Piſo primo annaliū author eſt, Tullū Hoſtilium regem, ex Numæ libris eodem quo illum ſacrificio Iouem cœlo deuocare conatum, quoniā parū rite quædā feciſſe, fulmine ictum. Ex Plynio hęc poſtrema, ſecundo, & .28. uoluminibus ſumpta ſunt. Solinus aſſerit Tullū Hoſtilium in Velia habitaſſe. Fortaſſis duabus tm̄ literis immutatis pro Velia, Celio ſcriptū erat. Vel intelligas Tullū Hoſtiliū in Velia habitaſſe prius, q̄ Cœlij montis regiā ipſe cœperit, ibiq; habitauerit. Aſcribam huic loco M. Varronis uerba ex quarto de lingua Latina libro. Germalū (inquit) & Velias coniunxerūt, quod in hac regione Sacriportus eſt, & in ea ſic ſcriptū. Germalenſe Quinticepſos apud ædem Romuli, & Velienſes Sexticepſos in Velia apud ædem deum Penatium. Germalū a Germanis Romulo, & Remo, quod ad ficum Ruminalem, & hi ibi inuenti, quo aqua hyberna Tyberis eos detulerat in alueolo expoſitos. Veliæ unde eſſent, plures accepi cauſas, in quis, qđ ibi paſtores Palatini, ex quibus ante tonſuram inuentam, uellere lanam ſint ſoliti, ex quo uellera dicunt̄. Hęc ibi. Fuit aūt Velia (ut Pub. Victor ait) in decima urbis regione. b ❡ Ancus Martius.) Ancus Martius Numæ Pompilij, ex filia nepos, Poſt Tulli Hoſtilij regis interitū, cuius cauſam fuiſſe nō nulli ſuſpicati ſunt, rex a populo Romano creatus eſt. Hic inter cætera geſta egregie, Auētinū montē, atq; Ianiculū urbi addidit, & ſupra mare ſextodecimo ab urbe miliario Hoſtiam condidit ciuitatem. Latinorum, qui ruptis fœderibus rebellarāt, urbē cępit. Pollitoriū incēdit. Tellenē illuſtrē Latinorum urbē Romanis ſubiecit. Medulliā quā Latini occupauerāt, magnis ꝓlijs recuperauit. Fidenas diruit, Sabinos atq; Veientes, qui a Romanis defecerāt, ſuperauit. Hic pterea pontem ligneū ſine ęre & ferro, ſed lignis ipſis cōpactū, Tyberi ipoſuit. Hūc ipm pontē (ut ait Diony.) huc uſq; cuſtodiūt, ſacrū eſſe exiſtimātes. c ❡ Sacra uia.) Scribit Diony. Halicar. ſecūdo antiq. Ro. ideo circo ſacrā uiā appellatā, qđ in ea inter Romulū, & Tatiū, ſacrū fœdus ictū fuerit. Alias cauſas denoīationis huius apud Feſtū Pō. ꝑſui opis uolumine rēpies. d ❡ Aedes Lariū.) Tradit Macrob. prio lib. Satur. xi. kl. ferias laribus dedicatas, quibus ędē bello Antiochi ę Aemilius Regilius pretor in campo Martio curandā uouit, de qua rē ſic Ouid. v. Faſt.

Præſtitibus Maiæ Laribus uidere Calendæ,
Aram conſtitui, paruaq; ſigna deum.

Idem ſexto eiuſdē operis libro.

Lucifero ſubeunte Lares delubra tulerunt,
Hic ubi fit docta multa corona manu.

APud maiores, ut ſexto Aeneidos ſcribit Seruius, omnes homines in ſuis domibus ſepeliebantur. Vnde ortum eſt (inquit) ut Lares colerentur in domibus. Hinc etiam umbras Lares uocamus. IN quartadecima urbis Romæ

colle primū Quirinali, deinde ꝓpter ædem Ve- a
ſtæ in regia, quæ adhuc ita appellatur, qui regna
uit annis tribus & quadraginta, ſepultus ſub Iani
culo. Tullus [a] Hoſtilius in Velia, ubi poſtea De-
um Penatum ædes facta eſt, qui regnauit annos b
duos & triginta, obijt Olympiade quinta & tri-
geſima. [b] Ancus Martius in ſumma [c] ſacra uia,
ubi [d] ædes Larium eſt, qui regnauit annos qua-
tuor & uiginti. Obijt Olympiade prima &. xl. c

regione(ut P. Victor tradit)uicus fuit,qui Larũ Ruraliũ,dictus eſt. Ancus, authore Seruio, dictus eſt ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος.hoc eſt,a cubito,quẽ incuruũ habuit. a ℭ Tarquinius Priſcus.)Tarquinius Priſcus,qui Lucumo antea dicebaṫ,patrẽ habuit Demaratũ Corinthiũ ex Brachiadũ familia oriundũ. Hic cũ diu mercaturã exercuiſset,ingentes opes breui q̃dã tp̃e adeptuseſt. Cũ autem Cypſelus patriã Corinthũ tyrãnide occupaſset,ratus nõ tutũ fore,multa pferti hoieз poſsidentẽ ſub tyrãnide uitã agere,relicto ſolo patrio,ſumptiſq; ſecũ,quę ferri poterãt bonis, in Ethruriã q̃ ocyſsime nauigauit. Ibi illuſtrem genere uxorẽ ducit,duos ex ea filios procreat,Aruntem eos,& Lucumonẽ nominans.Arunte fratre mortuo,paternoꝝ Lucumo bonorũ omniũ ſolus hæreditatẽ cõſeqr̃.Romã nõ multũ poſt pficiſcitur.Anci regis familiaritatẽ cõſequiṫ.Ab eoq; filioꝝ tutor relinquiṫ.Et tandẽ anno fere ſecũdo,prię & q̃dragesimę Olymp.oblitus filioꝝ Anci regis,Romanoꝝ regno pter ęquũ,& fas potitus eſt. Liuius,Dionyſius, Florus, Plynius iunior,cæteri explicãt,q̃ cõmodus reipub.qualiſq; tandẽ fuerit eius exitus.

a Tarquinius [a] Priſcus ad Mugoniã [b] portam ſupra ſummã nouam [c] uiam, qui regnauit annos vij.&.xxx. Seruius [d] Tullius Aexquilijs [e] ſupra cliuum Olbium, [f] qui regnauit annos duos [g] &
b quadraginta. Tarqnius [h] Superbus & ipſe Aexquilijs ſupra Cliuum Pullum ad [i] Fagutalem

b ℭ Mugoniã portã.) Mugoniã urbis Romę portã a mugitu dictã uolũt,qđ per eã uenale pecus ingrederet.Hæc eadẽ & Trigonia,hoc eſt triangularis,dicta eſt.Exiſtimo eã eſse,quã Feſtus Pom. Mugioniã nominat. Mugionia (inquit)porta Romæ dicta eſt a Mugio quodã,qui eadẽ tuẽdæ præfuit.Quid ſi apud Solinũ Mugioniã etiã portã legi oporteat,nõ Mugoniã: DE portis urbis Romanæ quot fuerint, uide Ply.ca.5.lib.3. Plura Blondus in principio primi eius operis,quod Romã illuſtratã iſcripſit. c ℭ Nouã uiã.)P.Victor enumerãs nouẽ & uiginti urbis Romæ uias,nõ meminit huius,ſupra quã habitaſse Tarquiniũ Priſcum Solinus affirmat.Sed nec mirum,quorũ nomina,ſicut & res ipſę Romanæ ferme perierint. d ℭ Seruius Tul.)Tullius Seruius,Tullij regij quondã generis,& Ocriſiæ ex Corniculo latinoꝝ urbe natus eſt.Hic dũ a Romanis Corniculũ opugnaṫ pugnans iterfectus eſt.Ocriſia uxor pgnãs capiṫ. Tanaqli reginę ſerua daṫ.Nec dũ facta libera puerũ parit.Pueri (mirũ) arſiſse caput pro cõperto eſt. Hinc a regina dilect⁹ unice.Tarqnius eũ iſtar filij educat.Filiã adulto uxorẽ ſpõdet.Perẽpto rege Priſco,reginę aſtu,q̃rto Olympiadis quiq̃geſimę anno,Romanũ regnũ adipiſciṫ.Regnãs Veientes,Ethruſcoſq; hoſtes fortiſsime uicit.Prim⁹ Rõanoꝝ Cẽſum inſtituit.Luſtrũ cõdidit.Claſses,atq; Cẽturias ordinauit.Dilatat urbis Pomeriũ,Quirinalẽ,Viminalẽ,Exqliũ,colles urbi iũgit. Dianę i Auẽtino tẽplũ extruit.Filiã Tuliã Tarquinio Supbo copulat matrimonio, a quo & pemptus eſt.Eius (proh nefas) cadauer a Tullia filia carpẽto cõteriṫ.Ply.ca.ult.triceſimiſexti naturalis hiſtorię, huius Tullij Seruij ortũ multo mirabiliorẽ fuiſse narrat.Nõ pteribo(inqr)& unũ foci exẽplũ Romanis literis clarũ. Tarquinio Priſco regnãte,tradũt repẽte in foco cõparuiſse genitale maſculini ſexus.Eãq;,quę ſederat ibi, Tanaqlis reginę ancillã Ocriſiã captiuã cõſurrexiſse grauidã.Ita Seruiũ Tulliũ natũ,qui regno ſucceſsit.Inde & in regia cubãti puero caput arſiſse uiſum,creditũq; Laris familiaris filiũ.Ob id Cõpitalia, & ludos Laribus primũ iſtituiſse.Tulli⁹ dictus cognomẽ ſumẽs a patre.Seruı⁹ aũt a fortũa ppria,qđ eũ mater ſeruiẽs peperiſset. Author Diony.li.4. e ℭ Exquilijs.)Hũc regẽ Exquilias habitaſse, Varro, & Titus Liui⁹,tradiderũt.Idẽ Varro.4.de ligua latina libro,exponit unde Exqliarũ nomẽ ortũ habeat.Alij has (inquit)ſcripſerũt ab excubijs regis dictas.Alij ab eo qđ excultę a rege Tullio eſsent. Huic origini magis luci uicini &c̃.Cato in Originib⁹ uult ab excubijs Exquilinũ dici.Romulus(inquit)Exquilinũ tenuit ab excubijs dictũ,quas illi Lucumo dedit more Thuſco duodecim lictoꝝ.i. trecẽtus ad Cuſtodiã corporis ſimul & dignitatis,quia Tacius nõ ſine ſuſpiciõe infidę ſocietatis erat, Fuerũt aũt Exqliæ,authore Publio Victore, in quinta urbis Romę regione. f ℭ Olbiũ.)Olbiũ & Pulliũ,fuerũt, (ut quidã uolũt)duo Exquilini mõtis uertices.Sũt qui Vrbicũ nõ Olbiũ legãt.Itẽ Pulliũ,nõ Pullũ g ℭ Duos & q̃dragita.)Liui⁹,Diony.& Sex.Rufus,q̃tuor &.40.annos regnaſse ſcribũt. h ℭ Tarqni⁹ Supbus.)Tarqnius,qui Supbus ob corruptos mores cognoiatus eſt, cũ Tulliũ regẽ ſocerũ ſuũ peremiſset,anno quarto,primę & ſexageſimę Olympiadis,pter ius omẽ, Romano potiṫ impio, pemptũ a ſe regẽ ſepultura phibuit.Primores pr̃es perimi iuſsit.Tyrãnidis ſuę cõſcios armatos,tutelę ſui corporis milites adhibuit.Sabinos bello domuit, Ethruſcis urbes q̃ſdã ui eripuit.Gabios miro aſtu parere ſibi compulit.Latinas Romanis ferias indixit.Romanũ Capitoliũ extruxit. Et tandem cũ annos multos Romanis imperaſset,ob Lucretiæ a filio illatũ ſtuprũ,ac tyrannicas in ſubditos plurimas inſolentias,e regno,quod tyrannice occupauerat,eiectus eſt. i ℭ Faguntalẽ lucũ.)Videtur legendũ Fagutalẽ lucũ.Etenim fagutal locus fagis cõſitus diciṫ, Vnde & a fago dictũ uolũt,in q̃ (ut Varro, & Feſt⁹ Põpeius ſcribũt)ſacellum Iouis fuit. Vnde etiam Iouis Fagutalis,quod fagus ipſa arbor Ioui ſit con-

ſecrata, Liuius, & Diony. aſſerunt Tarquiniũ Superbũ pulſum regno anno. 25. ſui regni. Alij ut Euſebius, Eutropius, Sex. Rufus dicũt anno. 35. DOcet diuus Aug. ca. 15. tertij ciui. dei. Romanos omnes reges, duobus exceptis, Numa, & Anco Martio, graues uitę exitꝰ habuiſſe. Iuue. q̃ uera eſt ſentẽtia ſa. 10.

Ad generum Cereris ſine cęde, & uulnere pauci Deſcendũt reges, & ſicca morte tyranni.

lacum, qui regnauit annos . xxv . Cincio [a] Romam duodecima Olympiade placet conditã. Pi- a
ctori octaua, Nepoti, & Luctatio opiniones Era-
toſthenis, & Apollodori cõprobantibus, Olym-
piadis. vij. anno ſecundo. Pomponio Attico, & b
M. Tullio, Olympiadis ſextæ, anno tertio. COl-
latis igitur noſtris, & Græcorum temporibus,
inuenimus incipiẽte Olympiade ſeptima Romã
conditã, [b] anno poſt Ilium captum. cccc. xxxiij. c
Quippe certamen Olympicum, quod Hercules
in honorem ataui materni Pelopis ediderat, in-

a ¶ Cincio Romã duodecima olym. pla. con.) De prima urbis Romæ cõditione, nõ una eſt authorũ ſententia. Quidã ſacrarum tabularum uetuſtis titulis, aſſerunt Romã a Romulo, & Romo Aneæ filijs fuiſſe conditã. Aiunt enim poſt Aneæ Aſcanium maiorem natum, regionem omnem, quã Aeneas reliquerat, cũ fratribus diuiſiſſe. ipſumq; Aſcaniũ Albam Longam, Romum Capuam, Romulũ uero Romã condidiſſe. Hãc quom ſequẽte tẽpore defeciſſet, ab Albanis iterũ reſtitutam. Sicq; duplicem fuiſſe Romã autumant. Vnã nõ multũ poſt captam Troiam. Alteram quindecim ætatibus fere poſt primã extructam uolunt. Antiochus Syracuſanus hiſtoriarũ ſcriptor tradit fuiſſe in Italia & Romã tertiã, multo his duabus uetuſtiorẽ. Obmiſſis extremis, de ſecũda/qñ cõſtructa fuerit, plurimũ uariant authores. Timæus Siculus ſcribit eodẽ tẽpore & Romã, & Carthaginẽ fuiſſe conditas, octauo ſcilicet & triceſimo anno ante primã olympiaden. Lucius autẽ Cincius uir ſenatorij ordinis, anno. 1. octauę olympiadis. Eratoſthenes uult olympiadis ſeptimæ, anno primo. Polybius Megalopolitanus ſub ſecundũ annũ. ſeptiæ olympi. Hæc ex Dionyſij ſentẽtia, antiqui. Romana. lib. 1. quo loco habenꝰ abunde ea omnia, q̃ de hac re, hoc loco a Solino tradunꝰ. In hoc tñ a Solino differt, qđ Diony. hanc olympiadũ cõputationẽ ex eo anno deducit. quo Roma a Gallis capta perhibeꝰ, ad eũ annũ, quo primi Romæ conſules imperarũt, cuius paucis recolligens, hęc ſentẽtia eſt. Ex Cenſuarijs monumentis conſtat (inqt) anno ante urbem a Gallis captã, Juſtrũ a populo Ro. factũ eſſe L. Valerio, & Tito Manlio Capitolino cõſulibus, poſt exactos reges anno. 119. Vrbs igiꝰ anno. 120. Poſt exactos reges a Gallis capta fuit. Hi aũt centũ & uiginti anni, olympiades triginta cõſtãter efficiũt. Rurſus primi Romanoꝝ conſules, Iunius Brutus, & Tarquinius Collatinus, eo anno creati ſunt, quo Athenis Iſagus imperabat. Is aũt octauæ & ſexageſimę olympiadis primus annus fuit. Ex annis, qbus ſeptẽ reges Romæ regnarũt, colliguntꝰ anni. 244. id eſt, una & ſexaginta olympiades. A primis aũt conſulibus, ad captionẽ urbis, ſunt anni. 120. id eſt, triginta dumtaxat olympiades, q̃ proximis iunctis, Olympiades unã & nonaginta faciunt. A prima autem olympiade, ad primos Romanoꝝ conſules, ſunt octo & ſexaginta olympiades, & annus unus. Ab eo autem anno ad annum captæ urbis, triginta (ut iam eſt habitum) olympiades computanꝰ. Hęc aũt ſi ſimul cõiunganꝰ octo & nonaginta olympiades & annũ unũ efficiũt manifeſte. A qbus ſi nonagita & una olympiades ſubtrahanꝰ, reſtabũt ſeptẽ olympiades, & annus unus, quo tẽpore cõſtat urbẽ Romam ſumpſiſſe principiũ. b ¶ Anno poſt Iliũ captũ. ccccxxxiij.) Quidã, iter quos eſt Ariſtoteles, ſcribũt Iliũ nunq̃ fuiſſe a Græcis captũ. Euſebius quoq; lib. temp. affirmat a primę olympiadis tempore, Grecã tantum hiſtoriam creditã. Cũ (inqnit) ante hoc, ut cuiq; uiſum eſt, diuerſas ſententias ꝓtulerunt. DE Hercule p̃terea ſcripta omnia fabuloſa fere ſunt. Idẽ Euſebius tradit, a captiuitate Troiæ, uſq; ad primã Olymp. numerari annos. 405. alias. 406. Aeſchyli Athenienſiũ ducis anno. 2. primã olymp. actam fuiſſe. Erat aũt (inquit) Olympias Agon Gymnicus. In ea prima olympiade Chorębus Helienſis uictor extitit. Helij ſiquidẽ agunt quinquẽnale certamẽ, quatuor annis in medio expretis, in quibus principes annui conſtituunꝰ quatuor. Ait rurſus primã olympiadẽ, Iphitũ Praxonidis, uel Hemonis filium primũ conſtituiſſe. Idẽ ſcribit Strabo octauo Coſmographiæ lib. Firmior itaq; Dionyſij, q̃ Solini, hęc urbis conditę annoꝝ numeratio eſſe uideꝰ. Illam in hiſtorijs, & actis publicis, hãc uero iſcriptis dubijs & fabellis potius eſſe fundatã. Diod. Siculus dicit lib. quinto, Olympicũ certamẽ utiq; primũ ab Hercule inſtitutũ, ipſum tamẽ nõ Pelopi, ſed Ioui patri dedicaſſe. Pro Solini ſententia facit, quod ſcribit Statius ſexto Thebai. in principio, de olympici certaminis inſtitutione loquens.

Hunc pius Alcydes Pelopi certauit honorem.
Puluereumq; fera crinem deterſit oliua.

Quem locum exponẽs Lactantius. Primus (inquit)

a termiſſum Iphiclus [a] filius eius inſtaurauit poſt
excidiũ Troię anno quadringenteſimo octauo.
Ergo ab Iphiclo numeratẽ Olympias prima. Ita
ſex medijs Olympiadibus ĩteriectis, quib⁹ ſingu
b lis anni quaterni imputãtur, cũ ſeptima cœptan-
te/Roma condita ſit, inter exortũ urbis, & Troiã
captã, iure eſſe quadringentos annos, &.xxxiij.
conſtat. Huic argumẽto id accedit, ꝙ cũ [b] Caius
c Pompeius Gallus, & Quintus Verãnius urbis
conditæ anno octingenteſimoprimo fuerunt cõ
ſules. Cõſulatui eorꝫ olympias.vij. & ducenteſi-
ma actis publicis annotata eſt, Quater ergo mul
d tiplicatis.vi. & ducẽtis Olympiadibus /erũt anni
octingẽti.xxiiij. quibus ſeptimę Olympiadis an-
nectendus eſt primus annus, ut in ſolidum colli-
gantur anni octingenti.xxv. Ex qua ſumma de-
e tractis uiginti annis, &.iiij. Olympiadũ retro ſex
manifeſte octingẽti & unus annus reliqui fient.
Quapropter cũ octingenteſimo primo anno ur
bis conditæ, ducenteſima Olympias cõputetur;
f par eſt Romã vij. Olympiadis anno primo credi
conditã. In qua [c] regnatum eſt annis ducẽtis.xli.
DEcẽuiri [d] creati ãno.ccc.ſecũdo. [e] Primũ puni-

Hercules hunc honorem, manibus Pelopis exhibuit, qui erat Herculi per Alcmenã genere cõiunctus, hoc uidelicet ordine. Pelops ex Hippodamia Lyſidicen genuit. Lyſidice, cũ Electrione Alcmenã. Hæc ex Iouis trinoctio cõcubitu, Herculẽ procreauit. Idẽ.x.Theb. ſuper illud. Mœſtus & intentus. Ex Lactã tij uerbis. Pelops auus Herculis fuiſſet, nõ atauus. Docte plura de Olympicorꝫ inſtitutione, & ſucceſ ſu, ſcribit Cœlius Rhodiginus ca.38. ſeptimi Antiq. lect. libro. DE quattuor certaminũ primis generib⁹ quæ & qualia fuerit tradit Lactantius Placidus in principio ſexti Theb. apud Statiũ. Extat de his quatuor certaminũ generibus, elegans Archiæ poetæ Tetraſtichon. Hos uerſus Plus Bononiẽſis ſic latinos fecit.

Quattuor inſignis certamina (conficit Hellas,
Sunt duo quippe hominũ, (ſunt ſuperũq; duo.
Archemori, Iouis, & Phœbi, at (ꝙ Palæmonis, ipſa
Pinus, oliuaſter premia, po(ma, apium.

a ℂ Iphiclus.) Euſe. ut iã dictum eſt, Iphitũ nominat, Plaxonidis, uel Hemonis filium. b ℂ C. Pom. & Q. Veranni us.) Horꝫ consulum meminit Cor. Tacitus li.12. a principio. Scribit etiã ſub Syllano p̃tore/ lecto ſenatu, fuiſſe luſtrũ conditum. Euſeb. lib temporꝫ. Deſcriptione (inquit) Romæ facta ſub Claudio, inuenta ſunt ciuium Romanorꝫ.69. centena & 144. milia. Facit ueterum annalium, Chronicarumq; carẽtia, ne hic annorꝫ numerus omnino certus ſit. Satis conſtat, Auguſtũ anno.709. ab urbe cõdita Romanum imperiũ iniiſſe. Auguſti aũt imperij anno.42. Chriſtus dominus ex uirgine natus eſt. Luſtrũ uero ſub Claudio circa annũ quinquageſimũ poſt CHRISTI natalẽ/ authore Euſebio/ conditum eſt. Simul igitẽ ſumptis annis. 709.42.50. is numerus redditur, quẽ Solini reddidit cõputatio. i. ab urbe condita ad hoc uſq; luſtrũ, anni unus & octingenti ſimul fiunt. c ℂ In qua regnatũ eſt annis, cc.xxxxi.) Ex annorꝫ collectiõe, quos ſeptẽ Romanis regib⁹ Solinus ipſe attribuit, anni nõ.241. ſed 243. potius colliguntur. Diony. Sex. Rufus, & plures alij affirmãt Romæ regnatũ annis.244. Diuerſitatis huius cauſam in Florianis annotationibus explicauimus. d ℂ Decẽuiri.) Ex hominũ inconſtantia euenit, ut plerũq; prioribus faſtiditis, gaudeãt nouitate. Hinc factum eſt, ut poſtq̃ conſules per annos octo & quinquaginta tenuiſſent imperiũ, aliũ Romani expoſcerent magiſtratũ. Exactis regib⁹ (inquit Pomponius de origine iuris, lege, Neceſſariũ) lege tribunitia omnes leges exoleuerũt. Iterũq; cœpit populus Ro. incerto magis iure, & conſuetudine aliqua uti, q̃ per latã legẽ, idq; prope uigiti annis paſſus eſt. Poſtea ne diutius hoc fieret, placuit publica authoritate, decẽ conſtitui uiros, per quos peterenẽ leges a Græcis ciuitatibus, ut ciuitas fundareẽ legibus, quas in tabulis eburneis ſcriptas pro Roſtris cõpoſuerũt, ut poſſent leges apertius percipi. Datũq; eſt eis ius in eo anno in ciuitate ſummũ/ uti leges corrigerent, & ſi opus eſſet, interpretarenẽ. Neq; prouocatio ab eis, ſicut a reliquis magiſtratibus fieret. Qui & ipſi animaduerterunt aliquid deeſſe iſtis primis legibus, Ideoq; ſequẽti anno, alias duas eiſdem tabulas adiecerunt. Et ita ex accidenti appellatæ ſunt leges duodecim tabularum. Quarum ferendarũ authorem fuiſſe ex Decemuiris Hermodorum quendã Epheſi exulantem in Italia. Hęc Pomponius. Vide ſi libet, quæ capite ultimo primi apud L. Florꝫ, alias annotauimus. e ℂ Primũ Puni-

cum bellũ anno.cccc octogeſimonono. Secundũ/anno quingẽteſimo triceſimoquinto. Tertiũ ſexcenteſimoquarto. Sociale ſexcenteſimo ſexageſimoſecundo. Ad [a] Hirciũ, & Caium Panſam conſules, anni ſeptingẽti &.x. Quorũ conſulatu Cæſar [b] Auguſtus cõſul creatus eſt, octauũdecimũ annũ agẽs, qui [c] principatũ ita ingreſſus eſt, ut uigilantia illius nõ modo ſecurũ, uerũ etiã tutum imperiũ eſſet. Quod tempus ferme ſolũ repertũ eſt, quo [d] plurimum & arma ceſſauerũt, & ingenia [e] floruerũt, ſcilicet ne inerti [f] iuſticio languerent uirtutis opera bellis quieſcentibus.

cum bellũ anno. ccclxxxviiij.) Sic fere legitur in omnibus tã ſcriptis, q̃ impreſsis exẽplaribus, & quidẽ manifeſto errore. Reor hunc errorẽ accidiſſe omiſsione unius tantũ.c. Cũ a Solino ſcriptũ fuerit, cccclxxxviiij. Legendũ igitur nõ ccclxxxviiij. ſed cccclxxxviiij. Similẽ errorẽ reperies apud Plyniũ ca.3.triceſimitertij. Argentũ (inquit) ſignatũ eſt anno urbis.588.Q.Fabio cõſule, quinq; annis ante primũ bellum punicũ, cũ legi oporteat. Anno urbis.485. Diony. lib.1. bellũ primũ Punicũ cœptũ eſſe dicit anno tertio, centeſimæ & uiceſimæ octauę Olympiadis. Gellius ait c. ultio. 17. noctiũ Atticarũ, poſt Romã cõditã anno.cccc. ferme & lxxx. De initio ſecũdi, & tertij belli Punici, parũ diſcrepãt, qui de ijs hiſtoriã cõſcripſerũt. De bellis trib9 punicis, nõ pauca annotauimus apud Florũ capitibus.2.6.&.15. ſecũdi Epitomes libri. De bello quoq; Sociali ſcripſimus apud eũdem Florũ ca.18.lib. tertij. quo loco huius belli plurimos citauim9 authores. a ℂ Ad Hircium, & Panſam.) Cõſtat apud nobiles hiſtoricos, Octauianũ/ qui poſtea Auguſtus dictus eſt, ſeptingenteſimo nono fere urbis conditæ anno, ætatis uero ſuæ xviij. principatum iniſſe. Quo anno M.Antonius/& Pub. Dolobella erãt cõſules, ut Florus ait. Anno deinde ſecũdo, hoc eſt, ut Suetonius ait, xx. ætatis ſuæ anno, conſulatũ inuaſit. Scribit idẽ Suetonius in Auguſto, quoſdã exiſtimaſſe Hirciũ, & Panſam cõſules, Auguſti opera fuiſſe occiſos. Bello Mutinẽſi (inquit) cũ Hircius in acie, Panſaq; poſt ex uulnere perijſſent, rumor increbuit, ambos Auguſti opera occiſos, ut Antonio fugato/ repub. cõſulibus orbata/ ſolus uictores exercitus &c. Tibullus.5. tertij, fatetur natũ ſe eo anno, quo Hircius, & Panſa interierunt.

Natalem primo noſtrum uidere parentes,
Cum cecidit fato conſul uterq; pari.

b ℂ Cæſar Auguſtus cõſul creatus eſt.) Videtẽ ſuperfluere conſul. Nã octauũ decimũ annũ agẽs/ principatũ/ nõ conſulatũ inijt, ut mox ante docuimus. c ℂ Qui principatũ ita ingreſsus eſt, ut uigilãn.a.) L.Florus ca.3.lib. quarti, in eandẽ ſententiã. Cõgratulandũ (inquit) in tanta perturbatione eſt, qd̃ potiſsimũ ad Octauiũ Cæſarem Auguſtum ſumma rerũ rediit. qui ſapiẽtia ſua, atq; ſolertia, pcuſſum undiq;, & ptutbatũ, ordinauit imperii corp9, qd̃ ita haud dubie nunq̃ coire & cõſentire potuiſſet, niſi unius pſidis nutu, q̃ſi aĩa & mẽte regeretẽ. Nõ aliena ab his ſunt, quæ lib. primo ſcribit Tacitus. Lepidi (inquiens) atq; Antonii arma, in Auguſtũ ceſſere. Qui cuncta diſcordiis ciuilibus feſſa, nomine principis ſub imperiũ accepit. Auguſtus hic terdecies inijt conſulatũ, qd̃ ante eum nulli legitẽ contigiſſe. Statius Sylua q̃dã li. quarti.

Ter Latio deciesq; tulit labentibus annis
Auguſtus faſces, ſed cœpit ſero mereri.

d ℂ Quo plurimũ arma ceſſarunt.) Eleganter hanc Auguſti armorũ ceſſationẽ cecinit Manilius in primo.

Sed ſatis hoc fatis fuerit, iam bella quieſcunt,
Atq; Adamantæis diſcordia uincta cathenis
Aeternos habeat frenos in carcere clauſa.
Sit pater inuictus patriæ, ſit Roma ſub illo,
Cumq; deum cœlum dederit/ non quærat in orbe.

Vnde factum eſt/ ut Auguſto imperante/ Iani portæ clauſæ fuerint. Horatius quintadecima quarti Carminum,

Ianum Quirini clauſit, & ordinem
Rectum, & uaganti frena licentiæ
Iniecit, amouitq; culpas,
Et ueteres reuocauit artes &c.

In hac/ in toto orbe/ armorũ ceſſatiõe, rex pacific9 CHRISTVS deus & homo, ex uirgine naſci dignatus eſt. e ℂ Ingenia floruerũt.) Si unq̃ Romę bonæ artes, & igenia floruerũt, id maxime ſub Auguſto cõtigiſſe cõperiet ſtudioſus lector. Eo ſiquidẽ tpe Auguſtus ipſe ingenio, & doctrina nulli cedẽs. M. Varro. M. Cicero bonarũ artiũ parens unicus. Cor. Nepos, Saluſtius, Titus Liuius lacteus, ut ait Hierony. eloquẽtiæ, Aſinius Pollio, Virg. Catul. Horati. Ouidi. Manilius,

Tibullus, Propertius, & ſexcenti alii immortalitatē nominis cōſecuti. Poetas eius temporis recenſet Naſo nona quarti Triſtium. f ℂ Inerti iuſticia.) Exiſtimo nō niſi ab inerti homine inertē iuſticiam nuncupari. Legi in uetuſtis quibuſdā exemplaribus, nō iuſticia, ſed iuſticio. id eſt publico luctu, & calamitate, qui ex armis bellicis plerunq; accidit. Lucanus in ſecundo.

Ergo ubi concipiunt quantis ſit cladibus urbi Conſtatura fides ſuperū, ferale per urbem Iuſticium, latuit plebeio tect⁹ (amictu Omnis honos. Et idē lib. v. Mœrentia tecta Cæſar habet, uacuaſq; domos, (legeſq; ſilentes, Clauſaq; iuſticio triſti fora. Eſt autem ſenſ⁹, & ordo, ne ſcilicet opera uirtutis, bellis quieſcētib⁹, lāguerēt inerti iuſticio.

DE DIVISIONE ANNI, ET diebus Intercalarib⁹. CA. III.

a TVnc [a] ergo primū curſus anni perſpecta ratio, quæ a rerū origine profunda caligine tegebatur. Nam [b] ante Auguſtum Cæſarem incerto modo annū cōputabant, quia
b apud [c] Aegyptios quatuor menſibus terminabāt,

TVNC ERGO PRIMum.) Quoniā ſine certa annorū noticia, res aliæ, quæ pſertim ad hiſtoriā pertinent, ſciri non poſſunt, iccirco cap. hoc tertio docet Solinus quāta fuerit apud ueteres annorū inconſtantia, atq; diuerſitas, quoue authore ad certā rationē, & regulā, ſit redactus annus. Annus (ut quidā ſcribunt) ex Græco uerbo dictus eſt. Nam ἔνος Græce, latine annus dicitˀ. Seruius autē primo & quinto Aeneid. deducit nomē ἀπὸ τοῦ ἀνανεοῦσθαι. i. ab innouādo, qđ uidelicet aſſidue innouetˀ, & alter fiat. Vel ut idē ait, annus quaſi annulus, quod in ſe redeat. Menſes eñ in ſe currētes, annū faciūt. Alij inquit Atteius Capito apud Macrobiū primo Saturna. ex an. i. circū, & nare, fluere, quaſi tēporis circūfluxus quidā. Nā (authore Macrobio) ſicut lunaris annus mēſis eſt, quia luna paulominus, q̄ mēſem in zodiaci circuitiōe cōſumit, ita ſolis annus hoc dierū numero colligēdus eſt, quē peragit dū ad id ſignū ſe denuo uertit, ex quo digreſſus eſt. Vnde & annus uertēs iure uocatur. Idem Seruius primo Aeneidos ſuper illud.

Triginta magnos uoluendis menſibus orbes, Scribit tria eſſe annorū genera, Lunarem dierū triginta. Solſtitialē duodecim menſiū. Magnū, qui (inquit) ſecundū Tulliū, tenet duodecim milia q̄ngentos annos &c. Apud Maronē Solaris annus ſæpe etiā magnus uocatˀ, quod intelligendū eſt comparatione lunaris anni, cū lunæ annus breuis puteˀ. Plutar. ſecundo de placitis philoſophorū libro, ſcribit cuiuſlibet Planetę eſſe annū ſuū. Saturni quidē annorū ambitus uertentiū triginta. Iouis duodeci Martis duorū. Solis duodeni menſes, totidē Mercurij, & Veneris. Pariles eñ eorū curſus. Lunæ dies. xxx. Hic enim perfectus menſis ab luna, ad intermenſtruā. Cęterū quidā annū octennīū eſſe exiſtimarūt. Nōnulli annos undeuicenos, Sunt qui undeſexagenos. Heraclitus ex duodeuicenis annorū milibus cōſtare putat. Diogenes ex tricenis quinquagenisq; nis ſupra Heraclitū, Alij ex ſeptenis milibus tricenis ſeptuagenis ſeptenis. Hęc Plutar. Multa Macro. ſecūdo de ſomnio Scipionis. Annus, qui a M. Cicerōe Magnus uocatˀ, ab Ariſtotele Maximus potius, q̄ Magnus appellatˀ, quē ſolis & lunę uagātium quiq; ſtellarū orbes conficiūt, cū ad idē ſignū, ubi quondā ſimul fuerūt una referuntˀ, Cui⁹ anni hyems, ſumma eſt Cataclyſmos, quā noſtri Diluuionē uocant, Aeſtas autem Ecpyroſis, quod eſt mundi incendiū. Nam his alternis temporibus mūdus tū exigneſcere, tū exaqueſcere uideretˀ. Hūc Ariſtarchus putauit eſſe annorū uertentiū duū miliū. cccclxxxiiij. Aretes Dyrrachinus quinq; miliū. 552. Herodotus, & Linus x. miliū dccc. di ē xiij dcccclxxxiiij. Orpheus centū xx. Caſſandrus tricies ſexies centū miliū. Alij uero infinitū eſſe, nec in ſe unq̄ reuerti exiſtimauerunt. Phyſici aiunt, ut ſecundo de ſomnio. Macrobius refert, hūc magnū annū. 15. mil. annorū omnino cōpleri. Huius autem anni, qui etiā Mundanus dicitˀ, finis eſt, quom ſtellę omnes, omniaq; ſydera, quæ ἀπλανὴς habet, a certo loco ad eundē locum ita remeauerint, ut ne una quidē cœli ſtella in alio loco ſit, q̄ in q̄ fuit, cū oēs alię ex eo loco motę ſunt, ad quē reuerſę anno ſuo finē dedere. Ita ut lumina quoq; cū erraticis quinq; in iiſdē locis, & partibus ſint, in quib⁹ incipiēte mūdano anno fuerūt. Aſcripſi hęc ex Macrobio, & Cenſorino, ad Q. Cerelliū, ut intelligāt oēs, anni illius magni, nullā haberi etiā a doctoribus certitudinē. b ℂ Ante Auguſtū.) Suetonius, Plutarchus, Macrobius, Cēſorinus. Itē cæteri ſcribūt primū apđ Rōanos Cęſarē Dictatorē, annū ad curſum ſolis accōmodaſſe, ut trecentorū dierū, & intercalario mēſe ſublato un⁹ dies, q̄rto q̄q; anno intercalaretˀ. Vnde Luca. in decimo. Nec meus Eudoxi uincetˀ faſtibus annus. Auguſt⁹ igitˀ nō prim⁹ anni ordinē apud Romanos inſtituit, ſed annū a diuo Iulio ordinatū, poſtea uero negligētia cōturbatū, atq; cōfuſū, rurſus ad priſtinā rationē redegit. In cui⁹ ordinatiōe Sextilē mēſem e ſuo cognoīe nūcupauit magis, q̄ ſeptēbrem, quo erat natus, quia hoc ſibi & primus conſulat⁹, & inſignes uictorię obtigiſſent, Sueto. tit. 31. ſecundi. c ℂ Apud Aegyptios.) Imitatˀ Solinus hoc lo-

apud Arcades trib⁹, apud Acarnanas ſex, in Ita- a
lia apud Lauinios.xiij.quorum annus.ccclxxiiij.di
ebus ferebatur.Romani [a] in initio annũ.x.men-
ſibus computabãt, a Martio auſpicantes adeo, ut
eius die prima de aris Veſtalibus ignẽ accende- b
rent, mutarent ueteribus uirides laureas, ſenat⁹,
& populus Comitia agerent, matronę ſeruis ſu-
is cœnas ponerẽt, ſicut Saturnalibus domini, Illę
ut honore promptius obſequiũ prouocarent, hi c
quaſi gratiã repenſarent perfecti laboris, maxie
quia hunc menſem principẽ teſtatur fuiſſe, & q
ab hoc quintus erat, Quintilis dictus eſt: deinde
numero decurrente Decẽber ſolennẽ circum fi- d
niebat intra [b] diem trecẽteſimũ quartum. Tunc
enim iſte numerus explebat annũ, ita ut ſex men
ſes tricenum dierũ eſſent, quatuor reliqui trice-
nis & ſingulis explicarẽtur. Sed quoniã ratio illa e
ante Numã a lunæ curſu diſcrepabat, lunari cõ-
putatione annũ peræq̃rũt quinquaginta & uno
die adiectis. Vt ergo perficerent.xij.menſes, de
ſex menſibus ſuperioribus detraxerunt dies ſin f
gulos, eosq; quinquagita iſtis & uni annexerũt,
factiq; lvij. diuiſi ſunt in duos menſes, quorum al-

co, C.Plyniũ ca.48. libri ſeptimi. Annum enim (inquit) alij æſtate unũ determinabant, & alterum hyeme. Alij quadripartitis temporibus, ſicut Arcades, quorum anni trimeſtres fuere. Quidã lunę ſenio, ut Aegyptij. Itaq; apud eos aliqui & ſingula milia annorum uixiſſe produntur. Xenophon de æquocis. Annus enim (inquit) diuerſus eſt. Etenim ipſi Aegyptij utunt anno quãdoq; menſtruo, ſæpe bimenſtri, nõ raro trimeſtri. Sæpe quadrimeſtri, nõnunq̃ ſolari. &c. Ex hac annorum diuerſitate ſaluat Varro homines potuiſſe ad annos mille uiuere. Sed hoc reprobat Lactan. ca.13. ſecundi. Plura Auguſtin⁹ capitibus.12.13.& 14. quintidecimi de Ciui. Dei. Itẽ Macrobi. primo Saturnali. Et ut contentus ſim referendo paucarũ morem regionũ. Arcades annum ſuũ tribus menſibus explicabant. Acarnanes ſex. &c. Et ne ſim æquo longior de diuerſitate annorum apud diuerſos, lege Lactantiũ ubi ſupra. Auguſti. ca.10.12.& ca.12. quindecimi ciuitatis. Gelli. ca.2. tertij. Nullus tamẽ annorum diuerſitatem apud uarios Cenſorino tradidit copioſius ca.14. eius libri, quẽ de die natali ad Cereliũ ſcripſit.

a ℭ Romani in initio annũ decẽ menſibus.) Hanc rem Macrob. ſic explicat. Non mirum (inquit) in hac uarietate Romanos quoq; oli, authore Romulo, annũ ſuũ decẽ habuiſſe mẽſibus ordinatũ, quia annus a Martio incipiebat, & conficiebat diebus ccciiij. ut ſex quidem menſes. i. Aprilis, Iunius, Sextilis, Septẽber, Nouember, December, tricenũ eſſent dierum. Quatuor uero, Martius, Maius, Quintilis, October tricenis & ſingulis expedirentur. IDem refert & Cenſorinus ca. 15. addens tunc etiã Albanis, unde Romani orti ſunt, annũ decem fuiſſe menſium. Subdit inſuper decẽ menſiũ quatuor maiores. i. q xxx. & uno diebus conſtãt, plenos. Cęteros ſex cauos uocari. Subdit tandẽ Macrob. qđ maxime ad hunc locũ pertinet. Hęc fuit (inquit) Romuli ordinatio, qui primũ anni menſem genitori ſuo Marti dicauit, quẽ menſem anni primũ fuiſſe uel ex hoc maxime probatur, qđ ab ipſo, Quintilis quintus eſt, & deinceps pro numero, nominabãt. Huius etiã die prima, ignẽ nouũ Veſtę aris accendeb it, ut incipiente anno, cura denuo ſeruandi nouati ignis, inciperet. Eodẽ quoq; ingrediẽte menſe, tã in regia, curijsq;, atq; flaminũ domibus, laureę ueteres, nouis laureis mutabantur. Eodẽ quoq; menſe & publice, & priuatim ad Annã perennã ſacrificatũ itur, ut annare, perannareq; cõmodo liceat. Hoc menſe mercedẽ exoluebant magiſtris, quas cõpletus annus deberi fecit. Comitia auſpicabãtur. Vectigalia locabant. Et ſeruis cœnas apponebãt matronę, ut domini Saturnalibus, Illę ut pricipio ãni ad ꝓmpti⁹ obſequiũ honore ſeruos inuitarent. Hi q̃ gratiã perfecti operis exoluerẽt. De Romanis annis extat caput nobile apud Cenſorinũ. Naſo ſtatim ab initio primi Faſt. docet, cur Romulus annũ decẽ tantũ menſium inſtituerit.

Tempora digereret cũ cõditor urbis in anno,
Conſtituit menſes quinq; bis eſſe ſuo,
Eſt tamen & ratio Cęſar quę mouerit illum &c.

Scilicet arma magis, q̃ ſydera Romule noras,
Curaq; finitimos uincere, maior erat.

Nõ defuerunt, ut etiã Cenſorinus tradit, q dicerent, annũ uertentẽ. i. ſolarem, fuiſſe Romę ſtatim ab initio uiginti duorum menſium, ut fuerunt Licinius Macer, & poſt eũ Feneſtella. b ℭ Intra diẽ trecenteſimũ quartum.) Vel Solinus a Macrobio,

uel Macrobius a Solino hæc omnia mutuatus eſt, cuius uerba ſubſcripſimus ex primo Saturn. libro. Sed ſecutus (inquit) Numa, quantũ ſub cœlo rudi, & ſæculo adhuc impolito, ſolo ingenio magiſtro/ comp̄hendere potuit. Vel quia Græcorũ obſeruatiõe forſan inſtructus eſt, quinquaginta dies addidit, ne in trecentos liiij. dies, quibus duodecim lunæ curſus cõfici credidit/ annus extenderet. Atq; his quinquaginta a ſe additis/ adiecit alios ſex retractos illis menſibus ſex, qui triginta habebãt dies. i. de ſingulis ſingulos, factosq; quinquagita & ſex dies, in duos nouos menſes pari ratione diuiſit. Ac de duobus, priorẽ Ianuariũ nũcupauit, primũq; anni eſſe uoluit, quaſi bicipitis dei mẽſem reſpicientẽ tranſacti anni finẽ, futuriq; principia. Ad idẽ Cenſorini ca. 15. uerba ſunt. Poſtea (inqt) ſiue a Numa, ut ait Fuluius, ſiue ut Iunius a Tarquinio. xij. facti ſunt menſes, & dies ccclxv. quãuis luna duodeci ſuis mẽſibus. ccclviij. dies uidebatur explere. Sed ut dies unus abundaret, aut per imprudentiam accidit, aut quod magis

a ter. xxix. alter. xxviij. cõtinebat. Sic annus habe-
re. v. atq; l. trecentos dies cœpit. Poſtmodũ cũ
pſpicerẽt temere annũ diuiſum intra dies, quos
ſupra diximus, quãdoquidẽ appareret ſolis [a] me-
b atum non ante trecenteſimũ ſexageſimũquintũ
diem abundante inſuper quadrantis particula
Zodiacum [b] conficere decurſum, quadrantẽ il-
lum, & decem dies addiderũt, ut ad liquidũ an-
c nus diebus trecentis. lxv. conſtaret & quadran-
te, hortãte obſeruatiõe imparis nũeri, [c] quẽ Py-

credo/ ea ſuperſtitiõe, qua impar numerus plenus, & magis fauſtus habebatur. Certe ad annũ priorẽ unus & quinquaginta dies acceſſerunt. Qui quia menſes duos nõ implerent, ſex his cauis menſibus; ſunt ſinguli detracti, & ad eos additi, factiq; dies lvij. & ex his duo menſes Ianuarius undetriginta dierũ, Februarius duodetriginta. Atq; omnes mẽſes pleni & impari dierũ numero eſſe cœperunt, excepto Februario, qui ſolus cauus, & ob hoc cæteris infauſtior eſt habitus. a ℂ Solis meatũ nõ ante ccclxv. diẽ, abundante inſuper quadrante.) Ingens apud primæ claſſis Aſtrologos, ab initio extitit dubitatio quantonã temporis ſpatio, ſol. xij. zodiaci ſigna percurrẽs, unde profectus eſt, rediret. Inter Aſtrologos nõ conuenit, quãto uel ſol plus, q̃ ccclxv. dies in anno cõficiat, uel luna minus, q̃ xxx. in menſe. Philolaus annũ naturalẽ dies habere prodidit ccclxiiij. & dimidiatũ. Aphrodius ccclxv. & dierũ duorũ & uiginti, partẽ undeſexageſimã. Harpalus aũt ccclxv. & horas æquinoctiales. xiij. At Ennius ccclxvi. Plerīq; præterea incõprehenſibilẽ quid, & innumerabilẽ eſſe exiſtimarũt, Sed pro uero, quod ꝓximũ putabãt, amplexi ſunt, dies ſcilicet ccclxv. Lege quæ eleganter ſcribit Ammianus lib. hiſtoriarũ uiceſimoſexto. Ex hoc anno ita a Iulio Cæſare ordinato (ut Cenſorinus author eſt) cæteri ad noſtrã memoriã Iuliani appellanẽ, eiq; conſurgunt, ex quarto Cæſaris Conſ. Qui etiã ſi nõ optimi, ſoli tñ ad annũ naturæ aptati ſunt. ANnis proximis tractari cœptũ, ut Romanũ Calendariũ, quod a uero ſolis curſu, diebus haud paucis aberrarit/ reformaretẽ in melius. Varia ſunt ſuper ea re a Theologis/ & Aſtrologis/ diſputata. Et nos itidẽ de hac ipſa re tractatulũ ſimili ſtudio confecimus, quẽ ſummo pontifici Leoni X. deſtinauimus. ADnotandũ aũt annũ. ccclxv. dierũ cũ quadrante/ primũ ab Aegyptiis fuiſſe repertũ, & ab his Platonẽ, & Eudoxũ, qui cũ Aegyptiorũ ſacerdotibus annos. xiii. ſunt uerſati, edoctos, ad Græcos hunc ipſum annũ tranſtuliſſe, author lib. ult. Strabo eſt. Herodotus in Euterpe conſtare ait, oĩum hominũ primos Aegyptios, annũ cõperiſſe, diſtinguẽtes eũ in duodecim temporũ mẽſes. Idq; cõperiſſe ex aſtris, eo ſcientius (ut mihi uidetur) hoc agentes, q̃ Græci: quod Græci quidẽ tertio quoq; anno intercalarẽ mẽſem introducũt tẽporis gratia. Aegyptii uero tricenis diebus, quibus. xii. menſes taxant, adiiciunt huic numero quotannis/ quinos dies. Macrob. de C. Cæſare ſic Saturnali. primo refert. Poſt hoc Cæſar imitatus Aegyptios, ſolos diuinarũ rerũ omniũ cõſcios/ ad numerũ ſolis, q diebus. ccclxv. & quadrãte curſum conficit, annũ dirigere contendit. b ℂ Zodiacũ.) Author Sphæræ, & ſecũ plures exiſtimat Zodiacũ dici uel ἀπὸ τῆς ζωῆς. i. a uita, qđ uidelicet ſcd̃m motũ planetarum, ſub illo ſit oĩs uita in rebus inferioribus. Vel ἀπὸ τοῦ ζωδίου. i. ab aĩali, qđ ipſe quom in. xii. partes diuidaẽ æquales, q̃libet pars appelleẽ ſignũ/ & nomẽ habet ſpeciale a nomine alicuius aĩalis, ꝓpter ꝓprietatẽ aliquã cõuenientẽ tã ipſi, q̃ animali. Vel ꝓpter diſpoſitionẽ ſtellarũ in illis partibus ad modũ huiuſmodi animalis. Ipſe potius Macrobio crediderim, q primo de Sõno Scipi. Duodecim (inqt) zodiaci partes ſigna appellari maluerũt, certaq; ſingulis uocabula, gratia ſignificationis adiecta ſunt. Et qa ſigna Græco nomine ζώδια nuncupantur, idcirco ipſum zodiacũ, quaſi ſigniferũ uocauerunt. QVO ingenio, quibuſue inſtrumentis/ fuerit ab Aegyptiis repertus zodiacus, multis uerbis recenſet idẽ Macrobius ubi ſupra. c ℂ Quẽ Pythagoras.) Paulopoſt. Numa (inquit Macrob.) in honorẽ imparis numeri, ſecretum hoc & ante Pythagorã parturiẽte natura, unũ adiecit diẽ, quẽ Ianuario dedit, ut tã in anno,

thagoras monuit præponi in omnibus oporte- a
re. Vnde propter dies impares/dijs ſuperis Ianu-
arius dicatᷣ, propter pares Februarius quaſi abo-
minoſus/dijs inferis deputatur. Cum itaq; hæc
definitio toto orbe placuiſſet, cuſtodiendi qua- b
drantis gratia a diuerſis gentibus uarie interca-
labatur, nec unq̃ tamē ad liquidū fiebat tempo-
rum adæquatio. [a] Græci ergo ſingulis annis .xi.
dies & quadrantē detrahebāt, eoſq; octies mul- c
tiplicatos, in annū nouū reſeruabāt, ut contract⁹
nonagenarius numerus in menſes tres per trice-
nos dies ſcinderetᷣ, qui anno nono reſtituti effici
ebant dies [b] quadringentos .xliiij. quos ἐμβολισ- d
μοὺς uel ὑπερβάλοντας nomiabant. Qď cū in initio
Romani probaſſent, cōtēplatiōe numeri pari-
lis offenſi, neglectū breui perdiderūt, trāſlata in
ſacerdotes intercalandi poteſtate, qui plerumq; e
gratificantes rationibus Publicanorꝝ, pro libidi
ne ſua ſubtrahebant tēpora, uel augebant. Cum
hæc ſic forent conſtituta, moduſq; intercalandi
interdū fieret imminutior, interdū auctior, uel f
omnino diſſimulatus prætereiretᷣ, nōnunq̃ acci-

q in menſibus præter unū Februariū, impar numerus ſeruaretᷣ. Quia duodecim mēſes ſi ſinguli aut pari, aut impari numero putarentur, cōſumationē parem facerent, unus pari numero inſtitutus uni⁹ amputationē imparem fecit &c. AD quæ Pythagoras impari numero uteretᷣ, docet Plynius ca. uice ſimo octaui naturalis hiſtoriæ. Ariſtoteles Philoſophus id ipſum aperit ab exordio eius operis, quod de cœlo, & mūdo iſcriptū eſt. Queadmodū em̃ (inqt) aiūt Pythagorici, Totū & oia, trib⁹ determiata ſūt. Cōſumatio em̃ & mediū, & principiū numerū habēt eū, q oīs. Hic autem eum/qui trinitatis. Propter quod a natura accipientes, tanq̃ leges illius, & ad ſacrificationes deorꝝ utimur numero hoc. ADnotat Seruius .5. Aeneid. Parem numerū diuiſibilem eſſe, per quē mortalitas ſignificatur. Impar namq; (inquit) diuidi nō poteſt, per quē immortalitas oſtenditur. Plura ad hoc idē Serui⁹ Egloga .5. apud Vergiliū. Vnde & a nobili poeta dictum eſt. Nūero de⁹ impari gaudet. a ❡ Græci uero.) Macrobius (non grauabor enim in hac re ſæpe huius recenſere ſententiā) primo Saturnaliū. Hanc Græcorꝝ ab annis ſingulis undecim dierū detractionem pluribus explicat. Græci (inquit) quom animaduerterent temere ſe .cccliiij. diebus ordinaſſe annū, qm̃ appareret de ſolis curſu, qui .ccclxv. diebus, & quadrante zodiacū conficit. Deeſſe anno ſuo .xi. dies, & quadrātem/ intercalares/ ſtatuta ratione cōmenti ſunt. Ita ut octauo quoq; āno lxxxx dies/ex quibus tres menſes tricenū dierū/cōpoſuerūt/ intercalarent. Id Græci fecerunt, qm̃ erat opoſum, atq; difficile omnibus annis .xi. dies, & quadrantē intercalare. Itaq; maluerunt hunc numerū octies multiplicare, & nonaginta dies, qui naſcunᷣ, ſi quadrans cū diebus .xi. octies cōponatur/ inſerere, in tres mēſes (ut diximus) diſtribuendos. Hos dies ὑπερβάλοντας .i. additicia. Menſes uero ἐμβολισμοὺς .i. interſertos/appellabāt. Hūc ergo ordinē Romanis quoq; imitari placuit, ſed fruſtra. Quippe fugit eos diē unū (ſicut ſupra admonuimus) additū a ſe ad Græcū numerū, in honorē imparis numeri. Ea re per octenniū cōuenire numerus, atq; ordo nō poterat. Sed nondū hoc errore cōperto, per octo annos nonaginta quaſi ſuperfundendos Græcorꝝ exemplo/cōputabant dies. Alterniſq; annis binos uicenos, alternis ternos uicenos q; intercalares expenſabāt intercalationibus .iiij. Sed octauo quoq; anno intercalatores octo affluebant dies ex ſingulis quibus uertentis anni numerū apud Romanos ſuper Græcū abundaſſe iā diximus. Hoc quoq; errore tam cognito, hæc ſpecies emendationis inducta eſt. Tertio quoq; octennio ita intercalandos diſpenſabāt dies, ut nō nonaginta, ſed ſexaginta ſex intercalarent, compenſatis .xxiiij. diebus pro illis, qui per totidē annos ſupra Græcorꝝ numerū creuerant. Omni aūt intercalationi mēſis Februarius deputatus eſt, qm̃ is ultimus anni erat. Qď etiā ipm̃ de Græcorꝝ imitatiōe faciebāt. Nā & illi ultimo anni ſui menſi, ſuperfluos inſerebāt dies, ut refert Glaucippus, qui de ſacris Athenienſiū ſcripſit. Verū una re a Græcis differebāt. Nā illi cōfecto ultimo mēſe, Romani nō confecto Februario, ſed poſt .xx. & .iij. diē intercalabāt, Terminalibus ſcilicet iā pactis. Deinde reliquos Februarij menſis dies, qui erāt quinq;, poſt intercalationē ſubiungebāt (credo) ueteres religionis ſuæ more, ut Februariū omnino Martius ſequeretᷣ. SCribit Euſebius anno .x. imperij Auguſti, Iunij ſecundū Romanos curſum fuiſſe inuentum. b ❡ Dies quadringentos .xliiij.) Macrobij exemplaria

exemplaria paſſim habent quadringentos. xliij. cuius uerba mox aſcribā. Sunt qui non ὑπερβάλλοντας, ſed ὑπερβολμαίους, i. exceſsiuos, legendū putent. ἀπὸ τῆς ὑπερβολῆς i. exceſſu, deductū nomen. a ℂ Itaq; Caius Cæſar.) Quo clarior fiat hic Solini locus, aſcribam macrobij ex primo Saturnalium uerba. Caius Cæſar (inquit) omnem hanc inconſtantiam temporis uagā adhuc, & incertam, in ordinē ſtatutę definitionis coegit, adnitente ſibi. M. Flauio ſcriba, qui ſcriptos dies ſingulos ita ad Dictatorem retulit, ut & ordo eorum inueniri facillime poſſet, & inuento certus ſtatus perſeuerarct. Ergo. C. Cæſar exordium nouę ordinationis initurus, dies omnes, qui cōfuſionē adhuc poterant facere, conſumpſit. Eaq; re factum eſt, ut annus cōfuſionis ultimus in quadringentos quadraginta tres dies ꝓtenderet. Poſt hoc imitatus Aegyptios ſolos diuinarū rerum omniū conſcios, ad numerum Solis, qui diebus. ccclxv. & quadrante curſum conficit, annū dirigere contendit. &c. Et infra, Sic annū ciuilem Cæſar habitus ad lunā dimenſionibus conſtitutū, edicto palā poſito publicauit. b ℂ Et tū quoq; uitium admiſſum eſt per ſacerdotes.) Hiſdem fere uerbis idipſum & Macrob. Saturnaliū primo refert. Hucuſq; (inquit) error ſtare potuiſſet, ni ſacerdotes ſibi errorem nouū ex ipſa emendatiōe feciſſent. Nā quom oporteret diē, qui ex quadrantibus confit, quarto quoq; anno confecto, antequā quintus inciperet intercalare, illi q̃rto, nō peracto, ſed incipiente, intercalabāt. Hic error. vi. & xxxi. annis permanſit, quibus annis intercalati ſunt dies. xij. quom debuerint intercalari. ix. Sed hunc quoq; errorē ſero deprehenſum, correxit Auguſtus, q annos. xij. ſine intercalari die tranſigi iuſſit, ut illi tres dies, qui per annos. xxxvi. uitio Sacerdotalis feſtinatiōis excreuerant, ſequentibus annis. xij. nullo die intercalato deuorarent. Poſt hoc unū diem, ſecundū ordinationē Cęſaris, quinto quoq; incipiente anno, intercalari iuſſit, & omnē hunc ordinē ęreę tabulę ad ęternā cuſtodiā inciſione mādauit. c ℂ Ex q̃ diſciplina.) Multis rationibus dep̃henſum eſt, Auguſti Cæſaris diſciplinā in anni reformatiōe omniū poſtea tēporū nō fuiſſe fundatā rationē, cū ab eo ad noſtra uſq; tēpora, non paucorū dierū (ut in dicto tractatu noſtro mōſtrauimus) interceſſerit immutatio. d ℂ Verū cū hoc. &c. Hūc locū totū ex. C. Plynio, in ſuū opus Solinus trāſtulit. Plynij uerba ex ca. 45. ſeptimi nat. hiſt. hæc ſunt. In diuo quoq; Auguſto, quē uniuerſa mortalitas in hac cēſura nūcupat, ſi diligēter extimēt cūcta, magna fortis hūanæ reperient uolumina. Repulſa in magiſterio equitū apd auūculū, & cōtra uoluntatē eius p̃latus Lepidus. Proſcriptiōis inuidia in collegā. Collegiū in triumuiratu peſsimorū ciuiū, nec æqua ſaltē portiōe, ſed p̃grauat Antonio. Philippēſi p̃lio. Morbo. Fuga, & triduo in palude latebra ægroti. Et ut fatent Agrippa, & Męcenas, aq̃ ſubter cutē fuſa, turgida latera. Naufragia Sicula. Et alia ibi q̃q; in ſpelūca occultatio. Iā in nauali fuga urgente hoſtiū manu, p̃ces Proculeio mortis admotę, Cura Peruſinę cōtentiōis. Sollicitudo Martis Attiaci. Pānoniciq; belli. Ruinę pōtis. Tot ſeditiōes militū, Tot ancipites morbi corporis, Suſpecta Marcelli uota. Pudēda Agrippę ablegatio, toties petita inſidijs uita, incuſatę liberorū mortes; luctuſq; nō tm̄ orbitate triſtes. Adulterium filiæ. Et cōſilia parricidę palā facta. Cōtumelioſus priuigni Neronis ſeceſſus. Aliud neptis adulterium. Iuncta deinde tot mala. Inopia ſtipendij. Rebellio Illyrici. Seruitiorum delectus. Iuuentutis

a debat, ut mēſes, q̃ fuerāt trāſacti hyeme, mō ĩ Ae-
ſtiuū, mō in Autūnale tēpus inciderēt. Itaq; [a] Cai
Cæſar uniuerſam hanc inconſtantiā inciſa tem-
porum turbatione cōpoſuit, & ut certū ſtatū p̃-
b teritus acciperet error, dies. xxi. & quadrantē ſi-
mul intercalauit, quo pacto regradati menſes de
cętero ſtatuta ordinis ſui tempora detinerent. Il-
le ergo annus ſolus treccentos. xliiij. dies habuit.
c Alij deinceps trecentos ſexagenos quinos & q̃-
drantem. Et [b] tum quoq; uitiū admiſſum eſt per
Sacerdotes. Nam cū præceptū eſſet anno q̃rto,
ut intercalarent unū diem, & oporteret cōfecto
d anno quarto id obſeruari, anteq̃ quintus auſpica-
retur, illi incipiente quarto, intercalarunt nō de-
ſinente. Sic per annos ſex & xxx. cū nouem dies
tantummodo ſufficere debuiſſent. xij. ſunt inter-
e calati, Quod deprehenſum Auguſtus reforma-
uit, iuſſitq; annos duodecim ſine intercalatio-
ne decurrere, ut tres illi dies, qui ultra nouena-
rios temere fuerant intercalati, hoc modo poſ-
f ſent repenſari, ex qua [c] diſciplina omnium po-
ſtea temporum fundata ratio eſt. VERVM
cum [d] et hoc, & multa alia Auguſti temporibus

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

penuria. Peſtilentia urbis, fames, ſitis ꝗ Italiæ. Deſtinatio expirandi, & quadridui inedia maior pars mortis in corpus recepta. Iuxta hęc Variana clades, & maieſtatis eius fœda ſugillatio. Abdicatio Poſthumi Agrippæ poſt adoptionẽ. Deſyderiũ poſt relegationẽ. Inde ſuſpitio in Fabiũ, archanorũq; proditionẽ. Hinc uxoris, & Tyberij cogitationes ſuprema eius cura. In ſumma deus ille, cœlũq; neſcio adeptus magis, an meritus hære de hoſtis ſui filio exceſsit. Hæc ille. Nec ſit alicui mirũ, quod totũ hoc Plynij caput ſubſcripſerim.

debeantur, qui pene ſine exemplo rerũ potitus est, tanta, & tot in uita eius inueniunť aduerſa, ut non [a] ſit facile diſcernere calamitoſior, an beatior fuerit. Primũ qđ apud auunculũ in petitione magiſterij equitum p̃latus [b] eſt ei Lepidus tribun⁹, cum quadã auſpicantiũ cœptorꝝ nota. Mox [c] triumuiratus collegiũ pręgraui poteſtate Antonij. Philippẽſis [d] pręlio. Inde proſcriptionis inuidia. Abdicatio Poſthumi Agrippæ poſt adoptionẽ. Deinde deſyderio eius inſignis pœnitẽtia. Naufragia [e] Sicula. Turpis ibi in ſpelunca occultatio. Seditiones [f] militum plurimæ. Peruſina [g] cura. Detectũ filiæ [h] adulteriũ, & uoluntas parricidialis. Nec minore dedecore neptis [i] infamia incuſatæ de morte filiorum, & amiſsis liberis non ſolũ orbitatis dolor. Vrbis [k] peſtilẽtia. Fames Italię.

Ratus enim ſum ex his Plynij uerbis, hanc Solini partem, & notiorẽ fieri, & ſi qua in eo menda fuerit, facile poſse tolli. Simul ne ſępius hunc Plynij locũ i hac expoſitiõe, citare cogeremur. a ℭ Vt non ſit facile.) Quod de Auguſto exemplis oſtendiť, de omni homine uerũ eſsę in prologo libri ſeptimi docet Plynius. Hominis cauſa (inquit) uidetur cuncta genuiſse natura, magna, & ſęua mercede contra tanta ſua munera, ut non ſit ſatis extimare, parens melior homini, an triſtior nouerca fuerit. Ante omnia unũ animantium cunctorum aliena, alienis uelat opibus. Cæteris uarie tegumẽta tribuit, teſtas, cortices, coria, ſpinas, uillos, ſetas, pilos. &c. Quo loco depingit Plynius hominũ in hac uita erũnas, atq; miſerias. Subdit in eo euãnum Plynius. Itaq; (inquit) multi extitere, qui nõ naſci optimũ cenſerent, aut q̃ ocyſsime aboleri. Hanc ſententiã eleganter carmine Auſonius complexus eſt. Ergo Optima Graiorꝝ ſentẽtia, quippe homini aiũt

Non naſci eſse bonũ, natum aut cito morte potiri.

Idem refert Cicero in fine primi Tuſculaquæſt. libri. Pro his Auguſti aduerſis ſic ca. 15. de conſolatione ad Martiã ſcribit Seneca. Diuus Auguſtus amiſsis liberis, nepotibus, exhauſta Cæſaris turba, adoptione deſertam domũ, fulſit. Tulit tamen fortiter, tanq̃ eius iam res agebať, cuiusq; maxime intererat de dijs neminẽ queri &c. b ℭ Prælatus eſt ei Lepidus.) Facit ad hanc hiſtoriã, quod ſcribit Suetonius. 82. tit. primi libri. c ℭ Mox triumuiratus.) Apud Suetoniũ tit. 27. ſecundi libri, & L. Florum ca. 5. quarti/ hæc affatim habetur hiſtoria. d ℭ Philippenſis p̃lio.) Totum hoc leges apud Suetoniũ. tit. 13. ſecundi libri, & Florꝝ ſexto ca. lib. quarti. e ℭ Naufragiũ Siculũ.) Adeas eos hiſtorię authores, quos capite. 8. quarti citauimus apud Florũ. f ℭ Seditiones militum.) Suetoniũ conſule tit. 19. ſecundi, ſi hanc expreſsam concupis hiſtoriam. g ℭ Peruſina fames.) Authores huius hiſtoriæ ca. 7. quarti citauimus apud Florꝝ. Tam miſerandã in hoc bello Peruſino famem paſsi ſunt, ut in prouerbiũ abierit. Peruſina fames, ſicut Saguntina fames, author Auſonius, ut in prouerbijs noſtris aſcripſimus. h ℭ Filię adulteriũ.) Hanc eandẽ hiſtoriam Suetonius tit. 65. ſecundi, eleganter exponit. Scribit Euſebius lib. temporũ Auguſtũ, Iuliã filiã ſuã in adulterio deprehenſam/ damnaſse exilio. Macrobius ſecũdo Saturnaliũ lib. huius Iuliæ plena ſale Dicteria, i. perelegantes iocos/ refert plurima. i ℭ Neptis infamia.) Scribit Suetonius tit. 64. lib. ſecũdi/ Auguſtum neptes duas habuiſse, Iuliã, & Agrippinã. Et ſequenti titulo eius libri ait, Auguſtum, Iulias filiã, & neptem, omnibus probris contaminatas/ relegaſse. k ℭ Vrbis peſtilentia, fames Italię.) Horatius Odę uigeſimaprima primi Carminum De Auguſto loquens utrumq; horum eleganter canit.

Hic bellum lachrimoſum, hic miſeram famem.
Peſtem ꝙ a populo, & principe Cæſare
Veſtra motus aget preca.

SCribit rurſus Euſebius/ Circa annum quadrageſimumnonum imperij Auguſti ita ingentem famẽ fuiſse Romæ, ut quinq; modij uenderentur denarijs uigintaſeptem ſemis. Idem refert Suetonius titulo ſextodecimo ſecundi. Appianus bellorum ciuilium libro quinto, huius famis rationem, & cauſam refert. Interea (inquit) fames urbem perurgebat. Nihil enim e mari ob Pompeium, aut

ex Italia bellorum cauſa diſtributis ad culturã agris ferebat. Quicquid aũt ex his fieret, ab exercitibus cõſumebatur, hucuſq; Appianus. Hæc fames Auguſti prudẽtia ſublata eſt. Horatius ultima quarti carminũ. Tua Cæſar ætas Fruges/& agris retulit uberes. a ℂ Bello Illyrico.) De Illyrico bello ſcripſi ca. ultimo quarti Flori. b ℂ Corpus morbidũ.) Plures Cæſaris Auguſti morbos, infirmitateſq;, refert Sueto. titu. 81. lib. ſecũdi. c ℂ Imminẽtia mala.) Creditũ eſt, nec ab re quidẽ, ob hominũ crimina immitti a deo tũ bella, tũ peſtem, tũ demũ famẽ, ac mala cætera. Et quod ad hominũ miſeriam maxime pertinet, ea fere oĩa antequã accidãt, ſignis quibuſdam præmõſtrari ſolent. Hinc canit Luca. ſecundo Pharſaliæ libro.

Iamq; iræ patuere deum, manifeſtaq; belli
Signa dedit mũdus, legeſq; & fœdera rerum
Præſcia monſtrifero uertit natura tumultu,
Indixitq; nefas.

Fingũt poetæ (quod nec ab hoc propoſito eſt alienũ) Prometheũ cum homines, inanimes quidẽ primũ procreaſſet, Mineruæ auxilio cœlũ conſcendiſſe, eumq; ad ſolis facem ſacula adhibita ignem ſurripuiſſe, ipſumq; hominibus indicaſſe. Ob quã rẽ deos iratos plurimum, febres, morboſq;, ac mala alia/hominibus immiſiſſe.

Audax Iapeti genus (inquit tertia primi Carminũ Flaccus Horatius,) Ignem fraude mala gentibus intulit.

a bello [a] Illyrico. Anguſtia rei militaris. [b] Corpus morbidũ. Contumelioſa, diſſenſio priuigni Neronis. Vxoris, & Tyberij cogitationes parũ fidæ, atq; in hunc modũ plura. Huiuſmodi tamen

b ſuprema quaſi lugeret ſæculũ, penuria inſecuta eſt frugum omniũ. At ne fortuitũ, quod acciderat, uideret, imminentia [c] mala nõ dubijs ſignis

d apparuerũt. Nam [d] fauſta quædã ex plæbe partu

c uno edidit quatuor geminos, mares duos, & fœminas totidẽ monſtroſa fœcunditate portendẽs indicium futuræ calamitatis. Quãuis Trogus author affirmet in Aegypto ſeptenos uno utero ſi-

d mul gigni. Quod ibi minus mirũ, cũ fœtifero potu Nilus nõ tantũ terrarũ, ſed etiã hominũ fœcũdet arua. Legimus Cneũ Pompeiũ Eutychiden fœminã Aſia exhibitã, quã conſtabat tricies eni-

e xam, cum. xx. eius liberis in Theatro ſuo publicaſſe. Vnde cõpetẽs hoc loco duco ſuper hominis generatione tractare.

Poſt Ignem ætherea domo. Semotiq; prius tarda neceſſitas

Leti corripuit gradum. Multis carminibus idipſum refert Heſiodus lib. 1. eius operis, quod õpera, & dies inſcriptũ eſt. d ℂ Nã fauſta quædã.) Sumpſit hæc oĩa Solinus ex capite tertio ſeptimi Caij Plynij. Proxime ſuppremis diui Auguſti annis (inquit) fauſta quædã e plæbe Hoſitæ duos mares, totidẽq; fœminas enixa, famem, quæ ſecuta eſt portendit haud dubie. Reperitur & in Pelopõneſo binos, quater enixa, maiorẽq; partẽ ex omni eius uixiſſe partu. Et in Aegypto ſeptenos utero ſimul gigni, author eſt Trogus. ARiſtoteles, cui ob ſingularẽ doctrinã magis credendũ eſt, ait in terra Aegypti mulieres parere ſæpe tres, interdũ quatuor, ſed quinq; cũ plurimũ naſcunt. Iam enim hoc pluribus eueniſſe conſpectũ eſt, lege eũ ca. 4. ſeptimi de natura animaliũ. Ariſtotelis, Plynij, & Solini ſententiam eleg. inter (ut cætera) recenſet Gellius ca. 2. decimi Noctiũ Atticarũ. Aſſerit idem Ariſto. decima problematũ ſectione homini partus geminationẽ contra naturam eſſe. Mirum eſt quod ca. 5. noni de animalibus narrat Albertus, ſe a medico quodã audiſſe, nobilẽ mulierẽ ad cuius curã is fuerat aduocatus, centum & quinquaginta fœtuũ ſimul feciſſe aborſum. Sed cũ mulier ſe uermes e matrice emiſiſſe crederet, apertis telis, pueri (inquit) figurati inuenti ſunt quantitatis auricularis digiti hominis. SEd prudentũ regulam omnino tranſgredit, qui narranti mira nimiũ aſſenſum preſtat. Quomodo autẽ plures ſimul gigni poſſunt, uaria philoſophi tradiderunt. Empedoclis & aliorũ philoſophorũ ſententiam ca. 10. quinti de placitis Philoſophorũ Plutar. refert. Empedocles geminos, trigeminoſq; gigni exuperãte, ſciſſiliue ſemine. Aſclepiades propter feminũ præſtantiã, haud ſecus atq; ordeaceas ſpicas binis, trinisq; granorũ uerſibus conſtantes, huiuſcemodi enĩ ſemina prolificẽtiſſima eſſe. Eraſiſtratus propter ſuperfœtationes, quomodo & in brutis animantibus. Vulua enim quę probe expurgata eſt, ea demũ ſuperfœtationẽ capit. Stoici ꝓpter uuluę loculamẽta, cũ in primũ, ſecundũq; incidit ſemẽ, hinc enĩ ſuperfœtari, & geminos, trigeminoſq; interdũ gigni. Quęſtio eſt apud Alexãdrũ Aphrodiſieũ. Cur animantiũ alia parere plura, alia pauciora conſueuerint? Cenſendũ (inquit) ſic ſtatuiſſe naturã, ut q̃ breui tẽpore uiuerent, hæc partu eſſe nũeroſiori uidelicet ea de cauſa, ut uitę breuitas, partus copia cõpenſaret. Genera eiuſmodi ſũt, ſues, canes, aues plures, piſces oĩs. Quę aũt diu uiuerẽt, hęc pauca ꝓcrearẽt,

Quippe cũ tẽporis amplitudo poſset rei, quã natura ſpectaret/ſatiſfacere. Sũt hoc in genere Elephanti, ſerpentes, cornices, cerui. Quæ etiã mediocriter uiuerent, hæc etiã partu eſsent mediocri &c. Vide ad idẽ Ariſt. pble. 16. deciæ ſectiõis. In ꝓuerbiorũ Collectaneis apud Tarrẽã reperit & hoc, ὥσπερ χαλκιδι κὴ τέτοκεν ἡμῖν γυνὴ. Velut Chalcidica peperit nobis uxor. DE muliere plurimũ fœcũda dici cõſuetũ. Citat authores Polyzelũ, & Ariſtũ Samiũ aſserẽtes Comben heroinã quandã filios cẽtũ peperiſse marito.

DE HOMINE, ET PARTV EIVS. De ꝓdigioſæ fortitudinis uiris. De lapide Alectorio. CA. IIII.

ETenim [a] cũ de animalibus, quæ digna dictu uidebunt, [b] prout patria cuiuſque admonebit, ſimus notaturi, iure ab eo potiſsimũ ordiemur, quod rerũ natura ſenſus, iudicio, & rationis capacitate præpoſuit omnibus. Itaque ut [c] Democritus Phiſicus oſtendit, [d] mulier ſolũ animal mẽſtruale eſt, cuius profluuia non paruis ſpectata documentis [e] inter monſtrifica merito numerant. Contactæ his fruges nõ germinabunt. Aceſcent muſta. Morientur herbæ. Amittẽt arbores fœtus. Ferrũ rubigo corripiet.

a ETENIM CVM.) Scripturus Solinus de his animalibus, quæ cæteris uel nobiliora sunt, uel admiranda magis, ab homine in ſcribendo ſumit exordiũ, quod is cũctis aiantibus ſit perfectior. Animal hoc (inquit primo legũ. M. Cicero) prouidũ, ſagax, multiplex, acutum, memor, plenũ rationis, & conſilij, quẽ uocamus hominẽ præclara quadã conditione generatum eſse. A ſummo enim deo ſolus eſt, ex tot animantiũ generibus, atque naturis, particeps rationis, & cogitationis, cũ cætera ſint omnia expertia. Quid eſt autẽ, nõ dicã in hoie ſed in omni cœlo, atque terra/ratione diuinius? Quæ cũ adoleuit, atque perfecta eſt, nominatur rite ſapientia. Eſt igitur, quoniam nihil eſt ratione melius, eaque & in hoie, & in deo prima hoi cũ deo rõnis eſt ſocietas. Inter quos aũt ratio, inter eoſdẽ etiã recta ratio, & cõis eſt. Quæ cum ſit lex, lege quoque conſiliati homines cũ dijs putandi ſumus, &c. Eadẽ repetit & Lactantius tertio Diuinarũ inſtitutionũ aduerſus gentes. Hoc loco iure ea quæſtio tractari poſset. Extiterint ne homines ab initio, an fuerit tẽpus aliquod, cũ hominũ omnino nullus foret? Quid Theologi de hac quæſtione ex fide ſentiãt, in dubiũ nequaquam uerti poteſt. At quid gentiliũ philoſophi fuerint opinati, ne lõgus ſim, recenſet eleganter & docte Cenſorinus ca. 3. eius lib. quẽ de die natali ſcriptũ reliquit. Multa Lactantius lib. 7. Diuinarũ inſtitutionũ. Docte diſputat Ioannes Scotus diſt. 3. ſecundi ſententiarũ ſuarũ. Vtrum poſsibile ſit deũ producere aliquid aliud a ſe ſine principio? Quo loco pluriũ opiniões refert, aſserẽs tandẽ utramque quæſtionis partẽ eſse probabilẽ, licet fide tenendũ ſit, rem omnẽ aliã a deo ex tẽpore factam eſse. b ℭ Prout patria cuiuſque admonebit.) In præfatione enim dixerat. Seruata orbis diſtinctione, ſuo quoque ordine redderemus. c ℭ Democritus Phiſicus.) In eo lib. qui Græce inſcribit. περὶ ἀντιπαθῶν. d ℭ Mulier ſolũ animal menſtruale eſt.) De homine tractaturus, ab eo ſumit initium, quod eſt humanæ generationis principiũ, & origo. Id autem mulierũ menſtruũ eſse fatent omnes, qui de generatione hominum tractauerunt. Eſt autem menſtruũ cibi ſuperfluitas, hoc eſt quarta digeſtione completi, ſeſe in mulierũ corporibus ꝓportiõe habẽs, quẽadmodũ in uirorum corporibus ſperma ipſum. Si plura de his expetis, adeas Ariſt. ca. 2. ſeptimi de nat. aialiũ, & ca. 19. primi de animaliũ gñatiõe. ADuertendũ ſane, ſanguinẽ menſtruũ in muliere prægnante in tres diuidi partes. In eã primo partẽ, quæ in nutrimentũ cõuertit mulieris. In partẽ rurſus alterã, quæ eleuat ad mãmas. Poſtremo in eã partẽ/quæ ſuperfluitas nũcupat, tẽpus expectans, quo tandẽ depellat exterius. Hæc ex Auicẽna ca. 2. Fen, uiceſimæ primæ tertij Canonis. Mẽſtrui aũt cauſa in muliere ipſa/eſt caloris defectus digeſtũ humidũ abſumere nõ ualentis. Vnde fit, ut cũ mẽbris aialis aſsimilari nõ poſsit, ſuo tandẽ põdere exitũ expetat. Ariſto. ca. 2. ſeptimi naturæ aialiũ exiſtimat fœminis oim animaliũ menſtruũ accidere licet lenius, quam mulieribus id cõtingat, ꝓpter. ſ. maiorẽ ſui corporis mollitudinẽ. Problema ẽ apud Alexandrũ Aphrod. Cur mulierũ mẽſtrua colligant? Quoniam (inquit) per uitã, quã ocioſiorẽ degũt, amplius materia ſuperuacua redũdãt. At ſanguis largior in hoie, quam cætera materiarũ gña eſt. Ergo merito is cũ amplius uacet, egeri leuãdi corporis gratia ſolitus ẽ. CVr aũt decreſcẽte mẽſe partius fiãt, docet Ariſt. c. 2. quarti de gñatione aialiũ. Sũpſit hæc oia de profluuijs, & mẽſtruis Solinus ipſe ex c. 15. ſeptimi, & c. ſeptio. 28. hiſtoriæ nat. Caij Plynij. Pro toto hoc capite & ſequẽti, plurimũ faciũt, quæ lõgo ſermone ſcribit Auicẽna tota ea Fen, quæ paulo añ a nobis citata eſt. REmedia huius peſtis, multis carminibus elegãter. Q. Serenus exponit, in eo libro, quẽ de medicina ędidit.

Si modicus pleno manat de corpore ſanguis. &c. Remedia plurima alibi retulimus mẽſtruorũ.

e ℭ Inter mõſtrifica.) Magna malorum humorum pars in mulieribus ſtatuto tẽpore in mẽſtrua abeũt.

Quare conſequẽs eſt ineſſe eis, uim quandã male affectam, qua contactæ fruges nõ germinẽt. Aceſcãt muſta. Moriantur herbæ, & cætera. a ℭ Canes in rabiẽ.) Quæſtio.74. primi ꝓblematũ eſt apud Alexandrũ. Cur ſolẽt animantiũ canes rabiant per æſtatẽ? Cauſam expetens cũ adeas cũ libuerit. Curationem aduerſus rabioſi canis morſum, lege apud Celſum ca.27. lib. quinti. Plura Auicenna ca.5.&.9. tractatu quarti. Sextæ Fen/ tertij Canonis. b ℭ Lymphaticos.) Furore concitos. Curã morbi huius, docet

a Nigreſcent æra. Siquid canes inde ederint, in ra-
biem [a] efferabunẽ nocituri morſibus, qbus [b] lym-
phaticos faciũt. Parua hæc ſunt. Bitumen, quod
in Iudæa [c] Aſphaltites gignit lacus, adeo lentũ eſt
b mollicie glutinoſa, ut a ſe nequeat ſeparari. Eni-
uero ſi abrũpere partẽ uelis, uniuerſitas ſequeẽ,
ſcindiq; nõ poteſt, quoniã in quantũ ducatur ex-
tẽditur. Sed ubi admota fuerint cruore illo pol-
c luta fila, ſpõte diſcerpitur, & applicita tabe didu-
citur pauloante corpus unum: fitq; de tenacitate
cõnexa cõtagione partitio repẽtina. Habet plane
id [d] ſolũ ſalutare, quod auertit ſydus [e] Helenę per-
d niciosum nauigãtibus. Cæterũ fœminæ, quib⁹ ni-
mis [f] eſt neceſſitas huiuſmodi, q̃diu ſũt i ſua lege,
nõ innocẽtibus oculis cõtuẽt. Aſpectu [g] ſpecula
uitiãt, ita ut hebeteẽ uiſu fulgor offenſus, & ſolitã
ęmulationẽ uult⁹, extĩct⁹ ſplẽdor amittat, facieſ-
q; obtuſi nitoris quadã caligine nubileẽ. Mulierũ

Cor. Celſus cap.27. lib. quinti. Transfertur etiãnum & ad inanimata uocabulũ/ ut eſt apud Plautũ in Pœnulo. Sunt mihi intus neſcio/ quot nummi aurei lymphatici. c ℭ Aſphaltites lacus.) Ex Ply. ca.15. lib. ſeptimi. De hoc lacu infra Solinus cap.48. Quo loco plura dicturi ſum⁹ d ℭ Id ſolũ ſalutare.) Alia menſtruorũ ſalutaria ponit Ply. ca.7.28. naturalis hiſtoriæ. Iam primũ (inquit) abigi grãdines, turbineſq;, contra fulgura ipſa in menſe connudata ſic auerti uiolentiam cœli. &c. Et infra. Multi uero (inquit) inesse etiã remedia tãto malo aiunt. Podagras illini, ſtrumas, & parotidas/ panos, ſacros ignes, furunculos, epiphoras tractatu earũ mulierũ. Lais, & Salpa canũ rabioſorũ morſus & tertianas quartanaſq; febres menſtruo in lana arietis nigri argẽto brachiali incluſo. Diothymus Thebanus ueſtis oino ita infectę partiuncula acu, uel pelliceo brachiali inſerta. Sotira obſtetrix tertianis, quartaniſq; efficaciſsimũ, dixit. Plantas ægri ſubterlini, Multoq; efficatius ab ipſa muliere etiam ignorante. Sic & comitiales excitari, morboſq; ſanari. Icethidas medicus quartanas coitu finiri incipiẽtibus dũtaxat menſtruis ſpopõdit. Inter oẽs uero cõuenit, ſi aquã potuſq; formideẽ a morſu canis ſuppoſita tãtũ calici lacinia mẽſtruo tincta tali ſtatim metũ eum diſcuti uidelicet pręualente ſympathia illa Græcorũ, cũ rabiẽ canũ eius ſanguinis guſtatu incipere dixerim⁹. Cinere eo iumẽtorũ omniũ ulcera ſanari certũ eſt. Addita caminorũ farina, & cęra. Maculas aũt e ueſte eas nõ niſi eiuſdem farina ablui. Cinerẽ per ſe roſaceo mixtũ fœminarũ pręcipue capitis ſedare dolores illitũ fronti & cætera. Alij (inquit lib. primo Palladius) mulierem menſtruantẽ/ nuſq̃ cinctã, ſolutis capillis, nudis pedibus, cõtra Erucas, & cętera hortorum/ faciũt circũdare. Lege Columellã in fine undecimi. d ℭ Sydus Helenę.) Ex ca.37.2. naturalis hiſt. Caij Plinij cuidẽs eſt loc⁹ iſte. Nautę cũ ſtellã Helenę uiderint/ q̃ Vrania dr̃, cui⁹ tãta eſt uis incẽdij, ut malũ/ & nauis ima ꝑruindat, ut etiã ſi æs ſit/ hoc calore ſoluaẽ. Ergo ſi hęc ſtella in naui inſederit/ ſciũt ſe nautę ſine dubio perituros. Cõtra Caſtoris ſydera ſunt nauigãtibus ſalutaria. Lactan. in fine.7. Thebaidos. f ℭ Quibus nimis eſt neceſſi.) Menſtruũ, qđ Græci καταμήνιον uocãt, dictũ uolũt qđ mulieribus/ mẽſibus ſingulis/ plerũq; accidere ſoleat. Hoc tale, tantũq; oibus tricenis diebus malum in muliere exiſtit & trimeſtri ſpatio largi⁹. Quibuſdã ũo ſępi⁹ mẽſe, ſicut aliqbus nunq̃, ſed tales nõ gignũt, ex Ply. c.15. li.7. Scribit Paulus iureꝯſultus li.21. digeſt. tit.1. lege.15. Mulierẽ, q̃ bis in mẽſe purgaẽ, ſanã nõ eſſe. Itẽq; nõ eẽ eã ſanã, q̃ nõ purgaẽ, niſi (inqẽ) ꝑ ætatẽ accidit. Scribit idẽ Ply. c.14. li.7. ꝓfluuiũ genitale magna ex pte.40. ãno plerũq; in mulierib⁹ ſiſtere. Vñ & is annis finis generatõis eſſe ſolet, q̃uis &.50. q̃q; ãno iterdũ gñerent. g ℭ Specła ui.) Nõ paruũ miraculũ affert hoi, cũ qs ſeipm̃ intueẽ i ſpeclo. Cauſa aũt ẽ, q̃m oculorũ radij ꝓfecti in corpa, q̃ nobis ſplẽdida obducta ſũt/ refrãgaẽ/ ac ſuã repetãt ſedẽ. Specłe.n. nrãm tã ſibi habet obductã/ poſtq̃ refracti ſũt. Itaq; illã cõſpiciũt. Aphrodiſeus i ꝓblematis. Quid de hac re ſentiãt Empedocles/ Democritus/ Epicur⁹/ Pythagorici, refert Plutar.4. de placitis phõrũ lib. Ars ẽ/ quã Græci ὀπτικὴν .i. perſpectiuã/ uocãt. Hęc (ut Gellianis ũbis utar) mĩta demirãda facit, ut uidelicet in ſpeculo uno, imagines uni⁹ rei/ plures appareãt. Itẽ ut ſpeculũ in loco certo poſitũ/ nihil imaginet, aliorſũ trãſlatũ faciat imagies. Itẽ ſi rectũ⁹ ſpeculũ ſpectes/ imago fiat tua eiuſmodi ut caput deorſũ, pedes ſurſũ.

aliæ a in æternũ ſteriles ſunt, aliæ b mutatis coniugijs exuunt ſterilitatem; nõnullæ tantum ſemel pariunt, quędã c aut fœminas, aut mares ſemper. Poſt annum quinquageſimũ fœcunditas omnium conquieſcit. Nã d in annũ octogeſimum uiri generant, ſicuti Maſiniſſa rex Methymathnũ filiũ lxxxvi & ſextum annũ agens genuit, Cato octogeſimo exacto ex filia Salonij clientis ſui auũ Vticenſis Catonis procreauit. Compertum & illud eſt, q

EX hoc quod a mulieris menſtruæ aſpectu ſpecula uitiant, probat Themiſtius lib. de Inſomnijs ca. 19. uiſum nõ modo pati, & affici ab oculo, ſed agere quoq;, & efficere aliquid in potentia. Speculorũ (inquit) fulgor aſpectu mulieris pſtringit tpe menſiũ. Statim enĩ ſuperficiẽ illã, quędã ueluti nebula ſanguinis, obducit, adeo ut ſi nouitiũ ſpeculũ ſit, haud temere maculã eluas, ſi peruetus, facile abſtergas. Cauſa ea quã dixi, qđ nõ ſolũ ab aere uiſus moueť, ſed aliqñ ẽ, ut etiã mouere poſsit. Nã ſplẽdida, mouendi uim habent. De gñe aũt ſplendidorũ oculi ſunt. Hoc igitur tẽpore, q̃ menſes patimur, nã & uiri ſua mẽſtrua patiũť, eodẽ modo quo lumina, quo cæterũ corpus, afficimur. Oia enĩ mẽbra aſpergine menſtruorũ riganť, præcipueq; oculi, qa maxie foraminoſi, uenulentiq; ſunt. Quãobrẽ tẽpore genitalis profluuij, quod cõmotione, & inflammatione ſanguinea ſolet contingere, obſcurũ quidẽ diſcrimen in maſculis eſt, eoq; ſi eum ſpeculũ inuiſant, nihil id polluiť, quod euidens ſit. Et quo ordine idipſum contingat, plane (inquit) primũ inficiť, & moueť aer, a ſanguine, genituraue, q̃ ſuffuſa oculis ſunt. Aer infectus, aliũ aerẽ inficit, qui ſpeculo proximus ſit. Ab hoc poſtremũ ſpeculo inquinamentũ illud allinitur, quod nitorẽ eius hebetat. &c. a ℭ Alię in æternũ ſteriles.) Ex Ply. ca. 13. ſeptimi hunc locum Solinus mutuatus eſt. Sterilitatis cauſas, uarie a philoſophis tradi, refert Plutarchus, de Placitis philoſophorũ li. v. his quidẽ uerbis. Medici (inquit) ſteriles fieri propter uuluã, aut denſiorem, aut rariorẽ, aut duriorẽ, aut ſi calla quędã obduxerit, aut carnoſior ſit. Deniq; ſi mulier languido animo ſit, aut tabido corpore, aut mala habitudine. Poſtremo propter contortam uuluę configurationẽ, cõuulſionẽue. Diocles uiros ſteriliſcere, aut quoniã geniturã nullã omnino emittãt, aut q̃ mitiam minus, q̃ quanto opus eſt, aut quia minime fœcundificant, aut ſi laſceſcant genitalia, aut penis obliquitatem. Si modo geniturã recto tenore egerere nequeat. Deniq; ſi proportione penis, uulua immodice reducta ſit. Stoici cauſanť potentias, q̃litatesq; in utroq; coeuntiũ inter ſe abhorrẽtes, quas ſi diſſociari contigerit, ſuiq; generis alijs coniungi, tũ deniq; mixturã e natura temperari, ſicq; infantẽ abſolui. Auicenna Fen. 21. tertij. Canonis, has ponit ſterilitatis cauſas, aut in ſeminibus maris, & fœminę, aut in genitalibus, & mẽbris ſeminis utriuſq;, aut propter cauſam (inquit) quę eſt in principijs, ueluti ſunt triſticia, timor, tremor, capitis dolores, digeſtionis debilitas, uſq; ad nauſeã ſatietas; his addiť & accidẽs error. Hæc omnia multis uerbis explicat author ibi. Albertus fere eadẽ, ſuppreſſo authoris nomine lib. de Animalibus decimo in ſuũ opus transfert. Cũ pulchrũ ſit (inquit ille) fateri, per quẽ profeceris. b ℭ Mutatis cõiugijs.) Sunt hæc manifeſta ex Ariſtot. ca. 6. ſeptimi naturę animaliũ. & ca. 2. quarti de genera. animaliũ, & Ply. ca. 13. lib. ſeptimi. Auicenna capite 8. ubi ſupra. Quid Stoici cauſentur, iãiã retulimus ex Plutarcho. c ℭ Quędã aut fœminas, aut mares ſemp.) Habes hæc latius ca. 13. ſeptimi Ply. & ca. 6. ſeptimi naturæ animaliũ, & ca. 1. & 2. quarti de generatiõe aialiũ Ariſtotelis. Extat nobile pblema decimę ſectionis apud eundẽ Ariſtotelẽ; Cur in animãtiũ genere alia maris, ac fœminę coitu creanť? Eũ locũ adeas, ſi libuerit. Idẽ Plutar. in eo opere, qđ de placitis philoſophorũ inſcripſit, ca. 7. li. quinti. ueterũ philoſophorũ pluriũ ſententias, in hac q̃ſtione refert. Vide Cenſorinũ ca. 5. de die natali. Lactan. pterea Firmianus hanc rẽ (ut cætera) explicat eleganter ca. 12. de dei opificio. Si plura cupis ad id facientia Auicennã conſule, principẽ medicorũ ca. 12. Fen, ſepius iã citatę. Nõ indignũ ſcitu eſt, quod de Hercule ca. 6. ſeptimi, Naturę animaliũ refert Ariſto. Sunt (inqt) & uiri, q nõ niſi fœminã pcreent, & mulieres q̃ nõ niſi marẽ, & cõtra, ut de Hercule fabulanť, qui inter duos & ſeptuaginta liberos, fœminã unã tãtummõ genuit. Ad idẽ alia annotabimus ca. 65. infra, ubi de Pandea gente Solin⁹ diſſerit. d ℭ In annũ octogeſimum.) Ex Ply. ſumpta ſunt ca. 14. li. ſeptimi. Nõ imitanť hoc loco Plynius, & Solin⁹, Ariſtotelẽ, qui nõ octuageſimũ, ſed ſeptuageſimũ ſcribit. Verba eius ex ca. 6. li. ſeptimi naturę aialiũ hęc ſunt. Mares plurimi (inqt) ad ſexageſimũ gñant, quẽ ſi exceſſerit, ad ſeptuageſimũ uſq; pcedũt. Et iã quidẽ annos ſeptuaginta nati, genuerũt. DE Maſiniſſę ſenio pter Ply. ca. 14. ſeptimi ſcribit Val. Max. tit. 14. octaui libri. De nomine aũt filij, quẽ poſt ſextũ & octuageſimũ annũ genuiſſe dicitur, nõ utiq; exemplaria idẽ retinẽt. Alıubi (ut etiã in ſecũda editione Plyniana tetigit Hermola⁹) Methymatnũ, in quibuſdã Mechymnũ. Aldus Manutius exiſtimat Methymatũ legi oportere. In uetuſtioribus codicibus Mathumannũ, uel Mathymanũ ſcriptũ reperi. Sed bonarũ literarum parua hęc,

a inter [a] duos conceptus cũ interceſſerit paululũ tẽporis, uterq; reſidet, ſicut [b] in Hercule, & Iphiclo apparuit fratre eius, qui geſtati eodẽ onere, interuallis tamẽ, quibus concepti fuerant, nati ui-
b dentur. Et de Proconeſia ancilla, quæ e duplici adulterio geminos edidit, utrũq; patri ſimilem. Hic [c] Iphiclus Iolaũ creat, qui Sardiniã ingreſſus,

omnino iactura. QVOD de Catone hic dicit, præter ea, quę ca. 14. ſeptimi ſcribit Plynius, Lege ad hoc propoſitũ, Aulũ Gelliũ. ca. 19. tredecimi Noc. Atuca. a ¶ Inter duos cõceptus.) Solinus hæc a Plynio capi. 11. ſeptimi. Plynius aũt ab Ariſtotele ca. 4. ſeptimi Naturę animaliũ, mutuatus eſt. Quibus locis uterq; uidet mulieris ſuperfetationẽ aſſerere. Baptiſta Pius Bononiẽſis de bonis literis optime meritus, acerbe nimis taxat diuũ Auguſtinũ, q ca. 6. quinti Contratus ſuperfetationẽ negare uidet. Tanta (inquit Aug.) naturę uis eſt, ut, cũ cõceperit fœmina, deinde alterũ concipere omnino nõ poſſit. QVid ſi Aſtrologi, quos eo loco reprobare nititur, ipſam quoq; ſuperfetationẽ negauerint, ſi inſuper dicã Auguſtinũ locutũ de his, quæ ut in pluribus ſic eueniũt. Eueniũt autem in pluribus, ut gemini, unico coitu procreentur. Et ne ita eſſe negandũ putes, ſubſcripſi Auicẽnæ uerba, cui in his maxie credendũ putãt. Is capite de geminorũ cauſis, & ſuperfetationis. 21. Fen, tertij canonis, Cauſa geminorũ (inquit) eſt multitudo ſpermatis, & diuiſio ipſius in duos uentres. Et incolumitas quidẽ duorũ filiorũ etiã geminorũ nõ eſt plurima, & parũ ſunt iter geminos dies plurimi. Ipſi em̃ ſecũdũ plurimũ ſũt ex coitu uno &c. Fabula pterea eſt (ut etiã Ariſto. confitetur, ſic genitos Herculẽ, & Iphiclũ. Nec argumentũ eius fœminę, quę gemino partu, alterũ marito ſimilẽ alterũ adultero genuit, euidens eſt. Potuit em̃ hoc accidere propter fortem matris imaginationẽ, cũ (ut ait Ply.) Similitudo quidẽ in mente reputatio eſt. DE ea quę unũ iuſto partu, quinq; menſiũ alterũ edidit. Diceret quiſpiã hoc eueniſſe, tũ propter defectum uirtutis in matre, tũ ex eo quod duorũ fœtuũ uis unius fuerit, alterius fœtus uirtute efficacior, ut uidelicet alterius ſubſtantiã ad ſe contraxerit. Geminorũ cauſam lege apud Cenſorinũ ca. v. de die natali. Et Plutarchũ ca. 10. quinti de placitis philoſophorũ, cuius uerba capite tertio aſcripſimus circa finẽ. b ¶ Sicut in Hercule, & Iphiclo.) Ex Plynio ca. xi. ſeptimi, & Ariſtotele ca. 4. ſeptimi naturæ animaliũ. Plura ad præſens propoſitum Diod. Siculus in principio quinti, & Plautus in Amphitrione. De altero Iphiclo cuius boues Melampus rapuiſſe memorant, habes apud Propertiũ ſecũdo libro.

Turpia perpeſſus uates eſt uincla Melampus,
Cognitus Iphicli ſurripuiſſe boues.

Hiſtoriã habes apud Homerũ xi. & xv. Odiſſeę. Fuit item Iphiclus alter Philaci, & Clymenes filius, tantę agilitatis, ut ſuper frugũ ariſtas ſine offenſa curreret. Quidã & immunẽ ſuper maris aquã inceſſiſſe produnt. Longus de eo ſermo apud Higiniũ ca. 35. ſecundi Aſtronomicon, quo loco Phyclo pro Iphiclo paſſim legitur. Hoc ante Cælius adnotauerat lib. 3. De Proconeſia ancilla, quod hic dicit, ſumptũ eſt ex capite 11. ſeptimi Plynij, & ca. 4. ſeptimi naturæ animaliũ Ariſtotelis. c ¶ Hic Iphiclus Iolaũ creat.) Ferunt Herculem ex quinquaginta Theſpis Athenienſis filiabus, nocte una, quinquaginta filios procreaſſe, Hos omnes, nouẽ exceptis, duce Iolao nepote, in Sardiniã miſiſſe. Hunc Iolaũ in ea inſula urbibus inſignibus conſtructis, totaq; ea inſula in poteſtatẽ redacta, ex ſuo nomine campeſtrẽ partem inſulæ, quã incoluit, Iolęam, incolas uero Iolaos, uel (ut Solino placet) Iolenſes dixiſſe. In ea rurſus inſula Dędalo ex Sicilia accerſito, deorũ templa, pluri maue, quę ad hominũ felicitatẽ pertinẽt, conſtruxiſſe. Oraculo inſuper reſponſum, Coloniã ab eo inſtitutã, ppetuã libertatẽ retenturã. Neceſſitur hoc loco, Solinus, quod alibi hũc ipſum Iolaum nõ Iphiclo, ſed Ariſtęo creatũ dicat. QVid ſi creat infra ca. 10. exponas, i. regni ſucceſſorẽ relinquit, inſtituitq;. In qua ſignificatione ſæpe apud Liuiũ, & primæ claſſis authores, ſcriptũ reperies. Quod ſi hæc expoſitio nõ arriſerit, addã, quod ad expoſitionẽ decimi infra capitis maxime faciat. Id autẽ eſt huiuſmodi. Aiunt Ariſtęũ uetuſtiſſimũ Thebanorũ regẽ fuiſſe, Apollinis, & Cyrenes Nymphæ filiũ, ac Actæonis patrẽ, Eum poſt cędẽ filij, oraculo monitũ, in Chiũ inſulã nauigaſſe, ibiq; facto ſacrificio, uniuerſam Greciã peſte laborantẽ, liberaſſe. Nec diu poſt, relictis in Chio nepotibus, ad matrẽ Cyrenen in Libyã rediſſe. Inde matre Cyrene monente, in Sardiniã nauigaſſe. Euſq; inſulę amœnitate captũ, inſulã cultiorẽ reddidiſſe. Ex ea tandẽ inſula, relicto (ut creditur) Iolao ſucceſſore, ad alias q̃q; inſulas, & tandẽ in Siciliã deueniſſe. Hinc eleganter a Syllio bellorũ Punicorũ duodecimo ſcriptũ eſt.

Fama eſt cum laceris Actęon flebile membris,
Supplicium lueret ſpectatæ in fonte Dianæ.
Attonitum nouitate mali fugiſſe parentem
Per freta Ariſtęum, & Sardoos iſſe receſſus,
Cyrenen monſtraſſe ferunt noua littora matrem.

Ex hac enim hiſtoria, nec incurioſe mul-

tum/ut uideť/Solinus fortaſſis Iolaũ Ariſtæo creatũ dixit/more ueterũ, qui priores oẽs/patres, poſteros uero filios ſint ſoliti nominare. Fratres p̃terea eos etiã nũcupamus, qui uel ex eadẽ gente ſunt, uel (ut Hieronymi uerbis ũtar) de una ſunt familia/ideſt patria, quas Latini (inquit) paternitates interp̃tanť. Iphiclus aũt, & Ariſtæus Thebani/cũ ex Cadmo ſint oriũdi, nõ abſurde fratres, & coꝝ poſteri filij nuncupanť. Reliqua capite infra/decimo memorabimus. a ℭ Palãtes incolarũ animos.) Vagãtes/oberrãteſq; pecudũ more abſq; ratiõis uſu. b ℭ Virtutem patrui.) Herculis fratris Iphicli. De gradibus affinitatis eſt titulus. xi. triceſimioctaui li. Digeſtoꝝ, & titulꝰ ſextus tertij Inſtitutionum. DE Olbia ſæpe Strabo meminit. Stephanus enumerat huius noĩs urbes nouẽ. c ℭ Sobolẽ cogitãtibus.) Similia reperies apud Ply. ca. 6. ſeptimi. Oſcitatio quidẽ (inqt) in enixu lœtalis eſt, ſicut ſternutaſſe a coitu/abortiuũ. Inter q̃ſtiones/quæ ad res naturales ꝑtinent/Ariſtoteles & hãc etiã nũ diſſoluit. Cur in animantiũ genere homo ſternutare maxime ſolet: Viceſima quæſtio Sectionis decimæ. Eſt et apud Alexãdrum problema. 139. lib. primi. Cur hõ amplius, & crebrius, & uehemẽtius, ꝗ cætera aĩalia ſoleat ſternutare. Qm̃ cibo & potione largius, magiſq; uarie utitur, & ſæpenumero ultra ſatietatẽ repleť. Hinc eĩm cũ cibos ſatis concoq̃re nequeat, multũ ſpũs ob humoris copiã mouet. Spiritus uero p̃ſ ſua tenuitate efferẽs ſe ad cerebrũ, cogit id crebro ad ſe expellendũ incitari, ſtrepitus itaq; moueť. Qm̃ per nares meatus deniq; arctiores ſpiritus extrudať uniuerſus, quẽadmodũ etiã ad partes inferiores ſpũs idem euolutus murmur per inteſtina excitat, & per ſedẽ inſigni cũ ſono excedit, atq; etiã ad ſuperiora enixus ructũ per ſtomachũ agit, & uocẽ ꝑ gutture, & ſonitũ, ac tinnitũ per aures. d ℭ Qđ ſi naturalis materia hæſerit) Sũpſit hæc Solinus ex Ply. ca. 6. 7. Itẽ ex ca. 3. & 4. 7. naturæ aĩaliũ Ariſtotelis. Extat apud Auicennã ca. xi. 21. Fen. 3. Canonis, ꝗ loco abũde explicat, quæ ſint cõceptionis ſigna. Rurſus cap. aliud de Embrionis generatiõe, quo ordine, & ſpatio formeť fœtus in utero. Elegãter hũc locũ reperies apud Cenſorinũ cap. 8. de die Natali. Et apud Gelliũ ca. 12. tertij. e ℭ Cõuenit inter oẽs corda primũ.) Sumpſit hoc Solinus ex capitibꝰ. 53. decimi & c. 37. 11. naturalis hiſt. Caij Plynij. Itẽ ab Ariſtotele cap. 4. tertij de partibꝰ aĩaliũ. Miror dixiſſe Solinũ inter oẽs cõuenire/corda primũ ex uniuerſa carne formari/cũ plures philoſophi id ipſm negẽt, qđ ut euidẽs fiat, aſcripſi Plutar. uerba de phõꝝ placitis. Stoici (inquit) in pleriſq; mẽbra ſimul oĩa abſolui putãt. Ariſtoteles lũbos primũ abſolui carinæ nauis inſtar. Alcmeon caput, ut in ꝗ principatus eſt. Medici cor, ut in quo uenaꝝ, arteriarũq; principiũ. Sũt q maximũ digitũ pedis. Nõ deſunt qui umbilicũ dicãt. Cẽſorinus ca. 5. ciꝰ li. quẽ ſæpe citauimꝰ/hãc ipſam phõꝝ diuerſitatẽ explicãs, Empedocles (inqt) quẽ in hoc Ariſtoteles ſecutus eſt/ãn oĩa/cor iudicauit increſcere/qđ hoĩs uitã maxime cõtineat. Hippon uero caput, in ꝗ eſt p̃cipale cerebrũ. Democritꝰ aluũ cũ capite, quẽ plurimi habẽt ex inani. Anaxagoras cerebrũ, unde oẽs ſunt ſenſus. Diogenes Apolloniates ex hũore primũ carnẽ fieri exiſtimauit, tũ ex carne neruos/& oſſa/& cæteras ꝑtes enaſci. At Stoici una totũ infantẽ figurari dixerũt/ut una naſcať/alaťq;. Ex uerbis Plutar. & Cẽſo. apparet nõ uno tm̃ mõ de hac re Ariſtot. opinatũ. Dicendũ itaq; Ply. & Soli. de prima cordis formatiõe alterã Ariſtot. ſententiã, itẽ Medicoꝝ oĩm placita ſecutos eſſe. f ℭ Ea ꝓpter capitale eſt.) Nõ ab re factũ eſt, ut capitale ſit apud quoſdã/eas corpis ꝑtes lædere, in quibꝰ uita cõſiſtat hũana. Scribũt medicoꝝ quidã/Cor læſum illico mortẽ trahere. Auicẽna primo Canonis ſcribit Cor ipſm primã uirtutũ oĩm eſſe radicẽ, ac mẽbris cũctis alijs/ſuas elargiri uirtutes/quibꝰ mẽbra ipſa nutriunť, & uiuũt, qbuſue cõp̃hendũt & mouẽt. Lege ꝗ de corde ſcribit Ariſt. ca. 17. 1. naturæ aĩaliũ, & c. 4. 3. de aĩaliũ ꝑtibus. Cõpendio ea oĩa refert Ply. ca. 37. 11. naturał hiſt. g ℭ Si corpuſculũ

palantes[a] incolarũ animos ad concordiã cõblãdi- a
tus. Olbiã, atq; alia Græca oppida extruxit. Iolẽ-
ſes ab eo dicti, ſepulchro eius templũ addiderũt,
qđ imitatus uirtutẽ[b] patrui, malis plurimis Sar-
diniam liberaſſet. Ante omnia Sobolẽ[c] cogitãti- b
bus ſternutatio cauenda eſt poſt coitus, ne prius
ſemen excutiat impulſus repentinus, ꝗ penetra-
libus ſe matris ĩſinuet humor paternꝰ. Quod[d] ſi
naturalis materia hæſerit, decimus a cõceptu di- c
es dolore grauidas admonebit. Iam inde incipiet
& capitis ĩquietudo, & caligine uiſus hebetabiť.
Ciborũ quoq; faſtidijs ſtomachi claudetur cupi-
do. COnuenit[e] inter omnes corda primũ ex uni- d
uerſa carne formari, eaq; in diem quintũ & ſexa-
geſimũ creſcere, deinde minui. At ex oſſibus ſpi-
nas. Ea[f] propter capitale eſt, ſi pars alterutra no-
ceatur. Plane[g] ſi corpuſculũ in marem figuratur,
melior eſt color grauidis, & pronior paritudo

a uteri. Deniq; a [a] quadrageſimo die motus [g]; Alter
ſexus nonageſimo primū die palpitat: & cōcepta
fœmina geſtantis uultū pallore inficit, crura q;
præpedit languida tarditate. In utroq; ſexu cum
b capilli germinant, incommodū maius eſt, fitq;
plenilunijs auctior ægritudo, quod tēpus etiam
editis ſemper nocet. Cū [b] ſalſiores eſcas edit gra-
uida, unguiculis caret partus. At cū prope ad ute-
c rum liberandum uenerint momēta maturitatis,
enitētis ſpiritū retinere plurimū cōgruit, quādo-
quidem letali mora oſcitatio ſuſpēdit puerperia.
Contra [c] naturā eſt in pedes ꝓcedere naſcentes.
d Quapropter uelut [d] ęgre parti appellant Agrip-
pæ. Ita editi minus proſpere uiuūt, & de uita bre-
ui æuo decedūt. Deniq; in uno Marco Agrippa
felicitatis exemplū eſt. Nec tamē uſq; eo inoffen-
e ſæ, ut nō plura aduerſa pertulerit, q̄ ſecūda. Nāq;
& miſera pedum ualetudine, & aperto [e] coniu-
gis adulterio, & aliquot infelicitatis notis retro-
uerſi ortus omen luit. Fœminis pinde eſt infau-
f ſta natiuitas, ſi concretū uirginale fuerit, quo pa-
cto [f] genitalia fuere Corneliæ, quæ editis Grac-
chis oſtentum hoc piauit ſiniſtro exitu liberorū.

in marē figuretur.) Melior color marē ferēti, & facilior partus, ait cap. 6. ſeptimi noſter Ply. Magna ex pte (inquit cap. 4. ſeptimi naturę animaliū Ariſtoteles) quę marē ferūt, facilius exigūt, minuſq; pallēt, &c. a ¶ A quadrageſimo die.) Ex Plynio mutuatus hæc ca. 6. lib. 7. Ariſtotelis uerba ſunt ex ca. 3. ſeptimi naturæ animaliū. Mares fœtus (inquit) magna ex parte circa quadrageſimū diē, dextro potius latere mouent, fœminæ ſiniſtro circiter nonageſimū. Nihil tamē in his affirmari licet. &c. b ¶ Cū ſalſiores eſcas.) A Plynio Solinus ca. 6. ſeptimi, Plynius ab Ariſtotele cap. 4. ſeptimi naturę animaliū hāc particulā huic loco inſeruit. Aeſculentorū etiā (inquit Ariſtoteles) quæ mater comederit, ſæpe gerulus uenit in lucē. Et ſi ſale immodice uſus eſt, ipe ſine unguibus naſcit. c ¶ Cōtra naturā eſt in pedes ꝓcedere.) Nihil eſt, quod ad huius loci expoſitionē pertineat, quod nō eleganter explicet Ply. ca. 8. li. 7. Aſcribā tn̄ Ariſtotelis ex. 8. cap. lib. 7. naturæ animaliū uerba, quę ad hūc locū maxime congruūt. Situs in utero quadrupedum omniū (inquit) extēſus eſt, expedū aūt obliquus, ut piſcium. Bipedum uero inflexus, cōtractuſq;, ut auiū. Homo etiam in ſemet cōglobatus ſic geſtatur, ut naſum inter genua, et oculos ſup genua: aures extra genua, habeat. Oibus æque animātibus caput primū ſuperius eſt, ſed cū creuerint, & iam exitū appetāt, deorſum deducitur. Ita fit ut omnibus part[9] ſecūdū naturā in caput, contra naturam in pedes, aut inflexo, circumactoq; corpore agatur. Auicenna ſecūda Fen tertij Canonis, Accidere ait partui in pedes naſci, propter debilitatem ei[9], q naſcit. Ritu naturæ (inqt) capite hominē gigni mos eſt, pedibus ferri. d ¶ Aegre partus.) Auli Gellij uerba ex cap. 16. ſextidecimi Noctiū Atticarū, ex. M. Varronis ſententia huic loco ſubſcripſi, qū docta ſimul, & elegantia ſint. Quorū (inquit) in naſcendo nō caput, ſed pedes primi extiterāt, q part[9] difficillimus, ægerrimuſq; habetur. Agrippę appellati uocabulo ab ægritudine, & pedibus. Confixos eſſe aūt pueros in utero Varro dicit capite in fine nixos, ſurſum pedibus elatis, nō ut hominis natura eſt, ſed ut arboris. Nam pedes, cruraq;, arboris appellat ramos. Caput ſtirpem, atq; caudicē. Quando igitur (inquit) contra naturā forte conuerſi in pedes, brachijs plerūq; diductis retineri ſolent, ægriuſq; tunc mulieres enituntur. Huius periculi deprecādi gratia aræ ſtatutæ ſunt Romę duabus Carmētibus, quarum altera Poſtuerta nominata eſt, Proſa altera, a recti, peruerſiq; partus, & poteſtate, & nomine. e ¶ Aperto coniugis adulterio.) Iuliā Auguſti filiā intelligit. Hanc enim. M. Agrippa uxorē duxit, exq; ea quiq; liberos ſuſtulit. Mares tres, Caiū, Luciū, Agrippā. Filias rurſus duas, Iuliā, & Agrippinā. Lege Suetoniū tit. 63. 65. in uita Cæſaris Auguſti. DE Iulia filia, & altera Auguſti nepte, proximo capite pauca annotauimus. Ex Agrippina, Nero Imperator omniū bipedū ſęuiſſimus, & toto principatu ſuo (ut inquit Plynius) hoſtis generis humani. Hunc Neronē etiā in pedes natū, mater eius Agrippina prodidit. DE. M. Agrippa paſſim omnes. Liuius, Seneca, Plutar. Ply. Sueto. Virg. 8. Aeney. Hora. 1. Carminū. Item reliqui. f ¶ Genitalia fuere Corneliæ.) Quaſdā (inquit ca. 16. ſeptimi Caius Plynius) cōcreto genitali gigni infauſto omine, Cornelia Gracchorum mater inditio eſt. De hac Cornelia ob eius morū preſtantiā plena ſunt hiſtoricorū uolumina. Annotatu digna Senecæ uerba ſūt, De conſolatione

ad Martiā ſic ſcribentis. Ex una tibi duas Cornelias dabo, Scipionis filiā, Gracchorꝝ matrē. Duodecī illa partus, totidē funeribus recognouit. T. Gracchū, &. G. quos etiā quidā bonos uiros negauerit, magno fatebitur, & occiſos uidit, & inſepultos. Conſolantibus tamē, miſeramq; dicentibus. Nunꝗ (inqt) nō felicē me dicā, quæ Gracchos peperi. DE Gracchis huius Cornelię filijs, multa annotauimus capitibus. 13. 14. 15. libri tertij apud Florum. a ¶ Rurſus necatis matribus.) Verba Plynij apponā ex ca. 9. ſeptimi naturalis hiſtoriæ, ut notū ſit fuerit ne Solinꝰ in hac quoq; parte, ſententiā eius, quē in locis ferme omnibus imitari conatur, aſſecutꝰ, nec ne. Auſpicatius enecta parente gignūtur. Sicut Scipio Africanus prior natus. Primusq; Cæſar, a cæſo matris utero dictus, qua de cauſa Cęſones appellati. &cet. Hermolaus annotat, ſi uerba/ primusq;/ad Africanū referas. Contradicūt hiſtoriæ (inquit) propterea ꝙ ante bellū Samnitum. Claudius quidam, Cæſar appellabať. &c. Alij contendūt uerba Plynij ſic legi oportere. Sicut Scipio Africanus prior, natꝰ. ſ. eſt enecta parēte. Primꝰ q; Cęſar a cęſo matris utero dictus, Ita ut particula, primusq; &c. non ad Scipionem, ſed ad Claudiū illū, qui ante bellū Sānitū floruit/ ſit referēda. Hinc affirmāt/ Solinū perperam/ in hoc loco, Plynij uerba/ accepiſſe. QVidiſi Solini uerba ſic ordines: Scipio Affricanus, primus Romanorꝝ, id eſt, qui inter Romanos duces obtinuit excellentiæ principatū, Cæſar dictus eſt. Poſſes & ſic accipere, ut Scipio prior, primus Romanorꝝ ſit dictus Cæſar a cęſo matris utero, Claudius autem ille, ante eum, Cæſar utiq; fuerit appellatus, nō quidē a cęſo matris utero, ſed a Cæſarie, quod ſ. cum Cæſarie natus fuerit. Nam & hac quoq; nomenclatura, authore Feſto, Cæſares nominanť. Hæc monendi tantū cauſa dicta uolumus. Nō laudo eos, qui uerba nobiliū authorū, in partem ſoleāt peiorem accipere. ADnotandū ſane Iuliū Cæſarem nequaꝗ natū matris cęſo utero, cū is Gallicū bellum gerens, matrem Aureliā amiſerit, pater præterea Cæſaris dictatoris. C. Plynio ca. 53. ſeptimi id aſſerente, etiā Cæſar cognominatus eſt. ORtū prioris Scipionis cęſo Pomponię matris utero canit Syllius. 13. Punicorꝝ bellorꝝ libro.

Rurſus [a] necatis matribus, ortus eſt auſpicatior, ſicut Scipio Africanꝰ prior: qui defuncta matre, qđ exciſus utero in diem uenerat, primus Romanorꝝ Cęſar dictus eſt. E geminis ſi [b] remanēte altero, alter abortiuo fluxu exciderit, alter qui legitime natus eſt, Vopiſcus nominatur. [c] Quidam etiā cū dentibus naſcunť, ut Cneus Papyriꝰ Carbo, &. M. Curius Dentatus ob id cognominatus. Quidam uice dentiū cōtinui oſsis armantur ſoliditate, qualē filiū Bityniorum rex [d] Pruſias habuit. Ipſum dentiū numerū diſcernit qualitas ſexus, cū in uiris plures ſint, in fœminis pauciores. Quos [e] κυνόδοντας uocant. Et quibus gemini prodeunt a dextra parte, fortunæ blandimenta promittūt. Quibus a læua, uerſa uice. [f] Naſcentium uox prima uagitus eſt. Lętitiæ enim ſenſus differtur in quadrageſimū diem. Itaq; unū nouimus eadem hora riſiſse, qua erat natus, ſcilicet

Excipit his mater, nullos o nate labores. &c̄. b ¶ E geminis ſi remanente.) Ex Plynio ca. 10. ſeptimi ſumptū totū. Vopiſcus (inquit Nonius) qui ex duobus conceptis, uno ab ortu excluſo, ad partum legitimū deducitur. c ¶ Quidā etiā cū dentibus naſcunť.) Omnia ex capite ſedecimo ſeptimi Plynij tranſtulit hæc Solinus. Si plura de dentiū origine, natura, numero, neceſsitate &c. expetis, adeas Philoſophorꝝ principē Ariſtotelē ca. 3. ſecundi naturæ animaliū, ca. ultimo quinti de generatiōe animaliū. Multa in ꝓblematibus, decima, &. 34. ſectionibus. Extat caput copioſum, & doctū, prima Fen, primi Canonis Auicennæ, cuius titulus de Anotomia dentiū aſcriptus eſt. Albertus hós imitatus ultimo capite decimonono de animalibus uolumine. DE Cneo Papyrio Ply. ca. 16. lib. ſeptimi. Val. Max. tit. ſecundo, lib. ſeptimi. DE Curio Dentato, Liuius quartodecimo ab urbe condita. Valer. Maxi. tit. 3. li. quarto. Geſta huius recenſet cōpendio more ſuo Plynius Cecilius de uiris illuſtribus ca. 33. Itē. L. Florus ca. 15. lib. primi. d ¶ Rex Pruſias.) Ex Plynio ca. 16. lib. ſeptimi. Pruſiæ regis Bithyniæ filius (inquit Max. Valerius libro. 1.) eodē nomine, quo pater, pro ſuperiori ordine dentiū unū os æqualiter extentū habuit, nec ad ſpeciē deforme, nec ad uſum ulla ex parte incommodū. e ¶ κυνόδοντας.) id eſt caninos dentes. κύων enim græce, latine canis, ὀδοὺς dens, a uerbo ἔδω, quod cōmedo ſignificat. f ¶ Naſcentiū uox prima uagitus eſt.) Ex prologo ſeptimi Plynij ſumptum hoc. Veteres Romani inter cæteros, deū quēpiam coluerunt, Vaticanū nomine, penes quē eſſent uocis humanæ initia, quoniam

a Zoroaſtrem [a] mox optimarum artium peritiſſimũ. At [b] Craſſus auus eius, quẽ rapuerant bella Parthica, quia nunq̃ [c] riſerit Agelaſtos cognominabatur. Inter [d] alia Socratis magna, præcla-
b rum illud eſt, q̄ in eodem uultus tenore etiã aduerſis interpellantibus pſtitit. Heraclitus, & Diogenes Cynicus nihil unq̃ de rigore animi remiſerunt, calcatiſq; turbinibus fortuitorũ aduerſ⁹ omnẽ dolorem, uel miſeriã uniformi durauere

pueri ſimulatq; parti ſunt, eam primã uocẽ edunt, quæ prima in Vaticano ſyllaba eſt. Idcircoq; uagire dicitur, exprimente uerbo ſonũ uocis recentis. Gellius ex Varronis ſentẽtia ca. 17. decimiſexti Noctiũ Atticarũ. SED cur pueri ſtatim, ut ex utero parẽtis in lucem uenerũt, plorare incipiant? Quoniã (inquit Alexander in quęſtionibus) ſenſum tam, & naturã alienã ſibi experiunt. Quippe qui ex corpore calido, & molli, quo continebantur, ad aerem frigidum prodeant. Fortaſse uel luce ipſa perculſi, contriſtari, uociferariq; incipiunt. Haud em̃ illi audiẽdi ſũt, qui animũ dicunt, quod amiſſo cœleſti domicilio, corpus inhabitarẽ terrenũ occepit, idcirco infantẽ cogere dolere, atq; plorare. Epycurei (ut Lactã. Fir. retulit.) q̄runt hoies nimis imbecillum, & fragilẽ naſci, q̃ cętera animalia naſcunt, quę, ut ſunt edita ex utero protinus in pedes ſuos erigi, & geſtire diſcurſibus, ſtatimq; aeri toleran do idonea eſse, q̃ in lucem naturalibus inſtrumentis munita proceſserint. Hominem, contra, nudum, & inermem tanquã ex naufragio in huius uitæ miſerias proijci, & expelli. Qui neq; mouere ſe loco ubi effuſus eſt, poſsit, nec alimentũ lactis appetere, nec iniuriam temporis ferre. Itaq; naturã nõ matrem eſse humani generis, ſed nouercã, quę cum mutis ſe tam liberaliter geſserit, hominẽ uero ſic effuderit, ut inops, & infirmus, & omni auxilio indigens, nihil aliud poſsit, q̃ fragilitatis ſuę conditionẽ ploratu, ac fletibus ominari, ſcilicet (ut canit Lucretius.)

Cui tantum in uita reſtet tranſire malorum.

a ℂ Zoroaſtrem.) Hunc Zoroaſtrem Beroſus ait in tertio fuiſse Noe filiũ, eum ſcilicet, quẽ ſcriptura Cham nominat. Ex Ply. ca. 16. ſeptimi, & capite primo triceſimi, ſumpta ſunt hæc omnia. Ad hunc locũ maxime faciunt Diui Auguſtini uerba ex. 14. ca. uiceſimiprimi de ſancta ciuitate libri. Quis (inquit) non exhorreat, & mori eligat, ſi ei proponatur aut mors perpetienda, aut rurſus infantia? Quæ quidẽ non a riſu, ſed a fletu ordiẽ hanc lucem, quo quid malorũ ingreſsa ſit neſciens, pphetat quodammodo. Solum quando natus eſt, ferunt riſiſse Zoroaſtrem, nec ei boni aliquid monſtruoſus riſus ille protendit. Nam magicarũ artium fuiſse perhibetur inuentor. Quę quidẽ illi, nec ad pſentis uitæ uanã felicitatem cõtra ſuos inimicos, prodeſse potuerunt. A Nino quippe rege Aſsyriorũ, cũ eſset ipſe Bactrianorũ rex, bello ſuperatus eſt. Lege quæ ſcribunt Iuſtinus in principio, & Diod. Siculus lib. 3. Infantes (inquit Ariſto. ca. 10. ſeptimi naturę animaliũ) primis quadraginta diebus neq; rident cum uigilant, neq; lachrimanẽ, ſed noctu, & per quietem utrumq; interdũ faciũt &c. SCribit Auicenna uiceſimaprima Fen tertij Canonis, qd' cũ naſciẽ infans nondum cõprehenſi ſunt in eo ſomnus, & expergefactio. Cum aũt hæc ei adueniũt, poſt q̄draginta dies tandem ridet. b ℂ Craſſus auus eius.) Ferunt Craſsũ, auũ Craſsi in Parthis interempti, nunq̃ riſiſse. Ob id ἀγέλαστον uocatum, ſicuti nec fleuiſse multos. Socratẽ clarũ ſapientia eodẽ ſemp uiſum uultu, nec aut hilari magis, aut turbato. Exit hic animi tenor aliquando in rigorẽ quendã, toruitatemq; naturę, durã & inflexibilẽ, affectuſq; humanos adimit, quales ἀπαθέϛ Gręci uocant. Multos eius generis expertis, quodq; mirum ſit authores maximæ ſapiẽtię, Diogenẽ Cynicũ, Pyrrhonẽ, Heraclitũ, Timonẽ. Hũc quidẽ etiã in totius odiũ generis hũani euectũ. Sed hæc parua naturæ inſignia in multis uaria cognoſcunẽ, ut in Antonia Druſi, nũq̃ expuiſse. In Pomponio conſulari poeta nunq̃ ructaſſe, ex Plynio ca. 19. lib. ſeptimi. c ℂ Nunq̃ riſerit.) Quod ſemel tantũ, aut rariſsime contingit, perinde habeẽ, tanq̃ ſi nũq̃ cõtigiſset. M. Cice. tertio Tuſcu. quęſt. ex Lucilij poetę ſententia, ſcribit hunc M. Craſsum ſemel in omni uita riſiſse. Nec uero (inqt) eadẽ Socratis frõs, quę M. Craſsi illius ueteris, quẽ ſemel, ait in omĩ uita riſiſse Lucilius, ſed tranquilla, & ſerena. Eiuſdẽ Ciceronis uerba ſunt ex fine quinti lib. de finibus Bo. & Ma. An hæc (inquit) in toto, M. Craſso, quẽ ſemel ait in uita riſiſse Lucilius nõ cõtingit, ut ea re minus Agelaſtus, ut ait idẽ, uocareẽ. Hæc Cicero. Contigit aliqñ, ut Craſsus hic aſinũ carduũ cõſpexerit comedentẽ, eã ob rẽ dixiſse ferẽ. Similẽ habẽt labra lactucã, qđ poſteris in puerbiũ abijt. Eo faceto, ac feſtiuo ſermone (qđ nunq̃ antea exptus fuerat) in riſum tandẽ dicię reſolut⁹. Quia igię, nunq̃, uel ſemel tm̃ riſerit ἀγέλαστος, id eſt, męſtus, ſine riſu, uel ſi uerbũ uerbo reddas, irriſibilis. Eadẽ reperies apud Macrobiũ ſecũdo Saturnaliũ libro. Si qs (ut refert Ply.) liẽnẽ amiſerit, uel p uulnus exemerit, tradũt adimi riſũ ſimul homini. Produt qdã toci intẽperantiã, liẽnis cõſtare magnitudine. IN Bactris, & circa Boryſthenẽ amnẽ, herbã Gelothophyllida (q̄ſi riſifoliũ dicas) aiunt pueniro. Ea ſi bibatur cũ myrrha, & uino, ridendi finẽ nõ fieri, ni potis nucleis pineę nucis, cũ pipere, & melle in uino palmeo, author. 24. uolumine Caius Plynius. d ℂ Inter alia Socratis.) Neminẽ fere, nobiliũ

propoſito. Pomponiũ Poetam conſuſarẽ uirũ a
nunq̃ ructaſse habetur inter exempla. Antoniã Druſi nunq̃ ſpuiſse percelebre eſt. NOnnullos naſci accepimus concretis oſsibus, eosq; [a] neq; ſudare conſueſcere, neq; ſitire, qualis Syracuſa- b
nus [b] ferẽ Lygdamus, qui tertia & tricesima Olympiade primus ex Olympico certamine Pancratij coronã reportauit, eiusq; oſsa deprehenſa ſunt medullas nõ habere. Maximã uiriũ ſub- c
ſtantiã neruos facere certiſsimũ eſt, quãtoq; fuerint denſiores, tanto propenſius augeſcere firmitatem. Varro in relatione prodigioſæ fortitudi-
nis annotauit Tritanũ [c] gladiatorem natura San- d
nitem fuiſse, qui & rectis, & tranſuerſis neruis non modo crate pectoris, ſed & manibus cancellatis, & brachijs omnes aduerſarios leui tactu,
ac pene ſecuris congreſsionibus uicerit. Eius fi- e
lium militem Cnei Pompeij pari modo natum ita ſpreuiſse hoſtem prouocantem, ut inermi eũ

ſcriptorẽ reperies, qui nõ ſummis laudibus Socratis conſtantiã celebrauerit. Hinc M. Cice. tertio Tuſcula. quęſt. libro. Hic eſt enĩ (inquit) uultus ſemper idẽ, quẽ dicat Xantippe pdicare ſolita in uiro ſuo fuiſse Socrate, eodẽ uultu ſemper ſe uidiſse exeuntem illũ domo, & reuertentẽ. Et primo Offitiorũ. Nã (inquit) ut aduerſas res, ſic ſecundas immoderate ferre; leuitatis eſt. Præclara itaq; eſt æquabilitas in omni uita, & idẽ ſemper uultus, eademq; frons, ut de Socrate, idẽ de .C. quoq; Lælio accepimus. Illam (inquit Epiſtola. 104. Seneca) mirabilẽ laudẽ, & ſingularẽ uſq; ad extremũ, nec hilariorẽ quisquã, nec triſtiorẽ Socratem uidit. Aequalis fuit in tanta inæqualitate fortunæ. Quantę ſit conſuetudo efficacię ex Socrate ipſo licet perpendere. Hũc enim pertinaci ſtatu, ſtare ſolitum a ſummo lucis ortu, ad ſolem alterum orientem, incõniuentẽ, immobilem, iiſdem in ueſtigijs ex ore, atq; oculis eundẽ in locũ directis cogitabundũ, tanquã quodã ſeceſsu mentis, atq; animi facto a corpore. De eo Phauorinũ philoſophũ ſolitũ dicere accepimus. ἐξ ἡλίου ἐς ἥλιον ἑστήκει ἀστραβέστερος τῶν πρέμνων. ex ſole ad ſolem ſtetit erectior arboribus. Erat Socrati philoſopho Xantippe uxor moroſa nimiũ, & (ut fieri ſolet) uiro ſuo moleſta plurimũ. Huius Xantippes in maritũ intemperiẽ olim Alcibiades demiratus, Socratẽ rogat, quęnã foret ratio, ut mulierem tam acerbã domo nõ extruderet. Quin (inquit Socrates) cum illam domi talem perpetior, inſueſco, & exerceor, ut cæterorum quoq; foris petulantiam, & iniuriã facilius feram. Hęc ex Gellianis noctibus excerpſimus. De reliquis, Diogenes, Valerius, Lactantius, item reliqui. Inſeram huic loco, quod ad laudes Socratis maxime pertinet, Cicero. ex quarto Tuſc. quęſt. libro uerba. Qui natura (inquit) dicũtur iracũdi, aut miſericordes, aut inuidi, aut tale quid, hi ſunt eiuſmodi conſtituti quaſi mala ualitudine animi ſanabiles tamẽ, ut ſocrates dicitur, cum multa inconuenientia uitia collegiſset in eũ Zopyrus, qui ſe naturã cuiusq; ex forma pſpicere pſitebatur, deriſus eſt à cæteris, qui illa in Socrate uitia non agnoſcerent. Ab ipſo aũt Socrate ſubleuatus eſt, cum illa ſibi ſigna ineſse, ſed ratione a ſe deiecta diceret. a ¶ Neq; ſudare, neq; ſitire.) Ex Ply. ca. 18. ſeptimi nat. hiſ. Demophon Alexãdri pfect⁹ ad umbram calefiebat, ſole uero rigebat. Rurſus Andron Argiuus, ut ait Ariſto. per arida Lybiæ loca absq; potu iter agebat. Extat ſectio ſecunda pblematum Ariſtotelis, de his quæ ad ſudorẽ pertinẽt. b ¶ Syracuſanus Lygdamus.) Plures fuerunt Lygdami Tybullus ſecũda tertij. Propertius ſexta tertij, & octaua quarti. Luca. in. 5. Strabo li. 1. De quo aũt Solinus loquatur, nihil ad preſens certũ habeo, forte is eſt, quẽ Val. Max. tit. 12. li. noni Polydamũ uocat, quẽ Athletã fuiſse ait. Is tẽpeſtate in ſpeluncã ſubire coactus nimio, & ſubito incurſu aquæ labefactata ea, ac ruẽte, cęteris comitibus fuga periculũ egreſsis, ſolus reſtitit, tanq̃ humeris ſuis totius ruinæ molem ſuſtẽtaturus potentiore, ſed põdere omni corpore hũano pſsus imbribus, petitã latebrã dementis facti, ſepulchrũ habuit. PAncratiũ genus certaminis, cõpactũ nomẽ ἀπὸ τοῦ παντὸς, & κράτους, i. omni robore, qđ in gñe certandi robur omne aduocaret. Fit de eo mẽtio ti. 2. noni digeſt. lege ſeptima. Inde ſumptũ adagiũ apud Plautũ in Bacchilibus. Pancratice, atq; Athletice, de eo qui fortiter, & ualenter quippiã aggreditur. Ariſt. ca. 6. ſecũdi de partibus animaliũ, & Plynius ca. 37. undecimi, docẽt, in quib⁹ medulla nulla, aut perexigua ſit. DE neruis in quibus maxie conſiſtũt uires, Plynius ca. 37. undecimi, & Ariſto. ca. 5. tertij naturę animaliũ. In prouerbiũ abijt. Totis neruis incũbere, cũ ſcilicet conatũ ſummũ ſignificare uolum⁹. Ouid. prima tertij de Põto. Pectore te toto, cũctisq; incũbere neruis. c ¶ Trita-
[illegible] num.)

num.)Ex Ply.ca.20.ſeptimi. Tritanū(inquit)in gladiatorio ludo Sanniti_ū armatura celebrē/filiūq; ei⁹ militē Magni Pompeij,& rectos,& traſuerſos cācellatim toto corpore habuiſse neruos,in brachijs etiā manibusq;,author eſt Varro,prodigioſa uiriū elatione.Atq; etiā hoſtē ab prouocatione dimicantem, inermi dextra uno digito ſuperatū,& poſtremo correptū in caſtra trāſlatū.De eo citat authores Hermolaus ca.eodē Plynianarū caſtiga. a ℭ Milo Crotoniates.)Milo Crotoniates Diotimi (ut ait Pauſanias)filius tantę fortitudinis fuiſse narraē,ut ictu unico nudæ manus taurū perimēret,quē emptum die uno ſolus abſumeret.Punicū inſuper malum manu apprehenſum,tā arcte tenebat,ut nemo extorquere illi idipſum poſset.Is cū ſemel conſtitiſset,nemo eū e ueſtigio educebat. Olympicorū ſexies, Pythiorū certaminū ſepties uictor fuit.Poſt hęc,plurimaq; alia ab eo fortiter geſta,cum ob ſeniū an ſolitas uires amiſiſset omnes,experiri uellet,quernū immiſsis in rimā digitis diducere conatus eſt,feciſsetq; forſitan,niſi ante perfectū conatus ſui opus,manus laſsaſset.Sicq; cū truncus in naturæ ſuę uim rediſset,Milo(heu humana imbecillitas) affixus manibus, ſe feris dilaniandū pbuit. Tanta fuit hui⁹ fortitudinis fama, ut apud Darium Perſarū regem celebre Milonis luctatoris nomen eſset, author Herodotus in Thalia. b ℭ Elogium extat.)Virtutis ſuę teſtificatio. In Olympijs.Milonis huius æneam ſtatuā/in fortitudinis eius ſignū ueteres poſuerūt.Erat aūt huiuſmodi.Milo ſup diſcū poſitus,ſimul uinctis pedibus inniti uidet.Siniſtra aūt malū Punicū tenet, dextræ autem manus digiti recti,& rigentibus ſimiles apparent.Quid aūt hæc ſignificaret, expoſuit Apollonius Tyanæus cū in Olympijs eſset,author Philoſtratus lib.4.uitæ Apollonij.In ea ſtatua Elogium ſcriptū fuiſse creditur. VICTOR ILLE OMNIVM CERTAMINVM OBIIT. Ab hoc Milone ferūt natū adagiū hoc.ἄλλος οὗτος ἡρακλῆς.Alius hic Hercules.Cū em̄ experimēto pcepiſset Titormū quendā ſe longe fortiorē,ob hoc plurimū demiratus,ad cœlū manus erigens,hæc dixiſse ferē. ὦ ζεῦ ἆρα μὴ τοῦτον ἡρακλῆν ἡμῖν ἕτερον ἔσπειρας,O Iuppiter,inquit,nū alterū Herculē nobis ſeminaſti? Hiſtoriā refert Cælius.11.Antiq.lect.libro,ca.69. c ℭ Alectoria uſum.)Ex Ply.hæc ca.10.tricesimiſeptimi Naturalis hiſtorię.Sūptū nomē a gallo Gallinaceo,in cuius uentriculis inuenit hic lapis,ἀλέκτορα enim Græci gallū dicūt. d ℭ Tarqnij Superbi tēporibus enituit.)Manifeſtus error in Gellianis noctibus ca.16.15.quo loco recenſet eſse ſcriptū in Cronicis Olympiade prima,Milonē hūc coronatū fuiſse, cū conſtet Tarquiniū Supbū anno.4.Olympiadis primæ & ſexageſimæ principatū inijſse,Dionyſius.4. antiq.Romanarū libro.Præterea floruit ſub Dario quarto Perſarū rege,ut ex citato Herodoti loco cōſtat.Darius aūt is ex Euſebio,& reliquis,tēpore Tarquinij Superbi,Perſarū tenuit principatū.Aſserit rurſus Strabo lib.16.Milonē fuiſse Pythagorę diſcipulū.Pythagoras aūt eiuſdē Tarquinij floruit temporibus,ut etiā ex ca.21.infra patet.SVnt aliquot uetuſta Solini exēplaria,quæ eū Priſci Tarquinij enituiſse/habeant.Forte legendū,Priſci Tarquinij,& Superbi tēporibus,ppter quædā exemplaria, in quibus ſcriptū eſt,Priſci Tarquinij Superbi temporibus.

a dextra ſuperaret,& captum digito uno in caſtra imperatoris ſui reportaret. Milonē [a] quoq; Crotonienſem ferunt egiſse omnia ſupra q̄ homo ualet. De quo etiā hoc proditur,qđ ictu nudæ ma-
b nus,taurū fecit uictimā,cumq; ſolidū,qua mactauerat die/abſumpſit ſolus non grauatus. Super hoc nihil dubiū. Nā factū Elogiū [b] extat. Victor ille omniū certaminū obijt. SAnc [c] Alectorius
c traditur lapis, qui Cryſtallina ſpecie in modum fabæ, gallinaceorū uentriculis inuenitur, aptus (ut dicunt)prælianibus. Milo porro [b] Tarquinij Superbi temporibus enituit.

de lapide alectorio

DE SIMILITVDINE FORMAE. Deq; corporū quorundā proceritate. De menſura hominis. Necnon defunctorum pudore.

CAP. V.

d IAM [e] uero qui deflexū animū referat ad ſiītudinū cauſas,q̄ntū ſit artificis naturæ

IAM uero.)Ariſto.ſimilia ea eſse dicit,quorū ſit q̄litas una,qđ de unitate cōmuni,& impfecta intelligendū eſt.Ex quo infert doctor Subtilis nō eſse niſi imperfectā extra deū ſimilitudinē,qđ eius pximū fundamentū imperfectū ſit,& non unitate numerali unū.Qui de natura animaliū ſcripſerunt, non paucas conati ſunt reddere ratiōes, cur ſint filij parentibus,in toto, uel parte ſimiles, uel diſſimiles.Plynius capite duodecimo ſeptimi,unde hæc Solinus mutuat⁹ eſt,has refert cauſas. Similitudinū

d

ingenium, deprehendet. Interdū [a] enim ad genꝰ [a] ſpectant, & per ſobolem in familias tranſitus faciunt. Sicut plerumq; paruuli modo neuos, modo cicatrices, modo qualeſcumq; originis ſuæ notas ferunt. Vt in Lepidis, quorum tres, in- [b] teruulſa tamen ſerie ex eadem domo obducto membrana oculo / ſimiles geniti reperiuntur.

(inquit) in mente reputatio eſt, & in qua credanť multa fortuita pollere, uiſus, auditus, memoriaq; hauſtæ imagines ab ipſo concepit. Cogitatio etiā utriuſlibet animo ſubito tranſuolans affingere ſimilitudinē, aut miſcere exiſtimať. Ideoq; plures in homine, q̄ in cæteris omnibus animalibus differentię, q̄m uelocitas cogitationū, animi celeritas, & ingenij uarietas, multiformes notas imprimit, cū cęteris animantibus immobiles ſint animi, & ſimiles om̄ibus, ſingulisq; in ſuo cuiq; genere. Nō diuerſa multū reperies apud Val. Maximū titu. 15. libri noni, in principio. Quid philoſophi ſint, de hac materia opinati refert Plutar. 5. de placitis philoſophorum libro. Empedocles (inquit) ſimilitudines fieri corporū ſemine inualeſcente, diſsimilitudines uero ſeminali calore in uaporem euanido. Parmenides cū a dextra uuluæ parte fœtus editur, patrē referre, cū uero ab læua matrē. Stoici toto corpore, atq; ab anima ſemina ꝓdire. Vnde & ſimilaritates affingere figuras, formasq; iiſdem ex generibus, haud ſecus, atq; pictorem iiſdē ex pigmentis effigiē facientem eius, quē imitari ſtudet. Cęterū emittere mulierem etiānū ſemina. Quod ſi euicerit mulieris ſemen, partū mulierē referre, ſin uiri, uirum. Medicorū pleriq; fortuitu, & temere, prout refrixerit, tū uiri, tū mulieris ſemen, parentibus naſci diſsimiles pueros. Empedocles uiſo ſub conceptū oblato informari infantem. Etenim mulieres ſimulachra ſępiuſcule, ſtatuasq; in delicijs habuiſse, ſimilesq; iis partus enixas. Stoici concordia mētis, & radiorū, atq; imaginū ſub defluuiorū inſinuationes, fieri parentū, prolisq; ſimilitudines. Eleganter explicat hæc Cenſorinus ca. 5. libri quē de die natali inſcripſit. Multa Auicenna uiceſima prima Fen tertij Canonis. Et Lactan. ca. 12. de opificio dei. Multis carminibus canit hoc Lucretius lib. quarto de rerū natura, cuius uerſus mox aſcribemus. QVæſtio ſcitu dignisſima, cur. ſ. proles cæterorū animantiū magis q̄ hominis, ſuis parentibus ſimilē gerit naturā? An q̄ homo uago, uarioq; plurimū animo in coitu eſt? Pro ut autem pater materq; in conceptu affecti fuerunt, ita partꝰ euariant. Cætera uero animantia omnia, aut certe plurima rei tantū ipſi intendūt, totaq; ſeſe Veneri dedunt. Adde quod ob eā auiditatē minime repleri, magna ex parte patiuntur. Ex Ariſto. decima ꝓblematum ſectione. Quæſtio rurſus alia. Cur pleriq; ſtulti (nā hæc quoq; ad animū transferunť) liberos prudentisſimos procreauerunt? Quod homines ſtultiores (inquit primo problematū Alexander) cū concumbūt, totos libidini ſeſe dedūt, Itaq; animo penitus in corporis concreationē demerſo, aſtrictoq; rei tantū Venereæ ſemen uires optimas, tū rationales, tū naturales ademptū perfluit, creatq; perinde hominē prudentiorē. At homines prudentes, & docti, ſemper aliquid uel honeſti, uel utilis animo complectunť, ne in ipſo quidē Venereo coitu omnino a rerū ſtudio deſiſtūt. Itaq; animo remiſsiori ꝓfluēs ſemen expers longe facultatis illius animalis incumbit. Hinc etiam deduci ratio poteſt, cur homines ſtulti, atq; indocti, filios robuſtos maxime procreant. Prudentes, & docti imbecillos. Extat de hac ipſa re Titulus quintus libri tertij, apud Maximū Valerium. a ¶ Interdū enim ad genus.) Ariſtot. ca. 6. ſeptimi Naturæ animaliū ſic ait. Similes etiā aliqui parentibus, aut auis, ſuisq; maioribus generantur. Aliqui ſimilitudinis nihil referunt. Redditur etiā uel poſt plures eiuſdem proſapię, ut in Sicilia eius, quę adulteriū cū Aethiope cōmiſerat, filia nō colorē patris Aethiopis retulit, ſed qui natus ex hac eſt, is auū Aethiopē regenerauit. Fœminę magna ex parte matri, mares patri, ꝓueniūt ſimiles. &c. b Eadē repies. c. 12. ſeptimi, apud Ply. Hæc elegāter a Lucretio lib. quarto referunť, cum inquit.

Qnare etiā atq; etiā (ut dico) eſt cōmunis uoluptas, Et cōmiſcendo cū ſemen forte uirili
Fœmineum mulſit ſubita ui, corripuitq; Diuerſi cupide ſummis ex uiribus tendūt,
Tum ſimiles matrum materno ſemine fiunt,
Vt patribus patrio, ſed quos utriuſq; figuræ
Eſse uides miſtum miſcenteis multa parentum
Corpore de patrio, & materno ſanguine creſcunt,
Semina cum Veneris ſtimulis excita per artus
Obuia conflixit conſpirans mutuus ardor,
Et neq; utrum ſuperault eorum, nec ſuperatumſt,
Fit quoq; ut interdum ſimiles exiſtere auorum
Poſsint, & referant proauorum ſępe figuras,
Propterea, quia multimodis primordia multis
Mixta ſuo celant in corpore ſæpe parentes,

Quæ patribus patres tradunt a ſtirpe profecta.
Inde Venus uaria producit forte figuras
Maiorumq; refert uoltus, uócesq;, comasq;,
Quandoquidẽ nihilo magis hæc a ſemine certo
Fiunt, q̃ facies, & corpora, membraq; nobis
Et muliebre oritur patrio de ſemine ſæclum,
Maternoq; mares exiſtunt corpore Creti. &c.

a ¶ Vel ut in Byzanno nobilis poeta.) In omnibus Solini uetuſtis exemplaribus, quæ uidere potuimus, ſcriptum eſt. In Bizantino nobili pugile. Ply. autem ait, indubitatũ exẽplũ eſt, Nicei nobilis poetę Byzantij geniti. Ariſto. (ut mox retulimus) in Sicilia id ipſum factũ ſcribit. b ¶ Regem Antiochũ Artemõ ex plebe Syriaca.) Vetuſta ferme om̃ia Solini exemplaria, Artemõ habẽt. Plyniana, Arteon. Antiocho regi Syriæ (inqt) e plebe nomine Arteon in tantũ ſimilis fuit, ut Laodice coniunx regia, necato iã Antiocho munus per eũ cõmẽdationis, regniq; ſucceſsionis p̃egerit. Apud Val. Max. ut. 15. libri noni, nõ Artemon, ſed Artenio legitur. Itẽ nõ ex plebe Syriaca, ſed unus (inquit) ex æqualibus & ipſe regiæ ſtirpis nomine Artenio, regi Antiocho p̃q̃ſimilis fuiſse traditur. Lectori & hæc penſitãda reliquim⁹. DE morte regis Antiochi nõ uſquequaq; cõuenerũt authores. Ply. minor dicit eũ ultra Taurũ montẽ a L. Scipione relegatũ, a ſodalibus, quos in cõuiuio temulẽt⁹ pulſauerat, fuiſse perẽptũ. Iuſtinus aũt lib. 32. aſserit incolarũ concurſu interfectum Antiochum, cũ templũ Dodonęi Iouis ſpoliare uellet. Vide q̃ ſcripſimus ca. 8. ſecũdi apud Florum. c ¶ Populari iſto.) Uili & plebeo homine. Plautus, Pręſtat diuitem eſse, ac popularem, q̃ nobilẽ, & mendicũ. d ¶ Inter Cn. Pom. & C. Vibiũ.) In ueteribus Val. Max. exẽplaribus, Iuniũ nõ Vibiũ reperies, Quod & Hermolaus Barbarus annotauit. e ¶ L. Plancũ.) Exemplũ hoc a Ply. nõ aũt a Valerio relatũ eſt. f ¶ Armentarius Mirmillo.) Hũc locũ exponit Hermolaus in dictione Armentarius, poſt Plynianas Caſtigationes. Exemplũ hoc referẽ a Plynio. Duo ſtatim ſequentia a Plynio, & Maximo Valerio. g ¶ Marcus Meſsalæ.) Plynius ca. 12. libri ſeptimi. Rurſus (inquit) Curioni patri Burbuleius. Itemq; Meſsalæ Cenſorio, Menogenes perinde Hyſtriones. h ¶ Piſcator ex Sicilia.) Plynius eodem loco. Suræ quidem procõſulis etiã rictum in loquendo, cõtractionẽ linguę, & ſermonis tumultũ nõ imaginẽ modo, piſcator quidã in Sicilia reddidit. Valerius Maximus addit Proconſulis huius in piſcatorẽ Siculum iocũ, & contra piſcatoris in Proconſulem petulantiam. Ille uero (inquit) quem in Sicilia prætoris admodum ſimilem fuiſse conſtat, petulantis animi. Proconſule enim dicente, mirari ſe quapropter ſui tam ſimilis eſset, cũ pater ſuus in eã prouinciã nunq̃ acceſsiſset. At me⁹ (inqt) Romã frequenter acceſsit. Ioco namq; laceſsitã matris ſuę pudicitiã, inuicẽ ſuſpitione in matrẽ eius reiecta, audacius, q̃ uirgis, & ſecuribus ſubiecto conueniebat, ultus eſt.

a Vel ut [a] in Byzantino nobili poeta, qui cum matrem haberet adulterio ex Aethiope conceptã, quæ cum nihil patri cõparandũ reddidiſset, ipſe in Aethiopem auũ regenerauit. Sed hoc minus
b mirũ, ſi reſpiciamus ad ea, quę ſpectata ſunt inter externos. Regem [b] Antiochũ Arthemon quidã ex plebe Syriaca, ſic facie æmula mentiebatur, ut poſtmodũ Laodice uxor regia, obiecto popu-
c pulari [c] iſto, tamdiu diſsimulauerit defunctũ maritũ, quoad ex arbitratu eius, regni ſucceſsor ordinaretur. Inter Cn. [d] Pompeiũ, & C. Vibiũ humili loco natũ, tantus error extitit de paribus li-
d niamentis, ut Romani Vibium Pompeij nomine, Pompeiũ Vibij uocabulo cognominarent. Oratorem Lucium [e] Plancũ, Rubrius Hiſtrio ſic impleuit, ut & ipſe Plancus a populo uocaretur,
e Armentarius [f] Mirmillo, & Caſsius Seuerus orator, ita ſe mutuo reddiderũt, ut ſiquando pariter uiderent, dignoſci non poſsent, niſi diſcrepantiã habitus indicaret. Marcus [g] Meſsala Cen-
f ſorius, & Menogenes, ex fece uulgari hoc fuerunt uterq;, qđ ſinguli, nec aliũ Meſsalã, q̃ Menogenẽ, nec aliũ Menogenẽ, q̃ Meſsalã putauerunt. Piſcator [h] ex Sicilia, Proconſuli Suræ p̃ter
g alia rictu oris cõparabatur, ita in eodẽ uocis impedimẽto, & tarditate ſono linguæ naturalibus offendiculis congruebant. Interdum uero non mõ in externos, ſed etiã inter cõductos ex diuer-

ſiſsima parte orbis miracula, indiſcreti uultus fu a
ere. Denicꝫ cū Antonio [a] iam triūuiro, Thorani-
us quidā eximios forma pueros uelut geminos
trecentis [b] Sextertijs uendidiſset, quoꝝ alterum
de Tranſalpina Gallia, alterū ex Aſia cōparaue- b
rat, adeocꝫ una res uiderentur, niſi ſolus ſermo
fidem panderet. Atcꝫ ideo cū irriſum ſe Anto-
nius grauaret, nō infacete Thoranius id uel prę-
cipue, quod emptor criminabatur, ꝑcioſum cō- c
probauit. Necꝫ eṁ mirū ſi forent pares gemini,
illud nullis poſſet taxationibus æſtimari, qđ tā-
tis ſpacijs diuerſitas ſeparatos, plus q̄ geminos
contuliſſet. Quo reſponſo adeo Antonius mi- d
tigatus eſt, ut deinceps nihil ſe habere carius in
ſua ſubſtantia iactitaret. NVNC ſi de ipſis hoīm
formis requiramus, liq̄do manifeſtabit̄, nihil de
ſe antiquitatē mendaciter ꝑdicaſſe, ſed [c] corruptā
degeneri ſucceſiōe ſobolē noſtri t̄pis ꝑ naſcentiū

a ℭ Cum Antonio.) Refertur pariter a Plynio ubi ſupra. Toranius (inquit). M. Antonio iam triumuiro eximios forma pueros alterū in Aſia genitū, alterū trans Alpes, ut geminos uendidit, tanta unitas erat. Poſtq̄ deinde ſermone puerum detecta fraude a furente increpitus Antonio eſt inter alia magnitudinē ꝑcij requirente (nā ducentis erat mercatus ſeſtertijs) reſpondit uerſutus ingenij mango, ob id ipſum ſe tanti uendidiſſe, quoniā non eſſet mira ſimilitudo in ullis eodē utero editis. Diuerſarū quidē gentiū natales tā cōcordi figurā reperiri, ſuper omnē taxationē. Adeocꝫ tempeſtiuā admirationē intulit, ut ille ꝓſcriptor animus, mero & cōtumelia furens, non aliud incenſu magis, & in fortūa ſua duceret. IN Edicto Aedilitio, qua parte de mancipijs uendundis cautū eſt, ſcriptum ſic fuit. Titulus ſeruoꝝ ſinguloꝝ, ut ſcriptus ſit curato, ita uti intelligi recte, quid morbi, uicijcꝫ ſit. Quis fugitiuus, erroue ſit, noxaue ſolutus non ſit &c. Libro 21. digeſtoꝝ tit. 1. Lege, Labeo ſcribit. Et eodē titulo l. quis ſit fugitiuus. Idē Vlpianus, Si qs (inquit) affirmauerit aliquid adeſſe ſeruo, nec adſit, uel abeſſe & adſit, utputa ſi dixerit, furē non eſſe & fur ſit, ſi dixerit artificem eſſe & non ſit. Hi eṁ quia quod aſſeuerāt, nō ꝑſtāt: aduerſus dictū, promiſſumue facere uidentur. Et lege mox ſequēti uerba Gaij iurepiti ſūt. Si qd (iq̄t) uēditor de mācipio affirmauerit, idq; nō ita eē emptor q̄rat̄, aut redhibitorio, aut ęſtiatorio. l. quāto mioris iudicio agere pōt. Verbi gratia, Si cōſtātē & laborioſū, aut curacē, aut uigilacē eē, aut ex frugalitate ſua peculiū acqrentē affirmauerit, & is ediuerſo leuis, proteruus, deſidioſus, ſomniculoſus, piger & tardus, cōmeſſor inueniat̄. Hęc omnia uident̄ eo ꝑtinere, ne id quod affirmauit uēditor amare ab eo exigat̄, ſed cū quodā tēperamēto, ut ſi forte conſtantē eſſe affirmauerit, nō exacta grauitas, & cōſtantia quaſi a philoſopho deſideret̄. Et ſi laborioſum, & uigilacē affirmauit eſſe, nō cōtinuus labor per dies, noctesq; ab eo exigatur, ſed hęc omnia ex bono, & ęquo modice deſiderent̄, &c. Subdit idem Vlpianus, Sciendū tn̄ eſt (inquit) quędā, & ſi dixerit ꝑſtare cū nō debere. ſ. ea quę ad nudā laudē ſerui pertinēt: ueluti ſi dixerit frugi, probū, dicto audientē. Vt eṁ Pedius ſcribit multū interſt cōmendandi ſerui cauſa quid dixerit, an uero præſtatur ū ſe promiſerit, quod dixerit. Plane ſi dixerit Aleatorē nō eſſe, furem nō eſſe, ad ſtatuā nūq̄ cōfugiſſe, oportet eū id ꝑſtare. Similia his ſcribunt̄ titulo quinq̄geſimooctauo quarti lib. Codicis. Mercatoris cois mos eſt, qđ ſecūdo epiſtolaꝝ ad Iuliū Floꝝ ſcribit Hora. ut pleni⁹ ęquo. Laudet uenales, quas uult extrudere merces. Aul. Gel. c. 2. quarti. Noc. Atti. Edictū hoc de ſeruis uendendis, & emēdis, q̄ue uicia a uenditore exprimi debeāt, multis uerbis exequit̄. Vlpianus tit. prio 21. libri Digeſt. le. prima, & le. 17. Verba ſunt Pauli iureperiti tit. ſecūdo. 19. libri Digeſt. le. 25. Quēadmodū (inquit) in emēdo & uendēdo naturaliter conceſſū eſt, qđ pluris, minoris emere, quod minoris ſit, pluris uēdere, & ita inuicē ſe circūſcribere. b ℭ Trecētis ſeſtertijs.) Ducētis ſcribit̄ in codicib⁹ Plynianis. c. 12. li. ſeptimi. In Plynio an Solino mēdum ſit, obſeruatores uiderint. c ℭ Corruptam degeneri ſucceſſiōe.) Ex hiſtorijs, & magiſtra rerū expiētia cōſtat, poſteros lōgo uiuēdi ęuo, corpoꝝ uirib⁹, habitu, & uult⁹ forma, & omino corporis magnitudine, plurimū a ueterib⁹ degn̄aſſe. Harū diuerſitatum Theologi has ꝑferti cauſas reddiderūt. Complexōis priſtinę, ſupra nouā, bonitatē: uiuendi tūc hominū moderationē. Nutrimēti puriorē naturā. Veterū illoꝝ maiorem rerū ſcientiā, qua poterāt conuenientia ꝓſequi, ac euitare cōtraria. Aderāt tūc quocꝫ ſyderū aſpect⁹ meliores. Et tandē id totū referūt in dei parentis noſtri diſpoſitionem, uti ex paucis hominibus, genus ampliaret̄ humanū. Qui harum cauſarum tractatum expetunt longiorem, adeant Nicolaum Lyrenſem in Commentarijs quinti capitis ſuper Geneſim. Recenſuit hæc Cælius Rhodigin⁹ capite. 37. libri Antiquarū lectionū undecimi.

de duobus pueris inter se simillimis praeter voce

a detrimēta/decus ueteris pulchritudinis ꝑdidiſſe. Licet ergo pleriq; definiant nullū poſſe excedere longitudinē [a] pedum ſeptem, qđ intra [b] mēſuram iſtā Hercules fuerit, dephenſum tamē eſt
b Romanis tēporibus ſub diuo Auguſto/ [c] Puſionē, & Secundillā, denos pedes & amplius habuiſſe ꝓceritatis, quorū reliquiæ adhuc in cōditorio Saluſtianorū uident̃. Poſtmodū Diuo Clau-
c dio principe, Gabbarā noīe ex Arabia aduectū, nouē pedum, & totidē unciarū. Sed ante Auguſtum ferme ānis mille nō apparuit forma huiuſmodi, ſicut nec poſt Claudiū uiſa eſt. Quis enim
d æuo iſto nō [d] minor parentibus ſuis naſcit̃? Priſcorum aūt molem teſtant̃ etiā Oreſtis [e] ſuꝑma, cuius oſſa Olympiade quinquageſima & octaua Tegeæ inuenta, a Spartanis oraculo monitis,
e didicimus impleſſe longitudinē cubitorū ſeptē.

a ℂ Longitudinē pedum ſeptem.) Quibus fabulas conſectari mos fuit, mira, & credulitatem excedentia de Gigantibus tradiderunt. Ad.inteni uertice cœlum ſuſtinentem. Antei tibiā cubitorū ſexaginta. Bryarçum Centimanū. Polyphæmū maria pedibus tranſmeantē. Orionē, Etionēq; ſex & quadraginta cubitos adæquaſſe. NEC negant Theologi, fuiſſe Gigantes aliquādo impiū genus hominū, ſed nō tam uaſtæ magnitudinis omnino fuiſſe, ſed qui cōmunē, & conſuetā aliorū ꝓceritatē plurimū exceſſerint. Gigantes (inquit Macrobius) nihil aliud fuiſſe credendū eſt, q̄ hominū quandā impiā gentē, deos negantem, & ideo exiſtimatam deos pellere de cœleſti ſede uoluiſſe. Horū pedes in Draconum uolumina deſinebāt. Quod ſignificat, nihil eos rectum, nihil superū cogitaſſe, totius uitæ eorū greſſu atq; proceſſu in inferna mergente &c. SED cur homines uaria ſtatura pueniūt? Ariſtotelē adeas decima ſectiōe ꝓblematum idipſum ꝓdoctiſſime diſſoluentem. Rurſus. Cur mares corpore maiori ex toto pene ſunt, q̄ fœminæ? Idē Ariſto. hāc eōdem loco diſſerit q̄ſtionē. Homines ꝑgrandi corpore plerūq; ſunt ingenio ebeti, atq; ſtolido. Vnde authore Iulio Capitolino/factū eſt/ut cū de longis, & ineptis homibus loq uolum⁹, eos Maximini caligā nolemus, qđ impator is magno corpore exiſtens, ratiōe fuerit parū ualida. SEd cur homines, q breui ſunt corpore prudētiores magna ex parte ſunt, q̄ qui longo? Q̄m (inqt primo ꝓblematū Alexander) animus toto in corpore coactius, & cōptius manet, ſi breue eſt. Si longū paſſus, ꝑ longitudinē exoluit̃/& hebetaſcit. Vnde Homerus Vlyſſem breuē, ac prudentiſſimū refert, Aiacem longū, & ſtultiſſimū ꝓdidit. b ℂ Intra menſurā iſtā Hercules fuerit.) Extat caput primum apud Gelliū primi noct. Atticarū lib. quanā ratione Pythagoras, Herculis magnitudinē dephenderit. c ℂ Puſionē, & Secundillā.) Horū duorū. Rurſus Gabbarę, a Plynio ca. 20. ſeptimi refertur hiſtoria. d ℂ Nō minor parentibus ſuis naſcit̃.) Homerus poeta cōquerit̃ mortaliū corpora minora in dies fieri. Ply. ca. 16. lib. ſeptimi. Iam uero (inqt) ante annos ꝓpe mille, uates ille Homerus, nō ceſſauit minora corpora mortaliū, q̄ priſca cōqueri. Idē refert Aulus Gel. c. 10. tertij Noct. Atti. e ℂ Horeſtis ſuꝑma.) Poſt Lycurgi obitū, Lacedęmonij bellū Arcadibus inferre ſtatuerūt. ſed oraculo territi aduerſus Tegeates arma parāt, oraculo huiuſmodi moniti. Saltandā Tegeam planta plaudēte daturus. Cū aūt a Tegeatibus ſępe uicti fuiſſēt, rurſus ad oraculū ſciſcitaturi mittūt, quanā ratiōe poſſēt Tegeates ꝑlio ſuperare. Reſponſum a Pythia id futurū, ſi Oreſtis Agamēnonis filij oſſa in patriā deportarent. Sed cū ea oſſa inueniri nō poſſent, tertio, Delphicū oraculū adierūt petituri quonā ea oſſa reperire quirent. Quibus ab oraculo ita reſponſum eſt. Eſt pars Arcadię/Tegeæ in regione patenti.

Hic duo flant uenti ui peruehemente coacti,
Forma hoſtis formæ, & plagæ ſuperindita plaga,
Hic Agamemnonides terra omniparente tenet̃,
Quo tu ſublato Tegeę ſperabere uictor.

Ea tandē oſſa Lyches Lacędęmoni⁹ reperit, atq; Spartā ſūmo honore deportata. Nec diu poſt iuxta oraculi ſentētiā, hoſtes Tegeates fortiter ſuparūt, hiſtoriā abūde ſcribit Herod. li. 1. SEptipedalē Oreſtis magnitudinē Gel. c. 10. tertij No. Atti. exiſtimat fabuloſam. Sed ex Varrōis ſentētia affirmat, modū ſummū adoleſcendi hūani corporis, ſeptē pedes eſſe, qđ eſſe magis uerū (inqt) arbitramur, q̄ qđ Herodot⁹ homo fabulator in p̄mo hiſtoriarū inuētū eſſe ſub terra ſcripſit, Oreſtis corp⁹ cubita lōgitudis hn̄s ſeptē, q̄ faciūt (inqt) pedes. 12. & q̄drantē. Sed ex his, q̄ ca. 16. ſeptimi refert Ply. Herodoti opinio q̄ Varro. & Gel. uerior eſſe uidet̃. Hui⁹ etiā magnitudiis & Achillis corp⁹ fuiſſe narrāt. Vñ Lycophrō ἑπταπέγυιν, uel ἑπταπηγύσιον Achillē a. 7. cubitis appellauit.

Scripta quoq; ex antiquitate memorias accerſiuo a
in fidem ueri, quibus receptū eſt, q[d] bello[a] Creti-
co cum elata flumīa impetu plus q̄ ui amnica in-
uecta terras rupiſsent, poſt diſceſsum fluminum
inter plura humi diſsidia humanū corpus reper- b
tum cubitum trium atq; triginta, cuius ſpectan-
di cupidine. L. Flaccum legatū, Metellū etiā ip̄m
impēdio admodū captos miraculo, quod audi-
tū refutauerant, oculis potitos. Non omiſerim c
Salaminę[b] Euthymenis filiū creuiſse in triennio
tria cubita ſublimitate, ſed inceſsu tardo, ſenſū
hebeti, robuſta uoce, pubertate feſtina, ſtatimq;
obſeſsum morbis plurimis, immoderatis ægri- d
tudinū ſupplicijs compenſaſse præcipitem incre-
menti celeritatem. MEnſuræ[c] ratio bifariam cō-
uenit. Nam quantus manibus expanſis inter di-
gitos longiſsimos modus eſt, tantū conſtat eſse e
inter calces, & uerticem. Ideoq; phyſici hominē
minorem mundū eſse iudicarunt. Parti[d] dextræ
habilior aſcribitur motus, læuæ firmitas maior.
Vnde altera geſticulationibus promptior eſt, al- f
tera oneri ferendo accōmodatior. PVdoris[e] di-
ſciplinā etiam inter defuncta corpora natura di-
ſcreuit, ut ſiquando cadauera necatorū fluctibus
euehuntur, uirorum ſupina, prona fluitant fœ- g
minarum.

DE VELOCITATE, VISV, DEq; Romanorum quorūdā fortitudine. Ac Cæſaris Dictatoris excellentia. CAP. VI.

VErum[f] ut ad pernicitatis titulum tran- h
ſeamus, primam palmam uelocitatis

a ❡Bello Cretico.) Hiſtoriam recenſet Plynius ca. 16. lib. ſeptimi. b ❡Salaminę.) In quibuſdam Solini exemplaribus, Salamina reperies, ut ſit nomē uiri, ſiue pueri eius, de quo hic agitur. Res leuiuſcula, ſed quā Hermolaus Barbarus etiā adnotauit. c ❡Menſuræ ratio bifariā conuenit.) Verba Plynij ſunt ex ca. 17. lib. ſeptimi. Quod ſit hominū ſpatiū a ueſtigio (inquit) ad verticē, id eſse ſpanſis manibus inter longiſsimos digitos obſeruatū eſt. SCribit Ariſto. ſecūdo uolumine eorū librorū, quos de Anima inſcripſit. Natura cōſtantiū omniū, terminū poſitū eſse, & rationem magnitudinis, & augumēti. Simile ſcribit Diuus Auguſtinus cap. primo ſuper Geneſim. d ❡Parti dextræ.) Ex Plynio ca. 17. lib. ſeptimi. Conſtat ſane dextrū, & ſiniſtrum ex ſimilibus fere partibus, atq; eiſdē, uerū ſiniſtra oīa ſunt imbecilliora ca. 15. primi, naturę animaliū Ariſtotiles. Idē ca. 1. ſecundi eiuſdē operis. Sol⁹ (inquit) animaliū homo ambidexter, hoc eſt dexter manu utraq; naſcitur. SED cur ſint dextera ſiniſtris agiliora, habilioraq;. An quod iecur ob ſanguinis copiam, calidū omnino natura eſt. Iecur aūt in dextero latere ſitū eſse conſtat. Siniſtri autem quidā fiunt ob plurimū cordis calorē, ſiniſtrā partē in homine poſsidentis. Ambidexter ex eo quis efficitur, q tam iecur, q̄ cor ipſum, calorē dextræ debitum, in ſiniſtrā diffūdant. SEd cur ſiniſtra parte facilius pondera ferre poſsimus, cū hęc infirmior ſit, q̄ dextera? Quoniā (inquit in quæſtionibus Alexander) dextera, ut ualidior, læuæ ſubuenit, leuatq; aliquantulū onus. Quod quidem officium læua præſtare dextræ ſuā ob imbecillitatem, nō poteſt. Vel ut alibi tradit, quoniā materia partis læuæ oppreſſa plus edurare, patiq;, q̄ dextera poteſt. Quippe cū altera difficilius, altera facilius moueat. Diſserit idem author in fine ſecundi problematū. Cur pars dextera ſanabilior ſit, q̄ læua. Quoniam (inquit) per exercitationē amplioris materiæ compeſcunt, redduntur q; ſanitati oportuniores. e ❡Pudoris diſciplinā.) Ex Plynio ca. 17. lib. ſeptimi. Mira naturæ uis, quæ prouida quadā ratione ſicut dū uiuimus, ea, quæ pudoris plena ſunt, eo loco conſtituta ſint, ubi operta ueſtibus, elucere non poſsint, ita & poſt mortem quoq; in fœminis p̄ſertim eadē ſeruanda mōſtrauit. Nā cū utrorū cadauera ſupīa fluitent, fœminarū tamē prona uelut pudori defunctarum parcēte natura. Sūt q hūc locū puertūt, ſic legentes. Virorū pna, ſupia fluitāt fęminarū. VERVM ut ad pernicitatis.) Relaturus aliqua de fortitudine Solinus, præmittit quorundā miram pedū pernicitatem. Eſt em̄ & hęc quędā fortitudinis ſpecies. Eſt aūt fortitudinis duplex ge-

nus, Vnū quod ad corpus pertinet, alterū aūt quod ad animū transferunt. Primū tñ Solinus exequitur hac parte. Id aūt definiūt, ut ſit robur quoddā, ex corporis optima diſpoſitione ꝓueniēs, de quo exempla plurima refert Max. Valerius lib. tertio. Solinus uero more ſuo, Plyniū in ſeptimo ca. 20. imitatur. Alterum fortitudinis genus ad animū pertinet, & uirtutē. Eam M. Cicero primo Officioꝝ libro definiens. Ita(inquit) probe definitur a Stoicis fortitudo, cum eam uirtutē eſſe dicūt pugnantē pro æqui-

Ladas [a] quidā adeptus eſt, qui ita ſupra cauū puluerem curſitauit, ut arenis pendētibus nulla indicia relinqueret ueſtigioꝝ. Polymeſtor Mileſius puer, cū a matre locatus eſſet ad caprarios paſtus, ludicro leporem conſecutus eſt, & ob id ſtatim productus a gregis domino Olympiade ſexta, & quadrageſima(ut Bocchus author eſt) uictor in ſtadio meruit coronam. [b] Philippides biduo mille ducēta quadraginta ſtadia ab Athenis Lacedæmonē cucurrit. Aniſtius [c] Lacon, &

tate. Quo circa nemo, qui fortitudinis gloriā cōſecutus eſt, inſidijs, & malicia, laudem eſt adeptus. Nihil enim eſſe honeſtum poteſt, quod iuſticia uacat. Et tertio libro eiuſdem præclari operis. Fortitudo(inquit) eſt doloris, laborumq; contemptio, cuius propriū eſſe dicit, nihil extimeſcere, omnia humana deſpicere, nihil qd homini accidere poteſt, intollerandū putare. Et Seneca epiſt. 113. Fortitudo(inquit) eſt munimentū humanę imbecillitatis inexpugnabile, quod qui circūdedit ſibi ſecurus in hac uitæ obſidione perdurat. Vtitur enim ſuis uiribus, ſuis telis. Et circa finem ſecūdi de beneficijs. Fortitudo eſt pericula iuſta contēnens, aut ſcientia periculoꝝ repellendoꝝ, excipiendoꝝ, prouocandoꝝ. Et epiſt. 88. Fortitudo contemtrix timendoꝝ eſt, terribilia, & ſub iugum libertatē noſtrā mittentia deſpicit, prouocat, frangit. Ariſto. ſecūdo, & tertio Ethicoꝝ dicit fortitudē eſſe, inter timores, & audacias quādam mediocritatem. Quęrit Ariſto. in Problematis. Cur fortitudinē maxime honore proſequūtur respublicæ quæ tamē uirtutū præcipua nō eſt. An quia ſemper uel ipſę bellū alijs inferunt, uel ab alijs ſibi illatum patiuntur. Hæc autem uirtus perutilis utranq; in partem eſt. Honorant uero nō quę optima ſūt, ſed quę optima ſibi exiſtiment. QVærit in eodē præclaro opere, Cur homines fortes magna ex parte uinoſi ſunt. An(inquit) quia fortes calidi ſunt, Calor autē in pectore conditus eſt. Ibidē enim motum quoq; refrigeratione quadā effici nouimus, ut cor fortibus caloribus copia fultū perſiſtat, timidis refrigeratum inſiliat. Ergo qui ſanguinolentū habēt pulmonē, calidū hunc modo uinolentoꝝ gerūt, ita ut rei aduerſæ ſuſpitione refrigerari non queant. At qui ita ſe habent bibendi auidi eſſe conſueuerūt. Nā & bibendi cupiditas, membri eius calore oritur, ut alias dictum eſt, & cupiditas ipſa non niſi rei uim ſedandi habentis deſyderatio eſt. Vinū autem etſi natura calidū eſt, ſitim tamē amplius, q̄ aqua extinguere poteſt, maximeq; id hominū, quā ob cauſam dictum alias eſt, ex quo & qui ſpirandi difficultate laborant, aut inſania uexant, uinū admodū cupiunt, q̄q̄ alteris ex inſtrictione, alteris ex perturbatione pulmo efferueſcit. Cū igitur magna ex parte homines eoſdē ſitibundos, ac fortes eſſe obueniat, uini autem auidi qui ſitibundi, táleſq; geſtiūt naturas, uiciſſim inter ſe cōſectari neceſſe eſt. Vnde fit etiā, ut uinolēti, q̄ ſobrij fortiores ſint.

a ℂ Ladas.) Iuue. Saty. 13. ex ꝑſona auari de Lada hoc.

Et Phthiſis, & uomicæ putres, & dimidium crus
Sunt tantis pauper locupletem optare podagram
Ne dubitet Ladas, ſi non eget Anticyra, nec
Archigene, quid enim uelocis gloria plantæ
Præſtat, & exuriens Piſeæ ramus oliuæ?

Meminerunt Catullus ad Cameriū. Martialis epigrammate 85. ſecundi, & centeſimo decimi. Item M. Tullius in Rhetoricis. Ex Ladę pernicitate nō inelegans ſumet adagiū. Lada pernicior. Heſiod. canit Iphiclū, Philaci, & Climenes filiū fuiſſe tātę pernicitatis, ut excurreret ἐπὶ πυρίνων ἀθέρων, hoc eſt ſuper triticeas ariſtas, eas non obledens. Huius Iphicli Higinius meminit libro ſecundo, quo loco de Orione diſſerit. Sed dictione Iphicli deprauata. Quemadmodū(inquit) Phyclo datum dicitur &ce. pro Iphiclo. Hoc Cœlio Rhodigino lector debes, capite quinto tertij Antiq. lectionū libri. Polymeſtoris meminit Heſichius, ſi tñ iſte ſit. Compoſitū nomē(ut uidetur) ex πολὺ, multum, & μήστωρ ualens, uel bellicoſus. Sunt qui Polymneſtor legant.

b ℂ Philippides mille ducenta. xl. ſtadia.) Vetuſta exemplaria habent fere omnia. Philippides biduo mille ducenta. xl. ſtadia. Plynius, cucurriſſe(inquit) mille centum. xl. ſtadia. Legendum uidetur, mille ducenta quadraginta, expuncto biduo. Nam ex Ptolemæo(ut etiam Hermolaus Barbarus annotauit) menſura hæc ab Athenis, Lacedæmonē ueritati propior eſſe uidetur.

c ℂ Aniſtius.) Apud Plynium capite uiceſimo libri ſeptimi, Caniſtius legitur. In Solini uetuſtis codicibus, Aniſtius,

Philonides Alexandri Magni curſores, a Sycio a
ne Elin uſq; milleducenta [a] ſtadia uno die tranſ-
ſierunt: Fonteio, Vipſanoq; conſulibus in Italia
octo [b] annos puer natus, quinq; & quadraginta
milia paſsuũ a meridie tranſiuit ad ueſperũ. Vi- b
ſu [c] deinde plurimũ potuit Strabo [d] nomine, quẽ
ſuperſpexiſse per centũ xxxv. milia paſsuũ Var-
ro ſignificat, ſolitũq; exeuntẽ a Carthagine claſ-
ſem Punica, numerumq; nauiũ manifeſtiſsime e c
Lilybitana ſpecũla denotare. Cicero tradit [e] Iliada
Homeri omnẽ ita ſubtiliter in mẽbranis deſcri-
ptã, ut teſta nucis clauderetur. Callicrates [f] formi-
cas ex ebore ſic ſculpſit, ut portio earũ a cæteris

a ℂ Mille ducenta ſtadia.) Ply. ca. 20. ſeptimi, habet. ccciį. ſtadia. Sed lib. ſecũdo. ca. 73. ſicut Solinus, mille ducenta. b ℂ Octo annos puer natus.) Plynius non octo, ſed nouem annos dicit. Itẽ nõ. xl. milia paſ. ſed. lxx. milia paſ. habet Domitius in cõmentarijs Martialis Epigrãmate. 19. lib. quarti, exiſtimat hunc puerũ eum eſse, quẽ Martialis Atham nominat, ſed omnino incertũ, cũ nullũ aſserti, afferat authorẽ. DE Vipſano, & Fonteio conſulibus, præter Ply. Tacitus lib. xi. & xÿ. Itẽ Iuue. ſaty. 13. c ℂ Viſu deinde.) Sumpta omnia ex ca. 21. ſeptimi Plynij. Scribunt Philoſophi tria reqri ad operationẽ quamcunq; ſenſualis potentiæ. Vim ipſam ſenſitiuam, hoc eſt, ut Scotus ait, quiddã mixtum ex parte corporis cõuenienti ratione compacta, & portione quadã animę, quam eius ſectatores formalitatẽ uocant. Requiri ſecundo loco obiectum ipſum. i. rem, quæ ſenſum mouere, & terminare nata eſt. Poſtremo decens mediũ, ac intercapedinis ſpatiũ inter utrumq;. Aliter certe res maior q̃ minor. Aliter diſtans, q̃ ꝓximum. Lucidũ q̃ obſcurũ. In aere, uel aqua exiſtens, conſpicitẽ a potentia. Aiunt igitur quanto uiſus fuerit affectus melius, tanto eum rem ipſam clarius, & in diſtantia longiori rem eandẽ percipere. Tradũt qui de ſenſuũ natura ſcripſerunt, triſariã nos uidere per lineas. Aut eñ (inquiũt) per rectas, aut flexas, aut reflexas deniq;. Per rectas lineas, quę in aere cernimus. Per flexas ueluti, quę in aqua ſunt, uiſus deprehendit. Quo fit ut remus incuruus appareat. Tertio tandẽ modo, obiecta ſpeculis, quadã ſpecierũ, imaginũq; reflectione conſpici conſtat. SEd quanã ratione fiat uiſio, a philoſophis plurima ſunt tradita luculẽter. Democritus, & Epicurus (ut etiã Plutar. recenſuit) uiſus per imaginũ inſertus uiſualẽ arbitrantur potentiã accidere, radioſq; quoſdã ab oculis exertos ſimul atq; ſubiectæ rei inſtiterint, rurſus in eodem redire, inſertariq;. Empedocles imaginibus radios immiſcuit, idq; coniunctim imaginis radios uocauit. Hipparchus exiſtimat ab utroq; oculo ad corporũ lineamẽta exporrectos. Plato per corradiantiã autumat uiſum fieri, lumine ab oculis quidẽ exerto, ad aliquantulũ interualli ꝑ cognatũ ſibi aerẽ effluente. Lege ſimilia apud Gelliũ ca. 16. lib. quinti. Nõ grauabor (quod ad huius loci expoſitionẽ maxime pertineat) Macrobij ex primo de ſomnio Scipionis uerba ſubſcribere. Quoniã (inquit) ad Orizontem, quodã circo cœli terminũ conſignatũ, nõ põt humana acies ꝑuenire, ideirco quantũ quiſq; oculos circũferendo conſpexit, ꝓpriũ ſibi cœli, quod ſuper terrã eſt, terminũ facit. Hic orizon, quẽ ſibi uniuſcuiusq; circũſcribit aſpectus, ultra trecentos & ſexaginta ſtadios longitudinẽ intra ſe cõtinere nõ poterit. Centũ enim & octuaginta ſtadios, nõ excedit acies cõtra uidẽtis. Sed uiſus cũ ad hoc ſpatium uenerit, acceſsu deficiens, in rotunditatẽ recurrendo, curuat. Atq; ita fit, ut hic nũerus ex utraq; parte geminatus trecentorũ ſexaginta ſtadiorũ ſpatiũ, quod ultra orizontẽ ſuũ continet, efficiat, ſemperq; quantũ ex huius ſpatij parte poſtea ꝓcedendo demiſeris, tantũ tibi de interiore ſumet, & idem orizon ſemper quantacunq; locorũ tranſgreſsione mutat. Hunc aũt quẽ diximus admittit reſpectũ, aut in terris ęqua planicies, aut pelagi tranquilla libertas, quæ nullã oculis obijcit offenſam. Nec te moueat, q in longiſsimo poſitum montẽ uidemus, aut q ipſa cœli ſuperna ſuſpicimus. Aliud eſt enim, cum ſe oculis ingerit altitudo, aliud cũ per planũ ſe porrigat, & extendit intuitus, in quo ſolo Orizontis circus efficit. d ℂ Strabo.) Idipſum Max. Valerius tit. ultimo primi, inter miracula retulit, ſed eum Lynceũ, nõ Strabonẽ nominat, niſi ſic eum uocet, ꝓpter mirã uidendi uim, quaſi Lynceos oculos habentẽ. Vnde natũ Adagiũ apud Horatiũ. Lynceo oculis contẽnere. e ℂ Iliada Homeri.) Ex Ply. capite. 21. ſeptimi. Martialis ſecundo Diſtichorum.

Ilias, & Priami regnis inimicus Vlyſses
Multiplici pariter condita pelle latent.

f. ℂ Callicrates.) Ply. ca. 21. ſeptimi. De eodẽ libro 36. cap. quinto. Sunt (inquit) in paruis marmoreis famam conſecuti Myrmecides, quorum quadrigam cũ agitatore cooperuit alis muſca, & Callicrates, cuius formicarum pedes, atq; alia membra peruidere non eſt. Sicq; a formica nomen ſortitus eſse uidetur. Græcis enim μύρμηξ formica dicitur.

a ſecerni nequiuerit. Apollonides perhibet in Scy
thia fœminas naſci, quæ Bithyæ [a] uocanť, hasq;
in oculis pupillas geminas habere, & perimere
uiſu, ſi quē forte iratæ aſpexerint. Hæ ſunt & in
b Sardinia. Præualuiſse [b] fortitudine apud Roma
nos. L. Siciniū [c] Dentatū titulorꝫ numerus oſten
dit. Tribunus hic plæbis fuit non multū poſt ex-
actos reges, Spurio Tarpeio. A. Thermo conss.
c Idē ex prouocatione octies uictor quadraginta
& quinq; aduerſas habuit cicatrices, in tergo nul
lam notā, Spolia ex hoſte tricies & quater cepit.
In Phaleris, haſtis [d] puris, armillis, coronis, trecē
d ta duodecim dona meruit. Nouē imperatores, q
opera eius uicerant, triūphantes proſecutus eſt.
Poſt hunc Marcus [e] Sergius duobus ſtipendijs,
primo aduerſo corpore ter & uicies uulneratus.
e Secundo ſtipendio in prœlio dextram perdidit.
Qua de cauſa ferreā ſibi manū fecit, & cū neutra
pene idonea ad prœliandū ualeret, una die qua-
ter pugnauit, & uicit ſiniſtra, duob⁹ equis eo in-
f ſidente cōfoſsis. Ab Hannibale bis captus refu-
git, cū .xx. menſibus, quibus captiuitatis ſortem
pferebat, nullo momēto ſine cōpedibus fuerit,
& cathenis. Omnibus aſprimis p̄lijs, quę tempe-
g ſtate illa Romani expti ſunt, inſignit⁹ donis mili-
tarib⁹. A Thraſymeno, Trebia, Ticinoq; coro-
nas ciuicas retulit. Cānenſi quoq; p̄lio, de q̊ refu
giſse eximiū opus uirtutis fuit, ſol⁹ accepit coro-
h nā. Brūs ꝓfecto tot ſuffragijs gloriarū, ni hęres ī
poſteritatis ei⁹ ſucceſsiōe Catulina tātas Adoreas
odio dānati noīs obūbraſset. Quātū īter milites
Sicini⁹, aut Sergi⁹, tm̄ īter duces, īmo/ ut uerius
dicam/ inter omnes homines Cæſar [f] Dictator e-

a ℂ Bithyę.) Plynius cap. 2. ſeptimi, licet ibi antea Vitię legereť. Huius gentis meminit Stephanus de Vrbibus, dictiq; uideri poſsūt a Bithy, Martis, & Setę Rheſi ſororis filio. Stephan⁹ eas in Thracia eē dicit. b ℂ Præualuiſse fortitudine.) Sumpſit hęc omnia Solinus ex ca. 28. ſeptimi Naturalis hiſtoriæ Caij Plynij. DE fortitudine in huius ſexti capitis principio, aliqua tetigimus. Scribit Ariſto. c. 16. & 17. tertij Ethicorꝫ. Fortitudinē quinq; modis poſse accipi, adeas eū ſi libuerit. Nec in nō timendo ſolū fortitudo conſiſtit. Si quis eni nō timet tonitrua, aut coruſcationes, aut aliud quid ſupra hominē terribiliū, is nō fortis, ſed inſanus potius exiſtimandus eſt. Magnorꝫ Moraliū li. primo. c ℂ Luciū Siciniū Dentatum.) Præter ea quę de hoc Licinio ſcribit c. 28. ſeptimi Cai⁹ Plynius. Lege eundē Ply. ca. 5. li. uiceſimiſecūdi. Itē apud Maxi. Valeriū tit. 2. lib. tertij. Is Sicini⁹ (ut ſecūdo Noctiū Atti. ſcribit Gellius) ob ingentē fortitudinē Romanus Achilles appellatus eſt. Adeas caput. xi. eius lib. qui iāiam citatus eſt. d ℂ Haſtis puris.) Scribit Donatus haſtā puram eā eſse, q̄ ſit ſine ferro.

Pura triumphatis haſta ſe-
(quatur equos.

Tertia lib. quarti inquit Propertius. DE coronis militaribus, extat caput ſextū, quīti Noctiū Atticarum apud Gelliū. Itē apud Ply. ca. 5. ſextidecimi, & ca. 3. uiceſimiſecundi Naturalis hiſtoriæ. e ℂ Marc⁹ Sergius.) Hęc & plura eodē capite reperies apud Plyniū. Miror Valeriū hoc exemplū pterijſse, cū de fortitudine ſcriberet li. tertio. f ℂ Cęſar Dictator enituit.) Si qs Cæſaris Dictatoris in unum

Geſtarū ſperet cumulos ad-
(uoluere rerum,
Promptius imponet glaciali
(Pelion oſsæ.
Si partē tacuiſse uelit, quod
(cunq; relinquet.
Maius erit.

Pro his tamē, quæ Solinus hac parte recenſet. Lege Ply. ca. 25. libri ſeptimi. Plura annotauimus ex Liuio, Sueto. Plutar. Luca. cæteris apud Florꝫ. INter Cæſaris ſapienter dicta, hęc quoq; enumeranť. Cū eī is Pompeiā uxorē, qđ eſset de Clodio infamata/repudiaſset, eamq; ob rem Clodio in iudiciū acto, teſtis adduct⁹, nihil neq̄ de Cęſaris uxore locut⁹ eſt. Accuſatore autē interrogante, quid igiť uxorem eieciſti? Quoniā (inquit ille) decet uxorē Cæſaris calumnia etiā uacare. Rurſus cum apud Dyrrhachiū cū Pōpeij exercitu pugnaſset, Pōpeiusq; uictor nō fuiſset uſus uictoria, ſed in caſtra redijſset. Erat (inquit Cæſar) apud hoſtes uictoria, ſed uincendi

nituit. Huius [a] ductib⁹ undecies centū,& nona- a
ginta duo milia cæſa ſunt hoſtiū.Nam quantum
bellis ciuilib⁹ fuderit/noluit annotari. Signis col
latis quinquagies & bis dimicauit.M. Marcellū
ſolus ſupergreſsus,qui nouies,& tricies pari mō b
fuerat præliatus.Ad hęc nullus [b] celerius ſcripſit:
Nemo uelocius legit. Quaternas [c] etiā epiſtolas
ſimul dictaſse perhibeť.Benignitate adeo prędi-
tus, ut quos armis ſubegerat,clementia magis ui
cerit.

gnarum nō habent.Cū a quibuſdā ꝑterea hortareť,ut Antoniū,atq; Dolobellam,dē quibus male opinabanť,ſibi caueret,reſpondit nō hos ſibi rubicundos,& pingues timori eſse,ſed graciles illos,ac palidos/Bruto,Caſsioq; oſtenſis.Quondā cum inter coenandū ortus eſset de morte ſermo, quænā foret optima.Inopinata reſpondit.Fuiſse Cæſarem regnandi cupidū,extant ſigna plurima.Cū enim in Alpibus ſterile,inopsq; oppidulū ꝑteriret, amicis quærentibus, an etiā hic ſeditiones aliquę, contentionesq; de principatu eſsent,ſubdubius,cogitabūdusq;.Malim (inqt) hic primus eē, q̄ Romæ ſecundus.Hæc ex Plutar. in Apophthegmatis. Extat & illud, quo dicere ſolitus fuerit, dominandi gratia etiā cōtra patriā agendū aliquando. Inſuper ꝑgrauant eū cætera facta,dictaq; eius,ut & abuſus dominatione,& iure cęſus æſtimeť.Non enim honores modo nimios recepit,ut cōtinuū conſulatū,ꝑpetuā dictaturā, ꝑfecturamq; morū.Inſuper pręnomē imperatoris,cognomē patris patrię, ſtatuā inter reges, ſuggeſtū in Orcheſtra,ſed & ampliora etiā humano faſtigio decerni ſibi paſsus eſt,ſedē aureā in curia, & pro tribunali Thenſam,& ferculū Circenſi pompa,templa,aras,ſimulachra iuxta deos,puluinar,flaminē, Lupercos,appellationē menſis ę ſuo nomine, ac nōnullos honores ad libidinē cēpit,& dedit.Ex Sueto. lib.primo.Ob hæc & ſimilia cōplurima in Cæſarē quoq; mordacitas Ciceronis dentes ſuos ſtrinxit. Nā primū poſt uictoriā Cæſaris,interrogatus,cur in electione partis erraſset, reſpondit. Præcinctura me decepit.Iocatus in Cæſarem,qui ita toga ꝑcingebať,ut trahendo Laciniā, uelut mollis incederet, adeo,ut Sylla tanq̄ prouidus dixerit Pompeio.Caue tibi illū puerū male pręcinctū. a ℭ Huius ductibus undecies centena,& duo milia cęſa.)Improbe/& inhumane faciūt,qui ob multoꝝ hominū cędem cupiā laudē tribuūt perimēti.Immaniū hominū ſententia,ille/qui infinita hominū milia trucidauerit,cruore campos inundauerit,flumina infecerit,nō modo in templū, ſed etiā in coelū admitti.Apud Enniū ſic loquiť Africanus.

Si fas cędendo coeleſtia ſcandere cuiquam eſt,
Mi ſoli coeli maxima porta patet.

Scilicet quia magnā partem generis humani extinxit, ac perdidit.O quantis in tenebris Africane uerſatus es.&c̄.Lactantius ca.18.libri primi.Si hūc Lactantij locū aduertiſsent Senecę ſtudioſi,cū ipſum aliquando a turpi ulcere uindicaſsent.In eius authoris epiſtola.108.ſic paſsim corrupte legituř.Eſse cm̄ apud Ciceronē in his ipſis de R.P.hoc epigramma.

Eſt niſi faciendo plagas coeleſtium aſcendere cuiq̄ eſt,
Mihi ſoli coeli maxima plaga patet. Hæc ibi.

Vides in hoc Diſticho,Lactantio recenſente,& ſyllabarū quantitatē,& authoris Ennij ſenſum integrū.Maiorē ergo gloriā,& apud probos, laudem Cæſar adeptus eſt,ob eius uirtutē,conſtantiā,ſublimitatemq; omniū capacē,quæ coelo cōtineť, q̄ qđ a ſe,uel ductu ſuo tot hominū milia perempta fuerinr.Fuit(ut ait Ply.)Cæſari propriū,& peculiare,præter iam ſupradicta,clementiæ inſigne.DE.M.Marcello,nō pauca annotauim⁹ apđ Florum. b ℭ Nullus celerius ſcripſit.)Cæſar(ut Sueto.author eſt)reliquit rerū ſuarū cōmentarios Gallici, ciuilisq; belli Pompeiani.Nā Alexandrini,Africiq;,& Hiſpanienſis incertus author eſt. Reliquit & de Analogia duos libros,& Anticatones totidē.Ac ꝑterea poema,quod inſcribiť/Iter.Feruntur & a puero,& ab aduleſcentulo quædā ſcripta,ut Laudes Herculis. Tragoedia Oedipi. Itē dicta Collectanea, quos omnes libellos Auguſtus in epiſtola quadā,ad Pompeiū Marcum,uetuit publicari. c ℭ Quaternas etiā epiſtolas.)Non alienū ab hoc loco eſt,qđ.17.Noct.Atti.libro refert.Gell.Libri ſunt (inquit) ępiſtolarū.C.Cęſaris,ad.C.Oppiū,& Balbū Corneliū,q res eius abſentis curabāt.In his epiſtolis quibuſdā in locis inueniunť literę ſingularię,ſine coagmentis ſyllabarū,quas tu putes eſse poſitas incōdite.Nā uerba ex ijs literis confici nulla poſsunt.Erat autē conuentū inter eos cladeſtinū, de cōmutando ſitu literarū,ut inſcriptio quidē alia,aliæ locū,& nomē teneret.Sed in legendo locus cuiq; ſuus & ꝑtās reſtitueret.Quęnā uero litera ꝓ qua ſcribereť,ante ijs,ſicut dixi,cōplacebat,qui hāc ſcribendi latebrā parabant.Harū quoq; epiſtolaꝝ in Cæſare dictatore,ſic Suetonius meminit.Extant(inquit) & ad Ciceronē.Item ad familiares domeſticis de rebus,in quibus,ſi qua occultius perferenda erant, per notas ſcripſit,i.ſic ſtructo literarū ordine,ut nullū uerbū effici poſset, quæ ſi quis inueſtigare,& ꝑſequi uel-

ſet, quartã elementoꝝ literã, id eſt.d.pro.a. & perinde reliquas/cõmutet. Eſt à utẽ(ut idẽ Gellius annotauit) Probi Grãmatici Cõmentarius ſatis curioſe factus, de occulta literarũ ſignificatione epiſtolarũ Caij Cæſaris ſcriptarum.

QVI MEMORIA CLARVERVNT. CVI caſus uocem ademerit, cuiue dederit. De moꝝ rũ laude. Qui eloquentia floruerunt. De pietate. De pudicitia. Et quis beatus fuerit iudicatus. CAP. VII.

CYrus [a] memoriæ bono claruit, qui in exercitu, cui numeroſiſsimo præfuit, nominatim ſingulos alloquebatẽ. Fecit hoc idem in populo Ro. L. [b] Scipio. Sed & Cyrum, & Scipionẽ conſuetudine credamus profeciſſe. Cyneas [c] Pyrrhi legatus poſtero die, q̃ ingreſſus Romã fuerat, & equeſtrẽ ordinẽ, & ſenatum proprijs nominibus ſalutauit. Rex [d] Ponticus

CYRVS memoriæ bono claruit.) Memoria eo eſt magis admiranda, quod in hæc uſq; tẽpora, q̃ in ea claruerint, pauci reperti ſunt. Eſt autẽ memoria, ut in pricipio Nouę Rhetoricę ait Cicero, Firma animi rerũ, & uerborũ diſpoſitionis pceptio. Idẽ Cice. ex Platonis ſentẽtia primo Tuſcula. queſt. dicit memoriã eſſe recordationẽ quandã uitæ ſuperioris. Alij eã definiũt rerum, & eloquentię theſaurũ, in qua diſciplinę omnes cõtinentẽ. Hinc prudenter ab Afranio dictũ ẽ, Sapientiã uſus, & memoriæ eſſe filiã. Vide Gelliũ ca.8. tredecimi Noc. Att. Aug. ait eã eſſe uẽtrẽ animi Cõfeſsionũ li.10. Plures eã uocãt repoſitoriũ q̃ddã præteritoꝝ. Seruat eñ(inquit) memoria per extimationẽ, eas intentiones, quæ a rerũ figuris dicũtẽ. Omnis enim diſciplina (inquit Quintil. lib.xi.) memoria conſtat. Fruſtraq; docemur, ſi quicquid audimus ꝑfluat. &c. Themiſtius ca.10. lib. primi de memoria, & reminiſcẽtia, exiſtimat memoriã nullo mõ eſſe intellectus affectionẽ, ſed partis ſenſitiuæ dũtaxat. Auicẽna ſexto naturaliũ lib. eã ponit in poſteriori cerebri concauitate, aitq; ea retinere memoriã, quæ extimatiua uirtus de nõ ſenſatis intentionibus, rerum ſenſibiliũ apprehenderit. Scotus præter ſenſitiuã memoriã, quæ nobis & brutis cõmunis eſt, ponit aliam rationalẽ memoriã, quæ in deo quoq;, & intelligentijs reperiatur omnino. Hanc aũt nõ eſſe aliud tradit, q̃ intellectum, & rem ipſam actu intelligibilẽ ab eodẽ. Eã fuiſſe Auguſtini ſententiã, pluribus perſuadere conatẽ. Marcus Cicero Rhetoricorũ nouoꝝ lib.3. Sunt (inquit) duæ memoriæ. Vna naturalis, Altera artificioſa. Naturalis eſt, ea, quæ noſtris animis inſita eſt, & ſine multa cogitatione nata. Artificioſa eſt ea, quã cõfirmat inductio quędã, & ratio ꝑceptionis. Sed quia rebus in cæteris ingenij bonitas immitatẽ ſæpe doctrinã, ars porro naturæ cõmoda confirmat, & auget. Tam excellens dei donũ a quibuſdã memoria exiſtimata eſt, ut eam deã quandã eſſe crediderint. Eam Græci μνημοσύνην nominãt, cui aurem ſacrã eſſe dixerunt. Scribit Heraclides ponticus quoſdã exiſtimaſſe Pythagoram Aethalides, & Mercurij fuiſſe filiũ. Mercuriumq; quondã eũ monuiſſe, ut peteret præter immortalitatẽ, quod uellet. Ipſum petiſſe, ut uiuens, & uita functus, omniũ, quæ cõtingerent memoriã haberet. Itaq; in uita meminiſſe omniũ. Refert Philoſtratus in tertio. Iarcham Indoꝝ philoſophoꝝ principem, Apollonio dixiſſe ſe, & Indoꝝ ſapientes memoriã maxime poſt deos colere. QVæ de memoria hoc loco ſcribit Solinus, ſumpta ſunt ex ca.24. ſeptimi naturalis hiſtorię Caij Plynij. Plura Tullius primo Tuſcu.q. & Fabius Quintilianus lib.xi. de oratoria inſtitutione ca. ſecundo. a ℭ Cyrus.) Cyrus Cambyſis Perſarum regis, & Mandones filius fuit, hic aui ſui Aſtyagis iuſſu expoſitus, quod ꝑ ſomniũ (ut Iuſtinus ait) ex naturalibus filię, quã unicã habebat, uitem enatã uidiſſet, cuius palmite oĩs Aſia obumbraretẽ. Hic dum exponitẽ (mirũ) a cane fœmina aliquandiu lactatus eſt. Tandẽ a regio paſtore educatus, ſatis uolentibus in Perſarum regem aſſumptus eſt. Quibus cũ diu imperaſſet, a Tomiri Scytharũ regina, cũ ducentis milibus Perſarũ cæſus eſt. Dictus autem Cyrus (ut Strabo ait) a Cyro flumine. Huius Cyri hiſtoriã ſcripſerunt Xenophon philoſophus octo uoluminibus, Herodotus, & Iuſtinus libro primo. Item cæteri. De eius mirãda memoria præter Ply. & Solinũ, meminit Val. Max. tit.7. lib. octaui. Quintilianus ca.2. lib. undecimi. Cyrus (inquit) quẽ omniũ militum tenuiſſe nomina, quin ſemel auditos quãlibet multos uerſus, protinus reddidiſſe. b ℭ Lucius Scipio.) Hic fuit Pub. Scipionis frater, qui conſul in Aſiam miſſus, Antiochũ Syrioꝝ regẽ apud Sipylũ montem, uicit, ac parte regni priuauit, Vñ & Aſiaticus dictus eſt. c ℭ Cyneas Pyrrhi legat⁹.) Præter ea, q̃ de Cynę legati memoria, referũt Cice.1. Tuſ.q. Ply. ca.24. ſeptimi. Plutar. I Pyrrho, ſic ſcribit Seneca in ꝓlogo primi Declamationũ. Intra exiguũ paucisſimoꝝ dierũ tẽpus (inqt) poterit qlibet facere id, qđ Cyneas fecit, qui miſſus à Pyrrho legatus ad Romanos, poſtero die nouus homo, & ſenatũ, & omnẽ urbanã circumfuſam Senatui plebem, nominibus ſuis perſalutauit. d ℭ Rex Ponticus Mithridates.) Appia-

Mithridates duabus & uiginti gentibus, quibus imperitabat, ſine interprete iura dixit. Memoriam [a] ex arte fieri palã factum eſt, ſicut Metrodorus [b] philoſophus, qui tẽporibus Cynici Diogenis fuit, in tantũ ſe meditatiõe aſsidua prouexit, ut a multis ſimul [c] dicta, nõ modo ſenſuum, ſed etiã uerboꝝ ordinibus detineret. Nihil [d] tamen in homine aut metu, aut caſu, aut morbo facilius intercipi, ſæpe perſpectum eſt. Qui [e] lapide ictus fuerat, accepimus oblitũ literarũ, Meſſalã certe

nus Alexandrinus librũ edidit, quẽ, quia Mithridaticũ bellũ cõtinet, Mithridaticũ inſcripſit, in eo nil fere, quod ad Mithridatẽ ptineat, prætermiſit. Plura Iuſtin⁹ libris. 57. & 38. Cæteros authores citauim⁹ cap. 5. tertij. L. Flori. De eius regis ingenii memoria Ply. ca. 24. lib. ſeptimi, & ca. 2. uiceſimiquinti Naturalis hiſt. Alter Ply. ca. penul. de uiris illuſtribus. Fabius Quintilianus in. xi. Aulus Gel. ca. 17. decimiſeptimi Noctiũ Atti. Val. Maxi. titulo. 7. lib. octaui. Cyrus omniũ militũ ſuoꝝ nomina. Mithridates duarũ & uiginti gentiũ, quæ ſub regno eius erant, linguas diſcẽdo. Ille ut ſine monitore, exercitũ ſalutaret. Hic ut eos, quibus imperabat ſine interprete allo qui poſset. Senecæ fuiſse aliqñ floridã memoriã, teſtatur ipſe de ſe, i eo quẽ modo citauim⁹ loco. Memoriã aliquando (inquit) in me floruiſse, ut & non tantũ ad uſum ſufficeret, ſed in miraculum uſq; procederet. Nã duo milia nominũ recitata, quo ordine erant dicta, refe rebam. Et ab his, qui ad audiẽdũ præceptorẽ noſtrũ cõuenerant, ſingulos uerſus, cũ plures q̃ ducenti efficerent, ab ultimo incipiens uſq; ad primũ, recitabã. a ℂ Memoriã ex arte fieri.) Qui de memoriæ arte ſcripſerũt, nõ unũ omnes ordinẽ tenuerunt. Metrodorus Sceptius inter alia, quibus ad artẽ memorandi uſus eſt, in duodecim ſignis, p quæ ſol meat, tricenos & ſexagenos inuenit locos, de qua re in. xi. plurimũ Quintilianus miratur. Vanitas nimirũ (inquit) fuit, atq; iactatio circa memoriam ſuã potius arte, q̃ natura gloriantis. Marcus Cicero circa finẽ ſecundi de Oratore, ex Simonidis ſententia tradit ordinẽ eſse maxime, qui memoriæ lucẽ afferat. Itaq; ijs, qui hanc partem ingenij exercent locos eſse capiendos, & ea quæ maxime memoria tenere uelint, effigienda animo, atq; in ijs locis collocanda ſic fore, ut ordinẽ rerum, locoꝝ ordo ſeruaret, res autẽ ipſas, rerum effigies notaret. Atq;, ut locis pro cæra, ſimulacris pro literis, uteremur. Hãc memorãdi artẽ abũde tradũt Cicero Rhetoricorũ ad Herenniũ [illegible] noſtro quoq; tẽpore hanc publice profiteant, Sed qui in ea multũ profecerit, uidi neminem. b ℂ Metrodorus philoſophus, qui tẽporibus Cynici Diog. fuit.) Si quis bene tẽpora cõputet, inueniet proculdubio, inter Diogenẽ Cynicũ, & hũc Metrodorũ, fuiſse annos medios centum, & quinquaginta, nõ pauciores. Conſtat eñ Cynicũ Diogenẽ Olympiade. 114. mortem obijſse, hoc eſt circa annũ 432. urbis conditę. Nã eadẽ die (ut Demetrius in Aequiuocis ait) Alexandrũ Babylonię, Diogenẽ Cynicũ Corinthi, uita functos. Lege Laertiũ lib. 6. Metrodorus autẽ hic (ut. 13. Geographiæ lib. ſcribit Stra.) Mithridatis floruit tẽporibus. Hunc inſuper Metrodoꝝ uidit M. Cicero, ut ab eodẽ ſecundo de Oratore lib. ſcriptũ eſt. Vidi ego (inquit) ſummos homines, & diuina prope memoria. Athenis Carneadẽ. In Aſia, quẽ uiuere hodie aiunt, Sceptiũ Metrodoꝝ, quoꝝ uterq; tanq̃ literis in cęra ſe agebat imaginibus in his locis, quos haberet, quę meminiſse uellet, pſcribere. Hęc ibi. Cicero aũt ipſe (ut tradit Euſebius, & cęteri) obijt Olympiade. 168. hoc eſt circiter annũ. 648. urbis conditæ. Exiſtimo Solinũ deceptũ, qđ pro Diogene Stoico, Cynicũ Diogenẽ acceperit. Fuit autẽ Diogenes hic Stoicus, qui cũ Carneade, quẽ Cicero ſe uidiſse ait. Et Critolao Peripatethico, ab Athenienſibus ad Senatũ populi Romani, negotij publici gratia legati miſsi ſunt, author Aul. Gell. in fine ſeptimi Noctiũ Atticarũ. QVid ſi Solinus eorũ ſententiã ſit in hac parte ſecut⁹, qui hũc Metrodoꝝ Democriti auditorẽ, & Anaxarchi magiſtrũ, fuiſse tradunt. Anaxarchũ aũt Olympiade. 110. floruiſse ab ijs, qui eius uitã ſcribũt, proditũ eſt. Potuit ſortaſsis ſic a Solino ſcriptũ fuiſse. Metrodorus philoſophus, qui tẽporibus Stoici Diogenis fuit. Fieri etiamnũ potuit, ut a ſcriptore quopiã Cynici adiectã fuerit. Nõ ſoleo tam facile primę claſsis authoribus, in paruis pſertim, & obuijs paſsim rebus, aſcribere ignorantiã, etſi ueteſti omnes codices, Cynici Diogenis retineant. c ℂ A multis ſimul dicta.) Sunt codices, qui ſic habeant. Vt a multis ſimul dictoꝝ, non modo ſenſum, ſed etiã uerborũ ordinẽ detineret. d ℂ Nihil tamen in hominũ.) Oĩa hæc ex ca. 24. ſeptimi Ply. Seneca in principio primi Declamationũ. Memoria (inquit) eſt res ex omnibus partibus animi maxime delicata, & fragilis, in quã primũ ſenectus incurrit. e ℂ Qui lapide ictus.) Val. Maximus libro primo, inter miracula idipſum ponit. Quidã (inquit) Athenis uir erudiţiſſimus, cũ ictum lapidis, capite exceſsiſse, cætera omnia tenaciſsima memoria retinẽs, literarũ tantũmodo quibus pcipue inſeruierat, oblitus eſt &c. Mõſtro ſimile eſt, cũ quiſpiã proprij nominis obliuiſcitur,

ſcitur. Vnde factum, ut cū de re, quā maxime memoria tenere quis creditur, prouerbio dici ſoleant, Non aliter proprium ualeat cognoſcere nomen. a ℭ Victor Cyrus.) Capto a Cyro Aſtiage Medorū rege, urbes q̄plurimæ, quæ Medorū tributariæ erant, a Cyro Perſarū rege deficiunt. Quibus a Cyro uictis, Babylonios quoq; potenti exercitu aggreditur. Sed Crœſus Lydorū rex ea tempeſtate diuitijs, & armis potentiſsimus, Babylonijs auxilio fuit. A Cyro Crœſus uincit̃. Victus in patriā remeat. At Cyrus uictis Babylonijs, Lydiā contra Crœſum ingreditur. Crœſum iterato ſuperat, capit, captumq; abducit. Fuerant Crœſo regi duo liberi. Primus, quē Athin Valerius nominat, maximis dotib⁹ prǣſtās, & ſi fata ſinerēt, Crœſo ſucceſsor in regno, ab apro dum uenatur, occiditur. Alter eius filius natura mut⁹, hic capt̃is a Cyro Sardibus, cū unus ex Perſarum numero ignarus uiri in cǣdem Crœſi concitato impetu ferret̃, ne is Crœſum patrē perimeret, ſic Grǣce proclamaſse dicitur, ὦ ἄνθρωπε μὴ κτεῖνε κροῖσον. Heus homo ne Crœſum perimas. Hiſtoriā ſcribūt Herodotus in .1. Val. Maxi. lib. 5. Aulus Gellius ca. 9. quinti. Iuſtinus li. primo, & Xenophon Pædiæ Cyri lib. ſeptimo. b ℭ Tractare de moribus ſupereſt.) Scripturus de moribus Iulius Solinus, ut more ſuo ſtudeat breuitati, trium tm̄ Romanorū illuſtriū, ponit exempla. Eorū ſcilicet, qui uel ſapientū hominū ſententia, uel diuino oraculo, ſunt optimi iudicati. Sunt aūt hi, Portius Cato, Scipio Aemilianus, & Scipio, cui Naſica cognomētū fuit. c ℭ Cato princeps Portiæ gentis.) Portius Cato genere Tuſculanus, Marco nō admodū illuſtri (ut ait Valerius) patre genitus, ob eius ſingulare ingeniū, ac mores integros, a Valerio Flacco Romā duct⁹, nec diu poſt Romana ciuitate donatus eſt, omni in ea (ut. M.C. de Senectute eſt author) dignitatis honore functus eſt. Principio (ut Plutar. author eſt) tertio nomine nō Cato, ſed Priſcus uocabat̃. Conſequenti tempore Cato ei uirtutis cognomentū extitit. Romani enim, eū in quo multarū rerū uſus, ac experiētia ſit, Catonem nomināt. Hic Cenſor, Luciū Flaminiū. T. Flaminij fratrē, & ante conſulē, qd̉ ad arbitriū mulierculæ, cuius amore tenebatur, quendā in prouincia, cui prǣerat, ſecuri percuſserat, e Senatu ſuſtulit. author de ſenectute. M.C. Ob eam rem ſenatus ſibi, populusq; Romanus, conſularē ſtatuā, in templo poſuit, cū hac inſcriptione. M. Cato morum reſtitutor. Hinc & Cenſorinus nominari cǣptus. Propter duorū Catonū Cenſorij, & Vticenſis ſeueritatē, Satyra Iuuenale prouerbiali Ironia dictum eſt. Terti⁹ e cœlo cecidit Catho. In nimiū ſuperciliosſos, ac uitæ alienæ cenſores homines. TRia huic Catoni ueteres Romani tribuerūt, quorū quodlibet uel diuiſim, abunde quēlibet decorare queat. Quæ in rep. geſſit, optimū Senatorē, quæ poſteris ſcripta reliquit, optimū oratorē. Poſtemo quǣ foris, & bello egit, optimū imperatorē fuiſse probant. Refert. M. Ci. ſecūdo Academicarū. q. & lib. de Senectute, M. Catonē in ſenectute Græcas literas didiciſse, id quod ſine ſummo uiri ingenio fieri non potuit. Quǣ de Catonis Portij familia ca. 19. tredecimi ſcribit Gel. per te adeas. Rurſus pro his omnibus, lege Ply. ca. 27. ſeptimi Natu. hiſtoriæ. Huius hæ ſententiæ potiſsime celebrantur. Difficile eſt ad carentē auribus uerba facere. Laborioſum eſt eam rempu. ſaluā fore, in qua piſciculus pluris, q̄ bos uenit. Et urbis Romæ mores carpens. Omnes homines uxoribus imperant, nos omnibus hominibus, at nobis certe uxores. Lege Plutarchi Apophthegmata. d ℭ Quadragies q̄ter.) Ex Ply. c. 27. ſeptimi nat. hiſtoriǣ. Itē alter Ply. c. 47. de Viris illuſtribus. Lege q̄ ſcribit Cǣlius c. 36. ſexti Ant. lectio. e ℭ Verū Scipionis Aemiliani.) Hǣc quoq; ex ca. 27. ſeptimi. C. Plynij ſumpta omnia. Ex his quæ Scipio Aemilianus in Cēſura, & alijs magiſtratibus geſsit, eum optimū Senatorem fuiſse conſtat. Cum enim in Cenſura ſibi Mummius homo ſegnis, & reipublicæ parum utilis Collega datus foret, ſic de eo Collega in Senatu dixiſse fertur.

Coruinū poſt ægritudinē, quā pertulerat, percuſsum proprij nominis obliuione, q̄libet alias ei ſenſus uigeret. Memoriā met⁹ perimit. Nuicem metus uocis eſt incitamentum, quam non ſolum acuit, ſed etiam ſi nunq̄ fuerit, extorquet. Deniq; cum Olympiade octaua & quinquageſima uictor [a] Cyrus intraſset Aſiæ oppidū Sardis, ubi tūc Crœſus latebat, Athis fili⁹ regis mutus ad id uſq; tēporis in uocē erupit ui timoris. Exclamaſse enim dicitur. Parce patri meo Cyre, & te hominē eſse uel caſib⁹ diſce noſtris. [b] TRactare de moribus ſupereſt, quorū excellētia maxime in duobus enituit. Cato [c] princeps Portiæ gentis ſenator optimus, orator optimus, optim⁹ imperator. Cauſam tamē quadragies [d] & quater dixit, diuerſis odiorum ſimultatibus appetitus, ſemp̱ abſolutus. Verū [e] Scipionis Aemiliani laus propēſior, qui p̄ter bona, q̄bus Cato clarus fuit,

etiam publico [a] amore præceſsit. Vir [b] optimus a
Naſica Scipio iudicatus eſt,non priuato tantum
teſtimonio,ſed totius ſenatus ſacramēto.Quip-
pe qđ inuentus dignior non fuit, cui præcipue
religionis crederetur miniſterium,cum [c] oracu- b
lum moneret accerſi ſacra matris deū Peſsinun-
ticę. [d] PLurimi īter Romāos eloquētia floruerūt.

Vtinā mihi(inquit)Collegam aut dediſsetis,aut nō dediſsetis.Ferē hic Scipio ſic ſeſe cōmodo reipub. tribuiſse,ut annis quatuor & quinquaginta,quibus uixit,nihil emerit,uel uendiderit,uel ædificauerit,nec aliā ob cauſam peremptus creditur,niſi qđ contra Agrariam legē,diſcordiarū fomentū,ſenatus ipſius,& pacis defenſor optimus,fortiter repugnabat.Orationes rurſus,quæ ab eo ſcriptæ feruntur,quarū Gellius,Appianus,Macrobius,cæteri meminerunt,fuiſse eum oratorē optimū ſatis oſtendunt.Scribit Gell.ca.20. ſecūdi Noctiū Atticarū. Scipionem omniū ętatis ſuę puriſsime fuiſse locutū.Ea ꝑterea,quę in militia geſsit,imperatorē eū optimū fuiſse demōſtrant.Is enim inter cætera Conſul contra Numantiā miſsus,eodē temporis momento(ut libro.2.Max.Val. annotauit)ꝗ caſtra intrauit, edixit,ut omnia ex his,quæ uoluptatis cauſa cōparata erant, aufferentur,ſummoueriturq́. Nā cōſtat(inquit)tū maximū inde Inſtitorꝝ,& Lixarū numerū cū duobus milibꝰ ſcortorꝝ abijſſe.Hac turpi.&c.Hic(ut Plutar.refert)cū iuuenis adhuc eſset,tantam & fortitudinis,& prudētiæ expectationē de ſe ꝑſtitit,ut Cato,de quo dictū eſt,de his interrogatus,qui ad Carthaginē militarent,inter quos etiam erat Scipio/diceret.Solus is quidē ſapit,ac uiget,ad hunc autē umbræ concedunt.Itē cū Romā ueniſset ab exercitu,eum inuitabāt,nō quo illi gratificarentur,ſed ꝙ per illū propediē,ac facile Carthaginē capturi eſsent,&c.Lege Plutar.in Apophthegmatis. a ℂ Publico amore præceſsit.)Bonorꝝ dilectione.Qui Agrariā legē ferri affectabāt,hūc Scipionē eius legis hoſtē maximū, ingenti odio proſequebantur,quorꝝ etiā opera creditur interfectus.Metellus ꝑterea Macedonicus,cū Scipione Africano diſsenſerat,corū ꝗ ab æmulatione uirtutis profecta contentio.Is cū interemptū Scipionē conclamari audiſset,in publicū ſe proripuit,meſtoq́ uultu,& uoce confuſa.Concurrite cōcurrite(inquit)o ciues, mœnia noſtræ urbis euerſa ſunt.Scipioni enim Africano intra ſua mœnia quieſcenti uis illata eſt.&c. Val.Max.tit.1.lib.quarti.Appianus itē lib.1.bellorꝝ ciuiliū. b ℂ Vir optimus Naſica.)Sumpta ex ca.34.ſeptimi Plynii, Vide Plyniū Nepotē ca.44.de uiris illuſt. Hanc Naſicæ Scipionis hiſtoriā ſcribit Val.Max.octauo libro tit.16.Lege Feneſtellā tit.12.de magiſtratibus Romanorꝝ,& quos apud eū conſignantimus authores. c ℂ Cū oraculū moneret.)Hęrebat Hannibal in Romanorꝝ uiſceribus, nec a tam infeſto hoſte liberari poterāt.Ob id igitur Sibyllinos lib.conſpici placuit, in quibus hoc oraculū repertum dicunt.

Mater abeſt,matrem iubeo Romane requiras,
  Cum ueniet,caſta eſt accipienda manu.

Plura Ouid.quarto Faſtorꝝ.Syllius multis carminibus recenſet hiſtoriā lib.ultimo bellorꝝ Punicorum.

Hoſtis,ut Auſonijs diſcederet aduena terris,
Fatidicæ fuerant oracula priſca Sibyllæ.
Cœlicolum Phrygia genitricem ſede petitam,
Laomedonteæ facrandam mœnibus urbis,
Aduectum exciperet numen, qui lectus ab omni
Conſilio patrum, præſentis legeret æui
Optimus heu nomen melius,maiusq́ triumphis.
Iam ꝓ petita aderat.&c.

Lege Liuiū lib.9.tertię Decadis,& Diuū Auguſtinū ca.27.primi Ciuita.

d ℂ Peſsinunticæ.)Cybele Minois,& Dindymenes filia parentū iuſsu expoſita,quadā diuina forte,a feris lacte nutrita eſt.Poſtmodū a fœmina paſcente greges ouiū exportata,& educata eſt.Hæc poſt adultam ætatē,mira pulchritudine, & prudētia fuiſse narratˀ.Fiſtulā,Cymbalū, Tympanūq́ prima reperit.Hæc inſuper curandi pueros artē tradidit,eos ꝓ ſummo,ac materno amore ꝓſecuta eſt.Vnde factum eſt,ut ex facto,matris nomē conſecuta ſit.Hanc ob Atydis pueri a ſe dilecti interitum,in furorem uerſam dicunt.Nec diu poſt cū Phryges morbo, & fructuum penuria laborent, ab oraculo reſponſum accipiunt,malorum remedia adepturos,ſi Atydis corpus ſepelirent,& Cybelen ueneraren tur ut deam.Sed cum Atydis corpus reperire nequirent,quod reliquum erat, Cybelen religioſiſsime coluerunt.Aram erexerunt,ſacrificia perſoluerunt.Poſtmodum in Peſsinunte urbe Phrygiæ inſigne templum conſtruxerunt,honores illi,& annua ſumptuoſe perſoluētes.Inde eius ſimulachrum monente Sibylla, per Scipionem Naſicam Romanū aduectum eſt.Hæc ex Diodori ſententia libro quarto. Hanc Troes prope Idam habitantes,Rheam, deorum matrem uocant.Item Veſtam, & deam

Phrygiã magnã. A locis Idæam, Dindymenã, & Phyllenã, & Peſsinuntiã, & Cybelen, author Strabo lib. 10. Plura de eius nomine refert Marcellinus lib. 22. & Feneſtella tit. 12. a ℭ In familia Curionũ.) Ex Ply. ca. 41. lib. ſeptimi. Meminit Cice. primo epiſtolarũ. Liuius lib. 109. & 110. Plura Appia. lib. ſecundo bellorũ ciui. Itẽ Luca. 1. Pharſaliæ. Audax uenali, &c. b ℭ Percuſsores Archilochi poetæ.) Ex Ply. ca. 29. ſeptimi ſumptũ & hoc. Euſe. c. 12. quinti Præparatiõis, Archiã uocatũ dicit, q Archilochũ poetã peremerit.

a Sed hoc bonũ hæreditariũ nunq̃ fuit, niſi in famili[a] Curionũ, in qua tres, ſerie cõtinua, oratores fuerunt. Magnũ hoc habitum eſt ſane eo ſęculo, quo pręcipue facundiã & humana, & diuina mi-
b rata ſunt. Quippe tũc percuſsores [b] Archilochi poetæ, Apollo prodidit, & latronũ facinus deo arguente/ detectũ eſt. Cumq; Lyſander [c] Lacedæmonius Athenas obſideret, ubi [d] Sophoclis
c Tragici inhumatum corpus iacebat, identidem: Liber [e] pater ducem admonuit per quietẽ, ut ſepeliri delicias ſuas ſineret. Nec pri⁹ deſtitit, q̃ Lyſander cognito quis obiſset diẽ, & quid a numi-
d ne poſceret, inducias bello daret, uſq; dũ cõgruę ſupremis talibus exequiæ ducerent. [f] Pindarũ lyricũ e cõuiuij loco, cui imminebat ruina, ne cũ cæteris interiret, forinſecus eum Caſtor, & Pol-
e lux uocarunt inſpectantibus uniuerſis. Quo effectum eſt, ut ſolus impendens periculũ euaderet. Numerandus poſt Deos. Cn. Pompeius Magnus intraturus [g] domum Poſsidonij clariſsimi
f tunc ſapientię profeſsoris, percuti ex more a Lictore uetuit fores, ſũmiſsisq; faſcib⁹, q̃libet cõfecto Mithridatico bello, & oriẽtis uictor, ſentẽtia

Plures ſcribũt a Calõda eũ peremptũ fuiſse. Hic Archilochus ſane pcellẽs uates, ſed obſcenus multum, ac uirulentus. Hinc factum eſt, ut dicta amarulenta plurimũ, & mordacia, puerbiali figura, Archilochia nominentur. c ℭ Lyſander Lacedæmonius.) Sumpſit hæc Solinus ex ca. 29. ſeptimi Plynij. DE hoc Lyſandro lege apud Iuſtinũ lib. 5. & 6. d ℭ Sophoclis corpus.) De Sophoclis poetæ interitu diſcordãt a Gręcis latini plures. Val. Max. ti. 12. lib. noni. & C. Ply. cap. 53. lib. ſeptimi, aſserunt eũ gaudio perijſſe, accepto Tragicę uictorię nũcio. Sed Gręci ferme omnes dicunt hunc Sophoclẽ uuæ acino ſuffocatũ. Multis uerbis latinorũ a Græcis diſcordiam pſequitur Crinitus ca. 6. ſecũdi de Hon. diſciplina. e ℭ Liber pater.) Plutar. in Quęſtionibus multas cauſas affert, cur Dionyſius. i. Bachus, Liber pater fuerit appellatus. Vel (inquit) qđ bibentibus libertatis cauſa ſit. Fiunt enim homines ebrietate petulãtiores, hic & cornua eidẽ aſcripſerunt. Vel qđ libationẽ præbuit. Vel qđ pro Bœotię libertate pugnauit. f Pindarũ lyricũ e cõuiuij loco.) Vix adduci poſsum, ut credã Solinũ in hac tã celebri apud nobiliſsimos authores hiſtoria, ita turpiter lapſũ fuiſse, ut ea. ſ. quæ Simonidi cõtigerũt, Pindaro ipſe lyrico tribuerit. Opinor itaq; nõ a Solino, ſed ſcriptore quopiã, erratũ potius, cũ cõſimili ratione, in hoc pſertim authore, loca plurima fuerint deprauata. Potuit & id memorię uicio, nõ authoris inſcicia accidiſse. Experiunt nimirũ homines, ut dictionẽ unã p altera ſępe ſcribãt. Vtcũq; error acciderit, Simonidi id, nõ Pindaro accidiſse conſtat. Authores ſũt. M. Cicero. 2. de Oratore circa finẽ. Fab. Quintil. ca. de memoria Oratoriarũ inſtitutionũ lib. 11. Val. Max. li. 1. tit. de miraculis. Licet Quintil. uulgatã fabellã, poti⁹ q̃ hiſtoriã eã eſse credat. g ℭ Intraturus domũ Poſsidonij.) Sumptũ ex ca. 30. ſeptimi. C. Plynij. Fuit aũt Poſsidoni⁹ hic Ciceronis magiſter, ut in lib. de Fato aſserit ipſe Cicero. Eũ enim audiendi gratia Rhodũ adijt, author in uita Ciceronis Plutarchus. Hic Poſsidonius ſphærã effecit, cuius ſingulę cõuerſiones idẽ efficiũt in ſole, & in luna, & in quinq; ſtellis errãtibus, quod efficit in cœlo ſingulis diebus, & noctibus. Fuit pterea hic ipſe Poſsidonius Fataliũ ſyderũ aſsertor, qua in re a Cicerone diſcipulo lib. de Fato, & Diuo Auguſtino ca. 2. quinti. Ciui. efficaciſsime redargutus eſt. Cũ Põpeius ad Piraticũ bellũ exiret, & mox cõtra Mithridatem eſset exiturus, fertur Rhodũ ueniſse, atq; diſputanti Poſsidonio affuiſse, cui in diſceſsu interrogãti, nũqd iuberet, reſpõdiſse Poſsidoniũ ferũt, ut ſe gereret clare, atq; alios excelleret omẽs. Author Stra. xi. Geographię. li. Fuit alter Poſsidoni⁹ Apamiẽſis Stoic⁹, Strabõis tẽporibus eruditiſsim⁹, ut li. 16. idẽ Strabo refert. Apud Romanos morem fuiſse cõſtat, ut cum magiſtratus domum cuiuſpiam eſset intraturus, Lictor fores uirga percuteret. Authores moris huius ſunt, Titus Liuius libro primo. Florus in fine primi. Plynius capite. 30. libri ſeptimi. Martialis libro octauo. Papinius primo Syluarum libro,

de Stellæ Poetæ cõſulatu. Dum ſeriunt agmine poſtes, Atriaq;, & multa pulſantur limina uirga. CVR autẽ Lictor dictus ſit, docet Plutar. problemate. 66. Sed quã ob rem prętorũ uirgæ ſecuribus alligatæ pferantur, aperit idẽ Plutar. proble. 81. a ℭ Quinti Ennij.) Plyniana imitatio ca. 30. li. ſeptimi. Ennius poeta (inquit in temporibus Euſebius) ſeptuagenario maior articulari morbo perijt, ſepultusq; in Scipionis monumẽto, uia Appia intra primũ ab urbe miliariũ. Quidã oſsa eius Rhudiã ex Ianiculo tranſlata affirmãt.

propria ceſsit ianuæ literarum. Africanus prior a
Quinti [a] Ennij ſtatuã imponi ſepulchro ſuo iuſ-
ſit. Vticenſis [b] Cato unũ [c] ex tribunatu militum
philoſophũ, alterum ex [d] Cypria legatione Ro-
mam aduexit, profeſsus plurimũ ſe eo facto ſe- b
natui, & populo Ro. contuliſſe, quãuis proauus
eius ſæpiſsime cenſuiſset, Græcos [e] urbe pellen-
dos. Dionyſius [f] tyrannus uittatã nauem Plato-
ni obuiam miſit. Ipſe cum albis quadrigis egre- c
dientem in littore occurrẽs honoratus eſt. Per-
fectam prudentiã ſoli [g] Socrati oraculũ Delphi-
cum adiudicauit. Pietatis documentũ nobilius
quidẽ in Metellorũ domo [h] effulſit. Sed eminẽtiſ-

Ex uerbis Plynij, Solini, & Euſebij, Ouidiani uerſiculi, tertio de Arte amandi libro, reſtituendi ſunt, qui ſic corrupte legunẽ, in omnibus exemplaribus.

Ennius emeruit Calabris in (montibus ortos/
Cõtiguos pene Scipio ma (gne tuis.

Sed tu ſic legas.

Ennius emeruit Calabris in (montibus ortus/
Contiguus poni Scipio (magne tibi.

Hoc Iani Parrhaſij ingenio lector debes. De Ennij proſapia, patria, laudibus, lege Sylhũ lib. 12.

Ennius antiqua Meſsapi ab (origine regis. &c.

Lucretius libro primo.

Ennius æternis exponit uerſibus edens. &c.

Sed magis ad huius loci expoſitionẽ faciunt uerſus Claudiani in Præfatione tertiæ Panegyris in laudes Stiliconis.

Maior Scipiades Italis, qui ſolus ab oris. &c.

Si Ouidio credimus.

Ennius ingenio maximus, arte rudis.

b ℭ Vticenſis Cato.) Et hæc ex ca. 30. ſeptimi. Plynij mutuatus eſt Solinus. De hoc Catone ſcribunt. M. Cicero, Seneca. T. Liuius, Plutar. Lucanus, itẽ cæteri. c ℭ Vnũ philoſophũ.) Intelligit Athenodorũ cognomine Cordilionẽ Stoicæ diſciplinæ hominẽ prçſtantiſsimũ, hũc ex Pergamo Romã aduexit, author Plutar. in Catone Vticenſi. d ℭ Ex Cypria legatione.) De legatione Vticenſis Catonis in Cyprũ, ſcripſimus cap. 9. tertij libri, apud L. Florũ. e ℭ Græcos urbe pellendos.) Scribit Plutar. Catonis Cenſorini tẽporibus, Carneadẽ Romã ueniſse, eũq; quaſi quodã diuino afflatu, Romanã iuuentutẽ ad Grçcarũ literarũ amorẽ pellexiſſe, idq; cæteris Romanis iucundũ fuiſſe ſpectaculũ, unũ hunc Catonẽ ijs ſtudijs uniuerſam ciuitatẽ abundare grauiter tuliſſe. Vniuerſos pterea philoſophos quadã honeſtatis ſpecie Roma demitti curaſſe. Nec Græcos philoſophos ſolũ Romæ, uerum Medicos odio & ſuſpitione proſecutus eſt. f ℭ Dionyſius tyrannus.) Diogenes Laerti⁹ de uitis philoſophorũ lib. tertio author eſt. Platonẽ philoſophũ ter in Siciliã nauigaſſe. Primo ut eam inſulã, crateresq; uideret, ſed cũ de tyrãnide cõtra tyrannũ Dionyſiũ acerrime diſseruiſset, Dionyſiũ ob id concitũ, Platonẽ necare uoluiſſe, ſed a Dione, & Ariſtomene exoratũ, ab incepto deſtitiſſe, eũ tñ Polydi Lacedęmonio uendendũ tradidiſſe. Secũdo profectũ in Siciliã Platonẽ dicit, ad iuniorẽ Dionyſiũ, a quo & terrã, & homines poſtulaſſe, qui iuxta conſtitutã ab eo rempu. uiuerent. Veniſſe autem in tyranni ſuſpitionẽ, uelle eũ, Siciliã tyrannide liberare. Sed Architæ Tarentini epiſtola omni eũ ſuſpitione purgatũ, & tandẽ iterũ in patriã remeaſſe. Poſtremo illuc acceſsiſſe, ut Dionẽ amicũ/Dionyſio, cuius odiũ incurrerat reconciliaturũ, quod cũ obtinere neqſset/infecto negotio tandẽ in patriã redijſſe. Eadẽ fere & Plutar. in Platonis uita refert. g ℭ Soli Socrati.) Sũptũ ex Catone Plynio ca. 31. lib. 7. & ca. 6. triceſimiquarti. De qua re. Tertul. ca. 46. Apolo. Ouid. 13. quinti Triſtium. Ille ſenex dictus ſapiens ab Apolline. Val. Max. tit. 4. lib. tertij. Euſebius ca. 4. quartidecimi Prçparationis. Diogenes li. 2. dicit Chærephonti miraculũ editũ, quod in omniũ (inquit) ore eſt, quo ſcilicet mortaliũ omniũ Socrates ſapientiſsimus pdicaretur, ex quo magna in illũ inuidia conflata eſt. Cato Cenſorin⁹ (ut Plutar. refert) Socratẽ loquacẽ, & uiolentũ hominẽ appellabat. Huic loco ſeruiunt, quæ ca. 4. antea ex Cicerõe adducta ſunt. Quã ridicula fuerit Delphici oraculi origo, exponit Diod. Siculus lib. 16. in geſtis Philippi Macedonis. Multa Cœlius ca. 16. qnti. Antiq. lect. h ℭ In Metellorũ domo.) De pietate ſcripturus Solinus duo tñ exẽpla pietatis refert. Eſt enĩ pietas, quã Græci θεοσέβειαν uocant, teſte Cicerone. Virtus, per quam dijs immortalibus, ſanguine coniunctis, & patriæ beniuolis, officium & diligens tribuitur cultus. Lactantius autem capite. 9. tertij, nihil aliud eſſe pietatem, q̃ iuſticiã definit. Quintodecimo uero capite libri quinti. Pietas (inquit idem author) nihil aliud eſt, quam

a ſimum in plebeia [a] puerpera reperitur. Humilis hæc, atq; ideo famæ obſcurioris, cũ ad patrem, q ſupplicij cauſa clauſtris pœnalibus continebatᷓ, ęgre obtinuiſſet ingreſſũ, exquiſita ſępius a ianitoribus, ne forte parenti cibum ſubminiſtraret, b alere eum uberibus ſuis deprehenſa eſt. Quę res & factũ, & locũ cõſecrauit. Nã q morti deſtinabatᷓ, donat⁹ filię in memoriã tãti p̃conij reſeruat⁹ eſt. Loc⁹ dicat⁹ ſuo numini Pietatis Sacellũ fuit.

dei notio, ac religioſus cultus, ſicut Triſmegiſtus ueriſsime definiuit. Euſeb. ca. 2. octaui Præparatiõis, ex Ioſephi ſententia, ſcribit pietatẽ nõ eſſe uirtutis partẽ, ſed uirtutes omnes alias, pietatis eſſe partes. in ca. aurẽ. 2. ſeptimi eiuſdẽ operis declarat ſolũ Hæbreorũ genus, uerã pietatẽ ſequutũ. Tãta fuit apud ueteres pietatis excellentia, ut eam numẽ quoddã eſſe crediderint, et tẽpla conſtruxerint, perſoluerint eius numini ſacrificia. Nihil habuit Mantuanus Homerus, uirtutũ omniũ p̃clari⁹, qđ ſuo Aeneæ tribueret, q̃ qđ toties eũ inſignẽ pietate uirũ nominarit. Theodoſius nobilis Romanorũ imperator, quom uellet Honoriũ filiũ ad uirtutũ amorẽ incẽdere, inter plurima pręcepta ſaluberrima, & hoc pietatis ſubdidit documentum.

Sis pius in primis, nã quom (uincamur in omni
Munere, ſola Deos æquat cle- (mentia nobis

Huic loco conſonant, quæ ſcribit Seneca in fine tertij eius lib. quẽ de Benficijs ſcriptũ reliqt. METellorũ familiæ inter cæteras uirtutes, pietatẽ in deos peculiarẽ fuiſſe conſtat. Metellus enim Pontifex max. Poſthumiũ conſulẽ, eundẽq; flaminem Martialẽ, ad bellũ gerendũ, Africã petentẽ, ne a ſacris diſcęderet, mulcta indicta inconſulto deo urbem egredi paſſus non eſt. Val. Max. de ſeruata religione lib. primo. Fuit & hoc in eodẽ Metello pietatis in deo ſignũ patens. Cũ enim Veſtę templũ, in quo Romanorũ fatale pignus Palladiũ ſeruabatur, corripuiſſet ignis, &

Attonitæ flerent demiſſo crine miniſtræ
Abſtulerat uires corporis ipſe timor,
Prouolat in medium, & magna ſuccurrite uoce,
Non eſt officium flere Metellus ait,
Pignora uirgineis fatalia tollite flammis,
Non ea ſunt uoto, ſed rapienda manu,
Me miſerum dubitatis ait, dubitare uidebat,
Et pauidas poſito procubuiſſe genu.
Haurit aquas, tollensq; manus/ ignoſcite dixit,
Sacra uir, intrabo non adeunda uiro.
Si ſcelus eſt, in me commiſſi pœna redundet,
Sit capitis damno Roma ſoluta mei.
Dixit, & irrupit, factum dea rapta probauit,
Pontificisq; fui munere tuta fuit.

Idem feciſſe prius Ilum, cũ in Ilio Mineruæ templũ arderet, Scribit Plutar. cap. 30. & 31. Paralc. Imitatur Solinus in Metellorũ exemplo. Ply. capi. 36. lib. ſeptimi.

a ℂ In plebea puerpera.) Diſcrepat & hoc loco Solinus a Plynio, quom Ply. dicat hãc pietatẽ matri oſtenſam, Solinus autẽ ad patrẽ referat. Verũ ut locus hic fieret dilucidior, aſcripſi uerba Plynij ex ca. 36. lib. ſeptimi. Pietatis (inquit) exempla, infinita quidẽ toto orbe extitere, ſed Romæ unũ, cui cõparari cuncta nõ poſſint. Humilis in plebe, & ideo ignobilis puerpera ſupplicij cauſa carcere incluſã matrem, cũ impetraſſet aditũ a ianitore ſemper excuſſa, nequid inferret cibi, deprehenſa eſt uberibus ſuis alens eã. Quo miraculo matri ſalus donata filiæ pietate eſt, ambæq; perpetuis alimentis. Et locus ille eidem conſecratus eſt Deæ. Hæc Plynius. Aſtipulatur & Plynio Vale. Maximus tit. de pietate erga parentes lib. 5. Sanguinis ingenui mulierẽ (inquit) prætor apud tribunal ſuũ capitali crimine damnatã, in carcere neçandã tradidit, quã receprã is, qui cuſtodiæ præerat, miſericordia motus, non protinus ſtrangulauit, aditũ quoq; ad eã filiæ, ſed diligenter excuſſæ, ne qd cibi inferret, dedit, exiſtimãs futurũ ut inedia conſumeretᷓ. Quom autem iã dies plures intercideren, ſecũ ipſe quęrens, quidnam eſſet, qđ tamdiu ſuſtentaretur, curioſius obſeruata filia, animaduertit illam exerto ubere, famẽ matris lactis ſui ſubſidio lenientem, & cetera. Niſi de ea Solinus intelligat, quæ patrem Cimona pari cuſtodia traditum, iam ultimæ ſenectutis uelut infantem, pectori ſuo admotum aluit, Author Maximus Valerius loco eodem. Verum hanc non plebeam, ſed nobilem Athenienſem fœminam fuiſſe conſtat. Item nõ inter Romana, ſed externa exempla id factum cõnumerat. BOni expoſitoris offitium crederem, ut apud Solinum pro patre, mater reponeretur, niſi toties eſſet a Solino ipſo patris nomen expreſſum,

Quid ſi apud Plyniū, & Valeriū, pro patre matrē corrupte quis aſcripſerit? Sed id iudicio relinquimus alioꝝ. a ℭ Nauis a Phrygia.) Ex C. Plynio cap. 35. libri ſeptimi. Val. Max. tit. 1. octaui. Tito Liuio lib. 29. ab urb. condita. Altero Plynio ca. 45. de uiris illuſtribus. Syllio lib. ultimo a principio. Ouid. quarto Faſtoꝝ multis carminibus hiſtoriā hanc cecinit eleganter.

Nauis [a] a Phrygia gerula ſacrorꝝ, dum ſequitur uittas caſtitatis, contulit Claudiæ principatū pudiciciæ. Et Sulpitiȷ Paterculi filia. M. Fuluiȷ Flacci uxor cenſura omniū matronarū e centū probatiſsimis haud temere electa eſt, q̄ ſimulacrum Veneris (ut Sibyllini libri monebant) dedicaret, QVI [c] attingat ad titulū felicitatis, necdum repertus eſt, & qui felix cenſeri iure debuerit. Namq; Cornelius Sylla [d] dictus potius eſt, q̄ fuerit felix. Solum certe beatum Cortina [e] Aglaum iudicauit, q in anguſtiſsimo Arcadiæ angulo pauperis ſoli domin⁹, nunq̄ egreſsus paterni ceſpitis terminos inuenitur. De homine ſatis dictū habeo.

Hoſtia contigerat, qua ſe Tyberinus in altum. Diuidit &c̄. Claudia hæc (inquit ſecundo diuinarum inſtitutionū Lactant.) pponitur in exemplo miraculi, Nā cum ex libris Sibyllinis Idea mater eſset accita, & in uado Tyberini fluminis nauis, in qua uehebaꝛ, hæſiſset: nec ulla ui cōmoueretꝛ. Claudiā ferunt, quæ ſemper impudica eſset habita; ob nimios corporis cult⁹, deam ſubmiſsis genibus oraſſe, ut ſi ſe caſtam iudicaret ſuū cingulū ſequeretꝛ. Ita nauim q̄ ab omni iuuentute non ualuit cōmoueri, ab una muliere eſse cōmotam. Hoc autē mirū, & ſexcenta ſimilia dæmonū poteſtate fieri ca. 16. decimi Ciuitatis aſserit Augu. ut qđ nauim, qua (inquit) ſimulachrū matris Phrygiæ uehebatur, tantis hominū boumq; conatib⁹ immobilē redditā, una muliercula zona alligatam, ad ſuę pudiciciæ teſtimoniū mouit & traxit. Aduertendū tamē nō poſse facere mirabilia, id eſt maxima ratione conſtantia, niſi qui habet mentē, prouidentiā, poteſtatem. Ita fiet, ut deus fecerit omnia, nec quicquā eſse poſsit omnino, quod nō originem a deo traxerit. b ℭ Sulpitia paterculi.) Ex Caio Plynio ca. 35. ſeptimi. Abunde Val. Maxi. tit. 16. 8. lib. Merito cōmemoratiōi uiroꝝ Sulpitia Seruiliȷ Paterculi filia. Q. Fuluiȷ Flacci uxor. &c. Sibyllinorum librū monitū refert Ouid. quarto Faſtoꝝ lib. his quidē uerbis.

Roma pudicitia proauorum tempore lapſa eſt,
Cumæam ueteres conſuluiſtis anum
Templa iubet fieri Veneri, quibus ordine factis,
Vnde Venus uerſo numine corda tenet. &c̄.

c ℭ Quod attinet ad tit.) Ex Plyniano fonte, ut cetera capite 43. & 44. lib. ſeptimi. Felix ait Auguſtinus 13. de ſancta trinitate libro, eſt, qui habet quicquid uult, & nihil male uult. Exponit Scotus, id eſt, habituo omniū beneuolitoꝝ. Boetius autē tertio de conſolatione libro, ut beatitudinē ſiue felicitatem, eſse ſtatū bonorū omniū aggregatiōe pfectum, quo quis adepto nihil ulterius deſyderare queat. Hæc autē nulli poteſt cōuenire mortaliū. Huic quadrat Horatiana illa ſententia.

Nihil eſt ab omni parte beatum.
Vſq; adeo nulla eſt ſyncera uoluptas,
Sollicitumq; aliquid lętus interuenit.

Ouidius Metamor. lib. 7. Crœſum Lydoꝝ regē, quom ſe felicē eſse iactaret, his uerbis a Solone ſugillatū ferunt.

Scilicet ultima ſemper.
Expectanda dies homini eſt, diciq; beatus
Ante obitum nemo, ſupremaq; funera debet.

Ad rem ipſam lege Val. Max. in principio lib. ſeptimi, ubi de Aglao etiā num recenſet hiſtoriā. Vnde prouerbiū factū ὄικον μένειν δεῖ τὸν καλῶς εὐδαίμονα domi manere oportet pulchre fortunatum. Claudianus Epigrāmate, Felix q patriis &c̄. Cū quiſpiā lampin Aegenitā beatū diceret, qđ diuiſsimus eſse uidebaꝛ (Erat eñ multarū nauiū gubernator) ad hūc Lacon quidā. Nō attendo (inquit) felicitatē, quæ pēdeat ex funibus, author Plutar. in Apophthegmatis. d ℭ Sylla felix.) Cornelius Sylla in fortuna felix dictus, cū paruulus a nutrice ferretꝛ, mulier obuia, ſalue (inquit) puer tibi, & reipu. tuæ felix. Et ſtatim quæſita, quæ hæc dixiſset, nō potuit inueniri, author Ply. de uiris illuſtribus. Lege de eo Plyniū ca. 43. ſeptimi naturalis hiſtoriæ. Val. titu. ſecūdo noni. Aug. ca. 28. tertiȷ ciuitatis. Plura Plutar. in uita eius. Lucius Florus ca. 21. libri tertiȷ. e ℭ Cortina.) Cōtinens .p cōtentos. Apollinis ſacerdos. Eſt eñ Cortina mēſa Delphici oraculi, unde certa dabantur reſponſa. Lege Strabonē lib. nono. Iuſti. lib. 24. Lucanū in quinto. Dicta aūt Cortina, aut

q̄đ cor teneat, aut q̄đ Tripos ſeptus erat ſerpētis corio, aut certe ſecundū Græcā Etymologiā ὅτι τὴν κόρην τείνει. i. quod extendat puellā. Vt maiorq; uider. Ex Seruio. 3. & 6. Aeneidos.

NVNC ut ad deſtinatum,) Scripturus de orbis terræ regionibus Solinus, merito ab Italia ueluti a reliquis preſtantiore, ſumit initium. Hæc enim (ut Plynianis uerbis utar) in toto orbe, & in q̄cunq; cęli cōuexitas uergit, pulcherrima eſt omniū rebus, uiris, fœminis, ducibus, militibus, ſeruis, ar-

DE ITALIA, ET EIVS LAVDIbus, deq; peculiaribus multis, quæ in ea reperiunť. CAP. VIII.

NVNC,[a] ut ad deſtinatū[b] reuertamur, ad locorum commemorationē ſtilus dirigendus eſt, atq; ideo principaliter in Italiā, cui

tium p̄ſtantia, ingenioꝝ claritatibus. Iā ſitu ac ſalubritate cęli, atq; temperie, acceſſu cunctarum gentiū facili, littorib⁹ portuoſis, benigno uētoꝝ afflatu. Et enim contingit recurrentis poſitio in partē utiliſsimam, & inter ortus, occaſusq; mediā. Aquarum copia, nemoꝝ ſalubritate, montiū articulis, feroꝝ animaliū innocentia. Soli fertilitate, pabuli ubertate. Quicqd/quo carere uita nō debeat, nuſq̄ eſt præſtantius, fruges, uinum, olea, uellera, lina, ueſtes, iuuenci, ne equoꝝ qđē in trigariis preferri ullis uernaculis animaduerto, metallis auri, argenti, æris, ferri q̄diu libuit exercere, nullis ceſsit. Et iis nunc in ſe grauida, pro oīn dote uarios ſuccos, & frugū pomorū ꝑ ſapores fundit. Hæc ex tertio, & 37. uoluminibus Caii Plynii, natura. hiſtoriæ. SCribūt qui de Italia tractauerūt, eā ſitam eſſe, mediam inter Meridiē, & Septētrionem, id quod ex Sphæræ ratione deprehendiť Quæ duo, qđ extrema ſint, uel ob nimiū ſolis ardorem, uel immodicā frigoris aſperitatē, habitationi hūanæ minus accōmoda eſſe conſtat. Eam ob rem Italię ſitum mirūmmodū & fertilē, & plurimū accolis ſalubrē eſſe aiunt. Agrius Socraticus apud Varronē arbitrať, nullā eſſe regionē, quæ tam tota ſit culta. Nā quid in Italia (inquit) utenſile nō modo naſciť, ſed etiā egregiū ſit? Quod far cōferā Cāpano? Quod triticū Apulo? Quod uinū Falerno? Quod oleū Venafro? nō arboribus conſita Italia eſt, ut tota Pomariū uideať? &c. Hinc a Marone primo Aeneid. dictum eſt. Terra antiqua, potens armis, atq; ubere glebæ. Vnde ſit, ut ſi quis ſingula ſingulis conferat, uix terā alterā Italiæ præferre iure poſsit. Nō ab re igitur (quod ad hūc Solini locū maxime attinet) a Marone ueriſico uate ſecūdo Georgicoꝝ lib. ſcriptū eſt.

Sed neq; Medorum ſyluæ ditiſsima terra,
Nec pulcher Ganges, atq; auro turbidus Hermus,
Laudibus Italiæ certent, non Bactra, neq; Indi,
Totaq; thuriferis Panchaia pinguis arenis.
Hic grauidæ fruges, & Bacchi Maſsicus humor
Impleuere, tenent oleæq; armentaq; læta.
Hic uer aſsiduū, atq; alienis menſibus æſtas,
Bis grauidæ pecudes, bis pomis utilis arbos,
Adde tot egregias urbes, operum q; laborem,
Tot congeſta manu præruptis oppida ſaxis,
Fluminaq; antiquos ſubter labentia muros.
An mare quod ſupra memorem? quodq; alluit infra?
An ne lacus tot? &c.

Multis Italia a ueteribus fuit appellata nominibus. Ouidi⁹. 1. Faſtorum.

Vnde diu genti manſit Saturnia nomen,
Dicta fuit Latium, terra latente deo.

Oenotria autem dicta eſt, uel a uino i deſt, οἴνου, qđ optimū in Italia naſcitur. Vel (ut Varro dicit) ab Oenotro rege Sabinoꝝ, author Seruius primo Aene. ſuper illud Oenotrii coluere uiri, Dicta inſuper Heſperia ab Heſpero Atlantis fratre, qui a Germano pulſus/Italiā tenuit, eiq; nomen priſtinæ regionis impoſuit. Sunt autē Heſperiæ duæ, Lege Seruiū. primo Aeneid. ſuper illud. Eſt locus Heſperiā. &c. Auſoniā Italiā appellauit Auſon Vlyſsis, & Calipſus filius, ut Pōpeius refert. Poſtremo ea regio Italia dicta eſt, uel q magnos Italos, hoc eſt boues, habeat. Vituli enim Itali ſunt dicti, authores. M. Varro. ca. 1. ſecundi de Agricultura, & Columella in Prologo ſeptimi. Vel ut Pōpeius ſcribit, ab Italo rege. Sunt qui eā ab Italo Siciliæ rege Italiā appellatam tradant. Lege Seruiū primo Aeneid. ſuper illud,

Italiam dixiſſe ducis de nomine gentem.

Idē ſcribit tertio Aene. De Italiæ diuerſis nominib⁹ habetur duodecimū caput Originū Catonis, ſi tñ id quod extat ſit originū illarū fragmentum. Italiæ terminos paucis deſcribit Appianus in principio operis ſui. Italia (inquit) omniū gentiū domina, ab

Ionio circũdata, plurimũ a Tyrrheno mari uſq; ad Celthas, quos ipſi Galathas uocant, extenditur. QVI externi populi Italiã incoluerint, ſcribit Oui. quarto Faſtorũ libro.

Venerat Euander plena cum claſſe ſuorũ. &c. Plura Diony. Halicarnaſſęus lib. primo antiquitatũ Romanarũ. Lege Myrſilũ in principio. Hi autem incolę, quoniã maiori ex parte Graeci fuerunt, Italia maior Gręcia nuncupata eſt. Italiæ ſitum, & terminos deſcribit Ptolemęus cap. 1. libri tertij Coſmographiæ, ſexta Europæ tabula. Copioſe de Italia Strabo lib. 5. & ſexto. Ply. lib. 3. Virg. ſeptimo & 10. Aeneidos Syllius Italicus lib. 8. Cęſar primo Cõmentariorũ. Martianus Capella lib. 6. Sparſim nemo tã Gręcorũ, q̃ Latinorũ Italiã intactã reliquit. Lege Stephanũ de Vrbibus. b ¶ Ad deſtinatum.) Dixerat in præfatione. Locorũ cõmemoratio plurimũ tenet, in quã partem ferme inclinatior eſt uniuerſa materies. a ¶ In urbe contigimus. Capite ſecũdo ſupra. Plyniana imitatio capi. 5. lib. tertij. Martianus. Italia longe ante alias omnes laudibus ueterum in urbis Ro. gratia prædicanda. b ¶ A M. Catone.) In eo opere, quod de Originibus ſcripſit, quarũ fere omnes meminerunt. c ¶ Locorũ ſalubritatẽ.) Ex cap. tertio, Plynij, & ſecundo Geor. Vir. ut iam diximus. Locorum enim nobilitas ex duobus attendit, noxiorũ. ſ. abſentia, & tandem affluentia ſalutariũ, q̃ duo Virg. prudentiſsime obſeruauit. d ¶ Ouilia, pecuaria.) Veteres codices habẽt Nobilia pecuaria, Plynius. Tam nobilia pecori uellera. e ¶ Bifera

decus iam in urbe [a] contigimus. Sed Italia tanta cura ab omnibus dicta eſt, pręcipue a M. [b] Catone, ut iam inueniri nõ ſit, quod nõ ueterũ authorum præſumpſerit diligentia, largiter in laudem excellentis terræ materia ſuppetente, dum ſcriptores pręſtantiſsimi reputant locorũ [c] ſalubritatem, cęli temperiem, ubertatem ſoli, aprica collium, opaca nemorũ, innoxios ſaltus, uitium, olearumq; prouentus, ouilia, [d] pecuaria, tot amnes, lacus tantos, bifera [e] uiolaria. Inter hæc [f] Veſeuũ flagrantis animæ ſpiritu [h] uaporantem, tepentibꝰ fontibus [g] Baias, colonias [h] tam frequẽtes, tam aſſiduam nouarũ urbiũ gratiã, tam clarum decus ueterũ oppidorũ, quę primũ Aborigenes, Arũci, Pelaſgi, Arcades, Siculi, totius poſtremo Græciæ aduenæ, & in ſumma uictores Romani conſiderunt. Ad hæc littorũ [i] portuoſa, oraſq; patẽtibꝰ gremijs cõmertio orbis accõmodatas. Verum ne prorſus intacta uideatur, in [k] ea quæ minus trita ſunt, animũ intendere haud abſurdum uidetur, & parcius [l] depaſta leuibus ueſtigijs inuiare. Nã quis ignorat, uel dictam, [m] uel conditã

uiolaria.) Quidã putant nõ uiolaria, ſed roſaria, legendũ, propter illud Virgilij 4. Georgicorũ. Biferiq; roſaria peſti. De Peſtanis roſis Oui. 15. Meta. Tepidiq; roſaria peſti. Claudia. de nuptijs Hono.

Ceu geminæ Peſtana roſæ per iugera regnant. Martialis in quarto.

Peſtanis rubeant æmula labra roſis. Item Propertius quinta quarti. Verũ in Lucania non ſolũ roſæ, ſed & alij flores multi/bis anno proueniũt. f ¶ Veſuuius flagrantis. Mons hic in Campania iuxta Neapolim. Dicit etiã Veſeuus, & Veſbius. Lege quæ ſcribit Domitius Sylua ſexta ſecũdi. Statij ſuper illud. Ructaſſent dites Veſuuina incendia. Et Sylua qnta tertij. Nõ adeo Veſuuinus apex. g ¶ Tepentes Baias.) Deſcribit eas eleganter Val. Marc. Epigrãmate 81. lib. undecimi.

Littus beatę Veneris aureum Baias &c. Dictæ aũt Baiæ, a Baio Vlyſsis ſocio. Syl. in 8. Ore giganteo &c. & lib. 12. Docet ille tepentes unde ferant nomẽ Baiæ. &c. h ¶ Colonias tã frequentes.) Ex Plynio ca. 5. tertij. Diony. li. primo. Myrſilo Lesbio in principio. Quid Colonia ſit, & quo a Municipio differat, docet Gel. ca. 13. decimiſexti Noct. Atti. Lege quæ ſcribit Vlpianus tit. 15. li. ultimi Digeſto. Li. i ¶ Littorũ portuoſa.) Id eſt totis littoribus portubus frequens. Id ipſum Ply. ca. 5. tertij ſic explicat. Tot maria, portusq;, gremiumq; terrarũ cõmertio patens undiq;, & tanq̃ ad iuuandos mortales ipſa auida in mare procurrens. k ¶ In ea quæ minus trita ſunt, animũ intendere.) Promiſerat in procemio ſepedẽ a notioribus relaturũ. l ¶ Parcius depaſta.) Metaphora ſumpta ab eo, q in locis auijs, necdum tritis antea, ſe ſequentibus iter ueſtigijs terit. Lucretius lib. primo.

Auia Pieridum peragro loca nullius ante

Trita ſolo. Inuiare aũt ſignificat uiam facere. m ¶ Dicta, uel condita.) Legendũ uidetur,

dictum, uel conditũ, quod & uetuſta exemplaria retinent. Niſi dicta, uel condita multitudinis nũeri eſse intelligamus. DE Ianiculo, & Saturnia ad mentẽ Solini, habetur. 8. Aeneid. Virgilij. Hęc duo p̃terea &c. Itẽ ab Ouid. in principio ſexti Faſtorum. A patre dicta meo quondã Saturnia Roma eſt. &c.

a ℭ A Danae Ardeam.) Danaen Acriſij Argiuorũ regis filiã, cũ a Ioue in hymbrem aureũ uerſo uitiatam pater cognouiſset, in arca incluſam p̃cipitauit in mare, quæ delata in Italiã, & a piſcatoribus inuenta cũ Perſeo, quẽ illic pepererat, regi eius loci oblata ẽ. Cumq̃ rex eam uxorẽ duxiſſet, Ardeę auis augurio monitus, cũ Danae cõiuge Ardeam urbem condidiſse dicitur, author Lactan. 2. & 6. Thebaidos. Meminit Virg. 7. Aene. Acriſioneis Danae &c. Loca hęc nudis nominibus recenſet Mela Pomponius, in ſecundo. Ply. omnia cap. 5. lib. tertij. DE cõditoribus harũ urbiũ, Marcianus ca. 14. lib. ſexti. b ℭ Polyden.) Polyde quæ nam ſit urbs nondũ legi. Suidas dicit πολυδιον. eſse nomẽ urbis, ſed cuius regionis nõ explicat. DE Pompeijs Martian. in ſexto, ab Hercule Herculaniũ ad radicẽ Veſuuij, a q̃ haud p̃cul Põpeios cũ boũ põpã duceret Iberorũ. Vide Serui. 6. Aen. ſup illud. Dicitur, & tenebroſa palus Acheronte refuſo. c ℭ In Liguria quoq̃ lapidarios cãpos.) Ply. ca. 4. tertij, & Mela Pom. in ſecundo, hos campos in Narbonenſi eſse dicũt. Cato in Originibus. C. Sempronius. Martianus lib. 6. & Solinus ipſe in Liguria. Hãc differentiã accidiſse crediderim, p̃pter Liguriæ, & Narbonenſis uicinitatẽ. Vel q̃d ij Liguriæ lapidarij campi, alij ſint ab his quos in Narbonẽſi eſse fabulant̃. Fabulã hãc ex Aeſchylo in Prometheo ſoluto, abunde refert Diony. Halicar. circa mediũ primi Antiq. Roma. libri. Strabo quoq̃ eiuſdẽ poetæ de hac ipſa re uerſus refert.

d ℭ Regionẽ Ionicã ab Ione Naulochi filia.) Martianus lib. 6. Idẽ etiã (inquit) Ioniæ nomẽ dedit. Nã Ionẽ Naulochi filiã obſidentẽ uias latrocinaliter/interemit. e ℭ Alchippen.) Sic hũc locũ ex Plynio caſtigauimus, cũ antea legeret̃, tum Archippenã, tum Archippen, in alijs codicibus Achippen. Verba Plynij, quæ Solinus hoc loco ſecutus eſt, ex ca. 12. tertij ſunt hæc. Gelianus author eſt lacu Fucino hauſtum Marſorũ oppidũ Alchippe conditũ a Marſya duce Lydorũ. DE Marſya Lydorum duce meminit etiã in Origi. M. Cato f ℭ A Iaſone templũ Iunonis Argiuæ.) Sumpſit hęc Solinus ex ca. 5. tertij Ply. Domitius in Cõmentarijs Syluę primæ tertij Papinij, exiſtimat nõ Argiuę, ſed Acreæ legendũ eſse, de qua re plura diſserit Hermo. ca. 5. tertij Caſtigationũ Plynianarũ. Fabulantur Græcorũ quidã, Apollinem, Neptunũ, & Iunonẽ, quondã de Ioue ex imperio eijciendo cogitaſse. Quod cũ Iuppiter reſciuiſſet, diuerſis ab eo pœnis eos affectos aiunt. Apollinẽ, & Neptunnũ Laomedonti in cõſtruendis Troianis mœnibus, ſeruire coactos, Iunonẽ ipſam coniectam in uincula, ac poſt cœlo eiectã. Hæc in terris nitam agens, cũ ad Enipheũ amnẽ p̃ter ſolitũ inundantẽ peruenisset, & ſe anũ ſimulaſset, a Iaſone per flumẽ tranſuecta eſt. Eã ob rẽ fauiſse ea plurimũ Iaſoni deinceps credita eſt. Meminit Lactã. 5. Thebaidos apud Statiũ. Et Val. Flaccus primo Argonauticon.

Omnipotẽs regina (inquit) quam turbidus atro
Aethere cæruleum quateret cum Iuppiter imbrẽ,
Ipſe ego præcipiti tumidum per Eniphea nimbo
In campos, & tuta tuli, nec credere quiui
Ante deam, q̃ te tonitru, nutuq̃ repoſci
Coniugis, & ſubita raptã formidine uidi.

Nõ mirũ igit̃ ſi Iunoni Argiuę a Iaſone in Italia tẽplũ conſtructũ fuerit. g ℭ A Pelopidis Piſas.) Vetuſti codices habent a Pelope, Eodẽ modo Ply. c. 5. tertij. De Piſis Etruriæ ſic Stra. in. 5. Piſę ab ijs cõditę ſunt Piſanis, qui e Pelopõneſo cũ Neſtore aduerſus Iliũ militarũt. Renauigantes aũt errore diſiecti. Hi q̃dẽ Metapontũ. Alij uero Pyſanũ tenuerũt agrũ. Cuncti Pylij uocati &c. Meminit Virg. 10. Aene. Alpheæ ab origine Piſę &c. DE Daunijs populis, Ply. ca. xi. tertij, & Stra. li. 5. Porphyrio, ſcribit. 1. Carmi. Hora. ode. 22. Dauniã dictã eſse a Dauno rege Diomedis ſocero. DE Iapygia Ply. c. 10. tertij, & Stra. lib. 5. & 6.

h ℭ Tyrrhenos a Tyr.) Extat libellus Myrſili Lesbij, q̃ de Tyrrhenorũ origine inſcribit̃. Lege Serui. 8. Aene. ſup. illud. Vrbis Agellinę. Itẽ Syliũ in principio quinti. Seruius. 7. Aene. dicit Coram dictã a Coa Catylli, & Tyburti fratre. Ply. ca. 5. tertij, ut Solinus. i ℭ Agillã a Pelaſgis.) Hæc urbs, ut Cato, &

a a Iano Ianiculũ, a Saturno Latiũ, atq̃ Saturniã, a Danae [a] Ardeam: a comitibus Herculis Polyden, [b] ab ipſo in Campania Pompeios, quia uictor ex Hiſpania pompã boũ duxerat. In Liguria [c] quoq̃ lapidarios campos, q̃d a Ioue eo dimicante credunt̃ pluiſse ſaxa. Regionẽ [d] Ionicã ab Ione Naulochi filia, quã procaciter inſidentẽ uias Hercules interemit, ut ferunt. [e] Alchippen a Marſya rege Lydorũ, q̃d hiatu terræ hauſtum diſsolutũ eſt in lacũ Fucinũ. [f] A Iaſone templum Iunonis Argiuæ. A [g] Pelopidis piſas, a Cleolao Minois filio Daunios, & Iapigas a Iapige Dędali filio, Tyrrhenos [h] a Tyrrheno rege Lydię, Coram a Dardano, Agillã [i] a Pelaſgis, qui primi in

que oppida italię quos habuerit côditores

b

c

alij ſcribunt, alio nomine Cære dicta eſt, cuius cauſam refert Seruius. 8. Aeneid. Agilla (inquit) ciuitas eſt Tuſciæ a conditore appellata, cui ex inſcitia Romana, aliud eſt inſitū nomen. Nā cū Romani euntes per Thuſciam, interrogarēt Agellinos, quæ diceref ciuitas, & illi (utpote Græci) quid audirent ignorātes, & optimū ducentes ſi prius eos ſalutarent. Dixerunt χαῖρε, quā ſalutationē Romani ciuitatis nomen eſſe arbitrati ſunt, & detracta aſpiratione, eam Cære nominauerūt. Citat Iginū authorem in urbibus Italicis. Fuit hęc urbs q̄ndam Lydiæ gentis ſedes.

Hāc (ut canit Maro) multos florentē annos rex deinde ſuperbo
Imperio, & ſæuis tenuit Mezentius annis.

a ¶ Haleſo.) Faliſcos (inq̄t idem Seruius. 8. Aenei.) Hiliſus condidit, immurata. h. in. f. Ouidius de eo Faſto℞. 4. ſic ait.

Venerat Atrides fatis agitatus Haleſus,
A quo ſe dictam terra Phaliſca putat.

Exiſtimāt nonnulli eum locum eſſe, quē inuerſo uocabulo, Montēflaſconē uocant, ob uini nobilitatem Romipetis nomiatiſſimū. DE Falerijs meminit Strabo, Ptolemęus, Ply. Falerienſes nominat, cap. 13. lib. tertij. b

latium literas intulerūt. Ab Haleſo [a] Argiuo Faliſcam, a Falerio Argiuo Falerios, Feſcēniū [b] quoq; ab Argiuis, portum Partheniū a Phocēſibus. Tybur, [c] ſicut Cato facit teſtimoniū, a Catillo Arcade præfecto claſſis Euandri, ſicut Sextius, ab Argiua iuuentute, Catillus enim Amphiarai filius, poſt prodigialem [d] patris apud Thebas interitū Oeclei aui iuſſu cū omni fœtu uel ſacro miſſus tres liberos in Italia procreauit. Tiburtū, Coram, Catillum, qui depulſis ex oppido Sicilię ueteribus Sicanis a nomine Tiburti fratris natu maximi urbem uocauerunt. Mox in [e] Brutijs ab Vlyſſe [f] extructū, templū Mineruæ. Inſula [g] Ligia appellata abiecto ibi corpore Sirenis ita no-

¶ Feſceninū ab Argiuis.) Diſcrepat a Solino Seruius. 7. Aene. ſcribens Feſceninū oppidū Campaniæ, ubi nuptialia inuenta ſunt, hi (inquit) populi ducunt originē ab Athenienſibus. DE. Parthenio portu Ply. ca. 5. lib. tertij. Græci παρθενῶνα locū dicūt, in quo uirgines habitent. c ¶ Tybur a Catyllo.) De Græcia (inquit. 7. Aene. Seruius grāmaticus) tres fratres uenerūt, ad Italiā, Catyllus, Coras, Tyburnus, Hi ſimul omnes unā fecere ciuitatē, & eam de fratris maioris nomine, Tybur appellauerūt, licet & alias fecerint ſinguli. Virgilius ſeptimo Aeneidos.

Tum gemini fratres Tyburtia mœnia linqunt,
Fratris Tyburti dictam cognomine gentem,
Catillusq;, acerq; Coras, Argiua iuuentus.

d ¶ Poſt prodigialē patris interitū.) Amphiaraus augur Oeclei, uel ut uolunt alij, Lyncei, & Hypermeſtræ filius, prouiderat ſe periturū omnino, ſi inſtanti Thebano bello/ afforet. Eam ob cauſam alijs p̄ter uxorē Eriphylen omnibus inſcijs/ latitabat. Hunc Eriphyle aureo torque dono a Polynice accepto, contempto cōiugali uinculo, maritū Amphiaraum Adraſto fratri indicat. Is inuitus in bellū pergit. Sed cū contra hoſtes fortiter pugnar, hiatu terræ cum curru, & equis abſorptus eſt. Quo in loco ab urbe Oropo duodecim ferme ſtadijs, ſacellū cōſtruxerūt, eiq; diuinos honores inſtituerunt. Quā religionē reliqua Græcia ſecuta eſt. Authores Pauſanias in Attica. Dio. Siculus in quinto. Ply. cap. 45. ſextudecimi. Papinius ſeptimo Theb. e ¶ Brutijs.) Brutij populi poſt Sannites, in Siculū uſq; fretū protendētes. f ¶ Ab Vlyſſe extructū tem. Mineruæ.) De hoc Mineruæ templo ab Vlyſſe extructo in Brutijs, nil me legiſſe memini. Scribit Strabo lib. 6. prope Temeſſā ſacellū eſſe oleaſtris circumſeptū Polytæ Vlyſſis ſocio dicatū, Quē Barbaro℞ fraude trucidatum, graues excitaſſe iras tradunt, ad eosq; extare prouerbiū. Heroem Temeſſæ ingruere dicat nemo. Idem Strabo, Brutios Lucano℞ lingua dici rebelles, & fugitiuos dicit. Antea enim (inquit) Brutij Lucano℞ paſtores erant, a quibus tranſfugerūt. Dehinc remiſſi, in libertate, uitā exegerūt. Multa de Brutio℞ origine, & nomine Diod. Siculus lib. 16. Iuſti. lib. 23. a Brutia quadā fœmina nomen accepiſſe refert. Stephanus de Vrbibus dicit, τὴν βρεττίαν μοῖραν σικελίας. Brutiā partem eſſe Siciliæ. In his locis Pomp. Mela, & C. Plynius ponūt Mineruæ promontoriū, in quo hoc templū ædificatū dicunt. Fuit & apud Luceriam Mineruæ fanū, priſcis donis refertum, ut idem Strabo eodē libro author eſt. g ¶ Inſula Ligia.) Cū hæc ſcriberemus, nihil relatu dignius, de Ligia inſula occurrebat ijs, quę in Ariſto. monimentis ſcripta memoria tenebamus. Subſcripſimus ergo eius uerba, ex ca. 91. eius operis cui de Admirandis in natura inſcriptionē indidit. Sirenuſſas inſulas (inquit) poſitas eſſe intra Italiæ ambitum ferūt, circa maxime illud interfluens mare, quod promontoriū illidit, in cuius ſinu, Cuma ipſa ſita eſt, & ea ciuitas, quā Poſidoniā uocant. Sunt enim tres, quarū unā quidē Parthenopen appellant, alterā uero Leucoſiam, tertiā Ligiā, ubi unaquæq; ſuū poſsidet templū, quod ſumma cū oim

a minatæ. Parthenope[a] a Parthenopes Sirenis ſepulchro, quã Auguſt⁹[b] poſtea Neapolin eſſe maluit. Præneſte, ut Zenodotus refert, a Præneſte Vlyſsis nepote/ Latini filio, Aut, ut Præneſtini b ſonant libri, a [c] Cæculo, quẽ iuxta ignes fortuitos inuenerunt (ut fama eſt) Digitiorꝫ ſorores. Notum eſt a Philoctete Petiliã conſtitutam. Arpos,[d] & Beneuentũ[e] a Diomede. Patauium ab

circum habitantiũ ueneratione, exquiſitiſq; ſacris excolitur. Triũ Sirenuſsarũ inſularũ meminerunt etiã Ply. ca. 10. lib. tertij. Strabo lib. primo. Stephanus de urbibus. Strabonis uerba ſunt. Ad Poſsidoniatem ſinũ paruæ tres adiacent inſulæ, deſertæ, petroſæ, quas Sirenuſsas uocant. Euſtathius Homerũ duas tm̃ Sirenuſsas poſuiſſe ſcribit, nec eas qdẽ ꝓprijs nominibus nũcupaſſe. Stephan⁹, & cæteri ferme omnes, Sirenũ nomina hęc eſſe tradunt. παρθενώπην, λευκωσίαν, καὶ λίγειαν. Referunt Palephatus, & Seruius Sirenes meretrices fuiſſe, ſumptis nominibus ex meretricũ cõſuetudine. παρθενώπην enim uirginem, λευκωσίαν, albam, λιγύα canoram Gręci dicunt. Candore enim & cantu ad ſe amatores alliciunt, præſertim cũ ſe uirgines mentiunt̃. Hinc puerbiali figura primo epiſtolarꝫ ab Horatio dictum eſt. Sirenũ uoces, in eos, qui cõpoſitis blanditijs quẽpiam conant̃ excipere. Lycophronis iterpres Sirenes tres uocari tradit, Piſinoen, Aglaopen, Theſiepian. Scribit Lycophron inſulã eſſe Tirinã nomine, in qua Ligia Siren colebatur. Plura de Sirenibus Seruius in fine. 5. Aene. ſuper illud. Iamq; adeo ſcopulos &c. Quæ omnia ſumpta ſunt ex. 12. Odyſseæ Homeri, cuius uerſus Cicero in Latinũ uertit, li. quinto, de Finibus bonorꝫ & malorꝫ. Eos parũ infra hoc ipſo capite recenſebo. a ℭ Parthenope.) Sumpta ex cap. 5. tertij Ply. Similia ſcribit Syllius in principio. 12. bellorꝫ Punicorꝫ.

Prima inſtaurantem ſenſit certamina mitis Parthenope &c. Et parum infra.
Sirenum dedit una ſuum memorabile nomen
Parthenope muris Acheloias, ęquore cuius
Regnauere diu cantus, cum dulce per undas
Exitium miſeris caneret non proſpera nautis.

Plura de hac urbe Procopius lib. primo de bello Gothorꝫ. Hęc urbs ob multa inſignis, ſed Maronis uatis ſepulchro celeberrima. Cuius uatis oſſa, ut Aelius Donatus tradit, iuſſu Auguſti, Neapolim tranſlata ſunt, ſepultaq; uia Puteolana intra lapidẽ ſecundũ, ſuoq; ſepulchro id Diſtichon, quod ipſe fecerat, inſcriptũ eſt.

Mantua me genuit, Calabri rapuere, tenet nunc
Parthenope, cecini paſcua, rura, duces.

b ℭ Auguſtus poſtea Neapolin eſſe maluit.) Strabo lib. 5. ſcribit Neapolin idcirco dictã, quoniã eam uariæ gentes incoluerint. Poſt Dicearchiã (inquit) Neapolis eſt Cumanorꝫ. Poſtea uero & Chalcidenſes incoluerũt, & ex Pithecuſis, Atheniſq; uenientes. Vnde & noua ciuitas. i. νεάπολις appellata fuit, ubi Parthenopes unius e Sirenibus ſepulchrũ oſtenditur. &c. Vide Stephanũ. c ℭ Præneſte.) Hæc urbs quondã, (authore Strabone in. 5.) Poliſtephanos, id eſt multarũ coronarũ, appellata eſt. Seruius ſeptimo Aenei. Præneſte dici exiſtimat ἀπὸ τῶν πρίνων. i. ab Ilicibus, quæ illic abũdant. Stephanus de eo, a quo dicta eſt, ſic ait πραίνεσος πόλις ἰταλίας ἀπὸ πραινέσου τοῦ λατίνου τοῦ ὀδυσσέως καὶ κίρκης υἱοῦ. hoc eſt. Præneſte ciuitas Italiæ a Præneſto latino Vlyſsis, & Circes filio. Vide Plutar. ca. ultimo Paralelorꝫ. d ℭ A Cæculo.) Virgiliana imitatio ſeptimo Aeneidos.

Nec Præneſtinæ fundator defuit urbis,
Vulcano genitum pecora inter agreſtia regem,
Inuentumq; focis, omnis quem credidit ætas
Cæculus.

Super quo loco (quod maxime ad hanc Solini hiſtoriã pertinet) ſic ſcribit Serui⁹ Honoratus. Pręneſte (inquit) erant Pontifices, & dij Indigetes, ſicut etiã Romę. Erant etiã illic duo fratres, qui diui appellabant̃. Horꝫ ſoror dũ ad focũ ſederet reſiliens ſcintilla eius uterũ percuſsit, unde dicit̃ concepiſſe. Poſtea enixa puerũ iuxta templũ Iouis abiecit, quẽ uirgines aquatũ euntes, iuxta ignẽ inuentum/ ſuſtulerunt, qui a fonte haud longe erat, unde Vulcani dictus eſt filius. Ex uerbis his Seruij uidetur legendũ apud Solinũ nõ digitiorꝫ, ſed diuorꝫ. Vel apud Seruiũ nõ Diui, ſed Digitij. Vel ut alterũ cognomẽ ſit. Pro his, quæ de Philoctete hic dicunt̃. Lege Ariſto. cap. 94. de Admirandis in natura. e ℭ Arpos.) Ex Ply. ca. xi. li. tertij. Eam urbem Plynius, & Strabo lib. 6. dictam aiunt Hargos Hippium, mox Argirippã Diomede condente. f ℭ Beneuentum.) Beneuentũ (inquit c. xi. tertij. C. Plynius) auſpicatius mutato nomine, quæ quondã appellata Maleuentũ. Nõ grauabor aſcribere uerba Procopij ex primo de bello Gothorꝫ libro, cur Maleuentũ antea dictum fuerit. Inter cætera oppida (inqt) & Beneuentũ ad Romanos defecit, quod Maleuentũ quondã priſci dixere. Id namq; oppidũ Dalma-

tiæ ex aduerſo oppoſitū eſt, incontinentiq; ſitū, in quod ſpiritus uiolētior quidā, & acerbiſsimus ingruere conſueuit. Qui utiq; ubi flare occeperit, nullo fit pacto, qui ea iter faciat inuenturus, ſed domi ſe continent omnes. Nam uenti huius ea eſt uiolentia, ut uel equitē cum equo ſimul arreptū ſublimē deferat. Diuq; per aerē circumactū, & quocunq; tulerit caſus proiectum interimat. Vnde & Maleuentum contra Dalmatiā (ut diximus) & in edito poſitū, eo ex uento tolleratu difficili, ſortitū eſt nomen. Vrbem hanc cū Diomedes &c.

Antenore [a] Metapontū [b] a Pylijs. Scyllacium ab Athenieſibus. Sybarim a Trœzenijs, & a Sagari a
Aiacis Locri filio. Sallentinos a Lycijs. [c] Anconā a Siculis. Gabios a Galatio, & Bio Siculis fratribus. Ab [d] Heraclidis Tarentū. Inſulam Tenſam b
ab Ionibus. Pæſtum a Dorenſibus. A [e] Miſcello Achæo Crotona. Rhegium a Chalcidenſibus. Caulonam & Terinā a Crotonienſibus. A Na-

a ☾ Patauiū ab Antenore.) Hanc urbem a primæuo eius exordio, in hæc uſq; tempora fuiſſe clariſsimā norūt uel mediocriter eruditi. De ea cū alijs tū Strabo quinto Geographię libro mira tradūt. Patauiū (inquit Strabo) cunctas eius regionis urbes excellit. Nuper quidem in ea cenſi ſunt, quingenti equeſtris ordinis uiri. Antiquę autē annis centū, & xx. militū milia miſiſſe cōſtat. Quā uero ciuitas ipſa & uirorū ꝓbitate, & artiū bonitate floruerit, magnitudo cū aliarū rerū maximo apparatu Romā miſſarum, tū uero pannorū, & ueſtimentorū omnifariā mercatura declarat, &c. Aduentum Antenoris in Italiā, & Patauinæ urbis exędificatio, canit Maro. i. Aene. Antenor potuit &c. Et infra.

Hic tamen ille urbem Patauī, ſedesq; locauit
Teucrorū, & genti nomen dedit, armaq; fixit
Troia, nunc placido compoſtus pace quieſcit.

Dictum aūt Patauiū, uel a Padi fluminis uicinitate quaſi Padauiū. Vel ἀπὸ τοῦ πέτεσθαι. i. a uolando, qđ captato augurio dicit̄ conditū. Vel qđ auem celo petiſſe dicitur, & eo loco condidiſſe ciuitatem. Author Seruius primo Aenei. Extat hodie in eadē urbe Antenoris ſepulchrū uetuſtiſsimū cū huiuſmodi inſcriptione, quæ ob nimiā uetuſtatem uix legi poteſt.

Inclytus Antenor patriā uox niſa quietem,
Tranſtulit huc Henetos, Dardanidumq; fugas.
Expulit Euganeos, Patauinam condidit urbem,
Quem tenet hic humili marmore cęſa domus.

Faciunt, quæ habentur infra cap. 56. b ☾ Metapontū.) De his urbibus ſcribunt Strabo lib. 6. C. Plynius lib. 3. maxime ca. xi. Ptolemæus ca. i. tertij. Item Pomponius, & Stephanus. DE Scyllatio Strabo lib. 6. Poſt hanc (inquit) eſt Scylletiū Athenienſiū colonia, qui Mneſtei comites fuere. Hoc tempore σκυλλάκιον uocatur. c ☾ Anconā.) De hac Piceni urbe, lege Ply. c. 13. lib. tertij. & Strabonē lib. 5. Iuuenalis Saty. 4. Doricam eam uocat, quoniā Syracuſani, a quibus fuit condita, Dorenſes habent authores. In ea urbe Venus quondā Religioſiſsime colebatur. Catullo ad Annales Voluſij, & Iuuenale authoribus.

Ante domum Veneris, quam Dorica ſuſtinet Ancon.

Sortita nomē Plynio, & Mela authorib⁹, a forma, & ſitu. ἀγκὼν enim Græce, tum cubitus, tum eminens locus, tū flexus dicitur. Inter alia eius urbis inſignia, nobili portu / memoranda. d ☾ Ab Heraclidis Tarentū.) Tarentū nobilis Calabriæ ciuitas, a Tara Neptuni filio primū conditū, ſed Lacedæmonij Partheniatæ. i. ex Lacedęmonijs uirginibus orti, duce Phalanto illuc nauigantes, ab eisq; auctum oppidū incoluerunt. Hinc ab Ouidio. 15. Metamor. Lacedæmoniū Tarentū nuncupat̄. Hiſtoriā copioſe recenſet Seruius. 4. Georg. Virg. ſuper illud. Namq; ſub Oebalij. Et tertio Aene. ſuper eo uerſu. Hinc ſinus Herculei &c. Quod aūt Solinus dicit Tarentū ab Heraclidis conditū, non eſt dictus contrariū, quoniā Phalantus is ab Hercule octauus ducit originē. HAud ab hoc loco alienū eſt, quod ſcribit Ariſto. in eo lib. cui de Admirandis in natura nomen eſt, cap. 93. Poſtq̄ (inquit) Tarentinos Hercules cępit, ferunt eam regionē Heracleā fuiſſe appellatam, cū antea ab Ionicis poſſeſſa Pleion diceretur, atq; deinde ipſis a Troianis deuictis Sigion uocitata. Ex hac hiſtoria exiſtimat Ianus Parrhaſius a Virgilio. 3. Aeneid. dictum, Herculeum Tarentum. e ☾ A Myſcello Achęo Crotona.) Sunt, qui legant, a Miſcello, & Archia, ex Strabone fortaſsis moti, qui ait Miſcellū Archiæ auxilio, Crotonē condidiſſe, ſed a Myſcello Achæo. i. Græco, legendū poti⁹ etſi Archia Syracuſarū conditor auxiliū tulerit. Hercules perempto Geryone per Italiā boues ductitās, a Crotone uiro quodā nobili hoſpitio ſuſceptus eſt. Hunc Hercules per ignorantiā perimens / cōſtructo ſepulchro, honorifice ſepeliuit. Lociq; eius incolis futurū prædixit, ut eo loco inſignis urbs defuncti nomine conderet̄. Nec diu poſt, Myculum, Alcmonis Argolici filium in ſomnis idem Hercules alloquitur additus, ni pareat minis plurimis.

Lapidoſas (inquit) Aeſeris undas
I pete diuerſā

a ricijs Locros. Heretū[a] a Gręcis in honorē Herę. Sic enim Græci Iunonē uocāt. Ariciam ab Archiloco Siculo. Vnde & nomen (ut Caſsio Heminæ placet) tractum. Hoc in loco Oreſtes[b] ora-
b culo monitus ſimulacrū Scythicæ Dianæ, quod de Taurica extulerat, prius q̄ Argos peteret cōſecrauit. A[c] Zanclenſibus Metaurū locatum. A Locrenſibus Metapontū, quod nunc Vibo dici-
c tur. Bocchus abſoluit, Gallorū[d] ueterū propaginem Vmbros eſse. Marcus Antonius aſseuerat hos eoſdem, q̄ tempore aquoſæ cladis imbribus ſuperfuerint, Vmbros eſse nominatos. Li-
d ciniano placet a[e] Meſsapo Græco, Meſsapiæ datam originem, uerſam poſtmodum in nomen Calabriæ, quam in exordio Oenotri[f] frater Peucetius, Peucetiam nominauerat. Par ſententia eſt inter authores, a gubernatore Aeneæ Palinurum[g] appellatum. A tubicine Miſenum.

I pete diuerſi patrias age deſere ſedes. Rurſus nō parenti Mycilo idem Hercules minitans uiſus eſt, qui tandem relictis patrijs ſedibus nauigans.

Inuenit Aeſerei fatalia fluminis ora. Oſsa tegebat humus, iuſsaq; ibi mœnia terra
Nec ꝓcul hinc tumulū, ſub q̄ ſacrata Crotonis Condidit, & nomen tumulati traxit in urbē.

Hāc hiſtoriā plurimis carminibus refert Naſo Transformationū uolumine quintodecimo. Multo aliter oraculū de condenda hac urbe recenſet Strabo lib. 6. Conditorem nō Mycilū, ſed Myſcellum nominans. Alij ſcribūt Myſcello ex Adytis huiuſmodi oraculū fuiſsē redditū, ibi ſcilicet ab eo ciuitatem condendam, ubi ipſum in ſerenitate pluuia excepiſset. Euenit tandē, ut cū is in Italiā nauigaſset, obq; oraculi incertitudinē plurimū fluctuaret, cūq; ei pellex mœſta, ubertimq; flens ſereno tēpore aſsediſset, ratus impletū oraculū, Crotonienſem condidit ciuitatem. Stephanus tres urbes hui9 nominis eſse dicit. DE Crotone plura Liuius lib. 24. ab urbe condita. Et Strabo eodē lib. 6. a ℭ Heretum.) quaſi Iunonium dicas. Græci enim ἥραν Iunonē dicunt. b ℭ Oreſtes oraculo monitus.) Quæ hic de Oreſte, & Scythicæ Dianæ ſimulacro ſcribit Solinus, habes copioſe apud Seruiū 2. Aenei. ſuper illud. Sanguine placaſtis uentos. Item ab Horatio ode. 7. primi Carminū. Rurſus ab Ouidio quarta quarti Triſtiū. De alijs urbibus, quas hic Solinus recenſet, Plynius, Strabo, Ptolemęus, Stephanus, Mela. c ℭ A Zanclenſibus.) Zanclen oppidū tū Achaiæ, tum Siciliæ eſse ſcribit Ply. ca. 8. tertij, & cap. 5. quarti naturalis hiſtoriæ. Zancle Siculæ inditū nomē aiunt q̄ falcis formā plurimū ſit aſsimilis. Siculi eñ (ut etiā Thucidides meminit lib. 6.) ζάγκλην falcē dicunt. Syl. aūt li. 14. bellorū Punicorū nomē accepiſse ait, q̄ Saturni falx ibi reperta fuerit. Nec Zanclęa gerunt &c. Id autē iccirco a poetis fictū tradunt, q̄ ſolū Siculū fertiliſsimū habeat. d ℭ Gallorū ueterū propaginē Vmbros.) Cato in Originibus, Galliā Togatā (inquit) primi coluere Liburni, & Siculi, quos pepulere Vmbri. Hos Etruſci trecentis, & amplius eorū ualidiſsimis oppidis iuſti more belli expugnatis. Eos tandē uicere Galli. Idē ſcribit Ply. ca. 14. lib. tertij. Vmbrorū gens (inquit) antiquiſſima Italiæ exiſtimatur, ut quos Vmbros a Græcis putent dictos, q̄ inundatione terrarū imbribus ſuperfuiſsent. Trecenta eorū oppida Tuſci debellaſse reperiūtur, ὀμβρέω pluo. ὄμβρημα, & ὄμβρος, imber. ὄμβριος pluuialis. De Vmbris lege Sylliū lib. 8. Sed non ruricolæ firmarunt. &c. e ℭ A Meſſapo Græco.) Sciendū, authore Seruio 8. Aene. Apuliā uno dictā uocabulo, ſed huius partē, quā Diomedes tenuit, Meſsapiā, & Peucetiā a duobus fratribus denominatā, qui illic imperarunt. Alij (inqt) aliter ſentiunt de Meſsapiæ nomine. In Antedonis enim ora, qui Bœotiæ eſt mons, ſtat Meſsapius, a duce Meſsapo nominatus, qui aduentās in Iapygiā ab ſe Meſsapiā regionē appellauit. Itē Dauniam a Dauno rege Apuliæ. Vide Ply. c. xi. tertij. Hunc Meſsapū fingit Virg. in 7. Aene. fuiſse Neptunni filium.

At Meſsapus equum domitor Neptunnia proles,
Quem nec fas igni cuiquā, nec ſternere ferro. &c.

Ab hoc Meſsapo Ennius dicit ſe originē ducere. Seruius 7. Aene. Itē. Ennius antiqua Meſsapi ab origine regis/Syllius bellorū Punicorū duodecio. f ℭ Oenotri frater Peucetius.) Ex ca. xi. tertij Plynij. g ℭ Palinurū appellatū.) Virgiliū imitatur in 6.

Nam tua finitimi longe, lateq; per urbes
Prodigijs acti cœleſtibus oſsa piabunt,
Et ſtatuent tumulum, & tumulo ſolennia mittent,
Aeternumq; locus Palinuri nomen habebit.

SAne aduertendum iuxta Palinurum

promontoriũ, urbem eſſe Heliam, uel, ut alij, Veliã nominatã, ubi Palinurus Aeneæ claſsis gubernator ſubmerſus/ſepultus eſt. Ex hac hiſtoria tollit̃ mendũ ex Papiniano codice. Sylua enim. 3. li. quinti, de patre loquens ſic in omnibus exẽplaribus ſcriptũ eſt.

Graia refert Selle, Graius qua puppe magiſter
Excidit, & medijs miſer uigilauit in undis.

Quibus uerſibus Palinuri tãgit hiſtoriã. Ergo legendũ eſt nõ Selle Graius, ſed Velie Phrygius, ſic uidelicet.

A [a] conſobrina Leucoſiam inſulã. Inter omnes a
perſpicue cõuenit, a [b] nutrice Caieta, Caietã. Ab
uxore Lauinia, Lauiniũ eſſe nuncupatum, quod
poſt Troię excidium (ſicut Coſconius perhibet)
quarto anno extructũ eſt. Nec [c] omiſsum ſit Ae- b
neam æſtate ab Ilio capto ſecunda Italicis littori-
bus appulſum, ut Hemina tradit, ſocijs non am-
plius ſexcentis in agro Laurenti poſuiſſe caſtra.
Vbi dum ſimulacrum, quod ſecũ ex Sicilia ad- c
uexerat/dedicat Veneri matri, q̃ [d] ἀφροδίτη dicit̃,

Grata refert Velie, Phrygius q̃ (puppe magiſter
Excidit.

Domitius de bonis literis optime meritus, neſcio quã de Selle, nullo authore tõfingat hiſtoriã. DE Miſeno habetur ex eodẽ ſexto Aeneidos.

Monte ſub aerio, qui nũc Mi- (ſenus ab illo
Dicitur, æternumq; tenet per ſæcula nomen.

Syllius quoq; libro duodecimo.

Nec non Miſenum ſeruantem (Idęa ſepulchro
Nomina.

a ℂ A conſobrina Leucoſiam.) Duæ ſunt ueterum ſententiæ de Leucoſiæ inſulæ nuncupatione. Pli. ca. ſeptimo lib. tertij tradit eã nomenclaturã a Leucoſia, una trium Sirenum fuiſſe ſortitã. Cõtra Pęſtanũ ſinũ (inquit) Leucoſia eſt, a Sirene ibi ſepulta/appellata. Idẽ ſcribit Stra. in principio li. ſexti. Aliorũ opinio eſt, ei inſulæ a Leucoſia Aeneæ conſobrina nomẽ datũ. Sed quo res fiat dilucidior, & Dionyſij locus emaculet̃, aſcribam eius authoris ex primo Antiquitatũ Romanarũ lib. uerba. Qui uero (inquit) cũ Aenea nauigarũt ex Sicilia per Tyrrhenũ mare, primã in Italiã ſtationem habuerunt in portu Palinuro, qui quidẽ eam appellationẽ habuiſſe dicit̃, ex uno gubernatorũ Aeneæ ibi mortuo. Poſtea inſulæ adhæſerunt, cui nomẽ poſuere Leucoſia a conſobrina quadã Aeneę circa eum locũ mortua. Inde tranſeuntes in portũ profundũ, & bonũ in Opicis, morientẽ ibi Miſeno uiro quodã illuſtri, ab eo quoq; portũ nominauerũt. Inſulæq; Prochytæ, & ꝓmõtorio Epytichæ claſſe cũ appuliſſent, cognomina pariter illis locis dederunt morientiũ fœminarũ, uolentes loca ipſa monumenta facere. Harum uero altera Aeneæ cognata fuiſſe dicit̃: nutrix altera. Hucuſq; Diony. Quo loco nõ Laucaſia, ſed Leucoſia legendũ eſt. Errorẽ conſimilẽ reperies apud Feſtũ, ubi pro Leucoſia, Lectoſia paſsim legit̃. Leucoſia (inquit) inſula dicta a conſobrina Aeneæ ibidẽ ſepulta. De Leucoſia inſula, ubi de Ligia ſermonẽ habuimus, hoc ipſo capite ex Ariſto. fecimus mentionẽ. b ℂ A nutrice Caieta.) Sumptũ ex principio ſeptimi Aeneidos Virgilij.

Tu quoq; littoribus noſtris Aeneia nutrix
Aeternam moriens famam Caieta dediſti. &c.

Sunt qui hanc urbẽ a Laconibus fuiſſe conditã autumẽt. Vnde a curuitate nomẽ indidere. Caieta enim curua omnia, ut Stra. author eſt, Lacones appellant. Virgilij opinioni aſtipulatur Halicarnaſsęus in primo. c ℂ Nec omiſsum ſit, Aeneã æſtate ab Ilio capto ſecũda.) Virg. in fine primi Aenei. multo aliter aſſerẽs ęſtate, id eſt, anno. 7. poſt captũ Iliũ, Aeneã in Africã nauigaſſe, quod & Dido (ut ait Seruius) cognouit ex Teucro.

Nam te (inquit Maro) iam ſeptima portat
Omnibus errantem terris, & fluctibus æſtas.

Et libro quinto.

Septima poſt Troiæ excidium iam uertitur æſtas.

Verba ſunt Didonis apud Ouid. in epiſtolis.

Per mare, per terras ſeptima iactat hyems.

De aduentu Aeneæ in Italiã diſcrepant plurimũ authores. Menecrates ſcribit, Aeneã ꝓpter ſimultatẽ cũ Paride, Græcis Iliũ tradidiſſe, ipſumq; Aeneã in Thraciam nauigaſſe, ac ibidẽ mortẽ obijſſe. Quã ſentẽtiam & Egeſippus ſequit̃. Alij dicũt Aeneam in Arcadiã deueniſſe. Multi in Epirũ. Homerus autẽ uidet̃ aſſerere eũ in Troia remanſiſſe inquiens.

Iam Priami genus eſt miſeratus Iuppiter, at nunc
Imperium Troiæ Aeneas uiolentus habebit,
Et nati natorum, & qui naſcentur ab illis.
At genus Aeneæ cunctis dominabitur oris.

Quamuis Strabo, & Euſtachius aliter ab alijs ſcriptũ referant. Virg. autẽ, & Latini fere omnes tradũt Aeneam ex Troia fugientẽ in Italiã nauigaſſe. Eã fugã lege apud Seruiũ in principio tertij Aene. Apud Naſonẽ. 14. Meta. Apud. T. Liuiũ in pricipio primi ab urbe cõdita. Quo aũt tẽpore hoc factũ fuerit, docet Aug. c. 19. decimioctaui Ciui. dei. Et copioſi⁹ Diony. Halicarnaſſę⁹ li. 1. d ℂ ἀφροδίτη.) Vnũ ex Veneris cognomib⁹,

Sumptũ nomen ex Spuma, quæ Græce ἀφρὸς dicit̃, qđ ex teſtiũ Saturni, uel, ut alijs placet, Cœli, ſpuma nata fingit̃. Fabulã lege apud Seruiũ circa finẽ quinti Aenei. ſuper illud. Vnde genus ducis. Quo loco Phiſicã quoq; rationẽ aſcribit. a ℭ A Diomede Palladiũ.) Hanc hiſtoriã Seruius Grãmaticus copioſe ex Varronis ſententia recenſet. 2. Aene. Virgilij ſuper illud. Palladiũ cæſis. &c. Plura nos in poetarum Collectaneis. b ℭ Tribus mox annis.) Cũ Aeneas primũ in Laurẽtum agrũ comites e naui expoſuiſset, Latinus Aboriginum rex nouorũ aduenarũ cõmotus aduẽtu, bellum Troianis inferre decreuit. Sed ꝑ ſomniũ a loci Genio cõmonitus ẽ, ut eos aduenas i patria regione ſuſcipiat. E diuerſo dij patrij Aeneã monẽt, ut amice a Latino ſe in ea regione ſuſcipi poſtulet. Longo ultro, citroq; ſermone habito, inter Aborigines atq; Troianos, huiuſmodi ſub iureiurando icta ſunt fœdera, ut Aborigines Troianis darẽt regionẽ quantã poſtulabant, ad quadraginta ferme ſtadia a colle ipſo quoquo uerſus eũtibus Troiã. Id enim inceptæ a Troianis urbis nomẽ erat. Contra, ut Troiani Aboriginibus bellũ præſens una ſuſciperent,

a a Diomede[a] Palladiũ ſuſcipit, tribusq;[b] mox an-
nis cũ Latino regnauit ſocia poteſtate, quingen-
tis iugeribus ab eo acceptis. Quo defuncto ſum-
mam biennio adeptus, apud Numicũ[c] apparere
b deſijt, Anno. VII. patris indigetis[d] ci nomen da-
tum. Deinde conſtituta ab Aſcanio Alba longa,
Fidenæ, Aricia, Nola a Tyrijs. Ab Euboenſibus
Cumæ.[e] Ibidem Sibyllæ[f] ſacellum[g] eſt, ſed eius
c quæ rebus Romanis quinquageſima Olympia-
de interfuit, cuiusq; librũ ad Corneliũ uſq; Syllã
Pontifices noſtri conſulebant. Tunc enim una
cũ[h] Capitolio igni abſumpt⁹ eſt. Nã[i] priores du-
os Tarquinio Superbo parcius preciũ offerẽte,

& quocunq; alio aduocaſsent, ſimul militarent. Cõmuniter aũt utriꝗ, quę utilia inuicem eſsent alteris eorũ agerent ex ſententia/& manu. Hæc autẽ omnia per obſides filios fide firmata ſunt. Ex primo Antiquitatũ Romanarũ Dionyſij Halicarnaſsęi, paucis hæc omnia excerpſimus. c ℭ Apud Numicum apparere deſijt.) Diony. lib. primo aſserit Aeneã poſt Latini obitum tres regnaſse annos, qđ & Iuppiter apud Virgiliũ primo Aeneidos libro, futurũ prædixit.

Tertia dum Latio regnantem uiderit æſtas.

DE Aeneæ morte uariæ ſunt ſcriptorũ ſentẽtiæ. Rutili eñ Mezentio Hetruſcorũ rege belli ſocio Aeneę, qui Latino in regno ſucceſsit, bellũ inferũt. Nec ꝓcul a Lauinio atrox ꝑliũ cõmittit̃; & cęſis utrinq; plurimis, nox ſuꝑueniẽs pugna dirimit̃, ſed Aeneę corpus nuſquã cõparuit. Alij in deos tranſlatum. Alij in fluuio, iuxta quem ꝑliũ fuit, eſse ſubmerſum putant. Ei ꝗ Latini templũ conſtruxerũt, inſcriptiõe huiuſmodi. Prædiũ patris diui terreſtris, q fluuij Numici undas gubernat. Ex Diony. li. prio ſententia. Lege Serui. primo Aene. exponentẽ illud. Cui nũc cognomẽ Iulo Addit̃. Et ſuper illud. 4. Aen. Sed cadat ante diẽ. Et Liuiũ in principio primi. Auguſtinũ c. 19. decimioctaui Ciui. d ℭ Patris indigetis.) Indigetes deos (ut. 12. Aene. docet Serui⁹) duplici ratione dicunt̃. Vel ſecundũ Lucretiũ, quod nullius rei egeãt, qui ait. Nil indiga curæ. Vel certe Indigetes, quaſi in dijs agentes. e ℭ Cumæ.) Euboenſes cũ uellent urbẽ condere in eo loco, mulier grauida reperta eſt. Vnde & eã urbẽ Cumas uocarunt, ſiue ab ἐγκύου. i. prægnante, ſiue ἀπὸ τῶν κυμάτων. i. ab undis, Latini Cumas dicũt. u. in. u. conuerſa. f ℭ Sibyllæ ſacellũ.) Sibyllæ quæ, quot, & quo tẽpore floruerint, docet copioſe Lactan. ex Varronis, & aliorũ ſententia, cap. 6. primi Diuina. Inſtit. Auguſtin⁹ ca. 23. decimioctaui Ciui. dei. Sibylla (ut tertio Aene. ſcribit Ser.) dicit̃ omnis puella, cuius pectus numẽ recipit. Nã Aeoli σιοὺς dicũt deos, βουλὴν ſententiã. Ergo σιβυλλὰς, quaſi σιβουλὰς dixerunt. Vnde eſt, Magnã, cui mentẽ, animũq; Delius inſpirat uates. S Ane ſciendũ, eodẽ authore, omnia reſponſa Sibyllæ, plus, minus ue centũ non cõtineri ſermonibus. Cumana autẽ Sibylla proprio nomine Phemonoe dicta eſt, Seruio. 3. Aene. ſuper illud. Quęcunꝗ in folijs. &c. Alijs Amalthea, Demophile, uel Herophile dicit̃. g ℭ Ibidem Sibyllæ ſacellũ.) Sacellum hoc deſcribit Syllius lib. 12.

Aeque hic periuſtrans aditus fulgentia cernit Arcis templa iugo. &c.

Itẽ Virg. ſexti Aenei. quem Syllius longo interuallo imitatur. Speciũ apud Cumas elegãter deſcribit Ariſto. ca. 92. de Admirandis in natura. h ℭ Cum Capitolio.) Conſtat apud nobiles authores, ſæpe Romanũ Capitolium fuiſse incenſum, Olympiade. 174. 212. 242. Hinc Lucretius in fine ſecundi, & M. Cicero in lib. cõſulatus ſui conquerunt̃.

Quod pater altitonans ſtellanti nixus Olympo
Ipſe ſuas arces, atq; inclyta templa petiuit,
Et Capitolinis iniecit ſedibus ignes.

Lege Lactantium ca. 17. lib. tertij. i ℭ Priores duos Tarquinio Superbo.) Hiſtoria hoc habet, Cumanã Sibyllã/ nouẽ libros attuliſse ad regẽ Tarquiũ Priſcum, ac ꝓ eis trecẽtos Philippeos poſtulaſse, regemq; aſper-

natũ precij magnitudinẽ, & mulieris inſaniã. Illam in conſpectu regis tres combuſiſſe, ac pro reliquis idem precium poſtulaſſe. Tarquiniũ multomagis mulierẽ inſanire putaſſe. Quæ denuo tribus alijs exuſtis, cũ in eodẽ precio perſeueraret, motum eſſe regem, ac reſiduos, trecentis aureis emiſſe. Authores, Lacta. ca. 6. primi. Et Seruius ſexti Aene. ſuper illud. Hic ego namq; tuas fortes. &c. Elegãter, ut cętera, Aulus Gel. ca. 19. primi Noctiũ Atticarum. Aſcribit tamen hoc nõ Tarquinio Priſco, ſed Tarquinio Superbo, ſicut & Solinus hoc ipſo loco. Sed Lactãtij ſententia temporibus cõformior, cũ Tarquinius Sup̃bus anno 4. ſexageſimeprię Olym. Romanũ arripuerit principatum. Hi autem libri, cuius Sibyllæ fuerint incertũ eſt, q̃q; Cumanæ Virgili⁹ dicat, Varro Erythreę.

q̃ poſtulabatur, ipſa exuſſerat. Huius ſepulchrũ in Sicilia adhuc manet. Delphicam [a] autẽ Sibyllam ante Troiana bella uaticinatã [b] Bocchus autumat, cuius uerſus plurimos operi ſuo Homerum inſeruiſſe manifeſtat. Hanc Heriphile Erithrea annis aliquot intercedentibus inſecuta eſt, Sibyllaq; appellata eſt de ſcientiæ parilitate, quæ inter alia magnifica Lesbios [c] amiſſuros maris imperiũ multo ante præmonuit, q̃ id accideret. Ita Cumanã fuiſſe tertio poſt has loco ipſa ſui ſeries probat. Ergo Italia, in qua [d] Latium antiquũ antea a Tyberis oſtijs adusq; Lirim amnẽ/pertinebat, uniuerſa conſurgit a iugis [e] Alpiũ porrecta ad Rheginũ uerticẽ, & littora Brutiorũ, q̃ in mare meridiẽ uerſ⁹ protẽdit. Inde ꝓcedẽs paulatim ſe Apennini mõtis [f] dorſo attollit, extẽſa iter Thuſcũ, & Adriaticũ, id eſt iter Superũ mare, & Inferũ, ſimilis querno [g] folio. ſ. ꝓceritate amplior,

de ſibilla delphica

a ℭ Delphicã.) Hoc uel a natali ſolo ſortita nomen, uel q̃ apud Delphicũ oraculũ reſpõſa dare fuerit conſueta. Delphicam Sibyllã Varro tertio loco ponit. Vide Lactan. ca. 6. primi.

b ℭ Bochus.) Sunt, qui nõ Bochus, ſed Boethus legẽdum exiſtimẽt. Boethi Stoici philoſophi/meminit Diogenes in uita Zenonis, lib. ſeptimo.

c ℭ Lesbios amiſſuros imp. maris.) Euſeb. lib. tempoꝝ ſcribit, poſt Cares/Lesbios aliquandiu maris obtinuiſſe imperiũ.

d ℭ Latium antiquum.) Ex Plynio ca. 5. tertij. Vide Plynianum Indicẽ, in dictione Latiũ. Seruius aliter in principio primi Aene. ſuper illud. Inferretq; deos Latio. Seruij ſententiã Beroaldus reprobat. Sed fieri potuit, ut de Latio Seruius alios ſit authores ſecutus, quã quos pro ſe aduocat Beroaldus, cũ de locis etiamnũ alijs, ſæpiſſime Geographi diſſentiãt inter ſe. Non aduertit Beroaldus eſſe Seruiana exemplaria paſſim mutila, & reliquias ſcriptoꝝ eius plurimũ deprauatas.

e ℭ A iugis Alpiũ.) Hac parte Solinus. C. Semproniũ imitari uidetur. Vniuerſa (inquit) Italia a iugis Alpiũ oritur, & in Leucopetrã, fretumq; Siculũ terminat. Cingitur Supero, & Infero mari, & ſecatur Apœnino, qui a iugis Alpiũ ortus, ꝑ mediã Italiã, a Liguribus ad Anconã porrectus. Inde paulatim uſq; Venuſiam flexus ibi ex trãſuerſo diuidit Italiã. &c. SED quo locus iſte totus fiat dilucidior, aſcribam Ptolemæi ſententiã ex primo tertij. Geographiæ. Italia (inquit) limites habet, ab Occidente Alpiũ iuga iuxta lineã, quæ extenditur a mõte Adula, uſq; ad Varij fluminis oſtiũ. Præterea littus Tyrrheni pelagi, a Neapoli ſcilicet uſq; Leucopetram. A Septẽtrione terminat Alpiũ iugis, quæ Rhetiæ imminẽt. Præterea, Pœnis, Ocra, Caruſadio monte, qui ſub Norico eſt. Rurſus littore Adriatici ſinus, a Tilauento flumine uſq; Garganũ montẽ, & Hydruntũ. A Meridie Adriatici pelagi littore, a Tilauẽto flumine uſq; Illyricã metam. Præterea Liguſtico littore, atq; Tyrrheno a Varij fluminis oſtio, uſq; Neapolin, ac a Leucopetra, uſq; Hydruntũ. Si picturis, & tabulis delecteris, uide eius authoris tabulam ſextam Europæ. Exiſtimat Nonius Mar. nomen Alpiũ ſumptũ ex candore niuium. Græci enim ἄλφον album dicunt. Sabini tamen Alpum dixerunt. Plures in noſtris Collectaneis citauimus authores.

f ℭ Apennini montis.)

Hic mons eſt Siculum porrectus adusq; Pelorum
Finibus a Ligurum populos amplectitur omnes
Italiæ, geminam latus ſtringentia longe,
Vtraq; perpetuo diſcriminat æquora tractu.

Sunt qui Apœninum ab Hannibalis Pœni tranſitu dictum uelint. Apenninũ montẽ eleganter deſcribit Lucanus libro ſecundo.

Longior educto, qua ſurgit in aera dorſo,
Gallica rura uidet. &c.

g ℭ Similis querno folio.) Plynius cap. 5. libri tertij, idipſum ſic explicat. Eſt (inquit) Italia folio maxime querno aſſimilata, multo proceriore

amplior, q̃ latitudine in ſpatio ſe flectens cacumine, & Amazonicæ figura deſinẽs Parmæ, ubi a medio excurſu Cirthos uocatur, per ſinus lunatos duo cornua emittẽs, Leucopetrã dextra, Laciniũ ſiniſtra. a ℭ Scyllæ matre.) A Plynio hoc quoq; loco diſſentit Solinus, Nã Plynius ſcribit Cratidem fluuiũ Scyllæ patrem, nõ matrẽ fuiſſe. Id autẽ ideirco fictum eſt, quoniã id uel acciderit ſecus flumina. Vel ab his factum, qui ex ſe flumina nominarunt. Reor aũt a Solino, Scyllę patre, nõ matre fuiſſe ſcriptum, man. pſcriptoris uitio, mutato. Sæpe enim leguntur flumina quorundã fuiſſe patres, matres aũt nunq̃. b ℭ Sirenũ ſaxa.) Dino Clitarchi, celebrati authoris pater, i India Sirenas eſſe affirmat, mulceriq; earũ cantu, quos grauatos ſomno/ lacerant/ licet, ut ait Plinius, apud alios nec impetrauerit fidem. Secundũ autẽ fabulam mõſtroſę uirgines fuerũt, Acheloi fluminis, & Calliopes muſæ filiæ. His cantus ſuauitatem aſcribunt. Has ferũt primo iuxta Pelorũ promontoriũ, deinde in Capreis inſulis habitaſſe, Quos autẽ ſuo cantu illexiſſe, in naufragia deducebãt. Id aũt fictum eſt, quoniã reuera meretrices fuerunt, quæ tranſeũtes ad egeſtatẽ ducebant, ita ut naufragia feciſſe uiderent. Homerus. 12. Odiſſeæ lib. multis carminibus fabulam proſequit. Homeri uerſus de hac re Cicero ſic in latinũ uertit.

a q̃ latitudine. Vbi longius proceſſit; in cornua
duo ſcindit, quorũ alterũ Ioniũ ſpectat æquor;
alterũ Siculũ. Inter quas prominentias non uno
margine acceſſum inſinuati freti recipit, ſed lin-
b guis proiectis ſæpius, ac procurrentibus, diſtin-
ctum promõtorijs pelagus admittit. Ibi (ut ob-
uia paſſim notemus) arces Tarentinæ, Scyllacęa
regio, cum Scyllęo oppido, & Crathide flumine
c Scyllæ [a] matre, ut uetuſtas fabulata eſt. Rhegini
ſaltus. Pæſtanę ualles. Sirenũ [b] ſaxa. [c] Amœniſſi-
mi Cãpaniæ tractus. Phlegræi [d] cãpi. Circes do-
mus. [e] Tarracina [f] inſula ante circumflua immen-
b ſo mari, nunc æuo nectente addita continenti,

O decus Argolicum quin puppim flectis Vlyſſes,
Auribus ut noſtros poſſis agnoſcere cantus.
Nam nemo hæc unq; eſt tranſuectus cærula curſu,
Quin prius aſtiterit uocum dulcedine captus,
Poſt uarijs auido ſatiatus pectore Muſis
Doctior ad patrias lapſus peruenerit oras. &c.

Interpretatur autem fabellã Cicero de his hominibus, qui ingenijs, ſtudijsq;, atq; artibus delectantur. Hi enim (inquit) cognitione rerũ, ſcientia capti, nec ualetudinis, nec rei familiaris/ rationẽ ullã habent. c ℭ Amœniſſimi Cãpaniæ tractus.) Omniũ (inquit Florus lib. primo) nõ modo Italia, ſed toto orbe terrarũ/ pulcherrima Campanię plaga eſt. Nihil mollius cœlo. Deniq; bis floribus uernat. Nihil uberius ſolo, ideo Liberi, Cererisq; certamẽ dicitur. Nihil hoſpitalius mari. Hic illi nobiles portus, Caieta, Miſenus, & tepentibus fontibus Baiæ, Lucrinus, & Auernus, quædã maris otia. Hic amicti uitibus montes, Gaurus, Falernus, Maſſicus, & pulcherrimus omniũ Veſuuius Aetnæi ignis imitator. Vrbes ad mare Formiæ, Cumæ, Puteoli, Neapolis, &c. Alia ad idem in eo Flori loco alias annotauimus. d Phlegræi campi.) In Campania iuxta Acheruſiam paludẽ, cãpus eſt Phlegræus nomine, in quo Herculẽ Gigantes ſuperaſſe fabulant, illicq; ſepulti quoties anhelant, terrã quatiunt. Sylius lib. 12.

Tradunt Herculea proſtratos mole Gigantes
Tellurem iniectam quatere, & ſpiramine anhelo
Torreri late campos, quotiesq; minantur
Rumpere compagem impoſitam expalleſcere cœlum.

Id autem ideo fictum eſt, quoniã ea regio tota fere ſulfure plurimo ſcatet. Hinc fit, ut uentorũ impulſu, excitet paſſim ignis. Qui cũ exitum e cauernis natura expetat, dũ luctatur aſſidue, terrã tandẽ quatit, & cõmouet, exuritq; frequẽter. Vnde & nomẽ ſortitus. φλέγειν enĩ Grece, exurere, ardereq; ſignificat. Fabulã explicat Diodorus. in. 5. e ℭ Circes domus.) In cuius limine tecti

Mille lupi, mixtiq; lupis, urſiq;, leęq;
Occurſu fecere metum, ſed nulla timenda,
Nullaq; erat noſtro factura in corpore uulnus,
Quin etiam blandas mouere per aera caudas,
Noſtraq; adulantes comitant ueſtigia.

De Circes domo, ubinã fuerit, uaria ab Homeri interp̃tibus lib. Odiſſeæ. 10. memorant. Ea, q legere uoluerint, adeãt Domitiũ in cõmentarijs tertię ſyluę. 1. Syluarũ Statij. Multa Maro. 7. Aene. Oui. 14. Met. Dio. Siculus li. 5. f ℭ Tarracina.) Hęc (ut c. 5. 3. ait Ply.) Lingua Volſcorũ Anxur dicit. Eadem & Trachinia dicta eſt ab aſperitate, ut Strabo author eſt. τραχύς enim

diuerſamq; [a] fortunã a Rheginis experta, quos a
fretum mediũ a Siculis ui abſcidit. Formiæ [b] etiã
Læſtrygonibus [c] habitatę, Multa pterea pollen-
tiſsimis ingenijs ediſserta, quæ pterire, q̃ inferi⁹
exequi tutius duximus. Verum Italiæ [d] longitu- b
do, quæ ab Auguſta Prętoria per urbem, Capu-
amq; porrigitur, uſq; ad oppidũ Rhegium, de-
cies centena & uiginti milia paſsuũ colligit. La-
titudo ubi plurimũ quadringentadecẽ. Vbi mi- c
nimũ centũ.xxxv.milia. Artiſsima eſt ad portũ,
quem [e] Hannibalis caſtra dicunt. Neq;. [f] n. exce-
dit quadraginta milia. Vmbilicũ (ut Varro tra-
dit) in agro Reatino habet. At in ſolidum ſpaciũ d
circuitus uniuerſi uicies quadragies nouies cen-
tena ſunt. In quo ambitu aduerſa Locrenſium
frõte ortus a Gadibus finit̃ Europę ſinus prim⁹.
Nam ſecundus a Lacinio auſpicatus/in Acroce-
raunijs metas habet. Ad [g] hęc Italia Pado clara ẽ,

aſper ſignificat, τραχίον ſaxoſum. Fuit enim hæc olim Volſcorũ Metropolis, ut lib. Originum ſcribit
Cato. a ℂ Diuerſam fortunã a Rheginis.) Id eſt quẽadmodũ maris abſceſsu Terracina, addita cõ-
tinenti, ſic Rhegiũ maris acceſsu, a continenti ſeiunctũ eſt. Hinc & nomẽ urbi datũ. ῥαγείς enim Græ-
ce ruptũ ſignificat. Cæterũ (inquit Strabo lib. 6.) caſu quodã Rhegio nomẽ inditũ eſt, qui huic obue-
nit regioni Aeſchylo teſte. Namq; Siciliã ab continente ui terręmotuũ auulſam fuiſse, & ille, & alij me-
morię prodiderũt. Ex quo Rha
gene.i.a frangendo nomẽ aſse-
quutum. b ℂ Formię.) An-
te (ut ſeptimo Aeneid. ſcribit Ser
uius) Hormiæ dicebãtur. ἀπὸ
τῆς ὁρμῆς, hoc eſt, ab impetu.
Poſteritas enim in multis no-
minibus. f. pro. h. poſuit. c
ℂ Læſtrigonib⁹ habitatæ.) Lę-
ſtrygones homines immaniſsi
mi fuerũt, qui corporibus hu-
manis ueſcebantur, de quib⁹
plura Homer⁹ circa principiũ
decimi Odiſseæ. Thucidides in
principio ſexti, ſcribit ſe igno-
rare Læſtrygonum genus, neq;
unde uenerint, neq; quo abie-
rint dicere habere. Sufficiat (in
quit) & a poetis memoratum
eſse, & apud ſe quiſq; de illis
agnoſcit. Poetæ fabulanẽ fuiſse
eos Neptuni filios ferociſsimos
& immanes ab omni humani-
tate penitus alienos, tanq̃ e ma
ri genitos. Hinc non inelegãter
prouerbio dici cõuenit, Lęſtri-
gonibus immanior, In feralẽ,
& truculentũ quẽuis hominẽ.
Dicti autem, ut nõ nulli exiſtimant, ἀπὸ τῆς λῃστείας, i. a latrocinio. Id quod Orthographia nõ pati-
tur, qđ λαιστρυγόνες dicantur a Græcis. d ℂ Italiæ longitudo.) Id ipſum Ply. ca. 5. tertij ſic refert. Pa-
tet (inquit) longitudine ab Alpino fine Prætoriæ Auguſtæ per urbem, Capuãq; æque curſu meãte, Rhe
giũ oppidũ in humero eius ſitũ, a quo ueluti ceruicis incipit flexus, decies cẽtena, & uiginti milia paſ-
ſuum, multoq; amplior menſura fieret Laciniũ uſq;, ni talis obliquitas in latus digredi uideret̃. Lati-
tudo eius uaria eſt. ccccx. miliũ inter duo maria, Inferũ, & Superũ, amnesq; Varum, atq; Arſiam, me-
diæ atq; ferme circa urbem Romã, ab oſtio Aterni amnis in Adriaticũ mare influentis ad Tyberina
oſtia. cxxxvi. & paulo minus a Caſtro nouo Adriatici maris Alſium ad Thuſcũ æquor. Haud ullo in
loco. cc. in latitudinẽ excedens. Vniuerſæ autem ambitus a Varo ad Arſiam. xxx. milia paſsuũ. lviij. ef-
ficit. Abeſt a circumdatis terris Iſtria, ac Lyburnia quibuſdam locis. c. milia paſsuũ. Ab Epiro, & Illy-
rico. 50. Ab Africa min⁹. cc. Ab Sardinia. c. xx. milia. A Sicilia. M. D. p. Corſica min⁹. lxx. Ab Iſsa. L. Ince
dit per maria cœli regione ad meridiẽ quidẽ. Sed ſi quis diligenti ſubtilitate id exigat. inter ſextã ho-
ram, primãq; brumalem. Hanc Italiæ menſurã clare aperit Martianus. ca. 13. lib. ſexti. Quo loco de Ita-
liæ latitudine loquens numerus corrigendus eſt. Sic enim paſsim retinẽt exẽplaria. Nuſquã uero (in-
quit) ccc. latitudo eius excedit. Cũ legendũ ſit. ccccx. Plynio, & Solino, quos paſsim ſequitur id aſserẽ-
tibus. e ℂ Quẽ Hannibalis caſtra dicunt.) De portu quẽ Hannibalis caſtra dicunt, Ply. ca. 10. tertij.
In ea (inquit) portus, qui uocatur caſtra Hannibalis, nuſquã anguſtiore Italia. xx. milia paſsuũ latitu-
do eſt. Itaq; Diony. maior interciſam in eo loco adijcere Siciliæ uoluit. Cũ Plynio concordat Martian⁹
ubi ſupra. Anguſtior plurimũ (inquit) eſt ad portum, quẽ Hannibalis caſtra dicunt. Nã uix. xx. milia
paſsuũ lata eſt. f ℂ Neq; excedit. xxxx. milia.) Ex Plynio, & Martiano iãiam citatis, patet legendum
eſse nõ. xxxx. milia, ſed. xx. milia, licet paſsim primũ numerũ retineant exemplaria. DE Italiæ Vmbili-
co in Reatino agro Ply. ca. 12. lib. tertij. In agro (inquit) Reatino Cutyliæ lacũ, in quo fluctuet inſula, Ita-
liæ Vmbilicũ eſse, M. Varro tradit. Vt autem in Reatino agro Italiæ umbilicus ponitur, ita orbis totius
in Delphis eſt. Huius authores in Collectaneis noſtris q̃ plures aduocauim⁹. DE q̃tuor Europæ ſinib⁹
infra ca. 12. g ℂ Italia Pado clara eſt.) De Pado flumine nihil eſt, quod nõ eleganter ca. 16. tertij retu-

a quē mōs Veſulus ſuperātiſsimus inter iuga Al-
pium gremio ſuo fundit Viſendo fonte in Ligu
rum finibus, unde ſe primū Padus proruit, ſum-
merſusq; cuniculo rurſus in agro Vibonēſi ex-
b tollitur, nulli amniū inferior claritate, a Græcis
dictus ἠριδανὸς. Intumeſcit exortu canis tabefactis
niuibus, & liquētibus Brumæ pruinis, auctusq;
aquarum acceſsione. xxx. flumina in Adriaticū
c defert mare, Eſt e memorabilibus inclytū, & in-
ſigniter per omniū ora uulgatū, quod[a] perpaucę
familiæ ſunt in agro Phaliſcorū, quos Hirpos uo
cant. Hi ſacrificium annuū ad Soractem montē
d Apollini faciunt. Idq; operantes geſticulationi-
bus religioſis impune exultant, ardētibus ligno-
rum ſtruibus, in honorē diuinę rei flammis par-
centibus. Cuius deuotionis miniſteriū munifi-
e centia ſenatus honoratum, Hirpis perpetuo om
nium munerū uacationem dedit. Gentē[b] Mar-
ſorum ſerpētibus illæſam eſſe nihil mirū. A Cir-
ces filio ij genus ducunt, & de auita potentia de-

lerit Caius Plynius. Refert in Originibus Cato Portius, Ethruſcos, Botigon. Lygures uero Botigū hūc ipſum amnē, a profunditate nominaſſe. Ply. nō Botigon, nec Botigum, ſed Bodincū .i. fundo carentē/ uocari dicit, quo loco argumentū affert, cur ſic uocet. Gallos autem a Pado .i. Picea arbore, qđ in eius ripis hæc arbor plurima proueniat. Herodotus in Thalia nō aſſentit iis, qui flumē Eridanū eſſe prodiderunt. Neq; .n. aſſentior (inquit) fluuiū quendā eſſe, Eridanū a Barbaris uocitatū, qui ſubijt mare ad Septētrionē ſpectans, unde Electrū uenire narratur. Nec Caſsiteridas quidē noui inſulas, hoc eſt, Stānarias, unde ad nos uenit ſtānū. Eridan⁹ enī nomē Gręcū ē, nō Barbarū, ab aliq̊ poetarū fictū, ſed hoc etſi ſtudioſe q̄ſiui, a nemine, qui ipſe uiderit, accipere potui. Quomodo ſe habeat mare ad illam Europæ partē, lege Ply. ca. 4. lib. 12. Virg. primo Georgicorū libro, uocat Eridanū fluuiorū regem. Qđ ad Padi magnitudinem reſpexiſſe uidetur. Nam, ut Lucan⁹ cecinit in ſecundo.

Non minor hic Nilo, ſi non p (plana iacentis
Aegypti Libycas Nilus ſtagna (ret arenas.
Nec minor eſt Iſtro, niſi qđ dū (permeat orbem
Iſter caſuros in qualibet ęquo (ra fontes
Accipit, & Scythicas exit non (ſolus in undas.

Appianus lib. 1. Bellorū ciuiliū, ſcribit Eridanū, & Rhodanū flumina paruo inter ſe ſpacio caput exerere. Ex his (inquit) alter per Celtas, q ſupra Alpes incolūt, in Tyrrhenū mare diffundit. Alter uero intra Alpes ſupra Ioniū ſinū elapſus, pro Eridano Padi nomē aſſumit. In uetuſtis omnibus exemplaribus apud Ouidium primo Metamorphoſis ſic legitur.

Eridanusq; ſenex, lenisq; Amphryſus, & Aeas.

Quo loco Raphael Regi⁹ pro Eridano repoſuit Apidanusq; ſenex, nō aduertens de eo Eridano poetā loquutū, qui Atticæ regionis fluuius eſt, in Iliſſum influens, author in Attica Pauſanias. Fluunt (inquit) Athenis labuntur Iliſſus, & qui in eū immittit Eridanus Gallico Eridano cognominis. Ianus Parrhaſius, & Cęlius Rhodiginus id ipſum antea retulerunt. a ℭ Perpaucæ familiæ.) Sumpſit hæc Solinus ex cap. 2. ſeptimi Ply. Haud procul (inquit) urbe Roma in Faliſcorū agro familiæ ſunt paucæ, quæ uocant Hirpiæ, quæ ſacrificio annuo, qđ ſit ad montē Soractem Apollini ſuper ambuſtā ligni ſtruē ambulantes non aduruntur. Et ob id perpetuo Senatuſcōſulto militiæ, omniūq; aliorū munerū uacationē habēt. Rem hāc cecinit Virg. xi. Aeneid.

Summe deum ſancte cuſtos Soractis Apollo,
Quem primi colimus, cui Pineus ardor aceruo
Paſcitur, & medium freti pietate per ignem
Cultores multa p̄mimus ueſtigia pruna.

Sup q̇ loco plura Seruius ad huius rei noticiā docte tradidit. Sylli⁹ li. 5. de hac eadē re ſic cecinit.

Tum Soracte ſatum, præſtantē corpore, & armis
Aequanū noſcens, patrio cui ritus in aruo
Cum pius arcitenens accenſis gaudet aceruis,
Exta ter innocuos lætum portare per ignes,
Sic in Apollinea ſemper ueſtigia pruna
Inuiolata teras, uictorq; uaporis ad aras
Dona ſerenato referas ſolennia Phœbo.

Strabo aūt li. 5. ſcribit ea ſacra nō Phœbo, ſed Feroniæ deæ celebrari ſolita. Feroniā (inqt) finitimi magno dignantur honore. Quo in loco ipſius tēplū eſt, mirificū habens ſacrū. Nā q eius numine afflantur, nudis pedibus prunas, & copioſum inambulant. ſub hac dæmone nulla lęſione cinerē. Varro id nō aſcribit miraculo, ſed ait Hirpinos ambulaturos per ignes, medicamēto quodam plantas tingere. Hirpi Sabinorū lingua lupi uocantur. Lege Seruiū ubi ſupra. b ℭ Gentem Marſorū.) Ply. ca. 2. libri

beri ſibi ſciunt ſeruitium uenenorum, ideo uenena contemnunt. Caius Cœlius Oetæ tres [a] filias, Angitiam, Medeam, & Circen fuiſse dicit. Circem Circæos inſediſse montes carminũ maleficijs uarias imaginũ facies mentientẽ. Angitiã uicina Fucino occupauiſse, ibiq; ſalubri ſcientia aduerſus morbos reſiſtentem cum deſiſset intus hominẽ uiuere, deam habitam. Medeam a Iaſone Buthroti ſepultã, filiũq; Marſis impaſse. Sed q̃uis Italia habeat hoc præſidiũ familiare, a ſerpẽtibus non penitus libera eſt. [b] Deniq; habitatores ab Amyclis, quas antea Amyclæi Græci condiderant, fugauere ſerpẽtes. Illic [c] frequẽs uipera

a

b

c

ſeptimi. In Africa gens Pſyllorũ fuit (ut Agatharchides ſcribit) a Pſyllo rege dicta. Horum corpori ingenitũ fuit uirus exitiale ſerpentibus, ex cuius odore ſopirent eas. Et infra. Simile & in Italia Marſorũ gente durat, quos a Circes filio ortos ferunt. Et ideo ineſse his uim naturalem eam. Idem eleganter, ut cætera, ſcribit Aulus Gel. ca. xi. lib. 16. Noct. Atti. Syllius Italicus libro octauo, de Marſis loquens.

Hæc bellare acies norant, ac Marſica pubes,
Et bellare manu, & Chelydris cantare ſoporem,
Vipereumq; herbis hebetare, & carmine dentem,
Aeetæ prolem angnitiã mala gramina primam
Monſtrauiſse ferũt, tactuq; domare uenena.
Et lunam excuſsiſse polo, ſtridoribus amnes
Frenantem, ac ſyluis montem undaſse uocatis.

Scribit idem Syllius Marſos denominatos a Marſia, qui quõdã ab Appolline uictus, in hæc loca profugerit.

Sed populis nomẽ poſuit metuentior hoſpes,
Cum fugeret Phrygios trans æquora Marſia Crenos
Mygdoniã Phœbi ſuperatus pectine loton.

Alij a Marſia Lydorũ duce appellatos tradunt. a ℂ Tres filias.) Diod. Siculus lib. quinto tradit Oetam ex Hecate, Maga tres liberos procreaſse Circen, Medeã, Egialeum. Seruius ſeptimo Aene. ſcribit Angitiã, uel ut alijs placet, Anguitiam, a Marrubijs populis, Medeam nominatam, ex eo, quod eius carminibus ſerpentes angeret. Medea (inquit) quando relictis Colchis Iaſonẽ ſecuta eſt, dicitur ad Italiã perueniſse, & populos quoſdã circa Fucinũ ingentẽ lacũ habitantes, qui Marrubij appellabant, quaſi circa mare habitantes, propter paludis magnitudinẽ, docuit remedia contra ſerpentes. Hi ergo populi Medeã Angitiã nominauerunt, ab eo quod eius carminibus, ſerpentes angeret. Angitiæ meminit Virg. lib. ſeptimo.

Te nemus Angitiæ, uitrea te Fucinus unda.

Vim etiã hanc cõtra ſerpentũ uenena, tribuit Marrubijs populis.

Quin & Marrubia uenit, de gente ſacerdos. &c.

b ℂ Deniq; Amyclas.) Sumptũ ex cap. 5. tertij Plynij. Tarracina (inquit) oppidũ lingua Volſcorũ Anxur dictum. Ibi fuere Amyclæ a ſerpentibus deletæ. Idẽ ſcribit ca. 29. octaui. Quo loco docet quas ciuitates, genteſq; minuta animalia deleuerint. Inter Caietã, & Tarracinã oppidũ conſtitutũ eſt a Laconibus, qui comites Caſtoris, & Pollucis fuerũt, & ab Amyclis prouinciæ Laconicę ciuitate eſt ei nomen inditũ. Lacones iſti cũ ſecundũ Pythagorę ſectam a cæde omium animaliũ abſtinerent, & ex uicinis paludibus natas ſerpentes, occidere nephas putarẽt, ab ijſdem interempti ſunt. Vnde Amyclas tacitas dixit Maro in. 10. Et tacitis regnauit Amyclis. Solinus infra ca. 12. hanc taciturnitatẽ, Amyclis Laconicæ regionis urbi uidetur tribuere. Amyclæ (inquit) ſilentio ſuo quondã peſſundatę. Quod ideo fortaſsis dixit, quoniã ab eis Amyclæ Italię originẽ duxerint. Hinc ab Auſonio Paulino ſcribente dictum eſt.

Tu uelut Oebalijs habites taciturnus Amyclis.

Reliq; ca. 12. infra.

c ℂ Frequens uipera.) Vipera, quę Græce ἔχις dicitũ, dicta eſt, qđ ui pariat. Corroſis enim matris lateribus, exeunt pulli eum matris interitu. Scribunt primę claſsis authores, Viperę marem caput inſerere in os fœminę, qđ illa arrodit uoluptatis dulcedine. Herod. in Thalia. Nunc (inquit) cũ libidine agitantur, & per paria coeunt, fœmina collũ maris in emittenda genitura compræhendit, ſorbenſq; nõ prius dimittit, q̃ deuorauerit, & mas quidẽ hoc modo perit. Fœmina uero talẽ luit maſculo pœnam, qđ filij dũ adhuc intra uterũ ſunt, patrẽ ulciſcentes ambedunt, eiuſq; aluo ambeſa, ita partum faciunt. Eandẽ ſententiã tradit Ariſto. ca. 16. eius libri, quẽ de Admirandis in natura ſcripſit. Id ipſum eleganter canit in Theriacis Nicander poeta inquiens.

Vipera ſæua caput lætali dente mariti
Mordicus abſcindit, ſed nata ex ſemine proles
Viſcera dilaniat matris, ſtratamq; relinquit,
Sic patris interitum ſub primo ulciſcitur ortu.

Ex his apparet Albertũ lib. 25. de Animalibus,

a morſu [a] inſanabili. Breuior hæc cæteris, q̃ in alijs aduertimus orbis partibus, ac propterea dū deſpectui eſt, facilius nocet. Calabria [b] Cherſidris frequentiſsima, Et Boam [c] gignit, quem anguem
b in immenſam ferunt molem coaleſcere. Captat primo greges bubulos, & quæ plurimo lacte rigua bos eſt, eius ſe uberibus innectit, ſuctuq; cōtinuo ſaginata, longo in ſæculo, ita [d] fellebri ſati-
c etate ultimo extuberatur, ut obſiſtere eius magnitudini nulla uis queat. Poſtremo depopulatis animalibus, regiones, quas obſederit, cogat ad uaſtitatē. Diuo deniq; Claudio principe, ubi

nec Plynij uerba, nec uiperæ concipiendi, aut pariendi modū intellexiſse. Citat neſcio quem Sirach ſcribentem de Vipera, qđ fœmina inſaniens libidine (utar enim authoris eius qualibuſcunq; uerbis) caput ſpuens maris, caput in os apprehendit, & amputat, & ex ſputo illo concipit partum, qui ſe uiſceribus matris emordet, & ſic uiſceribus matris laceratis, mater moritur in partu. Et parum infra. Adhuc autem (inquit) quod dicit Plynius, uolens magis aptare mendaciū, quod quidē, ut dictū eſt, concipiat decapitatione maſculi. Sed quia multos concipiat, & propter ſtricturā corporis, non niſi unū poſt eniti poſſit, cum multi ſint, ampli⁹ uidelicet, q̃ uiginti, ultimos tedium inuadit, q nō prodeūt ad lucē, & illi uiſcera matris corrodunt, eſt ſimiliter mendaciū & impoſsibile. Natura eñi nūq̃ dedit actum, cuius non daret naturalē potentiā, & facultatē, quia aliter deficeret in neceſſarijs. Hucuſq; Albertus. Pro Plynio, & contra Albertū eſt Ariſtoteles in eo libro, quē iãiam citauimus. Ei⁹ uerba libuit ſub ſcribere. Echidna (inquit) piſcis eſt maritimus, cum qua ferūt Echin uiperam ſerpentē quendam nigris intinctum maculis coire plerumq; conſueuiſse. Atq; illam dum in ipſo demulcentur complexu aduerſam ſerpenti, morſibus illius caput abſcindere. Tum qui ex ea naſcuntur (quaſi uindicaturi eſsent patris interitum, & accepturi de matre pœnas) abſciſso uentre, per media illius uiſcera erumpere, atq; ſuper mortua matre, qđ ultionē patris abunde patraſsent, inter ſe mutuo efferri, congratulariq;. Apollonius Tyanæus, ut in ſecundo eius uitæ, refert Philoſtratus, nō aſsentitur huius ſententiæ authoribus. Vipera (inquit) uiſa eſt ſerpentes, quos peperit lingua lambere, & quaſi expolire. Non enim aſsentior (inquit) imprudenti eoꝝ ſermoni, qui dicunt Viperarū filios abſq; matre naſci. Neq; enim hoc natura patitur, neq; comprobat experientia. LOcus montanus eſt iuxta Aliacmon flumen Macedoniæ. Is, ut lib. 3. ſcribit Dioſcorides, Viperis ſcatet. Ob hoc fortaſsis euenit, ut rutā ibidem naſcentē qui ediderint negent euadere. In Phœnicia tam præſentis ueneni uiperæ ſunt, ut halitu ſolo animalia necent, qđ radicibus uenenatis illic naſcentibus ueſci credanť. Viperæ Balſami, tū ſuccum, quo alunť, tū umbra ſub qua deliteſcunt plurimū affectant. Qua ex re ſiquē illic uiperæ momorderint, uulnus quidē inferunt, ſed earū morſus ueneno omnino carent. Id autem accidere crediť qđ ex cibis odoratis paſcantur. a ℭ Morſu inſanabili.) Extat apud Dioſcoridē lib. 8. caput, quod ad uiperas curatio inſcribitur. Rurſus apud Auicennā longus ſermo eſt, de uiparū morſus curatione capitibus. 33. 34. 35. 36. tertij tractatus ſecūdę Fen, quarti Canonis. Idipſum multis carminibus Quintus Serenus cecinit.

Cuſpide non quisquā, longæ neq; cæde Lariſsæ,
Fulmine non gladij, uolucris nec felle ſagittæ. &c.

Sunt qui Ply. in uiperæ deſcriptione plurimū arguant, quod perperā ſententiā Ariſtotelis ca. ult. quinti naturæ animaliū fuerit imitatus. Cuius defenſionē lege apud Cœliū ca. 30. tertij Antiq. lectionū. De Vipera plura notatu digna ſcribit Ambro. ca. 7. quinti Hexameron. b ℭ Calabria Cherſydris.) Cherſydri dicti, qđ in aquis, & in terris morentur. Nā χέρσον dicimus terrā, ὕδωρ autē aquā. Imitať hoc loco Solinus tertio Geor. Virgilium.

Diſce & odoratam ſtabulis accendere Cedrū,
Galbaneoq; agitare graues nidore Chelydros
Sæpe ſub immotis præſepibus, aut mala tactu
Vipera delituit. &c.

Et infra.

Eſt etiam ille malus Calabris in ſaltibus anguis
Squammea conuoluens ſublato pectore terga,
Atq; notis longam maculoſus grandibus aluū. &c.

Sūt q nō Cherſydris, ſed Chelydris legāt. c ℭ Et Boas.) Ex Ply. c. 14. lib. octaui, faciūt ijs (inqt) fidē in Italia appellatæ Boæ in tantā magnitudinē exeuntes, ut Diuo Claudio Principe occiſæ in Vaticano ſolidus in aluo ſpectatus ſit infans. Aluni primo Bubuli lactis ſucco, unde nomē traxere. Albertus li. 25. de Animalib⁹ falſo exiſtimat Boā fuiſse eū inuſitatę imanitatis ſerpentē, aduerſus quē primo Punico bello. M. Attilius Regulus conſul in Africa caſtris apud Bragadā flumē poſitis, p̃lium grande, atq; acre feciſse narrať, cui⁹ interfecti longū coriū pedes centū & uiginti Romā miſit. Id coriū, maxillęq; (ut Ply. author eſt) uſq; ad bellū Numantinum durauere Romæ in templo. d ℭ Fellebri ſatietate.)

Vaticanus ager eſt, in aluo occiſę Boæ ſpectatus a
eſt ſolidus infans. Italia[a] lupos habet, qui cũ cęte-
ris ſimiles nõ ſint, homo, quẽ prius uiderint, cõ-
ticeſcit, & anticipatus[b] obtutu nocenti, licet cla-
mandi uotũ habeat, nõ habet uocis miniſteriũ. b
Sciens[c] de lupis multa prætereo. Spectatiſsimũ
illud eſt, qđ caudæ[d] animalis huius uillus ama-
torius ineſt perexiguus, quẽ ſpontaneo damno
abijcit, cum capi metuit. Nec habet potentiã, niſi c
uiuenti detrahat̃. Coeunt lupi toto anno nõ am-
plius dies. xij. Veſcunt̃ in fame terra. At[e] hi, q̃s
Ceruarios dicimus, q̃uis poſt longa ieiunia rep-
tas ægre carnes mandere cœperint, ubi quid ca- d
ſu reſpiciunt, obliuiſcunt̃, & immemores pręſen-
tis copiæ, eunt quæſitũ, quã reliquerunt ſatieta-
tem. In hoc animaliũ genere numerant̃[f] & Lyn-
ces, quarum urinas coire in duriciẽ precioſi cal-

Copioſo lactis ſuctu, a uerbo fello, quod lac ſugere ſignificat. Sunt qui legant celebri, aut funebri ſatietate. DE Vaticano lege quæ ſcribit A. Gellius ca. 17. ſextidecimi Noc. Atti. a ℭ Italia lupos habet.) Lupus ex Gręco ſumptũ nomẽ. Is enim Græce λύκος dicitur. Animal hoc noxiũ, nec in Olympo Macedoniæ monte, nec in Creta inſula reperitur. Quod hic de Lupis Solinus refert, ex cap. zz. octaui Plynij ſumptum eſt totũ. Sed in Italia quoq; (inquit) ut creditur luporũ uiſus eſt noctius, uocemq; homis, quẽ priores contemplent̃ adimere ad præſens. Diuus Amb. ca. 4. ſexti Hexam. Lup⁹ (inqt) ſi prior hominẽ uiderit, uocem excipit, & deſpicit eũ, tanq̃ uictor uocis ablatæ. Idẽ ſi ſe præuiſum ſenſerit, deponit ferociam, & nõ poteſt currere. Ex hac lupi proprietate, ſumptũ Adagiũ apud Terẽtiũ in Adelphis. Lupus eſt in fabula. Cũ quempiã, ob eius pręſentiã, in quem loquimur, ſilendũ eſſe ſignificamus. Plaut⁹ in Sticho. Quin tu uocaſti hominẽ ad cœnam? Reſpondet Epignomus adoleſcens. Nequid aduenient ꝑderem. Atq; eccũ tibi lupũ in ſermone. Exuriens adeſt. Prouerbiũ interpretatur Seruius Ecloga nona Virgilij ſup illud. Lupi Mœrin uidere priores. Multa ex his, quæ de lupis Albert⁹ ſcribit de animalibus lib. zz. fabuloſa eſſe nemo ambigat. b ℭ Obtutu nocenti.) Sunt ueteſti codices, qui ſic habeant. Et anticipatus obtutu aſpectus nocentis. Idẽ tñ cũ priori ſenſus. Inter anĩalia uix lupo alterũ magis hoĩbus noxiũ reperitur. Vnde apud Atticos cautũ lege fuerat, ut ei, qui lupi catulũ peremiſſet, talentum daretur. Ei uero qui adultum lupũ necaſſet, talenta duo fuerant inſtituta. Hunc etiã morem plurimæ hac tempeſtate urbes ſeruant, ut qui luporũ capita urbiũ rectoribus deferant, pręmiũ quodpiam inde recipiant deferentes. c ℭ Sciens de lupis multa prætereo.) Quæ hic ſciens Solinus p̃terit, lege apud Ariſtot. ca. 35. ſexti. & ca. 5. octaui naturę animaliũ. Itẽ apud Ply. ca. & lib. iamiã citatis. Solinus etiam aliqua de lupis refert ca. z5. infra. d ℭ Caudæ animalis huius uillus.) Sumptũ hoc, & quod ſequitur ab eodẽ Plynio ubi ſupra. e ℭ At ij, quos Ceruarios dicimus.) Sunt in eo genere, qui Ceruarij uocant̃, qualẽ e Gallia in Pom. Magni arena ſpectatũ diximus. Huic q̃uis in fame mandenti ſi reſpexit, obliuionẽ cibi ſurrepere aiunt, digreſſumq; quęrere aliud. Ex Ply. ca. zz. octaui. Ex hac animalis huius natura, nõ incongrue, in hominẽ, uel proprij cõmodi obliuioſum, prouerbiali figura quis utetur. Ceruario obliuioſior. Tria ſunt luporũ genera, Cõmunes, Canarij, Ceruarij genus tertiũ. Ariſtot. ca. 35. ſexti naturę animaliũ. Lupos itẽ Canarios (inquit) cęcos parit luporũ ritu, numero cũ plurimũ, quatuor. Quin etiã lupus Ceruarius coitu, ut canes amplectit̃, & cęcos generat, nũero duos, aut tres, aut quatuor. Corpore longior, & cauda porrectior eſt, ſed proceritate breuior, celeritate ęque pręſtat, q̃uis crura habeat breuiora. Mollis enim & agilis eſt, proſilireq; longius ob eam rem poteſt. f ℭ Numerantur & Lynces.) Græca omnino dictio eſt λύγξ. Sumpta hæc omnia ex ca. 38. octaui naturalis hiſtoriæ Caij Plynij. Lyncũ humor ita (inquit) redditus, ubi gignuntur glaciat̃, areſcitq; in gẽmas Carbunculis ſimiles, & igneo colore fulgentes. Lyncuriũ uocatas, atq; ob id Succino a pleriſq; ita generari prodito. Nouere hoc, ſciunt Lynces, & inuidentes, urinã terra operiunt, eoq; celerius ſolidat̃. Plura idem Ply. de Lyncurio ca. 3. li. ultimi. Et Dioſcorides. c. 30z. Vrina Lyncũ, quã λυγκούριον uocãt, ſimul egeſta eſt, ſolidari credit̃ in lapidẽ. Proinde ſuperfluo medicinas ex eo cõmiſcuntur, quandoquidem non ſit alia res a Succino, qđ quidã Electrũ appellauere cognomento πτερίγοφορον. Potũ hoc in aqua ſtomachi uitijs, & alui fluctiõibus medet̃. Ariſtot. in libro de Admirãdis in natura. 66. ca. Et Lynces quoq; emingunt, obtegere arenis ferunt, cum uideantur intelligere id ab hominibus quæri ad priuatã utilitatẽ, & potiſſimũ ad informandas imagines, decorandosq; ſculpturis anulos. Ouidius item quintodecimo Meta. ſic de hac re inquit.

Victa racemifero Lynceas dedit India Baccho,
E quibus(ut memorant)quequid uesica remiſit
Vertitur in lapides,& congelat aere tacto. a ℂ Theophraſtus perhibet.) Theophraſtus, ut lib.5. refert Diogenes,edidit libros duos,de ijs quæ durantur in lapides.Ex Lyncũ ferarũ natura, Adagium ſumi poſſe uidetur.Lynce inuidioſior.In auaros,qui ne inutile quidẽ ſibi,alijs indigẽtibus elargiunt. b ℂ Cicadæ apud Rheginos.)Sumptũ ex ca.27.undecimi Ply.Cicadæ(inquit)nõ naſcunt in raritate arborũ.&c.Et parũ poſt.At in Rhegino agro ſilent omnes, ultra flumen in Locris canunt. Scribũt Græcorũ quidam Cicadas omnes quæ maſculæ ſint/ canere,&Achetas dici.Quę uero fœminæ ſunt/mutas eſſe, & Tetugonas nũcupari. Tradũt philoſophi,& Ply.retulit ca.51. undecimi naturalis hiſtoriæ, nõ ineſſe uocẽ ijs animalibus, quæ pulmone,& arterijs carẽt. Proclus ſcribit cicadã canere, cũ ſeipſam ſub alis atterit, atq ita ſonũ emittere.Strabo li.6. docet cur Cicadæ in altera fluminis ripa ſint canorę, in alia uero ſilentes/ & mutæ. Cũ fluuius(inquit)Alex Rheginum a Locrenſi diſterminet agro,qui per uallẽ profundã curſum habet. Peculiare quiddã cicadis obuenit.Quæ enim in Locrorũ ripa uerſant/ſonantius ſtridẽt. Alijs uox nulla contingit. Eius rei cauſam ſuſpicatur eſſe. Nã cũ ijs omnino umbroſa regio ſit, unde roſidas alarũ pelliculas minime pandãt.Illis ſole feruida eſt, quę aridas,& uti corneas habeat. Vnde apte ſtridor emittit.Aliã cauſam refert Ariſtoteles ca.30.quinti de Animaliũ natura,& in lib. eo,qui de morte & uita ſcriptus eſt.Scribit idẽ Ariſtoteles ca.57.de admirãdis in natura, Cicadis quẽadmodũ & Apibus futurorũ notionẽ ineſſe,contrarijs tamẽ actibus.Illæ(inquit)taciturnitate quadã & quiete,hæ uero motu,ac uocis crepitatione,cũ non antea concinẽt, q̃ ſol retorqueat eius curſum, q̃ maxime tempore homines ad laborẽ prouocant. c ℂ Nec uſq̃ alibi.) Tarræas in Prouerbiorũ Collectaneis,tradit in Acantho,qui eſt Aetoliæ urbs, τέττιγας οὐκ ᾄδειν.i.Cicadas nõ canere.Vnde prouerbio locũ datũ, ἀκάνθιος τέττιξ,Acanthia Cicada, in mutos,& inſcios homines dici ſolitum. d ℂ Cauſas Granius tradit.)Has fabuloſas cauſas ijs uerbis refert Diodorus in quinto.Cũ Hercules ad fines Rheginorũ, ac Locrenſiũ perueniſſet,obq iter feſſus quieſceret,cicadarũ ſtrepitu perteſus, deos oraſſe fertur,ut eas inde amouerẽt.Exaudita prece,nõ ſolũ tunc,ſed poſtmodũ cicadæ nunq̃ ſunt in ijs repertæ locis.Ex Cicadarũ natura huiuſmodi prouerbia nata ſunt.Cicada canorior.Cicada aridior,Cicadę nec æſtate ſilent/ex Theocrito,Martiale,Ouidio.Horũ & ſex miliũ aliorũ uſus,in libro Adagiorũ noſtrorũ explicuimus. e ℂ Liguſticũ mare frutices procreat.)Coraliũ Græca omnino dictio, κωράλιον eis dictũ,de quo lege Plyniũ,quẽ more ſuo Solinus imitatus eſt,ca.2.lib.32. & ca.19.li. triceſimiſexti.Coraliũ,ut lib.5.ſcribit Dioſcorides,alij Lithodendron uocant.Forma eſt ei fruticis marini, duraturq illico exemptũ,atq in lucẽ uniuerſam prolatũ,ut uideri poſſit ſpiſſatũ a ſpiritu, qui nos ambeſt &c.Theophraſtus κουράλιον appellat,ἀπὸ τῆς κουρᾶς.i.a tonſura, ſiue a radẽdo. Aiunt eñ tactu protinus lapideſcere ſi uiuat.Itaq occupari,euelli retibus, aut acri ferramento præcidi. De eo ſic Ouidius libro quintodecimo Metamorpho.
Sic & Coralium,quo primum contigit auras
Tempore, dureſcit,mollis fuit herba ſub undis.
Auicenna c.124.ſecundi tractatus, lib.ſecundi, ponit eius ſpecies.Albũ,rubrũ,nigrumq.Aſſerit autem frigidũ eſſe in primo,ſiccũ in ſecundo.Ponit tandẽ eodẽ capi.plures eius operationes,& proprietates.Ouid in fine.4.Meta. fabuloſe narrat uirgas ſanguine Meduſæ contactas,in hunc lapidẽ fuiſſe conuerſas.
Anguiferumq caput,dura ne ledat arena.&c.
Claudia.de Nuptijs Honorij contra Orthogra-

a culi fatentur,qui naturas lapidũ exquiſitius ſunt
perſecuti.Iſtud etiam ipſas lynces perſentiſcere,
hoc documento probatur, qd' egeſtum liquorẽ
ilico arenarũ cumulis, quantũ ualent, contegũt,
b inuidia ſcilicet,ne talis egeries tranſeat in noſtrũ
uſum,ut Theophraſtus phibet[a].Lapidi iſti ſuccini color eſt,pariter ſpiritu attrahit propinquãtia.Dolores renũ ſedat. Medetur regio morbo.
c λυγκούριον Græce dicitur.Cicadę[b] apud Rheginos
mutæ,nec[c] uſquã alibi.Quod ſilentiũ miraculo
eſt,nec immerito,cũ uicinæ,quæ ſunt Locrenſium ultra cæteras ſonitent.Cauſas[d] Granius tra-
d dit.Cũ obmurmurarent illic Hercule quieſcente,deum iuſſiſſe ne ſtreperent.Itaq ex eo cœptũ ſilentiũ permanere. Liguſticum[e] mare frutices procreat,qui quantiſper fuerint in aquarũ profundis,fluxi ſunt,tactu ꝑpe carnulento. Deinde

ubi in ſupera tolluntur, natalibus [a] derogatis, la- a
pides fiunt. Nec ſolum qualitas illis, ſed & color
uertitur. Nam puniceo protinus rubeſcunt. Ra-
muli ſunt, quales arborꝫ uiſimus, ad ſemipedem
frequentius longi. Rarum eſt pedaneos depræ- b
hendi. Excudunt ex illis multa geſtamina. Habet
enim (ut [b] Zoroaſtres ait) materies hæc quandã
poteſtatẽ, ac propterea, quicquid inde fit, habet
inter ſalutaria. Coralium alias dicũt. Nã Metro- c
dorus [c] γοργίαν nominat. Idẽ, qđ reſiſtat Typho-
nibus, & fulminibus, affirmat. Eruitur [d] gemma
in parte Lucaniæ facie adeo iucunda, ut languẽ-
tes intrinſecus ſtellas, & ſub nubilo renitẽtes cro d
ceo colore perfundat. Ea quoniã in littore Syrti-
um inuẽta primũ eſt, Syrtites uocaẽ. Eſt [e] & Vei-
entana gemma a loco dicta, cui ſupficies nigra,
quã ad gratiam uarietatis limites interſecant albi e
notis candẽtibus. INſula [f] quæ Apuliæ oram ui-
det tumulo, ac delubro Diomedis inſignis eſt.
& Diomedeas [g] aues ſola nutrit. Nã hoc genus
alitis pter q̃ ibi nuſq̃ gentiũ eſt, idq; ſolũ poterat
mẽorabile iudicari, niſi accederẽt nõ omittenda.

phiæ rationem corripuit primam. Mergit ſe ſubito, uellitq; Coralia Clotho.
Vimen erat dum ſtagna ſubit, proceſſerat undis
Gemma fuit.

Niſi / q; / coniunctionẽ addititiã putemus. DE Liguſtico mari infra ca. 36. a ℭ Natalibus derogatis.) Detractis, mutatis, cõuerſisq;, qđ. ſ. natiuã molliciẽ, propriũq; colorẽ ſtatim uertant. Sunt uetuſti quidã codices, in quibus tũ naturalibus, tum natiuis ſcriptũ ſit, idẽ tamẽ ſenſus omnibus. b ℭ Vt Zoroaſtres ait.) Marbodęus in libello de lapidib⁹ precioſis, de Coralio loquens ſic ait.

Ex quo finguntur geſtamina (cõmoda multis.
Quippe ſalutaris geſtantibus (eſſe probatur
Illius, ut dixit Zoroaſtres, mira (poteſtas.
Et ſicut ſcribit Metrodorus ma (ximus author,
Fulmina, Typhonas, tẽpeſta (teſq; repellit. &c.

Stulte omnino faceret, qui ſup pomiferas arbores, uel fabaceas herbas, Coralia in pulueres redacta cũ aqua, aſperſerit, pomorum, aut fabarum ſperans copiã. Eam lucri ſpeciẽ ſiquis affectarit, Alberto grates referat, qui id ſecretũ poſteris ſcriptũ reliquit. c ℭ γοργίαν nominat.) Lego γοργονίαν, ex ſimilitudine ſic appellatã, quoniam Coraliũ exemptũ aquis, ex uimine dureſcit in gemmã, ſicut oſtenſo Gorgonis capite, in lapides uertebãtur aſtantia. Ply. ca. 10. triceſimiſeptimi natura. hiſt. Gorgonia (inqt) nihil aliud eſt, q̃ Coraliũ, nominis cauſa, qđ in duriciem lapidis mutatur. &c. d ℭ Eruiẽ gemma in parte Lucaniæ.) Plynius ca. 10. triceſimiſeptimi. Syrtitæ (inquit) in littore Syrtium. Iam quidẽ in Lucania inueniunẽ, melleo colore croco refulgentes, intus autẽ ſtellas continẽt languidas. e ℭ Eſt & Veientana.) Ex Ply. ca. 10. triceſimiſeptimi. Veientana Italica gemma eſt (inquit) Veijs reperta, nigrã materiã diſtinguẽte limite albo. f ℭ Inſula, quæ Apulię orã uidet.) Ptolemęus ca. 1. tertij, tabula Europę ſexta, ſcribit ſex eſſe Diomedeas inſulas. Plyni⁹ in fine tertij. Contra Apulũ littus (inquit) Diomedea conſpicua monumẽto Diomedis. Et altera eodẽ nomine, a quibuſdã Teuthria appellata. Duas etiã Strabo lib. 6. eas eſſe dicit. In propinquo mari (inquit) iacent duæ inſulæ, quas Diomedeas appellãt. Ex quibus habitatores habet altera. Reliquã deſertam eſſe dicunt, in qua Diomedẽ diſparuiſſe quidã fabulanẽ, comiteſq; in aues conuerſos eſſe. Eas etiam hac ætate mãſueſcere, & humanã quodãmodo uitam agere, & uiuẽdi ordine, & erga benignos manſuetudine. A malignis autem, & ſceleratis, fuga & euitatione. Meminit Stephanus de Vrbibus. SVmpſit hæc omnia Solinus, ex Ply. ca. 44. lib. decimi. Ab Alberto barbare Dyomeditæ uocanẽ, quas (inquit) ad Auguriũ uocauit rex Dyomedes. g ℭ Diomedeę aues.) Ouid. 14. Meta. Diomedis ſociorꝫ in aues conuerſionẽ, enumerat inter fabulas. A Venere enim, quã Pleuronius Agmon Diomedis ſoci⁹ maledictis inſtimularat, in has alites eos narrat fuiſſe conuerſos. Locũ fabulæ (ut inquit Ply.) fecit, qđ hæ aues cotidie Diomedis ædem pleno gutture, madentibus pennis perluũt. Virgilij uerſus de hac ipa re, ex. xi. Aeneidos libro hi ſunt.

Nunc etiam horribili uiſu portenta ſecuntur,
Et ſocij amiſſi petierunt æthera pennis,
Fluminibusq; uagantur aues, heu dira meorum
Supplicia,

Supplicia, & ſcopulos lachrymoſis uocibus implent. Quo loco plura ſcribuntur a Seruio. Sociorum Diomedis in aues conuerſorum, nomina ſunt Agmon, Lycus, Idas, Rhetenor, Nycteus, & Abas. Ariſtoteles in eo libro, quē de Admirandis in natura ſcripſit ca. 69. ijs quidē uerbis rem totā explicat. Erat in Diomedea inſula, quæ in Adriatico freto poſita adiacet Italiæ peruetuſtum quoddā ſacellum Diomedi olim principi dicatum, admirabile quidē, & multa ueneratione tū ꝓpter uetuſtatē ipſam, tum etiam ob eam, quā dicam, rei nouitatem dignisſimū. Ferunt eni circa illud uerſari nōs nullas aues miræ magnitudinis, ac roſtri duriſſimi, illasq; ſi quis eo acceſſerit cuiuſcunq; fuerit nationis, præterq; Græci, in eum ſtatim irrumpere, acerrimo uolatu, rapereq; illū ſublimem, ac totum unguibus dilaniare. Tum uero, demum cōſoſſa roſtro ceruice, atq; undiq; diſcerpta necatū abijcere. Id ꝓ potiſſimū eos facere, inquiunt, aduerſus uicinas gētes, cū dicant illas ſocios olim fuiſſe Diomedis, q cōfractis circa eā inſulam nauibus ſubmerſi, in huiuſmodi aues ſunt cōmutati, atq; illud odij aduerſus uicinos ꝑpetuo conſeruaſſe, cum Diomedes eorū dux ab Aenea fuiſſet dolo interceptus, qui tū ea poſſidebat loca, quādoqdē, Græcis, qui eo proficiſcuntur, ſeſe benignas admodum, & familiares præſtent. Lege Auguſ. cīs. decimoctaui de Ciui. dei.

a Forma [a] illis pene, quæ Fulicis, color candidus,
igneí oculi, ora dentata. Congregatæ uolitant,
nec ſine ratione pergendi, duces [b] duæ ſunt, quæ
regunt curſum, altera agmen anteit, altera inſe-
b quitur, illa, ut ductu certum iter dirigat, hæc, ut
inſtantia urgeat tarditatē. Hæc in meantibus diſ-
ciplina eſt. Cum [c] fœtificādi adeſt tempus, roſtro
ſcrobes excauant, deinde ſurculis inuerſum ſu-
c perpoſitis texta cratium imitantur, & ſic conte-
gunt ſubtercauata. Ex ne operimēta deſint, ſi for-
te lignorum caſus uenti auferant, hanc ſtruem com
primunt terra, quā egeſſerant, cum puteos exca-
d uarent. Sic nidos moliuntur bifori acceſſu, nec
fortuito, adeo, ut ad plagas cœli metentur exit⁹,
uel ingreſſus. Aditus, qui dimittit ad paſtus, in
ortum deſtinatur, qui excipit reuertentes, occa-
e ſum uerſus eſt, ut lux, & morantes excitet, & re-
ceptui non denegetur. Leuaturæ aluum ad-
uerſis flatibus ſubuolant, quibus proluuies lon-
gius auferatur. Iudicant [d] inter aduenas. Si Græ-
f cus eſt, propius accedunt, & quantum intelligi
datur, uelut ciui blandius adulantur. Si quis erit
gentis alterius, inuolant, & impugnant. Aedem
ſacram omni die celebrant ſtudio huiuſmo-
di: Aquis imbuunt plumas, aliſq; impendio

a ℭ Forma illis.) Ex Plynio ubi ſupra. Has (iquit) Iuba Cataractas uocat, & eis eſſe dētes, oculosq; igneo colore, cætero candidas tradens.

Si uolucrū (inquit Naſo) quæ
ſit dubiarum forma requiris,
Ve non Cygnorum, ſic albis proxima Cygnis.

Suidas exiſtimat has aues uel Ciconias eſſe, uel Cyconijs ſimiles. Auguſtinus Fulicas, Theodorus Gaza Ardeolas transferūt. Has aues Græci Erodios uocant, cuius generis auem auſpiciū dixit Homer⁹, Diomedi, & Vlyſſi ſpeculatoribus apparuiſſe. Verſus Homeri eſt.

τοῖσι δὲ δεξιὸν ἧκεν ἐρωδιὸν ἐγγὺς ὁδοῖο παλλὰς ἀθηναίη.

b ℭ Duces duæ ſunt.) Plynius maſculino gēere protulit. Duos ſemper his duces (inquit) alterū ducere agmen, alterū cogere.

c ℭ Cū fœtificum.) Scrobes (inqnit Plynius) excauare roſtro, inde crate conſternere, & operire terra, quæ ante fuerit egeſta. In ijs fœtificare.

d ℭ Iudicant inter aduenas.) Aduenas Barbaros (inquit Plynius) clangore infeſtant. Græcis tantum adulantur miro diſcrimine, uelut generi Diomedis hoc tribuentes &c. Mira naturæ uis. Iam quædā animalia authore Plynio, innoxia indigenis, aduenas interimunt ſicut ſerpentes. Parcunt in Myrinthe, quos terra naſci proditur. Item in Syria angues circa Euphratis maxime ripas, dormientes Syros non attingunt. Aut etiam ſi calcati momordere, non ſentiunt maleficia, alios cuiuſq; gentis infeſti auide, & cum cruciatu exanimantes. Quamobrem & Syri non necant eos. Contra in Aletenio Cariæ monte Ariſtoteles Philoſophus ſcriptum reliquit, tradit a Scorpionibus hoſpites non lædi, indigenas interimi. QVid de ſociorū Diomedis Aetoli ducis in has

madefactis confluũt rorulentæ, ita ædem excuſ- a
ſo humore purificant, tunc pennulis ſuperplau-
dunt, inde diſcedunt quaſi peracta religiõe. Ob
hoc ferũt Diomedis ſocios aues factos. Sane an-
te aduentum Aetoli ducis nomen Diomedeę nõ b
habebant. Inde ſic dictæ. ITalicus [a] excurſus per
Liburnos, quæ gens Aſiatica [b] eſt. Procedit in
Dalmatiæ pedem. Dalmatia [c] in limitem Illyri-
cum. In quo ſinu Dardani ſedes habent, homi- c
nes ex Troiana proſapia in mores Barbaros effe
rati. At [d] ex altera parte per Ligurum oram in
Narbonenſium prouinciam pergit; in qua Pho-
cenſes quondam fugati Perſarum [e] aduen-

aues conuerſione, ac reliquis, re uera tenendũ ſit, tradit Diuus Auguſtinus ca. 18. decimioctaui Ciui. dei, hjs quidẽ uerbis. Socij Diomedis, quia nuſq̃ ſubito comparuerunt, & poſtea nullo loco apparuerũt, perdentibus eos ultoribus angelis malis, & pro eis aues occulte ex alijs locis, ubi eſt hoc genus auium, ad ea loca perductæ ſunt, ac repente ſuppoſitę, ideo credunt eſſe cõuerſi. Qđ aũt Diomedis in tẽplũ aquã roſtris afferũt, & aſpergũt, & qđ blandiunt Gręcigenis, atq; alienigenas pſequunt, mirandũ nõ eſt, fieri dęmonũ inſtinctu, quorũ intereſt. i. ad quos pſuadere pertinet, deũ factum eſſe Diomedẽ ad decipiendos homines, ut falſos deos, cũ ueri dei iniuria, multos colãt, & hominibus mortuis, qui nec cũ uiuerent uere uixerũt, templis, altaribus, ſacrificijs, ſacerdotibus, q̃ omnia cũ recta ſunt, nõ niſi uni deo uiuo, & uero debent, inſeruiant. a ❡ Italicus excurſus p Liburnos.) Liburnia (ut ca. 5. tertij refert Plynius) quibuſdã locis abeſt ab Italia cẽtũ .M. paſſuũ. Vnde dicti ſint, tradit Stephanus. Illyrij ſeu Liburni (inquit ca. 5. ſecũdi Luci⁹ Florus) ſub extremis Alpium radicibus agunt inter Arſiã, & Titium flumen longiſsime per totum Adriatici maris littus effuſi. Lege Plyniũ ca. 22. lib. tertij, & Appia. in Illyrio. b ❡ Aſiatica eſt.) Seruius primo Aene. exiſtimat Rhetos, Vindelicosq; Liburnos eſſe. Hi autẽ (inquit) ab Amazonibus originem ducũt. Citat Horatiũ ode quarta q̃rti Carminũ. Videre Rheti bella ſub Alpib⁹ Druſum gerentem. Vindelici, quibus mos inde deductus per omne tempus Amazonia ſecuri. c ❡ Dalmatia in limitẽ Illyricũ.) Florus lib. quarto. Dalmatæ (inquit) plerunq; ſub ſyluis agunt, inde ad latrocinia prõptiſsimi. Et de Illyrijs. Illyrij quoq; ſub Alpibus agunt, imasq; ualles earum, & quędã quaſi clauſtra cuſtodiunt, abruptis torrentibus implicati. Lege de utriſq; populis præter Plyniũ, Strabonẽ, Ptolemęum, apud Appianũ in eo lib. quẽ Illyriũ inſcripſit. Ptole. ca. 9. tertij Tab. 9. Europæ, ponit Dardanos in ſuperiore Myſia. d ❡ At ex altera parte.) Deſcribit eum Italiæ limitẽ, quo Italia, Galliã, & Hiſpaniã e regione proſpicit. Qua in parte Maſsilia urbs a Phocenſibus olim condita / ſita eſt. Maſsilia (ut in cõmentarijs Dionyſij refert Euſtathius) ex euentu quodã ſortita eſt nomẽ. Cũ enim Phocenſiũ gubernator illuc primũ appuliſset, conſpicato in littore τοῦ ἁλιέως. i. piſcatore / mox ex ſumpto omine, nautas ligare rudentẽ iuſsit. Aeoles enim ligare μάσσειν dicunt. Qua ex re Maſsiliã dictam refert. Conſtructa autẽ eſt a Perano Phocenſiũ duce Senani Segoregiorũ regis genero. Eam uero condidit ppe amnis Rhodani oſtia, in remoto quodã ſinu, ueluti (ut Iuſtinus author eſt) in maris angulo. Hermola⁹ ca. 30. quinti Plyniarũ caſtiga. Aſiaticos Phocenſes cũ dyphthongo, Græcos autẽ ex Phocide Phocenſes ſine dyphthongo ſcribendũ exiſtimat. Ab utroq; tamen Phocaicus deduci refert. e ❡ Perſarũ aduentũ.) Marcellinus lib. 15. circa finẽ. A Phocide (inquit) Aſiaticus populus, Harpali inclementiã uitans Cyri regis præfecti, Italiã nauigio petit. Cuius pars in Lucania Veliã, & altera condidit in Vienenſi Maſsiliam. Meminit & Herodotus in primo. Hanc Phocenſium fugam deſcribit Hora. ode. 16. Epodon. Vide Porphyrionẽ ibidem. Non cõueniunt authores, a quibus Phocenſibus urbs Maſsilia condita fuerit. In hoc fere concordãt omnes, ut eã Gręci pfugi cõdiderint. Ply. c. 4. tertij. Iuſti. li. 43. Luca. li. 4. Sylli⁹ li. 15.

Iamq; agiles Tyrrhena ſonãt, qua cærula puppes
Auſoniũ euaſere latus, Ligurumq; citatis
Littora tranſmittunt proris, hinc gurgite ab alto
Tellurem procul irrumpentem in ſydera cernũt
Aerias Alpes occurrunt mœnia Graio
Condita Maſsiliæ &c.

MAſsilienſiũ inſtituta plura recenſet Max. Valerius, de inſtitutis antiquis lib. 2. Plautus in Caſsina circa finẽ. Vbi tu es (inquit) qui colere mores Maſsilienſes poſtules? Taxat Maſsilienſes tanq̃ molles, & effœminatos, qđ & Athenęus dicit. Phocęa urbs Aſiatica inſignis eſt Pylade alumno, cuius cũ Oreſte ueteribus amicitia celebrat. Apud Statium Sylua ſexta lib. ſecundi ſic in omnibus exemplaribus falſo legitur.

Dignus & Hęmonium Pyladen pręcedere forma.

Quaſi Pyladen Hęmoniũ dicat, cũ conſtet eũ Phocęũ fuiſſe. Ouid. 2. Elegiarũ.

Quod fuit Argolico iuuenis Phocęus Oreſti.

Et 2. de Ponto.

Affuit inſano iuuenis Phocęus Oreſti.

Vnde quibuſdam apud Statium ſic legendum uidet,

Dignus & Hæmonium iuuenem præcedere forma, Vt ad ſolū Achillem referas. Ego uero ſic legē dum cenſeo. Dignus & Hæmonium, & Pyladen præcedere forma, Vt & Achillē, & Pyladen ſimul Papinius complectatur. a ℂ Olympiade quadrageſima quinta.) Idem tradit Euſebius libro Tempoꝝ. b ℂ Caij Marij.) De his foſsis Plynius c.4. tertij. Sunt (inquit) authores, & Heracleam oppidum in oſtio Rhodani fuiſse ultra foſsam ex Rhodano centū paſsibus, Marij opere, & nomine inſigne ſtagnum. Mercatores noſtri temporis, qui in Galliam merces deuehūt, has ipſas foſſas (credo ob aquarū immobilitatem) aquā mortuā appellant. c ℂ Qui amnis.) Rhoda oppidū Rhodioꝝ in Narbonenſi prouincia, unde (inquit cap.4. tertij Caius Plynius) dictus multo Galliarū fertiliſsimus Rhodanus fluuius, ex Alpibus ſe rapiens, per Lemannū lacum, ſegnemq; deferens Ararim, nec minus ſeipſo torrētes Iſaram, & Druentiam. Libyca appellantur duo eius ora modica, ex his alterum Hiſpaniēſe, alterū Metapinū, tetiū idēq; ampliſsimū, Maſsalioticum. Polybius increpat Timęū, qui Rhodanū quinq; oſtia habere tradidit. Artemidor⁹ tria Rhodanū habere oſtia opinatus ē. Lege Strabonē in quarto. Plutarchus in uita Hannibalis ait Rhodanum nō longe ab Iſtri, Rheniq; fontib⁹ ſurgere. Octingentis prope emenſis ſtadijs in lacum Lemannum ſe condere. Inde egreſsum, in occidentē ſe uertentē Gallias aliquādiu dirimentem, Araris, & alioꝝ fluminū acceſsione non mediocriter auctum. Tandem inter Volcas, & Cauares, pluribus capitibus in mare influere. De ortu Rhodani ſupra, ubi de Pado ſcripſimus, ſententiam retulimus Appiani. Eleganter Rhodanū deſcribit Syllius tertio belloꝝ Punicorum libro.

Valcarum populatur iter, tumideq; minaces
Accedit Rhodani feſtino milite ripas,
Ac gregibus caput Alpinis, & rupe niuali
Proſilit in Celtas, ingentemq; extrahit amnē
Spumāti Rhodanus ꝓſcindens gurgite cāpos &c.

d ℂ Inter tres Europæ maxios fluuios.) Varro cū de parte orbis, quæ Europa dicitur, diſsereret, in tribus primis eius terræ fluminibus Rhodanum eſse ponit. Per quod uidetur eum facere Iſtro æmulum. Iſtrus enim quoq; in Europa fluit. Aulus Gellius c. ſeptimo libri decimi. e ℂ Aquæ quoq; Sextiæ.) De ijs aquis Plynius ca.4. tertij, & ca. ſecundo triceſimiprimi. Plutarchus in uita. C. Marij, Sextiles uocat. Caius Sextius proconſul uicta Saliyorum gente, Coloniā aquas Sextias condidit, ob aquarum copiā, & calidis, & frigidis fontibus, atq; a nomine ſuo ita appellatas, Author Liuius libro.61. ab urbe condita. Et Strabo in quarto. Sextius (inquit) potiſſimum redactis in poteſtatem Saliys, nō longe a Maſsilia, ſui nominis ędificauit oppidum, ſuæq; appellationis aquas dixit calidas, quaꝝ partem in frigidas permutatas eſse ferunt, ibi Romanorum ꝑſidium collocans. f ℂ Hyberna conſulis.) Intelligit uel Caium Sextium, uel qđ magis placet. C. Marium, qui, ut lib.68. ſcribit Liuius, ſumma ui oppugnata a Teutonis, & Ambronibus caſtra, defendit. Duobus deinde pręlijs circa aquas Sextias eos hoſtes deleuit. In quibus cæſa traduntur hoſtium ducēta milia, capta nonaginta milia. Plutarchus dicit captos uiuos, atq; trucidatos ex Barbaris ultra decē Myriadas. g ℂ Acran Iapygian.) Sumptum ex capite undecimo tertij Plynij. Promontorium (inquit) quod Acran Iapygian uocant, quo longiſsime in maria excurrit Italia. h ℂ Achaiā.) In Achaiam. Ars quidem, authore Seruio, hoc exigit, ut nominibus prouinciarum præpoſitionem addam⁹, ciuitatum nunq̄, tamen plerumq; peruerſo ordine lectum eſt. Achaiæ nomen prouinciæ, ut docet Plynius, ab Iſthmo incipit, Antea Aegialos uocabatur, propter urbes in littore per ordinem diſpoſitas.

a tu Maſsiliam urbem Olympiade[a] quadrageſi-
maquinta condiderunt. C.[b] Marius bello Cym-
brico factis manu foſsis inuitauit mare, pernici-
oſamq; feruentis Rhodani nauigationē tempera-
b uit. Qui[c] amnis præcipitatus Alpibus primo per
Heluetios ruit, occurſantium aquarum agmina
ſecum trahens, auctuq; magno, ipſo, quod inua-
dit, freto turbulentior, niſi cum fretum uētis ex-
c citatur. Rhodanus ſæuit & cum ſerenū eſt, atq;
ideo inter[d] tres Europę maximos fluuios, & hūc
computant. Aquæ[e] quoq; ſextiæ eo loco claru-
erunt quōdā hyberna[f] conſulis, poſtea excultæ
d mœnibus. Quarum calor olim acrior exhalatus
per tempora euaporauit, nec iā par eſt famæ pri-
ori. Si Græcos cogitemus, præſtat reſpicere lit-
tus Tarentinum. Vnde a promōtorio, quod A-
cran[g] Iapygian uocant, Achaiam[h] curſum deſti-
nantibus, citiſsima nauigatio eſt.

DE QVIBVSDAM IGNOBILIBVS Tyrrheni maris inſulis, quæ Italię adiacent. De Corſica, & Catochite lapide.

CAP. IX.

FLectendus [a] hinc ſtylus eſt, terrarũ uo- a
cant alia, & longum eſt, ut moratim in-
ſularũ omniũ oras legamus quaſcũq; promon-
toria Italica proſpectant. Quãuis ſparſæ receſſi-
bus amœniſſimis, & quodã naturę quaſi ſpecta- b
culo expoſitæ non erant omittẽdæ. Sed quantũ
reſidendũ eſt, ſi dilatis, quę pręcipua ſunt, ꝑ quã-
dam deſidiam, aut [b] Pandatariã, aut [c] Prochytam
dicamus, aut ferri feracem [d] Iluã, aut [e] Caprariam, c
quã Gręci ἀιγίλον dicũt, aut Planaſia de facie ſupi
na freti, uel Vlyxis [f] erroribꝰ ſic uocatã, uel Colũ-

FLECTENDVS hinc ſtylus eſt.) Poſt Italię deſcriptionẽ, flectit ſtylum ad eas inſulas deſcribẽdas, quæ Italiæ adiacent, primũ Corſicam deſcribens, quæ minus. lxx. ſtadijs ab Italia diſtat. A forma autem Corſicam dictam uolunt, ideſt a capitis tempoꝝ ſimilitudine. Græci enim κόρσας, ut lib. 2. tradit Pollux, tempora. i. partem capitis nominant. Stephanus uero dictam dicit ἀπὸ κόρσις δούλης βουκόλου, hoc eſt, a Corſi ancilla boum cuſtode. Cingitur autem, ut ca. 2. tertij Ptolemęus ait. Ab occaſu quidẽ, & ſeptemtrione, mari Liguſtico. Ab ortu aũt Tyrrheno mari. A meridie pelago, qđ inter ipſam, & Sardiniam interiacet. Scribit Strabo Corſicam maligne coli, aſperam, & plurimis in partibꝰ inacceſſibilem, adeo, ut qui eius montes habitant, ex latrocinijs uitã degant, immanitateq; beluas ipſas ſuperent. Hinc factum eſſe dicit, ut cum Romani imperatores in eos irruant, ipſorũq; caſtella irrumpãt, magnũ ſeruorũ gregem captũ aduehant. Romæ (inqt) cernere eſt ſimul & mirari, q̃ agreſtis uideatur effigies, q̃q̃ beſtiarum appareat diritas, facieſq; truculentæ. Eos ſeruos tã uiles eſſe aſſerit, ut quãuis domini pro eis parũ exponant, præcij tamen pœnitentia torqueantur. Diſcordat aliquãtiſper a Plynio Strabo in huius inſulæ menſura. Eius enim longitudinẽ miliaria. cc. & xl. Latitudinẽ uero. lxx. Plynius aliter, ut mox dicetur. Diodori Siculi ex lib. 6. uerba ſunt. Celebres in Corſica ciuitates habentur duæ, Calaris, & Nicea. Calaris a Phocenſibus, qui a Tyrrhenis poſtmodum inſula pulſi ſunt. Nicea a Tyrrhenis maritimis, qui reliquas etiã Tyrrheni maris/ſuæ ditionis fecerunt. DE ea ſcribunt late Strabo lib. 5. Mela Pomponius lib. 2. Diod. Siculus lib. 6. Corſicæ formã, ſi picturis delecteris, appingit Ptolemęus. 6. Europæ tabula. Athenęus tradit Corſicæ incolas iccirco longæuos eſſe, qđ mellis cibo, quo plurimũ abundant, utantur aſſidue. Quod alicui mirum uideri poteſt, cum eius inſulæ mel, ob taxi copiam, uenenatũ ſit. Ouidius Elegiarum primo.

Melle ſub infami Corſica miſit apis. b ¶ Aut Pandatariã.) Sic enim eã Plynius, & Pomponiꝰ nominatã dicũt, Ptolemęus Pandatoriã nũcupat. QVoniã has inſulas præter Corſicam, nudis tantũ nominibus Solinus refert. Pluresq; alias in ijs locis ſitas præterit, libuit de ijs inſulis Plynij ex cap. 6. tertij uerba ſubnectere. In Liguſtico (inquit) mari eſt Corſica, quã Græci κύρνον appellauere, ſed Thuſco propior a ſeptẽtrione in meridiẽ proiecta, longa paſſuũ centum quiquaginta. M. Lata maiore ex parte. L. Circuitu. cccxxij. M. Abeſt a Vadis Volaterranis. LXII. M. p. Ciuitates habet. xxxiij. & colonias. Marianã a Mario deductam, Aleriam a Dictatore Sylla. Citra eſt Oglaſa. Intra uero. lx. M. paſſibus, a Corſica Planaria ſpecie dicta æqualis freto, ideoq; nauigijs fallax. Amplior Vrgo, & Capraria, quã Gręci ἀιγιλόν dixere. Item Igiliũ, & Dianiũ, quã Artemiſiam, ambæ contra Coſanũ littus, & contra littus Vapone, Meneria, Colubraria, Venaria, Ilua, cum ferri Metallis circuitu. c. paſſ. A Populonia. x. M. a Græcis Aetalia dicta. Ab ea Planaſia. xxxviij. M. Ab ijs ultra Tyberina oſtia in Antiano, Aſtura, mox Palmaria, Sinonia. Aduerſum Formias, Pontiæ. In Puteolano aũt ſinu Pandataria, Prochyta, non ab Aeneæ nutrice, ſed quia profuſa ab Aenaria erat. Aenaria ipſa a ſtatione nauiũ Aeneæ, Homero Inarime dicta, Græcis Pithecuſa, nõ a ſimiarũ multitudine (ut aliq exiſtimauere) ſed a figulinis doliarioꝝ πιθος dolium. De ijs inſulis Strabo, Diod. Siculus, Mela, Ptole. ubi ſupra. c ¶ Prochytã.) Præter alios, de Prochyta, lege quæ ſcribit Seruius nono Aen. ſuꝑ illud. Tum ſonitu Prochyta. Diony. Halicar. li. primo (ut ca. 8. retulimus) Prochytã inſulã, ab Aeneę nutrice dictã tradit, qđ Ply. omnino reprobat d ¶ Iluã.) Sũt qui falſo, Vilbam legant, cũ Plynius, Mela Pomp. Ptole. Iluam nuncupent. e ¶ Caprária, quã Græci αἰγίλον dicunt.) A caprarũ ſimilitudine, uel copia. Græci enim αἶγα capram dicunt. αἴγειος caprinꝰ. f ¶ Vlyſſis erroribꝰ uocatã.) πλανάομαι apđ Gręcos erro ſignificat, πλάνη errorẽ.

a ℭ Ithaceſiam.) Ab Ithaca inſula, Vlyſsis quondã regno. Vel ſi Seruio credimus, ab Ithaco Dulychij inſulæ monte, ubi Vlyſses habitaſse ferť. b ℭ Inarime.) Dicta Inarime ab Arimis populis, aut beluis. Sic enim lingua Hetruſca Simiæ nominanť, quas Græci πιθήκους uocitant. c ℭ Homero nominatã.) Carmen Homeri eſt. ἐιναρίμοις ὅθι φασὶ τύφωεος ἔμμεναι ἐυνάς. d ℭ Lætas.) Pingues, fertilesq́, Virgilius. Quid faciat lætas ſegetes Georgicoꝝ primo. e ℭ Vt exordiũ incolis Ligures dederint.) In ueterũ monumẽtis ſcriptũ reperimus, Ligurũ incolas, Corſicæ inſulæ nomen indidiſse. Id autem hac ratione contigiſse tradunt. Cum enim Corſa quędã nomine, patria Ligur iuxta littus æquoris boues paſceret, & ex eo armento taurus unus mare tranſnare ſæpius conſueuiſset, Poſtq́ dies aliquot cũ ad reliquũ boum gregem aucto iam corpore rediſſet. Cupida Corſa noſcendi, quo taurus pergeret, ſimulq́ incognita ſibi pabula, quib⁹ is uſus fuerit ſcire cupiens, nauicula eum ipſum taurum a cęteris digredientem, ꝑſecuta eſt. Inſulã, quæ, qualisq́ foret, Liguribus rediẽs aperit, Qui conſcenſis nauibus, in eã inſulã nauigarũt. Cuiusq́ fertilitatem cum didiciſsent, tranſmiſsis cultoribus, inſulã coluerunt, exq́ eam Corſæ authoris, ducisq́ nomine Corſicam nominarunt. Stephanus hiſtoriam tangit potius, q̃ explicet. Græci κύρνον eam nuncupant, a Cyrno Herculis Libys filio, qđ is quondã inſulam incoluerit. f ℭ Colonias deduxerint.) Marianã, & Aleriam, authores Plynius, & Mela Pomponius. g ℭ Hæc faceſsant.) Harũ inſularum deſcriptiones curatum abeant. h ℭ Catochiten uocant lapidem.) Hic lapis a proprietate nomen habet. Nam, ut Ply. & hic Solinus affirmãt, impoſitas manus ueluti gummi retinet. Græci enim τὴν κατοχὴν, detentionẽ dicũt, & τὸν κάτοχον, detentiuũ. Ply. ca. 10. triceſimiſeptimi de hac ui lapidis huius dubitare uidetur. Catochites (inquit) lapis eſt cæteris maior, mirabilis ſi uera tradunť, impoſitã manum ueluti gummi detinens. De eo Rhennius de Corſica loquens ſic ait.

Hanc ſolam, perhibent, Catochiten gignere terram,
Corporibus lapis hic ceu glutine tectus adhæret.

i ℭ Democritum.) Democritus, ut primo de Diuinatiõe ſcribit Cicero, futuroꝝ ꝑdictionẽ eſse dicebat. Rurſus fuiſse cum Magũ, docet. 24. & 30. uoluminibus Caius Plynius. Democritus is, ut Antiſthenes author eſt, inter cætera, uarie ſantaſias ꝓbare curabat, ſæpe ſolitari⁹ uiuens, atq́ etiã ſepulchra incolens defunctorum. Is idem præterea ſolitus eſt futura prædicere. Quod ubi ſequens rerum euentus fidem fecerat, diuinis iam honoribus dignus, a plerisq́ iudicatus eſt. Scribit Plynius Democritum, & Pythagoram primos magicas in noſtro orbe celebraſse. In iſs igitur artibus (ſi artes eas appellare fas eſt) Catochite lapide Democritum fuiſse uſum opinantur plures, e quorum numero & Solinus eſse uidetur. Hic Democritus ita ſuo ingenio cõfiſus eſt, ut inter cætera traderet artẽ nominando aues, quarũ cõfuſo ſanguine ſerpens generatur, quẽ quiſquis ediderit, intellectur⁹ ſit alitũ colloquia. Celebrať & illud maxime, qđ puellã Hippocratis comitẽ primo die ita ſalutauerit χαῖρε παρθένε. i. ſalue uirgo. Poſtridie uero χαῖρε γυνή. hoc eſt, ſalue mulier. Fuerat enĩ puella nocte illa uitiata. Docuit quare q̃terni Cyathi, ſextarijue nõ eſsẽt bibẽdi. Opinatus ẽ inter cętera, Atomos rerũ oĩm eſse principia. Itẽ eſse infinitos mũdos gñatos, & corruptiõi ſubiectos.

a bariam auium huius nominis matrem, uel [a] Itha-
ceſiam, quæ Vlyxis proditur ſpecula, uel Aena-
riam Inarimen [b] Homero nomĩatam [c], aliasq́ nõ
ſecus lætas [d], inter quas Corſicã plurimi in dicẽ-
b do latius circumuecti pleniſsima narrandi abſol
uerunt diligentia, nihilq́ omiſsum, quod retra-
ctari non ſit ſuperuacuũ. Vt exordium [e] incolis
Ligures dederint, ut oppida ibi extructa ſint, ut
c colonias [f] ibi deduxerint Marius, & Sylla, ut ipſa
Liguſtici ſinus æquore alluatur. Sed hæc [g] faceſ-
ſant. VErum ager Corſicanus, quod in eo agro
unicum eſt, ſolus edit, quem Catochiten [h] uocant
d lapidem fatu digniſsimũ. Maior eſt cæteris, qui
ad ornatũ deſtinanť. Nec tam gemma, q̃ cautes.
Idem impoſitas manus detinet, ita ſeiunctis cor-
poribus annectens, ut cum ipſis hęreat, a quibus
e tangiť. Sed ei ineſt uelut de glutino lentiore ne-
ſcio quid par, atq́ gummi. Accepimus Demo-
critum [i] Abderiten oſtentatione ſcrupuli huius
frequenter uſum ad probandã occultam naturę
potentiam in certaminibus, quæ contra Magos
habuit.

SARDINIA INSVLA. DE SOLIFVGA. Sardonia herba, deq; eius inſulæ miris aquis. CAP. X.

SArdinia[a] quoq;, quā apud Timæū San- a
dalioten legim⁹, Ichnuſan apud Criſpū,
in quo mari ſita ſit, quos incolarꝫ authores habe-
at, ſatis celebre eſt. Nihil ergo attinet dicere, ut
Sardus[c] ab Hercule, & [d] Norax a Mercurio ꝓ- b
creati, cū alter a Libya, alter abuſq; Tarteſo Hi-
ſpaniæ in hoſce fines permeauiſsēt. A Sardo ter-
ræ. A Norace Norę oppido nomē datum. Mox
Ariſtæum[e] regnando his proxime in urbe Ca- c
rali, quā condiderat, ipſe cōiuncto populo utri-
uſq; ſanguinis ſeiuges uſq; ad ſe gētes ad unum
morem coniugaſse/imperium ex inſolentia ni-
hil aſpernatas. Sed & hic Ariſtæus Iolaum creat,
qui ad id locorꝫ agros ibi inſedit. Pręterea & [f] Ilis-

SARDINIA quoq;.) Eam dictam fuiſse a Sardo, ſcribunt Martianus ca. 16. lib. ſexti, & Syllius li. 12. Bellorꝫ Punicorum. Mox Libyci Sardus generoſo ſanguine fidens Herculis ex ſeſe mutauit nomina terræ. Fuit autē Hercules is, nō Thebanus ille poetis cantatiſsim⁹, ſed Aegyptius Nilo flumine procreatus, de quo Cicero tertio de natura Deorum. Diodor⁹ in primo. Philoſtratus. 2. & 5. uoluminibus uitæ Appollonij. Sardiniā inſulā Ptolemęus ca. 3. tertij ſic deſcribit. Sardiniā (inquit) inſulā amplectitur ab Oriente Tyrrhenum pelagus, A Meridiæ Africum. Ab Occaſu Sardoū. A Septemtrione mare, qđ inter ipſam, & Cyrnū circumfundit. De ea lege Ply. ca. 7. lib. tertij. Diodorū Siculū lib. 6. Strabonē li. 5. Pōponiū Melam in fine ſecundi. b ℂ Σανδαλιώτην.) Gel. c. 28. tertijdecimi, citat Saluſtiū ex hiſtoria ſecūda. Sardinia (iqt) in Africo mari, facie ueſtigij humani in orientē, q; ocidentē latior prominet. Martianus Capella ca. 16. lib. ſexti. Cæterū (inquit) Sardinia, a Sardo ſilio Herculis appellata, habet formam humanę plantæ. Deniq; Sandaliotes eſt nuncupata, & Ichnuſa, qđ utriq; ueſtigij formam ſignat. Sic enim apud eū legendū eſt. Syllius eodē libro.

Inſula fluctiſono circumualla- (ta profundo
Caſtigatur aquis, compreſsaq; gurgite terras
Enormes, cohibet nudæ ſub imagine plantæ.
Inde Ichnuſa prius Grais memorata colonis.
Humanæ ſpeciem plantæ ſi magna figurat
Inſula, Sardiniam ueteres dixere coloni
Diues ager frugum. &c.

Claudianus in Gildonem.

Magna, inqnit Claudianus, quoniā teſte Diodoro, Sardinia par eſt Sici-
hæ magnitudine. Ab oriente enim, teſte Capella, centū octuagintaocto milibus patet, ab Occidēte cētū
ſeptuagintaquinq;, a Meridie ſeptuagintaſeptē, a Septemtrione centū uigintiquinq; milia habet. Le-
ge Ply. Græci σανδάλιον, muliebre calciamentū dicunt, ἴχνος ueſtigium apud eoſdem c ℂ Vt Sar-
dus Hercule.) A ueteribus notatū eſt, Sardum Herculis filiū nō parua hominū multitudine, in Sardi-
niā e Libya nauigaſse, eamq; occupaſse, exq; ſuo ipſam nomine Sardiniā nuncupaſse. d ℂ Norax
Mercurio.) Fuit hic, ſi Theodontio credimus, quinti Mercurij, & Oſchyræ nymphæ filius. e ℂ Mox
Ariſtęum regnādo.) Pro hoc, & quod ſequit̄ de Iolao Iphicli filio, libuit aſcribere Ariſtotelis uerba, ex
cap. 87. eius libri, quē de Admirandis in natura inſcripſit. In Sardinia (inquit) inſula multa extare ad-
huc, inquiunt uetuſtiſsima quidē monimenta ſuperioris ætatis. Græcoq; illo perantiquo more labo-
rata. Ac inter alia nōnullos etiā fornices, & inarcuata domicilia, conſpici poſse modulatis quibuſdā,
ſed diſparibus confecta numeris, quæ ferunt olim ab Iolao Iphiclis filio fuiſse cōſtructa, eo potiſsimū
tempore, quo ille Theſpiades, quos ab Hercule cōmiſsos acceperat, illuc deduxerat tanq̄, qui ſibi af-
fines eſsent, ob eam, qua cū Hercule cōiunctus erat propinquitatē. Tū etiā ob id qđ Hercules tūc uni-
uerſas ad occidentē regiones ſubegerat. Ipſa ꝑterea inſula, ea ætate haudquaq̄ Sardinia dicebat̄, ſed
Ichnuſa, ꝓpterea quia conformis eſset cuidā quaſi humano ueſtigio. Fertiliſsima quidē ſuperiori illa
ætate, atq; omniū rerū copioſiſsima. Ideoq; illā q̄ndā ab Ariſtæo ſubactā fabulant̄. Magnis quibuſdā
in eam inuectis auiū copijs, quæ illā diriperent, quē quidē ferunt ꝑſtantiſsimū omniū agricolā exti-
tiſse &c. Ex his Ariſtotelis uerbis fortaſsis legendū eſt fugat, nō creat. Nā ex Ariſtotele, Diodoro, Syllio,
& ipſo quoq; Solino ſupra ca. 4. Iolaus Iphicli fuit filius. Niſi hunc Iphiclū fuiſse binomiū quis exiſti-
met. Hermolaus c. 7. tertij. Caſtig. Plynianarū dicit Solinū hoc in loco, quaſi oblitum ſui. Ad hunc lo-
cum faciunt, quæ cap. 4. ſupra a nobis relata ſunt. f ℂ Ilienſes.) Pauſanias, & Titus Liuius, Ilienſes

In Sardinia fuiſſe memorant, illuc profectos ex Ilio. Mela quoq; lib.2. In Sardinia (inquit) antiquiſſimi populoꝝ ſunt Ilienſes. Syllius lib.12. Affluxere etiam & ſedes poſuere coactas
Diſperſi pelago poſt eruta Pergama Teucri. Diodorus Siculus lib.6. ab Iolao Iphicli filio, Iolaos, uel Iolenſes nuncupat incolas huius inſulæ. Idem Strabo in quinto. a ℂ Abſq; ſerpentibus.) Sylli⁹ li.12.
Serpentum tellus pura, ac uiduata uenenis, Sed triſtis coelo, & multa uitiata palude.

a enſes, & Locrenſes trãſeamus. Sardinia eſt quidem abſq; [a] ſerpentibus. Sed quod alijs locis ſerpens eſt, hoc Solifuga [b] Sardois agris. Animal perexiguũ, ſimileq; araneis forma. Solifuga dicta, quod
b diem fugiat. In metallis argentarijs plurima eſt. Nam ſolũ illud argenti diues eſt. Occultim repat, & per imprudentiã ſuperſedẽtibus, peſtem facit. HVic ĩcommodo accedit, & herba Sardo-
c nia, [c] quæ in defluuijs fontaneis prouenit largius iuſto. Ea ſi edulio fuerit, ueſcentibus neruos cõtrahit, rictu ora diducit, ut qui mortẽ oppetunt, uelut ridentiũ facie intereant. COntra quicquid
d aquarum eſt, uarie cõmodis ſeruit. Stagna piſculentiſsima. Hybernæ pluuiæ in æſtiuã penuriam reſeruantur. Nam homo Sardus opem plurimã de imbrido [d] coelo habet. Hoc collectaneum depaſcitur, ut ſufficiat uſui, ubi defecerint ſcaturigi

Cũ mel in Sardinia progenitum, uirus habeat, mirũ eſt, cur nullũ quod animal homini peſtiferũ in ea inſula naſci perhibeat, præter Solifugam. Scribit Dioſcorides lib.2. ideſt, cap.304. in Sardinia mel naſci aſperũ guſtu. Quod pabulo (inquit) euenit abſynthij. b ℂ Solifuga Sardis agris.) De nomine beſtiolę hui⁹ plura diſputat Hermolaus ca.29. octaui Plynij. Quidã enim Solpygam, alij Solifugam, nõnulli Solpugam, Plures Salpigam media producta, nominãt. Citat uerſus Lucani ex nono Pharſaliæ:
Quis calcare tuas timeat Salpiga tenebras?
Et tibi dant Stygiæ ius in ſua fila ſorores. Citat inſuper locũ Plynij, ex ca.4. uiceſimononi naturalis hiſtoriæ circa finẽ. Eſt (inquit) & formicarũ genus uenenatum. Non eas nouere in Italia. Solfugas Cicero appellat, Salfugas Bætica, Hæc Plynius. Feſtus Pompeius Solipungam appellat. Solipunga (inquit) genus beſtiolæ maleficæ, quod ſit acrius, contractiusq; ſeruore ſolis. Vnde etiã nomẽ traxit. Scribit rurſus Ply. ca.29. octaui, Citra Cynamulgos Aethiopas late deſertam regionẽ eſſe, qui propter paruitatem nõ uidetur, & tamẽ (inquit) uim nocendi habet maximã. c ℂ Herba Sardonia.) Scribit Pauſanias in Phocaicis, Sardiniã ſerpentes, herbasq; habere innocuas, præter herbã quandã, eam ſimilẽ, τῷ σελίνῳ.i. Apio eſſe dicit, quã (inquit) edentes ridendo pereunt. Græci eam herbam βατράχιον, Latini Rannunculũ, & Strumeam, uocant, lege Plyniũ in fine.25. naturalis hiſtoriæ. Apiaſtrũ, quod Higinus Melliſophilon appellat, in cõfeſſa danone eſt, eſſe in Sardinia uenenatũ. Author lib.xx. Caius Ply. Hanc herbã Saluſtius Sardoam uocat. In Sardinia (inquit) quædã herba naſcitur, quę Sardoa dicit, Apiaſtri ſimilis. Hæc ora hominũ & rictus contrahit, & quaſi ridentes perimit. Strabo ex hac ipſa herba ſcribit Hiſpanos uenenũ conficere, quod urgente ui maiore hauſtũ citra dolorẽ perimat. Herbam hanc, & contra eius uenenũ remedia Dioſcorides exprimit cap.20. libri ſexti. Vnde etiã prouerbiũ ſumptũ autumat. σαρδόνιος γέλως. Sardonius riſus. In eos, quoꝝ omnino ſalus omnis abſit. Adagiũ uerbis plurimis Tarręas explicat in prouerbioꝝ collectaneis. Quę riſum inducãt, adimãtq;, diximus ſupra cap.4. eo loco, ubi de M. Craſſo mentio facta eſt. d ℂ Imbrido coelo.) Aqua quæ ex imbrib⁹ colligit, ſalubriores habet uirtutes, eo quod eligitur ex omnibus fontibus leuiſsimis, ſalubribusq; tenuitatibus. Deinde per aeris exercitationem percolata tempeſtatibus liqueſcendo peruenit ad terrã. Etiamq; nõ crebriter in campis cõfluunt imbres, ſed in montibus &c. Lege Vitruuiũ ca.2. lib. octaui. Columella capite tertio li. primi, eam aquã maxime probatã haberi dicit, ſine qua nemo noſtrũ, uel proſperæ, uel aduerſæ ualetudinis uitã proroget. Et ca.5. eiuſdem uoluminis. Si deerit (inquit) fluens unda, putealis quæratur in uicino, quæ non ſit hauſtus profundi, nõ amari ſaporis, aut ſalſi. Hęc quoq; ſi deficiet, & ſpes artior aquę manãtis coegerit, uaſtæ ciſternæ hominibus piſcinęq; pecori ſtruant, quæ tamẽ pluuialis aqua ſalubritati corporis eſt accommodatiſsima. Sed ea ſic habetur eximia, ſi fictilibus tubis incontentã ciſternã deducitur. Huic proxima fluens aqua e montibus oriunda per ſaxa præceps deuoluit, ut eſt in Guarceno Campaniæ. Tertia putealis collina, uel quæ non infima ualle reperitur. Deterrima paluſtris, quæ pigro lapſu repit. Peſtilens quæ in palude ſemper conſiſtit. Hic idem tamẽ humor, quis nocentis naturæ tem-

nes, quæ ad uictum uſurpari ſolent. Fontes[a] ſane calidi, & ſalubres aliquot locis efferueſcunt, qui medelas afferūt. Aut ſolidāt oſſa fracta, aut aboſlent a Solifugis inſertum uenenum, aut etiā ocularias diſſipant ægritudines. Sed qui oculis medentur, & coarguendis[b] ualent furibus. Nā q̄ſquis ſacramēto raptū negat, lumina aquis attrectat. Vbi periurium non eſt, cernit clarius. Si pfidia abnuit, detegitur facinus cæcitate, & captus oculis, admiſſum tenebris fatetur. a b c

DE SICILIA, DEq; peculiari ſoli, ac aquarum natura. De Aetna monte, ac reliquis eius inſulæ miris plurimis. De Vulcanijs ſemptem inſulis. CAP. XI. d

SI reſpiciamus ad ordinem temporū, uel locorꝫ, poſt Sardiniā res uocant Siculæ. e

poribus tñ hyemis edomitus imbribus miteſcit, ex quo cœleſtis aqua maxime ſalubris intelligitur, q etiā uenenati liquoris eluit perniciem, ſed hanc potui probatiſſimā dixi. Cor. Celſus. 2. medicinę libro docet aquā leuiſſimā pluuialē eſſe, deinde fontanā, tum ex flumine, tum ex puteo. Poſt hanc ex niue, aut glacie. Grauiorē ijs ex lacu, grauiſſimā ex palude. Tradit inſuper quanā ratione aquarū natura dignoſci queat. Palladius Rutilius primo rei ruſticæ libro. Aquę (inquit) ſalubritas ſic agnoſcitur. Primum ne a lacunis, aut palude ducatur, ne de metallis originē ſumat, ſed ſit pſpicui coloris, neq; ullo aut ſapore aut odore uitietur, nullus ibi limus inſidat frigus, tēpore ſuo muleeat, æſtatis incendia moderet. Sed quia &c. Vitruuius Pollio tradit nullam aquam eſſe natura calidā, ſed frigida aqua (inqt) cum incidit pcurrens in ardentem locū/ efferueſcit, & percaleſacta, egreditur per uenas extra terrā, ideo nō poteſt calida diutius permanere, ſed breui ſpacio refrigeſcit. Si enim naturaliter eſſet calida, nō refrigeraretur calor eius. a ℭ Fontes calidi, & ſalubres.) Rhemni⁹ in Dionyſij Periegeſi, ſic inqt.

Sardiniæ poſt quā pelago circumflua tellus
Fontibus e liquidis prębet miracula mundo,
Quod ſanant ægros, pandunt, damnantq; nefando
Periuros furto, quos tacto lumine cæcant.

Amnis Olachas in Bithinia Brietiū alluit (hoc eſt & templo, & deo nomē) cuius gurgite periuri notanē pati, uelut flammā urentē, Ply. ca. 2. triceſimiprimi naturalis hiſtoriæ. In Sicilia quoq; Stephanus eſſe fontē tradit Palycenū uocatū, quod iuxta Palicos fratres ſit. In eum (inquit) tabella mittitur a iuratis, quæ ſi uerū dixere/ fluitat, ſin falſum mergiē, ipſiq; continuo flammanē. Fontem ipſum decem fiſtulis aquā reijcere in altitudinē cubitorum ſenum. Putes inundatū iri loca circum omnia; ſed protin⁹ coire denuo in ſeipſam. Hęc antea retulit Hermolaus. Libuit hoc loco Philoſtrati uerba aſcribere, ex ſecundo uolumine uitæ Apollonij. Eſt (inquit) iuxta Tyanā, aqua, Ioui (ut perhibent) ſacrata, quā indigenæ extinguibilem uocant. Fons eius frigidus ſane ſcatet, ebullit autem nō ſecus atq; igne calefactus Lebes. Hanc puris, & iuramento fidē ſeruantib⁹ uiris aſpectu placidā, & guſtu dulcem eſſe perhibent. Periuris uero, & infidis/ palā aduerſatur. Epota namq; oculos, pedeſq;, ac manūs peierantis inuadit, puſtulis, ac uomicis totū corpus inquinās. Neq; illinc diſcedendi facultas daē, ſed ibidē permanentes coram aqua ipſa, ſuā deplorant calamitatem, palam qđ peierarūt/ profitentes. Similem fontem in Aethiopia eſſe ſcribit Diodo. in tertio. b ℭ Coarguendis furibus.) Irrigarent hui⁹ generis fontes hac tempeſtate utinā terram omnē, ut terrore ſaltem pœnæ, a tot mendacijs, ac periurijs homines abſtinerent. Nam, ut uulgo iactatur, eo in loco, ubi uerū diciē, herbā nunq̄/ uel rariſſime prouenire. Quā uera hodie Terentiana ſententia. VERITAS ODIVM PARIT. Et Iuuenalis altera. Fronti nulla fides. Et idē alibi.

Caſus hic multis cognitus, & iam
Tritus, & e medio fortunæ ductus aceruo.

ℭ EX Sardois ijs aquis, non inelegans ſumeē Adagiū, Fur hic Sardois maxime dignus aquis. In furacē hominē, qui furtū etiā peierādo cōſtanter negat. SI RESPICIAMVS ad ordinē.) In deſcribendo Siciliā, & alias Italiæ adiacentes inſulas, ſeriem Solinus proſequitur Plynianā. Plynius enim poſt expoſitam Italiā, mox ad Corſicā ſtilum uertit. Deinde Sardiniā, & quaſdā ignobiliores inſulas ei proximantes/ exponit. Et tandē octauo capite libri tertij, Siciliā, & Aeolidas inſulas deſcribit abunde. Solinus aliā refert ordinis rationem, quod ſcilicet utraq; in Romanā poteſtatem redacta, ijſdem temporibus prouincia facta fuerit. Sicilia (ut ſcribit Diodorus Siculus lib. 6.) olim Trinacria ab eius forma primū appellata. Deinceps Sicania ab incolis di-

a Primo qđ utraqꝫ [a] inſula in Romanã poteſtatẽ redacta iiſdem temporibus prouincia facta eſt, cũ eodem anno Sardiniã. M. [b] Valerius, alteram .C. Flaminius prætor ſortiti ſunt. Adde qđ fre-
b to Siculo excipitur nomen Sardoi maris. Ergo Sicilia, qđ cum primis aſsignandum eſt, diffuſis promontoriis Triquetra [c] ſpecie figuratur. Pa-chynus [d] aſpectus in Peloponneſum, & meridi-
c anam plagam dirigit. Pelorus [e] aduerſam ueſpe-ro Italiam uidet. Lilybæus in Africam extendit.

cta eſt. Poſtremo ab Italis, qui Siculi dicebant, in eam uulgo profectis, Siciliã dixere. Seruius autem. 8. Aene. ſuper illud. Tum manus Auſoniæ, & gentes uenere Sicanæ. Aliam Philiſti, & aliorũ ſententiã refert. Sicani (inquit) ſecundũ nõnullos, populi ſunt Hiſpaniæ, a Sicori fluuio dicti. Luca. in. 4. Heſperios inter, Sicoris non ultimus amnes. Hi duce Siculo uenerunt ad Italiã, & eam tenuerunt excluſis Aboriginibus. Mox illi pulſi ab illis, quos ante pepulerant, inſulã uicinam Italiæ occupauerunt, & eam Sicaniam a gentis nomine. Siciliã uero a ducis nomine dixerunt. Quanq̃ Thucydides de Sicilia Italum dixit ueniſſe, & ab eo Italiã eſſe appellatam, Hucuſqꝫ Seruius. Beroſus lib. 5. ſcribit Sicanum regnaſſe apud Celtiberos, eo tempore, quo Sferus Aſsyriis imperabat. Fieri autem potuit, ut duce hoc Sicano, hi ex Hiſpania populi in Trinacriã uenerint, & eam de ducis nomine, Sicaniã nuncuparint. Syllius libro quartodecimo.

Poſt dirum Antiphatę ſceptrũ, & Cyclopeia regna
Vomere uerterunt primum noua rura Sicano
Pyrene miſit populos, qui nomen ab amne
Aſcitum patrio, terræ impoſuere uacanti.
Mox Ligurum pubes Siculo ductore nouauit,
Poſſeſſis bello mutata uocabula regnis &c.

Plura Dionyſius primo Antiquitatum Roman. libro. Et Iuſtinus lib. quarto. Diod. Siculus in ſexto. Ptolemęus cap. 4. tertii, eius inſulæ ſitũ paucis explicat. Sicilia (inquit) ambit, ab occaſu, & ſeptẽtrione mari Tyrrheno. A meridie Afro. Ab oriente Adriatico pelago. a ℭ Vtraqꝫ inſula in Ro. poteſtatem.) M. Cicero in principio quartę in Verrem actionis aſcrit primam omniũ Siciliã prouinciã appellatã. Quo loco plura Tullius de huius inſulæ nobilitate, eleganter narrat. Pomponius iureperitus tit. 2. primi Digeſtorũ, lege ſecunda. Capta (inquit) deinde Sardinia, mox Sicilia. Item Hiſpania, deinde Narbonenſis prouintia, totidẽ prætores, quot prouinciæ in ditionẽ uenerant, creati ſunt. Partim, qui urbanis rebus, partim, qui prouincialibus p̃eſſent &c. Sex. Rufus in eo libro, quem de tribus Romanorũ imperandi generibus ſcripſit. Prima prouinciarum (inquit) facta eſt Sicilia. Eam uicto Hierone Siculorũ rege, Marcellus conſul obtinuit. Deinde a p̃toribus recta eſt, poſtea cõmiſſa præſidibus. Nunc a conſulibus adminiſtrat. Sardiniã, & Corſicam Metellus uicit, qui & triumphauit de Sardis &c. b ℭ Marcus Valerius.) Hic Marcus Valerius primus ex Sicilia Solariũ, Romã aduexit, & ad Roſtra in colũna poſuit. Lege Plyniũ ca. ultimo ſeptimi, & Cenſorinũ cap. 18. de die natali. c ℭ Triquetra.) Mela Pompo. in fine ſecundi. Sicilia (inquit) ingens, & tribus promõtoriis in diuerſa procurrens. Græcæ literæ imaginem, quæ. Δ. Delta dicit, efficit. Idem & alii ſimiliter aſſeuerant. d ℭ Pachynus.) Pachynus Siciliæ promontoriũ in Auſtrum ſpectans, ab aeris craſſitudine nomen ſumpſit. παχύς, enim Græce, pinguis & craſſus uocat. ADuertendum nominis huius mediã interdũ corripi. Auienus.

In matutinos Pachynus producitur ortus.

Quod & Dionyſius facit. Virg. 3. Aene. p̃duxit.

Hic altas cautes, proiectaqꝫ ſaxa Pachyni.

e ℭ Pelorus.) Volunt quidam Pelorũ dictum a Peloro nautis Hannibalis gubernatore. Vel (quod placet magis) ab eius altitudine fuiſſe nomẽ inditũ. πέλωρος enim, & πελώριος, excelſus, ingenſqꝫ Græce dicit. Lege quę ſcribit Mela circa finẽ ſecũdi. Seruius tertio Aeneidos ſuper illud.

Ventus & anguſti rareſcent clauſtra Pelori.

Græci Pelorini dicunt. Item Lilyben fęminino genere Dionyſius. ἄκρα δὲ παχυνός τε πελωρίς τε λιλύβητε Id eſt.

Eminet ad Zephyrum Lilybe, Pachynuſqꝫ ſub ortum.

De iis tribus Siciliæ promõtoriis Sylli⁹ libro quartodecimo.

Hic uerſi penitus Pelopeia ad regna Pachyni
Pulſata Ionio reſpondent ſaxa profundo.
Hic contra, Libycam ſitum, Chauroſqꝫ furentes
Cernit deuexas Lilybeon nobile cheias.
At qua diuerſi lateris frons tertia terris

Inter quæ Pelorias [a] præſtat, temperie ſoli præ- a
dicata, qđ neq; humido in lutum diluatur, neq;
fatiſcat in puluerem ſiccitate. Ea ubi introrſum
recedit, & in latitudinē panditur, tres lacus obti-
net. Quorū unus, qđ piſcium copioſus eſt, non b
equidē ad miraculū duxerim, ſed qđ ei [b] proxi-
mans condenſis arbuſtis inter uirgultorꝫ opaca
feras nutriat, & admiſsis uenātibus per terrenos
tramites, quibus pedeſtres acceſsus excipit, du- c
plicem piſcandi, uenandiq; præbeat uoluptatē,
inter memorabilia numeratur. Tertiū ara ſacrū
approbat, quæ in medio ſita, breuia diuidit a ꝓ-
fundis. Qua ad eam pergitur, aqua crurū tenus d
peruenit. Quod ultra eſt, nec explorari licet, nec
attingi. Et ſi fiat, qui id auſus ſit, malo plectitur,
quantamq; ſui partem ingurgitauerit, tantam it
peditum. Ferunt quendā in hæc alta quā longiſ- e
ſimā poterat, iecisſe lineam. Eam ut recuperaret
dū demerſo brachio niſum adiuuat, cadauer ma
num factam. Peloritana ora habitatur colonia
Taurominia, [c] quam priſci Naxū uocabant. Op- f
pidum Meſſana Rhegio Italiæ oppoſitum eſt,
qđ Rhegium a hiſcendi [d] argumento ῥήγιον Græ-
ci dictitabant. Pachynum, Thynnis, & omnibus
mari nantibus piſculentiſsimū, ac propterea ſem
per captura larga. Lilybitano Lilybæū oppidū

Vergit in Italiam prolato ad littora dorſo, Celſus arenoſa tollit ſe mole Pelorus.

a ℭ Pelorias.) Inter miracula, quibus Sicilia ſcatet, non paruū eſt, quod de Peloriade terra Solin⁹ refert. Etenim contra terræ naturam eſse uidetur, quod humido nō diluatur in lutum, quodq; nō fatiſcat in puluerem ſiccitate. Nomen a Peloro promōtorio ſortita uidetur. b ℭ Ei proximans.) Non diſsimilia ſunt, quę ſcribit Ariſto. ca. 61. ſexageſimiſecūdi, & 63. de Admirandis in natura. In Heraclia, quæ eſt in ponto (inquit) & in Rhegio naſci iter foueas piſces, qui partim in fluminibus, partim etiam inter ſcatētis fontes, & paluſtrem terram nutriunt. At ſi forte eueniret, ut ea loca, in quibus uerſantur, aut ſolis ardore, aut frigoris rigiditate, ut plerūq; contigit, deſiccarentur, tunc ad irrigua eo cōfugere. Sæpenumeroq; indē facere, quoad extremū peruenerint, ut nulla poſt hæc ſpes reliqua ſit refugij. Tum uero ibi perſiſtere, nec amoueri inde prius, q̄ aquæ denuo redierint. Similia ex Theophraſti ſententia refert Plynius ca. 57. noni libri, & Sene. tertij naturaliū. q. Ex quo Plynij, & Senecæ loco mihi aliquādo uiſum eſt, eū libellum, uerius Theophraſto, q̄ Ariſtoteli aſcribendū eſse. Niſi uterq; eadem ſcripſerit, uel Plynij ſit deprauata citatio. Capitibus ꝑterea 51. 52. & 99. eiuſdē libri, mira de aquis Siculis recitant. Sed loca demōſtraſse ſatis fuerit. Cū hæc ſcriberem, non ſuccurrebat locus, unde hæc de his lacubus Iulius Solinus trāſtulerit. c ℭ Taurominia.) Iuxta hāc urbem, nobiles Mulli piſces reperiebant. Vnde Iuuenalis Satyra. 5. gulam taxās inquit.

Mullus erit domino, quem miſit Corſica, uel quem
Taurominitanæ rupes, quoniam omne peractū eſt,
Et iam defecit noſtrum mare, dum gula ſæuit &c.

De Meſſana oppido, quæ antea Zancle dicebatur. Lege ꝑter cæteros Thucydidē lib. ſexto. d ℭ Ab hiſcendi argumēto ῥήγιον dictitabant.) ῥήγιον hoc oppidum nominatur a Græcis, quaſi abruptum dicas. Strabo lib. 6. Cæterū (inquit) caſu q̄dam Rhegio nomē inditum eſt, qui huic obuenit regioni, Aeſchylo teſte. Namq; Siciliā ab continēte, ui terræmotuum auuiſam fuiſse, & ille, & alij memoriæ prodiderunt. Ex quo ἀπὸ τοῦ ῥήγνυναι .i. a frangendo, nomē aſsecutum. Siciliam enim ab Italia, ea parte abruptā dicunt,

Qua mare tellurem, ſubitis aut obruit undis,
Aut ſcidit, & medias fecit ſibi littora terras
Vis illic ingens pelagi, ſemperq; laborant
Aequora, ne rupti repetant confinia montes.

Euſtathius Dionyſij interpres tradit, Neptunum Tridentis ictu Siciliā ab Italia iccirco diremiſse, ut Acaſtus Aeoli filius ab inſidijs eſset tutior. Eſt em̄ Rhegium, & montis, & urbis nomen, a Chalcidenſibus (ut ſupradixit) conditæ. De hoc maris impetu mira ſcribit Ariſtoteles ca. 102. ubi ſupra. Item Dio. Siculus in fine quinti. DE Thynnis dicā infra ca. 22.

a decus eſt Sibyllæ [a] ſepulchro. Sicaniæ diu ante Troiana [b] bella, Sicanius rex nomen dedit aduectus cum ampliſsima Iberorũ manu. Poſt Siculus Neptuni filius. In hanc plurimi [c] Corinthi- b orum, Argiuorꝝ, Ilienſium, Dorienſium, Creten- ſium, confluxerunt, inter quos & Dædalus [d] fabræ artis magiſter. Principem [e] urbium Syracu- ſas habet. In qua etiam cũ hyberno condunt ſe- c rena, nullo [f] non die ſol eſt. Adde qđ [g] Arethu- ſa fons in hac urbe eſt. Eminet montibus Aetna, [illegible]

a ℂ Sibyllę ſepulchro.) Vetuſti quidã codices ſic habent. Lilybitano Lilybęũ oppidũ decus eſt, huic Sibyllæ ſepulchrũ. Capite 8. ſupra, de Sibyllis nõ pauca ſunt a nobis relata. Quę aũt earũ fuerit apđ Lilybęum ſepulta, nondũ legi. b ℂ Ante Troiana bella.) Siculi Ligurũ gens ex Italia a Pelaſgis, Aboriginibusq; pulſi, duce eorꝝ Siculo, cum filijs, uxoribus, ac bonis reliquis, in inſulã Trinacriã trãſmigrarunt, eã, incolasq; eius inſulæ ex ſui ducis nõmine nuncupantes. Tempus aũt eius transmigratiõis annis octoginta ante Troianũ bellũ fuiſse Philiſtus author ē, Ellanicus uero Lesbius id accidiſse tradit tribus ętatibus ante res Troianas, Alcyone ſacerdote in Argo uiceſimũ ſextum annũ iam agente. Pluribus hęc lib. primo explicat Dionyſius. Thucydides lib. 6. tradit Siculum, a quo Sicilia dicta eſt, fuiſse Arcadiæ regem, &c. ℂ Plurimi.) Hæc ex Thucydide Solinus tranſtulit lib. 6. Cæterũ (inquit) capto Ilio, quidã Troianorꝝ dum fugerent Achęos, nauibus in Siciliã applicuerunt, & collocatis ſedibus in finibus Sicanorꝝ, uniuerſi ſunt Elymi appellati. His accolis acceſſerunt nõnulli Phocenſes, eorꝝ qui e Troia tũc in Libyam tempeſtate delati ſunt primũ. Deinde ex Libya in Siciliam tranſmiſere. At poſtq̃ permulti Gręcorꝝ illuc cũ nauibus traiecerunt, omiſſa nauigatione, Motyam, Soloeiitem, & Panormum finitima Elymis oppida, ſedibus ibi poſitis, incoluerũt. Tot igitur numero Barbari, atq; in hunc modum habitauere Siciliã. Græcorꝝ autem primi Chalcidenſes ex Euboia tranſeuntes cũ Theocle illius deductore coloniæ, Naxum incoluerũt. d ℂ Dædalus fabræ artis magiſter.) Dædalus Athenięſis quom uaccam ſummo artificio fabricaſset, & in ea Paſiphae Minois uxor, cũ tauro cõcubuiſset, Minois regis ob hoc, iram fugiens, ad Cocalũ Siculorꝝ tyrannũ, accepta a Paſiphae naui, in Siciliã curſu uelociſsimo nauigauit. In ea inſula quom diutius permanſiſset, mira ſuæ artis opera feciſse narratꝛ. Hiſtoriam copioſe ſcribit Diod. Siculus lib. 5. Fabulam refert. 8. Metamor. & ſecundo de Arte Ouidi⁹ Naſo. Meminit Syllius lib. quartodecimo bellorꝝ Punicorum. Nec res dedecori fuit &c. e ℂ Principẽ urbium Syracuſas habet.) Syracuſę urbs uetuſtiſsima, Sicularumq; urbium longe principem, circa annum duodecimum, poſt urbis Romæ initiũ, ab Archia e Corintho nauigante conditę fuẽ. Hinc Sylli⁹ bellorum Punicorum quartodecimo.

Sed decus Aenneis haud ullum pulchrius oris,
Quam Siſyphio fundauit nomen ab Iſthmo,
Et multum ante alias Ephyreis fulget alumnis.

Syracuſæ (ut libro ſexto Strabo refert) tum agri felicitate, tum nauali portuũ cõmoditate, tum deniq; incolarũ ingenio, ad tantum diuitiarum cumulum euaſerunt, ut cum ad locupletes, ſumptuoſosq; homines loquimur, Prouerbio dicit ęptũ fuerit. Vobis ne decima quidem Syracuſanorꝝ. His tectus, opibusq; potitus

Marcellus ductor, poſtq̃ ſublimis ab alto
Aggere deſpexit trepidam clangoribus urbem,
Inq; ſuo poſitum nutu ſtent męnia regum,
An nullos oriens uideat lux craſtina muros,
Ingemuit, nimiumq; uiris, tantumq; licere
Horruit, & propere reuocata militis ira
Iuſsit ſtare domos, indulgens templa uetuſtis
Incolere, atq; habitare deis, ſic parcere uictis
Pro præda fuit.

De Syracuſis plura Liuius lib. 25. ab urbe condita. Plutarchus in Marcello. Strabo libro ſexto. Cicero in Verrinis. Val. lib. quinto. Stephanus de urbibus. Item cæteri. f ℂ Nullo nõ die ſol eſt.) Plynius ca. 64. ſecũdi naturalis hiſtoriæ. Rhodi (inquit) & Syracuſis nunq̃ tanta nubila obduci, ut non aliqua hora ſol cernatur. Non minus mirum eſt, qđ montis Caſsij excelſa altitudo, quarta uigilia, orientem per tenebras ſolem aſpicit, breui circum actu corporis, diẽ, noctemq; pariter oſtẽdens. Idem Ply. li. quinto author eſt. g ℂ Arethuſa fons.) In noſtris collectaneis in poetas de Arethuſa fonte, nominatim loca plurima nobiliũ authorꝝ citauimus. Aſcribam tamen hoc loco Diod. Siculi ex ſexto libro uerba. In Sicilia (inquit) Nymphæ in Dianæ gratiã, maximũ produxere fontem, qui

& Eryce. Vulcano Aetna[a] ſacer eſt, Eryx Veneri. In Aetnæ uertice hiatus[b] duo ſunt crateres nominati, per quos eructatus erumpit uapor, præmiſſo[c] prius fremitu, qui per æſtuantes cauernarum latebras longo mugitu intra terræ uiſcera diu uoluitur, nec ante ſe flammarũ globi attollunt, q̃ interni ſtrepitus antecedant. Mirum hoc eſt, nec illud minus, quod in illa feruentis naturæ peruicatia, mixtas[d] ignibus niues profert,

Arethuſa dicitur. Hic non tantum priſcis, ſed noſtris quoq; tẽporibus magna fert piſces copia, ſacros quippe, ab hominibus intactos. Sæpius qui eos bellorum tempore edere auſi ſunt, deorũ ira magnas calamitates ſubierunt. Vide ſi libuerit Ariſtotelẽ ca. 23. de Admirandis in natura. Itẽ Seruium in principio Eclogæ decimæ apud Virgiliũ. Cauſam ponit Sene. tertio Naturaliũ. q. Alphæi, & Arethuſæ fabulam ſcribunt Ouid. 5. Meta. & Seruius in fine tertij Aenei. DE Eryce monte, & Erycinæ Veneris templo, ac feſto eiꝰ in urbe Roma, lege quæ ſcribunt Anto. & Paulus. 4. Faſtorũ Ouidij ſuper illud. Numina uulgares &c. a ℂ Vulcano Aetna ſacer ẽ.) Bryarço Cyclopi (ut Demetriꝰ Calletianus author eſt) duo fuerũt filij, Sicanus, & Aetna. A Sicano inſulæ, ab Aetna monti nomen datum eſt. Alcinus ſcribit Aetnam fuiſſe Cœli, & Terræ filiam. Hanc cum cõpreſſiſſet Iupiter, Pulicos deos peperiſſe dicunt. Fabulam referunt Seruius. 9. Aen. ſup illud. Flumina, pinguis ubi. Et Lactã. 12. Theb. ſuper illud. Odryſiſq; famem. Aetnã nymphã, eodem Seruio authore, alij Thaliam uocant. Aulus Gellius ca. 10. decimiſeptimi Noc. Atticarum, ex Phauorini ſentẽtia, refert Pindari uerſus, quibus Aetnæ montis naturã, atq; flagrantiam eleganter expoluit. Eũ Pindari locum nõ fuiſſe Maronẽ aſſecutum Aene. lib. 3. pluribus conaẽ oſtendere. Ex Gellio eadem retulit Macrobius, 5. Saturnaliũ, nulla Gellij, a quo acceperat, habita mentione. Sed locũ aſſignaſſe ſatis fuerit. INcendij Aetnæ montis poetæ has cauſas eſſe fabulantur. Vel qđ illic dicatur,

Sedes eſſe dei, tumidiſq; e faucibus ignem
Vulcani ructe, & clauſis reſonare cauernis
Feſtinantis opus.

Alij

Illis Cyclopas memorant fornacibus uſos.
Cum ſuper incudem numeroſa in uerbera fortes,
Horrendum magno quaterent ſub pondere fulmen.

Sunt qui dicant poſt uictos a ſe Gigantes,

Gurgite Trinacrio morientem Iuppiter Aetna
Obruit Enceladum, uaſti quoq; pondere montis
Aeſtuat, & petulans expirat faucibus ignes.

Cauſam philoſophicã, & naturalẽ, lege apud Ariſtotelẽ, cap. 10. libelli ſui, quẽ de elementorũ proprietatibus inſcripſit. Subobſcure Ariſtotelis ſententiã retulit Albertus ca. 3. ſecundi, tracta. ſecundi eiuſdem inſcriptionis lib. Lege Seruiũ. 3. Aenei. ſup illud.

Ipſe ſed horrificis iuxta tonat Aetna ruinis.

Et Diuum Auguſtinũ ca. 4. uiceſimiprimi Ciui. Dei. Quo loco ex natura Aetnę montis, probat non omne quod ardet abſumi. Veritatem ipſam duobus uerſibus explicat Claudianus primo de Raptu Proſerpinæ libro.

Seu mare ſulphurei ductum per uiſcera montis
Oppreſſis igneſcit aquis, & pondera librat.

Lege Lucretium lib. 6. de Rerum natura.

Nunc ratio quæ ſit per fauceis montis ut Aetnæ &c.

CVR hic, ac cæteri montes ardeant, cauſas tũ poeticas, tum philoſophicas refert Philoſtratus lib. 5. uitæ Appollonij. Adeas rurſus Senecam Epiſtola ſeptuageſimanona. Pulchram deſcriptionẽ montis Aetnæ habes apud Syllium lib. 14. Aſt Aetna eructat &c. Extat liber Virgilij, uel ut alij credunt, Cornelij Saueri, qui Aetna inſcribitur. b ℂ Hiatus duo.) Crater Aetnæ montis patet ambitu ſtadia uiginti. Ply. ca. 8. tertij. Eadem ſcribit Strabo, niſi qđ non craterem, ſed πεδίον. i. campum eum nominat, eumq; multis uerbis deſcribit relatu quorundã, qui eo aſcenderant. c ℂ Præmiſſo prius fremitu.) Syllius libro quartodecimo.

Incluſi gemitus, pelagiq; imitata furorem
Murmura per cæcos tonat irrequieta fragores
Nocte, dieq; ſimul &c.

Qui montes ſemper ardent, docet Plynius ca. 109. ſecundi natu. hiſtoriæ. d ℂ Mixtas ignibus niues profert.) Ply. ca. 109. ſecũdi. Verum (inquit) in montium miraculis ardet Aetna noctibus ſemper, tantoq; æuo ignium materia ſufficit. Niualis hybernis temporibus, egeſtumq; cinerẽ pruinis operiens. Nec in illo tãtum naturæ ſęuit exuſtionẽ terris denuncians. QVærit Seneca. xi. Epiſtolarum libro, quantũ ab ipſo Aetnæ montis orę niues abſint, quas (inquit) ne æſtas quidẽ ſoluit, adeo tutæ ſunt ab igne uicino. Strabo quoq; lib. 6. Aetnæ montis loca ſuperiora (inquit) tũ nuda, tum cineroſa ſunt, & per hyemẽ niuibus referta. Syllius idipſum li. 14. cecinit eleganter.

Sed q̃q;

Sed q̄q̄ largo flammarum exaeſtuat intus
Turbine,& aſsidue ſubnaſcens profluit ignis,
Summo cauto iugo,cohibetm(irabile dictu)
Vicinam flammis glaciem,æternoq; rigore
Ardentes horrent ſcopuli,ſtat uertice celſi
Collis hyems,calidaq; niuem tegit atra fauilla.

Idem & Claudianus primo Raptus Proſerpinę.Scit niuibus ſeruare fidē &c. a ℭ Et licet uaſtis &c.) Ordo eſt,& licet Aetna exundet uaſtis incendijs,perpetua tamē canicie uerticis detinet brumalē faciē.

a &licet [a] uaſtis exundet incendijs, apicis caniciē
perpetua brumalem detinet faciē.Itaq; inuicta in
utroq; uiolētia,nec calor frigore mitigatur, nec
frigus calore diſſoluit. Sunt & alij montes duo
b Nebrodes,& Neptuni⁹.E Neptunio ſpecula eſt
in pelagus Thuſcū, & Adriaticū. Nebrodi da-
marum [b] copia nomen dedit. Nebrodē Damæ,
&hinnuli gregatim peruagant.Inde Nebrodes.
c Quicquid Sicilia [c] gignit, ſiue ſoli, ſiue hominis
ingenio proximū eſt his, quæ optima iudicant,
niſi qd' fœtus terræ Centuripino croco uincit.
Hic primum [d] inuenta Comœdia. Hic & cauil-
d latio Comica in Scena ſtetit.Hic [e] domus Archi-
medis,q iuxta ſyderū diſciplinā machinarius cō-
mentator fuit.Hic Lais [f] illa quæ eligere terram

In hoc loco plurimū uariāt exēplaria. b ℭ Damarū copia nomen dedit.) Græci νεβρὸν hinnulū dicunt νεβρίδας ceruinas pelles. Montis huius meminit Syllius ubi ſupra. c ℭ Quicquid Sicilia gignit.) Syllius de Sicilia eodē libro.

Multa ſolo uirt⁹,iam reddere (ſemen aratris,
Iam montes umbrare olea,da- (re nomine Baccho,
Cornipedēq; citum, lituis ge- (nerasse ferendis,
Nectare Cecropias Hyblęo ac- (cendere ceras &c.

Diod. in principio ſexti.Inſularū (inquit)primū ſe offert Sicilia, q̄ optima inſularū omniū rerū antiquitate cæteras antecellit. Plura Cicero in pricipio Actionis q̄rtę, & ſextę cōtra Verrē. d ℭ Hic primū inuenta Comœdia.) Idē ſcribit Sylli⁹ li.14.

Littora Thermarum priſca dotata Camœna.

Non ſcribunt authores quando, & a quo fuerit inuenta Comœdia;quāuis poſt Tragœdiā,eā conſtet eſſe repertā. Horatius in arte poetica.

Ignotum Tragicæ genus inueniſſe Camœnæ
Dicitur,& plauſtris uexiſſe poemata Theſpis,
Quæ canerent,agerentq; peruncti fœcibus ora.
Poſt hunc perſone,pallæq; repertor honeſtæ

Aeſchylus. Et mox poſt.

Succeſsit uetus his Comœdia, non ſine multa
Laude,ſed in uitium libertas excidit &c.

Quidā exiſtimāt,Epicharmū Siculū poetā fuiſſe Comœdiæ repertorem.Sunt autē Acronis teſtimonio,ſex Comœdiarū genera. Stataria, Motoria,Prætextata,Tabernaria,Togata,Palliata.Inter ueteres autē Græcos Comicos omniū obtinēt principatū Eupolis,Cratinus,& Ariſtophanes,author Hora.Satyra.4.primi Sermonū.Scripſerūt autē ij ἀρχαίας .i.antiquas,&priſcas Comœdias.Ordinē,& excellētiā latinoꝝ Comicoꝝ,ex Vulcatij Sedigiti ſentētia; docet Gellius ca. 24. quintidecimi Noctiū Atti.Sunt autē plurimū apti ad Comœdias ſcribendas, ut tradit Manilius Aſtronomicon libro quinto. Qui regione means Cepheus humentis Aquarij.

At ſiquis ſtudio ſcribendi mitior ibit
Comica cōponet lætis ſpectacula ludis.
Ardentis iuuenis,raptaſq; in amore puellas,
Eluſoſq; ſenes,agileſq; per omnia ſeruos &c.

e ℭ Domus Archimedis.)De hoc Val.Maxi.tit.7.octaui.Ply.c.57.ſeptimi.Lactā.c.5.ſecūdi.Sylli.li.q̄rtodecio. Vir fuit Iſthmiacis dec⁹ īmortale colonis &c. Ouid.6.Faſtoꝝ.Arte Syracuſia &c.Extat nobile Epigrāma apud Claudianū.Iuppiter in paruo cū cerneret &c.Huius Archimedis ſepulchrū,quom a Syracuſanis ubinā eſſet ignorarent, a Cicerone Quæſtore in Sicilia,ſumma induſtria repertum eſt,lege eum ipſum.5.Tuſc.q.libro. f ℭ Lais.) Hiccaron Siciliæ urbs quom ab Atheniēſibus,duce Nicia caperet,Lais quoq; eius urbis ciuis, omniū illius tēporis puellarū formoſiſſima,capta eſt,Corinthumq; ducta,ac ibidē uendita.Ad cuius (quom meretricium exerceret) iacuit Græcia tota fores.Hæc autē fiducia (credo)formæ,ab eo,cui corporis ſui copiam faceret, μυρίας δραχμὰς ἢ τάλαντον.i.decē dragmarū milia, uel talentū, expoſcebat. Hinc, ut ex Phocione,ca.8.primi refert Gellius,ortū Adagium οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλοῦς.i.non uiri cuiuſq; eſt Corinthū petere.Quod fruſtra iret Corinthum ad Laidem,qui non quiret dare quod poſceretur.Meminit Adagij Horatius epiſtola decimaſeptima primi.

maluit, q̃ fateri. Gētem [a] Cyclopum uaſti teſtanť ſpecus. Læſtrigonum ſedes adhuc ſic uocantur. Ceres [b] inde magiſtra ſationis [c] frumētariæ. Hic ibidem campus Aetnenſis [d] in floribus ſemper, & omni uernus die. Quem propter eſt demerſum foramē, q̊ Ditē patrē ad rapt⁹ Proſerpinæ libere exeuntē fama eſt in lucē auſum. Inter Catinam, & Syracuſas certamen eſt de illuſtriū [e] fratrum memoria, quorꝫ nomīa diuerſæ ſibi partes adoptāt. Si Catinenſes audiamus, Anapias fuit, & Amphinomus. Si quod malunt Syracuſæ, Emanthiā putabimus, & Critonē. Catinenſis tamen regio cauſam dedit facto, in quā ſe cum incendia Aetnæ protuliſsent, iuuenes duo ſublatos parentes euexerunt inter flammas illeſi ignibus. Horum memoriam ita poſteritas munerata eſt, ut ſepulcri locus nominaretur campus Piorum.

Non cuiuis homini contigit adire Corinthum.
Lais hęc (q̃nta eſt cōſuetudis uis) quom ſerta refudit
Canicies, iam turba procax, noctisq; recedit
Ambitus, & raro pulſatur ianua tactu,
Seq; reformidat ſpeculo damnante ſenectus,
Stat tamē, atq; alias ſuccingit lena miniſtras,
Dilectumq; diu, quāuis longæua, lupanar
Circuit, & retinet mores, quos perdidit ætas.

Huius ſepulchrum unum apud Corinthū, in nemore, quod Croniū uocant, fuit. Alterū in Theſſalia. Nam illuc Hipocratis amore capta, acceſsiſse dicitur. Hęc ex Plutarcho in Nicia, Gelio li. primo. Pauſania in Corinthiacis, Stephano de urbibus. Propertio in ſecundo. Claud. in Eutropiū lib. primo. a ℭ Gentem Cyclopū.) Cyclopes erant unoculi homines. Dicti ἀπὸ τοῦ κύχλου, καὶ ὠπός. i. a circulari fronte, uel oculo, qđ in fronte rotundo oculo eſsent p̄diti. Hi, ut ſcribunt Homerus ix. Odyſseæ. Virgilius tertio Aeneidos. Ply. li. 7. Item cæteri, humana carne ueſcebanť. Thucydides in principio ſexti, dicit ſe nō habere genus hoīꝫ, neq; unde uenerint, neq; quo abierint omnino. Cyclopas, Lęſtrigonasq; Neptuni filios fabulanť. Fuiſseq; eos, ut cæteros eius numinis natos ferociſsimos, & immanes, ab omniq; humanitate penitus alienos, tanq̃ e mari genitos, prodiderūt. E diuerſo autem Iouis filios p̄ſtantiſsimos uirtute, prudentia uiribus, ut Aeacum, Minoa, Sarpedona, Item reliquos. Ex quintodecimo Gellianarū Noctium. Propter Cyclopum deformitatē, eorūq; corporis ad luſum omnē ineptitudinē, puerbiali ſchemate dici cœptum. Cyclopa ſaltare, pro eo, quod eſt inepte quippiā agere, & incōpoſite. Adagiū ſumptū uidetur ex Polyphemō Cyclope, qui in Galatheæ amicæ gratia, ſaltare conſueuerit. Vtť eo Flaccus Horatius Satyra quinta primi Sermonū, & Epiſtola ſecunda li. ſecūdi. DE Leſtrigonibus ſupra ca. 8. dictum iam eſt. b ℭ Ceres inde.) Ceres, ut canit Claudianus.

Aethera deſeruit, Siculasq; relegat in oras,
Ingenio confiſa loci.

Hinc Aetnea Ceres a ſcriptoribus dicta eſt. Eius inſignem domū in Sicilia deſcribit idem poeta primo Raptus Proſerpinæ ibi. Deuenere locū, Cereris qua tecta nitebant &c. c ℭ Sationis frumentariæ.) Lege Ouidiū Meta. lib. 5. Prima dedit fruges, alimentaq; mitia terris. &c. Ply. ca. 56. ſeptimi. d ℭ Cāpus Aetnēſis in florib⁹.) Hūc campū, & ſpecū mire deſcribit Ariſto. eius lib. qui de Admirādis in natura ſcriptus eſt, cap. 71. Eū adeas ſi libuerit. Pulchre locū exprimit Diodo. Siculus in principio ſexti. Syllius li. quartodecimo. Hic ſpecus ingentem laxans telluris hiatum &c. Ouid. 4. Faſtoꝝ. Valle ſub umbroſa locus eſt &c. Quidā tradūt Proſerpinā raptam a Plutone apud Oleſtrum, nō longe a Cephiſo fluuio. Vide Pauſaniā in Atticis. Proſerpina, ut in tēporibus ex Philocoro Euſebius refert, reuera ab Orcho Moloſsorum rege, qui alio nomine Adoneus dictus eſt, rapta fuit, eo ſcilicet tēpore, quo Erichtheus Athenienſium regnū tenebat, hoc eſt, circa annū octingenteſimū ſupra tria milia ab urbe condita. Qui fabuloſa ad Phyſicā rationē conanť reducere, aiunt Bonā deā, quā & Perſephonē uocant, uirtutē ſeminū eſse, Plutonē uero Solē, q tēpore hyemis remotiorē mūdi partē p̄luſtrat. Iccirco raptā ab eo Proſerpinā dicūt, quā Ceres, ſub terra latentē quæritat. Idē Euſebius ca. 3. tertij Pręparationis. Et Fulgentius Mythologycarū ad Carū lib. primo. e ℭ Illuſtriū fratrū memoria.) Qui de filioꝝ erga parētes ſuos pietate ſcripſerunt, mire celebrant hoꝝ Siculoꝝ fratrū in parentes charitatē. Id ipſum factum Ariſtoteles philoſophus, inter Admiranda in natura enumerat, eius lib. cap. tertio. Verba eius, nequis diutius requirat, appoſui. Mirū eſt (inquit) illud quod traditur in Aetna Siciliæ inſulæ cōtigiſse. Nam cum ſemel erupiſset ignis ille, qui uidetur continuo quodam inurere illius uiſcera, atq; confractis iam clauſtris, adeo longe, lateq; diffunderetur, ut omnes circumſtantes agri, & uillulæ ſuccēderentur. Aiunt uiros

quoſdam ex eis locis fuiſſe, qui cũ iam confecti ſenio eſſent, & ab eo[rum] liberis ſublati humeris exportarentur, quo flammæ illius impetus effugerent, neue interciperentur antequã perficerent naturæ curſum tanta tũ pietate uiſum incendiũ illud cõmoueri, ut cũ primũ ad eos appropinquaſſet, bifariam ſtatim ſeſe diuiſerit, locumq; illũ in medio poſitũ, ubi erant cũ parentibus adoleſcentes, intactũ prorſus reliquerit, uiamq; præſtiterit adoleſcentibus, ut una cum parentibus incolumes euaderent, hæc

a De Arethuſa, & Alphæo uerũ eſt hactenus qđ conueniũt fons, & amnis. Fluminũ [a] abunde miracula uaria. Dianam, [b] qui ad Camerinã fluit, ſi habitus impudice hauſerit non coibunt in cor-

b pus unum latex uineus, & latex aquę. [c] Apud Segeſtanos Herbeſus in medio flumie ſubita exæſtuatione feruelcit. Acin quamuis dimiſſum Aetna, nullus frigore añuertit. Himereũ [d] cœle-

c ſtes mutant plagæ. Amarus [e] deniq; eſt, dum in Aquilonem fluit, dulcis ubi ad meridiem flectitur. Quanta in aquis, tanta eſt nouitas in Salinis. Salem Agrigentinũ [f] ſi igni iunxeris, ſoluit uſti-

d one, cui ſi liquor aquæ propinquauerit, crepitat ueluti torreatur. Purpureũ Aetna mittit, in Pachyno translucidus inuenitur. Cætera Salinarum metalla, q̃ ſunt, aut Agrigentino, aut Centuripis proximantia, funguntur cautiũ miniſterio. Nã illinc excidunt ſigna ad facies hominũ, uel deorũ.

ille. Idem ſcribit Max. Val. titu. quarto lib. quinti. Item Seneca circa finẽ tertij, & ſexti ei[9] operis, quod de beneficijs inſcripſit. Strabo li. ſexto. Virgilius in fine ei[9] libri, qui de Aetna ſcriptus eſt. Auſonius item poeta.

Quis Catinam ſileat, quis q̃ (druplices Syracuſas?
Hanc ambuſto[rum] fratrum pie- (tate celebrem.

Extat de hac ipſa pietate elegãs Claudiani Elegia, quæ de pijs fratribus inſcripta eſt. a ℂ Fluminũ miracula.) De fluminum, fontiumq; miraculis, abunde Ply. ca. 106. ſecũdi nat. hiſtoriæ. Item c. 2. triceſimiprimi eiuſdẽ operis. Seneca lib. quẽ iamiam citauimus. b ℂ Dianã qui ad Came.) Rhennius in Dionyſij Periegeſi ſic inquit.

Dianæ fons eſt Camerina gig- (nitur unda,
Quem ſiquis manibus nõ ca- (ſtis hauſerit unq̃
Lætifico triſtis non miſcet po- (cula Baccho.

c ℂ Apud Segeſtinos.) Græci plerunq; authores, Thucidides, Strabo, Diodorus, Lycophron, Dionyſius. Itẽ uetus Plynij lectio, nõ Segeſtanos, ſed Aegeſtanos habent, ab Aegeſto Troe, qui cum Philoctete illuc appulerat. Apud tamẽ Ciceronẽ, Polybiũ, Ptolemæũ, & fere omnia Solini uetera exẽplaria, Segeſtinos legitur. In hac authorum diuerſitate lectorem antea cõmonuit Hermolaus tertio Plynianarum Caſtig. libro. d ℂ Hymereũ.) Plynius, & cæteri fere omnes, Himeram legunt. Eſt aũt apud Plyniũ ipſum, & flumis, & urbis nomen. Vitruuius ca. 3. octaui. In Sicilia flumen Himeras, qđ a fonte cum eſt progreſſum diuiditur in duas partes, quæ pars profluit contra Aetnã, qđ per terræ dulcẽ ſuccũ pcurrit, eſt infinita dulcedine. Altera pars, quæ per eam terrã currit, unde ſubfoditur, ſalſum habet saporẽ. e ℂ Amarus deniq;.) Quęrit elegãter Seneca Naturaliũ. Q. lib. tertio. Quare ſit aquis ſapor uarius? Propter quatuor cauſas, inquit. Ex ſolo prima eſt, per qđ feruntur. Secũda ex eadẽ ſimilitudine eius naſcitur. Tertia ex ſpiritu, qui in aqua transfiguratus eſt. Quarta ex uitio, qđ ſępe cõcipiũt corruptæ p iniuriã. Hæ cauſæ saporẽ dãt aquis uariũ. Hę medicatã potentiã. Hę grauẽ ſpiritũ, odorẽq; peſtiferũ. Hæ leuitatẽ, grauitatem, aut calorẽ, aut nimiũ rigorẽ. Intereſt utrũ Sulphure, an nitro, an bitumine plena tranſeant. Hac ratione corruptę cũ uitę piculo bibuntur &c. Hęc, & ſequẽtia Senecę uerba corrupte penitus refert Albertus ca. 18. tertij tractatus ſecũdi Meteoro[rum] lib. Capite aũt mox ſequente examinat dicta Senecę, in quibus uerũ dixerit, aut falſum, Alberti ſectatores uiderint. ADuertendũ ſane, raro flumina recto curſu in mare pfluere. Iccirco ea/ Probo/ & Seruio authoribus, cũ cornib[9] pingi ſolẽt. Fluminũ ergo curſus nõ ſemp ea parte, qua mare ingrediuntur attendi debet. Hoc dictũ ſit, ne de Hymeræ fluxu Mela, Solinus, & Syllius, contraria ſentire uideantur. f ℂ Salẽ Agrigentinũ.) Sũpſit hoc Solin[9] ex ca. 7. triceſimiprimi C. Plynij. Meminit Aug. ca. 7. uiceſimi primi Ciuitatis dei. Rhennius ubi ſup.

At ſalis hic Agragas miracula poſſidet unus,
Naturas in quo proprias mutare uidetur
Ignis, & unda, ſalem namq; illũ ſoluere flamma. Vnda ſolet crepitus illi cõiuncta mouere.

Legẽ ſimilia ex c. 105. & 126. de Admirãdis in natura, apđ Ariſt. Scribit idẽ Ariſt. li. de Senſu, & Senſato, Salẽ eſſe ſpeciẽ quandã terrę. Home. 6. Odyſſeæ ſalem eſſe puri maris tenuiſſimã partẽ, ac diuinũ quippiã,

Alij ſalem dicunt χάριτα, hoc eſt, gratiã quandã, qđ is eſculentis additus, ea guſtui ſapida, reddat, & grata. Scribit idem Homerus. 23. Odyſseæ, eſſe homines, qui neq; cibo ſalem admiſceãt. In ſacris Chriſtianorũ literis, ob eius miram naturam ſæpe pro ſapientia ſolet accipi. Hinc ab Apoſtolo Paulo ad Coloſsenſes quarto ca. dictum eſt. Sermo (inquit) ueſter in gratia ſit ſale conditus. Iudæis quoq; in ſacrificijs, ſalis uſus fuit. Quod & Gentiles factitaſse apud Horatiũ, & Tibullũ reperies. Aegyptijs præterea (ut in Euterpe ſcribit Herod.) mos fuit ſale condere defunctorũ cadauera. Non diſplicent, quæ de ſale ca. 2. decimiſexti Iſidorus congeſsit, etſi ſcriptorem hũc, quidã magis eloquentiæ, quã ueritatis ipſius ſtudioſi, a peritorum claſse relegãdum cenſent.

Thermitanis locis inſula eſt arundinũ ferax, quę accõmodatiſsimæ ſunt in omnẽ[a] ſonum tibiarũ, ſiue Pręcentorias facias, quarũ locus eſt ad [b]Puluinaria præcinendi, ſiue Vaſcas,[c] quæ foraminũ numeris Præcentorias antecedunt, ſeu Puellatorias, quibus a ſono clariore uocamen datur, ſiue Gyngrinas,[d] quæ breuiores licet, ſubtilioribus tamen modis inſonant, aut Miluinas, quæ in accentus exeunt acutiſsimos, aut Lydias, quas & Turarias dicunt, uel Corinthias, uel Aegyptias, aliaſue muſicis per diuerſa officia, & nomina ſeparatas. In [e]Haleſina regione fons alias quietus, & tranquillus, cũ ſiletur, ſi inſonent tibiæ, exultabundus ad cantum eleuatur, & quaſi mirẽt dulcedinẽ uocis, ultra margines intumeſcit. [f]Gelonium ſtagnum tetro odore abigit proximantes. Ibi & fontes duo. Alterum ſi ſterilis ſumpſerit, fœcunda fiet, alterũ ſi fœcunda hauſerit, uertit in ſterilitatẽ. Stagnum Petrenſium ſerpẽtibus noxiũ eſt,[g] homi ſalutare. In lacu Agrigẽtino[h] oleũ

a ℂ In omnem ſonũ Tibiarũ.) Qui de Muſica ſcribunt, eã eſſe triplicem tradiderunt. Armonicã aliã, quam ex uocum cãtibus conſtare dicũt. Alterã Organicam nuncupant, quæ ex flatu conſtet omnino. Tertiã Rhythmicam appellant. Hanc numeros, digitorũ repercuſsu dicunt recipere. Conſtat enim ſonũ, aut uoce ædi, uti per fauces fieri uidemus. Aut ſpiritu, ut per tubam fit, aut tibiã. Vel tandem ſonoræ cuiuſpiam rei impulſu, ut per Cytharæ cordas fieri cõperimus. Tibiæ, de quib⁹ hac parte ſcribit author ad Organicã Muſicã tantũmõ pertinẽt. Lege quæ ſcribit Cenſorinus ca. 22. de die natali. Tibiarũ materia multiformis eſt, Fiunt enim, ut lib. 4. docet Pollux, uel ex Calamis, uel Aere, uel loto, uel buxo, uel cornu, uel oſse, uel lauro. Scytharum gentes ex Aquilarũ, Vulturũ, Anſerũ, gruũmq; oſsibus, tibijs conficiunt. Vnde & ab harum alitũ tibijs nomẽ inditũ, quãuis ex materijs alijs fieri cęptum ſit. Lege Ply. ca. 37. decimiſexti naturalis hiſtorię. Diuerſarũ Tibiarũ reptores tradit idẽ Ply. ca. 56. lib. ſeptimi, & Euſebius ca. 2. decimi pręparationis. Veteres tres habebant Tibiarũ modos. Ionicũ, Lydium, & Phrygiũ. Lydijs tibijs læta cãtabantur, Phrygijs triſtia. Lege Horatij interpretes, in fine q̃rti Carminũ. Plura Cenſorinus ca. 23. ubi ſupra. Et Martianus lib. 9. Multa præterea de hac materia, docte, ut ſui moris eſt, ſcribit Cœlius Rhodiginus ca. 22. & ſequentibus, Antiq. lect. li. quinti. b ℂ Ad puluinaria.) De puluinaribus lege Val. Max. tit. primo lib. ſecũdi. c ℂ Vaſcas.) Siponntinus legit Vaſtas fortaſsis a magnitudine, uel foraminũ multitudine, ſic nũcupans. ADuertendũ Tibias interdũ denominari ab uſu, ut præcentorias, aliquando a ſono, quẽ edunt, ut puellarias, nonnunq̃ a forma, ut Vaſtas, ſæpe a materia, ex qua fiunt, ut Gingrias, atq; miluinas, aliquando a patria, ut Lydias, frequẽter ob officio, ut Thurarias. d ℂ Gingrias.) Gingrire Anſerũ uocis propriũ eſt, ut inquit Feſtus Pompeius. Vnde genus quoddã Tibiarũ exiguarũ, Gingrinæ dicunt. e ℂ In Haleſina regione.) De hoc fonte ſic canit Rhennius.

Hic & Haleſinus fons eſt mitiſsimus undis
Tibia quem extollit, cantu ſaltare putatur,
Muſicus & ripis lætans excurrere plenis.

Nõ diſsimilia ſunt huic, quæ ſcribit Ariſtoteles ca. 51. & ca. 52. de admirandis in natura. f ℂ Gelontũ.) Ply. c. 2. 31. nat. hiſt. ſcribit Gelonẽ fontẽ eſse nõ pcul a Celenarũ oppido Phrygiæ. Plura ſunt q̃ ſterilitatẽ uel inducũt, uel depellũt ſi infuerit. Ea cõſignauimus in Indice Plyniano. g ℂ Hominibus ſalutare.) Cõſtat plura eſſe, q̃ cũ ſint q̃buſdã animãtib⁹ ſalutaria, hominib tamẽ omnino noxia. Vnde Veratro Coturnices, Cicuta Sturni ueſcunt. Hæc autem toxica eſſe hominibus manifeſtum eſt. Id autẽ accidere exiſtimant ex hominũ, & cęterarum animantium complexione diuerſa. Lege Aphrodiſeum in prologo ſuorum problematum. h ℂ Oleum ſupernatat) Fontes perpingues terræ uenas profluentes, oleum

ſupernatans habent, uti Solis, qd' oppidū eſt Ciliciæ flumen nomine Liparis, in quo natantes, aut lauantes, ab ipſa aqua unguntur. Similiter Aethiopiæ lacus eſt, qui unctos homines efficit, qui in eo natauerint. Et in India, qui ſereno coelo emittit olei magnam multitudinē. Item Carthagine fons eſt, in q̄ natat inſuper oleum odore uti Scobe citreo, quo oleo etiā pecora ſolent ungi. Ex Vitruuio hęc ca. 3. octaui. a ℭ Nec ignis apponitur.) Simile qddā canit Hora. Saty. 5. primi Sermonū, eſse apud Egnatiam urbem, locū in quo aiunt abſq; igne in ſacrificio Thura liqueſcere. Dehinc (inquit) Egnatia lymphis iratis, extructa dedit riſusq;, iocosq; Dum flāma ſine thura liqueſcere limine ſacro Perſuadere cupit. Idē refert Ply. ca. 110. ſecūdi naturalis hiſtoriæ. Sæpiſsime huiuſmodi miranda, aſtu hominū fieri ſolent. Sed hæc alibi ex hiſtorijs abunde retulimus. IN relatiōe plurium Siculorū miraculorū, exiſtimo Solinū ſequutū, uel Varronē, uel alium quempiā ſcriptorem, cuius libri/tēporis iniuria, nobis omnino perierūt. b ℭ Proſicias.) Sūt q legāt Porricias a uerbo porricio, qd' ſacrificātib' ſolēne erat. Sed Proſicia legendū uidet. Sūt em̄ ꝓſicta q̄cū q; ꝓſecta proijciuntur. c ℭ Achatem lapidem.) De hoc ipſo lapide ſic Plyni' ca. 10. triceſimiſeptimi. Achates (inquit) in magna fuit authoritate, nūc in nulla. Reperta primū in Sicilia iuxta flumen eiuſdē nominis, poſtea plurimis locis excedens amplitudine numeroſa, uarietatibus diuerſis mutantibus cognomina eius. Vocatur enim Phaſpachates, Cerachates, Sardachates, Hęmachates, Leuchates, Deudrachates uelut arbuſcula iſignis. Meminit Sylius in 14. bellorum Punicorū libro. Et perlucentem ſplendēti gurgite Achatem. Itē Rhennius Dionyſij interpres. Cernitur egregius lapis hic, cui (nomen Achates,

Hoc dederat fluuius, cuius generatur ad undas.
Hanc ſimulacra uides uenis oſtendere gemmam.

Hūc Solini locū tranſtulit Marbodę' Gallus ca. 3. eius libelli, quē de lapidibus prçcioſis inſcripſit. Achates lapis unus fuit ex duodecim ꝑcioſis lapidibus, quibus rationale ſummi ſacerdotis in Exodo ornari a domino præcipit̄. Magi ſuffitu Achatis, ſi credit̄, tēpeſtates auertūt, flumina ſiſtūt. Ab Alberto corrupte, ut cætera, Agathes dicit̄. d ℭ Annul' Pyrrhi regis.) Hiſtoriā hāc lege ex c. 1. triceſimiſeptimi nat. hi. C. Plynij. Marbodę' Solinū imitat' ſic ait,

Rex Pyrrhus digito geſsiſse refertur Achatem,
Cuius plena nouem ſignabat pagina muſas,
Et ſtans in medio Cytharam tangebat Apollo,
Naturæ, nō artis opus mirabile dictu.

e ℭ Qui aduerſus Ro. bella geſsit.) Certe ſatis conſtat ante Pyrrhum Epyrotarum regem, cum Romanis bella geſsiſse/Græcorū neminem. Id multis uerbis in Attica Pauſanias conatur oſtendere. De bello Pyrrhi contra Romanos ſcripſimus capi. 18. primi Flori. f ℭ Nouem Muſæ cum inſignibus ſuis.) Nomina, officia, inſignia, nouem Muſarum, ſcribit Heſiodus in principio Theogoniæ,

a ſupernatat. Hoc pingue hæret arundinū comis de aſsiduo uolutabro, e quarū capillamentis legitur unguentum medicum contra armentarios morbos. Nec lōge inde collis Vulcanius, in quo
b qui diuinæ rei operantur, ligna uitea ſuper aras ſtruunt, nec [a] ignis apponitur. In hanc congeriem cum [b] Proſicias intulerint, ſi adeſt deus (ſic ſacrum probatur) ſarmēta licet uiridia ignem ſpō-
c te concipiunt, & nullo inflagrante a litato numine fit accendiū. Ibi epulantibus alludit flamma, q̄ flexuoſis exceſsibus uagabunda, quē contigerit non adurit. Nec aliud eſt, q̄ imago nuncia perfe-
d cti rite uoti. Idem ager Agrigentinus eructat limoſas ſcaturigines. Et ut uenæ fontiū ſufficiunt riuis ſubminiſtrandis, ita in hac Siciliæ parte ſolo nunq̄ deficiente æterna reiectione terram ter-
e ra euomit. Achatem [c] lapidem Sicilia primū dedit in Achatis fluminis ripis repertū, non uilem, cum ibi tantum reperiret. Quippe inter ſcribentes eum uenæ naturalibus ſic notant formis, ut
f cum optimus eſt, uarias præferat rerum imagines. Vnde annulus [d] Pyrrhi regis, qui [e] aduerſus Romanos bella geſsit, non ignobilis famæ fuit, cuius gemma Achates erat, in quo nouem [f] Mu-
g ſæ cum inſignibus ſuis ſingulę, & Apollo tenens citharam uidebātur nō impreſsis figuris, ſed ingenitis: nūc diuerſis locis apparet. Dat Creta, quē

Coralochatem [a] dicunt coralio ſimilem, ſed illi- a
tum guttis auro micantibus, & ſcorpionũ ictib⁹
reſiſtẽtem. Dat India reddentem nunc nemorꝫ,
nunc animaliũ facies, quem uidiſse oculis fauet,
quiq; intra os receptus ſedat ſitim. Sunt & qui b
uſti redolent Myrrhæ odorem. Achates ſangui
neis maculis irrubeſcit. Sed qui maxime ꝓbanť,
uitream habent perſpicuitatem, ut Cyprius. Nã
qui ſunt facie cæręa abundantes triuialiter negli c
guntur. Omnis [b] ambitus huius inſulæ claudiť
ſtadiorum tribus milibus. [c] IN FRETO Siculo
ἡφαιϛίαι inſulæ.xxv. [d] milibus paſsuũ ab Italia ab-
ſunt. Itali Vulcanias uocant. Nam & ipſæ [e] natu- d
ra ſoli ignea per occulta cõmertia aut mutuanť
Aetnæ incendia, aut ſumminiſtrãt. Hic dicta ſe-
des Deo igniũ. Numero [f] ſeptẽ ſunt. Liparę [g] no-

Et Virgilius in Opuſculis. Latius Diod. Siculus circa principiũ libri quinti. a ℭ Coralochatem.) Ex Plynio cap.10.triceſimiſeptimi. Coralochates (inquit) guttis aureis, Sapphiri modo diſtincta, qualis copioſiſsima in Creta ſacra appellata. Putant eam contra Araneorũ, & Scorpionũ ictus ꝓdeſse. Et infra. Coralochates corallo aureis guttis diſtinctę. Coralli. Minio, gigniťq; in India, & Syene. Vide eundem Marbodeũ tit.3.eiuſdẽ de lapidibus libelli. b ℭ Omnis ambitus huius inſulæ.) Diodorus Siculus lib.6.dicit Siciliæ ambitum, eſse ſtadiorꝫ quatuor milium trecentorꝫ ſexaginta. Ply. ca.8.tertij. Inter ſe (inquit) tria Siciliæ promontoria late diſtãt ijs ſpacijs. Terreno itinere a Peloro Pachinum.clxvi.mil.paſs. Inde Lilybæum.cc.mil. Inde Pelorũ. clxx.mil. Circuitu patẽs, ut author ẽ Agrippa. DCxviij .M.paſsibus. Cũ Plynio cõcordat fere Capella li.ſexto. Vel igitur in Dio. uel in Solino mendum admiſsum eſt, niſi de alio ſtadio loquatur hic, & ille. Sũt enim ſtadia (ut author eſt Cenſorinus) alia, & alia longitudine diſcrepantia. Nam ſtadium, quod Italicum uocant, eſt pedum. DCxxv. Olympicum, pedum. DC. Pythicum pedũ mille. c ℭ In freto Siculo.) SCRIBIT DE CAETERIS ignobilioribus inſulis, quæ Siciliæ, & Italiæ adiacent. Hæ autẽ inſulæ uarijs nominibus nuncupantur. Ply. ca.8. tertij. Citra uero (inquit) Siciliã ex aduerſo Metauri amnis xxij. ferme mil. paſs. Ab Italia ſeptẽ Aeoliæ appellatæ. Et Lipareorꝫ, & Hephęſtiades a Græcis, a noſtris, Vulcani. Aeoliæ, qđ Aeolus Iliacis temporibus ibi regnabat. Hephęſtiades dictæ ſunt, qđ Vulcanus a Græcis ἡφαισος nuncupeť, ἡφαιϛιος Vulcanius. Faciunt quę ca.21. infra annotabimus. De ijs inſulis plura ſcribit Diod. in ſexto. Strabo, & Martianus in ſexto, Ptolemęus c.4.tertij. d ℭ XXV. mil. paſs.) Plynius, ut modo recitauimus, nõ.xxv. ſed uiginti duo ferme mil. paſs. dicit. Diodo. Siculus tradit has ſeptem inſulas ſitas eſse inter Italiã, & Siciliam recto curſu. Diſtare autem a Sicilia centum quinquaginta ferme ſtadijs, eſseq; pares inuicẽ magnitudine. Earũ maximã circuitu complecti ſtadia centũ quinquaginta. e ℭ Natura ſoli ignea.) Diod. Siculus lib.6. Ignem (inquit) hactenus euomebant omnes, quarũ meatus, oraq; ignis etiam nunc uiſunť. Aſserunt nonnulli meatus eſse ſubterraneos ab Aetna ad has inſulas, & his omnibus eãdẽ, ignẽ ſpirandi cauſam eſse. f ℭ Numero ſeptem ſunt.) Seruij omnes fere codices ſuper illud primi Aen. Virgilij. Aeoliam uenit. Scriptorꝫ potius culpa, quã Seruij, ſic habent. Nouem inſulæ, quæ ſunt poſt fretum Siciliæ, appellantur Aeoliæ ab Aeolo rege Hippotę filio, licet & habeant propria nomina. Quo in loco quidã, qui Seruij uix umbrã referunt, durius, quã par eſt, lęſe quaſi maieſtatis, eum accuſant. Miror plurimũ eos non aduertiſse alibi a Seruio ſcriptum eſse has inſulas non nouem, ſed ſeptem eſse. Eius uerba, quo magis ij a laceſsendo abſtineant, aſcripſi ex octauo Aeneidos libro ſuper illud.

Inſula Sicanium iuxta latus, Aeoliamq;.

Phyſiologia eſt (inquit) cur Vulcanus in his locis officinam habere fingať inter Liparen, & Aetnam, ſcilicet propter ignem, & uentos, quæ apta ſunt fabris. Aeoliam aũt ideo Liparen, quia una eſt de illis ſeptem inſulis, quibus Aeolus imperauit. Hęc ad uerbum Seruius. Iſidorus præterea ca.6. decimiquarti Ethimo. nouẽ etiam eſse dicit, & ut magis id ipſum credas, earum omniũ nouẽ refert nomina. Ita ut ꝓter has ſeptẽ enumerantur aliæ duę Ericodes, & Phoecicodes. Vel ut apud Ptolemæũ legitur, Ercodes, & Phœcodes. Quod autem alij ſeptem eſse dicunt, poteſt exponi, cæteris principaliores. Aliæ duę fortaſsis incultæ penitus. Hæc propter χερτικούς, Liuidulosq; cenſores. g ℭ Liparus qui eam ante Aeolum.) Euſtatius ſcribit Liparũ fuiſse Auſonis regis filium. Liparia autem Gnidiorũ fuit colonia. Has ſeptem inſulas tradunt olim deſertas fuiſse, ſed Liparum quendã Auſonis regis filium a fratribus diſsidentem, ex Italia cũ longis nauibus, adducta ſecũ militum copia, ad inſulam appuliſse, quæ ab eo Lipara ſit appellata, inq; ea ſui nominis urbe condi-

ta,reliquarum quoq; inſularum agros excoluit. Eo ſeneſcente Aeolus Hippotæ filius cũ ſocijs quibuſdam in Liparam cũ ueniſſet, ſumpta uxore Lipari filia, ijs poſtmodũ inſulis imperauit. Hæc, & plura ad hunc locum ſpectantia, ex Diod. Siculo lib. 6. DE Aeolo plura notatu digna primo de Raptu Proſerpinæ Parrhaſius annotauit. De harum inſularum nominibus Mela Põponius aliquantiſper a Plynio diſcrepat, & Solino. a ℂ Hieram uocant.) Græci ἱεράν ſacram dicunt. Nomẽ icirco inditum, qđ ea pręcipue Vulcano ſacra ſit. b ℂ Strongyle.) Quod rapæ figurã habeat, in rotundũ, acutumq; tendentem, ei nomen datum, quoniam Græci στρογγύλην rapã uocant. Strabo Onoſtrongylam .i. rotundã nominat. Reliqua de ea, ut Solinus. c ℂ Aeolus rex uentorum.) Varro ſcribit Aeolũ fuiſſe harum inſularũ regem, ex quarũ nebulis, & fumo futura flabra uentorũ prædixiſſe. Hinc imperius uiſus eſt uentorũ habere poteſtatem. Lege Ply. cap. 56. lib. ſeptimi, & Seruiũ. 3. Aen. Ptolemæus ca. 4. tertij enumerat quindecim inſulas, quę iuxta Siciliam ſitæ ſunt. d ℂ Didymen.) Strabo gemellã, ea uoce ſignificari ait, qđ Græci δίδυμον geminum dicant. E cæteris Ericuſsam, & Phœnicuſsam ab arbuſtis uocauere. Mela Pomponius nõ enumerat inter has ſeptẽ inſulas Euonymõ, niſi loco ei⁹ ponat Oſteoden. Sed Diod. Siculus in his locis nat⁹, aliam ab Euonymo Oſteoden eſſe dicit. Nomen autem huic inſulę, ab re quadam impoſitum eſt, qđ ſ. plurimorũ militum ſeditioſorũ fame peremptorũ oſſa in ea condita fuerint. ὄστεα enim Græci oſſa nuncupant, Hiſtoriã abunde refert idem Diodorus in ſexto.

a men dedit rex Liparus, qui eam ante Aeolũ rexit. Alteram Hieram [a] uocauerunt. Ea præcipue Vulcano ſacrata eſt, & plurimũ colle eminentiſſimo nocte ardet. Strongyle [b] tertia Aeoli dom⁹

b uergit ad ſolis exortum minime anguloſa, quæ flammis liquidioribus differt a cæteris. Hęc cauſa efficit, qđ ex eius fumo potiſsimũ incolæ perſentiſcunt, quinã flat⁹ in triduo ſint futuri. Quo

c factum, ut Aeolus [c] rex uentorum crederetur. Cæteras Didymen, [d] Ericuſam, Phœnicuſam, Euonymon, quoniã ſimiles ſunt, dictas habem⁹.

DE TERTIO EVROPAE SINV, De Gręciæ regiõibus, ac locis, deq; memorandis in eis plurimis. De Perdicũ natura. CAP. XII.

d TERTIVS [e] Europæ ſinus incipit a [f] Ceraunijs montibus, deſinit in Helleſpontum. In eo apud [g] Moloſsos, ubi Dodo-

TERTIVS EVROPAE ſinus.) Plynius ſcribit eſſe quatuor Europæ ſinus. De primo, & ſecundo habes ab eo cap. primo, & 10. lib. tertij. De tertio, & quarto in prolo. & ca. 12. lib. quarti. De his q̃tuor ſinibus lege Martianum capitibus. 19, 20. 21. & 25. lib. ſexti. Habet autem hic Europæ ſinus tertius prouincias plures. Sunt autem harum nomina. Epirus, Acarnania, Aetolia, Phocis, Locris, Achaia, Meſsenia, Laconia, Argolis, Megaris, Attica, Bœotia, Doris, Phthiotis, Theſsalia, Magneſia, Macedonia, Thracia, Græcia omnis. De ijs prouincijs abunde Plynius in primis undecim capitibus li. quarti. Strabo libris ſeptimo, octauo, nono. Ptolemæus a capite. xi. uſq; ad finẽ tertij. Itẽ cæteri. f ℂ Ceraunijs.) Hos montes Plynius, Ptolemæus, Martianus. Solinus ca. octauo ſupra. Et plures alij Acroceraunia nuncupant. Græci enim ἄκρον altum dicũt, κεραυνὸν fulmen, qđ ſui altitudine crebris fulminib⁹ infeſtentur. Hora. tertia primi Carminũ infames nominat. Val. Flaccus tertio Argonauticon.

Iuppiter urgentem ceu ſumma Ceraunia nubem
Quom pepulit, mouitq; iugis, fulſere repente
Et nemora, & ſcopuli nitidus reducitur æther.

Sunt qui etiam apud Solinũ nõ a Ceraunijs, ſed ab Acroceraunijs legendũ putent. Sed uetuſta omnia exemplaria a Ceraunijs habent. A Virgilio cuã Lucano, Ouidio, Claudiano, Auieno, Mela, Cerania uocitantur ijdem montes. g ℂ Apud Moloſſos.) Pyrrhus Achillis filius ex Andromache Hectoris quondã coniuge, Moloſsum filium ſuſcepit, a q̃ Moloſsia, & Moloſsi nomen habent. Eam regionẽ Helenus a fratre Chaone, quem in uenatu per ignorantiã perimerat, Chaoniã nominauit, author Seruius tertio Aene. ſuper illud.

Et patrio Andromachen iterum ceſsiſſe marito.

Moloſsi canes a Marone, & alijs mire celebrantur,

quos mortuos deflent, ac funus ducunt, qđ a Papinio ſylua quadã memoratum eſt. De his locis Ply. in prologo lib. quarti. a ℂ Dodonæi Iouis templũ.) In Chaonia Epiri regiõe Dodona urbs uetuſtiſſima, iuxta quã inſigne nemus, ubi Dodonęi Iouis templũ fuiſſe narraẽ, in quo oraculũ omniũ, quæ apud Græcos ſunt oraculoꝝ uetuſtiſſimũ, toti orbi numinis reuerentia abunde notũ. In eo (qđ mirũ fuit) duę columbæ conſulentibus dabant reſponſa. Harum unã in Delphos, alterã in Ammonis Iouis templum aduolaſſe dicunt. Hiſtoriam Herodian ſecundo explicat copioſe. De hac ipſa re plura, & quidem docte cõgeſſit Ianus Parrhaſius primo Raptus Proſerpinæ ſuper illud. Ceſſerit inuentis Dodonia. b ℂ Tomarus.) Hunc montem Strabo Tomaron, & Tmarum nominat libro ſeptimo. c ℂ In Epiro ſacer fons.) De fonte iſto ſic Ply. ca. 106. ſecundi naturalis hiſtoriæ. In Dodone Iouis fons, quom ſit gelidus, & immerſas faces extiguat, ſi extinctę admoueantur, accendit. Idem meridie ſemꝑ deficit, qua de cauſa Anapauomenon uocãt. Mox increſcens ad medium noctis exuberat. Ab eo rurſus ſenſim deficit. De eodem Rhennius ſic inquit.

næi[a] Iouis templũ eſt, Tomarus[b] mons eſt, circa radices nobilis centum fontibus, ut Theopõpo placet. In[c] Epiro ſacer fons frigidus ultra omnes aquas, & ſpectatę diuerſitatis. Nam in eum ſi ardentem immergas facem, extinguit, ſi procul, ac ſine igni admoueas, ſuopte ingenio inflammat. Dodone[d] (ut Maro dicit) Ioui ſacra eſt. Delphi Cephiſo[e] flumine, Caſtalio[f] fonte, & Parnaſſi[g] iugis celebres. Acarnania Aracyntho emi-

Hæc regio fontem mirandæ concipit undæ,
Quem merito ueteres dixerunt nomine ſacrum.
Nam gelidus ſuperat cunctarum frigus aquarum,
Accenſasq; faces ſi quis prope duxerit undam
Extinguit flammas, recipit ſed rurſus eaſdem
Admoueat dextra cum extinctam lampada fonti.

Lucretius hunc fontem deſcribens in ſexto, cauſam cur id accidat, conatur oſtendere. Eius uerſus, quod elegantes ſint, aſcripſimus.

Frigidus eſt etiam fons, ſupra quem ſita ſæpe
Stupa iacit flammam, concepto protinus igni,
Tædaq; conſimili ratione accenſa per undas
Collucet, quocunq; natans impellitur auris
Nimirum, quia ſunt in aqua permulta uaporis
Semina, de terraq; neceſſeſt funditus ipſa
Ignis corpora per totum conſurgere fontem,
Et ſimul expirare foras, exireq; in auras
Non tam uiua tamen, calidus queat ut fieri fons.

d ℂ Dodone (ut Maro dicit) Ioui ſacra eſt.) Plurimũ hoc in loco uariant exemplaria. Nõ placet coꝝ ſententia, qui ſic legunt. Dodone Tomaro celſa eſt, quoniã mox ante de Tomaro Solinus fecerit mentionẽ. Nec rurſus aſſentior ita legentibus. Dodone Iſmaro celſa eſt, cũ nihil cũ Dodone Iſmaro, qđ eum Thraciæ regionis montẽ faciãt. Sequuti ergo cõmuniorem lectionẽ, uti aſcripſimus, legendum cenſuimus. Virgilianus uerſiculus in obſcęno carmine, ſi id Virgilio aſcribendum putamus, hic eſt Dodone tibi Iuppiter ſacrata eſt.

Et primo Georgicoꝝ.

Cum iam glandes, atq; arbuta ſacræ
Deficerent ſyluæ, & uictum Dodona negaret.

e ℂ Cephiſus.) De his locis late Ply. ca. 3. li. quarti. f ℂ Caſtalio fonte.) Fons hic in Bœotiæ Muſis ſacer, quẽ circa magnę ſunt arbores. Iuxta eũ Python ſerpens ab Apolline peremptus dicitur. Papinius primo Thebaid. Poſtq̃ cerulei &c. g ℂ Parnaſſi iugis.) Hic Phocidis mons in tantam aſſurgit altitudinem, ut quom terra tota diluuij aqua cooperiretur, ad eius alterum uerticem non peruenerit. Quodq; non minus admiratione dignum eſt, ſuperat (ut canit Naſo) cacumine nubes. Eius uertices duo ſunt, Citheron, & Helicon, uti Seruius. 7. Aeneid. & Lactantius primo Thebaid. Statij opinanẽ. Herodotus aũt lib. 8. ex Parnaſſi uerticibus unũ Tithorã iuxta Neonẽ urbem. Alterum, ſub quo Caſtalius fons eſt, Hyampiũ appellat. Parnaſſus inſuꝑ Græcis μεσόμφαλος, i. orbis umbilicus dicit, cuius hanc afferunt rationem. Nam

Iuppiter (ut perhibent) ſpacium quom diſcere uellet
Naturæ regni neſcius ipſe ſui,
Armigeros utrinq; duos æqualibus alis,
Miſit ab Eois, Occiduisq; plagis,

Parnaſsus geminos, fertur, iunxiſse uolatus, Contulit alternas Pythius axis aues. Alij ſcribunt, qđ quẽadmodũ oriens, & occidens non ſunt niſi in cõparatione ad eos, qui terrã incolunt, ita & de orbe ipſo medio exiſtimandũ cenſent. a ℭ Pindus.) In Pindo Theſsaliæ mõte, Menades Bacchanalia celebrare ſolitæ ſunt. Lucanus in primo. Qualis uertice Pindi. Aedonis Ogygio decurrit plena Lyeo. Dictæ autem Mænades ἀπὸ μαίνομαι, quod inſanio ſignificat. DE Acharnania Ply. cap. 1. & 2. li. quarti. b ℭ Acheloum parit.) Amnis Achelous (inquit Ply. ca. 1. quarti) e Pindo fluens, atq; Acharnaniã Aetolia dirimens, & Artemitã inſulam aſsiduo terrę inuectu cõtinenti annectens. Lege quę ſcribit idẽ Ply. c. 87. ſecundi nat. hiſtoriæ. Efficit enim hic fluuius Echinades inſulas, quę & Acheloides dicuntur, de quibus Lucanus in ſexto. Ouidi⁹ 8. Meta. Vide Lactã. in fine ſecũdi Thebaidos Statij. c ℭ Galactites.) Plynius capi. 10. lib. ultimi Galactites (iquit) ex uno colore lactis eſt. Eandẽ dicunt Leucogageam, & Leucographiã appellãt, & Synephiten lactis ſucco, ac ſapore notabilem. In educatione nutricibus lactis fęcũditatem. Infantiũ quoq; alligata collo, ſaliuã facere dicitur, in ore autem liqueſcere. Eandem memoriã adimere dicunt. Mittit eam & Achelous amnis. Sũt qui Smaragdũ albis uenis circumligatũ Galactiten uocent. Sumpſit autem nomen ἀπὸ τοῦ γάλακτος .i. a lacte, qđ lacti aſsimuletur plurimũ. d ℭ Propter oppidũ Patras Sciœſsa.) Vetuſti codices plerũq; habent Clœſsa. Hermolaus autẽ ca. 5. quarti Caſtigationũ Ply. cenſet legendũ Sciœſsa quo (inquit) illa ſignificatur opacitas. Strabo meminit Celoſsæ montis. Homerus uero Donuſsæ, uel Donœſsę oppidi. Fuit apud hanc urbem Patras, Cereris cum fonte templũ. Vbi & oraculũ mirum fuiſse narrãt, id μανθεῖον ἀψευδὲς dicebatur, hoc eſt maxime uerax, in ijs dumtaxat, quæ ad ægritudines ptinerent. Mos fuit ſpeculum tenui funiculo in fontem mittere ſic libratum, ut ambitu ipſo aquam attingeret. Deinceps fuſis deæ precibus, ſpeculũ contuebantur ægroti. In eo non diu poſt ſpeculo oſtentabatur imago, unde noſceretur eſsent morituri ægroti, an ſuperuicturi omnino. Retulit id ante Cœlius 8. Antiq. Lectionũ libro. ca. 34. e ℭ Tænaron.) Malea promontoriũ eſt Laconiæ, in cuius radicibus locũ quendam profundũ Tænarũ uocãt, in quo ad inferos eſse aditũ fabulantur. Ex Placido primo Thebaidos. Hũc ſpecum eleganter deſcribit Virgilius circa finẽ quarti Georgicorum. Tænarias etiam fauces alta hoſtia Ditis &c. De eo rurſus Ouid. 10. Meta. Seneca in Hercule furente. Valerius Flaccus primo Argonauticon. f ℭ Quem Delphine eo aduectum.) Ne in re paſsim trita tẽpus conteram, de Arionis hac hiſtoria authorũ nomina ſignaſse ſufficiat. Eam igiẽ ſcribũt Herodotus lib. primo. Cice. 2. Tuſc. q. Plynius ca. 8. noni hiſtoriæ natu. Hyginus 2. Aſtronomicon. Auguſtinus ca. 14. primi Ciuitatis Dei. Multis carminibus idipſum canit ſecundo Faſtoꝝ Ouidius. Quod mare non nouit, quę neſcit Ariona tellus? &c. Scribunt Ouidius, & Higinus eſse quorundam opinionẽ, Delphina, qui Arionẽ Cytharedũ ex Siculo mari in Tænarũ trãſuexit, eſse ob hoc meritũ, inter ſydera tranſlatũ. Strabo exiſtimat id fabuloſum eſse. Id autẽ accidit (ſi Eutropio credim⁹) Tarquinio Priſco apud Romanos regnum tenente. g ℭ Leuctræ.) Vix reperias apud alios huius

a net. Hanc ab Aetolia Pindus [a] diuidit, qui Ache-
loum [b] parit cũ primis Græciæ amnibus prędictũ
ueteri claritate. Nec iniuria, cum inter calculos,
quibus ripæ eius micant [c] Galactites inueniatur,
b qui ſcrupulus ipſe ater, ſi teratur, reddit ſuccum
album ad lactis ſaporem. Fœminis nutrientibus
illigatus, fœcundat ubera. Subnexus pauulis lar-
giuſculos hauſtus ſaliuarum facit. Intra os rece-
c ptus liqueſcit. Cum ſoluit, tamen memoriæ bo-
rium perimit. Quem poſt Nilum Achelous dat,
tertium nemo. Propter [d] oppidum Patras Sci-
œſsa locus noue collium opacitate umbroſus, &
d radijs ſolis ferme inuiſus, nec aliã ob cauſam me-
morabilis. In Laconia ſpiraculũ eſt [e] Tęnaron. Et
Tęnarõ eſt pmõtoriũ aduerſũ Africę, in q̃ fanũ
Methymnæi Arionis, quẽ [f] Delphine eo aduе-
e ctum imago teſtis eſt ærea ad effigiem caſus, &
ueri operis expreſsa. Prætęrea tempus ſignatum
Olympiade undetriceſima, qua, in certamine Si-
culo idem Arion uictor ſcribitur, idipſum geſtũ
probatur. Eſt & oppidum Tænaron nobili ue-
tuſtate. Prętęrea aliquot urbes, intra q̃s [g] Leuctrę

De acheloo flumine et de lapillo galactite

urbis nomen genere fœminino, & numero multitudinis, quod & Hermolaus Barbarus cap. 5. quarti Plynij antea annotauit. Eſt enim Leuctra, uel, ut Solinus uſurpat, Leuctræ Bœotiæ urbs, nõ procul ab Helicone monte iuxta Lebadiã, apud quam urbē, Epaminundas Thebanorũ dux Lacedæmonios ingēti ſuperans prælio eorũ calamitatis, & cladis initium reperit. Ex eo enim tēpore Græcię principatũ, ultra recuperare nequiuerunt, quem prius adepti tenebãt. Præſertim poſteaq̃ ſecũdo apud Mantineã cõgreſsi rem infeliciter geſſerunt.

non obſcure iampridem Lacedæmoniorũ fœdo exitu. Amyclæ[a] ſilentio ſuo quondã peſſundatæ. Sparta inſignis cũ Pollucis, & Caſtoris tēplo. Tum etiam Othryadis[b] illuſtris uiri titulis. Theramne, unde[c] primũ cult⁹ Dianę. [d]Pitane, quam Archeſilaus Stoicus inde ortus prudentię ſuæ merito in lucem extulit. [e]Antia, & Cardamyle, ubi quondã fuere Thyre, nunc locus dicitur, in quo anno ſeptimodecimo regni Romuli inter Laconas, & Argiuos memorabile fuit bel-

Hæc ex Strabone lib. nono. Lege Iuſtinũ in ſexto, & Val. Max. tit. de fortitudine li. tertio. Hãc Lacedæmoniorũ cladē, fœdum exitũ Solinus nuncupat. a ℂ Amyclæ ſilentio ſuo quondam peſſundatæ.) Quod Amyclis Italiæ tribuũt alij, Solinus Laconicæ Amyclis uidetur aſcribere. Quod ea ratiõe (ut etiam ca. 8. ſupra retulimus) excuſari poteſt, quoniã Italiæ Amyclæ, ab Amyclis Laconicæ ducunt originē. Noſtrorũ enĩ clades, noſtras exiſtimare ſolem⁹. Potuit quoq; fieri ut aliorũ ſit Solinus opinionē ſecutus. Quid ſi utriq; urbi is idem caſus acciderit aliquando? Præterea Solinus nõ explicat, quæ Amyclæ ſilentio perierint cũ (inquit) Amyclæ ſilentio ſuo quondã peſſundatæ. Niſi ex co uelis de Laconicis Amyclis eũ intellexiſſe, qđ cũ de Laconicis locis loq̃ref, idipſũ referat. Hũc accedit, qđ ca. 8. ſup̃ ſcribit Amyclarũ Italię cultores fuiſſe a ſerpētibus q̃ndã fugatos. Legi p̄terea in uetuſtiſſimo Solini codice ſic hũc locũ. Amyclæ, a q̃bus Amyclæ, ſilentio ſuo q̃ndã peſſũdatę. Hęc non niſi monendi cauſa. De hoc ſilentio lege quæ lib. 10. Aen. recenſentur a Seruio, illud Virgilianum exponente. Qui fuit Auſonidum, & tacitis regnauit Amyclis. Ca. 8. ſupra hiſtoriã retulimus hanc eandem, Factum hoc ipſum, tandē in prouerbiũ abijt. Amyclæ ſilentio perierunt. Quod a Lucilio uſurpatum refert Seruius. In eos qui ſilendo, rei ſuæ diſpendiũ interdũ faciunt. Amyclæ aũt Laconicæ dictæ ſunt ab Amycla Lacedæmonis, & Spartę filio. Fuit autē Sparta Eurotæ regis filia; & Lacedæmonis uxor, a quibus & Sparta, & Lacedæmon nomen habent. b ℂ Othryadis titulis.) Quo hæc hiſtoria fiat notior aſcribam Plutar. uerba ex eo libro, quē Paralelia inſcripſit. Argiuis, ac Lacedæmonijs (inquit) de Tyreate agro diſceptantibus, Amphyctiones, ut utriq; pugnam cõmitterent, iudicarũt, & uictori ager adiudicaref. Itaq; Lacedæmonij Othryadē, Argiui autem Therſãdrũ imperatores creant. His deinde pugnantibus, duo ex Argiuis Alcenor, uel ut alijs placet, Agenor, & Cromius ſuperſtites uictoriã in urbē renunciant. Per ſummã poſtea quietē Othryades, qui ſuperuixerat, ſemifractis innitēs haſtis, ex cæſis ſcuta corripiens, Trophęum erexit, ex proprio inſcribens cruore, Ioui, in cuius poteſtate ſunt Trophęa. Dehinc orta utrinq; diſcordia, Amphyctiones, cũ rei ſpectatores aduentaſſent, palmã Lacedæmonijs, adiudicant. Citat Plutar. Chryſermũ huius hiſtoriæ authorem. Hiſtoriã aliquantiſper diuerſius narrat Hero. lib. primo. Ad id Val. Max. tit. de Fortitudine lib. tertio. Ouidius ſecũdo. Faſto. Si tu ſignaſſes olim Thyreatida terrã &c. Lege Lactantium Placidum quarto Thebaid. Statij, Et Lacedæmonium Thyre lectura cruorem. Hanc hiſtoriam ſignat magis, q̃ explicet. Pomp. Mela in ſecundo. In ijs (inquit) cæſorum eſt Laconũ trophęa. c ℂ Unde primũ cultus Dianæ.) Marcus Cicero tertio de natura Deorũ, ſcribit tres fuiſſe Dianas. Dubiũ quęnã earũ primũ Theramnis culta fuerit. Cũ hæc ſcriberē, nõ ſuccurrebat ſcriptor alter, qui traderet e Theramnis fuiſſe primũ Dianæ cultũ. Sũt qui ſcribant (ut Stephanus refert) Theramnas, & Spartã, eandē urbē eſſe. Fuiſſe autem Dianam apud Spartã cultã, notius eſt, q̃ ut hoc loco exponi debeat. Conſtat morē fuiſſe Dianæ humano ſanguine ſacrificari ſolitum. Id crudele ſacrificij genus cũ Romanis diſplicuiſſet, ad Laconas eſt Diana tranſlata, ubi ſacrificij cõſuetudo adoleſcentulorũ uerberibus ſeruabatur. Hi autem adoleſcentes βωμονῖκαι dicebantur, qđ aris ſuperpoſiti contendebãt, qui plura poſſent uerbera ſuſtinere. Ex ijs caſtigandus locus Placidi Grãmatici. 8. Theb. Statij ſuper illud. Taygeta, & pugnæ, laudataq; prælia matri. Quo loco paſſim legitur ſuo Minicæ, cũ legendũ ſit βωμονῖκαι, nõ ſuo Minicę. Quãuis Diana multis locis coleref, apud Perſas tamē mira obſeruatione coli conſueuit, cui a Barbaris ſunt inſtituta miſteria, quæ quod a Perſis fierent, Perſica dicebanf. Author Diod. Siculus lib. ſexto. d ℂ Pitane quã Archeſilaus Stoicus.) Duas huius nominis urbes Geographi referunt. Hanç ipſam ſcilicet, & alteram Aeolidis regiõis. Hũc Archelaũ ex Pitane Aeolidis

eſſe aſſerunt.Nõ ex Pitane,quæ in hac Græciæ parte ſita eſt. Rurſus Archelaum fuiſſe Academicum, non Stoicum dicunt,authores ſunt,Apollodorus in tertio Chronicorum. M.Cicero in Academicis Quęſtiõibus .Pom.Mela,Stra.li.13.Lactan.c.4.li.tertij. Mirantur igitur unde Solinus in hac hiſtoria tã aperte,tamq; turpiter cõniueat. Quid ſi hic,de quo Solinus ſcribit(fuerunt enim Archeſilai quatuor)alter ſit ab illo,de quo alij? Aſtipulatur huic,qđ Academicus ille Pitaneus a Marco Cicerone, Mela Pomp. Lactan.nõ Archeſilaus,ſed Archeſilas nomiat. Archeſilai philoſophi dictum in diuitem quendã nimis delicatũ,refert ex Plutar.A.Gel.ca.6.tertij Noctium Atticarũ. Nihil intereſt(inquit)quibus mẽbris Cinędi ſitis poſterioribus, an prioribus. Obijt autem, ut Hermippus ait,cum merũ immodice hauſiſſet,acp id offendiſſet,ſeptuageſimo & quinto ætatis ſuę anno.Floruit autem maxime circa centeſimã & uigeſimam Olympiadem. e ℭ Antia.) Legendum uidetur ex Stephano Antane,uel ut Carax nomiat, Anthene, aut hoc loco Solinus, Antiam pro Anthea poſuit.Hermo.idipſũ annotat quarto Plynij.BEllum inter Laconas,& Argiuos apud Thyre parum ante ex Plutar.retulimus.Eſt autem Thyre (ut Stephanus annotauit) pluralis numeri, neutro genere per Syneresim θυρέα καὶ θυρη.Refert Euſebius lib.tempoꝝ circa annũ octauũ regni Romuli,Lacedęmones contra Meſſenios uicennale bellũ habuiſſe,ſed de hoc apud eundẽ mentio nulla.

a lum.Nam Taygeta mõs,& flumẽ Eurotas [a] notiora ſunt,quã ut ſtylo egeant. Inachus [b] Achaiæ amnis Argolicum ſecat tractum, quem rex Inachus a ſe nominauit,qui exordiũ Argiuę nobili-
b tati primus dedit.Epidauro [c] decus eſt Aeſculapij ſacellum,cui incubãtes ægritudinũ remedia capeſſunt de monitis ſomnioꝝ. Pallanteũ [d] Arcadiæ oppidum,quod Palatio noſtro per Euan-
c drum Arcada appellationẽ dederit, ſat eſt admonere.In qua/montes [e] Cyllene, & Lycæus, Mænalus etiam dijs [f] alumnis inclaruerunt. Inter q̊s nec Erymãthus in obſcuro eſt.Flumen Eryman-
d thus Erymantho monte demiſſus eſt. Et Ladon ille,Herculis pugnæ hic plane claræ ſunt. Varro

a ℭ Eurotas.)Eurotas uetus Lacedæmonũ rex,cũ per regionẽ ſtagnarent aquæ,eas tactis foſſis,deduxit in mare.Hinc Eurotas fluuius originẽ ſumpſit,& nomen. Hic fluuius (ut Callimachus author eſt)ex Menalio monte fontẽ agit.Alphęo confunditur,rurſusq; diſcedit. Ripæ eius Tauro monte obumbrantur.In flumine Oloꝝ copiam eſſe ſcribunt,qđ Iuppiter in Cygni forma cum Læda cõcubuit.Statius quarto Thebaidos.

Taygetiq; Phalanx,& oloriferi Eurotæ.

Sic enim legendũ,nõ Oliuiferi.Ob id Papinius Sylua ſecunda primi.Amyclæos olores dixit. b ℭ Inachus.)Eſt enim hic fluuius in Græcia maximus, cuiꝰ Io filia a Ioue compreſſa in uaccã mutata fingitur.Fabulã refert Ouidius primo Meta. Inachus unus abeſt. c ℭ Epidauri decus eſt Aeſculapij ſacellũ.)Epidaurus(ut lib.8.refert Strabo)antea Epitaurus uocabatur.Fuit enim hæc inſignis ciuitas præſertim Aeſculapij claritate,nobilitata. Quẽ uaria morboꝝ genera curaſſe ſomniantibus ſimiles opinati ſunt homines.Erat uero templũ ægrotantium, multitudine uſquæquaq; refertũ.Pendentibusq; tabellis,in quibus ſanati langores erant inſcripti,quẽadmodũ in Coa fiebat inſula,pariter & Trica &c.Mos enim fuit ueteribus,ut ægroti in Aeſculapij templo reſiderent,quoad ſanitatem recuperarent.Meminit Ariſtophanes in Pluto,& Plautꝰ in Curculiõe.

Migrare certum'ſt iamnunc e fano foras,
Quando Aeſculapij ita ſentio ſententiam
Vt qui me nihil faciat,nec ſaluom uelit &c.

d ℭ Pallanteum.)De hoc ſupra ca.2. habitum eſt. De ijs rurſus locis lege Ply.ca.6.quarti.Strabonẽ lib.8.Plura Papinius 4.Thebai. Tu quoq; Parrhaſias &c.Homerus.2.Iliados.Itẽ cæteri. e ℭ Cyllene.)Nomẽ habet(ut Stephanꝰ ait)a Cyllene Naide Nympha.In hoc monte Maia Mercuriũ peperit. Virgilius octauo Aeneidos.

Vobis Mercurius pater eſt, quem candida Maia
Cyllene gelido conceptum in uertice fudit.

Vnde & ipſe Mercurius Cyllenius dictus eſt. Seruiꝰ 4. Aeneid.uult dictum Cylleniũ ab auia.DE Lycęo monte nõ indigna relatu refert Cœlius ca.3.noni Antiquarum lectionũ. f ℭ Dijs alumnis.)Intelligit Mercuriũ,Pana,ſiue Inuũ,uel ἐπιάλτην,ſiue Faunum,aut fatuũ,aut fatuellũ.Sunt enim hæc omnia Panos nominat inquit.6. Aenei. Seruius Honoratus ſuper illud.Pometios,caſtrumq; Inui.In Lycęo etiã Iuppiter Lycęus ſumma ueneratione colebaẽ.
g ℭ Herculis pugnę hic clareſcunt.)Qui geſta Herculis conſcripſerũt,enumerant inter eius certamina Erimanthęum aprum,auesq; Stymphalides,lege Diod.Siculũ lib.quinto. Vnde a Papinio quarto

Thebaid.dictum eſt, cũ de Arcadiæ locis ſcriberet. Herculeo uulgatos robore montes/ Monſtriferumq́; Erymãthon,& Aeriſonũ Stymphalon. In cuius loci expoſitione Placidus Grãmaticus. Virtute(inquit)Herculis cognitos Erymanthon,& Stymphalon, in altero aues, quæ Stymphalides appellantur/occidit.Erymanthon quidã uolũt(inquit)locũ eſſe, qui iuxta Parthenios agros eſt, ubi Hercules de Apro,& de auibus triumphauit &c.Inter Virgiliana opuſcula enumerat̃ & illud, cui titulus Monoſtica de Erumnis Herculis. Idipſum & inter Auſonij poetæ ſcripta etiã reperit̃, ſub hoc titulo. Auſonij de duodecim laboribus Herculis. Dubiũ ergo Virgilio, an Auſonio uerſus illos aſcribi oporteat.In eorũ uerſiculo ſeptimo legit̃ interdũ Argeis, aliqñ Augei,ſed legendũ eſt, uel Augeis,uel Augeę. Hiſtoriã abunde explicat Diod.Siculus lib.5. in ſeptimo labore Herculis, & Seruius.8.Aeneid. ſuper illud. Lernęus turba capitũ.Vnde de re immenſi laboris prouerbio dici ſolitum.Augei ſtabuli labor.Meminit Lucian⁹ in Pſeudomante. a ℂ Fontẽ in Arcadia eſſe.) Sumpſit hæc Solinus ex tertio Naturaliũ.Q.Annei Senecæ.Lege Piy.ca.106.ſecundi,& ca.2.triceſimiprimi.Multa Vitruuius ca.3.octaui Architecturę. Ariſtoteles in lib.de Admirandis in natura ca.116.hũc,uel ſimilẽ fontẽ in Thracia eſſe dicit.Apud Cyclopes Thraciæ(inquit)fons quidã eſſe traditur, cuius aqua primo quidẽ aſpectu perlucida eſt. Nec ſecus cuiq́; uidetur inſpicienti.At ubi ex ea aliquid imbiberit animal,ferunt eam ſtatim infici,perturbariq́; etiam præter omniũ opinionẽ,hæc ibi.In quo uidetur legendũ nõ Cyeropes, ſed Cycones uerius.Cauſa huius effectus poteſt aſsignari ex iis,quæ ca.xi.ex Senecę ſententia dicta ſunt. b ℂ Circa Cyllenen candidiſsima eſt.)Sumpſit hæc Solinus ex ca.30.decimi C.Plynij.Aſcribam uerba Ariſtotelis ex nono de Animaliũ natura.Merularũ(inquit)duo ſunt genera,alterũ nigrũ, & uulgare, alterum candidũ,magnitudine quidẽ compari,& uoce ſimili,ſed circa Cyllenam Arcadiæ familiare, nec uſq́; alibi naſcens &c. Rhennius. Hic merulas perhibent albas mirabile dictu. Quid Albertus de hac re ſcribat, alibi retulimus improbando. c ℂ Asbeſto nomẽ eſt.)In cõmentariolo Dionyſij de ſitu orbis,hunc locũ abunde a nobis expoſitum inuenies.In eo quoq́; & authores citauimus,& loca Rhennij in ueram redegimus lectionẽ.Nomen uero lapidis ab effectu ſumptũ,quod Græcis ἄσβεστος inextinguibilis dicit̃. Eſt & linum huius naturæ, quod nec igne quidẽ abſumi poteſt.Meminit eius Plynius c.1.deciminoni Naturalis hiſtoriæ. d ℂ Ludis quinquennalibus.)Strabo lib.8.A Cenchreis(inquit)Schœn⁹ eſt, ad quẽ ipſius traiectus locus anguſtiſsimus eſt.Subinde ager Corinthius. Hunc anguſtiſsimũ locum, Græci ἰσθμόν uocant,ideſt inter duo maria anguſtam terram.In iis anguſtiis,ut Ply.ca.5.quarti. Strabo li.8. Pauſa.in Corinthiacis,itẽ cæteri tradunt,Neptuni templũ fuit,quẽ a loco ἴσθμιον uocabãt. Et ludos, quos quinto quoq́; anno in eius honorẽ decertabãt, ἴσθμια.Et quoniã dũ ij ludi celebrabant̃ ob ingentem hominũ conuentũ,uariis incolę morbis infeſtabantur,factum eſt,ut ἰσθμιάζειν,inſalubriter uiuere ſignificetur.Suidas in Collectaneis author eſt. ἴσθμια hæc a Theſeo inſtituta in eius uita Plutarch⁹, & Pauſanias in Corinthiacis/referunt.Id autem feciſſe Theſeum aiunt,Herculis imitatione,q̃ ſicut ille Ioui Olympia,ita ipſe Iſthmia Neptuno inſtituerit.Sunt qui in Scyronis honorẽ Iſthmia inſtituta dicant a Theſeo,ut ſe a Scyronis cęde,quem peremerat/expiaret. Alij hanc Iſthmiorũ inſtitutionẽ ad Scynin potius referendam putent.Eodẽ loco & in Melicertę memoriã,noctu quoq́; certamen celebrari inſtitutũ eſt, quod in eum Melicerta puer fuerit a Delphine deuectus,cuius fuiſſe in Iſthmo arã,Pauſanias author eſt.In his præterea locis fuiſſe Teneati Apollinis templum Strabo refert,quod & Pauſanias ſentire uidetur.Gnidios(inquit)Iſthmũ intercidere aggreſſos,Apollinis oraculum deterruit. Vſq́; eo rebus diuinit⁹ conſtitutis manum iniicere nõ licet.In huius Apollinis oraculi uolentes incidim⁹ mentionem, quo Statij locum, a multis animaduerſum,a nullo tamen hactenus reſtitutum caſtigaremus.Is enim in Sylua tertia q̃rti Syluarum. De Domitiani uia ſic inquit.

His paruus

perhibet fontem [a] in Arcadia eſſe, cuius interimat hauſtus.In hac terrarũ parte de auibus hoc ſolum non indignum relatu cõperimus, q̃d cũ aliis locis merula fulua ſit, circa [b] Cyllenem cãdidiſsima eſt. Nec lapidem ſpreuerimus, quẽ Arcadia mittit. Asbeſto [c] nomẽ eſt,ferri colore. Hic accenſus ſemel; extingui non poteſt. In Megarenſium ſinũ Iſthmos exit [d] ludis quinquennalibus, & delubro Neptuni inclytus. Quos ludos ea ꝓpter inſtitutos ferunt, q̃ ſinibus quinq́; Pelopõneſi ora abluuntur. A ſeptẽtrione, Ionio, ab occidente Siculo, a brumali occidẽte, Aegęo, a ſolſtitiali oriente Myrtoo, a Meridie Cretico. Hoc

His paruus niſi deuiæ uetaſſent, Inous freta miſcuiſſet Iſthmos. Locum ambiguũ effici- uerbum deuię.Domitius ſyllaba licet repugnante,legendũ cenſet Lechię.Hermolaus Cenchreæ. Aldus Manutius ex quadã Luciani hiſtoria,dũ melius inueniatur,reponit,res nouę.Ego autem ex unius tñ literæ immutatione,legendũ cenſeo pro Deuię,Deliæ.i.Delij ſacerdotes, hoc eſt, Phœbades, a quibus oraculũ redditum,ne in Iſthmũ fodiendũ uſq; eo rebus diuinitus conſtitutis,manũ iniĳcerent. Quod

a ſpectaculũ per [a] Cypſelum tyrannum intermiſſum Corinthĳ Olympiade quadrageſimanona ſolẽnitati priſtinæ reddiderunt. Cæterum [b] Peloponneſon a Pelope regnatã [c] nomen indicio
b eſt.Ea ut Platani foliũ receſsibus,& ꝓminẽtĳs figurata, diuortiũ facit ĩter Ioniũ,& Aegęũ mare, q̃tuor nõ ampli⁹ milib⁹ diſpeſcẽs utrũq; littus excurſu tenui,quẽ Iſthmõ dicũt,ob anguſtias. [d] Hic
c Hellas ĩcipit,quã ꝓprie uerã uolũt eſſe Gręciã, q̃ nũc Attica. Atte prius dicta,Ibi Athenę,cui [e] urbi

ſicui uerbũ Deliæ,nõ arrideat, is hunc in modũ carmẽ legat. His paruus niſi Deli⁹ uetaſſet. Cœlius Rhodiginus ueterem lectionẽ defendit ca.52.undecimi Antiq.lectio.Quo etiã loco elegantis Adagĳ,Iſthmũ fodis, rationẽ refert. a ℂ Per Cypſelum tyrannũ.)Cypſeli tyranni inter alios Euſebius meminit ca.14. quinti præparatiõis. Hiſtoriam multis uerbis Herodotus refert in Terſichore. Hic in Corintho ſeptẽ tantum Olympiadibus tyrannidẽ exercuit. b ℂ Cęterũ Peloponneſon.)De Pelopõneſo hęc,& plura Plynius ca.4. quarti naturalis hiſtoriæ.Pelopõneſus(inquit)Apie ante appellata,& Pelaſgia peninſula haud ulli terræ nobilitate poſtferenda,inter duo maria Aegeũ,& Ioniũ Platani folio ſimilis propter anguloſos inceſſus.Circuitu quingentorũ ſexagintatriũ miliũ paſſuũ colligit,authore Iſidoro.Similia tradit Euſeb.in Temporibus.Habet autẽ(ut ca.16.tertĳ Ptolemæus ait)a ſeptẽtrione Corinthiacum ſinum,Iſthmũ.Deinde Creticũ pelagus.Ab occaſu,atq; meridie Adriaticũ pelagus. Ab ortu ſolis Creticũ mare.Si picturis teneris,uide tab.decimã Europæ apud eundẽ.Eſſe eã Platani folio ſimilem ſecundo libro etiam ſcribit Strabo,Siciliã triangulo,Hiſpaniã corio,Peloponneſum Platani folio aſſimilandas tradens. c ℂ Nomen inditio eſt.)Pelops,ut lib.5.Diod.ait,ſumpta uxore Hippodamia Oenomai regis filia,Piſæ regnũ tenuit.Qui rebus,ac prudentia inſignis cũ plurimos in Pelopõneſum accolas deduxiſſet,eam patriã Peloponneſum ab ſe denominauit.Quaſi Pelopis inſulã dixeris. νῆσος enim Græcis inſula dicitur.Anaxagoras(ut libro ſecundo refert Laertius)dicebat ſolem candẽs ferrũ eſſe penitus ignitum,& Pelopõneſo maiorem.Eam hac tẽpeſtate Moreã nominant,totã fere Chriſtianorũ incuria,in Turcharũ poteſtatẽ redactam. d ℂ Hinc Hellas.)Ab Iſthmi anguſtĳs Hellas incipit, a noſtris Gręcia appellata.In ea prima Attica,antiquitus Acte uocata.Dicta autẽ Hellas ab Helle rege, In ea genitus rex nomine Græcus,a quo Græcia.Helladis populos Homerus tribus nominibus appellauit,Myrmidonas,& Hellenas,& Achæos,author Ply. cap.7.lib.quarti. Idem Homerus in Catalogo. Hellada ſpecioſis fœminis eſſe dicit.Refert Strado lib.8.quorundã fuiſſe opinionẽ Phthiam eandem, quã Helladem,ſiue Græciã, & Achaiam eſſe. De Helle rege cap.13. Solinus meminit. e ℂ Athenæ.) Athenarum urbẽ fuiſſe uetuſtiſſimã ex eo maxime cõſtat, qđ a Cecrope primo Athenarũ rege uſq; ad primã Olympiadem reges decem & ſeptẽ numerant.Eos autẽ annis ferme quadringentis octuaginta regnaſſe compertũ eſt.Scribit Pauſanias in Attica Athenĩẽſes,& Argiuos de uetuſtate inter Gręcos contendere,ſicut Phryges,& Aegyptios,inter barbaros.Tradit Iuſtinus nõ aduenas,neq; paſſim collectam populi colluuiẽ,originẽ ei urbi dediſſe,ſed in eodẽ natos ſolo,quod incolunt, & quæ illis ſedes, eadẽ(inquit)origo eſt.Qui fabulas conſectant,tradunt Athenas ἀπὸ τῆς ἀθηνᾶς.i.a Minerua dictas eſſe.Trogus Pomp.ſcribit ab Atthide Cranai regis filia nomen datũ.Quantũ poſteritas tota huic urbi debeat,ſciunt omnes,qui non ſunt omnino literarũ expertes.Athenienſes eñ primi lanificĳ, & olei & uini uſum docuerunt.Arare quoq;,& ſerere frumenta glande ueſcentibus/monſtrauerunt. Literæ certe,ac facundia,& ciuilis ipſe ordo diſciplinæ ueluti templũ,Athenas habent. Caius Plynius ca.7.li. quarti,quom de Athenis loq̃ret,paucis eius uerbis gloriã cõplexus eſt.Libera eſt (inquit)hæc ciuitas, nec indigua ullius præconĳ.Amplius claritas ſuperfluit.M.Cicero, pro Lucio Flacco.Adſunt(inquit) Athenienſes,unde humanitas,doctrina,religio,fruges, iura, leges ortæ,atq; in omnes terras diſtributæ eſſe putant.Athenarum laudes ſic ſexto de rerum natura libro Lucretius eleganter cecinit.

Primæ frugiferos fœtus mortalibus ægris
Dididerũt quondam p̄claro nomine Athenę,
Et recreauerunt uitam, legesq; rogarunt
Et primæ dederunt ſolatia dulcia uitæ.

Sũt authores ex Græcis,q Athenas ἑλλάδος μουσεῖον.Gręcię Muſeũ appellarit.Pindar⁹ ἔρισμα,hoc eſt ſũmitatẽ q̃ndã,& firmamentũ.Thucydides Athenas nũcupat ἑλλάδος ἑλλάδα.Græcię Greciã.Pythius

ſaxa [a] Scyronia propinqua ſunt porrecta ſex mi- a
libus paſsuū ob honorem ultoris Theſei, & me-
moriam nobilis pœnæ ſic nominata. Ex his ru-
pibus Ino [b] ſe cū Palæmone filio in profunda p̄-
cipitem iaculata auxit [c] maris numina. Nec Atti- b
cos [d] montes in partem tacebimus. Eſt Icarius, eſt
Brileſsus, eſt Lycabettus, & Aegial⁹. Sed Hyme-
to meritiſsime tribuitur principatus, qđ appri-
me florulentus eximio mellis [e] ſapore, & exter- e
nos om̄es, & ſuos uincit. Callirhoen [f] ſtupēt fon-
tē, nec ideo Cruneſon fontē alterū nulli rei nūe-

πρυτάνεον, quaſi gubernaculū dixeris. a ℭ Saxa Scyronia.) Scyron Theſei conſobrinus, Canethi, & Enioches filius in agro Megarenſiū quē Scyronidas petras uocant, habitaſſe dicitur. Quo in loco illac iter agentes, ſpoliabat, eosq; ex his petris in mare præcipitabat. Solitusq; per cōtumeliā, hoſpitib⁹, quos diu ieiunare coegiſset, panē pedibus porrigere, quos tandem apprehenſos, præcipites in æquor calcibus protrudebat, hunc quom Athenas proficiſceretur Perſius interemit, quo perempto/

Tutus ad Alcathoen, Lelegeia mœnia limes
Cōpoſito Scyrone patet, ſparſisq; latronis
Terra negat ſedem, ſedem negat oſsibus unda,
Quæ iactata diu fertur duraſſe uetuſtas
In ſcopulos, ſcopulis nomē Scyronis inhæret.

Saxa hæc, ob id Scyrōis factū, infames petras ſcriptores uocitant. Hæc ex Plynio, Strabone, Pauſania, Plutar. Oui. Statio, Diodoro, Lactātio, cæteris. b ℭ Ino ſe cū Palęmone.) Leucothoe, quæ & Ino dicta eſt, Cadmi, & Hermiones filia, Athamantis uxor, & Liberi patris nutrix fuit. Hui⁹ marito Athamanti talē Iuno furorē immiſit, ut filios ſuos uellet occidere. Sic enim ſperabat Iuno & Bacchum ipſum periturū fore. Athamas igitur furens Learcum filiū ſagittis extinxit. Cum autem Melicertam alterū filiū ſuū, cū Ino uxore ſua perſequeretur, & ſeſe illi in Ioniū mare de Scyronibus petris præcipitaſsent, numinū miſeratione, in maris Deos conuerſi narrant. Melicerta in Portunū, qui Gręce Palęmon dicitur. Ino autē Matuta, quę Græce Leucothea nuncupat. Lactan. ca. 21. primi, ſcribit conſueuiſſe ueteres gentiles mortuis conſecratis nomina immutare. Credo (inquit) nequis putet eos homines fuiſſe. Nā & Romul⁹ poſt mortē Quirinus dict⁹ eſt, & Lęda Nemeſis, & Circe Marica, & Ino poſtq̄ ſe pręcipitauit Leucothea, materq; Matuta, & Melicerta filius eius Palęmon, atq; Portunus. Cętera ex Placido primo, quarto, & ſeptimo Theba. Et Seruio quinti Aeneidos ſuper illud. Et pater ipſe manu magna Portunus euntem. Gręci enim λιμὴν portū dicunt. Fabulā refert Naſo. 4. Meta. uerbis pluribus, quo loco ſcopulū eum, ex quo ſe Ino cū Palæmone deiecit in mare, eleganter deſcribit. Imminet æquoribus ſcopulus &c. c ℭ Auxit maris numina.) Quoniā, ut iamiā dictum eſt, Ino, & Palęmon in maris deos uerſi ſunt. Sunt autē maris numina, Aegæon, Doris, Glaucus, Neptunus, Nereus, Oceanus, Panopęa, Protheus, Thetis, Triton, & ij, de quibus hic Palęmon, Inoq;, Nereides, quarū nomina referunt Home. 18. Iliados, & Heſiodus in Theogonia. d ℭ Atticos montes.) In Attica (inquit c. 7. quarti Caius Ply.) montes ſunt Brileſsus, Aegial⁹, Icarius, Hymetus, Lycabettus. e ℭ Mellis ſapore.) Quibus locis mel optimū proueniat, docet Plyn. ca. 13. undecimi nat. hiſtoriæ. Tria ſunt loca, in quibus mel optimū prouenit. Attica, Sicilia, Calimne inſula. In Attica pręcipue Hymeto monte. In Sicilia apud Hyblā. Dubitat Ply. quid ſit liquor ille, unde apes mel colligant. Siue ille (inquit) eſt cœli ſudor, ſiue quędā ſyderum ſaliua, ſiue purgātis ſe aeris ſuccus, ſiue aquæ eſt, & purus, ac liquidus, & ſuæ naturę qualis defluit primo, ca. 12. libri eius. Qui naturam mellis perſecuti ſunt, tradunt idipſum plurimū uitæ hominū accommodatū. Eosq; Macrobios effici, qui mellis cibo ueſcantur aſsidue. Democritus interrogatus, quanā ratione quis a morbis liber fieret. Si melle (inquit) interna, extima uero oleo, irrigaueris. Is idem Democrit⁹ aſsidue melle uſus, in annum ſupra centeſimū uitam protulit, Pythagoræ præterea ſectatoribus, panis, & mel plerumq; cibus erat. f ℭ Callirhoen.) In Attica regione hos enumerat fontes Plynius. Cephiſiā, Larinen, Callirhoen, Enneacrunon. Callirhoe fons nouem fuit capitibus, ex quo Zetus, & Calais oriunt, ab quorum numero ἐννεάκρουνος dictus eſt. i. cuius ſint aquęductus, uel ſcaturigines nouē. Statius. 12. Thebaid eleganter exprimens cecinit. Et quos Callirhoe nouies errantibus undis Implicat. Thucidides ſecundo hiſtoriarū libro, eundē fontem eſſe dicit Callirhoen, & Enneacrunon. Ex his Hermolaus Plynij locū ca. 7. quarti primus reſtituit. Exiſtimat inſuper Solinum in hoc loco corrupte legi Cruneſon, pro Enneacrunon, eumq; fontem aliū a Callirhoen contra aliorū ſententiam poſuiſſe. Sed quom Pauſania authore, tota Athenarum urbe, putei ſcaturiant, fieri poteſt (quod & uetuſta Plynij uerba de Callirhoe, & Enneacruno p̄ſeferre uidentur) ut alter ab Enneacruno, uel Callirhoe fons Cruneſus fuerit. Callirhoen pulchre fluentē interp̄tant. κάλλος enī Gręce, pulchritudo latine, ῥώομαι fluo.

a ℭ Ariopagus.)Ariopagus(ut Pauſanias in Attica refert)inde nomen accepit,qđ ἄρης.i.Mars,primus cauſam cędis dixerit. b ℭ Marathon.)De Marathonio campo,& inter Græcos,& Perſys pręlio cruentiſsimo in eo cõmiſso,præter ea quæ ſcribunt Herodo.in Erato.& ex Trogo.Iuſtinus lib.ſecũdo.Lege quæ ſcribit Plutar.ca.1.Paralellorũ.Id aũt accidiſse ducenteſimo ſexageſimo anno poſt Romam conditam,aut non longe amplius,author eſt Gellius cap.ultimo.decimiſeptimi Noc.Att. c

a rant. Atheniẽſibus iudicij locus eſt [a] Ariopagus,
Marathon [b] campus factus memorabilis opinione prælij cruentiſsimi. Multæ [c] quidẽ inſulę obiacent Atticæ continenti, ſed ſuburbanæ ferme
b ſunt. Salamis, Suniũ, Cωσ [d] Ceωσ, quę, ut Varro teſtis eſt, ſubtilioris ueſtis amicula, [e] arte lanificæ ſcientię prima in ornatũ fęminarũ dedit. Bœotia Thebis eniter. [f] Thebas cõdidit Amphiõ, nõ [g] qđ lyra ſaxa duxerit(necq.n.par eſt idita geſtũ uideri)ſed qđ affat[9] ſuauitate hoĩes rupiũ incolas, & ĩcultis morib[9] rudes ad obſequij ciuilis pellexerit.

ℭ Multæ inſulæ.) De his inſulis Ply.ca.12.quarti. Mela lib.2. Ptole.ca.15.&.16.lib.tertij.Si picturis delecteris uide eius decimam Europæ tabulam. d ℭ Ceωσ,quę,ut Varro teſtis ẽ.) Hanc inſulam latini Ceam nominant.Ex ea,ut li.4.refert Ply. profectam delectatiõi ueſtem, author eſt Varro.Idẽ Ply.ca.22.undecimi naturalis hiſtoriæ libro.Bombices(inqt) telas araneorũ modo texunt ad ueſtes, luxuſq; fœminarũ,quæ Bombicina appellañ.Prima eas retorqueri,ruſſuſq; texere inuenit in Ceo mulier Pãphyle Platis filia,nõ fraudãda gloria excogitatæ rationis, ut denudet fœminã ueſtis Bombicina.Ante Varronẽ, Plyniũ, & Solinũ,ſcripſit hæc Ariſtoteles ca.19. quinti de Natura animaliũ libri, de Bombicibus loquens.Ex hoc animalis genere(inquit)Bombicina illa mulieres nõnullæ retorquendo(utor enim interpretis Theodori uerbis) in filũ reducunt, deinde texunt. Prima texiſse in Coinſula Pamphila Latoi filia dicit.In nomine patris Pamphylæ Plynius, & Ariſto. non conueniunt,monens ſuã Cynthiã Propertius ne nimis delicato cultu ſeſe excolat, inquit,

Quid iuuat ornato procedere uita capillo?
Et tenuas Coa ueſte mouere ſinus? Et Ouid.ſecundo de arte Amandi libro.
Siue erit in Tyrijs,Tyrios laudabis amictus,
Siue erit in Cois,Coa decere puta.

Coam ueſtem pro precioſa ueteres acceperunt. Raphael Volaterranus libro Vrbanorũ Cõmentariorũ nono,apud Propertiũ nõ Coa,ſed Cea legendũ eſſet. Quo loco de huius inſulæ nominibus,& qui ex ea inſignes uiri originẽ duxerint,nõ pauca refert. Sunt Solini quędam exẽplaria,in quibus Ceωσ ponitur ante Cωσ.Huius iccirco meminimus,ut intelligatur ad quã iſtarum Varronis uerba referenda ſint. e ℭ Amicula.)Amictus, ornatuſq;. f ℭ Bœotia, Thebis eminet.)Ply.cap.7.quarti.Nec cędentes(inquit)Athenis claritate, quæ cognominanẽ Bœotiæ Thebæ,duorũ numinũ Liberi,atq; Herculis(ut uolũt)patria.Ex Muſis natale in nemore Helicone aſsignant.Datur & his Thebis ſaltus Citheron, amnis Iſmenus. Præterea fontes in Bœotia, Oedipodia, Pſammate,Dirce, Epigranea,Arethuſa,Hippocrene,Aganippe,Gargaphie.Scribit Pauſanias in Corinthiacis,urbem hanc,nomẽ habuiſse a Thebe puella Aſopi fluminis filia. Sæpe apud Papiniũ hæc urbs ſingulariter declinatur,ut illud quinti Thebaidos.

Ille refert.Equidem non uos ad mœnia Thebes.

Eſt autẽ hęc urbs uetuſtiſsia,& ante κατακλυσμόν .i.diluuiũ,condita,quod Varro tertio de Agricultura lib.etiã annotauit. Condita autẽ fuit a Cadmo Antenoris filio, qui a patre pulſus,peracto exilio,Thebas condidit.Eas diu poſt Amphion muris cinxit.Thebanis ob craſsum aerẽ,rude a ſcriptoribus tribuiẽ ingeniũ.Lege Cice.libello ſuo de Fato.Hinc prouerbiũ ortũ habuit.Bęotũ in aere natus,epiſtola prima ſecũdi Horatij, & apud Tarrẽã βοιώτιος νοῦς,Bęoticus animus,in hominẽ ſtolidũ,& cui nihil hominis pter figurã,inſit. g ℭ Nõ qđ lyra ſaxa.)Scribit Lactantius ca.xi.&.19.primi Diui.inſtitu.Poetarũ mendaciũ,nõ in facto eſse, ſed nomine tm̃. Poetæ enim rebus geſtis quendã colorẽ(inquit)addiderũt.Ad huius Solini loci expoſitionẽ,aſcripſi ex Arte poetica Flacci Horatij uerſus.

Sylueſtres homines,ſacer, interpreſq; Deorũ
Cædibus,& uictu fędo deterruit Orpheus.
Dictus ob hoc lenire Tigres,rapidoſq; leones.
Dictus & Amphion Thebanę conditor urbis
Saxa mouere ſono teſtudinis,& precę blanda
Ducere quo uellet.

Scribit Africanus(ut.10.ppara.refert Euſeb.)iccirco fictum eſse Prometheũ finxiſse homines, atq; formaſse,quoniã ſapientia,eloquentia.q; ſua,a beſtiarũ uita,in ciuilẽ trãsformauerit.Quãta ſit Muſicę,& cãtus uis,alibi abunde demonſtrauimus. Plura cõgeſsit Cęlius li.5.Ant.lec.

diſciplinam. Vrbs iſta numinibus [a] apud ſe ortis a
gloriatur, ut perhibēt, qui ſacris carminibus Her-
culem, & Liberū celebrant. Apud Thebas Heli-
con [b] lucus eſt, Citheron ſaltus, amnis Iſmenius,
fontes Arethuſa, Oedipodia, Pſammate, Dirce. b
Sed ante alios Aganippe, & Hippocrene. Quos
Cadmus [c] literarū repertor primus, quoniam e-
queſtri exploratione primus depræhendiſset,
dum rimatur, quænam adiſset loca, incenſa eſt li- c
centia poetarum, ut pariter utrunque uulgarent,
ſcilicet qđ eorum alter alitis equi [d] ungula ſolicita-
tus foret, alter potus facundia animas irrigaret.
Et quod aperta foret alitis equi ungula, & quod d
poti inſpirationem facerent literariam. [e] Euboea
inſula laterum obiectu efficit Aulidis portum, ſe-
culis traditū Græcæ [f] cōiurationis memoria. Bœo-
tij [g] idē ſunt, q Leleges fuerūt, p qs defluēs Cephi- e
ſus amnis ſe i maria cōdit. In hac cōtinētia Opun-
tius ſin⁹, Lariſsa oppidū, [h] Delphi, [i] Rhamnus q̊q;

a ℭ Numinibus apud ſe ortis gloriatur.) Intelligit (ut parū ante ex Plynio retulimus) Liberū patrē, & Herculē. Seneca Tragoedus in Hercule furēte. Feracē deorum terram, Thebas uocat. Iuſtinus lib. 6. ſcri- bit Thebanos neque ante Epaminundā ducem, ullū memorabile bellum geſsiſse, nec poſtea uirtutibus, ſed cladibus inſignes fuiſse, ut manifeſtū ſit (inquit) patriæ gloriam enatam, & extinctam cū eo fuiſ- ſe. Quæ mala ea urbs fuerit ab initio paſsa, eleganter canit Statius tertio Thebaidos inquiens. Sæpe qdē infelix uarioque exercita lu- do Fatorum gens noſtra ruit &c.

b ℭ Helicon &c.) Hæc parū ante ex Plynio relata ſunt oia.

c ℭ Cadmus primus reper- tor.) De prima literarū inuen- tione, ſcripſi in Cōmentariolo Dionyſij de ſitu orbis, ſiue is a Priſciano, ſiue a Rhennio fue- rit in latinū conuerſus, ſuper illud. Et primi ſtellis numerus &c.

d ℭ Alitis equi ungula.) Pegaſus equus alat⁹ Neptuni, & Meduſæ Gorgonis fili⁹, cū in montē Heliconē deuolaſset, terrā ungula, ex more percuſ- ſit. Ex ea fons mox prodijt, qui ab equo Hippocrene dict⁹ eſt. Apollini, & Muſis tandē ſacer. Ex eo fonte (ut poetę fabulanť) ſi quis bibiſset, optimus poeta efficiebatur. Fabulam recenſet Oui. 5. Met. libro. Quo loco de Aganippe fonte etiamnū ſcri- ptū reperies

e ℭ Euboea in- ſula.) Hæc omnia ex cap. 7. q̄rti Plynij. De Euboea inſula ca. 19. infra.

f ℭ Græcæ cōiurationis memoria.) Aulis ut (4. Aen. ſcri- bit Seruius) inſula eſt, uel portus, in q̄ cōiurauerūt Græci ſe nō ante reuerſuros, quā Troia caperetur. Aulis, ut ſeptimo Theb. ſcribit Placidus ſuper illud. Aulida qui Græamque ſerūnt, Ab aliis dicta eſt, eo q omnes illic Græciæ reges in exciđiū Troię cōiuraturi cōuenerant. Hinc Virg. 4. Aene.
Non ego cum Danais Troianā excindere gentem
Iuraui.
Lege eundē Seruiū. 2. Aenei. ſuper illud. Sanguine placaſtis uentos &c. Ouidiū. 12. & 13. Meta. Statius primo Achilleidos ſic canit.
Prima rates Danaas Hecateia congregat Aulis
Euboicum ſcandens Aulis mare littora multū
Rupibus expoſitis, longique crepidine dorſi
Montiuagæ dilecta deæ, iuxtaque Caphareus
Latratum pelago tollens caput.
Ab Homero ſecūdo Iliad. libro. ἀκατηβόλος nuncupatur, quaſi longe extenta. Eadē ratione Hecateia a Papinio dicta eſt. Hanc Græcorum in Troianos coniurationem in Aulide multis carminibus deſcribit Home. 2. Iliad. Et Stra. li. 9. Sūt qui nō ſeculis, ſed Sicilis nullo ſen- ſu legant.

g ℭ Bœotij ijdem qui Leleges.) Hęc omnia ex cap. 7. quarti Plynij ſumpta ſunt. Megarē- ſes aſſerunt duodecim poſt Cara Phoronei filiū, ſæculis, Lelega ex Aegypto profectum regnū obtinu- iſse, eoque regnante Lelegas uocitatos fuiſse. Hæc, & plura lege apud Pauſaniam in Attica.

h ℭ Del- phi.) Scribit Lycophronis interpres, Neptunū in Delphina conuerſum, Melantho Deucalionis filiā cō- preſsiſse, ex eaque natum filiū, ob hoc Delphum nūcupaſse. Ab eo & Delphis nomen fuiſse impoſitum. Hanc Neptuni in Delphina conuerſionē tetigit Ouid. Transformationū libro ſexto.
Et te flaua comas frugum mitiſsima mater
Senſit equum, te ſenſit equum crinita colubris
Mater equi uolucris, ſenſit Delphina Melantho.
Strabo li. 9. aliter. Deinde (inquit) Delū Apolli- nis templū, quod a Delo profecti cōdiderūt. De Delphis urbe paſsim omnes, ſed de eius tēplo, ac inſi- gni oraculo, plura Iuſtinus libro uiceſimoquarto. Strabo libro nono. Lucanus lib. quinto. Huius ora- culi, & ſi fuerit initium contemnendū, proceſsu tamen temporis ad tantam famā erectum eſt, ut illuc ex orbe toto acceſsus fieret. Eam ipſam originē ex Diodo. Siculo lib. 16. & Plutar. ex eo libro, quem de Oraculorum defectu conſcripſit, explicat Rhodiginus cap. 16. quinti Antiq. lec. libri.

i ℭ Rhamn⁹ q̊q; in q̄ Amp.) Pōponij Melæ lib. 2. uerba ſunt. Rhānus (inquit) parua, illuſtris tamen, qđ in ea fanum eſse

Amphiaraï, & Phidiaca Nemeſis. Strabo lib. 9. Rhamnus (inquit) Nemeſeos ſtatuā, quod Diod. opus pleriq; dicunt. Aliqui uero Agoracriti, Parij, quæ magnitudine, & pulchritudine pfecta magis ac magis, & cū Phidiæ operibus æmulatione contendit. Tradit Ply. ca. 5. triceſimiſexti Alcamenē Athenienſem, & Agoracritū Parium, Phidię fuiſſe diſcipulos, eoſq; inter ſe certaſſe in Venere facienda. Viciſſe autem Alcamenen, nō opere, ſed ciuitatis ſuffragijs contra peregrinū ſuo fauentis. Hinc Agoracritum ea lege ſignū ſuū uendidiſſe, ne Athenis eſſet, & appellaſſe Nemeſim. Id poſitū eſt (inq̄t) Rhānunte Pago Atticæ, qđ M. Varro omnibus ſignis prętulit. Nō cōuenit igitur inter authores, a quo artifice ſit hoc Nemeſis ſignum factū. A Strabone, & Plynio mentio nulla Phidię, Mela, Pauſanias, & in hoc loco Solinus, Phidię aſcribunt. Sed Solinus præter aliorū ſententiam, non Nemeſis, ſed (niſi in litera mendū ſit) Dianæ eſſe ſimulacrum dicit. Hinc Solinū (ut ſolet plerumq;) hallucinatum dicūt. Quid ſi utriuſq; deę ſignū Rhamnunte fuerit, a Phidia unū, alterū uero a Diodoro, uel Agoracrito ſculptore cōfictū? Quid rurſus ſi eadē fuerit Nemeſis, & Diana? nō enim perſpicuū omnino eſt, quæ nā fuerit hæc dea Nemeſis. Authore enim Auſonio.

Hæc dea nam Latię Nemeſis
(non cognita linguæ.

Quod & Plynius. xi. & 28. uoluminibus antea retulit. Hanc Nemeſidos ambiguitatem ca. 41. ſexti Antiq. lec. Docte ſimul & eleganter Cœlius Rhodiginus cōplexus eſt. DE Nemeſi multa Ammianus Marcellinus in fine uoluminis quartidecimi. De hac Nemeſi inter Gręca Epigrāmata extat & hoc. καὶ μελλίθον πέςσαι &cet. Quod ſic eleganter Auſonius latinum fecit. Me lapidem quondam Perſæ aduexere Trophęum,

Vt fierem bello, nunc ego ſum Nemeſis,
At ſicut Græcis uictoribus aſto trophęis
Punio ſic Perſas uaniloquos Nemeſis.

a in qua Amphiarai ſanum, & Phidiacæ ſignum
Dianæ. Varro opinatur duo [a] in Bœotia eſſe flu-
mina, natura licet ſepari, miraculo tamē non diſ-
crepante. Quorū alterum ſi ouillum pecus debi
b bat, pullū fieri coloris, quem induerit. Alterius
hauſtu quæcunq; uellerum fuſca ſunt, in candi-
dum uerti. Addit etiam uideri ibi puteū peſtilen
tem, cuius liquor mors eſt hauriētibus. [b] PErdi-
c ces ſane cum ubiq; liberæ ſint, ut aues uniuerſæ,
in Bœotia [c] non ſunt. Nec cū uolāt, ſui ſunt iuris.
Sed in ipſo aere, quas tranſire non audeant, me-
tas habēt. Inde ultra notatos iam terminos nunq̄
d exeunt, nec in Atticum ſolum tranſmeant. Hoc
Bœotijs ꝓpriū. Nā q̄ cōmunia ſunt oīb⁹ generatī
perſequemur. Concinnantur a Perdicibus nidi
munitione [d] ſolerti. Spineis enim fruticibus, ac
e ſurculis receptus ſuos ueſtiunt, ut animalia, quæ
infeſtant, arceantur a ſpinis ſurculorum. Quis
ſtragulum puluis eſt. Atq; clanculo reuertunt,
ne indicium loci conuerſatio frequens faciat.

a ℭ Duo in Bœotia flumina.) Habentur hæc abunde ex ca. 106. ſecundi, & ca. 2. triceſimiprimi. C. Plynij. Seneca tertio Naturaliū. q. Quibuſdā (inquit) fluminibus uis ineſt mira. Alia enim ſunt, quæ pota inficiunt greges ouium, intraq; certum tempus, quę fuere nigræ albam ferunt lanā, quæ albæ uenerant, nigræ abeunt. Hoc etiam in Bœotia amnes duo efficiunt, quorū alteri ab effectu Melas nomen eſt. Vterq; ex eodem lacu exeunt diuerſa facturi &c. Similia ſcribit Ariſto. ca. 20. & 21. eius lib. qui de Admirandis in natura inſcribitur. Strabo eos fluuios nominat Cereum, & Neleū lib. 10. Cereus (inquit) & Neleus, quorū altero ſi quod pecus potauerit, album efficitur. Ab altero uero uellus atrum cōtrahit. Ac hoc idem & ad Crathin fluuiū accidere fertur. μέλας Grecæ latine niger dicitur. b ℭ Perdices ſane.) Sunt authores, qui aſſerant Perdicē a perdendo dictam eſſe, qđ nidum ipſum ſuū ſæpe oblitus perdat. Albertus. 23. de Animalibus libro, ſic inquit. Eſt aūt dicta Perdix a ſono uocis, & perditione, quā patitur. Sed melius ex Græco ſumptū nomē. Gręci enim eam auem τὸν πέρδικα nominānt. Latini q̄q; maſculino genere proferunt. Si a ſono nomen ſumendum putes. Cacabidas, & Cacabos (Nam & hæc, alitis huius ſunt nomina) rectius nuncupabis. Hermolaus ex Theophraſto annotat, non omnes eum ſonum reddere, ſed διτῆυβίζειν aliquas. Perdicū porro multa gńa, ſed pſtantiſſimū, cui roſtrū purpureū. Italici (inq̄t Athenęus) ꝓparui ſunt, nec roſtrum rubēs habent. c ℭ In Bœotia non ſunt.) Plynius capite. 29. decimi naturalis hiſtoriæ. Perdices (inquit) non tranſuolant Bœotiæ fines in Attica. d ℭ Munitione ſolerti.) Idem Plynius capite triceſimotertio eiuſdem libri. Perdices ſpina, & frutice ſic muniunt receptaculum, ut contra feras

abunde uallentur. Ouis ſtragulũ molle puluere contumulant. Nec in quo loco peperere incubãt. Neue cui frequentior conuerſatio ſit ſuſpecta/transferunt alio. Illæ quidẽ & maritos ſuos fallunt, quoniam intẽperantia libidinis frangunt earũ oua, ne cubando detineant. Ad idem Ariſtoteles de natura animaliũ lib. 9. Aues (inquit) grauiores nidos ſibi non faciunt, ut Coturnices, ut Perdices, & reliquæ generis eiuſdem. Quibus etiam uolandi facultas deeſt, iĳs nidus non prodeſt, ſed facta aprico area (alibi enĩ nuſquã pariunt) atq; materia, ut uepribus quibuſdam congeſtis, quo ad Accipitrũ, & Aquilarum iniuriã deuitare poſsit, oua edunt, & incubant &c. Capite aũt octauo libri ſexti. Perdices (inquit) bina ouorũ receptacula faciunt. In altero fœmina icubat, in altero mas, excluditq; ſua uterq; & educat.

Plerumq; fœminę trãſuehunt partus,[a] ut mares fallant, qui eos impatientius affligunt, ſæpiſsime adulantes. Dimicatur[b] circa connubiũ, uictosq; credunt fœminarum uice Venerem ſuſtinere. Ipſas[c] libido ſic agitat, ut ſi uentus a maſculis flauerit, fiant prægnantes odore. Tunc[d] ſi quis hominũ ubi incubant, propinquabit, egreſsæ matres uenientibus ſeſe ſponte offerunt, & ſimulata debilitate uel pedum, uel alarum quaſi ſtatim capi poſsint greſsus fingunt tardiores. Hoc mendacio ſollicitant obuios, & eludunt, quoad profecti longius a nidis auocẽtur. Nec in pullis ſtudium ſegnius ad cauendũ. Cum enim uiſos ſe p̃ſentiſcunt, reſupinati glebulas pedibus attollũt, quarum obtectu tam callide proteguntur, ut lateant etiam deprehenſi.

a ¶Partus.) Oua, quoniã, ut inquit Plynius. Fœminæ maritos ſuos fallunt, qđ iĳ intemperantia libidinis frangunt earũ oua. Solinus autẽ ait, mares fęminarum partus ſæpiſsime affligere intẽperãtius adulãtes. i. earũ oua ebibentes, depredantes, diripientesq;. In qua ſignificatione Adulo utitur. M. C. ſecundo Tuſcu. Q. lib. de Aquila Prometheũ dilaniãte ſic inquiens. Iouis ſatelles paſtu dilaniat fero, tum iecore opimo fracta, & ſatiata affatim clangorem fundit uaſtum, & ſublime adulans pinnata cauda noſtrũ adulat ſanguinẽ. i. bibẽdo abſumit, ac deuorat. Si impatiẽtius adulantes/ad fęminas referas, ſenſus eſt, mares fęminis adulari, & blandiri, uoceq;, ac geſtu ab iĳs fauorem captantes libidinis explendi cauſa. Sunt codices in quibus ſcriptũ eſt, non adulantes, ſed ambientes. A uerbo ambio, quod tum blandior, tũ circũuenio ſignificat. b ¶Dimicatur circa cõnubium.) Ply. lib. & cap. eiſdem. Tunc inter ſe (inquit) dimicãt mares deſyderio fęminarũ. Victum aiunt Venerem pati. Id quidẽ & Coturnices. Trogus (inquit) & Gallinaceos aliqñ. Ariſtoteles cap. 8. noni Naturæ animaliũ. Sed cum diffugerit fęmina (inquit) ut incumbat, mares tumultuant, clamitãt, pugnamq; inter ſe conſerunt, quos Cœlibes uocãt. Qui autẽ uictus in pugna fuerit, ſequitur uictoris Venerem patiens. Nec ab alio niſi a ſuo uictore ſubigitur. Sed ſi a comite principis, aut a quouis uulgari uincatur, clam a principe, ac furto ſubigitur. Verum hoc non ita fieri ſemp, ſed certo tempore anni planũ eſt. Hoc idem a Coturnicibus quoq; agi animaduertimus. Gallinacei etiam idem interdũ faciunt &c. Addit idem cap. 8. ſexti, tantã eſse Perdicis libidinẽ, ut pulli etiam ipſi ſubigant a mare ſtatim cũ procedunt. Quo cibo Perdices fiant pugnatiores, docet Ply. ca. 2. uiceſimiſecundi lib. c ¶Ipſa libido ſic agitata.) Ply. ubi prius. Si contra mares (inquit) ſteterũt fęminæ, aura ab iĳs flante, prægnantes fiunt. M. Varro ca. xi. tertiĳ de Agricultura. Perdices (inquit) ut Archelaus ſcribit, uoce maris audita/concipiunt. Qui rectius de natura ſcribunt, idipſum negant, aſſerentes uentũ plurimum generationi conferre, nõ tamen eſse efficiens generationis principiũ. d ¶Tũc ſiquis hominũ.) Ply. ca. 33. libri decimi. Si ad nidum (inquit) quis cœperit accedere, procurrit ad pedes eius fęta prægrauem, aut delumbem ſeſe ſimulans, ſubitoq; in procurſu, aut breui aliquo uolatu cadit fracta, aut ala, aut pedibus. Aut procurrit iterũ iamiam præhenſurum effugiẽs ſpe fruſtrans, donec in diuerſum abducata nidis. Eadẽ iam pauore libera, ac materna uocãte cura, in ſulco reſupina gleba ſe terra pedibus apprehenſa/operit. Ariſto. ca. 8. noni naturæ animaliũ. Cum ad nidũ (inquit) quis uenando acceſserit/prouoluit ſeſe Perdix ante pedes uenantis, quaſi iam poſsit capi, atq; ita allicit ad ſe capiẽdam hominẽ, euſq; dum pulli effugiant. Tum ipſa aduolat, & reuocat prolẽ. Ob id in ſacris literis p̃ Diabolo Perdix ſolet accipi, ut illud Hieremiæ ca. 17. Clamauit Perdix, congregauit, quæ non peperit. Id eleganter ſeptimo Epiſtolarum exponit Ambroſius ad Irenęum ſcribens. Ad hunc Perdicis aſtum Adagia referenda uidentur. περδίκειος κάρα, καὶ περδίκειος πούς. hoc eſt Perdiceum caput, Perdiceus pes, in pluritnũ aſtutos, & fraudulentos homines. Refertur a Suida in

noto ... perdiceos cephas: chei pro

Collectaneis.Porum Indoꝝ regem,qui ſexcentis regibus imperabat,inter cætera munera per legatos Auguſto miſſa,Perdicē quoq; miſiſſe uulture maiorem,lib.15.refert Strabo. Inter miracula,nec ab re quidem hoc quoq; enumerāt,qđ omnibus in Paphlagonia Perdicibus bina ſint corda,authores Theophraſtus,Plynius ca.37.uoluminis undecimi.Aulus Gel.ca.15.decimiſexti Noctiū Atticarū. Scribūt (ut Laertius refert)Ariſtippū philoſophū,quē Diogenes regium appellabat canē,iuſsiſſe aliquando Perdicem quinquaginta dragmis emi.Tantū luxuriæ grauiter ferenti cuidam reſpondiſſe. Tu iſtam obulo nō emeres.Et cum annuiſſet ille. Mihi uero (inquit) quinquaginta dragmæ tantū ualēt.Papinius Sylua quarta ſecundi Syluarum, enumerat Perdicem inter eaa aues,quæ ſermonē humanum exprimūt,quod multis omnino uidetur abſurdū.Eum nodum explicuit primus Cœlius Rhodigin⁹,de bonis literis optime meritus cap.25.ſextidecimi eius operis, qđ Antiquaꝝ lectionū inſcripſit.Sunt qui in eo Papinij loco,nō Perdicem,ſed Cornicem legendum putent.

DE THESSALIA, ET IN EA OPPIdis.De Peneo flumine. De Tempe amœnitate.De Olympi montis mira altitudine. A quo e Philippi regis erutus oculus.

CAP. XIII.

a THEſſalia [a] eadem eſt,& Aemonia,quam Homerus ἄργος πελασγικὸν cognominat. Vbi genitus Hellen,a quo reges Hellenes nominati. Huius a tergo Pieria [b] ad Macedoniam protenditur, quæ [c] deuicta ſub Mace-

a THESSALIA eadem eſt.) Theſſaliā uarijs nominibus nūcupatā fuiſſe tradūt fere omnes, qui de ea aliquid memoriæ mandauerūt.A Pandora enim Deucallonis matre,Pandora dicta eſt.Rurſus ab eiuſdem Deucalionis uxore,Pyrrha,Pyrrhea.Ab Aemone rege Aemonia.Ab Emathione,Emathia.Dictam etiamnū reperio Neſonidē a Neſone Theſſali filio.Homerus eam Argopelaſgicon appellat.Alij πελασγίαν.Conueniūt pene omnes Theſſaliam dictam a Theſſalo,ſed quis nam is fuerit,nō ſatis compertum eſt.Strabo in nono ſcribit eam a Theſſalo Aemonis filio ſortitā nomen.Diod. Siculus lib.5.a Theſſalo Iaſonis,& Medeæ filio.Vide ad hoc Stephanū in dictione αἱμωνία. Alij (ut etiam Strabo ſcribit)Antiphum,& Philippū pronepotes Theſſali Hercule geniti, ab Ephyra Theſprotidis uenientes,a Theſſalo eoꝝ progenitore,regionē eam Theſſaliā nominatā. Meminit hoꝝ Homerus in Catalogo,licet eos Theſſali filios,& Herculis nepotes dicat.Non deſunt,qui dicant hāc nomenclaturam inditam a Theſſala Atraciæ Magicæ repertoris filia. Hinc Theſſalos magica plurimū ualuiſſe. Hellas præterea Theſſalia dicta eſt ab Hellene Deucalionis filio,Apollodorus ſcribit(ut Strabo refert) ſolos Theſſaliæ incolas,uocari Hellenes.i.Græcos.Nam Myrmidones(inquit)Græciq;.i.Hellenes nuncupantur.THeſſaliæ ſitum,paucis deſcribit Herodotus lib.ſeptimo.Natura(inquit)Theſſalia quondam lacus fuit,utpote concluſa undiq; præaltis montibus.Nam qđ Theſſalię ad auroram ſpectat,id Pelion,& Oſſa iunctis inter ſe radicibus præcludunt.Quod ad uentū Aquilonē, id Olympus. Quod ad Heſperū,id Pindus.Quod ad meridiē,& uentū Auſtrū,id Othrys.Quod inter hos montes mediū, id Theſſalia eſt,ita deuexa,ut cū alij frequentes amnes in eam defluant,tū hi quinq; præcipue. Pene⁹, Apidanus,Onochonus,Enipeus,Pamiſus. Qui e montibus Theſſaliā cingentibus in eam planiciem confluentes per unū amfractū,& eū arctum,in mare euadunt,in unā aquā omnes redacti,qui ſimulac confluentem fecerūt.Peneus retento ſuo nomine,cæteros innominatos reddit. Plura mox ſubiungit Herodotus,quibus euidenter oſtendit quondā Theſſaliā lacū.Et tandem a Neptuno, cultus aptā redditam.Loca ad id alia multa,in noſtris Collectaneis/conſignauimus. Theſſaliæ deſcriptionē lege apud Plyniū ca.8.quarti.Item apud Ptolemęū ca.13.lib.tertij.Plato Theſſalos inter Gręcos tum equitatu,tum diuitijs illuſtres ſcribit.Polybius inſuper Theſſaloꝝ equites, conſerto pręlio inſuperabiles eſſe dicit.Ob Theſſalorum irritam,& incōſtantem fidem, prouerbio dici ueteribus cęptum eſt. Theſſala fides,in fidefragos,& promiſsis,re minime reſpondentes. b ℭ Pieria.)Pieria Theſſalię regiuncula,in qua & Pierius mons in Macedoniā (ut ait Plynius) protendens. In eo ex Ioue, & Mnemoſine, Muſæ natę,atq; educatę ſunt.Non a filiabus Pierij,quas uicerunt ut quidā falſo exiſtimant. Sex. Pōpeius.Pierides Muſæ(inquit)propter amęnitatē,ac ſolitudinē Pyerij montis dictæ uidentur, quod eæ ſecretis locis propter ſtudia liberalia delectanē.Harum nomina, numerus, parentes, officia tradunt: Cicero tertio de natura Deoꝝ,& Diod.Siculus lib.quinto.Sunt & loca alia,quæ Pieria dicta ſunt,Lege Hermo.ca.12.quinti,& ca.29.ſexti Caſtigationū Plynianarū. c ℭ Qua deuicta.)Intelligit Theſſaliam,quā Philippus Macedonū rex nō prædę cupiditate,ſed qđ exercitui ſuo robur Theſſalorum equitum adiungere geſtiebat, nihil minus, quā bellum metuentem improuiſus expugnat, innumq;

corpus equitum, pedeſtriumq; copiarum inuicti exercitus fecit. Author Iuſtinus lib ſeptimo. a ℭ Multa ibi oppida.) Horũ oppidorũ, fluminũq; magna ex parte enumerat Ply. ca. 8. lib. quarti. Strabo libro nono. Lucanus libro ſexto ibi. Theſſaliam qua parte diem &c. Ptole. capi. 13. libri tertij. b ℭ Peneus.) De Peneo flumine, aliqua in capitis huius principio, ex Herodoto recitata ſunt. Homerus autem ſecundo Iliad. in hanc fere ſententiã de Peneo refert. Quiq; accolunt (inquit) amœnũ Titareſiũ,

donum uenit iugum. Multa [a] ibi oppida. Flumi- a
na multa. De oppidis egregia ſunt Phthia, Lariſ-
ſa, Theſſalia, & Thebæ. De amnibus Peneus, [b] q
propter oſſam, Olympumq; decurrens collib[us]
dextra, lęuaq; molliter curuis, nemoroſis cõualli b
bus Theſſalica [c] facit Tempe, undiſq; apertior
Macedoniã, ac Magneſiam interluens, in Ther-
mæum [d] ſinum conditur. Theſſaliæ ſunt Phar-
ſalici campi, in quibus ciuiliũ [e] bellorũ detonue- c
runt procellæ. Ac [f] ne in mõtes notos eamus, Pin
dum, [g] & Othryn agitent, qui Lapitarũ [h] origi-
nem [i] proſequuntur. Oſſam, [k] quos [l] Centaurorũ
fabulis immorari iuuat. Pelion autem [m] nuptiale

qui in liquidũ, ac ueluti argentũ Penei amnem influit. Illius tñ aquis nequaq̃ cõfundit, ſed inſtar olei innatans excurrit. Manat eni ab ipſa inferna Styge. Hanc Homeri ſententiã mutuat[us] Statius. 4. The. ſic cecinit. Et Peneus nigro Styga mittere (credita Diti. Super quem locum Placidus. Cõſtat (inquit) inter prudentes, Peneũ undas Stygias ſubmittere, & ſubminiſtrare. Hunc eundẽ Homeri locũ repetit Caius Plyni[us] ubi ſupra. Quamuis nõ Titareſius, ſed Orcon nominet. c ℭ Theſſalica Tempe.) Nõ ab re Theſſalica addidit, quoniã & alia alibi Tempe ſunt, ut Teumeſia Tẽpe. In agro quoq; Eretriço urbs erat Tẽpe cognominata, & Apollini ſacra ubi Apollinem Admeti boues pauiſſe fabulantur. Hunc de Tempe locum more ſuo ex capi. 8. quarti Ply. Solinus in ſuũ tranſtulit. Ante cunctos claritate (inquit) Peneus ortus iuxta Gomphos, interq; Oſſam, & Olympũ nemoroſa conualle defluens quingentis ſtadijs dimidio ei[us] ſpacio nauigabilis. In eo curſu Tempe uocanẽ quinq; miliũ paſſuũ longitudine, & ferme ſex latitudine, ultra uiſum hominis attollentibus ſe dextra, leuaq; leniter connexis iugis. Intus ſua luce uiriditatẽ allabitur Peneus uiridis calculo. Amœnus circa ripas gramine. Canorus auiũ concentu. Accipit amnem Orcon, nec recipit, ſed olei modo ſupernatantem, ut dictum eſt ab Homero, breui ſpacio portatũ abdicat. Pœnales aquas, Ditiſq; genitas argentei ſui, miſceri recuſat. Eadem elegãter canit Oui. 1. Meta.

Eſt nemus Aemoniæ, prærupta quod undiq; claudit
Sylua, uocant Tempe, per quæ Peneus ab imo
Effuſus Pindo ſpumoſis, uoluitur undis,
Deiectuq; graui, tenues agitantia fumos
Nubila conducit, ſummiſq; aſpergine ſyluis
Influit, & ſonitu plus q̃ uicina fatigat.

d ℭ In Thermeũ ſinũ.) Mela nõ Thermeũ, ſed Mecybern eum a Mecyberna urbe, de qua Ply. ca. 10. quarti, hunc ſinũ nominat. Cũ Solino conueniũt Ply. Ptol. cæteri. e ℭ Ciuiliũ bellorũ.) Præliũ quod in Philippicis campis inter Cæſarẽ, & Pompeiũ geſtũ eſt, ob eius diritatẽ notius eſt, q̃ ut de eo aliquid in præſentia referatur. Authores belli huius alias citauimus apud Florum. f ℭ Ac ne in montes.) Dicit ſe non uelle ea recenſere, quæ in Theſſalia fabuloſe narrantur. g ℭ Pindũ, & Othryn.) Pindus, & Othrys Theſſaliæ montes ad occaſum uergentes, Lapitharũ quondã ſedes, inquit ca. 8. quarti Caius Plynius. h ℭ Qui Lapitharũ.) Pirithous Lapitharum rex, quom uxorẽ duceret, uicinos populos. Centauros quoq; ſibi cognatos, & deos omnes, excepto Marte, ad conuiuiũ cõuocauit. Inde iratũ numen immiſit furorem, quo Centauri, & Lapithæ in bella uenerunt. Hæc ex Seruio ſeptimi Aene. Late hoc bellum deſcribũt Diodo. lib. quinto, & Ouid. 12. Meta. Vnde ſit ſumpta fabula docet Palephatus in principio. i ℭ Lapitharũ originẽ.) Ixion, Iunonis amore captus, eam de ſtupro cõpellare auſus eſt. Iuno Iouis iuſſu ex nube, perſimilẽ ſibi effigiem confinxiſſe dicitur, eamq; Ixioni obiecit. Is Iunonẽ illã ratus, cũ ea concubuit, exq; ea nube Centauros procreauit. Vnde & Nubiginæ dicti ſunt. k ℭ Oſſam.) Subintelligendum, agitent. l ℭ Centaurorũ fabulis.) Sunt uetuſta quædã exemplaria, quæ non fabulis, ſed ſtabulis habeant, ut alluſio ſit ad Virgilianũ illud lib. 6. Centauri in foribus ſtabulant. Centauri autem dicti, ut docet Seruius, ἀπὸ τοῦ κεντεῖν τοὺς ταύρους, hoc eſt a pungendis tauris. Ad quod fabellã aſcribit Seruius tertio Georgi. ſup illud. Frena Pelethronij. Quo loco docet, unde de Centauris ſit ſumpta fabula. Lege Palephatũ, & Dio. Siculum lib. quinto. m ℭ Nuptiale conuiuiũ.) Protheus uates quondã Thetidi prædixerat.

Concipe, mater eris iuuenis, qui fortibus armis Acta patris uincet, maiorq; uocabitur illo. Eā obrem Iuppiter a Thetidis cōiugio abſtinuit. Eamq; nepoti Peleo matrimonio iunxit. Ad horū nuptias deos omnes conuocatos aiunt. Fabulam referunt Catullus in Epithalamio Pelei, & Thetidis, Ouid, xi. Meta. Claud. in Nuptias Honorij, & Mariæ. Surgeret in thalamum ducto cum Pelion arcu,
Nec caperet tantos hoſpita terra Deos Quom ſocer æquoreus, numeroſaq; turba ſororum
Certarent epulis continuare (dies &c.

a cōuiuiū Thetidis, atq; Pelei in tantū notitiæ obtulit, ut taceri de eo magis mirū ſit. Nam [a] Olympum ab [b] Homero non per audaciam celebratū docent quæ in eo uiſitantur. Primū excellēti uer-
b tice tantus attollitur, ut ſumma eius cœlū accolæ uocent. Ara eſt in cacumine Ioui dicata, cuius altaribus ſiqua de extis inferuntur, nec difflantur uentoſis ſpiritibus, nec pluuijs diluūtur, ſed uol-
c uente altero anno cuiuſmodi relicta fuerint, eiuſmodi reperiuntur. Et omnibus tempeſtatibus a corruptelis aurarū uindicatur quicquid ibi ſemel eſt deo conſecratum. Literæ in cinere ſcri-
d ptæ, uſq; ad alteram anni Cerimoniā permanēt. In [c] regione Magneſia Methone [d] oppidum eſt, quod cum obſideret Philipus Alexandri Macedonis Magni pater, damnatus [e] eſt oculo iactū ſa-
e gittæ, quam iecerat Aſter oppidanus inſcriptam ſuo nomine, loco uulneris nomine, quem petebat, Populum [f] iſtum callere arte ſagittaria cre-

a ℭ Nā Olympū.) Hanc Olympi miram altitudinē deſcribunt Auguſtin⁹ cap. 15. primi de Geneſi contra Manichæos, & ca. 27. quindecimi Ciuitatis, quo loco oſtendit, illuc quoq; diluuij uniuerſalis aſcendiſse aquas. Claud. in Cōſolatu Manlij Theodori.

Vt altus Olympi
Vertex, qui ſpacio uētos, hymbreſq; relinquit,
Perpetuū nulla temeratus nube ſerenum,
Celſior exurgit pluuijs, auditq; ruentes
Sub pedibus nymbos, & rauca tonitrua calcat.

De Olympi altitudine Lucanus in ſecundo. Nubes excedit Olympus. Et libro ſeptimo.

Vnde procul nubes, quo nulla tonitrua durant.

Et li. ſexto de Magicæ artis portentis loquens ait nubes ſupra Olympi montis cacumina tranſcendiſse. Nubes (inquit) ſuſpexit Olympus. Hinc factū eſt, ut cū de re quapiā uel impoſsibili, uel facto difficillima, loqui libuit, prouerbiali ſchemate dici conſueuerit. Nubes ſuſpexit Olympus. Sunt & ſexcenta alia huius genus Adagia. Plutarchus in Paulo Aemilio ſcribit Olympi montis altitudinem, ſupra decem ſtadia attolli, idq; ſignari Epigrammate in hunc modum. Olympi uertex, ex q̄ parte eſt Apollinis Pythij templū, altitudinē habet ad ſubiectum ex amuſim menſuram decem integra ſtadia & unum Plethio minus quadrupedali, Xenagoras Eumeli Celeuti filius menſuram poſuit. Tu uale Apollo, & da nobis bona. Atqui dicunt Geometræ neq; altitudinē montis, neq; profunditatē maris ultra decem ſtadia protendi. Xenagoras autem nō temere, ſed certa ratione, & organis uidetur menſurā poſuiſse. Dicitur autem Olympus, authore Seruio. 4. Aene. quaſi ὁλολάμπος, i. totus ſplendens. Sunt autem huius nominis montes plures, ut ex Plynio, & cæteris alibi annotauimus. b ℭ Ab Homero celebratum.) Propter Olympi montis altitudinē, ac pluriū peculiarium excellentiam, canit Homerus. xi. Iliados libro, Deos ſingulos in eo monte domos habere mirificas. c ℭ In regione Magneſia.) De Magneſia lege Ply. cap. 9. quarti. Dicta autem Magneſia, ut ait Stephanus ἀπὸ μάγνητος. Magnetas uarijs infortunijs affectos ſæpius, ex Archilochi dicto ſatis cōſtat. κλαίω (inquit) θαλάσσων, οὐ τὰ μαγνήτων κακὰ, hoc eſt, Fleo mariū, nō magnetum mala. d ℭ Methona.) Magneſiæ oppidum de quo Ply. cæteri. e ℭ Damnatus eſt oculo.) Hiſtoriā ſcribit Iuſti. in fine ſeptimi. Quom Philippus (inquit) Methonā urbem oppugnaret in prætereuntē de muris ſagitta iacta, dextrū oculū regis effodit. Quo uulnere nec ſegnior in bellum, nec iracundior aduerſus factus eſt. Adeo ut interiectis diebus pacē deprecantibus dederit. Nec moderatus tantum, uerū etiā mitis aduerſus uictos fuerit. Diod. Siculus lib. 16. ait Philippū urbem Methonē diruiſse, agros eorū inter Macedonas diuiſiſse, nec incolis p̄ter ueſtimentū, unicū ſecū exportare pmiſiſse. Hāc hiſtoriā elegāter in Paralelijs explicat Plutar. cuius uerba ſubſcripſimus. Philippus (inquit) quom Methonem, & Olynthum diripere cuperet, ſummis uiribus Sandanū fluuiū trajicere conabat. Qua in re Aſter Olynthius telum Philippo immiſit in oculum ijs uerbis inſcriptum. Aſter Philippo mortiferum mittit telum. Philippus amiſso oculo ſalu⁹

dere poſſumus, uel de [a] Philoctete, quoniã Me- a
libœa in hoc pede computatur. Sed ne tranſea-
mus præſidiũ poetarum, fons [b] Libethrus, & ip-
ſe Magneſiæ eſt.

DE MACEDONIA, EIVSQVE REgum ſucceſsione, & Pęantide lapide. CAP. XIIII.

QVI [c] Edonij [d] olim populi, quęq; My- b
gdonia [e] erat terra, aut [f] Pieriũ ſolum,
uel Emathium, nunc omne uniformi
uocabulo Macedonica res eſt, & partitiones, q̃
ſpecialiter ante ſeiungebãtur Macedonũ nomi- c
ni contributæ, factæ ſunt corpus unũ. Igitur Ma
cedoniam [g] præcingit Thracius limes. Meridia-
na Theſſaliæ, Epirotæ tenent. A ueſperali plaga
Dardani [h] ſunt, & Illyrij. Qua ſeptẽtrione tundi- d
tur, Pœonia, ac Pelagonia ꝓtegitur. A Tribal-
lis, mõtanis exceſſibus Aquilonio frigori obie-
cta. Inter ipſam, & Traciam [i] Strymon amnis fa-

ad ſuos rediens enatat. Citat Plutarchus authorẽ Caliſthenẽ tertio rerum Macedonicarũ lib. Plynius cap. 37. ſeptimi naturalis hiſtoriæ ſcribit, magna Critobulo fama tributa extracta Philippi regis oculo ſagitta, & citra deformitatem oris, curata orbitate luminis. f ℭ Populũ iſtũ.) Magneſiũ, nõ Methonenſem. d ℭ De Philoctete.) Philoctetes Melibœnſis Herculis comes, quoniã iuſſu Herculis rogũ incendit, ſagittarũ eius hęres relictus eſt. Luca. in ſexto. Precioq; nefandæ
Lãpados, Herculeis fortis Me-
(libœa ſagittis. Hũc Philocteten Homerus in Catalogo ſagittaꝝ peritiſſimũ nominat. Extat de hac ipſa re Tragędia apud Senecam, quæ Hercules Oetheus inſcribit. b ℭ Fõs Libethrus.) Libethrus Magneſiæ fons Muſis ſacer. Hinc a poetis Libethrides Muſæ nũcupãtur. Lege Seruiũ in Commentarijs ſeptimę Aeclogę Virgilij. Meminit Plynius cap. 9. quarti. Strabo autem nono Geographiæ libro. Libethrũ dicit eſſe Nympharum antrũ, & ſpeluncam quandã. Inter Tarręę Adagia, & hoc aſcriptum eſt. ἀμουσότερος λειβηθρίων. Infacundior Libethrijs, in homines a bonis ſtudijs penitus alienos. Vel quod placet magis, in eos, qui pręſentiũ bonorum copia frui neſciant. Veluti ſi quiſpiã, optimis præceptoribus abundet, nihilo tamẽ in bonis diſciplinis proficiat. c

QVI EDONII.) Deſcribit Macedoniã, qđ in ea plura memoratu digna reperiant. Hæc poſtea (ut ait Ply
nius) centũ quinquaginta populoꝝ, duobus indyta regib⁹, quondã terrarũ imperio Emathia ante di
cta. In ea authore Mela ęę ſunt regiones, prima Theſſalia, deinde Magneſia, Phthiotis, Doris, Locris,
Phocis, Bœotis, Attis, Megaris, ſed omniũ Attis clariſſima. d ℭ Edonij.) Edon Thraciæ mons, a quo
Edonij populi dicti ſunt. Meminit Ply. ca. xi. lib. quarti. e ℭ Mygdonia.) Alia Mygdonia in finibus
Aſiæ, de qua ca. 54. infra Solinus ſcribit. f ℭ Pieriũ ſolũ) Præter Pieriã regionẽ, de qua nunc Solinus
intelligit, reperitur tũ mons, tum ciuitas nomenclaturæ eiuſdem. g ℭ Macedoniã præcingit.) Ma-
cedonia, ut ait ca. 13. tertij Ptolemęus, Limites habet a ſeptẽtrione latera expoſita Dalmatiæ, Mæſiæ ſu
perioris, & Thracię. Ab occaſu Ioniũ pelagus, quod a Dyrrachio uſq; ad Celydnũ pertinet fluuiũ. Ply.
ca. 10. quarti, eadẽ fere refert de Macedoniæ ciuitatibus, quę a Solino ſcribuntur. h ℭ Dardani, &
Illyrij.) De Dardanis, & Illyrijs populis, præter ea quæ ſcribit Plynius, lege Strabonẽ lib. 7. Appianus in
Illyrio ſcribit Illyrios ab Illyrio Polyphemo ortũ, & cognomen habuiſſe. Huius Illyrij filius Dardan⁹,
nomen quoq;, & originem eodem authore Dardanis tribuit. Stephanus aũt ait Illyrios dictos ἀπὸ ἰλ-
λυρίου τοῦ κάδμορος παιδός, i. ab Illyrio Cadmi filio. Idem cũ Stephano ſcribit Euſtathius addens
Illyriũ fuiſſe Hermionis mulieris filium. i ℭ Strymon amnis.) Ex Ply. ca. 10. lib. quarti. Exoritur aũt
(ut Ptolemęus ait) in montibus Thraciã, & Macedoniã diuidentibus. Ply. & Solinus aſſerunt dilabi
ex uertice Hęmi montis. Circũ hunc amnem Mars obequitare ſolitus (ut in Syluis canit Papinius.) In
hoc amne propter loci amœnitatẽ, & piſciũ abundantiã, æſtiuis menſibus (nã hyeme appropinquãte
Nilũ petunt) ingens eſt gruũ copia. Hinc a Virgilio. 10. Aene. dictum eſt. Sub nubibus atris Strymonię
dant ſigna grues. Et a Lucano quinto Pharſaliæ.
Strymona ſic gelidum bruma pellente relinquunt.
Poturæ te Nile grues. Claudianus de bello Gildonis
Pendula ceu paruis moturę bella colonis

Ingenti clamore grues, æſtiua relinquunt Thracia, quũ tepido ꝑmutãt Strymona Nilo, Ordinibus uarijs per nubila texitur alis Litera, pennarũ quę notis inſcribić aer. De Gruibus plura capite ſequenti. Fuit autem hic fluui[9] Rhodopes pater, ut Theocriti interpres refert, a qua, & monti inclitũ fuiſse nomen ait. Ouid. 6. Meta. refert fabulã Rhodopes, & Hæmi. Hi enim dũ ſibi diuinitatem aſcribũt, ira numinũ in montes ſui nominis ſunt conuerſi.

a cit terminũ, qui ab Hæmi iugis irrigat. Verum,
ut ſileam, aut Rhodopen Mygdoniũ montem,
aut Athon [a] claſsibus Perſicis nauigatum, conti-
nentiq; abſciſsum mille quingentorũ paſsuũ lon
b gitudine. Simul de auri uenis, [b] & argenti, quæ
optimæ in agris Macedonũ, & plurimæ eruun-
tur Oreſtiden [c] dicã. Populi ſunt, qui, ut Oreſtidę
dicerẽtur, inde cœptũ. Mycenis profugus [d] ma-
c tricida, cum abſceſsus longius deſtinaſset, natũ
ſibi [e] in Emathia paruulũ de Hermione, quam in
omnes caſus ſociam aſciuerat, hic mandauerat
occulendum. Adoleuit puer in ſpiritu regij ſan-
d guinis nomen patris ſui referẽs, occupatoq; quic-
quid eſset, quod procedit in Macedonicũ ſinũ,
& Adriaticum ſalum, terram, cui imperitauerat
Oreſtiden dixit. Admonet [f] Phlegra, ubi ante q̃
oppidũ fieret, rumor eſt militia [g] mundi dimica-

Threiciã Rhodopen habet an-
(gulus unus, & Hęmũ
Nunc gelidos montes, morta-
(lia corpora quondam,
Numina ſummorũ ſibi qui attri
(buere Deorũ.

Alij nomen datum referunt a Rhodope regina ibi ſepulta. a ℭ Athon.) Scribit Theocriti interpres, ex Neptuno, & Rhodope Athon gigantem fuiſse genitũ, a quo ſit monti huic nomẽ inditum. De hoc mõte Ply. ca. 10. libri quarti. Fretum (inquit) q̃ montem Athon, quem Xerxes rex Perſarũ continenti abſcidit in longitudine paſsuũ mille quingentorũ. Mons ipſe a planicie excurrit in mare ſeptuaginta quinq; milia paſsuũ. Ambitus radicis centum quinquaginta milia colligit. De eo infra Solinus cap. 21. Fuiſse eũ claſsibus Perſicis nauigatũ &c. ſcribunt Herod. li. 7. M. C. ſecundo de finibus bonorũ, & malorũ. Mela lib. ſecundo. Virg. de Culice Iuuc. Saty. 10. b ℭ Auri uenis.) Aſcribã uerba Ariſtotelis ex ca. 39. Admirandorũ in natura. Extant (inquit) in Philippicis Macedoniæ campis Aurifodinę q̃ plures, ex quibus ſcrobes erutas auri, augeri paulatim inquiunt, ac denuo aurũ parere, idq; eſse maniſeſtiſsimũ traditur. Meminit de ijs aurifodinis lib. 16. Diod. Siculus. c ℭ Oreſtidem dicam.) Hanc hiſtoriã libro ſeptimo. Strabo ijs uerbis refert. Memoriæ traditum eſt, Oreſtidẽ oram ab Oreſte quandoq; occupatã fuiſse, quom cæſa matre exul profugeret, & ſui regioni nomẽ reliquiſset. Quomq; oppidũ cõdidiſset, Argos Oreſticum de ſuo uocaſse nomine. d ℭ Matricida.) Oreſtes. Sciunt omnes Oreſtem, in ultionẽ patris Agamemnonis, Clytemneſtrã matrẽ peremiſse. De qua re extant Tragœdiæ apud Sophoclem, & Euripidem, quarũ nomina Electra, & Oreſtes. Lege quæ ſcribit Seruius ſecundo Aene. ſuper illud. Sanguine placaſtis uẽtos. e ℭ Natum ſibi paruulũ de Hermione.) Menelaus ex Helena, Hermionẽ filiã genuit. Hanc cum adoleuiſset, Tyndarus maternus auus, Oreſti Agamẽnonis, & Clytẽneſtræ filio abſente Menelao, uxorem deſpondit. Eandem inſcius factorũ pater in caſtris agens, Pyrrho Achillis filio, in matrimoniũ collocat. Cumq; Spartã rediſset, Hermionen filiã, Pyrrho tradidit. Is eam in patriam ducit. Nec diu poſt, quom Delphos, qđ patris cædem uindicaſset gratificaturus perrexiſset, Oreſtis inſidijs peremptus eſt, Hermionenq; ſponſam mox ad ſe recipiens, ex ea tres filios procreauit. Theſsamem, Corinthũ, ac minorem Oreſtẽ, a quo, quã incoluit, terra cognominata eſt. f ℭ Admonet Phlegra.) De Gigantũ origine, diuerſę ſunt ueterũ opiniones. Quidã eñ illos Titani, & terrę filios fuiſse ſcribunt. Alij ex Titanorũ ſanguine a Ioue peremptorũ, & terra genitos fuiſse affirmãt. Ioſephus ca. 5. primi Antiquitatũ. Dęmonũ cũ mulieribus cõcubitu procreatos fuiſse docet, qđ & Geneſis. 6. ca. ſcriptura cõprobat. Hanc uerã ſententiã multis proſequitur Aug. ca. 23. quindecimi Ciuitatis dei. Aſcribã Beroſi uetuſtiſsimi hiſtorici ex libro primo uerba, quibus rem ipſam totã intelligamus. Scribunt (inquit) illis temporibus circa Lybanũ fuiſse Enos urbẽ maximã Gigantũ, qui uniuerſo orbi dominabanť, ab occaſu ſolis, ad ortũ. Hi uaſtitate corporis, ac robore confiſi, inuentis armis, omnes opprimebãt, libidiniq; inſeruientes, papiliones, & inſtrumenta Muſica, & omnes delicias inuenerunt, manducabãt homines, procurabãt abortus, in ędiliũq; ꝑparabãt. Cõmiſcebanť matrib[9], filiabus, ſororibus, maſculis, & brutis. Et nihil erat ſceleris, qđ nõ admitterẽt. Cõtemptores religionis, atq; Deorũ &c. g ℭ Milicia mundi.) Legiť mili-

tum [a] cum Gigantibus,ut penitus perſequamur a
quantis probationibus ibidē imperij indicia di-
uinæ expeditionis in hoc ſæculo perſeuerarint.
Illic ſiquando,ut accidit,nymbis torrentes exci-
tantur,& aucta aquarū pondera ruptis obicibus b
ualentius ſe in campos ruūt,eluuione oſsa etiam
nunc ferunť detegi,quæ [b] ad inſtar corporis ſunt
humani,ſed modo grandiori,quę ob enormem
magnitudinē monſtruoſi exercitus iactitant ex- c
titiſse,idq́ adiuuatur argumento ſaxorꝝ imma-
nium,quibus oppugnatū cœlū crediderūt. Per-
gam ad reſidua,quæ in Theſsaliã,& Acmoniam
porriguntur. Sunt enim [c] arrectiora,q̃ uſq̃ proce d
ritas mõtana attolli ualeat.Nec eſt in terris omni
bus,qđ merito ad iſtas eminētias comparetur.
Quippe quas ſolas diluuialis [d] irruptio cū uniuer
ſa obduceret humido ſitu inacceſsas reliqt. Du- e
rant ueſtigia non languidæ fidei, quibus appa-
ret hos locos ſuperſtites undoſę tempeſtati fuiſ-
ſe.Nam in latebroſis rupiū cauaminibus, q̃ flu-

ciam mundi dimicatā cum Gigantibus,ſed uetera exemplaria/ primam lectionē retinent. a ℭ Dimicatū cū Gigantibus.)Pallene regiūcula in littore Macedoniæ,uel ut alijs placet,inſula in Aegeo mari,in qua anteq̃ Phlęgra urbs eſset condita,inter Gigantes,& ſuperos de orbis imperio acerrime pugnatum eſt.Hi enim,ut primo Georgicorꝝ canit Maro.

Conati ter ſunt imponere Pelio Oſsan, Scilicet atq́ oſsę frondoſum inuoluere Olympum.
Ter pater extructos diſiecit ful(mine montes.

Igitur uicti a ſuperis Gigantes ob eam temeritatē uarijs pœnarum generib⁹ affecti ſunt.Quidam ad inferos detruſi, alij in ſcopulos,& montes uerſi,in uaſtos trūcos plurimi.Sicula p̄ſs⁹ tellure Typhoeus. Theagenes, & Eudoxus ad hiſtoricā fidem pugnam hanc ipſam conanť reducere.Pallenen(inquiunt)q̃ ueteri nomine Phlęgra uocabatur,homines tenuerūt, quibus immanitas,& ſuperbia morū, Gigantum cognomen peperit. In hos ineunte pręliū Hercule, fulmina de cęlo miſsa ſunt, donec ij fugere coacti ſunt,ſicq́ ingenti uictoria ſuperati . Ex hac re rumor in uulg⁹ ortus,ut Gigantes mouerint bellū dijs.Aſtipulantur Macrobij ex primo Saturnaliū uerba.Gigantes(inquit)quid aliud fuiſse credendum eſt,q̃ hominū quandam impiā gentem, deos negantesę & ideo exiſtimatam deos pellere de cœleſti ſede uoluiſse &c. Similia ſcribit Cicero in Catone maiore.Hinc ab Ouidio primo Transformationum libro.

Illa propago
Contēptrix ſuperum,ſæuęq́ auidiſsima cædis,
Et uiolenta fuit.

Recenſet Philoſtratus libro quinto Appollonij Tyanęi uerba.Ego(inquit)Gigātes fuiſse dico,multisq́ locis diruptis tumulis eiuſmodi corpora oſtendi. Non tamen (ut fertur) cum dijs pugnaſse credo,ſed forſan deorꝝ ædes,ac templa uiolaſse.Quod autem cœlū aggreſsi fuerint, nec illic deos conſiſtere permiſerint dicere,inſania quædā eſt,inſanius etiā credere.Hac Gigantum fabula (authore tertio Carminū Porphyrione)oſtenditur,uires ſine prudentia non tantū uanas eſse, uerum etiam ſibi aduerſarias.Hinc ſumptū Adagium q̃uerisſimū θεομαχεῖν,cū deo pugnare.De eo,q ſtulte deo repugnare ac contraire audeat. b ℭ Ad inſtar corporis.) Seruius in principio ſecundi,& in fine duodecimi Aenei.tradit inſtar per ſe plenū eſse,nec prępoſitionē recipere,licet Serenus Lyricus ad inſtar dixerit,quod in idoneis(inquit) non reperitur authoribus.Diuus Hieronymus frequenter eam dictionē cū præpoſitione uſurpat,ad inſtar puncti,& ad inſtar montis dicēs.Probus Grāmaticus inflexit inſtar inſtaris,ſicut nectar nectaris,quod & Seruius etiam annotauit. c ℭ Sunt erectiora.)Plynius cap.8.quarti,dicit in Theſsalia eſse quatuor atq́ triginta montes,quorꝝ quoſdam altiſsimos eſſe conſtat.Hos ipſos montes ob eorꝝ altitudinē Gigantes quom cœlum oppugnare decreuiſsent,inuicem cōpoſuiſse ſabulantur.Martianus lib.6.de Macedonia loquens.Hæc ſola(inquit) diluuio mundi aſseritur non operta,qđ utiq́ præſtitit montiū celſitudo. d ℭ Diluuialis irruptio.) Xenophon in libello ſuo de Aequiuocis,plura fuiſse diluuia tradit.Inundationes(inquit)plures fuere. Prima nouimeſtris inundatio terrarum ſub priſco Ogyge.Secunda Niliaca menſtrua ſub Aegyptijs, Hercule, ac Prometheo.Bimeſtris autem ſub Ogyge Attico in Achaia.Trimeſtris Theſsalica ſub Deucalione.Par Pharonica ſub Protheo Aegyptio in Raptu Helenę. Ab inundatione terrarum ad ortū Deucalionis ſecundo anno Spheri,ſeptingēti ſupputanť anni &c.Fuerunt certarū regionū diluuia, nō orbis toti⁹.

Fuit

a ctuũ conſligijs tunc adeſa ſunt reduuiæ Conchy
liorꝝ [a] reſiderunt, & alia multa, quæ affatim mari
incito expuunt. Ita ut ſint licet facie mediterra-
nea, apparent tamen ſpecię littorali. NVNC de
b incolis reddã. Aemathius [b], q prim⁹ in Aemathia
accepit principatũ, ſeu quia indago originis eius
æuo diſperijt, ſeu quia alta res eſt, genuin⁹ [c] ter-
ræ habetur. Poſt hunc in Macedonijs exortũ
c Aemathiæ nomen perſtitit. Sed Macedo [d] Deu-
calionis maternus nepos, qui ſolus cũ ſuæ dom⁹
familia morti publicæ ſuperfuerat, uertit uoca-

Fuit & ante hæc aliud uniuerſale Diluuiũ, quo, demptis paucis, genus omne hominũ deletũ creditur. Ioſephus ca.5. primi Antiquitatũ Iudæoꝝ dicit fuiſſe hoc Diluuiũ poſt primi hominis creationẽ, annis duobus milibus ſexcentis quinquagintaſex. Ariſtoteles, & Auerrois in lib. Meteoroꝝ ſcribũt, uniuerſale diluuiũ in terris fieri per naturã nõ poſſe. Seneca in fine tertij Naturaliũ.q. exiſtimat nõ factum aliquando, ſed futurũ uniuerſale diluuiũ, quo humani generis peragat exitiũ, quoue & fere pariter extinguantur. Subdens autem quænam ſit eius diluuij cauſa, inquit, utrum oceani uiribus fiat, & externũ in nos pelagus exurgat? An crebri ſine intermiſſione hymbres, & eliſa æſtate, hyems pertinax immenſam uim aquarũ ruptis nubib⁹ diruatur? An flumina terris largius fundat, aperiatq; fontes nouos? Aut nõ ſit una ratio malo cauſa, ſed omnis ratio conſentiãt, & ſimul hymbres cadant, flumina increſcant. Maria ſedibus ſuis excita percurrant, & omnia nouo agmine ad exitium hominũ generis incubant? Tandem curſu iſta ſyderum fieri autumat, cũ ſcilicet eadẽ ſyderũ turba in Capricorniũ conuenerit. SAcræ literæ teſtantur Diluuij aquas quindecim cubitis altiſſimos etiã montes fuiſſe omnino ſupergreſſas. Fatent tamen Theologi, eas Diluuij aquas ad terreſtrẽ paradiſum nequaq̃ perueniſſe. De qua perdocte Scotus diſt. 17. ſecũdi ſuarũ ſententiarũ. Lege quæ ſcribũt Euſeb. ca. 4. noni p̃parationis, & Hieronymus in principio de nominibus Hebraicoꝝ locoꝝ. a ℭ Conchilioꝝ reſederant.) Mari e terra recedente eiuſmodi ſigna relinquuntur in terra. Hinc Naſo ultimo Transformationum libro, Pythagoræ ſententiam referens.

Vidit factas ex æquore terras, Et uetus inuenta eſt in montibus anchora ſummis,
Et procul a pelago conchæ iacuere marinæ. Et Dionyſij interpres.
Tellus Macedum cum mœnibus altis,
Sub cuius ſcopulos tangente uertice cœlum,
Speluncæ ueteris ſeruant inſignia cladis.
Finibus in medijs terrarum namq; uidentur
Oſtrea muricibus ſiccata latentibus eſſe,
Diluuium latebras dederat, qđ piſcibus illas.

Non aliena ſunt, quę ſcribit C. Ply. ca. 87. ſecundi natu. hiſt. Similia reperta in Numidia refert lib. 1. Mela Põponius. Interius (inquit) & longe ſatis a littore (ſi fides res capit) mirũ admodũ ſpinę piſciũ, Muricũ, Oſtreorumq; fragmenta, ſaxa attrita (ut ſolent) fluctibus, & nõ differentia, marinis infixæ cautibus anchoræ. Aliaq; huiuſmodi ſigna, atq; ueſtigia effuſi olim uſq; ad ea loca pelagi, in campis nihil alentibus eſſe, inueniriq; narrant. Eadẽ de Aegypto ſcribit Herodotus in principio ſecundi. b ℭ Aemathius.) Beroſus ſcriptor uetuſtiſſimus lib. 4. & 5. docet Aemathiũ Cameſis fuiſſe filiũ, eumq; Aemathiã tenuiſſe, deq; ſuo eã nomine nũcupaſſe. De qua re (quod ad hunc locũ maxime facit) ſic etiã li. 7. Iuſtinus diſſerit. Macedonia ante (inquit) a nomine Aemathionis regis, cuius prima uirtutis experimẽta in illis locis extant, Aemathia cognominata ẽ. Huius ſicuti incremẽta, ita termini perangufti fuere. Populus Pelaſgi, & regio Bœotia dicebatur. Sed poſtea uirtute regũ, & gentis induſtria, ſubactis primo finitimis, mox populis, nationibuſq;, imperiũ uſq; extremos orientis terminos prolatũ eſt. c ℭ Genuinus terræ habet.) Scribit Tertulian⁹ c. xi. Apologetici eũ uocari ſolitũ cœli, & terrę filiũ, cuius parentes ignoti ſunt. Quis (inquit) nõ cœlũ, & terram patrem, & matrẽ uenerationis, & honoris gratia appellet? Vnde & prouerbio dici cœptũ, τῆς γῆς υἱός, Terrę filius, in eũ qui uel ignoto, uel obſcuro ſit patre genitus. d ℭ Macedon Deucalionis maternus nepos.) Apud Aemathios (inquit Beroſus li. 5.) cępit regnare Macedon filius Oſiridis, a quo nunc nomen retinet prouincia, atq; circa hoc regnũ Oſiris depreſſit Gigantes, qui iam tyrannidẽ cęperant. Similia ſcribunt Dio. Siculus in primo, & Euſeb. ca. primo ſecũdi p̃para. Porphyrius in Commentarijs Iliados Homeri, ſcribit hũc Macedonẽ Iouis, & Ethrę fuiſſe filiũ, eumq; eũ totã Thraciã bello obtinuiſſet, Macedoniã Thraciæ contermină a ſe denominaſſe. Hunc, authore in Ibin Ouidio, cũ cõiuge flammis perijt, licet fęminæ nomẽ Naſonis uerbis potius uideat. Vt, Macedon icta eſt rapidis cũ cõiuge flammis. Stephanus. μακεδονία ἡ χώρα, ἀπὸ μακεδονίας τοῦ διός, καὶ θυίας τῆς δευκαλίωνος. Sunt q partẽ Macedonię Bryſida nominẽt, a Bryſo Aemathij filio. Hui⁹ terminos lege apđ Ptol. c. 15. li. tertij.

bulū, Macedoniamq; a ſe dixit. Macedonē Caranus [a] inſequitur dux Peloponeſiacæ multitudinis, qui iuxta reſponſum datum a Deo, ubi caprariū pecus reſediſse aduerterat, urbem condidit, quā dixit αἰγὰς, in qua ſepeliri [b] reges mos erat, nec alter excellentiū uirorū Buſtis apud Macedonas priſcos dabatur locus. Succedit [c] Carano Perdicca. ij. & .xx. Olympiade primus in Macedonia rex nominatus. Cui Alexander Amynthæ filius diues habitus eſt. Nec immerito. Ita.n. affluēter ſucceſsus eius ampliandis opibus proficiebant, ut ante omnes Apollini [d] Delphos, Ioui Heliden [e] ſtatuas aureas dono miſerit. Voluptati auriū indulgentiſsime deditus, ſicut plurimos, [f] q fidibus ſciebant, dū uixit, in uſum oblectamenti donis tenuerit liberalibus. Inter quos & Pindarum [g] Lyricum. Ab hoc Archelaus regnū excepit, prudēs rei bellicæ, naualiū etiā commentor præliorum. Is Archelaus in tantum literarū amator fuit, ut Euripidi [h] Tragico conſiliorū ſuorum ſummam crederet. Cuius ſuprema nō contentus proſequi ſumptu funeris, crinem

a ❡ Caranus inſequitur dux.) Hanc hiſtoriā Iuſtinus lib. 7. ſic explicat. Caranus (inquit) cū magna multitudine Græcorū ſedes in Macedonia reſponſo oraculi, iuſsus quærere, cū in Aemathiā uenisset, urbem Edyſsam, non ſentientibus oppidanis, propter hymbriū, & nebulæ magnitudinē, gregem caprarum hymbrem fugientē ſecutus occupauit. Reuocatusq; in memoriā oraculi, quo iuſsus erat, ducibus capris imperiū quærere, regni ſedem ſtatuit, religioſeq; poſtea obſeruauit, quocunq; agmen moueret, ante ſigna eaſdē capras habere, cæptorū duces habiturus, quos regni habuerat auctores. Vrbē Edyſsam ob memoriā muneris, Aegæam, populos Aegeadas uocauit, huc uſq; Iuſtinus. Græci enī αἶγα capram dicunt. Quod Solinus ait. Vrbem condidit, poteſt, ne ſit ſententiæ Iuſtini contrarius, de inſtauratione, uel ampliatione intelligi. b ❡ Sepeliri reges mos erat.) Idem ſcribit Ply ca. 10. lib. quarti. Iuſtinus lib. 7. De Perdicca Macedoniæ rege loquens. Siqdē ſenex moriens, Aegæo (inquit) ſuo, mōſtrauit locum, quo condi uellet. Ibiq; non ſua tantum, ſed ſuccedentiū ſibi in regnū, oſsa poni iuſſit. Præfatus quoad ibi conditę poſteriorū reliquiæ forent, regnum in familia manſurū. Creduntq; hac ſuperſtitione extinctam in Alexandro ſtirpem, qa locū ſepulturę mutauerit. c ❡ Succedit Carano Perdicca.) Aduertendū, Solinum hoc loco eos potiſsime Macedoniæ cenſere reges, qui inſigni aliq̄ rerum geſtarum memoria claruerint. Equidē ante Alexandrum Philippi filiū uigintitres Macedoniæ reges in libro temporū recenſet Euſebius. Inter quos fuiſse conſtat Perdiccas tres, Amyntas quatuor, Philippos duos, Archelaos rurſus duos, Alexandros tres. d ❡ Apollini Delphos.) Scribit Cicero primo Diuinationis libro. Delphicum oraculū maximis donis omniū populorū, atq; regū fuiſse refertū. Illuc ſiquidē dona attulerunt Gyges Lydorū rex, Midas rex Phrygiæ, Sylla Romanus. De Delphici oraculi diuitijs Strabo li. nono. Hac tempeſtate (inquit) neglectui datur nō nihil oraculū ſuperioribus annis excellentiſsimo in honore habitum. Documento ſunt theſauri, quos conſecratas conferebant pecunias. Nec min⁹ artificum preſtantiſsimorū opera. Lege Diodo. Siculū lib. 16. & Iuſtinū lib. 24. Extat apud Herodotum libro primo hoc Pythiæ carmen. Ad mea uenisti prępinguia tēpla Lycurge. e ❡ Ioui Helidē ſtatuas.) Helis Peloponeſi regio, ubi delubrū eſt Olympi Iouis, certamine Gymnicó, & ſingulari ſanctitate inſigne, author Pōpo. in ſecūdo. De Olympici Iouis ingentibus donis. Stra. li. 8. Magno illi ornamento (inquit) fuerūt tot oblata ex uniuerſa Grçcia munera. Pręcipuū extitit ſolidū ex auro Iouis ſimulacrū a Cypſelo Corinthiorū tyranno donatū. Ingentior ijs omnibus Iouis ſtatua fuit, quā Phidias Carmini Athenienſis filius fabrefecerat ex ebore, opus magnitudine tanta &c. Huius ex ebore ſimulacri a Phidia fabrefacti frequenter facit Plynius mentionē, in nullo a Strabone diſsentiēs. f ❡ Plurimos, q fidibus ſciebāt. Alexādro decimo Macedoniæ rege regnū gubernante, claruerūt apd' Græcos, Simonides, & Pindarus Lyrici. Sophocles, Aeſchylus, & Euripides Tragediarū ſcriptores. Hos omnes credendum eſt, hunc Alexandrū regem in uſum oblectamēti donis tenuiſse liberalibus. g ❡ Pindarū Lyricū.) Secūda q̄rti Carm. miris laudibus Pindarū Lyricū celebrat Flacc⁹ Hora. Pindarus qſqs ſtudet æmulari

Iule, cęlatis ope Dædalia
Nititur pēnis, uitreo datur⁹
Nomina Ponto.
Mōte decurrēs uelut amnis imbres &c.

h ❡ Euripidi Tragico.) Val. Max.

Factorum, at Dictorum memorabiliũ lib. 5. enumerat Euripidem inter eos, qui humili loco nati, emerſerũt. De Euripidis poetæ genere, uita, moribus, deq; eiuſdem fine uitæ, extat caput uigeſimũ quindecimi Noc. Atti. apud Gelliũ. Quã pulchrũ eſt in principe, qui peritorum, ac prudentium uirorum conſuetudine utitur, eorũq; quoties de rebus arduis agendũ eſt, conſiliũ expetũt, Id feciſse Alex. Macedonẽ, Pyrrhũ regem, P. Scipionẽ, Magnũ Pompeiũ, pluresq; alios, hiſtoriæ prodiderunt. a ¶ Crinem tonſus eſt.)

a tonſus [a] eſt, & mœrorem, quem animo cõceperat, uultu publicauit. Idem Archelaus Pythias, & Olympicas palmas quadrigis adept9, Græco potius animo, q̃ regali gloriã illam prætulit. Poſt
b Archelaum Macedonica res diſsenſione iactata in Amynthæ [b] regno ſtetit. Cui tres liberi, ſed Alexander patri ſuccedit. Quo exẽpto, Perdiccæ primo data copia ampliſsiæ poteſtatis, qui obiẽs
c hæreditariũ regnũ fratri Philippo reliquit. Quẽ captum oculo dextro apud Methonen ſupra [c] diximus, cuiuſq; debilitatis omen p̃ceſserat. Nam cũ [d] nuptias ageret, acciti Tibicines carmen [e] Cy-
d clopeum quaſi de colludio concinuiſse tradunt. Hic Philippus Magnũ procreat Alexandrũ, q̃libet [f] Olympias Alexandri mater [g] nobiliorem ei patrẽ acquirere affectauerit, cum ſe coitu dra-
e conis conſatam [h] affirmaret, Ita [i] tantum ipſe egit, ut deo genitus crederetur. Peragrauit orbem rectoribus Ariſtotele, [k] & Caliſthene uſus.

Veterum fuit conſuetudo, ut in amicorum funere, crines deponerent. Propertius in decimaſeptima libri primi.

Illa meo charos donaſset funere crines.

Et Oui. in epiſ.

Non mihi te licuit lachrymis perfundere iuſtis,
In tua non tonſas ferre ſepulchra comas.

Idipſum in Patrocli funere feciſse Achillem. 23. Iliados libro ſcribit Homerus. b ¶ In Amynthæ regno ſtetit.) Huic Amynthæ duæ fuerũt uxores, Eurydice, & Cygæa. Ex prima tres ſuſtulit filios, Alexandrũ Perdiccam, Philippũ Alexandri Magni Macedonis patrem. Ex altera autem Archelaum, Archidæũ, Menelaum. Horum duos Philippus uelut regni participes, fraternæ charitatis oblitus, immaniter trucidauit. c ¶ Supra diximus.) Capite immediate præcedente. d ¶ Nuptias ageret.) Rex Philipp9 poſt res multas feliciter geſtas Olympiada Neptolemi Moloſsorum regis filiam, duxit uxorem. Sed ea tandẽ propter ſtupri ſuſpitionẽ a ſe pulſa, Cleopatrã Alexandri, quẽ Epiri regem fecerat filiã, ſibi matrimonio copulauit. e ¶ Carmen Cyclopeũ.) Cyclopes fuiſse immanes in Sicilia homines, quibus in frontis medio unus tantũ, & quidẽ circularis oculus inerat, unde & nomen eis inditũ, ſcrunt etiã mediocriter eruditi. Carmẽ igĩ Cyclopeũ intelligit, quo Cyclopes unoculi eſse narrantur. Vel id carmen, quod Homerus de Cyclopibus nono Odyſseæ lib. cõpoſuit, narrãs quo nam pacto Polyphemus Cyclops ab Vlyſse fuerit excæcatus. Hinc ſumptũ Adagiũ. Excæcatus Pelops. De eo, qui ſine omni animi ſapientia, corporis tantum uiribus præditus ſit. Rurſus Cyclopei ludi, pro rudibus, & incompoſitis. f ¶ Quamlibet.) Quãuis. Dictio Solino peculiariſsima. g ¶ Nobiliorem ei patrẽ acq. affectauerit.) Qui Magni Alexandri uitã ſcribunt, tradunt Olympiadẽ eius matrem Philippo marito fuiſse confeſsam, ſe non ex eo Alexandrũ concepiſse, ſed ex ingentis magnitudinis ſerpente quodã. Eamq; ob cauſam Philippũ circa uitæ ſuæ finẽ Olympiadẽ uxorẽ tanq̃ ſtupri reã repudio dimiſiſse, palamq; profeſsum Alexandrũ non eſse a ſe genitũ. Vnde cũ Alexander, Rhodum, Aegyptũ, Ciliciãq; recepiſset, ad Iouẽ Ammonẽ perrexit, conſulturus tũ de futurorum euentu, tũ de origine ipſa ſua. Meminerũt Diod. Siculus lib. 17. Iuſtinus lib. xi. Plutar. in Alexandro, Arrianus, & Curti9 in quarto. Similis conceptus tribuitur P. Scipioni, de quo Aulus Gellius ca. 1. ſeptimi Noc. Atti. Sylb9 lib. 13. bellorum Punicorum. Sola die caperẽ media &c. h ¶ Conſatã.) Sunt codices, in quibus grauidam ſcriptũ ſit. Conſatã aũt a uerbo cõſero. i. cõſemino deductũ nomẽ. i ¶ Ita tm̃.) In Antiquis codicibus legit. Ita ſane ipſe &c. k ¶ Ariſtotele uſus.) Extat Philippi Macedonis epiſtola, qua hortat Ariſtotelẽ philoſophũ, ut Alexãdri tũ iã nati curã ſuſcipiat. Lege eã epiſtolã ſi libet, apud Gelliũ c. 3. noni. Alexãdri erga Ariſtotelẽ præceptorẽ gratitudinẽ, lege apud Max. Val. ti. 6. li. 5. Iuſtinum li. 12. Exacta (inquit) pueritia per quinquenniũ ſub Ariſtotele doctore inclyto omnium philoſophorum creuit. DE Caliſthene, quo etiam Alexander uſus præceptore eſt, ſcribunt Plutar. ibidẽ, Curtius lib. 7. Arrianus lib. 4. Hic dũ Alexandrum Perſica Macedonum ſalutatione gaudentem obiurgat, & Macedonicos mores inuitum reuocare beniuole perſeuerat, truncatis crudeliter membris, abſciſisq; auribus, ac naſo, labijsq; deforme, ac miſerandum ſpectaculum reddidiſset, a Lyſimacho in remediũ calamitatũ ueneno extinctus

Subegit [a] Aſiam, Armeniã, Iberiam, Albaniam, a
Cappadociã, Syriam, Aegyptũ, Taurum, Caucaſumq; tranſgreſsus eſt. Bactros domuit, Medis, & Perſis imperauit. Cepit Indiã, emẽſus omnia, ad quæ Liber, & Hercules acceſserant. [b] Forma b
ſupra hominẽ auguſtiore, ceruice celſa, lętis oculis, & illuſtribus malis ad gratiam rubeſcentib⁹, reliqs corporis liniamentis nõ ſine maieſtate q̃dam decorus. Victor omnium, uino, [c] & ira ui- c
ctus, morbo [d] uinolentiæ apud Babylonẽ humiliore, q̃ uixerat, fortuna exemptus eſt. Poſt [e] quẽ qui fuerunt magis ad [f] ſegetem Romanę gloriæ, q̃ ad hęreditatem tanti nominis ortos inuenim⁹. d

MAcedonia lapidem gignit, quẽ [g] Pęantiden uocant. Hunc eundẽ & cõcipere, & parere, & parturiẽtibus opitulari fama prodiga eſt. Circa Tireſiæ [h] ſepulcrum plurimus inuenitur.

eſt. Vide Vale. Max. tit. 2. ſeptimi, & Iuſtinum lib. 15. a ℭ Subegit Aſiam.) Præter ea, quæ de ſubactis ab Alexandro gentibus ſcribunt Plutar. in eius uita, Diod. Siculus lib. 17. Curtius, Iuſtinus, Itẽ cæteri, Lege Ply. ca. 10. quarti, ex quo loco hęc Solinus mutuatus eſt. Arrianus lib. quinto recenſet gentes nominatim, quas Alexander Magnus uicerit. Libro uero ſexto ſic inquit. Vniuerſæ Indicæ regionis a ſe uictæ gentiũ quidẽ omnino ſeptem. Vrbiũ autẽ ſupra bis decies mille. Apollodorus ſcribit Alexandrũ Magnum ſubegiſse gentes eas omnes, q̃ inter Hydaſpẽ ſunt, atq; Hypanim, numerũ urbiũ quinq; milia, ac nouẽ, & tandẽ omnem hanc regionẽ Poro regi tradidiſse. Ad Alexandri gloriam plurimũ pertinet, quod eius mortem gentes omnes, q̃s uicerat, luxiſse narrantur. b ℭ Forma ſupra hominẽ auguſtior.) Alexandri ſtaturã corporis (inquit Plutar.) egregie a Lyſippo factæ declarãt imagines, a quo ſolo dignũ duxit effingi. Eũ multi cum amici, tũ ſucceſsores poſteri⁹ ſunt ſequuti. Ceruix quidẽ ad lęuã paulum acclinatior, humectantes etiã oculos mirificus ille artifex diligenter cõſeruauit. Apelles aũt cũ eum fulmen geſtantem pingeret, haud colorẽ immitatus ẽ. Siquidẽ fuſcum, & facie ſordidũ fecit, quẽ colore candido fuiſse perhibent, mixtus candori rubor uultum ipſius, ac pectus illuſtrabat. In Ariſtoxeni cõmentarijs legimus eius membra, atq; os tam ſuauiſsimũ odorẽ exhalaſse, ut & interiores tunicæ mirabili flagrantia complerent. Cuius rei cauſa fortaſse fuit quædã corporis temperies innato calore feruentis. c ℭ Vino, & ira uictus.) Plutarchus Alexandrũ ob ipſum calorẽ corporis bibacẽ, iracundũq; fuiſse exiſtimat. Ad hũc locũ maxime faciunt, q̃ ca. 5. quartidecimi refert Plynius. Androcydes (inquit) ſapientia clarus ad Alexandrũ Magnũ ſcripſit, intẽperantiã eius cohibens. Vinum potaturus rex, memẽto te bibere ſanguinẽ terræ. Cicuta homini uenenũ eſt, cicuta uinũ. Quibus pręceptis ſi ille obtẽperauiſset, profecto amicos, in temulentia nõ interemiſset. Seneca epiſtola. 83. affirmat nihil aliud eſse ebrietatẽ, q̃ uoluntariã inſaniã. Refer (inquit) Alexandri Macedonis exemplũ qui Clitũ chariſsimũ ſibi, ac fideliſsimũ, inter epulas trãsfodit, & intellecto facinore mori uoluit. d ℭ Morbo uinolentiæ.) De Alexandri morte diſsentiũt authores. Quidã tradunt Alexandrũ contra Magi cuiuſdã monita Babyloniã reuerſum, olim intermiſsum cõuiuiũ ſolenniter inſtituiſse, in quo totũ in lætitiã fuſum, diei noctem peruigilẽ cõiunxiſse, acceptoq; poculo media potione repẽte ueluti telo confixũ ingemuiſse, elatũq; e cõuiuio ſemianimẽ, tãto dolore cruciatũ fuiſse, ut ferrũ in remedia poſceret. Amicos, cauſam morbi, intemperiẽ ebrietatis diſseminaſse. Re autẽ uera inſidias fuiſſe, quarũ Antipatrũ authorẽ fuiſse, qđ chariſsimos eius Alexander ebrietatis furore concitus/ pemiſſe. Diod. Siculus li. 17. refert Alexandrũ in geniali Medi cuiuſdã Theſsalis cõuiuio, multo ſe uino oneraſse. Poſtremoq; repletũ Herculis ingens ebibiſse poculũ. Vnde & mortis cauſam contraxiſse. Qui eũ ueneno peremptũ dicunt, aiunt idipſum Stygis aquæ fuiſse uenenũ. Nec aliã ullã materiã, pter mulæ ungulas id continere potuiſse. Magna (ut inquit Plynius) Ariſtotelis infamia excogitatũ. e ℭ Poſt quem.) Qui Alexandro Magno in regnũ ſucceſserint, pter alios, docet Iuſtinus lib. 13. & alijs mox ſequentibus. Poſt longã Macedoniæ regũ ſeriẽ, id tandẽ regnũ ad Philippũ, Perſeũ, & Pſeudo Philippũ deuenit. Philippũ Flaminius, Perſeũ Paulus, Pſeudo Philippũ Metellus oppreſsit. Quorũ triũphis (ut Rufus ait) Macedonia populo Ro. adiuncta eſt. f ℭ Ad ſegetẽ Ro. gloriæ.) Claudianus Subiecit Perſen Macedo, ceſsurus & ipſe Romanis. g ℭ Pęantidẽ uocãt.) De huius lapidis nominibus, atq; poteſtate, ſcribit Ply. c. 10. li. ulti. Pęantides (inqt) quas qdã Gemonias uocãt pgnãtes fieri, & parere dicunẽ, medeniq; parturiẽtib⁹. Nã tales in Macedonia iuxta monumẽtũ Tireſię inueniunẽ, ſpecies q; eſt eis aquę glaciatę. De ea Rhemnı⁹ Dionyſ. interpþs. Cõcipit & parit &c. h ℭ Tireſię ſepulc.) In Thilphoſio mõte (inqt in 9. Stra.) fons eſt Thilphoſa, & Tireſię monumẽtũ, ubi pfugus diẽ ſuũ obijt.

Et Diod. Siculus lib. quinto. Ex Thebanis (inquit) qui in Thilphoſiū confugerant, Tireſias defunct⁹ eſt, quem ſui ciues magna cum pompa ſepeliuere, Deoꝵ ſibi honores tribuentes. De Tireſia plura Homerus. xi. Odyſseæ. Tireſiæ excæcatio in prouerbiū abijt apud doctos. τειρεσίου τυφλότερος, Tireſia cæcior. De eo, qui imprudenter agens, ſuę interdū cæcitatis, aut mali cuiuſpiā alterius, cauſa extitit. Hinc a Iuuenale Saty. 13. dictum eſt. Nec ſurdū, nec Tireſiā quemꝗ̄ eſse deoꝵ. Cur autē fuerit a Iunone excæcatus, canit Ouidi⁹ in tertio Transformationū libro.

DE THRACVM MORIBVS, INSTITVTISꝗ. De Thraciæ locis, ac populis. De Gruibus, Hirundinibusꝗ. De Helleſpōto, deꝗ Claro inſula, & Aegæo mari. CA. XV.

a NVnc [a] in Thraciā locus eſt pgere, & [b] ad ualidiſsimas Europę gētes uela obuertere. Quas q ſedulo expiri uelit, nō difficulter deprehendet, Thracibus Barbaris ineſse cōtemptum uitæ, ex quadam naturalis ſapientiæ diſciplina. Concordant omnes ad [c] interitum uoluntarium, dum nonnulli eorum putant obeuntium animas reuerti, alij [d] non extingui, ſed beatas

NVNC IN THRACIam locus pergere.) Thracia Stephano de Vrbibus authore, a Thrace Nympha Titanide nomen ſumpſit. Hæc ut ca. xi. tertij Ptolęmeus docet, circūſcribitur a ſeptētrione inferiori Mœſia. Ab occaſu Mœſia ſuperiori, & parte Macedonię. A meridie altera Macedoniæ parte, & deinde littore Aegæi pelagi, & Melani ſinus parte. De Thraciæ terminis Solinus ipſe in fine ca. huius. Eam Ply. ca. xi. lib. quarti Diuidit in Strategeas quinquaginta. Herodotus in principio quinti. Gens Thracū (inquit) ſecundum Indos omnium maxima eſt. Quæ ſi aut unius imperio regeretur, aut idem ſentirent, ut mea fert opinio, inexpugnabilis foret, & omniū gentiū multo ualidiſsima. Thraciæ gentes eleganter deſcribit Ammianus Marcellinus. zz. hiſtoriarū libro, & Strabo li. 7. Ply. Ptole. Herodotus ubi ſupra. Melā Pomponiū libro ſecundo in Thracū moꝵ enarratione, imitatur Solinus hoc capite. b

℄ Ad ualidiſsimas Europæ gentes.) Ex Ply. ca. xi. lib. quarti. Ariſtoteles philoſophus in Problematis quærit. Cur timidi ſint, qui loca feruida incolunt, fortes, qui gelida: Id diſſoluit Sectiōis quartædecimæ problemate octauo. An (inquit) qđ natura contra, q̄ loca, & tēpora ſe habet. Quoniā ſi ſe ſimilem ageret, cito periret. Sunt aūt fortes, qui calida ſunt natura, timidi, qui exangues, refrigeratiꝗ ſunt. Fit igitur, ut qui loca inhabitant calida, refrigerentur, qui frigida, concaleſcant, utriq tamē corpore magno adoleſcunt, eo qđ qui frigida colunt, inſito calore abundāt, q calida, calore loci refouētur. Quippe cū in calidis, & a calore incrementū ſequatur. Frigus autē uim aſtringendi, conſtipandiꝗ habeat. Cū igitur alteri principiū interſe uehemens augendi obtineant, alteri nullo extremo frigore impediantur, merito utriꝗ augeri poſsunt plenius. Homines noſtrę regionis augeri ideo minus poſsunt, qđ & principiū illud in ſe imbecillius continet, & frigore aliquantiſper conſtipant. Idē fere habet problemate. 16. Sectionis euiſdē. Ob Thracū ualitudinē tradunt, qui fabulas conſectant apud eos Martem natū, educatūꝗ, ac apud eoſdē inſignē habuiſse domū. Maro Aene. lib. tertio.

Gradiuumꝗ patrem, Geticis qui præſidet aruis.

Geticis. i. Thracijs (inqt Seruius. Manilius q̄rto Aſtronomicō Thrace Martē ſortita colonū. Domū Martis i Thracia elegāter deſcribit Stati⁹. 7. Theb.

Hic ſteriles delubra notat Mauortia ſyluas &c.

Ab Horatio ſecūdo Carmi. bello furioſa Thrace nuncupata eſt. c ℄ Ad interitū uoluntariū.) Melā ſequit hoc loco Solinus. Quidā feri ſunt (inqt ille) & ad mortē paratiſsimi. Getę utiꝗ id uaria opinio pficit. Alij redituras putāt animas obeuntium. Alij etſi nō redeant, nō extingui tamē, ſed id melius eſse q̄ uiuere. Democritus philoſophus (ut cap. 55. ſeptimi naturalis hiſtoriæ refert Ply.) poſuit futuram hominū reſurrectionē, qđ Chriſtianoꝵ uetiſsimū dogma eſt. Chryſipp⁹ itē Stoicoꝵ princeps idē aſserit in his libris, quos de prouidentia ſcripſit. Cū eñ de innouatiōe mūdi loqueret, inter alia hęc intu'it. Quod cū ita ſit (inquit) apparet nō eſse impoſsibile, & nos cū uitā finierimus rurſus uertiginibus certis tēporis reuolutis, in hunc ſtatū, in quo nūc ſumus reſtitutū iri. Chryſippi Græca uerba ſunt hæc. τούτου δὲ, inquit, οὕτως ἔχοντος δῆλον ὡς οὐδὲν ἀδύνατον, καὶ ἡμᾶς μετὰ τὸ τελευτῆσαι πάλιν περιόδων τινῶν εἰλημμένων χρόνου εἰς ὃ νῦν ἐσμὲν καταστήσεσθαι σχῆμα. Meminit Lactā. li. 7. Idipſum & Sibyllę carminib⁹ cecinerūt. Extat Athenagoræ philoſophi liber de hominū futura reſurrectione. DE hac ipſa materia Theologi moderniores Diſtin. 43. quarti Sententiarū lib. plura diſserunt. d ℄ Alij non extingui animas.) Hominis animas eſse immortales philoſophi aſserunt fere omnes. M. Cicero primo Tuſcu. q. lib. & Lactā. c. 8. li. ſeptimi tradūt Pherecydē primū de ęternitate animarū diſputaſse. Poſt eū aūe Plato in eo lib. quē Phędonē iſcripſit. M. C. & alij ferme oēs idē oſtēdere conati ſūt. Lege Plutar. c. 7. li. q̄rti de Pla. philoſophoꝵ.

magis fieri. Apud plurimos luctuoſa ſunt [a] puerperia. Deniq; recentem natum fletu parens excipit. Contrauerſum læta ſunt funera, adeo ut exemptos gaudio proſequātur. Vxorū [b] numero ſe uiri iactitant, & honoris loco ducunt multiplex coniugiū. Quæ fœminæ tenaces ſunt pudiciciæ, defunctorum inſiliunt [c] cōiugū rogos, & (qđ maxime inſigne ducunt caſtitatis) præcipites in flammas eunt. Nupturæ nō parentū arbitratu [d] tranſeunt ad maritos, ſed quæ præ cæteris ſpecie ualent, ſubhaſtari [e] uolunt, & licētia taxationis admiſſa, nō moribus nubunt, ſed præmijs. Quas formæ præmit dedecus, dotibus emunt, quibus coniungantur. Vterq; ſexus epulantes, focos ambiunt herbarū, q̄s habent [f] ſemi-

Quid Ariſtoteles de hac ipſa re ſenſerit, Scotus diſtinctione quadrageſimatertia quarti ſententiarum diſſerit copioſe. a ℭ Luctuoſa ſunt puerperia.) Valerij Max. uerba ſunt titulo de Inſtitutis antiquis. Thraciæ uero illa natio (inquit) merito ſibi ſapientiæ laudes uendicauerit, quæ natales hominū flebiliter, exequias cū hylaritate celebrat, ſine illis doctorū præceptis, uerū conditionis noſtræ habitū prouidit &c. Euripides in Creſphonte (inqt primo Tuſ. q. M. Cice.) Nos docebat cœtus celebrantes domū lugere, ubi eſſet aliquis in lucē editus humanæ uaria uitæ reputantes mala. At qui labores mortem finiſſet graues, hunc omnes amicos laude, & lætitia exequi &c. Hunc ipſum Thracū morem etiā Herodotus explicat libro quinto. Et Mela Pōponius in ſecundo. Eam ipſam cōſuetudinē elegāti hexaſticho Archias poeta explicat, inqens.

Θρήικας αἰνείτω τις ὅτι σονα
χεῦσι μὲν υἷας
μητέρος ἐκ κόλπων πρὸς
φάος ἐρχομένους.
ἔμπαλιν δ' ὀλβίζουσιν ὅσους
αἰῶνα λιπόντας
ἀπροϊδὴς κηρῶν λάτρις
ἔμαρψε μόρος.
οἱ μὲν γὰρ ζώοντες, ἀεὶ παν
τοῖα περῶσιν
ἐς κακά, τοὶ δὲ κακῶν εὗ
ρον ἄκος φθίμενοι

Id nos ex tempore in Latinum ſic conuertimus.

Thracas quis laudat, ſoleant qđ plangere natos
In lucem quotiens edidit alma parens.
Contra ſelices uocitant, quos flore iuuentæ
Ancillans Parcis mors inopina rapit.
Illi dum uiuunt properant ad peſſima ſemper.
Aſt ijs mors finem contulit ipſa mali.

Brachamanæ philoſophi mortem uitam putandam eſſe aiunt, quaſi quendā uiuidū hominū conceptum, mortem uero natiuitatē ad uerā illam, & felicem uitam ijs, qui recte philoſophati ſunt. Idcirco eos multa exercitatione uti ad mortis præparationē. Nihilq; eorū, quæ hominibus accidere dicuntur, bonū eſſe, uel malū. Hæc, & plura Strabo. 15. Geographiæ libro. b ℭ Vxorum numero ſe uiri iactitant.) Idem ſcribunt Herod. lib. 5. & Mela lib. ſecundo. Barbarorū fuit (inquit primo Aene. Seruius Honoratus) nō ſingulas coniuges habere, ſed plures. Apud Romanos eū, qui duas habuit ſimul uxores, ſine dubitatione comitabat̄ infamia, ti. 9. noni Codicis, lege decimaoctaua. Et Inſti. de Nuptijs. §. Quia duas. Iuliani iureperiti uerba ſunt tit. 2. tertij Digeſtorū, lege prima. Qui prima ſponſalia, bina ue nuptias in eodē tempore conſtitutas habuerit, notatur infamia. Theologi dicunt non eſſe matrimoniū ſiquis uiuente prima, cum alta contrahat diſtin. 35. & 38. quarti ſententiarū. c ℭ Inſiliunt rogos.) Herodotus hunc morem deſcribens. Singuli (inquit) plures uxores habent, quorū ubi quis deceſſit, diſceptatio magna fit inter uxores, acri amicorū circa hāc rem ſtudio, quænā dilecta fuerit a marito pcipue. Quę talis iudicata eſt, & hūc honorē adepta, ea a uiris, ac mulierib⁹ exornata ad tumulū a ſuo propinquiſſimo mactatur, unaq; cū uiro humatur, cæteris uxoribus id ſibi pro ingenti calamitate ducētibus. Idem refert Mela Pomponius in ſecundo. Indorū uxores idem factitant pro maritis, ut Solinus ca. 65. infra tradit. Nunc tam tepidus uxorum erga maritos amor, ut ſi permutatio detur
Morte uiri, cupiant animam ſeruare catellæ. d ℭ Non parentum arbitratu.) Eadem referunt Hero. & Mela Pomp. locis eiſdem. Difficile omnino eſt matrimoniū quorū uel alter coniugum non ſponte ſed coacte nupſerit, uel uterq;. Rurſus ſeruile coniugiū eſt, ſi magnæ dotis gratia, idipſum fiat. Veriſſima Plautina ex Aſinaria ſententia. Argentū accepi (inquit) dote, imperium uendidi. e ℭ Subhaſtari.) ideſt, ſub haſta mitti, uendiq; per auctionē uolunt. Sunt exemplaria, quæ ſubarrari habeant. f ℭ Semine igni ſuperiecto.) Herod. in Clio ſcribit apud Maſſagetas inueniri arbores talē fructū feren-

a ne ignibus ſuperiecto. Cui⁹ nidore perculſi, pro
lætitia habent imitari ebrietatem ſenſibus ſauci-
atis. DE ritu iſta ſunt. De locis,[a] & populis quæ
ſequuntur. Strymonem accolunt dextro latere
b Denſelatæ.[b] Beſſorum[c] quoq; multa nomina
aduſq; Neſtum[d] amnẽ, qui radices Pangæi cir-
cumfluit. Hebrum[e] Odryſarum ſolum fundit, q
fluui⁹ excurrit inter Priantas,[f] Doloncas,[g] Thy-
c nos, Corpyllos, alioſq; Barbaros, tangit & Cy-
conas.[h] Deinde Aemus[i] ſex milibus paſſuũ ar-
duus, cuius auerſa Mœſi, Getæ, Sarmatę, Scy-
thæ, & plurimę īſidũt natiões. Ponticũ litt⁹[k] Scy-
thonia gens obtinet, quæ nato ibi Orpheo uate
dec⁹ addidit nomini. Quem ſiue ſacrorum, ſiue

um, qui iactus in ignem ab iis qui ad ſe calefaciendos conuenerunt foco circumſedentes incenſo igne ſic ebrios reddit odore ſuo, ut uinũ Græcos. Et eo uehementius, quo plus eius fructus fuerit iniectum, quoad cõſurgatur ad tripudiandũ, ac perueniatur ad cantũ. Qui de rerũ natura commentanẽ, multa eſse dicunt, quæ hylaritatẽ quandã utentibus tribuant. Velut ſunt Heleniũ herba, Bogloſsos, Euphraſinũ, Oenothera, quæ & Onuris dicitur. Rurſus, ut inquit Celſus ſecundo de medicina libro, ſenſus excitant, Nepeta, Thimũ, Satureia, pręcipueq; Puleũ, ruta, & cepa. Naſturtiũ præterea uim habet torporem excitandi. Vnde & natum prouerbiũ. ἔδει κάρδαμον. Ede Naſturtium. In hominẽ ſegnẽ, ac omnino ſtupidũ. Meminit Ply. ca. 8. deciminoni naturalis hiſtoriæ. SCRibit Porphyrio. Thraces ebrietate fortiores reddi, ac per uinolentiã illiteros etiam concubitus audere. a ℂ De locis.) De locis, quorũ facit Solinus in hoc capite mentionẽ, copioſe Plynius ca. xi. lib. quarti. De Strymonio flumine ca. pcedenti abunde diximus. Nec mirum eum tam in Macedonia, quã in Thracia poni. Cũ authore Ptolemæo i mõtib⁹ Thraciã, & Macedoniã diuidẽtibus, ortum habeat. b ℂ Denſelatæ.) Hi populi a Plynio interdũ Denſelatæ, aliquando Denſelethæ dicuntur. Ptol. Dentheſetas nominat. Diuerſitatis huius meminit etiam Hermolaus. c ℂ Beſsorum.) Herodotus in ſeptimo. Itẽ Stephanus Biſsos uocant. Sed hoc arbitrariũ exiſtimat Hermolaus. d ℂ Neſtum amnẽ.) Annotat Hermolaus eſse authores qui nõ Neſtum, ſed Neſsum hunc amnem nominẽt. Eſsę præterea Neſton urbẽ, & Neſtiada regionẽ ab hoc amnẽ cognominatã. Scribit Ariſtot. ca. 31. ſexti naturæ animaliũ, & Plyni⁹ repetit ca. 16. octaui libri. In Europa inter Acheloũ tantũ, & Neſtum amnes leones procreari. e ℂ Hebrum Odryſarũ.) Ex Ply. ca. xi. quarti. Scribit Seruius in fine quarti Geor. Hebrum amnem ex fontibus Rhodopæ montis dilabi. Dictum autem ait ab Hebro Borę fratre. Recipit aũt in ſe amnes Tearũ, Contadeſtũ, Agrianẽ, Bargum, Suemũ, authores Herod. & Ply. uterq; li. quarto. Plynius ca. 4. triceſimi tertij, enumerat Hebrũ inter ea flumina, quæ aurum deuehunt. f ℂ Priantas.) Hos Herod. lib. 7. Briantas uocat, a quibus regio Briantica, quæ olim Gallaica dicta eſt. g ℂ Dolongos.) Hermolaus exiſtimat legendum, Doloncas, uel Doloncos, a Dolonco Bithyni fratre, Tracũq; rege. DE Thynis, & Corpillis, Ply. ca. xi. lib. quarti. h ℂ Cyconas.) Cycones Thraciæ populi, a quorũ matribus Orpheus uates, qđ earum connubium ſperneret, diſcerptus eſt, Liberi patris ſacra ſimulantibus. Fabulam referunt Virg. in fine quarti Georg. & Ouid. xi. Metamor. Alij dicunt eum fulmine peremptũ in Dio Macedoniæ, ibiq; ſepultũ a Muſis, quod uerum eſse epigrammate ibi ſcripto euidens eſt.

Orphea candenti transfixum fulmine Thracem,
Cum curua Aonides hic poſuere lyra.

Orpheum poetam docet Ariſtoteles nunq̃ fuiſse, & hoc Orphicum carmen Pythagorę ferunt cuiuſdam fuiſse cerdonis. Cicero primo de natura Deorũ. i ℂ Aemus.) Aemi excelſitas (inquit ca. xi. quarti Caius Plynius) ſex. M. paſsuũ ſubitur. Auerſa eius, & in Iſtrum deuexa, Mœſi, Getę &c. Hic mons cæteros Thraciæ montes ſpacij magnitudine, ac ſublimitate ſuperat, mediamq; Thraciam diuidit. Exiſtimat Polybius ex eius uertice utrumq; mare cerni Aegęum. ſ. & Adriaticum, quod Strabo libro ſeptimo, ob ingens interuallũ, falſum probat. Sententiam Polybij Mela ſequitur. Dictus autem eſt ἀπὸ τοῦ αἵμου βορέω, καὶ ὀρειθύας υἱοῦ. Hoc eſt, ab Aemo Boreæ, & Orythiæ filio, author Stephan⁹ de Vrbibus. Seruius ſecundo Georg. montem Theſsaliæ eſse dicit, ſuper illud Taygeta o qui me &c. Sed hoc ideo quoniã is Theſsaliam a Thracia diuidit. k ℂ Sithonia gens.) Ply. ca. xi. libri quarti. Circa Ponti littora (inquit) Moriſenæ, Sithonijq; Orphei uatis genitores optinent. Hunc locũ ſic Martianus lib. 6. refert. Dein (inquit) pontum Sithonia gens habet, q̃ gloriã Orphei progeniti uatis profectione ſortita eſt. Nam in Spartio promontorio ille uitam, aut ſacris, ut aiunt, impendit aut fidibus.

cantuū ſecreta in Sperchio [a] promontorio agi- a taſſe tradunt. Deinde ſtagnū Biſtoniū. Nec longe regio Maronea, in qua Tyrida [b] oppidū fuit equorū Diomedis ſtabulum. Sed ceſſit æuo, ſolumq́ turris ueſtigium adhuc durat. Inde nō procul urbs Abdera, quā Diomedis [c] ſoror & condi- b dit, & a ſe ſic uocauit. Mox Democriti [d] domus Phyſici, ac ſi uerum rimere, ideo nobilior. Hanc Abderam Olympiade prima, & triceſima ſenio

a ℭ In Sperchio promontorio.) Vetuſti omnes codices, quos legerim, habent Sperchio promonto. Martianus (ut iamiā adductus eſt) habet Sparthio promont. Sed nō lego aliqđ huius nominis Thraciæ promontoriū. Pōponius autē cū de Thracia ſcribit. Videtur eū locū, ubi Orpheus habitauit, Orbelon nominare. Montes (inquit) interior attollit Aemon, & Rhodopen, & Orbelon ſacris Liberi patris, & cœtu Mœnadū Orpheo primū initiante celebrato. Quid ſi Serrio legas? Pomponius eodē loco. Deinde (inquit) promontorium Serrium, ex quo cantantē Orphea ſecuta narranť nemora, q̄uis ante Hermolaū Seriphiū legeretur. Ptolemæus in deſcriptione Macedoniæ, q̄ eſt Thraciæ contigua, enumerat Sperchiam urbem. DE Biſtonio lacu, genteq́ Biſtonia. Itē de Maronea regione Ply. capi. xi. libri quarti. b ℭ Thyrida oppidū.) Exiſtimat Hermolaꝰ ca. xi. quarti Caſtigationū Plynianarū hic, & apud Plyniū legendū Tinda ex Stephano, Martiano, cæteris. Verba Plynij ſunt. Abdera libera ciuitas. Stagnū Biſtoniū & gens. Oppidū fuit Tinda, Diomedis equorū ſtabulis dirū. Item capi. 9. uiceſimiquinti uoluminis. Circa Abderam (inquit) & limitem, qui Diomedis uocatur, equi paſti inflāmātur rabie. Marcellinus li. 22. Abdera (inquit) Protagoræ domiciliū, & Democriti, cruentæq́ Diomedis ſedes. Diomedes Thraciæ tyrannus equos habuit, quorū præſepia ærea erāt, cathenis ferreis uicti, alebantur carnibus hoſpitum illuc diuertentiū. Hunc tyrannū Hercules peremit, equis ſuis uorandū appoſuit, eosq́ manſuetiores factos ſecum abduxit, ac Euriſtheo detulit. Is eos Iunoni ſacrauit, quorū genus uſq́ ad Macedonē Alexandrū permanſit. Ex Diod. Siculo lib. 5. & Seruio primo Aeneidos ſuper illud. Nunc quales Diomedis equi &c. Ex hac hiſtoria non inconcinniter ſumetur Adagium. Diomedis equi. In quempiā nil p̄ter exteriorē effigiem humanitatis habentē. Rurſus & hoc, Abderitanæ pectora plebis habes, in hominē, cui uerius amentia, q̄ prudentia poſsit aſcribi. Hiſtoriā aūt unde ſit ſumptū Adagiū refert Cœlius ca. 31. decimiſexti Antiq. lecti. Rurſus cū ſignificamus non deeſſe nobis locū alterum, quom cōmode uiuere in patria fuerit denegatū, Ἄβδηρα καλὴ τηΐων ἀποικία. Abdera pulchra Teiorū colonia. Refertur a Strabone lib. Geographiæ. 14. c ℭ Diomedis ſoror, & cō. & a ſe ſic nominauit.) Hellanicus author eſt, Herculē tanto diſcrimine aduerſus Diomedē pugnaſſe, ut in ea pugna Abderitū puerū delicias ſuas amiſerit, ab equis illis feris dilaniatū, in cuius tandem humati pueri nomine, Abderā urbem condidiſſe, denominaſſeq́. d ℭ Democriti domus phyſici.) Sunt qui Democritū nō Abderitem, ſed Mileſiū fuiſſe ſcribunt. Hic diſcendi gratia, Aegyptum, Perſidem, Rubrū mare, Aethiopiāq́ adijt. Gymnoſophiſtisq́ in India congreſſus eſt. Is præter cæteros, Naturalia, Moralia, Mathematica, liberaliū diſciplinarū rationes, artiumq́ aliarū peritiā exacte calluit. Vnde philoſophus quinq́ certaminū dictus eſt. Floruit circa. lxxx. Olympiadē. Sunt eius & hæc inter cætera. Sermo operis umbra. Nō ex loco gloriam aucupandā, ſed loco gloriam imponendā potius. Animū beatū fore, dū nullo metu, nulla ſuperſtitione, aut alia quauis perturbatione concutiť.

Prudenter hic ob ſtulta uota hominū,
Ridebat quoties a limite mouerat unum,
Protuleratq́ pedem, flebat contrarius alter.

De riſu Democriti, & Heracliti lachrymis extat incerti poetæ nobile apud Græcos Epigrāma. Id latinum fecit CASPAR VRSINVS Velius, Doctor, & Poeta, de utraq́ lingua optime meritus. Mihi ob eius candidiſſimos mores, ac non uulgarem in bonis literis eruditionē, amicitiæ uinculo coniunctiſſimus. Epigramma ipſum tū Græcū, tum Latinū libuit ſubnectere.

τὸν βίον ἡράκλειτε πολὺ πλέον ἤπερ ὅτ' ἔζης	VRSINVS.
δάκρυε, νῦν ὁ βίος ἐστὶν ἐλεεινότερος.	Nunc magis atq́ olim uitæ Heraclete labores
τὸν βίον ἄρτι γέλα Δημόκριτε τὸ πλέον ἤπερ.	Plora, nam uita hæc eſt miſeranda magis.
νῦν ὁ βίος πάντων ἐστὶ γελοιότερος.	Ac tu nunc magis atq́ olim Democrite ride
εἰς ὑμέας δὲ καὶ αὐτὸς ὁρῶν, τὸ μεταξὺ μεριμνῶ	Hæc etenim uita eſt ridiculoſa magis.
πῶς ἅμα σοὶ κλαύσω, πῶς ἅμα σοὶ γελάσω.	Ipſe autem intererea cernens uos differor anceps
	Te riſu, lachrymis quomodo teq́ iuuem.

Conſtat eum ſeipſum excæcaſſe, uel ut liberius rerum naturas contemplareť. Vel ut ait Laberius. Ma-

lis bene eſse ne uideret ciuibus. Tertulianus cap. ultimo Apologetici id feciſſe ait, qđ mulieres ſine cōcupiſcentia nō poſset aſpicere, & doleret ſi eis potitus nō fuerit. Lege M. Tul. circa finē quinti Tuſcu. q. Et A. Gelliū ca. 17. lib. decimi. Obijt autem, ut Hipparchus ait, centeſimo, & nono ætatis ſuæ anno. Lucretius lib. 5. ſic eius obitum refert.

Deniq; Democritum poſtq̄ matura uetuſtas
Admonuit memores motus langueſcere mentis, Sponte ſua læto caput obuius obtulit ipſe.

a collapſam Clazomenij[a] ex Aſia ad maiorem faciem reſtitutam, obliteratis, quæ præceſſerant, nomini ſuo uindicarunt. Locū[b] Doriſcon illuſtrem reddidit Xerxis aduentus, qđ ibi recoluit
b militis ſui numerum. Polydori[c] tumulum oſtendit Aemus in parte, quā Aroteres[d] Scythæ celebrant. Quondā urbem Geraniā,[e] Cattuzam uocant Barbari, unde a gruibus[f] Pygmæos ferunt
c pulſos. MAnifeſtum ſane eſt in ſeptētrionalem plagam hyeme grues frequentiſsimas conuolare. Nec piguerit meminiſſe, quatenus[g] expediti-

a ¶ Clazomenij ex Aſia.) Ex Strabone lib. 14. uidetur legendū Teij, non Clazomenij. Teij (inquit) relicta urbe, Abdera Thraciā urbem migrauerunt, cū Perſarū cōtumeliā ferre nō poſsent. Vnde illud dictum eſt, Abdera optima Teiorum colonia. Sunt enim Teij, & Clazomenij inter ſe proximi. Quare fieri potuit, ut ex utraq; gente il luc migrauerint. b ¶ Locū Doriſcum.) Eſt enim, ut in Polyhymnia ſcribit Herod. Thraciæ littus, pariter campus ingens, quē grande flumen Hebrus interfluit, ubi extructus eſt murus, qui Doriſcus appellatur, cui impoſitū eſt Perſarum præſidiū a Dario iam inde cū Scythis inferebat bellū. Cū igitur locꝰ digerendis, recenſendisq; copijs idoneus ſibi uideret, Xerxes ita ſibi faciendū putauit &c. Mela Pōpo. libro ſecundo circa Hebrū (inquit) Cicones, trans eundē Doriſcon, ubi Xerxes copias ſuas, quia nūero nō poterat, ſpacio menſum ferunt. Meminit & cap. xi. quarti. C. Plynius. Ammianus lib. 18. hiſtoriarū, hanc Xerxis recenſionē fabuloſam credit. Stephanus. Δόρισκος πόλις θρᾴκης, καὶ πεδίον, hoc eſt Doriſcus urbs Thraciæ, & campus, ſeu planies. c ¶ Polydori tumulū.) Hunc Polydori tumulū deſcribit Maro tertio Aeneidos.

Forte fuit iuxta tumulus, quo cornea ſummo &c.

Hiſtoriā refert Naſo. 13. Meta. Eſt ubi Troia fuit &c. Rei ſeriem refert Polydori umbra apud Euripidē ea Tragœdia, quæ Hecuba inſcribit in principio. d ¶ Aroteres.) Sic enim legendū eſt ex Plynio ca. xi. lib. quarti, etſi exēplaria omnia, quæ uiderim, Aratores habeant. e ¶ Geraniā Gatizon.) Stephanus eam urbem Cattuzam nominat, eos aūt Cattuzos. Plynij codices plerūq; Gatizos retinent. Vide Hermolaū ca. xi. quarti Plynij. f ¶ A Gruibus pygmæos ferunt pulſos.) Sumptū ex Plynio ca. xi. lib. quarti. Exiſtimant plures fabuloſum eſse, qđ tū de paruitate, tū de pugna Pygmæorū cū gruibus narratur a multis. Sumptū eſt eſt ex principio tertij Iliados Homeri, quo loco gruum mentionē faciens ſic inquit.

Poſtq̄ hyemem fugitant, nimij quoq; frigoris hymbrem,
Oceani aduolitant refluos clangoribus æſtus
Cædem Pygmæis populis, cladem q; ferentes.

Deimachus, & Megaſthenes innouarunt Pygmæorū aduerſus grues decantata pridem ab Homero prælia. Triū etiā palmorū homines, aiunt Strabo lib. 15. Albertus lib. 21. de animalibus friuolis argumentis, nō eſse eos homines contra peritiorū ſententiā ſcriptū reliquit. Præſtat igitur Ariſtotelis magis adhærere ſententiæ. Is enim ca. 12. octaui Naturæ animaliū. Grues (inquit) ex Scythicis campis ad paludes Aegypto ſuperiores, unde Nilus perfluit, ueniunt, quo in loco pugnare cū Pygmæis dicunt. Nō enim id (inquit) fabula eſt, ſed certe genus tū hominum, tū etiā equorū puſillū (ut dicit) eſt, deguntq; in cauernis, unde nomē Troglodytæ a ſubeūdis cauernis accepere. Philoſtratus ex ſententia Apollonij ſic de Pygmæis in tertio. Pygmæos ſub terra degentes (inquit) ſupra Gangem poſita loca incolere, & ſicut fama de ipſis prędicat uiuere, non uanū eſt. Quæ de Pygmæis ſcribit Ply. alibi annotauimus. Ouid. 6. Meta. ſcribit Pygmæā fuiſse in gruem conuerſam.

Hanc Iuno iuſsit certamine uictam
Eſse gruem, populisq; ſuis indicere bellum.

Extat apud Gręcos ex Pygmæis ſumptū Adagium: Acrothinia Pygmæorū coloſso aptas, in eum qui diuerſa penitus inter ſe cōponere ſatagit. Et in Obſcęno carmine (quisquis eius fuerit author) Pygmæis breuior. Hyperbole in monſtruoſam hominis paruitatem. Docet Ariſtoteles ca. 12. octaui Naturæ animaliū, incipere abire grues Septembri menſe. g ¶ Expeditiones ſuas dirigant.) Quoniā non pauca admiratione digna in gruibus reperiunt, iccirco de eis hac parte Solinus proſequitur. Sumpſit autem hæc ex Plynio fere omnia, uel ex cap. xi. lib. q̄rti, uel ex ca. 23. libri decimi. Gręci eas γέρανους nuncupāt, Latini ex ſono, & uoce earū nomē ſumptū eſt,

ones ſuas dirigant. Sub quodam militiæ eunt ſi- a
gno, & ne pergẽtibus ad deſtinata uis [a] flatuũ re-
nitatur, arenas deuorant, ſublatiſq; lapillulis ad
moderatam grauitatem ſaburrant. [b] Tunc ſe tol
lunt in altiſsima, ut de excelſiori ſpecula metent, b
quas petant terras. Fidens [c] meatu præit cateruas.
Volatus deſidiã caſtigat, uoceq; cogit agmẽ. Ea
ubi obraucata eſt, ſuccedit alia. Pontũ tranſitureę
anguſtias captant. Et quidẽ eas promptũ eſt ocu c
lis dep̃hendere, quæ inter Tauricam ſunt, & Pa-
phlagoniã, id eſt inter Carambim, & [d] κριοῦ μέτω-
πον. Cum [e] trans mediũ alueum aduentaſſe ſe ſci-
unt, ſcrupulorꝫ ſarcina pedes liberant. Ita nautæ d
prodiderunt, compluti ſæpe ex illo caſu imbre
ſaxatili. Arenas non prius euomunt, q̃ ſecurę ſe-
dis ſuæ fuerint. Concors [f] cura omniũ pro fati-

Mirum eſt, qđ naturales referunt, Nõ laſſeſcere in ullo labore, qui neruos ex alis, & cruribus gruis habeant. De Gruũ prudentia Ariſtotelis uerba ſũnt ca. 10. noni de natura animaliũ. Grues etiam (inquit) multa prudenter faciunt, loca enim longinqua petunt, ſui cõmodi gratia, & uolant alte, ut procul ꝑſpicere poſsint, & ſi nubes tẽpeſtatis uiderint, conferunt ſe in terram, & humi quieſcunt. Ducem etiam habent, & eos, qui clament, diſpoſiti in extremo agmine, ut uox percipi poſsit. Cum conſiſtũt, cæteræ dormiũt, capite ſubter alam cõdito, alternis pedibus inſiſtentes, dux detecto capite proſpicit, & qđ ſenſerit, uoce ſignificat. Aſcribam huic loco, quæ docte, & eleganter de Gruibus ſcribit Ambroſius ca. 15. quinti Hexameron. Quã iniuſſi (inquit) & uoluntario uſu grues i nocte ſollicitã exercent cuſtodiam, diſpoſitos uigiles cernas, & cæteris conſortibus, aliæ circumeunt, & explorant, ne qua ex parte inſidiæ temperentur, atq; omnẽ deferunt, impigro ſui uigore tutelã. Poſt ubi uigiliarũ fuerit tẽpus impletũ, ꝑfuncta munere in ſomno ſe p̃miſſo clangore cõponit, ut excitet dormientem, cui uicẽ muneris traditura eſt. At illa uolẽs ſuſcipit ſortem, nec uſu noſtro in uita, & pigrior ſomno renũciat, ſed impigre ſuis excutitur ſtratis, uicem exequit̃, & quã accepit gratiã, pari cura, neq; officio repræſentat. Ideo nulla deſertio, quia deuotio naturalis, ideo tuta cuſtodia, quia uoluntas libera. Hunc etiam uolentes ordinẽ ſeruant, & hac moderatione omnẽ laborẽ alleuant, ut per uices fungant̃ ductus ſui munere. Præcedit enim una, & præcurrit cæteris ꝓſtituto ſibi tempore, & quaſi ante ſigna p̃currit, deinde conuertitur, & ſequenti ſortem ducendi agminis cedit. Quid hoc pulchrius, & laborẽ omnibus, & honorẽ eſſe cõmunẽ, nec paucis arrogare potentiã, ſed q̃dam in omnes uoluntaria ſorte tranſcribi? Antiquę hoc reipub. munus, & inſtar liberę ciuitatis eſt. Hæc ille. a ℂ Vis Flatuum.) Ariſtoteles ca. 12. octaui Naturæ animaliũ libri. Auium grues (inquit) ex ultimis in ultima abeunt. Volant flatu ſecundo. Quod de lapide memorant falſum eſt. Lapidẽ enim eas tenere fulmento, quem ubi deciderit, accipi, utilẽ ad auri probationẽ aiunt. In prouerbiorꝫ Collectaneis extat & hoc γέρανοι λίθυς καταπεπωκῦαι. i. Grues lapides deijciẽtes. De his qui prouidi qppiam faciunt. Grues enim (inquit Tarręas) quoniã alte uolant, & in latũ, facto impetu, quæ infra ſunt inſpicere nequeunt, lapidem portant, ut ex uolatu laborantes, deijciant, & ſentiant, utrũ ſuper terram an mare ferantur. Et ſiquidẽ ſuper mare lapis deuenerit, iter perficiunt. Si uero ſuper terrã, quieſcunt. Hoc ait Ariſtophanes Grues lapides demittentes. Hæc fere ad literam in eius prouerbij expoſitione. b ℂ Saburrantur.) Onerantur, graueſq; fiunt, ne ui flatuũ a recto itinere propellantur, a Saburra. i. Sabulo, quo naues leues nimis onerari ſolent. c ℂ Fidens meatu pręit cateruas.) Grues dum alte uolant, caſu potius, q̃ arte, plerumq; literam. y. efficiunt. d ℂ κριοῦ μέτωπον.) Ideſt, Arietis frons, ob quandã cum huius animalis frontis ſimilitudinẽ. Sunt autem plura (ut alias annotauimus) huius nominis ꝓmõtoria ſcopuliue. e ℂ Cũ citra mediũ.) Cur id faciant, in uerbis iamiã aſcriptis, Tarręas explicat. f ℂ Concors cura omniũ pro fatigatis.) Si hanc gruum cõſuetudinẽ homines ipſi perpẽderent, eſſet in ſubueniendo, ſuccurrendoq; lapſis indubie promptiores. Sanctum omnino monitum Ouidianũ illud, ſed innata quadam ſæuitia a paucis obſeruatũ.

Regia crede mihi res eſt ſuccurrere lapſis.

Quin potius quom uiderint quempiã malis ingentib9 obrutum, addere malis mala ſatagunt. Humanius certe multo pientiſsimi Samaritani imitari parabolam. Is enim ſpoliatũ, uulneratumq; uidens hominẽ, miſericordia motus eſt, & appropians ſemiuiuo homini, alligauit uulnera eius, infundens oleum, & uinum. Et tandem ægroti hominis, ut par erat, exactiſsimã curam egit. Iuſtiſsima nimirum Iuuenalis de hominum immanitate querela.

Sed iam ſerpentum maior concordia, parcit

Cognatis maculis ſimilis fera &c. a ℭ Nigreſcunt ſenectute.)Cætera fere omnia albeſcunt ſeneſcentia,qđ ob caloris intrinſeci defectũ accidere philoſophi perhibent. b ℭ χρυσόκερας.) Ideſt auricornu, χρυσός enim aurũ, κέρας cornu. De eo Strabo lib.7.& Ply.ca.xi.li. quarti. c ℭ Byzantio oppido.)Hæc urbs(authore Euſebio lib.tempoꝝ)cõdita eſt circa Olympiadẽ triceſimã,quom apud Romanos Tullius Hoſtilius imperio potiret.Eam condidit Byzas.Claudianus in Eutropium.

a gatiſ,adeo ut ſiquæ defecerint,cõgruant uniuer-
ſæ,laſſataſq; ſubſtollant uſq; dum uires ocio re-
cuperentur.Nec in terra cura ſegnior. Excubias
nocte diuidunt, ut exſomnis ſit decima quæq;.
b Vigiles ponduſcula digitis amplectuntur, quæ
ſi forte exciderint,ſomnũ coarguant. Quod ca-
uendũ erit,clãgore indicãt. Aetatem in illis pro-
dit color. Nigreſcunt [a] enim ſenectute. Venia-
c mus ad promõtoriũ χρυσόκερας [b] Byzantio [c] oppi-
do nobile,antea Lygos dictum, quod a Dyrra-
chio [d] abeſt ſeptingentis undecim milibus paſſu-
um. Tantum enim patet inter Adriaticũ mare,
d & Propõtidem. In Cœnienſi quoq; regione nõ
longe a Flauiopoli colonia Byziæ oppidũ quon
dam [e] Arx Terei regis,nunc inuiſum,& inacceſ-
ſum Hirũdinibus,& deinceps alitibus alijs, quã-
e q̃ [f] Thebas,qđ illa mœnia ſæpius capta ſint, aſ-
pernentur ſubire.Nam inter cætera habere illas
quiddam [g] præſciũ,inde noſcitur,qđ lapſura nõ
petunt culmina, & aſpernant peritura quoquo
f modo tecta.Minime certe a diris [h] auibus impe-
tuntur,nec unq̃ præda ſunt ut ſacræ. Cibos non
ſumunt reſidentes, ſed in aere [i] capiunt eſcas, &
hauriunt. ALter [k] Iſthmos in Thracia eſt ſimili-
g bus anguſtijs,& pari latitudine arcti maris. Cui9
littora duæ urbes utrinq; ſecus oſtentant. Pro-
pontidis oram inſignit Pactyæ,Melanem ſinum
Cardia,qđ [l] in cordis faciem ſita ſit, dicta Cardia
h eſt. Omnis aũt magnus Helleſpontus ſtringitur
in ſtadia ſeptẽ,qbus ab Europa Aſiaticam plagã
uindicat. Hic quoq; urbes duę Abydos Aſię eſt,

Conditor hoc Byzas, Conſtantinusq; uidebũt. Diodorus,& Polybius tradũt a Byzantio,qui urbi imperauit ita appellatam. Iuſtinus lib.9. ſcribit a Pauſania Spartanoꝝ rege conditã, ac per annos ſeptẽ ab eo poſſeſſam. Deinde, uariante uictoria,nũc Lacedæmonioꝝ,nunc Athenienſiũ uiris habitatã. Ammianus lib.22.aſſerit Byzantiũ fuiſſe Atticorũ coloniã. Auſonius in urbium Catalogo facit Byzãtiũ Romę, Carthaginiq; omnino par. Et Claudianus in Eutropiũ Eunuchum.

Vrbs etiam magnæ,quæ dicit æmula Romæ. Eius ſitum unico tñ Diſticho Ouid. explicat primo Triſtium.

Quaq; tenent ponti Byzantia littora fauces,
Hic locus eſt gemini ianua uaſta maris.

De eius conditoribus,nominibus,qđq; ante Conſtantinũ principẽ ab Antonio Seueri filio, Antonina dicta ſit, & quo anno in Turcarum poteſtatem uenerit ex Euſtachij ſententia Raphael Volaterranus explicat li.7. Plura Strabo lib.ſeptimo. Stephanus de Vrbibus. Herodo.lib.5. d ℭ A Dyrrachio.) Eadem Ply.ca.xi.quarti,& Capella li.6. e ℭ Quondã arx Terei regis.) Ruſus ex Plynio capi.xi. quarti. Fabulã hanc eleganter pluribus carminib9 refert Naſo.6.Meta.libro. Veram autem hiſtoriã leges apud Pauſaniã circa finem Atticæ. Et Seruiũ Ecloga ſexta Virgilij ſuper illud, Aut ut mutatos &c. f ℭ Quamq̃ & Thebas,qđ illa.) Sumptũ ex ca.24.decimi Ply. g ℭ Quiddã pſciunt.)Ex Plyn.loco eodem. Ad idem facit quod ſcribit ca.35.decimioctaui. Tempeſtate imminẽte hirundo tã iuxta aquã uolitat,ut penna ſępe percutiat. Virg.primo Georgicoꝝ. Aut arguta lacus circum uolauit hirundo. h ℭ A diris auibus.) Sumptũ ex ca.24.decimi Caij Ply. i ℭ In aere cibos capiunt.)Sumptum itẽ ex eodẽ libro, & capite Caij Ply. DE hirundinibus plura notatu digna refert Diuus Ambro.5.Hexameron ca.17. k ℭ Alter Iſthmos.)Alterum dicit cõparatione eius Iſthmi, quo Peloponneſus exili ceruice nectitur cõtinẽti, de quo capite ſuperiori dictũ eſt. l ℭ Cardia qđ in cordis faciẽ ſita ſit.)Græci καρδίαν, cor nũcupãt.

& Seſtos Europæ. Deinde[a] contraria inter ſe promontoria Maſtuſia Cheronneſi, ubi finitur Europæ ſinus tertius. Sigæū Aſiæ, in quo tumulus eſt κυνόσσημα dictus, Hecubæ ſepulcrum, & turris Proteſilai[b] delubro data. Finibus Thraciæ a ſeptemtrione Iſter obtenditur, ab oriente Pontus, ac Propōtis. A meridie Aegęū mare. INter[c] Tenedum, & Chium eſt Claros inſula, qua Aegeus ſinus panditur. Ab dextra Antandrū nauigantibus ſaxum eſt. Hoc enim uerius, q̃ inſula meruit cognominari. Id quoniā uiſentib⁹ procul capræ ſimile creditur, quā Græci αἰγά nuncupant, Aegeus ab eo ſinus dictus eſt. A[e] Phalario Corcyrę promontorio, ad nauis effigiem ſcopulus eminet, in quem transfiguratam Vlyxis nauem crediderūt. Cythera, quæ a Malea abeſt, quinq; milibus paſſuum, Porphyris[f] antea nomen fuit.

Stephanus aliter nominis huius originē interpretatur, quod uidelicet Hermochare diuina faciēte, cor uictime raptū a coruo, in Thraciæ partē illam delatū fuerit. Abydos, & Seſtos urbes, inq̄t Mela, Leandri, & herus amore pernobiles. Extat de hoc ipſo amore apud Muſæum libellus. Itē apud Naſonē perdegans epiſtola. a ℂ Deinde contraria.) Ply. id ipſum ſic explicat. Dein promontoriū Cheronneſi Maſtuſia aduerſum Sigęo, cuius in fronte obliqua Cynoſsema. Ita appellat̃ Hecubę tumulus, ſtatio Achęorū. Turris, & delubrum Proteſilai &c. κυνόσσημα, canis ſepulchrum ſignificat. Fingūt Hecubam Priami cōiugē poſt tot aduerſa, in canē fuiſſe conuerſam. κυνῶν Canis, σῆμα ſepulchrū. Fabulā refert Naſo. 13. Meta. libro. De qua inter cætera. Rictuq; ad uerba parato Latrauit conata loqui. Locus (extat & ex re. Nomen habet. Ex Ply. ca. xi. quarti, & Strabone libris. 13. & 14. Pomponio Mela lib. ſecūdo ſumpſit hæc Solinus. b ℂ Proteſilai delubro.) Scribit Homerus ſecundo Iliados, Proteſilaum cū quadraginta nauibus pro Gręcis ad Troiam nauigaſſe, quē ex cunctis Græcis primū ex naui in littus incidentem, uir Dardanus interemit. Cui⁹ mors magnū uxori, magnum deſolatę domui, magnum etiam bellacibus ſocijs deſyderiū reliquit. Lege Domitium Sylua tertia quinti Syluarum Statij. Eadem cū Solino ſcribit Mela in. 2. DE Thracię limitib⁹ in principio huius capitis dictū eſt. c ℂ Inter Tenedum, & Chium.) Verba Plynij, quem hoc loco æmulatur Solinus hæc ſunt. Aegęo mari (inquit) nomen dedit ſcopulus inter Tenum, & Chium uerius, q̃ inſula ex nomine a ſpecie capræ, quæ ita a Græcis appellatur, repente in medio mari exiliens. Cernunt eum a dextra parte Andrum nauigantes ab Achaia, dirū, ac peſtiferum. Quid de hac denominatione ſcribant Strabo. M. Varro, Pacuuius, Martianus, refert Hermolaus in fine capitis. xi. quarti Plynij. d ℂ αἰγά.) A nominatiuo αἴξ αἰγός. i. Capra. Alij Aegęum dictum uolunt, ab Aegęo Neptuni filio, & Theſei patre, qui, ut canit Catullus, in id mare, pręcipitem ſeſe ſcopulorum e uertice iecit, Amiſſum credens immiti Theſea fato. Feſtus Pompeius Aegęum mare appellatur (inquit) q᷑ ita crebrę in eo ſunt inſulæ, ut procul aſpicientibus ſpecies caprarum uideantur. Siue q᷑ in eo Aegea Amazonum regina, perierit. Siue q᷑ in eum Aegæus pater Theſei ſe præcipitauerit. e ℂ A Phalario.) Eadem ſcribunt Ply. ca. 12. libri quarti, & Martianus libro ſexto. Plynius autē uocat promontoriū hoc Phalacrium. Strabo, Ptolemæus, & Stephanus φάλακρον, Martianus uti Solinus Phalariū. Fabulam de Vlyſſis nauis in ſcopulum conuerſione, refert Naſo Transformationū libro q̃rtodecimo. Neritiæq; ratis uiderunt fragmina &c. DE Cytheris Plynius ibidem. Dicta autem (ut Stephanus author eſt) ἀπὸ κυθήρου τοῦ φοίνικος. i. a Cythero Phœnicis filio. f ℂ Porphyris.) Nomen ſumptū a purpurarum captura ingenti. Gręci enim πορφύραν purpuram dicunt, & πορφυρίδα, ueſtem purpuream. Hæc quoq; inſula, ut Stephanus author eſt, κυθηραία λέγεται.

Pronius.

cinossima grece
canis sepulcrum
latine

porphyris grece
purpura latine

DE CRETA INSVLA, DEQVE alijs plurimis ad eã pertinentibus. CAP. XVI.

a PRonius [a] eſt Cretam dicere, q̃ abſoluere
in quo mari iaceat. Ita enim circũflui illi⁹
nomina Græci permiſcuerunt, ut dum
alijs alia inferunt, pene obduxerint [b] uniuerſa.
b Quanta poſſumus tamen fide in deſignanda, o-
peram locabimus, nequid hæreat [c] ſub ancipiti.
Inter ortum porrigitur, & occaſum tractu lon-
giſſimo, hinc Græcia, inde Cyrenis obiacentib⁹.
c A ſeptẽtrione Aegæis, & ſuis, id eſt Creticis æſti
bus uerberatur. Ab Auſtro Libycis undis per-
funditur, & Aegyptijs. Conſtipata centum [d] urbi
bus, ſicuti perhibẽt, qui prodige [e] lingua largiti
ſunt, ſed magnis, & ambitioſis oppidis, quorum

PRONIVS.) Inſularum, quæ in noſtro mari ſitæ ſunt, quædã ſingulariter magnæ, quædã minores a Græcis dici ſolent. Sunt aũt magnæ Cyprus, Creta, Rhodus, Eubœa, Lesbos, Sicilia, Sardinia, Cyrnos. Reliquę ab ijs cõparatione quadã, minores nuncupanẽ. Hæc in operis ſui exordio retulit Appianus. In Creta inſula, ſiue uera, ſiue fabuloſa expetas, mira plurima facta narranẽ. De miris ijs igitur ſcripturus Solinus in Cretã inſulã hoc capite, ſtilum uertit. Imitatur aũt more ſuo Ca. Plynium cap. 12. libri quarti. Ipſa Creta (inquit) latere ad Auſtrum, altero ad Septemtrionẽ, inter ortum, & occaſum porrigiẽ, centum urbiũ clara fama &c. Eius ſitum, ac terminos, lege apud Ptolemęũ ca. 17. lib. tertij. Eudoxus (ut Strabo refert lib. 10.) ipſam in Aegęo ſitam eſſe pelago tradit, cuius ſententiæ nõ aſſentiẽ Strabo, ſed ipſam inter Cyreneam, & Græciã eſſe dicit, eũ ipſum Strabonẽ adeas, q̃ null⁹ Cretã exequitur copioſius. Ariſtotelis uerba ſunt ex ca. 8. ſecũdi Politicoꝝ. Videtur (inquit) hæc inſula ad principatũ Gręciæ nata, ac pręclare ſita. Cuncto namq; imminet mari, cum fere Græci omnes circum mare ſint poſiti. Abeſt enim, hinc modicũ a Peloponẽſo, illinc uero ab Aſia, a loco qui circa Triopium, & Rhodũ. Quare imperiũ maris obtinuit Minos, ac iſularum, alias ſubegit, alias uero dudũ incultas habitari fecit &c. Quamuis Cretenſiũ reſpublica optimis legibus fuerit inſtituta, plura tamẽ ab eius legiſlatore contra morum honeſtatem ſancita ſunt, ut de uxoꝝ diuorcijs, ne filioꝝ multitudine patres grauarentur. Rurſus uitandæ prolis gratia cũ maſculis concubitũ exercere. Id Ariſto. retulit in Politicis. Timęus refert Thalonẽ Cretenſem maſculã Venerẽ naturæ crimẽ omnino contrariũ, primũ perpetraſſe. Hinc fortaſſis natum illud τρία κάππα κάκιστα. Tria. k k k. peſſima, Quod ad Cretenſes, Cappadocas, Ciliceſq; referunt. Quãuis diuus Auguſtinus ca. 3. de Grãmatica de tribus Cornelijs dictum putet. Fuerunt autẽ ij Cornelius Sylla, Cor. Cinna, Cor. Lentulus. Sunt, qui huius nefaſti ſceleris initiũ in Orpheũ uatẽ. Plures, qui in Thamyrã quendã retorquendũ cenſeãt. Inter alia uitia, mẽdaciũ Cretenſibus peculiare fuiſſe ex uerſiculo, quẽ in epiſtola ad Titũ refert Paulus, eiuſdẽ eſt. Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται κακὰ θηρία γαστέρες ἀργοί. Cretenſes ſemper mẽdaces, malæ beſtiæ, uentres pigri. Auguſtinus ſcribit eũ uerſiculũ in libris Epimenidis inueniri. Hinc factũ eſt, ut a Græcis κρητίζειν pro mentiri prouerbiali figura dici cęptum ſit. Ouid. 1. de Arte amandi. Non hoc, quæ centũ ſuſtinet urbes Quãuis ſit mendax Creta negare poteſt. Sunt & alia de Cretẽſibus uſurpata prouerbia. Vt κρῆς κρῆτα. Et κρῆς πρὸς αἰγινήτην. In eos, qui fraudibus mutuis ſeſe circũuenire conanẽ. Vtriuſq; enim inſulę gentẽ ob improbos mores male audire ſolitã eſſe hiſtoriæ tradunt. b ℭ Obduxerint.) Legitur & oblimauerint, idẽ tamen utriq; ſenſus. i. texerint, & uelut limo cooperuerint, ut uix dignoſci queant. c ℭ Nequid hęreat ſub ancipiti.) Nequid ſub dubio relinquaẽ, prouerbialis figura ſumpta a locis tranſitus difficillimi, quæ cũ attigerimus, qua tranſeundũ ſit, ſubdubitare, ac hęſitare ſolemus. Vtitur ea Plautus in Amphitrione, in Mercatore, & in Pſeudolo. Terentius in Eunucho. Perſius ſatyra ſecũda. A Marco Tullio dictum eſt. Res hęret in ſalebra. d ℭ Conſtipata centũ urbibus.) Qui ſcribũt Cretã conſtipatam centum urbibus, ut Virgilius, Horatius, Lucanus, Ouidius, Papinius, ſequuntur Homerũ ſecundo Iliados. Vnde eã Hecatompolin nominat, quaſi centurbiã dicas. Decimo autem nono Odyſſeæ dicit eiuſ inſulæ eſſe nonaginta urbes, quam diuerſitatem Strabo diluit libro decimo. Centum Cretę urbium nomina magna ex parte enumerant Homerus ſecundo Iliados, Strabo in decimo, Plynius cap. duodecimo quarti, Ptolemæus capite. 17. libri tertij, Stephanus de Vrbibus. e ℭ Qui prodige lingua largiti ſunt.) Sunt qui legant, qui prodige linguam largiti ſunt. Sunt rurſus exẽplaria in quibus

principat⁹ eſt penes Gortynam, Cydonã, Gnoſſon, Therapnen, Cyteum [a], Liſſon. Doſiades eã a Crete [b] nympha Heſperidos filia, Anaximander a Crete rege Curetum, Crates Aeriam prius dictam, mox Curetim. Nonnulli etiã a temperie coeli [c] μακαρόνησον appellatam prodiderũt. [d] Prima mari potuit nauib⁹, & ſagittis. [e] Prima literis [f] iura iunxit. Pyrrhicen docuit Pyrrho [g] repertore. Eq̃ſtres turmas prima docuit laſciuas uertigines implicare. Ex qua diſciplĩa bellicæ rei uſus dat⁹.

ſcriptum eſt, qui prodige lingua locuti ſunt. Hæc ultima lectio cęteris placet magis. Si prodige lingua largiti ſunt, legendum ſit, ſubintelligendũ erit, centum urbes Cretæ prodige lingua largiti ſunt. Intelligit autem Græcos, M. Cato, & Caius Sempronius aſſerunt Græcos impudenti iactantia frequẽter effundi. Eiſdem præterea tum leuitatẽ, tũ loquacitatẽ plerũq; tribuũt. Hinc a Iuuenali dictum eſt. Et quicquid Græcia mendax Audet in hiſtoria. Ply. quoq; ca. quinto lib. tertij Græcorũ genus in ſuam gloriã effuſiſsimũ eſſe dicit. Euſebi. in lib. Pręparatiõis docet Græcos ſcriptores aliorũ ſcripta ſibi tribuiſſe, id quod Sylius lib. 14. Siculis tribuit. a ¶ Cyteum Liſſon.) Tam uaria ſunt i hac parte exẽplaria, ut quæ ſit uera lectio dignoſci nequeat. Interdũ enim Scylion ſcriptum eſt, ſępe Cylion, aliquãdo Schyliſſon, nonnunq̃ Cyliſſon. Sũt qui reponãt Scylletion. Sed neq; Homerus, neq; Strabo, neq; Stephanus, neq; Pomponius, neq; Plynius ipſe, quẽ Solinus ubiq; ſequitẽ. Sed neq; alter quiſpiam ex iis, quos legerim, aliquam in Creta urbẽ huius nomenclaturæ poſuit, etſi Stephanus dicat σκυλλάκιον εἶναι κρήτης ὄρος. Vnde forſitan moti ſunt, qui Scylletion legendũ putarũt. Ego ſi diuinare liceat, ex uariarũ lectionũ ſimilitudine, repoſui, Cyteum Liſſon, de quibus Plynius, & Ptol. in Creta. Sunt qui Gythiſſon, aut Lycaſton, uel Lyction, ſiue Olyſſon, de quibus omnes, reponendũ putãt. Sed hæc aliorũ iudicio relinquẽda. b ¶ A Crete nympha.) Eadẽ ſcribunt Plynius, & Capella. Stephanus dicit dictã a Crete Iouis, & Ideæ nymphæ, filio. Diod. Siculus lib. 4. nomẽ accepiſſe dicit a Creta Iouis coniuge. Libro aũt ſexto ait Cretem fuiſſe inſulæ illius regem uetuſtiſſimũ. Vnde & nomẽ inſulæ. Euſeb. lib. tẽporũ aſſerit Cretã dictã a Crete indigena, quem aiunt (inquit) unũ Curetarũ fuiſſe, a quibus Iuppiter abſconditus eſt, & nutritus. Hi Gnoſſon ciuitatẽ in Creta condiderũt, & Cybeli matri templum. Capite aũt tertio decimi Præparationis, dicit Cretũ quondã fuiſſe primũ, qui Crete regnũ tenuit, a quo Creta nomẽ accepiſſe uidetur. c ¶ μακαρόνησον.) Ideſt felicẽ inſulã. Plynius μάκαρων eãm dici ait. i. beatam. Alia μακαρόνησος eſt ſeptem dierũ itinere ſupra Thebas Aegypti, Herodotus lib. 3. Fructuũ bonitas declarat Cretę inſulæ coeli temperiem. Veteribus perſuaſum eſt, quicquid in Creta naſcitur, infinito præſtare cęteris eiuſdem generis, author Plynius ca. 8. uiceſimiquinti naturalis hiſtoriæ. Ea inſula hac tempeſtate uina omniũ excellentiſſima procreat. Vnde in Obſcęno carmine. Vuæq; qualis flaua nõ legit Crete. d ¶ Prima potuit nauibus.) Seneca Tragędus in Hippolito. O magna uaſti Creta dominatrix freti, Cuius per omne littus innumerę rates Tenuere pontũ, quicquid Aſſyria tenus Tellure Nereus peruium roſtris ſecat. Hucuſq; Seneca. Cretenſes in prioribus annis (authore Strabone lib. 10) nauigandi principatũ tenuerunt. Vnde in ueteris prouerbij ſermonẽ uulgatũ eſt. Siquis, quæ nouit ſe ignorare diſſimulet. Cretes neſcit pelagus. Meminit Tarręas in prouerbiorũ Collectaneis, ὁ κρὴς τὴν θάλατταν. hodie quoq; Cretenſibus inter nauigandi peritos, nõ infimus locus datur. e ¶ Sagittis.) Fuiſſe eam ſagitandi peritã, oſtendit Strabo pueros arcubus (inquit) inter arma Cretenſes ſaltibus exercent, quos principio Curetẽ illis oſtendiſſe ferunt. Scribit Diod. in ſexto Apollinẽ arcus, ſagittandiq; fuiſſe repertorem. Qua ex cauſa (inquit) Cretenſes precipue arcu delectati ſunt, quẽ Scythicũ nominarũt. Hinc a Virgilio. 3. Georg. dictũ eſt. Craſſamq; pharetrã. Scribit in Attica Pauſanias, Græcorũ nemini præterq̃ Cretenſibus, ſagittis uti inſtitutũ patriũ fuiſſe. f ¶ Prima literis iura iunxit.) Cõuenit inter omnes Cererem primã in Creta leges reperiſſe. Diod. in. 6. Tradiẽ (inquit) a nõ nullis illã (de Cerere loquens) leges quoq; dediſſe, quibus homines iuſte uiuere aſueſcerent. Idẽ ſcribit Ply. ca. 56. libri ſeptimi. Ouid. 5. Meta. Prima dedit leges. Cauſam ponendi leges explicat Hora. Saty. 3. primi Sermonũ inquiens. Ne quis fur eſſet, neu latro, neu quis adulter. Lucretius libro quinto. Inde magiſtratũ partim docuere creare, Iuraq; conſtruere, ut uellent legibus uti. Poſſet & hoc ad Minois leges referri; ſed non ſunt primũ ab eo inſtitutæ leges. Veritas aũt habet, primũ Moſen a Deo edoctũ, hominibus leges tradiꝺiſſe. g ¶ Pyrrhicen docuit Pyrrho reptore.) Sic eñ ex Plynio legẽdũ cẽſuim⁹. Saltationẽ (iq̃t) armatã Curetes docuere. Pyrrhicen Pyrrh⁹, utrãq; in Creta c. 56. li. ſeptimi. Dio. Sicul⁹ li. 6. ait Curetes reperiſſe cũ armis ſaltãdi modũ. Itẽ primos omniũ greges coegiſſe, aliſq; mãſuefeciſſe pecora. Scribit Martian⁹ in. 9. Cretes ad Citharã ſolitos dimicare. Græcarũ inſup urbes multas ad lyrã, leges, decretaq; publica

recitaſſe. Taletem præterea Cretenſem cytharæ ſuauitate cōpertū eſt, morbos, ac peſtilentiā fugauiſſe. Scribit Strabo lib. 10. Curetem inſtituiſſe, ut ſaltationem, quā Pyrrhicam appellauerit, ſaltarent. a ℂ Studiū muſicū.) Apollinē (inquit Diod. in ſexto) Citharæ, eiuſq; muſicę reptorē ferūt. Euſebius ca. 2. ſecundi Præparationis tradit Theatrū, Muſicā, Harmoniāq;, a Dionyſio fuiſſe repertam. Idem Euſebius ca. 3. decimi eiuſdē operis. Itē Caius Plynius ca. 56. li. ſeptimi, Amphionē ſcribunt Muſicę fuiſſe

a Studium [a] muſicū inde cęptum, cū [b] Idæi Dactyli modulos crepitu, ac tinnitu æris deprehenſos in uerſificum ordinē tranſtuliſſent. Albet [c] iugis montium Dyctinei, & Cadiſchi, qui ita excandeſcunt, ut eminus nauigantes magis putent nubila. b Præter cæteros Ida eſt, qui ante ſolis [d] ort⁹ ſolem uidet. Varro in opere, qd' de littoralib⁹ eſt, etiā ſuis tēporibus affirmat ſepulcrū [e] Iouis ibi uiſitatum. Cretes Dianā religioſiſſime uenerant,

repertorē. Macrob. in principio ſecundi de Somnio Scipionis, modulos crepitu, tinnituq; ęris deprehenſos Pythagoræ philoſopho tribuit. Sed credendum eū perfeciſſe, qd' ab Idæis Dactylis repertum fuerat a principio. b ℂ Idæi Dactyli.) Stra. lib. 10. & Diod. Siculus li. ſexto ſcribunt Idæos Dactylos a mōte Ida, & denario digitoꝝ numero fuiſſe nūcupatos. Fuerūt aūt qnq; fratres, mares, totidēq; ſorores. Alij dicunt eos duos alij tres, plures centum, alij aliter. Inter authores conuenit eos ignis uſum, æris, ferriq; naturā, quoue modo fabricarentur, in loco, quē Berecynthiū dicunt, inueniſſe. Ob idq;, ac alia plura repta, ſtultā gentilitatē diuinos eis honores tribuiſſe. c ℂ Albet iugis montiū.) Montes ſunt in Creta, quos Albos uocant. Ply. ca. 34. ſextidecimi. Eoſdē Cretæ montes ca. 12. li. q̄rti enumerat idē Plynius. Vocat aūt eoꝝ unū Cadiſcū. d ℂ Ida ante ſolis ortum, ſolem uidet.) Strabo lib. 10. In medio (inquit) ubi latiſſima panditur Creta inſula mons Idæus ſurgit, Cretenſiū cunctorū celſiſſimus, quaq; uerſum circuitū habens ſtadioꝝ ſexcentoꝝ. Idipſum qd' Solinus de Ida monte ſcribit, reperies apud Plyniū ca. xi. ſecundi naturalis hiſtorię. Diod. autem Siculus lib. 17. id Idæ Phrygiæ, nō Cretę monti tribuit. Mons Ida (inquit) ut quidā fabulantur, ab Ida Meliſſei ſortitus nomen eſt. Eſt aūt omniū mons hic, qui circa Helleſpontum ſunt montes eminentiſſimus. In eius medio extructum antrū eſt dijs accipiendis accōmodū. In eo Alexander de tribus Deabus iudiciū habuiſſe dicit̄. In Ida mōte rariſſimū quiddā, ac ſupra hominū opinionē reperitur. Nā circa canis exortū in ſummo mōtis uertice penitus tranquillus aer ex omni parte efficit, ne is locus aliquē uentoꝝ flatū ſentiat. Illic nocte durante, ſol radios ſuos emittere conſpicitur, non quidē ut illius forma circularis appareat, ſed magis ut eius fulgor in partes multas late conſpiciatur, ueluti ſi ignis multū terrę horizontē corripuerit. Nec multum poſt ſplendor ille totus in magnitudinē quandā unā coarctatur, donec dimidij ſtadij ſpaciū efficiat. Die autem adueniente, integra ſolis magnitudo, lucem inducit. Interpres Dionyſij.

Ante ortus ſolis phibent q̄ fulgere ſole. Idipſum Lucre. 5. de Rerū natura libro, ijs uerſib⁹ explicauit.

Quod genus Idæis fama eſt e montibus altis
Diſperſos igneis orienti lumine cerni.
Inde coire globum quaſi in unū conficere orbem.
Nec tamen illud in ijs rebus mirabile debet
Eſſe, qd' hæc ignis tam certo tempore poſſint
Semina confluere, & ſolis reparare nitorem &c.

Hoc uidetur ſignificaſſe Maro in fine 2. Aene.

Iamq; iugis ſummę ſurgebat Lucifer Idæ.

Quod de Ida monte dictū eſt, idipſum etiānū Caſſio monti accidere oſtenditur infra ca. 47. e ℂ Sepulchrū Iouis.) Quāuis conſtans authoꝝ fuerit opinio fuiſſe in Creta Iouē ſepultū, de loco tamē ubi natus, & educatus fuerit inter Arcades, & Cretes certamen aſſiduū. Arcades enī apud ſe tam natū, q̄ educatū Iouē cōſtanter affirmāt, eo potiſſimo argumēto, qd' in Arcadia locus ſit, qui κρητέα uocat̄ παῤῥάσιον cognomēto. Arcadū, & Cretenſiū de hac ipſa re certamen Callimachus in hymno Iouis ijs ferme uerbis cecinit.

Iuppiter aereis cum te ſibi uendicet Ide
Montibus, Arcadieq; utri mendacia iactant.

Hinc exiſtimat Parrhaſius quarto Thebaidos a Papinio dictum eſſe.

Venit & Idæis ululatibus ęmulus Azan,
Parrhaſijq; duces.

Nympharū, a quibus Iuppiter nutritus eſt, nomina, ſunt θεισόα, νέδη, ἀγνώ. Marcus Cicero tertio de Natura Deoꝝ libro, tres Ioues fuiſſe tradit. Vltimum Cretenſem, Saturni, & Rheę filium. Hic cū adoleuiſſet, & totum fere orbem ſubegiſſet, a Cecrope rege uetuſtiſſimo primum deus appellatus, eiq; ara, & ſacrificia inſtituta. Tandem ætate (ut ait Ennius) peſſumata, in Creta uita commutauit, & ut rudis gentilitas credidit, ad Deos abijt. Eum Curetes filij ſui curauerunt, deco-

rauerūtq; eū, & ſepulchrū in Creta, ac in Gnoſo oppido ſepulchrum conſtruxerūt, in quo antiquis Græcis literis inſcriptū fuerat. ὁ ζεὺς τοῦ κρόνου, id eſt, Iuppiter Saturni fili⁹. Sepulchri Iouis in Creta meminerunt Ennius in ſacra hiſtoria. M. Varro in eo opere, qđ de littoralibus inſcribit̃. M. C. tertio de Natura Deoꝝ. Diod. Siculus lib. quarto. Mela lib. 2. Euſebius ca. 3. tertij Præparationis. Lactā. ca. xi. lib. primi. Itē Cyprianus in libro de origine, & generibus Idoloꝝ. Adeas etiamnū ſi libuerit Politianū iure inter ueteres numerandū c. 35.

βριτόμαρτιν[a] gentiliter nominantes, quod ſermone a
noſtro ſonat uirginē dulcem. Aedem numinis
præterꝗ̄ nudus ueſtigia nullus licito ingreditur.
Eā ædes oſtentat manus Dædali. Gortinā amnis
Lethæus[b] præterfluit, quo Europā Tauri dor- b
ſo Gortinij ferūt uectitatam. Hidem Gortinij, &
Cadmū[c] colunt Europæ fratrem, Ita enim me-
morant. Videtur hic, & occurrit, ſed die iam ue-
ſperato auguſtiore ſe facie uiſendum offerens. c
Gnoſsij Mineruam[d] ciuem deam numerant, pri
mūq; apud ſe fruges[e] ſatas affirmant, audacter
cū Atticis cōtendētes. Ager Creticus[f] ſylueſtriū
caprarū copioſus ē. Ceruo[g] eget. Lupos, uulpes,

primæ Centuriæ, quo loco in hanc ſententiā permulta diſſeruit copioſe. Iuppiter qđ in Creta à Capra nutritus eſt, αἰγίοχος cognominatus eſt, ab ὀχὴ & αἰγός, i. a cibo, & capra. Vel, ut placet alijs ab ἔχειν, qđ tenere ſignificat, & αἰγίδος qđ Aegide utatur, quaſi Scudigerum dicas. Arctois populis mos eſt quoq; (lacte ferino Infantes nutrire ſuos. Id quod ex Phauorini ſententia ca. i. duodecimi ſuarū Noctium dāmnat Gellius, qđ infantes ipſi ferarum mores trahant, quarū lacte fuerint educati. a ¶ βριτόμαρτιν.) Britomartem, quā etiam Dictynnā dicunt, in Creta genitā fuiſſe tradūt ex Ioue, ac Acamarchide Euboli Cereris filij. Hæc retia ad uenandū inuenit, ex quo & Dictynna eſt cognominata. Conſuetudine Dianæ utebat̃, qđ cauſam præbuit, ut qdā Dictynnā, Dianāq; eandē eſſe exiſtimarēt. Quā deam ſacris, tēplisq; Cretenſes coluere, author Diod. in ſexto. Hiſtoriā refert Virg. in Cyri. Stra. li. 10. Lyctus (inquit) ante Emporiū habet, qđ Cherōneſus appellatur, ubi Britomartis ædes ſacra eſt. Cretenſibus cultā Dianā oſtendit Ouidius tertio Faſtoꝝ.

Pallada Cecropidę, Minoia Creta Dianā &c. Scribit M. Varro fuiſſe q̄dā ſacra, ac ſacella, in quibus nefas erat Scorteū aliquod. i. e pellibus factū, ſiue morticinū adhiberi. Id (ut Naſo Faſtoꝝ primo canit) in ſacris Carmentis maxime ſeruabat̃. Hinc obſeruatū uideri poteſt, ne ædē Britomartis quiſpiam, prꝑterꝗ̄ nudus ueſtigia licito ingrederet̃. b ¶ Amnis Lethęus.) Sunt codices, in quibus Line⁹, alij, in quibus Lennius ſcriptū eſt. Sed quom nullū in Creta huius nominis amnē reperiā, exiſtimo legendū, Lethęus. Strabo lib. 10. Eā Gortynā uidelicet, perlabit̃ totā Lethęus amnis. Hic uero (inqt) ortū traxit ex Lebena. Ptolemęus p̄terea hanc urbem, & Lethęū amnē, ſub eiſdē gradibus collocauit. Exiſtimant nō nulli Lethęum dictū, qđ penes eū Hermione Cadmi mariti oblita fuerit. Ply. ca. 1. duodecimi Natur. hiſt. (qđ ab hoc loco haud alienū eſt) Gortyne (inquit) in inſula Creta iuxta fontē Platanus una inſignis utriuſq; linguę monumētis, nunꝗ̄ folia dimittēs. Statimq; ei Græciæ fabuloſitas ſupfluit, Iouem ſub ea cū Europa concubuiſſe. c ¶ Cadmū colunt Europæ fratrē.) Nō ignoro eſſe uetuſtos codices, in quibus nō Cadmū, ſed Adymnū ſcriptū ſit, ſed quom nullus Adymnus inter Agenoris filios reperiat̃, placet ut Cadmū legas, quod & impreſsi Solini quidā codices retinēt. De Cadmo, et Europę fratribus notiora ſunt omnia, ꝗ̄ ut hoc loco aſcribi debeāt. d ¶ Gnoſsij Mineruā ciuē numerāt.) Diodori Siculi uerba ſunt ex ſexto Bibliothecę. Tradūt (inquit) Palladē in Creta, ex Ioue apud fontes Tritonis fluminis ortā, ex quo Tritonia dicta, & nūc quoq; apud eos fontes, ubi nata eſt, huic deæ ſacrarūt. Palladē aūt, & Mineruam eandē eſſe, ſciunt omnes. e ¶ Fruges ſatas.) Concordāt omnes a Cerere primum repertas fruges, & quidē, ut Diodorus ait, anteꝗ̄ Proſerpinā genuiſſet. Nā poſt filiæ a Plutone raptū, frumenta omnia, tū in Iouis odiū, tū propter dolorē amiſſæ filiæ, incendiſſe ferunt. In Attica autē non niſi poſt raptū filię fruges monſtraſſe conſtat. Fruges aūt reperit, quæ forte inter alias herbas naſcebantur ignotę cæteris. Contendunt igit̃ Cretes in Creta inſula, in qua nata eſt, Cererē primū ſeruiſſe fruges. Ioſephus ca. 4. primi Antiquitatū Iudeoꝝ, ſcribit Cain primū terrā araſſe. Lege Probum, & Seruiū primo Georgicoꝝ ſuper illud. Vnciq; puer monſtrator aratri. Item Plyniū cap. 56. ſeptimi. f ¶ Sylueſtriū caprarū.) Ariſto. ca. 12. de Admirādis in natura. In Creta inſula (inquit) q̄ Iouē educauit, caprę ſylueſtres, quibus ea regio, ꝗ̄ maxime abundat, ubi ſe primū a uenatoribus uulneratas aliquo telo ſenſerint & cętera. g ¶ Ceruo eget, lupos.) Ariſtoteles capite ſeptuageſimoſecundo, eiuſdem operis. In Creta (inquit) nullos eſſe lupos inquiunt, neq; etiam urſos, neq; ſerpentes, neq; quamuis aliam huiuſmodi, ut rapaceā, aut uenenatā ferā. Hac maxime, ut opinantur, ratione, quod olim

a aliaq́ quadrupedum noxia nuſq̃ educat. Serpẽs nulla. Larga uitis. Mira ſoli indulgentia. Arborarij prouentus abundantes. Nam in huius tantum inſulæ parte repullulāt [a] cęſæ cupreſsi. Her-
b ba ibi eſt, quæ [b] ἄλιμος dicitur. Ea ad morſa diurnam famem prohibet. Proinde, & hæc Cretica eſt. Phalangium [c] aranei genus eſt. Si uiſum quęras, nulla uis corporis, ſi poteſtatem, ictum ho-
c minem ueneno interficit. Lapis quoq́ Idęus [d] Dactylus dicitur inſulæ iſtius alumnus, coloris ferrei, humano polliti ſimilis. Auem [e] Noctuā Creta nõ habet, & ſi ibi inuehatur, emoritur.

natus ſit ibi, atq́ educatus Iuppiter. Ply. cap. 58. octaui naturalis hiſtoriæ. In Olympo (inquit) Macedoniæ monte non ſunt lupi. Nec in Creta inſula, ibi quidẽ non uulpes, urſiue, aut omnino ullum maleficum animal, præter Phalangium. Aranei id genus. Mirabilius in eadẽ inſula ceruos, præterq̃ in Cydonearum regionem non eſse. Item apros, & Attagenas, Herinaceos &c. Diodorus Siculus id Herculis beneficiu tribuit. Antea (inquit) Herculi Cretẽſes cumulatiſsimos honores impenderant, quibꝰ ductus in horum gratiā omnẽ feris beluis inſulam ita purgauit, ut nullũ agreſtius animal in ea deinceps neq́ urſus, neq́ lupus, neq́ ſerpens, neq́ aliud quid ſimile ſit/ repertum. Hæc ideo merita in inſulam contulit, q́d Iuppiter ibi natꝰ, alituſq́ fuerit. a ℂ Repullulant cęſę Cupreſsi.) Sumptum ex Plynio capi. 34. decimiſexti. b ℂ ἄλιμος.) Sunt qui dictionẽ ἄλιμον aſpirationis nota ſcribendam tradãt, alij autem nudam, & ſine afflatu. De ea multa Dioſcorides ca. 128. & Caius Ply. cap. 22. uiceſimiſecundi naturalis hiſtoriæ, interpres Dionyſij ſic de ea inquit.

Gignitur hic Alimos, quam ſi quis momordeat herbam,
Compeſcit diramq́ famem, rabiemq́ diurnam.

Addit Plynius, huius herbæ ſemine linguę ſubdito, non ſentiri ſitim. Hunc effectum, cuius Solinus meminit, Alimo alij non tribuunt. Plutarchus in Sympoſio ſeptem ſapientũ inter Pharmaca nuncupat ἄλιμα καὶ ἄδιψα, quem tum famem, tum ſitim ubrepere cohibeant. Mira ſunt quæ ca. 3. tertij tractatus ſeptimi de Animalibus ſcribit Albertus, ſc. ſ. uidiſse Coloniæ mulierem, quæ ſæpe cibo per dies uiginti, interdũ uero per dies etiamnum triginta manſerit. Subdit maius, ſe uidiſse uirum melancholicum, qui ſine cibo per ſeptem ſeptimanas uixerit, ſumpto interdum tamẽ frigidæ aquæ hauſtu. Plynius in fine undecimi naturalis hiſtoriæ libri, non eſse homini ante diem ſeptimum lætalem mediam. Duraſse & ultra undecimum pleroſq́. Dum hæc ſcriberemus rumor increbuit apud omnes, eſse Auguſtæ Vindelicorũ mulierem quandam, quæ per annos ferme duodeuiginti nunq̃ comederit. Sed cum ſuret a quibuſdam diligentius obſeruata, inuentam fuiſse aiunt canum tandem more cibos quoſdam delicatiores, quos miro aſtu parare fuerit ſibi ſulita, conuorantẽ. Vnde & ea urbe nõ ſine uitæ ſuæ periculo relegatam. Fiunt frequenter hæc, uel lucri, uel conſequendæ apud homines famæ cauſa. c ℂ Phalangium.) Ex Plynio ca. 58. octaui naturalis hiſtoriæ, ut parum ante retulimus. Lege quæ ſcribit idem, cap. 24. undecimi de Phalangiorum natura. Remedia plurima Phalangiorum a Plynio, & Dioſcoride relata ſunt. d ℂ Idæus Dactylus.) Ex Plynio capite decimo triceſimiſeptimi Solinus hæc mutuatus eſt. Nomen habet ab Idæo monte, & δάκτυλος idest, digito, quod ſit digito ſimilis. e ℂ Auem Noctuam.) Noctua, quæ Græcis γλαῦξ, & νυκτιμένη dicitur, ex eo nomẽ habet, q́d noctẽ amet, ac nocte pro die utat. Hæc enim glaucos oculos habens, ſolẽ uidere non poteſt. Nã, ut Ariſtoteles cap. 34. noni de natura animaliũ ſcribit, Noctuę interdiu cernere nequeunt. Noctu uenando cibũ ſibi acquirũt. Verum non tota nocte, ſed ueſpertino, & matutino. Venantur aũt mures, lacertas, uerticillos, & eiuſmodi alias quaſdã beſtiolas. Ex Noctuarũ natura ſumptũ Adagium. Noctuas Aquilis ſimiles facis. Quod Aquilarum uiſus ſit acutiſsimus, belluarũq́ nobiliũ ueſcant carnibus, contra Noctuarum uiſus ſit debiliſsimus, earũq́ uenatio abiectiſsima. Sunt qui Noctuã a Nocticorace non ſeparent, & de Noctuis Ariſtotelem intellexiſse aiunt, cũ inquit ſecũdo Metaph. Sicut Nocticoracũ oculi ad lucẽ diei ſeſe habent, ſic & animæ noſtrę intellectus ad ea quæ ſunt omnium naturę manifeſtiſsima. Noctuarum genus in Creta inſula non eſt. Etiam ſi qua inuecta fuerit emoritur. De Noctua aue lege Ambroſium capite uiceſimoquarto quinti Hexameron. Mirum eſt, quod de ouis Noctuæ libro tertio uitæ Apollonij tradit Philoſtratus. Obſeruare (inquit) oportet, ubi Noctua nidũ faciat, & illius oua mediocriter elixata infanti cõmedenda præbere. Si enim illa commederit, uinum oderit, & modeſtiꝰ deget, quia temperatior fiet naturalis calor. EX Philoſtrati uerbis Adagiũ ortũ uolũt. Noctuino ouo idiget. In bibacẽ hominẽ, & uini appetentiſsimũ. Nigidius tradit Noctuas ſexagenis diebus hyemis cubare, ac eas uoces habere nouẽ.)

a CARYSTOS.) Hæc inſula, ut cap. 12. quarti refert Plynius, dicta eſt, Chalcodotis, Macris, Macra, Chalcis, Ambatias, Aſopis. Dicta autem Chalcis ἀπὸ τοῦ χαλκοῦ .i. ab ære, quod æs ibi primũ repertũ fuerit. Dicta autẽ a Caryſto Chironis filio, ut refert Steph. b ℭ ἐλλοπίας uocãt.) Harũ aquarum meminit Ply. cap. 12. quarti. Rurſus lib. 31. Tibullus li. 4. Cretæis ardens, aut unda Caryſtia cãpis. c ℭ Caryſtiæ aues.) Albertus lib. 23. de Animalibus citat nominatim hunc Solini locũ, cuius uerba

DE CARYSTO, ET IN EA AQVIS calẽtibus, deq; Caryſtijs auibus. De Chalcide, Cycladibus, Io, deq; Delo, inſulis. CA. XVII.

CAryſtos[a] aquas calentes habet, quas ἐλλοπίας uocant.[b] Et Caryſtias[c] aues, quæ flammas impune inuolant. Carbaſa etiã quæ inter[d] ignes ualent. Chalcis[e] eadem habitata eſt apud priſcos, ut Callidemus author eſt, ære ibi[f] primũ reperto. Titanas[g] iñ ea antiquiſsime regnaſse oſtendunt ritus religionũ. Briareo enĩ rem diuinã Caryſtij faciũt, ſicut Aegæoni Chalcidẽſes. Nam omnis ferme Eubœa Titanum fuit regnum. Cycladas[h] autumant inde dictas, quia

qualiacunq; aſcripſi Caryſtę ſunt aues, ut dicit Solinus, & Iorach, quæ innocue flammis inuolãt, ita qđ nec pennis, nec corpore adurantur. Sed illi philoſophi multum mentiuntur. Et puto qđ hoc ſit unũ de mendacijs eorũ. Hæc ille. Putat hoc falſum Albertus, ſed illi aliter. Quid ſi ſimilis naturę uis ijs auibus tribuatur, quã idem Albertus cũ alijs Salamandris, & Pyrali aſcribunt. Albertum pterea arguũt, quę uerisſie ſcribit Auguſtinus ca. 2. uiceſimiprimi Ciuitatis dei. Nec dicit Solinus has aues, nec pennis, nec corpore aduri, ſed quod flammas impune inuolẽt. Nõ minus admiratione dignum eſt, qđ de auibus quibuſdam refert Ariſtoteles cap. 57. eius libri, qui de Admirandis in natura ſcript9 eſt, uidelicet eẽ aues quaſdam, quæ nihil omnino ſentiant. Sed ſatis ſit conſignaſse locum. d ℭ Carbaſa, quæ inter ignes ualent.) Strabo lib. 10. Ad Caryſtũ (inquit) lapis naſcitur, quẽ pectunt, nent, texunt. Inde mannlia conficiuntur egregie contexta. Ea ubi ſordeſcunt, in flamam proiecta, non ſecus emundatur, q̃ ſi macula dneris. Multa eſse, quæ igne abſumi nequeant, ſciunt, qui rerum naturaliũ cõmentaria ſtudioſe legunt. Tradit Ply. ca. 1. deciminoni naturalis hiſtoriæ eſse lini genus, ex quo facta mantilia, ignem nõ ſentiant. e ℭ Chalcis eodẽ habita eſt.) Hæc inſula (ut ante diximus) multis nominibus nomiata eſt apud priſcos. f ℭ Aere ibi primũ reperto.) Scribit Ply. ca. 56. ſeptimi, Cinyrã Agriopę filiũ, æris metalla in Cypro inſula reperiſse, & ca. 2. triceſimi quarti ait, ęs fieri ex lapide, quẽ Calciten uocant in Cypro, ubi (inquit) prima fuit æris inuentio. Capite autẽ duodecimo quarti, in Caryſto inſula aſserit æs repertum primũ. Nec eſt in dictis Plynij repugnantia, quoniã utiq; prima æris repertio Cypro tribuitur, ſed mox (inquit Plynius) uilitas, reperto in alijs terris præſtantiore. g ℭ Titanas in ea.) Cælus inter cæteras Titeam duxit uxorem, ex qua decem, & ſeptẽ filios procreauit, Eos pater ex matris appellatione, cõmuni nomine Titanas nuncupauit. Hos primũ contra Saturnũ, demũ contra Iouem acerrimũ geſsiſse bellũ, tradunt. Sed quom Iouis impetũ (ut canit Heſiodus) ferre non poſsent.

Fit fuga, ſubq; ſolum Titania turba repente
Truditur, & ualidis ibi cogitur eſse cathenis,
Sub Styge Titanes, cęco clauduntur, & Orco,

Seruius ſexto Aenei. exiſtimat Titanas dictos ἀπὸ τῆς τίσεως .i. ab ultione, qđ terra irata eos contra Deos genuerit. DE Bryareo, & Aegęone Gigantibus paſsim omnes. h ℭ Cyclades.) Plynius harum inſularũ nomina referens, tres, & quinquaginta eas eſse dicit. Extra Caryſtum (inquit) in Myrtoo multæ, ſed maxime illuſtres, Claucõneſos, & Begilia, & a promontorio Geraſto, circa Delum in orbem ſitæ. Vnde & nomen traxere Cyclades. De Cycladum nomenclatura, omnes idem fere ſentiunt, Mela, Martianus, Strabo. Græci enim κύκλον circulum, uel orbem dicunt. Seruius autem ſuper tertio Aeneidos exponens illud,

Olearon, niueamq; Paron, ſparſasq; per æquor

Cycladas, a circumeundo dictas uult. Cyclades (inquit) nõ ideo dicuntur, quia in rotunditate ſunt, ſed qđ longo ordine ea circumire neceſse eſt, uel propter promontoria, uel quia naturale eſt, ut concitatiora ſint maria uicinitate terrarum, quas conſtat anhelitum quendam ex ſe emittere. Hæc ille. Sed eſse poteſt, ut idem diuerſam Etymologiam ſortiatur. De ſitu Cycladum uide Ptol. decima Europæ tabula. i ℭ Ios Homeri tumulo.) Quom Homerus tam patriam, quã parentes ignoraret, Apollinis oraculũ conſuluiſse dicitᷣ, quibus ſcilicet paren-

tibus, & qua patria ortus eſset, ſic ab Oraculo reſponſum eſt.
Inſula Ios matrem, nato factura ſepulchrum Progenuit, iuuenũ tu uero ænigma caueto. Aliud quoq; oraculi reſponſum referunt Plutarchus, & Stephanus. Hoc ſcilicet:
Felix, atq; miſer, ſortemq; ad utramq; create Inſula non longe Creta Minoia ab ampla
Noſse cupis patriæ nomen Homere tuæ, Dat matrem, ſed non eſt pater inde tibi.

a licet ſpacijs longioribus à Delo proiectæ, in orbem tamen circa Delum ſitæ ſunt, & orbẽ κύκλον Grai loquũtur. IOS Homeri tumulo cęteras antecedit. Meminiſse hoc loco par eſt poſt [a] primũ
b diluuium Ogygij temporibus notatũ, cũ nouẽ & amplius menſibus diem continua nox inumbraſset, Delon ante omnes terras radijs ſolis illuminatã, ſortitamq; ex eo nomẽ, [b] qđ prima reddita foret uiſibus.
c Inter Ogygiũ [c] ſane, & Deucalionem mediũ æuum ſexcentis annis datur.

DE ORTYGIA INSVLA. Deq; Coturnicibus. CA. XVIII.

d EAdem eſt & Ortygia, [d] quæ clariſsima eſt, in Cycladũ numero multifarie traditur. Nunc Aſteria [e] a cultura Apollinis, nũc a uenatibus [f] Lagia, uel Cynethus. Pyrpile etiam, quoniam & Ignitabula ibi, [g] & ignis in-

Ab ijs ſingulis (inquit Strabo libro decimo) Ius parua iſula abeſt, in qua poetam Homerũ ſepultum eſse aiunt. In antiquis Plynianis exemplaribus, Scyros legebat fuiſse Homeri patria. In Martiano, Naxos. In Solio Chios. Plura de Homeri ſepulchro Barbarus Hermolaus capi. 12. quarti Plynij. De Homeri patria extat nobile Diſtichõ apd Gellium ca. xi. lib. tertij.

ἑπτὰ πόλεις διερίζουσι περὶ
(ῥίζαν ὁμήρου
Σμύρνα, ῥόδος, κολοφών, σα-
(λαμὶν ἴος, ἄργος, ἀθῆναι.

HOC EST.

Septem urbes certant de ſtirpe
(inſignis Homeri,
Smyrna, Rhodos, Colophon,
(Salamin, Ios, Argos, Athenę.

a ℭ Præter primũ diluuiũ.) De Pluribus diluuijs ca. 14. ſupra diſseruimus copioſe. b ℭ Sortitũq; ex eo nomen.) Delos autem dicta eſt, quia diu latuit, & poſt apparuit. Nam, ut tertio Aen. ſcribit Seruius, Gręci δῆλον manifeſtũ dicunt. Vel quod uerius eſt (inquit) quia quom ubiq; Apollinis reſponſa obſcura ſint, manifeſta illic dantur oracula. Plura ibidẽ Seruius ſuper illud. Sacra mari colitur medio. Ply. aũt ca. 12. lib. quarti, authoritate Ariſtotelis ita appellatã prodidit, quoniã repente apparuerit enata. Ad idẽ ſequenti capite aliqua annotabimus. Scribit Thucidides lib. quarto, in Delo nec parere, nec ſepelire, nec canem alere fas fuiſse. Delon inſulam maxime inſignẽ reddũt Apollo, & ſoror eius Diana gentilitatis Dij ibidem orti. Lege abunde Strabonẽ lib. 10. c ℭ Inter Ogygium.) Secundũ computationẽ Euſebij lib. tempoꝝ, multo pauciores inter Ogygiũ, & Deucalionẽ annos reperies, q̃ hic a Solino enumerent. Scribit eni Ogygem fuiſse anno mundi. 3400. Deucalionẽ uero anno. 3672. hoc eſt inter hos, medium ducentis ſeptuaginta annis datur æuum. d

EADEM EST & Ortygia.) Delon fuiſse uarijs nominibus nuncupatã, docet ca. 12. li. quarti Caius Plynius. Ipſa (inquit) longe clariſsima Cycladũ media a templo Apollinis, & mercatu celebrata Delos. Aeglosthenes Cynthiam appellatã dicit. Alij Ortygiã, Aſteriã, Lagiã, Cerham, Mydiã, Cynethũ, Pyrpilen, igne ibi primũ reperto. Ortygia aũt dicta eſt ἀπὸ τῆς ὄρτυγος, id eſt, a Coturnice. Græci eni ὄρτυκα coturnicẽ dicunt. Quidã aſserunt ſic dictã ab Ortygia Aetolię oppido, cuius incolæ olim in Delon nauigarunt, & eam inſulã tenuerũt. e ℭ Aſteria.) Seruius tertio Aene. ſup illud. Sacra mari colitur. Scribit Delon Aſteriam dictã, ab Aſteria Latonæ ſorore, Apollinisq; matertera, quę, ne a Ioue uiciaretẽ, in Coturnicẽ primũ, deinde in lapidẽ uerſa ſub fluctibus latuit. Poſtea ſupplicanti Ioui Latona ſuperferri aquis cępit. Et prima uiſibus reddita eſt. Vnde & nomen ſortita eſt, ut Delos diceretur. Homerus eam quarto Odyſseæ, Aſteridem nominat inquiens.

Saxea nunc medio ſupereminet inſula ponto
Aſteris haud ingens portus dans puppibus aptos,
Quos ſubeant hinc, atq; hinc.

Strabonis autem ætate, nec ad anchoræ quidẽ iactũ prorſus idonea. f ℭ A uenatibus Lagia.) Quaſi leporariã dicas, λαγὼς enim Gręcis, lepus dicit. Stephanus nõ Lagiam, ſed Pelaſgiam nominat. g ℭ Ignitabula ibi, & ignis inuenta ſunt.) Sunt enim Ignitabula,

uenta ſunt. In hac primũ uiſæ Coturnices[a] aues, a
quas ὄρτυγας Græci uocant. Has eaſdem in Lato-
nę[b] tutela exiſtimant cõſtitutas. Nec ſemper ap-
parent. Aduenienda habent tempora[c] ęſtate de-
pulſa.[d] Cum maria tranãt impetus differunt, & b
metu ſpacij longioris, uires ſuas nutriunt[e] tardi-
tate. Vbi terram perſentiſcunt, coeunt[f] cateruа-
tim, deinde globatæ uehemẽtius ꝑperant. Quæ
feſtinatio plerumq; exitiũ portat nauigantibus. c
Accidit enim noctibus, ut uela incidant, & præ-
ponderatis ſinibus alueos inuertant. Auſtro nũ-
q̃ exeunt.[g] Nam metuũt uim flatus tumidioris.
Plurimum ſe Aquilonibus credunt, ut corpora d
pinguiuſcula, atq; eo tarda facilius prouehat ſic-
cior, & uehementior ſpiritus. ὀρτυγομήτρα[h] dicit,
quæ gregem ductitat. Eandem terrę proximan-
tem accipiter ſpeculatus rapit. Ac propterea o- e
pera eſt uniuerſis, ut ſollicitent ducẽ generis ex-
terni, per quẽ fruſtrentur prima diſcrimina. Ci-
bos gratiſsimos habẽt ſemina[i] uenenoꝝ. Quã

ut Feſtus ait, ignis receptacula. Miror quoſdam pro ignitabula, tabula repoſuiſse. Ignem e ſilice (autho re Plynio lib. ſeptimo) Pyrodes Cilicis filius, repert. Vnde a Græcis ignis πῦρ dict⁹ eſt, & inſula Pyrpile, uel, ut placet alijs, Pyrpole, ſiue Pyrpolos. Eundem (ut idem ait) aſseruare in facula Prometheus. Aegypti ſacerdotes (ut refert Diod. in primo) affirmant, Vulcanũ primũ in Aegypto regnaſse, ignẽq; reperiſse, eoq; beneficio, ducem ab Aegyptijs conſtitutum. Cũ enim arbor ictu fulminis in mõtibus cõflagaſset, ligna propinqua hiberno tempore a flamma ſunt compræhenſa. Qua ex re, Vulcanum calore lætatũ, deficiente igne, addidiſse illi nouã materiam, & eo modo continuato igne, alios homines conuocaſse ad eius aſpectum, tanq̃ a ſe reperti. Idem fere, & Lucretius libro quinto ſcribit, inquiens.

Fulmen detulit in terram mor(talibus ignem
Primitus, inde omnis flamma(rum deditur ardor &c.

Taautus in libris de mũdi origine ait Conſtrictione lignorũ fuiſse ignem repertum. Sunt, q ignis inuentionẽ, ac eius uſum Idæis Dactylis aſcribant. Lege Diodo. Siculum libro ſexto, & Euſebium ca. 7. primi præparationis. a ℭ Coturnices aues.) Ex Ply. cap. 23. libri decimi, hæc omnia mutuatus Solinus. Mirum eſt quod quarto de Animalibus tradit Albert⁹. Coturnices. ſ. eſse muſicas in garritu, quom earum uox ſit omnino obſtrepera, ac turbida nullam muſicam ſonoritatem auribus referẽs. Dioſcorides ca. 750. ſcribit Coturnices fieri pugnatiores ſi in cibos earũ addatur Adiantũ, hoc eſt Cincinalis herba. Inter Cæſaris Auguſti Apophthegmata ſic Plutarchus. Auguſtus (inquit) quom accepiſset Erota, qui Aegyptiacas res gereret, emiſse Coturnicẽ, quę cęteras oẽs pugna ſuperaret, eſsetq; ipſa inuicta, & eã aſsam deglutiſse, eo accerſito, atq; agitata quæſtione, nauis malo hominẽ, ubi rẽ cõfeſsus eſt, iuſsit affigi. Medici ſcribunt eſse duo Coturnicũ genera. Nã q̃dã ſunt magnæ colũbis ſimiles, quas Attagines uocari dicunt. Aliæ paruę eſse ſcilicet, q̃s Qualeas uulgo uocãt. Nõ parua inter peritiores oritẽ dubitatio. Sint ne Coturnices eę aues, quas Itali uernacula lingua Qualeas uocãt. Eã rem uerbis plurimis exequitẽ Pius Bononienſis in 4. in Lucretiũ Cõmentario. b ℭ In Latonę tutela.) Quod, ut ante dictũ eſt, Ortygia, Latonæ ſoror in Coturnicẽ auẽ uerſa creditẽ. c ℭ Aduenieđi habẽt tẽpora.) Idipſum plerũq; ſtudioſe ſeruãt, tũ aues caterę, tũ reliqua animantia, q̃ loca mutant. Natura eni duce noſcunt ratiõis expertia, quæ ſint eis tẽpora magis apta. d ℭ Aeſtate depulſa.) Aues, quæ ſunt corpore graui, atq; prępingui, æſtiuo tẽpore longius uolitare formidant. e ℭ Vires ſuas nutriũt tarditatẽ.) Prudẽtis eſt, actionis cuiuſq; proſpicere terminũ, & ex eius cõparatione ea ipſa moderanda actio. Vulgo iactari ſolitũ eſt. Aſini ſuccuſsatio. In eos, q fortiter quippiã aggrediunẽ, idipſum tamẽ uel terminãt ignauiſsime, uel qđ turpius multo eſt, inceptũ deſerũt ante finẽ. Ediſcendum memoria Horatianum præceptum.

Rem tentare pudor, quã uires ferre recuſent. f ℭ Coeũt cateruatim.) Imbecilliora, & timidiora quęq; animalia, inqt Lactã. cõgregantẽ, ut quoniã uiribus tueri ſe nequeunt, multitudine tueantẽ. Fortiora uero ſolitudines appetũt, qm̃ robore, uiribusq; cõfidũt. g ℭ Auſtro nũq̃ exeũt.) Auſter uẽtus plerũq; corporibus inſalubris, Is eni (ut Celſus ait) aures hebetat, ſenſus tardat, capitis dolores mouet, aluũ ſoluit, totũ corp⁹ efficit hebes, humidũ, languidũ. Salubriores ſeptẽtrionales, q̃ Subſolani, uel Auſtri ſũt. Docte de ijs uentis Auicenna primo Canonũ Fen ſecũda ca. 10. doctrinę ſecũdę. h ℭ Ortygometra.) ὀρτυγομήτραν Græci Coturnicũ regẽ nũcupant, ex ὄρτυξ, & μήτρον. Vide diuũ Herony. ca. xi. ſecundi aduerſus Iouinianũ hęreticum. i ℭ Semina uenenoꝝ.) Facit animantis complexio, ut quę uni ſunt

ſalubria, ſint alteri pernitioſa. Exiſtimat Auicennã ſecundo Canonis, nutrimentũ Coturnicũ ab Elleboro, eſse propter ſpiſsitudinẽ cõplexionis. Diuus Ambroſius ca.9. tertij Hexameron. Elleboꝝ (inquit) periti locunẽ, eſcam eſse, & alimoniã Coturnicũ, eo qđ naturali quodã tẽperamẽto ſui corporis, uim pabuli nocentis euitent. Et enim ſi ratione medicinę plerumq; ad ſalubritatẽ humani corporis temperatur, cui uidetur eſse contrariũ, quãtomagis proprietati naturæ ad cibum proficit, qđ medica manu conuertitẽ ad ſalubritatẽ; Facit, quod ſcribit Alexander in prologo Problematum. Itẽ qđ ſcribit Galenus in libro περὶ κρασέων, i. de Complexionib9. Cicuta (inquit) Sturno, & Coturnicibus Elleborũ cibus eſt, homini autem uenena. Lucretius lib.4. inquit,

Prȩterea nobis ueratrum eſt acre uenenum,
At capris adipes, & Coturnicibus auget.
Id quibus ut fiat rebus cognoſcere poſsis.
Principio meminiſse decet, q̄ diximus ante,
Semina multimodis in rebus mixta teneri.

Facit qđ ſcribit Ariſtoteles ca.5. primi Politicorum. Lege Seruium quarto Aen. ſuper illud. Spargens humida mella, ſoporiferũq; papauer. Et Diogenes Laertius in uita Pyrrhonis lib.9. ℂ Venenorum.) Quibuſdã ex ſuꝑ dictis, Veratrorũ uidetur eſse legendũ, quod etiã Hermolaus Barb. adnotauit. a ℂ Damnauerunt prudentum menſæ.) Ply. ca.23. lib. decimi. Coturnicibus ueneni ſemen gratiſsimus cibus. Quã ob cauſam eas damnauere menſis. Simulq; Comitialẽ propter morbũ deſpui ſuetum, quẽ ſolę animaliũ ſentiũt præter hominẽ. Auicenna ſecũdo Canonis. Ex comeſtione carnis Coturnicũ timeẽ Tetanus, & Spaſmus, nõ quia cõmedunt Elleborũ tantũ, immo quia in ſubſtantia earũ eſt hęc uirtus &c. DE Comitiali morbo lege Corneliũ Celſum ca.23. li. tertij. Plura reperies tũ apud Plyniũ, tũ apud Dioſcoridẽ. b

EVBOEA.) Hæc, ut Strabo, & Stephanus teſtantur. Eubœa heroicę indolis matrona cognomẽ tradidit. Alijs placet, eam ſumpſiſse nomẽ ab antro quodam, quod in littore ſitũ eſt, in Aegęũ uergens pelagus, Bouis aula nuncupatũ, ubi Io Epaphum peperiſse fertur. Eam ipſam inſulã cap.12. libri quarti Ply. his uerbis exponit. Eubœa & ipſa (inquit) auulſa Bœotię, & a modico interfluente Euripo, ut ponte iungatur. Ad meridiẽ promontorijs duobus Geræſto ad Atticã uergente, & ad Helleſpontũ Caphareo inſignis. A Septẽtrione Ceneo. Nuſq̃ latitudine ultra.xl.M. paſsuũ extendiẽ, nuſq̃ infra.xx. M. contrahit. Sed in longitudine uniuerſæ Bœotiæ, ab Attica, Theſsaliã uſq; prętentã in.cl. mil. paſsuũ. Circuitu uero.ccclxv. Abeſt ab Helleſponto parte Capharei.ccxxv. Aſserit idem Ply. c.90. ſecũdi, Maris impetu Eubœam a Bœotia aliquando auulſam. Nunc Eubœam inſulã Nigrũ pontũ nuncupãt, uel a Ponti nigredine, uel a ponte potius, quo latere Euripi continenti iuncta eſt, ſic cognominatã. Ea inſula anno a CHRISTI natali quadringenteſimo.70. ſupra Milleſimũ in Turcarum poteſtatẽ redacta eſt, cũ eam quadringentarũ nauiũ, & ducentoꝝ triremiũ claſse, equitũq;. 100. Mil. inuaſiſsent. Chalcide urbe.30. die expugnata, atq; ſubuerſa. c ℂ Quem uocant Euripũ.) Compoſitũ nomen, ut uidetur, ex ἐυ, bene, & ῥιπίζω, flo, excito, uentilo, qđ locus ille uentis quibuſdã flantibus (ut ait Liuius) bene excitetur, uentileturq;. Græci præterea ἐυρίπιστον inſtabilẽ dicunt, & inconſtantẽ. Sicq; is locus ab effectu ſortitus nomen eſt. Plura de Euripi inconſtantia cõgeſsit Eraſmus ꝓuerbio.855. primæ Chiliados referens Plynij, Melæ Pomp. T. Liuij, Senecæ, ac Boetij uerba. Ioannes Maria Catanęus, notatu digna refert in cõmentarijs tertiæ epiſtolæ lib. primi Plynij Cęcilij. Strabo li. nono ſic inquit. De ipſo etenim Euripi refluxu, tantum ſolũmodo dicere ſatis eſt, qđ die quolibet, ac nocte ſepties curſum tranſmutat. Cauſa uero alibi ſcrutanda eſt. Titus Liuius lib.28. circa principiũ, ab urbe condita exiſtimat quoſdã uentos concitos illic flantes, huius uniformis reciprocationis cauſam eſse. In eo loco diſcrepat Liuius a cęteris, aſserẽs eum non ſepties die ſicut fama fert tẽporibus ſtatutis reciprocare, ſed temere in modum uenti nunc huc, nunc illuc &c. Aſcribam huic loco. M. T. uerba ex tertio de Natura Deoꝝ lib. Sed non

a ob cauſam eas damnauere[a] prudentum menſæ. Solum hoc animal præter hominem, morbum patitur Comitialem.

DE EVBOEA INSVLA. CAP. XVIIII.

b EVbœa[b] tam modico æſtu diuidua eſt a Bœotiæ continenti, ut dubitandum ſit, an numerari inter inſulas debeat. Nam latere, quem uocant[c] Euripum, terræ ponte iungitur, c & per fabricã breuiſsimæ machinæ aditur pede. Cenęo promontorio uadit in ſeptemtrionem, duobus alijs in meridiem extenditur, quorũ Geræſtos ſpectat Atticã, Caphareos ꝓminet

in Helleſpontum. Vbi poſt Ilij excidiũ Argiuã a
claſſem [a] uel Mineruæ ira, uel, qđ certior prodidit memoria, ſydus Arcturi grauibus affecit caſibus.

DE PARO INSVLA, AC Sarda lapide. CA. XX.

MArmore [b] Paros nobilis a Delo oppi- b
do frequẽtiſſima, prius tamẽ Minoia,
q̃ Paros dicta. Nam ſubacta a [c] Minoe, quoad in
Creticis manſit legibus Minoiã loquebant̃. Pręter marmor dat, & Sardam [d] lapidem, qui mar- c
more quidẽ præſtat, inter gemmas uero uiliſſimus dicitur. Naxon a Delo [e] duodeuiginti milia paſſuũ ſeparant, in qua Strongyle oppidũ. Sed

omnia (inquit) Balbe, quæ curſus certos, & conſtantes habẽt, uel ſeruant, ea deo potius, q̃ naturæ tribuenda ſunt. Quid Chalcydico Euripo in motu identidẽ reciprocando putas fieri poſſe conſtantius? Quid freto Sicilienſi? Quid Oceani feruore illis in locis, Europam, Libyamq; rapax ubi diuidit unda? Quid æſtus maritimi, uel Hiſpanienſes, uel Britannici, eorumq; certis temporibus, uel acceſſus, uel receſſus ſine deo fieri nonne poſſunt? Hæc ille. Euripi philoſophus quom diu, multumq; ingenio laboraſſet, qua nam ratione eę ſeptenę Euripi reciprocationes fierẽt. Id quoniam reperire nõ potuit, ſeſe in Euripi fluctus præcipitem dedit. Quandoquidẽ (inquiens) Euripus Euripum non habet. Euripus Euripnm habeat. Sũt qui falſo Ariſtoteli tribuãt, cũ de re neutiquã futura loqui libet, Prouerbiali figura dici cęptũ. Euripus prius ſtabit. Megara apud Senecã in Hercule furente ſic loquit̃. Priusq; multo uicibus alternis fugax Euripus uada ſtabit Euboica piger. a ℭ Argiuã claſſem.) Minerua propter Caſſandræ eius ſacerdotis ſtuprum, uel (ut placet alijs) qđ ei capto Ilio, Græci ſacrificare noluerint, eis in patriã redeuntibus grauiſſima tempeſtate fatigatis, circa Caphareum Eubœę promontorium, naufragio cauſa extitit pereundi. Reuera autẽ conſtat, ut ait Seruius, Græcos tẽpeſtate laboraſſe Aequinoctio uernali, quoniã manubiæ Mineruales .i. fulminia, tempeſtates grauiſſimas cõmouent. Res autẽ & hiſtoria ſic habet. Nauplius Palamedis pater dolens filiũ ſuũ factione interemptũ, quom uideret Græcos tẽpeſtate laborare, montẽ Caphareũ aſcendit, eleuata facula, ſignũ dedit uicini portus. Quare decepti Gręci, inter aſperrimos ſcopulos, naufragiũ pertulerũt. Lege Senecã Scęna ſexta Tragœdiæ octauæ. Lex eſt apud Iureconſultos lib. 47. Digeſtorũ tit. nono. L. ne piſcatores nocte lumine oſtenio, fallant nauigãtes, quaſi in portum aliquem delaturi, eoq; modo in periculũ naues, & qui in eis ſunt, deducant, ſibiq; execrandã prædam darent. Pręſidis prouinciæ religioſa conſtantia efficiat. b

MARMOR PAROS.) Propter marmor, & Sardam lapidẽ quæ in Paro inſula proueniunt, de hac inſula Solinus hoc loco determinat. Eſt aũt Paros inſula una ex Cycladibus, marmore nobilis, ut inquit Plynius ca. 12. libri quarti. Nomen autẽ habet a Paro Iaſonis filio, uel nepote. Multis aũt eam nominibus fuiſſe nuncupatã, author eſt Nicanor ἐν ταῖς μετονομασίαις. Nã uocatam dicit Pactiã, Demetriada, Zacynthum, Hyrian, Hyleeſſan, Minoan, Cabarnin. Hæc & plura Stephanus de Vrbibus. Plynius eam Plateam dictã ait, quo loco fortaſſis Pactiam, non Plateã legendũ eſt. Propter Parij marmoris nitorẽ, ac mirã pulchritudinẽ a Theocrito Ecloga ſexta prouerbiali figura dictum eſt de Galatheæ pulchritudine. Marmore candidior Pario. Item ab Horatio Ode. 19. primi Carminũ de Glycera amica. Vrit me Glycerę nitor ſplendẽtis Pario marmore purius. c ℭ Subacta a Minoe.) Quom Cyclades inſulæ uacuæ eſſent cultoribus, Minos Iouis, & Europæ filius, Cretenſium rex, cuius terra, mariq; imperiũ potens erat, ac claſſe ualens plurimũ. Is multas ex Creta colonias in Cycladas inſulas miſiſſe fertur. Et cũ earum plurimas adeptus eſſet, populis diuiſit. Aſię quoq; partẽ maximã poſſedit. Eapropter & non nullæ inſulæ, portusq; Aſiæ a Cretenſibus, Minoeq; nomẽ ſumpſere. Lege Diod. Siculũ li. 6. Ob cãdorẽ marmoris huius iſulæ, niueã Paron uocauit Maro. 3. Aen. Seruius. 1. Aen. ſup illud. Argentum. Pariuſue lapis circumdatus auro. Dicit hunc lapidem eſſe candidiſſimũ Lideum nomine. Ply. ca. 5. triceſimiſexti. Omnes (inquit) tantũ candido marmore uſi ſunt e Paro inſula, quem lapidẽ, cępere Lychniten appellare, quoniã ad lucernas in cuniculis cęderet̃, ut author eſt Varro, multis poſtea candidioribus repertis. d ℭ Sardam lapidem.) Ply. ca. 7. triceſimiſeptimi referens loca plurima, in quibus hic lapis proueniat, nullã facit de Paro inſula mentionẽ. Sed fieri potuit, ut de Sarda lapide alterum quempiã Solinus fuerit imitatus. e ℭ Naxum a Delo.) Ply. ca. 12. quarti nat. hiſtorię.

Naxus(inquit)a Delo.xviij.mil.paſ.cũ oppido,quã Strongylen.Dein Dian.Mox Dionyſiada a uinearum fertilitate.Alij Siciliã minorẽ,aut Calliopolin,appellarunt.Patet circuitu.lxxv.mil.paſ.Dimidioq; maior eſt q̃ Paros. a ❡ Hoſpita Libero patri.) Dian inſulã a Thracibus derelictã,Cares, duce Naxo,Polemonis filio,poſſederunt.Is inſulã ab ſe pro Dia Naxon dixit.In ea inſula Dionyſius.i.Liber pater,relictam Ariadnen a Theſeo,uxorẽ duxit,ac (ut ferunt fabulæ) in cœlũ tranſtulit. Naxij aiunt, Dionyſiũ apud eos fuiſse nutritum,quapropter fuiſse ſibi inſulã acceptiſsimam, & ab ea Dionyſiada poſtmodũ appellatam.Ouid.3.Metamorpho.

Naxon ait liber curſus aduertite ueſtros,
Illa mihi domus eſt, uobis erit hoſpita tellus.

Dia autem dicta eſt ab Ephialte, & Otho fratribus, quoniã in ea, ut heroes,culti fuerint.Alijs placet a Ioue.i. ἀπὸ τοῦ Διός. Diã cognominatã,qđ is ex ea inſula aduerſus Titanas,impetum fecerit.Longã hiſtoriam refert Diod.Siculus lib.6.Ob eã,quã retulimus hiſtoriã.Virg.3.Aen.

Bacchatamq; iugis Naxon,uiridemq; Donyſam,

Non immerito nuncupauit. b ❡ Sũt Cyclades plurimæ.) Ante diximus a Plynio,tres & quinquaginta nominatim referri Cycladas.Cycladũ inſularum ſitum,appingit Ptolemæus decima Europæ tabula.

a Naxos Dionyſia priuſq̃ Naxos dicta,uel qa hoſpita Libero [a] patri,uel qđ fertilitate uitium uincat cæteras. Sunt præterea Cyclades [b] plurimæ, ſed in ſupradictis præcipuũ eſt,quod memoriæ debeatur.

DE ICARO INSVLA, ET PYTHAgora philoſopho. De Melo, Carpatho, Rhodo, & Lemno inſulis, ac Atho montis umbra. CAP. XXI.

b DE Sporadibus eſt [c] & Icaros [d] quæ Icario mari nomen dedit. Hæc inter Samũ, & Myconum procurrentibus ſaxis inhoſpita,ac nullis ſinibus portuoſa ob inhumana litc tora infamis eſt. Vult ergo [e] Varro Icarum Creten ibi naufragio interijſse, & de exitu hominis impoſitũ nomen loco. Nam in Samo [f] nihil nobilius,q̃ Pythagoras ciuis,qui mox offenſus [g] fa

c DE SPORADIBVS eſt.) Sporades Græci ex ſitu nuncupant.Nam σποράδην ſparſim,& σποράδες ſparſos,qđ ſcilicet hę inſulæ in mari ſparſæ ſint. Earum ſitũ,numerũ,nomina,refert Ply.ca.12.libri quarti.Virg.Aeneid.lib.3.nõ uidet diſtinxiſse inter Sporades,& Cyclades,quom(inquit)ſparſasq; per æquor Cycladas. d ❡ Icaros,quæ Icario nomẽ dedit.) A Naxo (inquit Plynius ca.12.quarti)decem,& ſeptem mil.paſsuũ.Icaros,quę nomẽ mari dedit tantundẽ ipſa in longitudinẽ patens &c.idem ſcribit Strabo in fine decimi. e ❡ Vult ergo Varro Icarũ Creten.)Icarus Dædali filius cũ patre fugiens,quom inſulã quandã peteret, in mare decidẽs perijt,a quo & inſula dicta eſt,& pelagus Icareũ uocatũ.Diod.Siculus lib.5.Ouid.tertio Triſtium.

Icarus immenſas nomine fecit aquas.

Fabulam recenſet idem Ouidius octauo Metamor. f ❡ In Samo.)Samos Icario in mari modica inſula eſt,ex aduerſum Miletos ad occidentẽ eius ſita, nec ab ea multo pelagi diſpicitur.Vtrũuis clementer nauigantem alter dies in portu ſiſtit. Ager frumento piger,aratro irritus,fœcundior olíueto.Nec uinitori,nec oleri ſculpitur. Ruratio omnis in Sarculo,& Surculo,quorũ prouentu magis fructuoſa inſula eſt,q̃ frugifera.Cæterũ & incolis frequens,& hoſpitibus celebrata &c.ex Apuleio ſecũdo Floridorũ,quo loco multa de Pythagora,huic ſentẽtiæ quadrãtia reperies.Strabo lib.10.& 14.hanc inſulã fuiſse uarijs nominibus appellatã tradit. Nã dicta eſt (inquit)Parthenia, Anthemus, Melamphylus, Ampelus, Cephalenia, Samothracia, Samos,ut idẽ tradit, dicta eſt,a ſitu,& aſperitate,quod Græci σάμοι ſummitatẽ,ac altitudinẽ dicunt.Qui fabulas conſectantur,mire Samon celebrant,qđ in ea Iuno nata,educata,& Ioui fratri nupta fuerit,author ex Varronis ſententia Lactantius ca.17.primi Diuinarũ inſtitutionũ. g ❡ Offenſus faſtu tyrannico.) Pythagoræ temporibus Polycrates Samius armatis quindecim fretus, Sami inſulæ tyrannidẽ occupauit,author Herodotus lib.3.De qua re ſic Strabo libro Geographiæ quartodecimo.Polycratis tẽpore (inquit)Pythagorã fuiſse,in hiſtorijs tradiderunt.Qui cũ iam tyrannidẽ naſci uideret,urbem deſeruit,& in Aegyptum,& Babylonẽ diſcendi ſtudio abſceſsit.Cũ uero reuerſus eſset, & adhuc perdurare tyrannidem inuenisset,in Italiã nauigans,ibi uitã contriuit. Idem ſcribit Diogenes lib.8. Pythagoras ex Aegypto rediens Samũ,offendẽsq; patriã a Tyrãno Polycrate incubari,Crotonẽ in Italiã perrexit,

ſtu Tyrannico relicta domo patria, Brúto [a] conſule, qui reges urbe exegit, Italiam aduectus eſt. Melos, [b] quam Callimachus Mimallida dixit, omniū inſularum rotundiſsima eſt iuxta Aeoliam. Nam Carpathus [c] ipſa eſt, a qua Carpathiū ſinum dicimus. Nunq̄ ita [d] cœlum nubilū eſt, ut in ſole Rhodos [e] non ſit. Lemnij Vulcanum [f] colunt, ideo in Lemno metropolis Hephæſtia. Præterea oppidum Myrina, in cuius forū mons Athos e Macedonia umbrā iacit. Quod nō fruſtra īter miracula notauerūt, cū Athos a Lemno

ibiq; leges Italis dedit, atq; cum diſcipulis clarus habitus eſt. Ouidius quintodecimo Metamor. Vir fuit hic ortu Samius, ſed fugerat una Et Samon, & dominos, odioq; tyrannidis exul Sponte erat &c. a ℂ Bruto conſule.) Diogenes lib. octauo ſcribit Pythagorā floruiſse Olympiade ſexageſima. Obijſſe autē Olympiade. 70. In Tēporibus Euſebius author eſt, quom uixiſſe annos octuaginta, uel ut placet alijs, nonaginta. Numā autē Pompiliū uiceſimaſeptima Olympiade mortē obijſſe palam eſt. Errant igitur (inter quos qntodecimo Metamor. Ouid. computatur) Qui Numā Pompiliū ſecundū Romanorū regem, fuiſse Pythagoræ diſcipulū, quom Numa annis ducentis nō paucioribus Pythagorā præceſserit. Vnde creditum ſit Numā fuiſse Pythagoræ diſcipulū, explicat. M. C. in principio quarn Tuſcu. Q. Quin etiā arbitror (inquit) ꝓpter Pythagorçorū admirationem, Numā quoq; regem Pythagorçum a poſterioribus exiſtimatum. Nam quom Pythagoræ diſciplinam, & inſtituta cognoſcerent, regiſq; eius æquitatem, & ſapientiā a maioribus ſuis accepiſsent. Aetates autē, & tempora ignorarent propter uetuſtatem, eum, qui ſapientia excelleret, Pythagoræ auditorē fuiſse crediderunt. Liuius primo ab Vr. Con. Quia non extat alius (inquit) falſo Samiū Pythagorā edunt, quē Seruio Tullio regnante Romæ centū poſt annos amplius in ultima Italiæ ora, circa Metapontū, Heracleamq;, & Crotonā iuuenū æmulantium ſtudia cœtus habuiſse conſtat &c. Lege quæ ſcribit Iuſtinus lib. 20. Epitomes in Trogū Pompeiū. b ℂ Melos.) Inſula hæc (ut lib. 10. Strabo ſcribit) inter Cretam, & Peloponeſum ſita eſt. De qua Ply. ca. 12. lib. quarti, quo loco Mimallida a Callimacho nuncupatā refert, quāq; Solinus hoc loco, a poeta illo Melanida uocatā tradat, ut in alterutro (inquit Hermolaus) error ſit. Vetera Solini exemplaria, quotquot uiderim, Memallida, uel Mimallida retinent. Iccirco tam apud Solinū, q̄ apud Plyniū Mimallida Callimachi authoritate legendū eſt. Hāc eandē inſulā Ariſtides Miblida, Ariſtoteles Zephyriā, Heraclides Siphnū, & Acitiam appellant. c ℂ Nam Carpathus.) Inſula contra Aegyptū inter Rhodū, & Cretā media, a qua uicinū mare ad Aegyptū uergens Carpathiū dicitur. Acron Ode. 35. primi Carminū Horatij. De hac inſula lege Ply. ca. 31. lib. quinti. Strabonē lib. 10. Diod. Siculū lib. ſexto. Dicta aūt Carpathos, ut quidam uolunt, ob celerem fructuū maturitatē. Grçcis enim καρπάλιμος uelox, καρπαλίμωσ ſubito dicitur, κάρπιμος fructifer. d ℂ Nunq̄ cœlū ita nubilū.) Scribit Diodo. Siculus lib. 6. Neptunnū iam uirū, ex alia Thelchiniū ſorore ab ſe dilecta, genuiſse liberos, mares ſex, fœmellā unam Rhodon nomine, a qua & inſulā nominatam eſse. Pindarus etiam a Rhodo Nympha dictam ſcribit, ſed eā Nympham dicit fuiſse Apollinis, & Veneris filiā. Quibuſdam placet ſic dictam a roſæ capulo, in eius fundamentis reperto. Græci ῥόδον roſam dicunt. DE Rhodo inſula lege Ply. ca. 31. quinti. Strabonē lib. 14. Plura Diod. Siculus libro ſexto. Eius ſitum habes apud Ptolemçū ca. 2. quinti Tabula prima Aſiæ. e ℂ In Sole Rhodos non ſit.) Ad Rhodi inſulæ gloriā maxime pertinet, qđ in ea multi memoratu digni extiterunt & imperatores, & pugiles, e quibus ſunt Panætij philoſophi progenitores. Circa res ciuiles aūt, & philoſophiā, & artes liberales Panætius ipſe, & Stratocles, & Andronicus Peripatheticus, & Leonidas Stoicus. Ac prius etiā Praxiphanes, & Hieronymus, & Eudemus, Poſsidonius q̄q; Rhodi uixit, & Sophiſticam exercuit, fuit tamē Apamienſis ex Syria, quemadmodū Apollonius Malacus, & Molon. Nam hi Alabandenſes fuere, & Meneclis oratoris diſcipuli. Sed prius Apollonius Rhodū profectus eſt, tandem etiā Molon, ad quē ille inquit, tandē & Molon, ideſt profectus es. Itē Piſander, qui Heracliā ſcripſit poeta Rhodius, & Simias grāmaticus. Aroſtocles qui nūc eſt. Itē Dionyſius Trax, & Apollonius, qui Argonautas cōpoſuit. Alexandrini quidē fuere, Rhodij tamē uocati ſunt. Ex Strabone. 14. Geographiæ libro. Sumpſit hoc de ſole Solinus ex ca. 64. ſecundi Plynij. Rhodi, & Syracuſis (inquit) nunquā tanta nubila obduci, ut non aliqua hora, ſol cernatur. Hinc exiſtimo a Lucano dictū. 8. Pharſaliç. Gnidon inde fugit, claraq; reliquit Sole Rhodon. Et ab Horatio Ode ſeptia primi Carminū. Laudabunt alij claram Rhodon. Claram (inquit) Porphyrio propterea dicit, qđ Soli ea apposita ſit. Hāc inſulā, ſçpe maris obtinuiſse imperiū. Euſebi⁹ in Cronicis author eſt. Ob ingentes pᵹterea Rhodi opes Auratos Rhodijs imbres, naſcēte Minerua Indulſiſse Iouem perhibent. Verſus

Homeri

Homeri de hac re refert Strabo lib. Geographiæ.14. Quoties Turcarum impetũ noſtris etiã tẽporibus hæc inſula ſuſtinuerit, notius eſt, q̃ ut referri debeat. f ℂ Lemnij Vulcanũ colunt.) Vulcanus cũ deformis eſſet, & Iuno mater ei minime arriſiſſet, in inſulã Lemnon ab Ioue pręcipitatus eſt, illic nutrit⁹ ab Sintijs. Alij dicunt in Lemnũ a Ioue præcipitatũ, qđ contra Iouẽ Iunoni matri opem tulerit. Seruius.8. Aeneid. Vulcanus (inquit) ignis eſt, & dicitur Vulcanus, quaſi uolicanus, qđ per aerem uolitet. Ignis enim e nubibus naſcitur. Vnde & Homer⁹ dicit eum de aere pręcipitatũ in terras, quod omne fulmen de aere cadit. Qđ quia crebro in Lemnum inſulam iacitur, ideo in eã dicitur cecidiſſe Vulcanus, ubi eũ Sintiæ nutriuerunt. Claudus autẽ dicitur, quia per naturã nunq̃ rect⁹ eſt ignis. a ℂ Athos ſublimis adeo, ut altior.) Ab ea Lẽnos (inquit cap.12. quarti Ply.) xxij. mil. quę ab Atho. lxxxvij. mil. Circuitu habet. xxij. mil. d. paſſ. Oppida habet Hiphęſtiã, & Myrinã, in cuius forũ Solſtitio, eiaculatur umbram. Græci ἥφαιστον Vulcanũ dicunt. Inde ἡφαιστίας Vulcaniã. Et ἡφαιστεῖον Vulcani templũ. De cultu Vulcani in Lemno Val. Flacc⁹ ſecundo Argonauticon. Et Statius quinto Thebaidos.

Aegęo premitur circũflua Ne-(reo
Lemnos, ubi ignifera feſſus re-(ſpirat ab Aetna
Mulciber ingenti tellure proxi-(mus umbra
Veſtit Athos, nemorũq; obſcu-(rat imagine pontum.

a ſex & octoginta milibus paſſuũ ſeparetur. Et ſane Athos [a] ſublimis adeo, ut altior æſtimetur, q̃ unde imbres cadunt. Quę opinio eo fidem conſcepit, qđ in aris, quas cacumine ſuſtinet, nunq̃ cineres eluuntur, nec quicquam ex aggeribus ſuis
b perdunt, ſed quo relicti fuerint cumulo permanent. In ſummo oppidum Acrothon fuit, in quo dimidio longior, q̃ in alijs terris incolentiũ ætas propagabatur. Ideo inde homines μακρόβιοι [b] Grę ci, noſtri appellauere longæuos.

DE HELLESPONTO, PROPONTIde, Boſphoro Thracio. Decq; Delphinorum piſcium mira natura. CAP. XXII.

c QVartus Europæ [c] ſinus Helleſponto incipit, Mæotidis oſtio terminat̃. Atq; oīs hęc latitudo, q̃ Europã, Aſiãq; diuidit, in ſeptẽ ſtadiorũ anguſtias ſtringit̃. Hic eſt Helleſpontus. Hac Xerxes [d] ponte naualibus

Ex Mela Pom. hæc Solinus mutuatus eſt libro.2. Athos (inquit) mons eſt adeo elatus, ut credatur alti⁹, q̃ unde hymbres cadunt, ſurgere. Capit opinio fidem, quia de aris, quas in uertice ſuſtinet, nõ abluit̃ cinis, ſed quo relinquitur aggere manet. Et parũ infra. In ſummo fuit oppidũ Acroathon, in quo (ut ferunt) dimidio longior, q̃ in alijs terris ætas habitantiũ erat. Græci enim ἄκρον extremũ, & altum dicũt. b ℂ Inde homines μακρόβιοι Gręci.) Ply. ca.10. lib.4. de Atho monte loquens. Oppidũ (inquit) in cacumine fuit. Acrothon, nunc ſunt Vranopolis, Paleotrum, Thyſſus, Cleone, Apollonia, cuius incolæ Macrobij cognominant̃. A Stephano Ἀκροθῷοι hæc urbs dicta eſt. Faciunt ad hunc locũ uerba eiuſdẽ Plynij ca.2. lib. ſeptimi. Cirnios (inquit) Indorũ gentis Iſigonus tradit, annis tricenis quadragenis uiuere. Item Aethiopas Macrobios, & Seras exiſtimat, & qui Athon montẽ incolunt. Cauſam tradit Ariſtoteles Problemate ſeptimo.14. ſectionis. Cur (inquit) qui loca edita, apertaq; colunt, tardius ſeneſcunt, qui autem caua, & paluſtria ocyus? An ſenectus quędã putredo eſt, putret autẽ, quod quieſcit. Nullo modo, aut minus ita afficitur, qđ mouetur, ut aqua profluens, & cõcluſa. Igitur ut locis editis aer undiq; afflante ſpiritu agitatur, ita cauis manet immotus. Ad hæc, locis apertis purus, diuerſus aſsidue propter agitationẽ aer habetur, paluſtribus impurus, idemq; ſemper emareſcit. DE ſpatijs uitæ hominis lege Ply. cap.48. lib. ſeptimi, & Val. Max. tit.14. lib. octaui. Pluſcula congeſsit Cœlius ca.37. undecimi Antiquarum Lectionũ. DE Macrobijs alijs habetur cap.43. infra.

QVARTVS Europæ ſinus.) De quattuor Europæ ſinibus cap.12. dictum eſt. Quemadmodum Solinus a Plynio, ita Martianus a Solino hæc omnia mutuatus eſt. Verba Plynij ex ca.12. q̃rti hæc ſunt. Quartus e magnis Europæ ſinus ab Helleſponto incipiens, Mæotis oſtio finitur. Sed totius ponti forma breuiter ampleẽtanda eſt, ut facilius partes noſcantur. Vaſtũ mare pręiacens Aſiæ, & ab Europa porrecto Cheronneſi littore expulſum anguſto meatu irrumpit in terras, ſeptẽ ſtadiorũ (ut dictum eſt) interuallo Europã auferens Aſiæ, primas anguſtias Helleſpontum uocant. d ℂ Hac Xerxes põte nauibus facto.) Ply. eiſdẽ lib. & ca. Hac Xerxes Perſarũ rex (inquit) cõſtrato in nauibus ponte

duxit exercitum. Porrigitur inde tenuis Euripus.lxxxvi.mil.paſs.ſpatio ad urbẽ Priapũ Aſiæ, qua Magnus Alexander tranſcendit. Inde expatiatur æquor, rurſusq; in Arctũ coit laxitas, Propontis appellatur. Anguſtiæ Thracius Boſphorus, latitudine quingentorũ paſsuũ, qua Darius pater Xerxis copias ponte tranſuexit. Similia ſcribit & Martianus in ſexto. Lege Pomp. Melã circa principiũ lib. primi. Herod. lib. 7. Ex Abydo (inquit) in ulteriorẽ continentẽ ſeptẽ eſt ſtadiorũ traiectus, quẽ pontibus iunctũ ingens adorta tempeſtas, ea oia dirupit, atq; diſsoluit &c. Idem ſcribunt Iuſtinus in ſecũdo. Seneca ſexto de beneficijs lib. Cicero in fine ſecundi de finibus bonorũ & malorũ. Luca. ſecundo Pharſaliæ.

facto permeauit. Tenuis deinde Euripus porrigitur ad Aſiæ urbem Priapũ, quã Magnus Alexander potiundi orbis amore tranſcendit, & potitus eſt. Inde diffuſus æquore patentiſsimo rurſus ſtringitur in Propontidẽ. Mox in quingentos paſsus coarctatur, fitq; Boſphorus Thraci[9], qua Darius copias trãſportauit. [a] HAEC profunda Delphinas [a] plurimos habent, in quibus cauſæ miraculi multiformes. [b] Ante omnia nihil uelocius [b] habent maria, ſic ut plerumq; ſalientes [c]

Tales fama canit, tumidũ ſup æquora Xerxem
Conſtruxiſse uias, multum cũ pontibus auſus,
Europamq; Aſiæ, Seſtonq; admouit Abydo,
Inceſsitq; fretum rapidi ſuper Helleſponti,
Non Eurum, Zephyrumq; timens cũ uela, ratesq;
In medium defferret Athon. Claudianus ſecundo in Rufinum.
Haud aliter Xerxem toto ſimul orbe ſequutus
Narratur rapuiſse uagos exercitus amnes
Et telis umbraſse diem, cum claſsibus iret
Per ſcopulos; tectumq; pedes contemneret æquor. Lucretius libro tertio.
Ille quoq; ipſe, uiã qui quondã per mare magnum
Strauit, iterq; dedit legionibus ire per altum,
Ac pedibus ſalſas docuit ſuperare lacunas,
Et contempſit equis inſultans murmura ponti.

Scribit Herod. in ſeptimo. Terreſtriũ copiarum Xerxis numerũ fuiſse centũ ſeptuaginta. Myriades i. decies ſepties centena milia. Naues quoq; (ut Iuſtinus ait) decies centũ milia numero habuiſse dicitur. De Euripo ca. 19. ſupra abunde diximus. a ℂ Delphinas plurimos habent) Græca dictio Δελφίν, qua longo uſu pro latina utimur. De Delphinis ſic Virgilius quinto Aeneidos.

Prælia ludo
Delphinum ſimiles, qui per maria humida nando
Carpathium, Libycumq; ſecant, luduntq; per undas.

Delphinorũ formam ſic eleganter explicat Naſo tertio Metamorpho. libro.

Falcata nouiſsima cauda eſt,
Qualia dimidiæ ſinuantur cornua lunæ.
Vndiq; dant ſaltus, multaq; aſpergine rorant,
Emerguntq; iterum, redeuntq; ſub æquora rurſus,
Inq; Chori ludunt ſpeciem, laſciuaq; iactant
Corpora, & acceptum patulis mare naribus efflant.

Eorũ impetus in piſces reliquos, elegãter canit Statius nono Thebaidos.

Qualis cæruleis tumido ſub gurgite terror
Piſcibus, arcani quoties deuexa profundi
Scrutantem Delphina uident, fugit omnis in imos
Turba lacus, uiridesq; metu ſtipantur in algas,
Nec prius emerſi, q̃ ſumma per æquora flexus
Emicet, & uiſis malit certare carinis.

Ad idẽ Syllius lib. 15. bell. Punicorũ.

Rapidi ceu bellua ponti
Per longum ſterili ad paſtus iactata profundo
Aeſtuat, & luſtrans natantem ſub gurgite p̃dã
Cũ procul in fluctu piſcem male ſaucia uidit
Abſorbet late permixtũ piſcibus æquor.

Ex Homero 21. Iliados utraq; cõparatio ſumpta eſt. Hinc contrario ſenſu p̃uerbiali figura in Diris ſuis a Marone dictum eſt.

Ante lupi rapient hædi, uituli ante leones,
Delphini fugient piſces, aquilæ ante columbas.

Delphini trãquillo mari laſciuiẽtes flatũ, ex qua ueniãt parte præſagiunt. Itẽ ſpargentes aquã. Itẽ turbãtes tranq̃llitatẽ. Author in fine 19. Caius Plynius. Quæ de Delphinis refert hoc loco Solinus, ſumpta ſunt omnia ex cap. 8. noni Nat. hiſt. C. Plynij. Itẽ ex ca. 12. ſexti. ca. 2. octaui. ca. 48. noni Naturæ animaliũ Ariſtotelis. b ℂ Nihil uelocius habent maria.)

a transſuolent uela nauium. Quoquo eant conjuges euagantur. Catulos edunt. Decimus menſis [a] maturum facit partum. Lucinam æſtiuus dies ſoluit. Vberibus fœtus alunt. Teneros in b faucibus receptant. Inualidos aliquãtiſper proſequuntur. In triceſimum [b] annum uiuunt, quod exploratum eſt in experimentũ caudis amputatis. Ora non quo [c] cæteræ beluæ loco habent, ſed c ferme in uentribus. Contra naturã aquatiliũ ſoli linguas [d] mouẽt. Aculeatæ ſunt ſpinę dorſuales. Cũ ira ſubiacet, [e] ĩhorreſcũt. Cũ animi cõgeſcũt, qbuſdã receptaculis operiunt. Spirare eos [f] in aqs negãt, & uitales auras non niſi in aere ſupero

Plynius ca.8.noni. Velociſsimũ omniũ animaliũ nõ ſolũ marinorũ Delphinus, ſed ocyor uolucre, acrior telo, ac niſi multũ intra roſtrũ os illi foret, medio pene in uentre, nullus piſcium celeritatẽ eius euaderet. Sed affert morã prouidentia naturæ, quia niſi reſupini, atq; conuerſi, non corripiunt, quæ cauſa præcipue uelocitatẽ eorum oſtendit. Nam cum fame concitati fugientẽ in uada ima perſecuti piſcẽ diutius ſpiritum continuere, ut arcu emiſsi, ad reſpirandũ emicant. Tanta ui exiliunt, ut plerũq; uela nauium tranſuolent. Ariſtote. ca.48. noni Naturæ animaliũ. Quin etiã (inquit) de uelocitate huius animalis mira, & incredibilia quædam accepimus. Omniũ enim uelociſsimũ eſſe creditur animaliũ tum aquatilium, tũ terreſtriũ. Superſiliũt etiã malos nauigiorũ maiorũ, quod tũc potiſsimũ euenit, cũ aliquẽ inſectantur piſcem, quẽ deuorent. Tunc enim ſi quem impetũt longius fugit, ad ima gurgitum perſecunt propter famis neceſsitatem, qđ reditus lõgior ſit, retinent ſeſe quaſi ſpacium cogitantes, conuerſi ꝓferuntur, perinde ac ſagitta pernices, ut celeritate oportuna lõgo tranſmiſſo itinere, ad locũ ſpirandi deueniãt. Quo impetu fit, ut ſe eiaculentur, in aerem, & superſiliãt malos nauigiorũ, quæ forte affuerint. Ex hac Delphini in nando agilitate, refert Tarræas adagium, δελφῖνα νήχεσθαι διδάσκεις. Delphinũ nare doces. Senſus eſt.

Id monſtras alijs, quod ſapit ipſe prius. Delphini celeritatẽ eleganter deſcribit Manilius quinto Aſtronomicon.

Cœruleus ponto cum ſe Delphinus in aſtra
Erigit, & ſquammam ſtellis imitantibus exit
Ambiguus terræ partus, Pelagoq; creatur.
Nam uelut ipſe ſcitis perlabitur æquora pennis,
Nunc ſummum ſcindens pelagus, nunc alta profundi.
Et ſentibus uires ſumit, fluctumq; figurat,
Sic uenit ex illo quiſquis uolitabit in undis &c.

a ℭ Decimus menſis.) Ply. cap.8. noni. Agunt (inquit) uere coniugia, pariunt catulos decimo menſe, æſtiuo tempore. Interdũ & binos, nutriũt uberibus ſicut Balæna. Eadem ſcribit Ariſtoteles ca.12. ſexti Naturæ animaliũ. Geſtant utero (inquit) decẽ menſibus. Partus Delphini æſtate, nec ullo tempore alio &c. b ℭ In triceſimũ annũ uiuunt.) Conſtat (inquit ca.12. ſexti Naturæ animaliũ Ariſto.) nõ nullos uixiſſe annos uigintiquinq;, alios etiã triginta quod cognitũ eſt præciſa a piſcatoribus cauda, ut quos ita reddidiſſent mari captos itẽ agnoſcerent, & temporis ſpatium ſcirent. His ſimilia & Ply. omnino refert. Miror Albertum in tam cõformi nobilium authorũ ſententia ſcribere, quarto & uiceſimo de Animalibus libro. Delphinũ eſſe magnæ ætatis, ita ut compertũ ſit aliquẽ, cui (inquit) amputata fuit cauda, centũ annis, & amplius uixiſſe. Sed parui faciendũ Albertum, Ariſtotele, Plynio, Solino, cæteriſq; primæ claſsis authoribus cõtraria ſentientibus. Quadrabit in eum illud Ionis Adagium. Δελφῖνος ἐν χέρσῳ βία, Delphini in terra uis. In eos dictum, qui dijudicant, quod ignorant, & ea, in quibus minus ualent, ſummo conatu aggrediunt. c ℭ Ora non quo cęteræ beluæ.) Ariſto. ca.2. octaui Naturæ animaliũ. Delphini (inquit) & omnes cetacei generis reſupinati corripiunt. Habent enim os ſubter. Vnde fit, ut periculũ minores facilius poſsint euadere. Alioquin pauci admodũ ſeruarentur &c. Eadẽ omnino ſcribit Plynius ubi ſupra. d ℭ Soli linguas mouent.) Ply. Lingua eſt ijs contra naturã aquatiliũ mobilis, breuis, atq; lata, haud differens ſuillæ. De animaliũ linguarũ diuerſitate, Ariſtoteles ca. ultimo ſecundi de Parti. animaliũ. e ℭ Subiacet.) Videtur legendũ, ſubierit.i. ingreſſa fuerit, ſubintrauerit, ſuccreuerit. Virg. primo Georgicorum. Ne ſubeant herbæ. Quid ſi ſubiacens legas, ut ſpinæ, uel pennæ ſubintelligant?
f ℭ Spirare eos in aquis.) Ariſtoteles capite ſecundo octaui Naturę animalium, probat Delphinos ſpirare omnino, quod hij retibus apprehenſi, breui tempore ſtrangulentur, ut qui ſpirandi facultatem emiſerint &c. Idem ubi prius refert Plynius.

recuperare.[a] Pro uoce gemitus[b] eſt ſimilis humano. Certum habent uocabulũ, quo accepto uocantes ſequunt̃. Nam proprie Simones[c] uocantur. Voces hominũ Aquilonis flatu celerius audiunt. Contra Auſtro ſpirante auditus obſtruuntur. Mulcentur a muſica. Gaudent cantibus tibiarum. Vbicunq; ſymphonia eſt,[d] gregibus aduentant. Diuo[e] Auguſto principe in Campania Delphinum puer fragmentis panis primo illexit, & in tantum conſuetudo ualuit, ut alendũ ſe etiam manibus ipſius crederet. Mox cum pluſiſſet puerilis audacia, intra ſpacia eum Lucrini lacus uectitauit. Vnde effectum, ut a Baiano littore equitantẽ puerum Puteolos uſq; ueheret. Hoc per annos plurimos tam diu geſtũ, donec aſsiduo ſpectaculo deſineret miraculũ eſse, qđ gerebatur. Sed ubi obijt puer, ſub oculis publicis deſyderij mœrore Delphin interijt. Pigeret hoc aſseuerare, ni Mecœnatis, & Fabiani, multorumq; præterea eſset literis comprehenſum. In Africano[g] mox littore apud Hipponẽ Diarrhyton Delphin ab Hipponẽſibus paſtus tractandũ ſe prębuit, impoſitos quoq; frequenter geſtauit. Nec populi tantũ manib⁹ acta res. Nam & proconſul Africæ Flauianus ipſe eũ cõtigit, unguẽtis etiam delibuit, qui odoris nouitate[h] obſopitus aliquantiſper pro exanimi iactatus eſt, multiſq; menſibus deſciuit a ſolita conuerſatione.

a ¶ Recuperare.) Sic habent uetuſta omnia, quæ uiderim exemplaria. Alij recipere legendũ putant. b ¶ Pro uoce gemitus eſt ſimilis humano.) Verba Plynij in ſua, hac parte Solinus tranſtulit. c ¶ Simones uocant̃.) Plynius Qua de cauſa (inquit) nomen Simonis omnes miro modo agnoſcunt, maluntq; ita appellari. d ¶ Symphonia.) Græci Symphoniã .i. συμφωνίαν, concentum Muſicum, & uocum conſonantiã dicunt. Quã mira Muſicę uis ſit, aſcribemus ca. 31. infra. e ¶ Diuo Auguſto.) Exemplũ hoc, & ſequentia ex Plynio ſumpta ſunt. Appianus .5. Aegyptiacoꝝ libro, hæc omnia ſe, multoſq; ſecũ alios uidiſse dicit. Eius uerba Græca ſubſcripſimus. καὶ αὐτὸς δ' οὖν εἶδεν περὶ δικαιαρχίαν δελφῖνα ἐρῶντα παιδὸς, καὶ πρὸς παιδικὴν ἐπτοημένον φωνήν. ἀτὰρ οὖν καὶ προσνηχόμενος ὁ ἰχθὺς, ἀνεδέχετο τὸν παῖδα ἐπὶ τῶν νώτων. καὶ τὰς ἀκάνθας περιστέλλων ἵνα μὴ τὸν ποθούμενον χρῶτα ἀμύξῃ. καὶ ἱππηδὸν περιβεβηκότα μέχρι διακοσίων ἀνῆγε σταδίων. ἐξεχεῖτο δ' ἄρα ἡ ῥώμη καὶ πᾶσα ἡ ἰταλία θεάσασθαι τὸν ἰχθὺν ἡνιοχούμενον ὑπὸ ἔρωτος. Hoc eſt. Et quidẽ nos uidim⁹ apud Puteolos Delphinum amantẽ mire puerũ, inclamatũ a puero acciri. Qui etiã adnatans dorſo puerũ admittebat, ita ut pinnæ aculeos, uelut uagina conderet, ne dilectum ſibi corpus laceraret, receptũq; equitis modo inſidentem per magnum æquor ꝑ ducenta ſtadia deferret. Roma igitur, omniſq; Italia confluebat, ut piſcem amoris cauſa uectorem pueri ſpectaret. A Scribam item uerba Ariſtotelis ex ca. 48. noni Naturæ animaliũ. In marino (iquit) genere plurima de Delphinis narrant̃ indicia morũ placidoꝝ initium. Amores quoq; in pueros, & affectus libidinis. Cũ circa Tarentum, & Cariam, ut etiã locis alijs referuntur. Fertur etiã Delphino apud Cariam capto, atq; faucio, ingentẽ reliquoꝝ multitudinẽ cõueniſſe ad portum, immoratãq;, donec piſcator dimiſerit eũ, quẽ cęperat. Tũ omnes ſimul recepto captiuo redijſse. f ¶ Ni Mecœnatis, & Fabiani.) Apud Plyniũ ſic legitur. Pigeret referre (inquit) ni res Mecęnatis, & Flauiani, & Flauij Alſij, multorũq; eſset literis mandata. g ¶ In Africano mox littore.) Et hoc quoq; exemplũ ubi ſupra refertur a Plynio. Alius (inquit) inter hos annos in Africo littore Hipponis Diarrhyti ſimili modo ex hominũ manibus ueſcens, ferenſq; ſe tractandũ, & alludens natantibus, impoſitoſq; portans, unguẽto perunctus a Flauiano Proconſule Africæ, & ſopitus (ut apparuit) odoris nouitate, fluctuatuſq; ſimilis exanimi, caruit hominũ conuerſatione, ut iniuria fugatus per aliquot menſes, mox reuerſus in eodẽ miraculo fuit. Iniuriæ poteſtatum in hoſpitales ad uiſendũ uenientium Hipponenſes in necem eius cõpulerũt. h ¶ Odoris nouitate obſopitus.) Qui unguentis, & odoribus delectantur, molliciei fœmmeæ efficaci plurimum argumento, uel hoc unico Delphini exemplo ſuæ turpidinis commoueri poſsent. Caronde, ſiue, ut quidam uolũt, Phędoni interroganti, quis nam eſſet unguentis delibutus: Ego Ariſtippus (inquit) infelix, & me infelicior Perſarum rex.

a Apud Iaſſum [a] urbem Babyloniȩ puerū Delphi
nus adamauit. Quē dū poſt aſſueta colludia re-
cedentē impatientius ſequiť, arenis inuectus hæ-
ſit. Alexāder Magnus amorē illum numinis fu-
b iſſe interpretatus, ꝑfecit puerū Neptuni [b] ſacer-
dotio. Iuxta eandē urbem (ut Egeſſidemus au-
thor eſt) alium puerū Hermiā nomine per ma-
ria ſimiliter inſidentem cū undoſior fluctus ne-
c cauiſſet, Delphinus ad terrā reuexit, & uelut fa-
teretur reatum, pœnitentiā ſuam morte mulcta-
uit, nec reuerti uoluit amplius in profunda. Sup-
petūt & alia exēpla, ut Arionē [c] tranſeamus, cuius
d exitum annalium fides comprobauit. Ad hæc ſi-
quando laſciuiūt noui fœtus, a maioribus [d] datur
adultior gregi cuſtos. Quo magiſtro, ludere im-
petus incurſantium belluarum addiſcāt, quam-
e quā ibi præter Phocas rara bellua eſt. Plurimus
Thynnus in [e] Ponto, nec alibi pene fœtificāt. Nuſ-
quam enim citius [f] adoleſcunt, ſcilicet ob aquas
dulciores. Illabuntur Veris tempore, intrant

a ℭ Apud Iaſſum urbē Babyloniæ.) Ex Plynio, Strabone, Stephano, reliquis conſtat Iaſſum, ubi hoc accidit, non Babyloniæ, ſed Cariæ urbem eſſe. Ergo dicendū eſt, uerbū Babyloniæ adductū eſſe, cum apud Plyniū, quē Solinus hoc loco ſequitur, nulla Babyloniæ fiat mentio, uel Solinū, qđ Hermolaus exiſtimat, falſo crediďiſſe Iaſſum Babiloniȩ urbem eſſe. Quid ſi Solinus aliquorū opinionē ſecutus ſit, qui Iaſſum urbē Babylonicæ regionis eſſe dixerunt? Sunt qui non Iaſſum, ſed Aſſum falſo legendū exiſtiment. Citat Hermolaus, Oppianū, Aelianū, & Athenȩū huius hiſtoriæ authores. b ℭ Neptuni ſacerdotio.) Id feciſſe creditur, quoniā creditū ē Delphinos Neptuni eſſe eq̄s, eosq; ad iugum religatos, eius currū trahere. Papinius primo Achilleidos.

Tyrrheniq; greges circumq; infraq; rotantur
Rege ſalutato, placidus ipſe arduus undis
Eminet, & triplici telo iubet ire iugales.

Illi ſpumifero &c. c ℭ Arionem tranſeamus.) Huius hiſtoriæ authores ca. 12. ſupra adnotauimus. Non leue gratitudinis argmentū, quod de Arione Cytharȩdo ex Siculo mari a Delphino in Tenarū tranſuecto poetæ fabulanť. Hic enim Arion cū cæteros muſico artificio præſtaret, & circū inſulas quæſtus cauſa uagaretur, ſerui eius arbitrati, plus in pretioſa libertate commodi, q̄ in placida ſeruitute eſſe, cogitare cȩperunt ut domino in pelagus proiecto, bona eius inter ſe partirentur, qui cū cogitationē eorū ſenſiſſet, petijt nō ut dominus a ſeruis, ſed ut innocens ab improbis, ut parens a filijs, ut feliceret ornatū, qua ſæpe fuerat ueſte, quoniā nemo eſſet alius ut ipſe qui ſuū q̄ſtum proſequereť euentū. Quod cū impetraſſet, cythara ſumpta, ſuā cȩpit deflere mortem, quo ſonitu ducti Delphines, e toto mari prænatant ad Arionis cantū. Itaq; deorū immortalium poteſtate inuocata, ſuper eos ſe deiecit, quorū unus Ariona exceptū ptulit ad Thenariū littus. In cuius memoriæ cauſa, q̄ ibi ſtatua eſt Arionis in ea Delphina ſimulacrū affixum uidetur. Pro qua re inter ſydera ab antiquis Aſtrologis eſt figuratum. Serui autē qui per ſe putârāt ſeruitute elapſos tempeſtate, Thenariū perducti a domino cōprehenſi nō mediocri ſupplicio ſunt affecti. d ℭ A maioribus datur.) Ariſto. ca. 48. noni Naturȩ animaliū. Paruos item Delphinos (inquit) magnus aliquis ſemper comitať cuſtodiȩ cauſa. Ply. ait etiā adultos diu comitari magna erga partū charitate. Quo exemplo cōmonemur quanta ſit pueris adhibenda cuſtodia. Rurſus qualis erga filios parentū charitas eſſe debeat. Quærit eodē loco nō ab re Ariſtoteles, quare Delphines in terrā erumpanť. Hoc enim (inquit) interdū eos facere incerta de cauſa dicitur. Addit Plynius ſtatim eos mori tacta tellure. Hinc apud Dionē ſumptū Adagium. δελφῖνος ἐν χέρσῳ βία, Delphini in terra uis. In eos qui ignotū penitus tentare pſumunt. Vt:

Aggrederis cæcus propria cum clade periclum.

Aliud rurſus hinc ſumptum Adagium, Delphinū ſyluis appingit, in eum qui rebus tribuit, quæ ſuapte natura contraria ſunt. Vtitur eo in Arte Poetica Flaccus Horatius. e ℭ Plurimus Thynnus in Ponto.) Plynius capite quintodecimo noni. Thynni (inquit) intrant magno mari Pontum Verno tempore gregatim, nec alibi fœtificāt. f ℭ Nuſquā citius adoleſcunt.) Plynius ex Ariſtotele idipſum aſſerit de omni piſciū generȩ. Piſcium (inquit) genus omne pręcipua celeritate adoleſcit maxime in Ponto. Cauſa multitudo amniū dulces inferentium aquas. Ariſtoteles ca. 17. ſexti Naturæ animaliū. Profecto (inquit) omne piſciū genus celeriter adoleſcit, & precipue in Ponto. Quippe cum ibi incrementum ſingulis diebus plane intelligatur.

De delphino pisce et arione musico

nota de thynno pisce

Et ca.13.octaui eiuſdē operis.Petunt(inquit)pontū paſtus gratia, qui uberior, & cōmodior ibi propter aquarum dulciū admixtionē ſuppeditatꝛ. a ℭ Intrant dextro littore, læuo exeunt.) Ariſtoteles ca.13.octaui Naturæ animaliū.Thurni(inquit)dextrorſum terrā contingentes ſubeunt, ſed remeant contra.Læuum enim in latus ſe admouent,qđ propterea facere dicuntꝛ,quia dextro oculo clarius uident ſua natura,læuo hebetius.Idem ca.15.noni refert Plynius.Piget referre,quibus uerbis hæc ca.7.ſeptimi de animalibus a magno referantur Alberto. Tradit Ariſtoteles ca.17.ſexti Naturæ animaliū libro.Thurnos ꝑ nimia pinguedine dehiſcere,nec pluſ q̄ biennio poſſe uiuere, cuius rei eodem loco, argumentum affert.

dextero [a] littore,læuo exeunt.Hoc inde accidere credunt,qđ dextris oculis acutius cernunt, quā ſiniſtris. a

DE ISTRO FLVMINE. DE FIBRO animali.Deq; gemmis Ponticis. CAP. XXIII. b

ISter Germanicis [b] iugis oritꝛ,effuſus [c] mōte, qui Tauricos [d] Galliæ aſpectat. Sexaginta [e] amnes in ſe recipit, omnes ferme nauigabiles.Septem [f] oſtijs Pontū influit.Quoꝝ c

b ISTER GERMANICIS IVgis oritur.)Cato in Originibus,Danubio,Danas gētes ei⁹ accolas,nomen impreſſiſſe refert.Hodie quoq; Germani,dictione aliquātū per deluxata, ſermone patrio, Dunaw uocant.Danubiū ipſum glacie cōcretū,tum pedibus,tum curru inſidens ſæpius non ſine horrore traieci. Videre frequenter licet,diſruptis glaciebus,equos,currus,ac inſidentes homines in fluminis profundū demergi. De Iſtro, qui & Danubius dicitꝛ,Ply.capi.12.quarti.Vnde hæc Solinus mutuatus eſt. Danubius (inquit) ortus Germaniæ iugis montis Arnobæ ex aduerſo Taurici Galliæ oppidi,multis ultra Alpes milibus, ac ꝑ innumeras lapſus gentes Danubij nominis immenſo aquarū auctu,& unde primū Illyricū alluit,Iſter appellatur,ſexaginta amnibus receptis,medio ferme numero eoꝝ nauigabili.In pontū uaſtis ſex fluminibus euoluitur.Hunc ſecundū poſt Nilū facit Auſonius inquiens.

Illyricus,regnator aquis, tibi Nile ſecundus
Danubius lætum profero fonte caput.

Et Ouidius decima quarti de Pōto, de Scythiæ fluminib⁹,

Innumeriq; alij,quos inter maximus omnes
Cedere Danubius ſe tibi Nile negat.

Dionyſius poeta Iſtrum ſacrū uocat.ῥίνωτδ' ἐξείης ἐπιτέλλεται ἱερὸς Ἴστρος.i.hunc poſt,deinceps exurgit ſacer Iſter.Sacer ideo fortaſsis dicitꝛ, qđ authore Acrone,omnis fons in origine ſua ſacer eſt. c ℭ Effuſus monte.)Hūc montē,unde Iſter effunditꝛ, Plynius Arnobā,Ptol.Abnobā,Cor.Tacitus Arbonā nominat.Verba Taciti ſunt.Danubius molli, & clementer edito montis Arbonæ iugo effuſus plures populos adit,donec in Ponticū mare ſex meatib⁹ erumpit.Septimū enim os paludibus hauritꝛ. Idem Auſonius

Qua gelidum fontem medijs effundo Sueuis.

Claudianus dicit Danubiū in Rhetia mōte naſci.

Prominet Hercinæ confinis Rhetia ſyluæ,
Quæ ſe Danubij iactat,Rhenīq; parentem.
Primo fonte breues &c.

Non miror Herodotū lib.2.&.4.de Iſtri fluminis ortu plurimū oberraſſe, utpote,qđ ſua tempeſtate,Germania nondū cognita exteris fuerit.Nuper, inquit Tacitus de Germania loquens,cognitis quibuſdā gentibus,ac regibus, quos bellū aperuit. Herodoti de Iſtri ortu uerba ſunt ex lib.4.Omnē Europā(inquit)Iſter emetitꝛ,ſumpto ex Celtis initio,qui omniū in Europa ad ſolis occaſum extremi ſunt.Poſt Cinetas,totamq; permenſus Europā ex tranſuerſo ingreditꝛ Scythiam, ijs quæ diximus fluminibus,& alijs multis aquas ferentibus,Iſter fit omniū maximus.Secūdo quoq; lib. idem aſſerit.Tradit idē Herod.lib.4.Iſtrum ſibi ſemper parē fluere,tam æſtate,q̄ hyeme,cuius rei cauſam q̄ ueriſſimā affert.Hunc amnē Syllius,& Papinius Binomiū peculiari epitheto nuncupant. Primo enim Danubius appellatꝛ,ſed cū Iſtriā Thraciæ regionē attingit,Iſter dicitur,a prouincia ſumpto nomine,quā perlabitur. d ℭ Tauricos.)Solini omnia,quæ uiderim exēplaria,Rauracos habēt.Ply. & Ptolemæus Tauricos uocāt.Ammianus lib.22.ſicut uetera Solini exēplaria, Rauracos. Amnis uero Danubius(inqt)oriēs ꝓpe Rauracos mōtes limitibus Rheticis per latiorē orbē ꝓtentus, ac ſexaginta nauigabiles pene recipiens fluuios,ſeptem oſtijs per hoc Scythicū lætus erūpit in mare. Quoꝝ primū &c. e ℭ Sexaginta amnes.)Flumina Danubiū ingredientia ſunt.Porata,ſeu Pyretos, Tiarātus, Ararus,Napares,Ordeſſus,Maris,Atlas,Auras, Tibiſsis,Athrys,Noeas,Artanes,Sci⁹,Angrus, Bongrus, Carnus,Alpis,Lycus,Aenus,Narabon,Darus,Drynus, Tibiſcus,Moſchi⁹,Rhaboſus,Ciabrus,Lauta,Ieraſſus,Sauus,Drauus &c. f ℭ Septem oſtijs pontū influit.)Plynius,& Tacitus ſex tantū oſtia

a primũ Peuce, ſecundũ Naracuſtoma, tertiũ Caloſtoma, quartũ Pſeudoſtoma. Nã quintũ Boreoſtoma, ac deinde ſextũ Spireoſtoma languidiora ſunt cæteris. Septimũ uero pigrum, ac pau-
b ſtri ſpecie, non habet, quod amni comparet. Priora quatuor ita magna ſunt, ut per longitudinẽ xl. miliũ paſsuũ non miſceantur [a] ęquori, dulcẽq; hauſtum incorrupto detineant ſapore. Per uni-
c uerſum Pontũ [b] Fiber plurimus, quem alio uocabulo dicunt Caſtorem, Lutræ [c] ſimilis eſt, animal morſu potentiſsimũ, adeo, ut cũ hominẽ inuaſerit, conuentũ dentium non prius laxet, q̃ cõ-
d crepuiſſe perſenſerit oſſa fracta. Teſticuli eius appetuntur in uſu medelarum, iccirco cũ urgeri ſe intelligit, ne captus proſit, ipſe geminos [d] ſuos deuorat. Mittit Pont⁹ & gemmas, quas a patria

Iſtro tribuũt. Herodotus, Ephorus, Claudianus, Arrianus, Auienus, Rhennius/quinq;. Ammianus li. 22. Val. Flaccus. 8. Argonauticon. Ouid. ſecundo de Triſtibus. Statius. 5. Syluarũ. Mela Pomponius ſeptem. Danubius (inquit Mela) eorũ fluminũ, qui in noſtrũ mare decadũt tantũ Nilo minor, totidẽ q̃t ille oſtijs, ſed tribus tenuibus, reliquis nauigabilibus effluit. Hęc diuerſitas euenit ex eo, qđ quintum, & ſextũ oſtiorũ Danubij lãguidiora ſunt cæteris. Septimũ uero (ut inq̃t Sol.) pigrũ, ac paluſtri ſpecie nõ habet quod amni cõparet. Nomina oſtiorũ Danubij referunt Plynius, Strabo in ſeptio, Marcellinus li. 22. Clarius Ptolemęus ca. 10. tertij Tabula noua Europæ. a ℭ Non miſceantur ęquori.) Id accidit ferme fluminibus omnib⁹, quę curſu concito ęquora ingrediunť. Bibi ego nauigans interdũ dulcem aquam fluminũ non minus decẽ milib⁹ paſsuũ ab eorũ fluminũ oſtijs in mari diſtans. Inter admiranda in natura enumerat Ariſtoteles, qđ hyeme Danubius adeo plerunq; cõgeletur frigore, ut etiam equitantibus deſuper tutiſsimũ p̃ſtet iter. Eodẽ loco ex ſententia ſcribit idẽ, Iſtrũ eſſe Germanię fluuiũ ad Boream maxime diſcurrentem, at lambentẽ Peonas. In primo autẽ Meteororũ libro, ubi oſtendit maximos fluuios ex maximis profluere mõtibus, ex Herodoto, & aliorum ſententia locutus. Iſtrũ fluuiũ ex Pyrenęo monte, quẽ ad occidentẽ æquinoctialẽ montẽ eſſe in Celtica regione oriri ſcribit. Sæpe eñi nobiles authores repies alibi ex ꝑpria, alibi ex aliorũ ſentẽtia fuiſſe locutos. Idipſum Seruius Grãma. 7. Aen. multis uerbis demouſtrare conať, ſuper illud. Nec Pręneſtinę &c. Albertus quoq; nõ nihil ad Ariſtotelis excuſationẽ ſuffragatur ca. 3. ſecundi tractatus ſecundi Meteororũ. Id multo honeſtius, q̃ Ariſtotelẽ in hijſce rebus ignorantiæ redarguere. b ℭ Per uniuerſum Pontũ Fiber plurimus.) Fiber, ut quarto de Lingua latina Varroni placet, dictus eſt ab extrema ora, qđ is dextra, & ſiniſtra fluminis maxime uideri ſoleat. Antiq eñ Fibrũ extremũ dicebant. Idem refert Feſtus de uerborũ ueterũ ſignificatione libro ſexto. Seruius primo Georgicorũ dicit Fibros eſſe Canes Ponticos. De Fibro ſic Ply. ca. 30. lib. 8. Eaſdẽ partes ſibijpſi Pontici amputant Fibri periculo urgente, ob hoc ſe petignari. Caſtoreũ id uocant medici. Alias animal horrendi morſus. Arbores iuxta flumina, ut ferro cędit. Hominis parte cõprehenſa, nõ ante, q̃ fracta cõcrepuerint oſſa morſu reſoluit. Cauda piſcium ijs, cætera ſpecies Lutræ. Qui genio ſtudioſius indulgent, Fibrorũ pedibus, ac cauda pro piſcibus ueſcunť, & his potiſsime diebus, quibus Chriſticolis uſus carnium interdictus eſt. Hac inducti forſitan ratione, qđ ſquamoſæ inſtar piſciũ eę partes omnino ſint, pręſertim cauda. Et re uera tã optimi ſaporis ſunt, ut τοῖς γαστρίγοι poſſent abunde etiã ſatiſfacere. Cũ hæc ſcriberemus, amicus quidã optimus ad me Fibri caudã opipare præparatã, dono miſit. Credo eam ob rem, ut quæ de his Fibrorũ partibus, uerbis cõmentabamur, facto quoq; ipſo cõprobaremus. c ℭ Lutræ ſimilis.) M. Varro. 4. de lingua latina libro, Nõ Lutrã a luendo, ſed Lytrã dictã tradit, quoniã ſuccidat, ſoluatq; in ripis arborũ radices. Græci eam Enhyndrin appellant. d ℭ Ipſe geminos ſuos deuorat.) Idem ſcribit Ammianus. 17. hiſtoriarũ libro. Iuue. Sat. 12. Imitatus Caſtora, q ſe

Eunuchum ipſe facit cupiens euadere damno
Teſticulorum, adeo medicatum intelligit inguem.

Cicero in Scauriana. Redimunt ſe (inquit) ea parte corporis, propter quã maxime expetuntur. Ouidius.

Sic ubi detracta eſt a te mihi cauſa pericli,
Quod ſupereſt tutum Pontice Caſtor habes.

Ply. tamen id cõſtãter negat ca. 3. triceſimiſecũdi Natura. hiſto. Fibri (inquit) quos Caſtores uocãt, & Caſtorea teſtes eorũ. Amputari hos ab ipſis, quom capiunť, negat Seſtius diligentiſsimus medicinæ. Quinimo paruos eſſe, ſubſtrictoſq;, & adhærentes ſpinæ, nec adimi ſine uita animalis poſſe &c. DE Caſtoreo plura Dioſco. cap. 26. ſecundi, & Auicenna

ca.12⁹.ſecundi tractatus ſecundi Canonis.Huius,& Iſidori ſunt,quæ.22.de Animalibus Albertus refert.De Caſtorij utilitatibus iuſtum uolumen,ut Hermolaus refert,ſcripſit Archigenes. a ℂ A patria Ponticas dicimus.)Ponticarum plura ſunt genera(inquit ca.10.triceſimiſeptimi Caius Plynius) Eſt ſtellata,nunc ſanguineis,nunc atris guttis,quæ inter ſacras habetur.Alia pro ſtellis eiuſdem coloris lineas habet.Alia montiũ,conuallium'q; effigies.Hinc extimo a Seneca Tragędia ultima Iſtrũ gemmiferum uocari.

Nec tamen omnis plaga gemmiferi ſufficit Iſtri.

Ponticas[a] dicimus genere diuerſo. Quippe aliæ aureas,aliæ ſanguineas ſtellas habent,& eæ quidem inter ſacras habentur. Namq; oſtentationi potius,q̃ uſui deleguntur.Nõ guttis aſperę ſunt, ſed longis colorũ ductibus liniantur.

DE AMNE HYPANE, ET EXampeo fonte. CA. XXIIII.

HYpanis amnis[b] oritur inter Auchetas, Scythicorũ amniũ princeps, purus, & hauſtu ſaluberrim⁹ uſq; dum Callipodum[c] terris inferatur. Vbi fons Exampeus[d] infamis eſt amara ſcaturigine. Qui Exampeus liquido admixtus fluori amnẽ uitio ſuo uertit, adeo, ut diſsimilis ſibi in maria cõdatur. Ita inter gentium opiniones fama de Hypane diſcordat, qui in principijs eum norunt, prædicant, qui in fine experti ſunt, non iniuria execrantur.

HYPANIS AMNIS oritur inter Auchetas.) Eadem refert Ply. ca.12.lib. quarti. De Hypani flumine, nullus copioſius retulit,q̃ Herodotus lib.4. Tertium (inquit de Scythię fluminibus loquẽs) flumen eſt Hypanis ex Scythia ueniẽs, & ex magna palude profluens, circum quam paſcũtur equi ſylueſtres,candidi. Recteq; uocatur hęc palus mater Hypanis. Ex hac igitur ortus Hypanis fluit fere quinq; dierum nauigatiõe anguſtus, & adhuc dulcis, ſed mox quatuor a mari dierum nauigatione ſane q̃ amarus, propter amarũ, qui in eum influit fontem. Adeo inq; amarum, ut quom ſit exigua magnitudie, tamen inficiat Hypanin flumẽ in paucis magnũ &c. Ex Herodoto mutuat⁹ eſt Mela in principio ſecundi, quæ de hac ipſa re ſcripta reliquit. Plynius eodẽ loco eos arguit, qui Hypanin in Aſię parte prodidere, quom is Aſię flumen nõ Hypanis,ſed Hypaſis,unius tantũ literæ diſcrimine,nuncupet. De Hypaſi Ply.c.17.& uiceſimo libri ſexti. Philoſtratus.2.&.3.uoluminibus. Diodo.Siculus in geſtis Alexandri.i.decimoſeprimo hiſtoriarum libro. Q.Curtius lib.8. Erratum ſimile reperies apud hunc ipſum Solinũ ca.65. infra,quo loco nõ Hypanis,ſed Hypaſis aſcribendus eſt. Ex Herodoti uerbis,de equis ſylueſtribus,intellexiſſe uidetur Valerius Flaccus lib.6. Argonauticon, quom inquit,

Nec clarior ullis.
Arctos equis,abeunt Hypanin,fragilemq; per undam
Tigridis,aut ſæuæ profugi cum prole lęnę.

c ℂ Callipodũ.) Sunt uetuſta quædã exemplaria, quę Callipides habeant,quo nomine Pom.etiã Mela nominari dicit. Callipodes,uel Callipides Græce, pulchripedes nuncupantur latine, καλὸσ pulcher, ποῦσ pes. d ℂ Fons Exampeus.) Scythæ, ſacrã uiã, Exampeon dicunt. Inter Boryſthenem,& Hypanin flumina(inquit Herodotus) locus eſt nomine Exampeus,ex quo hic amarus fons,ortum habet,& nomen. Eſt autem hic fons in finibus regionis Scytharum Aratorũ,& Alizonũ,eodem nomine,quo locus,unde emanat. VNde diuerſa qualitas aquis inſit,ſupra authoritate Senecæ cõmonſtrauimus. Vitruuius.8.Architecturæ libro. Sunt(inquit)ex amaro ſucco terræ fontes exeuntes uehementer amari. Quo loco & Hypanis huius meminit Ouidi⁹.15. Transformationũ libro,quom uellet ex Pythagoræ ſententia

Monſtrare eſſe nihil,toto quod perſtet in orbe,

Attulit & hanc Hypanis ex Exampeo in amariorem uerſionem.

Quid? non & Scythicis Hypanis de montibus ortus,
Qui fuerat dulcis,ſalibus uiciatur amaris?

Propter immenſum itineris interuallũ inter Scythicum Hypanin,& Venetum Eridanũ amnes,prouerbiali figura a Propertio lib.1.dictum uidetur.

Quantum Hypanis Veneto diſsidet Eridano.

Cum res plurimũ inter ſe diſtantes notare quis uoluerit. Poteſt & ad aquarum qualitatem horũ fluminũ.i.dulce,& amarum, Adagium id referri. Hic fluuius Hypanis,circa Solſtitiũ defert acinorũ effigie tenues membranas,quibus erũpit uolucris,qua-

drupes pyralis modo, nec diem ultra uiuit. Vnde Hemerobion uocatur, quaſi Vnidium dicas. Ply. ca.36. undecimi natu. hiſtoriæ. Ariſto. ca.5. primi, & ca.19. quinti Naturæ animaliũ. ἐφήμερον Diarium appellat. Sententiã Ariſtotelis de hac ipſa uolucre, refert M. Cicero primo Tuſculanarũ Quæſti. Albertus Hemerobion piſcem, utputa cui nullà cura nominis, & unã nõ frequenter rei, diem nũcupat. Eius uerba qualiacunq; ex lib.24. de Animalibus libuit ſubſcribere. Dies (inquit) eſt piſcis, qui eodem die oritur, & cõpletur, & moritur. Et habet duos pedes, & duas alas pinales. Quidã tamen dicũt, q᷑ diutius uiuit ab ortu, ſed dicunt, q᷑ poſt cõplementũ non uiuit, niſi die una. Hucuſq; Albertus. Ariſtoteles, & Plynius uolucrem q̃drupedem eſſe dicunt, Albertus piſcem bipedem. Sed tutius illis fidem adhibere, q̃ huic.

DE BORYSTHENE FLVMINE, AC eius accolis. De natura canũ. De Scytharũ moribus. De gẽmis, Smaragdo, Cyaneo, Cryſtallo. CAP. XXV.

APud Neuros[a] naſcitur Boryſthenes flumen, in quo piſces egregij ſaporis[b], & quibus oſſa nulla ſunt, nec aliud, q̃ Cartilagines tenerrimę. Verũ Neuri (ut accepimus) æſtatis[c] tẽporibus in lupos transfigurantur. Deinde exacto ſpacio, quod huic ſorti attributum eſt, in priſtinã faciem reuertuntur. Populis iſtis

APVD NEVROS.) Quo loc⁹ hic fiat dilucidior, aſcribam Herodoti in Melpomene uerba. Quartus (inquit) Scythiæ fluui⁹ Boryſthenes ſecundum Iſtrum omniũ maximus, & noſtra ſententia nõ modo Scythicorũ fluuiorũ lõge uberrim⁹, ſed etiã cæteris uberior p̃ter Aegyptiũ Nilũ, cũ q̃ nõ licet aliud cõparare. Cæterorũ uberrim⁹ eſt Boryſthenes, paſcua p̃bẽs amœniſsima, & accõmodatiſsima pecoribus, nec nõ optimorũ, ac ſingulariũ affatim piſciũ. Idem ad potandũ ſuauiſsimus, liquidus inter turbidos fluens. Iuxta ſemẽtis optima fit, & herba nõ ſatiua etiã aptiſsima. In cuius quoq; oſtiũ ingens uis ſalis ſua ſponte concreſcit. Præbet idem ingẽtia Cete ad ſalſuram, ſpinis carẽtia, quę Antaceos appellãt. Ex Herodoto ſunt omnia, quæ de Boryſthene flumine in principio ſecundi Mela refert. Hidem authores ſcribunt Boryſthenis, quẽadmodũ & Nili originẽ ignorari. b ℭ Piſces egregij ſaporis.) Ply. ca.15. noni. In Boryſthene (inquit) memoratur piſcis p̃cipua magnitudo, nullis oſsibus, ſpinisue interſitis, carne prædulci. Is piſcis eſſe uidetur, qui apud Plynium eodem capite Eſos nuncupatur. Eadẽ de his piſcibus Mela ſcribit. Hos piſces & Danubius abunde p̃creat, nõ multũ ab Atilis differentes, niſi q᷑ ij maiores multo ſunt. Atalũ piſcem intelligũt, quẽ Storionẽ Itali uernacule nuncupant, in Pado (inquit Ply.) inertia pingueſcentẽ ad mille aliquando libras cathenato captũ hamo. Horum Viennã, Autumno preſertim tempore e Pannonia, ingens affert copia. c ℭ Neuri æſtatis temporibus in lupos transfigurant.) Sunt qui legant, Statis tẽporibus. Ply. ca.22. octaui nat. hiſtoriæ, falſum eſſe confidenter exiſtimat. Homines (inquit) in lupos uerti, rurſumq; reſtitui ſibi, falſum eſſe confidenter exiſtimare debemus, aut credere omnia quæ fabuloſa, tot ſæculis comperimus &c. Herodotus etiã non adhibet iſtis fidem. NEdum ueteribus, ſed etiãnum noſtri temporis hominibus creditum eſt, poſſe quadã magica arte, homines in lupos omnino conuerti. Hinc a Marone in Pharmaceutria dictum eſt.

His ego ſæpe lupum fieri, & ſe condere ſyluis. Et a Propertio in quarto.
Et ſua nocturno fallere terga lupo. Ouidius 7. Metamorphoſis libro,
Inq; uirum ſoliti uultus mutare ferinos
Ambigui profecta lupi.

Et Plautus in Amphitryone. Nam uerumſt (inquit) q᷑ olim eſt auditũ fabulariter, mutatos Atticos in Arcadia homines, & ſęuas beluas manſitaſſe, nec unq̃ domo parentibus cognitas. Ex hac hominũ opinione ortũ Adagiũ. Verſipellẽ ſe facit, quando lubet. In hominẽ uafrum, & aſtutum, cui ob perfidiã, & inconſtantiã minime credendũ ſit. Vtitur ea figura Plautus prima, & nona Comędijs. Et Ply. ca.22. lib. octaui. SED an natura patiatur, homines in lupos, uel in rem quampiã ſpeciei alterius, cõmutari, nõ parua apud peritiores concertatio eſt. Herodotus, & ſecũ plures, fabuloſum exiſtimat, id quod naturali ſit conſonũ rationi. Specierum enim differentia, ut Ariſtoteli placuit, a forma rerum ultima eſſe ſumit. Non poſſet ergo homo lupus fieri, niſi anima ipſa hominis, in lupi animã uerteretur omnino. Id autem fieri natura non patitur. Forma enim perfectiſsima non niſi ſubiectum perficit ſibi ſimile. Opinatur Ioannes Scotus, tantã eſſe huius ſingularis animæ ad propriũ corpus, proportionẽ, ut ipſa non poſſit corpus aliud informare, q̃ ſuũ. Ergo nec multo min⁹ lupi corpus quoquo modo rationalis anima poteſt perficere. Pythagorici animarũ hominũ in bruta

tranſmigrationẽ ponentes, non negarent poſſe forſitan hominẽ, lupũ fieri, ut de Minoe, uel Rhadamã-
to dicitur. Exæquat damnum meritis, & muta ferarum
Cogit uincla pati, truculentos ingerit urſis,
Predonesq; lupis, fallaces uulpibus addit.
Hunc ſuis immundę pingues detrudit in artus.
Atqui deſidia ſemper, uinoq; grauatus,
Indulgens Veneri uoluit torpeſcere luxu,

Nicolaus Lyrenſis inſignis Theologus, in commentarijs Hexodi, quęrit, An uirtute dæmonũ, qua incantatores utũtur, & magi, potuerit fieri, ut uirgæ in dracones uerterentur: Duo is de ea quęſtione dicta pbat. Vnũ qđ re uera uirgę non fuerint in dracones cõuerſæ. Alterũ, qđ id factũ fuerit quadã apparentia, & uera ſenſuũ illuſiõe. Franciſcus Maron ſuper cap. 7. tertij de Trinitate diui Auguſtini, quatuor de artibus ipſis Magicis affert documenta. Extat de hac ipſa re notabilis apud Auguſtinũ 79. quęſtio eius libri qui octuaginta triũ quęſtionũ inſcribit. Multa apud eundẽ reperies ca. 18. uoluminis decimioctaui Ciuitatis dei. Quid ſi ijs hominibus eueniat, quod Nabuchodonoſori accidiſſe ca. 4. Danielis ſcriptura teſtatur: Quo loco plura idem Nicolaus docte refert. Scribit Pauſanias Lycaonẽ Arcadem, quom ad Iouis Lycęi aram puerũ immolaſſet, ac humanũ ſparſiſſet cruorẽ, mox in lupum fuiſſe conuerſum, idq; quadã Deorũ indignatione, uerum eſſe exiſtimat. Idipſum ca. 22. octaui retulit Caius Plynius.

deus Mars eſt. Pro ſimulacris [a] enſes colunt. Homines uictimas habẽt, oſsibus adolent ignes focorum. Geloni ad [b] hos proximant. De [c] hoſtiũ cutibus, & ſibi indumenta faciunt, & equis ſuis tegmina. Gelonis Agathyrſi collimitantur cæruleo picti colore, fucatis in cærulũ crinibus. Nec hoc ſine differentia. Nã quanto quis altero præſtat, tanto propenſiore nota tingitur, ut ſit indiciũ humilitatis minus pingi. Poſt Antropophagi, [d] quibus execrandi ſunt cibi humana uiſcera. Quem morem [e] impiæ gentis, adiacentiũ terrarum prodit triſtiſsima ſolitudo, quas ob nefariũ ritum finitimæ nationes metu profugæ reliquerunt, & ea cauſa eſt, ut uſq; ad mare, quod Tabin uocant, [f] per longitudinẽ eius oræ, quæ æſtiuo orienti adiacet, ſine homine terra ſit, & immenſa deſerta, quoad perueniatur ad Seres. [g] Chalybes, & Dahæ in parte Aſiaticæ Scythiæ crudelitate ab immaniſsimis nihil diſcrepant. At Albani in ora [h] gentes, qui poſteros ſe Iaſonis credi uolũt,

a ❡ Pro ſimulacris enſes colũt.) Mela dicit Neuros Marti pro ſimulacris enſes, & tentoria dedicare. Herod. lib. quarto. Marti (inquit) templũ ex Sarmentorũ faſcibus extruũt. Sub hoc aggeſtu ferreus Acynacis, qui ſingulis uetuſtus eſt, ſtatuitur, idq; eſt Martis ſimulacrũ, cui annuas hoſtias offerunt cũ aliorũ pecorũ, tum equorũ, & plus huic Acynaci, quàm dijs cæteris. Quod homines hoſtias immolent, & oſsibus adoleant ignes focorũ, ſcribũt ibidem Herodo. & Põponius. b ❡ Geloni.) Hercules in Hylęa regione cũ quadã uirgine, quæ ſuperne fæmorũ tenus fœmina, inferius autẽ uipera erat, concubuit. Ex ea (ut quarto libro ſcribit Herodotus) genuit Gelonũ, Agathyrſum, & Scytham filios, a quibus Geloni, Agathyrſi, & Scythæ populi dicti ſunt. Agathyrſos cærulo pictos. 4. Aene. ſcribit Maro. Quo loco plura Seruius ſuper illud.
Creteſq;, Dryopeſq; fremunt, pictiq; Agathyrſi.
Apud hos (ut Marcellinus 22. libro author eſt) Adamantis eſt copia lapidis. c ❡ De hoſtiũ cutibus.) Sumptũ ex ca. 2. ſeptimi Plynij, & Herodoto lib. 4. Geloni (inquit Mela) hoſtiũ cutibus equos, ſeq; uelant. Illos reliqui corporis, ſe capitũ. d ❡ Antropophagi.) Ab effectu ſumptũ nomẽ, quaſi homouori, qđ homines, inſtar ferarum uorare cõſueuerint. ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ φαγεῖν. i. ab homine, & uorace. Sunt & alibi huiuſmodi immanes homines. In noſtris Collectaneis in poetas, recenſuimus gentes plurimas, quæ humanis carnibus ueſcuntur, quæ homines habent uictimas. Ad hos referri poteſt illud in Aſinaria Plautinũ Adagiũ. Lupus eſt homo homini. e ❡ Quẽ morẽ.) Omnia Ply. ca. 17. ſexti. f ❡ Tabin uocant.) Idẽ ſcribit infra ca. 63. & Ply. ca. 17. ſexti. Item Mela lib. 3. Sed uocant Tabin iugũ mari imminẽs, uel incumbens. Vnde legendũ uidetur, uſq; ad iugum mari imminẽs qđ Tabin &c. g ❡ Chalybes.) His regionibus Dahæ confines ſunt acerrimi omniũ bellatores, & Chalybes, per quos erutũ, & domitũ eſt primitus ferrũ Marcellin⁹ 22. hiſtoriarũ libro. Lege Seruiũ primo Georgicorum ſuper illud. At Chalybes nudi ferrum. h ❡ Albani in ora gentes.) Ex eo dicti quod albo crine naſcantur. Vel ab Albano flumine, quod per Al-

baniam decurrit.Lege Ply.ca.13.lib.ſexti.Iuſtinus lib.42.dicit eos ab Albano Italiæ monte retinere nomen,qđ inde Herculem quom extincto Geryone armenta eius per Italiã duceret, ſequuti fuerint. Albanis mos eſt cum mortuis pecunias defodere.Idcirco pauperes uiuunt,cũ patrimoniũ nullũ habeãt. In eos p̃terea dici ſolitum,qđ Cyclopũ uitam agant,quaſi efferã, ſegnem, atq; barbarã, quoniã neq; ſint agroꝝ culturæ ſtudioſi,ſed ad cultum omnẽ humanioris uitæ inertes, atq; omnino rudes. Stra.

a albo crine naſcuntur.Caniciem habent auſpiciũ capilloꝝ.Ergo capilloꝝ color genti nomen dedit.Glauca oculis ineſt[a] pupilla,ideo nocte plus q̃ die cernunt.APVD hos populos nati[b] canes
b feris omnibus anteponuntur.Frangunt[c] tauros, Leones perimũt, detinent quicquid obiectum eſt.Quibus ex cauſis meruerunt etiã annalibus

lib.xi.Scribunt medici perinores,capillos natiuã nigredinem retinere,quouſq; ſanguis pinguis,ſpiſsus, calid⁹,uiſcoſusq; in homine permãſerit. Quom uero iȷ́dem in aquoſitatẽ(utor enim Auicennæ uerbo)tendere incipiunt,conſequens eſt, ut in caniciem continuo dilabatur. Docet idẽ Auicenna Fen.7.q̃rti Canonis,quibus ipſa canicies retardetur, quibuſue iuuamentis ne accidat,phiberi poſſit.Si plura de hac ipſa reſcire cupis, adeas Ariſtotelẽ ca.4.quinti de generatione animalium lib. Hunc ſequutus Albertus Germanus homo in Phyſicis literis magis,q̃ linguis eruditus.Plura ſcribit ca.7.de ciminoni de Animalibus libro.QVærit Ariſtoteles decima Problematũ ſectione. Cur unus omnium animantiũ homo caneſcit? An (inquit)qđ pars animantiũ maxima, pilũ quotannis deciduũ gerit,ut equus,ut bos non nulla deciduũ nõ geriũt.Tempus autẽ uiuunt breue,ut oues,& quædã alia, quoꝝ pilus utpote non ſeneſcens,caneſcere non poteſt. At homo nec deciduũ gerit pilũ,& longã degit ætatẽ. Itaq; tempore conſeneſcit, atq; inueteratur.SED quom pueri humecti ſunt, & plurimũ excremẽtoſi, cur non caneſcunt tamẽ? Aphrodiſieus has cauſas retulit.Quia humidi(inquit)& calidi ſunt. Pituita autem unde canicies humida, & frigida eſt. Adde,qđ pueroꝝ caluaria, mollis,laxaq; eſt inſtar cutis. Itaq; uacans materia,& inutilis difflari poteſt,atq; euaporari.Senioꝝ prædura eſt.Tẽpore namq; obdureſcit,ac denſa,ſolida,oſsea redditur,unde rimas in ea natura perduxit,quibus uapores excremẽtitiȷ́ efflari,atq; euaneſcere poſsent.Ply.caniciẽ eq́s etiã tribuit in undecimo.Docta plurima de caniciei ratione refert Cœlius ca.48.ſeptimi Antilectionũ libri. a ℂ Glauca pupilla.) Ex Plynio ſumptũ eſt ca.2.libri ſeptimi,qui Iſigonũ Nicenſem aduocat authorẽ. b ℂ Nati canes.) Totũ, quod de canibus hoc loco Solinus refert,ex ca.40.octaui Plyniȷ́ ſumptũ eſt.Canis q̃uis Latinũ ſit nomen, Græcã tamen Etymologiã habere uidetur.Græcis enim κύνος dicitur.Aliȷ́s placet a canore latratus dici potius,qđ plurimũ latrando inſonet.Lucius Columella.8.Agriculturæ libro tria docet eſse canũ genera. Vnum aduerſus hominũ,& ferarum inſidias parandũ,tuendumq;,& id(inquit)uillam,quæq; iuxta ſunt uillæ,cuſtodit.Alterũ propellendis iniuriȷ́s hominũ,ac ferarum,& id obſeruat domi ſtabulũ, foris pecora paſcentia.Tertium uenandi gratia comparaſ,idq; nõ ſolũ nihil agricolã iuuat, ſed & auocat,deſidem ab opere ſuo reddit.De multiplici canũ genere Ply.ca.63.lib.decimi,& Ariſtoteles ca.20.ſexti Naturę animaliũ.Quali autẽ canes forma eſse debeant,appoſitis uerbis ſecũdo Agriculturæ libro explicat.M.Varro.Facie(inquit)debẽt eſse formoſi, magnitudine ampla,oculis nigrãtibus,aut rauis, naribus congruentibus,labris ſubnigris,aut rubicundis,neq; reſimis ſuperioribus,neq; pẽdulis ſubtus mento ſuppreſso,& ex eo enatis dentibus duobus dextra,& ſiniſtra paulo emin⁹ ſuperioribus directis potius,q̃ Brochis,acutos quos habeant labro tectos,capitibus, & auriculis magnis, ac flaccis, craſsis ceruicibus,ac collo internodiȷ́s articuloꝝ longis,cruribus rectis,ac potius uariȷ́s,q̃ uaciȷ́s, pedibus magnis,altis,qui ingredienti ei diſplodanſ,digitis diſcretis,unguibus duris, ac curuis,talo,nec ut corneo,nec nimũ duro,ſed ut fermentato, ac molli a fęminibus ſummis corpore ſuppreſso. Spina neq; eminula,neq; curua,cauda craſsa,latratu graui,hiatu magno,colore potiſsimũ albo,qđ in tenebris,ſpecie leonina.Præterea fęminas uolũt eſse mãmoſas æqualibus papillis.Subdit uidendũ eſse,ut boni ſeminis ſint.Itaq; a regionibus appellanſ.Lacones,Epirotici,Salamantini.Plura ad formã canũ pertinentia tradit Columella,ſed non niſi de Villatico cane ſcribit.Non aſsentitur idẽ Columella iȷ́s, qui canes inter mutos cuſtodes annumerandos cenſent.Nam quis(inquit)hominũ clarius aut tanta uociferatione beſtiã,uel furẽ prædicat,q̃ iſte latratu? Quis famulus amantior domini? Quis fidelior comes? quis cuſtos incorruptior? quis excubitor inueniri poteſt uigilantior? Quis deniq; ultor, aut uindex conſtantior? c ℂ Fraugunt tauros,leones perimũt.)Scribũt Diod.Siculus.17.hiſtoriarũ lib. &.Q.Curti⁹li.8.in Sophitis regiõe nobiles eſse ad uenandũ canes,qui latratu abſtinere dicunſ,quom uidere feram.Leonibus maxime infeſti,quos & perimunt.Nec minus Tigrides dilaniare Diod.refert. Apud Bactrianos uulgo uſurpant.Canem timidũ uehementius latrare,q̃ mordere.Idem Curtius li.6.

tradi.Legimus petenti [a] Indiã Alexandro a rege a
Albaniæ dono duos miſſos,quorꝫ alter ſues ſi-
bi,& urſos oblatos uſqꝫ adeo ſpreuit, ut offen-
ſus degeneri præda, ignauo ſimilis diu accuba-
ret,quẽ per ignorantiã uelut inertem, Alexãder b
extingui imperauit. Alter uero monitu eorũ,q
donũ ꝓſecuti erant,leonẽ miſſum necauit.Mox
uiſo Elephante notabiliter exultãs belluã primo
aſtu fatigauit,deinde cũ ſummo ſpectantiũ hor- c
rore terræ affixit.Hoc genus canũ creſcit ad for-
mã ampliſſimã,terrificis latratibus ultra rugitus
inſonantes.Hæc ſunt de canibus Albanis,reliq̃
cõmunia uniuerſis.Dominos æq̃liter canes om- d
nes diligunt,ſicut exẽplis palã factum eſt. In Epi-
ro deniqꝫ domini percuſſorem in cœtu agnitũ
latratu canis prodidit. Iaſone Lycio interfecto:
canis ipſius aſpernatus cibum inedia obijt. Lyſi- e
machi regis canis,flammis ſe iniecit,accenſo do-
mini rogo,& pariter igni abſumptus eſt. Gara-
mantũ regẽ [c] ducenti canes ab exilio reduxerunt
prælianti aduerſus reſiſtentes.Colofonij, & Ca- f
ſtabalenſes canibus in bella productis primas a-
cies inſtruebant.Appio Iunio, [d] Publio Silio cõ-
ſulibus,damnatũ dominũ [e] canis cum abigi non
poſſet,comitat⁹ in carcerẽ mox ꝑcuſſum, ulula- g
tu ꝓſecutus eſt.Cũqꝫ ex miſeratione populi Ro-
mani poteſtas ei cibi fieret,ad os defuncti eſcam
tulit. Vltimo abiectũ in Tyberim cadauer adna-
tans ſuſtentare conatus eſt. Canes ſoli [f] nomina
recognoſcũt,itinerũ meminerũt.Indi [g] coitus tẽ-

Italis elegãs Adagiũ frequens eſt.Latrantẽ canem nunq̃ prædam capere. a ℭ Petẽte Indiã Alexandro.)Idem exemplũ Plynius quoqꝫ refert.Omnia fere præter canes,dominũ,& amicũ aſpernanẽ pauperem.Non habet unde ſuũ paupertas paſcat amorẽ.Quam uera Horatiana ſentẽtia.Et genus,& uirtus niſi cum re uilior alga eſt.Ciceronis ſecũdo de natura Deorꝫ uerba ſunt.Canum(inquit)tam fidã cuſtodia, tanqꝫ amans dominorꝫ adulatio,tantumqꝫ odiũ in externos,& tam incredibilis ad inueſtigandũ ſagacitas nariũ,tã alacritas in uenando, quid ſignificat aliud, niſi ſe ad hominũ commoditates eſſe generatos? Aegyptij propter canum utilitates plurimas,eos loco numinis coluerunt.Gentes ſunt pꝛeterea(ut ſexto naturalis hiſtoriæ refert Plynius)quæ canẽ pro rege habent. b ℭ In Epiro.)Inter generoſos canes Moloſſos.i. Epiroticos celebrant. Veloces Spartę catulos,acrẽqꝫ Moloſſũ Paſce ſero pingui, inquit Maro.Exẽplũ hoc ex Ply. mutuatus Solin⁹.DE Lyſimacho idẽ refert Ply. De eo multa Strabo lib.13.& Iuſtinus libro quintodecimo,& ſequẽtibus duobus. c ℭ Garamantes.)Ex Plynio & hęc ſumpta ſunt.Quis is rex fuerit,nondũ legi.Simile canit Val.Flacc⁹ ſexto Argonauticõ.

Caſpiadę,quis turba canũ nõ (ſegnius acres
Exilit ad lituos,pugnaſqꝫ capeſcit heriles.

Colophon Ioniæ urbs, Clarij Apollinis luco illuſtris,ſed Homero alũno, ut Colophonij tradũt, multo illuſtrior. d ℭ Appio Iunio, Publio Silio.) Vetuſti omnes Solini codices, habent Appio Iunio, Publio Sicinio. Dubium hic, an apud Plyniũ mendũ ſit,qđ ca.40.octaui Publium Silium habeat. e ℭ Damnatũ dominũ.)Ex Ply. & hoc ipſum ſumptũ eſt. f ℭ Canes ſoli nomia ſua recognoſcunt.)Soli(inquit Plynius) dominũ nouere. Et ignotũ q̃qꝫ ſi repente ueniat,intelligũt.Soli nomina ſua,ſoli uocem domeſticam agnoſcunt.Itinera quãuis longa meminere,nec ulli præter hominũ memoria. Hæc Ply. Id autem ob id euenire creditur, qđ plus ſenſus ijs inſit,q̃ animantibus inſit reliquis.Sunt aũt canes nominibus nõ longiſſimis appellandi,quo celerius quiſqꝫ uocatus,exaudiat.Nec in breuioribus,q̃ quæ duabus ſyllabis enunciantur, ſicuti Græcũ eſt σκύλαξ, latinũ ferox.Græcũ λάκον latinũ celer.Vel fœmina, ut ſunt Græca σπουδή, ἄλκη ῥώμη,Latina,lupa,cerua,tigris.Ex Lucio Columella ca.12.libri ſeptimi. ADuertendũ inueniri interdũ equos,boues,oues,capras,feles,ſues,quæ nomina ſua recognoſcunt, ſed hoc multo rarius, q̃ in canibus depræhenditur. g ℭ Indi coitus tempore.)Idem refert Plynius ca.40.octaui libri. In Cyrenenſi agro lupi cum canibus coeunt.Et Laconici canes ex uulpe,& cane generantur. Indicos etiã ca-

nes ex

a pore in ſaltibus canes fœminas religant, ut cum
his Tigrides coeant, quarum ex primis concep-
tibus ob nimiā feritatem inutiles partus iudicāt,
itidem ſecundos, tertios educant. Aegyptij [a] ca-
b nes e Nilo nunq̄ niſi currentes lambitant, dum a
Crocodilis inſidias cauēt. INter Antropopha-
gos in Aſiatica parte numerant Eſſedones, q &
ipſi nefandis funeſtantur inter ſe cibis. Eſſedonū
c mos [b] eſt, parentū funera cātibus proſequi, & p-
ximorū conrogatis cœtibus, cadauera ipſa den-
tibus laniare, pecudumq́ carnibus mixta dapes
facere. Capitū etiā oſſa, auro incincta in poculo-
d rū tradere miniſterium. Scythotauri [c] pro hoſti-
is cędunt aduenas. Nomades [d] pabula ſequunt.
Georgi in Europa ſiti agros exercent. Axiatę p-
inde in Europa ſiti, neq́ mirantur [e] aliena, neq́
e ſua diligunt. Satarchæ uſu [f] auri, argentiq́ dam-
nato in æternum ſe a publica auaritia abdicarūt.
Scytharū interi⁹ habitantiū aſpior ritus eſt. Spe-
cus incolūt. Pocula nō ut Eſſedones, ſed de [g] ini-

nes ex Tigride, & canes gigni confirmant, uerum non ſtatim, ſed tertio coitu. Primo enim beluinos adhuc catulos procreari aiunt. Alligantur canes locis deſertis, & niſi belua incenſa libidine ſit, ſępe lacerantur. Ariſto. ca. 28. octaui Nat. animaliū. a ℂ Aegyptij canes e Nilo.) Macrobius ſecūdo Saturnaliū inter pluriū dicteria aſcripſit & hoc. Poſt Mutinenſem (inquit) fugā quærentibus quid ageret Antonius. Reſpondiſſe familiaris eius ferebatur. Qđ canis in Aegypto, bibit, & fugit. Quoniā in illis regionibus conſtat canes capiu Crocodilorū exterritos currere, & bibere. Quærit eleganter Aphrodiſieus. Cur canes ſuas uibrare caudas ſoleant, quom notos ſibi agnoſcant. Cauſas lege apud eū Proble. 144. lib. primi. Albertus inter alia fidē excedentia, narrat, qđ ſi quis dentes canum ſuper ſe habet ſuſpēſos, nō illatrabitur a canibus. Rurſus, qđ ſi quis cor canis ſuper ſe habuerit, non inuadetur morſu canū. Inſuper qđ ſi dēs canis nigri in palma teneatur, nō latrabūt canes contra tenentem eum. Et ideo (inquit) talē dentem ferunt latrones nocturni. Vſus ſum uerbis ei⁹ qualibuſcunq́ ex lib. 22. de Animalibus. b ℂ Eſſedonū mos eſt.) Eſſedones (inquit Herod. in Melpomene) talibus moribus uti ferunt. Quoties pater alicui deceſſit, omnes eius propinqui pecora adducunt, quæ ubi mactauerunt, conciderunt q́, concidūt & mortuū patrem illius, a quo conuiuio accipiuntur. Commixtisq́ omnibus carnibus cō uiuiū exhibent. Caput tamen defuncti denudatū, purgatumq́ inaurant, eoq́ pro ſimulachro utuntur agentes illi quorannis maiores hoſtias, cerimoniasq́. Hæc filius patri facit, quemadmodū Græci natalicia. Non diuerſa ab his tradit Mela Pomp. in principio ſecundi Geographiæ libri, & Strabo lib. xi. c ℂ Scythotauri.) Hos Herod. lib. 4. & Pomp. lib. 2. Tauros nominant, Iphigeniæ, & Oreſtis aduentū maxime memoratos, immaneq́ famā habere dicunt, qđ ſoleant pro uictimis aduenas cędere. Lege quæ ſcribit Seruius. 2. Aen. Virgilij ſuper illud. Sanguine placaſtis uentos &c. Dicti autem Scythotauri, quaſi Scythæ Tauri mōtis accolæ. Ply. ca. 12. quarti. Iugum ipſum (inquit) Scythotauri tenent. d ℂ Nomades.) Ex re ſumptū nomen νομάσ νομάδος, Græcis paſtor dicitur, & νομέυω paſco. Itē νομόσ paſcua. Scythæ eñ (ut lib. 8. Arrianus ſcribit) neq́ agriculturæ ſtudent, neq́ urbes incolūt, neq́ templa dijs extruūt, ſed plauſtris errabundi in alia, atq́ alia loca pro tēpore cōmeant. Lege Iuſtinū lib. 2. Sunt & in Aethiopia Nomades ca. 43. infra. DE Georgis, & Axiacis, Mela lib. 2. γεωργοῦσ eni Græci, agricolas nomināt. Ply. ca. 13. lib. ſexti. e ℂ Neq́ mirant̄ aliena.) Iuſti. li. 2. de Scythis loquēs. Nullū ſcelus (inquit) apud eos furto grauius. Quippe ſine tecto, munimentoq́ pecora, & armenta &c. Quā felices erāt homines, quom furem nemo timeret Caulibus, aut Porris, & aperto uiueret horto. In ea ætate, quā aureā dicūt, erant expertes furandi homines, hac imbuit arte Mercurius Maia genitus, nunc magnus habetur ille deus, cuius dedit experientia fures. Quot ſunt cōtrarię gentes Axiacis, quę niſi de rapto uiuere turpe putāt. f ℂ Vſu auri, argentiq́ damnato.) Sciūt nimirū Satarchæ, Qđ ſoleant auro multa ſubeſſe mala. Eſſet utinā hominū mos iſte hodie, quādo auri, & argenti dira cupidine imus in uiſcera terræ, & in ſede Maniū, q̄rimus opes. Hinc (ut canit Naſo) ortum

Omne nefas, fugere pudor, uerumq́, fidesq́,
In quorum ſubiere locum fraudesq́, doliq́.
Inſidiæq́, & uis, & amor ſceleratus habendi.

g ℂ De inimicorū capitibus.) Herodotus lib. 4. Quē primū uirum in bello cępit uir Scytha, eius ſanguinē potat. Quoſcunq́ in prælio interemerit,

micorum capitibus moliuntur. Amant prælia, in- a
teremptoꝝ cruorem e uulneribus ipſis bibunt.
Numero cædiũ[a] honor creſcit, quarũ expertem
eſſe apud eos probrum eſt. Hauſtu[b] mutui ſang
uinis fœdus ſanciunt, non ſuo tantum more, ſed b
Medoꝝ quoq; uſurpata diſciplina. Bello deniq;
quod geſtũ Olympiade nona, & quadrageſima,
anno poſt Ilium captũ ſexcẽteſimoquarto, inter
Alyathem Lydũ,[c] & Aſtyagem Mediæ regem c
hoc pacto firmata ſunt iura pacis. Colchorũ ur-
bem Dioſcoriaden Amphitus,[d] & Telchius au-
rigæ Caſtoris, & Pollucis condiderunt, a quib⁹
Heniochoꝝ gens exorta eſt. Vltra Sauromatas d
in Aſia ſitos, qui Mithridati[e] latebrã, & qui ori-
ginẽ Medis[f] dederunt, confines ſunt Thalij his
nationibus, quas ab oriente cõtingũt Caſpij ma-
ris fauces, quę fauces mirũ in modũ maciantẽ im- e
bribus, creſcũt æſtibus. Heniochoꝝ mõtes Ara-
xem, Moſchorum Phaſiden fundunt. Sed Ara-
xes[g] breuibus interuallis ab Euphratis ortu ca-
put tollit, ac deinde in Caſpiũ fertur mare.[h] Ari-

eorum capita regi offert. Caput hoc modo pręcidit. In orbem illud amputat circa aures, uerticeq; ſumpto excutit. Et infra. Non tamen de omnibus (inquit) ſed de inimiciſſimoꝝ capitibus hoc faciũt, ut illud quisq; infra ſupercilia reciſum prorſus excuteret &c. Sex. Rufus hunc nefandũ morẽ Thracibus attribuit. Sed ijs, & illis eſſe cõmunis poteſt. a ¶ Numero cędium ho. cre.) Et id quoq; ex Herodoto libro eodẽ ſumptũ eſt. b ¶ Hauſtus mutui ſanguinis.) Fœdera cum quibuſcunq; ineunt Scythæ, hoc modo ineunt. Infuſo ĩ grandem calicem fictilẽ, uino, cõmiſcent eoꝝ ſanguinẽ, qui feriunt fœdus, percutientes cultello, aut incidentes gladio aliquantulũ corporis. Deinde in calice tingunt, Acinacem, ſagittas, ſecurim, iaculũ. Hæc ubi fecerunt, ſeſe multis uerbis deuouent, poſtea uinũ epotant, non modo ij, qui fœdus fecerũt, ſed etiã comites ij, qui ſunt maximæ dignitatis. Et hęc quoq; ex Herodoto ſumpta ſunt. Similia leges apud Tertul. ca. 9. Apolog. Sic quoq; Catilinæ contra patriam cõiurationẽ fuiſſe firmatã, ſcribũt Saluſtius, Appian⁹, Lucius Florus. c ¶ Inter Alyathem Lydũ, & Aſtyagẽ.) Huius belli meminit Euſeb. lib. temporum. Nec in tempore a Solino diſcrepat. De Alyathe quoq; Lydoꝝ rege, meminit Herodo. lib. primo. Fit & a Laertio mentio in uitis Pittaci, & Biantis li. primo. Tam ſcripta, q̃ impreſſa Solini exemplaria, habẽt tũ Aduatem, tũ Alyritem. Nos ex Euſebio Alyathem repoſuim⁹. d ¶ Amphitus, & Telchius.) Omnia ex Ply. ca. 5. ſexti. Caſtoris, & Pollucis aurigas (Strabo circa principiũ undecimi, Rhecã, & Amphiſtratũ nominatos dicit, ut in alterutro mẽdũ ſit. Sed fieri poteſt, ut hoꝝ fratrũ plures fuerint aurigę. Eo Stra. loco hiſtoriã hãc totã reperies. Cum Plynio, & Solino concordat Ammia. 22. hiſtoriarũ lib. Pulchra de Caſtoris, & Pollucis matre recenſet Cœlius ca. 41. ſexti Ant. Lectio. e ¶ Mithridati latebrã.) Mithridates timens ne inimici, qđ ueneno non potuerant, ferro peragerent, uenãdi ſtudiũ finxit. Quapropter quatuor annos, neq; urbis, neq; ruris tecto uſus eſt, ſed per ſyluas uagatus eſt, & diuerſis montiũ regionibus ꝑnoctabat, ignaris omnibus, quibus eſſet locis. Aſſuetus feras curſu aut fugere, aut proſeq, cũ quibuſdã etiã uiribus congredi. Quibus rebus & inſidias uitauit, & corpus ad omnẽ uirtutis patientiã durauit. Ex Iuſtino lib. 37. Mithridatis latebræ meminit etiã Plynius ca. 5. ſexti Nat. hiſto. Mithridatis regionẽ Ptol. ca. 9. quinti, inter Rha fluuiũ, & Hippicos montes ſub Syracenis ultra Tanaim amnẽ eſſe dicit. Eius ſitũ appingit ſecunda Aſię tabula. f ¶ Originẽ Medis dederunt.) Ply. ca. 7. lib. ſexti. Tanaim amnẽ (inqt) gemino ore influentẽ, incolunt laxamatæ, Medoꝝ (ut ferũt) ſoboles, & ipſi in multa genera diuiſi, primo Sauromatę &c. g ¶ Sed Araxes.) Oritur Araxes, authore Strabone lib. xi. ex Armenia ad orientẽ illatus uſq; in Tropauã, ad occaſum, ſeptẽtrionemq; deflectit, & primo Azara pręterlabitur. Deinde Arxata Armeniæ urbem. Poſtea per Araxinũ campũ in mare Caſpiũ emittit. Fluuius hic (ut in Parthico Appianus tradit) & profunditate, & celeritate, difficilis admodũ ad tranſeundũ. Et ut Curtij ſententiam referamus, Araxe gignendę herbę nõ alius aptior, quicquid alluit floribus ueſtiens. Platani q̃q; & populi contegunt ripas, ita ut procul uiſentibus continua uideantur montibus nemora riparum. Quippe obumbratus amnis preſſo in ſolum dilabitur alueo. Imminẽtq; colles, ipſi q̃q; frondibus lęti radices eorum humore ſubeunte. Regio nõ alia tota Aſia ſalubrior habetur &c. Vide Herod. libro primo. Et Ptol. cap. 13. libri quinti, Tabula tertia Aſiæ. Hunc pontẽ indignatũ. 8. Aene. ſcribit Maro. h ¶ Arimaſpi.) Ex habitu, & forma corporis nomẽ habent. Nã, ut lib. 4. tradit Herodo. Scythica lingua

a maſpi circa Geſglitron poſiti unocula gens eſt. Vltra hos, & Rhiphæum iugũ regio eſt aſsiduis obſeſſa niuibus, πτεροφόρον [b] dicunt. Quippe caſus continuarum pruinarũ quiddã ibi exprimit pinnarum ſimile. Damnata pars mundi, & a rerum natura in nubem æternæ caliginis merſa, ipſiſq; prorſus Aquilonis conceptaculis rigentiſsima. Sola terrarum [c] nõ nouit uices temporũ, nec de cœlo aliud accipit, q̃ hyemem ſempiternã. In Aſiatica Scythia terræ ſunt [d] locupletes, inhabitabiles tamen. Nã cum auro, & gẽmis affluãt, Griphes tenent [e] uniuerſa. Alites ferociſsimæ, & ultra omnem rabiem ſæuientes, quarum immanitate obſiſtente, aduenis acceſsus difficilis, ac rarus eſt. Quippe uiſos diſcerpunt, uelut geniti ad plectendam auariciæ temeritatem. Arimaſpi cum his dimicant, ut intercipiant lapides, quorum non aſpernabimur proſequi qualitatem.

Arima unus, Spu autẽ oculus dicitur. Verum Herod. fieri non poſſe exiſtimat, ut uiri naſcantur unoculi, cæterã naturã habentes alijs hominibus omnino parem. Sumpſit hęc Solinus ex ca. ſecundo ſeptimi Naturalis hiſt. Caij Plynij. Sed & iuxta eos (inqt) qui ſunt ad ſeptẽtrionẽ uerſi, haud procul ab ipſo Aquilonis exortu, ſpecuq; eius dicto, quem locũ Geſglitron appellant, ꝓduntur Arimaſpi, q̃s diximus uno oculo in fronte media inſignes, quibus aſsidue bellum eſſe circa metalla cũ Gryphis ferarũ uolucri genere, quale uulgo traditur, eruente ex cuniculis aurum mira cupiditate, & feris cuſtodiẽtibus, & Arimaſpis rapientibus multi, ſed maxime Herodotus, & Ariſteas Proconneſius ſcribunt. Arimaſpoꝝ meminerũt Lucanus in tertio. Val. Flaccus in ſexto. Diodorus aũt Sicu. in geſtis Alexandri Magni, hoc eſt. 17. hiſtoriarum libro, docet Cur Arimaſpi Euergetæ. i. benefici dicantᷣ. Docta plura refert Cęlius Rhodiginus ca. 22. noni Antiq. lectĩ. libro. a ℂ Riphęũ iugum.) Seruius nono Aeneid. diſcretio, nẽ licet tenuem eſſe dicit inter Ripęos atq; Riphęos mõtes. Nã Ripęi (inquit) Arcadiæ, Riphęi uero Scythiæ montes ſunt. Dictos autẽ terno Georgicoꝝ libro docet, à perpetuo uentoꝝ flatu, quod ῥιφὴ Gręce impet' & ὁρμή dicit, ἀπὸ τοῦ ῥίπτειν idest proijcere. Sumpſit aũt Solinus hæc omnia ex cap. 12. q̃rti Plynij. b ℂ πτεροφόρον dicunt.) Quaſi penniferũ, uel aliferũ dicas τὸ πτερόν alam, & pennã ſignificat, φέρω fero. Nõ deſunt, q nomen πτεροφόρον deriuent, ἀπὸ τοῦ πτεροῦ. & φοροῦ. i. a penna, & uento, qd penna ea aſsidue agitetur a uento. φόρος pręterea apud Gręcos tributũ ſignificat. Qd ea ipſa regio pennas inſtar tributi largiatur, & ſoluat. Verba Plynij ex ca. 12. quarti hæc ſunt. Vltimus (inqt) a tergo coꝝ Arimaſpi. Mox Riphęi montes, & aſsiduę niuis caſu pinnarum ſimilitudine Pterophoros appellata regio, pars mundi damnata a natura rerũ, & denſa merſa caligine, neq; in alio, q̃ rigoris opere gelidis Aquilonis conceptaculis &c. Martianus lib. 6. Tunc (inquit) Riphęi montes, & regio caligantibus tenebris inumbrata. Cur autem penniferã regionẽ eã uocent, hunc creditũ Herodotus lib. 4. exiſtimat. De pennis aũt (inquit) quibus aiunt Scythæ oppletũ eſſe aerem, & iccirco non poſſe proſpici longius continentẽ, nec ulterius tranſiri, hęc eſt mea ſententia (inquit) qđ ultra eã regionẽ aſsidue ningit, & (ut credibile eſt) minus æſtate, q̃ hyeme. Nã prout cuilibet, eminus intuenti, cadentẽ niuẽ copioſam liquet, quod dico, nix pennis aſsimilis eſt. Et propter hanc talẽ hyemẽ inhabitabilia ſunt eius continẽtis loca ad Aqlonẽ ſpectantia, eoq; opinor pennas niuẽ eſſe interptantes Scythas, ac circumiectas gentes ita loqui. Verũ hæc, q̃ reperiunt, longiſsime dicta ſunt, hæc Herodo. c ℂ Sola terrarũ nõ nouit uices tẽporũ.) Ideſt, Ver, Aeſtatẽ, Autumnũ. Hę enim ſunt tẽporis partes alijs in locis ſibi inuicẽ ſuccedentes. At ea regio de cęlo nihil aliud accipit (inquit Solinus) q̃ hyemẽ ſempiternã. d ℂ Terrę ſunt locupletes.) Similia Mela Pomponius in principio ſecundi refert. e ℂ Gryphes tenent uniuerſa.) Has alites ueteres Latini, ut ait Nonius, Picos appellabãt. Plau. in Aulu. Pici diuitijs, qui aureos montes colunt, eos ſolus ſupo. Quales aũt, & ubi Gryphes ſint, multis uerbis aperit Philoſtra. lib. 3. Hoc genus ferarũ (inqt Seruius) omni parte leones ſunt, alis, & facie aquilis ſimiles, equis uehementer infeſiæ, Apollini conſecratę. Vide in Attica Pauſaniã. Ob hanc cum equis inimicitiã, prouerbiali figura Ecloga octaua, à Virgilio dictum eſt. Iungentur iã Gryphes equis. De his, quæ plurimũ natura diſsident. Plynij ſunt, quæ Solinus de Arimaſporũ, & Gryphiũ pugna, refert ca. 2. libri ſeptimi. Arrianus libro quinto geſtorum Alexandri, non adhibet iſtis fidem, eſſeq; ad uoluptatem magis, quam ad ueritatem omnino inuenta. Albertus uiceſimotertio de Animalibus libro, Eſſe Gryphes aues magis, ait, tradunt hiſtoriæ, quam experta philoſophorum, uel rationes Phyſicæ.

duxit exercitum. Porrigitur inde tenuis Euripus lxxxvi. mil. paſs. ſpatio ad urbē Priapū Aſiæ, qua Magnus Alexander tranſcendit. Inde expatiatur æquor, rurſusq; in Arctū coit laxitas, Propontis appellatur. Anguſtiæ Thracius Boſphorus, latitudine quingentorū paſsuū, qua Darius pater Xerxis copias ponte tranſuexit. Similia ſcribit & Martianus in ſexto. Lege Pomp. Melā circa principiū lib. primi. Herod. lib. 7. Ex Abydo (inquit) in ulteriorē continentē ſeptē eſt ſtadiorū traiectus, quē pontibus iunctū ingens adorta tempeſtas, ea oia dirupit, atq; diſsoluit &c. Idem ſcribunt Iuſtinus in ſecūdo. Seneca ſexto de beneficijs lib. Cicero in fine ſecundi de finibus bonorū & malorū. Luca. ſecundo Pharſaliæ.

facto permeauit. Tenuis deinde Euripus porrigitur ad Aſiæ urbem Priapū, quā Magnus Alexander potiundi orbis amore tranſcendit, & potitus eſt. Inde diffuſus æquore patentiſsimo rurſus ſtringitur in Propontidē. Mox in quingentos paſsus coarctatur, fitq; Boſphorus Thracius, qua Darius copias trāſportauit. HAEC profunda Delphinas [a] plurimos habent, in quibus cauſæ miraculi multiformes. Ante omnia nihil uelocius [b] habent maria, ſic ut plerumq; ſalientes a b c

Tales fama canit, tumidū ſuper æquora Xerxem
Conſtruxiſse uias; multum cū pontibus auſus,
Europamq; Aſiæ, Seſtonq; admouit Abydo,
Inceſsitq; fretum rapidi ſuper Helleſponti,
Non Eurum, Zephyrumq; timens cū uela, ratesq;
In medium defferret Athon.

Claudianus ſecundo in Rufinum.

Haud aliter Xerxem toto ſimul orbe ſequutus
Narratur rapuiſse uagos exercitus amnes
Et telis umbraſse diem, cum claſsibus iret
Per ſcopulos, tectumq; pedes contemneret æquor.

Lucretius libro tertio.

Ille quoq; ipſe, uiā qui quondā per mare magnum
Strauit, iterq; dedit legionibus ire per altum,
Ac pedibus ſalſas docuit ſuperare lacunas,
Et contempſit equis inſultans murmura ponti.

Scribit Herod. in ſeptimo. Terreſtriū copiarum Xerxis numerū fuiſse centū ſeptuaginta Myriades, i. decies ſepties centena milia. Naues quoq; (ut Iuſtinus ait) decies centū milia numero habuiſse dicitur. De Euripo ca. 19. ſupra abunde diximus. a ¶ Delphinas plurimos habent) Græca dictio Δελφίν, qua longo uſu pro latina utimur. De Delphinis ſic Virgilius quinto Aeneidos.

Prelia ludo
Delphinum ſimiles, qui per maria humida nando
Carpathium, Libycumq; ſecant, luduntq; per undas.

Delphinorū formam ſic eleganter explicat Naſo tertio Metamorpho. libro.

Falcata nouiſsima cauda eſt,
Qualia dimidię ſinuantur cornua lunę.
Vndiq; dant ſaltus, multaq; aſpergine rorant,
Emerguntq; iterum, redeuntq; ſub æquora rurſus,
Inq; Chori ludunt ſpeciem, laſciuaq; iactant
Corpora, & acceptum patulis mare naribus efflant.

Eorū impetus in piſces reliquos, elegāter canit Statius nono Thebaidos.

Qualis cęruleis tumido ſub gurgite terror
Piſcibus, arcani quoties deuexa profundi
Scrutantem Delphina uident, fugit omnis in imos
Turba lacus, uirideſq; metu ſtipantur in algas,
Nec prius emerſi, q̄ ſumma per æquora flexus
Emicet, & uiſis malit certare carinis.

Ad idē Sylius lib. 15. bell. Punicorū.

Rapidi ceu bellua ponti
Per longum ſterili ad paſtus iactata profundo
Cū procul in fluctu piſcem male ſaucia uidit
Aeſtuat, & luſtrans natantem ſub gurgite p̄dā
Abſorbet late permixtū piſcibus æquor.

Ex Homero 21. Iliados utraq; cōparatio ſumpta eſt. Hinc contrario ſenſu prouerbiali figura in Diris ſuis a Marone dictum eſt.

Ante lupi rapient hædi, uituli ante leones,
Delphini fugient piſces, aquilæ ante columbas.

Delphini trāquillo mari laſciuiētes flatū, ex qua ueniāt parte præſagiunt. Itē ſpargentes aquā. Itē turbātes tranqllitatē. Author in fine. 18. Caius Plynius. Quæ de Delphinis refert hoc loco Solinus, ſumpta ſunt omnia ex cap. 8. noni Nat. hiſt. C. Plynij. Itē ex ca. 12. ſexti. ca. 2. octaui. ca. 48. noni Naturæ animaliū Ariſtotelis. b ¶ Nihil uelocius habent maria.)

a tranſuolent uela nauium. Quoquo eant con-
ſuges euagantur. Catulos edunt. Decimus men-
ſis [a] maturum facit partum. Lucinam æſtiuus
dies ſoluit. Vberibus fœtus alunt. Teneros in
b faucibus receptant. Inualidos aliquãtiſper pro-
ſequuntur. In triceſimum [b] annum uiuunt, quod
exploratum eſt in experimentũ caudis amputa-
tis. Ora non quo [c] cæteræ beluæ loco habent, ſed
c ferme in uentribus. Contra naturã aquatiliũ ſoli
linguas [d] mouẽt. Aculeatæ ſunt ſpinę dorſuales.
Cũ ira ſubiacet, [e] ĩhorreſcũt. Cũ animi cõqeſcũt,
qbuſdã receptaculis operiunť. Spirare eos [f] in a-
qs negãt, & uitales auras non niſi in aere ſupero

Plynius ca.8.noni. Velociſsimũ omniũ animaliũ nõ ſolũ marinorũ Delphinus, ſed ocyor uolucre, acri or telo, ac niſi multũ intra roſtrũ os illi foret, medio pene in uentre, nullus piſcium celeritatẽ eius euaderet. Sed affert morã prouidentia naturæ, quia niſi reſupini, atq; conuerſi, non corripiunt, quæ cauſa præcipue uelocitatẽ eorum oſtendit. Nam cum fame concitati fugientẽ in uada ima perſecuti piſcẽ diutius ſpiritum continuere, ut arcu emiſsi, ad reſpirandũ emicant. Tanta ui exiliunt, ut plerũq; uela nauium tranſuolent. Ariſtote. ca.48. noni Naturæ animaliũ. Quin etiã (inquit) de uelocitate huius animalis mira, & incredibilia quædam accepim⁹. Omniũ enim uelociſsimũ eſſe creditur animaliũ tum aquatilium, tũ terreſtriũ. Superſiliũt etiã malos nauigiorũ maiorũ, quod tũc potiſsimũ euenit, cũ aliquẽ inſectantur piſcẽm, quẽ deuorent. Tunc enim ſi quem impetũ longius fugit, ad ima gurgitum perſecunť, ꝓpter famis neceſsitatem, qd' redit⁹ lõgior ſit, retinent ſeſe quaſi ſpacium cogitantes, conuerſi; ꝓferuntur, perinde ac ſagittæ pernices, ut celeritate oportuna lõgo tranſmiſso itinere, ad locũ ſpirandi deueniãt. Quo impetu fit, ut ſe eiaculentur, in aerem, & ſuperſiliãt malos nauigiorũ, quæ forte affuerint. Ex hac Delphini in nando agilitate, refert Tarręas adagium, δελφῖνα νήχεσθαι διδάσκεις. Delphinũ nare doces. Senſus eſt.

Id monſtras aliſ, quod ſapit ipſe prius. Delphini celeritatẽ eleganter deſcribit Manilius quinto Aſtronomicon.

Cœruleus ponto cum ſe Delphinus in aſtra
Erigit, & ſquammam ſtellis imitantibus exit
Ambiguus terræ partus, Pelagoq; creatur.
Nam uelut ipſe ſcitis perlabitur æquora pennis,
Nunc ſummum ſcindens pelagus, nunc alta profundi.
Et ſenibus uires ſumit, fluctumq; figurat,
Sic uerſit ex illo quiſquis uolitabit in undis &c.

a ℭ Decimus menſis.) Ply. cap. 8. noni. Agunt (inquit) uere coniugia, pariunt catulos decimo menſe, æſtiuo tempore. Interdũ & binos, nutriũt uberibus ſicut Balæna. Eadem ſcribit Ariſtoteles ca. 12. ſexti Naturæ animaliũ. Geſtant utero (inquit) decẽ menſibus. Partus Delphini æſtate, nec ullo tempore alio &c. b ℭ In triceſimũ annũ uiuunt.) Conſtat (inquit ca. 12. ſexti Naturæ animaliũ Ariſto.) nõ nullos uixiſse annos uigintiquinq;, alios etiã triginta quod cognitũ eſt præciſa a piſcatoribus cauda, ut quos ita reddidiſsent mari captos itẽ agnoſcerent, & temporis ſpatium ſcirent. His ſimilia & Ply. omnino refert. Miror Albertum in tam cõformi nobilium authorũ ſententia ſcribere, quarto & uiceſimo de Animalibus libro. Delphinũ eſse magnæ ætatis, ita ut compertũ ſit aliquẽ, cui (inquit) amputata fuit cauda, centũ annis, & ampli⁹ uixiſſe. Sed parui faciendũ Albertum, Ariſtotele, Plynio, Solino, cæteriſq; primæ claſsis authoribus cõtraria ſentientibus. Quadrabit in eum illud Ionis Adagium. Δελφῖνος ἐν χέρσῳ βία, Delphini in terra uis. In eos dictum, qui diiudicant, quod ignorant, & ea, in quibus minus ualent, ſummo conatu aggrediunť. c ℭ Ora non quo cęteræ beluæ.) Ariſto. ca. 2. octaui Naturæ animaliũ. Delphini (inquit) & omnes cetacei generis reſupinati corripiunt. Habent enim os ſubter. Vnde fit, ut periculũ minores facilius poſsint euadere. Alioquin pauci admodũ ſeruarentur &c. Eadẽ omnino ſcribit Plynius ubi ſupra. d ℭ Soli linguas mouent.) Ply. Lingua eſt iis contra naturã aquatiliũ mobilis, breuis, atq; lata, haud differens ſuillæ. De animaliũ linguarũ diuerſitate, Ariſtoteles ca. ultimo ſecundi de Parti. animaliũ. e ℭ Subiacet.) Videtur legendũ, ſubierit. i. ingreſsa fuerit, ſubintrauerit, ſuccreuerit. Virg. primo Georgicorum. Ne ſubeant herbæ. Quid ſi ſubiacent legas, ut ſpinæ, uel pennæ ſubintelligant? f ℭ Spirare eos in aquis.) Ariſtoteles capite ſecundo octaui Naturę animalium, probat Delphinos ſpirare omnino, quod hij retibus apprehenſi, breui tempore ſtrangulentur, ut qui ſpirandi facultatem emiſerint &c. Idem ubi prius refert Plynius.

recuperare.[a] Pro uoce gemitus[b] eſt ſimilis hu- a
mano. Certum habent uocabulũ, quo accepto
uocantes ſequunt. Nam proprie Simones[c] uo-
cantur. Voces hominũ Aquilonis flatu celerius b
audiunt. Contra Auſtro ſpirante auditus obſtru
untur. Mulcentur a muſica. Gaudent cantibus
tibiarum. Vbicunq; ſymphonia eſt,[d] gregibus
aduentant. Diuo[e] Auguſto principe in Campa-
nia Delphinum puer fragmentis panis primo il- c
lexit, & in tantum conſuetudo ualuit, ut alendũ
ſe etiam manibus ipſius crederet. Mox cum ꝑplu
ſiſset puerilis audacia, intra ſpacia eum Lucrini
lacus uectitauit. Vnde effectum, ut a Baiano lit- d
tore equitantẽ puerum Puteolos uſq; ueheret.
Hoc per annos plurimos tam diu geſtũ, donec
aſsiduo ſpectaculo deſineret miraculũ eſſe, qđ
gerebatur. Sed ubi obijt puer, ſub oculis publi- e
cis deſyderij mœrore Delphin interijt.[f] Pigeret
hoc aſseuerare, ni Mecœnatis, & Fabiani, multo
rumq; præterea eſset literis comprehenſum. In
Africano[g] mox littore apud Hipponẽ Diarrhy- f
ton Delphin ab Hipponẽſibus paſtus tractandũ
ſe præbuit, impoſitos quoq; frequenter geſtauit.
Nec populi tantũ manib' acta res. Nam & pro-
conſul Africæ Flauianus ipſe eũ cõtigit, unguẽ- g
tis etiam delibuit, qui odoris nouitate[h] obſopi-
tus aliquantiſper pro exanimi iactatus eſt, mul-
tisq; menſibus deſciuit a ſolita conuerſatione.

a ℭ Recuperare.) Sic habent uetuſta omnia, quæ uiderim exemplaria. Alij recipere legendũ putant. b ℭ Pro uoce gemitus eſt ſimilis humano.) Verba Plynij in ſua, hac parte Solinus tranſtulit. c ℭ Simones uocant.) Plynius Qua de cauſa (inquit) nomen Simonis omnes miro modo agnoſcunt, maluntq; ita appellari. d ℭ Symphonia.) Græci Symphoniã.i. συμφωνίαν, concentum Muſicum, & uocum conſonantiã dicunt. Quã mira Muſicę uis ſit, aſcribemus ca. 31. infra. e ℭ Diuo Auguſto.) Exemplũ hoc, & ſequentia ex Plynio ſumpta ſunt. Appianus. 5. Aegyptiacorũ libro, hæc omnia ſe, multosq; ſecũ alios uidiſse dicit. Eius uerba Græca ſubſcripſimus. καὶ αὐτὸς δ' οὖν εἶδεν περὶ Δικαιαρχίαν δελφῖνα ἐρῶντα παιδὸς, καὶ πρὸς παιδικὴν ἐπτοημένον φωνήν. ἀτὰρ οὖν καὶ προσνηχόμενος ὁ ἰχθὺς, ἀνεδέχετο τὸν παῖδα ἐπὶ τῶν νώτων. καὶ τὰς ἀκάνθας περιστέλλων ἵνα μὴ τὸν ποθούμενον χρῶτα ἀμύξῃ. καὶ ἱππηδὸν περιβεβηκότα μέχρι διακοσίων ἀνῆγε σταδίων, ἐξεχεῖτο δ' ἄρα ἡ Ῥώμη καὶ πᾶσα ἡ Ἰταλία θεάσασθαι τὸν ἰχθῦν ὀχούμενον ὑπὸ ἔρωτος. Hoc eſt. Et quidẽ nos uidim' apud Puteolos Delphinum amantẽ mire puerũ, inclamatũ a puero acciri. Qui etiã adnatans dorſo puerũ admittebat, ita ut pinnæ aculeos, uelut uagina conderet, ne dilectum ſibi corpus laceraret, receptũq; equitis modo inſidentem per magnum æquor ꝑ ducenta ſtadia deferret. Roma igitur, omnisq; Italia confluebat, ut piſcem amoris cauſa uectorem pueri ſpectaret. A Scribam item uerba Ariſtotelis ex ca. 48. noni Naturæ animaliũ. In marino (iquit) genere plurima de Delphinis narrant indicia mo rũ placidorũ initium. Amores quoq; in pueros, & affectus libidinis. Cũ circa Tarentum, & Cariam, ut etiã locis alijs referuntur. Fertur etiã Delphino apud Cariam capto, atq; ſaucio, ingẽtẽ reliquorũ multitudinẽ cõueniſſe ad portum, immoratãq;, donec piſcator dimiſerit eũ, quẽ cęperat. Tũ omnes ſimul recepto captiuo rediſſe. f ℭ Ni Mecœnatis, & Fabiani.) Apud Plyniũ ſic legitur. Pigeret referre (inquit) ni res Mecęnatis, & Flauiani, & Flauij Alfij, multorũq; eſset literis mandata. g ℭ In Africano mox littore.) Et hoc quoq; exemplũ ubi ſupra refertur a Plynio. Alius (inquit) inter hos annos in Africo littore Hipponis Diarrhyti ſimili modo ex hominũ manibus ueſcens, ferensq; ſe tractandũ, & alludens natantibus, impoſitosq; portans, unguẽto perunctus a Flauiano Proconſule Africæ, & ſopitus (ut apparuit) odoris nouitate, fluctuatusq; ſimilis exanimi, caruit hominũ conuerſatione, ut iniuria fugatus per aliquot menſes, mox reuerſus in eodẽ miraculo fuit. Iniuriæ poteſtatum in hoſpitales ad uiſendũ uenientium Hipponenſes in necem eius cõpulerũt. h ℭ Odoris nouitate obſopitus.) Qui unguentis, & odoribus delectantur, mollicici fœmineæ efficaci plurimum argumento, uel hoc unico Delphini exemplo ſuæ turpidinis commoueri poſsent. Caronde, ſiue, ut quidam uolũt, Phędoni interroganti, quis nam eſſet unguentis delibutus; Ego Ariſtippus (inquit) infelix, & me infelicior Perſarum rex.

Apud Iaſsum [a] urbem Babyloniȩ puerū Delphinus adamauit. Quē dū poſt aſsueta colludia recedentē impatientius ſequit̃, arenis inuectus hæſit. Alexāder Magnus amorē illum numinis fuiſse interpretatus, p̃fecit puerū Neptuni [b] ſacerdotio. Iuxta eandē urbem (ut Egeſsidemus author eſt) alium puerū Hermiā nomine per maria ſimiliter inſidentem cū undoſior fluctus necauiſset, Delphinus ad terrā reuexit, & uelut faterettur reatum, pœnitentiā ſuam morte mulctauit, nec reuerti uoluit ampli⁹ in profunda. Supſedeamus & alia exēpla, ut Arionē [c] tranſeamus, cui⁹ exitum annalium fides comprobauit. Ad hęc ſi quando laſciuiūt noui fœtus, a maioribus [d] datur adultior gregi cuſtos. Quo magiſtro ludere impetus incurſantium belluarum addiſcāt, quamquā ibi præter Phocas rara bellua eſt. Plurimus [e] Thynn⁹ in Ponto, nec alibi pene fœtificāt. Nuſquam enim citius [f] adoleſcunt, ſcilicet ob aquas dulciores. Illabuntur Veris tempore, intrant

a ℭ Apud Iaſsum urbē Babyloniæ.) Ex Plynio, Strabone, Stephano, reliquis conſtat Iaſsum, ubi hoc accidit, non Babyloniæ, ſed Cariæ urbem eſse. Ergo dicendū eſt, uerbū Babyloniæ additiciū eſse, cum apud Plyniū, quē Solinus hoc loco ſequitur, nulla Babyloniæ fiat mentio, uel Solinū, qd' Hermolaus exiſtimat, falſo credidiſse Iaſsum Babiloniȩ urbem eſse. Quid ſi Solinus aliquorū opinionē ſecut⁹ ſit, qui Iaſsum urbē Babylonicæ regionis eſse dixerunt? Sunt qui non Iaſsum, ſed Aſsum falſo legendū exiſtiment. Citat Hermolaus, Oppianū, Adianū, & Athenęū huius hiſtoriæ authores. b ℭ Neptuni ſacerdotio.) Id feciſse creditur, quoniā creditū ē Delphinos Neptuni eſse eq̃s, eosq; ad iugum religatos, eius currū trahere. Papinius primo Achilleidos.

Tyrrhenicq; greges circumq; (infraq; rotantur
Rege ſalutato, placidus ipſe ar(duus undis
Eminet, & triplici telo iubet ire (iugales.
Illi ſpumiſero &c.

c ℭ Arionem tranſeamus.) Huius hiſtoriæ authores ca. 12. ſupra adnotauimus. Non leue gratitudinis argumentū, quod de Arione Cytharœdo ex Siculo mari a Delphino in Tenarū tranſuecto poetæ fabulant̃. Hic enim Arion cū cæteros muſico artificio præſtaret, & circū inſulas quæſtus cauſa uagaretur, ſerui eius arbitrati, plus in pſidioſa libertate commodi, q̃ in placida ſeruitute eſse, cogitare cœperunt ut domino in pelag⁹ pīecto, bona eius inter ſe partirentur, qui cū cogitationē eorū ſenſiſset, petijt nō ut dominus a ſeruis, ſed ut innocens ab improbis, ut parens a filijs, ut ſeliceret ornatū, qua ſæpe fuerat ueſte, quoniā nemo eſset alius ut ipſe qui ſuū q̃ſtum proſequeret̃ euentū. Quod cū impetraſset, cythara ſumpta, ſuā cœpit deflere mortem, quo ſonitu ducti Delphines, e toto mari prænatant ad Arionis cantū. Itaq; deorū immortalium poteſtate inuocata, ſuper eos ſe deiecit, quorū unus Ariona exceptū ptulit ad Thenariū littus. In cuius memoriæ cauſa, q̃ ibi ſtatua eſt Arionis in ea Delphina ſimulacrū affixum uidetur. Pro qua re inter ſydera ab antiquis Aſtrologis eſt figuratum. Serui autē qui per ſe putārāt ſeruitute elapſos tempeſtate, Thenariū perducti a domino cōprehenſi nō mediocri ſupplicio ſunt affecti. d ℭ A maioribus datur.) Ariſto. ca. 48. noni Naturȩ animaliū. Paruos item Delphinos (inquit) magnus aliquis ſemper comitat̃ cuſtodiȩ cauſa. Ply. ait etiā adultos diu comitari magna erga partū charitate. Quo exemplo cōmonemur quanta ſit pueris adhibenda cuſtodia. Rurſus qualis erga filios parentū charitas eſse debeat. Quærit eodē loco nō ab re Ariſtoteles, quare Delphines in terrā erumpant̃. Hoc enim (inquit) interdū eos facere incerta de cauſa dicitur. Addit Plynius ſtatim eos mori tacta tellure. Hinc apud Dionē ſumptū Adagium. δελφῖνος ἐν χέρσῳ βία, Delphini in terra uis. In eos qui ignotū penitus tentare p̃ſumunt. Vt.

Aggrederis cœcus propria cum clade periclum.

Aliud rurſus hinc ſumptum Adagium. Delphinū ſyluis appingit, in eum qui rebus tribuit, quæ ſuapte natura contraria ſunt. Vtitur eo in Arte Poetica Flaccus Horatius. e ℭ Plurimus Thynnus in Ponto.) Plynius capite quinto decimo noni. Thynni (inquit) intrant magno mari Pontum Verno tempore gregatim, nec alibi fœtificāt. f ℭ Nuſquā citius adoleſcunt.) Plynius ex Ariſtotele idipſum aſserit de omni piſciū genere. Piſcium (inquit) genus omne pręcipua celeritate adoleſcit maxime in Ponto. Cauſa multitudo amniū dulces inferentium aquas. Ariſtoteles ca. 17. ſexti Naturæ animaliū. Profecto (inquit) omne piſciū genus celeriter adoleſcit, & precipue in Ponto. Quippe cum ibi incrementum ſingulis diebus plane intelligatur,

Et ca.13.octaui eiusdē operis.Petunt(inquit)pontū paſtus gratia, qui uberior, & cōmodior ibi pro-
pter aquarum dulciū admixtionē ſuppeditat. a ❡ Intrant dextro littore, lęuo exeunt.) Ariſtoteles
ca.13.octaui Naturæ animaliū.Thurni(inquit)dextrorſum terrā contingentes ſubeunt, ſed remeant
contra.Lęuum enim in latus ſe admouent,qđ propterea facere dicunt,quia dextro oculo clarius ui-
dent ſua natura,lęuo hebetius.Idem ca.15.noni refert Plynius.Piget referre,quibus uerbis hæc ca.7.ſe-
ptimi de animalibus a magno referantur Alberto. Tradit Ariſtoteles ca.17.ſexti Naturæ animaliū libro.Thurnos pnimia pinguedine dehiſcere,nec pluſ q̄ biennio poſſe uiuere, cuius rei eodem loco, argumentum affert. b

dextero [a] littore,læuo exeunt.Hoc inde accidere credunt,qđ dextris oculis acutius cernunt, quā ſiniſtris. a

DE ISTRO FLVMINE. DE FIBRO animali.Deq; gemmis Ponticis. CAP. XXIII. b

ISter Germanicis [b] iugis orit, effuſus [c] mō-te, qui Tauricos [d] Galliæ aſpectat. Sexa-ginta [e] amnes in ſe recipit, omnes ferme nauigabiles.Septem [f] oſtijs Pontū influit.Quorū c

ISTER GERMANICIS IVgis oritur.)Cato in Originibus,Danubio,Danas gētes eius accolas,nomen impreſsiſſe refert.Hodie quoq; Germani,dictione aliquātiſper deluxata, ſermone patrio, Dunaw uocant.Danubiū ipſum glacie cōcretū,tum pedibus,tum curru inſidens ſępius non ſine horrore traieci. Videre frequenter li-
cet,diſruptis glaciebus,equos,currus, ac inſidentes homines in fluminis profundū demergi. De Iſtro,
qui & Danubius dicit,Ply.capi.12.quarti. Vnde hæc Solinus mutuatus eſt.Danubius (inquit) ortus
Germaniæ iugis montis Arnobę ex aduerſo Taurici Galliæ oppidi,multis ultra Alpes milibus, ac per
innumeras lapſus gentes Danubij nominis immenſo aquarū auctu,& unde primū Illyricū alluit,Iſter
appellatur,ſexaginta amnibus receptis,medio ferme numero eorū nauigabili.In pontū uaſtis ſex flu-
minibus euoluitur.Hunc ſecundū poſt Nilū facit Auſonius inquiens.
Illyricus regnator aquis, tibi Nile ſecundus
Danubius lętum profero fonte caput. Et Ouidius decima quarti de Pōto, de Scythiæ fluminibus,
Innumeriq; alij,quos inter maximus omnes
Cedere Danubius ſe tibi Nile negat. Dionyſius poeta Iſtrum ſacrū uocat.ῥίνωτ' ἐξείης ἐπι-
τέλλεται ἱερὸς ἴστρος.i.hunc poſt,deinceps exurgit ſacer Iſter.Sacer ideo fortaſsis dicit, qđ autho-
re Acrone,omnis fons in origine ſua ſacer eſt. c ❡ Effuſus monte.)Hūc montē,unde Iſter effundit,
Plynius Arnobā,Ptol.Abnobā,Cor.Tacitus Arbonā nominat.Verba Taciti ſunt.Danubius molli, &
clementer edito montis Arbonę iugo effuſus plures populos adit,donec in Ponticū mare ſex meatibus
erumpit.Septimū enim os paludibus haurit. Idem Auſonius
Qua gelidum fontem medijs effundo Sueuis. Claudianus dicit Danubiū in Rhetia mōte naſci.
Prominet Hercinę confinis Rhetia ſyluæ,
Quæ ſe Danubij iactat,Rheniq; parentem.
Primo fonte breues &c. Non miror Herodotū lib.2.&.4.de Iſtri fluminis ortu plurimū oberraſſe,
utpote,qđ ſua tempeſtate,Germania nondū cognita exteria fuerit.Nuper, inquit Tacitus de Germa-
nia loquens,cognitis quibuſdā gentibus,ac regibus, quos bellū aperuit. Herodoti de Iſtri ortu uerba
ſunt ex lib.4.Omnē Europā(inquit)Iſter emetit,ſumpto ex Celtis initio,qui omniū in Europa ad ſolis
occaſum extremi ſunt.Poſt Cinetas,totamq; permenſus Europā ex tranſuerſo ingredit Scythiam, ijs
quæ diximus fluminibus,& alijs multa aquas ferentibus,Iſter fit omniū maximus.Secūdo quoq; lib.
idem aſſerit.Tradit idē Herod.lib.4.Iſtrum ſibi ſemper parē fluere,tam æſtate,q̄ hyeme,cuius rei cau-
ſam q̄ ueriſsimā affert.Hunc amnē Syllius,& Papinius Binomiū peculiari epitheto nuncupant. Pri-
mo enim Danubius appellat,ſed cū Iſtriā Thraciæ regionē attingit,Iſter dicitur,a prouincia ſumpto
nomine,quā perlabitur. d ❡ Tauricos.)Solini omnia,quæ uiderim exēplaria,Rauracos habēt.Ply.
& Ptolemęus Tauricos uocāt.Ammianus lib.22.ſicut uetera Solini exēplaria, Rauracos. Amnis uero
Danubius(inqt)orit ppe Rauracos mōtes limitibus Rheticis per latiorē orbē ptentus, ac ſexaginta
nauigabiles pene recipiens fluuios,ſeptem oſtijs per hoc Scythicū lętus erūpit in mare. Quorū primū
&c. e ❡ Sexaginta amnes.)Flumina Danubiū ingredientia ſunt.Porata,ſeu Pyretos,Tiarātus,Ara-
rus,Napares,Ordeſsus,Maris,Atlas,Auras,Tibiſis,Athrys,Noeas,Artanes,Scius,Angrus, Bongrus,
Carnus,Alpis,Lycus,Aenus,Narabon,Darus,Drynus,Tibiſcus,Moſchius,Rhaboſus,Ciabrus,Lau-
ta,Ieraſsus,Sauus,Drauus &c. f ❡ Septem oſtijs pontū influit.)Plynius,& Tacitus ſex tantū oſtia

a primū Peuce,ſecundū Naracuſtoma,tertiū Ca-
loſtoma,quartū Pſeudoſtoma.Nā quintū Bore-
oſtoma,ac deinde ſextū Spireoſtoma languidi-
ora ſunt cæteris.Septimū uero pigrum,ac palu-
b ſtri ſpecie,non habet,quòd amni comparet.Pri-
ora quatuor ita magna ſunt,ut per longitudinē
xl.miliū paſsuū non miſceantur [a] ęquori,dulcēq;
hauſtum incorrupto detineant ſapore. Per uni-
c uerſum Pontū [b] Fiber plurimus, quem alio uo-
cabulo dicunt Caſtorem,Lutræ [c] ſimilis eſt, ani-
mal morſu potentiſsimū,adeo,ut cū hominē in-
uaſerit,conuentū dentium non prius laxet,q̄ cō-
d crepuiſse perſenſerit oſsa fracta. Teſticuli eius
appetuntur in uſu medelarum,iccirco cū urgeri
ſe intelligit,ne captus proſit,ipſe geminos [d] ſuos
deuorat.Mittit Pont⁹ & gemmas, quas a patria

Iſtro tribuūt. Herodotus,Ephorus,Claudianus,Arrianus,Auienus,Rhennius/quinq;.Ammianus li. zz.Val.Flaccus.g.Argonauticon.Ouid.ſecundo de Triſtibus.Statius.ſ.Syluarū.Mela Pomponius ſeptem.Danubius(inquit Mela)eoꝝ fluminū,qui in noſtrū mare decadūt tantū Nilo minor, totidē q̄t ille oſtijs,ſed tribus tenuibus,reliquis nauigabilibus efflnit.Hęc diuerſitas euenit ex eo, qđ quintum, & ſextū oſtioꝝ Danubij lāguidiora ſunt cæteris.Septimū uero(ut inq̄t Soli.) pigrū,ac paluſtri ſpecie nō habet quod amni cōparet. Nomina oſtioꝝ Danubij referunt Plynius,Strabo in ſeptio, Marcellinus li.zz. Clarius Ptolemęus ca.10.tertij Tabula nona Europæ. a ¶ Non miſceantur ęquori.)Id accidit ferme fluminibus omnib⁹, quę curſu concito ęquora ingrediunt. Bibi ego nauigans interdū dulcem aquam fluminū non minus decē milib⁹ paſsuū ab eoꝝ fluminū oſtijs in mari diſtans. Inter admiranda in natura enumerat Ariſtoteles, qđ hyeme Danubius adeo plerumq; cōgeleſcat frigore, ut etiam eq̄tantibus deſuper tutiſsimū p̄ſtet iter. Eodē loco ex ſententia ſcribit idē,Iſtrū eſse Germanię fluuiū ad Boream maxime diſcurrentem, at lambentē Peonas.In primo autē Meteoroꝝ libro,ubi oſtendit maximos fluuios ex maximis profluere mōtibus,ex Herodoto,& aliorum ſententia locutus.Iſtrū fluuiū ex Pyrenęo monte,quē ad occidentē ęquinoctialē montē eſse in Celtica regione oriri ſcribit.Sæpe eni nobiles authores repies alibi ex ꝓpria,alibi ex aliorū ſentētia fuiſse locutos.Idipſum Seruius Grāma.7.Aen.multis uerbis demonſtrare conat̄, ſuper illud.Nec Pręneſtinę &c.Albertus quoq; nō nihil ad Ariſtotelis excuſationē ſuffragatur ca.5. ſecundi tractatus ſecundi Meteoroꝝ.Id multo honeſtius,q̄ Ariſtotelē in hijſce rebus ignorantiæ redarguere. b ¶ Per uniuerſum Pontū Fiber plurimus.)Fiber,ut quarto de Lingua latina Varroni placet,dictus eſt ab extrema ora,qđ in dextra,& ſiniſtra fluminis maxime uideri ſoleat. Antiq; eñ Fibrū extremū dicebant.Idem refert Feſtus de uerboꝝ ueterū ſignificatione libro ſexto.Seruius primo Georgicoꝝ dicit Fibros eſse Canes Ponticos.De Fibro ſic Ply.ca.30.lib.8. Eaſdē partes ſibijpſi Pontici amputant Fibri periculo urgente,ob hoc ſe petignari. Caſtoreū id uocant medici. Alias animal horrendi morſus.Arbores iuxta flumina,ut ferro cędit.Hominis parte cōprehenſa,nō ante, q̄ fracta cōcrepuerint oſsa morſu reſoluit.Cauda piſcium ijs,cætera ſpecies Lutræ.Qui genio ſtudioſius indulgent, Fibroꝝ pedibus,ac cauda pro piſcibus ueſcunt̄,& his potiſsime diebus,quibus Chriſticolis uſus carnium interdictus eſt.Hac inducti forſitan ratione,qđ ſquamoſæ inſtar piſciū eę partes omnino ſint, pręſertim cauda.Et re uera tā optimi saporis ſunt,ut τοῖς γαστρίζεσι poſsent abunde etiā ſatiſfacere. Cū hæc ſcriberemus,amicus quidā optimus ad me Fibri caudā opipare præparatā,dono miſit.Credo eam ob rem,ut quæ de his Fibroꝝ partibus,uerbis cōmentabamur,facto quoq; ipſo cōprobaremus. c ¶ Lutræ ſimilis.)M.Varro.4.de lingua latina libro,Nō Lutrā a luendo,ſed Lytrā dictā tradit,quoniā ſuccidat,ſoluatq; in ripis arboꝝ radices.Græci eam Enhydrin appellant. d ¶ Ipſe geminos ſuos deuorat.)Idem ſcribit Ammianus.17.hiſtoriarū libro.Iuue.Sat.12.Imitatus Caſtora,q ſe

Eunuchum ipſe facit cupiens euadere damno
Teſticulorum,adeo medicatum intelligit inguem.

Cicero in Scauriana. Redimunt ſe (inquit) ea parte corporis, propter quā maxime expetuntur.Ouidius.

Sic ubi detracta eſt a te mihi cauſa pericli,
Quod ſupereſt tutum Pontice Caſtor habes.

Ply.tamen id cōſtāter negat ca.3.triceſimiſecūdi Natura.hiſto.Fibri(inquit)quos Caſtores uocāt,& Caſtorea teſtes eoꝝ.Amputari hos ab ipſis, quom capiunt̄,negat Seſtius diligentiſsimus medicinæ. Quinimo paruos eſse, ſubſtrictoſq;, & adhærentes ſpinæ,nec adimi ſine uita animalis poſse &c.DE Caſtoreo plura Dioſco.cap.26.ſecundi, & Auicenna

drupes pyralis modo, nec diem ultra uiuit. Vnde Hemerobion uocatur, quaſi Vnidium dicas. Ply. ca.36. undecimi natu. hiſtoriæ. Ariſto. ca.5. primi, & ca.19. quinti Naturæ animaliũ. ἐφήμερον. i. Diarium appellat. Sententiã Ariſtotelis de hac ipſa uolucre, refert M. Cicero primo Tuſculanarũ Quæſti. Albertus Hemerobion piſcem, utputa cui nulla cura nominis, & utinã nõ frequenter rei, diem nũcupat. Eius uerba qualiacunq; ex lib.24. de Animalibus libuit ſubſcribere. Dies (inquit) eſt piſcis, qui eodem die oritur, & cõpletur, & moritur. Et habet duos pedes, & duas alas pinales. Quidã tamen dicũt, qđ diutius uiuit ab ortu, ſed dicunt, qđ poſt cõplementũ non uiuit, niſi die una. Hucuſq; Albertus. Ariſtoteles, & Plynius uolucrem q̃druipedem eſſe dicunt, Albertus piſcem bipedem. Sed tutius illis fidem adhibere, q̃ huic.

DE BORYSTHENE FLVMINE, AC eius accolis. De natura canũ. De Scytharũ moribus. De gẽmis, Smaragdo, Cyaneo, Cryſtallo. CAP. XXV.

a APud Neuros[a] naſcitur Boryſthenes flumen, in quo piſces egregij ſaporis[b], & quibus oſſa nulla ſunt, nec aliud, q̃ Carthagines tenerrimę. Verũ Neuri (ut accepimus)
b æſtatis[c] tẽporibus in lupos transfigurantur, Deinde exacto ſpacio, quod huic ſorti attributum eſt, in priſtinã faciem reuertuntur. Populis iſtis

APVD NEVROS.) Quo loc⁹ hic fiat dilucidior, aſcribam Herodoti in Melpomene uerba. Quartus (inquit) Scythiæ fluui⁹ Boryſthenes ſecundum Iſtrum omniũ maximus, & noſtra ſententia nõ modo Scythicorũ fluuiorũ lõge uberrim⁹, ſed etiã cęteris uberior p̃ter Aegyptiũ Nilũ, cũ q̃ nõ licet aliud cõparare. Cæterorũ uberrim⁹ eſt Boryſthenes, paſcua p̃bẽs amœniſsima, & accõmodatiſsima pecoribus, nec nõ optimorũ, ac ſingulariũ affatim piſciũ. Idem ad potandũ ſuauiſsimus, liquidus inter turbidos fluens. Iuxta ſemẽtis optima fit, & herba nõ ſatiua etiã aptiſsima. In cuius quoq; oſtiũ ingens uis ſalis ſua ſponte concreſcit. Præbet idem ingẽtia Cete ad ſalſuram, ſpinis carẽtia, quę Antaceos appellãt. Ex Herodoto ſunt omnia, quæ de Boryſthene flumine in principio ſecundi Mela refert. Iidem authores ſcribunt Boryſthenis, quẽadmodũ & Nili originẽ ignorari. b ¶ Piſces egregij ſaporis.) Ply. ca.15. noni. In Boryſthene (inquit) memoratur piſcis p̃cipua magnitudo, nullis oſsibus, ſpinisue interſitus, carne prædulci. Is piſcis eſſe uidetur, qui apud Plynium eodem capite Eſos nuncupatur. Eadẽ de his piſcibus Mela ſcribit. Hos piſces & Danubius abunde procreat, nõ multũ ab Atilis differentes, niſi qđ ijs maiores multo ſunt. Atalũ piſcem intelligũt, quẽ Storionẽ Itali uernacule nuncupant, in Pado (inquit Ply.) inertia pingueſcentẽ ad mille aliquando libras cathenato captũ hamo. Horum Viennã, Autumno preſertim tempore e Pannonia, ingens afferẽ copia. c ¶ Neuri æſtatis temporibus in lupos transfigurant.) Sunt qui legant, Statis tẽporibus. Ply. ca.22. octaui nat. hiſtoriæ, falſum eſſe confidenter exiſtimat. Homines (inquit) in lupos uerti, ruſumq; reſtitui ſibi, falſum eſſe confidenter exiſtimare debemus, aut credere omnia quæ fabuloſa, tot ſæculis comperimus &c. Herodotus etiã non adhibet iſtis fidem. NEdum ueteribus, ſed etiãnum noſtri temporis hominibus creditum eſt, poſſe quadã magica arte, homines in lupos omnino conuerti. Hinc a Marone in Pharmaceutria dictum eſt.

His ego ſæpe lupum fieri, & ſe condere ſyluis. Et a Propertio in quarto.

Et ſua nocturno fallere terga lupo. Ouidius. 7. Metamorphoſis libro.

Inq; uirum ſoliti uultus mutare ferinos

Ambigui profecta lupi. Et Plautus in Amphitryone. Nam uerumſt (inquit) qđ olim eſt auditũ fabulariter, mutatos Atticos in Arcadia homines, & ſęuas beluas manſitaſſe, nec unq̃ domo parentibus cognitas. Ex hac hominũ opinione ortũ Adagiũ. Verſipellẽ ſe facit, quando lubet. In hominẽ uafrum, & aſtutum, cui ob perfidiã, & inconſtantiã minime credendũ ſit. Vtitur ea figura Plautus prima, & nona Comędijs. Et Ply. ca.22. lib. octaui. SED an natura patiatur, homines in lupos, uel in rem quampiã ſpeciei alterius, cõmutari, nõ parua apud peritiores concertatio eſt. Herodotus, & ſecũ plures, fabuloſum exiſtimat, id quod naturali ſit conſonũ rationi. Specierum enim differentia, ut Ariſtoteli placuit, a forma rerum ultima eſſe ſumit. Non poſſet ergo homo lupus fieri, niſi anima ipſa hominis, in lupi animã uerteretur omnino. Id autem fieri natura non patitur. Forma enim perfectiſsima non niſi ſubiectum perficit ſibi ſimile. Opinatur Ioannes Scotus, tantã eſſe huius ſingularis animæ ad propriũ corpus, proportionẽ, ut ipſa non poſſit corpus aliud informare, q̃ ſuũ. Ergo nec multo min⁹ lupi corpus quoquo modo rationalis anima poteſt perficere. Pythagorica animarũ hominũ in bruta

deus Mars eſt. Pro ſimulacris [a] enſes colunt. Ho- a
mines uictimas habẽt, oſsibus adolent ignes fo-
corum. Geloni ad [b] hos proximant. De [c] hoſtiũ
cutibus, & ſibi indumenta faciunt, & equis ſuis
tegmina. Gelonis Agathyrſi collimitantur cæru b
leo picti colore, fucatis in cærulũ crinibus. Nec
hoc ſine differentia. Nã quanto quis altero præ-
ſtat, tanto propenſiore nota tingitur, ut ſit indi-
ciũ humilitatis minus pingi. Poſt Antropopha- c
gi, [d] quibus execrandi ſunt cibi humana uiſcera.
Quem morem [e] impiæ gentis, adiacentiũ terra-
rum prodit triſtiſsima ſolitudo, quas ob nefariũ
ritum finitimæ nationes metu profugæ relique- d
runt, & ea cauſa eſt, ut uſq; ad mare, quod Tabin
uocant, [f] per longitudinẽ eius oræ, quæ æſtiuo
orienti adiacet, ſine homine terra ſit, & immenſa
deſerta, quoad perueniatur ad Seres. [g] Chalybes, e
& Dahæ in parte Aſiaticæ Scythiæ crudelitate
ab immaniſsimis nihil diſcrepant. At Albani in
ora [h] gentes, qui poſteros ſe Iaſonis credi uolũt,

transmigrationẽ ponentes, non negarent poſse forſitan hominẽ, lupũ fieri, ut de Minoe, uel Rhadamã-to dicitur.

Exæquat damnum meritis, & muta ferarum
Cogit uincla pati, truculentos ingerit urſis,
Prædonesq; lupis, fallaces uulpibus addit.
Hunc ſuis immundę pingues detrudit in artus.
Atqui deſidia ſemper, uinoq; grauatus,
Indulgens Veneri uoluit torpeſcere luxu,

Nicolaus Lyrenſis inſignis Theologus, in commentarijs Hexodi, quęrit, An uirtute dæmonũ, qua incantatores utũtur, & magi, potuerit fieri, ut uirgæ in dracones uerterentur? Duo is de ea quęſtione dicta ꝓbat. Vnũ qđ re uera uirgę non fuerint in dracones cõuerſæ. Alterũ, qđ id factũ fuerit quadã apparentia, & uera ſenſuũ illuſiõe. Franciſcus Maron ſuper cap. 7. tertij de Trinitate diui Auguſtini, quatuor de artibus ipſis Magicis affert documenta. Extat de hac ipſa re notabilis apud Auguſtinũ 79. quęſtio eius libri qui octuaginta triũ quęſtionũ inſcribit. Multa apud eundẽ reperies ca. 18. uoluminis decimioctaui Ciuitatis dei. Quid ſi ijs hominibus eueniat, quod Nabuchodonoſori accidiſse ca. 4. Danielis ſcriptura teſtatur? Quo loco plura idem Nicolaus docte refert. Scribit Pauſanias Lycaonẽ Arcadem, quom ad Iouis Lycęi aram puerũ immolaſset, ac humanũ ſparſiſset cruorẽ, mox in lupum fuiſse conuerſum, idq; quadã Deoꝝ indignatione, uerum eſse exiſtimat. Idipſum ca. zz. octaui retulit Caius Plynius. a ℂ Pro ſimulacris enſes colũt.) Mela dicit Neuros Marti pro ſimulacris enſes, & tentoria dedicare. Herod. lib. quarto. Marti (inquit) tẽpiũ ex Sarmentorũ faſcibus extruũt. Sub hoc aggeſtu ferreus Acynacis, qui ſingulis uetuſtus eſt, ſtatuĩt, idq; eſt Martis ſimulacrũ, cui annuas hoſtias offerunt cũ alioꝝ pecoꝝ, tum equoꝝ, & plus huic Acynaci, ꝙ dijs cæteris. Quod homines hoſtias immolent, & oſsibus adoleant ignes focoꝝ, ſcribũt ibidem Herodo. & Põponius. b ℂ Geloni.) Hercules in Hylęa regione cũ quadã uirgine, quæ ſuperne fæmoꝝ tenus fœmina, inferius autẽ uipera erat, concubuit. Ex ea (ut quarto libro ſcribit Herodotus) genuit Gelonũ, Agathyrſum, & Scytham filios, a quibus Geloni, Agathyrſi, & Scythæ populi dicti ſunt. Agathyrſos cærulo pictos. 4. Aene. ſcribit Maro. Quo loco plura Seruius ſuper illud.

Creteſq;, Dryopesq; fremunt, pictiq; Agathyrſi.

Apud hos (ut Marcellinus zz. libro author eſt) Adamantis eſt copia lapidis. c ℂ De hoſtiũ cutibus.) Sumptũ ex ca. z. ſeptimi Plynij, & Herodoto lib. 4. Geloni (inquit Mela) hoſtiũ cutibus equos, ſeq; uelant. Illos reliqui corporis, ſe capitũ. d ℂ Antropophagi.) Ab effectu ſumptũ nomẽ, quaſi homouori, qđ homines, inſtar ferarum uorare cõſueuerint. ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ φαγεῖν. i. ab homine, & uorace. Sunt & alibi huiuſmodi immanes homines. In noſtris Collectaneis in poetas, recenſuimus gentes plurimas, quæ humanis carnibus ueſcuntur, quæ homines habent uictimas. Ad hos referri poteſt illud in Aſinaria Plautinũ Adagiũ. Lupus eſt homo homini. e ℂ Quẽ morẽ.) Omnia Ply. ca. 17. ſexti. f ℂ Tabin uocant.) Idẽ ſcribit infra ca. 63. & Ply. ca. 17. ſexti. Item Mela lib. 3. Sed uocant Tabin iugũ mari imminẽs, uel incumbens. Vnde legendũ uidetur, uſq; ad iugum mari imminẽs qđ Tabin &c. g ℂ Chalybes.) His regionibus Dahæ confines ſunt acerrimi omniũ bellatores, & Chalybes, per quos erutũ, & domitũ eſt primitus ferrũ. Marcellin⁹ zz. hiſtoriarũ libro. Lege Seruiũ primo Georgicorum ſuper illud. At Chalybes nudi ferrum. h ℂ Albani in ora gentes.) Ex eo dicti quod albo crine naſcantur. Vel ab Albano flumine, quod per Al-

a albo crine naſcuntur. Caniciem habent auſpiciũ capilloꝝ. Ergo capilloꝝ color genti nomen dedit. Glauca oculis ineſt [a] pupilla, ideo nocte plus q̃ die cernunt. APVD hos populos nati [b] canes
b feris omnibus anteponuntur. Frangunt [c] tauros, Leones perimũt, detinent quicquid obiectum eſt. Quibus ex cauſis meruerunt etiã annalibus

baniam decurrit. Lege Ply. ca. 13. lib. ſexti. Iuſtinus lib. 42. dicit eos ab Albano Italiæ monte retinere nomen, qđ inde Herculem quom extincto Geryone armenta eius per Italiã duceret, ſequuti fuerint. Albanis mos eſt cum mortuis pecunias defodere. Idcirco pauperes uiuunt, cũ patrimoniũ nullũ habeãt. In eos p̃terea dici ſolitum, qđ Cyclopũ uitam agant, quaſi efferã, ſegnem, atq; barbarã, quoniã neq; ſint agroꝝ culturæ ſtudioſi, ſed ad cultum omnẽ humanioris uitæ inertes, atq; omnino rudes. Stra. lib. xi. Scribunt medici perinores, capillos natiuã nigredinem retinere, quouſq; ſanguis pinguis, ſpiſsus, calid⁹, uiſcoſusq; in homine permãſerit. Quom uero ijdem in aquoſitatẽ (utor enim Auicennæ uerbo) tendere incipiunt, conſequens eſt, ut in caniciem continuo dilabatur. Docet idẽ Auicenna Fen. 7. q̃rti Canonis, quibus ipſa caniciés retardetur, quibuſue iuuamentis ne accidat, phiberi poſſit. Si plura de hac ipſa reſcire cupis, adeas Ariſtotelẽ ca. 4. quinti de generatione animalium lib. Hunc ſequutus Albertus Germanus homo in Phyſicis literis magis, q̃ linguis eruditus. Plura ſcribit ca. 7. de ciminoni de Animalibus libro. QVærit Ariſtoteles decima Problematũ ſectione. Cur unus omnium animantiũ homo caneſcit? An (inquit) qđ pars animantiũ maxima, pilũ quotannis deciduũ gerit, ut equus, ut bos non nulla deciduũ nõ geriũt. Tempus autẽ uiuunt breue, ut oues, & quædã alia, quoꝝ pilus utpote non ſeneſcens, caneſcere non poteſt. At homo nec deciduũ gerit pilũ, & longã degit ætatẽ. Itaq; tempore conſeneſcit, atq; inueteratur. SED quom pueri humecti ſunt, & plurimũ excremẽtoſi, cur non caneſcunt tamẽ? Aphrodiſieus has cauſas retulit. Quia humidi (inquit) & calidi ſunt. Pituita autem unde canicies humida, & frigida eſt. Adde, qđ pueroꝝ caluaria, mollis, laxaq; eſt inſtar cutis. Itaq; uacans materia, & inutilis difflari poteſt, atq; euaporari. Senioꝝ prædura eſt. Tẽpore namq; obdureſcit, ac denſa, ſolida, oſsea redditur, unde rimas in ea natura perduxit, quibus uapores excremẽtitij efflari, atq; euaneſcere poſsent. Ply. caniciẽ eq̃s etiã tribuit in undecimo. Docta plurima de caniciei ratione refert Cœlius ca. 48. ſeptimi Antilectionũ libri. a ℂ Glauca pupilla.) Ex Plynio ſumptũ eſt ca. 2. libri ſeptimi, qui Iſigonũ Nicenſem aduocat authorẽ. b ℂ Nati canes.) Totũ, quod de canibus hoc loco Solinus refert, ex ca. 40. octaui Plynij ſumptũ eſt. Canis q̃uis Latinũ ſit nomen, Græcã tamen Etymologiã habere uidetur. Græcis enim κύνος dicitur. Alijs placet a canore latratus dici potius, qđ plurimũ latrando inſonet. Lucius Columella. 8. Agriculturæ libro tria docet eſse canũ genera. Vnum aduerſus hominũ, & ferarum inſidias parandũ, tuendumq;, & id (inquit) uillam, quæq; iuxta ſunt uillæ, cuſtodit. Alterũ propellendis iniurijs hominũ, ac ferarum, & id obſeruat domi ſtabulũ, foris pecora paſcentia. Tertium uenandi gratia comparatᷓ, idq; nõ ſolũ nihil agricolã iuuat, ſed & auocat, deſidem ab opere ſuo reddit. De multiplici canũ genere Ply. ca. 63. lib. decimi, & Ariſtoteles ca. 20. ſexti Naturę animaliũ. Quali autẽ canes forma eſse debeant, appoſitus uerbis ſecũdo Agriculturæ libro explicat M. Varro. Facie (inquit) debẽt eſse formoſi, magnitudine ampla, oculis nigrãtibus, aut rauis, naribus congruentibus, labris ſubnigris, aut rubicundis, neq; reſimis ſuperioribus, neq; pẽdulis ſubtus mento ſuppreſso, & ex eo enatis dentibus duobus dextra, & ſiniſtra paulo emin⁹ ſuperioribus directis potius, q̃ Brochis, acutos quos habeant labro tectos, capitibus, & auriculis magnis, ac flaccis, craſsis ceruicibus, ac collo internodijs articuloꝝ longis, cruribus rectis, ac potius uarijs, q̃ uacijs, pedibus magnis, altis, qui ingredienti ei diſplodantᷓ, digitis diſcretis, unguibus duris, ac curuis, talo, nec ut corneo, nec nimũ duro, ſed ut fermentato, ac molli a fęminibus ſummis corpore ſuppreſso. Spina neq; eminula, neq; curua, cauda craſsa, latratu graui, hiatu magno, colore potiſsimũ albo, qđ in tenebris, ſpecie leonina. Præterea fęminas uolũt eſse mãmoſas æqualibus papillis. Subdit uidendũ eſse, ut boni feminis ſint. Itaq; a regionibus appellantᷓ Lacones, Epirotici, Salamantini. Plura ad formã canũ pertinentia tradit Columella, ſed non niſi de Villatico cane ſcribit. Non aſsentitur idẽ Columella ijs, qui canes inter mutos cuſtodes annumerandos cenſent. Nam quis (inquit) hominũ clarius aut tanta uociferatione beſtiã, uel furẽ prædicat, q̃ iſte latratu? Quis famulus amantior domini? Quis fidelior comes? quis cuſtos incorruptior? quis excubitor inueniri poteſt uigilantior? Quis deniq; ultor, aut uindex conſtantior? c ℂ Frangunt tauros, leones perimũt.) Scribũt Diod. Siculus. 17. hiſtoriarũ lib. & Q. Curti⁹ li. 8. in Sophitis regiõe nobiles eſse ad uenandũ canes, qui latratu abſtinere dicuntᷓ, quom uidere feram. Leonibus maxime infeſti, quos & perimunt. Nec minus Tigrides dilaniare Diod. refert. Apud Bactrianos uulgo uſurpant. Canem timidũ uehementius latrare, q̃ mordere. Idem Curtius li. 6.

tradi.Legimus petenti [a] Indiā Alexandro a rege a
Albaniæ dono duos miſſos,quorꝫ alter ſues li-
bi,& urſos oblatos uſqꝫ adeo ſpreuit, ut offen-
ſus degeneri præda, ignauo ſimilis diu accuba-
ret,quē per ignorantiā uelut inertem, Alexāder b
extingui imperauit. Alter uero monitu eorū,q
donū ꝓſecuti erant,leonē miſſum necauit.Mox
uiſo Elephante notabiliter exultās belluā primo
aſtu fatigauit,deinde cū ſummo ſpectantiū hor- c
rore terræ affixit.Hoc genus canū creſcit ad for-
mā ampliſſimā,terrificis latratibus ultra rugitus
inſonantes.Hæc ſunt de canibus Albanis,reliq
cōmunia uniuerſis.Dominos æqliter canes om- d
nes diligunt,ſicut exēplis palā factum eſt. In Epi-
ro deniqꝫ domini percuſſorem in cœtu agnitū
latratu canis prodidit. Iaſone Lycio interfecto,
canis ipſius aſpernatus cibum inedia obijt. Lyſi- e
machi regis canis,flammis ſe iniecit,accenſo do-
mini rogo,& pariter igni abſumptus eſt. Gara-
mantū regē [c] ducenti canes ab exilio reduxerunt
prælianti aduerſus reſiſtentes.Colofonij, & Caſ- f
ſtabalenſes canibus in bella productis primas a-
cies inſtruebant. Appio Iunio, [d] Publio Silio cō-
ſulibus,damnatū dominū [e] canis cum abigi non
poſſet,comitat⁹ in carcerē mox ꝑcuſſum, ulula- g
tu ꝓſecutus eſt.Cūqꝫ ex miſeratione populi Ro-
mani poteſtas ei cibi fieret,ad os defuncti eſcam
tulit. Vltimo abiectū in Tyberim cadauer adna-
tans ſuſtentare conatus eſt. Canes ſoli [f] nomina
recognoſcūt,itinerū meminerūt.Indi [g] coitus tē-

Italis elegās Adagiū frequens eſt.Latrantē canem nunq̄ prædam capere. a ℂ Petente Indiā Alexandro.)Idem exemplū Plynius quoqꝫ refert.Omnia fere præter canes,dominū,& amicū aſpernanē pauperem.Non habet unde ſuū paupertas paſcat amorē.Quam uera Horatiana ſentētia.Et genus,& uirtus niſi cum re uilior alga eſt.Ciceronis ſecūdo de natura Deorꝫ uerba ſunt.Canum(inquit)tam fida cuſtodia, tanqꝫ amans dominorꝫ adulatio,tantumqꝫ odiū in externos,& tam incredibilis ad inueſtigandū ſagacitas nariū,tā alacritas in uenando, quid ſignificat aliud, niſi ſe ad hominū commoditates eſſe generatos? Aegyptij propter canum utilitates plurimas,eos loco numinis coluerunt.Gentes ſunt pterea(ut ſexto naturalis hiſtoriæ refert Plynius)quæ canē pro rege habent. b ℂ In Epiro.)Inter generoſos canes Moloſſos.i. Epiroticos celebrant. Veloces Spartę catulos,acrēqꝫ Moloſſū Paſce ſero pingui, inquit Maro.Exēplū hoc ex Ply. mutuatus Solin⁹.DE Lyſimacho idē refert Ply. De eo multa Strabo lib.13.& Iuſtinus libro quintodecimo,& ſequētibus duobus. c ℂ Garamantes.)Ex Plynio & hęc ſumpta ſunt.Quis is rex fuerit,nondū legi.Simile canit Val.Flacc⁹ ſexto Argonauticō.

Caſpiadę,quis turba canū nō ſegnius acres
Exilit ad litus, pugnasqꝫ capeſcit heriles.

Colophon Ionicæ urbs, Clarij Apollinis luco illuſtris,ſed Homero alūno, ut Colophonij tradūt, multo illuſtrior. d ℂ Appio Iunio,Publio Silio.) Vetuſti omnes Solini codices, habent Appio Iunio, Publio Sicinio. Dubium hic, an apud Plyniū mendū ſit,qd̄ ca.40.octaui Publium Silium habeat. e ℂ Damnatū dominū.)Ex Ply. & hoc ipſum ſumptū eſt. f ℂ Canes ſoli nomia ſua recognoſcunt.)Soli(inquit Plynius) dominū nouere. Et ignotū qꝫ ſi repente ueniat,intelligūt.Soli nomina ſua,ſoli uocem domeſticam agnoſcunt.Itinera quāuis longa meminere,nec ulli præter hominū memoria. Hæc Ply. Id autem ob id euenire creditur, qd̄ plus ſenſus ijs inſit,q̄ animantibus inſit reliquis.Sunt aūt canes nominibus nō longiſſimis appellandi,quo celerius quiſqꝫ uocatus,exaudiat.Nec in breuioribus,q̄ quæ duabus ſyllabis enunciantur, ſicuti Græcū eſt σκύλαξ, latinū ferox.Græcū λάκων latinū celer.Vel fœmina, ut ſunt Græca σπουδή, ἄλκη ῥώμη,Latina,lupa,ceruа,tigris.Ex Lucio Columella ca.12.libri ſeptimi. ADuertendū inueniri interdū equos,boues,oues,capras,feles,ſues,quæ nomina ſua recognoſcunt, ſed hoc multo rarius, q̄ in canibus depræhenditur. g ℂ Indi coitus tempore.)Idem refert Plynius ca.40.octaui libri. In Cyrenenſi agro lupi cum canibus coeunt.Et Laconici canes ex uulpe,& cane generantur. Indicos etiā canes ex

nes ex Tigride,& canes gigni confirmant,uerum non ſtatim, ſed tertio coitu. Primo enim beluinos adhuc catulos procreari aiunt. Alligantur canes locis deſertis,& niſi belua incenſa libidine ſit,ſępe lacerantur. Ariſto.ca.28.octaui Nat. animaliū. a ℂ Aegyptij canes e Nilo.) Macrobius ſecūdo Saturnaliū inter pluriū dicteria aſcripſit & hoc. Poſt Mutinenſem(inquit) fugā quærentibus quid ageret Antonius. Reſpondiſse familiaris eius ferebatur. Qđ canis in Aegypto, bibit, & fugit. Quoniā in illis regionibus conſtat canes capti Crocodilorū exterritos currere,& bibere. Quærit eleganter Aphrodiſieus. Cur canes ſuas uibrare caudas ſoleant, quom notos ſibi agnoſcant? Cauſas lege apud eū Probl.144.lib.primi. Albertus inter alia fidē excedentia, narrat, qđ ſi quis dentes canum ſuper ſe habet ſuſpēſos, nō illatrabitur a canibus. Rurſus, qđ ſi quis cor canis ſuper ſe habuerit, non inuadetur morſu canū. Inſuper qđ ſi dēs canis nigri in palma teneatur, nō latrabūt canes contra tenentem eum. Et ideo (inquit) talē dentem ferunt latrones noctiū. Vſus ſum uerbis ei⁹ qualibuſcunq; ex lib.22.de Animalibus. b ℂ Eſsedonū mos eſt.) Eſsedones(inquit Herod.in Melpomene) talibus moribus uti feruntur. Quoties pater alicui deceſsit, omnes eius propinqui pecora adducunt, quæ ubi mactauerunt, conciderunt q;, concidūt & mortuū patrem illius, a quo conuiuio accipiuntur. Commixtis q; omnibus carnibus cō uiuiū exhibent. Caput tamen defuncti denudatū, purgatum q; inaurant, eo q; pro ſimulachro utuntur agentes illi quotannis maiores hoſtias, cerimonias q;. Hæc filius patri facit, quemadmodū Græci natalicia. Non diuerſa ab his tradit Mela Pomp. in principio ſecundi Geographiæ libri,& Strabo lib.xi. c ℂ Scythotauri.) Hos Herod.lib.4.& Pomp.lib.2. Tauros nominant, Iphigeniæ,& Oreſtis aduentū maxime memoratos, immaneq; famā habere dicunt, qđ ſoleant pro uictimis aduenas cędere. Lege quæ ſcribit Seruius.2.Aen. Virgilij ſuper illud. Sanguine placaſtis uentos &c. Dicti autem Scythotauri, quaſi Scythæ Tauri mōtis accolæ. Ply.ca.12.quarti. Iugum ipſum(inquit) Scythotauri tenent. d ℂ Nomades.) Ex re ſumptū nomen νομάσ νομάδος, Græcis paſtor dicitur,& νομεύω paſco. Itē νομόσ paſcua. Scythæ eñ (ut lib.8.Arrianus ſcribit) neq; agriculturæ ſtudent, neq; urbes incolūt, neq; templa dijs extruūt, ſed plauſtris errabundi in alia, atq; alia loca pro tēpore cōmeant. Lege Iuſtinū lib.2. Sunt & in Aethiopia Nomades ca.43.infra. DE Georgis,& Axiacis, Mela lib.2. γεωργοῦσ eni Græci, agricolas nomināt. Ply.ca.13.lib.ſexti. e ℂ Neq; miranť aliena.) Iuſti.li.2.de Scythis loquēs. Nullū ſcelus(inquit) apud eos furto grauius. Quippe ſine tecto, munimento q; pecora, & armenta &c. Quā felices erāt homines, quom furem nemo timeret Caulibus, aut Porris,& aperto uiueret horto. In ea ætate, quā aureā dicūt, erant expertes furandi homines, hac imbuit arte Mercurius Maia genitus, nunc magnus habetur ille deus, cuius dedit experientia fures. Quot ſunt cōtrarię gentes Axiacis, quę niſi de rapto uiuere turpe putāt. f ℂ Vſu auri, argenti q; damnato.) Sciūt nimirū Satarchæ, Qđ ſoleant auro multa ſubeſse mala. Eſſet utinā hominū mos iſte hodie, quādo auri,& argenti dira cupidine imus in uiſcera terræ,& in ſede Manıū, q̃rimus opes. Hinc(ut canit Naſo) ortum

Omne nefas, fugere pudor, uerum q;, fides q;,
In quorum ſubiere locum fraudes q;, doli q;,
Inſidiæ q;,& uis,& amor ſceleratus habendi.

g ℂ De inimicorū capitibus.) Herodotus lib.4. Quē primū uirum in bello cępit uir Scytha, eius ſanguinē potat. Quoſcunq; in prælio interemerit,

a pore in ſaltibus canes fœminas religant, ut cum
his Tigrides coeant, quarum ex primis concep-
tibus ob nimiā feritatem inutiles partus iudicāt,
itidem ſecundos, tertios educant. Aegyptij [a] ca-
b nes e Nilo nunq̃ niſi currentes lambitant, dum a
Crocodilis inſidias cauēt. INter Antropopha-
gos in Aſiatica parte numeranť Eſsedones, q &
ipſi nefandis funeſtantur inter ſe cibis. Eſsedonū
c mos [b] eſt, parentū funera cātibus proſequi,& ,p-
ximorū conrogatis cœtibus, cadauera ipſa den-
tibus laniare, pecudum q; carnibus mixta dapes
facere. Capitū etiā oſsa, auro incincta in poculo-
d rū tradere miniſterium. Scythotauri [c] pro hoſti-
is cędunt aduenas. Nomades [d] pabula ſequunť.
Georgi in Europa ſiti agros exercent. Axiatę p-
inde in Europa ſiti, neq; mirantur [e] aliena, neq;
e ſua diligunt. Satarchæ uſu [f] auri, argenti q; dam-
nato in æternum ſe a publica auaritia abdicarūt.
Scytharū interi⁹ habitantiū aſpior ritus eſt. Spe-
cus incolūt. Pocula nō ut Eſsedones, ſed de [g] ini-
[illegible]

micoꝝ capitibus moliuntur. Amant prælia, in- a
teremptoꝝ cruorem e uulneribus ipſis bibunt.
Numero cædiũ [a] honor creſcit, quarũ expertem
eſse apud eos probrum eſt. Hauſtu [b] mutui ſang
uinis fœdus ſanciunt, non ſuo tantum more, ſed b
Medoꝝ quoq; uſurpata diſciplina. Bello deniq;
quod geſtũ Olympiade nona, & quadrageſima,
anno poſt Ilium captũ ſexcẽteſimoquarto, inter
Alyathem Lydũ, [c] & Aſtyagem Mediæ regem c
hoc pacto firmata ſunt iura pacis. Colchorũ ur-
bem Dioſcoriaden Amphitus, [d] & Telchius au-
rigæ Caſtoris, & Pollucis condiderunt, a quib⁹
Heniochoꝝ gens exorta eſt. Vltra Sauromatas d
in Aſia ſitos, qui Mithridati [e] latebrã, & qui ori-
ginẽ Medis [f] dederunt, confines ſunt Thalij his
nationibus, quas ab oriente cõtingũt Caſpij ma-
ris fauces, quę fauces mirũ in modũ maciant im- e
bribus, creſcũt æſtibus. Heniochoꝝ mõtes Ara-
xem, Moſchorum Phaſiden fundunt. Sed Ara-
xes [g] breuibus interuallis ab Euphratis ortu ca-
put tollit, ac deinde in Caſpiũ fertur mare. [h] Ari-

eorum capita regi offert. Caput hoc modo pręcidit. In orbem illud amputat circa aures, uerticeq; ſumpto excutit. Et infra. Non tamen de omnibus (inquit) ſed de inimiciſsimoꝝ capitibus hoc faciũt, ut illud quiſq; infra ſupercilia reciſum prorſus excuteret &c. Sex. Rufus hunc nefandũ morẽ Thracibus attribuit. Sed ijs, & illis eſse cõmunis poteſt. a ❡Numero cędium ho. cre.) Et id quoq; ex Herodoto libro eodẽ ſumptũ eſt. b ❡Hauſtus mutui ſanguinis.) Fœdera cum quibuſcunq; ineunt Scythæ, hoc modo ineunt. Infuſo ĩ grandem calicem fictilẽ, uino, cõmiſcent eoꝝ ſanguinẽ, qui feriunt fœdus, percutientes cultello, aut incidentes gladio aliquantulũ corporis. Deinde in calice tingunt, Acinacem, ſagittas, ſecurim, iaculũ. Hæc ubi fecerunt, ſeſe multis uerbis deuouent, poſtea uinũ epotant, non modo ij, qui fœdus fecerũt, ſed etiã comites ij, qui ſunt maximæ dignitatis. Et hęc quoq; ex Herodoto ſumpta ſunt. Similia leges apud Tertul. ca. 9. Apolog. Sic quoq; Catilinæ contra patriam cõiurationẽ fuiſse firmatã, ſcribũt Saluſtius, Appian⁹, Lucius Florus. c ❡Inter Alyathem Lydũ, & Aſtyagẽ.) Huius belli meminit Euſeb. lib. temporum. Nec in tempore a Solino diſcrepat. De Alyathe quoq; Lydoꝝ rege, meminit Herodo. lib. primo. Fit & a Laertio mentio in uitis Pittaci, & Biantis li. primo. Tam ſcripta, q̃ impreſſa Solini exemplaria, habẽt tũ Aduatem, tũ Alyritem. Nos ex Euſebio Alyathem repoſuim⁹. d ❡Amphitus, & Telchius.) Omnia ex Ply. ca. 5. ſexti. Caſtoris, & Pollucis aurigas (Strabo circa principiũ undecimi, Rhecã, & Amphiſtratũ nominatos dicit, ut in alterutro mẽdũ ſit. Sed fieri poteſt, ut hoꝝ fratrũ plures fuerint aurigę. Eo Stra. loco hiſtoriã hãc totã reperies. Cum Plynio, & Solino concordat Ammia. 22. hiſtoriarũ lib. Pulchra de Caſtoris, & Pollucis matre recenſet Cœlius ca. 41. ſexti Ant. Lectio. e ❡Mithridati latebrã.) Mithridates timens ne inimici, qđ ueneno non potuerant, ferro peragerent, uenãdi ſtudiũ finxit. Quapropter quatuor annos, neq; urbis, neq; ruris tecto uſus eſt, ſed per ſyluas uagatus eſt, & diuerſis montiũ regionibus ꝑnoctabat, ignaris omnibus, quibus eſset locis. Aſsuetus feras curſu aut fugere, aut proſeq, cũ quibuſdã etiã uiribus congredi. Quibus rebus & inſidias uitauit, & corpus ad omnẽ uirtutis patientiã durauit. Ex Iuſtino lib. 37. Mithridatis latebræ meminit etiã Plynius ca. 5. ſexti Nat. hiſto. Mithridatis regionẽ Ptol. ca. 9. quinti, inter Rha fluuiũ, & Hippicos montes ſub Syracenis ultra Tanaim amnẽ eſse dicit. Eius ſitũ appingit ſecunda Aſię tabula. f ❡Originẽ Medis dederunt.) Ply. ca. 7. lib. ſexti. Tanaim amnẽ (inqt) gemino ore influentẽ, incolunt Iaxamatæ, Medoꝝ (ut ferũt) ſoboles, & ipſi in multa genera diuiſi, primo Sauromatę &c. g ❡Sed Araxes.) Oritur Araxes, authore Strabone lib. xi. ex Armenia ad orientẽ illatus uſq; in Tropatiã, ad occaſum, ſeptẽtrionemq; deflectit, & primo Azara pręterlabitur. Deinde Arxata Armeniæ urbem. Poſtea per Araxinũ campũ in mare Caſpiũ emittit. Fluuius hic (ut in Parthico Appianus tradit) & profunditate, & celeritate, difficilis admodũ ad tranſeundũ. Et ut Curtij ſententiam referamus, Araxe gignendę herbę nõ alius aptior, quicquid alluit floribus ueſtiens. Platani quoq; & populi contegunt ripas, ita ut procul uiſentibus continua uideantur montibus nemora riparum. Quippe obumbratus amnis preſso in ſolum dilabitur alueo. Imminẽtq; colles, ipſi quoq; frondibus læti radices eorum humore ſubeunte. Regio nõ alia tota Aſia ſalubrior habetur &c. Vide Herod. libro primo. Et Ptol. cap. 15. libri quinti, Tabula tertia Aſiæ. Hunc pontẽ indignatũ. 8. Aene. ſcribit Maro. h ❡Arimaſpi.) Ex habitu, & forma corporis nomẽ habent. Nã, ut lib. 4. tradit Herodo. Scythica lingua

Arima unus, Spu autẽ oculus dicitur. Verum Herod. fieri non poſſe exiſtimat, ut uiri naſcantur unoculi, cæterã naturã habentes alijs hominibus omnino parem. Sumpſit hęc Solinus ex ca. ſecundo ſeptimi Naturalis hiſt. Caij Plynij. Sed & iuxta eos (inqt) qui ſunt ad ſeptẽtrionẽ uerſi, haud procul ab ipſo Aquilonis exortu, ſpecuq; eius dicto, quem locũ Geſglitron appellant, ꝓduntur Arimaſpi, q̃s diximus uno oculo in fronte media inſignes, quibus aſsidue bellum eſse circa metalla cũ Gryphis ferarũ uolucri genere, quale uulgo traditur, eruente ex cuniculis aurum mira cupiditate, & feris cuſtodiẽtibus, & Arimaſpis rapientibus multi, ſed maxime Herodotus, & Ariſteas Proconneſius ſcribunt. Arimaſpoꝝ meminerũt Lucanus in tertio. Val. Flaccus in ſexto. Diodorus aũt Sicu. in geſtis Alexandri Magni, hoc eſt. 17. hiſtoriarum libro, docet Cur Arimaſpi Euergetæ. i. benefici dicanť. Docta plura refert Cęlius Rhodiginus ca. 22. noni Antiq. lecti. libro. a ℂ Riphęũ iugum.) Seruius nono Aeneid. diſcretio nẽ licet tenuem eſse dicit inter Ripęos atq; Riphęos mõtes. Nã Ripęi (inquit) Arcadiæ, Riphęi uero Scythiæ montes ſunt. Dictos autẽ tertio Georgicoꝝ libro docet, à perpetuo uentoꝝ flatu, quod ῥιπὴ Græce impet' & ὁρμὴ dicit, ἀπὸ τοῦ ῥίπτειν idest proijcere. Sumpſit aũt Solinus hæc omnia ex cap. 12. q̃rti Plynij. b ℂ πτεροφόρον dicunt.)

a maſpi circa Geſglitron poſiti unocula gens eſt.
Vltra hos, & Rhiphæum iugũ regio eſt aſsiduis
obſeſsa niuibus, πτεροφόρον[b] dicunt. Quippe caſus
continuarum pruinarũ quiddã ibi exprimit pin-
b narum ſimile. Damnata pars mundi, & a rerum
natura in nubem æternæ caliginis merſa, ipſiſq;
prorſus Aquilonis conceptaculis rigentiſsima.
Sola terrarum[c] nõ nouit uices temporũ, nec de
c cœlo aliud accipit, q̃ hyemem ſempiternã. In Aſi-
ática Scythia terræ ſunt[d] locupletes, inhabitabi-
les tamen. Nã cum auro, & gemmis affluant, Gri-
phes tenent[e] uniuerſa. Alites ferociſsimæ, & ul-
d tra omnem rabiem ſæuientes, quarum immani-
tate obſiſtente aduenis acceſsus difficilis, ac ra-
rus eſt. Quippe uiſos diſcerpunt, uelut geniti ad
plectendam auariciæ temeritatem. Arimaſpi
cum his dimicant, ut intercipiant lapides, quo-
rum non aſpernabimur proſequi qualitatem.

Quaſi penniferũ, uel aliferũ dicas τὸ πτερὸν alam, & pennã ſignificat, φέρω fero. Nõ deſunt, q nomen πτεροφόρον deriuent, ἀπὸ τοῦ πτεροῦ, & φοροῦ. i. a penna, & uento, qd pennã ea aſsidue agitetur a uento. φόρος prętereà apud Gręcos tributũ ſignificat. Qd ea ipſa regio pennas inſtar tributi largiatur, & ſoluat. Verba Plynij ex ca. 12. quarti hæc ſunt. Vltimus (inqt) a tergo coꝝ Arimaſpi. Mox Riphęi montes, & aſsiduę niuis caſu pinnarum ſimilitudine Pterophoros appellata regio, pars mundi damnata a natura rerũ, & denſa merſa caligine, neq; in alio, q̃ rigoris opere gelidis Aquilonis conceptaculis &c. Martianus lib. 6. Tunc (inquit) Riphęi montes, & regio caligantibus tenebris inumbrata. Cur autem pennifera regionẽ eã uocent, hunc creditũ Herodotus lib. 4. exiſtimat. De pennis aũt (inquit) quibus aiunt Scythæ oppletũ eſse aerem, & iccirco non poſse proſpici longius continentẽ, nec ulterius tranſiri, hęc eſt mea ſententia (inquit) qđ ultra eã regionẽ aſsidue ningit, & (ut credibile eſt) minus æſtate, q̃ hyeme. Nã prout cuilibet, eminus intuenti, cadentẽ niuẽ copioſam liquet, quod dico, nix pennis aſsimilis eſt. Et propter hanc talẽ hyemẽ inhabitabilia ſunt eius continẽtis loca ad Aqlonẽ ſpectantia, eoq; opinor pennas niuẽ eſse interp̃tantes Scythas, ac circumiectas gentes ita loqui. Verũ hæc, q̃ reperiunť, longiſsime dicta ſunt, hæc Herodo. c ℂ Sola terrarũ nõ nouit uices tẽporũ.) Ideſt, Ver, Aeſtatẽ, Autumnũ. Hę enim ſunt tẽporis partes alijs in locis ſibi inuicẽ ſuccedentes. At ea regio de cęlo nihil aliud accipit (inquit Solinus) q̃ hyemẽ ſempiternã. d ℂ Terrę ſunt locupletes.) Similia Mela Pomponius in principio ſecundi refert. e ℂ Gryphes tenent uniuerſa.) Has alites ueteres Latini, ut ait Nonius, Picos appellabãt. Plau. in Aulu. Pici diuitijs, qui aureos monteis colunt, eos ſolus ſupero. Quales aũt, & ubi Gryphes ſint, multis uerbis aperit Philoſtra. lib. 3. Hoc genus ferarũ (inqt Seruius) omni parte leones ſunt, alis, & facie aquilis ſimiles, equis uehementer infeſtæ, Apollini conſecratæ. Vide in Attica Pauſaniã. Ob hanc cum equis inimicitiã, prouerbiali figura Ecloga octaua, a Virgilio dictum eſt. Iungentur iã Gryphes equis. De his, quæ plurimũ natura diſsident. Plynij ſunt, quæ Solinus de Arimaſporũ, & Gryphiũ pugna, refert ca. 2. libri ſeptimi. Arrianus libro quinto geſtorum Alexandri, non adhibet iſtis fidem, eſseq; ad uoluptatem magis, quam ad ueritatem omnino inuẽta. Albertus uiceſimotertio de Animalibus libro, Eſse Gryphes aues magis, ait, tradunt hiſtoriæ, quam experta philoſophorum, uel rationes Phyſicæ.

a ℭ Smaragdis hic loc⁹ patria eſt.)Scribit Serapio Smaragdũ eſſe naturæ frigidę, ac ſiccę. Exiſtimãt philoſophi hũc ipſum lapidē in aureis Mineris ꝓuenire, eiuſq; uiriditatē a uirtute Minerę fieri autumãt. Medici tradũt Smaragdũ in potu ſumptũ uenenis, ac uenenoſoꝝ morſib⁹ opitulari. Mira ſũt, q̃ Smaragdo, Marbodę⁹ is tribuit. Commodus iſte lapis, ſcrutãtibus abdita fertur. Cũ ꝓſcire uolunt, aut diuinare futura. Auget opes idē ſeſe reuerenter habentes. Oibus in cauſis dãs ꝑſuaſoria uerba, Tanq̃ facundi uis ſit ſermonis (in illo &c. Hui⁹ ſunt oia, quæ de Smaragdo ſecũdo Mineralium Albertus refert. De Smaragdis hæc, & plura Plynius cap. 5. triceſimiſeptimi naturalis hiſtoriæ. b ℭ Licet ſint Aegyptij, & Chalcedonij.)Plynius dicit Smaragdorũ genera duodecim, nobiliſsimos autē dicit Scythicos ab ea gente in q̃ reperiuntur appellatos. Nullis (inquit) maior auſteritas, nec minus uitij. Et quantũ Smaragdi a gēmis diſtant, tantũ Scythici a cæteris Smaragdis. c ℭ Eteſiæ.) ἐτησίαι a gręcis, dicuntur uẽti, qui ſtatuto, & certo anni ſpatio flare ſoleãt, hoc eſt q̃draginta diebus poſt Caniculæ exortũ. Græci enim ἐτήσιον annuũ dicũt. d ℭ Chalcoſmaragdos.)A loco, ubi proueniunt, nomē habẽt, χαλκὸσ enim Græce æs Latine dicitur. Ergo Chalcoſmaragdi, q͛ in metallis æreis appareant dicti ſunt. e ℭ Et Cyaneus eſt.)Lapis hic a colore nomen habet. Græci enim κυάνεον cęruleum dicunt, uel eũ colorē, qui medium inter nigrũ, & uiridē locũ tenet. Optima (inquit Ply. ca. 9. triceſimiſeptimi) Scythica, dein Cypria, poſtremo Aegyptia. Adulterat̃ maxie tinctura &c. f ℭ Cryſtallus.) Græci κρύοσ frigus, uel gelu dicunt, στέλλω contraho, itaq; Cryſtallus non niſi concretũ gelu eſſe dicitur. Eſt enim Cryſtallus aqua e niue ſolidius, latiusq; cõcreta. Eã κρύσταλλον Gręci appellãt. Author. A. Gelli⁹. ca. 5. decimi noni Noc. Atti. Qualiter e niue Cryſtallus fiat, uno uerſiculo primo Syluarum Papinius explicat. Raraq; lõgęuis niuibus Cryſtalla gelari. Scribit Ply. c. 2. triceſimiſeptimi, unde hęc ſumpta ſunt oia, Cryſtalla nõ niſi, ubi maxie hibernę niues rigent, glacieſq;, reperiri. cui ſentẽtię hoc loco refragat̃ Solinus. Nã ſi ita foret (inqt) nec Alabanda Aſię, nec Cyprus inſula, hãc materiã ꝓcrearet, qbus admodũ calor ſugis eſt. Hęc uerbalis tñ differẽtia, ex uerbis Dio. Siculi circa finē tertij diſſoluit̃ euidēter. Cryſtall⁹ (inqt) lapis, ex aq̃ orit̃ pura, cõgelata, nõ q͛dē a frigore, ſed diuina caloris ui, q̃ duriciē ſeruet, uarioſq; colores ſuſcipiat. Claudi. Poſsedit glacies naturę ſigna prioris, Quę fit parte gelu, frigora parte negat. Sic eñ eluxatũ carmē reintegrandũ putam⁹. Extat altera eiuſdē poetę Elegia, cuius principium Lymphę, q̃ tegitis cognato corpore Lymphas &c. g ℭ Nã fert calorē.)Sũt q legãt. Nõ fert calorē. Sed ferme oẽs Solini codices, primã lectionē retinẽt. Eã ſeq̃t Marbodęus tit. 40. inq̃ẽs. Frig⁹ tenet, atq; calorē.

SMAragdis hic [a] locus patria eſt, quibus tertiã inter lapides dignitatē Theophraſtus dedit. Nã licet ſint & Aegyptij, [b] & Chalcedonij, & Medici, & Laconici, præcipuus tamē eſt honor Scythicis. Nihil his iucũdius, nihil utilius uidēt oculi. In primis uirēt ultra irrigua gramina, ultra amnicas herbas. Deĩde obtut⁹ fatigatos coloris reficiũt lenitate. Nã uiſus, quos alterius gēmæ fulgor retuderit, Smaragdi recreant, & exacuunt. Nec aliã ob cauſam placuit, ut nõ ſculperent̃, ne offenſum decus imaginũ lacunis corrũperetur, quãq̃ qui uerus eſt, difficulter uulnereĩ. Probant̃ hoc pacto, ſi aſpectus tranſmittãt, ſi cum globoſi ſunt, ꝓxima ſibi inficiãt aere repcuſſo, aut cũ cõcaui ſunt, inſpectantiũ facies ęmulent̃, ſi neq; umbra, neq; lucernis, neq; ſole mutent̃. Optimos tñ ſortiunt̃ ſitus, qbus planicies reſupina eſt, & extenſa. Inueniunt̃ Eteſijs flantibus. Tũc eni detecto ſolo facillime internitent. Nã Eteſiæ [c] plurimũ arenas mouẽt. Alij minus nobiles in cõmiſſuris ſaxoꝝ, uel in metallis ærarijs apparent, q̃s Chalcoſmaragdos [d] nũcupãt. Vitioſi eoꝝ intrinſecus q̃ſdã ſordes habẽt, uel plũbo, uel capillamētis, uel etiã ſali ſimiles. Lauant̃ auſtero mero, ſed uiridi proficiunt oleo, quamuis natura imbuantur. Et Cyaneus [e] lapis e Scythia eſt optimus, ſi cærulo coruſcabit, cuius gnari in marem, & fœminam genus diuidunt. Fœminis nitor purus eſt. Mares punctulis ad gratiam interlucentibus auratilis puluiſcul⁹ uariat. Iſtic & [f] Cryſtallus

FABVLAE erant Hyperborei.) Hyperborei ex eo dicti ſunt, q℠ ſuper, uel ultra eos ſpiret Boreas. ὑπὲς enim Græce, ſuper, uel ultra ſignificat. Boreas Arctous uentus. Diod. Siculus lib. 3. ex eo dictos tradit, q℠ ſint admodũ Boreę ſubditi. Macrobius ſecũdo de Somnio Scipionis lib. Hyperboreos interpretatur, quaſi originẽ Boreę introrſum recedendo tranſiſſet. Adeo (inquit) æterna pene præmũtur pruina, ut non facile explicetur, quãta ſit illic frigidæ nimietatis iniuria. Feſtus Pomp. aliunde exiſtimat ſumptũ nomẽ. Hyperborei ſupra Aquilonis (inqt) flatum habitantes. Dicti quod humanæ uitę modũ excedunt uiuẽdo ultra centeſimũ annũ, quaſi ὑπερβαίνοντεσ ὅρον, hoc eſt, tranſcendentes cõmunem uitæ terminũ. Strabo lib. quintodecimo ſcribit quoſdã uelle, Hypboreos mille annos uiuere. Idẽ Strabo lib. 1. refert q̃rundã ſententiã Hyperboreos eos eſſe exiſtimantiũ, qui ſint Boreę coniunctiſsimi. Terminus autem Borealiũ polus eſt, Auſtralium uero Aequinoctialis. Herodotus in Melpomene ſcribit eſſe etiã Hypernotios, ſi Hyperboreos eſſe qs fuerit opinatus. Scribit idẽ Strabo libro Geographię undecimo, de ijsq; ſunt ultra mare Caſpiũ, uelut ſunt Hyperborei, Sauromatæ, & Arimaſpi, nihil exquiſitæ a ueteribus ſcriptum eſſe, nec ab ijs quidẽ, qui aut Cyri bellum aduerſum Maſſagetas geſtũ, aut Perſarũ, aut Medorũ, Syrorumq; res geſtas conſcripſerũt. Quod accidiſſe ait ꝑpter ſcriptorũ ſimplicitatẽ, ac fabularũ ſtudiũ. Qua ex re haud multũ fidei aſſequuti ſunt. Hi enim ſcriptores, quom eos uiderent magnopere probari, qui aperte fabulas conſcriberent, arbitrati ſunt ſcripta ſua, futura iucundiora, ſi in hiſtoriæ formã ea dicerent, quæ nec ipſi unq̃ uidiſſent, nec a ſcientibus audiuiſſent. Eã ob cauſam, ait Tragœdiarum poetis, Heſiodo, atq; Homero, de Heroibus prędicandi facilius adhiberi fidẽ, q̃ Ethesiæ, & Herodoto, atq; Helliano, ac cæteris eius generis ſcriptoribus. At Romanorũ, Parthorũq; imperiũ, plura retegiſſe, q̃ ea, quæ tradita ante fuerant. DE Hypboreis (ut Ply. ca. 17. lib. ſexti refert) Ecatheus uolumẽ condidit.

b ℭ Sed quom ꝓbiſsimi authores.) Intelligit ex Gręcis Hecatęũ, Antimachũ, Dio. Siculũ. Melã Pom. apud noſtros. Eratoſthenes aũt, Herodotusq; (ut etiã in primo refert Stra.) nullos eſſe Hypboreos tradiderũt. VADIANVS in Scholijs, q̃ docte, ac elegãter in Melã Põp. cõpoſuit, reꝑhẽdit Plyniũ, & eũ ſequutũ Iuliũ Solinũ, q℠ uterq; crediderit apud Hypboreos eſſe cardines mũdi, extremosq; ſyderũ ambitus, ſemeſtriq; luce, & una die ſolis auerſi ab æquinoctio uerno in Autumnũ, ſemel in anno Solſtitio ijs oriri ſoles, brumaq; ſemel occidũt. Vellẽ Vadianũ aſcripſiſſe Plynij uerba pauca ꝑcedẽtia, qbus aniaduertere potuiſſet, Plyniũ pleraq; fabuloſa exiſtimaſſe, quę plures tũ Gręcorũ, tũ Latinorũ de Hyperboreis tradiderunt. Pone Riphęos montes, ultraq; Aqlonem (inquit) gens felix (ſi credimus) quos Hyperboreos appellauere, annoſo degit ęuo, fabuloſis celebrata miraculis. Ibi creduntur eſſe cardines mundi, & cætera. Non fruſtra addit Plynius, ſi credimus, & fabuloſis celebrata miraculis. Rurſus, ut oſtenderet fuiſſe eam aliorum ſententiam, non ſuam continuo ſubdit. Ibi creduntur eſſe cardines mundi, & cætera. Plynij mos eſt, in rebus credulitatem excedentibus, nequaq̃ obſtringere fidem ſuã

a quem licet pars maior Europæ, & particula Aſię ſubminiſtrent, præcioſiſsimũ tamen Scythia edit. Multus ad pocula deſtinatur. Nã fert calorẽ præcipue q̃libet nihil aliud, q̃ frigidũ pati poſsit.
b Sexangulus inuenitur. Qui eligunt puriſsimum captant, ne quid rufum, neue nubilũ, uel ſpumis obſitum, arceat perſpicuitatẽ. Tũc ne duricia iuſto propenſior obnoxiũ fragilitati magis faciat.
c Putant glaciem coire, & in Cryſtallũ corporari, ſed fruſtra. Nam ſi ita foret, nec Alabanda Aſiæ, nec Cyprus inſula hanc materiã procrearet, quibus regiõibus incitatiſsimus calor eſt. Liuia Augusti ad magnitudinẽ .cl. librarũ inter Capitolina donaria Cryſtallum dedicauit.

DE HYPERBOREIS POPVLIS. CAP. XXVI.

d Fabula [a] erat de Hyperboreis, & rumor irritus, ſi quæ illinc ad nos uſq; fluxerũt, temere forent credita. Sed cum probiſsimi [b] authores, & ſatis idonei ſententias pares faciant, nullus falſum reformidet.
e De Hyperboreis itaq; loquemur. Incolunt pene πτεροφόρον, quem ultra Aquilonem accepimus iacere;

gens beatiſsima. [a]Eam Aſię quidã magis, q̃ Euro a
pæ dederunt. Aliȷ̃ ſtatuunt mediã inter utrumq;
ſolem Antipodũ occidentẽ, & noſtrũ renaſcen-
tem, quod aſpernatur ratio tam uaſto mari duos
orbes interfluente. Sunt igitur in Europa, [b]apud b
quos mundi cardines eſse credunt, & extimos ſy
derum ambitus, ſemenſtrem lucem, auerſum tñ
una die ſolem, quãq̃ exiſtant, qui putãt nõ quoti-
die ibi ſolẽ, ut nobis, ſed uernali æquinoctio ex- c
oriri, autumnali occidere. Ita ſex menſibus infi-
nitum diem, ſex aliȷs continuã eſse noctem. De
cælo magnã [c]clementiã auræ ſpirant ſalubriter.
Nihil noxiȷ flatus habent. Domus ſunt nemora, d
uel luci. In diem uictus arbores ſumminiſtrãt. Di
ſcordiã neſciunt. Aegritudine non inquietanẽ.
Ad innocentiã omnibus æquale uotũ. [d]Mortem
accerſunt, & uolũtario interitu caſtigãt obeundi
tarditatem. Quos ſatietas uitæ tenet, epulati, de-

qui potius lectorem ad authores relegare, qui de dubiȷs rogentur omnibus. Solini uero errores (inqt) ęmulatio excuſat. Quod ſimiarũ ſit omnia etiã ſuo periculo imitari uelle. Sed quanã ratione Albert⁹ nullius ſimia, ſed ſuo Marte (ut dici ſolet) cuncta audens, totiens tamen delirans, excuſari poterit, iȷs q cum tanti faciũt, locus eſto. a ℂ Gens beatiſsima.) Eadẽ fere tradit Mela Pomp. Terra (inquit) anguſta, aprica, per ſe fertilis. Cultores iuſtiſsimi, & diutius q̃ ulli mortaliũ, & beatius uiuunt. Quippe feſto ſemper ocio lęti, nõ bella nouere, non iurgia. Sacris operati maxime Apollinis, quorum primitias Delon miſiſse initio per uirgines ſuas. Deinde per populos ſubinde tradentes ulterioribus, moremq; eũ diu, & donec uitio gentiũ temeratus eſt, ſeruaſse referuntur. Habitãt lucos, ſyluasq; &c. Similia refert ca. 12. lib. 4. C. Plynius. b ℂ Sũt ergo i Europa.) Hæc oĩa ex Plynio ca. 12. lib. quarti. Põponius Mela lib. tertio in Aſiatico littore Hypboreos primos ponit. Diodo. Siculus etiã lib. 3. ex Hecathęi, & quorundã aliorum, qui ueteres, & fabulis ſimiles hiſtorias ſcripſerunt, authoritate, tradit oppoſitã Celtis, iuxta Oceanũ eſse inſulam, haud multo Sicilia minorem, pone Arctos, habitariq; ab his qui Hyperborei, eo qđ uento Boreæ ſint admodum ſubditi appellãtur. Inſulã uero fertilẽ, & fructuoſam, ut in quo fructus annui bis naſcanẽ. Fabulantur Latonã &c. SED an ſub mundi polis poſsit eſse aliqualis uiuentiũ habitatio, nondũ experiẽtia deprehenſum reor. Conſtat ex Philoſophorũ Placitis, uitã in calido, & humido conſiſtere animantiũ. Poli aũt mundi algore imenſo, & frigoribus occupati defectionis cauſas pruinis mergentibus prębuere. Plynius & Solinus cum Pomponio uidenẽ aſserere, ſub polo ipſo Arctico animantiũ habitationẽ eſse poſsibilẽ. Cõmunior tamen ſententia, partem huic contrariã conaẽ aſserere. Quid aũt in hac ambiguitate ſit ſentiendũ Conciliator ſeptima & ſexageſima differẽtia, diſserit copioſe, peritorũ fere omniũ referens ſententias. Placet multis, non totã zonã Arcticã inhabitabilẽ eſse, ſed eam tantũ partem, q̃ polo ipſi Arctico directe ſubiaceat. Qui autem ſub polo Arctico habitari poſse arbitrantur, partem ei polo propinquã fortaſsis accipiunt. Quid ſi regionis illius hominibus ęſtiuo tẽpore, quo ſol illic uidetur aſsidue, ſit illuc ſecurus acceſsus, hyeme uero illinc longius abeant. c ℂ De cœlo magnã clementiã.) Mirum omnino & rationi diſsonũ, in ea regione eſse tantã cœli clementiã, q̃ ſex menſiũ continuatã noctem habeat. Niſi ad ſex menſiũ diẽ idipſum referas. Vel qđ eo quoq; tẽpore, quo ſex mẽſibus continuata nox eſt, ſol nõ multũ ab ea regione diſtans fiat. Sunt qui dicant eis hæc munere conceſsa diuũ, ob uidelicet illorũ hominũ innocentiã. d ℂ Mortem accerſant.) Nõ diſsimilia de hac re Mela refert lib. tertio. Vbi eos (inquit) uiuendi ſacietas, magisq; tediũ cępit, hylares redimiti ſertis, ſemetipſos in pelagus ex certa rupe, pręcipites dant. Id eis funus eximiũ eſt, ac (ut inquit Plynius) genus ſepulturę beatiſsimũ. Scribit Diod. Siculus tertio Bibliothecæ libro, in Oceano uerſus meridiem eſse quãdã inſulã, cuius incolis mos ſit ad certam uſq; ætatẽ uiuere, qua pfecta, uariã ſibi mortem ſponte conſtituunt. Eſse alibi rurſus homines, qui adeo mortẽ contemnunẽ, ut pugnent nudi. Hiſpaniæ q̃q; populis fuiſse mortis contemptũ, primo bellorũ Punicorũ canit Syllius.

Prodiga gens animę, & properare facillima mortem.
Namq; ubi traſcendit florentes uiribus annos
Impatiens æui ſpernit nouiſse ſenectam,
Et fati modus in dextra eſt. Et Lucanus in primo.
Certe populi, quos deſpicit Arctos

Felices errore ſuo, quos ille timorum
Maximus haud urget Leti metus, inde ruendi
In ferrum mens prona uiris, animæq; capaces
Mortis, & ignauū eſt rediture parcere uitę.

Partalis Indiæ regio eſt, in qua, qui ſapientiores habentur accenſos a ſe rogos conſcendētes, uoluntaria morte uitam finiunt, Lucanus in tertio

Quiq; ſuas ſtruxere pyras, uiuiq; calentes
Conſcendere rogos, proh quanta eſt gloria genti
Iniecisſe manū fatis uitaq; repletos
Quod ſupereſt donaſse deis.

a libutiq;. De rupe nota præcipitē caſum in mare ꝓfundū deſtinānt. Hoc ſepulturæ genus optimū arbitrātur. Aiunt etiam [a] ſolitos per uirgines ꝓbatisſimas primitias frugū Apollini Delio miſsi-
b tare. Verum hæ quoniā perfidia hoſpitū nō illibatæ, reuenisſent, deuotionis, quā peregre proſeq̄bant̄, pōtificiū mox ītra fines ſuos receperūt.

DE ARIMPHAEIS. DE MARI Caſpio. De Tigribus. De Pantheris, & Pardis. CAP. XXVII.

c ALtera in [b] Aſia gēs eſt ad initiū Orientis æſtiui, ubi deficiunt Rhiphęorꝫ mōtiū iuga Hyperboreis ſimiles, quos dicūt Arimphęos, & ipſi arbuſtorꝫ frōdibus gaudent.
d Baceas edūt. Iuxta uiros, ac fœminas tędet crinium. Ita uterq; ſexus [c] comas tōdet. Amant qetem nō amāt lædere. Sacri habentur, attrectariq; eos ētiā a ferocisſimis nationib⁹ nefas ducitur. Quicūq; periculū a ſuis metuit, ſi ad Ariphæos trāſ-

a ❡ Aiūt ſolitos per uirgines.) Herodo. lib. 4. deſcribit iter, per quod ex Hyperboreis Delta uenisſe ad Scythas, a Scythis deinceps finitimos accepiſse, gradatimq; per ſingulos ad occaſum uſq;, atq; illinc meridiem uerſus ea ſacra dimiſsa a primis Gręcorꝫ Dodonęis eſſe accepta, & ab ijs deſcendiſse ad Melienſem ſinū, perſuaſisſeq; in Eubotā, & oppidatim uſq; ad Caryſtum, & illinc reliquisſe Andrum. Cariſtios enim eſſe, qui in Tenū portarint. Tenios uero in Delū. Atq; ita hæc ſacra in Delū aiunt perueniſse. Primas aūt ex Hyperboreis uirgines miſsas fuiſse dicunt Hyperocham, & Laodicen, & cū ijs tutelæ gratia quinq; ex ſuis popularibus, qui eas deduxerint, qui Perpheres uocati ſūt. Fuiſse autem ea ſacra ferunt in triticea alligata ſtipula. Solinus autem ex Plynio primitias fuiſse frugum. Eas inſuper uirgines in Delo dicunt fuiſse defunctas, in Deloq; Hyperboreos eis parentare ſolitos fuiſse. Earum monumentū, ut Herodo. etiamnū annotauit, intra Artemiſiū ad ſiniſtrā intrantibus fuiſse memoratur olea illic ſuper enata. Delij tradunt, ante Hyperocham, & Laodicen, uenisſe ex Hyperboreis in Delum, Argen, & Opin uirgines, ut Lucinę tributū redderent, quod pro partu maturato/inſtituerant. Sed hæc ab Heſiodo, & Homero in Ephigonis excogitata eſſe uidēt.

ALTERA in Aſia gens.) Quæ hac parte Solinus de Arimphęis refert, ex ca. 13. quarti Plynij omnia mutuatus eſt. Vltra Aquilonis (inquit) initia Hyperboreos aliqui poſuere, pluribus in Europa dictos. Primū inde noſcitur promontoriū Celticæ Lytarmis. Fluuius Carambucis ubi laſsata cū ſyderū ui Riphęorꝫ montiū deficiūt iuga, ibiq; Arimphęos quoſdā accepimus haud diſsimilē Hyperboreis gentē. Sedes illi nemora. Alimenta Baccę. Capillus iuxta fęminis, uiriſq; in probo exiſtimat̄. Ritus clementis. Itaq; ſacros habere narrant, inuiolatoſq;. Eſſe etiā feris accolarū populis. Nec ipſos modo, ſed illos etiā, qui ad eos perfugerint. Mela Pom. in fine primi. Tū continuis (inquit) rupibus late aſpera, & deſerta regio ad Arimphęos uſq; permittit̄. His iuſtisſimi mores. Pro domibus nemora. Alimēta baccę, & maribus, & fœminis nuda ſunt capita. Sacri habent̄, adeoq; ipſos nemo de tam feris gentibus uiolat, ut alijs quoq; ad eos confugientibus, pro Aſylo ſit. Vltra ſurgit mons Riphęus. Dicti ab ἀ priuatiua litera, & ῥιπίζω, qđ flare ſignificat, quaſi ſine uentorꝫ flatu. Herod. hos populos Argyppęos nominat in Melpomene. Quibus (inquit) nemo mortaliū iniuriā infert. Sacri enim dicunt̄ eſſe, nihilq; Martiorꝫ armorꝫ poſsident. Iidem finitimorꝫ controuerſias dirimūt. Ad quos quiſquis confugit, is a nemine lęditur. Nomen eis eſt Argyppęi. Hęc Herod. Ex tam dictis patet eos errare, qui pro Arymphęis Riphęos in Solino repoſuerūt, quom de Riphęis antea dixerit. Nō abſimiles ſunt Arimphęi populi, Eſſenis ipſis, de quibus cap. 48. Solinus infra. ADuertendū tamē Poſsidoniū, & Protarchū ſcripſiſse Riphęos, & Alpes eoſdem montes eſſe, id libro octauo Cœlius in antiquis lectionibus, antea annotauit.

Hinc exiſtimat a Virgilio quarto Aeneidos dictum eſse.

Ac uelut annoſam ualido cum robore quercum   Alpini Boreę nunc hinc, nunc flantibus illinc
Eruere inter ſe certant.

c ℭ Comas tondet.) Miconij (ut lib. xi. ſcribit Plynius) carentes capillo gignũtur. Et quędã animaliũ (inquit) naturaliter caluent. Apud Aegyptios conſuetudo inoleuit, ut peregrinantes, quoad domũ reuertunt, comas nutriant. Ab Oſiride conſuetudo hæc ſumpta eſt, qui in tota peregrinatione ſua, nõ ante comã depoſuerit, q̃ in patriã ipſe redierit. Veteribus mos fuit in aduerſis comas tondere. Vnde Argiui quom apud agrũ Tyreum a Lacedęmonijs uicti fuiſſent, ex eo tempore tonſis capitibus, quom ante criniti eſsent de nutriendis comis legem condiderũt. Herod. in Clio author eſt. Sybari præterea a Crotoniatis direpta, uniuerſi Mileſij, q puberes erant, capita deraſerunt. Idem author in Eratho. Machlyes Africę populi occiput crinitũ geſtant. Auſes uero anteriorem capitis partem. Maxies p̃terea dextrã capitis partẽ comatã geſtant, ſiniſtrã radunt.

fugerit, tutus eſt uelut Aſylo[a] tegatur. Vltra hos Cimmerij,[b] & gens Amazonum[c] porrecta ad Caſpium mare, quod dilapſum per Aſiaticæ terga plagæ Scythicum[d] irrumpit oceanum. Sed magnis deinde ſpacijs intercedẽtibus oſtia[e] Oxi fluminis Hyrcani habent. Gens[f] ſyluis[g] aſpera, copioſa, immanibus feris, fœta Tigribus. Quod a b

a ℭ Velut Aſylo tegatur.) Græci Aſylũ ſacrũ, & intemeratũ templũ dicunt, ab α ſine, & συλάω prędor, rapio, ſpolio, uiolo. Nã e loco ſacro aliquid rapere nefas eſt. Seruius ſecundo Aeneid. Virg. ſuper illud.

Et iam porticibus uacuis Iunonis Aſylo.

Dictum Aſylum tradit, a uerbo σύρω traho, καὶ συλῶ, ſacra detraho de ſacris locis. Id autẽ non eſt (inquit) in omnibus templis, niſi quibus cõſecrationis lege conceſsum eſt. Fuerunt autem potiſsima Aſyla tria, Athenis, Troiæ, & in urbe Roma, lege eundem Seruium octauo Aeneidos ſuper illud.

Hinc lucum ingentem, quem Romulus acer Aſylum.

b ℭ Cimmerij.) Ex Plynio hęc ca. 13. lib. ſexti. Cimmerioꝝ loca ob nimiã ſolis diſtantiã, plurimũ tenebroſa eſse dicũt. Quam rem multis carminibus canit Valerius Flaccus Argonauticon libro tertio.

Eſt procul ad Stygiæ deuexa ſilentia noctis
Cimmerium domus, & ſuperis incognita tellus
Cæruleo tenebroſa ſitu, quo flammea nunq̃
Sol iuga, ſydereos nec mittit Iuppiter annos.
Stant tacitæ frondes, immotaq; ſylua comanti,
Horret uerna iugo &c.

Et Ouid. xi. Metamorphoſeos de Cimmerijs Scythiæ loquens.

Quo nunq̃ radijs oriens, mediusue cadensue,
Phoebus adire poteſt, nebulę caligine mixtæ
Exhalantur humo, dubięq; crepuſcula noctis.

Homerus. xi. Odyſseæ a principio plura refert, a quo poſteri omnes de Cimmerijs tranſtulerunt. Plura Strabo lib. primo. Sunt etiã in Italia Cimmerij inter Baias, Cumasq; ſiti. Ex natura huius loci, Lactan. ca. 3. quinti Diuinarũ inſtitutionũ elegans prouerbiũ protulit, Cimmerijs tenebris atriorẽ. In hominẽ, cuius mens tota uerſetur in tenebris, & qui omnis omnino ſapientiæ expers ſit. Papinius tertio Syluarum in hunc modũ effert. Cimmeriũ, Chaos, de loco tenebris obſito, & quo neutiq̃ acceſsus patrat. Non inconcinne etiã ad animũ transferri poterat de homine ſcilicet, qui mente hebete, & obtuſa omnino ſit.

c ℭ Gẽs Amazonũ.) Seruius primo Aeneid. ſuper illud Virgilij. Ducit Amazonidũ. Amazones dictas tradit, uel qđ ſimul uiuant ſine uiris, quaſi ἅμα ζῶσαι. Vel quod unã mammã exuſtam habeant, quaſi ἄνευ μαζοῦ. Hinc eas Titianus unimãmas uocat, ut in. xi. Aenei. idem refert. Plautus etiã in Curculione earũ regionẽ unimãmiã nominat. Dio. Siculus lib. quarto ſcribit Amazonas duplices eſse, quarũ quaſdã priſcis tẽporibus in Libia extitiſse. Vnde eos non recte ſentire ait, qui extimauerunt ſolas fuiſse Amazonas, quæ circa flumen Thermodoonta in ponto regnarunt. Quæ autem in Libya ſunt, multis antea ſęculis (inquit) Scythicas pręceſserunt. Poſt Amazonũ partum nati infantes dantur uiris, quos lacte nutriant. Fęminis mãmillas, ne creſcant, urunt, aſserentes eas impedimẽto eſse ad bellandũ. Vnde a Gręcis eo qđ mãmis careant, Amazones appellant. Herod. in Melpomene tradit Amazonas a Scythis Acorpatas uocari, quod nomen transferri poteſt (inquit) Viricidæ. Aeor eni uirũ uocant, pata autẽ occidere. Apud Amazones enim ex lege nulla uirgo nubit priuſq̃ aliquẽ hoſtiũ interemerit. Ideoq; non nullæ earũ decidũt iam uetulæ antequã nubant, quod legi ſatiſfacere nequiuerint. Eas extinctas ſcribit idẽ Seruꝰ partim ab Hercule, partim ab Achille. Propter earũ fortitudinẽ, & ſummã artis bellicæ experientiã, Martis filiæ creditę ſunt. Authores Val. Flaccus lib. 4. Seruius. xi. Aeneid. Lactan. 5. Thebaidos. Auienus ex Di-

onyſio. Thraicio (inquit) de Marte ſatę &c. In Cõmẽtariolo Diony, alia annotauimus ſup illud. Sanguis Amazonidũ. Quæ de Amazonibus a ueteribus tradita ſunt, fabuloſa omnino Strabo lib. xi. exiſtimat. Quis enim credat (inquit) ut uel exercitus, uel ciuitas, uel gens unq̃ ex ſolis conſtiterit mulieribus? Et non ſolũ conſtiterit, uerum etiã inuaſerit aliena. Et non modo uicinis fuerit dominata, adeo ut uſq; in Ioniã proceſſerit, ſed etiam exercitũ trans Pontũ miſerit uſq; in Atticã. Hoc perinde eſt, ac ſi quis dicat uiros tunc mulieres fuiſſe, & mulieres uiros &c. d ¶ Scythicũ irrũpit Oceanũ.) Mela lib. 3. Strabo lib. xi. Ply. ca. 13. ſexti. Diony. Afer. Macrob. 2. de Somno Scipi. Martianus li. 6. Itẽ plures alij tradunt Caſpiũ mare ex Scythico Oceano procreari. Herod. autẽ (ut in commentario Dionyſij annotauimus, oppoſitæ ſententiæ eſt, exiſtimans mare Caſpiũ per ſe eſſe, nec ex mari alio originem ducere. Cui aſtipulatur Ptole. ca. 5. lib. ſeptimi. Hyrcanũ (inquit) mare, qđ & Caſpiũ dicitur, ab omni parte ambitur a terra, inſulæ ſimilitudinẽ ex oppoſito ducens. Id quod ex ſeptima Aſiæ tabula perſpici poteſt. Hãc ſcriptorũ diſcordiã diluimus in eodẽ Cõmentario ſuper illud. Sed mare non ualeat. Et ſuper illud. Miſcetur Thetyos undę. Solinus hic Plyniũ ca. 13. ſexti imitatur ex toto. SVNT (ut Strabo refert) qui in unũ coegerint Męotim lacum, qui Tanaim recipit, & Caſpiũ mare, quod etiã lacũ uocant, quom (ut inquit Polycletus) ſerpentes generet, & dulce ſit. In Caſpiũ mare, per Ochũ amnẽ multas ex India merces deuehi, Ariſtobolus author eſt. e ¶ Oſtia Oxi fluminis.) De Oxo flumine, præter ea quę ſcribũt Ply. Stra. Curtius, Marcellinus. Lege Arrianũ tertio, quarto, & ſeptimo geſtorũ Alexandri libris. Itẽ apud Ptole. ca. 7. 10. 11. 12. 14. lib. ſexti. Ariſtoteles inter Admiranda in natura enumerat Oxũ fluuiũ, qđ Bactrianorum regionẽ, quã irrigat, multo fœcundantẽ auro arenam pariat. De Oxo flumine infra ca. 62. f ¶ Gẽs ſyluis aſpera.) Hircaniæ ſitũ, flumina, gentes, urbeſq;, deſcribit Ptolemęus ca. 7. li. ſexti. 5. tabularũ Aſię. Strabo lib. xi. Hyrcania (inquit) ualde opulenta, & multa, & magna ex parte planicies, p̄claris urbib9 adornata. Opulentiæ ſignũ dicũt, qđ uitis ui ni metretam affert, ficus modios LX. frumentũ ex fructu naſcitur, qui cadit ex culmo. In arboribus mellificãtur &c. Lege quæ ſcribũt Ply. Mela, Stephan9, Ammianus lib. 23. Arrianus lib. 3. Itẽ cæteri. Hyrcanis mos eſt, defunctorũ regũ membra canibus exhibere. Eos canes ipſi, ſepulchrales nuncupant. Vt,

Regia cum lucem poſuerunt membra, probatum
Hyrcanis adhibere canes, Syllius lib. 13. bellorũ Punicorũ.

Aliorũ uero cadauera rapaci generi auium proijciunt. Euſebius ca. 3. primi pręparationis. g ¶ Syluis aſpera.) Lucanus in tertio. Vaſtis Hyrcania ſyluis.

a bestiarum [a] genus inſigne maculis notę, & pernicitas memorabile reddiderũt. Fuluo nitent. Hoc fuluũ nigrantibus ſegmentibus interundatũ, uarietate apprime decet. Pedũ motũ [b] neſcio uelo-
b citas, an peruicacia [c] magis adiuuet. Nihil tam lõgũ eſt, qđ nõ breui penetrẽt. Nihil adeo antecedit, ut non illico aſſequanẽ. Ac maxĩe carũ potẽtia probatur, cũ maternis curis incitanẽ, cũ [d] ca-

a ¶ Quod beſtiarum genus.) Quę de Tigribus hoc loco ſcribit Solinus, ex ca. 18. octaui Naturalis hiſtoriæ Caij Plinij ſumpta ſunt omnia. b ¶ Pedũ motũ neſcio uelocitas.) Propter mirã huius animalis pernicitatem creditũ eſt, Zephirũ uentũ habere maritũ. Ex hac opinione a Claudiano poeta tertio raptus Proſerpinæ ſcriptũ eſt. Fremit illa marito Mobilior Zephyro &c. Optianus in libro de Venatione ad Antoninũ Cæſarem, ſcribit ex aliorũ ſentẽtia, Tigrides Zephyro, non ſui generis marito concipere. Hoc idẽ de Hiſpaniæ equabus inualuit credulitas, ut uento concipiant aliquando, qđ in ea regione, equi perniciſſimi generentur, author Iuſtinus libro hiſtoriarũ ultimo. A uelocitate p̄terea, ferę huic inditũ nomen eſt. Medi enim (ut cap. 27. libri ſexti tradit Ply.) Tigrim ſagittam dicunt. Chryſei, Paraſangę, Aſangi populi, Tigri fera ſcatent. Idẽ Ply. ca. 20. ſexti. c ¶ Peruicacia.) Obſtinatio. Sunt enim peruicaces, ut in Cõmentarijs Epodon Porphyrio tradit, qui in contentione uſq; ad peruincendũ perſeuerãt. d ¶ Cum catulorũ inſiſtunt raptoribus.) Libuit huic loco aſcribere diui Ambroſij uerba ex ca. 4. ſexti Hexameron, ubi de Naturę admiranda ut loquens, ſic inquit. Hęc Tigridis interpellat uelocitatẽ, & imminentẽ eam prędę reflectit. Namq; ubi uacuũ raptę ſobolis cubile reperit, illico ueſtigijs raptoris inſiſtit. At ille q̃uis equo uectus fugaci, uidens tamen uelocitatem ferę ſe poſſe pręuerti, nec euadendi ullũ ſuppetere ſibi poſſe ſubſidiũ, Technam huiuſmodi fraude molitur. Vbi ſe contiguũ uiderit, ſphęrã de uitro proijcit. At illa imagine ſui luditur, & ſobolẽ putat. Reuocat impetum, colligere fętum deſiderans. Rurſus inani ſpecie retenta, totis ſe ad comprehendum equitem uiribus fundit, & iracundiæ ſtimulo uelocior fugienti imminet. At ille iterũ ſphęræ obiectu ſequentem retardat, nec tamẽ ſedulitatẽ matris memoriæ fraudis excludit, caſſã uerſat imaginem, & quaſi lactatura fętus reſidet. Sic pietatis ſuę ſtudio decepta, & uindictã amittit, & prolem.

tulorum inſiſtunt raptoribus, ſuccedant ſibi eq- a
tes licet, & aſtu quātolibet amoliri prædam ue-
lint, niſi in præſidio maria fuerint, fruſtra eſt au-
ſum omne. Notantur frequentiſsimę ſiquando
latrones ſuis aſportatis catulis renauigantes ui- b
dent, in littore irrita rabie ſe dare præcipites ue-
lut propriā tarditatem uoluntaria caſtigantes ru
ina, q̄q̄ de fœtu uniuerſo uix unus queat ſubtra-
hi. Pantheræ [a] quoq; numeroſæ ſunt in Hirca- c
nia, minutis orbiculis ſuperpictæ, ita ut oculatis
ex fuluo circulis, uel cærulea, uel alba diſtingua-
tur tergi ſuppellex. Tradunt odore [b] earū, & cō-
templatione armenta mire affici, atq; ubi eas p- d
ſentiſcant, properato conuenire, nec terreri niſi
ſola oris toruitate. Quā ob cauſam Pātheræ ab-
ſconditis capitibus, quæ corporis reliqua ſunt,
ſpectanda præbent, ut pecuarios greges ſtupi- e
dos in obtutu populētur ſecura uaſtatione. Sed
Hyrcani (ut hominibus intentatū eſt nihil) fre-
quētius eas ueneno, q̄ ferro necāt. Aconito [c] car-

hæc ille. Ex ijs Ambroſij uerbis, Claudiani ſenſus euidens fit. Vitreę tardatur imagine formæ. Nō enim per uitreā imaginē planiciē niteſcentis Caſpij intellexit Claudianus, ſed uitreā ſphęrā, q̄ ab inſequēdo equitē ſępius Tigrides retardant. Hæc Tigridis feritas in prouerbiū abijt. Tigride orba peior. Iuue. ſatyra ſexta. Tigride mobilior fęta. Claud. in Ruffinū. Tigride formidoloſius. Martialis in. 3. Tigris acerrimus eſt, & occiditur, Iulius Capitulinus in uita Maximini imperatoris. In hominē præterea omnihumanitate carentem, prouerbiali figura a Marone quarto Aeneid. dictum eſt. Hyrcanęq; admorunt ubera Tigres. Verba ſunt Didonis immanitatē Aeneę improperantis. Ob Tigrium p̄terea ferociā, prudenter a poetis fictum eſt, eas Bacchi currū trahere. Quid enim homine ebrio ferocius? & carēti ratione ſimilius? Quamuorum Horatianum illud.

Ebrietas in p̄lia trudit inermē.

Et primo Carminum.

Ne quis modici tranſiliat munera liberi
Centaurea monet cum Lapithis rixa ſup mero
Debellata monet Sithonijs nō leuis Euchius
Cum fas, atq; nefas exiguo fine libidinum
Diſcernunt auidi.

a ¶ Pantheræ quoq;.) Ab effectu ſumptū nomē, πᾶν enim totū, θὴρ feram Græci dicūt, qđ ſcilicet hæc belua tota fera ſit. Quæ de Pantheris hoc loco Solinus refert, omnia ex ca.17. octaui Plynij mutuatus eſt.

d ¶ Tradunt odore earū.) Pręter Plynium hæc omnia referentē, ſic hunc Pantherarum aſtū refert Ariſtot. ca.6. ſexti Naturæ animaliū. Pantheram (inquit) ſeſe abſcondentē uenari ferūt, propterea qđ ſuo odore beluas delectari intelligat. Propius enim ita accedunt, quas corripiat. Albertus exiſtimat falſum eſſe, Pantherarū odore beluas delectari. Alberti uerba ex.22. de Animalibus libro ad uerbum hæc ſunt. Panthera intra antrū ſe colligēs, diu dormit, & cum euigilat boni odoris fumus ab ipſa egreditur, quē odorem, ut dicit Plynius, animalia cætera gregatim inſecunē. Sed hoc falſum eē per hoc ſcimus, qđ ſicut in ſcientia de ſenſu, & ſenſato oſtendimus, cætera animalia p̄ter hominē, odoribus nec gaudent, nec triſtantur. Hæc ille. Alberti addicti iurare in uerba magiſtri, dicerent fortaſſis, Alberto credendū potius, q̄ cunctis alijs. Sed credendi actus libertatis eſt. Quā falſum uero ſit, cætera animalia, nec delectari, nec triſtari odoribus experientia deprehendiē, ex ijs ſaltem animalibus, quæ nobiſcum degunt. Theophraſtus cap.26. ſexti de cauſis plantarum, docet, cur animal nullū odoratum ſit. Et Ariſto. Proble. quarto. 13. Sectionis, quo ex loco Alberti ſententia falſa eſſe deprehenditur. Ex huius ferę aſtu non inelegans Adagiū ſumi poſſe reor. Pantherarū abditio. In Hypocritam maxime, & hominē, q aliud oſtendit exterius, q̄ mente concipiat. Ad id Plautinum illud referendū uidetur. Caprigenū hominū non placet mihi, neq; Pantherinum genus. Hi ſunt, de quibus a Perſio dictum eſt.

Obſtipo capite, & figentes lumine terram
Murmura cum ſecum, & rabioſa ſilentia rodunt,
Atq; exporrecto trutinantur uerba labello. Sed bene actum,
Quod uidet hos omnis domus, & uicinia tota
Introrſum turpes, ſpecioſos pelle decora.

c ¶ Aconito carnes illinunt.) Ex Plynio ſumptum ca.2. uiceſimiſeptimi naturalis hiſtoriæ. Tangunt (inquit) carnes Aconito, necantq; guſtatu earū Pantheras, niſi hoc fieret repleturas illos ſitus. Ob id quidā Pardalianches appellauere. At illas ſtatim libe-

rari morte excrementoꝝ hominis guſtu demonſtratū. Et cap. 27. octaui eiuſdē operis libri Pantheras p carnes fricatas Aconito, uenantur Barbari. Occupat illico fauces earū angor. Quare Pardalianches id uenenum appellauere quidam. At fera contra hæc excrementis hominis ſibi medetur. Et alias tam auida eoꝝ, ut a paſtoribus ex induſtria in aliquo uaſe ſuſpenſa altius, ꝙ ut queat ſaltu contingere iaculando ea, petendoq; defatigata poſtremo expiret, alioquin uiuacitatis adeo lentę, ut eiectis interaneis, diu pugnet. Sumpſit hæc Plynius ex ca. 6. noni Naturæ animalium Ariſtotelis. Panthera (inquit) cum uenenū Pardalianches, dictum ab angore, ædent, quo leones etiam intereunt, ſtercus hominis quęrit. Eo enim ipſo iuuatur. Quo circa uenatores, ſtercum ibi propinquū ſuſpendunt ex arbore altiqua, ne procul belua abeat petens ſuū medicamentum. Itaq; inſiliens ibidem, & ſpe capiendi perſeuerans, in ſe efferenda/ moritur. Medici Aconitum ab effectu Strangulatorem nominant. Auicenna ca. octauo tractat⁹ tertij ſextę Fen quarti Canonis. Græci ἀκόνιτον a Cote in qua naſcitur, nuncupant, ἀκόνη, uel ἀκονὴ λίθος Græce Cos dicitur.

a nes illinunt, atq; ita per compita ſpargunt ſemitarum. Quæ ubi eſæ ſunt, fauces earū angina obſidentur. Ideo gramen παρδαλιαγχές[a] appellauerunt. Sed Pantheræ aduerſus hoc uirus, excre-
b menta humana deuorant, & ſuopte ingenio peſti reſiſtunt. Lenta illis uiuacitas, adeo ut eiectis interaneis, mortem diu differant. In his ſylueſtribus & Pardi[b] ſunt, ſecundū a Pantheris genus,
c noti ſatis, nec latius exequendi. Quorū adulterinis[c] coitibus degenerãtur partus Leænarum, & leones quidem procreantur, ſed ignobiles.

Ouidius ſeptimo Metamorphoſeos.

Quæ quia naſcuntur dura uiuacia caute
Agreſtes Aconita uocant.

Alij ſcribunt nomen ſumptum ab cautibus, quas Aconas uocant. Poetæ fingunt Aconitum ex Cerberi canis ſpuma primum prouenisſe, quom cum Hercules extraxiſſet ab inferis. Quod ea ratione fictum eſt, quoniã inter uenena ſit Aconitum pręſentiſſimū. Fabulam recenſet ſeptimo Tranſformationum Ouidius. Iamq; aderat Theſeus &c. De eo plura Plynius ca. 2. & tertio uiceſimiſeptimi naturalis hiſtoriæ. a ℂ παρδαλιαγχές.) Ariſtoteles, ut iamiã adductus eſt, ab Angore dictum prodijt. Græci enim ἄγχειν ſuffocare dicunt. Inde παρδαλιαγχές .i. pardalis ſuffocator. Scribit Philoſtratus ſecundo Vitæ Apollonij, Pantheras mirumimmodū aromatib⁹ delectari, ita ut ex longinquo odorem ſequentes/ trahantur, & ex Armenia per montes proficiſcentes, ad Storacis lachrymas, ferantur quoties uenti ab ea parte flantes ab arboribus id gummi ſtillantibus, odorē proferunt. Et hoc quoq; Alberti ſententiæ refragatur. b ℂ Et Pardi ſunt.) Ex Plynio & hæc ca. 17. octaui libri. Nunc (inquit) uarias & Pardos, qui mares ſunt appellant, in eo omni genere creberrimo in Africa, Syriaq;. Quidam ab ijs Pantheras ſolo candore diſcernunt, nec adhuc aliã differentiã inuent. c ℂ Quoꝝ adulterinis coitibus.) De Lęnis (inquit Philoſtratus in ſecundo) huiuſmodi ſermo narratur, ipſas in amorem ſui Pardos trahere, eoſq; in leonū cubilibus ſuſcipere. Vbi uero ſe eoꝝ concubitu grauidas ſentiunt, in montes confugiūt, Pardorū conſuetudinē ſequētes. Pariunt autem maculoſos catulos propterea in denſiſsimis ſyluis occultatos nutriunt, ſimulantes uenationis cauſa a marib⁹ abeſſe. Leones enim ſi forte catulos uiderint eos lacerant, matremq; tanq̃ adulterã abigunt. Meminit & Plynius ca. 16. lib. octaui. Hos adulterinos coitus Lęnarū cum Pardis eleganti carmine Claudia. in conſulatu Manlij Theodori complexus eſt.

Obuia fulminei properent ad uulnera Pardi
Semine permixto geniti, cum forte Lęnæ
Nobiliorem uterum uiridis corrupit adulter,
Hi maculis patres referunt, & robore matres.

Leonum in adulteras Lęnas conſuetudinē utinam animaduerterent ij, qui nolunt tetigiſſe, niſi illas,

Quarum ſubſuta talos tegat inſtita ueſte.

Quã turpis res adulteriū ſit, ex animaliū pluriū conſuetudine dęphenditē. Colūbis, ut uno hoc exēplo contēti ſimus, pudicitia prima, & neutri coniugū nota adulteria. Hi cōiugij fidē nō uiolant, cōm unēq; ſeruãt domū. Niſi cœlebs, aut uidua domū non relinquit. Et imperioſos mares ſubinde etiã iniquos ferunt. Quippe ſuſpitio eſt adulterij q̃uis natura non ſit. Tūc plenū q̃rela guttur, ſęuiq; roſtro ictus. Infames merito a prudētioribus gētes habenē, qb⁹, ut inquit ille, cōnubia mille. Porphyrio in Horatianis Cōmentarijs ſcribit morē fuiſſe fœminas adulterij admiſsi conuictas cogi toga indutas in publicum procedere. Hinc exit illud ſecūdi Martialis.

Coccina famoſæ donas, & Ianthina mocchæ
Vis dare quæ meruit munera: mitte togam.

VNDE MEDITERRANEA MARIA oriantur. CAP. XXVIII.

QVoniam in Ponticis [a] rebus ſumus, non erit omittendũ, unde Mediterranea maria caput tollant. Eſtimant enim quidam, ſinus iſtos a Gaditano freto [b] naſci, nec aliam eſſe originẽ, q̃ inundationem irrumpentis Oceani. Cuius ſpiritu peruagante apud aliquot mediterranea littora, ſicut in Italiæ [c] parte fieri acceſſus, uel receſſus. Qui contrarium [d] ſentiunt, omnem illum fluorem aiunt a Ponticis faucibus inundare, idq́ fulciunt argumento non inani, qđ æſtus e Ponto ꝓfluus nũquam [e] reciprocetur.

a QVONIAM in Ponticis rebus ſumus.) Exiſtimant, quibus fabulas conſectari mos eſt, ante Herculem, ſiue Aegyptius is fuerit, ſiue Thebanus alter, nullũ præter Oceanũ tellurẽ ambientem, fuiſſe mare aliud. Effoſſis autem Calpes, & Abylę montium ab Hercule radicibus Oceanũ primum terras irrupiſſe. Sicq́ mediterraneum mare cępiſſe ferunt. Sunt qui uelint eam Oceani irruptionem, non a Gaditano freto, ſed a Scythico Oceano, ſumpſiſſe principiũ: quod Ariſtoteles etiam Philoſophus ſecundo Meteoroꝝ libro ſenſiſſe uidetur, aſſerens fluxũ omnem maris ab Aquilone fieri in meridiem. Eius autem rei tres affert rationes, uerum potiſsimã hanc eſſe dicit, quoniã Aquilonis locus multo ſit cæteris erectior. Ex altiori autem loco, in depreſſum, ac procliuẽ aqueũ liquorem fluere fatenť, qui rerum naturã penitus non ignorant. Sententiã Ariſtotelis etiamnũ Senecæ teſtimonio, ꝓſequitur Albertus c. 6. tertij tractatus ſecundi Meteoroꝝ libri. Eius uerba (quoniam aſpera, & prolixa nimis) nõ libuit huic loco aſcribere. Sed Plynij uerba, qđ ediuerſo clara ſint, & cõcinna, & quę Solinus in hunc locum tranſtulit, ex ca. 13. lib. 4. hæc ſunt. Non eſt omittẽda (inquit) multoꝝ opinio priuſquã digrediamur a Ponto, qui maria omnia interiora, illo capite naſci, nõ Gaditano freto exiſtimauere. Haud improbabili argumento, quoniã æſtus ſemper e Ponto profluens, nunq̃ reciprocetur ad eundem. b ℭ A Gaditano freto.) Gaditano a proximis Gadibus nomen inditum. Hunc ipſum locum prologo tertij Caius Plynius ſic explicat. Origo ab occaſu ſolis, & Gaditano freto, qua irrumpens oceanus Atlãticus, in maria interiora diffunditur. Hinc intranti dextra Africa eſt, lęua Europa, inter has Aſia eſt. Mela Põp. in principio primi, loquens de eo mari, quod ex occidenti oceano terra recipit. Hoc (inquit) primũ anguſtũ, nec amplius decem mil. paſſuũ patet, terram aperit, atq́ intrat. Et infra parũ. Id omne qua uenit, quaq́ diſpergitur, uno uocabulo, noſtrũ mare dicitur. Anguſtias, introitumq́ uenientis, nos Fretum. Græci τὸν πορθμὸν appellant. Eadẽ omnino circa finẽ ca. 5. libri tertij refert Plynius. Sicut enim inter duas terras anguſtũ mare πορθμόν, ita anguſtam inter duo maria terrã ἰσθμὸν Gręci nuncupant. Lege Capellam lib. 6. eo loco ubi de terræ diuiſione diſſerit. c ℭ In Italiæ parte.) Huius loci expoſitio habeť ex his, quæ ſcribit Ply. c. 100. ſecundi, & c. 8. tertij. d ℭ Qui contrarium ſentiunt.) Parum ante horũ retulimus ſententiã. e ℭ Nunq̃ reciprocetur.) De hac Ponti nõ reciprocatione ſic Ply. ca. 100. ſecundi. Et Pontus (inquit) ſemper extra meat in Propontidem, introrſus in Pontũ nunq̃ refluo mari, hęc Plyni⁹. Id autem accidit propter loci illius præ alijs altitudinem, ut ex Ariſtotele retulimus hoc ipſo capite. Quo euidentior fiat coꝝ ſententia, qui a Gaditano freto mediterranea maria caput tollere autumãt, aſcribam Macrobij uerba ex. 7. Saturn. ſuoꝝ libro. Meatus (inquit) qui ſolus de Oceano receptas aq̃s in maria noſtra tranſmittit, in freto eſt Gaditano, quod Hiſpaniã, Africãq́ interiacet. Et ſine dubio inundatio ipſa per Hiſpanienſe, & Gallicanũ littora, in Tyrrhenũ prodit, inde Adriaticũ mare facit, ex q̃ dextra in Parthenium, lęua in Ioniũ, & directim in Aegęũ ꝑgit, atq́ ita ingreditur in Pontũ. Quæ igitur ratio facit, ut riuatim aquæ de põto fluant, quom foris influẽtes aq̃s põtus accipiat? Sed cõſtat utraq́ ratio. Nã ſuperficies põti ꝓpter nimias aq̃s, q̃ de terra dulces influũt, foras effluit, deorſum uero intro pergit influxio. Vnde ꝓbatũ eſt, natantia q̃ (ut ſupra dixi) iaciunť, in põtũ foras pelli. Si uero columna deciderit introrſum mari. Et hoc ſępe uſu ꝓbatũ eſt, ut grauiora quęq́ in fundo Propontidis ad ponti interiora, pellantur. ANnotandũ ſane ex Senecæ ſententia, aquarum curſus ad unũ, uel aliũ locum, nullã eſſe cauſam, præter locoꝝ conuexitatẽ, procliuitatemq́. Fluunt enim aquæ tũ ab oriẽte in occidentẽ, uel ediuerſo. Interdũ ab Aqlone in Auſtrũ, aut cõtra. Mot⁹ aũt fluxus, & refluxus mariũ orbis lunę ſequiť rationẽ. Inſup, aq̃s fluere ad altiorẽ locũ, q̃ is locus ſit, unde originẽ primã ducunt, ſuapte natura fieri nõ poteſt. Patet ergo profluũ maris æſtum, e ponto reciprocari non poſſe, ſi (ut dictum eſt) Aquilonis locus ſit alijs omnino altior.

INSVLA Appollonitarū.) Ply.ca.13.lib.quarti. Citra Iſtrū(inquit) Apollonitarum una. LXXX. M.a Boſphoro Thracio, ex qua.M.Lucullus Capitolinū Apollinē aduexit. Et ca.7.triceſimi quarti eiuſdem operis lib. Talis eſt in Capitolio Apollo trāſlatus a.M.Lucullo ex Apollonia ponti urbe.xxx. cubitorū, ceritū quinquaginta talentis factus. Fuit hic Apollo in octaua urbis regione.P.Victoris authoritate. Appianus in fine libri, qui Illyrius inſcribit. Romā ex Gallia.M.Lucullus magnū illū Apollinē, qui in Palatio ſitus eſt, adduxit. Hæc ille. Forte Apollonia pro Gallia reponenda. Vel ex Callati de legēdū. Eſt enim Callatis non longe ab Apollonia hac diſtans urbs. De hoc Apollinis Coloſso, ſic ſcribit Strab. lib.7. Poſt (inquit) Apollonia. ſtadi.M. &.ccc. Mileſiorū colonia, cuius maior muri portio quadā in exili cōdita īſula eſt, ubi Apollinis ſacellū exiſtit, ē̄ ex loco.M.Lucullus Coloſsum extulit, & in Capitolio collocauit. Fuit autē(inquit) Apollinis ſtatua Calamidis opus. b ℭ Achillis inſula.) Leucæ(inquit lib.2.Mela Pomp.) Boryſthenis oſtio obiecta parua admodū, & qđ ibi Achilles ſitus eſt, Achillea cognomine. Eadem ſcribit Ply.ca.13.lib.quarti. Ante Boryſthenē(inquit) Achillea eſt ſupradicta, eadē Leuce, & Macaron appellata. c ℭ Quā ǫdē.) Ply.c.29.li.decimi. Nec ulla auis in ponti inſula, in qua ſepult⁹ Achilles, ifeſtat ſacrā ei ǫdē. Lucretius lib.6.refert loca ǭdam, quæ ſunt auibus cōtraria cunctis. Ea ab effectu Græci ἄορνα, Latini Auerna nuncupant.i.ſine auibus, uel quæ adire aues nequeant. Carmē Lucretij ne diu quæras, ſic incipit. Nūc age Auerna ubi &c. Quo loco, & rei huius, rationē conatur afferre. Similia ſunt ijs, ǭ de Muſcis, & canibus ca.2.ſupra retulim⁹. Sunt qui cauſam ad dæmones, uel magica pſtigia referant. Fieri etiānum potuit, ut in ea ǫde quippiā fuerit auiū naturæ omnino contrariū. Conſtat enim eū locū, in quo Baſiliſci reliquiæ ſuſpēſæ fuerint, nec araneas māſitare, nec aliquas inuolare alites. Hanc ob cauſam Pergameni, ut alibi Solinus refert, Baſiliſci reliqas amplo ſeſtertio cōpararūt, ut ædē Apollinis manu inſignē ab ijs immunē redderēt. d

OCEANVM Septētrionalē.) Septētrionalis Oceanus ante Auguſti tēpora nō bene notus erat, uerū eius principis auſpicijs maiore ex parte nauigatus eſt. Germaniā claſse circūuecta ad Cimbrorū ꝓmontoriū, & inde immenſo mari proſpecto, aut fama cognito ad Scythicā plagā, & humore nimio rigentia. Propter quod minime ueriſimile eſt, illic maria deficere, ubi uis humoris ſuperet. Hæc ex ca.67.ſecundi Plynij, & Martiano Capella lib.6.ubi de terræ rotūditate uerba facit. e ℭ A Paropaniſo amne.) Quo Plynianā in hac quoq; parte imitationē aſpicias, aſcripſi eius authoris ex cap. 13.li.4.uerba. Septētrionalis(inquit) Oceanus Amalchiū eū Hecatæus appellat, a Paropaniſo amne, ǭ Scythiā alluit, qđ nomē eius gētis lingua ſignificat cōgelatū. Philemon Morimaruſam a Cymbris uocari, hoc eſt, mortuū mare. Inde uſq; ad ꝓmontoriū Rubeas. Vltra deinde Cronīū. Xenophon Lampſacenus a littore Scytharū tridui nauigatione, inſulā eſſe imenſæ magnitudinis Baltiā tradit. Eandem Pythias Baſiliā nominat. f ℭ Cōgelatū mare.) Diſarius apđ Macro.7.Satur. cōtendit marinā aquā nūǭ gelu contrahi. Quāuis Herod.hiſtoriarū ſcriptor mare Boſphoricū, qđ & Cimmeriū appellat, eaq; ꝓ partiū mare omne, qđ Scythicū dicit, gelu cōſtringi, & cōſiſtere tradiderit. Sed aliter eſt(inquit Diſarius) Nā nō marina aqua cōtrahit, ſed qa plurimū in illis regiōib⁹ fluuiorū eſt, & paludū in ipſa maria influētiū, ſupficies maris cui dulces aquæ innatāt cōgelaſcit, & incolumi aqua marina uidet in mari gelu, ſed de aduenis undis coactū. Hoc & in Ponto fieri uidemus, in ǭ fruſta ǭdā, & ut ita dixeri, proſicies gelidæ ferunt contractæ de fluuialiū, uel paluſtriū undarū multitudine, in quas licet frigore concreta, tamen ſunt natantes quaſi leuatiores marina. Plurimum autem aquarum talium influere

DE INSVLIS QVIBVSDAM SCYTHICIS. CAP. XXIX.

a INſula Apollonitarū [a]. LXXX. milibus paſsuū, abeſt a Boſphoro Thracio citra Iſtrū ſita, ex qua Marcus Lucullus Apollinem Capitolinū nobis extulit. Ante Boryſthenem Achillis [b] inſula eſt cum ǣde ſacra, quā [c] ædē nulla ingreditur ales, & quæ forte aduolauerit, raptim fugam properat.

b

c

DE OCEANO SEPTEMTRIONALI, De mari Caſpio. Deq; Baltia inſula. CAP. XXX.

d OCeanū Septemtrionalem [d] ex ea parte, qua a Paropaniſo [e] amne Scythia abluitur, Hecatæus Amalchium appellat, qđ gentis illius lingua ſignificat [f] cōgelatū mare.

Philemon a Cimbris ad promontoriũ Rubeas a
Morimoruſam dicit uocari, hoc eſt, mortuũ ma-
re. Vltra Rubeas quicquid eſt, Cronium[a] nomi-
nant. Mare autem Caſpiũ ex altero ponti latere
ultra Maſsagetas, & Appellæos Scythas eſse in b
Aſiatica plaga dulce [b]hauſtu Alexandro Magno
probatum eſt. Mox Pompeio Magno, qui bel-
lo Mithridatico, ſicut cõmilito eius Varro tra-
dit, ipſis hauſtibus periclitari [c]fidem uoluit. Id e- c
uenire produnt e numero fluminũ, quorũ tanta
copia ibi influit, ut naturã maris uertat. Nõ omi-
ſerim, quod per idem tẽpus eidem Magno licu-
it ex India [d]diebus octo a Bactris uſq; Icarũ flu- d
men, quod influit in Oxum amnem, peruenire.
Deinde ad mare Caſpium, inde per Caſpium ad
Cyri amnis penetrare fluentũ, qui Iberiæ, & Ar-
meniæ fines interluit. Itaq; a Cyro diebus nõ am e
plius quinq; itinere terreno ſubuectis nauibus,
ad alueum Phaſidis pertendit, per cuius ex-

ponto, & totam ſuperficiem eius infectam eſse dulci liquore, propter quod ait Saluſtius, mare ponti cũ dulcius q̃ cætera, eſt hoc quoq; teſtimonio, q ſi in pontũ, uel paleas, uel ligna, ſeu quæcũq; alia natantia proieceris, feras extra pontũ ferunt in propontidẽ, atq; ita in mare quod alluit Aſiæ orã, quã conſtet in pontũ influere maris aquam, nõ effluere de ponto. a ❡ Croniũ.) Græci κρόνον Saturnũ dicunt, κρόνιον Saturniũ. Eſt autem Saturni ſydus gelidę, ac rigentis naturę authore Ply. cap. 8. ſecũdi, & ca. 25. decimioctaui Nat. hiſt. Lucanus in primo.
Summo ſi frigida cœlo
Stella nocẽs nigros Saturni accenderet ignes.
Hinc dicunt Aſtronomi Martẽ, & Saturnũ intercidere uitæ rationẽ, ſi radijs ſuis ortum geniturę pulſauerint. Horatius
Te Iouis imperio tutela Saturno refulgens
Eripuit, uolucresq; fati tardauit alas.
Ex Ser. 4. Aene. ſuper illud. Et diræ ultrices. Quũ igitur Saturni ſydus ei mari dominatur, nõ ab re Saturniũ dictum eſt. Auienus ex Diony. de hac Oceani parte.
Nomine Saturni late iacet æquoris unda.
Itemq; Rhennius eiuſdẽ Dionyſij interpres.
Dicitur ille piger, nec non Saturnius idem.
Et rurſus.
Suſcipit intrantem uaſtis Aquilonis ab undis
Nomine Saturni, quod Thetis poſsidet æquor.
Plynij exemplaria paſsim habent Chronium, quod tẽporale ſignificat, ſed apud eum Croniũ potius legendũ uidetur. b ❡ Dulce hauſtu.) Plynius ca. 17. libri ſexti. Hauſtum (inquit) ipſius maris, dulcẽ eſse, & Alexãder Magnus prodidit, & M. Varro talem perlatum Pompeio iuxta res gerenti Mithridatico bello, magnitudine haud dubie influentiũ animũ uicto ſale. Cur mare ſalſum ſit, uariæ a Philoſophis ſunt redditæ rationes. Anaximãder (inquit Plutar.) exiſtimat mare primariæ humiditatis reliquias eſse, cuius ignẽ pluſculã aſsiccaſse partem, reliquam aũr feruoris ui in alienũ degeneraſse ſaporem. Anaxagoras principio, inquit, humore ſtagnante ſolis circũflexu obuſto, ſicq; pingui euaporato reliquũ in ſalſuginem, amarulentiãq; ſubſedit. Empedocles peruſtæ terræ ſudorem elutis per ſumma terræ amaruiſse. Antiphon ſudorem æſtus ex quo reſiduus humor amarefactus efferueſcendoq; in ſalſilaginẽ incoctus eſt, ut in omni ſudore accidere ſolet. Metrodorus mare per terras excolatũ terrenũ lentorẽ reſipuiſse, perinde atq; ſolent, quæ per cinerẽ diffunduntur. Platonici quanrũ elementaris aquæ rigoris ui ex aere concretũ eſt dulce euaſiſse, quantum uero a terra obuſtulata conflagranteq; ſuffitum eſt ſalſum. Ariſto. 2. Meteororũ libro in probatis præcedentiũ philoſophorũ ſententijs, hanc ſalſedinis maris autumat uerã cauſam. Ait enim ſaporem ſalſum prouenire ex alicuius ſicci terreſtris indigeſti, aduſtiq; cũ humido mixtione. Id ita eſse ſignis quibuſdã euidentibus probare nitit̃. Eo enim ſupfluũ alimenti amarũ eſt quũ indigeſtũ. Rurſus urinam amarã eſse ait, quoniã aduſta ſit. Id inſuper ex ſudore, & aqua p cineres excolata dephendi cõfirmat. Tradit pterea duplicẽ exalationẽ ex terra eleuari, quarũ alterã calidã, & ſiccã eſse ait, eandẽ inflãmari, cõuertiq; in terreſtre aduſtũ, cõmiſceriq; cũ marina, q̃ calida & humecta ſit p naturã. Hãc ait in mare decidere, ſicq; maris ſalſedinẽ cauſari. Ex ijs apparet dulcedinẽ maris huius, nõ tantũ euenire e nũero fluminũ, quorũ copia &c. c ❡ Periclitari fidẽ uo.) Ideſt experiri uoluit, eſset ne fides adhibenda ijs, qui maris illius dulcẽ phibẽt eſse hauſtũ. Cice. lib. de Oratore. Subeundus uſus omniũ, & periclitãdę uires ingenij. i. experiendę. d ❡ Ex India di. oc.) Ply. eodẽ loco ſeptẽ diebus dicit. Adijcit (inquit) idẽ Põpeij ductu exploratũ in Bactros. vij. diebus ex India perueniri ad Icarũ flumen, quod in Oxũ influat. Et ex eo per Caſpiũ in Cyrũ ſubuectos. Et quinq; non amplius diebus terreno itinere ad Phaſin in Pontũ Indicas poſse deuehi merces,

a ℭ Inſulam Baltiam.) Plynij locus ex ca. 13. lib. quarti, cuius uerba iamiã a me relata ſunt. Diodo. Siculus lib. 6. inter Septẽtrionalis Oceani inſulas Baſileã enumerat, in quã (inquit) tempeſtas electrũ plurimũ eijcit, nulla alia in parte orbis repertum. Sed ea inſula, in qua Electrũ prouenit, Scãdinauia nũcupatur infra ca. 33. & ca. 13. quarti Plynij. b ℭ Oonas.) Ab ouis, quibus ueſcuntur nomẽ habent, hoc eſt ἀπὸ τῶν ὠῶν. i. ab ouis. Ply. ca. 13. lib. quarti. Feruntur (inquit) & Oonę, in quibus ouis auiũ, & auenis incolæ uiuãt. Cæſar q̃rto belli Gallici Cõmentario de Rheno loquẽs. Vbi (inquit) Oceano appropiquat, in plures defluit partes, multis, ingentibusq; inſulis effectis, quarum pars maxima feris, barbarisq; nationibus incolitur. Ex quib[us] ſunt, qui piſcibus, ouisq; auiũ uiuere exiſtimantur. Hæc ille. Hiſdem aũt nominibus inſulę nominãtur, & incolæ. Hunc Solini, & Pomponij Melæ lib. tertio locũ Hermo. Barba. reſtituit. Eundem adeas in Pomponij Melæ Caſtigatiõibus. c ℭ Auenis uulgo naſ.) Auena a Gręcis ἀιγίλωψ dicitur. d ℭ Hippopodas.) Eadem ſcribunt Ply. ca. 13. quarti, & Pomp. lib. 3. Ab habitu, & forma corporis nomen ſumptũ, quaſi equipedes dicas. Gręcis enĩ ἵππος equus, ποδ́ες pedes. Dionyſij interp̃s. Poſt Hippemolgi ſunt, Hippo (podesq; potẽtes. Sunt autem Hippemolgi, equarum mulſores, ut. 4. lib. interp̃tať Herodo. e ℭ Phaneſiorũ.) Ply. ca. 13. li. 4. per. f. nõ. ph. nomẽ effert. Põp. Mela hos populos, ne mõſtra dicã, Satmalos nuncupat, niſi fuerit eius litera deprauata. Eos Grȩci q̃niã auribus, pro ſtrato q̃q; cũ dormiũt, utanť, cõteganturq; toti, ἐνωτόκοιτους uocant.

a curſus in Pontũ uſq; uenientes India, liquido ꝓbatum eſt inuehi poſse. Author eſt Xenophon Lampſacenus, a littore Scytharũ in inſulã [a] Baltiam petentibus triduo nauigari. Eius magnitudinem imenſam, & pene ſimilẽ continẽti. Nec longe Oonas [b] ſeparari, quas qui habent, uiuũt ouis auiũ marinarũ, & auenis uulgo [c] naſcẽtibus. Perinde alias propter cõſtitutas æque inſulas, quarũ Hippopodas [d] indigenæ humana uſq; ad ueſtigiũ formã, in eqnos pedes deſinũt. Eſse inſulas, & Phaniſiorũ [e] gentẽ, quorũ aures adeo in effuſam magnitudinẽ dilatenť, ut reliqua uiſcerum illis contegant, nec amiculũ aliud ſit, q̃ ut membra membranis ueſtiant.

(Margin keys beside the lines above: a, b, c, d.)

DE CERVIS, ET TRAGELAPHIS. CAP. XXXI.

e ANtequam [f] digrediamur ab Scythia, religio eſt [g] prȩterire quæ nam feræ ſint peculiares Scythiæ. Cerui plurimi in hac terra. Igitur ceruos [h] proſequemur. Mares

ANTEQVAM.) Extat apud Plyniũ caput quintumdecimũ octaui natu. hiſtoriæ, cuius inſcriptio eſt. De Scythicis, & Septẽtrionalibus animalibus. Leges, æternaq; fœdera certis Impoſuit natura locis (ut Maro canit) Ergo ſecundũ locorũ qualitatem euenit animaliũ, ſicut & cæterarũ rerũ diuerſa omnino generatio. Sunt animalia, quæ non niſi locis calidioribus ꝓueniãt, ut Elephanti, Leones, Serpentes. Alia, quæ tantũ locis frigidis procreentur, ut Biſontes, Vri, Alces, Tragelaphi. Multa, quæ locis omnibus generentur, ut boues, equi, ſues, cerui, quos Africa prope modũ ſola nõ gignit, ut Herod. & Ply. teſtantur. Pari modo de rebus alijs ex locorũ diuerſitate loquendũ. Nã, ut Maro inquit,

Hic ſegetes, illic ueniunt felicius uuæ.
Arborei fœtus alibi, atq; iniuſsa uireſcunt
Gramina, nonne uides croceos ut Tmolus odores,
India mittit Ebur, molles ſua thura Sabæi;
At Chalybes nudi ferrum, uiroſaq; pontus
Caſtorea, Eliadum palmas Epiros equarum.

g ℭ Religio eſt p̃terire.) Nefas, & indecens. Sunt, qui legant, nõ præterire, quaſi fas, & decens ſit, de his loqui. Sed prima lectio caſtior, & uetuſti codices ſic ferme retinent. h ℭ De Ceruis proſequamur.) Legitur, & Ceruos perſequemur. Quæ de Ceruis hac parte ſcribit Solinus, ex Plynio ſumpta ſunt omnia capite. 32. octaui naturalis hiſtoriæ. Sed ſcripſit hęc ante hos Ariſtoteles capite quinto noni Naturæ animaliũ. Ceruos dictos exiſtimant, ἀπὸ τῶν κεράτων, hoc eſt, a cornibus. Varro libro quarto de lingua Latina, & Sex. Pompeius libro. 3. dictos ſcribunt, qđ κέρατα idest cornua gerant, quaſi Gerui, G. in C. mutata.

generis huiuſce cum ſtatutũ tempus Venerem a
incitauit, ſęuiũt rabie libidinis efferati. Fœminæ
licet prius conſerãtur, nõ cõcipiunt ante Arcturi
ſydus.[a] Nec qualibet[b] partus ſuos educãt. Tene- b
ros[c] ſtudioſe occulũt, & abſconditos inter pro-
funda fruticũ, uel herbarũ pedum uerbere caſti-
gãt ad latendũ. Cũ maturuerit ad fugã robur ex-
ercitio docẽt curſus, & aſſueſcunt ſalire per ab-
rupta. Acceptis canum latratibus[d] ſecũdo uento c
uias dirigũt, ut odor cum ipſis recedat. Mirãtur
ſibilum fiſtularum.[e] Rectis auribus[f] acutiſſime
audiũt, ſummiſſis uero nihil. Stupent oĩa, ꝓpte-
rea facilius obuios ſe præbẽt ſagittantibus. Si ma d
ria tranant, non aſpectu petunt littora, ſed ol-
factu. Infirmos ponunt in ultimo, & laſſorum ca
pita clunibus per uices[g] ſuſtinent. E[h] cornibus
quod dextrum fuerit, efficaciꝰ eſt ad medelam. e
Si fugare angues geſtias, utrum uelis uras. Quę
uſtrina præterea nidore uitium aperit, ac de-
tegit, ſi cui ineſt morbus comicialis. Pro ætate

a ℭ Ante Arcturi ſydus.) Scribit Ply. ca. 49. ſecundi natura. hiſto. Arcturi ſydus oriri undecim diebus ante Aequinoctiũ Autumni. Eſt autẽ id Aequinoctiũ, authore Columella ca. 2. duodecimo, octauo kalendas Octobris, ideſt. 24. Septẽbris die. Oritur Arcturi ſydus. 13. Septẽbris die. Eſt autẽ Arcturus ſtella quędã in cauda maioris Vrſæ. Lege Columellã ibidẽ. Ply. lib. 18. Iginiũ. 2. & 3. uoluminibus. b ℭ Nec qualibet.) Parte ſupplenda, uel ratione. Cauſam lege apud Ariſto. ca. 5. noni Naturę Animaliũ. Subit admiratio in tanta huiꝰ animalis ſagacitate, quorundam hominũ, qui nedũ aliis, ſed proprię quidẽ ſaluti ratione prouident, qum iuxta Plautinum Adagium. Ipſi ſępe ſibi mortem creant. Dicãt hi ueriſſime Horatianũ illud.

Nos populus ſumus, & fruges (conſumere nati.

Quid qđ ob rationẽ uni homini cũctorum animantiũ tributam, Sibi (ut inquit Naſo) quiſq; ꝑfecto ſit Deus. c ℭ Teneros ſtudioſe occulũt.) Exemplo hoc cõmonentur parentes qualem erga natos curam eos gerere oporteat. d ℭ Secũdo uento.) Sunt exemplaria, quæ habeãt, ſecundũ uentos uias dirigunt. Ply. autem ca. 32. octaui pro prima lectione eſt. Fugiũt (inquit) latratu canũ audito, aura ſemper ſecunda. e ℭ Mirantur ſibilum fiſtularũ.) Ariſtot. ca. 5. noni naturæ animaliũ. Cerui (inquit) ſibilo, & cantu uenantiũ capiũtur. Mulcentur enim alliciũturq; ea uoluptate. Itaq; alter uenantiũ cantat palã, aut ſibilat, alter clam ferit a tergo, ubi ſocius tempus iã eſſe ſignificarit, ſed ſi ceruus erectas auriculas teneat, acerrime ſentit, nec latere inſidiæ poſſunt, ſin dimiſſas, facile interimitur. Idẽ refert Ply. ubi ſupra. Mira uis omnino Muſicę. Cerui enim fiſtulis capiuntur. Piſces in ſtagno Alexandriæ crepitu detinẽt. Cygnos Hyperboreos Cytharę cantus adducit. Elephantes Indicos organica permulſos detineri uoce cõpertũ. Fiſtulis aues allici cõprobatũ. Fides Delphinis amicitiã hominũ perſuaſere. Inſulæ ſunt in Lydia, q̃ Nympharũ nũcupanẽ, Eas M. Varro ſe uidiſſe teſtatur. Hę ſiquidẽ inſulæ in mediũ ſtagnũ a continẽti ꝓcedentes cantu tybiarũ primo in circulũ motę, dehinc ad littora reuertunẽ. In Attico littore mare Cytharã ſonat. Megaris ſaxũ ad ictum pulſus cuiuſcunq; fidicinat. Author Martianus in nono. Ad idẽ faciunt, q̃ cap. xi. ſupra de Haleſinę regionis fonte retulimus. f ℭ Rectis auribus.) Stoici exiſtimant auditionẽ fieri, quom is, qui medius inter loquentẽ, & audientẽ eſt aer, uerberabitur orbiculariter. Deinde agitatus auribꝰ influit. Quid de audiendi ratiõe ſenſerint Empedo. Alcmęon, Diogenes, Plato, paucis explicat Plutar. ca. 16. quarti de Placit. Philoſophoꝝ. Id aũt accidere nõ poteſt, ſi fuerint aures ipſę ſummiſſæ. Inde Terentianũ illud. Arrige aures Pãphile. g ℭ Per uices ſuſtinent.) Ex Ply. & hæc mutuatus Solinus. Eſſet utinã hæc hominũ inter ſe diligentia, ut quoties neceſſitas exigit, mutuo ſe ipſos iuuarent, fouerẽt, ac alternis ſuppetiis tutarentur, Quin (ut inquit ille)

Aſpicimus populos, quorum nõ ſufficit irę
Occidiſſe aliquem, ſed pectora, brachia, uultum,
Crediderint genus eſſe cibi.

h ℭ E cornibꝰ.) Ply. ca. 9. uiceſimioctaui natu. hiſtorię digerit medicinas plurimas, q̃ ex ceruis fieri ſolent. Pro cõperto omnino habeẽ exitio eſſe ſerpẽtibus ceruos, ut ſiquę ſunt extractæ cauernis, mandãt. Nec uero ipſis ſpirantes aduerſanẽ, ſed mẽbratim q̃q; fugari, eos nidore cornus eoꝝ ſi uraẽ. At e ſũmo gutture uſtis oſſibus cõgregari dicunẽ. Extat notabilis tractatus apđ Auicẽ. Fen ſexta. 4. Canonis de aniãlibꝰ uenenoſis fugandis. Scribũt Ariſtoteles, & Plynius Ceruos/cornua locis difficilibus amittere, & qua inueniri ne-

quęant. Vnde illud prouerbium ortũ. Qua Cerui amittunt cornua. De re omnino incerta, & quæ nullo pacto inueniri queat. a ¶ Ramos augent.) Omnia ex Ariſtotele, & Plynio locis eiſdẽ. b ¶ Dentes monſtrant ſenectutẽ.) Cõmune eſt fere omniũ animaliũ, ut ſenecta dentes decidant, ſed ceruorũ, & ruminantiũ fere omniũ, peculiare. Idẽ Auicenna ſeptima Fen tertij Canonis longo tractatu edocet, q̃ arte, & cura, ne lędantur dentes, uel cum lęſi fuerint, curari queant. c ¶ Dictamũ ipſi prodiderũt.)

a ramos augent.[a] Id incrementũ per ſexennes perſeuerat. Deniq; numeroſiora fieri non poſsunt, groſsiora poſsunt, quæ quidem caſtratis nũquã creſcunt, nec tamen decidunt. Dentes[b] monſtrãt
b ſenectutem, cũ aut pauci inueniunt, aut nulli. Serpentẽ hauriunt, & ſpiritu narium extrahunt de latebris cauernarũ. Dictamũ ipſi[c] prodiderunt, dũ eo paſti excutiunt accepta tela. Herbã quoq;
c quã Cynarem[d] uocant, cõtra noxia edũt gramina. Aduerſus uenena mirificum eſt hinnuli coagulum occiſi in matris ſuæ utero. Patuit nunq̃ eos[e] febreſcere. Quã ob cauſam confecta ex me-
d dullis ipſorum unguenta ſedant calores hominũ languentiũ. Legimus plurimos matutinis dieb⁹ ceruinã carnem deguſtare ſolitos, ſine febribus longęuos fuiſse. Qđ demũ proderit, ſi uno[f] uul-
e nere fuerint interempti. Ad dignoſcendã uiuacitatẽ[g] Alexander Magnus ceruis torques plurimis innexuit,[h] qui poſt annũ centeſimũ capti, necdũ ſenij indiciũ pręferebãt. EAdem pene ſpecie ſunt, quos Tragelaphos[i] dicũt, ſed nõ alibi, q̃ circa Phaſidem[k] apparẽt, tantumq; illi uilloſos habent armos, & menta ꝓmiſsis hirta barbis.

Ex Ply. cap. 27. octaui naturalis hiſtoriæ. Dictamũ herbã (inq̃t) extrahendis ſagittis, cerui mõſtrauere percuſsi eo telo, paſtuq; eius herbæ eiecto. Iidem percuſsi a Phalangio, qđ eſt Aranei genus, aut aliq̃ ſimili, cancros edendo, ſibi medentur. De Dictamo herba plura Plynius ca. 8. uiceſimiquinti lib. Medici corrupte Diptamũ uocãt. Græca uox eſt δίκταμνον. Vide Dioſcor. ca. 462. & ſequentibus. Aſcribam eiuſdem authoris uerba, quę in fine eius operis habentur. Dictamnus (inquit) arefacta, ſi manibus in farinã teratur, mox ſtilla uini adiecta corpus tangatur, aduerſus oẽs ſerpentes, tutum hominẽ pſtabit. Vlcera, & putres nomas purgabit, explebit. Proficiet & ad infixa corporibus tela. Leuabit enim ea protinus, q̃ lita fuerit. Lieni, & inflammationib⁹ partiũ conditarũ, polentę modo imponitur. Foditur uere calidiſsimis anni tẽporib⁹, & autumno. Dictamũ herbã eleganter deſcribit Maro. 12. Aeneid.

Dictamũ genitrix Cretęa carpit ab Ida
Puberibus caulem folijs, & flore comantem
Purpureo, non illa feris incognita capris.

Hæc herba (inquit Seruius) licet ubiq; naſcatur, melior in Creta eſt. d ¶ Cynarẽ uocant.) Ex Plynio eodẽ ca. 27. octaui nat. hiſt. Ceruus (inq̃t) herba Cynarę uenenatis pabulis reſiſtit. Scribit idem Ply. 22. uiceſimiſecũdi libri. Ceruos uti herba alia, quã Elaphoboſchon, Græci uocant. e ¶ Nunq̃ eos febreſcere.) Ply. ca. 32. octaui. Febriũ morbos nõ ſentit hoc animal, quin & medeẽ huic timori. Quaſdã nos principes fœminas ſcimus omnibus diebus matutinis carnẽ eam deguſtare ſolitas, & longo ęuo caruiſse febribus. Quod ita demũ exiſtimãt ratum, ſi uulnere uno interierit. f ¶ Vno uulnere.) Mera gentilitatis ſuperſtitio. g ¶ Viuacitatẽ.) Heſiodus poeta, qui primus de ſpatio, atq; longitudine uitæ hominũ aliqua prodidit, multa de hominũ æuo referens, cornici nouẽ noſtras tribuit ætates, quadruplũ eius ceruis, id triplicatũ coruis. Virgilius eum immitatus, de Ceruis loquens

Hos nouies ſuperat uiuendo garrula Cornix,
Et quater egreditur cornicis ſęcula ceruus.

Sed id Ply. ca. 48. ſeptimi exiſtimat fabuloſum. Hinc ſumptũ Adagiũ. Ceruina ſenectus. Iuue. ſaty. 14. h ¶ Torques innexuit.) Refert Philoſtratus in principio ſecundi Vitę Apollonij, fuiſse in Pamphilia Pantherã captã aureũ torquem circa collũ habentẽ Armenijs literis huiuſmodi inſcriptũ. Rex Arſaces Deo Nyſeo. Regnabat autẽ temporibus illis in Armenia Arſaces. Is (ut opinor) ferã uidẽs eximia p̃ cæteris magnitudine, eã Baccho ſacrauit. i ¶ Quos Tragelaphos uocant. Gręci τράγον hircũ, ἔλαφον ceruũ nuncupãt. Inde τραγέλαφον beluã hirco, & ceruo ſimilẽ. Latinorũ qdã Hircoceruũ uocãt. De eo Ply. ca. 33. li. 8. k ¶ Circa Phaſidẽ.) Alber. 22. de Aialib⁹ li., ut aliqd e ſua officina adderet. Tragelaph⁹ (inqt) in regiõe q̃ Faſida uocaẽ, gñationẽ hñs &c.

DE GERMANIA, ET MIRIS IN EA auibus, Biſontibus, Vris, Alce feris ani malibus. CAP. XXXII.

MOns Seuo[a] ipſe ingens,[b] nec Riphæis minor collibus, initium Germaniæ facit. Hunc Ingeuones[c] tenent, a quibus primis poſt Scythas nomen[d] Germanicũ cõſurgit. Diues uirorũ terra, frequens populis numeroſis, & immanibus. Extenditur inter Hercyniũ ſaltum,[e] & rupes Sarmatarũ. Vbi incipit[f] Danubio, ubi deſinit Rheno perfunditur. De internis eius partibus Albis, Gutallus,[g] Viſtula amnes latiſsimi præcipitantur in Oceanũ. Saltus Hercynius aues gignit, quarum pennæ[h] per obſcurum

MONS SEVO.) Ptolemęus ca. xi. ſecundi Germaniæ magnæ ſitum, his quidem uerbis explicat. Germaniæ (inquit) latus occidentale Rhenus terminat, ſeptemtrionale Germanicus Oceanus. Meridianũ uero, a parte occidentali Danubius fluuius. Orientale uero latus terminat diſtantia, quæ fit a flexu Danubij ad Sarmatarũ montes. Eius formã appingit tabulis Europę tertia, quarta, quinta. Ply. ca. 14. libri quarti genera Germanorũ quinq; eſſe dicit. Hi autẽ ſunt Vindelici, quorũ pars Burgundiones, Varrinę, Charini, Guttones. Alterũ genus Ingeuones, quorum pars Cimbri &c. Marcellinus lib. 15. diuidit Germaniam in primã, & ſecundam. Extat apud Corneliũ Tacitum nobilis liber, qui de ſitu, moribus, & populis Germaniæ inſcriptus eſt. Caius Plynius Secundus xx. libros bellorũ Germaniæ ſcripſit, quibus omnia quæ Romani cũ Germanis bella geſſerũt ſtudioſe collegit. Sed ij nõ in modicã Germanorum precipue iacturam, amiſsi ſũt. Credibile enim eſt, in ijs tot uoluminibus, nihil, quod ad frugem bonarũ literarũ pertineat, omiſſum penitus. Idẽ Tacitus Cor. quibuſdã argumentis exiſtimat, ipſos Germanos indigenas eſſe, minimeq; aliarum gentiũ aduentibus, & hoſpitijs mixtos. Mela Pomponius ſcribit lib. 3. multa in Germania eſſe, quorũ nomina (inquit) uix eſt eloqui ore Romano. Germaniæ menſura ponit Ply. ca. 13. quarti naturalis hiſtoriæ. De Germaniæ nomine, uaria traduñt. Sunt, qui a germinando uelint nomen inditũ, qđ in ea mira ſit, & frequentiſsima hominũ generatio. Hinc a Solino dictum. Diues hominũ terra, frequens populis numeroſis. Alijs placet Germaniã dictam, qđ eius regionis homines ueluti fratres, & Germanos mutua ſe diligant charitate. Nã patet omnibus ad eos acceſsus. Aduenientes omnes promiſcue, porrecto poculo, ſuſcipiunt. Blandis & amicis uerbis ſuſcipiũt paſsim omnes. Verior multo Strabonis ſententia lib. 7. exiſtimantis Germaniæ a Gallis datum nomẽ, qđ eos habitu corporis, ac animi moribus paulisper immitarentur. b ℂ Seuo ipſe ingens.) Ex Ply. hæc ca. 13. quarti. Inde (inquit) Germaniæ Seuo mons ibi immenſus, nec Riphęis iugis minor, immanem ad Cymbrorũ uſq; promontoriũ efficit ſinũ, qui Codanus uocatur refertus inſulis. c ℂ Ingeuones.) Sic enim legendũ ex Ply. ca. 13. & 14. libri quarti, quom paſsim apud Solinũ legatur, uel Ingenones, uel Ingyeones, aut Ingynones. d ℂ Poſt Scythas nomen Germanicũ.) Ply. ca. 15 octaui li. facit Germaniã Scythiæ conterminã. e ℂ Hercyniũ ſaltũ.) Dixi in Annotationibus quarti Flori, me eorũ adhærere ſententiæ, qui dicunt Hercinũ, ex Græco ſumptum, hoc eſt ἀπὸ τοῦ ἑρκίου, i. a ſepto, circuitu, uel uallo, qđ hæc ſylua Germaniã ipſam fere totam ſepiat, & inſtar ualli ſit. Vnde & apud Græcos ἑρκεῖος Iouis Epitheton, qđ ſcilicet intra uallũ coleretur. Sicq; per i nõ y ſcribendũ nomen. Hanc ſyluam præter Ply. Strabonẽ, Melam Pom. eleganter deſcribit Cęſar ſexto de bello Gallico cõmentario. Eam Mela ſexaginta dierum iter occupare dicit. Cęſar quadraginta, Latitudinẽ nouem dierũ iter, expedito patere. f ℂ Vbi incipit Danubio.) Explicat id eleganter Cor. Tacitus in principio eius libri qui mox citatus eſt. g ℂ Albis, Gutallus.) Germaniæ amnes clari in Oceanũ defluunt (inquit ca. 14. libri quarti Caius Plynius) Gutallus, Viſtulus, ſiue Viſtula, Albis, Viſurgis, Amiſsius, Rhenus Moſa &c. Addit Mela Mœnim, & Lupiã. h ℂ Quarum pennæ.) Non aliã ob cauſam Solinus de Germania ſcribit, niſi, ut eius regionis mira quędã, & peculiaria, recenſeat. Quorũ nec minimũ illud eſt, qđ de Hercynij ſaltus auibus, nobiles authores referunt. Sumpſit autẽ Solinus hæc ex cap. 47. decimi Plynij. In Hercynio (inquit) Germaniæ ſaltu in uſitata genera alitum accepimus, quarũ plumæ ignium modo colluceant noctibus. Dionyſij interpres, de his auibus ſic de Hercynia ſylua inquit.

Hæc paſcit uolucres (mirum) fulgentibus alis,
Quis ducibus noctu cernuntur flexa uiarum.

Albertus has aues Lucidias nuncupat, ab effectu ſumptum nomen. Ex uaria rerũ cõpoſitione diuerſi etiamnũ colores proueniunt. Ea enim, in quibus,

a emicant, & interlucent, quãuis obtenta nox denſet tenebras. Vnde homines loci illius [a] plerūq; nocturnos excurſus ſic deſtinant, ut illis utanť ad præſidium itineris dirigendi, præiactiſq; per

b opaca callium ratione uię moderenť indicio plurimarū refulgentiū. In hoc tractu ſane, & in omni Septemtrionali plaga Biſontes [b] frequētiſsimi, q boues feris ſimiles, ſetoſi colla iubis, horridi ul-

c tra tauros, pernicitate capti aſsueſcere manu nequeūt. Sunt & [c] Vri, quos imperitū uulgus uocat Bubalos, cum Bubali pene ad ceruinā faciem in Africa procreentur. Iſtis porro, quos Vros di-

d cimus, taurina cornua in tantum modū protenduntur, ut dempta ob inſignē capacitatē inter regias menſas potuş gerula fiant. Eſt & Alces [d] mulis comparāda, adeo propenſo labro ſupiore, ut niſi recedens in poſteriora ueſtigia, paſci neqat.

DE SCANDINAVIA INSVLA. DE Succino, Callaide, ac Cerauniis gēmis. CAPVT. XXXIII.

e SCandinauia inſula e regiōe Germaniæ mittit animal, quale Alces, [e] ſed cui ſuffragines [f] ut Elephantis flecti nequeūt, propterea non cubat. Cū dormiendū eſt tamen, ſomnolentā arbor ſuſtinet, quę prope caſura ſecatur, ut fera dū aſsuetis fulcimentis innititur, fa-

predominatur natura, lucida plerumq; eſſe conſtat. Id autē euenit tū in auibus, tū in Inſectorū quorundā genere. Lucent (inquit .xi. uolumine Caius Ply.) igniū modo noctu laterū, & clunıū colore Lampyrides, nunc pennarū hiatu refulgentes, nūc uero cōpreſsæ obumbratę, non ante matura pabula, aut poſt defecta conſpicuæ. Eas ca. 26. decimioctaui uoluminis dicit a ruſticis Cicindelas nuncupari, a Græcis uero Lampyridas. Albertus 26. de Animalibus libro corrupte, ut cætera, Cicendulas uocari dicit, atq; de die lucentium earum colorem extingui, & effici album. Sed uero propinquius eſt, earū ſplendorē die maioris luminis præſentia præpediri. Eadem ferme ratio eſt, cur multi piſces, ac aridi, robuſtiq; caudices uetuſtate, putreſq; in tenebris refulgeant. a ℂ Homines loci illius.) Hac tempeſtate in eis locis eas aues non reperiri, incolæ regionis eius conſtanter affirmāt. b ℂ Biſontes.) Ex Plynio ca. 15. octaui naturalis hiſtoriæ. Cæſar in ſexto Cōmentario belli Gallici ſcribit in Hercynia ſylua eſſe bouem cerui figura, cuius a media fronte inter aures unum cornu exiſtit excelſū, magiſq; directū his, q̄ nobis nota ſunt cornibus ab eius ſumma ſicut palmę, ramiſq; late diffunduntur, eadē fœminæ, mariſq; natura, eadem forma, magnitudoq; cornuū. c ℂ Sunt & Vri.) Eadē ſcribunt Ply. ca. 15. octaui, & Cęſar ſexto Cōmentario belli Gallici. Seruius ſecundo Georgicorū apud Virgil. dictos Vros ἀπὸ τῶν ὄρων. i. a montibus. Eos ſcribit in Pyrenęis naſci montib⁹. Sed poſsibile eſt etiam in Pyrenęis naſci. Macrobius. 6. Saturnalium ſcribit Vros Gallicam uocē eſſe, qua feri boues ſignificantur. Albertus lib. 22. de Animalibus Vrnos uocari dicit. Nos (inqt) Germanice eos Vrſent uocamus. Gręci οὖρος urinam dicūt, unde fortaſsis huic beluę datum nomen. d ℂ Eſt & Alces.) Rurſus ex Plynio ca. 15. lib. octaui. Cæſar eodē ſexto Cōmentario: Sunt item (inquit) quæ appellantur Alces, harū eſt cōſimilis capris figura, & uarietas pelliū, ſed magnitudinē paulo antecedūt, mutilęq; ſunt cornibus, & crura ſine nodis, articulisq; habent. Neq; quietis cauſa procūbunt, neq; ſi quo afflictæ caſu conciderūt erigere ſeſe, ac ſubleuare poſsunt. His ſunt arbores pro cubilibus. Ad eas ſe applicant, atq; ita paululū modo reclinatæ quietē capiūt, quarū ex ueſtigiis, cū eſt animaduerſum a uenatorib⁹, quo ſe recipere cōſueuerint, omnes eo loco ſubruūt, aut incidunt ab radicibus arbores tantū, ut ſumma ſpecies earū ſtantiū relinquať. Huc cū ſe conſuetudine reclinauerint, infirmas pondere affligūt, atq; una ipſę concidūt. Albertus hūc Solini locū perperā refert li. 22. de Animalibus. Apud Gręcos Alcę prima inflectiōe dicunť, apud Latinos, tā prima, q̄ tertia. Hermolaus c. 15. octaui Plynii refert Iulii Capitulini, & Pauſaniæ, de Alcis uerba. e ℂ QVALE Alces.) Ply. ca. 15. octaui nominat hanc ferā Machlin. Vide Hermo. ca. 15. octaui Plynii. Albertus 22. de Animalibus libro dicit hoc animal a Plynio Aloy nominari. Vox hæc Barbara, & nullius ſignificationis omnino. f ℂ Suffragines.) Partes, q̄ in anterioribus pedibus dicuntur

ciat ruinam, ita capitur, alioquin difficile eſt eam a
manu capi. Nam in illo rigore poplitũ incõpre-
henſibili fuga pollet, De Germanicis iſulis Scan-
dinauia [a] maxima eſt, ſed nihil in ea magnum, p̃-
ter ipſam. Nam Gleſſaria [b] dat Cryſtallũ. [c] Dat & b
Succinum, [d] quod Germani gentiliter [e] uocant
Gleſſum. Qualitas materię iſtius ſumatim antea.
Germanico autem [f] Cæſare omnes Germaniæ
oras ſcrutante cõperta arbor eſt, pinei generis, c
cuius mediale [g] autumni tẽpore Succino lachry-
mat. Succum eſſe arboris de nominis [h] capeſſas
qualitate. Pinum uero, unde ſit genitum, ſi uſſe-
ris, odor indicabit. Præcium operæ eſt ire [i] longi d
us, ne Padaneę ſiluæ credantur lapidem fleuiſſe.
Hanc ſpeciem in Illyricũ Barbari intulerũt. Quæ
cum per Pannonica cõmercia uſu ad Tranſpa-
danos homines foret delata, qđ ibi primũ noſtri e
eã uiderant, ibi & natã putauerũt. Munere [k] Ne-
ronis principis, apparatus omnis abſq; Succino
inornatus eſt, nec difficulter, cum per idẽ temp⁹
tredecim milia librarum rex Germaniæ ei dono
miſerit. Rude primũ naſcit̃, & corticoſum. De-

genua, in poſterioribus ſuffragines nuncupant̃. a ℭ Scandinauia.) Sic hanc uocat Ply. ca. 13. libri quarti. Solini exemplaria fere omnia, Gangauia habent. Sinus Codanus (inquit Ply.) refertus inſulis, quarũ clariſſima Scandinauia eſt incompertæ magnitudinis. Solinus ait, nihil in ea magnum præter ipſam. b ℭ Gleſſaria.) Plynius eodem loco. Gleſſaria (inquit) a Succino militiæ appellata, a Barbaris Auſterania. Alibi hãc inſulã Plyni⁹ Auſtrauiã nominatã dicit, ut in altero loco error ſit. Dio. Sicul⁹ lib. ſexto Baſileam dici ſcribit. Scythiæ, quę ſupra Galatiam eſt oppoſita inſula in Oceano iacet nomine Baſilea, in quam tempeſtas Electrum plurimũ eijcit, nulla alia in parte orbis repertũ &c. Plynius, & Solinus in India etiam ſuccinũ prouenire aiũt, licet in Germania optimũ, plurimũq;. Ariſto. ca. 70. de Admirandis in natura has inſulas Electridas appellat, q̃s in ſinu Adriatico ſitas eſſe dicit, utpote ueterũ ſecutus opinionem, quã falſam eſſe poſteri deprehenderunt. c ℭ Cryſtallum.) De Cryſtallo ca. 25. abunde ſatis dictum eſt. d ℭ Dat & Succinũ.) Sũpſit hæc omnia Solin⁹ ex c. 2. & 3. triceſimiſeptimi naturalis hiſtoriæ Caij Plynij. Certum eſt (iquit) gigni in Inſulis Septẽtrionalis Oceani, & a Germanis appellari Gleſſum. Itaq; & a noſtris unã inſularũ ob id Gleſſariam appellatam, Germanico Cęſare ibi claſſibus rem gerẽte, Auſtrauiã a Barbaris dictam &c. e ℭ Gentiliter uocant Gleſſũ.) Hac tempeſtate Germani Gleſer, uitrum uocant. Succinum aũt Augſtain, gentiliter uocãt, hoc eſt ocularis lapis, qđ id oculis proſit plurimũ. f ℭ Germanico Cæſare.) Eadẽ Ply. eodẽ loco refert. g ℭ Cuius mediale.) Id eſt medulla. Ply. lib. & ca. eiſdẽ. Naſcitur autẽ (inquit) defluẽte medulla pinei generis arboribus, ut gũmi in Ceraſis, reſina pineis, erumpit humoris abundantia. Denſatur rigore, uel tepore, aut mari. Cũ intumeſcens ęſtus rapuit ex inſulis, certe in littora expellitur, ita uolubile, ut pendere uideat̃, atq; conſidere in uado. h ℭ De nominis qualitate.) Succinũ a ſucco dici certum eſt, additione in, in dictionis medio. Arboris ſuccũ eſſe (inquit Ply.) etiã priſci noſtri credidere, ob id ſuccinũ appellantes. Pineæ autem arboris eſſe, indicio eſt Pineus in attritu odor, & qđ accenſum tędę modo, ac nidore flagret. i ℭ Ire longius, ne Padaneæ ſyluæ.) Nota eſt ex ſecundo Transformationũ Ouidij libro. Phaetontis, & Heliadũ ſororũ eius fabula. Hæ enim fratris obitũ ingenti luctu deplorantes, quom iuxta Padũ, in populos arbores fuiſſent uerſę, & Clymene earum Mater dum truncis auellere corpora tentat,

Et teneros manibus ramos abrumpit, & inde
Sanguineæ manant tanq̃ de uulnere guttæ.
Inde fluunt lachrymę, ſtillataq; ſole rigeſcunt
De ramis Electra nouis, quæ lucidus amnis
Excipit, & nuribus mittit geſtanda Latinis.

Abũde Ply. c. 2. 37. Græci ſuccinũ ἤλεκτρον dicũt. Ser. ſup. 8. Aene. Virg. dicit tria eſſe Electri genera. Vnũ ex arboribus, qđ Succinũ dicit̃. Aliud, quod naturaliter inuenitur. Tertiũ qđ fit de tribus partibus auri, & una argenti &c. Placiades lib. primo ad Allegoriã fabulam redigit, & hiſtoriam. Diod. Siculus, Plynius, & Solinus, produnt unde id ueteribus creditum fuerit. k ℭ Munere Neronis.) Ply. Vidit (inquit) eques Romanus miſſus ad id cõparãdũ a Iulio curante gladiatoriũ munus Neronis principis. Qui hæc cõmertia, & littora peragrauit, tanta co-

inde incoctum adipe lactentis ſuis expolitur, ad quem uidemus nitorem. Pro facie habet nomina. Melleum dicitur,[a] & Falernum, utrumq; de ſimilitudine aut uini, aut uel mellis. In aperto eſt, quod rapiat[b] folia, quod trahat paleas, qd' uero[c] medeatur multis uitalium incõmodis, medentium docuit diſciplina. Et India habet[d] Succinum, ſed plurimũ, optimumq; Germania. Quoniam ad inſulam Gleſſariam ueneramus, a Succino cœptum. Nam in Germaniæ continentibꝰ Callais[e] reperitur, quam gemmã Arabicis anteponunt. Vincit enim gratia. Arabes quidem dicunt nõ alibi eam deprehendi, quã in nidis auium, quas μελαγκορύφους[f] uocãt; quod nullus recipit, cum apud Germaniæ populos, quãuis rara, in ſaxis tamen appareat. Honore, & præcio ad Smaragdos uiret pallidum. Nihil iucundius aurum decet. Cerauniarũ[g] porro genera diuerſa ſunt. Germanica cãdida eſt, ſplendet tamẽ cæruleo, & ſi ſub diuo habeas, fulgorẽ rapit ſyderum.

pia inuecta, ut retia coercendis feris podium protegentia ſuccinis nudarentur. Arma uero, & libitina, totusq; unius diei apparatus eſſet e Succino. Maximũ pondus is glebę attulit. xiij. librarũ. a ℂ Melleum dicitur, & Falernum.) Plynius ſic. Summa laus (inquit) Falernis a uini colore dictis molli fulgore perſpicuis. Sũt & in quibus decocti mellis lenitas placeat. b ℂ Quod rapiat folia.) Libuit huic loco aſcribere diui Ambroſij ex capite quintodecimo tertij Hexameron libri uerba. Quid tibi referam (inquit) qd' Electrũ lachryma urgulti fit, & in tantæ materiæ ſoliditatem. lachryma dureſcat? Nec leuibus id aſſeritur teſtimonijs, quãdo folia, aut ſurculorum minutiſſimæ portiones, aut exigua quædã animãtium genera in Electro ſępe repériuntur, quæ uidentur cum adhuc gutta eſſet molliora accepiſſe, & ſolidata tenuiſſe. De Formica Electro incluſa extat elegans tetraſtichon apud Martialem libro ſexto.

Dum Phaetontęa formica uagatur in umbra,
Implicuit tenuem ſuccina gutta feram.
Sic modo quæ fuerat uita contempta manente,
Funeribus facta eſt nunc pcioſa ſuis.

c ℂ Quod uero medeatur.) Succinũ Tonſillis creditꝰ reſiſtere, & faucium uitijs uario genere aquarum iuxta illos infeſtante guttura, ac uicinas carnes. Infantibus alligari amuleti ratione prodeſt. Caliſtratus & cuicunq; ætati contra lymphationes prodeſſe tradit. Et urinæ difficultatibus potum, alligatumq;. Dioſcorides ca. 119. & 302. Succinũ potũ in aqua ſtomachi uitijs, & alui fluctionibus mederi. Idem Dioſcorides electrũ Pterygophoron cognominat, qd' ſtramẽta, floccos, atq; fimbrias in ſe trahat. Alij (ut Phy. & Dioſco. referunt Chryſolectrũ, & Chryſophoron uocant, quaſi coloris aurei, uel aurum geſtans. d ℂ India habet Succinũ.) Diod. idipſum negat, ut mox dictum eſt. e ℂ Callais.) Vetuſti codices habent Callaica, ſed ex Plynio Callais legendũ potius. Comitatur eam ſimilitudine proprior, ꝗ authoritate Callais uiride pallens. Naſcitꝰ poſt auerſa Indiæ apud incolas Caucaſi montis Phicaros, ac Aſdathas amplitudine conſpicua, ſed fiſtuloſa, ac ſordium plena. Sincerior multo, præſtantiorq; in Germania &c. Ex Ply. cap. 8. triceſimiſeptimi naturalis hiſtoriæ. f ℂ μελαγκορύφους.) Ex atro uerticis colore nomẽ habent. Græci enim μέλαν nigrũ, κορυφὴν apicẽ, & cacumẽ. Sunt enim (ut quibuſdã placet) de genere Ficedularum. Feſtus Põpeius lib. xi. Atricapillas Latine uocari dicit, eo qd' ſumma earũ capita nigra ſint. g ℂ Cerauniarũ.) Ceraunior: Solini exemplaria plerumq; habent. Plynius aũt Ceraunium fęminino genere protulit, ca. 9. triceſimiſeptimi. Nomen habet a fulmine, qd' Græce κεραυνὸς dicitur.

Illis quippe locis, quos cõſtat fulmine tactos,
Iſte lapis tantum reperiri poſſe putatur.

Miras huius lapidis uires ex Euace, ſcribit Marbodęus.

Qui caſte gerit hunc a fulmine non ferietur.
Nec domus, aut uillæ, quibus affuerit lapis ille.
Sed neq; nauigio per flumina, uel mare uectus
Turbine mergetur, nec fulmine percutietur.
Ad cauſas etiam, uincendaq; prælia prodeſt.
Et dulces ſomnos, & dulcia ſomnia præſtat.

Lege ſimilia etiam apud Plynium Sotaci ſententiã referentem. Et Solinum capite triceſimoſexto infra.

DE GALLIA. DE RHETICO, AC Norico agro: De Pannonia, & Mœſia, deq; Medico oleo. CAP. XXXIIII.

GAlliæ inter [a] Rhenum, & Pyrenæum, itẽ a
inter Oceanũ, & montes Gebennam, ac
Iuram [b] porriguntur, felices, præpingui-
bus glebis, [c] ac commode prouentibus fructua-
rijs, Pleræq; conſitæ [d] uitibus, & arbuſtis, omni b
ad uſum animantiũ fœtu beatiſsimæ. Riguæ aqs
fluminũ, & fontiũ. Sed fontaneis interdũ ſacris,
ac [e] uaporantibus. Infamantur ritu incolarum, q,
ut aiunt (ueri enim periculũ non ad me recipio) c
deteſtabili ſacrorũ ritu, non ad honorẽ, ſed po-

GALLIAE inter Rhenum.) Galliæ ab incolarũ candore, ut pleriq; exiſtimant, nomen inditũ. Græci enim γάλα lac nominãt. Beroſus hiſtoricus uetuſtiſsimus quinto hiſtoriarũ libro, ſcribit anno .x. Saturni primi Babyloniorũ regis Comirũ Gallũ, poſuiſse colonias ſuas in regno, quod poſtea Italia dicta eſt, & regionẽ ſuã a ſuo nomine cognominaſse, docuiſseq; illos legem, & iuſtitiã. Appian⁹ in eo libro quẽ Illyriũ inſcripſit, tradit Polyphemo Cicropi ex Galatea tres fuiſse filios, Celtum, Illyrium, & Gallum, eosq; ex Sicilia pgreſsos, Celtis, Illyrijs, & Galatis .i. Gallis ab ipſis nomẽ aſſumentibus, imperaſse. Nõ placet eorũ ſentẽtia, qui a gallo gallinaceo eos nomen ſortitos aſſerũt, qđ inſtar alitis huius, in Venerem pni ſint. Porphyrio author eſt Gallos magna mercari adulteria, uel ppter diuitias, uel qđ incenſioris libidinis ſint. Vnde prouerbio cẹptũ dici. Gallis hanc. In mulierem cupidam, & tergiuerſationib⁹ utentem, quibus ingens præcium extorqueat, ab ijs, quibus copia ſui corporis factura ſit. Ptolemẹus ca. 7. ſecundi eã, quã Celtogalliã appellam⁹, in prouincias quatuor partitur, & diuidit, in Aqtaniã, Lugdunenſem, Belgicã, & Narbonenſem. Sex. Rufus Galliæ cũ Aquitania, & Britãnijs decẽ & octo dicit eſse prouincias. Antoninus in Itinerario ſexdecim tradit prouincias eius eſse. Multa de Gallia Cæſar in ſuis Cõment. Strabo, & Ply. lib. 4. Mela lib. 2. & 3. Plynij uerba ſunt ex ca. 17. libri quarti quem locum Solinus in ſuũ tranſtulit. Gallia omnis (inquit) Comata uno nomine appellata in tria populorũ genera diuiditur, amnibus maxime diſtincta. A ſcalde ad Sequanã, Belgica, ab eo ad Garumnã Celtica, eademq; Lugdunenſis. Inde ad Pyrenẹi montis excurſum, Aqtania, Aremonica ante dicta. Agrippa uniuerſarum Galliarum inter Rhenũ, & Pyrenẹum, atq; Oceanũ, ac mõtes Gebennã, & Iurã, qb⁹ Narbonenſem Galliã excludit, longitudinẽ. CCCC. M. paſs. latitudinẽ. cccxiij. cõparauit. Eadem ſcribunt Pomponius Mela lib. 3. & Ammianus Marcellinus lib. hiſtoriarũ quintodecimo. Galli (inquit Cæſar. 6. Cõmen.) ſe omnes ab Dite patre pgnatos prædicant. Idq; ab Druidibus proditũ dicunt. Ob eam cauſam ſpatio omnis tẽporis non numero dierum, ſed noctiũ finiunt. Dies natales, & menſium, & annorũ initia ſic obſeruant, ut noctem dies ſubſequatur. b ¶ Ac Iuram.) Reperitur & Iura numero multitudinis. Ply. ca. 4. lib. tertij. Montibus (inquit) Gebennã, & Iuribus. Strabo ἰοςέρ, Ptolemę⁹ Iuraſsum nominant. Alij fere omnes Iuram numero ſingulari. c ¶ Præpinguibus glebis.) Gallia, utpote inter Septẽtrionẽ, & occidentem ſita, decenter comperta eſt regio, accõmoda (inquit Solinus) prouentibus fructuarijs. Mela libro tertio de Gallia. Terra eſt (inquit) frumenti præcipue, & pabuli ferax, & amẹna lucis iminanibus. Britãnia, & Gallia nouam rationẽ alendi terrã inuenere, ipſa, quod genus uocant Margam. Spiſsior ubertas in ea intelligitur. Eſt autẽ quidã terræ adeps, ac uelut Glandia in corporibus, ibi denſante ſe pinguitudinis nucleo. Leucargyllion uocant candidã Argyllã, qua in Megarico agro utuntur, ſed tantũ in humida frigidaq; terra. Illas Gallias, Britaniasq; locupletãtia cũ cura dici conuenit. Duo genera fuerant &c. ex Ply. ca. 6. & 7. decimiſeptimi natu. hiſt. Scribit diuus Hieronymus in quadã epiſtola. Galliã ſolã, monſtra non habere, ſed uiris ſemper fortibus, & eloquẽtiſsimis abundare. Idem Mela Pompo. lib. 3. Auſoni⁹ cũ de Moſella Gallię fluuio loq̃ret hęc cecinit.

Salue magne parens, frugumq;, uirũq; Moſella, Aemula te Latiæ decorat facundia linguæ
Te clari proceres, te bello exercita pubes, Quin etiã mores, & lętum fronte ſeuera Ingeniũ natura tuis conceſsit alumnis &c.

Gallorũ figuræ, moresq; quales ſint, elegãter deſcribit Marcellinus in fine quintidecimi hiſtoriarũ libri. Sit ſatis (inquit) de ſitu locorũ, nũc figuras, & mores deſignabo. Celſioris ſtaturæ, & candidi pene Galli ſunt omnes, & rutili, luminũq; toruitate terribiles. Auidi iurgiorũ, & ſublatius inſoleſcentes &c. d ¶ Pleræq;.) Maiori ex parte. Produnt Alpibus coercitaș ex ſam inexuperabili monimento Gallias, hanc primũ habuiſse cauſam ſuperfundendi ſeſe Italiæ, quod

Elico ex Heluetijs ciuis eorum, fabrilem ob artẽ Romę cõmoratus, ficũ siccã, & uuã, oleiq́, ac uini præmiſſa, remeans ſecum tuliſſe. Quapropter hæc uel bello quæſiſſe uenia ſit, ex Ply. ca. 1. duodecimi naturalis hiſtoriæ. e ℂ Sacris, ac uaporantibus.) Intelligit aquas Sextias, de quibus ca. 8. ſupra dictum eſt. Scribunt Porphyrio, & Acron primo Carminũ Horatij omnẽ fontem in origine ſua, ſacrũ eſſe. a ℂ Humanis litant hoſtijs.) Gallos immolare homines, ſcribunt Diod. Siculus lib. 5. Ply. ca. 2. ſeptimi. Mela li. tertio. Lactan. ca. 21. primi. Cæſaris ſexto Cõmentario belli Gallici uerba ſunt. Natio eſt omniũ Gallorum admodum dedita religionibus, atq́ ob eã cauſam, qui ſunt affecti grauioribus morbis, quiq́ prælijs, periculisq́ uerſantur, aut pro uictimis homines immolant, aut ſe immolaturos uouent, adminiſtriſq́ ad ea ſacrificia Druidibus utuntur, qđ pro uita hominis, niſi uita hominis reddatur, nõ poſſe deorum immortalium numen placari arbitrantur, publiceq́ eiuſdem generis habent inſtituta ſacrificia &c. Ab Apolline quondã huiuſmodi Oraculum redditũ eſt.

a tius ad iniuriam religionis, humanis [a] litant hoſtijs. EX iſto ſinu quoquo orbis uelis exeas in Hiſpanias, & in Italiam terra, mariq́, in Africã mari tantũ. Si Thracia ſit petenda, excipit ager Rhe-
b ticus [b] bonus frugibus, opimus, & ferax. Brigantino [c] lacu nobilis. Inde Noricus frigidus, & partius fructuoſus, quã ſubducitur a iugis Alpium admodũ lætus. Dehinc [d] Pannonia uiro [e] fortis,
c & ſolo plano, ubertoq́, Drauo, Sauoq́ inclytis amnibus circũflua. Mox Mœſiæ, quas maiores

καὶ κέφαλας ἅδῃ, καὶ τῷ πάτρι πέμπιτε φῶτα Ideſt, Et capita Diti, & patri i. Saturno mittite uirum. Hinc inſtitutũ, ut Saturno homo immolaretur. Decepti uocis φῶτα ſignificatione, qđ nõ ſolũ uirum, ſed & lumina ſignificet, ut primo Satur. interpretatur Macrobius. Senatuſcõſulto, quod habitum eſt anno .657. ab urbe condita, ſancitum eſt, ne homo in Romano imperio, immolaretur. Verba Plynij id continentia ex ca. primo triceſimi naturalis hiſtoriæ, alibi a nobis relata ſunt. In noſtris præterea Collectaneis in poetas, ſexcenta loca ſignauimus, quarũ nationũ mos fuerit, homines immolandi, quæ res paulo a mandendo abeſt, inquit Plynius. b ℂ Ager Rheticus.) Ex Ptol. Stra. Cor. Tacito, Mela Pomponio, item cæteris, non exacte deprehenditur, quinam noſtro tempore Rheti ſint, & Norici. Quorundã ſententia eſt, eos eſſe Noricos, qui hodie Bauari nuncupentur. Ptole. ca. 14. ſecundi ſic Norici ſitum refert. Noricum (inquit) terminus habet ab occaſu Aenũ fluuiũ, a Septẽtrione Danubij partem, quæ eſt ab Aeno uſq́ ad Cetium montẽ. Ab ortu ſolis ipſum montẽ Cetiũ. A meridie partẽ Pannoniæ, quæ ſub dicto eſt monte &c. Rhetiæ autẽ occidentale latus terminatur monte Adula, & linea q̃ eſt inter capita amniũ Rheni, atq́ Danubij. Latus Septẽtrionale parte terminatur Danubij, quę a fontibus eſt uſq́ ad Aeni fluuij ſciſſionẽ. Orientale latus ipſo Aeno terminatur. Meridionale latus Alpiũ montibus, hinc ſupra Italiã extenſis &c. Lege Ply. ca. 19. & 20. lib. tertij. Dicti Rhetij a Rheto Thuſcorũ ducẽ. Thuſci enim (ut lib. 20. ſcribit Trogus) duce Rheto, auitis ſedibus amiſſis, Alpes occupauerũt, & nomine ducis gentem Rhetiorum condiderunt. Idem ſcribit Ply. ca. 20. tertij. c ℂ Brigantino lacu.) Ply. ca. 17. libri noni hunc lacum Bigrantinũ uocat, ut hic, uel apud Ply. facta ſit literæ unius tranſpoſitio. Proxima eſt ijs (inquit) menſa generis dũtaxat Muſtellarũ, quas / mirũ dictu / inter Alpes, lacusq́ Rhetiæ Bigrantinus æmulas marinis generat. Lacus Brigantini meminit Antoninus in Itinerario ſuo. d ℂ Dehinc Pannonia.) Qui a Latinis Pannonij nuncupantur, eos Græci Pæones uocant. Scribit Appianus in Illyrio, Polyphẽmũ Cyclopem ex Calatea genuiſſe Celtũ, Illyriũ, & Gallũ, a quibus Celtæ, Illyrij, & Galli nomen habent. Illyrio hos deinde fuiſſe filios, Achyllẽ, Autariũ, Dardanũ, Medũ, Taulantium, Perrebumq́. Filias autẽ Partham, Daortã, & Daſerã, a quibus & gentes nominatæ ſunt. Autarij filij fuerunt, Pannoniũ, uel ut alij eum uocant, Pæonũ, & Scordiſcũ. A Pannonio igitur, uel Pæono, Pannonij, uel Pæones dicti ſunt. Qui hac tempeſtate Pannoniã incolunt, a Scythis ſe traxiſſe originem prædicant, & Hungaros, ab Hungaro eorum rege nomen habere. Qui plura cupiunt, legant epiſtolam .xxi. 34. epiſtolarũ libri Franciſci Philelfi uiri undecũq́ doctiſſimi. e ℂ Viro fortis.) Quantũ noſtra quoq́ tempeſtate Pannonij bello ualeant, inter plurima argumẽta maximũ illud eſt, qđ atrocem Turcarum impetũ frequenter reprimũt. Eſſent utinã inter ſe eius regionis primates unanimes. Ea enim ratione nedũ illatã ab ijs iniuriã repellerent, ſed ultro non minorẽ uim hoſtibus inferre poſſent. Inter Pannonios non paucos reperies, qui bonis diſciplinis omnẽ operam collocant. Mitto alios huiꝰ profeſſionis cõplures, eſt inter Pannonicã nobilitatem Stephanus Verbeutius, uir, ſi humanitatem quęras, humaniſſimus. Si ingeniũ expoſtules, ingenioſiſſimus. Si ſtudioſorum amatorẽ exquiras, is huius genus hominũ amantiſſimus. Si in rebus agendis conſultorẽ expetas, Stephanus ſe offert conſule

noſtri iure Cereris[a] horreum nominabant. In a
quarum parte quæ Pontica eſt, apparet herba, q̄
inficitur oleum[b], quod uocant Medicum. Hoc
ad incendiū excitatum ſi obruere aqua geſtias,
ardet magis, nec alio ſopitur, q̄ iactu pulueris. b

BRITANIA, AC RELIQVIS CIRcum eā inſulis. De lapide Gagate. CAPVT. XXXV.

FInis erat[c] orbis ora Gallici littoris, niſi c
Britania inſula nō qualibet[d] amplitudīe

tiſsimus. Id fatebuntur pfecto omnes, qui eius Pānonicas inſtitutiones nuper ab eo editas introſpexerint. Præterea eiuſ in deū, ac ſanctos alios cultū ſolertiſsimū, pietatē in deo dicatos homines, in cūctos reliquos charitatē, eos præſertim, quos prçditos bonis moribus animaduerterit. Eius munificētia tāta eſt, ut non aliā ob cauſam diuitias expetendas exiſtimet, niſi ut eas ad beneficentiā, liberalitatēq; cōferamus. Taceo in præſentia quantis, qualibusq; is me muneribus honeſtauerit. Non mirū igitur, ſi ob tantas, taleſq; uirtutes, Pannoniorū regibus, optimiſq; regni principibus ſemper fuerit acceptiſsimus. Sed condignas amici laudes locis oportunioribus reſeruamus. a ¶ Cereris horreum.) Macrobius quinto Saturnaliū docet multorū authoritate Myſiam eſſe frugū feraciſsimā. Gargara enim, q̄ ſunt in Myſia Helleſponti prouincia, Virgilius uoluit eſſe fertilitatis exemplar. Quoniā apd Gargara, tanta erat frugū copia, ut qui maximum cuiuſq; rei numerū uellet exprimere, p multitudine immenſa prouerbiali figura Gargara nominaret. Virgilij uerſus ſunt ex primo Georgicorum.

Hiberno lætiſsima puluere farra,
Lętus ager, nullo tantum ſe Myſia cultu
Iactat, & ipſa ſuas mirantur Gargara meſſes.

Quo loco ſcribit Ser. Myſiā eſſe prouinciā. Mœſiā uero ciuitatē Phrygiæ non longe a Troia. Appianus etiā tradit in eo libro, qui Illyrius inſcribit̄, Myſios ad Euſinū pontū uſq; incolere. Ptol. ca. 9. & 10. lib. tertij Myſias duas eſſe dicit, Superiorē, & Inferiorem. Lege Ply. ca. ultimo lib. tertij. Sunt qui inter Mœſiam, & Myſiam ex marmorū inſcriptione diſcrimen faciant, qđ Mœſia Europæ, Myſia uero Aſiæ prouincia ſit. Græci autē utrāq; Myſiā nuncupant. b ¶ Qua inficitur oleum.) Interpres Dionyſij.

Et Myſi Thracum Boreis in finibus orti,
In quorum terris, quas ponti perfluit unda,
Ignipotens oleo commixto gignitur herba,
Medica cui nomen, cuius compeſcere flammas
Siquis aqua cupiat, plus ignis paſcit in illa,
Pulueris hunc iactus potis eſt extinguere ſolus.

Conſimilis naturæ ſunt Maltha, & Napta, de q̄bus Plynius capite centeſimo ſeptimo, & centeſimo octauo ſecundi Naturalis hiſtoriæ. c

FINIS ERAT orbis.) Olim (ut ca. 16. lib. quarti refert Ply.) omnes inſulæ, quæ iuxta eā inſulā, quā nunc Britaniā dicimus, ſitæ ſunt, Britaniæ uocabant̄. Ea uero quæ Britania dicit̄, antea Albion dicebatur, a quibuſdā albis montibus, qui primū illuc nauigantibus, procul apparent. Eius inſulæ ueteres incolæ Britones fuerūt, a quibus Britania dicta eſt, author Beda ca. primo lib. primi, eius operis quod hiſtoria gentis Anglorū ſcriptū eſt. Ea inſula poſtea Anglia dicta eſt, ab Angla regina, qua duce Saxones, eam inſulā ſubegiſſe dicuntur. Ante Iulium Cæſarem conſtat Britaniam fuiſſe Romanis omnino incognitam. Is autem primus Romanorū aggreſſus eſt Britānos ignotos antea (inquit Sueto. lib. primo) ſuperatiſq; pecunias, & obſides imperauit. Diod. Siculus lib. ſexto ſcribit Britaniā priſcis temporibus nullius aduenæ imperiū expertā. Neq; enim (inquit) Dionyſiū, neq; Herculē, neq; Heroa, aut ducem quempiā accepimus eos bello tentaſſe. Nunc. C. Cçſar, qui propter geſtas res Deus eſt appellatus, primus omniū Britānis ſubactis, certum eos dare tributū coegit. Ob eam rem, ora Gallici littoris, orbis finis credita eſt. d ¶ Qualibet amplitudine.) Sunt codices, in quibus ſcriptū eſt, nō q̄libet, ſed ſenſus notior, ſi ſine negatione legatur. Hæc enim dictio exceptiua, niſi, negationē in ſe cōtinet, ualet enim, ſi non. Eſt autem ordo. Ora Gallici littoris erat finis orbis, niſi Britania inſula, qualibet amplitudine mereretur nomen orbis pene alterius. Qualibet amplitudine, ideſt omniū triū eius laterum. Britania (inquit Cæſar quinto Commentario belli Gallici) natura trinacria. Latus enim, qđ meridiem ſpectat, continet circiter Milium paſſuum, quingenta. Quod ad occidentē uergit, paſſuum ſeptingentorū milium. Id uero, qđ contra ſeptemtrionē protenditur, miliū paſſuū octingenta in

longitudinē

a nomen pene orbis alterius [a] mereretur. Octingentis enim, & amplius milibus paſsuum longa porrigit, ita ut eã in Calidonicũ uſq; angulũ metiamur. In q̃ receſſu Vlyxẽ [b] Calidoniæ appulſũ mãifeſtat ara Grēcis literis iſcripta uotũ. MVltis iſulis nec ignobilib⁹ circũdatur, q̃rũ Hibernia [c] ei proximat magnitudine [d]. Inhumana [e] incolarum,

longitudinem exiſtimatur. Ita omnis inſula eſt in circuitu uicies centum milibus paſsuũ. Diodo. lib. 6. Minimũ latus Europæ adiacens protendi (inquit) aſſerunt ſtadijs ſeptem milibus. Lateris ſecundi longitudo a Catio uſq; ad promontoriũ, ſtadia cõplectitur quindecim milia. Tertiũ latus ſtadiorum milia uiginti. Ita uniuerſæ inſulæ ambitus ſtadiorum eſt miliũ duorum & quadraginta. Martianus lib. 6. Britania (inquit) longa milibus octingentis, lata trecentis. Circuitus tricies octies uiginti quinq; milia tenet. Liuius, & Fabius Ruſticus eam oblongæ ſcutulæ, uel bipenni aſſimilauere. Aliorum ſententias refert Ply. ca. 16. lib. quarti. a) ℂ Orbis alterius.) Immitatio Vìrgiliana prima Ecloga.

Et penit⁹ toto diuiſos orbe Britannos.

Et Claudi. Panegyri. Quẽ populi plauſu,

Vincendos alios quæſiuit in orbe Britannos.

Etenim plurimũ diſtans, & incognitũ nobis, orbem alterũ nominare ſolemus. b ℂ Vlyſſem Calidoniæ appulſum.) Quę de Vlyſſis erroribus Homerus, & cęteri poſt eum, referunt omnia ferme fabuloſa ſunt. Is tamen necubi ſcribit Vlyſſem in hanc inſulam nauigaſſe. Ad mentẽ aũt Solini faciunt Claudiani uerſus primo in Rufinum libro.

Eſt locus extremum, pandit qua Gallia littus
Oceani prætentus aquis, quo fertur Vlyſſes
Sanguine libato populum mouiſſe ſilentum.
Flebilis auditur queſtus, ſimulacra coloni
Pallida, defunctasq; uident migrare figuras.

Sunt qui exiſtiment hunc eũ locũ eſſe, quẽ ſpecum diui Patritij, eius regionis incolæ nominant, de quo mira, & prope fabuloſa narrant. Faciunt fortaſſis ad hoc, quæ ſcribit Tacitus in principio eius libri quẽ de ſitu, moribus, & populis Germaniæ inſcripſit. Scribit Euſebius cap. 8. ſexti preparationis Euangelicæ, Britannorum olim fuiſſe conſuetudines, ut multi uiri unã haberent coniugem. Cæſar ſexto cõmentario belli Gallici de Britannis. Vxores (inquit) habent deni, duodeniq; interſe cõmunes, & maxime fratres cũ fratribus, & parentes cum liberis. Sed ſiqui ſunt ex iſs nati, eorum habentur liberi, a quibus primũ uirgo quæq; adducta eſt. Apud Parthos multæ fœminæ unũ maritũ ducunt. Nunc, ex quo fidem Chriſti domini ſuſceperunt, ferales illos mores penitus reliquerunt. Scribit Beda ca. 4. libri primi Britannos Chriſti fidem recepiſſe anno a Chriſti incarnatione. 156. Antonino, & Cõmodo Ro. imperatoribus Lucio Britannorum rege id per epiſtolam ab Eleuterio ſummo pontifice poſtulante. Multa de Britania Cor. Tacitus in uita ſoceris ſui Iulij Agricolæ. Quibus ea inſula abundet, Beda inde oriundus ca. primo li. primi copioſe refert. Plutar. cap. ultimo quinti de Placitis philoſophorum libri tradit Britannos ipſos diu uiuere. c ℂ Hibernia.) Hanc inſulã non uno nomine, ueteres nuncuparunt, quã rem Hermolaus Barbarus ca. 16. quarti Plynianarum caſtigationũ lib. aſſatim refert. Nam tũ Hibernia, tũ Iuuerna, interdum Iuerna, aliquando Iierna, a Claudiano aliubi Iberna. Hac tempeſtate, ut dictum eſt, Angliã nuncupatur. De ea Beda cap. primo hiſtoriæ gentis Anglorum. Eſt autẽ Hibernia (inquit) inſula omniũ poſt Britaniã maxima, ad orientem quidẽ Britaniæ ſita, ſed ſicut contra Aquilonẽ ea breuior, ita in meridiẽ ſe trans illius fines pluri/mũ protendens, uſq; contra Hiſpaniæ ſeptentrionalia, quis magno æquore interiacente peruenit. De Hibernia copioſe Ptolemęus ca. 2. ſecundi. Huius, & Britaniæ figurã habes ab eodem tabula prima Europæ. d ℂ Et proximat magnitudine.) Cæſar quinto Cõmentario belli Gallici. Hibernia (inquit) dimidio minor, ut æſtimatur, q̃ Britania. Mela ait Iuuerniam pene parẽ ſpatio, ſed utrinq; æqualẽ tractu littorum oblonga. e ℂ Inhumana incolarum ritu aſpero.) Strabo lib. 4. Longe magis (inquit) q̃ Britanni ſylueſtres illius ſunt incolæ. Antropophagi. i. hominũ carne ueſcentes, manduconesq; magni. Defunctos etiã parentes eſſe in eximia honeſtatis parte ponunt. Nec minus alienis in propatulo uxoribus immiſceri, matribus etiã, atq; ſororibus. Similia fere refert Pomponius Mela lib. tertio. Acron tertio Carminũ exponens illud Horatianum.

Viſam Britannos etiam hoſpitibus feros,

Ait, Britannos hoſpites immolare conſueuiſſe. Hac tempeſtate quamuis Hiberniæ inſulæ incolæ aſpero cultu plerumq; ſint, fidem tamẽ Chriſtianam ſtudioſiſſime cuſtodiunt. Plures in ea inſula religioſi pręcipue literis uacant. Annis ab his proximis excelluit ex ea inſula oriundus Mauritius a portu, diui Franciſci ordinis profeſſus, in Dialecticis utraq; philoſophia, Metaphiſicis, ac ſacra Theologia plurimum eruditus. Vix inſuper dici poteſt, qua humanitate, quaue morum ſanctimonia præditus fuerit. Is cum annis plurimis in Patauino

ritu aſpo. Alias ita [a] pabuloſa, ut pecuaria niſi interdum æſtate a paſtibus arceantur, in periculũ agat ſatias. Illic anguis [b] nullus. Auis [c] rara. Gens inhoſpita, & bellicoſa. Sanguine interemptorũ hauſto prius uictores uultus ſuos oblinũt. Fas, atq; nefas eodẽ animo ducunt. Puerpera ſiquãdo marem edidit, primos cibos gladio imponit mariti, inq; os paruuli ſummo mucrone auſpicium alimentorũ leuiter infert, & gentilibus uotis optat, nõ aliter q̃ in bello, & inter arma mortem oppetat. Qui ſtudent cultui, dentibus mari nantium belluarũ inſigniunt enſiũ capulos. Candicant enĩ ad eburneã claritatẽ. Nã præcipua uiris gloria eſt in armorũ nitela. Apis [d] nuſquã. Aduectum inde puluerẽ, ſeu lapillos ſiquis ſparſerit inter aluearia examina, fauos deſerunt. Mare q̃d Iberniam, & Britaniã interluit, undoſum, & inquietum toto in anno, nõ niſi æſtiuis pauculis diebus eſt nauigabile. Nauigant autem uimineis alueis, quos circundant ambitione tergorũ bubalorum. Quantocunq; tẽpore curſus tenebit, nauigantes eſcis abſtinent. Freti latitudinẽ [e] in centum.xx. milia paſſuũ diffundi, qui fidem ad uerũ ratiocinati ſunt, æſtimarunt. Silurum [f] quoq;

Gymnaſio bonas artes cũ ſumma omniũ gratia, ob eius ſingularem eruditionẽ, ac candidiſſimos mores, a Iulio ſecundo Pontifice Maximo in Tuamenſem Archiepiſcopũ creatus eſt. Quo cũ relicto Italia bellis in ea ſæuientibus proficiſceretur, non multũ poſt, magna ſtudioſorũ iactura, cũ nondum quinquageſimũ ætatis ſuæ attigiſſet annũ, mortẽ obijt. Erãt plurima ſuę doctrinę in manibus monumenta, ſed ea ob immaturã eius mortẽ ędere nõ licuit. Quantũ fuerit inter eũ dũ uiueret, & me neceſſitudinis uinculũ, teſtantur ſexcentæ epiſtolæ, quas plenas charitatis indicijs, uarijs tẽporibus ad me dedit. Eis (quanta uerę amicitię uis) poſt amici obitum, relegens, ſoleo aſsidue recreari. a ℭ Ita pabuloſa.) Iuuerna (inquit Mela li. tertio) adeo luxurioſa herbis, non lætis modo, ſed etiam dulcibus, ut ſe exigua parte diei pecora impleant, & niſi pabula prohibeantur, diutius paſta diſsiliant. b ℭ Anguis nullus.) Ibernia & latitudine ſui ſtatus, & ſalubritate, ac ſerenitate aeris, multum Britaniæ præſtat, ita ut raro ibi nix pluſq̃ triduana pmaneat. Nemo propter hyemẽ aut fena ſecet, aut ſtabula fabricet iumentis. Nullũ ibi reptile uideri ſoleat, nullus ibi ſerpens uiuere ualeat. Nã ſæpe illo de Britania allati ſerpẽtes, mox ut proximantes terris nauigio, odore aeris eius attacti fuerint, intereunt. Quin potius omnia, quę de eadẽ inſula ſũt, contra uenenũ ualent. Deniq; uidimus quibuſdam a ſerpente percuſsis, raſa folia codicũ, q̃ de Ibernia uenerãt, & ipſã raſurã aquæ imiſſã, ac potui data, talibus protinus totam uim ueneni graſſantis, totũ inflati corporis abſumpſiſſe, ac ſedaſſe tumorẽ. Diues lactis, ac mellis inſula, nec uinearum expers, piſciũ, uolucrumq;, ſed & ceruorum caprarumq; uenatu iſignis. Hęc ex Beda ca. primo libri primi. c ℭ Auis rara.) Naturale eſt ut in cęlo plerũq; caliginoſo, ac turbido, auis rara ſit, aut nulla, quod ſcilicet aer huiuſmodi ad uolandũ ſit ineptiſſimus, eiſq; inſalubris, quæ idipſum elementũ incolunt. In his autẽ locis Tacitus Cor. & ſecũ plures cęlũ crebris imbribus, ac nebulis fœdum eſſe aiũt, etſi aſperitas frigorũ abſit. d ℭ Apis nuſq̃.) In uetuſtis plerumq; codicibus ſcriptũ eſt. Eadẽ terra apes non habet. Qui de apibus ſcripſerunt, tradunt eſſe beſtiolas quaſdã quæ apibus maxime aduerſentur, uti ſunt Aranei, papiliones, teredines, & huius genus plurima. Sũt præterea herbæ, ac nonnullæ arbores, quibus apes nedũ fugantur, ſed & intereant quidẽ. In his ergo regionibus, in quibus abunde hæc repertuntur, apes paucæ, uel nullæ ſunt. Sed uerius apum defectus, ad ſoli, & coeli qualitate aſcribendus eſt. Quæ ſint apibus proficua, uel aduerſa, abunde docent. M. Varro ca. 16. tertij de Agricultura. Columella lib. decimo per totũ. Ply. lib. xi. Virg. 4. Georgicorum. Item cæteri. Extat caput quinquageſimũoctauũ octaui Plynij, cuius inſcriptio. Quæ animalia quibus locis non ſint. e ℭ Freti latitudinẽ in centum uiginti.) Plynius capite 16. libri quarti. Mare quod inter Iberniã, & Britaniã interluit, dicit eſſe uiginti miliũ paſſuum latitudine. Super eam (inquit) hęc ſita abeſt breuiſſimo tranſitu a Silurum gente uiginti milia paſſuum. f ℭ Silurum quoq; inſulas ab ora.) Varie hic locus in exemplaribus reperitur. Interdum Scyllanas, aliquando Sileuſtras,

ſæpe Syllanas. Ipſe ex Plynianis ſamiā aſcriptis uerbis lego Silurum inſulas. Silurum gentis meminit etiā in Agricola Corn. Tacitus, quorū coloratos uultus, & tortos plerumq; crines eſse confirmat. Hæ inſulæ fortaſsis ſunt, de quibus ſic Ply. Reliquarum (inquit) nulla. cxxv. M. p. amplior circuitu/proditur. Ex Geographis non bene percipitur, quæ ſint hæ inſulæ, niſi Neſiadū inſulas intelligami⁹. De quibus interpres Dionyſij. Neſiadum ſpatio nec diſtant littora longo,

a inſulas ab ora, quā gens Britannia[a] nunc tenet, turbidum fretum diſtinguit. Cuius homines etiam nunc cuſtodiunt morem uetuſtū. Numū reſutant, dant res, & accipiunt. Mutationibus neceſſaria potius, q̄ pretijs parant. Deos percolūt.
b Scientiā futurorū pariter uiri, ac fœminæ oſtentant. Thanatos[b] inſula alluit freto Gallico, a Britaniæ continenti æſtuario tenui ſeparata, felix
c frumentarijs cāpis, & gleba uberi. Nec tantū ſibi ſoli, uerū & alijs ſalubris locis. Nā cū ipſa nullo ſerpatur angue, aſportata inde terra quoq; gentium inuecta ſit, angues necat. Multæ aliæ circū
d Britaniā[c] inſulæ, e quibus Thule[d] ultima, in qua æſtiuo Solſtitio ſole de Cancri ſydere faciente tranſitum: nox pene[e] nulla. Brumali Solſtitio

In quibus uxores amnitū Bacchica ſacra
Concelebrant, hederæ folijs, tectæq; corymbis.

Stra. longe poſt mediū li. quarti Sānitarum mulieres nominat. Sānitarum (inqt) mulieres Bacchi numine afflatas, Ipſas qdē deum iſtum propitiantes, & feſtis ritibus, & alijs ſacrorū formis exorantes &c. Hæ fortaſsis ſunt, quas Mela lib. tertio Gallicenas nūcupat. Quid ſi intelligas eas inſulas, quas Ptol. ca. 5. ſecūdi, & Ply. ca. 22. quarti. Deorū inſulas nominant, nomen ſortitas forſitan ab incolarum religione, & Deorū cultu. a ℭ Gens Britāna nūc tenet.) Beroaldus de bonis literis optime meritus, hunc Solini locum ſic legendū putauit. Scyllanas q̄q; inſulas ab ora, quam gens Britanna Dumnoni tenent turbidus ſinus &c. Motus fortaſsis, qđ in quibuſdā exēplaribus legatur, quā gens Britannidū nunc tenent. Rurſus, qđ Plynius ca. 16. lib. 4. in his locis Dumnā inſulam quorūdā teſtimonio eſse dicit. Antoninus Idunæ inſulæ meminit e numero earū inſularū, quæ in mari oceano, quod Gallias, & Britanias interluit. b ℭ Thanatos inſula.) Tot huius inſulæ nomina reperies, quot ſunt fere Soliniana exēplaria. Interdū enim ſcriptum eſt, Attamis, nōnunq̄ Adcamuſia, Attanatis, uel Athanatis aliquādo. Nullas tamen in ijs æquoribus, huius nominis inſulam, apud Geographos inuenio, niſi ea ſit, quā Antonin⁹ Ettam uocat. Vel ea, quā Ptol. ca. 10. ſecundi Agatham nominat, in Gallico freto/Narbonenſi obiacentē. Eam Stephanus ἀγαθὴν τύχην. i. bonam fortunā, ab effectu forſitan ſumptū nomē, qđ bona, & felix ſit frumentarijs campis, & gleba uberi. Ab Iſidoro ca. 6. quartidecimi Thanatos dicitur. Thanatos (inquit) inſula Oceani, freto Gallico a Britania tenui æſtuario ſeparata, frumētarijs campis, & gleba uberi. Dicta autem θάνατος, a morte ſerpentiū, quos dū ipſa neſciat, aſportata inde terra, q̄quo gentiū uecta ſit, angues illico perimit. Hęc ille. θανατόω uerbū inter ſignificata alia, interfitio, & perimo ſignificat apud Græcos. c ℭ Circū Britaniā inſulæ.) De his inſulis Solinus parum infra hoc ipſo capite. Lege Ply. ca. 16. libri quarti. Strabonem lib. 4. Ptolę. ca. 2. & 3. lib. ſecundi. Melā lib. tertio. Apud Antoninum Auguſtū hę ſunt inſulæ in mari Oceano, quod Gallias, & Britānias interluit. Orcades, Glota, Hiuerione, Etta, Iduna, Arria, Aeſarea, Barſa, Iſiandiū, Icdelis, Xantiſma, Indelis, Siaca, Ga. d ℭ E quibus Thule ultima.) Ob Thules maximā a noſtro orbe diſtantiā factum eſt, ut nemo fere ſcriptorū ſit, quū non eius meminerit. Statius decenti epitheto nigrā eam dixit quarto Syluarum.

Aut Rheni populos, aut nigræ littora Thules.

Et libro quinto.

Tu diſce patrem, quantāq; nigrantem
Fluctibus occiduis, feſsoq; Hyperione Thulen.

Sic enim legendum uidetur, nō autem natantem. Id dictum eſt, quod ob nimiā a ſole diſtantiam, caliginoſa, & obſcura plerumq; ſit. Hinc uolunt aliqui ei nomen datum, quaſi Thole. Græcis enim θολὸσ turbidus, & niger dicitur. De ea Pomponi⁹ Mela libro tertio. Strabo, & Plynius libro quarto. Virgilius in principio primi Georgicorum. Eam cū cæteris Orcadibus per Veſpaſianum imperatorem patrem in Romanorum poteſtatem primum redacta eſt. Sunt qui a τηλόθεν, uel τηλοῦ. i. longe dictam putent, propter eius a noſtro orbe diſtantiam. Iſidorus a ſole dictam uult, quod in ea æſtiuum Solſtitium ſol ipſe faciat, & nullus ultra eam dies ſit. e ℭ Nox pene nulla.) De acceſsu, defectuq; dierum, ac noctium, docte ac eleganter ſcribit Martianus circa finem libri octaui. Ptolemæus capite ſecundo libri octaui ſcribit Thulen inſulam

maximam diem habere horarũ æquinoctialiũ uiginti, diſtareq; ab Alexandria uerſus occaſum horis æquinoctialibus duab⁹. Continẽt aũt gradus.63.cũ ſub paralello.21.contineatur. Idẽ ſcribit Stephanus de Vrbibus. Ob eam igitur diei magnitudinem, ac noctis breuitatẽ, dictum eſt, in ea æſtiuo ſolſtitio, ſole de Cancri faciente tranſitũ, nox pene nulla. Brumali autem ſolſtitio &c. cũ reuera, propria nox, diem quemlibet ſubſequatur. Vnde a Iuuenali dictum eſt. Et modo captas Orcadas, & minima contentos nocte Britannos. Quando autẽ ſol de Cancri ſydere tranſitum faciat, docet Columella capi.2. lib. duodecimi. a ¶ Excipiũt Hębudes quinq;.) Harũ inſularum apud Melã, nulla mentio, niſi ſi uitiat⁹ codex eſt Hermolai. Ply. ca.16. libri quarti triginta aſſerit eſſe Hębudes. Cũ Solino, in nũero concordãt Martianus Græcus author, & Ptol. ca. ſecundo ſecũdi Geographię libri. Quo loco harũ inſularũ refert nomina. b ¶ Rex un⁹ eſt uniuerſis.) Hac tempeſtate hę omnes inſulæ Scotię Chriſtianiſſimo regi ſubeſſe dicunt. c ¶ Nihil ſuũ habet.) Si his conditionibus fierent reges hodie, nimirũ pauci regiã expoſcerent poteſtatẽ, nec tot bellis, & uitę ſuæ periculis, regna quærerent. Regnandi, habendiq; dira cupido efficit, ut magna regna, magniq; principatus, peſſimis, ac uiliſſimis hominib⁹ ſępe contingãt. d ¶ Numero tres.) In Orcadũ inſularum nũero diſcrepant authores. Pom. Mela triginta eas eſſe dicit. Plyni⁹, & Martianus quadraginta. Ex uerbis Iſidori ca.6. quartidecimi Ethimo. ſuſpicor eũ legiſſe in Soliniano codice.33. Verba eius authoris nõ omnino ſpernẽdi aſcripſimus. Orcades inſulæ Oceani, ultra Britaniã poſitæ, numero.33. quarũ uiginti deſertæ ſunt (inquit).13. coluntur. Et hę quoq; Scotorum regi hodie parere dicunt. e ¶ Conſerunt.) Sic enim legendũ putamus, ideſt, cõportant, parant, diſponunt. Plautus in Curculione. Ita tuum conferto amare ſemper ſi ſapis, ne id, quod ames populus ſi ſciat, tibi ſit probro. f ¶ Vtuntur fęmis uulgo.) Scribit Euſeb. ca.8. ſexti Pręparationis morẽ eſſe Britãnorum, ut multi uiri unã uxorẽ habeãt. Is mos eſt etiã Garamãtibus, & multis alijs, ut Ariſto.1. Politi. ſcribit. Ply. ca.8. quinti, itẽ cęteri. g ¶ Fontes calidi.) Beda li.1. in principio de Britaniæ fertilitate. Opima (inquit) frugibus, atq; arboribus inſula, & alẽdis apta pecoribus, ac iumẽtis. Et infra. Habet fontes ſalinarũ, habet & fõtes calidos, & ex eis fluuios balnearum calidarum omni ętati, & ſexui per diſtincta loca, iuxta ſuũ cuiq; modũ accõmodos. Aqua enim (ut diu⁹ Baſili⁹ inquit) feruidã qualitatẽ recipit, cũ per certa quędã metalla trãſcurrit, & fit nõ ſolũ calida, ſed feruẽs. Et ſubdit. Quę inſula etiã uenis metallorum, ęris, ferri, plũbi, & argẽti fęcũda. Gignit & lapidẽ Gagatẽ plurimũ optimũq;. Eſt aũt nigro gẽme⁹, & ardẽs. Igni admot⁹ incẽſus ſerpẽtes fugat. Attritu calefact⁹ adplicita detinet ſquã

dies adeo conductus, ut ortus iũctus ſint & occaſus. Vltra Thulen pigrum eſſe, & concretum mare. Inde a Chalydoniæ promõtorio Thulen petentibus bidui nauigatio eſt. Excipiũt Hæbudes[a] inſulæ quinq; numero, quarũ incolæ neſciũt fruges. Piſcibus tantum, & lacte uiuũt. Rex unus eſt[b] uniuerſis. Nam quotquot ſunt, omnes anguſta interluuie diuiduntur. Rex nihil ſuũ[c] habet, omnia uniuerſorum. Ad æquitatẽ certis legib⁹ ſtringitur. Ac ne auaricia diuertat a uero, diſcit paupertate iuſticiam, utpote cui nihil ſit rei familiaris. Verum alitur e publico. Nulla ibi fœmina datur propria, ſed per uiciſſitudines, in quãcunq; cõmotus fuerit, uſurariã ſumit. Vnde ei nec uotũ, nec ſpes conceditur liberorum. Secundã a continenti ſtationẽ euntibus Orcades præbent. Sed Orcades ab Hębudibus porro abſunt ſeptẽ dierum, totidemq; noctiũ curſu. Numero[d] tres, uacant homine. Non habent ſyluas, tantũ iunceis herbis inhorreſcũt. Cætera earum nudæ arenæ, & rupes tenent. Ab Orcadibus Thulen uſq; v. dierũ, & v. noctiũ nauigatio eſt. Sed Thule larga eſt, & diutina pomona copioſa. Qui illic habitant, prĩcipio ueris inter pecudes pabulis uiuũt, deinde lacte, in hyemẽ conferũt[e] arborum fructus. Vtuntur fœminis[f] uulgo, certum matrimoniũ nulli. Circuitus Britaniæ quadragieſocties ſeptuagintaquinq; milia paſſuum ſunt. In quo ſpatio magna, & multa flumina, fontes[g] calidi opiparo exculti apparatu ad uſus mortalium.

a Quibus fontibus præſul eſt mineruę numen, in cuius æde perpetui ignes nunq̃ caneſcunt in fauillas, ſed ubi cinis tabuit, uertitur in globos ſaxeos. PRæterea, ut taceã metallorũ largã, uariãq; b copiam, quibus Britanię ſolũ undiq; generũ pollet uenis locupletibus, Gagates hic[a] plurimus, optimusq; eſt lapis. Si decorẽ requiras, nigro gemmeus. Si qualitatẽ, nullius fere ponderis. Si natu- c rã, aqua ardet, oleo reſtinguit. Si poteſtatẽ, attritu calfactus applicita detinet, ęque ut Succinum. Regionẽ partim tenent[b] Barbari, quibus per artifices plagarũ figuras, iã inde a pueris uarię ani- d maliũ effigies incorporant, inſcriptisq; uiſceribus hominis incremẽto pigmẽti notæ creſcunt. Nec quicq̃ magis patientiæ loco nationes fere ducunt, q̃ ut per memores cicatrices plurimum fuci[c] artus bibant.

e DE HISPANIA, ET CIRCVM EAM INſulis. De Oceano, Mediterraneoq; mari, deq; uarijs corũ nominibus, & quid de maris incremento, decrementoq; philoſophi tradiderunt.

CAPVT. XXXVI.

f REuerſum[d] ad continentẽ res Hiſpanienſes uocãt. Terrarũ cõparãda optimis, nulli poſthabenda frugũ copia, ſiue ſoli

ut ſuccinum. Corn. Tacitus in uita Agricolæ, Fert (inquit) Britania aurũ, & argentũ, & alia metalla p̃tium uictorię. Gignit & Oceanus margarita, ſed ſubfuſca, ac liuentia. a ℭ Gagates hic plurimus, optimusq;.) Ply. ca. 19. triceſimiſexti naturalis hiſtoriæ. Gagates lapis (inquit) nomen loci, & amnis Gagis Lyciæ. Aiunt & in Leucola expelli mari, atq; infra duodecim ſtadia colligi. Niger eſt planus, pumicoſus, nõ multum a ligno differens, leuis, fragilis, odore ſi teratur grauis. Fictilia ex eo inſcripta nõ delentur. Cum uritur odorẽ ſulphureũ reddit, mirumq; accenditur aqua, oleo reſtinguitur, fugat ſerpentes, recreatq; uuluę ſtrangulatiões. Dep̃hendit Sonticũ morbum, & uirginitatem ſuffitus. Item ex uino decoctus dentibus medetur. Strumisq; cęrę permixtus. Hoc dicuntur uti Magi in ea, quam uocant Axinomantiã. Id peruri negãt, ſi euenturum ſit, quod aliquis optet. Similia ſcribit Dioſcori. li. 5. hoc eſt c. 98. Quo loco plura refert Hermolaus. Albertus ſecũdo Mineraliũ nõ niſi Marbodęum ſequit. Multa de hoc lapide Auicenna tracta. 2. ſecũdi Canonis ca. 324. Multorũ ſententias refert author Pandectæ in dictione lapis Gagates. Solinus ca. 65. Hebenũ huic lapidi maxime aſsimilari dicit. b ℭ Regionẽ partim tenẽt.) Qui Britaniã incoluerint, docẽt Cæſar, Cor. Tacitus, & Beda ijs eiſdem locis, qui citati ſunt. c ℭ Plurimũ fuci art⁹ bibãt.) Britannorũ omnium mos eſt, ut ſe ultro Glaſto inficiant, quod cęruleum efficit colorẽ, atq; hoc horridiores ſunt pugna. Aſpectu, capilloq; ſunt p̃miſſo, atq; omni parte corporis raſa, p̃ter caput, & labrũ ſuperius. Cęſar 5. cõment. belli Gallici. Hãc Britannorũ cõſuetudinem tangit Propertius Elegia. 19. ſecundi.

Nunc etiam infectos demens imitare Britannos, Ludis & externo tincta nitore caput. Et Martialis libro undecimo

Claudia caruleis cum ſit Rufina Britannis
Edita, cur Latiæ pectora plebis habet. Et idem ſecundo Diſtichorũ.
Barbara de pictis &c. Plura congeſsit Cœlius ca. 21. decimi. Antq. lect. Et Hermol. ca. 1. uiceſimiſecundi Ply. caſtigationũ. Claudia. Panegyri. 2. de laudibus Stiliconis, ſcribit Britãnos ſe ferro pingere.
Inde Caledonio ęlata Britania monſtro
Fero picto genas. Hunc morem ſeruant hodie Arabes, & Indorũ plurimi. d

REVERSVM ad continentem.) SCRIpturus de Hiſpania Solinus, eam in primis a rerum nobilium copia, quæ in ea proueniunt, mire laudat. Poſt Italiã (inquit in fine operis ſui Caius Plynius) exceptis Indiæ fabuloſis, proxime quidẽ duxerim Hiſpaniã quęcunq; ambit mari. Hinc a Statio. 2. Syluarũ dictũ eſt. Felix heu nimis, & beata tellus, Quę p̃nis Hyperionis meatus Sũmis oceani uides in undis, Stridorẽq; rotę cadẽtis audis. Quę Tritonide fertilis Athenas Vnctis Bętica p̃uocas Trapetis. Clau. in ei⁹ laudẽ ſic cecinit. Quid dignũ memorare tuis Hiſpania terris Vox hũana ualet? primo lauas q̃re ſolẽ India, tu feſſos exacta luce iugales Proluis, inq; tuo reſpirãt ſydera fluctu. Diuesq; fru

ubere, ſiue uinearum prouentus reſpicere, ſiue a
arborarios uelis. Omni materia affluit, quæcunq;
aut pretio ambitioſa eſt, aut uſu neceſſaria. Ar-
gētum, uel aurū ſi requiras, habet. Ferrarijs nūq̄
deficit. Non cedit uitibus. Vincit olea. Diuidua b
eſt[a] prouincijs tribus. Secundo Punico bello[b] no-
ſtra facta. Nihil in ea otioſum, nihil ſterile. Quic
quid cuiuſcunq; modi negat meſſem, uiget pa-
bulis. Etiam quæ arida[c] ſunt, ac ſterilia, rudentū c
materiā nauticis ſubminiſtrant. Non[d] coquunt
ibi[d] ſales, ſed effodiunt. Depurgant in[e] minium

gum facilis, precioſa metallis, Principibus fęcunda pijs &c. Hiſpania plurima nomina ſortita eſt. Dicta Iberia ab Ibero nobili eius flumine, ut Ply. in tertio, Iuſtinus in ultimo, Martianus in ſexto, Stephanus de Vrbibus, item cæteri. Heſperia ab Heſpero Atlantis fratre, quod lib. 4. aſserit Diod. Vel (ut alij malunt) ab Heſpero ſtella occidentali, quod occaſui ſit ipſa ſubiecta. Hiſpaniā dictam uolūt ab Hiſpalo rege, authores Beroſus, & Trogus. Alij malunt ab Hiſpali eius urbe, quā Sibiliā noſtrates uocāt. Hæc (ut Trogus ait) inter Africam, & Galliā poſita, Oceani freto, & Pyrenęis mōtibus clauditur. Sicut minor utraq; terra, ita utraq; fertilior. Nam neq; ut Africa uiolēto ſole torretur, neq; ut Gallia aſsiduis uentis fatigatur. Sed media inter utrāq; hinc temperato calore, inde felicibus, & tempeſtiuis imbrib' in omniū frugū genera fęcūda eſt, adeo, ut nō ipſis tantū incolis, uerum etiā Italiæ, urbiq; Romanæ, cunctarū rerū abundātiā ſufficiat. Hinc enim nō frumenti tantū copia magna eſt, uerum etiā uini, mellis, oleiq;. Nec ferri ſolū materia pcipua eſt, ſed & equorū pernices greges. Hęc, & plura Iuſtinus in ultimo. Addit Ply. c. 20. lib. 4. Hiſpania (inqt) omnis a Pyrenęo metallis referta, auri, argenti, ferri, plumbi nigri, albiq;. Hic (inquit in primo Syllius) omne metallum,

Electri gremio pallent de ſemine uenæ,
Atq; atros calybis fœtus humus horrida nutrit.
Sed ſcelerum cauſas operit deus, Aſtur auarus
Viſceribus lacerę telluris mergitur imis,
Et redit infelix effoſſo concolor auro.

Qui de Hiſpanis plura cupiunt, legant ex Græcis Strabonem in tertio. Diod. Siculū lib. 6. Ptolemęū ca. 4. 5. 6. lib. ſecundi. Stephanū de Vrbibus. Philoſtratum li. quinto Vitæ Apollonij circa principiū, Diony. poetam. Ex noſtris Plyniū capitibus primis tribus tertij, & ca. tribus ultimis lib. quarti. Pom. Melā 2. & 3. uoluminibus. Martianū in ſexto. Sylliū in primo, Altera complebāt &c. Et lib. 3. Nec non totus adeſt ueſper &c. Martialē, itē cæteros. In uniuerſam Hiſpaniā M. Varro perueniſſe Iberas, & Perſas, & Phœnicas, Celtasq;, & Pœnos tradit, quod Ply. retulit lib. 3. Scribunt alij Hiſpanos oriundos a Græcis cū Aetoli Diomedē poſt euerſam Troiā, in Hiſpaniā ſunt ſecuti. Syllius in primo.

Quiq; ſuper Grauios lucentes uoluit arenas.

Et libro tertio.

Et quos nunc Grauios uiolato nomine Graium
Aeneæ miſere domus, Aetolaq; Tyde.

Rurſus lib. 16. idem Syllius.

Ipſum Aetola uago Diomedis condita Tyde &c.

Idem ſentit Ply. ca. 20. quarti. a ℂ Diuidua eſt prouincijs tribus.) Ptol. ca. 4. lib. ſecundi, dicit Hiſpaniā in tres eſſe regiones diuiſā. Sunt autem eę, Bętica, Luſitania, Tarraconenſis. Idem & Pomponius aſserit in ſecundo. Idipſum ſcribit Ply. li. tertio. Poſteriores Romani Hiſpanias in ſex prouincias diuiſerunt. Sex. Rufus, Per omnes Hiſpanias (inqt) ſex ſunt nunc prouinciæ, Tarraconenſis, Carthaginēſis, Luſitania &c. Idem ſcribit Iſidorus ca. 4. uoluminis quartidecimi. b ℂ Secūdo Punico bello noſtra facta.) Bello Punico ſecūdo, prima per Pyrenęū iugū ſigna Romana P. & Cn. Scipiones intulerūt, prælijsq; ingentibus Hannonē, & Haſdrubalem fratrē Hānibalis, ceciderūt. Raptaq; erat impetu Hiſpania, niſi fortiſsimi uiri, in ipſa ſua uictoria oppreſsi Punica fraude, cecidiſsent, terra, mariq; uictores. Igitur quaſi nouā, integramq; prouinciā ultor patris, & patrui Scipio ille mox Africanus, inuaſit. Isq; ſtatim capta Carthagine, & alijs urbib' non cōtentus Pœnos expuliſse, ſtipendiariā nobis prouinciā fecit. Omniū citra, ultraq; Iberum ſubiecit imperio. Primus Ro. ducū uictor ad Gades, & Oceani orā peruenit, author Florus ca. 17. li. ſecundi. Lege. T. Liuiū lib. 8. tertiæ Decadis. Canit idē Syllius lib. 16. bellorum Punicorum. c ℂ Etiā quę arida ſūt.) Ply. ca. 4. triceſimi tertij nat. hiſtoriæ. Cęterū (inquit) montes Hiſpanię aridi, ſterilesq;, & in quibus nihil aliud gignatur, huic bono, coguntur fertiles eſse. d ℂ Non coquunt ibi ſales, ſed effodiunt.) In Hiſpania citeriore Egelaſtę ceditur glebis pene tranſlucentibus, cui iam pridē palma a plerisq; medicis inter omnia ſalis genera perhibetur, author Plynius ca. 7. triceſimi primi uoluminis naturalis hiſtoriæ.

Oromenus mons eſt Indiæ, in quo ſal Lapidicinarũ modo cæditur renaſcẽs, maiusq; regum uectigal ex eo eſt, q̃ ex auro, atq; margaritis. Carrhis Arabiæ oppido, muros, domosq; maſsis ſalis faciũt aqua ferruminantes. Omnis locus, in quo reperiẽ ſal ſterilis eſt, nihilq; gignit. Mira de ſale reperies apud Ply. in eo ca. quod mox citauimus. c ℭ Depurgant in miniũ nitellas pulueris.) Minij certe (inquit Iuſti. de Hiſpania loquens) nulla feracior terra. Celeberrimũ ex Siſaponẽſi regione in Bætica miniario me-

a nitelas [a] pulueris. Fucant [b] uellera, ut ad ruborem merum deputent cocci uenenũ. In Luſitania ꝓmontoriũ eſt, [c] quod Artabrũ alij, alij Vlyſſipponenſe dicunt. Hoc terras, cœlum, maria diſting-
b uit. Terris Hiſpaniæ latus finit. Cœlum, & maria hoc modo diuidit, qđ a circuitu eius incipiunt oceanus Gallicus, & frons ſeptemtrionalis, oceano Atlantico, & occaſu terminatis. [d] Ibi oppidũ
c Vlyſippo ab Vlyſſe conditum. Ibi Tagus flumẽ. Tagum ob arenas auriferas cæteris amnibus ꝑtulerunt. In proximis Vlyſipponis equæ laſciuiunt mira fœcunditate. Nam ſpirante [e] Fauonio

tallo uectigalibus populi Ro. nullius rei diligentiore cuſtodia. De minio hæc, & plura c. 7. triceſimitertij ſcribit Plynius, quo loco inter alia docet quãdo, & a quo repertũ fuerit. Minio inter cætera, ad libros exornandos, ueteres utebãtur. Oui. prima primi Triſtiũ. Nec titulꝰ minio, nec cedro charta, id qđ & Ply. etiã annotauit. a ℭ Nitelas.) Nitelæ ſunt micæ pulueris auri inter arenas repertæ. b ℭ Fucãt cocci ueneno.) Colorant, tingunt. Virg. 2. Georgi. Alba nec Aſsyrio fucatur lana ueneno. c ℭ In Luſitania ꝓmontoriũ eſt Artabrum.) Inter cæteros Bacchi comites (ut Ply. ex M. Varronis ſententia refert lib. tertio) Luſus, & Luſa fuiſse memorantur. Hos ex ſuo nomine Luſitaniã nuncupaſse. Idẽ refert & Martianus in ſexto. De Luſitaniæ ſitu, terminis, urbibus, populis, abunde Ptol. ca. 5. li. Geographiæ ſecundi. Plura Strabo in ſecundo, & Ply. ca. primo tertij, & ca. 21, & 22. lib. quarti. Vult Ply. Luſitaniam á Durio flumine incipere, excurrere deinde in aliud uaſto cornu, promontoriũ, qđ alij Artabrũ appellauere, alij Magnum, multi Vlyſipponẽſe, ab oppido, terras, maria, cœlũ diſterminans. Illo finitur Hiſpaniæ latus. Ex circuitu eius incipit frons ſeptẽtrionis. Vlyſippo oppidũ (inquit Martianus in ſexto) ab Vlyſſe conditum, ex cuius nomine promontoriũ, quod maria, terrasq; diſtinguit. Nã ab eius ambitu inchoat mare Gallicũ, & facies ſeptẽtrionalis oceani. Plynij Solinus, Martianus Solini ſententiã refert. Dubitant peritiores, an Vlyſſes in Hiſpaniã, & extremũ oceanũ deuenerit. Nã Homerus cum in fine uiceſimitertij Odyſſeæ enumerat gentes, quas Vlyſſes adierit, non dicit eum remotius nauigaſse, q̃ ad eum locum,

Diues inacceſsos ubi ſolis filia lucos
Aſsiduo reſonat cantu.

Lege Seruiũ ſexto Aeneidos ſuper illud,

Dicitur & tenebroſa palus Acheronte refuſo.

Domitius Sylua tertia primi Statij aperit, unde fuerit ortus error, ut illuc nauigaſse credatur Vlyſſes. Non uideo in quo Ply. hac in re, a Mela, & Strabone diſsideat, cum regio una, & quidẽ ex eadẽ parte, poſsit finibus alijs terminari. Stephanus ſcribit Luſitaniã Bæticæ partem eſse. Appianus bellorũ ciuiliũ libro primo, ſcribit Luſitanorũ opera Sertoriũ præcipue in bello uſum fuiſse. De Tago flumine ob arenas aureas cæteris prælato ſcribũt omnes, Statius, Iuue. Martial. Seneca in Tragœdijs, Claudianus, Syllius in primo, & 16. Itẽ cæteri. Ply. ca. 4. triceſimi tertij naturalis hiſtoriæ. Aurũ (inquit) inuenitur in noſtro orbe, ut omittamus Indicũ, atq; a Formicis aut Gryphibus apud Scythas erutum. Apud nos tribus modis, fluminũ ramentis, ut in Tago Hiſpaniæ, Pado Italiæ, Hebro Thraciæ, Pactolo Aſiæ, Gange Indiæ. Nec ullũ abſolutius aurum eſt, ut curſu ipſo, trituq; perpolitũ. Alio modo Puteorũ ſcrobibus effoditur, aut in ruina montiũ. Quo loco nil ꝓterit, quod ad auri pertineat rationem. d ℭ Terminatis.) Videẽ legendũ terminati, nõ terminatis, ut ordo, & ſenſus ſit, Oceanus Gallicus, & frons ſeptẽtrionalis terminati oceano Atlantico, & occaſu. Plyniana lectione id ipſum multo clarius continetẽ. De Luſitaniæ eni terminis ſic inqt capitibus 21. & 22. lib. 4. Excurrit deinde in aliud uaſto cornu promontoriũ, quod alij Artabrũ appellauere, alij Magnũ, Multi Vlyſipponenſe ab oppido, terras, maria, cœlũ diſterminãs. Illo finiẽ Hiſpaniæ latus. Et a circuitu eius incipit frons ſeptẽtrionis. Hinc oceanus, qui & Gallicus occaſus, illinc Oceanus Atlanticus. Promontorij excurſus XL. M. prodidere. Alij XC. M. paſs. ad Pyrenæum. Inde non pauci duodequinquaginta milia, & ibi gentẽ Artabrũ, quæ nunq̃ fuit manifeſto errore &c. Quid ſi terminantibus, legendũ fuerit. Hũc etiã ſenſũ Martianꝰ exprimit. Poſt eni eiꝰ iãiã aſcripta uerba ſic inqt. Atlãticꝰ uero, & occiduꝰ terminat oceanꝰ. Sunt, qui hoc totũ, oceano Atlantico, & occaſu, addititiũ exiſtiment, qđ cã par ſeculã prætericrint Plynius, & Capella. e ℭ Nam ſpirante Fauonio uento.) Qui aſſerunt equas in

uento concipiunt, & ſitientes uiros aurarũ ſpiritu maritantur. Iberus amnis [a] toti Hiſpaniæ nomen dedit. Bætis [b] ꝓuinciæ, uterq; nobilis. Carthaginem apud [c] Iberos, quæ mox colonia facta eſt, Pœni condiderũt. Tarraconem [d] Scipiones, ideo caput eſt prouinciæ Tarraconenſis. Luſitanum littus pollet gemma Ceraunia [e] plurimum,

Hiſpania uento concipere. M. Varronẽ habent authorẽ. Hic enim ca. primo ſecundi de re ruſtica. In ſçtura res incredibilis (inquit) eſt in Hiſpania, ſed eſt uera, quod in Luſitania ad Oceanũ in ea regione, ubi eſt oppidũ Olyſippo, monte Targo, quędã e uento certo tẽpore concipiũt equæ, ut hic Gallinę q̃q; ſolent, quarũ oua Hippenemia appellant. Sed ex his equis qui nati pulli, nõ plus trienniũ uiuũt. Eadẽ ſcribunt Columella ca. 25. libri ſeptimi, & Plynius ca. 42. lib. octaui. Syllius libro tertio.

Hic adeo cum uer placidum, flatusq; tepeſcit
Concubitus ſeruans tacitos, grex pręſtat equarum
Et uenerem occultam &c. Idẽ ſcribit libro ſextodecimo.
Nullus erat pater Zephyri noua flamina campis &c.
Virgilius tertio Georgicorum.
Illę ore omnes uerſę in Zephyrum ſtant rupibus altis &c. Hi omnes Homerũ Iliad. ſecuti ſunt. Ex huiuſmodi equarum partu, ſuadet Lactã. ca. 12. li. quarti ſine ullo attactu uiri uirginalem Mariæ uterũ intumuiſſe repente. Quod ſi animalia quædã (inquit) uento, & aura concipere ſolere omnibus notũ eſt, cur quiſq̃ mirum putet, cũ ſpiritu dei, cui eſt facile quicquid uelit, grauatã eſſe uirginẽ dicimus; Iuſtin⁹ ex Trogi ſententia putat hoc fabuloſum omnino. In Luſitanis (inquit) iuxta fluuiũ Tagũ equas uento concipere multi authores ꝓdiderunt, quæ fabulæ ex equarũ fęcunditate, & gregum multitudine natæ ſunt, qui tanti in Gallecia, ac Luſitania, tam pernices uiſuntur, ut non immerito ipſo uento, concepti uideãtur. Ariſt. ca. 2. quarti de genera. ani. flatibus Aquilonijs magis q̃ auſtrinis mares gingi affirmat.

a ℭ Iberus amnis toti Hiſpaniæ nomẽ dedit.) Iberus amnis nauigabili cõmertio diues, ortus in Cantabris haud procul oppido Iuliobrica. cccclM. paſſ. fluens, namũ per. cclx. M. a Varia oppido capax, quẽ propter uniuerſam Hiſpaniã Græci appellauere Iberiam. Ex Plynio ca. tertio tertij. Concordant omnes Hiſpaniã Iberiã dictam eſſe, ab Ibero eius regionis fluuio. Lucanus in quarto.

Cinga rapax, uetitus fluctus, & littora curſu
Oceani populiſſe ſuo, nam gurgite mixto
Qui præſtat terris, auſert tibi nomen Iberus.

b ℭ Bætis prouinciæ.) Verba ſunt Plynij ca. primo lib. tertij. Bætica a flumine eam mediã ſecante cognominata, cunctas prouinciarũ diuiti cultu, & quod in fertili, ac peculiari nitore præcedit. Et infra. Bætis in Tarraconenſi prouincia, nõ ut aliqui dixere, Menteſa oppido, ſed Tegenſi exoriens ſaltu &c. Philoſtratus circa principiũ lib. quinti. Nauigarũt (inquit) fluuiũ Bætum, qui maxime oceani naturã erga fluxum, refluxũq;, declarat. Excreſcente enĩ pelago uerſus fontes, ex quibus oritur fluuius fertur ſpiritu quodã ipſum a mari depellente. Regionẽ uero ab eo flumine Bæticam cognominatã, optimã, uberrimãq; eſſe tradũt. Ciuitatibusq;, & paſcuis abundantem Deriuaẽ aũt fluuius per omnes urbes, agri uero egregie culti affatim omnia ferũt. Cœli temperies talis eſt, qualis autumni tẽpore in Attica eſſe ſolet. Ex uerbis Philoſtrati apparet, cur Papinius dixerit Sylua ſeptima lib. ſecundi. Attollat refluos in aſtra fontes.

c ℭ Carthaginẽ apud Iberos.) Conformiter Mela in ſecundo. Ply. in. 3. Martianus in ſexto. Stra. lib. 3. aſſerunt Carthaginẽ nouã conſtructã ab Haſdrubale, qui (inquit Stra.) Barcæ Hãnibalis genitori ſucceſſit. Syllius autẽ lib. tertio, & quintodecimo ſcribit Carthaginẽ hanc fundatã a Thelamonio Teucro. Verſus Syllij, ex lib. 15. ſunt.

Vrbs colitur Teucro quondã fundata uetuſto
Nomen Carthago, Tyrius tenet incola muros.
Vt Libyę ſua, ſic terris memorabile Iberis
Hæc caput eſt, nõ ulla opibus certauerit auri,
Non portu, celſoue ſitu, non dotibus arui
Vberis, aut agili fabricãda ad tela uigore. Inuade aduerſis nate hanc ductoribus urbem &c.

Hæc nõ poſſunt de uetere Carthagine ullo modo intelligi, ſed de noua, quã Scipio ſuperior ſummis uiribus expugnauit, author Liuius lib. 6. & 20. ab urbe cõdita. Niſi quis dicat id poetica licentia dictum a Syllio. Vel quod placet magis, Carthaginẽ nouã primũ fundatã a Teucro, a Pœnis tandẽ inſtauratã, & mox coloniã factam fuiſſe.

d ℭ Tarraconem.) De Tarracone Ply. ca. 3. tertij. Tarrago (inquit) Scipionũ opus, ſicut Carthago Pœnoꝝ. Meminit Auſonius in Catalogo urbiũ nobiliũ. Ab hac urbe, Tarraconenſis prouincia dicta eſt, de qua Ply. cap. 20. lib. quarti. Plura Ptole. ca. 6. li. ſecũdi. Laudat Martialis Tarraconenſe uinũ, ſic enĩ ſcribit. 1. Diſtichoꝝ.

Tarraco Campano tantum ceſſura Lyeo,
Hæc genuit Tuſcis æmula uina cadis.

Hinc Syllius in tertio eã uitiferã nominat, & Latio tantum ceſſura Lyeo.

e ℭ Gemma Ceraunia.) Sumpſit hæc Solinus ex ca. 9. triceſimiſeptimi libri naturalis hiſtoriæ. Eſt (inquit) inter candidas, & quæ Ceraunia uocatur, fulgorem ſyderum rapiens. Ipſa Cryſtallina ſplendoris cærulei, in Carmania naſcens. Albam eſſe Zenothemis fatetur, ſed habere in-

ſtellā concurſantē Sotacus, & alia duo genera fecit Ceraunię, nigras, rubentesq́. Per illas, quæ nigræ ſunt, & rotundæ, urbes expugnari, & claſses, easq́ Betulos uocari. Faciūt & aliā rarā admodū, & Parthorū magis quæſitā, quoniā nō alibi inueniatur, q̄ in loco fulmine icto. Vnde & nomen habet, κεραυνός enim græce, latine fulmen dicitur. De qua re ſic Marbodęus inquit. Cuius apud Græcos extat de fulmine nomen, Illis quippe locis, quos cōſtat fulmine tactos Iſte lapis tantū reperiri poſse putaē,

a quā etiam Indicis præferūt. Huius Ceraunię co
lor eſt e Pyropo. Qualitas igni probatur. Quem
ſi ſine detrimento ſui perferat, aduerſus uim ful-
gurū creditur opitulari. Caſsiterides [a] inſulę ſpe
b ctant aduerſus Celtiberiæ latus, plumbi fertiles.
Et tres Fortunatæ, [b] e quibus ſolū uocabulū ſig-
nandū fuit. Ebuſus, [c] e Balearibus, quæ a Dianio
abeſt ſeptingenta ſtadia. Serpentem non habet,
c utpote cuius terra ſerpentes fuget. [d] Colubraria,
quæ Sucronē uerſus eſt, fœta eſt anguibus. Boc-
choris [e] regnū Baleares [f] fuerūt, uſq; ad euerſio-
nem [g] frugū cuniculis animalibus quondā copi-
d oſæ. In capite Bæticę, [h] ubi extremus eſt noti or-
bis terminus, inſula a cōtinenti ſeptingentis paſ-
ſibus ſeparatur, quā Tyrij a Rubro profecti ma-
ri Erythræā, Pœni lingua ſua Gadir, id eſt ſepem

Vnde κεράυνιος eſt Græco ſermone uocatus. Nā quod nos fulmen Gręci dixere κεραυνόν &c. Albertus ſecūdo Mineraliū perperā Ceraurū, uel Coranū nominat. Itē in Germania reperiri. Sed eſse poteſt ut id factū ſit non authoris, ſed ſcriptoris uitio Ceraurū, pro Ceraunū, & Germania pro Carmania ſcriptū ſit. Color eſt Pyropo ſimilis, id eſt ignei aſpectus. a ℭ Caſsiterides inſulæ.) Ply. ca. zz. quarti lib. Ex aduerſo Celtiberiæ (inquit) cōplures ſunt inſulæ κασσιτερίδες dictę, a Gręcis a fertilitate plūbi. Idē Strab. & Mela Pompo. uterq; libro. 3. Ptole. ca. 6. ſecundi dicit has eſſe numero decē in occiduo mari ſitas. Diod. Siculus lib. 6. Supra Luſitaniā (inquit) plurimum ſtagnū effodit, in inſulis Oceani Iberiæ proximis, quæ a ſtagno Caſsiterides nominantur. Gręcis enī κασσιτερός ſtannū dicit. b ℭ Tres Fortunatæ.) Ply. ca. zz. lib. quarti ſcribit has eſse ſex. E regione (inquit) Arrotrebarū promōtorio deorū ſex, quas aliqui Fortunatas appellauere. Ptol. ca. 6. ſecundi meminit duarū inſularū, quas etiā deorū appellat. c ℭ Ebuſus.) De Ebuſo, & Dianio inſulis omnia ex Plynio in fine ca. 5. lib. tertij. Verſua eſt in Sylua ſexta primi Statij, quo loco de Saccharo meminit. Et quas (inquit) præcoquit Ebuſita cannas, quē locum emendat Hermolaus ca. 306. ſui Corollarij, ut non Ebuſita, ſed Hipaſyta legendū ſit. d ℭ Colubraria.) De Colubraria quoq; inſula omnia ex Plynio ca. 5. lib. tertij. Plura Mela Pōponius in fine ſecundi. e ℭ Bocchoris.) Bocchoris regis meminit Diod. Siculus in ſecūdo. Item Plutar. in uita Demetrij, ſed qđ fuerit harum inſularū rex, non memini me legiſse apud alios. Ply. autem ſic ait. Baleares funda bellicoſas. Græci Gymnaſias dixere. Maior. C. M. p. longitudine, circuitu uero. cccclxxx. M. Oppida habet ciuiū Romanorū palmam, & pollentiā. Latinorū ciuiū, & Tucani qđ fęderatū Bocchorū fuit. Capite autem. zz. quarti ſcribit Bocoros eſse gentē Bęticæ. Ab hoc fortaſsis rege nomen ſumptū. f ℭ Baleares.) De his inſulis ſcripſit pauca apud L. Florum ca. 8. lib. tertij. De euerſione autē frugū in eis, a cuniculis, ſumptū eſt ex fine ca. 5. tertij Plynij. Capite aūt. 29. lib. octaui. Nec minus (inquit) clara exitij documenta ſunt etiā ex contēnendis animalibus. M. Varro author eſt a cuniculis ſuffoſsum in Hiſpania oppidū a talpis in Theſsalia, ab ranis ciuitatē in Gallia pulſam, ab locuſtis in Africa &c. g ℭ Ad euerſionē frugū.) Sūt exemplaria, in quibus falſo pro frugū, Phrygū ſcriptū ſit. Eſse frugum legendū ex uerbis Plynij clare mōſtratur. Ebuſi terra (inquit lib. 3.) ſerpentes fugat, Colubrarię parit. Ideo infeſta omnibus niſi Ebuſitanā terrā inferētibus. Græci Ophiuſam dixere. Nec cuniculos Ebuſus gignit populātes Balearium meſſes. h ℭ In capite Bęticę.) Sumpſit hæc omnia Solinus ex ca. zz. quarti Plynij. In ipſo uero cap. mox Bæticę (inquit) ab oſtio freti paſsuū. lxxv. M. Gadis longa, & (ut Polybius ſcripſit). xij. M. Lata. iij. M. p. abeſt a continenti. Proxima parte minus pedes. D. CC. Reliq̄ plus ſeptē. M. ipſius ſpatiū. xv. M. paſs. eſt. Habet oppidū ciuiū Romanorū, quod appellaē Auguſtana urbs Iulia. Gaditani ab eo latere, quo Hiſpaniā ſpectat paſs. fere centum. Altera inſula eſt in longū. cc. milliū paſs. xl. M. lata, in qua prius oppidum Gadiū fuit. Vocatur ab Ephoro, & Philiſtide, Erythręa a Timęo, & Sylęo. Aphrodiſias, ab indigenis Iunonis. Maiorē Tymęus Cotinuſam apud eos uocatā ait, noſtri Tarteſon appellant, quam Pœni appellarunt Gadira, nā Pœni Gadira punica lingua ſeptum ſignificāt. Erythręa dicta eſt, quoniā Tyrij ab origine eorū orti ab Erythręo mari ferebantur. De ea Dio. Siculus lib. 6. Phœnices quondā, inqt,

De gemma ceraunia

nominarunt. In hac Geryonē [a] habitaſse pluri-mis monimentis probatur, tametſi quidam pu-tent Herculē boues ex alia inſula [b] abduxiſse, q̄ Luſitaniā contuetur. Sed Gaditanū fretum a Ga-dibus dictum. Atlanticus æſtus [c] in noſtrum ma-re diſcidium orbis immittit. Nam ὠκεανός, [d] quem Græci ſic nominant, a celeritate, ab occaſu ſolis

ad diuerſa emporia nauigantes ſæpius plures in Lybia, nōnullas in Europa, quę ad occidentē ſpectat, colonias condidere. Multis deinde opibus coactis, extra colūnas Herculis oceanum ingreſsi, in Cherſoneſo Europæ littoris colūnis propinquo, condidere urbem, quā Gadirā dixerunt. In ea inter cætera ædificia templū Herculi, quod ad noſtrā uſq; ætatem, ſumma in ueneratione, honoreq; eſt habitum. Statis de more Phœniciorū ſacris ſumptuoſo opere cōſtruxerūt. Plures Romanorum duces clariſsimi, magnis rebus geſtis, uota huic deo ſuſcepta perſoluerūt, Hæc Diod. Hinc a Lucano in ſeptio Gades Tyrię nuncupantur. Et Sylio lib. 16. A Statio Sylua. 1. tertij. Solis cubilia, qđ exacto die motu, ſol illuc occidat, & lucem terminet. De hac inſula lege uerſus Rufi Auieni. Gadir prima fretum &c. Stephanus ſic inquit, γάδειρα πόλις καὶ νῆσος ἐν τῷ ὠκεανῷ στενὴ, καὶ περιμήκης οὖσα ταινία τῆς γῆς δέρά. Hoc eſt, Gadera urbs, & inſula in Oceano anguſta, & oblonga exiſtens uitta quędā, & terræ ceruix. De ea ſcribunt Herod. in 4. Diony. poeta, Strabo, & Mela Pom. lib. 3. Claud. Ptole. ca. 4. ſecundi. Plura Philoſtratus in principio quinti uitę Apollonij. a ℭ Geryonē habitaſse.) Fabulanť poetæ ex ſanguine Meduſæ a Perſeo peremptæ, fuiſse genitos Chryſaora, & Pegaſum. Chryſaora autem dictum ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἄορος, hoc eſt, ab auro, & enſe quē geſtarit. Ex Chryſaore autē Geryonē natum dicunt, quā rem Heſiodus ſic in Theogonia cecinit.

Horrendus Chryſaor, ſubitis & Pegaſus alis
Exiliunt, equus oceani ſub fontibus ortus
Dicitur, eſt quoniam fons dictus Hellane πηγή.
Alter ab aurato manibus, quem fulminat enſe
Fit Chryſaor, ſonat enſis ἄορ, ſonat at χρυσὸς aurum
Edidit at Chryſaor ſibi Geryonea triſaucem,
Ante ſuas illum uis Herculeia iuuencas
Perdidit, atq; animam claua deponere iuſsit.
Senſerat ereptum infelix Erythræa tyrannū,
Ditariq; ſua doluit Tirynta rapina.

Fabulam multis proſequitur Diod. Siculus in quinto. Decimus (inquit) labor ab Euriſtheo Herculi iniunctus, ut Geryonis boues, qui in Iberia, loca uerſus oceanum ſita paſcebantur, ad ſe deduceret &c. Scribit idem Diod. Siculus in ſexto, incolas earū regionū, quibus Geryon imperauerat, aureo numo, aut argenteo non uti, quæ afferri ad inſulam prohibent, cauſam afferentes Geryonē Chryſauri filiū, auro, atq; argento opulentiſsimū quondā, ab Hercule bello expugnatū. Exiſtimant enim eo pacto cum auro, atq; argento careant, ſeſe facile omnes uitæ inſidias euaſuros. Canit Apollonius primo Argonauticon Aeſeritas fuiſse terrigenas iniurioſos, atq; agreſtes homines, quibus ſingulis ſex fuiſse manus. Huius genus monſtra fuiſse ſæpe orta, multis hiſtorijs comprobatur. Lege libellū, inter cætera, Iulij obſequentis, qui de prodigijs inſcribitur. Non minus impoſsibile factu uidetur, quod in Melpomene ſcribit Herod. de uirgine quadā Hylęę terræ, quā ſcribit ancipitis fuiſse naturæ, humanæ, ac ſerpentinæ, ſupernæ quidē femorū tenus fęminā, inferius autē uiperā, ex qua Hercules etiā filios ꝓcreauit. An aūt hęc, & q̄liter generari poſsint, aperit Ariſt. decima Sectione problematum, & ca. 4. quarti de generatione animaliū. Adeas Albertū. 18. de Animalibus libro. Qui putant hoc fabuloſum eſse, exponunt unde fabula ſumpta fuerit. Lege ad id Iuſtinū lib. ultimo, & latius apud Seruiū. 7. Aeneidos libro ſuper illud. Geryone extincto &c. Suetonius in Tiberio ſcribit fuiſse iuxta Patauiū, Geryonis oraculū. b ℭ Herculē ex alia inſula abduxiſse boues.) Ariſtoteles (ut Aelianus refert) ſcribit Erythręā hanc inſulā non eſse, nec ex ea Herculē abduxiſse boues, ſed ex Hypate inſula altera, idq; notū eſse dicit ueterū Epigrāmate in colūna quadā eius inſulæ ſculpto, locūq; eum, ubi id factum ſit, Erythrū nominatū. c ℭ Atlanticus æſtus in noſtrū mare.) Sumpſit hæc oīa Solinus ex fine capitis quinti tertij Plynij. Lege quæ ca. 28. ſupra ſunt annotata. d ℭ Oceanus, quē Græci.) ὠκύς Græcis uelox dicitur, ob uelocitatem ergo oceanus dictus eſt. De Oceano ab occaſu ſolis irrūpente, & Abila, Calpeq; columnis Herculis. Lege Pom. Melā in principio. Itē lib. 1. ubi Mauritaniā deſcribit. Ply. in Prologo tertij naturalis hiſtoriæ. Diodorū Siculum libro quinto. Philoſtratus in uita Apollonij libro ſecundo, tribuit hæc omnia Herculi Aegyptio, nō Thebano. Cicero tertio de natura Deorum dicit fuiſse ſex Hercules a ueteribus celebratos. Marcus Varro. 44. Hercules fuiſse teſtatur.

a irrumpens læuo latere Europam radit, Africam
dextro, ſciſsiſq; Calpe, & Abila montibus, quos
dicũt columnas [a] Herculis, inter Mauros fundi-
tur, & Hiſpaniã. Ac freto iſti [b] cuius quindecim
b milia paſsuũ efficit lõgitudo, latitudo uix ſeptẽ.
Quodam oſtio aperit limen interni ęquoris mi-
xtus mediterraneis ſinibus, quos aduſq; orientẽ
propellit. Horum, qui [c] Hiſpanias perfundit, Ibe-
c ricus fertur, & Balearicus. Qui Narbonẽſem p-
uinciam, Gallicus, mox Liguſticus. Ab eo ad Si-
ciliam Thuſcus, quem Gręci Ioniũ, [d] uel Tyrrhe-
num, Itali inferum uocant, A Sicilia Cretam uſq;
d Siculus. Inde Creticus, qui in Pamphyliã, & Ae-
gyptium protenditur mare. Quę aquarum mo-
les torto in Septemtrionẽ [e] prius latere, anfracti-
bus magnis iuxta Græcias, & Illyricũ per Helle-
e ſpontum in anguſtias ſtringitur [f] Propontidis,
quæ Propontis Europam, Aſiamq; diſcriminãs
ad Męotidẽ peruenit. Cauſas nominũ [g] non uni-
formis dedit ratio. Aſiaticum, [h] & Phœnicium a

a ℭ Columnas Herculis.) De iis columnis Herculis, alibi abunde retulimus. b ℭ Freto iſti, cuius xv. M. paſs.) Sumpſit hęc Solinus ex prologo tertij Plynij. Quindecim (inquit) paſsuũ in longitudine, quas diximus fauces oceani patent quinq; milliũ in latitudine a uico Mellaria Hiſpaniæ, ad promõtoriũ Africæ Album, authore Turãnio Gracula iuxta genito. T. ac Nepos Cornelius latitudinis tradiderunt, ubi minus. vij. M. paſs. ubi uero plurimũ. x. M. Tam modico ore, tã immenſa æquorũ uaſtitas proditur. Pom. Mela lib. primo. Hoc primũ anguſtum (inquit) nec amplius decẽ millibus paſſuum patens, terras aperit, atq; intrat. c ℭ Horum qui Hiſpanias.) Sumpta ſunt hæc oĩa ex fine ca. quinti tertij Plynij, ad quẽ breuitatis cauſa lectorem remittimus. d ℭ Quẽ Gręci Ioniũ.) Ply. ca. 5. tertij non Ioniũ, ſed Notium habet. Ab eo (inquit) ad Siciliã inſulã Thuſcum, qđ ex Gręcis alij Notiũ, alij Tyrrhenum &c. De utroq; mari, quo Italia alluitur. Virg. octauo Aeneidos.

Et mare, qđ ſupra teneãt, qđq;
(alluit infra.

e ℭ Torto in ſeptẽtrione prius latere.) Mare Aegæum intelligit. Mare enim Mediterraneũ, poſt arces Patereidas, hoc ẽ poſt Lyciam, ſeſe in Boream flectĩt, & Aegęum efficit pelagus. Dionyſius Afer.

Hinc uero pontus rurſus con-
(uerſus ad Arctos.

Hinç apud Auienum legendũ alias docuimus.

Ac rurſus in Boream uada ſe-
(met cęrula curuãt,

Cũ ante in Zephyrũ legeret. Priſcia. trãſtulit. Poſt hęc Arctoas ad partes &c. Mare ultra Siciliã, quod eſt ad Salentinos, Auſoniũ Polybius appellat. Eratoſthenes autem inter oſtiũ oceani, & Sardiniã, quicquid eſt, Sardoũ. Inde ad Siciliã Tyrrhenũ. Ab hac Cretam uſq; Siculũ. Ex Plynio & hæc lib. tertio. f ℭ In anguſtias ſtringitur.) Mela Pomp. lib. primo, de mari noſtro loquens. Qua diffunditur (inquit) alia, alijs locis cognomina acceptat. Vbi primũ ſe coarctat, Helleſpontus uocatur. Propontis ubi expãdit. Vbi iterum preſsit, Thracius Boſphorus. Vbi iterum effundit, Pontus Euxinus. Qua paludi committitur. Cimmerius Boſphorus. Palus ipſa Męotis. Si quis hos maris anfractus, uel ſenſu cupit aſpicere, is adeat Ptolemęi decimã Europæ tabulã, & primã, & ſecundã Aſiæ. g ℭ Cauſas nominum.) Capite primo Geneſeos a Moſe ſcriptum eſt. Congregentur aquæ, quæ ſub cęlo ſunt, in locũ unũ. Et mox ſubiungit. Congregationes aquarũ appellauit maria. Id exponẽs Beda homo de ſacris literis optime meritus. Cũ (inquit) multa cõſtat eſſe maria, in unũ tamẽ locũ dicit aquas cõgregatas, qa cũcta magno mari iunguntur. Siqui lacus in ſemetipſis ſtricti uidentur, occultis tamen meatibus in mare reuoluuntur. Foſſores quoq; puteorũ hoc probant, quia omnis tellus per inuiſibiles uenas, aquis repleta eſt, quibus ex mari principiũ eſt. Vna aquarũ (inquit diuus Ambroſius ca. 3. tertij Hexameron) iugis, & continua cõgregatio eſt, ſed diuerſi ſinus maris. Nãq; portus maris noſtri ſinus ampliſsimus. Meritoq; in diuerſis locis, diuerſa ſunt nomina, quia uocabula aqs ex regionũ uocabulis adheſerunt. Vna autem congregatio aquarum, eo qđ iugis unda, atq; continua ab Indico mari, uſq; ad Gaditani oram littoris, & inde in mare Rubrum, extrema, circumfuſo orbem terrarum includit oceano. Interius quoq; Tyrrheno Adrias, Adriæ cætera maria miſcentur, nominibus diſtincta, non fluctibus. Et infra. Sicut enim multæ terræ, ut Africa, Hiſpania, Thracia, Macedonia, Syria, Aegyptus, Gallia, atq; Italia, pro regionũ appellantur uocabulis, & una eſt terra, ita multa dicuntur pro locorũ appellationibus maria, & unum eſt mare &c. h ℭ Aſiaticum, & Phœnicium.) Ab his prǽſertim prouintijs

n

prouincijs dictum. Ab inſulis Carpathium, Aegeum, Icareum, Balearicum, Cypriū. A gentibus Auſonium, Dalmaticum, Liguſticū, Thuſcum. Ab oppidis Adriaticū,[a] Argolicū, Corinthium, Tyrium. A caſibus hominū Myrtoum,[b] uel Helleſpōtum.[c] A memoria regis Ioniū. A bouis trāſitu, uel anguſtijs, etiam meatibus boum peruijs Boſphorus.[d] A moribus accolarū Euxinus ἄξενος[e] ante appellatus. Ab ordine[f] fluenti Propontis, Aegyptium pelagus Aſiæ[g] datur. Gallicum Europæ, Africum Libyæ. His ut quæq; proxima ſunt, uenerunt in partes partium. HAEC in gremijs[h] terrarum. Oras autem extimas ocean⁹ amplectitur, qui a littoribus[i] ſuis Arabicus, Perſicus, Indicus, Eous, Sericus, Hyrcanus, Caſpius, Scythicus, Germanicus, Gallicus, Atlāticus, Libycus, Aethiopic⁹ dicit̄. Cui⁹ acceſſus incremēta circa littora[k] Indiæ uehemētiſsime prouūt, maximosq; ibi exitus faciunt, ſiue qd' ſuſpenſus altius ſuſtollatur ui caloris, ſeu qd' in ea parte orbis & fontiū, & fluminū copia ſit effuſior. DVbitatur

a b c d e

denominata ſunt maria, quæ uel maris imperio ſortitæ ſunt, uel nauigandi pericla plurimū ualuerunt. De Carpatho, & Icareo mari unde dicta ſunt, ca. 21 dictum eſt. De Aegęo ca. 15. De Balearico, Auſonio, Liguſtico, Thuſco, Plynius ca. quinto tertij naturalis hiſtoriæ. a ℭ Adriaticū.) De Adriatico mari cap. 16. lib. tertij ſic inquit Plynius. Nobili portu oppidi Thuſcorũ Atriæ, a quo Atriaticū mare ante appellatū, qd' nunc Adriaticū. Euſtathius refert q̄rundā ſententiā, ita ſcribentiū. Iaon (inqt) Italus Adriæ pater fuit, a quo ſinus Ionius, qui mox ab Adria filio dictus eſt Adriaticus. Appianus ſecundo bellorũ ciuiliū libro ſcribit Ioniū Dyrrhachij filium ab Hercule per errorem fuiſſe peremptum, cumq; Ionij corpus tumularet in mare proiecisse, ut cognomen illi tandē imponeret. Seruius tertio Aen. tradit Ionium ſinū eſſe immēſum, ab Ionia uſq; Siciliam, & huius partes eſſe Adriaticū, Achaicum, Epiroticū. Maria enī (inquit) uel a prouicijs, uel ab inſulis, uel a ciuitatibus nomē accipiunt. Sūt qui dictum Ionium tradant ab Ius errorib⁹. Alij ab Ionibus populis, qd' in eo naufragio perierint. b ℭ Myrthoum.) Hoc mare, itra Ioniū, & Aegęum interiacet, a Myrthilo Mercurij filio nomē habens. Oenomaus enim Pyſæ tyrānus hac lege Hippodamię filiæ nuptias ſtatuit, ut eam petens ſi ab ea curruli certamine uictus foret/ interficeretur, uictor eam uxorē duceret. Pelops Myrthilum puellæ aurigā promiſsis corrupit, ob quam rem curſu Hippodamiā ſuperans uxorem ex pacto duxit. Myrthilū ne ei pactā mercedē ſolueret, in mare præcipitē dedit. Ex eius ergo morte, Myrthoū mare dictum poſtea. Authores Acron primo Carminū Horatij. Placidus. 4. Thebaid. Dio. Siculus in fine quinti. Alij a Venere dictum uolunt, cui ſit Myrthus conſecrata. Pauſanias exiſtimat ab Myrthus inſignis mulieris nomine, nomenclaturā inditā. c ℭ Helleſpontum.) Helleſpontū dictū eſſe ab Helle Atamantis filia ibi ſummerſa, nemo eſt, qui ambigat. d ℭ Boſphorus.) Mare tam arctum, ut bubus etiam tranſnari poſsit, unde & nomen inditum apud Græcos. Flaccus Valeri⁹ quarto Argonauticon dictum ſcribit a boue, in quā Io a Ioue conuerſa fuerat.

Boſphoron hic ueteres errantis nomine diuæ
Vulgauere.

Sunt autem Boſphori tres authore Euſtathio Dionyſij interprete, Thracius, qui olī Myſius dictus eſt, quod iuxta eū Myſij quondā habitauerint. Cimmerius a Cimmerija populis nomē habens. Tertius Indicus. e ℭ Euxinus, ἄξενος.) Euxinus apud Græcos bonū hoſpitiū, ſiue bonum amicū ſignificat, ab εὖ bonū, & ἄξενος hoſpitiū, qd' per cōtrariū intelligimus ob ſęuitiā ſcilicet incolarum. Antea enim ἄξενος, i. inhoſpitalis ab effectu dicebatur. Hinc ab Ouid. 3. Triſtiū dictū eſt. Euxinus falſo nomine dictus habet. Et quarto quarti euſdē operis. Dictus ab antiquis Axinus ille fuit. f ℭ Ab ordine fluenti, Propontis.) Propontis ex eo dicta, quod pro, i. ante Pontū ſita ſit. g ℭ Aſię datur.) Ea Aegypti pars, quæ ultra Nilū, orientem uerſus eſt, ad Aſiā pertinere dicitur. h ℭ In gremijs terrarum.) Ideſt, ad maria, quæ intra terrā ſunt/pertinent. i ℭ A littoribus ſuis.) Sicut enim (inqt) mare mediterraneū a locis proximis, ita & oceanus terrā ambiens, a ſuis etiā littoribus ſortitur cognomina. Improprie autem Caſpiū, & Hircanū mare. Oceani partes enumerat hic Solinus. Solini exemplaria ferme omnia ſic habēt. Atlanticus, Libycus, Aegyptius dicitur. Verū Aegyptiū pelagus nequaq̄ pars oceani recte dicitur. k ℭ Circa littora Indiæ.) Scribunt tā Philoſophi, q̄ Aſtronomi. Lunam maiorem

a etiam nunc[a] quibus ex cauſis intumeſcat Oceanus, uel quatenus cum ſuperfluus ſibi fuerit, rurſus in ſe reſidat. Nec in obſcuro eſt, plura pro ingenijs diſſerentiũ, potius quã pro ueritatis fide expreſſa. b Sed omiſſa ancipiti concurrentiũ quęſtione, has opiniones probatiſſimas inuenimus. Phyſici[b] autumant mundũ animal eſſe, eũq; ex uarijs elementorũ corporibus conglobatũ, moueri ſpiritu, regi mente. Quæ ũtraq; diffuſa per

maiorẽ uim habere in India, q̃ alibi, ſicut de ſole ipſo experientia deprehenditur. Conſtat etiã ui caloris, aquã altius tolli, ut in feruente aqua noſſe licet. De Indię ingenti fontiũ, & fluminũ copia, patet infra ca.65. Sunt ergo maris Indici acceſſus incrementorũ cauſæ tres. Lunæ ipſius uis, Solis ingens calor, & aquarũ illo fluentiũ ingens copia. a ℭ Dubitatᷓ etiã nũc.) Inter naturę miracula, nõ paruũ illud eſt, qđ maria ſtatis tẽporibus, ac lunaribus horis fluunt, & refluunt. Eius effectus diuerſi diuerſas cauſas attulerũt. Quidã uentis id ipſum totũ tribuũt, qui quoties uiolenter efflauerint, undas maris concitãt, & euertũt. Vnde enim maris cũ in tumorem redactæ fuerint, terras proximas fluctibus irrigant. At ceſſante uentorũ impetu, in locũ conſuetum mox mare reuertitur. Ariſtoteles, & Heraclitus, a ſole maris fluxus, & refluxus fieri exiſtimant, qđ uidelicet ſolis propinquitate mare ęſtuans intumeſcat, fluensq; tandẽ ꝓxima queq; uerberet. Quodſi caloris ſolis inde abierit, refluere in ſeipſum mare neceſſe eſt. Timęus flumina cauſatᷓ per Celtarũ montes Atlanticũ irrumpentia. Protrudendo enim (inquit) ſuo impetu, mari æſtum ciere. Cõtraq; remiſſo mare retro denuo agere, & ęſtũ tandẽ refluũ ſic efficere. Sunt qui in ſydera hunc redigant effectum. Opinantur enim ſydera, qđ ſint naturæ flammeę aquarũ uaporib⁹ ſurſum tractis omnino ali. Vi ergo ſyderum aiunt maria ſurſum tolli, quæ ſic elata in diuerſum effluunt. Seleuchus Mathematicus mouens ipſe terrã, circũactui, motuiq; eius occurſare lunæ uertiginẽ dicit. Quo impetu colligente ſe inter hæc duo corpora, flatu, & in Atlanticum irruente, probabili ratione cõturbari mare. Plato (ut Plutar. refert) in elationẽ quandam huius cauſam confert. Aquas enim cuiuſdã ſpecus hiatu ſuſtolli, & late effluere, ſubindeq; eodẽ affluere, ex quo undabunda maria iactari. Pytheę Maſſylienſis, quẽ plures ſequuntᷓ, opinio uerior. Is enim ſcribit maris acceſſus, lunę fieri incremento. E diuerſo, decremento receſſus fieri. Probus inſignis Grãmaticus ſecundi Georgicorũ cõmentario, ait æſtus maris ad lunæ motum, & rationem fieri. Sed lunæ (inquit) ſunt quinq; motus. Diurnus, menſtruus, annotinus, altitudinis, depreſſionis. Hi extremi (inquit) ad mare pertinent. Macrob. 1. de ſom. Scipionis libro, tradit hos maris fluxus, & refluxus uariari ſecundũ lunę diuerſitatẽ, ita ut oceanus primo naſcentis lunę die fiat ſolito copioſior, minuitur pauliſper ſecundo, minorẽq; uidet eũ tertius, q̃ ſecundus, & ita decreſcendo ad diem ſeptimum peruenit. Rurſus octauus dies, manet ſeptimo par, & nonus fit ſimilis ſexto, decimus quinto, & undecimus fit quarto par, tertio quoq; duodecimus, & tertiusdecimus fit ſimilis ſecundo, quartusdecimus primo. Tertia uero hepdomas eadẽ facit, quę prima, quarta, quę ſecũda. Nihil eſt quod ad huius rei notitiã pertineat, quod nõ eleganter ſimul, & copioſe ſcribatur a Plynio ca.99. ſecũdi natu. hiſtoriæ. Vide diuũ Ambro. ca.7. quarti Hexameron. Herod. lib. ſeptimo ſcribit eſſe mare in Græcia, ubi totũ diẽ ęſtus atq; reciprocatio fluctuũ fiat. b ℭ Phiſici autumant.) Stoicorũ fuit opinio mundũ hũc animatum eſſe, ac ſenſu pręditũ. Moti aũt ſunt quibuſdã apparẽtibus argumentis. Sic enim argumentantᷓ. Fieri non poſſe, ut ſenſu careat, qđ ſenſibilia ex ſe creat. Mundus aũt generat hominẽ, qui eſt ſenſu pręditꝰ. Ergo & mundũ ipſum ſenſibilẽ eſſe. Item ſine ſenſu eſſe non poſſe, cuius pars habeat ſenſum. Igitᷓ q̃a homo ſenſibilis eſt, etiã mundo cuius pars homo eſt ineſſe ſenſum. Siquis plura cupiat, adeat Lactan. ca.6. ſecundi. Laertiũ lib.7. in uita Zenonis. M. Tulliũ ſecundo de natura Deorũ, & lib. de Vniuerſitate. Põp. Mela in principio tertij Geographiæ fere eadẽ refert, quæ a Solino hac parte de cauſa motuũ maris referuntur. Neq; adhuc (inquit) ſatis cognitũ eſt, anhelitu ne ſuo id mundus efficiat, retractãq; cũ ſpiritu regerat undã undiq;, ſi (ut doctioribus placet) unũ animal eſt. An ſint depreſſi aliqui ſpecus, q̃ reciproca maria ſidant, atq; inde ſe rurſus exuberantia attollant. An luna cauſas tantis meatibus p̃beat. Ad ortus certe eius, occaſusq; uariantur. Neq; eodẽ aſſidue tempore, ſed ut illa ſurgit, ac demergitur, ita decedere, atq; aduentare comperimus. Adſcripſi Strabonis uerba ex primo Georaphiæ libro, huic loco maxime conueniẽtia. Mare (inquit) natura ipſa, refluens terrã reuerberat. Animantibus enim ſimile eſt. Sicut enim illę ſpiritum aſſidue admittũt, & remittunt, ſic mare ſemper in ſe, & ex ſe recurrenti quadam agitatione mouetur. Id autem perſtanti in littore indicat fluctuatio. Pariter enim alluuntur, & undantur, & rurſus alluuntur, & iſtud aſſidue, & fluctui ſupercurrit quoq; unda, & ſi tranquillum ſit, uim quandam maiorem habet, ut omnia aliena eijciat in terram. Magnum indi-

membra omnia, æternæ molis uigorē exerceāt. Sicut ergo in corporibus noſtris cōmercia ſunt ſpiritalia, ita in profundis oceani nares quaſdam mundi conſtitutas, per quas emiſsi anhelitus, uel reducti, modo inflent maria, modo reuocēt. At hi qui ſyderum [a] ſequuntur diſciplinā, contendūt meatus iſtos commoueri lunæ curſibus, adeo ut ſic uiciſsitudines inter maciem aquarū, & plenitudinē reſpiciāt ad auctus eius, uel [c] defectiones. Neq; eodem ſemper tempore, ſed prout illa aut mergat, aut ſurgat, uariāt ſe alternātes recurſus.

DE LIBYA, HORTI HESPERIDVM, ac Atlante monte. CAP. XXXVII.

DE Hiſpania [c] excurſus [d] in Libyam. Nam Belone progreſsus, quod Bęthicæ oppidum eſt, ultra interiacens [e] fretum trium & triginta milium paſsuum Tingi ex-

ciuum eſt e mari alga permulta in littus proiecta. Hoc magis ſpirante uento contingit &c. Hunc Strabonis locū tranſtulit in ſuū. Cęlius ca. 17. quartidecimi Anti. lectionū. a ℭ At ij qui ſyderū ſequunt̄ diſciplinā.) Aſtrologorꝫ conſtans ſententia eſt, lunā humidis prędominari, queadmodū ſolē calidis. Vnde conſequens eſt, ut ſuper regionē quācunq; eleuata luna fuerit, in ea maris aqua directe ſurſum tollat̄, ueluti naturalē eius ſequens cauſam. Quod ſi ita eſt, apparet aquā maris in eo loco altiorē eſſe, qui directe opponitur lunę cētro. Fit autem hæc aquarū eleuatio, ut eſt author Albumaſar, quadā lunæ naturali uirtute, qua luna maris aquas ad ſe trahit, uti ui ſua magnes ferrū ſolet. Aliorꝫ cōmunior eſt opinio, id accidere aſſerentiū angulorꝫ diuerſitate, quos lunæ radij ſuper aquas faciunt, dū uel luna oritur, uel in cęli medio exiſtens fuerit. Hanc lunarē uim ſup maris aquas late Scotus exequitur quęſtione tertia, diſtinctionis quartædecimę ſecundi ſententiarū libri. Ariſto. uerba ſunt ex ſexto capite eius libri, quem de Elementorꝫ proprietate inſcripſit. Cum æquat (inquit) luna cęli medium, ad ſuam formā reuertitur maris aqua, deide cū occidere cœpit, etiam incipit extendi aqua donec in cardine inferiori luna fuerit, tuncq; diminui aqua incipit, quemadmodū cū luna oriri uult, aqua augeri mox incipit. Ad hunc quoq; locum, faciunt q̄ ſcribit Diuus Ambro. ca. 7. quarti Hexameron. Non aliena ſunt præterea, quæ cap. ultimo Noctiū Atticarū ſcribit Gellius. Verſus ad idē ſunt Sylij libro tertio. Mira dehinc cernit &c. Et Lucanus primo Pharſaliæ. Ventus ab extremo pelagus ſic axe uolutet,
Deſtituatq; furens, an ſydere mota ſecundo
Tethyos unda uagæ lunaribus ęſtuet horis.
Flammiger an Titan ut alentes hauriat undas
Erigat Oceanum, fluctusq; ad ſydera tollat.

Lucretius lib. quinto. Nam modice fluere &c. Nec prętereundum, quod Diodorus Siculus refert libro quarto, Eſſe uidelicet in Oceano loca, ubi nulla ſit tempeſtas, aut fluctuū maris inundatio. Sed loca conſignaſſe ſatis ſit. b ℭ Defectiones.) Sunt uetuſta exēplaria, & quidē plurima, in quibus ſcriptum ſit, eliquia. i. defectus, & effluxiones, a uerbo eliquo, quod diſſoluo, defluoq; ſignificat. c

DE HISPANIA excurſus in Libyam.) Hucuſq; Solinus, Plynianū ordinē immitatus, egit de Europa, & ijs, quæ in ea digna relatu uiſa ſunt, nunc eiuſdem Plynij ſequens ſeriem ad Libyā deſcribendam ſtilū uertit. Vt enim Hiſpania prima Europæ pars eſt, ita Mauritania Africæ. Veteres Geographi littoralem Aphrycā, ſiue Libyam in quatuor prouincias diuiſerunt. Mauritaniā, Numidiā, Africam minorē, & Cyrenaicā. Sed a poſteris (ut Sex. Rufus refert) per omnē Africā, ſex prouinciæ factæ ſunt. Alij plures in ea prouincias eſſe dicunt. Libyā minorē, Cyrenenſem, Pentapolim, Tripolim, Bizantium, Carthaginē, Numidiam, Mauritaniam Ciuſenſem, Mauritaniam Cæſarienſem, Mauritaniam Tingitanam, & circa ſolis ardorē Aethiopiam. Lege Ptolemęum in principio quarti, & Solinum ipſum capite quadrageſimo. d ℭ Excurſus.) Ideſt ex Hiſpania Europæ fine in Libyam trāſitus eſt. e ℭ Interiacens fretum trium & triginta miliū paſsuum.) Hūc Solini locum quidā deprauatum putant, reponuntq; pro trium & triginta milium paſsuum, triginta milia paſsuum, quod apud Plyniū capite primo quinti ſic legatur. Tingi abeſſe a Belone oppido Bæticæ proximo traiectu xxx. M. paſs. Quid ſi nūerus apud Ply. nō apud Solinū deprauatus ſit. Nā eandē cū Solino horꝫ locorꝫ

cipit Mauritaniæ [a] nunc colonia, & cuius primus author fuit Antęus, Porro quia in illo ambitu Aegyptiū [b] finitur pelagus, & Libycū incipit; placuit ut Africam, Libyam diceremus. Quidā tamen Libyam a Libya Epaphi [c] filia, Africā autē ab Afro [d] Libys Herculis [e] filio potius dictam receperunt. Lix quoq; [f] colonia in eodem tractu conſtituta eſt, ubi Antæi [g] regia, qui implicandis, explicandisq; nexibns humi melius ſciens uelut genitus matre terra, ibidem ab Hercule uictus, & extinctus eſt. NAM de hortis Heſperidū, [h] & peruigili dracone, ne famę licētia uulne-

diſtantiā tradit etiā Martianus in uicinis terris natus, & in menſuris locoꝝ reddendis plurimū ſtudioſus author. Sunt autem eius uerba ex lib. 6. hæc. Belonenſis (inquit) Bethicæ ciuitas triginta tribus milibus a Tingi oppido diſparatur, quæ colonia eſt Mauritanię Cęſarienſis, huius author oppidi Antęus dicitur. Antoninus quoq; Auguſtus in Itinerario hanc diſtantiā .ccxx. ſtadioꝝ eſse ait. Eam urbē, quā Barbari Tinga uocant. Strabo lib. ultimo, ab Artemidoro Lingam, ab Eratoſthene Lixum appellari tradit, contra Gades Octingentoꝝ ſtadioꝝ tranſitu direptā. a ℭ Tingi Mauritaniæ nunc colonia.) Ply. cap. primo tertij Vltra columnas Herculis nunc eſt Tingi quondam ab Antæo conditū, poſtea a Claudio Cæſare cū coloniā faceret, appellatum traducta Iulia. b ℭ Aegyptium finitur pelagus.) Africam (inquit Plynius libro quinto) Græci Libyam appellauere, quia mare ante eam Libycum incipiens, Aegypto finiť. Africa, ſiue Libya a finibus Aegypti incipit iuxta meridiem per Aethiopiā pergēs ad Atlantem uſq; montem, a ſeptemtrionali uero parte mediterraneo mari coniuncta clauditur. Finitur autem in Gaditano freto. c ℭ Libya Epaphi filia.) Tam Græci, q̄ Latini concordant de Libyæ nomenclatura. Herod. in Melpomene. Iam (inquit) Libya quidē .i. Africa a pleriſq; Gręcoꝝ fertur ſortita nomen, a Libya quadā muliere indigena. Qui Iudęoꝝ ſequuntur opinionē, dicūt ex Cham Noę filio fuiſse natū Meſraim, cuius filius Libyus fuerit, a quo Libyam denominatā uolunt, author Ioſephus ca. 12. primi Antiq. Iudeoꝝ. d ℭ Ab Afro.) De Africæ nomine ſcripſi in cōmentariolo Dionyſij ſuper illud. Nūc tibi telluris regiones carmine pandam. Ioſephus idē ca. 23. eiuſdē lib. authoritate Alexandri Polyhiſtoris, tradit Abraam ex Cethuſa coniuge genuiſse filios ſex, quoꝝ unus Afer dictus eſt. Hic (inquit) dum caſtra fixiſset in Libya, & filioꝝ eius filij habitaſsent in ea, terrā illam ex illiꝰ nomine Africam uocauerūt. Eadem refert Euſeb. ca. ult. noni Præparationis Euangelicę. e ℭ Herculis Libys.) Fuit hic (ſi Beroſo credimus lib. 5.) Oſiridis Aegyptij regis filius, qui quoniā Libyos uicerit, Libyus cognominatus eſt, author Hierony. ca. 10. lib. Geneſeos. Huius ſunt, nō Thebani Herculis duodecim illi labores a poetis mille uoluminibus decantati. f ℭ Lix quoq; colonia cōſtituta.) Ab eodē Claudio Cæſare. Lix a Plynio, & Eratoſthene Lixos dicitur. Corrigēdus Martiani codex, ubi Eliſsoa ꝓ Lix, uel Lixos paſsim legiť. g ℭ Antęi regia.) Ἀνταῖος Græcis contrarius dicit, qꝺ Antęus .i. terrenus homo uirtutibus ſit contrarius. Mira ſunt, quæ authoritate Gabinij Romani ſcriptoris ultimo uolumine refert Strabo: Scribit enim apud Lingen urbē Antęi ſepulturā eſse, & ibidem eius tibiā repertā cubitorum ſexaginta, eāq; a Sertorio nudatā, & terræ demandatā iterū. Antæi, & Herculis luctā multis carminibus Lucanus cecinit libro quarto.

Inde petit tumulos, exeſaſq; undiq; rupes &c. Plura Dio. Siculus li. quinto. Ply. ait hęc fabuloſiſſime ab antiquis narrata. Antæi fabulā allegorice exponit Fulgentius ſecundo Mythologiarū ad Catum libro. Antæus (inquit) in modū libidinis poniť. Vnde & ἄντιον contrariū dicimus. Ideo & de terra natus, qꝺ ſola libido de carne concipiť. Deniq; tacta terra ualidior exurgebat. Libido enim quāto carni conſenſerit, tanto ſurgit iniquior. Ea quaſi a uirtute gloriæ ueluti ab Hercule ſuperať. Nā denegato ſibi terræ tactu/moritur, altiuſq; eleuatus, materna nō potuit mutuari ſufflagia &c. Lactantius Placidus. 6. Theb. Statij ſup illud. Terrigenā ſudaſse Libyn, dicit id factū apud Sumentū Africæ ciuitatē. DE Gigātibus qd credendū ſit, ca. 5. ſupra abunde retulimus. h ℭ Hortis Heſperidū.) Atlas ex Heſperide coniuge ſeptē filias ꝓcreaſse diciť. Maiā, Electrā, Taygeten, Aſteropen, Meropen, Alcyonen, & Celeno. Hæ a matris nomine, Heſperides. Atlātides uero a patre dictę ſūt, author Dio. Siculus in. 4. Lactan. 2. Theba. ſup illud. Lucētes a fronte iubas, hic flebile germen, dicit earū nomina fuiſse, Eglen, Aretuſam, Heſperetuſam. Quo loco fabulā eā abūde refert. Has Heſperides ſecundū fabulā hortū habuerūt, in quo erant mala aurea Veneri conſecrata, q̄ Hercules miſsus ab Euriſtheo rege Argiuoꝝ, occiſo ꝑuigili dracone, ſuſtuliſse diciť. Re uera autē nobiles fuerūt puellæ, q̄rū greges abegit Hercules occiſo eoꝝ cuſtode. Vñ is mala fingiť ſuſtuliſse, hoc eſt oues. Mala eni .i. μῆλα, & poma, & oues ſignificāt. Vñ μηλονόμος ouiū paſtor diciť. Etenim νέμω eſt paſco. Et νομός paſcua, uel pabulū. Hęc ex Seruio. 4.

Aeneidos ſuper illud. Heſperidū templi cuſtos. Aliter multo de Heſperidibus tradit Palephatus in eo libro, quē περὶ ἀπίστων ἱστοριῶν. i. de falſis hiſtorijs inſcripſit, aſſerens Heſperū Mileſium fuiſſe hominem Cariā incolentē. Huic filias duas fuiſſe tradit, quæ a patre Heſperides dicebātur. Huius erāt oues pulcherrimæ, ac fęcundæ plurimū, quales ſua tēpeſtate Mileſias fuiſſe ait. Ex eo aureas dictas ait, qđ auro nil inter mortales pulchrius habeatur. Cū itaqꝫ eę oues pulcherrimę fuerint, nō ab re aureæ dictę ſunt. μῆλα autem Græce (ut dictū eſt) & poma ſimul, & oues nuncupantur. Has oues iuxta mare paſcentes, Herculē auertiſſe tradunt, & nauibus cū paſtore, cui Draco nomē erat impoſitas, ſecum abduxiſſe. Hoc Heſperidū pomariū, in Aethiopia Placidus fuiſſe tradit, in quo (inquit) poma aorea naſcebantur. Vnde apud Martialē quarto Epigrāmaton ſumptū prouerbiū. Hortis Heſperidū beatiora. Hyperbole in re cæteris ob eius fertilitatem anteponenda. Hos hortos eleganti carmine deſcribit Lucanus lib. 9.

Fuit aurea ſylua
Diuitijsqꝫ grauis, & fuluo germine rami,
Virgineusqꝫ chorus nitidi cuſtodia luci &c.

a ℂ Flexuoſo meatu.) Ply. ca. 1. quinti naturalis hiſtoriæ. Affunditur (inquit) huic æſtuariū e mari flexuoſo meatu, in quo Draconis cuſtodiæ inſtar fuiſſe nunc interpretantur. Eadem ferme tradit Martianus in ſexto.

retur, fides, & ratio hæc eſt. Flexuoſo[a] meatu æ- a
ſtuariū e mari fertur adeo ſinuoſis lateribus tortuoſum, ut uiſentibus procul lapſus angueos fracta uertigine mentiatur. Itaqꝫ qđ hortos appellauere circundat. Vnde pomorꝫ cuſtodē inter- b
pretantes ſtruxerunt iter ad mendaciū fabulandi. Sed hæc inſula[b] ſinuata ſinibus aluei recurrētis, & in qbuſdā æquoris ſpiris[c] ſita pter arbores
Oleaſtri[d] ſimiles, & aram ſacram Herculi aliud c
nihil præfert, quod propaget[e] uetuſtatis memoriam. Verū ultra frutices aureos, & metalla frondentia, illud magis mirū, qđ ſolū inferiore licet
libra depreſſius, nunq̃ tamen acceſſus[f] freti ſup- d
labitur, ſed obſtaculo naturalis repaguli in ipſis marginibus hæret unda, & intimis orarū ſuperciliis ſponte fluctus in gyrū reſiſtūt. Ita ſpectan-
do[g] loci ingenio nimirum planicies manet ſic- e
ca, quamuis prona ſuperueniant æquora. Sala oppidum imminet Sale flumini. Ab hoc per

b ℂ Sed hæc inſula.) Ply. Amplectitur intra ſe inſulā, quā ſolā e uicino tractu aliquanto excelſiore, non tamen æſtus maris inundant. Extat in ea & ara Herculis, nec præter Oleaſtros aliud ex narrato illo aurifero nemore. Stra. lib. ult. id totū fabuloſum exiſtimat. Dicunt (inquit) in Emporico ſinu antrū eſſe, qđ interius ſuſcipit uſqꝫ ad ſeptem ſtadia. In eius aūt fronte locū eſſe humilē, & planum, in quo Herculis ara ſit, eā ꝑ minime oblui ab influxu, qđ ego (inquit) unū ex figmentis puto. c ℂ Spiris.) Reuolutionibus, circulis, flexuoſis meatibus. Vnde fabula conficta eſt de Dracone uigili hortorum cuſtode. d ℂ Oleaſtri ſimilis.) Ob quandā oleaſtri cū oliua ſimilitudinē, in ſummo honore ea arbor a ueteribus habita eſt. Eius enim frondibus Nemeę certaminis uictores coronabanť. Vnde a Papinio ſexto Thebaidos dictū eſt.

Puluereumqꝫ fera crinem deterſit oliua

Ideſt oleaſtro, inquit Placitus. Ply. ca. 4. quintidecimi Athenę (inquit) uictores olea coronant, Gręci uero oleaſtro Olympię. Et ca. 45. ſextidecimi, Olympię oleaſter, ex quo primus Hercules coronatus eſt. Oleaſter enim arbor nec cariem, nec uetuſtatē ſentire dicitur. Mela Pomp. in Hiſpaniæ ſitu tradit eſſe lucū, quē Oleaſtrū appellant. e ℂ Qđ propaget uetuſtatis memoriā.) Protrahat, & extendat. Dicit nihil in his locis reperiri, quod memoratis a ueterib⁹ iure reſpondeat. Nec mirū quidē, cū omnia uates in maius celebrata ferant. In his ſeruandū Ouidianū præceptū Elegiarum tertio.

Exit in immenſum fęcunda licentia uatum,
Obligat hiſtorica nec ſua uerba fide.

f ℂ Nunq̃ acceſſu freti ſuperlabitur.) Verba Plynij, & Strabonis aſcripſimus parū ante. g ℂ Ita ſpectando loci ingenio.) Id accidere philoſophi exiſtimāt partim ſoli ſiccitate, partim aſtrorꝫ quorundā naturali influxu. Strabo, ut dictū eſt, fabuloſum eſſe cōtendit. Sunt uetuſti codices, qui ſic habeant. Et intimis orarū ſupercilijs pendent fluctus, nec tamen defluunt. Ita ſpectando &c.) In Scythia, qđ ea regio maxime diſtet a ſole.

Neqꝫ ullæ
Aut herbæ cāpo apparent, aut arbore frondes,
Sed iacet aggeribus niueis informis, & alto
Terra gelu late, ſeptemqꝫ aſſurgit in ulnas.
Semꝑ hyems, ſemper ſpirantes frigora Cauri.

Ad hunc locũ uidetur poſſe referri Græcũ Adagium μῆλον Ἡρακλῆς. Pomũ Hercules. In eos qui nihil omnino præter nomen magnifici in ſe habent. Erut Satyrus inquit. Præclaro nomine tantum. Alij ad fabellam referendũ putant, quã ex Apollodoro li. de Dijs refert Tarreas in prouerbiorũ Collectaneis, de ruſticis qui arborẽ bouis effigiem referentis, cum bos aufugiſſet, pro boue Herculi immolarũt. a ℂ Per Autololũ gentem.) Autololes Africæ populi, ſola pedũ pnicitate memorandi. Syllius lib. 3.

a Autololũ [a] gentem iter eſt in Atlanticas ſolitudines. ATlas mons [b] e media arenarũ conſurgit uaſtitate, & educt⁹ in uiciniã Lũaris circuli, ultra nubila [c] caput cõdit. Qua ad oceanũ extẽdit, cui a
b ſe nomẽ dedit, manat fontib⁹, nemoribus ĩhorreſcit, rupib⁹ aſperat, ſqualet ieiunio; [d] humo nuda, nec herbida. Qua Africã cõtrauerſus eſt, opim⁹ [illegible]

Nec non Autololes leuibus gẽs (ignea plãtis,
Cui ſonipes curſu; cui ceſſerit (incitus amnis,
Tanta fuga eſt, certant pennæ, (campumq; uolatu,
Cum rapuere pedum fruſtra (ueſtigia q̃ras. Et Claud.
Repetunt deſerta fugaces Auto(loles. Hinc nõ ineleg ans Prouerbium, Autololibus fugacior. De homine mira pedũ pernicitate prædito. Vel, cuius (ut inquit Maro) pedib⁹ timor addidit alas. De Sala Ply. ca. primo quinti. Ptol. tradit Salã eſſe, multarum prouinciarũ urbem, utpote Maurjtaniæ, Hiſpaniæ, Pãnoniæ, Aſiæ, Armeniæ. b ℂ Atlas mons.) Atlanti Cęli, uel ut tradunt alij, Iapeti, & Clymenes filio, in diuiſione imperij cũ fratribus, loca ad occidentẽ Oceanũ ſorte euenerunt, qui & populos a ſuo nomine, & maximũ prope Oceanũ montiũ appellauit Atlantẽ. Hic cum hoſpitio nõ ſuſciperet Perſeum Iouis, & Danaes filiũ, qui a Polyclete rege miſſus fuerat ad Meduſam Gorgona occidendã, quã Minerua monſtrante ipſe Perſeus interfecit. Rediens cũ ab Atlante Libyæ finibus ob redditũ oraculũ, prohiberet, mõſtrato Gorgonis capite, in montem ſui nominis uertiſſe traditur. Sed quoniã Solinus hoc loco de Atlante ſcribens Plynium imitatur, appoſui Plynij uerba ex ca. primo quinti naturalis hiſtoriæ. Ab ea (inquit) totidẽ milib⁹ paſſuũ oppidũ Sala, eiuſdẽ nominis fluuio impoſitũ, iam ſolitudinibus uicinũ, Elephantorũ gregib⁹ infeſtum. Multo tamẽ magis Autololũ gentẽ, per quã iter eſt ad montẽ Africæ uel fabuloſiſſimũ Atlantem. E medijs nunc arenis in cęlũ attolli prodiderunt, aſperũ, ſqualentẽ, qua uergat ad littora oceani, cui nomen impoſuit. Eundẽ opacũ, nemoroſum, & ſcatebris fontiũ riguũ, qua ſpectat Africã fructibus omniũ generum ſponte ita ſubnaſcentibus, ut nunq̃ ſatietas uolu ptatibus deſit. Incolarũ neminẽ interdiu cerni. Silere omnia haud alio, q̃ ſolitudinũ horrore, ſubire tacitam religionem animos propius accedentiũ pręterq; honorẽ elati ſuper nubila, atq; in uicinia lunaris circuli. Eundemq; noctibus micare crebris ignibus, Aegypanũ, Satyrorumq; laſciuia. Impleri tibiarũ, ac fiſtulæ cantu, tympanorũ, & Cymbalorũ ſonitu ſtrepere. Similia ſcribit Strabo libro Geographiæ. 17. Herod. libro quarto. Cui (inquit) confinis eſt mons nomine Atlas exilis, & undiq; teres, &, ut fertur, adeo celſus, ut eius cacumen nequeat cerni, quod a nubibus nunq̃ relinquatur, neq; hyeme, neq; æſtate, Columnã cęli illum eſſe indigenæ aiunt. Hactenus ille. Annotat Seruius primo, & q̃rto Aen. Atlantẽ Latine Telamonem dici, ſicut Nilũ Meionẽ. Atlantem montẽ eleganter deſcribit Maro. 4. Aeneidos.

Iamq; uolans apicem, & latera ardua cernit
Atlantis duri, cęlum qui uertice fulcit &c.

Et ſexto Aeneidos.

Extra anni, ſoliſq; uias, ubi cęlifer Atlas
Axem humero torquet ſtellis ardentibus aptum.

Atlantem gigantẽ iccirco uertice cęlum ſuſtinere fingunt, quoniã eum Aſtrologiæ fuiſſe peritũ tradunt, deq; Sphęra primũ eum inter homines diſputaſſe, Qua ex re uiſus eſt orbem ſuis humeris ſuſtinere, locũ prębente fabulæ ſphęrę inuentione. De eo ſic Heſiodus in Thegonia.

Maximus Heſperidum iuxta conſederat Atlas
Prędia, qua oceano iungit confinia tellus,
Infractis humeris cęlum, mirabile uiſu
Suſtinet, & nullo deflectit pondere collum.

Dicunt Herculẽ ab Atlante Aſtrologiã didiciſſe. Vnde & cęlũ ab Atlante ſuſceptum ſuſtinuiſſe dicitur. Lege Seruiũ in fine primi Aeneidos. Claudianus.

Sic Hercule quondam
Suſtentante polum, melius librata pependit
Machina, nec dubijs titubauit ſignifer aſtris,
Perpetuaq; ſenex ſubductus mole parumper
Obſtupuit proprij ſpectator ponderis Atlas,

Ob miram gigantis huius proceritatem,

naſcentibus ſponte[a] frugibus, arboribus proce a
ris opaciſsimus, quarum odor grauis,[b] comæ cu
preſsi ſimiles, ueſtiuntur lanugine Sericis uelle-
rib⁹ nihilo uiliore. In eo latere, & herba Euphor-
bia[c] copioſa, cuius ſuccus proficit ad ocularium b
claritatem, & multiplex præſidium ſanitatis, nec
mediocriter percellit uim uenenorum. Vertex
ſemper[d] niualis. Saltus eius quadrupedes, ac ſer
pentes, feræ, & cum his Elephanti occupauerũt. c
Silet per diem uniuerſus, nec ſine horrore ſecre-
tus eſt. Lucet nocturnis[e] ignibus, choris Aegi-
panum[f] undiq; perſonatur. Audiuntur & can-
tus tibiarum, & tinnitus Cymbalorũ per orã ma d
ritimam. Alixa abeſt quinq;, & ducentis milibus
paſsuum. Lix a Gaditano freto centum duodecĩ
milibus, habitatus ante, ut indicat loci facies, q̃n-
dam cultu exercita, in qua uſq; adhuc uitis, & pal e
mæ extãt ueſtigia. Apex Perſeo, & Herculi[g] per-
uius, cæteris inacceſsus. Ita fidem ararum inſcri-

per deriſionẽ, & ſpretum, Prouerbiali figura nauũ Iuuenalis, Atlanta uocauit, a contrario. c ℭ Vltra nubila caput condit.) Geometræ dicunt, neq; altitudinẽ montis, neq; profunditatẽ maris/ultra decem ſtadia protendi, author Plutarãn Paulo. d ℭ Squalet ieiunio.) Traſlatio ſumpta ex animalibus, quæ ieiunio, & a cibis abſtinentia in maciem, & ſqualorem abeunt. Squaloris autẽ, & ſterilitatis terræ, cauſa eſt nimia terræ ſiccitas. Ea ſaxoſis locis, cuiuſmodi ſunt mõtes, maxime accidit. Ex humore enim terræ tã plantæ, q̃ herbæ procreantur, aluntur, & uirent. a ℭ Subnaſcentibus ſponte frugibus.) Videt̃ nõ frugibus, ſed fructibus legendum ex aſcriptis parũ ante uerbis Plynij. Idẽ Põpo. in fine tertij in Fortunatis inſulis eſſe dicit. Cõtra (inquit) Fortunatæ inſulæ abundant ſua ſponte genitis, & ſubinde alijs ſuper alijs innaſcentibus nihil ſollicitos alunt. b ℭ Odor grauis.) De arboribus Atlantis montis lege Ply. ca. primo quinti, & c. 16. tertij decimi. c ℭ Herba Euphorbia.) De Euphorbia herba ſic Ply. ca. primo li. 5. Prærerq; gigni ibi herbam Euphorbiã nomine ab inuẽtore medico ſuo appellatam, cuius lacteum ſuccũ miris laudibus Iuba Ptolemæi pater celebrat in claritate uiſ⁹, contraq; ſerpentes, & uenena omnia, priuatum dicato uolumine. Plura de hac herba idem Plynius ca. 7. uiceſimiquinti naturalis hiſtoriæ. Dioſcorides ca. 523. Euphorbiũ arborum generi tribuit, non herbæ. Dicit præterea prouenire in Africa, monte Tmolo Mauritaniæ. Sed locum ſatis fuerit conſignaſſe. Auicenna tractatu ſecundo ſecundi Canonis ca. 236. Iſidorus ca. 9. decimiſeptimi Ethymo. dicit dictũ Euphorbiũ, qđ eius ſuccus oculorũ acuat uiſum. Cuius uis (inq̃t) tãta eſt, ut duris carnibus ſuperadiectum citius coqui cõpellat. Græci codices Eupholbion pro Euphorbio fere ſcribũt. d ℭ Vertex ſemper niualis.) Hinc a Virgilio dictum eſt.

Piniferum caput & uento pulſatur, & imbri,
Nix humeros infuſa tegit tum flumina mento
Præcipitant ſenis, & glacie riget horrida barba.

Scribit Ply. ca. 2. decimiſeptimi naturalis hiſtoriæ Niuem eſſe aquarũ cœleſtium ſpumã. Capite autem. 62. lib. ſecundi ait niuẽ gigni hymbre mollius congelato. Poſsidonius in octauo de ratione naturæ ait niuem eſſe humorem ex concreta excuſſum nube. Ariſto. primo Meteororũ ait niuem, & pruinã idem eſſe, licet differant ſecundũ magis, & min⁹. Atq; niuem eſſe cum congelatur nubes, cũ autẽ uapor, pruinã fieri. Ply. ait ca. 106. ſecũdi in alto mari niues non cadere. e ℭ Lucet nocturnis ignibus.) Niſi alia mira in Atlante monte fieri conſpiceremus, poſſet exiſtimari non alia ratione idipſum contingere, q̃ qđ locis plurimis modo cõſimili euenire hiſtoriæ prodidere. Ardet in Sicilia mons Aetna, in Phaſelide Chimæra, Hepheſti mõtes in Lycia. In Bactris Caphann montis uertex. Campus Babyloniæ quadã ueluti piſcina iugeri magnitudine, interdiu flagrat. Itẽ ſexcenta miro modo ardentia loca alia a peritioribus referuntur f ℭ Choris Aegypanũ.) Tantũ a ueritate ſtultam gentilitatẽ aberraſſe conſtat, ut nedũ homines quoſdam, & bruta plurima in deorũ numerum tranſtulerit, uerum & monſtra, ac naturæ portenta multa pro dijs habuerit, templa conſtruxerint, annua ſacrificia perſoluerit. E quorum numero Aegypanes ſunt, de quib⁹ infra ca. 44. dicendum reſtat. g ℭ Perſeo, & Herculi.) Eadem ſcribit Ply. ca primo lib. quinti. Perſeũ autem fuiſſe in Atlante monte, canit Ouid. quarto Tranſformationũ libro de Perſeo ſic inquiens.

Iamq; cadente die ueritus ſe credere nocti
Conſtitit Heſperio regis Atlantis in orbe.

Hercules præterea ab Atlante Aſtrologiã didiciſſe tra-

a ptio[a] palam facit. Qua ſpectat occaſum inter ipſum, & flumen Anatim per quadrigenta[b] nonaginta ſex milia paſſuū infames ſyluæ beſtijs obſident.
b Amnes circa eum non tacendi, qui licet ſeparentur interuallis amplioribus, tranſierunt tamen in quoddam Atlantici montis miniſteriū. Aſana[c] marino hauſtu, Bambotum Crocodilis, & Hipopotamis refertū. Vltraq; adhuc amnis
c qui atro colore exit per intimas, & exuſtas ſolitudines, quæ torrente perpetuo, & ſole nimio, plus q̄ ignito nunq̄ ab æſtu uindicatur. Hæc de Atlante, quem Mauri Dyrin nominant,[e] & Hānonis Punici libri, & noſtri annales prodiderūt.
d Iuba etiā Ptolemęi[f] filius, qui utriuſq; Mauritaniæ regno potitus eſt. Suetonius quoq;[g] Paulinus ſummā huic cognitioni impoſuit manum, q
e ultra Atlantem primus, & pene ſolus Romana ſigna circumtulit.

DE MAVRITANIA, IN EA DE ELEphantis, De Draconibus, unde cinnabaris. CA.XXXVIII.

f E Prouincijs Mauritanijs Tingitana, qua Soſtitiali plagæ obuia eſt, quaq; porrigitur ad internum mare, exurgit mon-

ditur. Vnde, & cęlum poſt Atlantem humeris ſuſtinuiſse creditus eſt, ut parum ante expoſuimus. a ¶ Ararum inſcriptio.) Conſueuerunt maximi imperatores, in magnarū a ſe geſtarū rerū memoriā, in his præſertim locis, ad quæ poſtremo perueniſsent ipſi, quęque uiribus ſubegiſsent, ſuis titulis inſcriptas aras erigere. Id feciſse Liberum patrē, Herculē, Semiramidem, Magnū Alexandrū, Cyrū regem, Seleucum, Antiochum, Cæſarē Dictatorem, pluresq; alios, memoriæ prodiderunt. b ¶ Per quadringenta nonaginta ſex milia paſsuū.) Apud Ply. ca. 1. quinti legitur per. ccccclxxxv. milia pa. qui numerus in quibuſdā etiā uetuſtis Solinianis exemplaribus inuenitur. Martianus quoq; Capella cccclxxxxvi. M. paſs. ſcriptū reliquit. Neſcio an uolens, uel errore potius factum ſit, ut Alexāder Benedict⁹. cccc xxx. mil. paſs. apud Plyniū repoſuerit. c ¶ Aſana.) Sic legitur apud Plyniū. Apud Ptolemęum Aſama ſcriptum. DE Crocodilis, & Hippopotamis, infra ca. 45. dicetur latius. d ¶ Vltraq; adhuc amnis, q Niger uocatur.) Sic enim ex Plynio legendum uidetur. Verba Plynij ſunt ca. primo quinti. Et ultra ad fluuiū, qui Niger uocatur, per ſolitudinis nigri pulueris, eminentibus interdū uelut exuſtis cautibus loca inhabitabilia feruore, q̄q̄ hiberno tempore expertus. e ¶ Dyrin nominant.) Sic ex Plynio, Strabone, Ptole. legendum eſt, quāuis uetuſta Solini, & Martiani exemplaria Adirim habent fere omnia. f ¶ Iuba etiam Ptolemæi filius.) Ex Ply. ca. primo quinti, & Strabone 17. Geographiæ lib. legendū uidetur. Iuba etiam Ptolemæi pater. Iuba (inquit Ply.) Ptolemæi pater, qui primus utriq; Mauritaniæ imperauit, ſtudiorum claritate memorabilior etiam, q̄ regno, ſimilia prodidit de Atlante. Quid ſi ſic legas. Iuba etiā Iubæ filius. Strabo libro ultimo. Paulo (inquit) ante noſtra tempora, Bogus, & Bochus reges, Romanorū amici eam tenebant, quibus deficientibus Iuba ſucceſsit in imperio. Is Iubæ filius fuit, eius qui contra diuū Cæſarem, cū Scipione bellū geſsit. Quom uero Iuba nuper diē obijſset, ſucceſsit in imperio Ptolemęus ex Antonij, & Cleopatrę filia ortus, hucuſq; Stra. Fuit ergo Iuba Iunior, Iubę fili⁹, & Ptolemęi pater. Fieri etiā potuit, ut a Solino, ſicut a Plynio ſcriptū fuerit. Iuba etiā Ptolemæi pater, ſed ſcriptor quiſpiā pro uerbo pater, dictionem filius perperam cōmutarit. g ¶ Suetonius quoq; Paulinus.) Ply. ca. primo quinti dicit ſe hunc Paulinum conſulem uidiſse. De eo ſæpe meminit Cor. Tacitus in uita Iulij Agricolæ

E PROVINCIIS Mauritanijs Tingitana.) Geographi duas Mauritanias eſse dicunt, Tingitanā, & Cæſarienſem, a colonijs dictas Tingi, & Cæſarea. Vtriuſq; ſitū tradit Ptolemęus ca. primo, & ſecundo li. 4. Nomen Mauritaniæ a Gręcis inditū, ab incolarū nigredine. Gręci em̄ μαυρόν nigrum dicunt. Id autem ſolis propinquitate contingere certum eſt. Refert Strabo ultimo Geographiæ libro q̄rundam eſse ſententiam, Mauros Indos eſse, qui cum Hercule in hunc locum deſcenderint. Quos Latini Mauros dicunt, Græci Mauruſios plerumq; appellant. Ply. ca. ſecundo lib. quinti de Mauritania

tibus ſeptem, [a] qui a ſimilitudine fratres appella- a
ti freto imminent. Hi montes Elephantis frequē-
tiſsimi ſunt. Monet a principio hoc genus [b] ani-
mantium dicere. Igitur Elephanti iuxta ſenſum
humanum [c] intellectum habent, memoria pollēt, b
ſyderum ſeruant diſciplinā. Luna niteſcente gre
gatim amnes petunt, mox aſperſi liquore, ſolis
exortum motibus, quibus poſsunt, ſalutant. De-
inde in ſaltus reuertuntur. Duo eorum genera c
ſunt, [d] Nobiliores indicat magnitudo, minores
Nothos dicunt. Candore dentiū [e] intelligitur iu-
uenta. Quorū alter ſemper [f] in miniſterio eſt, al-
teri parcitur, ne hebetatus aſsiduo repercuſsu mi d
nus uigeat ſi fuerit dimicandū. Cum uenatu pre-

loquens. Gens (inquit) in ea quondā præcipua Maurorū. Vnde nomen prouinciæ, quos plærīq; Maurusios dixerunt. Mela lib. primo ait Mauritaniā regionē ignobilem eſse, & uix quicq̄ illuſtre ſortitam. Paruis oppidis habitari, parua flumina emittere. Strabo autem lib. ultimo ſcribit Mauritaniā feracē eſse, parte tamen excepta, quæ deſerta eſt, & fluminibus, ac lacubus abundare, ab omnibus conceſsū eſse ait. Miratur autem qđ cum Mauri adeo uberem regionē inhabitent, tamē ad ſuū uſq; tempus magna ex parte paſtoraliter uiuūt. Atq; Mauros comæ cincinnis exornari, & barba, & auro, & terſura dentiū, & unguiū cultu. Raro uideas (inquit) inter ſe contingere dū ambulāt, ne capillorū ornatus pturbet. Pugnāt freqūtius ab equo haſtati, equis nudis utentes. Leonū, & Pardaliū, & Vrſorū pelles induunt, & dormientibus ſubſternunt. Tingitanæ prouinciæ longitudinē centū ſeptuaginta mil. paſs. Plynius, & Marnanus eſse dicunt. Martianus lib. ſexto Vtriuſq; Mauritaniæ longitudinē decies. xxxviij. M. Latitudo. cccclxvij. a ℭ Mōtibus ſeptem.) Ex Plynio hęc capite ſecundo lib. quinti. Ipſa (inquit) prouincia ab oriente mōtoſa, fert Elephantos. In Abyla quoq; monte, & quos ſeptē fratres a ſimili altitudine appellant freto imminenti iunctū Abylæ. Eadē quoq; libro primo Mela refert. Ex his (inquit) quæ cōmemorare non piget, montes ſunt alti, qui cōtinenter, & quaſi de induſtria in ordinē expoſiti, ob numerū ſeptem, ob ſimilitudinē fratres uocantur. Ptolemęus hos Eptadelphos uocat ca. primo quarti, & tabula prima Africæ. Lege Strabonē. 17. Geographiæ libro. Et Martianū in ſexto. b ℭ Hoc genus animantiū.) Quoniā in Elephantis plurima ſunt admiratione digniſsima, non ab re Solinus hoc loco plura de Elephantis cōpendio refert. Præter ea, quæ de Elephantis duodecim primis cap. lib. octaui eleganter refert Ply. Lege Ariſt. capitibus prio, quinto, & ſexto ſecundi, & ca. 9. octaui, & ca. 46. noni de natura animaliū. Itē ca. 16. ſecundi de partibus animaliū. Diuum Ambroſium ca. quinto ſexti Hexamerō. Strabonē lib. 15. Diod. Siculū lib. tertio. Philoſtratū lib. 2. Vitæ Apollonij. Horatius Ode. 12. Epodon, Elephantem, Barrum dixit.

Quid tibi uis mulier nigri digniſsima Barri.

Sunt qui Elephantem a magnitudine corporis uocatum putent, qđ formā montis præferat. Græce enim mons Elephos dicitur. Elephas (inquit Apollonius) maxime omniū ferarū diſciplinabilis eſt, atq; ubi ſemel ſub homine uiuere coacta eſt, ab homine perfert, & morū ſimilitudinē ab ipſo capit, gaudetq; non ſecus ac parui canes ex manu cibū capere, uenientēq; proboſcide amplectitur, caputq; intra fauces immittere hominē patitur aperto rictu tā diu permanens, quoad homini libitum fuerit. c ℭ Iuxta ſenſum humanū intellectum habent.) Ex Plynio hæc ca. primo octaui. Terreſtriū (inquit) animaliū, maximū eſt Elephas, proximūq; humanis ſenſibus. Quippe intellectus illis ſermonis patrij, & in primis obedientia, officiorūq;, quæ didicere memoria. Amoris, & gloriæ uolupetas, immo uero quæ etiā in homine rara, probitas, prudentia, æqtas. Religio quoq; ſyderum, ſoliſq; ac lunæ ueneratio. Authores ſunt in Mauritaniæ ſaltibus ad quendam amnē cui nomē eſt Anulo, niteſcente luna noua, greges eorū deſcendere, ibiq; ſe purificantes ſolenniter aqua circumſpergi, atq; ita ſalutato ſydere, in ſyluas reuerti. Ab Elephantis, religionis inſcij, uel contēptores potius, reuerentiā, honoremq; Deo factori rerū omniū diſcant reddere. d ℭ Duo eorū genera.) Elephantorū tria eſse genera. 2. uitę Apollonij ſcribit Philoſt. Alios paluſtres, mōtanos alios, tertios cāpeſtres eſse dicit. Indi tradunt eos, qui in paludibus capiunē demētes, leueſq; eſse. Montanos uero ꝑuerſos, & inſidioſos, & niſi alicuius rei indigeant, minime erga homines firmi. Cāpeſtres aūt benigni perhibentur, & manſueti, etiā immitationis amatores. Scribunt, atq; tripudiant, & ad fiſtulæ ſonitū ſaliunt, ſeq; a terra ſaltando ſubleuant. Ply. eodē ca. Indicis Arabici minores, quos appellamꝰ Nothos. Feſtus Pompeius ſcribit νόθον a Græcis uocari, natū ex uxore non legitima, q apud nos ſpurio patre natꝰ dicitur. Titulo decimo primi Inſtitutionū de Nuptijs, paragrapho Vnde ſolent ſpurij appellari, uel a Græca uoce νόθοσ. i. uulgo cōcepti, uel ἀπατροσ. i. quaſi ſine patre filij. Lege Modeſtinū tit. 5. pri-

mi Digeſtoꝝ.L.27.Sicq; dicunt notos Elephantes ab Indicis plurimũ degenerantes. e ℂ Candore dẽtium.)Cõmune id fere cunctis animãtibus, ut ſenecta dentibus candorẽ adimat.Ply.c.3.octaui. Dentium candore intelligitur iuuenta.In equis certe contra agitur, atq; in cęteris animalibus.Cũ eni cæteris ſenectute dentes nigreſcant, equo candidiores redduntur.Author ca.3.ſecũdi de nat.animaliũ Ariſtoteles. f ℂ Quoꝝ alter ſemper in miniſterio eſt.)Et in hoc quoq; animantis huius prudentia deprehenditur. Et id ex Plynio ſumptũ ca.3.octaui.Circa dẽtes(inquit)belli cura ſumma.Alteri⁹ mucroni parcunt, ne ſit pręlijs hebes, alterius operario uſu fodiunt radices, impellũt moles.

a munẽ, pariter cõfringũt utroſq;, [a] ut ebore damnato non requirantẽ. Hanc enim ſibi cauſam periculi præſentiunt. Oberrant [b] agminatim. Natu maximus ducit agmen, ætate proximus cogit ſe-
b quentes. Flumẽ tranſituri minimos antemittunt, ne maiorũ ingreſſu alueum atterant, & profundos depreſſis uadis gurgites faciant. Venerem ante annos [c] decem fœminæ, ante quinq; mares
c neſciunt. Biennio coeunt, quinis nec amplius in anno diebus, non prius ad gregariũ numerum reuerſuri, q̃ uiuis aquis abluantur. Propter fœminas nunq̃ dimicant. Nulla eni nouerũt [d] adulteria. Ineſt illis [e] clementiæ bonũ. Quippe ſi per

a ℂ Confringũt utroſq;.) Ply. eodẽ capite. Circũuenti (inq̃t) a uenatoribus, primos conſtituũt, q̃bus ſunt minimi, ne tãti p̃lium putetẽ. Poſtea feſſi, impactos arbori frangũt, prędaq; ſe redimunt. Idẽ aſtus & in Caſtorib⁹ eſt, ut.ca.23.ſup̃ dictũ eſt. Quot ſunt homines, qui ſeruãdi opes gratia ſeipſos morti frequenter exponunt. Salubre nimirum Catonis p̃ceptum, quo monet inquiens,
Quæ nocitura tenes, q̃uis ſint chara relinque. b

ℂ Oberrant agminatim.)Id Plynius ca.5.octaui ſic explicat. Elephanti gregatim ſemper ingrediuntẽ. Ducit agmẽ maximus natu. Cogit ætate proximus. Amnem tranſituri minimos prœmittunt, ne maiorum ingreſſu atterente alueum, creſcat gurgitis altitudo. Diſcrepat a Plynio Apollonius Tyanęus de tranſitu amniũ ab Elephantis. Cuius uerba ex ſecũdo Philoſtrati ſubſcripſimus. Cũ uideret Apollonius(inquit) Elephantos Indũ flumen tranſeuntes. Erant autem circiter triginta, & duce utebantur eo, qui inter ipſos minimus erat. Maiores uero ipſoꝝ ſuper dentiũ eminentias pullos geſtabant, Proboſcide tanquam uinculo ipſos complectentes. Hæc(inquit)ô Dámis nullo iubente &c. c ℂ Venerem ante annos decẽ.) Plynius ca.5.octaui. Pudore nunq̃ niſi in abdito coeunt, mas quinquẽnis, fœmina decennis. Initur autem biennio quinis (ut ferunt) cuiuſq; anni diebus, nec amplius. Sexto perfundunẽ amne non ante reduces ad agmen. Nec adulteria nouere, nullaue propter fœminas inter ſe prælia, cæteris animalibus pernicialia. Nec quia deſit illis amoris uis &c. Ariſto.ca.27.ſexti natu.animaliũ, a Plynio, & Solino diſcrepat de primo Elephantũ coitu. Elephantus(inquit) tam mas, q̃ fœmina incipit coire anno ætatis uiceſimo. Multo aliena a dictis ſunt, quæ ſcribit Ariſtot.ca.29.de Admirandis in natura. Elephantes(inquit) traditur non ante producere fœtum, quam duos fuerint annos nacti. Sunt tamen qui dicũt illos decimooctauo menſe procreaſſe, & parere gemellos cõſueuiſſe. d ℂ Nulla nouerunt adulteria.) Hyettus Argiuus cũ Molurũ in uxoris adulterio deprehenſum peremiſſet, primus in adulteros legem tuliſſe dicitur. Sunt qui Lamech primũ adulteriũ cõmiſiſſe dicant. Conſtat enim ante hunc Lamech nulli hominũ fuiſſe ſimul uxores plures. Vxorum autem multitudo ſine adulterio eſſe non poteſt, qđ a primordio unica unico facta ſit mulier, & eſſe duos in carne una deus præceperat ab initio. Scribit Bardeſanes, ut Euſebius refert, apud Seres nullã mulierẽ eſſe meretricem, aut adulteram. E diuerſo Getulis legem eſſe, qua cautum ſit mulieres quoſcunq; uelint, cõuentant uiros, nec tamen eas a maritis uel accuſari, uel adulteras appellari, cũ tamen paſſim omnibus miſceantur, ac præcipue aduenis. Sancta nimirum lex illa, quã in Leuitico hominibus Moſes ſanxit. Si mœchatus quis fuerit cum uxore alterius, adulteriumue perpetrauerit cũ coniuge proximi ſui, morte moriatur, & mœchus, & adultera. Et alibi. Si dormierit uir cũ uxore alterius, uterq; moriatur. Zaleucus legem tulit, ut quiſquis mœchus, aut adulter deprehenſus fuerit, erutis oculis pœnas lueret. Apud Gortynios conuictus adulter in mollitię ſuę ſignum lana coronabatur. Hincq; & ignominioſus eſt ſemper & reipub. ipſius in nullo particeps. Adulterij pœnam apud Romanos ex Catonis oratione, refert Gellius capi.23. decimi ſuarum noctium. Hanc optimã Elephantum adulteria neſcientiũ, conſuetudinem, illi utinã intelligerent, qui nolunt tetigiſſe niſi illas,

Quarum ſubſuta talos tegat inſtita ueſte. e ℂ Ineſt illis clementię bonũ.) Ex Plynio hæc cap.4. libri octaui. Elephas(inquit) homine obuio forte in ſolitudine, & ſimpliciter oberrante, clemens, pla-

deſerta uagabundum hominē forte uiderint, ductus uſq; noias uias præbent. Vel ſi confertis pecoribus occurſitent, itinera ſibi blanda, & placida manu faciunt, ne qd' obuiū animal interimāt. At conflictu fortuito ſi quando [a] pugnatur, non mediocrem habent curā ſauciorū. Nā feſſos uulneratoſq; in medium receptant. Cum captiuitate uenerint in manus hominū, manſueſcunt hauſto ordei ſucco. Maria [b] trāſmeaturi, naues non prius ſubeunt, q̃ de reditu illis ſacramentū luatur. Indicos Elephantos [c] Mauri timent, & quaſi paruitatis ſuæ conſcij aſpernantur ab his uideri. Nō annis [d] .x. ut uulgus, ſed biennio, ut Ariſtoteles definit, utero grauеſcūt, nec amplius, q̃ ſemel gignunt, nec plures, q̃ ſingulos. Viuūt in [e] annos trecentos. Impatientiſſimi frigoris. Trūcos [f] edunt. Lapides hauriunt. Gratiſſimas in cibatu palmas habent. Odorē muris [g] uel maxime fugiunt. Pabula etiā, quę a muſculis contacta ſunt, recuſant. Siquis caſu Chamæleontē [h] deuorauerit, uermē

cidusq; etiā demonſtrare uiā traditur &c. a ℂ Siquando pugnatur.) Ply.ca.7. octaui libri. Equitatu circumuenti, infirmos, aut feſsos, uulneratoſue in mediū agmen recipiūt, ac uelut imperio, aut ratione per uices ſubeunt. Capti celerrime mitificantur ordei ſucco. b ℂ Maria tranſmeaturi.) Ply.ca. primo lib. octaui. Alienæ quoq; religionis (inquit) intellectu credunt maria tranſituri nō ante naues conſcendere, q̃ inuitati rectoris iureiurando de reditu. c ℂ Indicos Elephantos.) Ply, ca.9. lib. octaui. Indicū (inquit) Afri pauēt, nec contueri audent. Nam & maior Indicis magnitudo eſt. Philoſtrat⁹ in ſecūdo. Quāto equo Nyſęo maior eſt Libycus Elephas, tanto Libycis Elephantes maiores ſunt Indici. d ℂ Nō annis decē.) Ply.ca.10. lib. octaui. Decem annis (inquit) geſtare in utero uulg⁹ exiſtimat. Ariſtoteles biennio, nec amplius ſemel gignere. Sed nequis Ariſtotelis uerba diſpendio quæreret, ea ex ca.27. ſexti naturæ animaliū aſcripſimus. Elephant⁹ tam mas, q̃ fęmina incipit coire (inquit) anno ætatis uiceſimo. Ferendi uteri tempus, alij annum & ſex menſes, alij triennium ſtatuunt. Cauſa, quā ob rē incertum hoc ſit, qd' non pateat coitus. Plaut⁹ ex uulgi ſententia in Sticho ſic inquit. Audiui ſæpe hoc uulgo multis dicier ſolere Elephantū grauidā perpetuos decē eſſe annos. Hic ſumptū Adagiū. Celerius Elephanti parient. In pigros, & ſegnes homines dici ſolitum. Alterum præterea impoſsibilitatis Adagiū ab Ennio uſurpatū. Prius pariet Locuſta Lucam bouem, ad magnitudinem Elephantis, & paruitatem locuſtæ poeta reſpiciens. e ℂ Viuunt in annos trecentos.) Plynij uerba ſunt ex ca.10. octaui. Plures (inquit) uiuere ducentis annis, & quoſdā trecentis, iuuenta eorū ſexageſimo incipit. Ariſto. ca.9. octaui Naturę animalium. Elephantē (inquit) alij annos ducentos uiuere aiunt, alij trecentos. Et ca.46. noni de animaliū natura. Viuere (inquit) Elephantos mares alij annos ducentos, alij centū & uiginti narrant. Hyemis, ac frigoris impatiens hoc animal eſſe dicitur. Scribit Philoſtratus Apolloniū inueniſſe apud urbem Taxilā omniū urbiū, q̃ apud Indos ſunt maximā, Elephantē, quē uittis, & Mirteia coronis indigenæ ornabant. Eū homines regionis illius ex ijs unum eſſe agebant, qui pro rege Poro cōtra Alexandrū pugnauerat, quē ꝓpterea, qd' in pugna ꝓmptiſsime pugnaſſe ferebatur, Alexander Soli dicauit, torq̃s aureos circa cornua adaptās. In torquibus Græcis literis hāc ferme ſententiā inſcriptā dicūt. Alexander Iouis filius Aiacem, Soli (id enim Elephanto nomē erat) magnū nomine exornās. Cōijciunt aūt indigenę annos quinquaginta ſupra trecētos ab ea, quā diximus pugna ad ea tēpora interceſſiſſe cū m̄ ſcire nō poſsint, q̃t fuerit natus annos qñ pugnę interfuit. Cur aūt tādiu uiuāt, diuus Ambro. hāc affert rationē. Nūc aūt (inqt) & trecentis, & amplius feruntur annis uitā ꝓducere, q̄a omnia ſibi ad magnitudinē mēbra cōueniūt. Ideoq; nō diſtincti, ut nobis, ſed cōpacti artus ſunt, quo ſint robuſtiores. Quam cito hominibus ſi diu ſteterint, aut uelocius cucurrerint, iugiter ambulauerint, genua uexant & plātę. Cōiuncta eni & articulata facilius q̃ concreta atq; ſolidata, aut doloris ſenſum, aut caſū offenſiōis admittūt. f ℂ Truncos edunt.) Ex Ply.ca.10. lib. octaui. Et terrā (inquit) ediſſe ijs tabificū eſt niſi ſæpius mandant, deuorāt aūt & lapides. Truncos quidē gratiſsimo in cibatu habent. Palmas excelſiores fronte proſternunt, ac ita iacentiū aſsumūt fructū, mandunt ore. g ℂ Odorē muris.) Ply.c.& li. eiſdem. Animaliū (inquit) maxime odere murē, & ſi pabulū in præſepio poſitum attingi ab eo uidere, faſtidiunt. h ℂ Chamæleontem deuorauerit.) Plynius ca.27. lib. octaui. Elephas Chamæleonte cōcolori

a Elephantis ueneficum, oleaſtro ſumpto peſti me
detur. Duriſsimũ [a] dorſo tergus eſt, uentri mol-
lius. Setarum hirſutię nullę, inter hos, [b] & Draco
nes iugis diſcordia. Deniq; inſidiæ hoc [c] aſtu prę-
b parãtur. Serpentes propter ſemitas deliteſcunt,
per quas Elephanti aſsuetis callibus euagantur,
atq; ita prætermiſsis prioribus poſtremos ado-
riuntur, ne qui anteceſserint, ualeant opitulari,
c Ac primũ pedes nodis illigant, ut laqueatis cru-
ribus impediant gradiendi facultatem. Nã Ele-
phanti niſi præuenti hac ſpirarũ mora uel arbo-
ribus ſe, uel ſaxis applicant, ut pondere nitibun-
d do attritos necent angues. Dimicationis præci-
pua [d] cauſa eſt, qđ Elephantis, ut aiunt, frigidior
ineſt ſanguis; & ob id a draconibus auidiſsime
torrente captantur æſtu. Deniq; nunq̃ inuadunt
e niſi potu grauatos, ut uenis propenſius irrigatis
maiorem ſumant de oppreſsis ſatietatẽ. Nec ali-
ud magis q̃ oculos [e] petunt, quos ſolos expugna-
biles ſciũt. Vel interiora auriũ, qđ is tantũ locus
f defendi non poteſt Proboſcide. Itaq; cũ ebibe-
rint ſanguinẽ, dum ruunt belluæ, dracones ob-
ruuntur. Sic utrinq; fuſus cruor terram imbuit,
fitq; pigmentum quicquid ſoli tinxerit, quod
Cinnabarim [f] uocant. Elephãtes [g] Italia anno ur-

fronde deuorato occurrit oleaſtro huic ueneno ſuo. De Chamęleonte plura ca. 53. infra Solinus refert. a ℭ Duriſsimũ dorſo tergus.) Ply. ca. 10. octaui. Duriſsimũ (inquit) dorſo tergꝰ. Ventres molles. Setarum nullum tegumentũ, ne in cauda quidẽ præſidiũ abigendo tedio muſcarũ. Namq; & id tanta uaſtitas ſentit &c. b ℭ Inter hos, & Dracones.) Verba Plynij ſunt ex ca. xi. libri octaui. Elephantes fert Africa, ultra Syrticas ſolitudines, & in Mauritania. Ferunt Aethiopes, & Troglodítæ, ut dictum eſt. Sed maximos India, bellanteſq;, cum ijs perpetua diſcordia Dracones tantæ magnitudinis, ut & ipſos circũflexu facili ambiant, nexuq; nodi perſtringant. Cõmoritura dimicatio, ut uterq; corruens, cõplexũ elidit pondere. Similia ſcribit Diod. Siculus parum poſt principium lib. quarti. Non aliena ſunt, quæ ca. 65. Solinus refert. c ℭ Inſidiæ hoc aſtu præparantur.) Hanc Draconũ, & Elephantum pugnã Ply. lib. 8. his uerbis eleganter explicat. Mira animalium pro ſe cuiq; præcipua ſolertia eſt, ut ijs una ſcandendi in tantam altitudinẽ difficultas, Draco itaq; iter ad pabula ſpeculat᷑. Ab excelſa ſe arbore inijcit. Sic ille imparẽ ſibi luctatum cõtra nexus. Itaq; arborum aut rupiũ attritũ q̃rit. Cauent hoc Dracones ob idq; greſsus primũ alligant cauda. Reſoluũt illi nodos manu, at hi in ipſa nare caput condunt, pariterq; ſpiritũ præcludunt, & molliſsimas lancinant partes. Iidem obuij deprehenſi in aduerſos erigunt ſe, oculosq; maxime petunt. Ita fit ut plerumq; cæci ac fame, & mœroris tabe confecti reperiantur. Quã quis aliam tantæ diſcordiæ cauſam attulerit, niſi naturę ſpectaculũ ſibi, ac paria cõponentis. Dio. Siculus lib. 4. Tradunt quidã (inquit) in deſertis, ac feris locis, ſerpentes, qui cũ Elephantis propter aquas pugnant magnitudine, numeroq; admirabiles eſſe. Complicant enim in corpus aſsurgentes, annixiq; uiribus Elephãtorꝫ crura, cõnectuntq; pluribus plicis adeo arcte, ſummaq; ui, ut ſpumãtes beſtias natura graues, ad caſum cõpellant. Tum pluriũ concurſu facto, beſtiã haud facile mobilẽ depaſcunt &c. d ℭ Pręcipua eſt.) Ply. ca. 12. octaui. Eſt (inquit) & alia dimicationis huius fama. Elephantis frigidiſsimũ eſſe ſanguinem, ob id æſtu torrente præcipue a draconibus expeti. Quã ob rem in amnes merſos, inſidiari bibentibus arctatisq; illigata manu in aurem morſum defigere, quoniã is tantũ locus defendi non poſsit manu. Dracones eſſe tantos, ut totũ ſanguinẽ capiant. Itaq; Elephantos ab ijs ebibi, ſiccatosq; concidere, & dracones inebriatos opprimi, cõmoriq;. e ℭ Oculos petunt.) Plynius eodẽ loco, Oculos maxime petunt. Ita fit, ut plerumq; cęci, ac fame, & mœroris tabe confecti reperiantur. f ℭ Quod Cinnabarim uocant.) Hic locus euidens fit ex uerbis Plynij cap. 7. triceſimitertij naturalis hiſtoriæ. μίλτον (inquit) uocant Græci miniũ, quidã Cinnabarim. Vnde natus error Indico Cinnabaris nomĩe. Sic eñ appellant illi, ſaniẽ Draconis eliſi Elephantorꝫ morientiũ pondere permixto utriuſq; animalis ſanguine, ut diximus. Neq; alius eſt color, qui in picturis proprie ſanguinẽ reddat. Illa Cinnabaris Antidotis, medicamentisq; utiliſsima eſt &c. g ℭ Elephantes Italia.) Et hæc ex Ply. Iulius Solinus mutuatus eſt ca-

bis conditæ quadringẽteſimo ſeptuageſimo ſe- a
cundo in Lucanis primũ bello Epirotico uidit,
& boues Lucas inde dixit. Cæſarienſi [a] coloniæ
Cęſaria ĩeſt a Diuo Claudio deducta, Bochi pri-
us regia, poſtmodũ Iubę indulgentia populi Ro b
mani dono data. Ineſt & oppidum Siga, [b] quod
habitatum Siphaci fuit. Nec ab [c] Icoſio taciti rece
damus. Hercule enim illac tranſeunte uiginti, q
a comitatu eius deſiuerant, locum deligũt. Iaciũt c
mœnia, ac ne qs impoſito a ſe nomine priuatim
gloriaretur, de condentium numero urbi nomẽ
datum.

DE NVMIDIA, ET IN EA DE VRSIS. CA. XXXIX.

QVod eſt a flumine Ampſaga [d] Nu- d
midiæ datur. Huius incolæ q̃diu er-
rarunt pabulationibus uagabundis,
Nomades dicti [e] ſunt. Vrbes in ea
quãplurimæ, nobileſq;, ſed Cirta [f] eminet. Dein

ſexto libri iã ſæpius citati. Elephantes (inquit) Italia primũ uidit Pyrrhi regis bello, & boues Lucas appellauit in Lucanis uiſos, anno urbis quadringenteſimo ſeptuageſimoſecundo. Roma aũt in triumpho ſeptem annis ad ſuperiorẽ numerũ additus. Eadẽ plurimos annos quingenteſimoſecundo, uictoria L. Metelli Pontificis, in Sicilia de Pœnis captos. Centũ quadragintaduo fuere, traue cti ratibus, q̃s doliorũ conſertis ordinibus impoſuerant. Mutianus ter conſul ſcribit Elephantes, quos literarũ Græcarũ dictus didiciſſe, Hos ui dehicet, αὐτὸς ἐγὼ τάδ᾽ ἔγραψα λάφυρα τὰ κέλτ᾽ ἀνέθηκα, qđ latine ſignificat. Ipſe ego hęc ſcripſi, ſpoliaq; Celtica dicaui. Boues Lucas Elephãtos dictos uolũt, uel a Lucania, uel a Libya, uel (ut Varroni placet) a luce, qđ ſcilicet clypeis regijs auratis reluceant. a ℭ Cæſariẽſi coloniæ.) Quæ de Cæſariẽſi Mauritania ſcribit hoc loco Solinꝰ, ſumpta ſunt ex ca. 2. quinti Plynij. Oppidũ (inquit) ei celeberrimũ Cæſarea antea uocatum Iol, Iubæ regia a diuo Claudio coloniæ iure donata, eiuſdem iuſſu reductis ueteranis. b ℭ Oppidum Siga.) Ply. ait Sigam fluuiũ nauigabilem eſſe. Alij oppidũ, quod e regiõe Malacam urbem Hiſpaniæ contẽplatur. Sed tam flumẽ, q̃ oppidũ eſſe poteſt, ut alterũ, ab altero nomen habeat. De Bocho Maurorũ rege, ſcribunt Liuius lib. 66. Saluſtius in Iugurtino. Plutar. in Mario. Strabo lib. ultimo. Syllius in. 3. atrocem eũ uocar, qđ is Iugurtham prodiderit, & uinctũ eum Romano Syllæ tradiderit. DE Syphace Numidiæ rege, abunde Liuius. 29. &. 30. ab urbe conditá uoluminibus. Saluſtius in Iugurtha. Florus ca. 6. ſecundi Epitomes. Is quoniã ictum cum Romanis fędus fregerit, & Carthaginenſibus adheſerit, uictus tandẽ, & captus a P. Scipione uita functus in triumpho ductus eſt. Syllius lib. ultimo.

Ante Syphax feretro reſidens captiua premebat
Lumina, & auratæ ſeruabant colla cathenæ.

c ℭ Icoſium.) Huic urbi a conditorũ numero nomen inditum, qđ a uiginti Herculis Comitibus conditũ fuerit, εἴκοσι enim Gręce, Latine uiginti. Id fabuloſum, ut cætera geſta Herculis, nõ nulli autumant. Icoſij urbis meminerunt etiã Ptol. & Plynius.

QVOD EST a flumine Ampſaga.) Ply. ca. 3. lib. quinti. Ampſagã flumẽ principiũ, Tuſcã uero fluuiũ finem facit. Numidia (inquit Mela lib. primo) ſpacio, q̃ Mauritania anguſtior eſt, ſed culta magis, & ditior. Plynius ait in Numidia præter marmoris Numidici, ferarũq; prouentũ nihil aliud reperiri inſigne. Numidia Metagonitis appellatur a Græcis. e ℭ Nomades dicti ſunt.) Ply. ca. 5. lib. quinti tradit Nomades dictos eſſe a permutandis papilionibus, Mapalia ſua, hoc eſt domus plauſtris circũferentes. Græci autẽ νομάδας Numidas, & paſtores nominãt, a uerbo νομεύω, quod paſturiam exerceo ſignificat. Sunt qui Numidiã dictam uelint ab incolis paſſim uagantibus, qđ nullã haberent certam ſedem. Nã lingua eorũ, incertę ſedes, & uagæ, Numidiæ nuncupant. Seruij Honorati ſententiã ca. 37. retulimus. Scribit Strabo ultimo Geographiæ uolumine, Numidas ante Maſiniſſam regẽ a cõmunibus hominũ moribus exulaſſe. Is enim primus Numidas ciuiles, & agricultores reddidit, & pro latrocinio eos miliciã docuit. Sunt & gentes aliæ conſimilẽ ob cauſam νομάδας appellatæ, ut ſuprã ca. 25. & infra ca. 43. Solinus refert. f ℭ Cirtia.) Per t ſcribendũ, nõ th, ex Appiano. Hãc Ply. & Mela dicunt Sittianorũ coloniã, a Sittio, qui Romę accuſatus, & iudicio intereſſe ueritus, in Africam collecta manu fugerat. De ea urbe ſcribunt Saluſtius, Ply. Mela, Martianus, itẽ cæteri. Strabo circa finem libri

libri ultimi, tradit Cirtam mediterraneã urbem eſſe munitiſsimã, & optime ſtructam, cũ a cæteris, tũ a Mycipſa rege, eamq; tantã effeciſſe, ut decem equitũ milia, & peditũ uiginti milia emitteret. a ℂCullu.) Hęc urbs (ut Hermol. etiã annotauit) Colops a Ptol. dicitur. Plynius, & ſecũ plures, Cullu nominãt. Sunt qui nõ per c ſed per ch ſcribendũ putent. De purpura Ply. ca. 36. noni nat. hiſtoriæ. Ad hũc uero locũ facit, qđ ſcribit Syllius lib. 16. Getulis ne magis fucaret uellus ahenis. b

a Cullu[a] purpurario fuco Tyrijs uelleribus com-
paraia, Omnis hæc regio finibus in Seugitanum
limitem[b] deſinit. Qua parte ſylueſtris eſt, feras
educat, qua iugis ardua, equos[c] alit. Eximio etiã
b marmore[d] prædicatᷓ. Numidici[e] urſi forma cæ-
teris præſtant, rabie[f] dumtaxat, & uillis[g] profun-
dioribus. Nam genitura[h] par eſt quoquo loco
editis. Eam protinus dixero. Coeunt non[i] itidẽ
c quo quadrupedes aliæ, ſed apti amplexibus mu-
tuis, uelut humanis cõiugationibus copulantur.
Deſiderium ueneris hyems ſuſcitat. Secreti[k] ho-

ℂ In Zeugitanũ limen.) Zeugitana regio (inquit Martianus) ea eſt, quæ proprie uocatur Africa. Ply. ca. 4. quinti. A Tuſca (inquit) Zeugitana regio, & q̃ proprie uocatur Africa eſt. c ℂ Eqs alit.) In his locis, ut Stra. refert, incolæ paruis equis utũtur, celeribus tamen, & obtemperantibus adeo, ut ſola uirga gubernẽt. Equi collaria ex ligno habent, aut pilo confecta, e quibus habena dependet. Sũt qui etiã tracti dominũ ſequũtur ut canes. Claudia. in Gildonẽ.

Cætera nudus eques, ſonipes (ignarus habenæ
Virga regit.

Non ignoro hęc Straboñ Mauris tribuere, ſed ob locoꝝ uicinitatem ad equos Numidię referri poſſunt. Syllius li. 16. de Syphace Numidiæ rege. Tum cognita primũ Cornipedũ frena. Et libro primo.

Hic paſsim exultant Numidę gens inſcia freni.

Et Maro quarto Aen. Numidas infrenos dixit. d ℂ Eximio marmore.) De marmore Numidico nobiliſsimo Ply. ca. 6. triceſimiſexti naturalis hiſtoriæ. De eo ſic Statius Sylua quinta primi.

Mæret onyx longe, queriturq; excluſus Ophites,
Sola nitet flauis Nomadum deciſa metallis.

De Numidico marmore intellexit Horatius Ode. 18. ſecundi Carminũ. Non trabes Hymetiæ Pręmunt columnas ultima reciſas Africa. e ℂ Numidici urſi.) Ply. ca. 36. octaui naturalis hiſt. miratur Annalibus notatum eſſe, M. Piſone. M. Meſsala CONS. ad. xiiij. kalen. Octobris. Domitiũ Aenobarbũ Aedilem Curulẽ, urſos Numidicos centũ, & totidẽ uenatores Aethiopas, in circo dediſſe. Miror (inquit) adiectum Numidicos fuiſſe, cũ in Africa urſos non gigni conſtet. Idẽ ſcribit ca. 58. eiuſdem libri, in Africa nec apros, nec ceruos, nec capreas, nec urſos gigni. COntra Plynij ſententiã ſunt Herod. lib. 4. Apud Maxies (inquit) Africæ populos ſerpentes ſunt ſupmodum grandes, ac leones. Elephantes quoq;, & urſi, & aſpides, & aſini cornibus prædıti, & Cynocephali. i. capita canina habentes, & Acephali. i. nõ habentes capita, ſed in pectoribus oculos, ut ab Afris memoratur, nec nõ uiri, fœminæq; agreſtes, & aliæ multæ feræ haud ementitæ, quoꝝ nihil apud paſtorales eſt. Et infra. Ceruus, & aper in Africa nullus eſt. Virg. quinto Aeneidos.

Horridus in iaculis, & pelle Libyſtidis urſæ.

Et libro octauo.

Effultum ſpolijs, & pelle Libyſtidis urſæ.

Et illud Martialis.

Et freno Libyci domantur urſi.

Et Iuue. Satyra quarta.

Profuit ergo nihil miſero, qđ cominus urſos
Figebat Numidas Albana nudus arena
Venator.

Plynij ſententia uidetur uerior, qđ urſi ſuapte natura locis frigidioribus generentur. Et ut Solinus ait. Deſyderium ueneris urſis hyems ſuſcitat. Africa autem (ut nomen indicat) ſine frigore, & hyeme eſt. Hinc Syllius lib. primo.

Aeolijs candens Auſtris, & lampade Phœbi
Aeſtifero Libyæ torquetur ſubdita cancro.

f ℂ Villis profundioribus.) Natura urſi omnes hirſuti ſunt, ac uillis aſperis. Vnde prouerbio dici cęptũ. Vrſis aſperior, piloſiorq;. De homine, qui ſit prę cæteris piloſior, hirſutiorq;, ſicq; tractatu aſperior. Vtitur eo obſcęni carminis quiſquis is fuerit author. g ℂ Rabie.) Ex Vrſi rabie apud Martialem in ſexto adagium ſumptum crediderim. Ne naſum uiui temptaueris urſi. In hominem furentem, & bile cõcitum dici ſolitum. h ℂ Genitura.) Generandi modus. i ℂ Coeunt non itidem.) Plynius ca. 36. octaui. Eorum coitus (inquit) hyemis initio; nec uulgare quadrupedum more, ſed ambobus cubantibus, complexiſq;. Ariſtoteles capite triceſimo ſexto Naturæ animalium. Vrſi coeunt (inquit) non ſuperuenientes, ſed humi ſtrati. k ℂ Secreti honore.) Plynius lib. & cap. eiſdem. Deinde receſſus in ſpecus ſeparatim, in quibus pariunt triceſimo die,

nore reuerant mares grauidas, & in ijſdem licet a
foueis, partitis tamen per ſcrobes ſecubationib⁹
diuiduntur. Lucinæ illis [a] properatius tẽpus eſt.
Quippe uterũ triceſimus dies liberat. Vnde eue
nit, ut pręcipitata fœcũditas, informes creet par- b
tus. Carnes pauxillulas [b] edunt, quibus color cã-
didus, oculi nulli, & deſeſtina immaturitate tan-
tum rudis ſanies exceptis unguium liniamentis.
Has lambendo [c] ſenſim figurant, & interdũ ad c
pectora eas fouent, ut aſsiduo incubatu calfactæ
animalem trahant ſpiritũ. Interea cibus [d] nullus.
Sane diebus primis [e] quatuordecim matres in
ſomnum ita [f] concidunt, ut nec uulneribus exci- d
tari queant. Enixæ quaternis [g] latent menſibus.
Mox egreſsæ in diẽ liberũ tantã patiunt̃ inſolen-
tiã lucis, ut putes obſitas cæcitate. Inualidum ur-

a ℭ Lucinæ illis ꝑperatius tẽpus eſt.) Ariſtoteles eodẽ capite. Fert uterum urſa dies triginta. Parit tum unum, tũ etiã duos, ſed cum plurimũ quinq;. b ℭ Carnes pauxillulas edunt.) Plynius ibidẽ. Hi ſũt candida, informisq; caro, paulo muribus maior. Sine oculis, ſine pilo, ungues tantũ promineñt. Ariſto. cap. iam dicto. Fœtum (inquit) minimũ pro ſui corporis magnitudine edit. Quippe quę minorẽ cato, maiorẽ mure parere ſoleat. Nudũ item & cęcũ, & cruribus propemodũ, membrisq; alijs indiſcretum, & rudem. c ℭ Lambendo.) Ply. Carnem hanc lambendo paulatim figurãt. Scribunt nõ nulli, Vrſus ideo dictus, quod ore ſuo formet fœtus, quaſi orſus. Vnde illud eſt.

Sic format lĩgua fœtum cũ ꝓtulit urſa.

Id autem ex partus immaturitate accidere certum eſt, qđ triginta dierũ ſpacium tantæ moli corporis, exiguũ tempus ſit. Hanc informem urſæ generationem canit Ouidius. 15. Metamorphoſeos.

Ne catulus partu, quem reddidit urſa recenti
Sed male uiua caro eſt lambendo mater in artus
Figit, & in formam quantũ cupit ipſa reducit.

Virgilium poetam dicere ſolitum ferunt parere ſe uerſus, more, atq; ritu urſino. Namq; ut illa beſtia fœtum edere ineffigiatum, informẽq;, lambendoq; id poſtea, quod ediđiſset, conformaret, & fingeret. Perinde ingenij quoq; ſui partus recentes nudi eſse facie, & imꝑfecta. Sed deinceps tractando, colendoq; reddere ijs ſe oris, & uultus liniamenta. Hæc ex ca. 10. decimiſeptimi Noctiũ Atticarum aſcripſimus. d ℭ Interea cibus nullus.) Vel qđ eo tempore priorum pedum ſuctu uiuant, uel quod cibi uicem ſuppleat humor nimius. Plynius ibidem. Cibi tunc nulla argumenta, nec niſi humoris minimũ in aluo inueniri. Sanguinis exiguas circa corda tãtum guttas, reliquoq; corpore nihil ineſse. e ℭ Diebus primis quatuordecim.) Primis diebus bis ſeptenis (inquit Ply.) tam graui ſomno premuntur, ut ne uulneribus quidẽ excitari queant. f ℭ In ſomnũ ita concidunt.) Id Alcmęon accidere exiſtimat, qđ tunc ſanguis omnis in uenas confluat. Quod ex eo conſtare dicit, quoniã per id tẽpus ſanguis exiguas circa corda tantũ guttas reperiri uenatores aſseuerẽt. Empedocles ſomnũ ſanguinarij caloris refrigerationẽ eſse, quæ quidem ſi modice tẽperata ſit, ſeq; ſomnũ, ſin immodica ſit mortem. Diogenes, ſi penitus ſanguis diffuſus uenas corporis impleerit, inteſtinũq; earũ aerem ad pectus, ſubditumq; illi uentrẽ propulerit, tũ deniq; ſomnũ fieri, ex quo ꝓcordia cõcaleſcere. Qđ ſi omnis funditus aer ex uenis eruperit, mortem exiſtere. Plato, & Stoici ſomnũ fieri ſenſilis quidẽ ſpiritus remiſsione, & tanq̃ laxatione queadmodũ & ſuper terrã conſidente flatu, eodẽ uero ſe recipiente ad ſuperciliorum interſtitium, id eſt animæ principatum. At uero cũ omnifaria ſit ſpiritus ſenſilis remiſsio, tũ demũ conſequi mortem. Ex Plutarcho hęc. Sunt qui ex nimio humore tam diutinũ Vrſis ſomnum opinentur accidere. Somnum enim maxime ex humore non naturali contingere philoſophi autumant. g ℭ Enixæ quaternis menſibus latent.) Plynius. Nec quicquã rarius homines, q̃ parientẽ uidere urſam. Ideo mares quadragenis diebus latent, fęminæ quaternis menſibus &c. Ariſtoteles cap. 17. octaui Naturæ animaliũ. Conduntur (inquit) & urſi, ſed propter frigus, an alia de cauſa ambigitur. Pingueſcunt urſi per id tempus tum mares, tum fœminæ uehementer, ut mouere ſeſe facile nequeant. Parit etiam fœmina eo tempore, & tam diu latet, quoad tempus ſit, ut ſuos catulos in apertum producat, quod uerno tempore, menſe a bruma tertio facit. Sed quod minimum dies circiter quadraginta latet, ex quibus bis ſeptem ita ſopitur, ut ſe nihilo moueat. Reliquis poſtea pluribus latet quidem, ſed mouetur, & ſurgit. Fœtu grauida urſa, uel a nemine, uel a paucíſsimis capta eſt. Tempore ſui latibuli, hoc animal nihil edere certum eſt. Quippe, quod neque exeat, & captum, uentre, inteſtino inani uideatur. Hactenus Ariſtoteles Philoſophorum princeps. Id ipſum qđẽ non ſine cauſa a natura excogita-

tum eſt, ne ſcilicet huius feræ uires in perniciem cęterorũ, ſi nimis eſsent ualidæ, uerti poſsent. Scribit Philoſtratus ſecundo uitæ Apollonij libro. Vrſum feritate cæteras belluas ſuperare. Sunt e diuerſo, quibus ſit ualidiſsimũ caput, ut de Pſitaco cap. 65. Solinus refert. a ℂ Inualidum urſis caput.) Plynius Inualidiſsimũ urſo caput, quod leoni fortiſsimũ. Ideo urgente ui præcipitaturi ſe ex aliqua rupe manibus, eo operto iaciuntur, ac ſæpe in arena colaphis inflictis exanimanť. b ℂ Cũ guſtauere Mandragorę mala.) Sumpſit hæc Solinus ex ca. 27. octaui Plynij. Vrſi (inquit) cum Mandragorę mala deguſtauere, formicas lambunt. Et cap. 6. uiceſiminoni eiuſdem operis. Vtuntur & per ſe ouis Formicarũ. Namq; & huic animali eſt medicina, Conſtatq; urſos ægros hoc cibo ſanari. Ariſt. ca. 5. octaui Naturæ animaliũ. Vrſus (inquit) animal omniuorũ eſt. Quippe qui & fructus arboris, quas cõſcendũt corpore lubrico ędat, & legumina, & apes perfringẽs aluεos, & cancros, & formicas. Carne etiam ueſcitur. Eadẽ ſcribit Plynius ca. 73. lib. decimi. c ℂ Siquando tauros.) Idẽ Ply. ca. 36. octaui. Tauros (inquit) ex ore, cornibusq; eorũ pedib⁹ omnibus ſuſpenſi pondere fatigant. Ariſtot. ca. 5. octaui Naturæ animalium. Vrſus (inqt) uiribus ſuis confidens, inuadit non ſolũ ceruos, ſed etiã ſues feros, ſi clam, repenteq; potuerit agere. Taurũ aperto Marte aggreditur conſerta iam pugna, ſternit ſe reſupinũ, dumq; taurus ferire conatur, ipe ſuis bracchijs amplectitur cornua, ore morſus armis defigit, proſternitq; aduerſariũ. d ℂ Meſsala. Ply. ca. 36. octaui, utrũq; cõſulẽ nominat. Annalibus (inqt) notatum eſt. M. Piſone. M. Meſſala CONS. ad. xiiij. kalen. Octobris. Domitium Aenobarbũ Aedilem Corulem &c. Vnde ſcriptoris uitio accidiſse uidetur, ut alterius cõſulis fuerit nomen obmiſsum. e ℂ Numidicos urſos.) Id falſũ exiſtimat Caius Plynius, cuius ſententiã ante retulimus. f ℂ In circo Romano.) De Circo ex Varrone quarto de lingua latina, & alijs plura cõgeſsit Io. Tortelius in libro quem Orthographiã inſcripſit. Vide Ply. ca. 15. triceſimiſexti naturalis hiſtoriæ. Mira eſt in multis huius animalis uerſutia. Quoties enim ſe præpinguem ſenſerit, latebras quærit, ubi tam diu latitat cibo abſtinẽs, donec pinguedo, qua corpus inabile reddebatur, reſoluatur omnino. Rurſus ſiquando ſpecus latendi cauſa petierit, nõ pedibus, ſed reſupina ſeipſam trudens locũ ingreditur, ne a uenatoribus eius ueſtigia deprehendantur. Scribit Herod. in Euterpæ Aegyptiorũ fuiſse morem, urſos, qui ſacri ſunt, eo loco ſepelire, ubi iacentes inueniuntur, quos loco numinis, ut multa alia, uenerantur.

a ſis[a] caput. Vis maxima in bracchijs, & in lumbis,
unde interdum poſticis pedibus inſiſtũt. Inſidiantur aluearibus apũ, maxime fauos appetunt,
nec auidius aliud q̃ mella captant. Cũ guſtauere
b Mandragoræ[b] mala moriunť. Sed eunt obuiã,
ne malũ in perniciem cõualeſcat, & formicas uorant ad recuperandã ſanitatem. Siquando tauros[c] adoriuntur, ſciunt quibus potiſsimũ parti-
c bus immorentur. Nec aliud q̃ cornua, aut nares petunt. Cornua ut pondere defatigent, nares ut acrior dolor ſit ĩ loco teneriore. M. Meſsãla[d] cõſule, Luci⁹ Domitius Aenobarbus curulis ædi-
d lis urſos Numidicos[e] centũ, & totidem Aethiopas uenatores in circo Romano[f] edidit. Idq; ſpectaculum inter memorabiles titulos annotatur.

DE AFRICA. DE LEONIBVS. DE HYAEna. De uarijs ſerpentum differentijs. De gẽmis, deq; monſtroſis animalium generibus, ac alijs in ea regione memoratu digniſsimis.

CAP. XL.

e OMnis Africa a Zeugitano pede incipit, a pmõtorio Apollĩs Sardinię cõtrouerſa,

OMNIS AFRICA.) Quemadmodũ in Aſia tertia orbis parte, regio eſt, quæ minor, uel proprie Aſia dicitur, ſic & in Africa, altera orbis portione, minor, uel proprie Africa nuncupatur. Hæc alio nomine (ut Ply. & Martiãus tradũt) Zeugitana regio nominať. Põp. Mela li. 1. ſcribit regionẽ, q̃ ſequitur a promontorio Metagonio ad aras Philęnorum proprie nomẽ Africæ uſurpare. Plynius tradit Numidiam a Mauritania Ampſaga flumine dirimi, Tuſca a minore Africa. Idem Plynius capite quarto quinti. Eam partem, quam Africam appellamus, in duas prouincias dicit eſse diuiſam, Veterem ſcilicet & Nouam diſcretas foſsa. Ptolemæus non facit Numidiam unam ex Africis prouincijs,

promontorio Mercurij [a] procedens in frontem Sicanã. Proinde extenta in duas prominentias, quarum altera promontoriũ Candidũ dicit̃, alteram, quæ eſt in Cyrenaica regione Phicuntem uocant. [b] Ea per ſinũ Creticum oppoſita Cretæ inſulæ, contra Tænarõ Laconicæ excurrit arenis. Catabathmos Aegypto inſinuata, cui ꝓxima Cyrenenſis extendit̃ inter duas [c] Syrtes, quas inacceſsas undoſum, ac reciprocũ mare efficit. Cuius ſali defectus, uel incrementa haud promptũ eſt deprehẽdere, ita incertis motibus nũc in breuia reſcinditur dorſuoſa, nunc æſtibus inundatur inqetis. Varro author eſt, ꝑflabilẽ ibi terrã uentis penetrãtibus ſubitã uim ſpiritus citiſsimi, aut reuomere maria, aut reſorbere. Omnis hæc plaga ab Aethiopia, & terminis Aſiæ [d] nigri flumine, qui Nilum parit, ab Hiſpania freto ſcinditur. Latere quo ad meridiẽ uergit, fontium [e] in-

sed eam ſub Africa minore cõplectitur. Africæ (inquit) latus occidentale terminatur Mauritania Cæ- ſarienſi iuxta expoſitam lineam Ampſagæ fluuij, qđ ſecunda Africæ tabula clare monſtrat. Secun- dũ hanc igit̃ Ptol. partitionẽ, Africa ab Ampſaga flumine initium ſumit. Non diſsimilia ex ultimo Strabonis uolumine diligens lector reperiet. Aſcripſi hęc ne quis exiſtimet Plyniũ cõniuere, cũ inquit. Ad hunc finẽ Africa a fluuio Ampſaga populos.25.habet, qui Romano parent imperio. Fit enim plerumq; a nobiliori denominatio. Totã regionẽ (inquit Stra.) Carthaginenſibus ſubditam, Romani prouinciã effecere, atq; Maſiniſsam ei præfecerunt, & Micipſę poſteros. Poteſt eñi quiſpiam prouinciæ alicui eſſe ſubiectus, licet ſub terminis prouinciæ illius nõ contineat̃. Plynij uerba, quæ hoc loco imitatur Solinus ex cap.4. qnti ſunt hæc. A Tuſca Zeugitana regio, & quæ proprie uocatur Africa eſt. Tria promontoria, Candidũ, mox Apollinis aduerſũ Sardiniæ, Mercurij aduerſum Siciliæ in altũ procurrentia duos efficiunt ſinus, Hipponenſem proximũ ab oppido, qđ Hipponẽ dilutum uocant, Dyarrhitũ a Græcis dictum propter aquarũ irrigua. Nõ uideo Solinũ ſtatuiſse Candidũ promontoriũ uerſus ortus, nec eum a Plynio, & Pomponio diſcrepare, Quãuis promontoria hęc tria, nõ eo ordine, quo Plynius, & Põp. nominet. a ℭ Apollinis, & Mercurij promontoriũ.) Nomen inditum ijs, qđ in eis Apollo, & Mercurius colerentur. Strabo ea Apolloniũ, & Hermean nuncupat ἑρμείας enim Græce Mercurius dicitur, & ἑρμέας, uel ἑρμαῖος Mercurialis. b ℭ Phicuntem uocant.) Ex Plynio & hæc ca.5. Mox.ccl.mil. promontoriũ Phicus per Creticũ mare excurrit, diſtans.cccl.mil.paſs. A Tænaro Laconicæ promõtorio. A Creta uero ipſa.cxxv.mil. DE Tænaro promõtorio ſupra.ca.12. c ℭ Inter duas Syrtes.) De Syrtibus diximus in Cõmentariolo Dionyſij, ſuper illud. Hanc minor inſequitur Syrtis. Syrtibus autẽ ab effectu nomen inditũ, qđ ita fluctibus earum trahatur aqua, ut non facile noſci poſsit, cui elemento ea pars pelago, an ne terræ potius aſcribi debeat. Hinc Lucanus in nono.

Syrtes uel primã mundo natura figuram
Quom daret in dubio terræ, pelagiq; reliquit,
Nam neq; ſubſedit penitus, quo ſtagna profundi
Acciperet, nec ſe defendit ab æquore tellus,
Ambigua ſed lege loci iacet inuia ſedes
Aequore fracta uadis, abruptaq; terra profundo,
Et poſt multa ſonant proiecti littora fluctus &c.

Græci enim σύρειν trahere dicunt. Ply.ca.100. ſecundi hanc Syrtium fluctuationẽ accidere tradit, propter diſpares ſyderũ exortus, tẽpore, nõ natura diſcordes. Alij uentis, plures utriſq;, huius rei effectum tribuũt, quod ea loca ſint maxime uentis expoſita. Lege Strabonẽ circa finẽ operis, & Solinũ infra hoc eodẽ capite. Ex Syrtium natura, & nauigandi illac difficultate prouerbiali figura a Lucano nono Pharſaliæ dictum eſt. Syrtes audax ſperat ſibi cedere uirtus. In rem arduã, & factu difficillimã dici conuenit. RVrſus cum ingens periculũ euaſerimus, conſimili figura dicimus. Traiectæ Syrtes. Vtitur hac Propertius li. tertio. d ℭ Nigri flumine.) Ply. cap. octauo quinti. Nigri fluuio eadem natura, quæ Nilo. Calamum, & papyrũ, & eaſdem gignit animantes, iiſdẽq; tẽporibus augeſcit. Similia ſcribit ca.9. eiuſdẽ quinti, & ca.21. octaui. Itẽ Martianus li.6. Et Solin⁹ ipſe c.43. infra. e ℭ Fontiũ inops.) Similia ſcribit Ply.c.16. li.8. Africa hęc (inqt) maxiẽ ſpectat inopia aquarũ, ad paucos amnes congregantibus ſe feris. Ideo multiformes ibi animaliũ partus &c.

a ops eſt, & infamis ſiti. Altrinſecus qua ſeptemtri
onem patitur, aquario [a] larga. In agro [b] Byzacęno
qui patet ducẽtis paſſuum uel amplius milibus,
glebis ita pręplnguis, ut iacta ibi ſemina cũ incre
b mento centeſimæ frugis renaſcantur. Externos
in [c] ea plurimos conueniſſe argumẽto de locis,
& urbibus dabimus. Borion [d] promontoriũ, qđ
Aquilone cędit, Græci aduenę ſic uocauerũt. Hip
c ponẽ Regiũ [e] poſtea dictum. Itẽ Hipponẽ alterũ
de interfluẽti freto Diarrhyton nuncupatũ, nobi
liſſima oppida equites Gręci cõdiderũt. Clypeã [f]
ciuitatẽ Siculi extruũt, & Aſpida primũ noĩant.
d Veneriã etiã in q̃ Veneris Erycinę [g] religiões trã
ſtulerũt. Achei Tripolin lĩgua ſua ſignãt de triũ
urbiũ [h] nũero, Taphrę, Abrotoni, leptis Magnę,

Lucanus in nono. In tota Libyes fons unus arena Ille fuit. Et infra. Vadimus in campos ſteriles, exuſtaq; mundi Qua nimius Titan, & raræ in fontibus undę. Et poſt. 55. Sed & hęc non fontibus ullis Soluit &c. Cauſam tradit Seneca nõ multũ poſt principiũ tertij Naturaliũ quęſtionũ. a ℭ Aquarũ larga.) Ply. ca. 1. quinti. Eundẽ (inquit) opacũ, nemoroſumq;, & ſcatebris fontiũ riguũ, qua ſpectat Africam, & cętera. b ℭ In agro Byzacęno.) Nõ cõueniunt ſcriptores in nomine, aut regionis huius, aut incolarũ. Strabo eã Bizacium, unde Byzacęnus. Ptolemęus Byzacitin. Stephanus Byſsacitas, & Byſsacęnos populos eos dicit. Herodotus, & Herodianus Gyzantas, Polybius Byſsatida. De eius mira fertilitate Plynius ca. 4. quinti. Libyphœnices (inquit) uocantur, qui Byzantiũ incolunt. Ita appellatur regio. ccl. mil. paſs. per circuitum, fertilitatis eximię, cũ centeſimo fruge agricolis fœnus reddente terra. Et ca. 5. decimiſeptimi. In Africæ (inquit) Byzantio illũ centena & quinquagena fruge fertilẽ campũ. Item ca. 10. decimioctaui. Vtpote (inquit) cũ e medio ſi ſit aptum ſolũ, quale in Byzantio Africæ cãpo centeni quinquageni modij reddantur. Etiã ſi Solinus, Martianus, & Plynius in quinto centeſimam tantum dicant. Cęlius ca. 20. ſexti Antiquarũ lectionũ plura docte, & elegãter cõgerit, explicãs, quæ ſint cauſæ fertilitatis tũ corporum, tum animorum. Herodotus in quarto miræ fertilitatis Cynipem terrã eſſe dicit, nec alteram præter hanc. c ℭ Externos.) Ex uarijs locorũ nominibus oſtendit in Africã plures externas cõmigraſſe gentes, præſertim Græcos. Pœnorũ regionẽ (inquit Herod. in Melpomene) quatuor nationes incolũt, quarum duę ſunt indigenę, totidẽ non indigenæ. Indigenæ quidẽ Pœni, atq; Aethiopes, quorũ alteri ad Aquilonẽ Africæ, alteri ad Auſtrũ incolunt. Aduenæ uero Phœnices, & Græci. Tãta eſt Libyæ fertilitas, ut in prouerbium abierit, Libycæ meſſes, pro ingenti frugũ copia. Hora. primo Carminũ, & Seneca in Thyeſte. Lucanus in tertio. Effuſis magnum Libye tulit imbribus annum. d ℭ Borion.) Gręci βόρειον Aquilonarẽ dicũt. Sic dictũ (inquit Solinus) qđ Aquilone cędatur. e ℭ Hipponẽ regiũ.) Hippona ſtabuli dea uocatur, ab Apuleio tertio de Aſino. Ab hac ergo dea Hippones dicti uidentur, qđ ibi dea hæc maxime coleretur. Regius, qđ in eo reges plerumq; morarentur. Syllius in tertio. Et uaga, & antiquis dilectus regibus Hippo. Διαῤῥέω præterea apud Græcos, irrigo ſignificat. Vnde Διαῤῥυτὸν, Vaſto. Vnde uetuſta Plynij exẽplaria ſic habent. Qđ Hipponẽ dirutũ uocanr, quaſi uaſtatum, deſtructũ, & ut ait Plynius dirutũ. Vide Hermol. ca. 4. quinti Plynij. Solinus dictos uult, qđ equites Gręci condiderint. Quid ſi ab equis optime illic prouenientibus nomẽ habeãt? f ℭ Clypeã Aſpida primũ nominant.) Hęc urbs clypei formã habuiſſe dicitur. Græcis etenim ἀσπὶς ſcutũ dicitur. Syllius libro tertio. In clypei ſpeciem curuatis turribus Aſpis. g ℭ Veneris Erycinæ.) De Venere Erycina Maro quinto Aeneidos Tunc uicina aſtris, Erycino in uertice &c. Et Naſo ſecundo Remedij. Eſt prope Collinã &c. Idem. 4. Faſtorũ. Templa frequentari Collinæ &c. h ℭ De trium urbiũ nũero.) Has urbes tres alij alijs nominibus uocauere. Exemplaria tam ſcripta, q̃ impreſſa plerumq; Oeæ, Sabratæ, & Leptis Magnę retinent, id quod Syllij uerſus, quos mox ſubſcribã, ſignificare uidẽtur. Cũ ueteri Solini lectione concordat Iſidorus ca. 5. uoluminis quartidecimi. Quãuis pro Oea Ocea, pro Tabrata Tabarce, uel Sabreta, ſcriptoris, non authoris uitio, corrupte legatur. Hermolaus autem Barbarus ca. 4. quinti Plynij, legit Taphræ, Abrotoni, Leptis Magnę. Vadianus hunc Solini locũ ſic legendũ cenſet. Oeę, Taphrę, Leptis Magnæ, atq; quoſdã Abrotanũ annumeraſſe, ſed falſo. Nos autem Hermolai ipſius uiri undecunq; doctiſſimi cẽſurã ſecuti, repoſuimus. Taphrę, Abrotoni, Leptis Magnæ. Arbitrati tutius cũ eo errare, q̃ cum eo inferioribus uerum dicere. Non ignoro eſſe in Africa urbem, quæ Oea dicta eſt, per œ diphthongum, quoniã per æ Colchica urbs eſt, ex qua Circen Aeæam cognominant. Vnde Propertius Tuſculũ Aeæum dixit, a Thelegono Vlyſſis, & Circes filio ſtructum. Et lib. tertio

Aeæam puellā pro Circe dixit. Et thalamū Aeææ lentia fugisse puellæ. De his locis lege Ply. ca. 4. lib. quīti.
Syllius lib. 3. sic de ijs urbibus. Sabrata tum Tyriū uulgus, Sarranaq; Leptis, Oeaq; Trinacrios Afris
permixta colonis. a ℭ Philęnis fratribus.) Inter Carthaginenses, & Cyrenenses de agroꝝ terminis
est ingens quondā orta discordia. Sed ut ea lis aliquando finē caperet, concordi uoto utrisq; placuit,
ut eodem tēpore iuuenes ultro, citroq; mitterentur. Isq; locus, in quem, qui missi fuerant/cōuenissēt,
finis ambobꝰ populis haberet.
Cum aūt Philæni fratres, qui a
Carthaginēsibus missi erant
anticipato/astu/ tpe/ plurimū
Cyrenensis agri cursu occupassent,
& Cyrenēses iuuenes multum, diuq; conquæsti essēt, ad
extremū sic inter eos conuenit,
ut si Carthaginenses iuuenes,
eo sese loco uiuos obrui paterētur,
futurū, ut is finis ratus haberetur
in posterum. Ea conditione
accepta, Philęni fratres,
uitæ suæ patriam præferentes,
seipsos/ijs terris operiēdos/tradiderunt.
Hinc factū est, ut eo
loco Carthaginenses, Philęnis
fratribus aras dicarint, quæ a

Philænis fratribus[a] a laudis cupidine[b] graium uocamen datum. Adrymeto, atq; Carthagini au thor est a Tyro populus.[c] Sed quæ super Carthagine ueraces libri prodiderūt, hoc loco reddam. Vrbem istam, ut Cato in oratione Senatoria[d] autumat, cum rex Lapon[e] rerū in Libya potiretur, Elissa[f] mulier extruxit[g] domo Phœnix, & Carthadā dixit, quod Phœnicū ore exprimit ciuitatem nouā. Mox sermone uerso in uerbum Punicū, & hæc Elissa, & illa Carthago dicta est. Quæ post annos[h] septingētos triginta septē

sepultis fratribus, Philęnę sunt ab incolis nuncupatæ. Meminerunt Val. Max. tit. 6. lib. quinti. Salustius
in Iugurthino. Strabo lib. ultimo. Pomp. Mela lib. primo. Ply. ca. 4. lib. 5. b ℭ A laudis cupiditate.)
φίλος amicus, αἶνος laus, & φιλεῖν amo. Inde φιλαινία amor laudis. Facunda facit (inquit Naso) pe-
ctora laudis amor. c ℭ A Tyro populus.) In hoc nulla est scriptoꝝ diuersitas. d ℭ In oratiōe Se-
natoria.) Hæc iniuria temporis cum multis Catonis scriptis intercidit. e ℭ Rex Lapon.) Id fortas-
sis apud Catonē scriptum fuerat, sed alij dicunt Carthaginē a Didone conditā, eo tēpore, quo Hiar-
bas rerum in Libya potiebatur. Non lego aliquē Laponem inter Libyæ reges annumeratū. Placet igi-
tur, ut Hiarbas pro Lapon hoc loco reponatur, etiam si in omnibus Solini codicibus Lapon scri-
ptum sit. Esse potuit, ut Hiarbas alio quoq; nomine Lapon diceretur. f ℭ Elissa.) Fuit hoc pro-
priū Didonis nomē, nā Dido ab effectu dicta est, qđ uiroꝝ opus exercuerit. Dido enim uirago inter-
pretatur. g ℭ Mulier extruxit.) De Carthaginis Africæ conditoribus plurimū uariant scriptorum
sententiæ. Philistus (ut refert Eusebius) scribit Azaro, & Carthagine Tyrijs circa annū mūdi. 3980. hoc
est annis ferme. 470. ante Romā Carthaginē fuisse conditā a Xoro, & Carchedone Phœnicibus, annis
quinquaginta ante Ilij captiuitatē. Romani, & Carthaginenses ipsi, tradunt eā a Didone e Tyro profe-
cta, fuisse constructā, annis. 72. ante, q̄ Romā. Virgilius, Ouidius, & Syllius poetæ, eo tēpore a Dido-
ne conditā, quo Aeneas capto Ilio mox in Africam nauigauit. h ℭ Post annos septingentos trigin-
ta septem.) Liuius lib. 51. & Eutropius, & Orosius lib. 4. dicunt Carthaginem anno. 700. postq̄ condita
erat fuisse deletā. Nec horum, nec Solini numerum reddit exacta annoꝝ computatio. Si enim Cartha-
go, Iustini authoritate, condita est. 72. annis ante Romā. Deleta autem anno. 606. urbis conditę, ut om-
nes fere consentiunt, consequens est, ut anno. 678. Carthago deleta fuerit postq̄ fuerit constituta. Quod
si ex Appiani relata sententia, annis. 50. ante captum Ilium fuerit Carthago condita, palam erit, eius
excidium fuisse post annos. 1089. q̄ fuerat primū exędificata. Si autem uera fuerit altera Eusebij com-
putatio, qua refert quorundā fuisse opinionē, esse Carthaginē conditā annis. 143. post captum Ilium,
erunt a conditione Carthaginis ad eius excidiū, anni. 896. Ex poetarum autem computatione, anni re-
periuntur. 1039. Tot enim sunt anni medij inter Ilij captiuitatem, &. 606. annum urbis conditæ. Hæc di-
uersitas accidit ex eo, qđ non omnino constet, qñ fuerit Carthago primū cōdita. Carthaginis situm,
magnitudinē, ac potentiā ijs uerbis lib. ultimo Strabo explicat. Carthago (inquit) in peninsula quadā
iacet, quę ambitum habet stadioꝝ. ccc. & lx. muro cinctum. lx. stadioꝝ longitudinē iugum occupat,
quod a mari in mare descendit. Et infra. Adeo fortunata fuit hæc Phœnicum colonia, ut Carthaginē-
ses ea quæ in Iberia est, etiā usq; ad Herculis columnas, ut adhuc optimā Europæ partem, & in conti-
nenti cōplura loca, & adiacentes insulas habebant. At Libyam profecto omnē adepti sunt, quæ qui-
dem nō pastoraliter habitari poterat. His opibus urbem Romā imperij ęmularunt/compararunt &c.
Scribit Diod. Siculus lib. 6. in Iberia nobilissima metalla a Carthaginensibus fuisse reperta, eo tempo-
re, quo ijdem Carthaginenses Iberiæ dominabantur, hancq; fuisse causam, ut eoꝝ postmodū excre-
scerent uires, precio enim optimi militum conductis, plura gesserunt aduersus hostes bella. Neq; do-

meſtico, neq; ſocioꝝ milite Romanos, Siculoſq;, ac Libyos in maxima deduxerunt pericula, cū omnes diuitijs ob auri, argentiq; copiā ſuperarent, perſpicaces ſane(ut uidētur priſcis temporibus)extitere ad quęſtum Phęnices, Itali nullis alijs ceſsere. a ℭ A.C.Graccho.)Strabo circa finē ſuæ Geographiæ inſtaurationē Carthaginis Diuo Cæſari aſcribit. Cum uero(inquit)diu Carthago deſerta permanſiſset, eodem fere tēpore, quo & Corynthus rurſum a Diuo Cæſare per id fere tempus inſtaurata

a excidítur, q̄ fuerat extructa. Deinde a C. [a] Graccho colonis Italicis data, & Iunonia ab eo dicta, aliquantiſper ignobilis humili, & languido ſtatu. Demum in claritatem ſecundæ Carthaginis
b interiectis centū & duobus annis. M. Antonio, P. Dolobella conſulibus, enituit, alterum poſt urbem Romā terrarum decus. Verum, ut ad Africam redeamus, ipſa ſuo cingitur [b] angulo. In-
c ternā eius plurimæ quidem [c] beſtiæ, ſed principaliter Leones tenent. Qui(ut Ariſtoteles perhibet) ſoli ex eo genere, quod dentatum uocant, uident protinus atq; naſcuntur. Quorū trifariā
d genus [d] ſcinditur. Nam breuiores, & iubis criſpi plerumq; ignaui ſunt, & imbelles. Lōgiores, & coma ſimplici, acres magis, ac potentes. At hi, q̄s creant Pardi, in plebe remanēt iubarum inopes.
e Pariter omnes parcunt a ſagina, [f] primū qd' alternis diebus potum, alternis cibum capiunt. Ac frequenter ſi concoctio non eſt inſecuta, ſolitæ cibationi ſuperponūt diem. Tū qd' carnes iuſto
f amplius deuoratas cum grauātur inſertis in ora unguibus ſpōte protrahunt. Sane & cum fugi-

eſt miſsis colonis, quicunq; uellent, & ex militibus non nullis, & nunc quoq; bene habitatur. Eutropius ca.5. quarti ſic inq. Lucio Cęcilio Metello, & Tito Quinto Flaminio CONS. Carthago in Africa iuſsu Senatus, reparata eſt, quæ nunc manet annis duobus & uiginti reuolutis, poſtq̄ a Scipiōe fuerat euerſa. Deducti ſunt ciues Romani, hucuſq; Eutropius. Oroſius ca. 12. ſic loquitur. Anno(inquit) ab urbe condita 637. Lucio Cæcilio Metello, & Quintō Tito Flaminio CONS. Carthago in Africa reſtitui iuſſa uiceſimo & ſecūdo anno, q̄ fuerat euerſa, deductis ciuiū Romanorum familijs, quæ eam incolerent. Reſtituta, & repleta eſt magno ante prodigio præcedente &c. Sed fieri potuit, ut pluries a diuerſis, & alijs temporibus fuerit reſtituta Carthago. Credibile enim eſt, nec ab uno, nec eodem tempore tantā urbē potuiſse reſtitui. b ℭ Ipſa ſuo cingitur angulo.) Sunt codices in quibus deſit hæc clauſula. c ℭ Plurimæ beſtiæ.) Id maxime contingit propter Africæ ſolitudines, qd' homines ibi propter aeris intemperiē, morari non facile poſsint. Quæ beſtiæ in Libya reperiātur, docet Herodotus libro quarto. Ex hac beſtiarum Libycarum diuerſitate ortum Adagium. Semper aliquid noui Africam afferre. Ariſtoteles capite 28. octaui naturæ animalium, & ca. 5. ſecundi de generatione animalium, repetitum a Plynio cap. 16. octaui naturalis hiſtoriæ. d ℭ Leones.) Nomen ex Græcis ſumptum, Quibus λέων dicitur. Leo Græce(ut quidam uolunt) rex interpretatur, quod ſit beſtiarum omniū princeps, & rex. Sunt, qui deducāt nomen a uerbo λάω, quod uideo ſignificat, quoniam id animal ſlet uiſu omniū acutiſsimi, quod uel nunq̄ dormiat, uel quod non niſi apertis oculis ſoporem admittat. e ℭ Quorum trifariā genus ſcinditur.) Plynij uerba ſunt ex capite 16. octaui naturalis hiſtoriæ. Leonum(inquit) duo genera, compactile, & breue criſpioribus iubis. Hos pauidiores eſse, q̄ longo, ſimpliciq; uillo; eos contēptores uulnerum. Eadem prius tradidit Ariſtoteles capite 44. noni naturæ animalium. Leonum(inquit) duo ſūt genera, alterum breuibus, criſpioreq; pilo, qd' ignauius eſt. Alterū longius, piloq; probiore, qd' generoſius eſt. Quod uero Solinus dicit trifariā genus ſcindi, enumerat etiā id genus, qd' Pardi generauere, cuius(ut inquit Plynius) nec colla, nec armos iubę ueſtiunt, de quo genere ca. 27. ſatis diximus. f ℭ A ſagina.) Plynius eodem capite. Raros in potu(inquit) ueſci alternis diebus. A ſaturitate interim triduo cibis carere. Quæ poſsint in mandendo ſolida deuorare, nec capiente aluo coniectis in fauces unguibus extrahere, ut ſi fugiendum ſit, non in ſatietatem abeant. Ariſtoteles capite quinto octaui Naturæ animaliū. Leo(inquit) ueſcitur quidem carne ritu cæteroꝝ ſylueſtriū ſerratoꝝ. Sed cibo incōtinenter admodū utitur, multaq; deuorat ſolida ſine ullo diſsectu, mox nihil triduo, aut certo biduo edit. Ferre enim inediam poteſt, ut qui iam ad multam ſatietatem repletus eſt.

endum eſt, in ſatietate idem faciunt. Senectã de-[a] fectio [a] probat dentium, Nam clementiæ indicia multa ſunt. Proſtratis parcunt. [b] In uiros potius q̃ in fœminas ſæuiũt. Infantes nõ niſi in magna fame perimũt. Nec a miſericordia ſeparãtur, Aſsiduis deniq; exemplis patet eos pepercíſſe, cum multi captiuorum aliquot Leonibus obuiſs intacti repatriauerint. Gætulæ [c] etiam mulieris nomen Iubæ libris cõprehenſum eſt, quæ obteſtata occurſantes feras impunis rediit. Auerſi [d] coeunt, nec hi tantum, ſed & Lynces, & Cameli, & Elephanti, & Rhinocerotes, & Tigrides. Leænæ fœtu primo catulos [e] quinq; edunt. Deinde per ſingulos partus numerum decoquunt annis inſequentibus. Sed poſtremo cũ ad unũ materna fœcunditas recidit, ut ultimo ſingulos procreẽt, ſteriles fiunt in æternũ. Animos Leonũ frons, & [f] cauda indicãt, ſicut motus equini de auribus [g] intelliguntur. Dedit enim has duas notas generoſiſsimo cuiq; naturã. Vis ſumma [h] in pectore eſt,

a ℭ Senectam defectio probat dentiũ.) Ex Plynio ca. 16. octaui, & Ariſtotele ca. 44. noni Naturæ animaliũ. b ℭ Proſtratis parcunt.) Plynij & hæc imitatio eſt, cap. eodẽ. Leoni (inquit) tantũ ex feris clementia in ſupplices. Proſtratis parcit, & ubi ſæuit, in uiros prius, q̃ in fœminas fremit. Infantes nõ niſi magna fame. Credit Libya intellectũ prouenire ad eos precũ. Hanc leonũ clementiã eleganter expreſsit Claudianus. Prætereunt ſubiecta feræ, toruiq; leones Quæ ſtatuiſse ualent, ea mox proſtrata relinquunt, Nec niſi bellacis gaudent ceruice iuuenci. Et Ouid. tertio Triſtium. Corpora magnanimo ſatis eſt proſtraſse leoni, Pugna ſuum finem, cum iacet hoſtis habet. c ℭ Getulæ etiã.) Plynius iiſdem uerbis hanc hiſtoriã refert. Captiuam certe Getulæ reducẽ audiſse multorum in ſyluis impetum a ſe mitigatum alloquio, auſæ ſe dicere, fœminã, profugã, infirmam, ſupplicem animalis omniũ generoſiſsimi, cæteriſq; imperantis indignã eius gloria prædam &c. d ℭ Auerſi coeũt.) Locus hic ſumptus ex cap. 63. decimi Caij Plynij. Coitus (inquit) auerſus, Elephantis, Camelis, Tigribus, Lyncibus, Rhinoceroti, Leoni, Daſipodi, cuniculis, quibus auerſa genitalia. Extat caput ſecundũ quinti de natura animaliũ Ariſtot. Quomodo ſcilicet quæq; animalia generatim coeant, unde hæc Plynius, & Solinus mutuati ſunt. e ℭ Primo fœtu catulos quinq;.) Plynius ca. 16. octaui citans Ariſtotelẽ ſic ait, Is ergo tradit Leænã primo fœtu parere quinq; catulos, ac per annos ſingulos uno minus, ab uno ſteriléſcere. Locus Ariſtotelis, quem citat Plynius nequis diſpendio requirat, eſt ex ca. 31. ſexti Naturæ animalium, cuius hæc uerba ſunt. Leo (inquit) coit, & parit non omni tẽpore, ſingulis tamen annis uere parit, & magna ex parte geminos, ſed cũ plurimos ſex catulos, nonnunq̃ etiã unũ. Et infra eodem capite. Leones (inquit) terræ Syriæ quinquies uita pariunt. Primũ quinq;, poſt uno ſubinde pauciores, deinde ſteriles degunt. Eadẽ habentur etiã capite primo tertij de generatione animalium. Refert Philoſtratus lib. primo uitæ Tyanei. Eum reperiſse Leænã a uenatoribus interfectam, cuius ceſo uentre catulos octo inueniſse. Traduntur autem (inquit) de Leænæ partu huiuſmodi. Geſtare Leænã in utero fœtum menſibus ſex, ter q; omnino in tota uita parere. Pariet aũt, ut aiunt, prima quidem uice tres, ſecunda autem duos, quod ſi tertio forte parere illam contingat, unũ dumtaxat parere conſueuit, quaſi natura uolente rariora producere, q̃ magnã in ſe feritatem habent. Aſcripſi hæc, quoniã aliorum ſententiæ contraria uideantur. Aiunt Leænã inter pariendum eſse omnino immobilem. Hinc ortum Adagium apud Græcos λέγω … λέαιναν. idest: parturientem timuiſti Leænam. De iis, qui non timenda timent. f ℭ Frons, & cauda.) Plynius ca. 16. octaui. Leonũ index (inquit) cauda, ſicut & equorum aures. Nã & has notas generoſiſsimo cuiq; natura tribuit, immota ergo placido clemens, blandientiq; ſimilis, quod rarũ eſt. Frons (inquit Ariſtoteles ca. octauo primi Naturæ animaliũ) quibus magna, ſegnes, quibus parua, mobiles, quibus lata, mente moueri idonei, quibus rotunda iracundi. Similia refert Plynius cap. 37. & 52. libri undecimi. g ℭ De auribus intelliguntur.) In equis, & omniũ iumentorum genere aures indicia animi præferũt. Feſsis marcidæ, nutantes pauidis, ſubrectæ furentibus. Plura Ariſtoteles cap. 11. primi Naturæ animaliũ. Marcus Varro cap. 7. ſecundi de re ruſtica. Columella ca. 27. ſeptimi. Signa plura optimi equi refert Virgilius tertio Georgicorum. Continuo pecoris generoſi &c. h ℭ Vis ſumma in pectore.) Ex Ply. ca. 16. octaui.

firmitas in capite præcipua. Cum[a] premuntur à canibus contemptím recedunt, ſubſiſtentesq́ interdum ancipiti receſsu diſsimulant timorem. Idq́ agunt, ſi in campis patentibus, ac nudis urgeantur. Nam ſylueſtribus locis quaſi teſtem ignauiæ non reformidantes, quanta poſsunt ſe fuga ſubtrahunt. Cum inſequũtur, niſum ſaltu adiuuant. Cum fugiũt, non ualent ſalire. Gradientes mucrones[b] unguiũ uaginis corporum clauđunt, ne accumina attritu retundãtur. Hoc adeo cuſtodiũt, ut non niſi auerſis falculis currant. Septi a uenantibus[c] obtutu terrã contuentur, quo minus conſpectis uenabulis terreantur. Nunq̃ limo uident,[d] minimeq́ ſe uolũt aſpici. Cantus gallinaceoꝝ,[e] & rotarum timent ſtrepitus. Sed ignes magis. LEontophonos[f] uocari accepim⁹

Vis ſumma in pectore inquit, & ca.36.eiuſdem lib. Inualidiſsimũ urſo caput, inquit, qđ leoni fortiſſimũ. Ariſtoteles ca.46. noni Naturæ animaliũ. Leo infirmus parte illiũ eſt contra ictus, ſed reliquo corpore multas patitur plagas, & capite ualidiſsimo eſt. a ℭ Cũ præmũtur a canibus.) Illa (inquit Plynius) nobilior animi ſignificatio, qualibet magna canum, & uenantiũ urgente ui contemptim, reſtitansq́ cedit in campis, & ubi uideri poteſt. Idem ubi uirgulta, ſyluasq́ penetrauerit, acerrimo curſu fertur, uelut deputans abſconſione turpitudinẽ. Dum ſequitur, inſilit ſaltu, quo in fuga nõ utitur. Similia ſcribit Ariſtote. ca.46. noni Naturæ Animaliũ. b ℭ Mucrones unguiũ.) Ply. c.15. octaui. Mirum (inquit) Pardos, Pantheras, Leones, & ſimilia cõdito in corporis uaginas unguiũ mucrone, ne refringantur, hebetenturq́ ingredi, auerſisq́ falculis currere, nec niſi appetẽdo prętẽdere. Et hoc beſtiarum prudentiæ aſcribendum. c ℭ Septi a uenantibus.) Ply. ca.16. octaui. Cũ pro catulis (inquit) fœta dimicat, oculoꝝ aciem traditur defigere in terram, ne uenabula expaueſcat. Sumptũ, ut uidetur, ex 17. Iliados Homeri, quo loco, ꝓ Patroclo ſic Aiacem pugnantẽ facit. Tum (inquit) Aiax Patroclum lato contegens clypeo ſtetit, & ſicut Leo pro catulis, in ſylua cum comitantibus, ſi uenatores obuiã ſibi uenientes aſpiciat, uiribus is toruus conuellit ſupercilium, ut oculos tandem contegat. d ℭ Nunq̃ limo uident.) Ideſt obliquo, & tranſuerſo. Et hoc ex Plynio ſumptum etiã. Nec limis (inquit) oculis intuentur, aſpiciq́ ſimili modo nolunt. e ℭ Cant⁹ Gallinaceoꝝ.) Ply. cap.16. lib. octaui. Atq́ hoc tale, tamq́ ſęuum animal rotarum orbes circũacti, curruſq́ inanes, & gallinaceoꝝ criſtę, cantuſq́ etiã magis terrent, ſed maxime ignes. Diuus Ambroſius c. quarto ſexti Hexameron dicit utiq́ leonem uereri gallum, ſed maxime album. Plutarchus in libro de differentia inter odiũ, & inuidiã. Credibile (inquit) eſt, & maximũ illud tã leonis in gallum, q̃ Elephanti in aprum odium, ex timore natum eſſe. Quod enim timent, facile oderunt omnes. Lucretius cauſã aſsignans, cur leo gallum timeat, ſic inquit quarto de rerum natura libro.

Quin etiam gallum nocte explaudentibus alis
Auroram clara conſuetum uoce uocare,
Quem nequeunt rapidi contra conſtrare leones,
Inq́ tueri, ita continuo meminere fugai,
Nimirum, quia ſunt galloꝝ in corpore quædam
Semina, quæ cum ſunt oculis immiſſa leonum
Pupillas interfodiunt, acremq́ dolorem
Præbent, ut nequeant contra durare feroces,
Cum tamen hæc noſtras acies nil lędere poſsint,
Aut quia non penetrant, aut quod penetrantibus illis
Exitus ex oculis liber datur in remeando
Lędere ne poſsint ex ulla lumina parte.

Extat apud Ariſtotelẽ nobile caput, de his quæ perpetuas inter ſe inimicitias gerunt, & earum cauſis ca. primo noni Naturæ animaliũ, quæ in ſuũ opus tranſtulit Plynius ca.74. decimi natu. hiſtoriæ. Scribunt aliqui iure gallinaceoꝝ perunctos, a Pantheris, leonibusq́ non attingi. f ℭ Leontophonos.) Gręci φονέω interficio dicunt. Hinc nomen ſumptum Leontophonos, leonẽ perimens: Alij ἀπὸ τῆς φονῆς, aut ἀπὸ τοῦ φόνου nomen deriuant, ideſt a cęde. Ply. ca.38. octaui Leontophonon (inquit) accepimus uocari paruũ, nec alibi naſcẽs, q̃ ubi leo gignitur. Quo guſtato (tanta illa uis eſt) ut cæteris quadrupedum imperitans, illico expiret. Ergo corpus eius &c. Non grauabor aſcribere uerba Ariſtotelis ex ca.132. eius libri, quẽ de admirandis in natura

beſtias modicas, quæ captę exuruntur, ut earum a
cineris aſpergine carnes pollutæ, iactæq; per cõ
pita concurrentiũ ſemitarum Leones necent, ſi
quãtulũcunq; ex illis ſumpſerint. Propterea Le-
ones naturali eas præmunt odio, atq; ubi facul- b
tas data eſt, morſu quidem abſtinent, ſed dilani-
atas exanimant pedũ niſibus. Spectaculum [a] ex
his primus Romæ edidit Scæuola Publij filius
in curruli ędilitate. HYęnã quoq; mittit Africa, c
cui cum ſpina riget, collum continua unitate fle-
cti nequit, niſi toto corpore circumacto. Multa
de ea mira. Primũ qđ ſequitur ſtabula paſtorũ,
& auditu aſsiduo adiſcit uocamen, quod expri- d
mere poſsit imitatione uocis humanę, ut in ho-
minem aſtu accitũ nocte ſęuiat. Vomitus quoq;
humanos mentit̃, falſisq; ſingultibus ſollicitatos
ſic canes deuorat. Qui forte ſi uenãtes umbram e
eius dum ſequũtur cõtigerint: latrare nequeunt
uoce perdita. Eadẽ hyena inq̃ſitione corporũ ſe-
pultorũ buſta eruit, propterea prõptius eſt marẽ
capere. Fœminis.n.ingenita eſt callidior aſtutia.
Varietas multiplex ineſt oculis, colorumq; mu-
tatio. In quorũ pupillis lapis inuenitur. Hyæniũ

inſcripſit. In Syris quoddã animal eſse, inquiunt quod Græci λεωντόφονον uocant, eo quia leonem omniũ præſtantiſsimũ interimat, ſed miro quodã, & incredibili modo, cũ leo ipſe non eum inſectet, etſi uident, ſed aufugit ab eius contagione, tanq̃ pernicioſsima peſte, cum uideatur intelligere, ſi ex eo quippiã ediderit ſtatim ſe eſse interiturũ. Nam ſic eſse eius naturã ferunt, ut a quouis cõmeſtum cõtigerit illum interimat. Verum a uenatoribus decipi hac maxime uia dicitur. Quom enim captũ fuerit huiuſmodi animal a uenatoribus aiunt illud ab eis conciſum uehementer decoqui, ac deinde eius carnes contuſas in maſsam quandã redigi, ex potuq; tum illam feris, quã ſi quã deguſtarit, interiturã illam ſtatim affirmant. Idq; etiam leonibus cõtingere, quibus ea eſt regio refertiſsima, hucuſq; Ariſt. Albertus lib.22. de animalibus hunc Solini locũ nominatim citans Leontophona (ut dicit Solinus) eſt beſtia modica &c. Quæ iccirco non aſcripſimus, ne bonarũ litterarũ ſtudioſis ridendi materiã pręberemus. a ℭ Spectaculũ ex his.) Plynius hęc copioſius exequit̃ c.16. octaui libri. Leonũ ſimul pugnam plurĩũ Romæ princeps dedit, .Q. Scęuola Publij filius in Curuli ædilitate &c. b ℭ Hyænã quoq;.) Ply. ca.30. li. octaui. Hyenis (inquit) utrãq; eſse naturã, & alternis annis eſse marem, alternis fęminã fieri. Pareref ſine mare uulgus credit. Ariſtoteles negat. Collum ex Iuba continuitate ſpinæ porrigitur, flectiq; niſi circumactu totius corporis nequit. Multa præterea mira traduntur, ſed maxiẽ ſermonẽ humanũ inter paſtorũ ſtabula aſsimulare, nomẽq; alicuius addiſcere, quẽ euocatũ foras, laceret. Item uomitionẽ hominis immitari ad ſollicitãdos canes, quos inuadat. Ab uno animali ſepulchra erui inquiſitione corporũ. Fęminã raro capi. Oculis mille eſse uarietates, oculorumq; mutationes. Præterea umbræ eius contactu canes obmuteſcere. Et quibuſdã Magicis artibus omne animal, qđ ter luſtrauit, in ueſtigio hærere. Alia quæ de Hyęna ſcribunt̃ a Plynio, in eius Indice conſignauimus. De Hyæna ſic Ariſtot. cap.32. ſexti Naturæ animaliũ. Hyæna (inq̃t) colore lupi prope eſt, ſed hirſutior, & iuba per totum dorſum prædita eſt. Quod aũt de ea fertur genitale ſimul, & maris, & fœminæ eandem habere coniectitium eſt &c. Idẽ ca.5. octaui naturæ animaliũ. Quã alij (inquit) Glanum, alij Hyænã appellant, corpore non minore, quã lupus eſt, iuba, qua equus, ſed ſeta duriore, longioreq;, & per totum dorſum porrecta. Molitur hęc inſidias homini. Canes etiam uomitionẽ hominis imitando capit, & ſepulchra effodit humanæ auida carnis, ac eruit. Similia ſcribit idem Ariſtot. cap.6. tertij de generatione animaliũ, eorũ opinionẽ reprobans, qui aſserunt Hyænis utrumq; ineſse ſexũ. Verba eiuſdem authoris ſunt ex cap.132. eius libri qui de Admirandis in natura ſcriptus eſt. In Arabia (inquit) quoddã dicitur Hyænarum genus eſse, quę quando præuiderint ferã aliquam, aut hominẽ quempiã, ſtatim ad umbratilem quendã, & contectũ locũ ſe recipiunt, cõpriuntq; loco uocem, ac tantã pręſeferunt formidinẽ, ut non poſsint ęx eo loco facile moueri. Qđ idẽ etiã aduerſus canes facere affirmant, hucuſq; Ariſt. Huius ferę naturã ſic eleganter canit Oui.15. Meta.

Si tamen eſt aliquid miræ nouitatis in iſtis,
Alternare uices, & quæ modo fœmina tergo

a dicūt,[a] præditum illa poteſtate, ut cuius hominis
fuerit linguæ ſubditus, prædicat futura. Verum
Hyæna quodcūq; animal ter luſtrauerit, moue-
re ſe non poteſt. Quapropter Magicam ſcientiā
b ineſſe[b] ei pronunciauerunt. IN Aethiopiæ par-
te coit cū leæna, unde naſcitur monſtrū, cui Cro-
cutæ[c] nomen eſt. Voces hominum & ipſa pari-
ter affectat. Nunq̃ conniuet aciem orbium, ſed
c in obtutū ſine nictatione cōtendit. In ore gingi-
ua nulla, dens unus, atq; perpetuus, qui ut nunq̃
retundatur, naturaliter capſularum modo clau-
ditur. INter ea, quæ dicunt herbatica, eadē Afri-
d ca Onagros[d] habet, in quo genere ſinguli impe-
ritant gregibus fœminarum. Aemulos libidinis
metuunt. Inde eſt qđ grauidas ſuas ſeruāt, ut in
editis maribus, ſiqua facultas fuerit, generandi
ſpem morſu detruncet. Quod cauentes fœminæ
in ſeceſſibus partus occulunt. AFrica[e] ſerpenti-
bus adeo fœcunda eſt, ut mali huius merito illi

Paſſa marem eſt, hinc eſſe marem miremur Hyænam. a ℭ Hyęniū dicunt.) Plynius cap. 10. triceſimiſeptimi. Hyęniæ ex oculis Hyęnæ, & ob id in uaſe inueniri dicuntur. Etſi credimus, linguæ hominis ſubditæ, futura prędicere. De ea Marbodęus Gallus ſic inquit.

Tollitur ex oculis lapis extollendus Hyęnæ,
Dictus Hyęnia, quam ueteres ſi credere dignum
Fatidicum numen memorant inſerre gerenti,
Quo queat imbutus prędicere queq; futura,
Sub linguæ lotus ſi contineat (in ore.

Albertus. 2. Mineraliū more ſuo Ienam uocat. Addit ex ſuis, Hyænę oculos in hunc uerti lapidem. b ℭ Magicā ineſſe ſcientiā.) Lucanus in ſexto, inter ea, quę magicæ uim habeāt, enumerat & Hyęnā. c ℭ Cui Crocutę nomen eſt.) Hyęnæ coitu leęna Aethiopica parit Crocutam, ſimiliter uoces imitantē hominū, pecorumq;. Acies ei perpetua in utraq; parte oris. Nullis gingiuis, dente continuo, qui ne contrario occurſu hebetetur, capſarum modo includitur. Ex Ply. ca. 30. lib. octaui. Idē cap. 21. eiuſdem libri. Crocutas (inquit) uelut ex cane, lupoq; cōceptos, omnia dentibus frangentes, protinusq; deuorata cōficientes uentre. Diodo. Siculus lib. 4. Quos uero (inquit) Aethiopes appellant Crocotas mixti ſunt canis, lupiq; natura, ſed ambobus deteriores, dentibus ita ualidis, ut oſſa omnia facile conterant, & digerant comeſta. Hoc animal, ſcribunt qdā uocem hominis, qđ nobis procul a uero uidetur immitari. Sciens præterirem Albertum, niſi hūc Solini locum nominatim corrupiſſet. Ait enim lib. 22. de Animalibus. Cyrocrothes, ut dicit Solinus, beſtia eſt, & cætera, ne gēmis tā celebriū authorū, aniles nugas totiens inſeramus. d ℭ Onagros habet.) Græci ὄνον, aſinū dicunt, ἄγριον agreſtem, & ferocem. De Onagro Plynius ca. 30. octaui. Africa (inquit) aſinorū ſylueſtriū multitudinē fundit. Mares in eo genere ſingulis fœminarū gregibus imperitat. Timent libidinis ęmulos, & ideo grauidas cuſtodiunt, morſuq; natos mares caſtrant. Contra grauidæ latebras petunt, & parere furto cupiunt, gaudentq; copia libidinis. Et ca. 44. eiuſdē lib. Onagri in Phrygiā (inquit) & Lycaonia præcipui. Scribit idem Plynius ex equa, & onagris manſuefactis generari mulas ueloces in curſu, duricia eximia pedum, uerū rugoſo corpore, indomito animo, ſed generoſo. Onagro, & Aſina genitum mulū omnes antecellere. Pullis eorū ceu præſtantibus ſapore Africa gloriatur, quos Laliſiones appellant. Vnde Martialis in Diſtichis.

Dum tener eſt onager, ſolaq; Laliſio matre
Paſcitur, hoc infans, ſed breue nomē habet.

Vix crediderim, quod Albertus de Onagris refert, de Animalibus uiceſimo & ſecundo uolumine q̃ſdā dicere, Onagros quintadecima die menſis Martij duodecies rudere in nocte, & duodecies in die æquinoctiū indicantes. e ℭ Serpentibus adeo fœcunda eſt.) Conſtat apud nobiles authores, in Africa maximā eſſe ſerpentū copiā, qđ ob nimiū loci feruorem accidere philoſophi prodiderunt. Qui autem fabuloſa conſectantur, tradunt tantam ſerpentū peſtē ex Meduſæ capitis ſanguine originē habuiſſe, id quod eleganter. 9. Pharſaliæ canitur a Lucano.

Cur Libycus tantis exundet peſtibus aer &c.

Et Sylio lib. tertio. Quippe atro rapidas &c. DE ijs Africæ ſerpentibus Diod. Siculus lib. quarto ſic inquit. Varia ſerpentum genera, incredibiliq; magnitudine conſpici dicunt, qui loca deſerto incolunt propinqua. Centum eni cubitorū longitudine non nullos eſſe aiunt, ut merito non ſolū a nobis, ſed alijs quoq; id falſum eſſe exiſtimetur. Addūt inſuper ijs multo maiora haud digna fide. Nā cū plana ſit regio (inquiunt) ſerpentes uero maximi circūuolu-

potiſsimū palma detur. Ceraſtæ[a] præferunt quadrigemina cornicula, quorū oſtentatione ueluti eſca illico ſollicitatas aues perimunt. Nam reliq̄ corporis de induſtria arenis tegunt, nec ullum indicium ſui præbent, niſi ex ea parte, qua inuitatis dolo paſtibus necem[b] præpetum aucupentur. Amphisbæna[c] conſurgit in caput geminū, quorū alterum in loco ſuo eſt, alterum in ea parte, qua cauda. Quę cauſa efficit, ut capite[d] utrinq; ſecus nutabundo ſerpat tractibus orbiculatis. Iaculi arbores[e] ſubeunt, e quibus ui maxima turbinati, penetrant animal quodcunq; obuiū fortuna fecerit. Scytale[f] tanta præfulget tergi uarietate, ut notarum gratia uidentes retardet, & quoniam reptando pigrior eſt, quos aſsequi nequit, miraculo ſui capiat ſtupentes. In hoc tamē ſquamarum nitore hyemales exuuias prima ponit. Plures, diuerſæq; Aſpidum[g] ſpecies ſunt, uerū

tos in gyrum longe procul aſpicientibus locū editiorem, & quaſi collem quendam uideri &c. a ℭ Ceraſtæ.) Ply. ca. 23. octaui Nat. hiſto. Ceraſtis (inquit) corpore eminere Cornicula ſæpe quadrigemina, quorū motu, reliquo corpore occultato, ſollicitent ad ſe aues. Id ſerpentum genus nomen habet. ἀπὸ τοῦ κέρατος idest a cornu. Alber. lib. 25. de animalibus a Plynio, & Solino. i. a ueritatis authoribꝰ diſsentiens, ſcribit Ceraſtem ſerpentē habere cornua octo in capite flexuoſa, ſicut cornua arietis, eundem q; ſine ſpinis eſse, cartillagines q; pro ſpinis habere. Lucanus in nono. Spinaq; uagi torquente Ceraſtæ. b ℭ Paſtibꝰ necem præpetum.) Sunt qui legant, Necem perpetuam. Sunt rurſus codices in quibus pro paſtibus paſseribus ſcriptum eſt. c ℭ Amphisbęna.) Græci hunc ſerpentem ἀμφισβαίναν, uel ἀμφισβαίνων dicūt, ἀπὸ τοῦ ἀμφὶ circum, & βαίνω uado, incedo q;, quaſi utrinq; circumuadens. Plynius eiſdē lib. & capite. Geminum caput Amphiſibęnæ, hoc eſt (inquit) & ad caput, & ad caudam tāq; parum eſset uno ore fundi uenenum. Lucanus in nono.

Et grauis in geminum ſurgens (caput Amphiſibęna.

Galenus inſignis medicinæ author. Amphisbęna (inquit) etiā biceps eſt, & utraq; parte ingreditur, unde nomen. Plura de Amphisbęna Dioſcorides c. 7. & 25. octaui de materiali medicina: Albertus corrupte (ut ſolet) Amphyleam uocat. 25. de Animalibus lib. Et ſubdit. Sicut in multis, mentitur Solinus, ita & in hoc falſum dicit, cum refert hunc ſerpentem duo habere capita. Nullū eni (inquit) animal naturaliter duo habet capita. Et deceptus eſt ideo &c. Quis niſi ἄμουσος tot nobilibus poſthabitis authoribus, Alberto ſoli credendum putarit? Quod autē dicit nullū animal habere naturaliter duo capita. In eam fallaciam incidit reprehendens, quæ a Dialecticis principij petitio nuncupatᷣ. Quod rurſus ſubdit, in multis mentiri Solinū, & in hoc quoq; loco falſum licere. Dicam illud Satyricum.

Loripedem rectus derideat, Aethiopem albus.
Quis enim tulerit Gracchos de ſeditione querentes?
Si fur diſpliceat Verri? ſi homicida Miloni? Eſsent utinā Solini, & Alberti ſelecta mendacia.
Hūc paruus cumulus, mox illum maximus Atlas Opprimet.

d ℭ Capite utrinq; ſecus nutabūdo ſerpat.) Sic eni inlegendū putamus, q̄uis exemplaria plerumq; habeant capite uterq; ſexus nitibundo. Vel ſic, capite utrinq; ſecus nitibundo. Primæ lectionis ordo, & ſenſus eſt. Quæ cauſa efficit (inq̄t) ut Amphisbęna utrinq; ſecus ſerpat capite nutabundo, idest nutanti, & caſum, ruinamq; minitanti ſimili. Secus autem minus, & tardius hoc loco ſignificat. e ℭ Iaculi arbores ſubeunt.) Plynius eodē loco. Iaculū ex arborum ramis uibrari. Nec pedibus pauendas tantum ſerpentes, ſed & miſsili uolare tormento. Lucanus in nono. Iaculiq; uolucres. Albertus Plynij authoritate, dicit hunc ſerpentem alatū eſse. Sed ubi hoc Plynius dicat, quærat nemo. Vel ibi quærat, qua Cerui amittunt cornua. f ℭ Scytale tanta.) Græcū nomen σκυτάλη, qđ ſcuticā, & hūc ipſum ſerpentē ſignificat. Eſt p̄terea σκυτάλος teli genus, & uirgę, ex cuius ſimilitudine ſerpens hic nomen accepit. De q̄ ſic Lucanus in nono.

Et Scytale ſparſis etiam nunc ſola pruinis Exuuias poſitura ſuas.

Quæ ſint ſigna eius, quem hic ſerpēs momorderit, & q̄ curatio docet Dioſco. ca. 7. octaui, & Ply. ca. 4. triceſimiſecundi nat. hiſt. Albertus li. 25. de animalibus dicit huius ſerpētis duas eſse ſpecies, aitq; is ſerpens, qui Gręce Dipſas dicitᷣ. Latine Situla interpretatᷣ, eo qđ ſitula indiget ille, quē momorderit, quia tantum ſitit, qđ ſitiēdo, & bibendo moritᷣ. Vix riſu abſtinebā, cū hæc authoris huius ridicula ſubnotabā. Sed cōſuetus fortaſsis in ijs error, hominē excuſabit. Quā bn̄ Solino cōſultū, qđ ab ijs oīno nugamētis abſtinuerit. g ℭ Aſpidum ſpecies.

dum ſpecies.)Græci ἀσπίδα ſcutum dicunt. Vnde & huic ſerpenti nomen datū, qđ reliquo corpore tanq̃ ſcuto, caput contegat. ἀσπίζω enim defendo ſignificat. Albertus originē nominis ignorans, Aſpis (inquit) dictus, quod Græce ſonat uenenū, eo qđ morſus uenena diffundit. De Aſpide ſic Plynius ca. 23. octaui natu. hiſtoriæ. Colla Aſpidum intumeſcere nullo ictus remedio, præterquam ſi confeſtim partes contactæ amputentur. Vnus huic tam peſtifero animali ſenſus, uel potius affectus eſt. Cōiuga ferme uagantur, nec niſi cū cōpare uita eſt. Itaq; alterutra interempta, incredibilis alteri ultionis cura. Perſequitur interfectorem, unūq; eum in quantolibet populi agmine, notitia quadā inſeſtat. Perrumpit oīa difficultates, permeat ſpacia, nec niſi amnibus arcetur, aut præceleri fuga. Non eſt fateri rerū natura largius mala, an remedia genuerit. Iam primū hebetes oculos huic malo dedit, eoſq; non in fronte, aut ex aduerſo cernere, ſed in tēporibus. Ita excitatur, ſed ſæpius auditu, q̃ uiſu, hucuſq; Plynius.

a diſpares effectus ad nocendum. Dipſas ſiti [a] interficit. Hypnale [b] ſomno necat, teſte etiam Cleopatra [c] emitur ad mortem. Aliarū uirus, quoniam medelas admittit, minus famæ meretur. Hę-
b morrhois [d] morſu ſanguinem elicit, & diſſolutis uenarū cōmertijs, q̃cquid animæ eſt, euocat per cruorem. Preſter [e] quē percuſſerit diſtenditur, enormique corpulentia necatur extuberatus.

De dipsade serpente et hypnale et hemorroe

Vide quę de eo ſcribit Ariſto. ca. 29. octaui naturæ animaliū. Vulnus Aſpidis, puncto acu facto ſimile eſt, omninoq; per exiguū ęgre, ut appareat, adeo nihil tumet, ſanguis inde non copioſus, ſed breuis, uterq; diſtillat. Oculi celeriter obſcurantur. Corpus totū multiformiter, ſed omnino leuiter laborat, non ſine quadā uoluptate, ut Nicander poeta recte dixerit,

Eripiturq; homini ſine ſenſu uita dolores.

Color parum elegans, herbaceus, ac maligne uirens. Tremor cordi modicus. Frons identidē conuellitur, palpebris nictantibus, & ereptis, ut in ſomno ſenſibus. Inter has notas matura mors, ne diei quidem tertiā partem morata. Hæc ex octauo Dioſcoridis. Multa de hoc ſerpente Auicenna ſexta Fen quarti Canonis ca. 21. & 25. tertij tractatus. Remedia morſus Aſpidū notauimus in Indice Plyniano. a ℭ Dipſas ſiti interficit.) Ab effectu nomen inditū. Nā ſitis Græce δίψα, dicitur. Et διψάω ſitio. Luca. in nono. In medijs ſitiebāt Dipſades undis. Albertus Solinū citans. De hoc ſerpente (inquit) dicit Solinus, qđ adeo paruus eſt, qđ quaſi inuiſibiliter percutiat &c. Sed ubi hoc Solinus dixit, ipſe uiderit. Dioſcoridis libro octauo. Dipſadis morſus (inquit) comites ſunt tumor quidā ſolutus, ſitis contenta uehementer nunq̃ explebilis, nunq̃ interquieſcens. Proinde, qui ita ſunt affecti, potū hianti ore trahunt, ſemperq; in principio deſyderij eius ſunt tanq̃ ſi nihil adhuc bibiſſent. Proinde toto illo habitu aguntur hauſtu. Ob id ipſa Dipſas, ab aliquibus Preſter, ab alijs Cauſos uocata eſt. Ab Auicenna ſitim faciens nuncupatur ubi ſupra capitibus 38. & 39. QVęſtio apud philoſophos eſt. Cur hominibus morſis a Dipſade, ſitiq; ob eam rem intolerabili detētis Theriaca, quæ calida, & ſicca eſt, ſitim epota extinguat, non augeat. Cenſendū nō ſui habitus ratiōe Theriacā ſitim poſſe extinguere, ſed auxilio, qđ membris afferre offenſis poteſt, & ſuæ penitioris naturæ ratione. Conſtat enim ex pluribus herbis, quæ ſingulæ membris principalibus ſubueniūt ſingulis. Dictamū enim cordi accōmodat. Quippe qđ mirifice cor firmet, atq; cōſeruet. Eupatorium iecur adiuuat. Scolopendriū lienem. Petrapiū os uentriculi. Hyſopus tranſuerſum ſeptū, atq; pulmonē. Inula campana renes, ruta laxum inteſtinū. Gentiana cerebrū, Seſeli ueſicā, his omnibus uiperarum carnes miſcentur, quæ ui ſuæ naturæ contra uenenata omnia genera, omnēq; illatā iniuriā auxiliant. Igitur cum membra omnia præſidiū ſibi ex Theriaca trahāt, merito malū ſedat, qđ ſitim creat, atq; ita extingui ſitim congruū eſt. Ex primo Problematū Aphrodiſiei. b ℭ Hypnale.) Et hic quoq; ſerpēs ab affectu nomen habet, qđ ſomnū inducat, ὕπνος enim Græce Latine ſomnus. c ℭ Teſte Cleopatra.) Cleopatra metu, ne capta duceret in triumphū, corpori ſuo ſerpentes appoſuit, quorū interiret ueneno. Meminerunt Liuius libro. 103. Horatius ultima primi Carminū. Propertius undecima tertij. Virg. in fine octaui Aen. Auguſtus poſt Atticā uictoriā, cū Cleopatrā triumpho magnopere reſeruare cupiens, & Pſyllos amouit, qui uenenū, ac uiros exugerent, qđ ea periſſe morſu Aſpidis putabatur, author Sueto. in Auguſto. Nec id Solino cōtrariū eſt, q̄m Hypnale, inter Aſpidū ſpecies nūerat. d ℭ Hęmorrhois.) Huic quoq; ſerpenti ab effectu nomē inditū, quaſi ſanguinē morſu eliciens. Græci enim αἷμα ſanguinē dicūt, ῥέω fluo, αἱμοῤῥοΐδα fluxū ſanguinis. Mirā interpretationē excogitauit Albertus. Luca. in nono. At nō ſtare ſuū &c. Remedia eius, quē hic ſerpens momorderit, ponit Dioſcorides ca. 27. octaui de materiali medicina. e ℭ Preſter.) πρηστῆρα Gręci flāmā, & cōbuſtiuū nomināt. Hinc huic ſerpenti nomen datū, uel qđ flāmā ex ore emittere uideat, uel qđ flāmā, & ardorē imittat ei, quē momorderit. Luca. in 9. Oraq; diſtendēs auidus ſpumātia Preſter. Remedia morſus eius notauimus apud Plyniū,

Ictus Sepium [a] putredo ſequitur. Sunt & Am- a
moditæ, [b] eſt & Cenchris, [c] Elephantiæ, [d] Cherſy
dri, [e] Chamædracontes. [f] Poſtremo quãtus no-
minum, [g] tantus mortium numerus. Nã Scorpi-
ones, Scinci [h] lacertiq́ uermibus, nõ ſerpentibus b
aſcribuntur. Monſtra hæc ſi bibant, [i] clementius
feriunt. Habent affectus. [k] Nõ temere niſi coniu-
ges euagantur. Capto altero, uel occiſo uter ſu-
perfuerit/efferatur. Subtiliora ſunt capita fœmi- c
nis, alui tumidiores, peſtis nocentior. Maſculus
æqualiter teres eſt, ſublimior etiã mitiorq́. Igitͬ
anguibus uniuerſis hebes uiſus eſt. [l] Raro in ad-
uerſum contuentͬ. Nec fruſtra cũ oculos nõn in d
fronte habeant, ſed in temporibus, adeo, ut citius
audiant q̃ quid aſpiciant. DE gemma Heliotro-
pio [m] inter Aethiopiã, Africã &, Cyprũ certamẽ
fuit, quænã mitteret generis huius eminentiſsi- e
mã, dep̃henſumq́ eſt documentis plurimis Ae-
thiopicã, aut Libycã palmã tenere. Viridi colore
eſt, [n] nõ ita acuto, ſed nubilo magis, & repreſso,
ſtellis puniceis ſuperſperſa. Cauſa [o] nominis de

a ¶ Ictus ſepium.) Hic ſerpens, q̃d morſu ſuo putredinẽ inducat, nomẽ accepit, quoniã Græce σήπω putrefacio ſignificet. Lucanus in nono. Oſsaq́ diſſoluens cum corpore tabificus Seps. b ¶ Ammoditæ.) Ab arena, cuius colorem immitantur, uel ſub qua lateant, nomẽ habent. Nam Græcis ἄμμος arena dicitur, διορύττω fodio. c ¶ Cenchris.) A colore milij nomen inditũ, quod Græce κέγχρος milium dicitur. d ¶ Elephantiæ.) Quod Elephantiã morbũ inducant ſi momorderint. e ¶ Cherſydri.) Ab elemẽtis, in quibus degit nomen ſumptũ, id eſt a terra, & aqua, q̃d nõ terram modo, ſed aquam quoq́ incolat, χέρσος terra, χερσαῖος terreſtris, ὕδος, uel ὕδωρ aqua. Lucanus in nono.

Natus & ambiguæ coleret qui (Syrtidos arua.
Cherſydros.

f ¶ Chamædracontes.) A χαμαί, ut uidetur, id eſt humi, quaſi dracones humi, & in terra reſidẽtes. Sunt, q diuiſim legant, Chamæ, Dracontes. g ¶ Quantus nominũ, tantus mortiũ numerus.) Raro accidit ut ſerpentũ eius regionis ictus, nõ ſequatur eius interitus, quẽ momorderit. DE Scorpionibus Ply. ca. 25. xi. nat. hiſtoriæ. Qui plura de ſerpentibus ſcire cupiunt, legant Dioſcoridem lib. 8. per totũ. Auicennã ſexta Fen quarti Canonis Tractatus tertij ca. 21. & ſequentibus. Iſidorũ ca. 3. duodecimi Ethimol. Extat opus nobile Nicandri poetæ. Multa Albertus lib. 25. per totum. Plurima elegãter Luca. nono Pharſaliæ.

Rarior, inuẽtus medijs fons u- (nus arenis &c.

Quæ de ſerpẽtibus a Plynio ſcripta ſũt, alibi copioſe ſignauimus. h ¶ Scinci.) Miror quoſdam repoſuiſse Scythici, Scinci loco. De Scincis infra Solinus ca. 45. i ¶ Si bibant.) Serpentes omnes natura frigidos eſse naturales tradunt, nec niſi cum caleſcunt quippiã feriunt. Cũ igitur potus calorẽ remittat, cõſequens eſt, epota hæc monſtra clementius ferire, q̃ ſi ſitiant. Hinc euenit, ut nocte minus q̃ die, hyeme minus, q̃ æſtate, in locis frigidis minus, q̃ in locis calidis, ſint pernitioſi ſerpentes. Auicenna ubi ſupra redarguit opinionẽ quorundã aſſerentium ſerpentũ uenenũ eſse frigidũ. k ¶ Habẽt affectus.) Ply. (ut parũ ante retulimus) id ipſum Aſpidibus peculiariter tribuit. l ¶ Viſus hebes eſt.) Id euenit, qm̃ ſerpentes magna ex parte ſub terra degũt. m ¶ Heliotropio.) Hãc alij ſolis gẽmã nominãt. Rhẽnius.

Gemmaq́ quæ radios emittit candida ſolis.

Eius qualitatẽ Plynius ca. 10. triceſimi ſeptimi ſic eleganter refert. Heliotropiũ (inquit) naſcitur in Aethiopia, Africa, Cypro Porracei coloris. Sanguineis uenis diſtincta. Albertus lib. 2. Mineraliũ, eam nõ in Africa, ſed in India cõtra aliorum ſententiã, p̃didit inueniri. n ¶ Viridi colore.) Porracei dicit Plynius. Rhennius candidi. Sed reuera colore quodã inter hos medio præditum eſt. Niſi candidã pro pulchra accipias. o ¶ Cauſa nominis.) Græci ἥλιον ſolem dicunt, τροπὴν mutationẽ, conuerſionẽue, τρέπω retrouerto. Hæc enim gẽma (inquit Solinus) deiecta in labris æneis, radios ſolis mutat ſanguineo repercuſſu. Plynius eodẽ loco. Cauſa nominis, qm̃ deiecta in uas aquæ fulgorẽ ſolis accedentẽ percuſſu ſanguine mutat, maxime Aethiopica. Eadẽ extra aquã ſpeculi modo ſolẽ accipit, dep̃hendit defectusq́ ſubeuntẽ lunã oſtẽdẽs. Marbodeus hoc ſic cecinit.

Ex re nomen habens eſt Heliotropia gemma,
Quæ ſolis radijs in aqua ſubiecta Batillo
Sanguineum reddit mutato lumine ſolem,
Eclypſimq́ nouam terris effundere cogit &c.

a ℭ Etiam illud poſse.)Plynius ibidem.Magorum(inquit)impudentiæ uel manifeſtiſsimũ hoc q̃q; exemplum eſt,quoniã admixta herba Heliotropio,quibuſdam quoq; additis precationibus gerentẽ conſpici neget.Idem Marbodęus. Cui tamen amplior ĩs conceſsa potentia fertur.
Nam ſi iungatur eiuſdem nominis herbæ, Carmine legitimo,uerboq; ſacrata potenti,
Subtrahit humanis oculis quemcunq; gerentem. b ℭ Herba eiuſdẽ nominis.)Herba hæc iccirco nomen a Sole ſortita creditur, quoniã cum ſole ſe circũagit, etiam nubilo die tantum ſyderis amor eſt.Noctu uelut deſyderio contrahit cęruleum florẽ. Dioſcorides lib.4.duo eius genera eſse dicit,maius ſcilicet,& minus.Plynius etiam ca.21.uiceſimiſecundi naturalis hiſtoriæ duo eius genera refert. Tricoccum,& Helioſtrophiũ. Multa de hac herba tradũtur a Medicis. Poetæ fabulãtur Clytien Nympham in hãc herbã fuiſse conuerſam,qđ a Sole,cuius amore tenebat̃,fuerit derelicta.
Attamen illa ſuum,q̃uis radice tenetur
Vertitur ad solẽ,mutataq; ſeruat amorem. c ℭ Terra pergentibus iter ſyderibus deſti.)Ply.ca.4.quinti.Et terra hæc aũt (inquit) ſyderum obſeruatione nobilis.Ad eam per deſerta arenis,perq; ſerpentes iter eſt..Lucanus in nono.
Iamq; iter omne latet,nec ſunt diſcrimina terræ
Vlla,niſi ætheręæ medio uelut ęquore flammæ,
Syderibus uenere uias,nec ſydera nota
Oſtendit Libycæ finitor circulus orę. Idem ſcribit Syllius in fine tertij.
Has obſeruatis ualles enauimus aſtris, Namq; dies confundit iter &c. Inter miracula certe numerandũ,ut terreſtre iter ſyderibus peragatur,cum ſit id proprium nauigantibus. d ℭ Euerſis ſitibus.)Loci qualitatibus,itinerum diſtinctionibus,ideſt uijs,quibus uelut indicijs illac pergentibus mõſtrantur itinera.Sunt qui falſo pro ſitibus,Syrtibus repoſuerint. e ℭ Ita etiam continens.) Varie locus hic in exemplaribus reperitur.In quibuſdam enim ſcriptũ eſt.Ita enim continens naturam maris ui patitur.In multis aliter.Nobis autem placet,ut legatur.Ita etiam continens,naturã maris ſui patitur.Ad hunc ſenſum ſcilicet.Terram Syrtibus proximã,maris ſui.i.Syrtici naturã etiã experiri.Id qđ ſequens mox litera explicat euidenter.Hanc ipſam regionẽ mercatores,qui ea loca adire ſolent,Arenoſum mare nnncupant.Vltra qđ undecim Iudeorꝫ Tribus hac quoq; tempeſtate integras reſeruari,Hebręi prędicant. f ℭ Vtræq; Syrtes ducentis.)Plynius ca.quarto quinti.A regione (inquit) q̃ duas Syrtes interiacet,par utriq; interuallo,ſed littore inter duas Syrtes ducentorꝫ quinq̃ginta milia paſsuũ g ℭ Cneo deniq;.)Hiſtoriam referunt Eutrop.in fine ſecundi, & Oroſius cap.8.lib.quarti. h ℭ Meninx inſula.)De hac inſula Ply.ca.ſeptimo lib.quinti,& Strabo libro ultimo.Auienus Dionyſij interpres.
Paruaq; ceruleo circumſonat ęquore Meninx. Sic enim alibi legendum eſse docuimus. i ℭ Caio Mario fuit latebra.)Plutar.in.C.Marij uita.Marius(inquit)ex induſtria recedens, & pelagus legens,Meningaq; inſulã petẽs,hic primũ &c.Etiam ſi Meningã paſsim legamus. Marij in Africã fugã, & ibidem latebrã deſcribũt Appia.primo bellorꝫ Ciuiliũ.Liuius li.78.&.79.Lucanus in.2. Item cæteri.

a effectu lapidis eſt,& poteſtate.Deiecta ĩ Labris
æneis,radios ſolis mutat ſanguineo repercuſsu,
extraq; aquam ſplendorem aeris abĳcit,& auer-
tit.Etiam illud poſse [a] dicitur,ut herba [b] eiuſdem
b nominis mixta,& precãtationibus legitimis cõ-
ſecrata,cum a quocũq; geſtabitur,ſubtrahat ui-
ſibus obuiorꝫ.Inter Syrtes q̃uis terra [c] pergenti-
bus iter ſyderibus deſtinat̃,uec aliter curſus pa-
c teſcit.Nam putris ſoli faciem aura mutat, & mi-
nimo licet uento tantam diuerſitatem flatus effi-
cit,ut ſubinde euerſis ſitibus [d] locorꝫ nulla indi-
cia agnitioni relinquantur,cũ modo quæ fuerãt
d tumulis ardua,in ualles reſidunt,modo quę ual-
libus præſsa cœtu pulueris aggerantur. Ita etiã
continẽs [e] naturã maris ſui patitur. Nec intereſt
ubi potius ſint procellæ,cum ad exitium uiantiũ
e elementis congruentibus in terris flabra ſæuiãt,
in mari terræ. Vtræq; Syrtes [f] ducentis quinq̃-
ginta milibus paſsuum ſeparantur,aliquãto cle-
mentior,quæ minor eſt. Cneo deniq; [g] Seruilio
.C.Sẽpronio CONS.inter hęc uadoſa claſsẽ Ro-
manã ĩpune accepimus pfretaſse.In hoc ſinu Me
nix [h] ĩſula poſt Mynturnẽſes paludes. [i] C. Mario

fuit latebra. Supra Garamantas Pſylli [a] fuerunt. a
contra noxium uirus muniti incredibili corpo-
ris firmitate. Soli morſibus anguium nõ interi-
bant, & quis dente letali appetiti, incorrupta du
rabant ſanitate. Recens etiam editos [b] ſerpenti- b
bus offerebãt. Si eſsent partus adulterini, matrũ
crimina plectebant̃ ĩteritu paruulorũ. Si pudici,
probos ortus a morte paterni ſanguinis priuile-
gium tuebatur. Sic originis fidem probabant ue- c
nenis iudicantibus. Sed hæc gens interijt [c] a Na-
ſamonibus capta. Neq; quicq; aliud præter opi-
nionẽ de ueſtigio nominis ſui Pſylli reliquerũt.
Naſamoniten lapidem [d] Naſamones dant ſan- d
guineum uniuerſum nigris uenulis adumbratũ.
In intimo receſsu Syrtis maioris circa Philæno-
rum aras Lotophagos [e] fuiſse didicimus. Nec
incertum eſt. Aphilænorum aris non procul pa
lus eſt, quã Triton amnis ĩfluit. Vbi [f] ſpeculatã ſe

a ℭ Pſylli fuerunt.) Ply. cap. 2. ſeptimi. Similis & in Africa (inquit) gens Pſyllorũ fuit, ut Agatharchides ſcribit, a Pſyllo rege dicta, cuius ſepulchrum in parte Syrtium maiorũ eſt. Horum corporum ingenitum fuit uirus exitiale ſerpentibus, ex cuius odore ſopirent eas. Mos uero liberos genitos obijciendi ſæuiſsimis earũ. Eoq; genere pudicitiã cõiugum experiendi nõ profugientibus adulterino ſanguine natos ſerpentibus &c. Plura de Pſyllis Gel. ca. xi. decimiſexti Noctiũ Atticarũ. Herod. lib. 4. Elegãter Lucan⁹ lib. 9.

Gens unica terras
Incolit, a ſæuo ſerpentum innoxia morſu
Marmaridæ Pſylli, par lingua potentibus herbis.
Ipſe cruor tutus, nullumq; admittere uirus,
Vel cantu ceſsante poteſt, natura locorum
Iuſsit ut immunes mixti ſerpentibus eſsent,
Profuit in medijs ſedem poſuiſse uenenis,
Pax illis cũ morte data eſt.

b ℭ Recẽs editos.) Lucanus in. 9.

Fiducia tanta eſt
Sanguinis, in terram paruus cum decidit infans
Nequa ſit externæ Veneris mixtura timentes
Letifica dubios explorant Aſpide partus.

Sylli. in. 1.

Nec non ſerpentes diro exarmare ueneno
Doctus Atir, tactuq; graues ſopire Chelydros,
Ac dubiam admoto ſobolem explorare Ceraſte.

c ℭ Interijt.) Ex Plynio cap. 2. ſeptimi. Vide Gellium, & Herodotum ubi ſupra. d ℭ Naſamoniten.) Huic lapidi a loco, ubi prouenit, nomen inditum. Ply. ca. 10. libri ultimi. Naſamonites (inquit) eſt ſanguinea nigris uenis. e ℭ Lotophagos.) nomen compoſitum ex λωτοῦ Loto, & φάγω cõmedo, quod hi populi loto arbore ueſcantur. De Loto arbore plura Plynius cap. decimoſeptimo tertijdecimi naturalis hiſtoriæ. Theophraſtus ca. decimo quarti de hiſtoria plantarum. Et Dioſcorides cap. 181. libri primi. De Lotophagis præter cæteros Homerus nono Odyſseæ. Loti (inquit Plynius) tam dulcis ibi cibus, ut nomen etiam genti, terræq; dederit nimis hoſpitali aduenarum obliuione patriæ. Virgilius in Culice.

Impia Lotos,
Impia, quæ ſocios Ithaci merentis abegit
Hoſpita dum nimia tenuit dulcedine captos.

Hinc natum Adagium λωτὸν ἔφαγες. Lotum cõmediſti. De ijs, qui regionis alterius amore capti, in patriam redire negligunt. Apollonius (ut in fine primi eius uitæ refert Philoſtratus) Qui enim (inquit) ad Lotophagos nauigant, eius cibi ſuauitate capti, domeſticarum rerum obliuiſcuntur. f ℭ Vbi ſpeculatam ſe.) Pallas inuenta Tibia cum buccis tumidis ex aqua ſe conſpexiſset, eam ipſam Tibiam in Tritonem Libyæ paludẽ abiecit. Authores Herodotus libro quarto. Diodorus Siculus libro quarto. Quintus Curtius libro tertio. Lactantius ſecundo Thebaidos. Syllius in tertio.

Hinc qui ſtagna colunt Tritonidos alta paludis,
Qua uirgo (ut fama eſt) bellatrix edita Lympha
Inuento primam Libyen perfudit oliuo.

Lucanus in nono de Tritone.

Hanc & Pallas amat, patrio quæ uertice nata
Terrarum primam Libyen (nam proxima cœlo eſt
Vt probat ipſe calor) tetigit, ſtagniq; quieta
Vultus uidit aqua, poſuitq; in margine plantas,
Et ſe dilecta Tritonida dixit ab unda.

* * *

Alij ſcribunt id factum eſse in Meandro Phry-

giꝫ flumine. Propertius tertio Elegiarum libro. Quæ non iure uado Meandri iacta nataſti, Turpia cum faceret Palladis ora tumor. Idem ſentit Claudianus ſecūdo in Eutropiū lib. Hic cecidit &c. a ℭ Artium deā.) Mineruā intelligit, cui nobiliū artium inuentionē aſcribūt. Ouid. tertio Faſtorum. Mille dea eſt operum, certe dea carminis illa eſt. Peritiores per Mineruam, partem illam ſuperiorem animæ, id eſt mentem, & rationē intelligunt. Conſtat enim artes omnes nobiles eſſe a mente, & ratione repertas. Hinc a Græcis Minerua τριτογένεια dicitur, qđ nomen, ut Democritus interpretatur, prudentiā ſignificat. Ex prudentia autem tres hominis actus prouenire exiſtimant. Bene cogitare, bene dicere, ac poſtremo bene facere. Hinc compactū nomen a τρίτος, & γυνάικα. i. Trigenia. Alij eam Tritoniam a Tritone palude, ut ex Lucani relato carmine cōſtat, potius dictam uolunt. b

a artium Deam [a] crediderunt. Maior Syrtis oſtentant oppidum, Cyrenas uocant, [b] quod Battus Lacedæmonius [c] Olympiade quinta, & quadrageſima [d] rege Martio res Romanas te-
b nente, anno poſt Troiam captam [e] quingenteſimo octogeſimoſexto condidit. Quæ domus Callimachi poetæ fuit patria. Inter hoc oppidum, & templum Ammonis [f] milia paſsuum

ℭ Cyrenas uocāt.) Grin⁹ Therę inſulæ rex, Batto, multisq; ciuibus eum comitantibus, Delphicum oraculū alijs de rebus conſulturus, quondā adijt, cui ab oraculo reſponſum eſt, ut urbē in Africa conderet. Quo audito, Ego (inquit) o Pythia ſenior ſum, ac grauis admodū. Tu uero quempiā meorū comitum iſta iube facere. Tum Pythia continuo Battū oſtendit. Erat enim is ex Polymneſti genere apud Minias gratus plurimū. Cum uero Therei Pythiæ uaticinium diu oraculū neglexiſſent, in Thira annis ſeptem nunq̄ pluit. Qua ex re, in ea inſula præter unā omnes arbores aruerunt. Vnde eius inſulæ incolæ ſuos Delphos ſciſsitatū mittūt, q̄bus itidē, quod antea reſponſum eſt, irā numinis placaturos, ſi in Africa coloniā condendā curarent. Euenit, ut adultus iam Battus idē, & linguæ uitio laboraret Delphos, & ipſe adijt linguæ præpeditæ oraculum petiturus. Cui conſulenti, ijs ab oraculo carminibus reſponſum eſt

Batte uenis uocis cauſa, dux te iubet ire
Lanigeram in Libyen habitatum Phœbus Apollo.

His toties auditis, Therei duce Batto miſsis duabus biremibus iuxta oraculi reſponſum, tandem, Cyrenen inſignem urbem in Africa cōdiderunt. Battus autem (ut in quarto ſcribit Herod.) cognominatus eſt, cū propter oraculū apud Delphos ſibi redditū, tū propter honorē, quē aſsecutus eſt. Battū enim Pœni regē appellāt. Hinc a Pythia oraculū reddente Punica lingua Battus dictus eſt, quod futurus rex eſſet in Africa. Copioſe id Herod. exequitur in Melpomene. Plura de ea urbe refert Strabo in fine lib. ultimi ſui operis. Diod. Siculus lib. quinto ſcribit ex quorundā ſententia huic urbi nomen inditum a Cyrene Ipſei filia, quæ cum apud Peleū uirgo educaretur, Apollo eius forma captus, raptā uirginē, in Lybiā ad ea loca, in quibus poſtmodū ciuitas cōdita eſt, aſportauit, & ab eius nomine Cyrene dicta. Alijs placet dictā a Cyre ei⁹ regionis fonte. Eā regionē eſſe fertiliſsimā in fine quarti tradit Herod. c ℭ Lacedęmonius.) Conueniunt fere omnes Cyrenen fuiſſe a Thereis conditā. Hi autem ex Laconica profecti Theram inſulā coluerūt. Thera autem olim Caliſto dicebatur. Vnde Callimachus.

Nomine Caliſto primum, ſed poſtmodo Thera
Dicta fuit tellus ut bis origo meę.

Ea urbs (ut Strabo refert) uiros claros cōplures habuit, q & libertati optime præeſſe poterant, & imminentibus Barbaris fortiter reſiſtere. Qualis autem fuerit Cyrenaica philoſophia, docet Diogenes in Ariſtippi uita lib. 2. d ℭ Olymp. quinta, & quadrageſima.) Ply. ca. tertio decimonono naturalis hiſtoriæ aſſerit oppidū Cyrenarum fuiſſe conditū urbis Romę anno. CXLIII. Hic aūt annorū numerus diſcrepat aliquantulū a Solino. Cincius (ut ca. 2. ſupra retulim⁹) ſcribit Romam fuiſſe conditā Olympiade. 12. Primi autē q̄tuor Romani reges, Romulus, Numa, Tullus Hoſtilius, Ancus Marcius, regnauerunt annis. 136. hoc eſt Olympiadibus. 34. Secundū igitur hanc Olympiadū ſupputationē, Ancus Martius obijt Olympiade. 46. Ergo ſecundum hoc, Cyrenę conditæ ſunt, rege Martio res Romanas tenente. Apud hunc Cinciū legerat fortaſsis Solinus, qđ de Cyrenarū conditione hoc in loco refert. PRopter curioſos aduertendū, fieri potuiſſe, ut Martio res Romanas tenente, Cyrenas cęptas ędificari, licet poſt huius regis obitum finē cęperint. Conſtat autem Ancū Martium obijſſe mortem anno ſecundo primæ, & quadrageſimæ Olympiadis, author lib. 3. Dionyſius. Euſebius libro temporū ſcribit Cyrenen ędificatam uiceſimoquarto anno, Erichthonij quarti Athenienſium regis, id eſt, ferme annis ſeptingentis ante Romam. Alibi dicit ędificatā eam quarta Olympiade, hoc eſt annis paucis ante Romam. Alibi refert ędificatā Olympiade. 37. Ex uerbis igit̄ Euſebij, non eſt quærenda de Cyrenarum conditione certa ueritas hoc in loco. e ℭ Poſt Troiā captā anno. 586.)

Conſtat ex primo,& ſecundo Dionyſij uoluminibus,poſt erutum Iliū anno quadringenteſimo triceſimo ſecundo fuiſſe Romā conditā.Ab urbe autem condita uſq; ad obitum Anci regis,ſunt anni ferme.136.Sumptis itaq; annis.432.&.136.fiunt annni.568.Qui annoꝝ numerus(ut iam diximus)ad Cyrenarum initium referendus eſt.Solini autem numerus ad completam urbis illius ędificationem.Eſſet omnino plana,& uera cōputatio,ſi ſic legeretur apud Solinū.Olympiade prima, & q̄drageſima, rege Martio res Romanas tenēte.

quadringenta[a] ſunt. Templo fons proximat Soli ſacer,[b] qui humoris nexibus humū ſtringit,fauillam etiā in cęſpitem ſolidat. In qua gleba non ſine miraculo locus uiret undiq; ſec⁹ agris arentibus.Illic & lapis legitur, Ammonis uocāt cornu.[c] Nam ita tortuoſus eſt,& inflexus, ut effigiē reddat cornu arietini.Fulgore aureo eſt.Prædiuina ſomnia rep̄ſentare dicitur ſubiectus capiti

a

b

Anno poſt Troiā captam,quingenteſimo ſexageſimooctauo condidit.Sed exemplaria oia, quæ uiderim retinēt primū numerum.Sed in re parum commoda ſatis multa. f ℭ Templū Ammonis.) Ab arena,quę Græce ἄμμος dicitur/nomen iditū.Liber enim pater,quom Indos peteret,uel(ut placet aliis)ex India ueniens,& per Lybiam exercitum duceret, fatigatus ſiti,Iouis patris ſui implorauit auxiliū.Et ſtatim uiſo ariete,fons ſecutus eſt ab arenis.Vnde factum eſt Ioui Ammoni ab arenis dicto ſimulacrū cum capite arietino.In eo autē loco,in quo aqua fluxit,templū conſtituit.Quod ideo fingitur,quia ſatis eius oraculi ſunt inuoluta reſponſa.Ex Seruio.4.Aene.ſuper illud.Hic Ammone ſatus.Et Lactantio tertio Thebaid.Statij ſuper illud.Caonias ſonuiſſe tibi.Diod.Siculus in geſtis Alexādri,ideſt.17.hiſtoriarū libro,Ammonis templū Danaū Aegyptioꝝ regē conſtruxiſſe tradit. Idem docet qualiter in eo oracula ederentur.Eius autē ſimulacrū ex Smaragdis,ac gemmis alijs factum fuiſſe tradit.In eo autem loco ager eſt in medio arenarum exiguus.Quippe ubi latior ad quadraginta maxime ſtadia extenditur,olearum,palmarumq;,ac cæterarum cultarum arborū ferax, roſidus ſolus, ex omnibus circumiectis.Ex tertio Arriani lib.Diodorus dicit eam regionē in latum, & longū ſtadijs quinquaginta patere.Incredibile dictu(inquit lib.4.Q.Curtius)inter uaſtas ſolitudines,ita undiq; ambientibus ramis uix in denſam umbrā cadente ſole contecta eſt.Multiq; fontes dulcibus aquis paſsim manantibus alunt ſyluas.Coeli quoq; mira temperies uerno tēpori maxime ſimilis. Omnes anni partes pari ſalubritate percurrit.Similia & Diod.Siculus refert.Politianus cap.52.primæ Centuriæ contendit Ammonis hoc templū fuiſſe pauperrimū,nec inter orbis miracula reponendū.De Ammonis tēplo Herod.lib.2.&.4.Diod. lib.quarto.Sylius in fine tertij.Lucanus in nono. Ventum erat ad templū &c. a ℭ Milia paſsuū trecenta.)Legendū eſt.Quadringenta ex Plynio cap.5.quinti,& Martiano libro ſexto. b ℭ Fons ſoli ſacer.)Ex Plynio ca.106.ſecundi.Iouis Ammonis fons(inquit)interdiu frigidus,noctibus feruet.De hoc fonte Arrianus in principio tertij Geſtoꝝ Alexandri.Ex eo (inquit) fons manat cæteris omnibus fontibus natura diſsimilis,ſub luce tepentibus aquis manat,in meridie frigidus,ueſpere calet,media nocte feruidior.Poſtea deinde deferueſcere incipit, ac ſub diei exortū rurſus tepidior oritur,atq; ita per ſingulos dies,ac noctes æſtus,ac frigoris uices uariat.Similia ſcribunt Diodorus Siculus in Alexandro. Et.Q.Curtius li.6.Pomp.Mela lib.primo.Multa Herod.in Melpomene. Syllius in fine tertij.

Stat ſano uicina,nouum,& memorabile lympha,
Quæ naſcente die,quæ deficiente tepeſcit,
Quæq; riget,medium cum ſol aſcendit olympum,
Atq; eadem rurſus nocturnis feruet in umbris.

De eo etiā Ouidi.libro ultimo Meta.

Medio tua corniger Ammon
Vnda die gelida eſt,ortuq;,obituq; caleſcit.

Huius effect⁹ cauſa inter naturæ ſecreta merito cōputatur,ſicut de quibuſdā aquis colorē ouium mutātibus inquit Saty.12.Iuuenalis.Egregius fons Viribus occultis &c.Lucre.li.6.de rerū natura ex eo id euenire ait,qđ apud huiuſmodi fontes ignis ſemina terrę incluſa ſint.Hęc aūt ignis ſemina terrā nocte linquūt,& in aquā ipſam fontiū tranſeunt. Die aūt ui ſolis eandē terrā repetūt. Idipſum elegāter canit in Meteoris Pontanus ueteribus poetis nō inferior.

Cauſa quidem uel certa ſubeſt,nam frigora noctis Intus alunt ignes &c.

Verſus Lucretij ſunt.

Eſt apud Ammonis fanum fons luce diurna
Frigidus,& calidus nocturno tempore fertur.
Hunc homines fontem nimis admirantur,& acri
Sole putant ſubter terras ferueſcere partim
Nox ubi terribili &c.

Aduertendum hunc fontem alterum eſſe ab eo,qui eſt apud urbē Debrida,de quo infra ca.42.Sunt tamen qui eundem eſſe exiſtiment. c ℭ Ammonis cornu.)Ply.ca.10.lib.

ultimi.Ammonis cornu inter ſacratiſsimas Aethiopiæ gemmas,aureo colore,arietini cornus effigiem reddens,promittitur prędiuina ſomnia repreſentare. a ℭ Metops.) Melopos, uel Melops in exemplaribus paſsim legitur.Sed legendum Metops,uel Metopiũ,ex cap.24.duodecimi naturalis hiſtoriæ Caij Plynij.Ergo(inquit)Aethiopiæ ſubiecta Africa,Ammoniaci lachryma ſtillat in arenis ſuis.Inde etiam nomine Ammonis oraculo,iuxta quod gignitur arbor,quã Metopion uocant, reſinæ modo,

a incubantium.Et arbor eſt Metops [a] nomine, ex
qua profluit lentus humor, quẽ a loco Ammo-
niacũ nominamus. Apud Cyreneſes præterea
Syrpe gignit [b] odoratis radicibus uirgulto her-
b bido magis,q̃ arbuſto.Cuius e culmo exudat æ-
ſtatis tempore pingue roſcidum, idq; paſcentiũ
hircorꝫ inhæret barbulis.[c] Vbi cũ areſactum in-
oleuit,guttis ſtyriacis legit̃ ad uſum menſarũ,uel
c medelæ magis. Dictũ eſt primũ lac Syrpicum,
quoniã manat in modũ lacteum, deinde uſu de-
riuante Laſer nominatum. Quæ germina initio
barbaricæ impreſsionis uaſtatis agris,poſtea ob
d intolerandam uectigalis nimietatem, ferme pe-
nitus ipſi accolæ eruerunt.Cyrenis ab lęua Afri-
ca eſt,[d] ab dextra Aegyptus,a fronte ſæuũ,& im
portuoſum mare,a tergo Barbarorꝫ uariæ nati-
ones,& ſolitudo inacceſsa,incultaq;,& ſqualẽs,
quæ Baſiliſcum creat [e] malũ in terris ſingulare.

aut gummi. Genera eius duo &c.Dioſcorides ca.524.Galbanum(inquit)ſucc⁹ e ferula eſt, naſcit̃ in Syria. Metopion uocant aliqui &c.Lege etiã caput immediate ſequens,qd̃ de Ammoniaco eſt.Eſt & eiuſdem nominis oleum,quod Hippocrates Netopum uocat.Aetius etiã Halinon ab amaritudine uocari tradit. b ℭ Syrpe gignit̃.) Hermolaus cap.520.Corollarij in Dioſcoridẽ ſcribit ex ijs Solini uerbis ſatis indicari ipſum de Silphio loqui uoluiſse qdẽ, ſed parum(inquit)nouiſse q d diceret,ita ſalebroſus,& deſuetus in eo genere ſermo eius ẽ. Affert tamen ex Rudente Plautino uerſiculũ,quo Sirpis meminit.Speras(inquit)multum hoc anno futurũ Sirpe,& Laſerpitium; De Laſerpitio, qd̃ Græci σίλφιον uocant. Ply.ca.3.deciminoni natu.hiſtorię.Ab ijs(inquit)proximũ dicetur authoritate clariſsimũ Laſerpitium,quod Græci σίλφιον uocant, in Cyrenaica prouincia repertum,cuius ſuccus uocant Laſer,magnificum in uſu,medicamentisq;,& ad pondus argenti denarij penſum.Multis iã annis in ea terra non inuenitur,qm̃ publicani,q paſcua conducunt,magis ita lucrum ſentientes depopulantur pecorꝫ pabulum. Vnus autem caulis repertus noſtra memoria,Neroni principi miſsus eſt.Siquando incidit pecus in ſpem naſcentis, hoc deprehenditur ſigno,oue cũ comederit, dormiente protinus,capra ſternutante. Diuq; iam non aliud ad nos inuehitur,q̃ qd̃ in Perſide,aut Media,& Armenia naſcitur Laſer, multo infra Cyrenaicũ &ce. Plura Dioſcorides ca.520.& Theophraſtus ca.2.quarti,& cap.3.ſexti, & ca.1 noni de hiſtoria plantarum.Magnæ eſtimationis fuiſse apud ueteres Silphiũ,indicat prouerbiũ inde natũ βάττου σίλφιον. Batti Laſerpitiũ.De ijs dici ſolitum,qui ſummos honores adipiſcuntur.Cyrenęi eni Batto, de q̃ parũ ante diximus,Silphium tanq̃ rem pręcioſiſsimã dono dediſse tradũtur.Præterea in una nomiſmatis eorum parte Iouẽ Ammonẽ,in altera Silphiũ ſculpere moris erat, author Tarręas in prouerbiorꝫ collectaneis. c ℭ Inhæret barbulis.)Hoc etiam pacto Ladanum,& Ceſyphũ caprarũ ſcilicet uillis colligi ca.18.duodecimi tradit Plynius. d ℭ Africa eſt.)De ſitu,& terminis minoris Africæ, lege Ptole. ca.3.quarti Geographiæ,& Strabonẽ lib.ultimo. e ℭ Baſiliſcum creat.) Græca dictio βασιλίσκος quæ regulum,uel tyrannũ ſignificat,quod inſtar regis cunctis animantibus ſit terrori. Vel qd̃ in oẽs tyrannidem,& ſęuitiam exerceat.Scribit Seruius ſeptimo Aene.apud Gręcos tyranni,& regis nullum eſse diſcrimen.Plynius aliã nominis rationẽ affert,cuius ex cap.21.octaui uerba ſunt. Eadem (inquit) & Baſiliſci ſerpentis eſt uis.Cyrenaica hunc generat prouincia.xij.non amplius digitorꝫ magnitudine. Candida in capite macula,ut quodã diademate inſigni.Sibilo omnes fugat ſerpentes.Nec flexu multiplici,nec ut reliquæ corpus impellit,ſed celſus,& erectus in medio incedens.Necat frutices,nõ contactas modo,uerum & afflatas.Erumpit herbas,rumpit ſaxa.Talis uis malo eſt.Creditum quondã ex equo occiſo haſta,& per eã ſubeuntem ui,non equitẽ modo,ſed equũ quoq; abſumptũ. Huic tali monſtro (ſæpe enim enectum concupiuere reges uidere) muſtelarũ uirus exitio eſt, adeo naturæ nihil placuit eſse ſine pari.Interficiunt eos cauernis facile cognitis,ſola tabe.Necat illi ſimul odore, moriunturq;, & naturæ pugnam conficiunt.Alia de eo lege ca.4.uiceſiminoni lib.eiuſdẽ operis. Albertus lib.25.de ani.

Serpens eſt pene ad ſemipedē[a] longitudinis, al- a
ba quaſi mitrula,[b] lineatus caput. Nec hominis
tantum, uel aliorū animantiū exitijs datus, ſed ter-
ræ quoq; ipſius, quam polluit, & exurit, ubicūq;
ferale ſortitur receptaculum. Deniq; extinguit b
herbas, necat arbores, ipſas etiā corrūpit auras,
ita ut in aera nulla alitum impune tranſuolet, in-
fectum ſpiritu peſtilēti. Cū mouetur, media cor-
poris parte ſerpit, media arduus eſt, & excelſus. c
Sibilum eius[c] etiā ſerpentes alij perhorreſcunt.
Et cum acceperint fugā, quæq; quoquo poſsūt/
properant. Quicquid morſu eius occiditur, non
depaſcitur fera, non attrectat ales. Muſtelis tamē d
uincitur,[d] quas illinc homines inferūt cauernis,
quibus deliteſcit. Vis tamen ne defuncto quidē
deeſt. Deniq; Baſiliſci reliquias amplo ſeſtertio
Pergameni compararūt, &, ut ædem Apollinis e
manu inſignē, nec araneæ intexerent, nec alites
inuolarent,[e] cadauer eius reticulo aureo ſuſpen-
ſum ibidem locarunt. Circa extimū Syrtiū[f] cor-
nu Berenicen ciuitatē alluit Lethon[g] amnis, in- f
ferna, ut putant, exundatione prorūpens, & apd'
priſtinos uates latice memoratus[h] obliuionis.
Hanc Beronice muniuit, quæ Ptolemæo tertio
fuit nupta, & in maiori Syrte locauit. Omne aūt

malibus ſcribit Plyniū dicere, Baſiliſcum non occidere hominē niſi prius uiderit hominē, q̄ ecōuerſo uideatur ab homine, & qđ uiſus hominis ſi prius uideat Baſiliſcū, interficiat Baſiliſcū. Qui ſcire uult ubi hæc ſcribat Plynius, illic quærat, ubi mittunt cornua cerui. Cætera q̄ de Baſiliſco tradit Albertus, ſumpta ſunt ex ca.22. tertij Tractatus ſextæ Fen quarti Canonis Auicennæ. Dioſcorides lib.6. Heraſiſtrati authoritate ponit ſigna morſi a Baſiliſco ca.15. Capite autē ultimo euſdem libri ait. Percuſsis a Baſiliſco prodeſſe ſibrorū teſtas denario ponderis ſumptas in uino. In auxilio eſſe etiā lachrymam papaueris. Auicēna ſcribit nullam eius prorſus eſſe curationē. a ❡ Ad ſemipedē longitudinis.) Duorū palmorū dicit Auicenna. b ❡ Mitrula lineatus caput.) Coronatum caput habere idem Auicenna ſcribit. c ❡ Sibilum eius.) Lucanus in nono.

Sibilaq; effundens cunctas terrentia peſtes
Ante uenena nocens, late ſibi ſubmouet omne
Vulgus, & in uacua regnat Baſiliſcus arena

d ❡ Muſtelis tamen uincitur.) Legitur in aliquibus exemplaribus. Muſtelis tantum uincit̃. Sed prima lectio purior. Hinc non inelegans Adagium ſumi conuenit. Et muſtelis Baſiliſcus uincitur. Ouidiano illi perſimile. A cane non magno ſæpe tenetur aper. In eos, qui inferiores uires in ſui ſæpe perniciem ſpernunt, & eleuant. e ❡ Nec alites inuolarēt.) Simili fortaſſis ratiōe factum eſt, ne muſcę, aut canes, ſacellum Herculis in foro Boario ingrederētur. Nec ales ulla ſacrā Achillis ædē, ut ca.2. & 29. a Solino tradit̃. Etenim quacunq; ratione, uana gentilitas conata eſt, ad falſorū Deorū cultum miſeros mortales inducere. Quod ante CHRISTI SALVATORIS Aduentum/effeciſſe conſtat. f ❡ Extimum Syrtium.) Ex Plynio ca.5. quinti. Berenice (inquit) in Syrtis extimo cornu eſt, quondā uocata Heſperidum ſupradictarum, uagantibus Græciæ fabulis. Nec procul ante oppidum fluuius Lethon, lucus ſacer, ubi Heſperidum horti memorantur. Eadem ſcribunt Strabo lib. ultimo, & Martianus lib.6. Faciunt, quæ ſcribit Iuſtinus libris 27. & 30. Stephanus ſex urbes huius nominis cōnumerat. Sexta (inqt) prius ἑσπερίς. Cognominata autem Berenice a Ptolemæi regis coniuge. g ❡ Lethon amnis.) Græci λήθην obliuionē dicunt. Conſtat q̄buſdā in locis aquas eſſe quæ ſuapte natura, uel memoriā, uel memoriæ contrariā obliuionē inducunt. Sicut in Bœotia ad Trophoniū deum iuxta flumen Orchomenon duo ſunt fontes, quorū alter memoriā, alter obliuionē affert. Inde numinibus inuētis. Similis effectus & huius amnis Lethes credit̃ eſſe aqua. Quib' fabulas conſectari mos eſt, dicūt nomē inditū, qđ ex Lethe inferno flumine ortū habeat. Luca. in nono. Quā iuxta Lethes tacitus prælabitur amnis. Infernis ut fama trahens obliuia uenis. Et Syllius primo bellorum Punicorum. Quiq; ſub Grauios lucentes uoluit arenas Infernę populis referens obliuia Lethes. Vnde autem ſumptū ſit a poetis/Lethes aquā obliuionē animabus inducere, produnt Macrob. primo de Somnio Scipionis, & Seruius ſexto Aeneid. ſuper illud. Lethęūq; domos placidas q̄ pnatat amnis. h ❡ Latice memora-

a latifundiũ,quod inter Aegyptum, Aethiopiam,
Libyamq́ diffunditur, quacunq́ lucis opacum
eſt,uarium impleuit Simiarũ genus [a].Nec quiſq̃
offenſus nominis cognitione grauetur. Enimue
ro operæpreciũ eſt nihil omittere,in quo naturę
b ſpectanda ſit prouidentia, Vulgus ſimiarũ in his
eſt,quas paſsim uidemus non ſine ingenio [b] æ-
mulandi,quo facilius in manus ueniũt. Nam dũ
c auide uenantiũ geſtus affectant, relicta conſul-
to uiſci unguilla,quod mendacio factum uidẽt,
oculos ſuos oblinunt.Ita uiſu obducto,pronum
eſt eas corripi. Exultant noua luna, triſtes ſunt
cornuto,& cauo ſydere. Immoderate fœtus [c] a-
mant,adeo ut catulos facilius amittant,quos im-

rus oblitionis.)Codices ſunt in quibus tum latex,tum Laticeq́ legatur. a ℂ Simiarum genus.)Propter plurimã Simiarũ cum hominibus ſimilitudinẽ creditum eſt fuiſse eas homines aliquando Pithecuſarum inſularum incolas,qui Cercopes dicebantur.Eos quom Iupiter eorum deteſtaretur perfidiam, In deforme uiros animal mutauit, ut idem
Diſsimiles homini poſsent,ſimilesq́ uideri, Membraq́ contraxit,naresq́ a fronte remiſsas
Contudit, & rugis perarauit aniſibus ora,
Totaq́ uelatos flauenti corpore uillos
Miſit in has ſedes,nec non prius abſtulit uſum
Verborum,& natę dira periuria linguæ,
Poſse queri tantum rauco ſtridore reliquit. Nõ multũ diſsimilia ab ijs ſcribit Ply. ca.44.xi.naturalis hiſtoriæ. Nã Simiarũ(inquit)genera perfectam hominis ſimilationẽ continent,facie,naribus, auribus, palpebris.Quæ ſole quadrupedum,& inferiorem habent genam.Iam mãmas in pectore,& brachia, & crura in contrariũ flexa.Similiter in manib⁹ ungues,digitos,longioremq́ medium.Pedibus paululum diſferũt.Sunt enim,ut manus pręlongi,ſed ueſtigium palmæ ſimile faciunt.His quoq́ pollex, & articuli,ut homini, & præter genitale tantum.Et hoc in maribus.Viſcera etiã interiora omnia ad exemplar. Plura ijs ſimilia ſcribit Ariſto. cap.8.ſecundi Naturæ animalium.Galenus inſignis medicinę author,tũ ridiculã hominis immitationem,tum ludicram ludentiũ puerorum inuentionẽ,ſimiã nuncupauit.Idem Ariſto.cap.iam iam citato,tradit plura ſimiarum genera,quo loco eleganter explicat,quæ ſit ſimiarum forma. Simia (inqt) tam parte ſui corporis prona piloſa eſt,utpote quadrupes,q̃ ſupina,ut ſpeciem gerens hominis,quin contra atq́ quadrupedes obtinet pilum,ut dictum iã eſt,ſed craſsiore pilo ſimiæ ueſtiuntur,longeq́ hirſutiores parte utraq́ ſunt.Conueniunt cum homine plurimũ ſua ſpecie.Quippe,quæ nares,aures, dentes tam primores,q̃ maxillares hominis more habeant.Cilium etiã cũ cæteræ quadrupedes nõ in utraq́ palpebra habeant,q̃q̃ prætenue,ac prolixius potiſsimũ in inferiore &c.Capite aũt decimo q̃rti de partibus animaliũ docet cur ſimia cauda,& natibus careat.Simia (inquit) qđ forma ambigua ſit,ut & in neutro,& in utroq́ genere ſit conſtituenda,ideo nec caudã habet,neq́ nates,uidelicet ut bipes cauda uacat,ut quadrupes natibus.Simiarum copiã in India eſse tradit Philoſtratus in tertio uitę Apollonij libro.Eas Indi maximi faciunt,quoniã piperis (ut ſic dicã uindemiatrices ſunt.Quapropter & armis,& canibus,leones,& cæteras feras ab ipſis arcent.Dicitq́ leones ſimijs inſidiari, p̃ſertim cum ęgroti fuerint,quod tunc ceruos,capreasq́ uenari non poſsint. b ℂ Nõ ſine ingenio ęmulandi.)Plynius ca.54.octaui naturalis hiſtoriæ de ſimijs.Mira ſolertia(inquit)uiſco inungunt laqueos,calceariq́ immitatione uenantiũ traduntur.Similia refert Strabo uolumine.15. Martianus & latrunculis luſiſse fictis cęra,nuces uiſu diſtinguere.Martialis in Diſtichis ſcribit ſimiã ſcire etiam immiſsas haſtas declinare.
Callidus emiſsas eludere ſimius haſtas. Vnde factum eſt,ut eos,qui facile hominum geſtus, moresq́ imitantur,prouerbiali figura ſimias uocitemus.Vtitur eo in Milite glorioſo ſæpe Plautus. Hinc nonnulli ſimiã dictã uolunt,uel qđ multa ſit in ea humanæ rationis ſimilitudo,uel qđ plurimũ ſimulet geſtus hominũ.Alijs placet a ſimis naribus nomẽ inditum.Simias capiendi modũ refert Diodor⁹ Siculus libro hiſtoriarum decimoſeptimo.Item Strabo.15.Geographiæ libro.INter uenenatos animalium morſus enumerat Auicenna etiã morſum Simiæ,eius mentionẽ docens cap.12.quarti tractatus ſextæ Fen quarti Canonis. c ℂ Immoderate fœtus amant.)Simiarum generi(inquit Plyni⁹)præcipua erga fœtum affectio.Geſtant catulos,quos manſuefactæ intra domos peperere. Omnibus demõſtrant,tractariq́ gaudent,tractatu gratulationẽ intelligentes.Itaq́ magna ex parte complectendo necant.Ex hoc ſimiarum erga fœtus ſuos amore,Adagium non incõcinnũ ſumi poſse uidetur.Vt ſimia

pendio diligunt, & ante ſe geſtiant, quoniã ne- a
glecti pone matrem ſemper hærẽt. CErcopitheci[a] caudas habent. Hęc ſola diſcretio eſt inter prius dictas. Cynocephali[b] & ipſi ſunt e numero ſimiarum in Aethiopiæ partibus frequentiſsimi. b
Violenti ad ſaltum, feri morſu, nunq̃ ita manſueti, ut non ſint magis rabidi. Inter Simias habent & Sphinges[c] uilloſæ comis, mãmis prominulis, ac profundis, dociles ad feritatis obliuionẽ. Sũt c
& quas uocant Satyros,[d] facie admodum grata, geſticulatis motibus inquiete. Callitriches toto pene aſpectu a cæteris differũt. In facie barba eſt, lata cauda. Has capere non eſt arduum, ſed proferre rarum, Neque enim uiuunt in altero, q̃ in Aethiopico, hoc eſt, ſuo ſolo.

fœtus diligit. In eos, qui ob immoderatã erga natos dilectionẽ, paternæ ſeueritatis obliuiſcunt, corrũpiq; eos obſcęnis moribus patiuntur. Non ab ſimile ei, qđ a Salomone relatũ eſt. Qui parcit uirgæ, odit filium ſuũ, qui autem diligit illũ iuſtanter erudit. a ℂ Cercopitheci.) Verbum de uerbo, Caudatæ Simiæ ἀπὸ τῆς κέρκου cauda, καὶ πιθήκου ſimia. Itali Maimonẽ, Germani maris catum uocant. Ariſtoteles ca.8.&.9. ſecundi naturæ animaliũ κῆβον nominat. Plynius ca.21. octaui. Cercopithecos (inquit) nigris capitibus, pilo aſinino, & diſsimiles cęteris uoce. Strabo lib.15. ſcribit ſyluã eſse non longe a Nicea urbe, in qua ſylua maximã, ingentiũq; Cercopithecorũ multitudinẽ eſse, adeo ut cũ Macedones aliquãdo multos in collibus quibuſdam apertis uidiſsent in aciem inſtructos. Nam id animal (inquit) ad humanũ accedit ingenium, non minus quam Elephãtũ caſtra putaſse, & in eos tanq̃ in hoſtes irruiſse. Sed cũ a Taxilo, qui cum Alexandro erat, rem agnouiſsent, ceſsaſse. Quo aſtu capi ſoleant, docet idem Strabo li.15. b ℂ Cynocephali.) Canicipes. Sic eni Theodorus trãſtulit ca.8. ſecũdi naturæ animaliũ Ariſtotelis. Græcis enim κυνὸς canis dicitur, κεφαλή caput. Cynocephalus, ſiue Canips (inquit Ariſtot. ubi ſupra) etiam eadem forma, qua ſimia eſt, ſed maior, ualidiorq;, & facie caninæ ſimilior, unde & nomen accepit. Ad hæc moribus ferocior eſt, & dente robuſtiore, caninoq; propiore. Diod. Siculus lib.4. Qui Cynocephali (inquit) uocantur, corpore ſunt, & forma homini perſimiles, uocemq; immitanť humanã. Ferũ omnino, atq; indomitũ animal, ratione carens. Superciliis, aſpectuq; ſunt horrido, ac truci, Fœminis ſua natura accidit, ut palam expoſitam extra corpus uuluã, per omnem uitam ferant. Lege quæ de Cynocephalis ſcribit Ply. ca.2. ſeptimi naturalis hiſtoriæ. Hos & India q̊q; nutrit infra ca.65. c ℂ Sphinges.) Ab effectu nomen inditũ, qđ homies ſuis q̃ſtionibus ita ſtringerent, ut ſe expediri nõ poſsent. Nã Græce σφίγγειν cõſtringere, uel uincere dicitur. Vel q̃ſi omniũ mẽtes ſuis ꝓpoſitionibus ligare. Lactan. 1. Theb. ſcribit Sphinga monſtrũ fuiſse, alas, & ungues habens in ſimilitudinẽ Arpyarum, qđ inſidẽs ſcopulo uię imminẽti, inſolubilia ænigmata tranſeuntibus ꝓponebat, quæ cũ ſoluere nõ poſsent, ex improuiſo uenięs, alis, & unguibus ad ſe in rupẽ trahebat. Cuius locutionis ambages Oedipodes ſua calliditate ſoluit. Inde Adagionis origo apud Teren. Dauus ſum non Oedipus. Ideſt ſeruili officio, nõ q̃ſtionibus ſoluendis aptus ſum. De Sphingibus ſic Diod. Sicul⁹ lib.4. Sphinges & apud Troglodytas, Aethiopesq; naſcunť, forma haud ei diſsimili, qua pingunť, ſed paulo pinguiores. Naturã habent manſuetã, pluribus exercitiis, diſciplinisq; aptã. Lege Ply. ca.21. octaui. Κέβης ἐν πίνακι tabulæ ſuæ expoſitionẽ Sphingis ænigmati ꝑſimilẽ eſse dicit. Nã quicunq; (inqt) ipſum intellexerat ſalutẽ, q nõ intellexat exitiũ cõſequebať. Eadẽ eſt huius enarratiõis cõditio. Sphinx enim hominibus ipſa inſipientia &c. Tradunt fabulæ σφιγγά triforme monſtrũ, cuius pars una uolucris, altera leonis, uirginis tertia. Auſonius in Grippo ternarii numeri,

Terruit Aoniam, uolucris, leo, uirgo, triformis
Sphinx, uolucris pennis, pedibus fera, fronte puella.

Albertus cũ loqui uellet de Cercopithecis, Cynocephalis, & Sphingibus li.22. de animalibus in dictione Simia, Sphingicis ænigmatibus, inuoluit omnia. d ℂ Satyros.) σάτην ueteres Græci uirile membrũ dicebãt. Vnde eſse Satyris nomẽ datũ quidã putant, qđ proni ſint plurimũ ad libidinẽ. Aegyptii plurimas Satyrorũ imagines, in gratiã fœcunditatis eorũ in tẽplis ponebãt in hirci naturę, quã libidinoſam eſse dicũt, ſimilitudinẽ, author Diodorus Siculus in ſecundo. Lege Euſeb. ca.1. ſecũdi ꝑparationis. Sumpſit hæc de Satyris Solinus ex cap.2. ſeptimi. C. Plynii. Sunt (inquit) & Satyri Subſolanis Indorũ mõtibus, Cartadulorũ dicitur regio, perniciſsimũ animal tanq̃ quadrupedes tã recte currentes, humana effigie, ut propter uelocitatẽ, niſi ſenes, aut ægri, non capiantur. Plura de Satyro refert Philoſtratus lib.6. quẽ lector adeat ſi libuerit.

DE HAMMANIENTVM GENTE, deꝗ in ea domibus ſale conſtructis.

CAP. XLI.

a INter Naſamonas,[a] & Troglodytas[b] gẽs Hammanientum eſt, quæ ſalibus domos extrruũt, quos in modũ cautium e montibus excitatos ad uſum ædium cementicijs ne-
b ctunt ſtruibus. Tanta ibi huiuſce uenę copia eſt, ut tecta faciãt e ſalinis. Hi ſunt Hãmaniẽtes, q cõmertia cum Troglodytis habẽt. Carbunculi gẽmæ[c] citra Hãmaniẽtes propiores Naſamonibus.
c Asbyſtæ[d] Laſere uiuunt, hoc aluntur, hoc illis edile[e] eſt.

DE GARAMANTIBVS, DEꝗ miro apud eoſdem fonte.

CAP. XLII.

d GAramantũ oppidum[f] eſt Debris[g] fonte miro, qui deniꝗ alternis uicibus die frigeat,[h] nocte ferueat, ac per eadem uenas

INTER Naſamonas.) Hos populos Hammanientes uocat Ply. ca. 5. li. quinti. Poſt Naſamonas (inquit) Hasbytæ, & Macę uiuunt. Vltra eos Hammanientes undecim dierũ itinere a Syrtibus, maioribus ad occidentem, & ipſi quaꝗ uerſus arenis circumdati. Et parum infra. Domos ſale e montibus ſuis exciſo ceu lapide conſtruũt. Et lib. 31. ca. ſeptimo. Carrhis (inquit) Arabiæ oppido muros, domosꝗ maſsis ſalis faciunt, aqua ferruminantes. Herodo. lib. 4. porrigitur id ſuperciliũ (inquit) ad columnas uſꝗ Herculeas, atꝗ ulterius. In tra quod eſt metallũ. i. effoſsio ſalis decem dierũ itinere. Et homines incolentes domicilia ſua facientes ex micis ſalis. Iſti ei traſtus Africæ uacant himbribus. Nã ſi plueret illic, nõ poſſent manere parietes ſalis. In Solinianis codicibus plerũꝗ gens Amantũ ſcriptum reperies. De Sale capite undecimo ſupra abunde diximus. b ℭ Troglodytas.) De Troglodytis ĩfra ca. 44. c ℭ Carbũculi gemmę.) Ply. Ab Hammanientibus ad Troglodytas hiberni occaſus plaga, dierum quatuor iter, cũ quibus cõmertiũ, gemmæ tñ, quã Carbunculũ uocamus ex Aethiopia uectæ. De Carbunculis, quos quidã ab igneo colore Pyropos, & Apyruſtas qđ ignem nõ ſentiant, uocant. Ply. ca. 7. triceſimiſeptimi. d ℭ Aſbyſtę.) Herodotus, Dionyſius, Callimachus Asbyſtas pronũciant. Alij Asbitas Syllius, Ptolemęus, Euſtathius. Dicti autẽ ab Asbyſta eius loci urbe. Sunt qui nomen habere dicant ab Asbyte regina Hiarbæ regis filia, de qua plura Syllius lib. 2. bellorũ Punicorũ. DE Laſere, quo Asbyſtæ uiuunt. Plynius cap. 3. decimi noni. Et nos ca. 40. ſupra, ubi de Metopio ſcripſimus. e ℭ Edule eſt.) Edule uocant quicquid manducari poteſt. Horatius Satyra quarta ſecundi Sermonũ.

Vinea ſummittit capreas nec ſemper edules.

Sunt codices, qui habeant tũ edile, tum dulce, tum edulce eſt, tum edulceſcit.

GARAMANTVM oppidũ.) Eas præſertim regiones rimatur Solinus, in quibus aliqua naturæ uiſuntur miracula, tria apud Garamantes memoratu digna referens. Quod illic fons die frigeat, caleſcat nocte. Alterũ qđ eius regionis armenta obliquis ceruicibus pabulentur. Poſtremũ quod Gauli inſulæ terra ſerpentibus, & ſcorpionibus ſit pernitialis omnino. g ℭ Debris.) Hanc Solini nomenclaturã approbat Hermolaus ca. 5. quinti Caſtigationũ Plynianarũ, cũ apud Plyniũ legatur tũ Detris, tũ Dedris. Apud Ptolemęũ Bedron, uel Bediron. h ℭ Die frigeat.) Quidã cauſam huius miraculi hanc eſſe putant. Quod uidelicet ignes noctis frigoribus intus alantur, exuientꝗ ſub terrã. Vnde euenit, ut noctis tempore ſit is liquor calidus. E diuerſo autẽ die, qđ ſol terrã exurat, igneaꝗ uis exhalet ſolis ardore, uenas eas recreari aiunt. Sicꝗ aquã ipſam gelidã fieri, utpote in uim ſuam naturaliter redeuntẽ. Sed profecto hæc non propria, ſed communis nimis, & uniuerſalis cauſa eſt. Ex ea enĩ ratione, aquis cæteris præſertim ubi ſimilis fuerit ſolis uis, diuerſitas conſimilis aſcriberetur omnino. Quod rationẽ conſimilẽ, conſimilis conſequatur effectus. Ego autem cauſam eſſe exiſtimo in terra, ex qua huiuſmodi fontes ſcaturiunt, & emanant. Poſsibile namꝗ eſt, eam terrã talem eſſe natura, ut ſolis præſentia uim ſibi calfaciendi adimat. Solis uero abſentia uim tribuat oppoſitam ferueſcendi. Harum diuerſitatũ, uarietatumꝗ regionibus, & locis alijs, duas eſſe cauſas, naturales aiũt. Mundi inclinationẽ, & ſolis impetũ, propius, & longius, curſum faciendo. Eam rem Vitruuius Architecturæ octauo uolumine exemplis plurimis aperit eleganter. Idem Vitruuius cap. ſecũdo eiuſdẽ libri cauſam

docet caliditatis aquarũ. Ne𝔮; enim (inquit) calidæ aquæ eſt ulla proprietas, ſed frigida aqua cũ incidit percurrens in ardentem locũ, efferueſcit, & percaleſacta egreditur per uenas extra terram. Ideo diutius non poteſt permanere, ſed breui ſpatio fit frigida. Nam𝔮; ſi naturaliter eſſet calida, nõ refrigeraretur calor eius. De hoc fonte lege Ply. ca. 106. ſecundi, & ca. 5. lib. quinti. Aſcripſi huic loco Dionyſij interpretis uerſus.

Hanc habitant iuxta Garamãtes, Debrite clari,
Quæ ſuperat cunctas urbs miro munere fontis,
Frigore qui noctis feruet calefactus & umbris.
At ſolis friget radijs, glacialis & igni.

rum commertia[a] interdũ ignito uapore æſtuet, interdũ glaciali horrore algeſcat. Incredibile memoratu, ut tam breui tẽporis curriculo,[b] natura tam diſſonã ſui faciat uarietatem. Idque qui perconctari uelit, tenebris ineſſe fluori illi æternam facem credat. Qui rimet̃ die brumales ſcatebras, nunq̃ aliud exiſtimet, 𝔮 perpetue rigere. Vnde non immerito per gentes Debris[c] inclyta eſt. Cuius aquę ex cœleſti uertigine mutant qualitatem q̃quis controuerſa ſyderũ diſciplina. Nam cũ mũdum a calore ueſper temperet, ab occaſu incipit ita incaleſcere, ut ni tactu abſtineas, noxiũ ſit contigiſſe. Rurſus cũ ortus ſolis incãduerit, & radijs feruefacta ſint omnia, ſic glaciales euomit ſcaturigines, ut hauriri etiã a ſitiẽtibus nequeat. Quis ergo non ſtupeat fontem, qui friget calore, calet frigore? Garamanticæ regionis caput eſt Garamana,[d] ad quã iter diu iextricabile fuit, & inuiũ. Nam latrones[e] puteos arenis operiebãt, ut temporaria fraude ſubductis aqs in fame, & ſiti iter ſubmoueret acceſſus uiantiũ. Sed Veſpaſiano principe bello, quod cum Oenſibus geſtum eſt, difficultas hæc interijt cõpendio ſpacij breuioris

Faciũt ad hũc quoq; locũ, quæ ca. 40. de Ammonis fonte ex alijs annotauimus. a ℭ Per eadẽ uenarũ commertia.) Sunt q alia exiſtimẽt eſſe uenarũ cõmertia die, alia noctu. Aiunt enim ui ſolis quadã occulta euenire, ut per loca alia die ſcaturiat eius fontis aqua, per alia noctu, nepute per ſulphurea noctu loca, per terrã qualitate contraria affectã die. b ℭ Tam breui temporis curriculo.) Non ita mirũ contemplantibus uideretur, ſi ea fontis mira mutatio fieret aliquo magno temporis interuallo. Quoniã diutino quodã tẽpore, uenarũ quoq; cõmertia uariari poſſe exiſtimarent, qđ breui temporis curriculo uix fieri poſſe conficit ipſa ratio. c ℭ Per gẽtes Debris inclyta eſt.) Naturale eſt, ut fortioris agẽtis præſentia, debilius agẽs in opus ſuũ exire non poſſit. Fieri autẽ poteſt ut loca per quæ ſcaturiunt huius naturæ fontes, calfaciendi aquam uim habeant per naturã. At uero ſolis ipſius obſiſtente pręſentia, idipſum nequeunt operari. Operantur autem idipſum noctis tempore, qđ tunc ſol occidens procul abſit. Quod uero non alibi idem accidat, facit locorũ diuerſa qualitas, & natura hic, & alibi. Quid ſi mirum hoc, & ſexcẽta alia lucri, uel famæ cauſa excogitata fuerint aſtu hominũ? Conſimilis hominũ aſtus olim ſolis menſam mirã fecit. Serapis ſimulacrũ adorãdũ prębuit. Canopus uerſutia ſacerdotis Chaldęorũ Dei uictor effectus eſt. Sed uero proximius eſt, ut huius miri cauſa nõdum ſit ratione deprehenſa, ſicut de fonte altero Iuuenalis inquit. Sed & egregius fons. Viribus occult⁹ &c. Pomp. Mela, & ſecum plures non diſtinguit inter hunc Garamanticæ regionis fontẽ, & eum qui iuxta Ammonis oraculũ eſſe dicitur. Qui idcirco ſolis nuncupatur, qđ uel mira ſolis uis in eo appareat. Vel qđ ſolis uarietate, ipſe quoq; maxime uarietur. Plynius autem hũc ab eo, qui ſoli ſacer eſt, alterum facit, ut ex eis uerbis cap. 106. ſecundi colligit Hermolaus. d ℭ Garamana.) Ptol. Garama, quidã Plynij codices Garadamũ habẽt, ca. 5. quinti. Sunt Solini uetuſti quidã codices, in quibus Garama ſcriptum ſit. Verũ maiori ex parte Garamana retinent. Hanc urbem dictã uolunt a Garamante Apollinis filio, & Garamantidis Nymphæ patre, ex qua, & Ammone Ioue Hyarbam regẽ natũ fuiſſe quarto Aneidos ſcribit Maro.

Hic Ammone ſatus, rapta Garamantide Nympha.

Habitant autem Garamantes ſuper Pſyllos Auſtrũ uerſus, in loco fero, frequẽti𝔮. Hi auc oium hominũ cõmertiũ, aſpectũq; refugiũt, nihil bellicę armaturę habẽtes, ac ne defendere qdẽ ſeſe audẽtes. Authores Hero. in 4. & Steph. de Vr. Deij. Ply. c. 4. 5. 8. li. qnti. Stra. li. ult. Itẽ cęteri. Scribũt defũctos recluſa nudos Garamãtes arena ifodere. e ℭ Nã latrones pu.

a reperto. Garamãtas Cornelius Balbus [a] ſubegit, & primus ex hac uictoria triumphauit. Primus ſane de externis, utpote qui Gadibus genitus acceſsit ad gloriã nominis triumphalis. ARmenta
b gentis [b] iſtius obliquis ceruicibus pabulantur. Nam ſi recta ad paſtum ora dirigant, officiunt prona in humũ cornua, & obnixa, Ex parte, qua Cercina [c] eſt. Accipimus Gaulon inſulam, [d] in q̃
c ſerpens neq; naſcitur, neq; uiuit inuecta. Propterea iactus ex ea quocunq; gentium puluis arcet angues. Scorpiones ſupiactus illico perimit.

d
DE AETHIOPIA. DE EIVS REGIOnis hominũ obſcęnis morib⁹, ac corundẽ hominũ monſtroſis formis, De Draconibus, miræq; naturæ ibidẽ feris alijs. De Cinnamomo aromate, deq; Hyacĩtho lapide.
e
CA. XLIII.

f AEthiopes, [e] & Atlãticę gẽtes Nigri flumine [f] diuiduntˀ, quã partem [g] putant Nili.

trones puteos.) Ex Plynio cap. 5. quinti. Ad Garamantes (inquit) iter inexplicabile adhuc fuit, latronibus gentis eius. Puteos, qui ſunt non alte fodiendi ſi locoꝶ notitia adſit, arenis operientibus. Proximo bello, qđ cum Oenſibus Romani geſsere auſpicijs Veſpaſiani imperatoris compendiũ uię quatriduo deprehenſum eſt. Hoc iter uocatur præter caput ſaxi. a ℂ Cornelius Balbus.) Clariſsimũ oppidum (inquit Ply. eodẽ loco) Garadamũ, caput Garadamantũ, omnia armis Romanis ſuperata, & a Cornelio Balbo triumphata, uni omnium curru externo, & Quiritiũ iure donato. Quippe Gadibus nato ciuitas Romana cũ Balbo maiore patruo data eſt. b ℂ Armenta gentis iſtius.) Ply. ca. 45. octaui. Boues animaliũ ſoli, & retro ambulãtes paſcuntˀ. Apud Garamantas qdẽ haud aliter. Et ca. 37. undecimi. Troglodytarum (inquit) in terram directa, qua de cauſa obliqua ceruice paſcũtur. Mela Põ. lib. primo. Apud Garamantes enim (inquit) armenta ſunt ea, quæ obliqua ceruice paſcuntˀ. Nam pronis, directa in humũ cornua officiunt. Hæc eadẽ ante hos ſcripſit Herodotus lib. 4 Ab Alberto perperã Trogodide nominantˀ lib. 22. c ℂ Ex parte, qua Cercina.) Inſula hęc circa Africam a lęuo, cũ urbe eiuſdem nominis lõga. xxv. M. paſs. Lata dimidiũ ei⁹ ubi plurimũ, ac in extremo nõ plus. v. M. paſs. d ℂ Gaulon inſulam.) Ply. ca. 7. lib. quinti. Mox Gaulos (inquit) & Galata, cui⁹ terra ſcorpionẽ dirum animal Africę necat. Dicuntˀ & in Clupea emori. Vitruuius ca. 3. octaui ſcribit eſse locũ in Africa, q̃ alias eſt parens, & nutrix ferarum beſtiarũ, maximeq; ſerpentiũ, ubi nulla naſcitur, & ſi quando illata ibi ponatˀ, ſtatim moritur. Neq; id ſolũ (inquit) ſed terra ex eo loco ſi alio tranſlata fuerit. Id genus terræ etiã Balearibus eſse dicitur. Alia loca enumerat Solinus, in quibus ſerpentes non reperiantˀ ca. 10. triceſimiquinto & 36. Extat apud Plyniũ ca. 58. lib. octaui, ubi docet, quæ animalia, quibus locis non ſint. Eandẽ rem etiãnũ cõtinet caput 28. octaui Naturę animaliũ apud Ariſtotelẽ. Cauſæ huius (ut etiã ibidẽ Ariſtoteles inſinuat) ſunt coeli, ſitusq; conditio.

AETHIOPES.) Sunt qui Aethiopiã dictã uelint a uerbo Gręco αἴθω, qđ uro, incendo, ardeoq; ſignificat, & ὄψις facies, & aſpectus, qđ ſolis aſpectu plurimũ torreat. Ply. ca. 30. li. ſexti dictã tradit ab Aethiope Vulcani filio, cui p̃fuit. Ambro. aũt ca. 3. eius lib. quẽ de paradiſo ſcripſit, Aethiopiam uilem, & abiectã interp̃tari aſserit. Ply. ca. 30. li. ſexti ſcribit uniuerſam eã gentẽ Aetheriã, & Atlantiam, appellatã, mox ab Aethiope Aethiopiã. Ioſephus c. 12. primi ant. Iudeoꝶ ſcribit Aethiopes ante a Chuſo Cham ipſius filio, fuiſse Chuſęos cognominatos. Ptole. duplicẽ Aethiopiã eſse dicit, unã q̃ ſub Aegypto eſt. Alterã interiorẽ nominat. De prima ca. 7. de ſecũda. ca. 8. lib. quarti tab. 4. Africę. Sita eſt Aethiopia ab oriente hiberno ad occidentẽ hibernũ. Meridiano cardine ſyiuę hebeno maxime uirẽt. Meridiana eius parte iminens mari mõs excelſus ęternis ardet ignibus Aenocauma dictus &c. Ply. ca. 30. ſexti abunde ſatis. Plutar. ca. ult. q̃nti de Placitis philoſophoꝶ ſcribit Aethiopes caneſcere c̃citiſsime. f ℂ Nigri flumine.) Quę de Nigri flumine annotãda uiſa ſunt, retulim⁹ ca. 40. poſt pricipiũ. g ℂ Quã partẽ putant Nili.) Sũt exẽplaria, q̃ nõ partẽ Nili, ſed patrẽ habeãt, quaſi Nilus ex Nigri flumine ortũ habeat, & principium. Ex eo, quæ coꝶ plura in Nigri flumine, q̃ & in Aegyptio Nilo reperiuntˀ, infert Nigrũ flumen eſse Nili ipſius partẽ, aut originem. Qui autem uolunt Nili ortum penitus ignorari,

Sic papyro uiret,[a] ſic calamo prætexitur,animalia eadem edit,ijſdem temporibus exūdat, intra ripas tunc quoq; redit,cum contentus eſt alueo ſuo Nilus. Garamantici Aethiopes matrimonia priuatim[b] neſciunt,ſed omnibus uulgo in uenerem licet.Inde eſt,qđ filios matres tantum recognoſcunt.Nam paterni nominis nulla reuerentia eſt.Quis enim uerū patrem nouerit in hac luxuria inceſti laſciuientis?Eapropter Garamantici Aethiopes inter omnes populos degeneres habentur.Nec immerito, quia afflicta caſtitatis diſciplina, ſucceſsionis noticiam ritu improbo perdiderunt.Nomen Aethiopum[c] late patet in parte Africana,qua Meroen uidet[d] Libya.Plurimæ eorum ſunt, & uariæ nationes. Harum e numero Nomades[e] Cynocephalorum[f] lacte uiuūt.Syrbotæ[g] lōgi ſunt ad pedes.xij.[h] Aſachęi captos uenatib9 Elephātos deuorāt.Apud Sambros[i] nulla eſt aurita q̄drūpes,nec Elephāti q̄dē.

dicerent ex ſimilibus illis utriq; flumini accidentibus,nō continuo inferri poſſe, alterū eſſe partē, aut originē alterius.Præſertim ex eo,qđ papyro uireat,calamo prætexatur,quodq; eadē anialia edat.Sed nec ob hoc quoq; qđ ijſdem temporibus exundet,& intra ripas ſuas tunc redeat, cū contentus eſt alueo ſuo Nilus.Nā & Euphrati flumini ſimilia accidunt,ut ca.50.infra Solinus oſtendit. a ℂ Sic papyro uiret,ſic calamo prætexitur.)De Papyro,& Calamo præter ea,quæ lib.13.&.16.tradit Ply.Lege Dioſcoridē ca.122.&ca.123.lib. primi,Quo loco nil de ijs p̄teriit Hermolaus. Ex Papyro, & Calamo non paucas medelas poſſe confici, ſecundo Canonis author eſt Auicenna. b ℂ Matrimonia priuatim neſciunt.)Herodotus lib.4.ſcribit Machlyes,& Auſes eſſe Africæ populos. Hos promiſcue cum mulieribus non una habitātes, ſed pecudū more cōcumbere. Sed ubi apud mulierē puer robuſtus eſt factus, apud quem uirum habitare ſuſtinet (nam tertio quoq; menſe uiri conueniunt)eius filius cenſetur.Mela Pomponius libro primo.Nulli Garamantū (inq̄t) certa uxor eſt.Ex ijs, qui tam confuſo parentum coitu paſſim,incertiq; naſcūtur,quos pro ſuis colāt, formę ſimilitudine agnoſcunt. Eadem ſcribit Ply.ca.8.li. quīti. Lactantius ca.21.tertij. Ariſtot. in principio ſecundi Politicorū,Plato.5.de Repub.Diuus Hieronymus ca.6.ſecundi aduerſus Iouinianū. Claudianus in Gildonē.

Connubia nulle,
Non illis generis nexus,non pignora curæ,
Sed numero languet pietas.

Sunt & gentes aliæ matrimoniorū expertes, ut ca.35.tetigimus. Nec minus Perſarum matrimonia reprehenſione digna ſunt,apud quos lex erat, filias, ſorores, matresq; ipſas in matrimoniū ducere.Nec in Perſide ſolū,uerumetiam quicūq; Perſarum ad alia climata orbis e patria exiuerunt,nefanda hæc matrimonia celebrabant.Author Euſeb.ca.8.ſexti Præparationis Euangelicæ.Matrimoniū a quo, quando,& cur inſtitutū fuerit,diſſerit docte Scotus diſtin.26.quarti Sententiarū libri.Quo loco probat idē author Matrimoniū apud gētes omnes eſſe debere.Definit eodem loco docte ſimul,& eleganter quid Matrimoniū ipſum ſit.Sed locū conſignaſſe ſatis modo. c ℂ Nomen Aethiopū late patet.)Scribit Homerus primo Odyſſeæ Aethiopes populorū ultimos, in duo diuidi. Alios in orientē,alios in occidentem ſolem.Eā Homeri diuiſionē multis uerbis exequitur Strabo lib.primo.Ply.ca.30.lib.ſexti.Aethiopū(Inquit)terrā uniuerſam cū mari rubro,patere in longitudinē ſemel,& uities.70.mil.paſs.In latitudinē cum ſuperiore Aegypto duodecies.XCVII.Agrippa exiſtimauit.Quidā in longitudinē ita diuiſerūt,a Meroe &c. d ℂ Qua Meroen uidet Libya.)Sūt exēplaria, quæ ſic habeant, quā a Meroe diuidit Libya. Vide Ply.ca.30.lib.ſexti e ℂ Nomades.)De Nomadibus abunde diximus capitibus.25.&.39.ſupra. f ℂ Cynocephalorū.)Quales ſint, & unde ſumptū nomen,in fine capitis.40.dictū eſt.Sumpſit autem hæc omnia Solinus ex cap.30.ſexti Plynij. g ℂ Syrbotæ.)Quædā exēplaria(ut etiam Hermol.meminit)Serbotę,alia Sorbotę habēt.Plynius ca.30. lib.ſexti.Syrbotæ(inquit)qui octonū cubitorū eſſe dicuntur.Idē ca.2.ſeptimi.Solinus ait Syrbotas lōgos eſſe ad pedes duodecim,qui numerus etiānum cubitos octo efficit.Nam ex pede,& ſemia cubit9 integratur. h ℂ Aſachæi.)Varie hic locus in exemplaribus repetitur.Apud Plyniū aūt ca.30.li.ſexti Aſchę,uel Aſachæ legit.In ipſis uero mōtibus Aſchæ multis nationibus.Abeſſe a mari dicunt dierum quinq; itinere. Viuūt Elephātorū uenatu.In uetuſtis Plynij codicibus nō Aſchę ſed Aſachę.Capite aūt.13. li.8.apud eundē Ply.ſic habet.Aſachęi uocant Aethiopes, apđ q̄s maxie naſcant dracones. i ℂ Apud

Sambros.)Plynius ca.30.ſexti.Oppidũ eorũ(inquit)Nilo impoſitum Tempſis Sambri, apud quos quadrupedes omnes ſine auribus etiã Elephanti.Id,tum ad ſoli diſpoſitionẽ, tũ ad cœli qualitatem referendum cenſent. a ℭ Cani tradunt.)Ply.codẽ capite.At(inquit)ex Africæ parte Ptœmbari, Toemphanę,qui canẽ pro rege habent,motu eius imperia augurantes.QVod regiæ poteſtatis ij populi canı tradiderint,ex eius animalis erga homines fidelitate ortũ habuiſse crediderim.Quẽ ritũ licet ſtolidũ,ob maiorũ ſuorũ reuerentiã,poſteris tandẽ placuit obſeruare.Sunt qui falſo Pannoniæ regnicolis id ipſum ſemel aſſerant contigiſse. Sed hæc non niſi ab inconſtanti uulgo nata eſt opinatio.

a His proximi ſummã regiæ poteſtatis Cani tra-
dunt,[a] de cuius motibus quidnam imperitet/au
gurantur.Maritimos Aethiopas quaternos ocu
los[b] dicunt habere. Sed fides alia eſt. Illi deniq;
b qđ & uident plurimum, & manifeſtiſsime deſti
nant iactus ſagittarum.Occidentẽ uerſus Agri-
ophagi[c] tenent,qui ſolas Pantherarũ, & Leonũ
carnes edunt,rege præditi, cuius in fronte ocu-
c lus unus eſt.Sunt & Pamphagi,[d] quibus eſca eſt
quicquid mãdi poteſt,& omnia fortuitu gignẽ-
tia.Sunt & Anthropophagi,[e] quorũ mores uo-
camen ſonat. Cynamolgos[f] aiunt habere cani-
d nos rictus,& pminula ora. Arthabathitę[g] proni;
atq; quadrupedes, nec ſecus, ac feræ ſine ſedibus
euagantur.Confines Mauritaniæ certo tempo-
re Locuſtas terreſtres[h] legunt, durataſq; ſalſu-
e gine in præſidium uitæ ſolas habent. Sed ex illis
quadrageſimum[i] æui annum nullus ſupergre-
ditur. Ab Oceano iſto ad Meroen, quam inſu-
lam amplexu primo Nilus facit, milia paſsu-
f um[k] ſunt ſexcenta uiginti. Vltra Meroen ſu-
per exortum ſolis Macrobij Aethiopes uocan-
tur. Dimidio enim eorum protentior, quam
noſtra uita eſt. Hi Macrobij[l] iuſticiam colunt,

b ℭ Quaternos oculos.)Plynius eodẽ loco. Regio(inquit)Sirbitũ, ubi deſinunt montes, traditur a quibuſdã habere maritimos Aethiopas Niſicaſtes, Niſitas, quod ſignificat ternũ, & quaternum oculorũ uiros.Nõ quia ſic ſint, ſed quia ſagittis pcipua contẽplatione utuntur. Non minus mirũ, & a natura hominis alienum eſse uidetur, homines eſſe ſcilicet, quibus oculi ſint in pectore. Eſse rurſus alios, qui oculũ unicũ in fronte habeãt. c ℭ Agriophagi.) Quaſi Agreſtiuori,feriuoriq; dicamus. ἄγριοσ agreſtis, immitis, ferox, φάγοσ uorax Græce dicitur. Plynius eodem capite. Agriophagi Pantherarũ, & Leonum carnibus maxime uiuentes. d ℭ Pamphagi.)Latine Cunctiuori, uel omniuori dici poſsũt. πᾶν totum. φάγοσ uorax. Ply. eodẽ loco. Pãphagi omnia mãdentes. e ℭ Antropophagi.) Homiuori ſi uerbũ uerbo reddas, de qbus ſupra ca.25. abũde diximus. De ijs etiã Ply. c.30. lib.ſexti. f ℭ Cynamolgi.) κυνὸσ canis, ἀμολγὸσ mulctra, ἀμολγὸσ mulgendi tẽpus. A forma ergo corporis, & mulgẽdi exercitio nomẽ habẽt. Ply. eodẽ ca. Cynamolgi caninis capitibus. Stra. li.16. Supra hos(inqt) q̃ſi ad meridiẽ ſunt Cynamolgi, qui ab indigenis Agrij appellant̃, Comati, & Barbari. Hi canes maximos alũt, qbus Indicos boues uenant̃ e uicina regione uenientes, ſiue a feris pulſos, ſiue paſcuorũ inopia. g ℭ Arthabathitæ.)Ply. Arthabathitæ q̃drupedũ ferarũ modo uagi. h ℭ Locuſtas terreſtres legũt.)Ex Ply. & hęc ſũpta ſunt ca.30. lib.6. Pars q̃dã(inqt) Aethiopũ locuſtis tm̃ uiuit fumo, & ſole duratis in annua alimẽta. Hi quadrageſimũ uitę annũ nõ excedũt. Ferũt Ioannẽ CHRISTI pręcurſorẽ locuſtis ueſci ſolitũ in deſerto. Ob hoc de eo canit̃ in Eccleſia. Prębuit hirtũ tegimen Camelus Artubus ſacris, Strophiũ bidentes, Cui Latex hauſtũ, ſociata paſtũ Mella locuſtis. Qui plura de locuſtis noſse cupiũt, legant caput.29.xi. naturalis hiſtoriæ Caij Plynij. Et diuũ Ambro. ca.23. quinti Hexameron. Itẽ Ariſtotelẽ ca.17.& 28. quinti naturæ animaliũ. i ℭ Quadrageſimũ ęui annũ.) Conſtans Medicorũ ſententia eſt ex alimentorũ diuerſitate, fieri cõtractius, uel ptenſius ęuũ hominis. k ℭ Milia paſsuũ ſunt ſexcenta uiginti.) Vel hic, uel apud Plyniũ nũerus deprauatus eſt. In totũ enim(inquit) ab Oceano ad Meroen. DCC. milia. xxv. milia paſsuum eſse inter authores conuenit, capite triceſimo libri ſexti. Sũnt quædam Solini exemplaria, quę habeant Milia paſsuum ſexcentatriginta. l ℭ Macrobij.) μάκροβιοι, Latine longæui. μακρὸσ longus, βίοσ uita. Ex aduerſo in Africæ parte Macrobios ſitos aiunt. Mela Pomponius libro tertio Meroeni (inquit) habent terram, quam Nilus primo ambitu amplexus inſulam facit. Pars quia uitæ ſpacium dimidio fere, quam nos longius agunt

amant æquitatem, plurimũ ualent robore, præcipua decent pulchritudine. Ornantur ære. Auro uincula faciunt noxiorum. Locus apud eos eſt Heliutrapeza[a] opiparis epulis ſemper refertus, quibus indiſcrete omnes ueſcuntur. Nam & diuinitus[b] eas augeri ferunt. Eſt & ibidem lacus, quo[c] perfuſa corpora uelut oleo niteſcunt. Ex hoc lacu potus ſaluberrimus. Sane adeo liquidus eſt, ut ne caducas quidem uehat frondes, ſed illico folia lapſa ad fundum demittat laticis tenuitate.[d] Vltra hos deſertæ, inhumanæque ſolitudines adusque Arabicos ſinus. Deinde in ultimis Orientis monſtroſæ gentium[e] facies,

Macrobij. Pars quia ex Aegypto aduenere, dicti Automolę. Pulchri forma, æqui corporis, parũq; uenerationes, ueluti optimarum alumni uirtutũ. In illis mos eſt, cui potiſsimũ pareant ſpecie, ac uiribus legere. Apud hos plus auri, q̃ Perſis eſt, ideo quod minus eſt, præcioſius cenſent. Aere exornant. Auro uincula ſontiũ fabricant. Hucuſq; Mela. Macrobior regionẽ, corporis magnitudinẽ, pulchritudinẽq; mores integros, regum electionẽ, uictum, longã ætatem, multis uerbis proſequitur Herodotus in Thalia. Refert inter alia eſse apud eos ſontem, in quo loti efficiũtur perinde atq; inuncti uiolã olentes. Eam aquã tam leuẽ eſſe dicit, ut in ea nihil innatare poſſit, ne lignũ quidẽ, & quę leuiora ſunt ligno, ſe omnia peſſum ire i pfundũ. Ex potu igiẽ eius aquæ euenit, ut ad centũ uiginti annos perueniãt, non nulli etiã hoc ætatis tranſcendant. Quærit Ariſtoteles. Cur diutius uiuunt, qui locis calidis ſuam degunt ætatem? An quia natura ſunt ſicciore. Firmius autem, diuturniusq; qđ ſicci⁹ eſt. Mors autem putredo quædã eſt. An qđ mors caloris interioris refrigeratio eſt. Refrigerari autem omnia ſolent ambientis aeris qualitate, qui ut locis calidis calet, ſic frigidis friget. Itaq; interiorẽ calorem ocyus magisq; corrumpit. An qđ humorẽ, caloremq; amplius ſeruant, quarum rerum introitus mors eſt. DE Macrobijs aliqua retulimus ſupra cap. 21. a ℭ Heliutrapeza.) Gręci ἡλίου τράπεζαν/Solis menſam dicunt. Ex eo ſic nominata, qđ ui quadam ſolis eum apparatũ fieri creditum ſit. Qui de ea menſa aliquid ſcripſerunt, Herodotũ ueterẽ hiſtoricũ habent authorẽ. Eius uerba ex tertio hiſtoriarũ lib. aſcripſimus. Solis (inquit) menſa talis eſse memoratẽ. Eſt in ſuburbano pratũ omniũ quadrupedũ aſsa refertũ carne, quã per noctem ſinguli ciuium magiſtratus properant ponere. Ad eamq; ubi illuxit cuilibet epulatũ licet accedere. Hęc ipſa terra reddi aſsidue indigenæ aiunt. Et menſa quidẽ, quæ Solis uocatur, talis eſse fertur. Ex ijs fit euidens, quid poſsit inter homines aſtus hominũ. Erubeſco ea referre, quæ conſimili, uel maiori ſępe fraude fiunt hodie. Meminerunt huius menſæ Mela Pom. in fine tertij, Pauſanias in Attica, Diuus Hieronym: in prologo ueteris teſtamenti. Ex hoc opiparo ſolis menſæ apparatu ſumptũ Adagium ἡλίου τράπεζα, Solis menſa, de ſumptuoſo, ac lautiſsimo conuiuio dictũ congrue, nõ abſimile illis, quæ ab Horatio referuntur ſecundo Carminũ Ode. 14. Pontificũ potiore cœnis. Et Saty. ſexta ſecundi Sermonũ. Deorũ cœnæ, b ℭ Diuinitus.) Id potius ad magiſtratus loci eius ſuperſtitioſam fraudẽ tribuendũ reor. c ℭ Lacus.) Sententiã Herodoti parũ ante retulimus. Meminit & Mela Pom. lib. 3. Aquæ, quæ perpingues terræ uenas profluunt, unctæ oleo erumpũt, uti Solis, qđ oppidũ eſt Ciliciæ flumẽ nomine Liparis, in quo natantes, aut lauantes, ab ipſa aqua unguntur. Similiter & hic Aethiopię lacus, qui unctos homines efficit, qui in eo natauerint. Et in India, qui ſereno cœlo, emittit magnã olei multitudinẽ. Itẽ Carthagine fons eſt, in quo natat inſuper oleum odore uti ſcobe citreo, quo oleo etiã pecora ſolẽt ungi. Hæc ex ca. 3. octaui Vitruuij. Annotat Plynius ca. 4. triceſimiprimi natu. hiſtoriæ Tales eſse aquas, qualis terra eſt, p quã fluunt, qualesq; herbarũ, quas lauãt ſucci &c. d ℭ Laticis tenuitate.) Tenuitas aquæ facit, ne aliquid in ea ſupernatare queat. Tales ſunt etiã Sideris ſtagni in Indis, Auerni lacus in Italia. Sunt ediuerſo aquæ plurimæ, in quibus nil ſummergaẽ, ſed ſupernatet corpus quodlibet, ut in Aſphaltide, Arethiſsa, & huius genus plures. e ℭ Monſtroſę gentiũ facies.) Ply. ca. 30. ſexti de Aethiopia loquens. Animaliũ, hominũq; (inquit) effigies monſtriferas circa extremitates eius gigni minime mirũ artifici ad formanda corpora, effigiesq; celandas mobilitate ignea. Empedocles mõſtra fieri per exuberantiã, defectumq; ſeminis, aut propter agitationis turbulentiã, aut ſi in pluſculas partes ſecet. Aut ſi aberrauerit. Has fere cauſas monſtrorũ cõmentus ille uidetur. Strato p additamentũ, ademptionẽue, aut tranſpoſitionẽ, aut inflationem. Medicorũ quidam propter diſtortã id tẽporis uuluã diſtendente ſpiritu. Hæc ex Plutar. 5. de Placitis philoſophorũ lib. Qui plura expetit, adeat Ariſt. c. 4. quarti de Generatione animalium, & Problemate 60. decimæ Sectionis. Multa de ijs monſtroſis hominibus refert Gellius capite quarto noni Noctium Atticarum. Qui Alberti lectione delectantur eum adeant capite ſexto primi Tractatus, & capite tertio ſecundi Tractatus decimioctaui de Animalibus.

a ℭ Aliæ ſine naribus.)Plynius ca.30.ſexti. Ferunt certe ab orientis parte intima gentes eſse ſine naribus, æquali totius corporis planicie. Alias ſuperiori labro orbas. Alias ſine linguis. Pars etiã ore concreto, & naribus carens, uno tantũ foramine ſpirat, potumq; calamis auenę trahit &c. Nariũ fabricã, & officiũ eleganter deſcribit Lactantius ca.xi. eius operis, quod de opificio dei inſcripſit. b ℭ Ante Ptolemęũ.)Ply.ca.eodẽ. Quibuſdã (inquit) ante Ptolemęũ Lathyrũ regem Aegypti, ignotus fuit uſus igniũ. Non diſcrepat Mela Põponius a Plynij, & Solini ſententia cũ dicit. Sunt, qbus ante aduentum Eudoxi ignotus fuerit uſus ignis. Quoniam Ptolemęus hic, & Eudoxus eodẽ tẽpore floruerunt. Plynius ca.69. ſecundi. Cornelius (inquit) Nepos author eſt/ Eudoxũ quendam ſua ętate, cũ Lathyrũ regẽ fugeret, Arabico ſinu egreſsũ, Gades uſq; peruectũ. c ℭ Ignis uſum.) Variæ ſunt ſcriptorum ſententiæ de prima ignis repertiõe, eiuſq; uſu primo. Fabulæ tradunt Prometheũ poſt factos a ſe homines Mineruæ auxilio, cœlũ aſcendiſse, & adhibita facula ad rotã Solis, ignem furto ſubripuiſse. Quod ideo fictũ eſt (authore Plynio) quoniam Prometheus primus ignem facula aſſeruare docuit. Multa Seruius Ecloga ſexta Virgiliana ſuper illud. Caucaſeasq; refert uolucres, furtumq; Promethei. Alij ſcribunt, ignem fulminibus primũ delatũ in terrã. Sunt, qui ex arborũ quarundã mutua inter ſe colliſione, fuiſse ignẽ primitus generatũ in terris. Vtrũq; modũ eleganter, ut cętera, canit Lucretius quinto de Rerum natura libro.

Illud in his rebus tacitus ne forte requiras,
Fulmen detulit in terrã mortalibus ignem
Primitus, inde omnis flammarum deditus ardor. Et infra.
Veramoſa tamen cum uentis pulſa uacillans
Aeſtuat in ramos incumbens arboris arbor
Exprimitur ualidis extritus uiribus ignis,
Et micat interdum flammai feruidus ardor,
Mutua dum inter ſe rami, ſtirpeſq; teruntur.

Tradit Plynius libris quarto & ſeptimo, Pyrotem Cilicis filiũ, ignem e ſilice primũ excuſsiſse. Ouid. 4. Faſtorũ repertionẽ eam paſtoribus tribuit.

Pars quoq; cum ſaxis paſtores ſaxa feribant,
Sintillam ſubito proſiluiſse ferunt.
Prima quidem perijt, ſtipulis excepta ſecunda eſt
Hoc argumentum flamma Palilis habet.

Miram ignis in agendo efficaciã, lege apud Plynium cap. ult. triceſimiſexti. Ob eam rem Heraclitus, & Hyppaſus Metapontinus, Vniuerſæ naturæ principiũ ignẽ dixerunt. Ex igne enim omnia naſci, & in ignẽ omnia deſinere, quo extincto in hanc mundi formã omnia digeſta eſse. Nã primũ craſsiſsimũ quodq; cõpactilis in ſe nixu in terræ formã coactum. Qua deinde ab igne ſoluta, naturæ ui aquã confectã. Deniq; aquæ ſuffitu, aerem procreatũ. Rurſusq; mundũ, atq; omnia corpora in uniuerſi olim conflagratione/ ſolutum iri. Principiũ igitur ignis. Qñquidẽ ex hoc omnia. Finis etiamnũ ignis, quoniã in ipſum intereunt omnia. d ℭ Aethiopia omnis ab oriente hyberno.) Ply.ca.30.lib.ſexti. Sita eſt (inquit) Aethiopia, ab oriente hyberno, ad occidentem hybernũ. Meridiano cardine ſyluę Hebeno maxime uirent. Meridiana eius parte, imminens mari mõs excelſus æternis ardet ignibus Aeonocauma dictus. e ℭ In quiete.) Noctis tempore. Sunt exẽplaria, q̃ habeãt, & inqetus. Alia autẽ ſic, per æternũ feruidus, & æſtuoſus in qete &c. Hũc montẽ (ut dictũ eſt) Ply. Aeonocauma dictũ ait. f ℭ Veris Dra.) δράκων Gręca dictio, q̃ & Latini ꝓ ſua utunẽ. Plynij uerba ſũt ex ca.13. libri.8. Generat (inqt) Dracones Aethiopia Indicis pares.xx. cubitorũ. Id mõ mirũ unde criſtatos Iuba crediderit. Aſachęi uocanẽ Aethiopes, apũ q̃s maxie naſcanẽ. Narrañ in maritimis eorũ.

a Aliæ ſine naribus[a] æquali totius oris planicie informes habent uultus. Alijs concreta ora ſunt; modicoq; tantum foramine calamis auenarum paſtus hauriunt. Nõnullæ linguis carent, in uicẽ
b ſermonis utentes nutibus, motibuſq;. Quædam ex iſtis nationibus ante Ptolemæũ[b] Lathyrum regẽ Aegypti incognitũ habuerũt[c] ignis uſum. Aethiopia omnis[d] ab oriente hyberno ad occi-
c dentẽ hybernũ tenet. Quicquid eius eſt ſub meridiano cardine lucis nitet, qui maxime uirẽt hyeme. A meridiana parte mons editus mari imminet, ingenuo igne per æternum feruidus, &
d inquiete[e] iugis flagrantibus. Inter quæ incendia iugis æſtus, Draconum magna copia eſt. Porro ueris Draconibus[f] ora parua, & ad morſus non

de natura draconis

dehiſcentia, ſed arctæ fiſtulæ, per quas & trahũt a
ſpiritus, & linguas exerunt. Quippe non in den-
tibus uim, ſed in caudis habent, & uerbere poti⁹
q̃ rictu nocent. Exciditur ex cerebris Draconũ
Dracontias lapis,[a] ſed lapis non eſt, niſi detraha- b
tur uiuentibus. Nam ſi obeat prius ſerpens, cum
anima ſimul euaneſcit duricies ſoluta; Vſu eius
Orientis reges præcipue gloriantur, q̃q̃ nullum
lenocinium artis admittat ſoliditate, & quicquid c
in eo nobile eſt, non manus faciunt, nec alterius
q̃ naturæ candor ſit, quo reluceat. Author Sota-
cus gemmã hanc etiam ſibi uiſam ſcribit, & qui-
bus intercipiatur[b] modis, edocet. Præſtantiſſi- d
mi audacia uiri explorant anguiũ foueas, & rece
ptus, inde præſtolati ad paſtum exeũtes, præter-
uectiq; percitis curſibus obijciunt gramina me-
dicata, quantum poteſt ad incitandũ ſoporẽ. Ita e
ſomno obſopitis, e capitibus execant lapides, &
de manubrijs præcipitis auſi / prædam reuehunt
temeritatis. Quæ locorũ Aethiopes tenent, feris
plena ſunt, e quibus quam Nabim[c] uocant, nos

quaternos, quosq; inter ſe cratium modo implexos erectis capitibus uelificantes ad meliora pabula Arabiæ uehi fluctibus. Alia quæ de Draconibus refert Ply. in Indice Plyniano conſignauimus. Scribit Philoſtratus lib. tertio uitæ Apollonij, omnẽ Indiæ regionẽ Draconibus abundare, & multitudine, & magnitudine mirandis. Itaq; paludes ijs plenas eſſe, & montes, neq; tumulũ ullũ ijs uacuũ reperiri. Ve rum paluſtres pigros, tardosq; eſſe. Eſſe longitudine cubitorũ triginta, uix caput attollentes. Terreſtres eſſe ranis ſimiles, terga ſubni- gra habentes, & cæteris minus ſquamoſa. Homerus Draconẽ rubentem dixit ſecũdo Iliados. Dracones, qui in cacuminibus montium habitãt, alijs maio- res ſunt, fluminibus q̃uis rapa cibus uelociores, ita ut ab illis euadere nihil poſsit. Hisq; iuue nib⁹ criſta naſcitur, mediocri- ter prominens, prouectis uero ætate grandior in alterã partẽ deflexa. Sunt Dracones alij co- loris ignei, q̃bus in dorſo ſqua mæ eminent ſerræ inſtar. Bar- ba eis annaſcitur, qui altius cer uices attollunt, quorũ ſquamæ inſtar argenti fulgent. Oculorũ autẽ pupillæ lapides ſunt tanq̃ ignis fulgentes, quorũ uim ma- ximã eſſe ad morbos cõplures tollẽdos. Quapropter & lucrũ uenationibus afferunt. Albert⁹ 25. de Animalibus lib. dicit Ply nium, & Solinũ de Dracomb⁹ loquentes referre potius audi- ta uulgi, q̃ philoſophica dicto- rũ ſuorũ oſtendãt experta. Sicq; ſpretis ijs, ſequitur ipſe præter Auicennã, neſcio quem Seme- ryonẽ a nullo quantum legeri antea nominatũ. AVdeo dice- re uix fuiſſe uel apud Græcos, uel apud Latinos nobilẽ aliquẽ ante Plyniũ authorẽ, a quo non excerp ſerit idem Plynius, ea maxime, quæ poſteritate digna uiderentur. In his præterea rebus, Venatorũ, Aũ cupũ, piſcatorũ, eorumq;, quibus uiuaria, armenta, aluearia, piſcinæ, auiaria, in cura erãt, experientiã potius q̃ rationẽ aliquã oſtenſiuã ſcriptores requirant. Hac ratione Ariſto. ſummus in omni ſcientia uir, quinquaginta ferme uolumina illa præclara de animalibus condidit, quę tandẽ a Plynio (ut ipſe refert) in arctum collecta ſunt. a ℂ Dracontias lapis.) Ex Plynio ca. 10. triceſimiſeptimi. Draconites (inquit) ſiue Dracontias e cerebro fit Draconũ, ſed niſi uiuentibus abſciſſo nunq̃ gemmaſcit, inuidia animalis mori ſe ſentientis. Igitur mos eſt, ut dormientibus animalibus caput amputent. Sotacus, qui uiſam eam gemmã ſibi apud regem ſcripſit. Bigis uehi quærẽtes tradit, & uiſo dracone ſpargere ſom- nifica medicamenta, atq; ita præcidere. Eſſe autem candore tranſlucido, nec poſtea poliri, aut artẽ ad- mittere. Ab Alberto Diaconides, uel Draconides dicitur, ſecundo Mineraliũ. b ℂ Quibus interci- piatur modis.) Aliũ modũ refert Philoſtratus lib. 3. Palleum (inquit) coccineũ literis aureis ſuper in- textum ante cubiculũ extendunt. Scripta autẽ incantatoria uerba ſomnũ dicunt inducere. His Dra- conum oculi q̃ duriſsimi ſuperant. Ipſi quoq; plurima uerba ex arcana ſapientia ſuper incantantes eo Draconẽ perducunt, ut literis pallio intextis ſuperdormiter. Dormientẽ autem inſtantes Indi ceruí- cem ſecuri feriunt, ſciſſoq; capite lapillos intus extantes auferunt. Traditur enim montanorũ Draco- nũ capitibus ineſſe lapillos ſpecie, & aſpectu iucundos, & ſplendorẽ quendã coloribus inducentes. Vi- ribus autem, potẽtiaq; mirabiles, quod annulus teſtatur, quẽ habuiſſe Gigem uulgatũ eſt. Euenit aũt interdũ, ut Draco Indũ cum ſecuri, & arte intra cubile trahens deuoret. Ipſum etiã, ut pene dixerim, montem concutiens. Tales autem Dracones montem, qui ad Rubrũ mare pertinet, dicũtur incolere, eorũq; horrẽdos ſibilos audiri, quoniã etiam mare ingreſsi, longius natãdo prouehunt. c ℂ Nabim

uocant.) Ex Plynio ca.19.lib.octaui. Nabim (inquit) Aethiopes uocant, collo ſimilē equo, pedibus, & cruribus boui, Camelo capite, albis maculis rutilum colorem diſtinguentibus. Vnde appellata Camelopardalis. Dictatoris Cæſaris Circenſibus ludis primū uiſa Romæ. Ex eo ſubinde cernitē aſpectu magis, q̄ feritate conſpicua. Quare etiā ouis feræ nomen inuenit. Vulgo hanc Girafam uocant. Quale autem animal ſit, multis uerbis deſcribit Heliodorus Gręcus author, cuius uerba ſiquis uidere cupit,

a Camelopardalim dicimus, collo equis ſimilem, pedibus Bubulis, capite Camelino, nitore rutilo, cādidis maculis ſuperſperſa. Hoc animal Romæ Circenſibus Dictatoris Cæſaris primū publica-
b tum. Hisdem ferme temporibus illinc exhibita monſtra ſunt, Cephos [a] appellant, quorū poſteriores pedes crure, & ueſtigio humanos artus mentiuntur, perinde priores hominū manus re-
c ferunt, quæ tamē a noſtris non amplius, q̄ ſemel uiſa ſunt. Ante ludos Cnei Pompeij Rhinocerota [b] Romana ſpectacula neſciebāt. Cui beſtię color Buxeus, in naribus cornu unicū, & repandū,
d quod ſubinde attritum cautibus in mucronē excitat, eoq; aduerſus Elephātos præliatur, par ipſis prope lōgitudine, breuior cruribus, naturali telo aluum petens, quam ſolam intelligit ictibus ſuis peruiam. Iuxta Nigrin fluuium Catoble-

adeat Angelū Politianū.c.3.primę Centuriæ. Varro quarto de lingua Latina lib. Camelus (inquit) ſuo nomie Syriaco in Latium uenit, ut Alexandrea Camelopardalis nuper adducta, quod erat figura ut Camelus, maculis ut Panthera. Vt animal raro uiſum notius fieret, aſcripſi Strabonis uerba ex.16. Geographiæ ſuę libro. In iis locis (inqt) Camelopardales naſcunt, nullā cum Pardalis ſimilitudinem habentes. Coloris enim uarietate hinulo ſimilima eſt, uirgatis pilis diſtincto. Poſteriora q̄q; humiliora ſunt anterioribus, ut a cauda ſedere uideatur, ad bouis altitudinē. Anteriora uero crura a Cameli cruribus non ſuperanē. Collum rectum eſt, auectum, uerticem paulo ſublimiorem Camelo habet. Vnde propter hāc incōmenſurationē, nec tantam celeritatem habere eam puto, quantā dixit Artemidorus, q eam excellentē fecit. At nec fera eſt, ſed pecus. Nullā enim præ ſe ſęuitiā præfert. Hæc Strabo. Quærebā quid de hac belua memoria dignū Albertus traderet. Reperi eo homine nequaq̄ indigna. Eius uerba hæc ſunt, ex.22. de Animalibus lib. Anabula (ut ſcribit Ply.) beſtia eſt Aethiopiæ, quā Arabū quidam, & Italicorū Seraphat appellant. Eſt autē capite Cameli, collo equi, cruribus, & pedibus bouis prætendens ſimilitudinē &c. Et ſubdit. Vnam (inquit) harū temporibus noſtris habuit Fridericus imperator in partibus noſtris. Feciſſet indubie prudentius, ſi Plynij mentionē præteriſſet. Niſi huius genus errores tempori, nō homini duxeris aſcribendos. Sed nec eo tempore nobiliū authorū, quos immitari par erat, copia defuit. Alibi Camelopardalū idē author nominat, exiſtimans id animal eſſe aliud. a

ℭ Cephos appellant.) Ply.ca.19.octaui Pompeij Magni (inquit) primū ludi oſtenderūt ex Aethiopia, quas uocant Cephos, quarū pedes poſteriores pedibus humanis, & cruribus, priores manibus fuere ſimiles. Hoc animal poſtea Roma non uidit. Sunt qui per p, nō ph, ſcribant. Stra.lib.ult. Cepus (inqt) faciem habet Satyro ſimilē, cætera inter canē, atq; urſum, & in Aethiopia naſcitur. Libro autē.16. ſic inquit. Cepi faciem leonis, reliquū corpus pantheræ, magnitudinē damę habent. Hāc ferā Babylonij, qui ſunt iuxta Memphim, pro deo colunt. Albertus lib.22. dicit hanc ferā Confuſam a Solino nominari. Cuius (inqt) anteriora crura p̄tendūt ſimilitudinē brachiorū, & manuū hominis. Et poſt pauca. Et hanc etiā (inquit) temporibus noſtris uidimus in ſyluis Sclauiæ deprehenſam maſculū, & fœminā, & præcedente tēpore, uoces quaſdā expreſſit. Et hoc eſt animal de genere Simiarū, hæc ille. Miror in tā diſtincta nobiliū ſcriptorū feræ huius cōmemoratione, unde Confuſam eā, Solini etiā authoritate Albertus nuncupauerit. Niſi confuſionē ad monſtri huius habitū referendā putes. Vel quod magis approbo. Solini codex, unde eſcripſerat hæc Albertus, corrupte Confuſa, pro Cephos ſcriptū fuerat. Sed ad titrū tanti nominis, diligentiore in iſſce tractandis rebus, indagine opus erat. b ℭ Rhinocerotē. Veluti naricornū dicas, ῥὶν natis, κέρας cornu. Pauſanias ſcribit Aethiopicos tauros ab re ῥινοκέρωσ nuncupatos. Ply.ca.20.octaui. Hiſdem ludis, & Rhinoceros unius in nare cornu, qualis ſæpe uiſus. Alter hic genitus hoſtis Elephanto, cornu ad ſaxa limato præparat ſe pugnæ, in dimicatione aluū maxime petens, quā ſcit eſſe molliorē. Longitudo ei par. Crura multo breuiora, color buxeus. Strabo li.16. Rhinocerotes (ut Artemidorus ait) longitudine parū ab Elephantis exceduntur, quos Alexandriæ ſe

uidiſse affirmat. Eius aũt quẽ nos (inquit) uidimus colore buxeo, ſed Elephanti ſimilis erat, magnitudo uero tauri, forma apro proxima, præſertim quantũ ad rictũ p̄ter naſum, qui cornu quoddam eſt recuruũ omni oſſe durius. Eo pro armis utuntur, quẽadmodũ aper dentibus. Habet etiam duo cingula tamq̃ Draconũ uolumina a dorſo uſq; ad uterũ circũetia, alterũ iubã uerſum, alterũ ad lumbũ. Nos hæc de eo dicimus, quia nobis uiſus eſt, Hucuſq; Strabo. Non omittã Diod. Siculi ſententiã ex li. Bibliothecæ eius quarto. Eſt animal (inquit) quod ab re Rhinocerotem uocant, par uirib⁹ Elephanti, magnitudine inferior, pelle duriſsia, colore buxi. In ſumitate naſũ cornu gerit ſimũ forma, durumq; iſtar ferri. Hoc pabuli cauſa cũ Elephãte certat. Acutẽ ad ſaxa cornu. Deinde cũ Elephante congreſſus, uentrẽ grauiter ictum cornu, tamq̃ gladio p̄ſcindit. Hoc pacto pugnans, beſtiam

pa [a] naſcitur modica, atq; iners beſtia. Caput p̄- a
grauẽ ægre ferens, aſpectu peſtilenti. Nam qui
in oculos eius offenderint, protinus uita exeunt.
FOrmicæ [b] ibi ad formã canis [c] maximi, arenas
aureas pedibus eruunt, quos Leoninos habent, b
quas cuſtodiunt, ne quis auferat, captanteſq; ad
necem perſequuntur. Eadem Aethiopia mittit

exanguem reddit. Si uero Elephas illius ictum præoccuparit, proboſcide captũ, cũ ſuperior ſit uiribus, dentibus laniat. Albertus falſo unicornẽ nominat lib. zz. de animalibus. Ex hoc naſu Rhinocerotis forma, in deriſores apud Martialẽ in primo ortũ Adagiũ. Naſum Rhinocerotis habent. a ¶ Catoblepa.) Sumpſit hæc Solinus ex ca. 21. octaui naturalis hiſtoriæ Caij Plynij. Apud Heſperios Aethiopas fons Nigris (inquit) ut Pleriq; exiſtimauere Nili caput, ut argumenta, quæ diximus perſuadent. Iuxta hunc fera appellatur Catoblepa, modica alioquin, ceteriſq; membris iners. Caput enim p̄graue ægre ferens, id deiectum ſemper in terrã. Alias internecio humani generis omnibus, qui oculos eius uidere, confeſtim expirantibus. Albertus hanc corrupte Cathaplebã nominat de animalibus uigeſimoſecundo. b ¶ Formicæ.) Formicã a ferendis micis dictã uolunt. Eã Græci μύρμηκα uocitant. Animal nulli fere præterq̃ ſibi cõmodũ. Nam (ut inquit Ply.) apes utiles faciunt cibos, formicæ condunt. Hæ arboreſq; pernitioſe lędunt, ſata inficiunt, hortoſq; non minimũ exitiũ. Sabinus Tyro in lib. περὶ κηπουρικῶν i. Hortulanoſq; ad Mœcenatẽ, contra Formicas remedia monſtrauit. Limo marino, aut cinere, obturatis earum foraminibus, ſed efficaciſsime Heliotropio herba necantur. Multa contra eam peſtẽ tradit Dioſcorides. Extat rurſus caput apud Auicennã, De fugandis Formicis. Tract. 3. ſeptimæ Fen quarti Canonis. Sulphur, & origanũ agreſte ſic abhominant, ut ſi eaẽ puluerem redacta ſuper eã receptacula diſpergantur, ea omnino deſerant. Omnia fere, quæ de Formicis dici poſſunt, ca. 30. undecimi natu. hiſtoriæ Plynius cõplexus eſt paucis. Mira formicarum in conquęrendis neceſſarijs ſolertia. Exigua eſt (inquit Ambro. cap. 4. ſexti Hexameron) Formica, quæ maiora ſuis audet uiribus. Neq; ſeruitio ad operandũ cogitur, ſed ſpontaneæ propoſito proſpicientię futura alimentoꝝ ſubſidia ſibi p̄ſtruit. Cuius, ut imiteris induſtriã ſcriptura cõmonet te dicens. Confer te ad formicam o piger, & æmulare uias eius, & eſto illa ſapientior. Illa enim nullã culturã poſsidet, neq; eam, quæ ſe cogat habens, neq; ſub domino agens, quemadmodũ præparat eſcã, quæ de tuis laboribus ſibi meſſem recondit. Et cum tu plerumq; egeas, illa nõ indiget. Nulla ſunt ei clauſa horrea, nullæ impenetrabiles cuſtodię, nulli inuiolabiles aceruí. Spectat cuſtos, furtaq; prohibere non audet. Aſpicit ſua damna poſſeſſor, nec uindicat. Nigro conuectatur agmine preda, per campos feruent ſemitæ comitatu uiantũ, & quæ cõprehendi anguſto ore nõ poſſunt, humeris grandia frumenta truduntur. Spectat hæc dominus meſsis, & erubeſcit tã parca pię induſtriæ negare compendia. Hæc Ambroſius. Ariſto. ca. 48. noni Naturæ animaliũ. Iã formicarũ (inquit) negotia omnibus imprompttu habentur, utq; eadem ſemita ſemper ambulant, & cibaria recõdunt, & cellas promptuarias faciunt, nec interdiu ſolũ, ſed etiam noctibus. Plena luna laborem exercent. Nemo eſt, qui nõ uideat. Auari dum ſe formicæ exemplo excuſare conantur, ſic inquiunt.

Paruula (nam exemplo eſt) magni formica laboris,
Ore trahit quodcunq; poteſt, atq; addit aceruo,
Quem ſtruit haud ignara, ac non incauta futuri.

Elegãs Adagiũ apud Ouid. octaua primi Triſtium. Formicæ tendunt ad inania nunq̃ Horrea. In eos, qui non niſi utilitatis cauſa amicitiã expetũt. c ¶ Ad formã canis.) Has formicas alij Indicas eſſe dicunt. De quibus lege Plyniũ ca. 31. lib. undecimi. Herodotũ lib. 3. Strabonẽ lib. 15. Philoſtratus lib. 6. uitæ Apollonij. Indoꝝ Gryphes (inquit) & Aethiopum formicæ, quãq; ſint forma diſsimiles, eadẽ tamen agere ſtudent. Nam aurũ utrobiq; cuſtodire perhibentur, & terrã auri feracẽ adamare. Nearchus formicas quidẽ ſe nõ uidiſſe cuiuſmodi, alij q̃dã ſcribunt in India enaſci. Pelles autẽ a ſe uiſas, & earũ multas in caſtra Macedonũ allatas. Megaſthenes autem affirmat certa eſſe, quæ de illis uulgata ſunt. Eas eſſe, quæ aurũ ex terra effodiunt. Nõ quidem

a Lycaonẽ.[a] Lupus eſt ceruice iubatus, & tot modis uarius, ut nullum illi colorem dicant abeſse. Mittit & Tarandũ[b] boum magnitudine, biſulco ueſtigio, ramoſis cornibus, capite ceruino, urb ſino colore, & pariter uillo profundo. Hũc Tarandũ affirmant habitũ metu uertere, & cũ delitescat, fieri aſsimilem[c] cuicunq; rei proximauerit, ſiue illa ſaxo alba ſit, ſeu fruteto uirens, ſiue quam aliã præferat qualitatem. Faciunt hoc idẽ in mari Polypi,[d] in terra Chamæleontes. Sed & Polypus, & Chamæleon glabra ſunt, & pronius eſt cutis; leuitate ſpeculi modo proximãtia æmulari. In hoc nouũ eſt, ac ſingulare hirſutiã pili colorum uices facere. Hinc euenit, ut difficulter capi poſsit. Aethiopicis lupis propriũ eſt, qd' in ſaliendo ita niſus habent alitis, ut non magis profie ciant curſu, q̃ meatu, homines tamen nunq; impetunt. Bruma comati ſunt, æſtate nudi. Thoas uocant.[e] Hyſtrix[f] quoq; inde loci frequẽtiſsima,

auri ſtudio, ſed ut ſibi ſpecus longe ſub terrã parent. Has enim Vulpibus maiores, terramq; fodere auro mixtã, & ex ea purgata, Indos aurũ conflare. Sed ex auditu, non ex uiſu hæc narrat. a ℂ Lycaonem.) Mela Pom. in deſcriptione Aethiopiæ lib. 3. Sunt (inquit) & ſæuiſsimæ feræ omni colore uarij Lycaones, & quales accepimus Sphingas. Ply. ca. 34. octaui. Lycaonẽ colorẽ mutare in Indis, cui (inquit) iubata traditur ceruix. Nec uerũ eſt a Solino Plynianã lectionẽ conturbatam eſse, ut quidã exiſtimãt, cũ hæc fera tã in Aethiopia, q̃ in Indis reperiatur. b ℂ Mittit Tarãdum.) Vetuſta omnia fere Solini exemplaria, quæ legerim Parandrũ habẽt, ſed ex Plynio ca. 34. octaui. Tarandũ legendũ purat. Tarando (inqr) magnitudo q̃ boui eſt, caput maius ceruino, nec abſimile. Cornua ramoſa, ungula biſida, uillus magnitudine Vrſorũ. Sed cũ libuit ſui coloris eſse aſino ſimilis eſt. Tergori tãta duritia, ut thoraces ex eo faciant, colorẽ omniũ arborũ, fruticũ, florum, locorumq; reddit metuens, in quibus latet. Ideoq; raro capitur. Mirum eſset habitũ corpore tam multiplicem dari mirabilius, & uillo. Albertus libro de Animalibus. 22. Pyradũ nominat. Sed ab eo authore in hiſce rebus non requirenda ueritas, qd' uel in notiſsimis hallucinet maxime. Plynius eodẽ ca. dicit Tarandũ Scytharum animal eſse non Aethiopiæ. Sed poſsibile eſt, ut in utraq; regiõe proueniat. c ℂ Fieri aſsimilem cuicũq; rei proximauerit.) Huius mutationis cauſam eſse tradunt, qd' huius, & aliorũ multorũ animaliũ pili, uel cutes potius, ſpeculi naturæ ſint aſsimiles. Species ergo circumſtantiũ rerũ per aerẽ diffuſæ, & ad huius genus animalia terminatæ, reddunt eis talem colorem, qualis earũ rerũ fuerit, quibus proximant. d ℂ Polypi.) A multitudine pedũ nomen inditũ, πολύ multũ, πούς pes. Græce πολύπους dicitur. De Polypis lege Ply. ca. 29. noni. Ariſtoteles ca. 37. noni Naturæ animaliũ. Polypus (inquit) fatuus quidẽ eſt, cũ ad manũ dimiſsã hominis accedit, ſed prudens rei familiaris, cũ omnia colligat, & ſuo in domicilio recondat. Cũq; conſumpſerit quantũ utile ſit, abigit teſtas, & cancrorũ cruſtas, & putamina conchularũ, & ſpinas piſciculorũ. Sui etiã mutatione coloris, uenatur piſces. Trahit enim ſibi colorẽ ſimilem ijs, quibus appropinquarit ſaxis. Quod idem etiã, cũ metuerit/facit &c. Plura diuus Ambro. ca. 8. quinti Hexameron, quæ huic loco maxime quadrant. Ex Ariſtotelis, Ambro. & Ply. uerbis, liquet ſenſus Adagionis huius, πολύποδος νόον ἴσχε, Polypi mentẽ obtine. Quo ſignificat pro loco, & tẽpore, mentẽ quoq; conſuetudinẽq; mutandã eſse, noſq; ijs hominibus conformandos, quibus cũ conuerſamur. Poſset & ad piſcis huius aſtũ prouerbiũ adaptari. Vtitur eo Plynius eo quẽ modo citauimus loco. Polypus natura rapax, utpote quicquid brachijs apprehendit, idipſum fortiter retineat. Vnde proverbiali figura eleganter a Plauto in Aulularia dictũ eſt. Ego noui iſtos Polypos. In furacẽ hominẽ, ac rapinæ deditũ dici ſolitum. De Chamæleonte infra cap. 53. dicendi locus. e ℂ Thoas uocant.) Plynius ca. 34. octaui. Thoes (inquit) luporũ genus, procerius longitudine, breuitate crurũ diſsimile, uelox ſaltu. Venatu uiuens. Innocuũ homini. Habitũ non colorẽ mutat. Per hyemẽ hirti, æſtate nudi. Lege Ariſtotelẽ ca. 44. noni Naturæ animaliũ. Multa de hoc ipſo animali diſputat Hermolaus ca. 34. octaui Plynianarũ Caſtigationũ. Herod. lib. 4. has feras dicit lupo, & Hyæna genitas. Hæc ea fera eſse uidetur, quã Albertus Chamã, uel nomine alio Ruſinũ uocari dicit, de Animalibus libro ſecundo & uiceſimo. f ℂ Hyſtrix.) Plynius ca. 35. octaui. Hyſtrices generat India, & Africa ſpina contectas, ac Erinaceorũ genere, ſed Hyſtrici longiores aculei, & cum intendit cutem/miſsiles. Ora urgentiũ figit canum, & paulo longius iaculat. Hy-

bernis autem ſe menſibus condit. Hyſtricem ferã eleganti carmine deſcribit Claudianus de ea inter alia ſic inquiens. Cognitus Hyſtrix Herculeas affirmat aues, os longius illi

Aſsimilat porcum, mentitæ cornua ſetæ
Summa fronte rigent, oculis rubet igneus ardor
Parua ſub hirſuto catuli ueſtigia dorſo.
Hanc tamen exiguam miro natura tueri
Præſidio dignata feram, ſtat corpore toto
Sylua minax, iaculiſq; rigens in prælia creſcit
Picturata ſeges, quorum cute (fixa tenaci
Altera ſucceſcit &c.

erinacijs ſimilis, ſpinis tergum hiſpida, quas plerumq; laxatas iaculatione emittit uoluntaria, ut aſsiduis aculeorum nimbis canes uulneret ingruentes. Illius cæli ales eſt Pegaſus.[a] Sed hæc ales equinũ nihil præter aures habet. Tragopa[b] quoq; auis maior aquilis, cornibus arietis proferens armatum caput. Aethiopes legunt Cinnamomũ.[c] Id frutetũ ſitu breui naſcitur, ramo humili, & repreſſo, nunq̃ ultra duas ulnas altitudinis. Quod gracilius[d] prouenit, eximiũ magis ducit. Quod in groſsitudinem extuberatur, deſpectui eſt. Verum legitur per[e] ſacerdotes hoſtijs prius

Ex hiſpida, & ſpinoſa Hyſtricis natura ſumptũ Adagiũ. Hyſtrice ſpinoſior. In hominẽ, cui Hiſpida membra quidem, & (duræ per brachia ſetæ. Poteſt & ad animũ quoq; aſperum, & intractabilem non inconcinne prouerbiũ adaptari. Vtiẽ eo i Eclogis ſuis Calphur. a ℂ Pegaſus.) Ales hęc a loco, ubi prouenit ἀπὸ τῆς πηγῆς hoc eſt a fonte, quod iuxta Oceani fontem naſcitur, nomẽ habet. Plynius ca. 21. octaui. Aethiopia (inqr) generat multa mõſtro ſimilia, Pennatos equos, & cornibus armatos, quos Pegaſos uocant. Capite autẽ 49. lib. decimi. Pegaſos quemadmodũ & Gryphos inter fabuloſa cõnumerat. Pegaſi meminit etiã lib. 5. Mela Pomp. Scribit Homerus ſexto Ilia. Bellerophontẽ Pegaſi alarũ equi permeatate, Chimerã monſtrũ horrens peremiſſe. Hinc in eos, qui plurimũ inter ſe diſtantia comparant, prouerbio dici cęptum fuerit. χελώνην πηγάσῳ συγκρίνεις, hoc eſt. Teſtudinẽ Pegaſo confers. Quaſi dicas. En Teſtudo uolat. Quæ de Pegaſo equo fabuloſa dicuntur, deſcribunt Ouid. 3. & 5. Meta. & Hyginus ca. 17. ſecundi Aſtronomicon. b ℂ Tragopa.) Ab hirco nomen inditũ uideri poteſt, quẽ Græci τράγον nominãt. Sumpſit hæc Solinus ex ca. 49. lib. decimi Caij Plynij. Equidẽ & Tragopanadem, quã plures affirmant maiorẽ aquila. Cornua in temporibus curuata habentẽ, ferruginei coloris, tantũ capite Phœniceo. Hanc alitem Plynius, uti & ſuperiorẽ, fabuloſam putat. Eius & Mela meminit lib. tertio. Albertus lib. 23. de Animalibus more ſuo, ſcribit a Plynio, Trogo pales nominari. c ℂ Cinnamomũ.) Græca dictio κινάμωμον. Quidã ſcribunt ſic dictũ, qđ cortex eius in modũ cannæ ſit rotundus, & gracilis. Ply. ca. 20. duodecimi. Ipſe frutex (inquit) duorũ cubitorũ altitudine ampliſsimus, palmiq; minimus. Quatuor digitorũ craſsitudinis. Statim a terra ſex digitis ſurculoſus arido ſimilis &c. Dioſco. ca. 15. facit Cinnamo ſpecies plurimas, quæ ab ea regione, cui gentiles ſunt, ſuis quæq; nominibus ſeparantur. Præſtantiſsimũ (inquit) dicitur Moſylon, ex quadã ſimilitudine cũ Caſia ea, quæ Moſyletios uocatur. Eſt & quod montanũ uocaſ, craſſũ, & breue admodũ colore ſubrufo. Tertiũ quoq; habetur nigrũ, & ut Moſylon appellatum, odore uehementer iucundo, ſurculoſum minus, multis geniculis. Eſt & quartum faſtigiũ candidi, fungoſi, tumidi, aſpectu uili, protinus fragilis, grãdi radice, Caſiam redolente. Redditur & quintũ, cui cortex ſubrufus, & ad ſimilitudinẽ Caſiæ rubræ coloratũ, ſolidũ, firmũq; tactu, nec magnopere neruoſum, ſtirpibus craſsis. Tradiſ & Cinnamomũ mentitum, unde nomen Pſeudocinnamomo. Theophraſtus autẽ ca. 5. noni. de hiſtoria plantarũ. Cinnamomũ decerptum in quinas partes diſcerni tradit, & eſſe pręcipuę bonitatis, qđ germinibus proximum fuerit. Idq; ad palmi longitudinẽ cędi, aut paulo maius. Secundũ quod ſequiſ, qđ etiã minus cęſura eſt. Tertium deinde, & quartũ notaſ. Vltimũ uero, qđ deterrimũ, proximũq; radici. Hoc enim minimũ corticis habet, in quo ſumma gratia eſt nõ in ligno. Qua de cauſa præferri cacumina ſolẽt, qđ corticis plurimũ habeant. Quidã ſic aiunt. Alij uero Cinnamomũ fruticoſum enarrãt. Eiuſq; genera duo, alterũ nigrũ, alterũ candidũ. Philoſtra. uitę Apollonij li. 3. tradit Cinnamomũ naſci in radicib⁹ Caucaſi mõtis, q̃ in Rubrũ mare porrigiſ. Idq; nouis ſarmentis aſsimilari. Bonitatis aũt ſuę caprã experimentum dare. Siquis enim Cinnamomũ capræ porrexerit, tanq̃ catulus admurmurat, abeuntẽq; ſequiſ, nares quoad põt ipſi ꝓpinquãs. Qđ ſi paſtor eã amouerit, nõ ſec⁹ q̃riſ, ac ſi a pabulo diſtracta eſſet. Ex hoc quoq; Alberti opinio reprobaſ aſſerẽtis aialia nulla pᷓter hominẽ odoribus delectari, aut triſtari omnino. Sed hãc eius ſententiã falſam eſſe, ca. 27 ſuꝑ abũde mõſtrauimus. Exiſtimãt Theophra. & Plynius fabuloſã eſſe, quę de Cinnamomi collectione Herodotus retulit lib. 3. d ℂ Quod gracilius.) Id pᷓter The

phraſtũ, & Dioſcoridem docet eleganter Plynius ubi ſupra. e ℭ Legiẽ per ſacerdotes.) Plynius eodẽ loco. Metitur (inquit) nõ niſi permiſerit Deus. Iouem hunc intelligũt aliqui. Aſsabinũ illi uocãt. XLIIII. boum, caprarumq;, & arietũ extis impetratur uenia metendi, non tamen ante ortũ ſolis, aut poſt occaſum licet. Sarmenta haſta diuidit ſacerdos. Deoq; partẽ ponit. Reliquũ mercator in Naſsas condit. Eſt & alia fama, cũ Sole diuidi, ternaſq; partes fieri. Deinde ſorte germina diſcerni. Quodq; Soli ceſserit/relinqui, ac ſponte conflagrare. Cinnamomi uis feruẽs, urinas aperiendi, emolliendi, conquoquendi, trahendi menſes, & partus, ſi datũ potui ſit. Plures Cinnamomi medendi uires, referunt Dioſcor. ubi ſupra, & Auicenna cap. 128. Tractatus ſecũdi/ſecũdi Canonis. Quæ omnia ad uerbũ fere in ſuũ tranſtulit Albertus cap. 12. ſecundi tracta. quinti de Vegetabilibus, & plantis, nulla Auicennæ habita mentione. a

a cæſis. Quæ cum litauerint, obſeruatur, ut meſsis
nec ortum ſolis anticipitet, nec egrediatur occa-
ſum. Quiſquis principatũ tenet, ſarmẽtorũ acer-
uos haſta diuidit, quæ ſacrata eſt in hoc miniſte-
b rium. Atq; ita portio manipulorũ ſoli [a] dicatur,
quæ ſi iuſte diuiſa eſt, ſponte incenditur. Inter
hæc, q̃ diximus nitore cæruleo Hyacinthus [b] in-
uenitur lapis precioſus, ſi quidẽ inculpabilis in-
c ueniatur. Eſt enim uitijs nõ parce obnoxius. Nã
plerumq; aut uiolaceo diluitur, aut nubilo ob-
ducitur, aut albicantius in aquaticum eliqueſcit.
Optimus in illo tenor, ſi nec denſiore ſucco ſit
d obtuſior, nec propenſa perſpicuitate deiectior.
ſed ex utroq; temperamento lucis, & purpuræ
moderatum ſuauiter florem trahat. Hic eſt, [c] qui
ſentit auras, & cum cælo facit mutationẽ, nec æ-
e qualiter rutilat, cum aut nubiloſus eſt, aut ſere-
nus dies. Præterea in os miſsus [d] magis friget.
Sculpturis certe [e] minime accõmodatus, ut qui
attritũ reſpuat. Nec tamen penitus inuictus. Nã
f Adamante ſcribitur, & notaẽ. Vbi Hyacinthus,
ibi & Chryſolãpis [f] apparet, quẽ lapidẽ lux cẹlat,
prodit obſcurũ. Hẹc enim eſt in illo diuerſitas,
ut nocte igneus ſit, die pallidus. Ex ipſo ſolo ſu-
mimus Hæmatiten [g] rubore ſanguineo, ac pro-
pterea Hẹmatites uocatus.

ℭ Soli dicatur.) Gentes plurimas Solem pro Deo coluiſſe, ſciunt etiam mediocriter eruditi. Non ergo mirum, qd̃ Cinnamomi Aromatis nobiliſsimi partẽ Aethiopes Soli dicare conſueuerint. Veteres enim gentiles etſi circa diuinum cultum maxime oberrarint, erga tamẽ Deos ſuos multo diligẽtiores fuiſse conſtat, q̃ ſint uel Iudẹi, uel Chriſtiani erga deũ uerum, quem uerbis potius q̃ operibus uenerantur. b ℭ Hyacinthus.) Ex ſimilitudine floris ſui nominis ſic uocaẽ. Eũ cẹruleũ colorẽ habere dicũt.

Optimus huic tenor eſt, quem (non depreſsior ẹquo
Obſcurat ſuccus, aut rarum (perſpicuum dat,
Sed flos purpureus mixtũ cõ(ponit utrumq;. c

ℭ Hic eſt q ſentit auras.) Nãq;/

Nubilus obſcuro, rutilans, clarusq; ſereno.

Multa ſunt, quæ auræ mutationes mox perſentiſcunt, nedũ uiuentia, ſed frequenter, quæ animæ omnis expertia ſunt. d ℭ In os miſsus.) Hunc locũ unico uerſiculo Marbodẹus cõpreſsus eſt. Hic & in os miſsus plus frigidus eſse putatur. Cauſa autem eſt, quoniã natiuũ Hyacinthi frigus, calorem oris lapidis huius naturæ contrariũ fugiens, ſeipſum in unũ recolligit. Sicq; uis maior frigoris ex eo lapide omnino egreditur. Virtus enim unita, ſeipſa diſperſa, ut dicitur, maior eſt. e ℭ Sculpturis minime accõmodatus.) Quoniam

Duritie ſolida cẹdi, ſculpiq; recuſat,
Fragmentis tantum ſuperabilis eſt Adamantis.

De hoc ipſo lapide abunde ſcribit Plynius cap. 9. triceſimiſeptimi naturæ hiſtoriæ. f ℭ Chryſolampis.) Sic ex Ply. ca. 10. lib. ultimi hunc locũ reſtituim⁹, quom antea in oĩbus Solinianis exẽplaribus legereẽ, tũ Chryſotapſus, tũ Chryſopraſus, uel Chryſopraſsus. Apud Iſidorũ cap. 14. decimiſexti Ethimolo. legitur Chryſolanſis, pro Chryſolampis. Albertus ſecundo Mineraliũ uocat Chryſopagion. Plynij uerba ſunt, quæ hoc loco Solinus immitatus eſt. Chryſolampis (inquit) in Aethiopia naſcitur, pallidi coloris die, & noctu ignei. Marbodẹus Chryſopaſion nominat.

Aethiopum tellus lapidem Chryſopaſion edit,

Quem tenebræ produnt, occultant tēpora lucis, Abſq; nitore iacens, auri pallore ſepultus. Noctibus igne micans, uaneſcit luce diurna Hic quoq; naturæ mutatus cernitur ordo, Nam quem lux cælat ſolito nox more reuelat. Dictus autem Chryſolāpis ἀπό τοῦ χρυσοῦ, καὶ λάμπω, Ideſt, ab auro, & ſplendeo, quaſi lapis ſplendens auro. Quid ſi apud Marbodęū legas, Aethiopum tellus lapidem Ch. ylampiden edit. g ℭ Hæmatiten.) A ſanguineo natiuo eius colore nomen inditū. Gręci enim αἷμα ſanguinem, αἱματηρόι, & αἱματοῦντα cruentum dicūt. Marbodęus contra ſyllabę rationem corripuit primā. Sūpſit Hęmatites Græcum de ſanguine nomen. Vix credendas uires huic lapidi Zachalias Babyloni⁹ tribuit. De Hęmatite plura referunt Plynius cap. 10. libri ultimi, & Dioſcorides de materiali medicina ca. 98o. Varius præterea lapidis huius apud Medicos uſ⁹ eſt, Galenū, Serapionē, cęteros.

MIRA DE INTIMIS GENTIBVS LIbyæ, de lapide Hexecontalitho.

CAP. XLIIII.

QVod ab Atlante ad uſq; Canopitanū oſtium panditur, ubi Libyæ finis eſt, & Aegyptium limen dictum a Canopo Menelai [b] gubernatore ibi ſepulto. In ea inſula, quæ oſtiū Nili facit, gentes tenēt diſſonæ, quę in auiæ [c] ſolitudinis ſecretū receſſerunt. Ex his Atlantes [d] ab humano ritu prorſus exulant. Nulli propriū uocabulū, nulli ſpeciale nomen. Diris ſolis ortus excipiunt, diris occaſus proſequuntur, uſtiq; torrentis plagę ſydere oderunt deū lucis. Affirmāt eos ſomnia [e] nō uidere,

QVOD ab Atlante.) Deſcribit hoc capite intimas quaſdam Libyæ gentes, quibus qđ cęlum miri influx⁹ incolant, diuerſi ſunt earum a cæteris hominibus tam corporum habitus, q̄ animorū mores, ritusq; uiuendi. Locus enī eſt (inquit Porphyrius) generationis principiū, quēadmodū & pater. Mutuatus eſt autem Solinus hæc omnia ex ca. 8. quinti Plynij, & Mela Pom. ſuæ Geographiæ lib. primo. b ℭ A Canopo Menelai gubernatore.) Inſularū ante Aſiā (inquit ca. 31. quinti Plynius) Prima eſt in Canopico oſtio Nili, a Canopo Menelai gubernatore (ut ferunt) dicta. Strabo lib. ultimo. Canopus (inquit) centū, ac uiginti ſtadijs diſtat ab Alexandria, pedeſtri itinere uadentibus, dicta de nomine Canopi, qui Menelai claſſem gubernabat, & ibi mortuus eſt. Eadem ſcribunt Mela in ſecundo, & Seruius xi. Aeneid ſuper illud. Exulat Aetneos &c. Sunt qui Canobū per b. nō per p. ſcribendū uelint. c ℭ Auiæ ſolitudinis.) Ideſt ad quā uia, & iter nullū, uel q̄ uix pareat acceſſus alijs. d ℭ Atlantes.) A monte eiuſdē nominis nomen habent. Herodotus dictos tradit, quod ſales quorum ingens ibi copia eſt, apud eos uocanē Atlantes. Pōp. Mela lib. primo. Ex ijs (inquit) qui ultra deſerta memoranē Atlātes, ſolē execrantur, & dū oritur, & dū occidit, ut ipſis, agriſq; peſtiferum. Nomina ſinguli nō habent. Nō ueſcuntur animalibus. Neq; illis in quiete, qualia cæteris mortalibus uiſere datur. Eadē de ijs ſcribit ca. 8. quinti Caius Plynius. Herodot⁹ lib. 4. Atlantibus ſolis omniū hominū, quos ipſi nouimus innominatis. Singulis (inquit) eorū nullum nomen imponiē. Hi ſolem tranſcedentē execrantur, eiq; præterea omnia conuitia ingerunt, qđ torridus & ipſos, & regionē perdat. Quæ de Atlantibus ſcribit Diodorus Siculus lib. 4. multo ab ijs aliena ſunt. Atlantes (inquit) ut accepimus loca propinqua oceano, & quidē felicia incolentes, tū pietatis, tū erga aduenas humanitatis prę cęteris finitimis gentibus laudē tulerūt. Ab ijs deorū genus manaſſe tradunt &c. Qualis eorū theologia fuerit, ex ſententia eiuſdē Dio. tradit Euſeb. ca. 5. ſecundi Præparationis euangelicæ. e ℭ Somnia non uidere.) Cum tam multa de Somnijs a ſapiētibus ſcripta ſimul, ac diſputata ſint, mirum eſt, nondū poſſe pcipi quid de ijs indubie aſſerendū ſit. Themiſtius ca. 20. de Inſomnijs. Somniū eſſe ait uiſum, qđ ſecundū quietē occurrit, quotiens uis, quæ iudicat obligata, deſertaq; langore corporis eſt. Hinc conſequens eſſe ait, neq; uiſa ea, & terriculamenta proprie inſomnia eſſe poſſe. Neq; aliud quicq̄, quod ſenſibus excubantibus, & ſolutis appareat. Neq; itē quicquid occurrit in ſomno/inſomniū eſſe, niſi ratio ea, quæ iudicat poſſeſſa omnis, & obuoluta ſit. Macrobius Somniū definiens. Somniū (inquit) proprie uocatur, quod tegit figuris, & uelat ambagibus nō niſi interptatione intelligendā ſignificationē rei, quæ demonſtratur. Eius autem ſpecies qnq; eſſe ait. Propriū, alienum, cōmune, publicū, generale. Democritus (ut Plutar. refert) dicit ſomnia fieri aduētitijs, appulſiſq; imaginibus. Strato mente in ſomnijs ea natura, quæ rationis expers eſt quodāmodo pręualentius ſentiente. Herophilus ſomnia diuinitus inſpirata, e neceſſitate eſſe. Naturalia autē fieri, anima cōmodarū ſibi rerum effingente ſimulachra, quæq; ab ijs futura ſunt. Ex utroq; uero genere temperata imaginū appulſu fieri, cū quæ expetimus, uidemus, cuiuſmodi ijs accidunt, qui amicos in ſomnijs attrectare uidentur,

uidentur. Macrobius de Somno Scipionis lib. primo, quinq; ſomniādi ſpecies eſſe dicit. ὄνειρον.i. ſomniū, ὅραμα, hoc eſt, uiſionē, ἐνύπνιον.i. inſomniū, χρηματισμόν, & χρησμόν, qbus oraculū ſignificat. φάντασμα, hoc eſt uiſum, ut Tullius annotauit. Hæc omnia uerbis multis docte, eleganterq; interpretatur. Non grauabor, quo res fiat dilucidior, aſcribere diui Auguſtini uerba, ex cap. 25. eius libri quē de ſpiritu, & anima inſcripſit. Nec ignoro tamen eſſe, qui tradant id opus non eſſe ab Auguſtino, ſed ab alio quopiā cōſcriptū. Eius authoris uerba ſunt. Omnium quæ ſibi uidere uidenť dormientes, quinq; ſunt genera, uidelicet. Oraculū, Viſio, Somnium, Inſomniū, & Phantaſma. Oraculum (inquit) eſt, cū in ſomnis parens, uel aliqua ſancta, grauisq; perſona, ſeu ſacerdos, uel etiā deus, euenturū aliquid aperte, uel non euēturum faciendum, uel deuitandū denunciat. Viſio eſt cū id quod uidet

a & abſtinere penitus ab animalibus [a] uniuerſis, Troglodytæ ſpecus [b] excauant, illis teguntur: Nullus ibi habendi [c] amor, a diuitijs paupertate ſe abdicarunt uoluntaria. Tantum lapide uno b gloriantur; quem Hexecontalithon [d] uocant; tam diuerſis notis ſparſum; ut ſexaginta gemmarum colores in paruo eius orbiculo depre- [illegible]

quis, eodē modo, quo apparuerat, eueniet. Somniū eſt figuris tectum, & ſine interpretatione intelligi non poteſt. Inſomniū eſt qñ id, quod fatigauerat uigilantem ingerit ſe dormienti, ſicut eſt cibi cura, uel potus, uel aliqua ſtudia, uel artes, uel infirmitates. Secundū nāq; ſtudia, quæ quiſq; exercuit, ſomniat, & ſolitarum artiū ſimulacra in præſentia mentis impreſſa, apparent in ſomnijs. Iuxta etiā infirmitatum diuerſitates, diuerſa accidunt ſomnia. Etiā ſecundū morū, & humorū uarietates, uariantur & ſomnia. Alia namq; uidēt ſanguinei, alia cholerici, alia phlegmatici. Et cum illi uident rubea, & uaria, iſti nigra, & alba. Phantaſma eſt quando qui uix dormire cępit, & adhuc ſe uigilare extimat, aſpicere uidetur irruentes in ſe, uel paſſim uagantes formas, diſcrepantes, & uarias, lętas, uel turbulentas. In iſto genere eſt Ephialtes, quē publica perſuaſio, quieſcentes opinatur inuadere, & pondere ſuo preſſos, ac ſentientes grauare. Quod non eſt aliud, q̄ quædā fumoſitas a ſtomacho, uel a corde ad cerebrū aſcendens, & ibi uim animalem comprimens. Hucuſq; Auguſtinus. Ariſtoteles Philoſophus ca. 10. quarti de natura animaliū ſcribit hominē maxime animaliū ſomniare. At editis nuper in lucem, & infantibus adhuc nullū penitus contrahi ſomniū. Compertum inſuper eſt, eos, qui grauiter, & ſuauiſſime dormiunt, nihil ſomniare. Ait inſuper animū noſtrū maxime iactari in ſomnijs, propter calorē ſcilicet, qui undiq; in partē ſe colligit interiorē. Atq; ita efficitur, ut plurima, uehementiſſimaq; illa obſtāte iactatione, nullū interuenire ſomniū poſſit. De quibus maxime ſomnia eſſe ſoleant, eleganti carmine cecinit Claudia. prologo quarti cōſulatus Honorij Auguſti.

Omnia quæ ſenſu uoluunť uota diurno &c.

Item Lucreti⁹. 4. de rerū natura libro. Ex quo quiſq; &c. Ea omnia prius ab Ariſtotele philoſopho relata ſunt triceſima Sectione Problematū. Idem Ariſto. in li. de Somno, & Vigilia, docet cur quidā nūq̄ ſomniēt. Alij in iuuētute nunq̄, cū tamē in ſenectute eos ſomniare cōtingat. Huius nimiā ciborū euaporationē ꝓpter intenſum calorē accidentē cauſam eſſe dicit. Ea autē nimia euaporatiōe ciborū fieri reſeruatarū ſpecierū nimiū fortē motū. Hinc (inquit) ſomnia tunc fieri nequaq̄ poſſūt. Themiſti⁹ ca. ultimo eius libri quē modo citauimus, hāc non ſomniādi cauſam ijs qdē uerbis exprimit. Exēpla etiā ſunt alios ad multā ætatē non ſomniaſſe. Cauſa eadē, quæ facit, ut & infantes quoq; nō ſomniēt, neq; cæteri ſtatim a paſtu. Quorū enim ita conſtat tēperamentū, ut ad ſuperiorē locū plurimus e cibis fluxus ſuccedat neceſſe eſt, ut cū delatu ad ima humoris eius, multę motiōes citenť, nullū ijs Phantaſma, aut Viſum appareat. Proficiſcēte uero ętate, concocta, & ſubacta materia nihil ꝓhibet, quin ſomnia illis poſſint reſtitui. Nā immutatione uel ætatis, uel affectiōis alicuius ſecuta, neceſſariū eſt naturā q̄q; ipſam, & tēperamentū mutari. Hęc Themiſtius. Fecit rei difficultas, ut p̄ter ſolitum, plurimis in hac re uerbis uteremur. a ℭ Ab animalibus uniuerſis.) Dogma id Pythagoricū fuiſſe conſtat, qđ ult. Met. libro multis carminibus Naſo cecinit. Decearchus Peripateticus tradit antiquos Græcos, nullū animal occidiſſe. Idē feciſſe ueteres Aegyptiorū ſacerdotes, Cheremon Stoicus ꝓdidit. Idipſum factitaſſe Eſſęos, & Gymnoſophiſtas author Porphyrius lib. 4. eius operis, quod de abſtinendo a carnibus edidit. b ℭ Troglodytę ſpecus.) A locis, in quibus degunt, nomen habent. Ideſt, ἀπὸ τῆς τρώγλης, hoc eſt, a ſpecu, & cauerna, quod in ſpecubus, & cauernis degant. Sunt qui nomen prouinciæ inditū tradant a Troglodytice amne, qui Arſinoen p̄terfluit. Lege Plyniū cap. 29. lib. ſexti. De ijs eadem ſcribunt Plynius capite octauo quinti, & Mela Pomponius libro primo. Herodotus in Melpomene. Troglodytæ (inquit) Aethiopes omniū, q̄s fando cognouimus, perniciſſimis pedib⁹ ſunt. Serpētibus, lacertisq;, & alijs id genus reptilibus ueſcentes, Lingua nulli alteri ſimili utētes, ſed Veſpertilionū more ſtridentes,

hendantur. Iſti carnibus uiuunt [a] ſerpentum. Ig- a
narique ſermonis ſtrident potius, quā loquuntur.
Augylæ [b] uero ſolos colunt Inferos. [c] Fœminas
ſuas [d] primis noctibus nuptiarum adulteriis co-
gunt patere. Mox ad perpetuā pudicitiā legibus b
ſtringunt ſeuerisſimis. Gamphaſantes [e] abſtinēt
prēliis, fugiunt cōmercia, nulli ſe externo miſce-
ri ſinūt. Blemmias, [f] (ſed nō eos, qui uicina rubro
mari incolunt) credūt truncos naſci parte, qua ca- c
put eſt, os tamē & oculos habere in pectore. Sa-
tyri [g] de hominibus nihil aliud pferūt, q̄ figurā. Ae-
gipanes [h] hoc ſunt, qđ pīgui uidem'. Himātopo-
des [i] fluxis niſib' crurū repūt potius, q̄ incedunt,

c ℂ Nullus habendi amor.) Eſſet omnino monſtro, ſi id genus hominū hac tempeſtate inter uiuen-
tes homines uerſeretur, qđ iis habendi cupiditas extingui nequeat, & quibus uelut oraculū quoddā
aſsidue in ore eſt. Quærenda pecunia primū eſt, Virtus poſt nummos. d ℂ Hexecōtalithon uocāt.)
θος lapis, qđ ſexaginta gemmarū colores in ſe habeat, nomen habet. Græci enim ἑξήκοντα ſexaginta, λί-
των lapidem dicunt. Ply. libri ultimi ca. 10. Hexecontalithos (inquit) in parua magnitudine multicolor
hoc ſibi nomen adoptauit. Reperit in Troglodytica regione. a ℂ Carnibus ſerpentū.) Idē ſcribūt poſt Herodotū Plyni', & Pompo. ubi ſupra. Hos populos Græci ὀφιοφάγους nuncupant ſerpentibus uesci aſsueti. Ply. ca. 29. libri ſecundi. b ℂ Augylę.) A loco, cui Augyla nomē eſt/ dicti ſunt. Poſt Ammonios (inquit Herodotus lib. quarto) per ſupercilium ſabuli decem rurſus dierum itinere, eſt collis ſalis, & aqua illi Ammoniæ par, hominibus circūhabitātibus, cui nomen eſt Augyla. Sumpſit hæc de Augylis Solinus ex cap. 8. quinti Plynii. c ℂ Solos colūt inferos.) Mela Pom. lib. primo. Augylæ manes tantū, deos putant, per eos deierant, eos, ut oracula cōſulunt, præcatique, quæ uolunt, ubi tumulis incubuere, pro reſponſis ferūt ſomnia. d ℂ Fœminas ſuas.) Idē Mela Pom. libro eodē. Fœminis eorum ſolenne eſt, nocte, qua nubūt, omniū ſtupro patere, qui cū munere aduenerint, & tū cū plurimis cōcubuiſſe maximū decus, in reliquū pudicitia inſignis eſt. Mos fuit, ut ii ſacrificantes Diis inferis aſpergerent, ut ſpargens rore leui, & ramo felicis oliuæ. Qui uero ſuperis ſacrificabāt, abluebant, ut,

Donec me flumine uiuo
Abluero. Ex Seruio. 4. Aen. ſup illud. Dic corpus. e ℂ Gamphaſantes.) Pom. li. 1. Nudi ſunt (inquit) Gamphaſantes, armorūque omniū ignari, nec uitare ſciunt tela, nec iacere, ideoque obuios fugiunt, neque aliorum q̄ quibus idē ingenii eſt, aut congreſſus, aut colloquia patiuntur. Similia quoque & Plynius ipſe refert lib. quinto. Eſſet utinam mos is in terris hodie,
Quando homini ferrum letali incude nefanda
Produxiſſe parum eſt. Felix nimirum tempus illud crediderim, cū raſtra, & ſarcula tantum
Aſſueti coquere, & marris, ac uomere laſſi
Neſciuerint primi gladios excudere fabri. f ℂ Blemmias.) Ply. ca. 8. lib. quinti. Blemmiis (inquit) traduntur capita abeſſe, ore, oculis, pectore affixis. Eadē & Mela Pomp. refert ubi ſupra. Diuus Aug. ſermone. 37. ad Eremitas aſſerit ſe huius genus homines adiiſſe, ut iis CHRISTI euangeliū prędicaret. Vidiſſeque ibi multos homines, ac mulieres capita nō habentes, ſed oculos groſſos fixos in pectore, cætera membra ęqualia nobis habentes. Inter quos (inquit) ſacerdotes eorum uidimus uxoratos, tantæ tamen abſtinentiæ erāt, ut licet uxores ſacerdotes omnes haberent, nunq̄ tamen niſi ſemel in anno eas tangere uolebant, qua die ab omni ſacrificio abſtinebāt. Vidimus & in inferioribus partibus Aethiopiæ homines unū oculū tantum in fronte habentes, quorum ſacerdotes a conuerſationibus hominū fugiebant &c. Multa de Blemmiis Procopius lib. primo de bello Perſico. Sunt qui huius genus uiuentiū inter bruta uerius, q̄ inter homines enumerandū putēt. g ℂ Satyri.) Ex Plynio, & Pomponio hæc ubi ſupra. In fine ca. 40. de Satyris abunde ſatis diximus. h ℂ Aegipanes.) Græci αἰγίπανας ſemicapros uocāt, a forma Capro ſimili/ nomē inditū. Aegipanes, qui & Syluani dicebant, nudi, capris perſimiles, miramque leuitatem prę ſe ferentes pingebantur. Eos uana gentilitas/ ſylueſtres deos eſſe putabat, porcos eis ſacrificans. Aegypanem quondam peperiſſe Valeriā Tuſculanariam nutricis dolis Valerii patris ſui expertā concubitum, ex Ariſtide Mileſio tertio rerū Italicarū, in Paralellis Plutarch' refert. De Aegypanibus ſupra capite triceſimoſeptimo Solinus retulit. Sunt & animalia ab iis alia, q̄ a Græcis αἰγίποδες Ideſt Capripedes nominantur. i ℂ Himantopodes.) Dicti ἀπὸ ἱμάντος καὶ ποδός. Ideſt a loro, & pede. Latine Loripedes uocitant, quod quaſi loro eorum ſint pedes implicati, & recurui. Plynius capite octauo libri quinti. Himantopodes (inquit) Loripedes quidam, quibus

a & pergẽdi uſum lapſu magis deſtinãt, ꝙ̃ ingreſſu. Pharuſi [a] cum Herculi ad Heſperidas pergenti forent comites / itineris tedio hic reſederunt. Hactenus Libya.

b

DE AEGYPTO. DE NILI FLVMInis origine, augumento, oſtijs. De Api boue. De Crocodilis Trochilo aue, Scincis, Hippopotamis, Ibide aue. De miris Aegypti arborib⁹. De Alexãdria, de Pyramidibus. CA. XLV.

c

d AEgyptus [b] a Meridie introrſus recedit, quoad ꝓtendãt Aethiopes. A tergo inferiorem eius partem Nilus circumfluit,

ſerpendo ingredi natura eſt. Mela Pomp. in fine ſui operis. Ab eo tractu (inquit) quę ferę infeſtant, proximi ſunt Himantopodes inflexi lentis cruribus, quos ſerpere magis, q̃ ingredi referunt. a ¶ Pharuſi.) Põponio, Stephano, & Ptolemęo Pharuſij dicti & Plynio, Solino, & Martiano Pharuſi. Ply. ca. 8. quinti. Pharuſi quondã Perſæ comites dicuntur fuiſſe Herculis ad Heſperidas tendentis. Pomponius in fine tertij. Deinde (inquit) Pharuſij aliquando tendentę ad Heſperidas Hercule dites, nũc inculti, & niſi qđ pecore alũtur, admodũ inopes. Meminit ipſoꝝ Artemidorus, & Dionyſius, ut Stephanus quoq; memorat. Qui fabuloſa narrant, Thebano hęc Herculi tribuunt, at qui hiſtoricã ueritatẽ proſecũtur, Aegyptio Herculi, qui Libyc⁹ cognoiat⁹ eſt, potius aſcribẽda cenſent. b AEGYPTVS a meridie.) Scribit Lactãtius ſecũdo Thebaid. ſuper illud. Toruaq; iam Danai. Aegyptum, & Danaũ Beli Babylonioꝝ regis fuiſſe filios. Aegyptus autẽ (ut Manethon hiſtoricus uetuſtiſſimus tradit) eiecto fratre Danao, in Aegypto annis ſexaginta octo regnum tenuit, & ex ſuo nomine regionẽ eam Aegyptũ dixit, cũ antea Aeria diceretur. Addit Diod. Siculus. 2. Bibliothecæ libro, quoſdam fabulari Nilũ amnem amore captum Ogdoi regis filiæ, qui Mẽphim urbẽ condidit, inq; taurũ uerſum, eã puellã cõpreſſiſſe. Exq; ea genitũ, ob inſignẽ eius uirtutẽ, ab incolis Aegyptũ uocitatũ, a quo & regionẽ omnẽ cognominatã. Eũq; regẽ iuſticia, & hũanitate plurimũ excelluiſſe. Eã ob rẽ cõprobata ab oibus eius erga ſingulos beneuolẽtia, hũc honorẽ nominis fuiſſe ſortitũ. Nõ fuiſſe olim eos Aegypti terminos, qui modo ſunt, ex Strabone, ac multis alijs ſcire licet. Terminatur aũt Aegyptus ab occaſu Cyrenaica, & interioris Libyæ parte. A ſeptẽtrione Aegyptio pelago, parte Iudeæ. Præterea Arabia, ac ſinus Arabi portione ab oriẽte. A Meridie eã terminat Aethiopia. Strabo lib. ult. Aegyptũ ipſam, expanſæ manui, dicit eſſe perſimilẽ. Fuerũt (ut ca. 9. quinti refert Ply.) qui Aegyptũ inter inſulas retulere. Signis qbuſdã opinat̃ Herod. in Euterpe, fuiſſe oli mare, ubi mõ Aegypt⁹ eſt. Aegyptij tã ueteres ſe eſſe iactitãt, ut dũ ipſi ſunt, q̃ter curſus ſuos uertiſſe ſydera, Solẽq; bis iã occidiſſe, unde nũc orit̃. Inter Aegyptios, & Scythas, uel (ut Herod. putat) Inter Aegyptios, & Phrygas diu fuit de gẽeris uetuſtate cõtẽtio. Apud ſe Aegyptij primos hoies ꝓcreatos affirmãt, tũ ob eoꝝ regiõis tẽperiẽ, q̃ fit, ut neq; hibernis frigoribus, neq; ęſtiui ſolis ardore, eius incolæ premerent̃. Tũ qđ ſolũ regionis eius ſit fœcundiſſimũ earũ rerũ omniũ, q̃ ſint ad uſus hominũ neceſſarię. Nili q̃q; fluminis fertilitate idipſum mõſtrare conant̃. Is eñ fluuius ꝙ̃plurima gñat, & quæ genuit ſuapte natura facillime nutrit. Hinc euenit, ut Aegyptus plura, ꝙ̃ alia omnis regio mirabilia habeat, & præter omnẽ regionẽ exhibet opera relatu maiora. Lege Iuſtinuũ in ſecundo. Diodorũ Siculũ lib. primo. Euſebiũ ca. primo ſecundi Præparationis. Athenienſes, Argiuos, Arcades, inter Gręcos, Aegyptij, & Phryges, inter Barbaros, ut author eſt in Attica Pauſanias, Plurimũ inter ſe, de uetuſtate contendunt. Scribit Herodotus apud Aegyptios inſtituta, & iura eſſe, ut fœminæ negocientur, cauponẽtur, & inſtitoris operis uacent. Viri autem intra domos texant, & mulierum noſtratiũ reliqua opera exerceant. Pręterea eoꝝ fœminæ ſtantes mingunt, uiri ſedentes. Apud eoſdem nulla mulier Dei, aut Deę ſacerdos eſt, ſed uiri deorum omniũ, & dearum. Aegyptiorum præterea mos eſt, ut Iudęorũ more ſcribant a dextro in ſiniſtrum, non ſicut Græci, & Latini factitant a ſiniſtra in dexteram manum. Virilia præterea circumcidunt mundiciæ gratia, pluris facientes ſe mundos eſſe, quam decoros. In Aegypto (authore Herod.) ſeptem ſunt hominum genera a ſuo quoq; artificio appellata. Sunt enim alij ſacerdotes. Alij qui pugnatores appellantur. Calaſiries, & Hermothyebies nuncupati. Paſtores boũ alij. Subulci genus quartũ. Alij Inſtitores. Alij interpretes. Vltimi nauales gubernatores. Inter mira etiã regionis hoc quoq; enumerant, qđ Aegyptij nunꝙ̃ caluefcãt. Aegyptum eſſe fere terrarum omnium fertiliſſimam Hiſtoricoꝝ omnium ſententia eſt. Pomponi⁹ Mela libro primo. Aegyptus expers im-

qui ſciſſus a loco, cui Delta [a] nomen eſt, ad inſulæ faciem ſpatia amplectitur interna, & incerto pene [b] fonte decurrens proditur, ut loquemur. Originē habet [c] a monte inferioris Mauritaniæ, qui Oceano propinquat. Hoc affirmant Punici libri, hoc Iubam regem accepim⁹ tradidiſſe. Igitur protinus lacū efficit, quem Nilidem dicunt. Nilū autē iā inde eſſe coīectant, qđ hoc ſtagnū herbas, piſces, belluas nihilo minus procreet, quā in Nilo uidemus. Ac ſi quando Mauritania, unde ei

brium, mire tamen fertilis, & hominū, aliorumq; animaliū perfœcunda genetrix, Nilus efficit amniū in noſtrum mare permeantium maximus ob Aegypti fertilitatem ab Antiphilo poeta eleganter dictum eſt.

καρποῖς, οὐ σταδίοισιν ἐρίζομεν· οὐδὲ γὰρ αὔλαξ
Αἴγυπτον, λιβύης ψάμμον ἐπιστρέφεται. Ideſt.

Fructibus, haud ſtadijs certamus, ſed neq; ſulcus
Aegypti, Libyam curat arenariam.

De eiuſdem fertilitate ſic Claudianus.

Aegyptus ſine nube ferax, imbreſq; ſerenos
Sola tenet, ſecura poli, non indiga uenti.
Gaudet aquis, quas ipſa uehit &c.

Et Luca. 8. Pharſaliæ.

Terra ſuis contenta bonis, non indiga mercis,
Aut Iouis, in ſolo tanta fiducia Nilo.

Herodotus in ſecundo ſcribit Aegyptum uitibus carere. Vnde fit, ut uino utatur ex ordeo facto. Non aſſentitur Herodoto in hac parte, qui quærit. Cur in Aegypto, quæ regionū aliarū calidiſſima eſt, uinū nō calida, ſed pene dixerim frigida uirtute naſcatur? Qui huius rei cauſam ſcire cupit, adeat Macrobiū Saturnaliū lib. ſeptimo. Diod. præterea Siculus lib. primo. Vineæ quoq; (inquit) eodē rigatę modo, uino abundant. In Cōmētariolo noſtro in Dionyſij Periegeſin, multorų authoritate docuimus Aegyptios ueteres fuiſſe ſapientiſſimos, artium, ac ſcientiarū pluriū inuētores. Nam/

Primus aratra manu ſolerti fecit Oſiris
Et teneram ferro ſollicitauit humum,
Primus inexpertæ commiſit ſemina terræ,
Pomaq; non notis legit ab arboribus.
Hic docuit teneram palis adiungere uitem,
Hic uiridem dura cędere falce comam &c.

Septima primi Tibullus. His tot bonis, nō paucíora Aegyptijs uitia, nobiles authores tribuūt. Quā rem eleganti uerſiculo quarto Epigrāmaton Martialis comprehenſus eſt, ſic de Aegypto inquiens.

Nequitiam tellus ſcit dare nulla magis.

Vnde in eos, qui male morati ſunt, prouerbio dici cœptum αἰγυπτιάζειν, Aegyptizare. Plura ad id recolligit Cœlius ca. 3. noni Antiq. lectionū. De Aegypto abunde Herodotus in ſecundo. Strabo lib. ult. Ply. cap. 9. quinti. Mela Pomp. lib. primo. Ammianus Marcellinus lib. 22. Ptolemęus ca. 5. quarti. Martianus Capella lib. 6. Diodo. Siculus primo, & ſecundo Bibliothecæ. Iuſti. in ſecundo. Claudianus de Nilo. Item cæteri. a ℭ Cui Delta nomen eſt.) Apud Memphim urbē omniū Aegypti urbiū præſtantiſſimā. Nilus in plures partes ſciſſus, formā Deltæ, id eſt. Δ. efficit. Quo fit, ut tanq̄ in Nili clauſtro poſita, aditū prębeat, prohibeatq; ad ſuperiora loca nauigantibus. Author in ſecūdo Diod. Siculus. Scribit idem in primo, tot Nilū inſulas continere, ut ferme ſit incredibile. Nā pręter eū locū, quem a forma Deltam appellāt, ferunt alias quoq; in eo inſulas circiter ſeptingentas. Harum quaſdam ab Aethiopibus incoli, milituq; in eis ſeri. Ply. ca. 9. quinti. Inferiorē Aegypti partē Nilus dextra, lęuaq; diuiſus, amplexu ſuo determinat Canopico oſtio ab Africa, ab Aſia Peluſiaco centum ſeptuaginta mil. paſ. interuallo. Quam ob cauſam inter inſulas quidā Aegyptū retulere, ita ſe findente Nilo, ut triquetrā terræ figurā efficiat. Ideo multi Gręcę literæ uocabulo Deltā appellauere Aegyptū. b ℭ Incerto fonte.) Poetæ fere omnes ſcribūt Nili originem penitus ignorari. Lucan. in decimo.

Arcanum natura caput non prodidit ulli,
Nec licuit populis paruum te Nile uidere.
Amouitq; ſinus, & gentibus maluit ortus
Mirari, q̄ noſſe tuos.

Et Claudianus.

Fontibus ignotis noſtrū procurrit in orbem
Secreto de fonte cadens, qui ſemper inani
Quærendus ratione latet, nec contigit ulli
Hoc uidiſſe caput, fertur ſine teſte creatus.

Papinius tertio Syluarum.

Aut ſeptemgemini caput haud penetrabile Nili.

Diodorus Siculus lib. primo huius rationē eſſe dicit, quod ea loca Nilus præterfluat, quæ ſint tum ſerpentibus, tū Cynocephalis,

uarijsq; feris ſyluestribus infeſtata, ac propterea illius acceſsus difficiles. Ouid. ſecũdo Transformationũ lib. poeticã fabulã referens, reicit idem Phaetontis incendium/qđ/

Nilus in extremũ fugit perterritus orbem, Et Pharijs, Perſisq; fuit, Macedũq; tyrannis,
Occuluitq; caput. Nili primã originem noſcendi, Nullaq; non ætas uoluit cõferre futuris Notitiam, ſed uicit adhuc natura latendi.

Fuerunt autem hi pręcipue. Magnus Alexander, Seſoſtris

a origo eſt, aut niuibus denſioribus, aut imbribus largioribus irrigatur, inde incrementa exundationis in Aegypto augeantur. Sed effuſus [a] hoc lacu arenis ſorbetur, & [illegible]uniculis cæcis abſcon-
b ditur. Deinde in Cæſarienſi ſpecu [b] prorumpẽs, amplior eadẽ indicia præfert, quę in exortu notauimus. Rurſusq; ſubſidit, nec ſe prius reddit, q̃ poſt interualla itineris extenti contingat Aethiopas. Vbi exit, Nigrũ facit fluuiũ, quẽ ſupra di[illegible]mus terminum eſsę limitis Africani. Aſtapum [illegible]um inde gentes uocant, ſcilicet aquam tenebris profluentem. Multas, magnasque ambit [c] inſulas. Quarum pleræque ſunt tam diffuſæ, &

Aegyptiorũ rex, Cambyſes Perſarum rex, Cæſar dictator, Itẽ cæteri plures. Nilũ (ut alibi ex Seruij ſententia. 9. Aenei. ſuper illud. Per tacitũ Gangem, aut pingui flumine Nilus) retulimus dictũ eſse νέαν ἴλυν, hoc eſt (inquit) nouũ limũ trahentẽ. Plurima fuiſse apđ ueteres Nili nomina, refert Diod. Siculus lib. primo. Fluuij (inquit) nomẽ uetus Oceanus fuit. Poſtq̃ cõprehenſus eius curſus eſt Aquila. Deinde a rege quodam Aegyptus appellatus, quo nomine & Homerũ uſum fuiſse dicit. Poſtmodũ a Nileo rege Nili, quo nunc utuntur/nomen ſortitum. Hunc Nileum Hermippus/Cyclopis filium fuiſse tradit. Triton etiam authore Plynio dictus eſt Nilus. Idem Seruius. 4. Georgico. ſuper illud. Et uiridẽ Aegyptũ. Nilum antea Latine Melonẽ cognominatũ fuiſse prodit. Hebręis Nilus Geon dicitur, iuxta quem (ut ca. 3. de Paradiſo ſcribit Ambroſius) Iſraelitis cum eſsent in Aegypto conſtituti, lex data eſt. c ℭ Originẽ habet a monte inferioris Mauritaniæ.) Verba Plynij ex cap. nono quinti, unde Solinus tranſtulit, hæc ſunt. Nilus incertis ortus fontibus, ut per deſerta, & ardentia, & immenſo longitudinis ſpacio ambulans, famaq; tantum inermi, q̃ ſitu cognitus ſine bellis, quæ cæteras omnes terras inuenere originẽ, ut Iuba rex potuit exquirere, in monte inferioris Mauritaniæ, non procul oceano habet, lacu protinus ſtagnãte, quẽ uocant Nilidem. Ibi piſces reperiuntur Alabetæ, Coracini, Siluri. Crocodilus quoq;. Inde ob argumentum hoc. Cæſareæ ortus creditur, in his, quæ Nili alueo ſpectantur, hocq; lacu educantur, in Theſco dicatus ab eo ſpectatur hodie. Præterea obſeruatum eſt, prout in Mauritania niues, imbresq; ſatiauerint, ita Nilum increſcere ex hoc lacu. Aegyptij ſacerdotes, ab Oceano, qui orbem circuit, Nilum habere principium ferunt. Quibus argumentis Alexander Magnus ſe Nili caput reperiſse ſuſpicatus eſt. Refert Arrianus a principio libri ſexti. d ℭ Quem Nilidem dicunt.) De Nilide lacu, uel fluuio capitẽ quadrageſimo dictum eſt. a ℭ Sed effuſus hoc lacu.) Plynius de Nilo. Rurſus (inquit) indignatẽ fluere per arenoſa, & ſqualentia, conditq; ſe aliquot dierum itinere. Mox alio lacu maiore, in Cæſarienſis Mauritaniæ gente Maſeſylum erumpit, & hominũ cętus ueluti circumſpicit iiſdem animalium argumentis. Iterum arenis receptus conditur rurſus uiginti dierum deſertis ad proximos Aethiopas. Atq; ubi iterum ſenſerit hominẽ, proſilit fonte (ut ueriſimile eſt) illo, quem Nigrin uocauere. Inde Africã ab Aethiopia diſpeſcens, etiã ſi non protinus populis, feris tamen, & beluis frequens, ſyluarumq; opifex medios Aethiopas ſecat, cognominatus Aſtapus, qđ illarũ gentiũ lingua ſignificat aquã e tenebris profluentẽ. b ℭ In Cæſarienſi ſpecu.) Sunt exemplaria, quæ non ſpecu, ſed ſpecie habeant. Sũt rurſus alia, in quibus nec ſpecu, nec ſpecie ſcriptum ſit. Sed prima lectio caſtigatior. c ℭ Multas, magnasq; inſulas.) Eas Diodorus Siculus circiter ſeptingentas eſse dicit, ut hoc ipſo capite retulimus. Plynius etiã idem cum Solino refert. Inſulas (inquit) ita innumeras ſpargit, quaſdamq; tam uaſtę magnitudinis, quamq̃ rapida celeritate, ut tamẽ dierum quinq; curſu non breuiore tranſuolet. Circa clariſsimam earum Meroen Aſtabores lęuo alueo dictus, hoc eſt ramus aquæ uenientis tenebris, dextra uero Aſtuſapes, quod latentis ſignificationis adijcit. Nec ante Nilus, quam ſe totum aquis concordibus rurſus iunxit, & cætera. Ammianus libro uigeſimoſecundo, inter Nili inſulas, duas clariores eſse dicit, Meroen, & Deltam a triquetrę literæ forma uocabulo ſignatius appellatam. Supradictis ſimilia de Nili curſu ſcribunt Strabo libro ultimo, & Pomponius Mela libro primo. Ammianus libro uigeſimoſecũdo. Clarius ea omnia, quæ ab authorib⁹ de Nili curſu dicunẽ, refert Diodorus Siculus libro primo. Nilus (inquit) a Meridie ad Septemtrionem fertur, ortus ex fontibus in extremis Aethiopiæ

finibus. Ad quæ loca (deſerta enim ſunt) propter æſtus intemperiẽ nullus aditus fuit. Maximũ omniũ flumen cũ per uarias, pluresq́ ferat regiones, magnos flexus facit. Quandoq́ ad orientẽ, & Arabiã, quandoq́ ad occidentẽ, & Libyã fluens. Eius decurſus ab Aethiopiæ montibus uſq́ ad mare, ſtadia duodecim ferme milia cũ eius flexibus complectit. Facit autem inſulas in Aethiopia tum plures alias, tum maxime unã inſignẽ nomine Meroen. Vbi duorũ & uiginti ſtadiorũ latitudinẽ habet &c. a

uaſtæ magnitudinis, ut uix eas dierum quinque [d] curſu prætermeet, quamuis concitus ibi feratur. Nobiliſsima earum eſt Meroe, [b] circum quã diuiſus dextro alueo Aſtuſapes, læuo Aſtabores nominant. Tunc quoq́ emenſus magna, longinquaq́ loca primum occurſantibus ſcopulis aſperatur, tantis agminibus extollit inter obiecta rupium, ut ruere potius, q̃ manare credat. Demumq́ a [c] cataracte ultimo tutus eſt. Ita enim quædam clauſtra eius Aegyptij nuncupant. Relicto tamen hoc pone ſe nomine, quod Siris [d] uocatur, mox inoffenſus meat. Septem [e] oſtijs conditur, in meridiẽ uerſus, excipit Aegyptio mari.

a ℂ Dierum quinq́.) Marcellin⁹ aliter. Nilus (inquit) inſulas efficit plures, quarum aliquæ ita porrectis aquis dicũtur extentæ, ut ſingulas ægre tertio die relinquat. Diod. eam patere lõgitudine ſtadijs tribus milib⁹, latitudine mille. Eius formam ſcuto perſimilem eſse ait. b ℂ Meroe.) Cambyſes occupata Aegypto, cũ Aegyptijs uſq́ in Meroen progreſsus eſt, & nomen urbi, & inſulæ ab illo impoſitum ferunt, Meroe ſorore ibi mortua. Alij eam uxorẽ fuiſse tradũt. Nomen itaq́ ob honorem mulieris loco dedit. Lege Strabonẽ, Ptol. Diodorum, Stephanũ, item cæteros. c ℂ A cataracte.) Ideſt (ut Ammianus ait) a prærupto ſcopulo a uerbo κατ αῤῥέω quod defluo ſignificat. Eſt enim Cataractes ad mediũ fere flumen petroſum quoddam ſuperciliũ in ſuperiore parte planum, ut flumen recipere poſsit, deſinens uero in præcipitium, ex aqua præcipitatur. Vtrinq́ ſecus terrã alueus eſt, qui facile adnauigari poteſt. Hac itaq́ adnauigantes defluunt in Cataractem, & cum ſcapha in præcipitiũ detruduntur, & ipſi, & ſcaphæ illæſi. Eſt (ut Stra. lib. 14. prodidit) amnis in Pamphylia, qui Cataractes appellatur multus, & torrentis more impetuoſ⁹, ab alta petra deſcendens, adeo, ut longiſsime ſtrepitus exaudiatur. In Nilo locus quidã eſt latitudine ſtadiorũ decem accliuis, præceps in anguſtum clauſus inter conualles, ubi frequentia ſaxa ſcopulis ſimilia, aquã magna uertigine, mirabiliq́ illeiam reflectunt, inq́ contrariũ curſum ſpumis agunt redundantibus. Quæ res ſtuporem aſpicientibus præbet. Eſt enim ita uelox hoc in loco aquæ decurſus, ut ſagittæ ſimilis uideatur, cũ augetur aquarum incremento Nilus, ideoq́ leniori curſu aqua ſupereminente ſcopulos, qui per cataractas nauibus uenti contrarij deſcendunt. Aſcendendi nulla eſt facultas fluminis impetu, omne hominũ ingeniũ ſupante. Sũt autẽ in Nilo (authore Diod.) Cataractæ plures, ſed maxima in Aethiopia, atq́ Aegypti finibus ſita. Duas Nili cataractas, multis uerbis deſcribit Philoſtratus lib. 6. uitæ Apollonij. d ℂ Siris.) Vetuſti Solini codices habent omnes ferme Nigris. Hermolaus autem ca. 9. quinti Caſtigationũ Plynianarũ, authoritate Dionyſij Afri, Stephani, & Euſtathij, legendũ cenſet Siri, quaſi a Sirio ſtella nomen habeat, quoniã ſub ortũ Canis, per introitũ Solis in Leonem augeatur, & creſcat. Vitruuius ca. 2. octaui Architecturæ, ab Atlante monte, qui Diris etiã appellat, Dirin nominat. Eſse tamen poteſt, ut utroq́ nomine fuerit appellatus. Neſcio qua ratione motus Philippus Beroaldus, pro Siris, uel Nigris, Girin repoſuerit in Solino. Dionyſij uerſus eſt. σίρις ὑπ' αἰθιόπων κικλήσκεται. Siris ab Aethiopibus uocatur. e ℂ Septem oſtijs.) De Nili oſtijs ſeptem Oui. quinto Metamor.

Donec feſsos Aegyptia tellus
CepERit, & ſeptem diſcretus in oſtia Nilus.

Idem ſecundo Elegiarum.

Quaq́ celer lato Nilus delapſus in alueo
Per ſeptem portus in maris exit aquas.

Claudianus primo in Ruffinum.

Hinc bibat æſtiuum ſepteno gurgite Nilum.

Sunt qui plura, q̃ ſeptem Nili oſtia eſse tradant. De ijs Plynius ca. 10. lib. quinti. Sunt in honore (inquit) & intra decurſum Nili multa oppida, pręcipue, quæ nomina dedere oſtijs, non omnibus. Vndecim enim reperiuntur, ſuperq́ quatuor, quæ ipſi falſa ora appellant. Sed celeberrimis ſeptem. Proximo Alexandriæ Canopico. Deinde Bolbitino. Sebenico. Phatnitico. Mendeſico. Tanitico, ultimoq́ Peluſiaco. Strabo quoq́ ijſdem oſtijs enumerans, hæc ſubdit. Sunt inter hæc alia quædã oſtiola ignobiliora, falſa oſtiorũ appellatione. Habent enim hæc oſtia ingreſsus, non tamẽ aptos magnis nauigijs, ſed ſcaphis. Propterea qđ breuia, ac paludes, loca obtineãt &c. De ijs ſeptem Nili oſtijs lege Diod. Siculũ lib. primo. Ammianũ lib. 22. & Ptol. ca. 5. quarti. Horum

oſtioꝝ pictura eſt apud eundem tabula tertia Africæ. Annotandū uero, eum locū, ubi Nilus in mare defluit, διόρυξ uocari antiquū Aegypti Emporium, author Diod. Siculus lib. primo. a ¶ Ignari ſyderum, uel locoꝝ uarias cauſas.) Incrementū Nili aſpicientibus uidetur admirabile, incredibile audientibus, ut primo lib. Diod. ait. Solus enim inter reliqua flumina adeo æſtate creſcit, cū decreſcant cætera, ut inundet Aegyptum. Hyeme minuitᷣ, cū reliqua augeantur. Eſt Aegyptus plana, & campeſtris,

a Ignari ſyderum, [a] uel locoꝝ uarias de exceſſibus eius cauſas dederunt. Aliȷ̄ affirmant Eteſias [b] nubium dēſitatem illo cogere, unde amnis hic auſpicatur, ipſumq́ fontē ſuperno humore ſublab tum tantam inundatiōis habere ſubſtantiā, quantam pabuli ad liquorē nubila ſumminiſtrauerit. Ferunt aliȷ̄ [c] qđ uentoꝝ flatibus repercuſſus, cū fluorem ſolitæ uelocitatis nō queat promouere,

cumq́ urbes, Vici, agricolarū mapalia aggerib⁹ munita, ſq̄ inundationē deuitēt, tamq̄ Cyclades apparent aſpicientibus. Terreſtres beluæ omnes, quæ in campis remanent ſuffocanē aqua, quæ euadunt ad altiora confugiunt loca. Pecora inundationis tempore, in ſtabulis reclusa nutriūtur a colonis, ad id antea pręparato paſtu. Vulgus remiſſis opibus ruſticis, ociosum epulis indulget, ac uoluptati. De Nili ſtatis quibuſdam temporibus augmento, tot ſunt ſcriptoꝝ ſententiæ, quot penè ȷ̄ ſunt, qui eam materiā tractauerunt. Sed quoniā eas ſententias Plutarchus Cheronęus in unū paucis recollegit, aſcribā eius ex. 4. de Placitis Philoſophoꝝ lib. uerba. Thales (inquit) Aquilones anniuerſarios aduerſos Aegypto flantes. Nili exuberantiā attollere, utiq́ emiſſariȷ̄s eius rugefaciendo mari obſtructi. Euthymenes Maſſylienſis oceano, & exteriore mari ſuapte natura dulcis Nilū expleri. Anaxagoras Aethiopię niuibus æſtate quidem liquefactis, hyeme uero uigentibus. Democritus ad ſeptemtrionē ſoluta, diffuſaq́ ſub Solſtitium niue, nubila ex uaporibus cogi, quibus a ſtatis Aquilonibus in meridiem, Aegyptumq́ propulſis, citatiſſimos imbres fundi, quibus ſtagna redundent, ipſeq́ amnis Nilus. Herodotus illū ex ſuis tantūdem fontibus hyeme, ęſtateq́ inuehere, hyeme tamen minori uideri, cuius cauſam in ſole eſſe. Quippe qui illo tempore anni proxime Aegyptum accedat, eiuſq́ flucta ſorbeat. Ephorus hiſtoriæ ſcriptor Aegyptū prodidit æſtate totā laxari, & ueluti uim quandā undarū exundare. Suggere etiānū illi Arabiā, & Libyen ſoluto earum arenido ſolo. Eudoxus Aegyptioꝝ ſacerdotes huius cauſam in pluuias referre aquas tradit, anniq́ temporū circum obſiſtentiā, ideſt Antiperiſtaſim. Eteni cū nobis eſt æſtas, qui ſub Solſtitiali circulo agimus, tunc illis hyems eſt, qui ſub brumali ad perpendiculum incolunt. Propterea Nili aqua alueos ſuperans expatiatur per Aegyptum. Hucuſq́ Plutar. Sunt, qui ſcribant Eratoſthenem dicere, ęſtiuos imbres cauſam eſſe, idq́ ab Ariſtotele ſumpſiſſe, Ariſtotelē uero a Traſyalco Thaſio; qui unus fuit ex antiquis Phyſicis. Traſyalcum aūt ab alio, atq́ illū ab Homero, qui Nilum cęleſtem dixit, eo uerſiculo.

Rurſus ad Aegypti cęleſtem nauigat amnem. Herodo. in ſecundo. Strabo lib. ultimo. Seneca. 4. naturaliū. q. Plynius, Diod. Siculus, Pom. Mela. Ammia. Marcellinus lib. 22. plura diſputant, quænā ſit cauſa eius inundationis. Luca. lib. 10. exiſtimat Nili inundationis non poſſe aliā rationē reddi, niſi, qđ deus Aegypto, quæ plerumq́ uacat pluuiȷ̄s, conſulere uoluit.

Quis cauſas reddere poſſit?
Sic iuſſit natura parens decurrere Nilum,
Sic opus eſt mundo, Zephyros quoq́ uana uetuſtas
His aſcripſit aquis, quoꝝ ſtata tempora flatus
Continuiq́ dies, & in aera longa poteſtas.
Vel qđ ab occiduo depellant nubila coelo
Trans Noton, & fluuio cogunt incumbere nimbos.
Vel qđ aquas totiens rumpentes littora Nili
Aſſiduo feriunt, coguntq́ reſiſtere fluctu.
Ille mora curſus, aduerſiq́ obice ponti
Aeſtuat in campos &c.

Lucreti⁹ quoq́ lib. 6. uarias cauſas refert, cur Nilus ęſtatis tēpore extuet.

Nilus in æſtate creſcit, campiſq́ redundat
Vnicus in terris Aegypti totius amnis &c.

Extat liber Ariſto. qui de Nilo inſcriptus eſt. Eudoxus præterea, & Ariſto. philoſophi librū de Nilo compoſuerunt. Theophraſtus (ut Seneca refert) author eſt in ponto quoſdā amnes creſcere ęſtiuo tempore, cuius rei quatuor cauſas eſſe dicit. Aut quia nūc maxime in humore mutabilis terra ſit. Aut quia maiores in remoto imbres ſunt, quorum aqua per ſecretos cuniculos reddita tacite effūditur. Tertia ſub crebrioribus oſtium cæditur, & reuerberatur fluctu

aquis in arcto luctantibus intumeſcat, & quanto a
impenſius controuerſi ſpiritus repugnauerint,
tanto excelſius ſublimari in altitudinis uertices
repercuſſam celeritatem, quando nec ſolitus ex-
tenuet curſus alueum, & ſtipato iam flumine ue- b
nis originalibus torrentũ pondera ſuperueniãt.
Ita concordi uiolentia hinc urgentis [a] elementi,
hinc reſiſtentis undis exultantibus molem colli-
gi, quæ exceſſus facit. Nonnulli affirmant fontẽ c
eius, qui Phiala uocatur [b] ſyderum motibus [c] ex-
citari, extractumq́ꝫ radijs candentibus cęleſti ig-
ne ſuſpendi, non tamen ſine certa legis diſciplia,
hoc eſt lunis cœptantibus. Verum omnẽ exceſ- d
ſus originem de ſole fieri, primamq́ꝫ exultantiã
tumoris concipi, cum per Cancrum [d] ſol uehat.
Poſtmodum triginta eius partibus euolutis, ubi
ingreſſus Leonem [e] ortus Syrios excitauerit, ꝓ- e
pulſo omni fluore tãtam uim amnis erumpere.
Quod tempus Sacerdotes natalem [f] mundi iu-

amnis reſiſtit, qui creſcere uidetur, quia non effunditur. Quarta ratio eſt ſyderũ. Hæc enim quibuſdam
menſibus magis urgent, & exhauriuntur flumina, cũ longius receſſerunt, minus conſumunt, atq́ꝫ tra-
hunt. Itaq́ꝫ quod impedio ſolebat, id incremento accidit. Hucuſq́ꝫ Theophraſtus. b ℭ Etheſias.) Fuit
hæc Thaletis Phyſici ſententia, ut Seneca, & Diod. Siculus recenſent. Plynius. Cauſas huius incrementi
uarias prodidere, ſed maxime probabiles Eteſiarũ eo tẽpore ex aduerſo flantiũ repercuſſo ultro in ora
acto mari. c ℭ Ferunt alij.)
Hãc quoq́ꝫ rationẽ Theophra-
ſtus enumerat. Pom. Mela. Aut
(inquit) uenienti obuię aduer-
ſo ſpiritu curſum deſcendentis
impediunt. Aut Arenis, quas
cum fluctib⁹ littoris applicãt,
oſtia obducunt. Lucretius lib.
ſexto. Aut quia ſunt æſtate Aq
lanes oſtia contra &c. a ℭ Vr
gentis elementi.) Aquarum co-
pia. Sicq́ꝫ duas huius incremẽ-
tis cauſas eſſe dicit, fluminis in
gentem aquæ copiã, & uentorũ
Nili curſum ꝑpedientiũ uio-
lentiã. Libuit aſcribere Ammi-
ani ex lib. hiſtoriarũ. zz. uerba,
quę elegantia plurimũ, & terſa
ſint. Opinio eſt celebrior alia,
quod ſpirantibus Prodromis,
perq́ꝫ dies q̃dragintã, & quinq́ꝫ
Eteſiarum cõtinuis flatibus re-
pellentibus eius meatũ ueloci-
tate cohibita ſuperfuſis flucti-
bus intumeſcunt, & reluctante
ſpiritu controuerſo adoleſcens
in agros, hinc ui reuerberante
uentorũ, inde urgente curſu ue
narum perenniũ progrediens,
in ſublie tegit omnia a dumis
oppreſſa per ſupina camporũ, ſpeciem exhibet maris. Id ipſum quoq́ꝫ alijs interdũ euenit fluminibus.
Claudianus ſecundo in Rufino.
Quoſq́ꝫ rigat retro pernicior unda Garumnæ
Oceani pleno quoties impellitur ęſtu. b ℭ Qui Phiala.) Ply. ca. 9. quinti. Timęus Mathematicus
occultam protulit rationẽ. Phialã appellari fontem eius, mergiq́ꝫ in cuniculos ipſum amnẽ uapore an-
helantẽ fumidus cautibus ubi conditur. Verum ſole per eos dies cõminus facto extrahi ardoris ui, &
ſuſpenſum abundare, ac ne deuoretur abſcondi. Idq́ꝫ euenire a Canis ortu per introitum Solis in Leo-
nem contra perpendiculũ fontis ſydere ſtante, cũ in eo tractu abſumant umbræ. c ℭ Syderũ moti-
bus.) Theophraſtus quatuor cauſarum hãc unã eſſe dicit. d ℭ Cum per Cancrũ ſol uehatur.) Scri
bit Columella cap. z. duodecimi. Solem ingredi ſignũ Cancri octauo Calendas Iulias. Ouidi. ſexto Fa-
ſtorum. Sol abit e Geminis, & Cancri ſigna rubeſcunt. Ply. ca. 9. quinti. Incipit creſcere luna noua, quę-
cunq́ꝫ poſt Solſtitiũ eſt, ſenſim, modiceq́ꝫ Cancrum Sole tranſeunte, abundantiſſime autẽ Leonem. Et
reſidet in Virgine, iiſdem, quibus accreuit modis. In totum autem reuocatur intra ripas in Libra, ut
tradit Herodo. centeſimo die. e ℭ Ingreſſus Leonem.) Id teſte Columella ubi ſupra, accidit nono
Calendas Auguſti. f ℭ Natalẽ mundi.) Aegyptij ſacerdotes opinati ſunt ita fuiſſe factum in primo
mundi natali, ſicut in Aegypto annis ſingulis fieri experiebantur. In Aegypto enim.
Vbi deſeruit madios ſeptemfluus agros
Nilus, & antiquo ſua flumina reddidit alueo,
Aethereoq́ꝫ recens exarſit ſydere limus,
Plurima cultores uerſis animalia glebis
Inueniunt, & in iis quædam modo cœpta per ipſum
Naſcendi ſpacium, quædam imperfecta, ſuiſq́ꝫ
Trunca uident humeris, & eodem corpore ſæpe

ora de fonte
niſi q uocat
phiala.

Altera pars uiuit,rudis eſt pars altera tellus. Quippe ubi temperiem ſumpſere humorq́, calorq́ Concipiunt,& ab ijs oriuntur cuncta duobus. Sic quoq́ a principio cum terra, quæ tunc fuerat aquis obducta,arida apparuiſſet,multiformis in ea, rerum facta eſt generatio. Theologi tradunt,primã mundi creationẽ ſactam fuiſſe in primi temporis æquinoctio.i.Verno.Qui dies intelligitur.xi.Calendarum Aprilis,hoc eſt.22.Martij dies,quando primus eſt Paſchatis dies.i.primi mẽſis dies primus.

a dicarunt,ideſt inter tertiũdecimũ kalendas Auguſtas,& undecimũ diem.Deinde reuocari exitus uniuerſos,cum in Virginem [a] tranſeat,penituſq́ intra ſuas ripas capere cũ Librã ſit ĩgreſſ⁹.
b Hoc etiã addunt pariter eum nocere, ſiue abundantius [b] exæſtuet,ſiue parcius, quandoquidem exiguitas minimũ fœcunditatis apportet. Propenſior copia diuturno humore culturam mo-
c retur.Maximos eius exitus cubitos duodeuiginti conſurgere, iuſtiſſimos ſexdecim temperari. Nec in quindecim abeſſe prouẽtus fructuarios, ſed quicquid intra ſit,famem facere. Dãt illi etiã
d hoc maieſtatis,ut portendat futura, argumentãtes quandoquidem Pharſalico bello nõ fuerit egreſſus quinq́ ulnas.Iam illud palam eſt,qđ ſolus ex amnib⁹ uniuerſis nullas expiret auras.Di-
e tiõis Aegyptiæ eſſe incipit a Syene, [c] in qua fines Aethiopum, & inde uſq́ dum mari intimatur, Nili nomen tenet.INter omnia, quæ Aegyptus habet digna memoratu,pręcipue bouẽ mirant̃,

In lege enim mãdatũ eſt,ut undecima die primi mẽſis ueſpere præpararent ad Paſcha faciendũ.14.menſis die.i.ab undecimo.Iam enim ueſper decimi diei,in undecimũ lucet, ut ab xi. Calendas Aprilis initiũ eſſet primi menſis. Sumpſimus hæc ex Diuo Auguſtino Quęſtiõe.106.eius operis,qđ Quæſtionũ Veteris,& noui teſtamẽti inſcripſit.Sacris literis concordãt gentiliũ plures, qui mũdi natalẽ tribuunt Verno tempori.Hinc Maro nullius expers ſcientiæ ſecundo Geor.cecinit.

Non alios prima creſcentis ori (gine mundi
Illuxiſſe dies,aliumue habuiſſe (tenorem
Crediderim,Ver illud erat,Ver (magnus agebat
Orbis, & hibernis parcebant (flatibus Euri.
Cum primum lucem pecudes (hauſere &c.

Similia ſcribit & in quinto Lucretius. Aiunt quidã(ut primo de ſomnio Scip.refert Macrob.) incipiente die illo,qui primus omnium luxit,i.quo in hunc fulgorẽ cœlũ,& elementa purgata ſunt,qui ideo mundi natalis iure uocitatur,Arietẽ in medio cœlo fuiſſe. Et quia mediũ cœlum,quaſi mundi uertex eſt,Arietẽ propterea primũ inter omnes habitũ,qui ut mundi caput exordio lucis apparuit. a ℭ Cum in Virginẽ tranſeat.)Columella cap.2.duodecimi ſcribit Solem tranſire in Virginẽ decimo Calendas Septẽbris.In Librã autẽ.xi. Calendas Octobris. b ℭ Siue abundantius exęſtuet.)Iuſtum incrementũ eſt(inquit Ply.)cubitorũ.xvi.Minores aquæ nõ oĩa rigant.Ampliores detinet,tardius recedendo.Hę ſerendi tempora abſumũt ſole madente,illę nõ dant ſitiente. Vtrumq́ reputat prouintia.In.xij.cubitis famem ſentit.In.xiij.etiamnũ eſurit.xiiij.cubita hilaritatem afferunt.xv.ſecuritatem.xvi.delicias.Maximũ incrementũ ad hoc ęui fuit cubitorũ.xviij. Claudio principe.Minimũq́ Pharſalico bello,ueluti necem Magni prodigio quodã flumine auerſante.Cũ ſtetere aquæ apertis molibus admittuntur,hucuſq́ Plynius.Ammianus ubi ſupra.Abunde ita luxuriam,ita eſt noxius,ut infructuoſus ſi uenerit partior.Gurgitũ enim nimietate humectans diutius terras,culturas moratur agrorum.Paruitate aũt miuatur ſteriles ſegetes.Eumq́ nemo aliquando extolli cubitis altius ſexdecim poſſeſſor optauit.Et ſi inciderit moderatius aliquoties iactæ ſementes in loco piguioris ceſpitis cũ augmento fuere,ſeptuageſimo renaſcuntur.Solusq́ fluminũ auras nullas inſpirat. c ℭ A Syene.)Vrbs hæc ſita eſt ſupra Alexandriã quinq́ milibus ſtadiorũ, in qua Solſtitij die medio nullã umbrã iaci,puteumq́ eius experimenti gratia factum totum illuminari. Author ſecũdo naturalis hiſtoriæ Caius Plynius.Plura Macrob.ſecũdo de Somnio Scipionis. Verũ quoniã plurima cura,moleſtiaq́,agricolis Nili inundatio urgebat,excogitata eſt in Memphi quædam incrementi, & menſurãdi a regibus obſeruatio.Itaq́ quibus id negotij demãdatũ erat,per epiſtolas urbibus,uicisq́ ſignificabant,quot cubitis,quotue digitis fluuius auctus eſſet. Et ſimul quo tempore cępiſſet decreſcere,quo modo uacuus reddebat̃.Ea ſollicitudine populus, incremẽti magnitudine,decremẽtoq́ notis,ubertatem futurã eueſtigio ab inundationis modo,notatis prioribus temporibus noſcebant.Au-

Apim [a] uocant. Hunc ad inſtar colunt numinis, a
inſignē notæ albæ macula, [b] quæ dextro eius late
ri ingenita corniculantis lunæ refert faciem. Sta-
tutum æui ſpatium eſt, qđ ut affuit, profundo ſa-
cri fontis immerſus necat̃, ne diem longius tra- b
hat, q̃ licebit. Mox alter [c] nec ſine publico luctu
requiritur, quem repertū centū Antiſtites Mem
phim proſequunt̃, ut incipiat ſacris ibi initiatus
ſacer fieri. Delubra, [d] quibus ſuccedit aut incu- c
bat, myſtice thalamos nominant. Dat omnia ma
nifeſtantia [e] de futuris. Illud maximū, ſi de conſu
lentiū manu cibū capiat. Deniq; auerſatus Ger-
manici Cæſaris [f] dextram, prodidit ingruentia,

thor Diod. Siculus lib. primo. a ℭ Bouē mirantur, Apim uocant.) Quē Aegyptij Apim, Græci Epaphum uocitāt. Apis Straboni idē eſt qđ Oſiris. Hunc (ut ex Maneto. ſecundo Præparationis refert Euſebius) Oſiris, & Iſis primi conſecrarūt, & ut ab Aegyptijs numinis loco publice coleret̃ inſtituerunt, qđ frumentoꝝ inuentoribus ad cōmittenda terris ſemina cū Mneui plurimū profuiſſet. Alij tradunt iccirco hunc diuinū honorem impenſum Apidi, qđ defuncti Oſiridis anima in bouē trāſmigraſſet, q̄ deinceps ad poſteros pergēs fuerit trāsfuſa. Sūt q dicāt Oſiridis a Typhone perēpti, Apim quēdā mēbra in unū collecta, in bouē ligneum albi bouis corio circumdatū, conieciſſe. Sed uerius ad gentis uanitatem (ut alia multa) referamus. Hac Aegyptioꝝ ſuperſtitione Cambyſes ille Perſarum rex offenſus, Apim bouem a ſacerdotibus ad ſe iuſſum duci, educto mox mucrone cachinanſq; ad ſacerdotes, O capita neq; (inquit) huiuſcemodi Dij exiſtunt, ſanguine, atq; carne prediti, & ferrum ſentientes. Dignus nimirū Aegyptijs hic deus. Qualis autē is Apis fuerit, paucis Mela Pom. definiuit. Apis (inquit) populorum omniū in Aegypto numē eſt. Bos niger, certis maculis inſignis. Et cauda, linguaq; diſsimilis aliorum. Raro naſcitur, nec coitu pecoris (ut aiunt) ſed diuinitus, & celeſti igne conceptus, dieſq;, quo gignitur genti maxime feſtus eſt. Plura Plynius capite 45. octaui. Tantæ diuinitatis apud Aegyptios Apis eſſe credebat̃, ut Iudæi quoq; eundē ſibi numē (ut in Exodo, & quarto Regū libro ſcriptū eſt) conflauerint aliquando. Cū enim Moyſes Iudæoꝝ dux aſcendiſſet in montem, atq; ibi quadraginta diebus moraretur, aureū caput bouis, quē uocant ipſi Apin, qđ eos præcederet, figurarūt. Quo peccato, & ſcelere offenſus Deus, impiū, & ingratum populū, pro merito pœnis grandibus affecit, & legi, quā p Moyſen dederat, ſubiugauit. Refert hæc Lactātius Diuinarum inſtitutionū lib. 4. b ℭ Notæ albæ macula.) Herodoti uerba ex Thalia. Apis idēq; Epaphus e uacca genitus, quæ nullū dū alium poteſt concipere fœtū, quā Aegyptij aiunt fulgure ictam cōcipere ex eo Apim. Habet hic uitulus, q appellat̃ Apis, idē hæc ſigna. Toto corpore eſt niger, in fronte habēs candorē figuræ quadratæ. In tergo effigiem aquilæ, Cantharum in palato, duplices in cauda pilos. Ab Ouidio nono Meta. uarijs coloribus dicit̃. Strabo lib. ultimo de eius notis. Memphis (inquit) Apidis tēplum habet, qui idē eſt, qđ Oſiris. Ibi bos Apis in ſepto quodā alitur. Albus frontē, & quaſdā paruas corporis partes. Cætera uero niger, quibus ſignis iudicat, qui ſit ad ſucceſsionē idoneus, alio uita functo. c ℭ Mox alter, nec ſine pub. luctu requiritur.) Apide mortuo, magnificeq; ſepulto, quærunt, ad id delecti ſacerdotes uitulū priori perſimilē, inuento populus luctū finit. Sacerdotes, quibus ea imminet ſollicitudo, primū in ciuitatem Nili uitulū perducūt, in qua eū nutriunt diebus quadraginta. Deinceps in nauim contectā, habitaculū aureū habentē introducentes, & ad Memphin ut deū ducentes, in Vulcano fano locant. His diebus ſolæ mulieres taurū uident, quæ ante eius faciem aſtantes, ueſtibus ſublatis, ei abraſum fœmen oſtendunt. Reliquo tēpore prohibentur in conſpectū huius dei accedere. Authores ſunt Diod. Siculus lib. primo, & Euſeb. ca. 1. ſecundi Præpara. d ℭ Delubra quibus ſuccedit.) Sunt (inquit Ply.) delubra ei gemina, quæ uocant thalamos, Auguria populoꝝ. Alterū intraſſe lætum eſt, in altero dira portendit. Reſponſa priuatis dat, e manu conſulentiū cibū capiendo &c. e ℭ Dat omnia maniſeſtantia de futuris.) Scribit Fauorinus in Cōmētarijs Apidē bouē, Eudoxi Aſtrologi, cū adhuc in Aegypto moraretur, palliū linxiſſe, quo oſtento cū Sacerdotes celebrē qdē futurum, ſed non longæuū reſponderunt. Quā rem hoc epigrāmate Diogenes compreſſus eſt.

A boue cornuto propriam prædicere ſortem
Eudoxum fama eſt quondā Memphitis in urbe.
At quia ſermonē uitulo natura negauit,
Nil dixit, ſtolā lingens obliquus aperte

Hoc docuit, moriere cito. &c. f ℭ Germanici Cæſaris.) Fuit hic Druſi, & iunioris Antoniæ filius, agens annū quartū & triceſimū, Antiochiæ obijt, nec ſine ueneni ſuſpitione. Sunt qui eius mortem Tyberio tribuāt. Cn. Piſone legato Syriæ id exequēte. Plynius ca. 46. octaui li. Reſponſa priuatis dat de manu con-

fulentium cibũ capſſedo. Germanici Cæſaris manũ auerſatus eſt, haud multo poſt extincti. a ℂ Pueri Apim.) Cætero (inquit Plynius) ſecreto cũ ſe prorupit, in cœtus incidit ſummotus ſtrepitu lictoris, grexq; puerorum comitatur carmen honori eius canentiũ, intelligere uidetur, & adorari uelle. Hi greges repente lymphatici, uẽtura præcinunt. Fœmina bos ſemel ei anno oſtenditur, ſuis & ipſa inſignibus, quãq; alijs, ſemperq; eodẽ die, & inueniri eã, extinguiq; tradunt. b ℂ Memphitici celebrant.) Memphi eſt

a nec multo poſt Cæſar extinctus eſt. Pueri[a] Apim gregatim ſequunt, & repente uelut lymphatici uentura præcinunt. Bos illi fœmina oſtenditur in anno ſemel, & ipſa non abſq; certis ĩſignibus,
b quæ atq; inuenta, & oblata eſt, eadẽ die neci dat. Apis natalem Memphitici celebrãt[b] iactu aureæ patheræ, quam proijciunt in Nili gurgitẽ. Hæc ſolennitas per dies .vij. agitur. Quibus diebus cũ
c ſacerdotibus quaſdã Crocodili inducias habẽt, nec attrectant lauantes. Verum octauo die cerimonijs iam peractis, uelut reddita ſæuiendi licẽtia ſolitã reſumũt atrocitatem. CRocodilus ma-
d lum[c] quadrupes & in terra, & in flumine pariter ualet, linguam non habet, maxillã mouet[d] ſuperiorem. Morſus eius horribili tenacitate conueniunt ſtipante ſe dentium ſerie pectinatim. Ple-
e rumq; ad uiginti[e] ulnas magnitudinis coaleſcit. Qualia anſeres edit oua. Metatur locum[f] nido naturali prouidentia. Nec alibi fœtus premit, quã quo creſcentis Nili aquæ non poſſunt peruenire. In partu fouẽdo mas, & fœmina uices ſeruãt.

locus in Nilo, quẽ a figura uocant Phialam, omnibus annis ibi auream paterã, argenteãq; mergentes diebus, quos habẽt natales Apis. Septem hi ſunt. Mirũq; neminẽ per eos a Crocodilis attingi. Octauo poſt horam diei ſextã, redire beluæ feritate. Plynius lib. & capite eiſdẽ. c ℂ Crocodilus malũ quadrupes.) Græci κρόκοδειλον dicunt. ἀπὸ τοῦ κρόκου, καὶ δειλοῦ. i. a Croco, & timido, quod mirum immodũ Crocũ timeat. Aegyptij enim ſup mel, quod conſtituunt, crocũ ſternunt, ne a Crocodilis abſumatur id maxime expetentibus. Aduertendũ ab Aegyptijs non Crocodilos, ſed Campſas uocari. Quod de Crocodilis hic ſcribit Solinus, ſumptũ ex ca. 25. octaui Plynij. Crocodili naturã ijs quidẽ uerbis in Euterpe deſcribit Herod. Crocodilo (inquit) talis ineſt natura, ut quatuor menſibus maxime hibernis nihil omnino edat. Et cum ſit quadrupes, tamẽ terreſtre, & aquatile eſt. Nã oua parit humi, excuditq;, & plerumq; die in ſicco agit, ſed totam noctẽ in flumine. Quippe calidiore aqua, quã nocturno ſereno, & roſido. Ex omnibus, quæ mortalia agnoſcimus, hoc maximũ exiſtit, ex minimo ſiquidem. Oua gignit haud multo maiora anſerinis, & proportione oui fœtus excludit. Excretus ad. 17. & ãplius cubitos peruenit. Oculos habet ſuillos, dẽtes magnos proportiõe corporis, & prominentes, atq; ſerratas. Cui ex omnibus feris ſoli lingua innata non eſt. Idem inferiorẽ maxillã ſolũ non mouet, ſed ſuperiorẽ, inferiori admouet. Vngues quoq; robuſtos habet, pellemq; circa tergũ impenetrabilem. Inter aquas cœcus, ſub dio perſpicaciſſimus. Diodo. eum longitudine uitæ hominis ferme eſſe ait. Neq; ſolum homines comedere, ſed & cætera terreſtria animãtia flumini appropinquãtia, unguibus grauiter diſcerpere. Morſu eſſe aſpero, tetroq;. Et quod dentibus laceret, nunquã ſanari. Eum capi tum hamis, tum ferreis inſtrumentis, tum deniq; retibus ualidiſſimis. Crocodilorum tũ in Nilo, tũ in ſtagnis flumini proximantibus ingentẽ multitudinẽ eſſe dicit, & quod ſuapte natura fœcundũ animal. Parit enim (ut ca. 33. quinti Naturæ animaliũ Ariſto. docet) plurimũ oua ſexagita, & quod quã rariſſime capiatur. d ℂ Maxillã mouet ſuperiorẽ.) Hoc idem præter Herodotũ, & Caiũ Plynium ſcribit Ariſtoteles ca. xi. ſecundi Naturæ animaliũ, & cap. 17. ſecundi de partibus animalium. e ℂ Plerũq; ad uiginti ulnas.) Ariſtoteles c. 33. quinti Naturæ animaliũ, ad quindecim cubita creſcere ait, augeriq; quãdiu uiuit quoſdam affirmare refert. Plynius ait eum magnitudine plerumq; excedere duodeuiginti cubita. f ℂ Metatur locum.) Ex Plynio hoc ipſum ſumptum eſt. Tradunt nõ nulli Crocodilos uiſo homine emittere lachrymas, at mox eum deuorare, qui appropinquarit. Hinc factũ prouerbiũ κροκοδίλου δάκρυα Crocodili lachrymæ. In eos, qui ſub pietatis ſpecie homines fallant. Aegyptij, qui Hieroglyphicis literis uſi ſunt, cũ malũ aliquod ſignificare uolebant, Crocodili effigie id exprimebãt. Hinc Aegyptiorum perpendas amentiam, qui tam atrocem, ac pernicioſam hominibus, rebuſq; alijs beluam (ut inquit ille) Crocodilon adorant. Sunt apud Aegyptios, qui ubi Crocodilũ mortem obierit,

De crocodilo aĩali

Præter hiatum oris, armatus eſt etiã unguiũ im- a
manitate. Noctibus in aqua degit, per diem hu-
mi acquieſcit. Circumdatur maxima cutis firmi-
tate, in tantum, ut ictus quouis tormẽto adactos
tergore repercutiatur. TRochilos[a] auis paruula b
eſt. Ea dum reduuias eſcarum affectat, os belluæ
huiuſce paulatim ſcalpit,[b] & ſenſim ſcalpurigine
blandiente aditum ſibi[c] in uſq; fauces facit. Qđ
Enhydrus[d] conſpicatus alterum Ichneumonum c
genus penetrat belluã, populatiſq; uitalib⁹ ero-
ſa exit aluo. Eſt & Delphinum genus[e] in Nilo,
quorũ dorſa ſerratas habent criſtas. Hi Delphi-
nes Crocodilos ſtudio eliciunt ad natandũ, de- d
merſiq; aſtu fraudulento tenera uentrium ſub-
ternatãtes ſecant, & interimunt.[f] Præterea habi-
tant in inſula[g] Nili homines forma perexigui,
ſed audacia eo uſq;[h] præditi, ut Crocodilis ſe of- e
ferant obuios. Nam hæc monſtra fugientes[i] ſe-
quũtur, formidant reſiſtentes. Ergo capiuntur,
ſubactiq; etiam intra aquas ſuas ſeruiunt, & per-

eũ ſale conditus ſacris in urnis ſepeliant. Huius facti ratione afferũt, qđ dũ Crocodili ab Arabiæ, Libyæq; uicinis latronibus timenẽ, toti ipſi regioni ſecuritatẽ præſtent. Alij ob id factum autumãt, quod quendã de priſcis regibus ſuorũ rabiem canũ fugientẽ ad paludẽ, quæ præter opinionẽ hominũ, a Crocodilo ſuſceptus in alterã ripã traiectus fuerit. Authores Euſeb. ca. 1. ſecundi Præpa. Euangelicæ, & Dio. Siculus in ſecundo. Mira de ſacro Crocodilo, in lacu quodã nutrito, & ſacerdotibus manſueto, ſe uidiſse, ultimo uolumine refert Strabo. a ℭ Trochilos.) Hęc omnia eleganter cap. 25. octaui reperies apud Plyniũ. Aſcribã tamẽ Ariſto. uerba ex ca. 6. noni Naturę animaliũ. Crocodilis (inquit) hiantibus, Trochili aues inuolantes, depurgãt dẽtes. Quo munere & ipſi alunẽ. Et Crocodilus ſentiens ſecũ cõmode agi, nihil nocet. Sed cum egredi auem uult, ceruices mouet, ne comprimat. Scribit idẽ Ariſtoteles cap. xi. eiuſdẽ libri. Trochilum uocari etiã Senatorem, & regẽ. Quam ob rẽ Aquilam pugnare cũ eo referũt. Eũ fruteta incolere, & foramina. Capi difficile poſse ait. Fugax enim, atq; infirmis moribus ẽ, ſed uictus probitate, & ingenij ſolertia prędıtus. b ℭ Scalpit.) Aelianus negat omnẽ Trochilum id facere, ſed ex multis unã tantum eius ſpeciem, quæ κλαδαρόρυγχος (inquit) appelletur. c ℭ Aditũ ſibi facit.) Semper fere (inquit Herodot⁹) hoc ad Zephyrum facere ſolet, atq; in os beluæ penetrantem, deuorare ſanguiſugas. Quas Herod. Sanguiſugas nominat. Solinus eas Rediuios (ſic enim legendũ uidetur) nũcupat. Sũt enim Rediuij beſtiolæ infixos ſemp ſanguini capite uiuẽtes, atq; ita intumeſcentes. Vnũ animaliũ genus, cui cibi non ſit exitus &c. Ply. ca. 34. undecimi nõ nominat. Theodorus Rediuos ca. 31. qnti Naturæ animalium apud Ariſto. tranſtulit. Columella quoq; lib. 7. ca. 2. Rediuios, uel Rediuiuos uocat. Itali Zeccas uocitant. Ammianus eſcarũ minutias eam auiculã captare dicit lib. hiſtoriarum. 22. d ℭ Enhydrus.) Ammianus eodem libro. Hydrũ Ichneumonis genus id facere tradit. Sed uterq; idẽ ſignificat. Eſt enim Enhydrus, uel Hydrus anguiũ genus in aqua degentium. Arſinoitæ Ichneumones, colunt. Hi Crocodilis, & Aſpidibus perniciẽ inferunt. Eas enim, & eadẽ oua delent luto incruſtati. Inuoluũtur enim in eo, poſtea ad ſolẽ ſiccati Aſpides per caput, uel caudã capientes in flumen trahunt, atq; occidunt. Crocodilis uero applicantibus inſidiantes, in oris hiatum intrat, & exeſis uiſceribus e uentre mortuorũ egrediunẽ. Similia ſcribunt Plynius, Dio. Siculus, & Ammianus. Enumerat hæc Ariſto. nono Naturæ animaliũ inter eas animantes, quas prudentia quadã natura inſtituit. e ℭ Eſt & Delphinũ genus.) Sũt codices, qui habeant. Sunt & Delphines. Idem autẽ ſenſus. f ℭ Interimũt.) Verũ in Crocodilo (inqt Plynius) maior erat peſtis, q̃ ut uno eſse eius hoſte natura contenta. Itaq; & Delphini immeantes Nilo, quorũ dorſo tanq̃ ad hunc uſum cultellata ineſt penna abigentes eos pręda, ac uelut in ſuo tantũ amne regnãtes alioquin impares uiribus ipſi, aſtu interimũt. Callent enim in hoc cuncta animalia, ſciũtq; non modo ſua cõmoda, uerũ & hoſtiũ aduerſa. Norunt ſua tela, norunt occaſiones, parteſq; diſsidentium imbellis. In uentre mollis eſt, tenuiſq; cutis Crocodilo, ideo ſe ut territi immergũt Delphini, ſubeunteſq; aluũ illã ſecant ſpina. g ℭ Habitant in inſula.) Idipſum ca. 25. octaui docte, & eleganter refert Plynius. h ℭ Audacia eo uſq; pręditi.) In cunctis fere animalibus generibus euenit, ut minora ſint maioribus audaciora, proq; ſui corporis magnitudine fortiora. Hic exit Papinianũ illud. 1. Theb. Maior in exiguo regnabat corpore uirt⁹. Sed ut Naſo canit. In audaces nõ ẽ audacia tuta. i ℭ Fugiẽtes ſecunẽ.)

tes ſecũtur.)Elegãs hinc ſumetur Adagiũ, κροκοδείλων λαμυρία. Crocodili audacia. In eos, qui p̄ſente hoſte nec os quidẽ aperire audent, quod ſi iſdem caſu abfuerit, eũ. Aeacidinis minis (ut inquit Plautus) inſectantur, & terrent. Non abſimile Virgiliano illi Aene.lib.10. Abſentem in prælia poſcit. Et illi ex undecimo. Fuge fidens, & cœlum territat armis. a ❡ Scinci quoq.)Similis Crocodilo, ſed minor etiam Ichneumone eſt in Nilo natus Scincos, contra uenena præcipuũ Antidotũ. Itẽ ad inflammãdã utrorũ Venerem.

a domiti metu ita obſequunt̃, ut imemores atrocitatis uictores ſuos inequitantes dorſo uehant. Hanc ergo inſulã, & hanc gentem ubicunq; indicio odoris præſenſerint, procul fugiunt. In aqua
b obtuſius uident, in terra acutiſsime. Hyeme nullum cibum capiunt, quin etiã quatuor menſes a cœptu brumæ inedia exigũt. SCinci quoq; circa Nilum frequentiſsimi, Crocodilis quidẽ simi
c les, ſed modica forma, & anguſta. Verũ ad opẽ ſalutarẽ non qualibet neceſsarij. Medentes quippe ex ipſis pocula inficiunt, quibus & ſtupor neruorũ excitetur, & ueneni uis extinguatur. Hip-
d popotamus in eodem flumine, ac ſolo naſcitur, equino & dorſo, & iuba, & hinnitu, roſtro reſupino, ungulis bifidis, aprinis dẽtibus, cauda tortuoſa. Noctibus ſegetes depaſcitur, ad quas per-
e git auerſus aſtu doloſo, ut fallente ueſtigio reuertenti nullæ ei inſidiæ præparentur. Idem cũ diſtendit̃ nimia ſatietate, arundines recens cæſas petit, per quas tam diu obuerſatur, quoad ſtir-
f pium acuta pedes uulnerent, ut profluuio ſanguinis leuetur ſagina. Plagam deinde cæno oblinit, uſque dum uulnus conducatur in cicatricem. Hippopotamos, & Crocodilos primus

Scincũ, quidã terreſtrem Crocodilum eſſe dixerunt. Candidiore autem, & tenuiore cute. Præcipua tamen differentia dinoſcitur a Crocodilo aquatico, ſquamarũ ſeta a cauda ad caput uerſa. Maximus Indic⁹, deinde Arabicus. Afferunt̃ ſalſi &c. Ex Plynio hæc libris octauo & 28. nat. hiſt. Exiſtimat Pauſanias in Libya Scicum, duos cubitos excedere. Scinci, qui uenales ex Aegypto afferuntur, ſunt lacerti magni ſimilitudie. Proueniunt in Vincẽtino quoq; agro, ueris multo minores, quos pro Aegyptijs interdum medici ſubijciunt. Medicinas ex Scinco, ſcribunt Plynius ca. 8. uiceſimioctaui, Et Dioſc. ca. 270. Nemo ambigat, in huius animantis deſcriptione, Albertũ 24. de Animalibus lib. meras nugas tradere, qđ ut intelligat̃, eius uerba, ut ſunt ab eo ſcripta, ſubiecimus. Scinus (inquit) animalia ſunt aquatica in Nilo natantia Crocodilis ſimilia, ſed ſunt multo minora, & contractiora. Horum carnibus infecta pocula, uim ueneni extingunt. Prænunciant etiã tempeſtates antra ſua intrantia, & oſtium ab oppoſito uenti illius, qui flaturus eſt, aperientia, & cauda uilloſa, quam habent, foramẽ, qđ ad uentũ reſpicit, obturantia, huc uſq; Alber. Ex Scinco, & Sciuro Alber. peperit monſtrũ unũ. Quæ eni parte prima ſuorũ uerborũ cõtinent̃, ad Scincũ indubie p̃tinẽt, q̃ uero ſecũda, Sciuro, ca. 38. octaui tribuit C. Ply. Eſt eni Sciur⁹ id aial, qđ Grãmatici plures noſtri tẽporis Aſperiolũ nominãt. Nomẽ ab umbra, & cauda ſortitũ. i. ἀπὸ τῆς σκιᾶς καὶ οὐρᾶς. b ❡ Hippopotamus.)Nomẽ ab equo & flumine ſumptũ a Græcis. i. ἀπὸ τοῦ ἵππου, equo, καὶ ποταμοῦ flumine, Latine equus fluuialis dici põt. Diod. Sicu. li. 1. hũc fluuialẽ equũ ijs quidẽ uerbis elegãter deſcrib'it. Equi (inqt) quẽ Hippopotamũ uocãt, magnitudo haud minor cubitis 5. q̃tuor pedibus, ungula more bouis fixa. Dẽtes ex utroq; latere tres habet, ultra reliquas feras eminẽtiores aures, caudã, uocemq; equis ſimilẽ, reliquum corpus haud diſsimile Elephãto. Pellis eſt ultra cæteras beluas duriſsia. Aq̃tilis, ac terreſtris beſtia. Die q̃dem in imis aquis latet, noctu in terrã egreſſus, tũ frumenta depaſcit̃, fœnũ deſtruẽs paſsim, p̃pinquãs agrorũ meſſes. Fœcũdiſsimũ p̃le animal; aut qđ ſingulis annis parturiat. Capit̃ arte q̃dã &c. Hero. in Euter. alteũ eſſe ſimo naſo, eq̃na iuba, eminẽtibus, & cãcellatis dẽtibus, fulgida cauda, equina uoce, magnitudine maximi tauri, tã craſſo corio, ut ex eo areſacto fiant pila miſsilia. In plaga Papremitana ſacros eſſe, in cætera Aegypto minime. c ❡ Arundines recẽs cæſas petit.)Ex ca. 26. octaui Plynij ſumpſit hæc Solinus. Aſcribam Ammiani Marcellini uerba ex uiceſimoſecundo uolumine ſuarum hiſtoriarum. Hippopotami quoq; in illis partibus, ultra cuncta ratione carentia ſagaciſsimi. Ad ſpeciem equorũ bifidas ungulas, caudaſq; breues, quorũ ſolertiæ duo oſtendere documenta ſufficiet. Inter arundines

Romæ. M. Scaurus [a] inuexit. Circa eaſdem ripas ales [b] Ibis. Ea ſerpentũ [c] populaẽ oua, gratiſsimãq́ ex his eſcam nidis ſuis defert. Sic rareſcunt prouentus fœtuũ noxiorum. Nec tamen aues iſtæ tantũ intra fines Aegyptios proſunt. Namq́ cũ Arabicæ paludes pennatorũ anguiũ mittunt examina, quorũ tam citũ uirus eſt, ut morſum ante mors, q̃ dolor inſequaẽ. Sagacitate, qua ad hoc ualẽt aues excitatæ, in procinctum eunt uniuerſæ, & prius q̃ terminos proprios externiũ malũ uaſtet, in aere occurſant cateruis peſtilẽtibus, ibi agmen deuorãt uniuerſum. Quo merito ſacræ ſunt, & illeſę. Ore [d] pariunt. Nigras ſolum Peluſium mittit, reliqua pars candidas. De arboribus, quas ſola fert Aegyptus, pręcipua eſt Ficus

cęſas, & ſqualentes nimia denſitate. Hęc belua cubilibus poſitis otiũ peruigili ſtudio circumſpectat, laxatq́ copia ad ſegetes depaſcendas egreditur. Cũq́ iam cępit redire, diſtenta auerſis ueſtigijs diſtinguit tramites multos, ne unius plani itineris lineas/inſidiatores ſecuti repertũ ſine difficultate confodiant. Item cũ auiditate nimia exuberato uentre pigreſcit, ſuper calamo recens exectõ ſœmore conuoluit, crura, uel pedibus uulneratis, cruor egeſtus/madeſcentũ faciat leuem, & carnes ſaucias cęno oblinit, q̃diu in cicatrices conueniant plagę. a ℭ.M.Scaurus.) Ex Plynio hęc, & Ammiano eiſdem locis late cognoſces. Nihil ferę natura procreauit in orbe, quod non aliqua ſui parte ad hominũ commodũ conuerti poſsit. Eteni Hippopotami corij cinis, cũ aqua illitus Panos ſanat. Adeps frigidas febres. Itẽ fumus ſuffitu. Dentes parte læua, dolores dentiũ ſcarificatis gingiuis. Pellis ei⁹ e ſiniſtra parte frontis in inguina alligata, Venerem inhibet. Eiuſdem cinis Alopecias explet. Sanguine pictores utuntur. Et (ut inquit libro ſecundo Dioſcorides) Teſticulus Hippopotami ſiccatus, tritusq́ bibitur contra ſerpentes ex uino. b. ℭ Ales ibis.) Græcis quoq; ἶβις dicitẽ. Ibes Aegyptij (ut ca. 27. noni nat. animaliũ Ariſto. pdit) duplici genere diſtinguuntẽ. Sunt enim aliæ candidæ, aliæ nigræ. Candidæ apud Peluſium tantũ non ſunt, cum in reliqua tota Aegypto habeantẽ, Nigrę contra apud Peluſiũ tantũ, in cętera Aegypto nullæ. Albertus lib. 23. de animalibus, nulla fultus authoritate, Ibin in Aegypto iuxta Niliũ, uariam eſſe dicit, in Aethiopia uero Nigrã. Eam rurſum aquaticã eſſe tradit; aquas tamen non ingredi. Earũ ſpecies (ut in Euterpe ſcribit Herod.) talis eſt. Nigra tota uehemẽter eſt, Cruribus Gruinis. Roſtro maxima ex parte adunco. Eadẽ, qua Crex magnitudine. Et hæc quidẽ ſpecies eſt nigrarũ, quę cum ſerpentibus pugnant. At earum, quæ pedes humanis ſimiles habent (Nã bifarię Ibides ſunt) gracile caput, ac totũ collũ pennæ candidæ præter caput, ceruicẽq́, & extrema alarũ, & natiũ, quæ omnia, quæ dixi, ſunt uehementer nigra, crura, & facies alteri conſentanea. Inter Aegyptias alites (inquit Ammianus lib. hiſtoriarũ. 22.) q̃rũ ueritas nullo modo cõprehendi nũero poteſt, Ibis ſacra eſt, & amabilis, & innocua ideo, qđ nidis ſuis ad cibum ſuggerens oua ſerpentiũ efficit, ut rareſcant mortiferæ abſumptæ. Occurrũt hędẽ uolucres pennatis agminibus anguiũ, qui ex Arabicis emergunt paludibus uenena malignantes. Eosq́ ante, q̃ finibus ſuis excedunt prœlijs ſuperatos aerij uorant, quas aues per roſtra edere fœtus accepimus. c ℭ Serpentũ populaẽ oua.) De ſerpentibus memorandi maxime, quos paruos admodũ, & ueneni pręſentis certo anni tẽpore ex limo cõcretarũ paludiũ emergere, in magno examine uolantes, Aegyptum tendere, atq́ in ipſo introitu finiũ ab auibus, quas Ibidas appellant, aduerſo agmine excipi, pugnaq́ confici/traditũ eſt. Author Mela Pom. lib. 3. Ex auibus, quas Aegyptij pro dijs uenerantẽ Ibis utiliſsima eſt, ad ſerpentes, ac locuſtas, brucosq́ delendos. Aduocant (inquit Ply.) Aegyptij Ibes ſuas, contra ſerpentium aduentũ, uti & Cyrenaici Achorem Deũ muſcarũ multitudine peſtilentiã afferente, q̃ protinus intereunt, q̃ litatũ eſt illi deo. Inter alias huius alitis utilitates, mõſtrauit roſtri aduncitate per eam partẽ ſe perluens, qua reddi ciborũ onera maxime ſalubre eſt. Hinc ab Aegyptijs lege ſancitũ, ut quiſquis Ibin necauerit, ſiue uolens, ſiue nolens, neceſſario morte afficiaẽ, qđ Herodotus etiã annotauit. In hac Aegyptiorũ de colendis brutis ſuperſtitione/annotandũ/eſſe q̃dã animalia, q̃ Aegyptij uniuerſi colũt. Ex terreſtribus tria, bouẽ, canem, felẽ. Ex uolatilibus duo, Accipitrem, atq́ Ibin. Ex aquatilibus rurſus duo, Lepidotũ, Oxyrynchum piſces. Sunt alia, quæ quisq́ ſeorſum colit, ut Saitę ouẽ. Latũ piſcẽ Latopolitani. Lupũ Licopolitani. Cynocephalũ Hermopolitani. Cepũ Babyloni. Leonẽ Leontopolitani. Mencheſij Capram, & Hircum. Murem Araneum Athribitæ. Aquilam Thebani. Itẽ alij aliud. Ex Strabonis ſententia ultimo uolumine relata hæc. d ℭ Ore pariunt.) Inter errores enumerat Ariſtoteles capite ſexto tertij de Generatione Animalium, quod quidam ſint, qui Coruos, & Ibin ore coire/opinentur. Inter quadrupedes etiam Muſtelam ore parere. Hæc enim (inquit) & Anaxagoras, & alij

quidam naturales authores ſcribunt ſimpliciter ualde, & inconſiderate, qui in auium genere ratiocinatione illa falluntur, qđ raro coruorũ coitus cernatur, roſtrorum coniunctio ſæpenũero, quæ omnibus id genus auiũ ſolita eſt, quod in monedula quas manſuetas alimus/ planũ eſt. Genus etiã Columbinũ hoc idem facit &c. Idẽ quod Ariſto. refert. Ply. ca. 12. decimi nat. hiſt. Et Ammia. li. 22. Forte apud Solinũ legendũ eſt. Vt q̃dã ſcribũt, ore pariunt. a ℭ Ficus Aegyptia.) Hãc (ut author eſt Dioſco.

a Aegyptia, [a] folijs moro cõparanda, non ramis tantum [b] geſtitans, ſed & caudice uſq; adeo fœcunditatis ſuæ auguſta eſt, ut uno anno [c] ſepties fructum ſufficiat. Vnde pomũ decerpſeris, alte-

b rum ſine mora protuberat. Materia eius in aquã miſſa ſubſidit. Deinde cum diu deſederit in liquore, leuior facta ſuſtollitur, & uerſa uice (qđ natura in alio ligni genere nõ recipit) fit humore ſic-

c ca. Palma quoq; Aegyptia dicenda res eſt, proprie Adipſos [d] uocatur, ut dici oportuit, eaq; guſtata arcet ſitim. Odor eidem, qui & malis Cydonijs. Sed demũ ſitim ſedat, ſi prius q̃ maturuerit

d decerpatur. Nã ſi matura ſumatur, ſenſum intercipit, greſſum præpedit, linguam retardat, obſeſſiſq; officijs mentis, & corporis imitatur uitium ebrietatis. Aegyptium limitem, qua ad Lacecaumenen [e] tendit, incolũt populi, qui momentũ, [f] quo reparari mundũ ad mot⁹ ferũt annuos,

ca. 192.) Alij Sycomoron, alij Sicaminon appellant. Fructum fert cognomie Sycomorũ ex argumento guſtua ignaui. Sunt qui morum appellẽt. Cor. Celſus Moroſyton eam uocat. Græci συκῆν αἰγυπτίαν nũcupãt. In Aegypto (inquit ca. 7. tredecimi nat. hiſt. C. Plynius) multa arborũ genera. Ante omnia fic⁹ ob id Aegyptia cognominata. Arbor moro ſimilis, folio, magnitudine, aſpectu. Pomũ fert non ramis, ſed caudice ipſo. Id q; ipſum ficus eſt prædulcis ſine granis interioribus, perq̃ fœcundo prouẽtu, ſcalpendo tñ, ferreis unguibus, aliter nõ maturescit. Sed cum factum eſt, quarto die metitur, alio ſubnaſcente, ſepteno ita numeroſa partu, per ſingulas ætates multo lacte abundante. Subnaſcitẽ etiam ſi non ſcalpatẽ fœtus q̃ter æſtate, prioremq; expellit immaturum. Materies proprij generis inter utiliſsimas, cæſa ſtatim ſtagnis mergitur. Hoc eſt eius ſiccari. Et primo ſidet, poſtea fluitare incipit, certoq; eam ſurgit alienus humor, qui aluũ omnem rigat. Cũ innatare cœpit, tempeſtiue habet ſignũ. Hæc a Plynio ad uerbũ tranſlata ſunt ex ca. 2. quarti de hiſtoria plantarum Theophraſti. b ℭ Poma nõ ramis tantũ.) Theophraſtus eodem loco aliter. Fructum (inquit) præter cæteras peculiariter gignit (ut uolumine primo diſſeruimus) Non enim germinibus, nõ ramis, ſed caudice pomũ parit magnitudine ficus, & uiſu pximũ. Dioſc. eodẽ loco. Fructus (inqt) anno q̃q; ternos, q̃ternoſq; fundit, eoſq; nõ ramis, ut ficus, ſed caudice ipſo gerit ſimiles Caprificis, dulcioreſq; groſſulis &c. Idẽ & Ply. (ut iam citatũ eſt) aperte refert. Hermolaus ueriores eos putat, qui utroq; modo naſci prodãt. c ℭ Vno anno ſepties.) Dioſc. ter, quaterq;, dicit. Theophraſtus. Alij (inqt) ter, alij ſæpius id factitare affirmãt. Ply. ut Solinus ſcribit. d ℭ Adipſos.) Ab effectu huic arbori nomen inditũ, qđ ea guſtata arcet ſitim, inquit Solinus, ab α. ſine, & δίψης ſiti, quaſi ſine ſiti. Dionyſij interpres. Extinguitq; ſitim pomo, cui nomen Adipſos. Dioſcorides ca. 431. multis nominibus appellari tradit herbam quandã, quæ etiã Adipſos nuncupatẽ. Ply. ca. 23. duodecimi nat. hiſt. Myrthobalano (inquit) in unguentis ſimilem, proximũq; uſum habet palma in Aegypto, quæ uocatẽ Adipſos, uiridis, odore mali cotonei, nullo intus ligno. Colligitur autem pauloante, q̃ incipiat matureſcere. Facit, quod ſcribit idẽ cap. 9. uiceſimiſecundi de Glycyriza herba quæ linguæ ſubdita famem, ſitimq; ſedet, ob id quidam Adipſon appellauere eã. e ℭ Lacecaumenen.) Loco, ut uidetur, nomẽ inditũ a uerbo λάκω, quod reſono, clamo, & oracula do/ ſignificat, qđ ea animalia in eum lucũ cõpulſa, uocis ſono, & clamoribus ſenſibus, quibus poſſunt oracula produnt. Sunt exemplaria quæ habeant tũ Diacaumenen, tum Diacecaumenen. Sunt rurſus, qui Deltæ cacumen pro ijs reponendũ cenſent. Cũ hæc dictaremus nullus huius nomenclaturæ locus ab aliquo authore memoratus/ ſuccurrebat. f ℭ Qui momentũ, quo reparari.) Ab Aegyptijs traduntẽ ordo, & aſtrorũ motus, eorumq; deſcriptio, res multis antea ſæculis ſummo ſtudio obſeruata. Planetarũ inſuper motus, cõiunctiones, epicidos, cuilibet. Quæ etiã uires erga animantiũ generationem. Quæue aut bona, aut mala importarent hominibus, diligenter ſcrutati ſunt. Sæpius quoq;/ quo melius occurrere futuris poſſet. Sterilitatẽ pterea, fructuũ ubertatẽ, morbus tũ hominibus, tũ pecoribus imminẽtes, Terræmotuũ, atq; inundationũ tẽpora, Cometarumq; ortus prædicebatur. Multa etiam cognitu difficillima diutina obſeruatione nota ſignificabant. Plura his ſimilia Diodorus Siculus libro ſecundo,

hoc ſtudio deprehendunt. Eligitur ſacer [a] lucus, in quem cõpellũt animalia diuerſiſsimi generis. Ea ubi ad ſtatutũ [b] modũ cęleſtis uertigo prouecta eſt, ſenſus ſuos ſignificationibus produnt, quibus poſsunt. Alia ululant, alia mugiunt, quędã ſtridunt, quędã rugiunt, nõ nulla ſimul confugiunt ad uolutabra. Hoc argumentũ illis eſt magiſterium ad indicium temporis deprehendendi, ferunt ijdem populi a primis ſibi gentis ſuæ auis traditum, ubi nunc occaſus eſt, quondã ibi ortũ ſolis [c] fuiſse. Inter Aegyptias urbes numero portarũ [d] Thebæ nobiles, ad q̃s cõmertia Arabes undiq; gentiũ ſubuehũt. Hic regio Thebaica. Abydos, [e] & ipſa nobilis olĩ Mẽnonis regia, nũc Oſyris fano exculpta. Alexãdriã [f] & opis ipſius magnitudo, & author Macedo nobilitant. Quã me-

a ℂ Eligitur ſacer lucus in quem &c.) Sunt exemplaria, in quibus ſcriptum ſit. Eligitur ſacer locus, in quo conſectant &c. b ℂ Ad ſtatutũ modũ &c.) Quidã uetuſtiſsimi codices ſic habent. Ea ubi ad ſtatutã lineã cęleſtis uertigo prouecta eſt &c. c ℂ Quondã ibi ortũ ſolis fuiſse.) Pom. Mela referens Aegyptiorũ ſententiã lib. 1. ſcribit Aegyptios dicere, dũ ipſi ſunt, quater curſus ſuos mutaſse ſydera. Solẽq; bis iã occidiſse, unde nunc orit. Tradit. M. Cice. li. 2. de na. Deorũ, maxie admirabiles eſse mot⁹ earũ quinq; ſtellarũ, q̃ falſo uocant errãtes. Nihil enim (inquit) errat, quod in omni ęternitate, cõſeruat progreſsus, & regreſsus, reliquosq; motus conſtantes, & ratos. Conſtat autem maxime erraſse Solem, ſi bis iam occidiſset, unde nũc oritur. Quare inter Aegyptiorũ leuitates (nam Aegyptijs leuitate uitium plerũq; ſcriptores tribuũt) & hęc non iniuria adnumeranda eſt. Niſi Philolai Pythagorei opinionem ſecuti Aegyptij, in obliq; circulo, ſimiliter Soli, & Lunę, circum ignem terrã uerti crediderint. Vel Heraclidem Põticũ, & Ecphantum Pythagoricum immitati, terrã rotę inſtar cardine ſuo fixã, ab occaſu / in ortum circa eũ uolui uoluerint. Aut, qđ ſtultius multo eſt, Nicetę Syracuſano aſsenſi fuerint. Hic enim (ut Theophraſtus retulit) coelum, Solem, Lunã, ſtellas, ſuperaq; denîq; ſtare omnia cenſet. Neq; pręter terrã, rem ullam in mundo moueri, qđ circũ axem ſe ſumma celeritate cõuertat, & torqueat, eadẽ effici omnia q̃ſi ſtante terra cęlum moueret. Ad hoc etiã Platonẽ in Timęo dicere quidã arbitrantur, ſed paulo obſcurius. Nõ eſt conſilium noſtrũ in re tam leui, tãq; falſitatis, erroriſq; plena / plurima diſserere parte iſta. Nec ambigimus tamẽ, Aegyptios inter uetuſtiſsimas gentes annumerandos eſse, qđ ex Cham Noe filio (ut Ioſephus, & Auguſtinus teſtantur) ducant originẽ. Vetuſtiores tamen Aegyptijs Phrygas eſse fatentur, & ipſi. Nam (ut inquit Claudianus) Dat cuncta uetuſtas principiũ Phrygibus. d ℂ Numero portarũ Thebę nobiles.) Stephanus de Vrbibus tradit fuiſse nouem urbes, quæ Thebæ dictæ ſunt. Aegypti Theben. Homerus nono Iliados ἑκατόμπυλον nuncupauit, quaſi centuportiũ dicas. Homeri uerſus ſunt, quos Strabo etiam refert li. ult. Quis centũ portę, portarũ quãq; ducenti Sublimes in eqs homines, & curribus errant. Eius autẽ urbis diuitias explicans ſubdit. Nec quot diuitias Aegyptia Theba recõdit. Hanc urbẽ, ut in 2. Diod. Siculus author eſt, Buſiris unus ex Aegypti regibus condidit. Hãc Aegyptij διός πόλιν nominãt. i. Iouis urbem, qđ Ioui fuerit conſecrata. Gręci eã Thebas appellãt. Moenia eius centum quadraginta ſunt ſtadia ambitu cõplexa. Eã magnis ędificijs, ac ſpecioſis deorũ templis, alijſq; ornamẽtis pulcherrimis exornauit. Simili modo & priuatorũ domos uſq; ad quartã, aut quintã cognationẽ conſtruxit. Ciuitatẽ inſuper omnem omniũ non Aegypti ſolũ, ſed aliarũ orbis omniũ reddidit feliciſsimã. Quidã aſserunt nõ centum portas fuiſse ciuitatis, ſed plures, egregiaſq; templorũ portas, a quibus centũ ſit, tanq; plurimarũ portarũ dicta. Mira plurima huius urbis apud eundẽ Dio. ſcripta reperies. Hanc inſignẽ urbẽ Cambyſes rex & diruit, & eius ingentes opes in Aſiã tranſportauit. Ammia. li. hiſtoriarũ. 22. Stra. li. ult. Herod. in 2. Ply. ca. 10. quinti. Mela. Põ. lib. 1. multa de Thebis Aegyptijs retulerũt ſed nullus copioſius Diodoro. e ℂ Abydos.) Supra Ptolemaicã ciuitatẽ eſt Abydus, in qua eſt Mennonis regia mirifice conſtructa, tota ex lapide, ſicut Laberynthus conſtructus fuerat. Multa de hac urbe refert Stra. & Ply. ca. 9. qnti. f ℂ Alexandriã.) Tot ſunt de hac urbe ab hiſtoricis relata, ut nemo fere ſit, qui nõ eius excellentiã plene norit. In huius urbis augumentũ poſtea reges Aegypti omnes incubuerũt. Hãc ciuitatẽ qdã Deorũ donis, plurimiſq; decoris rebus adeo exornarũt, ut prima apd' q̃ſdã, aut ſecũda in orbe habeat. Eã Dio. Sicul. in Alexãdri Magni geſtis ſcribit, magnitudine, ſpecie, amplis reditibus, oium q; copia hũano uictui neceſsariorũ lõge cũctis alijs pſtare. Aſserit eo tempore, quo ipſe Aegyptum petijt, fuiſse Alexandriæ ſupra trecenta milia liberorũ, exq; uectigalibus Aegypti regem ſupra ſex milia capere talentorum. Quintus Curtius quarto Geſtorum Alexandri uolumine ſcribit Alexandrum in hac urbe conſtruenda / complexum quicquid loci eſt inter

paludem,& mareoctuaginta ſtadioꝝ muris ambitum deſtinaſſe. Fama eſt (ut is, & Arrianus lib. 3. referunt) cum rex urbis futuris muris, polenta, ut Macedonũ mos eſt, deſtinaſſet, auiũ greges aduolaſſe, & polentas eſſe paſtas. Cumq; id omen pro triſti eſſet acceptũ, reſpondiſſe uates, & in primis Ariſtandrũ Thelmiſſum, uel ut alij, Mileſenſem, magnã illã urbem aduenarũ frequẽtia, cultura, multusq; eã terris alimenta præbiturã. Plura ſunt, q̃ hanc urbẽ inſignẽ reddiderunt. Loci ſalubritas. Inibi enim (ut Ammianus ait) auræ ſalubriter ſpirant, aer tranquillus, & clemens, atq; ut periculũ docuit, per uarias collectũ ætates, nullo pene die, incolentes hanc ciuitatem, ſolem ſerenũ non uident. Huc accedunt altis ſuffulta faſtigijs templa inter q̃ eminet Serapiũ, quo olim poſt Capitoliũ, nihil orbis terrarũ ambitioſi⁹ cernat. In ea urbe bibliothecæ fuerunt ineſtimabiles, ut loculi monimentoꝝ ueterũ cõtinentes fere ſeptingenta uoluminũ milia. Inde Ariſtarch⁹ Grãmaticæ rei donis excellens, & Herodianus artiũ munitiſſimus ſuſcitator, & Saccas Ammonian⁹ Plotini magiſter. Calcenterus, Didimus, alijſq; plurimi ſcriptores multoꝝ in literis nobiliũ ſtudioꝝ. Lege Plynium ca. 10. quinti, & Ammianũ 22. hiſtoriarũ ſuarũ uolumine.

a tatus Dinocrates [a] architectus ſecundũ poſt conditorem inter memorabilia locũ ſortit⁹ eſt. Cõdita autem Alexandria eſt duodecima centeſimaq; [b] Olympiade. L. Papyrio Spurij filio. C.
b Pætilio Caij filio conſulibus Romanis, haud longe [c] ab oſtio Nili fluminis, qđ Heracleoticon alij, alij Canopicon appellãt. Eſt & Pharos [d] colonia a Cæſare Dictatore deducta, ex qua facibus
c accẽſis nocturna dirigit̃ nauigatio. Nã alexãdria inſidioſo acceſſu adit̃ fallacib⁹ uadis, cœco mari, tribuſq; tantũ [e] canalibus admittit nauigãtes, Tegamo, Poſſidonio, Tauro. Hinc igit̃ in portib⁹,
d machinas ad p̃lucendi miniſteriũ fabricatas Pharos dicũt. Pyramides [f] turres ſunt in Aegypto faſtigiatæ ultra excellſitatẽ omnẽ, q̃ fieri manu poſſunt. Itaq; menſurã umbrarũ egreſſæ, nullas habent umbras. Nũc ab Aegypto p̃ucamus ſtylũ.

a ℭ Dinocrates.) Strabo, & Adianus (ut Hermolaus etiam annotauit) non Dinocrates, ſed ſemper Chirocrates χειροκράτης τοῦ ἄυτου δὲ, καὶ τὴν ἀλεξανδρείαν κτίσιν. In Latinis tamen codicibus Vitruuio, Ammiano, Plynio multis locis. Auſonio in Moſella. Solinus infra cap. 53. Dinochares dicitur. b ℭ Duodecima centeſimaq; Olympiade.) Idem ſcribit Euſebius in tẽporibus. Dio. Sicul⁹ in geſtis Alexandri ſcribit hanc urbem ędificatã imperij Alexãdri anno quinto. Euſebius, & Eutropi⁹ anno ſeptimo. Quod ſi illũ ad initiũ, hos ad finẽ conſtructę urbis referas, nulla erit authorũ diſcordia.
c ℭ Haud longe &c.) Diſtat enim ab oſtio Canopico, inquit Plynius. xij. M. p. iuxta Mareotin lacũ.
d ℭ Pharos colonia.) Quemadmodũ Canopus a Canopo Menelai claſſis gubernatore dicta eſt, ſic & a Pharo eiuſdẽ Menelai nauclero, Pharos inſula, authore Anticlide, nomẽ habuit, qđ eo loco ab Aſpide perẽptus ſepultus fuerit. Ammianus Marcellinus. 22. hiſtoriarũ libro. Pharon a loco ipſo cognominatũ tradit. Hoc littus (inquit) cũ ſallacis & inſidioſis acceſſibus affligeret antehac nauigantes diſcriminibus plurimis, excogitauit in portu Cleopatrã, turrẽ excelſam, quæ Pharos a loco ipſo cognominat̃, prælucendis nauibus nocturna ſuggerens miniſteria, cũ quondã ex Paretonio &c. Græcis φανίζειν apparere, oſtendere, manifeſtareq; ſignificat. Solinus hoc loco Plyniũ immitatur, cuius uerba ex ca. 31. quinti hæc ſunt. Inſula iũ ante Aſiam, altera iuncta ponte Alexandriæ colonia Cæſaris Dictatoris Pharus, quondã diei nauigatione diſtans ab Aegypto. Nũc e turri nocturnis ignibus curſum nautum regens. Namq; fallacibus uadis Alexandria tribus omnino adit̃ alueis Tegamo Poſſidonio. Tauro. Hanc inſulã eleganter deſcribit Homerus, cuius ex quarto Odyſſeæ libro uerſus ſunt.
Præterea undiſono quædã iacet inſula ponto, Quã Pharon appellant, Aegyptia littora contra &c.
Turrim hanc unde nocturna dirigit̃ nauigatio, conſtitiſſe octingẽtis talentis tradunt. Magno animo Ptolemęi aſcribit Ply. qđ in ea p̃miſerit Soſtrati Caſſidis architecti ſtructuræ ipſius nomẽ aſcribi. Vſ⁹ eius nocturno. nautarũ curſus ignes oſtendere ad p̃nuntianda uada, portuſq; introitũ. Ex Ply. cap. 12. triceſimiſexti nat. hiſt. e ℭ Tribuſq; tantũ canalibus &c.) Ex Ply. ca. 31. lib. quinti. f ℭ Pyramides turres ſunt.) Pyramides ubi, & quot fuerint, a quibus, & cur factæ, qualis earum figura, formaq;, q̃ ingẽs earũ p̃tiũ, abũde tradit Ply. cap. 12. triceſimiſexti naturalis hiſt. Dicta Pyramis a Gręcis ἀπὸ τοῦ πυρὸς, id eſt ab igne, qđ ignis figurã maxime immitet̃. Nã (ut Ammianus. 22. hiſtoriarum libro ait) ultra omnem hominum altitudinem, quæ humanis confici poteſt, erectæ ſunt turres ab imo latiſſime in ſummitates acutiſſimas deſinentes, quæ figura apud Geometras ideo ſic appellat̃, qđ id ignis ſpeciẽ

in pyros(ut nos dicimus)extenuatur in conũ, quarũ magnitudo,quoniã in celſitudinẽ nimiã cadẽs,
gracileſcit paulatim. Vmbras quoq; mechanica ratione cõſumir.Hucuſq; Ammianus. Menſurã alti-
tudinis earum,omniũq; ſimiliũ deprehendere,inuenit Thales Mileſius umbrã metiẽdo,qua hora par
eſse corpori ſolet.Mirum qđ earum unã trecẽta ſexaginta hominũ milia annis uiginti conſtruxiſse,p-
duntur,in Rhaphanos,alliũ,ac cepas,mille octingenta talenta erogata.Alterã a Rhodope meretricula
Aeſopi fabularũ philoſophi cõ
ſerua quondã,& contubernali
& quidẽ meretricio quęſtu/ex-
ędificatã tradũt. Qui de ijs ſcri
pſerunt, ſunt, Herodotus,Eu-
hemerus, Duris Samius, Ari-
ſtagoras,Dionyſi⁹,Artemido-
rus,Alexander Polyhiſtor,Bu-
taridesAntiſthenes, Demetri-
us,Demoteles,Appion,Diodo
rus, Strabo, Mela.Itẽ cæteri.

DE ARABIA,IN EA DE THVRE,ET Myrrha. De Phœnice, ac Cinnamolgo auibus.De Arabum moribus.Deq; lapidum pretioſorum generibus. CAP. XLVI.

a

b

Vltra Peluſiacum [a] oſtiũ Arabia eſt ad c
Rubrum [b] pertingens mare,quod Ery-
thręum ab Erythra rege Perſei, & An-
dromedæ filio non ſolum a colore appellatum
Varro dicit, qui affirmat in littore maris iſtius d
fontem eſse,quẽ ſi oues [c] biberint,mutent uelle-
rum qualitatem,& antea candidæ amittant, qđ
fuerint uſq; ad hauſtũ,ac fuluo poſtmodũ nigre
ſcant colore.Rubri autẽ maris Arſinoe oppidũ,

VLTRA PELVSiacum.) Quoniã Arabia flagrãtiſsimi Solis radijs ſubiecta eſt,
icc irco plurima odoramento-
rũ genera,lapidumq; differen-
tias procreat.Hæc autem tunc
abunde,optimaq; proueniũt,
cũ in terræ rimis Solis ardore,
humor ipſe terræ excoquitur.
Ex duobus uero id accidere,ca
pite.27.ſexti de cauſis plantarũ
lib. Theophraſtus ait, cœli ui-
delicet,& alimenti conditione.
Hinc euenire dicit,ne omnia o-
doratorũ genera,locis omnib⁹
feruidis prouenerint.De ijs odo
ramentis,& gemmis ſcripturus Solinus,paucis Arabiæ,in qua hæc naſcunẽ,deſcriptionẽ aggreditur
eius primũ terminos explicans.Claudius Ptolemęus Arabiã triplicem eſse dicit.Petrçã unã,Deſertam
alterã. Tertiã felicem.De prima,& ſecunda,ca.17.&.19.lib.quinti.De ultima ca.8.lib.ſexti.Earũ picturã
Aſiæ ſexta Tabula abunde continet.Ipſa Arabia(ca.28.ſexti inquit Ply.)intra duo maria/Rubrũ,Per-
ſicumq; percurrens quodã naturæ artificio/ad ſimilitudinẽ atq; magnitudinẽ tali maris etiã circũfu-
ſa.In eandẽ cęli partẽ,nulla differentia ſpectat. b ¶Ad Rubrũ pertingens mare.) Vetera exemplaria
plerumq; habent.Ad Rubrũ pertinens mare.Sed legendũ pertingens ex Plynio ca.xi.libri quinti. Vltra
Peluſiacũ(inquit)Arabia eſt ad Rubrũ mare pertingens,& odoriferã illã, ac diuitẽ,& beatę cognomi-
ne indytam &c.Apud Martianũ quoq; pertingens legitur,non pertinens. Poteſt etiã pertinens legi ex
Mela Pom.lib.primo.Arabia hinc(inquit)ad Rubrũ mare pertinet,ſed illic magis læta,& ditior. Thu-
re,atq; odoribus abundat &c.Quid ſi apud Melã nõ pertinet,ſed pertingit legatur.Ply.ca.23.lib.ſexti.
uerbis paucis pluriũ ſententias refert,unde Rubro mari fuerit nomen inditũ.Irrumpit(inquit)deinde
& in hac parte geminũ mare in terras,quod Rubrũ dixere noſtri, Græci Erythrçũ a rege Erythra, aut
(ut alij)Solis repercuſsu talem reddi colorem exiſtimantes.Alij ab arena,terraq;. Alij tali aquæ ipſius
natura.Q.Curtius lib.7.Mare Rubrũ(inquit)nec colore quidẽ abhorret a cæteris,ab Erythro rege in-
ditum eſt nomen.Idẽ ſcribit & in principio lib.noni.Philoſtratus lib.3. Vitæ Apollonij.Rubrũ mare(in-
quit)uehementer cęruleũ eſse tradunt.Denominant autem Rubrũ(ut ipſi perhibent)a rege Erythra.i.
Rubro,qui ex ſuo nomine mare denominauit. Scribit Arrianus octauo geſtorũ Alexandri lib.eſse in
mari Rubro inſulã cultã,cuius longitudo ſint ſtadia.DCCC.Cataractã uocat. In ea inſula, authore
Nearcho,ſepulchrũ extat,qui primus imperiũ inſulæ tenuiſset,Rubro nomẽ fuit,a cuius nomine ma
rẽ illud Rubrũ appellatũ.Hunc Solini locũ in ſuũ tranſtulit Martianus. Vltra Peluſiacũ oſtium(inqt)
Arabia eſt,ad Rubrũ pertingens mare,quod Erythræũ ab Erythra rege,Perſæ,& Andromedæ filio/uo
citatum.A colore etiã dictum Rubrũ.Nã fons eſt in littore,quẽ cum greges biberint,in rubrũ colorem
incipiunt mutare lanas.Huius maris oppidũ Arſinoe.Hęc ille.Quod Latini Rubrũ dicunt.Græci ἐρυ-
θρόν nuncupant.Scribit Procopius lib.primo belli Perſici,in tenebris mare Rubrũ minime procello-
ſum,in luce uero æſtuoſum plerũq; contingit eſse.Mela lib.3.hoc mare ait eſse procelloſum,aſperum,

profundum,& magnorum animaliũ magis, quam cætera capax. De hoc mari infra ca.68. Agrippa (ut ca.xi. quinti refert Plynius) a Peluſio, Arſinoen Rubri maris oppidũ per deſerta centũ uigintiquinq; millia paſſuũ tradit, tã paruo diſtat ibi tanta rerum natura diuerſitas. c ℭ Si oues biberint.) Sunt huius effectus aquæ plurimæ uarijs orbis locis, ut Bœotię flumina Cephiſos,& Melas, Lucanis Cratis, Troia Xantus. Inq; agris Clazomeniorũ,& Erythręorum,& Laodicenſium fontes &c. Lege Vitruuiũ ca.5.li. octaui. Ply.ca.106.ſecũdi,& ca.2.triceſimiprimi naturalis hiſt. Et Senecã Naturaliũ quęſti.lib. tertio. a ℭ Catabanes,& Scenitę.) Ex Plynio hæc cap.xi.lib. quinti. Hæc Catabanũ (inquit) & Esbonitarum,& Scenitarũ, Arabum uocatur ſterilis, præterquam ubi Syriæ confinia attingit, nec niſi Caſio monte nobilis. Sunt, qui nullo authore, Caſium montẽ eum putent, qui in ſacris literis Synai nominatur. Eum Iuſtinus Synęum ſexto & triceſimo uolumine nuncupat, quẽ (inquit) Moſes Damaſcena patria antiqua repetita/occupauit, in quo ſeptem dierum ieiunio per deſertam Arabiæ cũ populo ſuo fatigatus, cũ tandẽ ueniſſet ſeptimũ dierum more gentis Sabatum appellatum in omne ęuũ ieiunio conſecrauit, quoniã illa dies famem illis, erroremq; finierat. In hoc ipſo Synai mõte ad noſtra uſq; tẽpora, Diuæ CATERINAE corpus feliciter requieſcit, quo annis ferme ſingulis peregrini, qui Hieroſolimã petunt, nõ paruis tũ itineris, tũ latronũ periculis proficiſcuntur. b ℭ Scenitæ cauſam nominis.) Ply.ca.28.lib. ſexti. Scenitæ & ipſi uagi, ſed a tabernaculis (inquit) cognominati, quæ Cilicijs metant ubi libuit. Cilicia (authore Aſconio) tecta ſunt de pilis, in caſtrorum uſum, atq; nautarũ. Græci enim σκηνή,& σκῆνος habitationẽ, tabernaculũq; dicũt. c ℭ Carnibus ſuillis abſtinẽt.) Peculiariter Iudęis a legiſlatore Moſe præceptum eſt, ne ſuillis carnibus ueſcerentur. Leuitici.xi.& Duteronomij ca.14. Hinc a Iuuenale Satyra ſexta dictum eſt.

Vetus indulget ſenibus clementia porci.

A ſuibus etiam Aegyptios abſtinuiſse author eſt Herodotus in Melpomene. d ℭ εὐδαίμονα.) εὐδαίμον Græci felicẽ,& fortunatũ uocãt. Ply.ca.13.duodecimi natu.hiſtoriæ. Cinamomo gentilitas (inquit) proxima erat Nilus, ni prius Arabiæ diuitias indicari cõueniret, cauſas quæ cognomẽ illi felicis, ac beatæ dedere. Principalia ergo in illa thus,& Myrrha. Hæc & cũ Troglodytis cõmunis. Extat apud eũ dein Plyniũ caput.19.eiuſdẽ li.de felicitate Arabiæ. Herodotus lib.3. Ad meridiẽ ultima e regionibus, quæ habitantur Arabia eſt, in qua ſola omniũ naſcuntur, Thus, Myrrha, Caſia, Cynnamomũ,& Ledanũ. Cuncta hæc facilia ad naſcendũ præter Myrrhã &c. Diodo. Siculus lib.3. Ab Arabia deſerta, aridaq;, prima uicina Arabia adeo differt, ut multitudine fructuũ, cęterarũq; rerũ, quæ in ea naſcunt, felix nominet &c. e ℭ Habitat in colle manu facto.) Plynius ca.27.lib.ſexti. Corax (inquit) oppidũ Perſici ſinus intimũ, a quo Arabia εὐδαίμον cognominata excurrit. Habitat in colle manu facto inter confluentes dextra Tigrin, lęua Euleum triũ mil.paſſ. laxitate conditum eſt. f ℭ Eius aquas bibant.) Ply.ca.3.triceſimiprimi naturalis hiſtoriæ. Parthorum reges ex Coaſpe,& Euleo tantum bibunt. Et quamuis in longinqua comitant illos. Et horum placere potum, nõ quia ſint amnes/apparet. Quoniã nec e Tigri, nec Euphratæ, nec e multis alijs bibũt. Idẽ infra ca.51. g ℭ Nec tamen uniuerſa.) Gręcis Thus λιβάνος,& λιβανωτὸς dicitur. Ply.ca.14.duodecimi. Thura (inquit) præter Arabiam nullis, ac ne Arabiæ quidẽ uniuerſæ. In medio eius ſunt fere Attramitæ pago Sabęorum capite regni Sabota, in monte excelſo, a quo octo manſionibus diſtat regio eorũ Thurifera, Saba appellatur, quod ſignificare Græci myſteriũ dicunt, ſpectans ortus Solis æſtiui, undiq; rupibus inuia,& a dextra maris ſcopulis inacceſſa. Id ſolũ e Rubro lacteum traditur. Syluarum longitudo eſt

a Verum hæc Arabia procedit aduſq; illã odori-
feram,& diuitem terram, quã Catabani,[a] & Sce-
nitæ tenent. Arabes nobiles monte Caſio. Qui
Scenitę[b] cauſam nominis inde ducunt, quod ten-
b torijs ſuccedunt, nec alias domos habent. Ipſa au-
tem Tentoria Cilicina ſunt. Ita nuncupant uela-
menta e caprarũ pilis texta. Pręterea carnibus ſu-
illis[c] prorſus abſtinent. Sane hoc animalis genus,
c ſi inuectum illo fuerit, moritur illico. Hanc Ara-
biã Gręci εὐδαίμονα,[d] noſtri Beatam nominarũt.
Habitatur[e] in colle manu facto inter flumen Ti-
grin,& flumen Euleum, quod ortũ a Medis tam
d puro fluore inclytũ eſt, ut inde omnes reges nõ
alias quam eius aquas[f] bibant. Eudæmonem nõ fru-
ſtra cognominatam hinc capeſſas, quod præter o-
dores, quos creat plurimos, ſola thus mittit, nec
tamen[g] uniuerſa. Nam in medio eius ſunt Attra-

mitæ pagus Sabæorũ, a quo octo manſionibus regio Thurifera diſtermiatur. Arabia appellata eſt,[a] id eſt ſacra. Hoc enim ſignificari interpretãtur. Virgulta hæc[b] non ſunt publica, ſed, qđ inter barbaros nouũ in ius poſteriorũ per ſucceſſiones tranſeunt familiarum. Ergo quicunq; dominatum iſtius tenẽt nemoris, Arabice ſacri uocantur. Iidem illi cum lucos iſtos uel metunt, uel incidunt, non funeribus interſunt, nõ congreſsionibus fœminarũ polluuntẽ. Hanc arborem prius ꝙ penitus fides proderetur, alij Lentiſco,[c] alij mage Terebintho cõparabant, uſq; dũ libris, quos Iuba rex ſcripſit ad Cæſarem Auguſti filium, palam fieret, intorto eã eſſe uimine, ramis ad Aceris qualitatem, Amygdalę modo ſuccũ fundere, incidi ortu Canis flagrantiſsimis[d] ſolibus. In ijſdem ſaltibus Myrrha[e] prouenit, cuius radices ut

Schœnoꝝ.xx.latitudo dimidiũ eius &c. Theophraſtus ca.4.noni de hiſtoria plantarũ. Gignitur(inqt) Thus,& Myrrha,& Caſia,& Cinamomũ regiõe Arabũ media circa Saba,& Adramytta,& Citibęna,& Mamali. Et exeũt thuris, myrrhæq; arbores, aliæ ſuper montẽ, alię in pede mõtis culturis ꝓprijs. Quã ob rem aliæ colunẽ, aliæ uitam agunt incultæ. Montem iſtũ pręaltũ affirmãt, & ningi ſolitũ. Amnes quoq; de eo in plana fluere. a ℂ Arabia appellata id eſt ſacra.) Sunt qui Arabiã ab Arabo, Apollinis, & Babylonis filio, quẽ medicinę repertorẽ fuiſſe ſcribit Ply. dictam putent. Alij exiſtimant dictam ἀπὸ τοῦ ἁβροῦ, καὶ βίου, i. a uitæ mollicie. Nam tãta rerum nobiliũ copia incolas eius regionis, molles reddit. Virgilius primo Georgicorum.

India mittit Ebur, molles ſua
(thura Sabæi.

Hieronymus teſtimonio Aquilæ, & Symmachi Arabiã interpretatur tũ planã, tũ campeſtrem, tũ deniq; occidentalem, & ueſperam. Nõ deſunt qui eam nocentẽ uitã interpretentur, uitęq; nocumentum. Græcis enim ἀρά nocumẽtũ βίοι uita dicitẽ. b ℂ Virgulta hæc non ſunt publica.) Nec præterea (inquit Ply. ca.14. duodecimi) Arabum alij thuris arborẽ uident, ac ne horum quidem omnes. Ferunt q; trecentarũ non amplius eſſe familiarũ, quæ ius per ſucceſſiones id ſibi uendicent. Sacros uocari ob id, nec ullo cõgreſſu fœminarũ, funerumq; cũ incidant eas arbores, aut metãt pollui, atq; ita religione merces augeri. Quidam promiſcuũ ius ijs populis eſſe tradũt in ſyluis. Alij per uices annoꝝ diuidi. c ℂ Alij Lentiſco.) Idipſum ſic refert Plynius. Nec arboris ipſius, quæ ſit facies conſtat. Res in Arabia geſſimus, & Romana arma in magnã partẽ eius penetrauere. C. etiam Cæſar Auguſti filius, inde gloriã petijt, nec tamen ab ullo (quod quidẽ ſciã) Latino arborum earũ tradita eſt facies. Græcoꝝ exempla uariãt, alij folio Pyri minore dumtaxat, & herbidi coloris prodidere. Alij Lentiſco ſimilẽ ſub rutilo folio. Quidã Terebinthum eſſe, & hoc uiſam Antigono regi allato frutice. Iuba rex ijs uoluminibus, quæ ſcripſit ad C. Cæſarem Auguſti filiũ ardentẽ fama Arabiæ, tradit contorti eſſe caudicis, ramis Aceris maxime ponti. Succũ amygdalæ modo emittere. Taleſq; in Carmania apparere, & in Aegypto ſatas ſtudio Ptolemęoꝝ regnantiũ. Cortice lauri eſſe conſtat. Quidã & foliũ ſimile dixere. d ℂ Flagrantiſsimis ſolibus.) Plynij uerba ſunt ex cap.15. uoluminis duodecimi, prior, atq; naturalis uindemia circa Canis ortum, flagrantiſsimo æſtu incidentibus, qua maxime uideatur eſſe prægnans, tenuiſsimusq; tendi cortex. Laxatur hic plaga, nõ adimitẽ, inde proſilit ſquma pinguis. Hæc concreta denſatur &c. Hæc omnia ꝙ de Thure ex Plynio retulimus, abunde ſcribunẽ a Theophraſto ca.4. lib. noni de hiſtoria plantarum. Seruius primo Georg. docet thus dici ἀπὸ θύω, quod eſt ſacrifico, qm̃ eo dijs ſacrificeatẽ. Latini a tundendo dici uolunt a glebis tuſis, cũ quibus dicitur fluens de arboribus coaleſcere. Qui plura de Thure ſcire cupiunt, legãt Dioſcoridẽ ca.54. & tribus ſequentibus. Albertus poſt uulgarẽ Thuris relationẽ, ex proprijs addit, thure eos uti maxime, qui Necromantiæ operã dant, qđ dij (inquit) qui inuocantẽ per caracteres, & ſigilla, uel ſacrificia, faciliores ſe exhibent, & exaudibiliores in thuris ipſius oblatiõe. Scribit etiã thuris arborẽ proceram eſſe, cũ tamen Theophra. nõ magnã eſſe dicat, ſed quinis fere cubitis attolli. Scribit hęc Albertus ca.34. primi Tracta.6. lib. eius operis, quod de Vegetabilibus, & plantis ſcriptum reliquit. e ℂ Myrrha prouenit.) Hanc Græci σμύρναν uocãt. Quicquid de Myrrha memoratu dignũ referri poteſt, Plynius Secundus, capitibus.16.&.17. duodecimi naturalis hiſto. docte, & eleganter complexus eſt, ad quem lectorem relegans, aſcribã Theophraſti uerba ex ca.4. noni de hiſtoria plantarũ. Vnde & Ply. plurima tranſtuliſſe conſtat. Myrrhã (inquit) minorẽ etiã altitudine, fruticoſioremq; narrant. Caudice duro, contortoq; iuxta terrã, craſsiori q; ſura hominis, cortice leui, ſimiliq;

a uitiũ raſtris proficiunt, ablaqueationibus [a] gaudent. Nudatę piguiori fluunt lachryma. Sponte manans præcioſior ex ea ſudor eſt, elicitus corticis uulnere uilior iudicatur. Cortex in uertigi- b nem flexus, & ſpinis hiſpidus, folium licet criſpius oliuæ tamen ſimile. Maxima altitudine extollitur ad quinq; cubita proceritatis. Arabes ſarmentis eius ignes fouent, quorũ fumo ſatis no- ç xio, niſi odore cremati Storacis occurrãt, plerũque inſanabiles morbos [b] cõtrahunt. Apud eoſdem naſcitur auis [c] Phœnix aquilæ magnitudine, capite honorato, in conum plumis extantib',

de phenice aue

potulace. Alij uero, qui ſe uidiſse affirmant, de magnitudine ferme conſentiunt. Neutrã earũ arborum magnã referunt, & minorẽ Myrrhæ, humilioremq;. Myrrhæ ſoliũ aculeatũ, non leue, ulmeo ſimile, criſpum tamen, extremo ſpina horridulũ ilignei modo. Et poſt multa. Myrrhæ autem arborẽ (inquit) Terebintho ſimilem reddidere, ſed ſcabroſiorẽ, ſpinoſioremq;, folium paulũ rotundius, guſtatu proximũ Terebintho. Earũ quoq; ueteres præſtantiores haberi. Et infra. Thus, & Myrrham naſci ex eadẽ arbore putauerũt &c. Quod Theophraſt' dici cortice ſimili potulacę, Plynius ſimilẽ Vnedoni eſse dicit. Dioſcorides ca. 80. li. primi. Myrrhæ genera plura eẽ dicit. Quæ Pediaſimos dicitꝰ, pinguis eſt, de Stacte exprimitur. Altera Gabirça, & hæc (inquit) pinguiſsima, ſolo craſso eſtibili, ſtactem plurimam ſudans Troglodytica alia omnibus antefertur. Nomẽ habet a loco, unde uehitꝰ, colore ſubuiridis, mordax, plucida. Colligitur & alia tenuior, ſecũ poſt Troglodyticam facile remolleſcens ſub digito, ut Bdeliũ, odore putiuſcula. In locis ſolis oſtẽtis, Caucalis uocatur, alia maturitate inſignis, colore atro, retorrida. Ergaſime appellatur, quæ peſsima inter omnes, ſquaroſa, macilenta, guſtu acri, aſpectu, & uiribus gũmi. Damnatur & quæ Minnęa dicitur &c. Vis Myrrhæ in medicina excalſacere, capuẽ tentare, agglutinare, ſiccare, aſtringere. Vuluas/quæ contractæ ſint/mollire, reducere, mẽſes trahere, partus uelociter pellere, cũ abſinthio, aut aqua, in qua lupinũ maduerit, aut ſucco rutæ naturalibus apposita contra ueterem tuſsim magnitudine fabæ deuoratur. Plurima alia eius remedia prodidit author idẽ. Item Auicenna ca. 479. ſecundi tractatus. 2. Canonis. Hunc Auicennæ de Myrrha locum, nulla facta authoris mentione, in ſuũ tranſtulit Albertus ca. 26. eius lib. quẽ modo citauimus. a ℭ Ablaqueationibus gaudent.) Scribit Palladiuſ Rutilius in principio ſecundi. Ablaqueare Italos excodicare appellare. Vtrumq; autẽ ſignificat circa arboris codicem/dolabra terrã diligenter aperire, & purgatis, ueluti lacus efficere, ut ſolis teporibus, & imbribus prouocentur. Poetæ fabulanẽ Myrrhã puellam Cinyrę, & Cenchreidos filiã, patris amore fuiſse correptam, quo cũ nutrice uiã pręmonſtrante/cõcubuit, quo concubitu Adonidẽ procreauit. Quod ſcelus quom pater reſciuiſset, enſe filiã inſecutus eſt, eam autem Deorum miſeratione, in arborem ſui nominis tradunt fuiſse conuerſam.

Quæ q̃q̃ amiſit ueteres cum corpore ſenſus,
Flet tamen, & trepidę manant ex arbore guttæ.
Eſt honor & lachrymis, ſtillataq; cortice Myrrha
Nomen herile tenet.

b ℭ Morbos inſanabiles contrahunt.) In omnibus exẽplaribus, mox poſt hanc clauſulam, ſequitur Cinnami, ſiue Cinnamomi deſcriptio, quã quoniã ſub eiſdẽ omnino uerbis cap. 45. ſupra Solinus retulit, ſuperuacaneũ uiſum eſt huic loco iterato ſubnectere. c ℭ Phœnix auis.) De Phœnice aue primo quæri ſolet, an ſit. Philoſtratus tertio uitæ Apollonij libro refert Iarcam hæc de Phœnice Apollonio retuliſse. Auem quoq; (inquit) Phœnicem eſse percredimus, quæ quingenteſimo quoq; anno in Aegyptum ueniens, hanc ipſam Indiã ſuperuolat. Aiunt autẽ unicã tantũ hanc auem eſse, & ex ſe radios emittere, atq; auri colore fulgere. Magnitudine uero, formaq; aquilæ, in nido conſidere, quem prope Nili fontes ex aromatibus ipſamet ſibi conſtruit. Hæc uero, quæ de ipſa decãtant Aegyptij, quo pacto in Aegyptum deferatur, ipſi etiã Indi teſtificantur ſermoni conſentientes, q̃ dicunt Phœnici liqueſcenti lugubres hymnos decantari oportet, hoc & ipſum Cygni facere perhibenẽ ei, qui ſapientiſsimus inter ipſos obtemperantes. Ex his Iarcę uerbis patet nedũ Phœnicẽ eſse, ſed eum unicum eſse. Plynius ſe neſcire fatetur ca. 2. decimi, an fabuloſe unũ in toto orbe, nec uiſum magnopere. Alij fere omnes ſcribunt Phœnicẽ unicũ eſse. Ouidius ſexta ſecundi Elegiarum.

Et uiuax Phœnix unica ſemper auis.

Lactantius de Phœnice.

Hoc nemus, hos lucos auis incolit unica Phœnix
Vnica ſic uiuit morte refecta ſua.

Idipſum quoq; nomine ſignificari uidetur. Nã Phœnix Arabica uox eſt, qua unicũ, & ſolum ſignificaẽ. Sunt tamẽ, qui a colore phœniceo nomen ſumptũ uelint.

Ex hoc opinione ortū Adagium. Phœnice id rarius ipso, de ijs quæ nullo modo, uel perꝗ rariſsime re periri queunt. Qualis autem eius forma apud ſcriptores fere conuenit eum eſse aquilæ magnitudine, auri fulgore circa colla. Is (inquit in Euterpe Herodotus) ſi picturę adſimilis eſt, talis, tantusq; eſt, pennæ coloris partim rubidi, maxima ex parte tū habitu, tū magnitudine ſimillimus aquilæ. Eius formā ſic eleganter Claudianus explicat. Arcani radiant oculi iubar, igneus ora

Cingit honor rutilo, cognatū (uertice ſydus
Attollit criſtatus apex, tenebrasq; ſerena
Luce ſecat, Tyrio pinguntur crura ueneno.
Ante uolāt Zephyrum pennæ, quas cærulus ambit
Flore color, ſparſoq; ſimul diteſcit in auro. a

℄ Abſq; cauda.) Nō uult Solinus, hanc alitem eſse abſq; cauda, ſed eā eſse ubiq; coloris purpurei preterꝗ in cauda. Id clarius Plynius exprimit. Cæterū (inquit) purpureus, cęruleā roſeis caudā pennis diſtinguentibus. b ℄ Quadraginta & quingentis eum durare annis.) Plynius, authore Manilio, ait eum uiuere annis ſexcētis ſexaginta. Herodotus, & Mela lib. tertio fere cum Solino conueniunt. Ouid. 15. Meta. Hæc ubi

criſtatis faucibus, circa colla fulgore aureo, po- a
ſtera parte purpureus abſq; cauda,[a] in qua roſe-
is pennis cæruleus inter ſcribitur nitor. Proba-
tum eſt quadraginta & quingentis[b] eum durare
annis. Rogos ſuos ſtruit Cinnamis, quos prope b
Panchaiā concinnat in ſolis urbem[c] ſtrue altari-
bus ſuperpoſita. Cum huius uita magni anni[d] fi-
eri cōuerſionē rata fides eſt inter authores, quā-
uis plurimi eorū magnū annum non quingentis c
& xl. ſed duodecim milibus noningentis qnqua
ginta quatuor annis cōſtare dicant. Q. itaq; Plau
tio,[e] Sex. Papinio CONS. Aegyptum Phœnix
inuolauit, captusq; anno octingenteſimo urbis d
conditæ, iuſsu Claudij principis in Comitio pu-
blicatus eſt. Quod geſtum præter Cenſurā, quæ

quinq; ſuæ compleuit ſæcula uitæ &c. Albertus lib. de Animalibus 23. ſcribit quoſdā dicere hanc auē ſine maſculi, & ſexus commixtione ſolam in ſua eſse ſpecie, & conuenire in orbem, & trecentis xl. annis uiuere ſolitariam. Sed apud quos id legerit, me conſule nemo quærat. Poetæ cæteri plerumq; annis eum uiuere mille canunt. Lactantius.

Quæ poſtꝗ uitæ iam mille peregerit annos &c. Et Claudianus.

Namq; ubi mille uias longinqua retorquerit æſtas &c. Martianus quinto Epigrammatum.

Qualiter Aſsyrios reuocant incendia nidos

Vna decem quotiens ſęcula uixit auis. Auſonius in Grippo ternarij numeri dicit Phœnicem uiuere nouem corui ętates. Cor. Tacitus quinto hiſtoriarū lib. de numero (inquit) Phœnicis annorū uaria tradunt. Maxime uulgatū, quingentorū ſpacium. Sunt, qui aſseuerent mille quadringentos ſexaginta. c ℄ In Solis urbem.) Hanc urbem Græci Helioſpolin uocant. Eam urbem nobiliſsimā fuiſse ſcribit Diod. Siculus lib. 2. ſtadiorum 140. d ℄ Magni anni fieri conuerſionē.) Id ex Plynio ſumptū ca. 2 lib. decimi. Antiqui tempora de ſyderibus computabant, & dixerunt primū lunarem annum triginta dierum. Vnde inuenit uita in aliquibus noningentorū annorū. ſ. lunarium. Poſtea Solſtitialis annus repertus eſt, qui duodecim continet menſes. Mox maiori cura annū eſse magnū uolucrunt, omnibus planetis in eundē recurrentibus locū. Et hic fit ſecundū Ciceronis Hortenſium poſt annos duodecim milia noningentos quinquagintaquatuor Solitinales. Hęc ex Seruio primo & tertio Aenr. Vergilij. Qui plura de annorū diuerſitate ſcire cupiunt, adeant Cenſorinū capitibus 14. 15. & 16. libelli, quem de die natali inſcripſit. e ℄ Q. itaq; Plautio, Sextio Papinio CONS.) Apud Plyniū cap. 2. decimi ſic habetur. Cor. Valerianus, Phœnicem deuolaſse in Aegyptū tradit. Q. Plautio. Sex. Papinio CONSS. Allatumq; eſse in urbem Claudij principis cenſura, anno urbis DCCC. & in Comitio propoſitū, qd̄ actis teſtatum eſt. Sed quæ falſa eſse nemo dubitarit. Nō grauabor aſcribere huic loco Cor. Taciti uerba ex quinto hiſtoriarū libro. Paulo Fabio. L. Vitellio CONS. (inqt) poſt longū ſęculorū ambitū, auis Phœnix in Aegyptū uenit, prębuit materiē doctiſsimis indigenarū, & Gręcorū multa ſuper eo miraculo diſserendi, de quibus congruūt, & plura ambigua, ſed cognitu nō abſurda promere libet. Sacrū Soli id animal, & ore, ac diſtinctu pennarū a cæteris auibus diuerſum conſentiunt, qui formā eius diſfiniere. Et infra. Soſide primū poſt Amaſide dominantibus. Dein Ptolomęo, qui ex Macedonibus tertius regnauit in ciuitatē, cui Heliopolis nomen, aduolauiſse multo cæterarū uolucrū comitatu nouā faciem mirantiū. Sed antiquis quidē obſcura, inter Ptolomęū, ac Tiberiū minus ducenti quinqua-

ginta anni fuerunt. Vnde nõnulli falſum hunc Phœnicem, nec Arabũ e terris/credidere. Et poſt multa ſubdit. Hæc incerta (inquit) & fabuloſis aucta. Cæterũ aſpici aliquando in Aegypto eã uolucrẽ nõ ambigitur. Diuus Amb. ca. 23. quinti Hexameron, & ca. 13. eius lib. qui de fide reſurrectionis inſcribitur, ex Phœnicis renouatione, nititur probare futurã hominũ reſurrectionẽ. a ℭ Cinnamolgus.) Hanc autem ex eo dictam uolunt, qđ ſibi ex Cinnamo in altiſsimis arboribus nidũ paret. De ea Ply. cap. 33.

a manet, actis etiã urbis continet. [a] Cinnamulgus perinde Arabiæ auis in excellentiſsimis lucis texit nidos e fructibus Cinnamorũ, ad quos quoniam non eſt peruenire propter ramorũ altitudi
b nem, & fragilitatem, accolę illas congeries plũbatis petunt iaculis, deiectasq́ precijs uendunt amplioribus, qđ hoc Cinnamum magis, q̃ aliud mercatores probent. Arabes longe, [b] lateq́ dif-
c fuſi, diuerſis moribus [c] uiuunt, & cultibus. Pluri mis crinis intonſus, mitrata capita, redimitu pari, pars raſa in cutem barba. Cõmercijs ſtudent, aliena non emunt, uendunt ſua. Quippe & ſyluis, & mari diuites. Vmbræ, quæ nobis dextræ ſunt, [d] illis ſiniſtrę. Pars eorũ, q́bus aſper eſt uict⁹,

libri decimi. In Arabia Cinnamulgus (inquit) auis appellatur Cinnami ſurculis nidificat. Plũbatis igitur eos ſagittis decutiunt, idigenæ mercis gratia. Ariſtoteles ca. 13. noni Naturę animalium nõ Cinnamolgũ, ſed κινάμωμον uocat. In Arabia (inquit) Cinnamomus auis appellatur, quam ſurculos Cinnamomi portare, ac nidum ex ijs conficere aiunt. Nidificat ex celſis arboribus, & ramis. Sed incolæ ſagittis plumbatis, nidum petunt. At poſt ita diſcuſſo in terrã, Cinnamomũ legunt. Ad ſtomachum faciunt, quæ ex ſuis ſubiungit Albertus de Cinnamulgo loquens. Ipſa etiã (inquit) auicula, cũ ſuis interioribus nõ ex uiſcerata cõmeditur propter Aromaticitatẽ eorũ, quibus nutritur. b ℭ Longe, lateq́ diffuſa.) Arabia (inquit Plynius ca. 28. ſexti) gentium nulli poſtferenda amplitudine longiſsima a monte Amano a regiõe Ciliciæ, Comagenisq́ deſcendit, multis gentibus eorũ deductis illo a Tigrane magno, ſponte uero ad mare noſtrũ, littusq́ Aegyptiacũ, nec non & in media Syrię ad Libanũ montẽ penetrantibus nubeis, quibus iuncti Ramiſi &c. Arrianus li. 7. Oræ Arabicę magnitudinẽ haud minorẽ eſſe q̃ Indiæ referri tradit. c ℭ Diuerſis moribus.) Ply. ca. iamiã citato. Arabes (inquit) mitrati degũt, aut intonſo crine, barba abraditur, prerq̃ in ſuperiore labro, alijs & hæc intonſa. Mirumq́ dictu ex innumeris populis pars æqua in cõmercijs, aut latrocinijs degit. In uniuerſum gentes ditiſsimæ, ut apud quas maximę opes Romanorũ, Parthorumq́ ſubſiſtant, uendentibus quæ e mari, aut ſyluis captant, nihil inuicẽ redimentibus. Arabibus morẽ fuiſſe uſq́ ad Adriani principis tempora, annis ſingulis puerum immolandi/ſcribit Euſeb. ca. 7. quarti præparationis lib. Idem quoq́ author tradit ca. 8. ſexti operis eiuſdẽ, apud Arabes, adulteras omnes fœminas interimi, ſuſpectas uero ſolũmodo puniri. Sunt, qui ſcribant apud eoſdem, uxorem cõmunẽ eſſe omnibus eiuſdem familiæ uiris, filios coiſſe cũ matribus, aut fratres cũ ſororibus, nequaq̃ apud eos eſſe impium. Refert Arrianus ſeptimo geſtorũ Alexandri libro, Arabas duos tantũ deos colere, Cœlũ ſ. ac Dionyſium, Cœlũ, qđ aſtra contineat, tũ cætera tũ ſolẽ cunctis rebus humanis manifeſto utilem, ac ſalutarẽ. Dionyſiũ uero, quoniã exercitũ aduerſus Indos duxiſſet. d ℭ Vmbræ, quæ nobis dextræ ſunt, illis ſiniſtræ.) Ex luminũ ſitus diuerſitate, diuerſæ umbrarũ proueniũt differentiæ. Si enim lumẽ aliquod ſupra corpus directe ſitũ fuerit, nulla tunc umbra poterit cauſari, ut in Arabiorum, & Oritarum oris. In Syene quoq́ urbe, & Meroe quodã anni tempore accidere Nearchus, & Oneſicritus tradiderunt. Cũ ante corpus/lumen fuerit collocatũ, retro tunc efficiet umbrã corpus. E diuerſo autẽ eueniet ſi lumen poſt corpus ſit, umbra uidebitur ante corpus. Sed quo locus hic fiat notior, aſcribã Macrobij uerba ex ſecundo de Somno Scipionis lib. Hic notandũ eſt (inquit) de tribus tantũ cardinibus in quãcunq́ ędem ingredi ſolem, de quarto nunq̃. Nã & ab ortu, & ab occaſu ſiniſtra Solem recipit. Quippe quẽ orientẽ, abeuntem proſpectet. Incipit & a meridie, quia omne iter Solis in noſtro Meridie eſt. Nunq̃ uero ſolem feneſtra ſeptemtrionis admittit. Eiuſdem rei probationẽ umbra quoq́ cuiuslibet corporis efficiet aſtruere. Nã & in occaſum cadit oriente Sole, & in ortũ cum ſit occiduus. Medio autem die, quia ſol meridiem tenet, in ſeptẽtrionẽ umbra depellitur. In Auſtrũ uero circa noſtram habitationẽ impoſsibile eſt umbrã cuiuslibet corporis cadere, quia ſemper aduerſam Soli partem umbra iactatur. Aduerſus autem Auſtro apud nos ſol eſſe non poterit, cũ nunq̃ fines Septẽtrionales attingat. Sane quoniã pars illa puſtæ, quæ temperatę uicina eſt admittit habitãtes, illic ideſt trãs Tropicum quęcunq́ habitantur ſpatia, umbram mittunt in Auſtrũ, eo tempore, quo ſol Cancrum

tenet. Tunc enim ei Sol fit Septētrionalis cum tropicū tenet, qđ ab illis ad Septētrionē recedit &c. Plu-
ra loca enumerat Ply. ca. 75. & 76. ſecundi. Itē ca. 19. & 29. lib. ſexti, in quibus umbræ ad ſeptētrionem ca
dunt hyeme, æſtate in Auſtrū per ſenos menſes. Diod. Siculus lib. 3. In multis Indiæ locis aiunt erectum
lignū nullā a ſole umbrā reddere. Nocte Arctos non uideri. In ultimis uero minime aſpici Arcturū, q̄
in loco (inquit) umbras uerſus meridiē inclinare dicunt. Loca ſunt (inquit Ammianus. 22. hiſt. lib.) in
quib⁹ per nonaginta dies, um-
bræ noſtræ in contrariū cadūt.
Vnde Antiſcios eius regionis
incolas uocant. Luca. in nono
Pharſaliæ.

angues edunt,[a] nulla illis animi, uel corporis cu-
ra, ac propterea ὀφιοφάγοι[b] nominantur. Ex iſtius
littoris ſinu Polycrati[c] regi aducecta Sardonyx

At tibi quęcunq; es Libyco gēs
(igne dirempta
In Noton umbra cadit, quę nobis exit in Arcton.
De Arabibus, quod ad hunc Solini locū ma-
xime attinet; ſic idem Lucanus libro tertio.
Ignotum nobis Arabes ueniſtis in orbem,
Vmbras mirati nemorum non ire ſiniſtras.
Quem locū exponūt quidā ex iis Solini uerbis. Vm-
bræ enim (inquiunt, q̄ nobis ad occidentē conuerſis, dextræ ſunt, Arabibus ſunt ſiniſtræ. Quę expoſi-
tio tū uera eſt, tū etiā poetæ ſenſui plurimū conſona, qđ Arabes Pharſalica Pompei caſtra petentes, ex
orientali regione, occidentē uerſus progrediebantur. Qui autē hunc Lucani locum occultiorē doctri-
nam cōtinere arbitrantur, tradunt ex ſex mundi poſitionibus, habitudinibusq; orientē poſteriorem.
Occidentē uero anteriorē, Meridiem ſiniſtrā, dextrā ſeptemtrionē eſſe tradunt. Id ſenſit indubie Cleo-
medes Græcus author ca. primo primi libri, eius operis, quod circularē inſpectionē Meteorog inſcri-
pſit. Eius ſententia iis ferme uerbis continet. Mundus is (inquit) quoniā corpus eſt, habet quippiā, qđ
ſupra, quodue infra ſit, reliquasq; poſitionis habitudines. Anteriora ipſius eſſe dicūt, quę ſunt ad mū
di occaſū qđ is ad occaſū ipulſū habeat. Poſteriora uero ea eē, q̄ ad ortū ſunt. Etenī ad anteriora pce-
dit. Eius autē dextera ad Septētrionem, ad meridiē ſiniſtra locanda. Hę autem quatuor poſitionis ge-
nera, nihil omnino occulti habēt, cū cæterę habitudines, quæ ſunt, ſurſum, deorſumq;, plurimū diffi-
cultatis Phyſicis prębuerint. Ex hac Cleomedis ſententia notū dicunt, cur Lucanus, Solinusq; ſiniſtras
umbras Arabibus tribuerint. Idē cū Cleomede ſenſiſſe Pythagoręos ſecundo de Cœlo, & mūdo refert
Ariſto. Idē autē Ariſtoteles multo aliter has poſitiones mundo tribuit, utpote dextrā orienti, ſiniſtram
occidenti. Meridiei ſurſum, Septētrioni deorſum aſcribens. Eius uerba aſcripſi. Polorų (inquit) unus
quidem nobis immmens apparet ſuperne, pars eſt deorſum. Aliter uero nobis incertus, ſurſum, dex-
trum nāq; cuiuſlibet dicimus. Vnde principiū per motū. Locus uero conuerſionis cęli, principiū eſt,
unde aſtrorų ortus, proinde hoc fuerit dextrū. Cuius autem occaſus, ſiniſtrū. Si itaq; a dextris orditur,
& in ſiniſtra fertur, ſupernus, qui nobis nō apparet polus, eſſe neceſſe eſt. Nā ſi ſit manifeſtus in ſini-
ſtra erit motus, quod neutiq̄ dicimus. Nō dubium igitur quin non apparens polus ſit, id quod ſur-
ſum, ac qui illic habitant, in ſuperno ſunt Hemiſphærio, & ad dextrā. Nos autē in inferno, & in ſini-
ſtro econtrario, q̄ ut Pythagorei dicunt. Illi enim nos ſupra faciunt, & in dextra parte, eo autem, qui il
lic, infra, & in ſiniſtra. At euenit contrariū. Cæterū ſecundæ conuerſionis, ut planetarum, nos quidem
in ſupernis, & dextris ſumus. Illi uero in infernis, & ſiniſtris. Contra enim is principiū motus eſt, quod
ferantur in contrariū. Et perinde contingit nos quidē in principio eſſe, illos uero in fine. Hucuſq; Ari-
ſtoteles. SCRIBIT Seruius. 9. Aene. lib. qđ ab hoc Solini loco minime alienū eſt, ea, quę ſiniſtra nobis
uidentur intuentibus coelū, illic dextra eſſe. Quoniā dextra coeli (inquit) nobis ſiniſtra ſunt. Seruianæ
ſententiæ ſuffragantē; quæ ſcribit Plutar. Quęſtionū ſuarū proble. 76. Item. M. Cicero libro de Vniuer-
ſitate. De umbris multa Ariſtot. Sectione. 15. Problematū. Aſcripſi hæc, proliſſa nimiū fortaſsis, ne om
nem ſe quiſpiā, ex Lucani loco nodū ſubſtuliſſe glorietur. Sed ut ad propoſitum reuertamur, ex hoc
qđ ait Solinus. Vmbræ, quæ nobis dextræ ſunt, illis ſiniſtrę, aliqua ſibi incuria debet aſcribi, ſicut nec
Lucano, cū inquit. 2. Pharſaliæ. Vmbras nuſq̄ flectente Syene, cū id ſemel tantū anno eueniat. Non eni
aſſerit Solinus hoc de omni Arabia, nec id omni tēpore euenire fatetur. a ¶ Angues edunt.) Plyni⁹
ca. 29. ſexti de Arabibus loquens. Introrſus (inquit) Candei, quos Ophiophagos uocant, ſerpentibus
ueſci aſſueti. Neq; alia regio ſertilior earū. b ¶ ὀφιοφάγοι.) Si uerbum uerbo reddas, Latine An-
guiuori dici poſſunt. ὄφις Gręce, Latine anguis, φάγοι uorax. c ¶ Polycrati regis Sardonyx.) Poly-
crates Aeaci filius, Samo inſula ui tyrannide occupata, breui tandē tempore eius res adeo profecerūt,
ut per Ioniā, totamq; Gręciam celebrarentur. Is Amaſis Aegyptiorum regis perſuaſione, conſcenſa bi
reme, gemmā ſignatoriā uolens proiecit in pelagus. Quo facto domū rediit. Sed cū ex ea iactura (erat
enim tyranno ea gemma rerū omniū ſuarū gratiſsima) plurimū triſtaretur, quinto, ſextoue, q̄ hæc ac
ta ſunt die, piſcator quidā captum eum piſcem, qui Polycratis gemmā caſu abſorbuerat, Polycrati
dono detulit, in cuius euiſcerati aluo, gemma ea reperta eſt. Ex qua reiugenti Polycrates gaudio affe-
ctus traditur.

a gemma,prima in orbe noſtro luxuriæ excitauit facem.Nec multum de ea diſſerendũ puto,adeo Sardonyx in omniũ uenit notitiam. Superficies eius probatur,ſi meratius rubeat,arguitur ſi fu-
b erit fœculentior,medietas circuitur limite candidante.Optima eſt,ſi nec colorem ſuum ſpargat in proximũ,nec ipſe ex altero mutuet. Reliqua nigro finiuntur. Qđ ſi transluceat uitio uerti-
c tur,ſi perſpicuitatem arceat,proficit ad decorẽ. Et Molochitem [a] Arabs inuenit,uirentem craſſius q̃ Smaragdus contra infantum pericula ingenita ui reſiſtentem.Inuenit & Iridem [b] in ma-
d ri Rubro ſicut Cryſtallum ſexangulatam, quæ radijs icta ſolis rutilo aeris repercuſſu cœleſtis arcus ex ſe iacit ſpeciem. Androdamantem [c] ĩjdẽ legunt Arabes nitoris argentei,lateribus æqua-
e liter quadris,quem de Adamante nonnihil mutuatum putes.Datum illi nomen ex eo cenſent, qđ animorum calentium mollit impetus, & tumentes refrenat iras.Pęderotem [d] etiam Arabi-
f cum inde ſumim⁹.Arabica aſpectu eburnea eſt, radi abnuit.Contra neruorũ moleſtias prodeſt habentibus.In Pęderote congruit quicqd eximium eſt,quadã decoris prærogatiua. Cryſtallinũ
g lucet,rubet purpuram,in orarum extimis corona crocea uelut e liquido renitente. Hac ſuauitate oculos afficit, uiſum illicit, detinet intuẽtes, hac etiã gratia Indis placet. Hoc Arabiæ ſat eſt, hinc ad Peluſium repatriemus.

ctus traditur.Hiſtoriã ſcribunt Herodotus in Thalia.M.Cicero in fine quinti de finibus bonoꝝ,& maloꝝ.Caius Plynius ca.primo triceſimiſeptimi naturalis hiſtoriæ.ADuertendum ſane Herodotũ ſcribere eam gemmã fuiſſe non Sardonicem,ſed Smaragdũ.De eius nomine Marbodęus Gallus in lib.de lapidibus pretioſis ſic inquit. Sardonicem faciunt duo nomina,Sardus, Onyxq́,
Tres capit ex binis unus lapis iſte colores, Albus, & hinc niger eſt rubeus ſupereminet albo &c.
Multa de eo lapide Plynius ca.6.triceſimiſeptimi. a ℭ Molochitem.) Lapis hic a Malua, cuius floribus aſſimilis eſt,nomen habet.Maluam enim Gręci μαλάχην dicunt.Plynius ca.8.libri ultimi.Nõ tranſlucet(inquit)Molochites ſpiſſius uirẽs a colore Maluæ nomine accepto reddendis laudata ſignis, & infantium cuſtodia quadã innato contra pericula ipſorũ medicamine. b ℭ Iridem.) Hæc gemma iccirco Iris dicta eſt,quoniam figuram,& colores Iridis arcus cœleſtis plurimũ immitetur.Ply.ca.9.triceſimiſeptimi naturalis hiſtoriæ. Effoditur in quadã inſula (inquit)Rubri maris,quæ diſtat a Beronice urbe ſexaginta milia paſſ.cętera ſui parte Chryſtallus.Itaq; quidam radicẽ Chryſtalli eſſe dixerunt. Vocatur ex argumento Iris.Nam ſub tecto percuſſa Sole,ſpecies, & colores arquus cęleſtis in proximos parietes eiaculat̃,ſubinde mutans,magnaq; uarietate ammirationẽ ſui augens. Sexangulã eſſe,ut Chryſtallum cõſtat &c. De arcu cœleſti,præter ea, quę ſcribunt Ariſtot.tertio Meteororum.Seneca primo Naturaliũ.q.Plynius lib.ſecundo, Lege copioſe apud Marcellinum lib.21.hiſtoriarum ſuarum. c ℭ Androdamantẽ.) Dicta aũt gemma hæc ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ δαμάζειν.i.a domandis uiris.Ply.ca.10.lib.ultimi.Androdamas argenti nitorem habet, ut Adamas.Quadrata,& ſemper teſſellis ſimilis magnis,putantq; nomen impoſitum,eo qđ impetus hominũ,& iracundias domet &c. d ℭ Pęderotem.) Lapis hic Opalius dicitur uero nomine,ſed ob eximiã pulchritudinẽ,& gratiam Pęderos cognominat⁹. Eſt enim in eo(authore Plynio ca.6.triceſimiſeptimi nat.hiſtoriæ)Carbunculi tenuior ignis. Eſt Amethyſti fulgens purpura.Eſt Smaragdi uirens mare,& cuncta pariter incredibili mixtura lucentia. Pęderos autem dictus eſt ἀπὸ τοῦ παιδὸς, καὶ τοῦ ἔρωτος.i.a puero, & amore, qđ pueri pulchritudinem referat.Sunt & qui priuatum eius genus faciunt.Sangenonq; ab Indicis uocari dicunt. Genus etiam quoddam Amethyſti Pæderotem uocant ſimilibus his, quas diximus cauſis. Id Amethyſti genus Anteros quoq; dicitur,quaſi mutuũ amorem dicas.Lege Plynium ca.9.eiuſdem uoluminis. Eſt etiã nõ Pęderos herbę,& ſpinę genus,de qua Ply.cap.8.decimi noni.Et Dioſcorides lib.3,& quarto,

A PELVSIO Caſius mons.) Ex Plynio hæc omnia cap. 12. lib. quinti. A Peluſio (inquit) Gabriæ caſtra, Caſius mons, delubrū Iouis Caſij, tumulus Magni Pompeij Oſtracinę. Arabia finitur a Peluſio LXV. milia paſs. Hic mons Caſius Aegyptū, Syriamq; diſterminat. Huius montis accolæ uerſuti maxime exiſtimati, ac malis moribus affecti. Ob id de eis Adagium Tarrças exiſtimat, ἅμματε πλέκεις, Vincula texis, ex eo natū, qđ ij homines naturali quadam arte ligamina texere conſueuerint trabes/ſuper trabes cōponētes. Effertur & in hunc modū κασσιώτικον ἅμμα Caſsioticum ligamen. In eos qui dolo malo, nodis quibuſdam difficillimis homines implicant. b ❡ Pompeij Magni ſepulchro.) Præterea quę de Pompeij Magni ſepulchro, ſcribunt Appianus. 2. bellorum Ciuilium. Plutarch⁹ in Pompeium. Strabo lib. 16. & cæteri, id ipſum multis carminibus exequitur Lucanus octauo Pharſaliæ:

Non precioſa petit cumulato
thure ſepulchra &c.

Eodem loco Lucanus Epitaphium huiuſmodi in Pompeij ſepulchro inſuiſse refert.

Hic ſitus eſt Magnus, placet hoc fortuna ſepulchrum
Dicere Pompeij, quo condi maluit illum,
Quam terra caruiſse ſocer &c.

Appianus, hunc uerſiculum inſcriptum dicit.

Templis pondus erat, modica qui clauditur urna.

c ❡ Idumæa palmis opima.) Idumæa Syriæ prouintia. Huius incolas Nabatęos eſse lib. 16. Strabo tradit, qui orta ſeditione inde egreſsi, ac Iudæis inhęrentes, eiſdem legibus cōmunicauerunt. Quid Iudæi de Idumeę nomine ſentiāt, refert Ioſephus ca. i. ſecundi Antiquitatum Iudęorū. In hac prouincia palma arbor plurimū luxuriat. Lucanus in tertio.

Gazaq; & arbuſto palmarū diues Idume,

Martialis in decimo.

Frangat Idumæas triſtis uictoria palmas.

Ob palmarū copiam eleganter a Statio tertio Syluarū dictum eſt. Dulce nemus florentis Idumes. d ❡ Ioppe.) Stephanus per unū π ſcribit. Dictam autem refert, ἀπὸ ἰόππης τῆς αἰόλου θυγατρὸς, τῆς γυναικὸς κηφέως. i. ab Iope Aeoli filia, uxore Cephei a qua primū ea urbs conſtructa eſt. De hac Iope Propertius Elegeia. 29. ſecundi intellexiſse uidetur cū inquit. Vobiſcū eſt Iope, nō de Abdromeda illic quondā beluæ expoſita, ſicut quidā eum locū interpretantur. Eſt autem (ut diuus Hieronymus lib. de Hebraicis locis ſcribit) Paleſtinæ oppidū in tribu Dan. Hebraice Ioppe interpretatur, pulchritudo, ut idē Hieronymus author eſt. Ioppe portus eſt Iudeę (ut in regnorū, & Paralipomenon libris legimus) ad quem Hiran quoq; rex Tyri, ligna de Libano ratibus transferebat, quæ Hieruſalē terreno itinere peruehereut. Hic locus eſt, in quo uſq; hodie ſaxa mōſtrantur in littore, in quibus Andromeda religata, Perſei quondā ſit liberata Præſidio. Author idē Hieronymus in principio Cōmentariorū ſuper Ionam prophetā. Plura Stra. lib. 16. Nautę noſtri tēpore Zapphum uocitant. Quo loco Peregrini (ſic enī ij uulgo appellant, qui uiſendi CHRISTI domini ſepulturam Hieroſolyma proficiſcuntur) primū e mari egrediunt. Diſtat autem a Hieroſolymis/ſtadijs ferme trecentis uiginti. Vix decē nunc caſulis habitatur. e ❡ Ante inundationē terrarū conditum.) Mela Pomponius libro primo. Eſt (inquit) Iope ante diluuiū (ut ferunt) condita, ubi Cephea regnaſse eo ſigno accolæ affirmant, qđ titulū eius, fratriſq; Phinei, ueteres quædā aræ cū religione plurimæ retinent. Quin etiā rei celebratæ carminibus, ac fabulis, ſeruatæq; a Perſeo Andromedę clarum ueſtigiū beluę marinę oſsa immania oſtentant. Eadē breuius tamen cap. 13. libri quinti & Plynius refert. Hanc Andromedę marinæ belluæ expoſitionē fabuloſam eſse lib. 16. putat Strabo. Quod ſcribit hic Solinus alios authores ſecutus, Ioppen ſcilicet ante terrarum inundationē fuiſse conditam proculdubio falſum eſt, ſi eam inundationem intelligat, quā Noe temporibus accidiſse ſacræ literæ teſtantur. De alijs ergo particularibus inundationibus (nam plures fuiſse huiuſmodi Xenophon de ęquiuocis author eſt) intelligendum eſt. f ❡ Expoſitam beluę.) Hiſtoriam, uel fabulam potius, Andromedæ mōſtro expoſitæ, multis carminibus referunt Ouidius quarto Metamorphoſeos.

Illic immeritā maternę pēdere linguę Andromedā &c. M. Manili⁹. 5. Aſtronomicō li. Andromede ſequē

DE CASIO MONTE. DE POMPEII Magni ſepulchro. Deq; Ioppe oppido. CA. XLVII. a

A Peluſio Caſius mons [a] eſt, & delubrum b
Iouis Caſij, atq; ita Oſtracinæ locus Pō-
peij Magni [b] ſepulchro inclytus. Idu-
mæa [c] inde incipit palmis opima. Deinde [d] Ioppe
oppidū antiqſsimū orbe toto, utpote ante inun- c
dationē [e] terrarū conditū. Id oppidū ſaxum oſtē-
tat, qđ uinculorū Andromedæ ueſtigia adhuc
retinet, quā expoſitā beluę [f] nō irritus rumor cir-

ſydus &c. Iginus cap. 12. ſecundi. Item cæteri. a ❡ Oſsa monſtri illius. M. Scau.) Plynius ca. 5. noni naturalis hiſtoriæ. Belluę (inquit) cui dicebatur expoſita fuiſse Andromede, oſsa Romæ apportata ex oppido Iudęæ Ioppe, oſtendit inter reliqua miracula in ædilitate ſua. M. Scaurus longitudine pedũ quadraginta, altitudine coſtarum Indicos Elephantos excedente ſpinę craſsitudine ſexquipedali. QVærit Ariſtoteles decima ſectione problematum. Cur maris animalia maiora, uegetioraq; ſunt, q̃ terræ? An (inquit) qđ uis Solis conſumẽdo, quæ terrã ambiunt, copiã detrahit nutrimẽti. Quã ob rẽ, quæ abdita uitam agunt, uegetiora ſunt. His igitur omnibus incõmodis cũ genus mari timũ ſit immune, merito tum adoleſcere poteſt corpore amplιori, & uegetiori. Similia ſcribit Plynius cap. 2. noni naturalis hiſtoriæ. Dionyſius Afer de maris Rubri beluis Rhennio interprete ſic inquit.

a cumtulit. Quippe oſsa monſtri [a] illius. M. Scaurus inter alia miracula in ædilitate ſua Romę publicauit. Annalibus nota res eſt. Menſuræ quoq; ueracibus libris continentur. ſ. qđ coſtarum longitudo exceſserit pedes. xl. excelſitas Elephantis fuerit Indicis eminẽtior. Porro uerticuli ſpinæ ipſius latitudinẽ ſemipedem ſunt ſupgreſsi.

DE IVDAEA, IN EA DE FLVMINIbus, & lacubus. De Balſamo. De Sodomo, & Gomorro. De Eſsęnis gentibus. CAP. XLVIII.

d IVdæa illuſtris [b] eſt aquis, ſed natura nõ eadem aquarũ omnium. Iordanis [c] amnis

Per fines Aſiæ, iacet hæc ſub ſydere Cancri,
Littoribus cuius ſaliũt denſiſſima Cete,
Quæ paſcit uaſtum mare Rubrum, montibus ęqua
Tenditur horribilis, quorum per terga, per harmos
Spina ferens cladem, fatumq; ſub ore feroci.
Quippe ſolent pariter nauem ſorbere, uiroſq;.
Nam mala tam pelagus, quam terra merentibus offert.

Quidam Auieni uerſus iſtis correſpondentes, in omnibus exemplaribus deptauati reperiuntur. Eos in Cõmentariolo ſuper Dionyſij Afri Periegeſin, ſic legendos cenſuimus.

Hac nequis rapidi ſubtectus gurgitis unda,
Hæc in terga ſalis lembum contorqueat unq̃.
Aut ſe monſtrigenis hoſtem licet inferat ęſtus
Fluctibus.

Duobus primis uerſibus, duo uitanda monet. Nequis ſcilicet, hęc maria, uel natandi, uel nauigandi gratia ingrediatur. Tertio uerſiculo ſi Dionyſij ſententiã referat, dicit hæc maris pericula in ſceleſtorum penam Deum inſtituiſse. Verba Dionyſij ſunt. τοῖσ γὰρ ἀλιτροῖς εἰν ἁλί, καὶ γαίῃ κακὰ μυρία θήκατο δαίμων. Ideſt. Namq; flagitioſis in mari, atq; terra, mala innumera inſtituit Deus. Nos in Latinũ carmen ſic uertimus.

Namq; merenti
Tum mare, tũ tellus homini condigna rependit.

Ex ijs ſic quoq; apud Auienum legi poſse uidetur.

Hac nequis rapidi ſubtectus gurgitis unda,
Nec in terga ſalis lembum contorqueat unq̃.
An ne monſtrigenis hoſtem licet inferat æſtus
Fluctibus?

Nunquid (inquit) licet, ęſtus inferat hoſtem. i. flagitioſum hominẽ fluctibus monſtrigenis? Quaſi dicat, immo iure licet.

IVDAEA illuſtris eſt aquis.) Inter Iacob patriarchæ filios Iudas quoq; enumeratur, a quo Iudæa, & Iudæi nomen ſortiti ſunt, quom antea a Chananęo quarto Cham filio, Chananęa, & Chananęi dicerentur, authores Ioſephus primo Antiquitatum libro, & Euſebius libro temporum. His ſimilia ſcribunt Trogus Pompeius, & Iuſtinus libro Hiſtoriarum triceſimoſexto. Poſt Damaſcum principẽ (inquit) Abraam, Moſem, Iſrael reges fuere. Sed Iſrael felix decem filiorum prouentus maioribus ſuis clariorem fecit. Itaq; populum in decem regna diuiſum filijs tradidit, omneſq; ex nomine Iudæ, qui poſt diuiſionem deceſserat, Iudæos appellauit, coliq; eius memoriã ab omnibus iuſsit. Eius portio omnibus acceſserat. Cor. Tacitus lib. 21. mira de Iudęorum origine, & nomine refert. Iudęos (inquit) Creta inſula profugos, nouiſsima Libyę inſediſse memorãt, qua tempeſtate Saturnus, ui Iouis pulſus

ceſſerit regnis. Argumentũ e nomine petitur. Inclytum in Creta Iden montem. Accolas Idæos aucto in Barbarum morem cognomento, Iudæos uocari, quaſi Idæos. Quidam regnante Iſide exundantem per Aegyptũ multitudinẽ ducibus Hieroſolymo, ac Iuda, proximas in terras exoneratã. Pleriq; Aethiopũ prolem, quos rege Cepheo metus, atq; odium mutare ſedes perpulerit. Sunt qui tradant Aſsyrios cõuenas indigum agrorum populum parte Aegypti potitos, mox proprias urbes, Hebræasq; terras, & propriora Syriæ coluiſse. Clara alij Iudæorũ initia. Solimos carminibus Homeri celebratã gentem, conditã urbem Hieroſolymã nominẽ ſuo fecisse. Plurimi authores conſentiunt, orta p Aegyptũ tabe, q̃ corpora fœdaret, regem Bocchorim &c. Stephanus autem de Vrbibus ἰουδαία, ὡς ἀλέξανδρος, ὁ πολυΐστωρ ἀπὸ τῶν παίδων σεμιράμιδος ἰούδα καὶ ἰδουμαία. ὡς δὲ κλαύδιος ἰόλαος, ἀπὸ ἰουδαίου σπάρτων, ἐκ θήβης μετὰ διονύσου ἐστρατευκότος. Iudææ terminos eleganter tradit idem Cornelius ubi ſupra.

eximiæ ſuauitatis Peneade fonte demiſſus, regiones perterfluit amœniſsimas, mox in Aſphaltiten [a] lacum merſus ſtagno corrumpitur. Qui Aſphaltites gignit bitumen. Animal non habet, nihil in eo immergi poteſt. Tauri etiam, Cameli que impune ibi fluitant. Eſt & lacus [b] Geneſara extenſus paſsuũ ſexdecim milibus circumſeptus urbibus plurimis, & celebribus, ipſe par optimis. Sed lacus Tiberiadis his omnibus antepoinitur, ſalubris ingenuo æſtu, & ad ſanitatem uſu efficaci. Iudææ caput [c] fuit Hieroſolyma,

c ❡ Iordanis amnis.) Nomen cõpoſitũ a Ior, & dan. Eſt enim Dan uiculus in quarto a Paneade miliario euntibus Tyrum, qui uſq; hodie ſic uocatur. Terminus Iudææ prouinciæ contra ſeptẽtrionem, de quo, & Iordanis flumen erumpens, a loco ſortitus eſt nomen. Ior quippe ῥεῖθρον, i. fluuiũ, ſiue riuũ Hebræi uocant. Is enĩ fluuius diuidens Iudæam, Arabiam, & Aulonem, uſq; ad mare mortuum fluens, poſt multos circuitus iuxta Hiericho, mortuo commixtus mari, nomen amittit. Author Hieronymus in lib. de locis Hebraicis. Ply. ca. 15. lib. quinti. Fontem unde Iordanis oritur, Peneadẽ nuncupat. Alij fere omnes Paneadem uocant. Aegeſippus cap. 27. lib. tertij Pauiũ. Oſtenditq; non ex eo primũ oriri, ſed ex fiala. Quod ex iniectis paleis a Philippo Tetrarche deprehenſum tradit. Quo loco plurima de Iordane idem author refert. Cor. Tacitus eodem libro Iordanem ex Libano mõte ali, effundiq; autumat. a ❡ Aſphaltiten.) Nomen habet a bitumine, qđ Græci ἄσφαλτον uocitant. Sunt qui a uerbo ἀσφαλίζω, quod tueor, & munio ſignificat, quoniã nihil uiuũ in eo lacu ſubmergitur, ſed tuta ſunt omnia. De eo, & eius bitumine. Plynius ca. 15. lib. ſeptimi, & ca. 16. quinti. Plura Diodo. Siculus lib. 3. Non grauabor aſcribere Cor. Taciti de hoc ipſo lacu uerba. Nec Iordanes (inquit) pelago accipitur, ſed unum, atq; alterũ lacũ integer perfluit, tertio retinetur. Lacus immenſo ambitu, ſpecie maris, ſapore corruptior, grauitate odoris accolis peſtifer. Neq; uento impellitur, neq; piſces, aut ſuetas aquis uolucres patitur. Incertũ unde, ſuperiacta, ut ſolido feruntur. Periti, imperitiq; nandi perinde attolluntur. Certo enim tẽpore bitumen egerit, cuius legendi uſum, ut cæteras artes experientia docuit. Ater ſuapte natura liquor, & ſparſo aceto concretus innatat. Hunc manu captũ, quibus ea cura in ſumma nauis trahunt. Inde nullo iuuante influit, oneratq;, donec abſcindas. Nec abſcindere ære, ferroue poſsis. Fugit cruorem, ueſtemq; infectam ſanguine, quo fœminæ per menſes exoluunt. Sic ueteres authores. Sed gnari locorum tradunt undantes bitumine moles pelli, manuq; trahi ad littus. Mox ubi uapore terræ ui ſolis inaruerint, ſecuribus, cuneiſq;, ut trabes, aut ſaxa diſcindi. Hucuſq; Tacitus. Sunt autem lacus plures ex ſeſe bitumina emittentes, ueluti limni aſphaltis lacus ſub Babylone ampliſsima magnitudine, quo bitumine, & latere teſtaceo, conſtructo muro Semiramis Babylonẽ dicitur circumdaſse. Item Tope in Syria, Arabiaq; Numidarũ lacus ſunt immani magnitudine, ex ſe maximas bituminis moles emittentes. Id aũt in cauſa eſt, qđ iuxta huiuſmodi lacus crebræ ſunt bituminis lapidicinæ. Fit ergo, ut cũ per bituminoſam terrã eruperit aquæ uis, ſecũ extrahat, & cum egreſsa fuerit, ſecernitur, & ita bitumen a ſe reijcit. b ❡ Geneſara.) De hoc lacu, & circum eum urbibus, abunde Plynius capite ſextodecimo libri quinti. DE Tiberiade lacu Plynius capite quintodecimo libri quinti. Fit de utroq; lacu etiam in Euangelio mentio Mathæi quartodecimo. Marci ſexto. Lucæ quinto. Ioannis ſexto, & uiceſimoprimo capitibus. c ❡ Iudææ caput fuit Hieroſolyma.) Quam Iudæi, & Barbari Heruſalem nominant, Græci, & Latini Heroſolyma dicunt. Euſebius ca. ultimo noni Præparationis authoritate Eupolemi uſus a Salomone Hieruſalem cognominatam tradit. Eius uerba de Salomone loquẽtis hæc ſunt. Hieruſalem quoq; urbem muris, turribus, ac foueis ab eo fuiſse circumductam. Regiam quoq; ſibi ædificaſse, quæ Hieron Salomonis id eſt Latine Salomonis ædes fuit appellata. Vnde corrupto poſtea no-

cabulo, urbem Hieruſalem uocatā fuiſſe, & Hieroſolymā Græce appellari. Nicolaus Lyranus inſignis Theologus, ca. 28. Cōmentariorum Geneſeos refert Diſtichum, quo diuerſa huius urbis nomina continentur. Id autem eſt huiuſmodi.

Solyma Luza, Bethel, Hieroſolyma, Hierus Aelia
Vrbs ſacra Hieruſalem, dicitur atq; Salem.

Quo etiā loco docet eam primum a Melchiſedek fuiſſe conſtructam, Salemq; cognominatam .i. pacificam, quod is pacis, & iuſtitię rex fuerit. Cæterorum eius urbis cognominum apud eundē reperies rationes. Ioſephus ca. 26. ſeptimi de bello Iudaico libro dicit primū eius cōditorē fuiſſe Chanam eorum potentiſsimū, qui patria lingua iuſtus appellatus eſt rex, qui ſano primū ędificato, Hieroſolimā ciuitatem uocauit, cū ante Solyma uocaretur &c. Diuus Hieronymus de locis Actorum Apoſtolorum. Hieruſalem (inquit) metropolis quondā totius Iudęæ, quę nūc ab Aelio Adriano Cęſare, qđ eam a Tito deſtructā, latiore ſitu inſtaurauerit, Aelia cognominata eſt. Cuius opere factum eſt, ut loca ſancta ideſt dominicæ paſsionis, & reſurrectionis. Sed & inuentionis ſanctæ crucis quondā extra urbē iacentia, nūc eiuſdē urbis muro ſeptemtrionali circūdentur. Tradit Plynius ca. 14. lib. quinti. Hieroſolyma longe clariſsima urbiū orientis. Nā (ut ex Hecatæo capite ſecundo noni Præparationis refert Euſebius) Hieroſolyma urbs munitiſsima, quinquaginta pene ſtadiorum habens circuitū, plures ꝙ centū & uiginti milia hominū habitaſſe &c.

a ſed exciſa eſt.[a] Succeſsit Hiericus, & hæc deſijt
caput eſſe: Artaxerxis[b] bello ſubacta,[c] Callirhoe,
Hieroſolymis proximus fons calore medico, p-
batiſsimus, & ex ipſo aquarū præconio ſic uoca-
b tus eſt. In hac terra tantū Balſamū naſcit̃, quæ
ſylua intra terminos uiginti iugerum uſq; ad ui-
ctoriam noſtrā fuit. At cū Iudæa potiti ſumus,
ita luci illi propagati ſunt, ut iam nobis latiſsimi
c colles ſudent Balſama. Similes uitibus ſtirpes ha
bent, malleolis digerunt̃, raſtris niteſcunt, aquis
gaudent, amant amputari, tenacibus folijs ſempi
terno inumbrant̃. Lignū caudicis attrectatū fer-
d ro/ſine mora moritur. Eapropter aut uitro, aut
cultellis oſſeis, uel in ſolo cortice artifici plaga
uulnerat̃, ex qua eximiæ ſuauitatis gutta manat.
Poſt lachrymā ſecundū in precijs locū poma ob
tinent, cortex tertium, ultimus honos ligno. Lō-
go ab Hieroſolymis receſsu triſtis ſinus pandi-

a ❧ Exciſa eſt.) Extant Ioſephi lib. ſeptē, q de bello Iudaico inſcripti ſūt. Item Aegeſippi libri quinq; Hieroſolymitani excidij titulo præſignati, quibus abunde aperiūt quotiens, a quibus, quoue tēpore urbs Hieroſolymorū exciſa fuerit. Admiratione/dignū eſt, qđ ca. 50. lib. quinti/idem Aegeſippus Gręcus author refert. Per omne tempus, quo ea urbs a Tito Veſpaſiani filio obſeſſa eſt, decies centena hominū milia fuiſſe cęſa. Centū, & decē Myriadas pleriq; aſſerunt. Iudęorū (inquit) omniū, ſed non eiuſdē regionis omniū, & loci, ſed qui illuc undiq; ad paſca celebrandū confluxerint. Captiuorum aductorum ad nonaginta ſeptē milia &c. Lege Ioſephum ca. 25. uoluminis ſeptimi de bello Iudaico. Capta eſt autem, ut idē Ioſephus ca. 26. eiuſdem libri tradit principatus Veſpaſiani anno ſecundo, ſeptēbris menſis octauo die. Quinquies autē prius capta, tūc iterū uaſtata eſt Aegyptiorum quidē rex Aſobeus, & poſt eū Antiochus &c. b ❧ Artaxerxis bello ſubacta.) Diuus Hieronymus de locis Hebraicis, hanc urbem Iordane tranſgreſſo ſubuertiſſe Ieſum/rege illius interfecto, pro qua extruxiſſe aliam Ozam de Betel ex tribu Effraim & cætera. Artaxerxis contra Iudæos geſta refert Ioſephus capite ſexto undecimi Antiquitatum libri. Scribit Strabo libro ſextodecimo Hiericuntem campum eſſe, a montana quadam, quæ in theatri ſpeciem ad ipſum declinare. Hoc in loco eſſe palmetum, cui alia quoq; materies immixta eſt, domeſtica, & ferax, palmis abundans, ſpatio ſtadiorum centū, & totū irriguū, & habitationibus plenum. Similia ſcribit Plynius capite quartodecimo quinti. Hiericontem (inquit) palmetis conſitam, fontibus irriguum &c. c ❧ Callirhoe.) Si uerbum uerbo reddas, pulchre fluens/interpretari poteris, κάλλος pulchritudo, ῥόος fluxus. De eo fonte Plynius ca. 16. li. quinti. Eodē (inquit) latere eſt calidus fons medicæ ſalubritatis Callirhoe aquarum gloriam ipſo nomine præferens. EST & fons alter eiuſdē nominis apud Athenas. Eſt & urbis nomen. d ❧ Balſamum naſcitur.) Græci βάλσαμον uocitant. Sumpſit hæc omnia Solinus ex capite uiceſimoſexto duodecimi libri naturalis hiſtoriæ Caij Plynij. Elegāter præterea ſcribit Theophraſtus capite ſexto noni de hiſtoria plantarum. Balſamum (inquit) in ualle Syriæ prouenit. Eius arbuſta duo tantum affirmant. Alterum uiginti iugerum, alterum multo minus. Arboris magnitudo, quæ malo punicæ

tur, quem de cœlo tactum [a] teſtatur humus ni- a
gra, & in cinerē [b] ſoluta. Duo ibi oppida, Sodo-
mum nominatū alterū, alterū Gomorrū. Apud
quæ pomū [c] gignitur, qđ habeat ſpeciē licet ma-
turitatis, mandi tamen nō poteſt. Nā fuliginē in- b
trinſecus fauillaceam ambitio tantū extimæ cu-
tis cohibet, quæ uel leui tactu preſſa fumū exha-
lat, & fatiſcit in uagum puluerē. Interiora Iudęæ
quæ occidentē contuentur, Eſſęni tenent, [d] præ- c
diti memorabili diſciplina receſſerunt a ritu gē-
tium uniuerſarum, maieſtatis (ut reor) prouiden
tia ad hunc morem deſtinati. Nullę ibi fœminæ.
Venere ſe penitus abdicarūt. Pecuniā neſciunt.

magnę, rami multi. Foliū rutæ ſimile, candidū tamen, perpetuo uirens, fructus ſimiles Terebintho, tā magnitudine, q̄ colore. Is quoq; admodū odoratus eſt, & magis q̄ lachryma. Colligi lachrymā in cau dice, & parte ſuperna tradunt, facta inciſura unguibus ferreis, ſub ſydere, cū ęſtas maxie angit &c. De Balſamo nemo authorū Dioſcoride diſſerit copioſius. ca. 18. lib. primi. Auicenna ca. 85. tractatus 2. ſecundi Canonis præter alioꝝ ſententiā dicit Balſamū eſſe Aegypti tantū arborē in eo loco naſcentem, qui dicitur Solis oculus. Ply. & Dioſco. aiūt uni terrarū Iudęæ quadā conualle, & Aegypto cōceſſa Balſamū prouenire. Sed ex hoc, quod Dioſco. ait, & Aegypto conceſſa, nō habet Balſamum in Aegypto prouenire. Quibus morbis ſit utile Balſamū, abunde Dioſco. & Auicēna prodidere. Eiuſdē cū Auicēna ſententiæ eſt Albertus capite 8. primi tractatus ſexti libri de Vegetabilibus, & Plantis. Lege quę ſcribūt Stra. lib. 16. Cor. Tacitus lib. 21. Aegeſippus ca. 15. lib. primi. Iuſtinus lib. 36. Seruius ſecūdo Georg. ſuper illud. Balſamaq;. a ℭ De cœlo tactum teſtatur humus.) Nemo ferme eſt ex ijs, qui hiſtorias cōſcripſerunt, qui nō huius e cœlo incendij meminerint. Moſes ipſe Gene. 19. Ioſephus ca. 19. primi antiqui. Auguſtinus ca. 10. primi de mirabilibus ſacrę ſcripturę. Ca. 30. decimiſexti, & ca. 5. uiceſimiprimi Ciuitatis dei. Oroſius ca. 6. primi. Abunde Aegeſippus ca. 18. lib. quarti. Aſcribā tamen Cor. Taciti ex 21. hiſtoriarū lib. uerba, qđ hanc ipſam hiſtoriā eleganter referat. Haud procul inde (inquit) campi, quos ferunt olim uberes, magniſq; urbibus habitatos, fulminis iactu arſiſſe, & manere ueſtigia, terramq; ſpecie torridā, uim frugiferam perdidiſſe. Nā cuncta ſponte edita, aut manu ſata, ſiue herbas tenues, aut flores, ſeu ſolitā in ſpeciem adoleuere, atra, & inania uelut in cinerem uaneſcunt. Ego ſicut Iudaicas quondā urbes igne cœleſti fla graſſe conceſſerim, ita habitu lacus infici terrā, corrumpi ſuperfuſum ſpiritū, eoq; fœtus ſegetū, & autumni putreſcere reor, ſolo, cęlo iuxta graui. Hucuſq; Tacitus. b ℭ Duo ibi oppida.) Catholici ſcriptores dicunt fuiſſe oppida quinq; cęleſti igne conſumpta. Eoꝝ nomina Adama, Gomorra, Seboym, Segor, & Sodoma. Diuus Hieronymus ca. 14. ſecūdi aduerſus Iouinianū, Et li. de locis Hebraicis. Sodomū autem, & Gomorrū hoꝝ fuerant potiora. c ℭ Apud quæ pomū, qđ gignitur.) Vetuſta exemplaria habent, apud quem, ut ſinū intelligas, nō oppida. Aegeſippus ca. 18. lib. quarti. Quinq; itaq; urbes incenſæ, quarū umbra quædā, & ſpecies in fauillis uidetur. Arſere terræ, ardent aquæ, in quibus cęleſtis ignis reliquiæ recognoſcunt, atq; adhuc manent. Spectes illic ſpeciem poma uiridantia, formatos uuarū racemos, ut edendi generent ſpectantibus cupiditatem. Si capias, fatiſcunt, ac reſoluuntur in cinerem, fumūq; excitant, quaſi adhuc ardeant. d ℭ Eſſęni tenēt.) Philo exiſtimat Eſſęos dictos, ἀπὸ ὁσιότητος, hoc eſt a ſanctitate. Hinc fit, ut quidā eam dictionē aſpiratā proferāt. Diuus Hieronymus ca. 9. ſecundi aduerſus Iouinianū. Ioſephus (inquit) in ſecunda Iudaicæ captiuitatis hiſtoria, & in octauodecimo Antiquitatū lib. & contra Appionē duobus ooluminibus, tria deſcribit dogmata Iudęoꝝ. Phariſęos, Saducæos, Eſſæos, quoꝝ nouiſſimos miris effert laudibus, quod & ab uxoribus, & uino & carnibus ſemper abſtinuerint, & cotidianū ieiuniū uerterint in naturā. Sup quoꝝ uita, & Philo uir doctiſſimus propriū uolumen edidit. Sed nequis Ioſephi uerba diu quęritet, ea reperiet ca. 4. decimioctaui Antiquitatū Iudęoꝝ lib. Porphyrius Chriſtianis hoſtis acerrimus 4. lib. eoꝝ quos de abſtinendo ab animalibus ſcripſit, narrat Eſſęorum uitā religioſoꝝ apud Iudęos, atq; philoſophoꝝ omnia eos habuiſſe cōmunia. Charitatē mutuā, & abſtinentiā, patientiamq; ante omnia coluiſſe, cultui diuino intētos aſſidue, tā forti animo pręditos, ut necari ſe prælegerint, q̄ deū negare. Cruciatus ita ſpernere ſueti, ut in his ridere ſoliti ſint. Vnde alacres cū cruciarentur animā emittebant, qđ animas indubie crederent immortales, eaſq; ab tenuiſſimo ęthere deſcendentes corporibus applicari φύσει, hoc eſt naturali impetu, & inſtinctu tractas ad corpora. At poſtq̄ e corporeo carcere migrarint, ueluti e longa iam liberas ſeruitute, ſeſe attollere ad ſublimia, ac eo, unde deſcenderint, remigrare. Hi præterea abſtinebant tū animalibus multis, tū denique in continētia qualibet. Hinc factum eſſe ait, ut multi

a Palmis uictitant. Nemo ibi naſcitur, nec tamen deficit hominũ multitudo. Locus ipſe addictus pudicitiæ eſt. Ad quem plurimi licet undiq; gentium properent, nullus admittitur, niſi quem ca-
b ſtitatis fides, & innocentiæ meritum proſequať. Nam qui reus eſt uel leuis culpæ, quãuis ſumma ope adipiſci ingreſſum uelit, diuinitus ſummouetur. Ita per immenſum ſpacium ſęculorũ incre-
c dibile dictu æterna gens eſt ceſſantibus puerperijs. Engada oppidum infra Eſſęnos fuit, ſed exciſum eſt. Verum inclytis nemoribus adhuc durat decus, luciſq; palmarũ eminentiſſimis, nihil
d uel æuo, uel bello derogatum. Iudææ terminus Maſſada caſtellum.

DE SCYTHOPOLI OPPIDO, & monte Caſio. CA. XLIX.

e TRanſeo Damaſcum,[a] Philadelphiã, Rhaphanan. Scythopolis primos incolas, & authorẽ dabo. Liber pater cum humo nutricem tradidiſſet, condidit hoc oppidũ, ut ſe-
f pulturę titulũ etiã urbis mœnibus ampliaret. Incolæ deerant, e comitibus ſuis Scythas delegit, quos ut animi firmaret ad promptã reſiſtendi uiolentiã, premiũ loci nomen dedit. In Seleucia al-
g ter Caſius[b] mons eſt Antiochiæ proximus, cuius e uertice uigilia adhuc[c] quarta cõſpiciť glob⁹ ſolis, & breui corporis circũactu radijs caliginẽ diſſipãtib⁹, illinc nox, hĩc dies cerniť. Talis e Caſio ſpecula eſt, ut lucẽ pri⁹ uideas, q̃ auſpiceť dies.

inter eos futura prędicerent. Quapropter Prophetę nominabantur. Hucuſq; ex Porphyrio. Qui de Eſſęis plura noſſe uolunt, legant Euſebiũ ca. 4. octaui, & ca. primo noni Præparationis Euangelicæ, & Plynium capite decimoſeptimo libri quinti. a

TRANSEO Damaſcũ.) Scribit Plynius ca. 18. li. quinti e latere Syrię iunctam eſſe Decapolitanã regionẽ, ab oppidorũ numero ſic uocitatã. Harum decẽ urbiũ (ut Aegeſippus in tertio author eſt) Scythopolis maxima fuit. Ea Galileæ proxima fuit Nyſa dicta prius a Libero patre ſepulta nutrice Scythis ibi deductis, author eſt Plynius. Nyſa autẽ Bacchi nutrix, Ariſthęi fuit filia. Cui (ut inquit Diodo. in 4.) Ammon Libyæ rex Bacchum puerum in antro, in quo neq; flos unq̃, neq; folium defuit, ad euitandas Rheæ nouercæ inſidias, nutriendũ dedit. Inter Liberi patris nutrices ſeptem, quoq; Hyades a Pherecyde nũerant. Earum nomina, ut Hyginius ca. 22. ſecũdi Aſtronomicon refert, ſũt. Ambroſia, Eudora, Padile, Coronis, Poliſſo, Phyleto, Thyene. Hę Nymphę Dodoniſdę antea dicebantur. Inuenti ſunt, qui nutrices, matribus, & contra nutrices repertæ, quę alumnos ſuos filijs ex ſe genitis prętulerint. Exemplo ſunt Chiron, & Phœnix. Alceſtes, & Dyctis, qui Achillem, Pallãta, Perſeumq; alumnos, nõ minus, q̃ parentes dilexerunt. Ino præterea Gaieta, & Acca larentia, nõ minore amore Bacchum Aeneam, & Romulũ, q̃ uel Semele, uel Venus, uel Ilia pſecutæ ſũt. Hinc pendet Papinianũ illud,

Non omnia ſanguis
Proxim⁹, aut ſerie grauis promiſſa propago
Alligat, interius noua ſæpe, aſcitaq; ſerpunt
Pignora connexis.

Scythopolis Græce, Latine Scytharum urbs, qđ ea Scythę illuc a Baccho deducti, incoluerit. De Damaſco. Philadelphia, Raphana, Plynius eiſdẽ lib. & cap. b

℄ Alter Caſius mons.) Nã alter eſt in Arabia, uel uerius iuxta Arabiã, de quo ſupra ca. 46. & 47. Solinus meminit. c ℄ Vigilia adhuc quarta conſpicitur globus Solis.) Plynius cap. 22. libri quinti de Syria Antiochia loquens. Super eam (inquit) mons eodem, quo alius nomine Caſius, cuius excelſa altitudo quarta uigilia orientẽ per tenebras ſolem aſpicit breui circumactu corporis diẽ, noctemq; pariter oſtendens. Ambitu ad cacumen. XIX. milia paſſuũ eſt, Altitudo per directum quatuor. Eadem fere Mela Pomponius libro primo, ubi de Arabia diſſerit. Et Marcellinus libro hiſtoriarum uiceſimoſecundo. Quę faciunt ad huius loci expoſitionem ſupra ca. 16. de monte Ida copioſe annotauimus.

EVPHRATEN.) Scribit Moyſes Gene.2.ca. Deū Paradiſum pduxiſſe, ex qua fluuius ęgrediebatur ad eam irrigandā. Inde autem is fluuius (inquit) in quatuor capita diuiditur. Horū nomina ſūt Phiſon.i. Ganges. Geon hoc eſt Nilus. Tigris, & Euphrates. Idē ſcribit Ioſephus ca.2. primi Antiqui. Euphrates aūt, ut docet Ambroſius ca.3. eius lib. quē de Paradyſo inſcripſit, latine fertilitas, atq; abundantia fluctuū nuncupatur, præferens quoddā inſigne iuſtitię, quæ omnē paſcit animā. Nulla enim abundantiores uidetur habere fructus uirtus, q̃ æquitas, atq; iuſtitia, quæ magis alijs, q̃ ſibi prodeſt, utilitates ſuas negligit, cōmunia emolumenta pręponens. Pleriq; Euphratem ἀπὸ τοῦ εὐφραίνεσθαι dictū putāt, hoc eſt a lętando, eo qd' hominum genus nullo magis, q̃ iuſtitia, & æquitate lętetur. Hieronymus autem interpretatur Euphratem frugiferū, ſiue creſcentem. Sunt qui non niſi Allegoritę hęc flumina e paradiſo effluere autument, nec id aliter uerū eſſe uideāt. Sed Augu. credendū potius, qui exponēs 2.cap. Geneſeos ſic de horū fluminū ortu ſcriptū reliquit. Debemus hęc prius ad literā accipere, nec figuratā tantū locutionem putare, ſed & res eſſe, & aliquid ſignificare. Quo etiā loco ſoluit, quæ in contrariū adduci ſolent. Qui ultra literalem ſenſum allegoriam quærunt, adeant Ambroſiū Gregoriū, & Iſidorū, in eius loci expoſitione. Itē Hieronymū de locis Hębraicis. Qui dicunt Tigrim, & Euphratem uno fonte naſci, Moyſen authorē ſecuti uidentur, ut Boetius de Conſu. Philoſophiæ libro quinto.

Tigris, & Euphrates uno ſe fonte reſoluunt,
Et mox ab iunctis diſſociantur aquis.

Idem & Lucanus tertio Pharſalię ſentire uidetur, cū inquit.

Quaq; caput rapido tollit cum Tigride magnus
Euphrates, quos non diuerſis fontibus edit
Perſis &c.

Nec obſtat ijs, quod tertio Bibliothecæ lib. Diod. prodit, Tigrim, & Euphratem diſtare ab inuicem ſtadijs mille, & quingentis. Nā (ut Auguſtinus, Beda, & cū ijs plures tradunt) hæc duo flumina pleriſq; locis ſub terras eunt, & poſt longos tractus erumpunt, ubi tanq̃ ſuis fontibus nota eſſe perhibentur, quēadmodū & flumina quędā alia ſępe faciunt. Hinc euenit ut Geographi nō eundem ortum ijs fluminibus tribuant. Quidā enim Euphratē oriri aiunt in præfectura Armeniæ maioris. Alij in monte Aba. Licinius Mutianus ſub radicibus montis, quē Capotē appellāt, ſupra Zymarā duodecim milibus paſſ. b ℭ Receptis aliquot amnibus.) Veluti ſunt, Lycus, Arſania, Arſanus &c. c ℭ Plurimas gentes.) Prælabitur enim per Armenios, Cappadocas, Syros, Arabas, Meroēs regionē, Comaginē mediā, Gordianorū terras, Paretanos. Lege Ply. Strabonē, Melā Pom. Ptol. item cęteros. De Babylonia quondam Caldęorū capite, infra ultimo libelli huius capite. d ℭ Meſopotamiā opimat.) Interpres Dionyſij appoſitæ μεσοποταμίαν Mediamnem tranſtulit in Latinum.

Hoc tamen omne ſolum, fluuius quod cingit uterq;
Indigenæ populi pro re dixere Medamnem,
Quod medias amnes has terras flumine cingunt.

ἀπὸ τοῦ μέσου, καὶ ποταμοῦ.i. a medio & flumine. Idem ſcribunt Curtius lib.5. Arrianus in ſeptio. Diodorus in tertio, de Tigri, & Euphrate loquens. Dilati (inquit) per mediā, & Paretanos deſcendunt in Meſopotamiā, quam undiq; circumdantes regioni nomē indiderunt. Deinde per Babyloniā fluentes, in mare Rubrū deferuntur. Vides ex ijs Diod. uerbis, Tigrim, & Euphratē in mare Rubrū defluere, quod Herodotus in Clio. Q. Curtius in quinto, & cū ijs plures indubie tradiderunt. Arrianus in ſeptimo, & Ptolemęus ca.18. quinti Tabularū Aſiæ tertia, & quarta. Et Solinus hoc eodē capite ſcribunt dicta flumina mare Perſicum influere. Nearchus (ut idem Arrianus refert) prodidit, ab oſtio Euphratis uſq; Babylonē, tria milia, & trecenta ſtadia contineri. Sunt, qui Euphratem in nullū effluere pelagus autument, ſed in paludem quandā eius partem maximā dilabi, rurſusq; in terra ſui finem recipere.

DE EVPHRATE, ET TIGRIDE FLVminibus, deq; uarijs gemmarū generibus. CAP. L. a

EVphraten[a] maior fundit Armenia, or- b
tus ſupra Zimarā ſub radicibus mōtis,
quem Capoten accolæ nominant Scy-
this proximū. Hic receptis in ſe aliquot[b] amnib'
conualeſcit, & ſtipatus conuenis aquis, luctatur c
cum Tauri montis obiectu, quem apud Eligeā
ſcindit, reſiſtat licet duodecim milibus paſſuum
latitudine, longiſq; excurſibus dextra Comage-
nem, Arabiam læua relinquit. Deinde prælabēs b
plurimas[c] gentes Babyloniā quondā Chaldęorū

Hęc Philoſtratus retulit lib.primo. Mirum & illud eſt quod de Euphrate primo belli Perſici Procopi⁹ refert. Euphrates(inquit)fertur ab initio in quendã pronũ locum,longeꝗ procedens poſtea latitat, nõ qđ ſub terrã ingrediatur,ſed mira quadã cauſa. Etenim ſuper aquam eius limus fit altus longitudine ſtadijs quinquaginta,latitudine uiginti,adeoꝗ dureſcit,ut tangentibus nihil aliud,ꝙ continẽs eſſe ui deatur,ſuper quo & pedites,& equites ſecure contingit ambulare. Currus item plures cotidie. Super

a caput diuidit. Meſopotamiã [d] opimat annuæ inundationis exceſſibus, ad inſtar Aegyptij [a] amnis terris ſuperfuſus, [b] inuecta ſoli fœcunditate, Iiſdem ferme temporibus,quibus Nilus exit,ſo
b le ſcilicet in parte Cancri uiceſima conſtituto. Tenuatur cũ iam Leone decurſo ad extima Virginis curricula facit tranſitũ. Quod [c] Gnomonici ſimilibus parallelis accidere contendũt,quos pa
c res;& cœli, & terrarũ poſitione æqualitas normalis efficit lineæ. Vnde apparet iſta duo flumina ad modulũ eiuſdem perpendiculi conſtituta, licet e diuerſis manent plagis,eaſdem incremen
d ti cauſas habere. DE Tigride quoꝗ hoc [d] loco dicere par eſt. In Armeniæ [e] maioris regione caput tollit mire ꝙ lucido,conſpicuoꝗ fonte in lo co edito, [f] qui Elongoſine nominatur. Nec tamẽ
e ab exordio ſtatim tot⁹ eſt. Primũ pigre fluit, nec cum ſuo nomine. At cũ fines Medorũ inuectus eſt;Tigris ſtatim dicit̃. Ita enim Medi nominant

eodẽ calami quoꝗ numeroſi naſcuntur,qui ab accolis ſingulis annis uento ſecundo flante uſꝗ ad radices comburunt, ne uia prętereuntibus impediant &c. De Meſopotamię fertilitate idem Dionyſij interpres. Agricolis pariter, paſtoribus (atꝗ feracem Vbere nam lęto &c. Lege Plynium ca.17.& 18. uoluminis.18 naturalis hiſtorię. a ℂ Inſtar Aegyptij amnis.) Verba Plynij ſunt ex ca.18.lib.decimioctaui. Similis ratio, ſed fęlicitas maior Babyloniæ Seleuciæ/Euphrate atꝗ Tigri reſtagnantibus,quoniã ibi rigãdi modus manu temperatur. Cap.autem 17.eiuſdem uoluminis. Limum (inquit)nõ inuehunt Euphrates, Tigriſꝗ ſicut in Aegypto Nilus. Nec terra ipſa herbas gignit. Vbertatis tamẽ tãtę ſunt, ut ſequenti anno ſponte reſtibilis fiat ſeges,impreſſis ueſtigio ſeminibus. Fertilitatis cauſam Curtius affert humorẽ qui ex utroꝗ amne manat toto fere ſolo per uenas aquarũ reſudante. Arrianus lib.7.ſcribit Euphratẽ per altiora excurrere,ubiꝗ ripis ęquẽ,multas foſſas ab eo deriuari,alias quidem perennes,ex quibus accolæ utrinꝗ cãpos irrigãt, alias tẽporarias eſſe. Raros in his locis himbres cadere. Quapropter(inquit)& uadoſus eſt, & haud magnã uim aquarũ uehit. b ℂ Terris ſuperfuſus.) Sunt codices,qui ſic habeant. Terras contegẽs, inuecta ſoli fęcunditate. c ℂ Quod Gnomonici ſimilibus parallelis.) Arguit̃ incuriæ hic Solinus, qđ crediderit Euphratem inſtar Aegyptij Nili,iiſdem ferme temporibus,quibus Nilus exit,ſoli fœcunditatem inuehere,non aliã ob cauſam,quã Gnomonici reddant,id ſcilicet ſimilibus parallelis accidere, quos pares & cœli,& terrarũ poſitione ęqualitas normalis facit lineę &c. Nõ aſſerit hoc Solinus,ſed id Gnomonicos contendiſſe refert. Prӕterea quis neget alicubi Nilũ, & Euphratem ſub eiſdẽ parallelis ſitos eſſe; Nec uerũ eſt,immo plęrumꝗ falſum horũ,uel aliorũ fluminũ augmentũ,ſemper in ipſorũ fontibus quęrendũ eſſe. Quid ſi tam Nili,ꝙ Euphratis augumenti cauſam eã eſſe putemus, quã Thales, & ſecũ plures reddiderunt,qđ uidelicet uenienti flumini obuij quidã uenti aduerſo ſpiritu curſum deſcendentis impediant. Aut arenis,quas cũ fluctibus littori applicant(ut Mela inquit)oſtia obducant. Ephorus Nili augmenti cauſam tradit,ꝙ Aegyptus tota,ęſtate laxetur,& ueluti undarũ uim quandã exudet. Hęc nõ minori ratione in Euphrate,ꝙ in Nilo poterunt reperiri. Retulimus prӕterea parũ ante,Nilũ,& Euphratem idem omnino habere principiũ,quod in Paradiſo Moyſi teſtimonio ortũ habeant. Sicꝗ hæc duo flumina,ad modũ eiuſdem perpendiculi conſtituta. d ℂ De Tigride quoꝗ.) Plynius cap.27.ſcribit Tigri flumini a uelocitate nomen inditũ. Ita enim(inquit)appellant Medi ſagittam. Diuus Hieronymus in lib.de locis Hębraicis uocari ait hoc nomine propter uelocitatem inſtar beſtiæ nimia pernicitate currentis. Huius hic de Paradiſo exiens iuxta ſcripturæ fidem, pergenſꝗ cõtra Aſſyrios,& poſt multos circuitus(ut uult Ioſephus)in mare Rubrum influit. e ℂ In Armeniæ regione caput tollit.) Oritur Tigris(inquit Plynius)in regione Armeniæ maioris,fonte cõſpicuo in planicie. Loco nomen Elongoſine eſt,ipſius,qua tardior fluit Diglito &c. f ℂ Edito loco.) Videtur legendũ,haud edito loco. Plynius ca.27.lib.ſexti. Orit̃ in regiõe Armeniæ maioris fonte cõſpicuo in pla-

ſagittam. Influit in Arethuſam[a] lacũ omnia pon- a
dera ſuſtinentẽ. Cuius piſces nunq̃ ſe alueo[b] Ti-
gridis immiſcẽt, ſicut nec amnici piſces in ſtag-
num tranſeũt Arethuſę, per quem diſsimilis co-
lore, & uolucri meat curſu. Mox Tauro reſiſtẽ- b
te[c] in profundum ſpecũ mergitur, quem ſubter
labẽs in altero eius latere apud Zoroandã emi-
cat, uluas, & purgamenta plurima ſecum trahẽs.
Deinde identidẽ abſcondit, rurſusq; redditur. c
Adiabenos, Arabasq; præterfluit. Meſopotami
am amplectit. Amnem nobiliſsimum Choaſpen
accipit,[d] Euphraten defert in ſinũ[e] Perſicũ. Quę-
cunq; Euphratem bibunt gentes, diuerſo nitent d
lapide. Zmilaces[f] in ipſo Euphratis alueo legit,
gẽma ad imaginẽ marmoris Procõneſi, niſi qđ
in medio umbilico lapidis iſtius, glaucũ uelut o-
culi pupula internitet. Sagda a Chaldæis[g] ad nos e
uſq; ꝑfluxit haud facilis repertu, ni(ut perhibẽt)
ipſa capeſſendã ſe daret. Nãq; ingenita ſpirit' ef-
ficacia ſupmeantes naues e profundo petit, & ca
rinis ita tenaciter adcorporat, ut niſi abraſa par- f
te ligni ægre ſeparet. Ea Sagda apud Chaldæos
propter effectus, quos ex ea ſciunt, habetur loco
principe, cæteris propter gratiã magis compla-
cet iucundiſsime uirẽs. Myrrhites[h] Parthis fa- g
miliaris eſt. Hũc ſi uiſu æſtimes, Myrrhæ color,
eſt, & nõ habet qđ afficiat aſpectũ. Si penit' ex-
plores, & attritu incites ad calorẽ, ſpirat Nardi
ſuauitatẽ. In Perſide lapidũ tãta copia eſt, tantaq; h
diuerſitas, ut longũ pene ſit ipſis uocabulis im-
morari. Mitridax[i] ſole percuſsa coloribus mi-

nicie. Loco nomen Elongoſine eſt &c. a ℂ In Arethuſam.) Plynius c. 106. ſecundi, & ca. 27. ſexti hunc lacum Aretiſſam uocat. Strabo Arſenem, & Thopitin. Dionyſius poeta Thonitin. Nata confuſio (inquit Hermolaus) qđ utrumq; ſtagnũ Tigris amnis tranſuectus in cuniculos, ſpecusq; mergitur. Ptolemæus in Armenia maiori tria ponit ſtagna, Lychnitin, Ariſſam, Thoſpitin ab urbe Thoſpia, ſiue qđ idem eſt Thopitin. b ℂ Nunq̃ ſe alueo Tigridis.) Ex Plynio & hoc a principio capitis 27. li. ſexti. c ℂ Tauro reſiſtente. Plynij uerba, unde ſumpſit Solinus ſunt hæc. Tranſuectusq; occurrente Tauro monte, in ſpecu mergitur, ſubterq; lapſus, a latere altero eius erupit. Locus uocat Zoroanda. Eundẽ eſſe manifeſtũ eſt, qđ demerſa perfert &c. d ℂ Choaſpen accipit.) Vetuſti Solini codices ferme omnes Hidaſpen habẽt, ſed ex Plynio ca. 27. lib. ſexti Choaſpen legi cõuenit. Poſtea (inquit) recipit ex Media Choaſpen, atq; (ut diximus) inter Seleutiam, & Cteſiphontem uectus in lacus Chaldaicos &c. e ℂ Euphraten defert in ſinũ Perſicũ.) Plynius eodẽ, quẽ modo citauim' loco Mox (inquit) uaſto alueo profuſus dextera Characis oppidi infertur mari Perſico decimo ore &c. Herodotus primo, & ſexto uoluminibus. Diodo. lib. 3. Q. Curtius lib. 5. Diuus Hieronymus. Ioſephus cap. 2. primi Antiquitatũ, & plures alij, aſſerunt Tigrim amnem non in ſinũ Perſicũ, ſed in mare Rubrũ inferri, ſicut de Euphrate hoc eodem capite recenſuimus. f ℂ Zmilaces.) Sic ex Plynio legendũ eſt ca. 10. li. ultimi. Zmilaces (inquit) in Euphrate naſcitur, Proconneſo marmori ſimilis, medio colore glauco. De Proconneſo marmore Ply. ca. 32. li. quinti. Id alio nomine Cyzicenũ marmor uocitant. g. ℂ Sagda a Chaldęis.) Hui' lapidis paucis meminit Plynius ca. 10. ultimi uoluminis. Solini ſententiam nouẽ carminibus Marmodęus Gallus cõplexus eſt, tit. 54. eius libelli, quẽ de lapidibus pretioſis ſcriptum reliquit. Albertus uocũ prorſus indiligens Sardã nominat, ſecũdo de Mineralibus uolumine. h ℂ Myrrhites.) Nomen habet, quoniã colore, odoreq; Myrrhæ perſimilis ſit. ἀπὸ τῆς μύῤῥας. De quo Plyni' cap. 10. lib. ultimi. Myrrhites (inquit) Myrrhę colorem habet, faciemq; minime gemmę unguenti odorẽ attrita, etiam Nardi. Interpres Dionyſij.

Myrrhitenq; bonum Nardi cum reddit odorem. i ℂ Mitridax.) Apud Plynium nõ Mitridax, ſed Mitrax ſcriptum eſt ca. 10. lib. ultimi. Mitrax (inquit) Perſis accepta eſt, & Rubri maris montibus multicolor, contra Solem uarie refulgens. Sed ſiue Mitridax, ſiue Mitrax nuncupetur, certum eſt a Mitra

ideſt a Sole nomē habere. Scribit Lactantius Papinij interpres in fine primi Thebaid. Apollinē, ſiue Solem, a diuerſis gentibus uarijs appellari nominibus. Apud Achemenios Titana, apud Aegyptios Oſirim, apud Perſas, ubi in antro colitur, Mitrā. Ab effectu igitur Mitræ i. Solis nomen inditū. a ℂ Tecolithos.) Quaſi calcularis lapis, τέκος calculus, λίθος lapis. Ply. ca. 10. triceſimiſeptimi. Tecolithos (inquit) oleę nucleo ſimilis uidetur. Neq; eſt gemmæ honos, ſed lingentium calculos frangit, pellitq;. Dio-

a cat uarijs. Tecolithos [a] nucleo oliuæ ſimilis ſpernitur/cum uidetur, ſed remedijs bonus uincit aliorum pulchritudinem. Solutus quippe, & hauſtus pulſis calculis renū dolores, ac ueſicę leuat. Am-
b mochryſos [b] arenis auro intermixtis, nunc bractearum, nunc pulueris habet quadrulas. Actites [c] & fuluus eſt, & tereti poſitione, alterum lapidem intrinſecus cohibens, cuius crepitu ſonorus eſt, cum mouetur, quamlibet tinnitum illum non internū ſcrupulū facere, ſed ſpiritum ſcientiſsimi dicant. Hunc Actitem Zoroaſtres præfert omnibus, maximāq; illi tribuit poteſtatem.
d Inuenitur autem in nidis aquilę, aut in littoribus oceani. In Perſide tamē plurimus. Subnexus ſpem uteri defendit a fluxib⁹ abortiuis. [d] Pyrrhites fuluus eſt, tenerique ſe uehemētius non ſinit, ac ſi qñ
e artiore manu premitur, digitos adurit. Chalazias [e] grandinis, & candorem præfert, & figuram, duricia robuſtiſsīa, & inuicta. Echites [f] uipereas

ſcorides li. quinto, ideſt ca. 901. Iudaicū lapidē nuncupat. Nomen (inquit) a gente, cui naſcitur grandis, effigie candidus, ſpecioſusq;, reſpondentibus ordine quodam lineis tā exacte, ut manu, & torno ductæ uideri poſſint. Diffuſo fatuus ſapor, magnitudine ciceris, ut collyrium ad coticulas. Si cū aquæ calidę cyathis ternis bibatur, urinæ difficultatibus auxilium præſtat, calculoſq; in ueſica frāgit. Hæc Dioſco. Eum frangere calculos a Galeno falſum exiſtimatur. Ab Alberto .2. Mineraliū librō Cegolites dicitur, ſed ei nominum nulla cura. Auicenna tractatu ſexto quinti Canonis refert plurima calculorum remedia. Solini de hoc lapide ſententiam eleganter ſatis refert Marbodęus tit. 44. de lapidibus. b ℂ Ammochryſos.) Græcis ἄμμος, καὶ ἄμμος arena dicitur, χρυσός aurū, lapidi nomē inde datum, qđ aurearū arenarum ſpeciem prę ſe ferat. Ply. c. xi. libri ultimi. Arenarū ſimilitudo eſt in Ammochryſo, uelut

[illegible]

auro arenis mixto. c ℂ Actites) Ab aquila, quā Græci ἀετὸν uocitant, qđ in aquilarū nidis reperiatur. Quæ de Actite lapide ſcribit Plynius, in Indice ſuper eū authorē in unū redegimus. Aſcribā tamen Dioſco. ex lib. 5. uerba, Actites lapis (inquit) ceu prægnans, intusq; uelut in aluo alterū lapidē habens, ſonū ſi quatiatur remittit. Grauidis, quibus uteri prolabantur, læuo brachio ſuſpenſus partum continet. Sed cum in eo ſunt, ut pariant tranſlato eo ad femur citra dolorē ſoluentur. Deprehendi & furta illo prędicant. Nam panis in quo lapis ille fuerit porrectus furi, cōmanducatusq; tranſmitti nō poterit &c. Hinc elegans prouerbiū ſumi conueniet. Actiticus panis huic porrigendus. In hominē, cui furandi uitium natura ſit inſitū. Hunc lapidem quidā Gagiten nominant. Strabo Gangiten, inq; Armenia repertū tradit, quo ſerpētes fugantur. Notatu dignū eſt, qđ ſecundo uitæ Apollonij Philoſtratus refert, Aues quoq; (inquit) quis non uideat pullorū cauſa multa facientes uelut Aquilas, ac Ciconias? Quæ nunq; nidos extruūt, quin lapides illis imponāt. Hæc quidē a ſe Aquilinū uocatū, illa uero Lychnitū appellatū. Propterea, qđ facem adhibent ut oua fœtum producant, & ſerpentes nidis non appropinquent. Ab Alberto more ſuo Ethices nuncupatur. d ℂ Pyrites.) Ab effectu gemmæ nomē inditū i. ἀπὸ τοῦ πυρός i. ab igne, qđ teneri ſe uehementius non ſinat, aduratq; digitos ſiquando artiori manu premi contingat. Ply. ca. xi. lib. ultimi. Pyrites (inquit) nigra quidē, ſed attritu digitos adurit. Eius naturā quatuor uerſibus exprimit Marbodęus. Cui fuluus color eſt, cui nomē ab igne Pyrites &c. Eſt etiā lapidis genus, de quo æs perficitur, de quo Plynius cap. 19. triceſimiſexti naturalis hiſtoriæ. Itē Dioſco. lib. 5. ideſt cap. operis totius 879. ſi capitum numerum bene correxeris. e ℂ Chalazias.) Sunt qui Chalaxias ſcribant, ſed ſi ethimologiā ſeruemus per z nō x ſcribendū uidetur. Nā ἀπὸ τῆς χάλαζης ſumptū nomen, ideſt a grandine, qđ grandinis candorem, figuramq; plurimū imitetur. Ply. ca. xi. triceſimiſeptimi nat. hiſtoriæ. Chalazias (inquit) grandinū & colorem, & figurā habet, adamantinæ duritię. Narrāt etiā in ignem additę manere ſuū frigus. Marbodęus.

Eſt quę candorem fert grandinis, atq; figuram Ictibus omnimodis inuicta Chalazia gemma.

habet maculas. Dionyſias [a] fuſcus eſt rubentibus notis ſparſus. Idem ſi aquæ mixtus conteratur, uinum flagrat, & quod in illo odore mirificum eſt, ebrietati reſiſtit. Gloſſopetra [b] deficientibus lunis cœlo cadit. Linguæ ſimilis humanæ, non modicæ (ut Magi ferunt) poteſtatis, qui ex ea lunares motus excitari putant. Solis gemma [c] per candida eſt ad ſpeciem fulgidi ſyderis, rutiloſq; ex ſe iacit radios. Veneris crinis [d] nitet nigro, intenis ductibus oſtentans ruforũ criniũ ſimilitudinem. Selenites [e] tranſlucet fulgore candido, melleoq; continens lunæ imaginẽ, quem iuxta curſum aſtri ipſius perhibent diebus ſingulis uel minui, uel augeri. Meconites [f] papauera exprimit. Myrmecites [g] reptantis formicæ effigie notatur. Calcophtongos [h] reſonat ut pulſata æra. Pudice habitus ſeruat uocis claritatem. Siderites [i] a contemplatione ferri nihil diſſonat. Verũ maleficus quoq̃ inferat diſcordias excitat. [k] Phlo-

Cuius naturæ uis tanta probatur, ut omni Tempore frigida ſit, nulloq; caleſcat ab igne. Miranda paſsim Alberti licentia, qui hunc ipſum lapidẽ Geloſiã aſſerit nuncupari. f ℭ Echites.) Plures gẽmæ ſunt, quæ ab animalibus ſortiuntur cognomina, ut Carcinias, Scorpites, Scarites, Triglites, Aegophthalmos, Geranites, Hieracites, Aeatites, Myrmecites, & ſexcentę aliæ huius genus. Sic etiã Echites a uipera nomen habet, quę Gręcis ἔχισ dicitur, & ἔχιδνα, ſed prior mas, ſequens fœmina eſt. a ℭ Dionyſias.) A Dionyſio uini repertore nomen inditum. Ply. ca. 10. lib. ultimi. Dionyſias (inquit) nigra, ac dura mixtis rubentibus maculis, quæ ex aquá trita ſaporem uini facit, & ebrietate reſiſtere putatur.

Nigra micat rubeis Dionyſia (conſita guttis,
Hanc in aqua tritam uinũ fla(grare locuntur,
Et tamen ebrietas ipſius odore (fugatur,
In quo naturæ ſolito nihil ordi(ne currit
Dum lapis e lympha uini pro(ducit odorem,
Quamq; citare ſolet uinũ fu(gat ebrietatem.

b ℭ Gloſſopetra.) A linguæ ſimilitudine nomẽ habet. ἀπὸ τῆσ γλώσσησ, hoc eſt, a lingua. Ply, cap. 10. triceſimiſeptimi nat. hiſtoriæ. Gloſſopetra linguę ſimilis humanæ. In terra non naſcitur, ſed deficiente luna, cœlo decidere, & lenocinanti neceſſaria creditur. Quod ne credamus ꝓmiſsi quoq; uanitas facit. Ventos enim ea comprimi narrant. c ℭ Solis gemma.) Effectu Soli hic lapis ſimilis. Vnde eſt nomen. Plynius ca. 10. ultimi. Solis gemma candida eſt (inquit) & ad ſpeciẽ ſyderis in orbẽ fulgentes ſpargit radios. d ℭ Veneris crinis.) Ob pulchritudinẽ nomen inditũ uideri poteſt. De quo Plynius eiſdẽ lib. & capite. Veneris crines (inquit) nigerrimi nitoris continẽt in ſe ſpeciẽ rufi crinis. e ℭ Selenites.) A luna nomen inditũ, quæ Grçce σιληναῖα, καὶ σελήνη dicitur. σελασ καὶ σελάσ iubar, ſplendor, quaſi lunæ iubar, & ſplendorẽ dicas. Sunt qui eũ Aphroſelenon, quoniã noctu inueniatur plenus luna creſcente. Dioſco. ait eum naſci in Arabia, Tranſlucereq; ex candido, ponderis exigui. Docet eodem loco, ideſt cap. 995. qualis ſit eius utilitas. Illud mirũ quod eo arbores fertiles fieri uidẽtur, ſi uinctum eũ contineant. Mira de eodem refert Marbodęus, quẽ corrupto uocabulo immitatur Albertus. 2. de Mineralibus libro. Vide Plyniũ ca. 10. triceſimiſeptimi nat. hiſto. f ℭ Meconites.) Dictus Meconites, qđ papaueri ꝑlurimũ aſsimiletur. Grçci enim μήκωνα papauer nominant. Eadem omnino uerba cap. 10. triceſimiſeptimi reperies apud Plyniũ. g ℭ Myrmecites.) A formica, q̃ Grçce μύρμηξ dicitur, nomen habet. Plynio Myrmecias dicta. Habet enim (inquit) eminentias ſimiles uerrucis. Verrucas autem Græci μυρμηκίασ, ἢ μυρμηκίασ uocitant. Non uideo cur quidã Myrmictes repoſuerint. h ℭ Chalcophtongos.) Ab ære, & ſono cõpactũ nomen, latine griſonũ diceremus. Grçci enim χαλκόν æs, φθόγγον ſonũ nũcupant. Apud Plyniũ Chalcophonos paſsim legitur, conſimili tamen ſignificatu ἀπὸ τοῦ χαλκοῦ, καὶ φωνῆσ, ἢ φωνῆς, ueluti æriuocũ dicamus. Verba Plynij ex cap. 10. triceſimiſeptimi naturalis hiſtoriæ ſunt hæc. Chalcophonos (inquit) nigra eſt, ſed illiſa æris tinnitum reddit. Tragędis ut ſuadentur geſtanda, poteſt & alia nominis eſſe ratio, quoniã / ut ait Solinus / pudice habitus ſeruat uocis claritatem. i ℭ Siderites.) A ferro, cui plurimũ ſimilis eſt / nomẽ habet. Græce enim ferrũ σίδηροσ dicitur. De eo lapide Plynius ca. 10. triceſimiſeptimi. Sideritis ferro ſimilis, & litigio illata diſcordias facit, quęq; naſcitur in Aethiopia. k ℭ Phlogites.) A flamma lapis iſte nomen habet, quæ Grçce φλὸξ dicitur. Oſtentat enim intra ſe (inquit Solinus) quaſi flammas æſtuantes. Hanc gemmã, ni fallor, Plynius cap. xi. lib. ultimi Phlegontidem nominat, a uerbo φλέγω i. ardeo nomen trahens. Quare uel hic, uel apud

a gites oſtentant intra ſe quaſi flammas ęſtuantes, Anthracias [a] coruſcat uelut ſintillantibus ſtellis. Enydros [b] exudat, ut clauſam in eo putes fontaneam ſcaturiginem.

b

DE CILICIA, ET ANTRO CORIcyo, Deq; monte Tauro. CA.LI.

c CIliciam, [c] de qua agitur, ſi ut nunc eſt, loquamur, derogaſse uidebimnr fidei uetuſtatis. Si terminos ſequimur, quos habuit olim, abſonũ eſt a contemplatione rerum
d præſentiũ. Ergo inter utrãq; culpam, factu optimũ eſt, ambor**ꝝ** tempor**ꝝ** ſtatum perſequi. Cilicia antea uſq; ad Peluſium [d] Aegypti pertinebat Lydijs, Medis, Armenijs, Pamphylia, Cappadocia
e ſub imperio Cilicum conſtitutis. Mox ab Aſsyrijs ſubacta [e] in breuiorem modũ ſcripta eſt. Plurima iacet campo, [f] ſinu lato recipiens Iſsicum mare a tergo montium Tauri, & Amani iugis clauſa. A Cilice [g] nomen trahit, quem ætas

uel apud Plynium dictio deprauata eſse uidetur. In ueteribus Solini exemplaribus, pleruq; Flogites ſcriptum inuenies. a. ℭ Anthracias.) Apud Plyniũ cap. xi. lib. ultimi Anthracitis legitur, non Anthracias. In Anthracitide (inquit) ſcintillæ diſcurrere aliquando uidentur. A pruna nomẽ ſumptum, quam ἀνθρακιάν, ἢ ἀνθρακίδα Græci nominãt. Poteſt & a carbone. i. ἀπὸ τοῦ ἄνθρακος fuiſse nomen inditum. b ℭ Enydros.) Gręcis ἔνυδρον aquoſus, uel aquatilis dicitur. Plynius ca. xi. li. ultimi. Enydros ſemper rotunditatis abſolutæ, in candore eſt leuis, ſed ad motum fluctuat intus in ea ueluti in ouis liquor. Huius dictionis nõ aſpiranda media, ſi Gręcã literaturã ſeq uolumus. CILICIAM, de qua.) Qualis ſit Cilicię ſitus, & quibus finibus terminetur, docet Ptolemęus ca. 8. libri quinti, & prima tabularum Aſiæ. Ammianus. 14. hiſtoriarum uolumine. Superatis (inquit) Tauri montis uerticibus, qui ad Solis ortum ſublimius attollunt, Cilicia ſpatijs porrigitur late diſtinctis. Diues bonis omnib**ꝰ** terra, eiusq; lateri dextro anexa Iſauria eſt &c. Q. Curtius. 3. geſtor**ꝝ** Alexandri libro. Ciliciam eleganter deſcribit ijs qdẽ uerbis. Perpetuo iugo montis aſperi, ac prerupti Cilicia (inqt) includitur. Quod cum a mari ſurgat, uelut ſinu quodam, fluxuq; curuatum, rurſus altero cornu in diuerſum littus excurrit. Per hoc dorſum, q̃ maxime introrſum mari cedit, aſperi tres aditus, & peranguſti ſunt, quor**ꝝ** uno Cilicia intranda eſt. Campeſtris eadem qua uergit ad mare. Planiciem eius crebris diſtinguẽtibus riuis &c. Cilicũ gens (ut primo de Diuinatione ſcribit Cicero (uolatus auiũ, cantibusq; certiſsimis ſignis declarari res futuras putat. Mos eor**ꝝ** in bellis fuit, ut pro ſcutis paruulas galeas e crudo bouis corio factas, laneis ueſtibus induti. Bina ſinguli iacula geſtantes enſem macherę Aegyptiacæ perſimilẽ. Xerxi Græcis bellũ mouenti, centũ naues tribuerunt, quod & Herodotus lib. 7. annotauit. Inter cętera uitia Cilicibus tũ mendacium, tũ furacitas ſolent aſcribi. Hinc ex utroq; natum Adagium. Κίλιξ οὐ ῥᾳδίως ἀληθεύει. Cilix non facile uerum dicit. Item Plautus in Trinummo. Latrocinatũ aut in Aſiã, aut in Ciliciã ibit. d. ℭ Vſq; ad Peluſiũ.) Varijs temporibus, uarie facta eſt regionũ diuiſio, id quod ex Sex. Rufo licet agnoſcere. e. ℭ Ab Aſſyrijs ſubacta.) Diod. Siculus Etheſiã hiſtoricũ ſecutus ſcribit Ninum primũ Aſsyrior**ꝝ** regẽ imperio ſuo ſubiecisse omnes maritimas, ac propinquas gentes, Aegyptios, Phœnices, & interiorẽ Syriam, Ciliciam, Pamphiliã, Lyciam, Cariã, Phrygiã, Myſiam, Lydiã, Troada, & Phrygiã, quæ eſt ſupra Helleſpontũ &c. Iuſtinus etiam lib. primo ex Trogo refert, eundẽ Ninũ primũ intuliſse bella finitimis gentibus, rudesq; adhuc ad reſiſtendũ populos, ad Libyæ uſq; terminos perdomuiſse. Idem ſcribit Auguſtinus ca. 2. decimioctaui Ciuitatis dei. Herodotus pręterea in Clio tradit Crœſum Lydiæ regẽ, inter alias nationes. Cilices etiam ſubegiſse. f ℭ Plurima iacet campo.) Strabo lib. 14. diuidit Lyciam, quæ extra Taurũ eſt, in Liciam Tracheã, & campeſtrẽ. Gręci enim τραχεῖα aſperũ dicunt, & τραχῶνα ſaxoſum locũ. Trachea orã maritimã peranguſtam habet, & nullũ, uel raro locũ planũ. Et Taur**ꝰ** iminet male habitatus, uſq; ad latera Borealia, q̃ circa Iſauria ſunt, & Homonades, uſq; in Piſidiam. Eadem Trachiotis dicitur, & incolæ Trachiotę. Campeſtris uero a Solis Tarſo Iſsum uſq; pertendit. Hęc regio magna ex parte cãpis, & locis optimis abũdat. g ℭ A Cilice nomẽ trahit) Ioſephus ca. xi. 1. Antiqtatũ tradit Iaũ Iaphet filiũ tres habuiſse filios, quor**ꝝ** uni Tarſis nomẽ fuit. Is a ſe Tarſos populos appellauit. Sic eni (inqt) antiqtus Cilicia uocabaẽ. Scribit Herod. li. 7. Cilices a Cilice Phœnice Age-

priſtina pene ultra æuum memoriæ abſcondit. a
Hunc aiunt Phœnice ortum, qui antiquior [a] Ioue
de primis terrę alumnis habetur. Matrem urbiũ
habet Tharſon, [b] quam Danaes proles nobiliſsi-
ma Perſeus locauit. [c] Hanc urbẽ interſecat Cyd- b
nus amnis. Hunc Cydnũ, [d] alij præcipitari Tau-
ro, alij deriuari ex alueo Choaſpis tradiderunt.
Qui Choaſpes ita dulcis eſt, ut Perſici reges [e] q̃-
diu intra ripas Perſidis fluit, ſoli ſibi ex eo pocu- c
la uendicarint, & cũ eundũ foret pegre, aquas ei⁹
ſecũ uectitẽt. Ex illo igiť parẽte Cydnus mirã tra
hit ſuauitatẽ. Quicqd candidũ eſt Cydnũ gentili
lingua Syri dicunt, unde amni huic nomẽ datũ.

noris filio cognominatos eſſe, quom antea Hypatei (inquit) dicerentur. Diuus Hieronymus Ciliciã interpretatur. Cœtũ, luctum, aſſumptionẽ, uomitum, uocationẽq; lamentabilẽ. a ℭ Antiquior Ioue.) Si fabulis creditur, eiſdem cũ Ioue ætatis. Cilix enim Agenoris filius, Cadmi frater, miſſus a patre ad Europam ſororẽ a Ioue raptam inueſtigandã, ueritus patrẽ, qđ eam nõ repererit, hanc ipſam regionem occupauit, quã tandẽ de ſuo nomine Ciliciã nominauit. Pater ergo eodem cũ Ioue tempore floruiſſe. Potuit autẽ annoſior eſſe Ioue. b ℭ Matrem urbium habet Tarſon.) Matrem urbium uocat tũ ob eius uetuſtatem, tum ob excellens in ea urbe ſtudiũ. Tantum (inquit Strabo) Tarſenſibus ſtudium circa philoſophiã fuit, & alias diſciplinas, q̃ in corona uerſantur, ut Athenas, & Alexandriã ſuperarent, & ſi quis alius loc⁹ dici poteſt, in q̃ ſcholę, & philoſophiæ exercitationes fuerint. Sed hoc uno plurimũ excellunt, qđ hic indigenę diſcunt, peregrini uero nõ multi huc adueniunt &c. Viri ex ea urbe illuſtres fuere. Ex Stoicis, Antipater, Archela⁹, & Neſtor, & duo Anthenodori. Hoꝝ alter Catonis familiaris, alter Cæſaris dictatoris pręceptor. His omnib⁹ multo excellentior Paulus ille Apoſtoloꝝ maximus, & doctor gentiũ, quo uno quantũ CHRISTI eccleſia profecerit, notius eſt, q̃ ut hoc loco recenſendum ſit. c ℭ Perſeus locauit.) Strabo lib. 14. Arrianus li. geſtoꝝ Alexandri ſecundo. Euſebius lib. tempoꝝ ſcribunt Sardanapalum ultimũ Aſsyrioꝝ regem una die condidiſſe, idq; in eius monumẽto Aſsyrijs literis inſculptum ijs quidem uerbis, Sardanapalus Anacindaraxis filius, Anchialem, & Tarſum una die condidit, ede, bibe, lude, &

Cum te mortalem noris, pręſentibus exple
Delicijs animum, poſt mortem nulla uoluptas &c.

Alioꝝ ſententia eſt (ut idem Stra. refert) Tarſum eſſe Argiuoꝝ opus, quos Io quęrentes illuc nauigaſſe, condidiſſeq; Tarſon ipſam urbem. Dionyſius poeta a Bellerophonte eam urbem conditã ſentire uidetur. Vnde & a Pegaſo eius equi planta urbi nomen datũ, id eſt, ἀπὸ τοῦ ταρσοῦ. i. ab ungula. Dionyſij uerſus Auieno interprete hi ſunt.

Cydnus item mediæ diſcernit mœnia Tarſi,
Pegaſus hoc olim ſuſpendit ceſpite ſeſe,
Impreſſęq; ſolo liquit ueſtigia calcis,
Eſſet ut inſigni reuoluta in ſęcula ſemper
Nomen humo, dari poſt ultima Bellerophontis.

Fuiſſe autem Tarſum a Perſeo conditã, ſcribũt cũ Solino Ammianus. 14. Hiſtoriarũ lib. & Lucanus tertio Pharſaliæ. Alia de ea urbe in Cõmentariolo noſtro ſuper eum Dionyſij locũ, paucis annotauimus, ſuper illud. Flexilis & Cydnus, dirimit qui flumine Tarſon. Sed ne ſcriptores in ea re contrarij uideanť, intelligendũ eoꝝ alios de prima urbis fundatione, reliquos uero de inſtauratione, uel ampliatione eiuſdem intellexiſſe. d ℭ Hunc Cydnũ.) Strabo lib. 14. Tarſon (inquit) Cydnus mediã perfluit, iuxta gymnaſiũ iuniorũ. Eius ortus nõ procul eſt, alueus uero per profundã uallem illatus recta in urbem egrediť. Aqua eſt rapidiſſima, & frigida, quapropter hominibus, ac beſtijs auxiliatur, quæ neruos craſſiores habent. Q. Curtius lib. 3. Cydnus (inquit) inclytus amnis, nõ ſpatio aquarũ, ſed liq̃re memorabilis. Quippe leni tractu e fontibus labẽs, puro ſolo excipitur. Nec torrentes incurrunt, qui placide manantẽ alueũ turbent. Itaq; incorruptibilis idemq; frigidiſſimus. Quippe multa riparũ amœnitate inumbratus, ubiq; fontibus ſuis ſimilis in mare euadit. Ex Tauro monte eũ oriri, tradit Arrianus. 2. geſtoꝝ Alexandri lib. Ply. ca. 2. triceſimiprimi naturã. hiſt. dicit eũ amnẽ podagris mederi. Idẽ ſcribit Vitruuius in. 8. Nõ lego apud nobilẽ quempiã autorem Cydnũ amnem, ex Choaſpis alueo deriuari. e ℭ Perſici reges.) Herodotus libro primo de Cyri regis exercitu. Ducit rex (inquit) magnum exercitum probe domi comparata re frumentaria, atq; pecuaria. Portatur item aqua ex flumine Choaſpe Suſa præterfluente, quo uno ex omnibus fluminibus rex potat. Cuius Choaſpis aquam decoctam, & in argentea uaſa diffuſam ferentes. Permultæ carrucæ quatuor rotarum mulis trahentibus aſsidue comitantur quocumque ille proficiſ-

citur. Meminit Auſonius de Burdegala ſcribens. Impia iam dudum &c. Similia ſcribit Ply. ca. 3. triceſimi primi nat. hiſto. ut cap. 46. retulimus. a ¶ Circa Corycū.) Coricos authore Ply. ca. 27. lib. quinti nomen tū oppidi, tū portus, tū deni pſpecus Ciliciæ. Sunt & loca alia nominis euſdē. Antrum quoq; Parnaſi montis Coryciū nymphis ſacrum. Vnde & Corycides dictę ſunt ab Ouidio Transformationum lib. primo. Meminit Herodotus in Vrania. Plura Stephanus de Vrbibus. In Coryco monte (ut

a Tum et uere cum niues ſoluuntur, reliqua parte
anni tenuis eſt, & quietus. Circa Corycū [a] Ciliciæ
crocum plurimū, [b] optimūq́; det licet Sicilia, det
Cyrena, det & Lycia, hoc primum eſt. Spirat fla-
b grantius, colore plus aureo eſt. Succi ope citius
proficit ad medelā. Ibi Corycus oppidum eſt, &
ſpec⁹, [c] qui montē impoſitū mari a ſummo cauat
uertice, patulus hiatu ampliſsimo. Nā deiectis la-
c teribus in terræ profundū, nemoroſo orbe am-
plectitur mediam inanitatē, uirens introrſus lu-
cis pendentibus. Deſcenſus in eū per duo [d] milia
& quingentos paſsus nō ſine largo die, hinc in-
d de fontiū aſsidua ſcaturigine. Vbi peruentū ad
ima primi ſinus, alter rurſum ſpecus panditur.
Quod antrū latis primū patet faucibus, poſtmo-
dum in proceſſu per anguſtias obſcuratur. In eo
e ſacrum eſt [e] Iouis fanum, in cuius receſſu intimo
Typhonis Gigantis [f] cubile poſitum accolæ cre-
ditur.

Ply. lib. 31. author eſt) amnis erupit, poſtq̄ cœptus eſt coli. In eodem diſtillantes guttæ in lapides dureſcunt. b ¶ Crocum plurimū, optimūq;.) Græca dictio κρόκον, καὶ κρόκος, tam neutri, q̄ maſculini generis, qđ & latini etiam ſeruauerunt. Crocum alij (ut Dioſcori. refert) Caſtoreū, alij Cymmorphon. Prophetę Haema Heracleum. i. ſanguinē Herculis dicunt. Quæ de Croco hoc loco Solinus refert, ex Plynio ſumpta ſunt omnia ca. 6. uiceſimi primi nat. hiſtoriæ cuius inter cętera hęc uerba ſunt. Crocum nec ubiq; fęcundū, etiam Cyrenis, ubi ſemper flores laudatiſſimi. Prima nobilitas Cilicio Croco, & ibi Coryco monte, Dein Lycio, monte Olympo: Mox Centuripino Siciliæ. Aliqui Phlegręo ſecundū locum dedere &c. Similia ſcribit Dioſcorides ca. 25. lib. primi. Croci (inquit) prima nobilitas ad medicinę uſum Cilicio, & ibi Coryco monte. Optimū ubicunq;, qđ recentiſſimū, coloratiſſimūq;, & cui parum candoris in Capreolo eſt. Præterea oblongū, in frangendo lentū, incolume, ſolidū, calloſum, manus fricantis inficiens, neq; ſitum redolens, neq; ſqualidum, odore ſubacuto, qđ tale non eſt, aut uetus intelligitur, aut dilutum. Secundū locum dedere Corycio parte, quæ oſtenta Lyciæ eſt. Tertiū Lycio, mōte Olympo. Quartum Aetolico ab Aegybus. Ita enim uocat̄ locus. Mox Cyrenaico, & Centuripino Siciliæ, uiribus languidis, naturaq; oleracea. Sane in Italia mortarijs tingendis propter abundantiā ſucci, colorisq; præſtantiam officinę illo utuntur, & immenſo mercantur. c ¶ Specus, qui montē impoſitū mari.) De hoc ſpecu ſic Stra. lib. 14. Corycū promontoriū, ultra quod ad ſtadia uiginti eſt Corycum antrū, in q̄ Crocus optimus naſcitur. Id autem eſt ingens quędā concauitas in orbem deducta, cui labrum petroſum, ac ſatis altum circumiacet, quom deſcenderis, ſolū eſt inęquale, & magna ex parte petroſum, & fruticoſa, & ſemper uirenti, ac domeſtica materie plenū. Hunc ſpecum nullus copioſius deſcribit Mela Pomponio lib. primo. Non longe hinc (inquit) Coricos oppidū, portu, ſaloq; incingit̄, anguſto tergore continenti anexum. Supra ſpecus eſt nomine Corycius ſingulari ingenio, ac ſupra. q̄ ut deſcribi facile poſſit/eximius. Grandi namq; hiatu patens, montē littori appoſitū, & decem ſtadiorū cliuo ſatis arduū, ex ſummo ſtatim uertice aperit. Tunc alte demiſſus, & quanto demittitur amplior. Viret lucis pubentibus undiq;, & totum ſe nemoroſo laterū orbe complectit̄, adeo mirificus, ac polcher, ut mentes accedentiū primo aſpectu conſternat, ubi contemplati durauere, non ſatiet. Vnus in eo deſcenſus eſt anguſtus, aſper quingentorū, & mille paſſuum per amęnas umbras, & opaca ſyluæ quiddā agreſte reſonantis. Riuis hinc, atq; illinc fluitantibus. Vbi ad ima peruentum eſt, rurſus ſpecus alter aperitur, ob alia dicendus &c. Meminit Lucanus tertio, & octauo Pharſalię. Eſt & euſdē nominis ſpecus in Parnaſo monte, de quo Herodotus in octauo. Itē Stephanus, Strabo, Pauſanias, cæteri. Statius 7. Thebaid. Corycium q; nemus, propellentemq; Lilçam. d ¶ Per duo milia, & quingētos paſſus.) Mela Pomponius quingentorum & mille paſſuum dicit, ut uel in Solini, uel Melæ codice mendum ſit. Solini autem numerus/ſpecus admirationem adauget magis. e ¶ In eo ſacrum eſt Iouis fanum.) Pomponius Mela libro primo. Specus totus (inquit) anguſtus, & uere ſacer, habitarique

dunt. Soloe [a] antiquũ oppidum Ciliciæ fuit, pa- a
tria [b] Chryſippi Stoicę ſapientię potẽtiſsimi, qđ a
Tigrane armenio ſubactũ, & diu poſt Pompei-
opolim deuictis Cilicibus Cneus Magnus cog-
nominauit. MOns Taurus [c] ab Indico primum b
mari ſurgit, deinde a ſcopulis Chelidonijs inter
Aegyptum, & Pamphyliũ pelagus obiectus, ſe-
ptemtrioni dextero latere, læuo meridianæ pla-
gæ, occidenti obuerſus frõte profuſa. Palam eſt c
terras eum continuare uoluiſse penetrato mari,
niſi profundis reſiſtentibus extendere radices ſu
as uetaretur. Deniq; qui ratiocinantur naturas
locorũ, tantaſse eũ omnes exitus, ꝓmõtorijs pro- d
bant. Nã quoquerſum mari alluitur, procedit in
ꝓminentias, ſed modo intercluditur Phœnicio,
modo Põtico ſinu, interdũ Caſpio uel Hyrcano,

a dijs & dignus, & creditus, nihil non uenerabile, & quaſi cum aliquo numine ſe oſtentans. f ❡ Typhonis Gigantis cubile.) Idem Mela. Alius (inquit) ſpecus ultra eſt, quẽ Typhoneũ uocant ore anguſto, & multum (ut experti tradidere) preſſus, & ob id aſsidua nocte ſuffuſus, neq; unq̃ perſpici facilis, ſed quia aliquando cubile Typhonis fuit, & quia nunc demiſsa in ſe confeſtim exanimat, natura, fabulaq; memorandus. Intelligit fortaſsis Typhonem Aegyptium Oſiridis, Iſidis, Apollinis, & Veneris fratrem, qui Oſiridẽ in Aegypto iuſte regnantem, omnibus Gigantibus conſcijs/ peremit, ac in ſex & uiginti partes diſsecuit, cuiq; eorũ, qui ſecum tanti ſceleris participes fuerãt/ partem tribuit, uelut eius facinoris conſcios, & ſimul, ut ipſos defenſores, cuſtodesq; haberet regni fidos. Authores Beroſus in quinto. Diod. Siculus libris primo. 2. & 6. Euſeb. ca. primo ſecundi Præparationis. a ❡ Soloe antiquũ oppidũ.) Exemplaria ferme omnia Helioſpolim habent, ſed Soloe legendũ uenius. Error natus ex nominis ſimilitudine, qđ Helioſpolis Solis urbs interpretatur. Hęc urbs qđ a Solone uno ex ſeptem ſapientibus condita fuerit/ nomẽ habet. Is enim Solon Piſiſtrati tyrannidem peroſus ad Crœſum Lydię regem nauigauit. A quo deinde in Ciliciam profectus/ urbem condidit, atq; ex ſuo nomine Solos appellauit, in qua paucos Athenienſiũ ſtatuit, q tractu temporis/ cum patriã uocẽ corrupiſsẽt, Soloecizare dicti ſunt. Et appellabant ij quidẽ Solenſes, q Cyprij uero/ Solij. Author Laertius lib. 1. Stra. autẽ lib. 14. tradit Solos urbẽ Achiuorũ, ac Rhodiorũ, qui ex Lindo uenerãt, opus eſse. Poſtmodũ a Magno Põpeio, qđ illuc Piratas quoſdã tranſtuliſset, Pompeiopolis appellata eſt. Apud Q. Curtiũ ſic paſsim legit lib. 3. Alexander uiribus corporis receptis, ad urbẽ Solis peruenit. Sed legendũ puto potius, ad urbẽ Solos, non Solis. Ambigit Stra. fuerit ne Soloeciſmi nomen, a Solis urbe dictũ/ a modo alio. Herod. lib. 4. Scribit Sauromatas ſoloecizare creditos, qđ Græcã linguã ab initio nõ probe didicerint. Eodẽ quoq; libro docet eſse in Africa promontorium quoddã, cui Soloe nomen fuerit. b ❡ Patria Chryſippi.) Alexander in ſucceſsionibus (ut lib. 7. Laertius refert) ſcribit Chryſippũ fuiſse Tarſenſem. Strabo eodẽ lib. Hinc ideſt ex Solis (inquit) fuere uiri memoratu digni, Chryſippus philoſophus Stoicus ex parte Tarſenſi ortus, qui inde migrauit. Item Philemon poeta Comicus, & Aratus, qui de aſtris uerſu ſcripſit. Chryſippũ hunc (nã quinq; huius nominis fuiſse tradunt) cantandi ludo philoſophantẽ (Hermippus ait) a diſcipulis ad ſacrificiũ uocatũ fuiſse, ibiq; cũ oblatũ dulce merũ hauſiſse, anguſtijs ſpirit⁹ fatigari cępiſse, atq; ita demũ qnta die defunctum eſse, cũ ſeptuaginta & tres uixiſset annos. Olympiade (ut ait Apollodorus in Chronicis) centeſima quadrageſima tertia. Sunt q dicãt riſu cõprehenſum expiraſse. Nã cum aſinus manducaret ficus, aniculę dixiſse, uinũ aſino ſorbendũ daret, nimioq; riſu detentũ exhalaſse animã. Lactan. ca. 18. li. tertij tradit Chryſippũ cũ ęternas eſse animas ſuſpicaret, tanq̃ in coelũ migraturus eſset, ſibi manus intuliſse. c ❡ Mons Taurus.) Quoniã mons hic Tauri formã plurimã exprimat, Taurus ab authoribus cognominatus eſt. Stra. lib. 16. poſtea (inquit) ſunt Tauri duo quidẽ montes, qui a longe formam quandam oſtendunt Tauris ſimilem. Sed quoniam quicquid de Tauro monte hac parte Solinus refert, id ipſum totum ex Plynio tranſtulit, libuit hoc loco authoris eius ex capite uiceſimoſeptimo quinti naturalis hiſtoriæ uerba ſubſcribere, ut appareat q̃ apte, appoſiteq; fuerit Solinus Plynium imitatus. Taurus mons (inquit) ab Eois ueniens littoribus Chelidonio promõtorio diſterminat. Immenſus ipſe, & innumerarũ gentiũ arbiter. Dextro latere Septemtrionalis, ubi primum ab Indico mari ſurgit. Lęuo Meridianus, & ad Occaſum tendens, mediamq; diſtrahens Aſiam, niſi opprimenti terras occurrerent maria. Reſilit ergo ad Septemtriones, flexusq; immenſum iter, quæris uelut de induſtria rerũ natura, ſubinde ęquora opponẽte. Hinc Phœnicium, hinc Ponticũ, illinc Caſpiũ,

& Hircanium, contra Mæoticũ lacũ torquetur. Itaq; colliſus inter hæc clauſtra, & tamen uictor flexuoſus euadit uſq; ad cognata Riphæorum montium iuga numeroſis nominibus, & nouis quocũq; incedit inſignis. Imaus prima parte dictus, mox Edigis, Paropaniſus, Circius, Cambades, Pharphariades, Cohatras, Oreges, Oroades, Nyphates, Taurus. Atq; ubi ſe quoq; exuperat, Caucaſus, ubi brachia emittit ſubinde tentanti maria ſimilis. Sarpedon, Coraceſius, Catragus, iterumq; Taurus etiam ubi dehiſcit, ſeq; populis aperit &c. Martianus addit dici etiã Nypetem, Hyrcanũ, Coraxicum, Scythicum. Ceraunũ ca. 34. li. ſexti. Mel. ubi de Lycia lib. primo etiam Hæmodes dictus eſt. Tauri huius initium (inquit lib. 14. Strabo) montes quidam dicuntur, qui ſupra Chelidoneas ſunt, quæ inſulæ in Pamphiliæ, ac Lyciæ confinio iacẽt. Hinc enim iam Taurus in altũ cõſurgit &c. Siquis Tauri mõtis formam cernere uiſu cupiat, is adeat primã ſecũdã & tertiam Aſiæ tabulas apud Claudium Ptolemæũ. a ℂ Quarum primæ ſunt Armeniæ.) Idẽ Plyni⁹ de Tauro mõte loquẽs, portarum nomine unitatẽ ſibi uendicans, quæ alibi Armeniæ, alibi Caſpiæ, alibi Ciliciæ uocãtur. Quin etiã confractus effugiẽs quoq; maria plurima pluribus ſe gentiũ nominibus hinc, & illic implet, & a dextra Hyrcanius, Caſpius, a læua Pariedrus, Moſchicus, Amazonicus, Coraxicus, Scythicus appellatus &c. Ciliciæ portæ eæ uidentur eſſe, quas etiam ab Amano monte Ptolemæus Amanicas uocat, iuxta ſinũ Iſsicũ. Pilas quidam eas nũcuparũt. Has Alexander Macedo quondam ingreſsus contẽplatus locorũ ſitus, nõ alias magis dicitũ admiratus eſſe felicitatẽ ſuam, obrui potuiſſe, uel ſaxis confitebatur, ſi fuiſſent, qui ſubeuntes propellerent. Iter uix (inquit Curtius) quaternos capit armatos. Dorſum montis imminet uiæ non anguſtæ modo, ſed plerũq; præruptæ crebris oberrantibus riuis, qui ex radicibus montiũ manant. Sunt quædã Ptolemæi tabulæ, quæ Arminicas portas iuxta ſinũ Iſsicum in Amano etiam monte ſitas habeant. De Caſpijs portis infra Solinus cap. 60. b ℂ Deſpicit.) Sunt codices, in quibus ſcriptũ ſit, diſpicit. Alij diſpeſcit habẽt, diſpartit alij.

a quibus renitentibus ſubinde fractus contra Mæoticum lacum flectitur, multiſq; difficultatibus fatigatus Rhiphæis ſe iugis annectit. Pro gentiũ, ac linguarum uarietate plurifariam nominatus.
b apud Indos Imaus, mox Paropaniſus, Cohatras apud Parthos, poſt Niphates, inde Taurus, at ubi in excellentiſsimã conſurgit ſublimitatem, Caucaſus. Interea etiam a populis appellationẽ
c trahit. A dextro latere Caſpius dicitur, uel Hircanus, a leuo Amazonicus, Moſchicus, Scythicus. Ad hæc uocabula habet alia multa. Vbi dehiſcit hiulcis iugis facit portas, quarũ primæ ſunt [a] Ar-
d meniæ, tum Caſpiæ, poſt Ciliciæ. In Græciam uerticem exerit, ubi Ceraunius prædicatur. A Ciliciæ finibus Aſiaticum limitem deſpicit. [d] Quantus meridiẽ uidet, ſole inæſtuat. Quicquid ſep-
e tentrioni oppoſitum eſt, uento tunditur, & pruina. Quod ſylueſtre eſt, efferatur plurimis beſtijs, & Leonibus immaniſsimis.

DE LYCIA, ET CHIMERAE MONſtri fabula. CAP. LII.

f QVod in Campania [c] Veſuuius, in Sicilia Aetna, hoc in Lycia mõs Chimæra. [d] Hic

QVOD IN CAMPANIA Veſuuius.) Stephanus tradit Lyciã dictam ἀπὸ λύκου τοῦ πανδίονος, i. a Lyco Pandionis filio. Lycios & Creta oriundos in Polyhimnia docet Herodotus. Cum quondã (inquit) Termilæ uocarentur, ſed a Lyco uiro Athenienſi Pandionis filio, Lycij cognominati. Idem Pomponius retulit lib. primo, & Strabo. 14. Geographiæ lib. In Lycia religioſiſsime quondam Apollo colebatur. Vnde & Lyciæ ſortes, pro oraculis & reſponſis Apollinis accipi ſolent a Virgilio 4. & 12. Aeneidos. Et Statio tertio, & octauo Thebaidos. Ad maximã Lyciorum laudem pertinet, quod quom eſſent uicinæ eis gentes moribus corruptiſsimis, ipſi tamen Lycij adeo ciuiliter, & continenter uixerunt, ut cum feliciter uſq; in Italiam mari dominarentur, tamen in nullo unquã turpi lucro ſeſe extulerunt ſecundum patriæ morem. Author Strabo quartodecimo Geographiæ libro. Scribit Ariſtoteles ſic Lycios comam ſtudioſius fouere conſueuiſſe, ut mulctã ſubire maluerint, quam eam præcidere.

mons nocturnis æſtibus fumidũ exhalat. Vnde a
fabula triformis monſtri in uulgum data eſt, qđ
Chimęrã animal putauerunt. Et quoniã natura
ibidem ſubeſt ignea, Vulcano urbem proximã
Lycij dicarunt, quam de uocabulo ſui nominis b
Hephæſtiam [a] uocant. Olympus [b] quoq; inter
alia ibi oppidum fuit nobile, ſed intercidit, nunc
caſtellum eſt, infra quod aquæ regiæ ob inſigne
fluoris ſpectaculo ſunt uiſentibus. c

DE ASIA MINORI. DE EPHESIAE DIAnæ tẽplo. De Alex. Magni ortu. De inclytis Aſię ſcriptoribus. De Phrygia. De Bonaſo quadrupede. De Homeri, & Heſiodi temporibus. De Memnonijs auibus. De Chamęleonte fera. De Ciconijs. Deq; Galatarũ origine. CA. LIII.

SEquitur Aſia, [c] ſed non eã Aſiã loquor, e
quæ in tertio diuortio [d] terminos am-
nes habet, ab Aegyptio mari Nilum, a
Męotico lacu Tanaim. Verũ eã, quę a Telmeſſo
Lyciæ incipit, unde etiam Carpathius auſpicať f
ſinus. Eam igitur Aſiam ab oriente Lycia inclu-
dit, & Phrygia, ab occidente Aegęa littora, a me
ridie mare Aegyptium, Paphlagonia a ſeptẽtri-

Vnde in prouerbiũ abijt, Lycia coma, pro ea, quæ ſit promiſsior, ac comptior. Adagij originẽ uerbis plurimis refert Cęlius ca. 19. ſextidecimi Antiquarũ Lect. libri. d ℂ Mons Chimęra.) Secundũ Heſiodum in Theogonia.

Hydra grauem, uaſtamq; nimis genuiſſe Chimęram
Dicitur, illa leues uelocior anteit auras,
Aeſtuat & rapidos de naribus euomit ignes.
Acribus aſpirat flammis, multaq; fauilla
Huic caput eſt triplex monſtro, pars prima Leonem
Monſtrat, habet mediũ ſerpẽs, ſtat fine Chimęra.
Pegaſus hanc magno rapuit ſub conſule tandem
Bellerophontęos, quis non audiuerit auſus?

Heſiodicam ſententiam duobus uerſibus. 9. Meta. complexus Ouidius inquit

Quoq; Chimęra iugum, medijs in partibus ignem
Pectus, & ora leę, caudamq; ſerpentis habebat.

Id ex Homero ſumptum. 6. Iliados libro, cuius carmẽ hoc eſt.

πρόσθε λέων ὄπισθε δὲ δράκων, μέσσῃ δὲ χίμαιρα.

Fabulam, & Phiſicam ſub eã rationem, paucis affert Seruius ſexto Virgilianæ Aeneidos, ijs quidẽ uerbis Chimęra, ore leo, poſtremis partibus draco, media capra ſecundũ fabulas fuit. Reuera autem mons eſt Lyciæ, cuius hodieq; ardet cacumen, iuxta quod ſunt leones. Media autẽ paſcua ſunt. Ima uero mõtis ſerpentibus plena. Hunc montẽ Bellerophon habitabilem fecit, unde Chimęrã dicitur occidiſſe. Lucre. 5. de rerum natura libro Chimęrã eſſe ex impoſsibilibus unũ exiſtimat. Cur autem montes ſemp, uel ad tempus ardeant, cap. xi. ſupra multas eſcripſimus rationes. De Veſeui montis incendio, alibi retulimus. Lege tamẽ Seruiũ, & reliquos cõmenta. 2. Georg. Virgilij ſuper illud. Tales diues erat Capua, & uicina Veſeuo Ora iugo. a ℂ Hephęſtiã.) Ab eo deo nomen inditũ, cui ea urbs ſacrata eſt. Græci enim Vulcaniã ἡφαίστιον dicunt. Eſt & alia eius nominis urbs in Lemno inſula, quę conſimili ratione Vulcano quoq; dicata eſt. Et in freto Siculo ἡφαιστίαι inſulæ. i. Vulcaniæ, de quibus ante diximus. b ℂ Olympus.) Artemidorus (ut Strabo refert) author eſt, ſex eſſe in Lycia urbes maximas Xanthũ, Patara, Pinara, Olympũ, Myra Tlon. Vide Plyniũ ca. 27. lib. quinti. Plynius, & Martianus lib. 6. tradunt Lyciã quondam habuiſſe oppida. lxx. nunc (inquiũt) trigintaſex ſunt. c

SEQVITVR Aſia.) Aſia (ut in Melpomene ſcribit Herodotus) ab Aſia Promethei uxore nomen habuit, quãq; Lydi hoc ſibi nomen uendicant, aſſerentes ab Aſio Manei filio, Aſiam appellatã, non ab uxore Promethei. Vnde & Sardis familiã quandã eſſe uocatã Aſiadẽ. Eſt aũt duplex Aſia, cõmunis una, quę triũ orbis partiũ una eſt, alijs duabus partibus fere ęqualis. Eſt & Aſia, q̃ ꝓpria dicť, qđ ſit maioris Aſiæ pars ipſa quædã. Hanc propriã rurſus Aſiã in duas partes Agrippa diuidit, unã includit ab Oriente Phrygia, & Lycaonia, ab occidente Aegęo mari, a meridie Aegyptio, a ſeptẽtrione Paphlagonia. Huius longitudinẽ. cccclxx mil. paſſ. Latitudinẽ. ccc. milia paſ. fecit. Alterã determinauit ab oriente Armenia minore, ab occidente Phrygia, Lycaonia, Pamphilia, a ſeptẽtrione ꝓuincia Pontica,

a meridie mari Pamphylio. Longa DLXXV. mil. paſs. Lata. CCCXXV. milia. Lege Plyniũ ca. 27. libri quinti, & Martianũ ca. 34. lib. ſexti. d ℭ In tertio orbis diuortio.) De orbis in partes tres diuiſione, alibi retulimus. Lege Plyniũ in principio lib. tertij. a ℭ Epheſus in ea urbs clariſſima.) Hanc urbem/ alterũ Aſiæ lumen uocat Plynius. Strabo Miletũ, & Epheſum optimas urbes, atq; clariſſimas eſſe dicit. A diuo Hieronymo Epheſus interpretaſ uoluntas mea, conſiliũ meũ. De Epheſi conditoribus, non

a one. Epheſus [a] in ea urbs clariſſima eſt. Epheſo
decus templũ Dianæ [b] Amazonũ fabrica adeo
magnificum, ut Xerxes cum omnia Aſiatica tē-
pla igni [c] daret, huic uni pepercerit. Sed hæc Xer-
b xis clementia ſacras ædes non diu a malo uindi-
cauit. Namq; Heroſtratus, [d] ut nomen memoria
ſceleris extenderet, incendiũ nobilis fabricæ ma
nu ſua ſtruxit, ſicut ipſe faſſus eſt, uoto adipiſcen
c dę famæ latioris. Notatur ergo eadem die [e] con-
flagrauiſſe templũ Epheſi, qua Alexander Ma-
gnus Pellæ natus eſt. Qui oritur (ut Nepos edit.)
M. Fabio Ambuſto, Tito Quintio Capitolino
CONS. poſt Romã conditam anno. ccclxxxv.

omnes idē ſentiunt. Ply. cap. 29. lib. quinti Amazonum opus Epheſum eſſe dicit. Rurſus Iuſtinus ex Trogi ſententia tradit Martheſiã, & Lampedo Amazonũ reginas, ac Marte genitas Epheſum, multasq; urbes alias cõdidiſſe. Strabo in principio quartidecimi uult Epheſum ab Androclo Codri Athenienſiũ regis legitimo filio fuiſſe cõditam. Hunc non Androclum, ſed Androcum, uel Andronicũ Euſebius nominat in temporibus. Pauſanias in Attica aſſerit hanc urbem Agathoclem, Lyſimachi filium conſtruxiſſe. Hic enĩ Agathocles, cũ primũ militiæ tirocinia poneret, a Getis captus eſt, ſed cum ex ea captiuitate redijſſet, Lyſandrum Ptolemęi Lai filiam, & Eurydices uxorem duxit, atq; in Aſiam nauibus tranſgreſſus, antigoni regnũ in ditionē redegit. Epheſum præterea (inquit) urbē, quæ nunc cernitur/ ad mare condidit, in quã Lebedios, Colophoniosq; deletis, illorũ urbibus migrare, ut Phoenix Colophonius poeta Iambicus, patriæ euerſionē carmine defleuerit. Condita autem Epheſus fuit, ſi Euſebio credimus, anno. 28. regni Dauidis. i. anno fere centeſimo' quinquageſimo ſupra quatuor milia ab orbe condito. Ea urbs ſucceſſu tēporis uaria eſt ſortita cognomina. Nam Alopes, cum pugnatũ apud Troiã eſt, mox Ortygia, & Morges uocata eſt, & Smyrna cognomine Trichia, & Hemonion, & Ptelea. Attollitur monte Chione, ut ait Plynius, alluitur Cayſtro flumine, in Cylbianis iugis orto, multos amnes deferente. b ℭ Templum Dianę.) Templũ hoc Dianæ, tam celebre, & excellens fuit, ut inter ſeptem orbis miracula annumerari meruerit. Gręcæ magnificentiæ (inquit cap. 14. triceſimiſexti naturalis hiſtoriæ Caius Plynius) uera admiratio extat templũ Epheſiæ Dianæ, ducentis uiginti annis factum a tota Aſia. In ſolo id paluſtri fecere, ne terręmotus, aut hiatus timeret. Rurſus ne in Lubrico, atq; inſtabili fundamenta tantæ molis locarentur, ante calcatis ea ſubſtrauere carbonibus, dein uelleribus lanę. Vniuerſo templo longitudo eſt quadringentorũ uigintiquinq; pedũ. Latitudo ducentorũ uiginti. Colũnæ centum uigintiſeptem a ſingulis regibus factæ ſexaginta pedum latitudine. Ex ijs trigintaſex cęlatę &c. Fuiſſe autem ab Amazonibus conditũ, author eſt etiã Mela Pomp. lib. primo. Conuenit inter authores templi eius tectum fuiſſe e cedrinis trabibus, ualuas e cupreſſo. Id ipſum templũ quadringentis prope annis, ante Plynij ætatem fuiſſe conſtructũ refert idem cap. 41. uoluminis ſextidecimi. Ply. cap. 14. triceſimiſexti tradit tēpli huius Architectum Cteſiphontē fuiſſe. Strabo Archiphronē. Sed id ad aliã, aliamq; conſtructionē referri poteſt, cum fuerit id templũ (authore Plynio) ſepties reſtitutũ. c ℭ Templa igni daret) Habētur hęc ex principio quartidecimi Strabonis. Xerxes hic Perſico faſtu ad tantam inſolentiã uenerat, ut nõ cum hominibus tantum, ſed cum dijs immortalibus bellũ gereret. Fuiſſe Perſia morem templa incendendi ſæpe ab Herodoto relatum eſt. d ℭ Heroſtratus.) Hiſtoriam hanc refert Val. Max. titulo de famæ cupiditate lib. octauo. Quamuis non referat huius nomē, nec eum incendiſſe dicat, ſed incendere uoluiſſe. Strabo Heroſtratũ incendiſſe templũ. Meminit Aulus Gelli⁹ ca. 6. ſecũdi Noctiũ Atticarum. Hinc non inelegans ſumetur Adagiũ. Heroſtrati gloria. In hominē qui ex re nefaria famã q̃ritat. Illi ſimile. Laudemq; a crimine ſumit. e ℭ Eadem die, qua Alexander.) Id refert ſemel, & iterum M. Cicero. 2. de natura Deorũ. Concinne, ut multa Timęus, qui cum in hiſtoria dixiſſet, qua nocte natus Alexander eſſet, eadem Dianæ Epheſiæ templũ deflagrauiſſet, adiunxit, minime id eſſe mirandũ, qđ Diana quom partui Olympiadis adeſſe uoluiſſet, abfuiſſe domo. Ex primo de Diuinatione. Qua nocte (inquit) templũ Epheſię Dianæ deflagrauit, eadē conſtat ex Olympiade natum eſſe Alexandrũ, atq; ubi lucere cępiſſet, clamitaſſe Magos, peſtem, ac perniciem Aſiæ maximã nocte natã. Ex ijs uidef

legendum apud Solinū, non eodem die, ſed eadem nocte. Scribit Arrianus geſtorū Alexandri lib. primo, quarto poſt pugnā ad Granicum fluuiū die, Alexandrū in Epheſum deueniſſe, in qua urbe (inquit) Diana magnificentiſſimo templo ſumma religione celebratur. Ex quibus uerbis apparet ea tēpeſtate Dianę templū in Epheſo, nondum igne fuiſſe conſumptū. Niſi eo tempore magna ex parte inſtauratum fuerit. Itemq; Dianæ Epheſiæ templū, authore Euſebio, Olympiade. 55. incenſum fuit. Alexander autem Magnus Olympiade. 106. natus eſt. Mortuus autem uti idem aſſerit Olympiade. 114. Plynius etiā (cap. 8. triceſimi quarti naturalis hiſtorię) tradit centeſima quartadecia Olympiade Lyſippū floruiſſe, & cū eo Alexandrū. Ex ijs ſequi uidetur nec id Dianæ templū incenſum, nec Alexandrū natum fuiſſe poſt Romā conditā anno. ccclxxxv. Videtur igitur legendū, poſt Romā conditam anno. cccc. Gellius cap. ult. decimiſeptimi Noctiū ſuarū. Circa annum deinde (inquit) urbis conditę quadringenteſimū Philippus Amintę filius Alexādri pater, regnum Macedoniæ adeptus eſt, in quo tēpore Alexander natus eſt. a ❡ Epheſij reformarent.) Strabo lib. 14. Cum Heroſtratus quidā Epheſiæ Dianæ templū incendio conſumpſiſſet, aliud præſtantius conſtruxerunt, mulierū ornamentis, & multis opibus ad id collatis, refectisq; prioribus columnis. Addit idem Strabo Artemidori teſtimonio, Alexandrū impenſas omnes pro eo templo reſtituendo fuiſſe pollicitū, dūmodo ipſe titulū haberet, illos autem noluiſſe. b ❡ Dinocrates.) Strabo hunc Chinocratem nūcupat, ut ca. 45. ſupra etiā meminimus. c ❡ Tam aſsiduos terrę motus.) Cauſam, qua terra concutitur, alij in aqua eſſe, alij in ignibus, alij in ipſa terra, alij in ſpiritu putauere, alij in pluribus, alij in omnibus. Quidā liquere ipſis aliquā ex iſtis cauſam dixerunt, ſed non liquere, quæ eſſet. Qui de terræ motibus plura ſcire cupiunt, legant Ariſt. 2. Meteoroꝝ libro. Senecā ſexto Naturaliū queſtionū. Plyniū ca. 81. & ſequentibus ſecundi Naturalis hiſtorię. Marcellinū lib. hiſtoriaꝝ ū decimoſeptimo. Lucretium libro ſexto.

Nunc age quæ ratio terrai motibus extet &c.

Scribit Ariſto. in eo, quē modo citauimus libro, fortiſsimos fieri terrę motus circa ea loca, ubi mare fluxibile ſit, aut regio ſpongioſa, ſubantroſaq; (ut uerbis eius utar) Propter quod (inquit) circa Helleſpontū, Achaiā, Siciliamq; circa etiam Eubœę loca. Circa enim iam dicta loca terrę motus fiunt maximi propter anguſtiā. Spiritus enim factus uehemēs, & propter multitudinē maris allati, repellitur iterum in terrā, qđ natum erat efflare ex terra. Regiones quoq; quæcunq; habent maria, & quę ſubtus loca multum ſuſcipientes ſpiritū, cōcutiunt magis. Seneca item ait omnē orā maris obnoxiā eſſe motibus. Sic paphos nō ſemel corruit. Sic nobilis, & huic iam familiaris Melonicopolis Ciprū ambit altum mare, & agitatur. Tyros & ipſa tam mouetur, q̄ diluitur. d ❡ Tiberio principe urbes duodecim.) Meminit Seneca ſexto Naturaliū queſt. libro. Plynius ca. 86. ſecundi Nat. hiſt. Maximus (inquit) terræ memoria mortaliū extitit motus Tiberij Cæſaris principatu, duodecim urbibus Aſiæ una nocte proſtratis. Euſebius in temporibus treſdecim urbes corruiſſe dicit. Earum urbium, quę corruerunt, nomina ſunt, Epheſus, Magneſia, Sardis, Moſchene, Megara, Cæſarea, Philadelphia, Hymolus, Themis, Gyrne, Myrrhina, Apollonia, Dicearchia. Meminit Strabo quoq; in fine duodecimi Geographiæ. e ❡ Ingenia Aſiatica.) Quos hic Solinus enumerat, fuerunt maiore ex parte, uel Aſiatici quidem, uel ex ijs inſulis, quæ Aſiæ adiacent. Anacreon Teius, de q̄ Cicero, Plynius, Aelianus, cęteri. Hunc amatoria tantū carmina ſcripſiſſe aiunt. Mimnermus Colophonius Elegiarū ſcriptor non incelebris. Antimachus & ipſe Colophonius, hic cū carmen perobſcurum in auditorio recitaret, Platone uno dempto, reliqui omnes, qui aderāt, abierunt. At ille. Plato mihi (inquit) pro omnibus. Hipponax Epheſius Iambicoꝝ ſcriptor, ab Athanagora, & Comia tyrannis, (ut Suidas refert) pulſus patria. Alcęos duos fuiſſe Suidas author eſt. Lyricum unum, Athenis oriundum. Mithylenęum alterum, priſcę Comœdiæ ſcriptorē inſignē. Sappho ob ſexum non minus, q̄ ob

Id templū cum poſtmodū ad cultū auguſtiorem a Epheſij reformarent,[a] faber operi[b] Dinocrates prefuit, quem Dinocratē Alexandri iuſſu Alexandriā in Aegypto metatum ſupra expoſuim⁹. Nuſq̄ orbe toto tam aſsiduos terræ motus,[c] & b tam crebras urbiū demerſiones, q̄ in Aſia eſſe, cladibus Aſiaticis patuit, cū Tiberio[d] principe urbes duodecim ſimul una ruina ceciderint. Ingenia Aſiatica[e] inclyta per gentes fuere. Poetæ c Anacreon, inde Mimnermus, & Antimachus, deinde Hipponax, deinde Alcęus, inter quos etiam Sappho mulier. At hiſtoriæ cōditores Xanthus, Accathęus Herodotus, cum quibus Ephorus, & Theopompus. Nam de ſeptem ſapientia d

poeticam celebrata Xanthus e Sardib⁹ urbe oriundus. Hic Lydorum hiſtoriã quatuor uoluminibus cõplexus eſt. Fuiſſe Xanthũ alterũ Melicũ poetã Aelianus author eſt. Hecatheus Mileſius natione, Protagoram habuit pręceptorẽ. Floruit autem Darij temporibus, cuius prater cæteros ſępius Strabo habuit mentionẽ. Herodotus ob ſtili elegantiã (q̃uis plurima fabulis ſimilia ſcripſerit) inter Græcos hiſtoricos primatũ tenuit. Fuit autem Halicarnaſeus, ut ipſe de ſe refert. Ephorus Cumęus, & Theopompus Chius, uterq; Iſocratis diſcipulus, quorum alter (ut Suidas tradit) freno, alter calcaribus indigebat.

a prędi tis [a] Bias, Thales, Pittacus, Cleantes Stoicę eminẽtiſsimus, Anaxagoras naturæ [b] indicator. Heraclitus etiã ſubtilioris doctrinę arcanis [c] immoratus. Aſiam excipit Phrygia, [d] in qua Celes-
b nę, [e] quæ antiquato priori nomine in Apamæam tranſiere oppidum a rege Seleuco poſtmodum conſtitutũ. Iſtic Marſyas ortus, iſtic & ſepultus. Vnde qui proximat fluuius Marſyas dicit̃. Nam ſacrilegi certaminis factum, & audaces in deum

a ℭ De ſeptem ſapientia prædi tis.) De eorũ nũero, & nominibus, qui ob peculiarem quandã excellentiã/ſapiẽtiæ nomen adepti ſunt, plurimũ ſũt authores diuerſi, quã rem Diogenes Laertius abunde proſequitur lib. primo. Lactantius Firmianus a principio quarti Diui. Inſtitutionũ ait, qđ ij ſeptem primi de reb⁹ naturalibus quęrere, ac diſputare ſunt auſi, ſapiẽtes haberi, appellariq; meruerunt. O miſerũ (inquit) calamitoſumq; ſęculũ, quo per orbẽ totũ ſeptem ſoli fuerunt, qui hominũ uocabulo cierentur. Nemo enim poteſt iure dici homo, niſi qui ſapiens eſt. Sed ſi cæteri omnes pręter iſtos ſtulti fuerunt, ne illi quidẽ ſapientes, quia nemo ſapiens eſſe uere, iuditio ſtultorum poteſt &c. Et idem libro ſexto. Nec illi quidẽ ſeptẽ (inquit) ſed ex mediorum officiorum frequentia, ſimilitudinẽ quandã gerebant, ſpeciẽq; ſapientiæ. Extant Decij Auſonij docti, & eleganter libelli, q̃rum primus de Ludo ſeptem ſapientũ inſcriptus, cuius principiũ eſt. Agnoſcenda iſthęc ex quo loco eorũ dicta prudenter/apte refert. Alter libellus eſt quo eorum ſeptem ſapientũ ſententiæ/ſeptenis uerſibus explicantur. Quę nam ſumma boni &c. Bias cũ rogaretur, Quod prudentis opus? cũ poſsit nolle nocere. Quid ſtulti propriũ? nõ poſse, & uelle nocere. Thaletis plurima ſapienter dicta, præſertim hæc. Turpe qđ auſurus, te ſine teſte time. Et uita perit, mortis gloria non morit̃. Et illud. Quid facturus eris, dicere ſuſtuleris. Et crux eſt ſi metuas, uincere quod nequeas. Rurſus & illud. Nil nimiũ. Pittaci autẽ ſunt hęc. Loqui ignorabit, qui tacere neſcit. Bono probari malo, q̃ multis malis. Pareto legi quiſq; legem tuleris. Plures amicos re ſecunda compares. Paucos amicos rebus aduerſis proba. De Cleante Laertius lib. ſeptimo. Anaxagoras non modo generis gloria, & opibus, uerum animi quoq; magnitudine clariſsimus fuit. Omne enim patrimoniũ, ut liberius ſtudijs incumberet/ſuis ſponte conceſsit. Indignanti cuidam, ac moleſte ferenti, qđ in alieno ſolo moreret̃. Bono (inquit Anaxagoras) eſto animo. Idem enim undiq; in infernũ deſcenſus eſt. Rogatus cuius rei cauſa natus eſſet? Et inſpiciẽdi (inquit) cęli, & Solis, & Lunę. b ℭ Indicator.) Indagatur legendũ potius. c ℭ Subtilioris doctrinę arcanis immorat⁹.) Inter cætera Heracleito peculiaris fuit in uerbis obſcuritas. Hinc factum eſt, ut cognomento σκοτεινὸς diceretur. Hic (ut. 2. Diui. Inſtitu. refert Lactantius ex igne credidit omnia eſſe nata. Miſeriæ humanæ memor

Hic flebat quotiens a limine moueret unum
Protuleratq; pedem. Sed enim.
Mirandum eſt unde ille oculis ſuffecerit humor.

d ℭ Aſiam excipit Phrygia.) Gomer (ut Ioſephus ca. xi. primi Antiquitatum Iudęorum refert) tres filios habuit, Abſtenegam, qui de ſuo nomie Abſtenegos appellauit. Hoc Gręci poſtea Reginos dixerũt. Riphaat, a quo Riphęi. Tygram, a quo Tygramęi, populi dicti ſunt, quos Gręci tandẽ Phrygios appellarunt. Hi (ut Macedones aiunt) tamdiu Bryges uocati ſunt, q̃ diu Europęi fuerunt Macędonũ accolæ, ſed tranſgreſsi in Aſiam, una cũ loco immutauere in Phrygas, authores Stephanus, & Herod. lib. 7. Sophocles autem in Athamante, a Phryxo Athamantis, & Nepheles filio, Phrygios appellatos dicit, unius tantũ literæ immutatione, q̃ſi Phryxias, qđ Phryxus in Colchidẽ ꝓficiſcens primũ illuc delatus fuerit. Eſt autem duplex Phrygia, maior, & minor, de quibus Ptolemęus cap. 2. quinti, ac prima Aſiæ Tabula abunde ſatis. Phrygia, authore Curtio, pluribus uicis, q̃ urbibus frequens eſt. Phryges (ut alibi retulimus) cũ cęteris de uetuſtate contendunt. Euſeb. 10. Pręparationis ex Clemente refert, Phryges auium uolatus primũ obſeruaſſe. Qualis fuerit Phrygum Theologia, multis proſequitur cap. 4. ſecundi Pręparationis idem Euſeb. e ℭ In qua Celenę.) Plynius ca. 29. lib. quinti. Tertius (inquit) conuentus Apameã uadit, ante appellatã Celenas. Dein Cibothon. Sita eſt in radice montis Signiæ, circumfuſa Marſya. Marſyas ibi creditur ortus, ac paulo

tibias,[a] teſtatur non procul cū fonte uallis, quæ a
euentum geſtæ rei ſignat, & ab Apamea decem
milibus paſsuū ſeparata/ Aulocrene[b] uſq; adhuc
dicitur. Ex arce huiuſce oppidi Meander[c] amnis
caput tollit, qui recurrentibus ripis flexuoſus in- b
ter Cariam, & Ioniam pręcipitatus in ſinum, qui
Miletum diuidit, & prienam. Ipſa[d] Phrygia Tro
adi ſuperiecta eſt, aquilonia parte Galatiæ colli-
mitata, a meridiana Lycaoniæ, Pyſidię, Mygdo- c
niæq; contermina. Eadem ab oriente uicina Ly-
diæ, a ſeptētrione Myſiæ, Cariæ, a parte, qua di-
es medius eſt, mons Lydiæ[e] Tmolus croco flo-
rentiſsimus. Amnis Pactolus,[f] quē aurato fluo- d
re incitū, aliter χρυσοῤῥόαν uocant. In his[g] locis ani-
mal naſcitur, quod Bonaſum dicunt, cui Tauri-

mox conditus, ubi certauit Tibiarum cantu cū Apolline. Aulocrenea/ita uocatur uallis decem miliū paſ.uū. Phrygiam ab Apamea petentibus. Idem quoq; refert capite.45. ſextidecimi eiuſdē operis libri. Et T. Liuius lib. octauo de bello Macedonico. Lactantius quarto Thebaidos ſuper illud.

Noſset & illuſtres Satyro pendente Celenas.

Dicit Celenas eſse Lydiæ ciuitatem, in cuius antro Marſyam ab Apolline uictum, ac ſupplicio affectū fuiſse tortoribus, de cuius ſanguine fluuiū eiuſdem nominis natū fabulanƭ. Aſcribam Q. Curtij ex.3. libro uerba, q̄ᵈ ad huius loci expoſitionem plurimū faciant. Media illa tēpeſtate mœnia interfluebat Marſyas amnis/ fabuloſis Grecorum carminibus inclytus. Fons eius ex ſummo montis cacumine excurrens in ſubiectam petrā, magno ſtrepitu aquarum cadit. Inde diffuſos circumiectos rigat cāpos. Liquidus, & ſuas dumtaxat undas trahēs. Itaq; color eius placido mari ſimilis, locum poetarum mendatio fecit. Quippe traditum eſt, Nymphas amore amnis retentas, in illa rupe conſidere. Ceterum q̄diu intra muros fluit, nomen ſuū retinet, at cū extra munimēta ſe euoluit, maiore ui, ac mole agentē undas, Lycū appellant. a ¶ Audaces in deū tibias.) Pallas inuenta a ſe tibia, cum buccis tumidis ex aquis ſe conſpexiſset, eam tibiā in Tritonem Libię paludem/ abiecisse fertur. Eam cū Marſyas Satyrus repertiſset, tractareq; didiciſset, Phœbum prouocare auſus eſt, a quo cū uictus fuiſset, detracta eius pelle, & in alta Platano ſuſpenſa, in flumen ſui nominis conuerſus eſt. Quam rem ſecundo in Eutropiū Claud. eleganter cecinit, cū de Phrygia loquereƭ, ſic inqt.

Hic cecidit Libycis iactata paludibus olim
Tibia, fœdatā cum reddit umbra Mineruā.
Hic & Apollinea uictus teſtudine paſtor
Suſpenſa memorem illuſtrat pelle Celenas.

Fabulā abunde refert Naſo.6. Meta. ibi: Rettulit exitium Satyri. Et ſexto Faſt. ibi: Inuentā Satyrus primū mirată &c. Lege Strabonē circa finē duodecimi Geographiæ lib. Herod. lib.7. In urbis Celenarum (inquit) foro uiſitur ſuſpenſa Sylem Marſyę pellis in utrem formata, quā a Phrygibus fertur Apollo illi detractā/ſuſpendiſse. Lege etiā Ply. ca.29. quinti, & ca.45. ſexti decimi nat. hiſt. Syllius Italicus bellorū Punicorū octauo canit Marſyā non peremptū ab Apolline, ſed uictū ab eodē, in Italiam aufugiſse, Marſyosq; populos ex ſuo nomine nuncupaſse, ſic inquiens de Marſys Italiæ populis.

Sed populis nomen poſuit metuentior hoſpes
Cum fugeret Phrygios trans ęquora Marſya Crenos
Mygdoniā Phœbi ſuperatus pectine Loton.

b ¶ Aulocrene.) Hæc uallis a Marſyę tibia, & fonte, in quē is idem conuerſus dicitur/nomen ſortita eſt, hoc eſt ἀπὸ τοῦ αὐλοῦ, καὶ κρήνης. a tibia, & fonte. Syllius Phrygios Crenos dixit. Vide Plyniū locis iamiam citatis. c ¶ Meander amnis.) Ex Ply. ca.29 lib. quinti. De Męandri recurrentibus ripis ſic Ouidius octauo Metamorphoſeos.

Nō ſecus ac liquidis/Phrygius Męandros in undis
Ludit, & ambiguo lapſu refluitq;, fluitq;,
Occurrensq; ſibi uenturas aſpicit undas,
Et nūc ad fontē, nunc ad mare uerſus apertū
Incertas exercet aquas.

d ¶ Ipſa Phrygia Troadi ſuperiecta eſt.) Plynij uerba fere cap.32. libri quinti. Phrygia (inquit) Troadi ſuperiecta, populisq; a promontorio Lecto ad flumen Celcū prędictus, ſeptētrionali ſui parte Galatię cōtermina. Meridiana Lycaoniæ, Pyſidiæ, Mygdonię. Ab oriente Cappadociā attingit. Similia & cap.29. eiuſdē quinti. e ¶ Mōs Lydię Tmolus.) Seruius exponēs illud Maronis primo Geor. Gramina nōne uides croceos ut Tmolus odores. Tmolū Cilicię montē dicit. Idē ſcribit ſecundo eiuſdē uoluminis lib. ſuper illud. Tmolus aſsurgit quibus &c. Alij omnes cū Solino Lydiæ montem faciunt. Plynius, & multi alij, Tmolum uino, melle, croco fertilem eſse dicunt. Nomen (ut quidam uolunt) mōti datum a Tmolo Protei, Torones filio. f ¶ Pactolus.) Tmolus, qui ante Timolus appellabaƭ, uitibus conſitus, ex quo fluente Pactolo, eodēq; Chryſoroa χρυσοῤῥόας Gręci di-

a num caput, ac deinceps corpus omne, tantum iuba equina, cornua autem ita multiplici flexu in ſe recurrentia, ut ſiquis in ea offendat, nõ uulneretur. Sed quicquid præſidij monſtro illi frons nebgat, aluus ſufficit. Nam cũ in fugã uertitur, proluuie citi uentris fimũ egerit[a] per longitudinem trium iugerũ,[b] cuius ardor quicquid attigerit adurit. Ita egerie noxia ſummouet inſequentes. c Miletos Ioniæ caput,[c] Cadmi olim domus, ſed eius, qui primus inuenit proſæ orationis diſciplinã. Non longe Epheſo Colophon ciuitas nobilis oraculo Clarij Apollinis.[d] Vnde haud procul Minas mons ſurgit, cuius uertices de nubib⁹

aunt auriſluũ χρυσοῦς aurum ῥέω fluo. Poetæ fabulant᷑ Midã Lydorũ reg᷑ in aurũ uerſum iubente Libero patre, in Pactolo ſe flumine lauiſſe, uimq; aureã tinxiſſe flumẽ, & (ut Naſo inquit) hũano de corpore ceſsit in amnem. Ply. ca. 4. triceſimitertij natura. hiſto. tradit aurũ apud nos tribus modis reperiri. Fluminũ ramẽtis, ut in Tago Hiſpanię, Pado Italię, Hebro Thraciæ, Pactolo Aſię, Gange Indię. Nec ullum abſolutius (inquit) aurũ eſt, ut curſu ipſo, trituq; politũ. Alio modo puteorũ ſcrobib⁹ effodi, aut ruina montium &c. g ¶ In his locis.) Ariſtoteles, Aelianus, Plynius, Pauſanias ſcribũt Bonaſum animal non in ijs locis, hoc eſt in Lydia, uel Phrygia, ſed in Pœonia Thracię, uel Macedoniæ regione reperiri. Vnde non immerito quidã hoc loco Solinũ arguũt. Exiſtimant aũt erroris eius cauſam fuiſſe, qđ apud Plyniũ nõ Pœoniam, ſed Mœoniã legerit. Vel qđ Piones pro Pœonibus acceperit. Quid ſi in utraq; regione idipſum animal reperiatur? Verba Plynij ex ca. 15. octaui. De Scythicis, & ſeptemtrionalibus animalibus diſſerentis. Tradunt (inquit) in Pœonia feram, quæ Bonaſus uocetur, equina iuba, cætera Tauro ſimilẽ, cornibus ita in ſe inflexis, ut non ſint utilia pugnę. Quapropter fuga ſibi auxiliari, reddentem ea fimũ interdũ & trium iugerum longitudine, cuius contactus ſequentes, ut ignis aliquis cõburat. Integrũ de hac fera caput eſt apud Ariſtotelẽ de natura animaliũ lib. nono. Bonaſus (inquit) gignitur in terra Pœonia, mõte Meſappo, qui Pœoniæ & Mediæ terræ collimitiũ eſt, & Monapios a Pœonibus appellatur. Magnitudine tauri, ſed corpore, q̃ bos latiore. Breuior & in latera auctior eſt. Tergus diſtentũ eius locũ ſeptẽ accubantiũ occupat. Cætera forma bouis ſimilis eſt, niſi qđ ceruix iubata armorũ tenus/ ut equi eſt, ſed uillo molliore, q̃ iuba equina, & compoſitiore. Color pili totius corporis flauus, iuba prolixa, & ad oculos uſq; demiſſa, & frequẽs colore inter cinereũ, & rufum, non qualis equorũ, quos Partos uocant/ eſt, ſed uillo ſupra ſqualidiore, ſubter lanario. Nigri, aut ad modũ rufi nulli ſunt. Vocem ſimilẽ boui emittunt. Cornua adunca in ſe flexa, & pugnę inutilia gerunt/ magnitudine palmari/ aut paulo maiora, amplitudine nõ multo arctiore, q̃ ut ſingula ſemiſextariũ capiant nigritie proba, anciæ ad oculos uſq; demiſſę, ita ut in latus potius, q̃ ante pendeãt. Caret ſuperiore dentiũ ordine, ut bos, & reliqua cornigera omnia. Crura hirſuta, atq; biſulca habet, caudã minorem, q̃ pro ſui corporis magnitudine/ ſimilẽ Bubulæ. Excitat puluerẽ, & fodit, ut taurus, tergore contra ictus prę ualido eſt. Carnẽ habet &c. Ridicula omnino ſunt, quæ de hoc animali prodit Albertus cap. 1. tracta. quinti octaui de Animalibus lib. Libro quoq; 22. eiuſdem uoluminis, dicit hanc ipſam ferã Bonachũ a Solino uocari. a ¶ Fimũ egerit.) Scribit hoc præter Plyniũ Ariſt. ca. 2. tertij de partibus animaliũ. Bonaſis excrementi profuſionẽ natura pro auxilio dedit. Hoc enim cũ metuũt, ſe tuentur. Hac eadẽ profuſione, alia quoq; ſeruari certũ eſt. b ¶ Per longitudinẽ triũ iugerum.) Sunt codices, in quibus ſic ſcriptũ eſt. Per longitudinẽ triũ iugerũ, per longas aſpergines, quarum ardor qcquid attigerit/ adurit. Ita egerie noxia amouet inſequentes. c ¶ Miletos Ioniæ cap.) Ex Ply. ca. 29. lib. quinti. Miletus (inquit) Ioniæ caput. Lelegeis antea, & Phytiuſa, & Anactoria nominata, ſuper. lxxx. urbiũ per cuncta maria genitrix. Nec fraudanda ciue Cadmo, qui primũ proſaicã orationem condere inſtituit. Fuit autẽ hic Cadmus alter ab eo, qui ex Phœnice oraculo monitus in Bœotia Thrbanę urbis extitit primus author. De hac urbe ſic Mela Pomp. lib. 1. Miletum urbẽ (inquit) quondã Ionię totius belli, pacisq; artibus principem, patriã Thaletis Aſtrologi, & Timothæi muſici, & Anaximandri phyſici, aliorumq; ciuiũ inclytis ingenijs merito inclytã, utcunq; Ioniã uocant. Strabo in principio quartidecimi ſcribit Miletum a Neleo, qui genere Pylius fuit/ fuiſſe conditã. Eſt autem urbs uetuſtiſsima, utputa nono anno Aegæi Athenienſium regni condita, author in temporibus Euſebius. Mileſij ob opum copiã miro luxui, & delicijs deditι fuiſſe tradunt᷑. De ijs illud fertur. Nemo noſtrum frugi eſto, alioquin cũ alijs eijciatur. Hinc prouerbio dici cęptum. Mileſius ſermo, pro delicato, ac delicioſo. d ¶ Clarij Apollinis.) Ex Plynio ca. 29. quinti. Huius oraculi originẽ explicat Pom. Mela lib. primo ibi. Lebedos (inquit) Clarijq; Apolli-

ſuperuolantibus[a] futuræ tẽpeſtatis ſignificant qualitatẽ. Caput Mẹoniæ Sipylus excipit, Tantalis antea dictus, & in illã uocabuli memoriam orbitatibus[b] datus Niobe. Smyrnã Melas circũfluit, inter flumina Aſiatica facile pręcipuus amnis. Smyrnęos uero cãpos fluuius Herm⁹ ſecat, ortus Dorylao Phrygiæ, Phrygiam ſcindit a Caria. Hunc quoq; Hermũ fluctibus aureis æſtuaſſe antiquitas credidit. Smyrna, unde pcipue nitet, Homero uati patria[c] extitit, qui poſt Ilium captum anno ducenteſimo ſeptuageſimoſecundo humanis rebus excelſit, Agrippa Syluio Tyberini filio Albæ regnante, anno ante urbem conditam centeſimo ſexageſimo. Inter quẽ, & Heſiodum poetã, qui in auſpicijs Olympiadis primę obijt, centum trigintaocto anni[d] interfuerunt. In Rhetæo littore[e] Athenienſes, & Mitylenæi

nis fanum, qđ Manto Pyreſiæ filia fugiens uictores Thebanorum Epygonos, & Colophon, quã Mopſus eiuſdem matris filius ſtatuit ad promontoriũ, quo ſinus clauditur. Meminit Strabo lib. 14. Plynius ca. 106. ſecundi. Colophone (inquit) in Apollinis Clarij ſpecu lacuna eſt, cuius potu mira redduntur oracula bibentiũ breuiori uita. Meminit & Macrob. Saturnaliũ lib. primo. De Sypilo, qui antea Tantalis dicebatur. Plynius capite uiceſimonono quinti. item cæteri. a ℭ De nubibus ſuperuolantibus.) Exemplaria ferme omnia ſic habent. De nebulis ſuperuolitantibus. b ℭ Orbitatibus Niobe.) Niobes ob filiorum, filiarũq; nũerũ ſe Latonę pręferẽtis, & eam ob cauſam natis orbatę fabulam multis carminibus retulit Ouidius Meta. lib. ſexto. Quot aũt fuerint Niobes filij, ac filię, mira eſt apud Gręcos authores diuerſitas. Nam Homerus uiceſimoquarto Iliad. lib. pueros, puellasq; eius ſenos dicit fuiſſe. Euripides bis ſeptenos. Sappho bis nouenos, Bachilides, & Pindarus bis denos. Quidã alij ſcriptores tres fuiſſe ſolũ dixerũt, author eſt Gellius capite ſexto uiceſimi Noctium Atticarum. DE Hermi fluminis fluctibus aureis meminerunt Virgilius, Statius, Claudianus. c ℭ Homero uati patria extitit.) Aulus Gellius capite undecimo tertij Noctium ſuarum refert Gręcum Diſtichum, quo ſeptẽ urbes certare dicit de Homeri uatis patria.

ἑπτὰ πόλεισ διερίζουσι περὶ ῥίζαν ΟΜΗΡΟΥ,
σμύρνα, ῥόδος, κολοφών, σαλαμίν, ἴος, ἄργος ἀθῆναι.

Hoc eſt.

Septem urbes certant de ſtirpe inſignis HOMERI,
Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamin, Ius, Argos, Athenæ.

Hæc lis facile dirimi poteſt ex ijs quę ſcribit Archilocus in libello ſuo de Temporibus. Quo loco tradit uarijs temporibus, ac locis, octo Homeros floruiſſe. Et enumerans ſeptem, ſubdit. Vltimũ hunc Homerum ætas noſtra cernit, qui Olympiade. xxiij. & a Troiæ excidio anno quincenteſimo, patria Mẹon, Olympico certamine uictor, iudicio totius Gręciæ eximius Poetarũ eſt habitus, & ei ſolius tributũ emendandi characteres, & nomina, & linguã Gręcam, quę (ut ferunt) Cadmus Samotrax fere barbara, & plena ruditatis attulit &c. Hinc factum uidetur, ut nec de Homeri poetæ tempore conueniãt authores. Quidã eum / ex quibus Crates / ante deſcenſum Heraclidarum ponunt. Eratoſthenes poſt centeſimũ annũ Troianę captiuitatis. Ariſtarchus Ionica emigratione, ſiue poſt annũ centeſimũ. Philochorus emigrationis Ionicæ tẽpore, ſub Archippo Athenienſiũ magiſtratu, & poſt captã Troiam anno. 180. Apollodorus Athenienſis poſt. 240 annum euerſionis Ilij. Extiterunt alij, qui modico tempore anteq̃ Olympiades inciperẽt. 400. retro annis Troianæ captiuitatis eum fuiſſe putent. Licet Archilocus. 23. Olympiade quingenteſimũ Troianę captiuitatis annum ſupputent. Hæc ex Euſebio lib. temporũ. d ℭ Centum trigintaocto anni interfuerunt.) Aulus Gellius in eo, quẽ modo retulimus loco plura diſſerit de Homeri, & Heſiodi poetarũ ætate. Philochorus, & Zenophanes Homerũ, q̃ Heſiodũ maiorem natũ fuiſſe ſcripſerunt. L. Actius poeta, & Ephorus hiſtoriæ ſcriptor minorẽ natu Homerrum eſſe dixerunt. M. Varro in primo de Imaginibus, non eſſe dubiũ tradit, quin aliquo tẽpore eodẽ uixerint. Idq; ex Epigrãmate oſtendit, quod in Tripode ſcriptũ eſt, in monte Helicone ab Heſiodo poſitum traditur. Lege eundem ca. ultimo. 17. eius uoluminis. M. Cicero in Dialogo de Senectute referens Catonis ſententiam. At Homerus (inquit) qui multis (ut mihi uidetur) ante ſęculis, q̃ Heſiodus fuit. e ℭ In Rhetęo littore.) Plynius cap. 30. li. quinti. Extra ſinum (inquit) ſunt Rhetęa littora, Rhetęo, & Dardanio, & Ariſbe oppidis habitata. Fuit & Achilleon oppidũ iuxta tumulũ Achillis conditum a Mytilenęis, & mox Athenienſibus, ubi claſsis ei⁹ ſteterat.

ſteterat. De ſepulchro Achillis, & Aiacis in his locis meminit etiã Diodorus Siculus in Alexandro, hoc eſt .17. hiſtoriarũ libro. a ℂ Memnonis ſepulchrũ.) Memnon Titoni, & Auroræ filius, Priamo cũ uiginti peditũ milibus, ducentis curribus auxiliũ ferens, ab Achille, uel, ut Diod. ait, per inſidias a Theſſalis tandem peremptus eſt. Huius exuſti corporis fauillæ (ut fabulæ tradunt) Auroræ matris precibus in uolucres uerſæ ſunt, quæ ob hoc Memnonides nũcupant̃. Hæ Memnonis memores annis ſingulis ſepulchrum eius adeuntes, manibus ipſius frequenter parentant. Fabulã refert Ouidius .13. Traſformationũ libro. Cætera Diod. Siculus lib. 3. De his Auibus ſic Plynius ca. 26. li. decimi. Authores ſunt (inquit) omnibus annis aduolare Iliũ ex Aethiopia aues, et cõfligere ad Mẽnonis ſepulchrum, quas ob id &c. Quam a probis authorib⁹ diuerſa de his auibus prodat Albertus, 23. de Animalibus li. ex eius uerbis, quæ ut iacẽt ſub ſcripſimus deprehenditur. Mẽnonides quædã uocantur aues, a loco ab Aegyptijs ſic uocatas. Cateruatim enim ab Aegypto uolant ad Ilium ad ſepulchrũ Memnonis Pythagorici philoſophi ſemp in qnto anno, & cũ biduo ibi circumuolauerunt, decimo die pugnam ineunt, & ſe roſtris, & unguibus lacerant, & tunc reuertuntur in Aegyptum. Hucuſq; Albertus, Quæ q̃ falſa ſint, ex Plynij, & Solini uerbis emunctæ naris quilibet mox aduertet. b ℂ Teutrania tenet regio.) Ply. ca. 30. libri quinti. Supra Aeolida, & partẽ Troadis in mediterraneo eſt, q̃ uocatur Teutrania, quã Myſij antiquitus tenuere. Ibi Caicus amnis iam dictus oritur. c ℂ Chamæleon.) Græci χαμαὶ humile, & paruũ dicunt. Hinc Chamæleon paruus leo. Plynij uerba ex quibus hæc Solinus tranſtulit ex c. 33. octaui nat. hiſtoriæ ſunt. At Chamæleontem & ipſa .I. Africa, q̃ q̃ frequentiorẽ India. Figura, & magnitudo erat lacerti, niſi crura eſſent recta, & excelſiora. Latera uentri iunguntur, ut piſcibus, & ſpina ſimili modo. Eminet roſtrum ut in paruo ſit haud abſimile ſuillo. Cauda prælonga in tenuitatem deſinens, & implicãs ſe uiperinis orbibus, Vngues adunci. Motus tardior ut teſtudini. Corpus aſperũ, ut Crocodilo. Oculi in receſſu cauo, tenui diſcrimine prægrandes, & corpori concolores. Nunquã eos aperit, nec pupillæ motu, ſed totius oculi uerſatione circumſpicit. Ipſe celſus hianti ſemper ore. Solus animalium nec cibo, nec potu ſemper alitur, nec alio quam aeris alimento. Circa caprificos ferus, innoxius alioquin. Et coloris natura mirabilior. Mutat namq; eũ ſubinde, & oculi, & cauda, & toto corpore. Redditq; ſemper quemcumq; proxime attingit, præter rubrum, candidumq;. Defuncto pallor eſt. Caro in capite, & maxillis, & ad commiſſuram caudæ admodum exigua. Nec alicubi toto corpore. Sanguis in corde, & circa oculos tantum. Viſcera ſine ſplene. Hybernis menſibus latet, ut lacerta. Plura de eodem idem Plynius capite octauo uiceſimioctaui. Extat caput duodecimum decimi Noctium Atticarum apud Aulum Gelliũ. Itẽ caput undecimũ ſecundi de natura animaliũ apud Ariſtotelẽ. Mire

a ad tumulũ ducis Theſſali Achilleon oppidum condiderũt, quod propemodũ interijt. Deinde interpoſitis .xl. ferme ſtadijs ĩ altero cornu eiuſdem littoris ob honorem Salaminij Aiacis alte-
b rum oppidum, cui Aeantio datum nomen, Rhodij extruxerunt. At iuxta Ilium Memnonis [a] ſtat ſepulchrum, ad quod ſempiterno ex Aethiopia cateruatim aues aduolant, quas Ilienſes Memno-
c nias uocant. Cremutius author eſt has eaſdem anno quinto in Aethiopia cateruatim coire, & undiq; uerſum quouſq; gentium ſint, ad regiam Memnonis conuenire. Mediterranea quæ ſunt
d ſupra Troadis partem Teutrania tenet regio, [b] q̃ primo Myſorum fuit patria. Perfunditur Teutrania Caico flumine. Per omnem Aſiã Chamæleon [c] plurimus, animal quadrupes, facie, qua la-
e certæ, niſi crura recta, & longiora uentri iungerentur, prolixa cauda, eademq; in uertiginem torta, hamati ungues ſubtili aduncitate, inceſſus piger, & fere idem qui teſtudinũ motus, corpus
f aſperum, cutem qualẽ in Crocodilis deprehendim⁹, ſubducti oculi, & receſſu cõcauo introrſũ recepti, q̃s nunq̃ nictatiõe obnubit. Viſum deniq; nõ circulatis pupillis, ſed obtutu rigidi orbis intẽtat. Hiatus ei⁹ ætern⁹, ac ſine ulli⁹ uſus miniſterio. Quippe cũ neq; cibũ capiat, neq; potu alat,

nec alimento alio, q̃ hauſtu aeris uiuat. Color ua a
rius,[a] & in momento mutabilis, ita ut cuicunq;
rei ſe coniunxerit, concolor ei fiat. Colores duo
ſunt, quos fingere non ualet, rubrus, & candid⁹,
cęteros facile mentitur. Corpus pene ſine carne, b
uitalia ſine liene, nec niſi in corculo pauxillum
ſanguinis deprehenditur. Latet hyeme, produ-
citur uere. Impetibilis eſt coraci, a quo cũ inter-
fectus eſt, uictorem ſuum perimit interemptus. c
Nam ſi uel modicũ ales ex eo ederit, ilico mori-
tur. Sed Corax habet præſidium[b] ad medelã na-
tura manũ porrigente. Nã cum afflictum ſe in-
telligit, ſumpta fronde laurea recuperat ſanitatẽ. d
Pythonis Come eſt[c] in Aſia locus in campis pa-
tentibus, ubi primo aduẽtus ſui tempore Cico-
niæ aduolant, & eam quæ ultima aduenerit, lani
ant uniuerſæ. Aues iſtas ferunt linguas nõ habe- e
re, uerum ſonum quo crepitant, oris potius q̃ uo
cis eſſe. Eximia illis ineſt pietas.[d] Etenim quantũ
temporis impenderint fœtibus educandis, tantũ
& ipſæ a pullis ſuis inuicem aluntur. Ita enim im f
penſe nidos fouent, ut incubitus aſsiduitate plu-
mas exuant. Noceri eis, omnibus quidem lo-
cis nefas ducunt, ſed in Theſſalia uel maxime,
ubi ſerpentum immanis copia eſt, quos dum eſ-
candi gratia inſectantur, regionibus Theſſa-
licis plurimum mali detrahunt. Galatiam[e] pri-

degenerat ab Ariſtotele, & cæteris Albertus cum de Chamęleonte ſcriberet cap. 5. primi tractatus ſecũdi de animalibus lib. a ℂ Color uarius, & in momento mutabilis.) Præter ea, quæ de mutabilitate huius animalis ſcribant Ariſtoteles, Plynius, Ambroſius quinto Hexameron. Seneca primo Naturaliũ quęſtionũ ſic canit Ouidius, 15. Meta. Id quoq; quod uentis animal nutritur, & aura Protinus aſsimilat, tetigit quoſcunq; colores. Hinc natum Adagium apud Gręcos χαμαιλέοντος εὐμεταβολώτερος. Chamęleonte mutabilior, de homie omnino inconſtanti, & uario, non abſimile illi, qđ alibi ex Plauto retulimus. Verſipellis. b ℂ Sed Corax habet præſidiũ.) κόρακα Græci coruũ dicunt. Coruus (inquit Plynius ca. 27. lib. octaui) occiſo Chamęleonte, qui etiã uictori nocet, lauro infectum uirus extinguit. c ℂ Pythonis Come eſt.) Plura de hoc ipſo loco diſputat Hermolaus ca. 23. decimi Plynianarũ caſtigationũ. Pythonis Comen uocant (inquit Plynius) in Aſia patentibus campis, ubi Ciconiæ congregatę inter ſe cõmurmurãt. Eam deniq;, quę nouiſſime aduenit lacerant, atq; ita abeunt. Notatũ poſt Idus Auguſtas nõ temere uiſas ibi. Sũt qui Ciconijs nõ ineſſe linguas confirment. Honos his ſerpentium exuo tantus, ut in Theſſalia capitale fuerit occidiſſe, eadem legibus pœna, quæ in homicida. Ciconias ferunt (inquit quinto Hexameron diu⁹ Ambroſius) collecto proficiſci agmine, ſiquo pergẽdũ putãt, & ſimul pleriſq; circa orientẽ locis inuehi, & quaſi teſſera militari pariter omnes moueri, exercitum credas cũ ſignis ſuis pergere. Sic omnes uiandi, comitandiq; præcũdi ordinẽ ſeruãt &c. d ℂ Eximia illis ineſt pietas.) Ciconias genitorũ ſenectutem inuicẽ educare iuulgatum eſt. Sed ſunt qui Meropes idem facere confirmẽt, uicemq; reddi, ut parentes non modo ſeneſcentes, uerumetiã ſtatim, cũ iam datur facultas, alantur opera liberorũ. Nec matrẽ, aut patrem exire, ſed in cubili manẽtes paſci labore eorũ, quos ipſi genuere/enutrierunt, educarũt. Hæc ex Ariſt. ca. 13, noni Naturę animaliũ. Hinc in parentum pietatẽ ſumptũ adagiũ ἀντιπελαργεῖν. Mutuã beneficiorũ uicem rependere. Supplendum conuenit, par eſt, uel quippiã ſimile. Citat Tarręas in Prouerbiorũ Collectaneis hunc, quẽ modo aſcripſimus Ariſtotelis locũ. Hanc ipſam Ciconiarũ in parentes pietatẽ, multis explicat Ambroſius ca. 16. quinti Hexameron. Leges, quibus iubentur liberi parentes ſuos alere Ariſtophanes eleganti uocabulo πελαργικοὺς νόμους nuncupat, quaſi Ciconiarias leges dixeris. Ciconiarũ pietatẽ ueteres attendentes, in regijs ſceptris parte ſumma Ciconiã, parte uero infima Hippopotamũ improbiſsimũ animal inſculpere ſoliti ſunt. Qua re uiolentiã obnoxiã eſſe iuſticiæ ſignificare uolebant. Eſt enim Ciconia δικαιοσύνης σύμβολον .i. iuſticiæ ſignũ. Inter Decalogi pręcepta non infimũ locũ tenet, quo parentes honorare præcipimur. e ℂ Galatiam.) Plynius capite. 32. quinti. Dicendum ſimul (inquit) uidetur

& de Galatia, quæ ſuperpoſita agros maiori ex parte Phrygiæ tenet. Caputq; quondã eius Gordium. Qui partem eam inſedere Gallorũ Toliſtobogi, & Voturi, & Ambiati uocantur. Gallorũ in Aſiã proceſſus deſcribit abunde. T. Liuius 8. lib. de bello Macedonico. Plura Strabo circa finem duodecimi, & L. Florus ca. 11. ſecundi. Claudianus ſecundo in Eutropiũ. Thini Thraces erant &c. a

BITHYNIA.) De origine, & nomine Bithyniorũ Appianus in Mithridatico, hęc fere tradit. Thracea

a mis ſæculis priſcæ Gallorũ gentes occupauerũt. Toliſtobogi, & Voturi, & Ambiati, quæ uocabula adhuc permanent, ꝗuis Galatia unde dicta ſit, ipſo ſonat nomine.

DE BITHYNIA, ET HYLAE RAPTV, deq; Hannibalis exitu, ac ſepulchro. CA. LIIII.

b BIthynia [a] in Ponti exordio ad partem ſolis orientis, aduerſa Thraciæ opulenta, ac diues urbiũ, a fontibus Sangarij fluminis primos fines habet, ante Bebrycia dicta,
c deinde Mygdonia, mox a Bithyno rege Bithynia. In ea Pruſiadem urbẽ prętermeat Hylas flumẽ, & alluit Hylas lacus, in quo reſediſſe credũt delitias Herculis Hylam puerũ [b] Nymphis rapinam, [c] in cuius memoriã uſq; adhuc ſolẽni curſi-

Grȩci eos exiſtimant, qui cum Rheſo ad Ilium pro Troianis caſtra habuere, Rheſo deinde nocte a Diomede (ut Homerus canit) perempto fugientes ad Ponti oſtia, ꝗ arctiora in Thraciam ſunt, quoſdam ratibus deſtitutos, in ea tellure cõſediſſe, partemq; eã tenuiſſe, quę Bebrycia appellaẽ. Quoſdã trãſgreſſos, ultra Bizãtiũ, & Thraces, qui Bithynij dicuntur ꝓpe Bithim habitaſſe fluuiũ. Fame deinde compulſos, in Bebryciã rediſſe, & Bithyniã, pro Bebrycia a fluuij nomine, iuxta quẽ incoluiſſent, nominaſſe. Eius uero appellationẽ nulla ratiõe, cũ tempore ab illis immutatã, cũ parum admodũ Bithyniæ nomẽ a Bebrycia uideatur differre, hoc multi iã exiſtimant. Alij uero Bithym Iouis, et Thracis filiũ eorũ regem primũ extitiſſe, & utriuſq; appellatione utriq; terrę nomen inditum. Secundã opinionem Stephanus quoq; ſequitur. Bithynia (inquit) ἀπὸ Βιθυνοῦ τοῦ διός, καὶ θράκης τῆς τιτανίδος, hoc eſt a Bithyno Iouis, & Thraces Titanidos filio. Herodotus in ſeptimo eos olim Strimonios uocatos refert. Bithynia, ut in principio quinti Ptol. ait, terminaẽ ab occaſu ore Ponti, & Thracio Boſphoro, & parte Propontidis. Eius figurã appingit tabula prima Aſię. Martianus, qui hunc Solini locũ immitatur. Bithynia (inquit) initium Ponti eſt, & ab ortu Thracię aduerſa, a Sagari flumine primos habitatores habet, qui fluuius alij fluuio Gallo miſcetur, a quo Galli dicuntur miniſtri matris Deũ. Hęc & Bibrycia, & ℂ Mygdonia dicta eſt, a Bithynio rege Bithynia. Lege Plyniũ ca. ultimo li. quinti. Sunt authores tranſiſſe ex Europa Myſas, & Phrygos, & Thynos, a quibus appellantur, Myſi, Phryges, Bithyni. b

Hylam puerũ.) Hylas Thiodamantis filius Dryopum regis, quorũ gens ſubiecta Parnaſſo fuit. Hic patre interfecto, Herculem ſecutus ſtudio eius uirtutis ardens. Quom ex comitatu Argonautarũ in Myſia Hercules receſſiſſet ad materiã quęrendam remi, quẽ fractum uolebat reficere, & Hylas ad hauriendam aquam Aſcanij fluminis urnã extuliſſet, dũ accedit ad ripam, adamatus a nymphis eſt, propter hunc Herculem comites deſeruit, nec deinceps ſecutus Iaſonẽ. Hunc quom in fonte periſſe cognitum eſt, ſacra ei inſtituta ſunt, quibus mos fuerat, ut eius nomen clamaretur in fontibus. Hinc a Virgilio dictum eſt. Vt littus Hyla Hyla omne ſonaret. Et Valerius Flaccus tertio Argonauticon:

Rurſus Hylan, & rurſus Hylan per longa reclamat
Auia, reſponſant ſyluæ, & uaga certat imago.

Hæc ex Probo tertio Georgicorũ Virg. Seruio Ecloga ſexta. Placido quinto Theb. Item ex Commentarijs Apollonij. Strabone lib. 12. Annotatũ ab Authoribus eſt, Hylan turpi amore dilectum ab Hercule. De loco ubi raptus eſt, non omnes idẽ ſentiunt. Herodotus lib. ſeptimo ſcribit in Magneſiæ ſinu locum eſſe quendã, in quo fertur Hercules quom e naui Argo aquatũ miſſus eſſet, fuiſſe eum ab Iaſone, atq; ſocijs derelictũ, dũ in terrã Colchidem ad uellus nauigarent. Illinc enim aquati in pelagus erant abituri, eaq; de re nomen loco fertur eſſe Aphetæ, quoniam Græce ἀφιτὴ dimiſſio dicatur. Strabo libro duodecimo ait eum apud Arganthonium montem raptum fuiſſe. Quo loco adhuc (inquit) feſta quędam apud Pruſienſes celebrantur, in quibus per montes uagi, ac ſaltantes, Hylan uocant, quaſi in ſyluas ad illum inquirendum egrediantur. Propertius etiam uiceſima primi ad Argantiphagũ fuiſſe Hylan raptũ prodidit. c ℂ Nymphis

tatione lacum populus circuit, & Hylan uoce[a] clamant. In Bithynio quoq; agro Libyſſa[b] locus Nicomediæ proximus ſepulchro Hannibalis famæ datus, qui poſt Carthaginenſe iudicium[c] transfuga ad regem Antiochum, deinde poſt Antiochi apud Thermopylas pugnā tam malam, fractumq; regem fortunæ uicibus in hoſpitium Pruſiæ[d] deuolutus, ne traderetur Tito Quintio ob hanc cauſam in Bithyniam miſſo, captiuusq; Romā ueniret, ueneni mali poculo animā expulit, & a Romanis ſe uinculis morte defendit.

DE ORA PONTICA. CA. LV.

IN ora Pontica[e] poſt Boſphori fauces, & Rheſum amnē, portūq; Calpas Sagaris fluui⁹ ort⁹ in Phrygia, dictusq; a pleriſq;

rapinam.) Theocritus, & Nicandrus ſcribunt Hylan a Nymphis eius loci omnibus fuiſſe raptum. Apolloni⁹, & Flaccus in Argonauticis, ab una tantum nympha. Onaſus in primo Amazonicorū, eum in mare lapſum, merſumq; periſſe. a ℭ Hylan uoce clamant.) Tarręas in prouerbioꝝ Collectaneis Paremiā refert, ex eo clamore ſumptam, quo Hylan feſtis illis uoce clamant. Ea autem eſt huiuſmodi, ὕλαν κραυγάζειν, Hylan inclamare, de his, qui aliquid inani labore proſecuntur. Quo loco Hylę hiſtoriam uel fabellā potius abunde refert. Aitq; inter cætera Polyphemum Cyclopē fuiſſe miſſum ad Hylan requirendum, Hylanq; inclamaſſe, nominatimq; uocaſſe cum nihil tamē eo clamore profecerit. b ℭ Libyſſa.) Gentile a Libya deductum nomen. Hinc Libyſſa locus dictus qđ ab Hānibale Libyſſo conditus fuerit. Eſt autē Libyſſa, authore Stephano. φρούριον βιθυνίας, ideſt præſidium, propugnaculū, & loc⁹ quidā munitus Bithyniæ. Appianus in eo lib. qui Syrius inſcribitur, ait Libyſſum fluuiū eſſe in Bithynia, & cāpū ſubinde ab eo Libyſſam dictū. Meminit Libyſſæ Plynius ca. ultimo libri quinti. Item Martianus in ſexto. Plynius Cęcilius dicit Hannibalem fuiſſe ſepultum apud Libyſſā in arca lapidea, in qua hodie quoq; (inquit) inſcriptum eſt. Hannibal hic ſitus eſt. c ℭ Carthaginēſe iuditiū.) Quo pacis cōditiones a Scipione Carthaginenſibus dictæ ſunt, inter quas Scipio ante omnia poſtulabat, ut Hannibal ſibi traderetur, author Liuius. 30. ab urbe condita libro. Authores ſunt (ut in Hannibalis uita Plutar. tradit) qui dicant Hannibalē ueritum, ne petenti Scipioni dederetur, ſtatim re male geſta in Aſiā profugiſſe. d ℭ In hoſpitium Pruſiæ deuolutus.) Poſt uictum apud Termopylas Antiochū, Hannibal ad Pruſiam Bithyniæ regem confugit. Pruſias autem præſenti iam flaminio, Romaniſq; gratificaret, a ſe necandi, aut Romanis tradendi Hannibalis conſiliū cępit. A primo colloquio Flaminij milites extemplo ad domū Hannibalis cuſtodiendā miſſi ſunt. Semper talem exitū uitę ſuæ proſpexerat Hannibal omnino, & Romanoꝝ inexplicabile odium in ſe cernens, & fidei regū nihil ſane confiſus. Pruſiæ uero leuitatē etiam expertus erat. Flaminij quoq; aduentū uelut fatalem ſibi horrùerat, ad omnia undiq; infeſta, ut iter ſemper aliquod pręparatum fugę haberet, ſeptem exitus e domo fecerat, & ijs q̄ſdā occultos ne cuſtodia ſepirentur. Sed graue imperiū regū nihil inexploratū, qđ inueſtigare uolunt, efficit. totius circui domus ita cuſtodijs complexi ſunt, ut nemo inde elabi poſſet. Hanibal poſteaq̄ eſt enunciatū milites regis in ueſtibulo eſſe poſtico, qđ deuij maxime, atq; occultiſſimi exitus erat, fugere conatus, ut id quoq; occurſu militū obſeptum ſenſit, & omnia circa clauſa cuſtodijs diſpoſitis eſſe, uenenū, qđ multo ante præparatum ad tales habebat caſus popoſcit. Liberemus (inquit) diuturna cura populum Ro. quando mortē ſenis expectare longum cenſent. Nec magnā, nec memorabilem ex inermi, proditoreq; Flaminius uictoriā feret. Mores quidem populus Romanus quantum mutauerit, uel hic dies argumento erit. Patres eorum Pyrrho regi hoſti armato exercitum in Italia habenti, ut a ueneno caueret, prædixerunt, ij legatum conſularem, qui author eſſet, Pruſiæ qui ſcelus occidendi hoſpitis miſerunt. Execratus deinde in caput, regnumq; Pruſiæ, & hoſpitales deos uiolatę ab eo fidei teſtes inuocans, poculū exhauſit. Author Liuius lib. 39. ab urbe condita. Appianus in Syrio ſcribit Hannibalem huiuſmodi oraculo fidentem fuiſſe deceptum. Libyſſa gleba corpus teget Hannibalis, cum in Libya moriturum ſe ſperaret. e

IN ORA PONTICA poſt Boſphori fauces.) Caput iſtud totum ex principio ſexti Plynij tranſumptū eſt. Pōtus Græca dictio πόντος per Syncopen quaſi πόνος hoc eſt labor, dolorue, qđ ſit mare

a Sagarius, exordium facit Mariandi ſinus, in quo oppidum Heraclea appoſitũ Lyco [a] flumini, & Acone portus, [b] qui prouectu malorũ graminum uſq; eo celebris eſt, ut noxias herbas Aconita il-
b linc nominemus. Proximus inde Acheruſi9 ſpecus, [c] quem foraminis cæci profundo aduſq; inferna aiunt patere.

ipſum laboribus, & doloribus plenũ/ut eſt. Qui nauigant mare, enarrãt pericula eius Eccleſiaſtici. 43. Alij dictum putant a uerbo ποντίζω quod mergo ſignificat, quoniã in mari plurima mergi ſoleant. Eſt autem pontus id mare, quod inter Mæotidẽ paludẽ, & Tenedon inſulã interiacet. Menſuram ponti (inquit capite primo ſexti Caius Plynius) a Boſphoro, ad Mæotiũ lacum quidã fecere. xiiij. xxxviij. mil. D. paſs. Eratoſthenes. c. minorem. Agrippa a Chalcedone ad Phaſin. x. mil. Inde Boſphorum Cimmerium. ccclx. mil. Nos interualla generatim ponimus comperta in noſtro æuo, quando etiã in ipſo ore Cimmerio pugnatũ eſt. Ergo a faucibus Boſphori eſt amnis Rhebas, quem aliq Rheſum dixerunt. Deinde Pſillis, portus Calpas, Sangaris fluuius ex inclytis. Oritur in Phrygia, accipit uaſtos amnes, inter quos Tembrogiũ, & Gallum. Et idem Sangarius, a pleriſq; dictus Coralius, a quo incipiunt Mariandini ſinus, oppidũq; Heraclea Celeceno, uel ut alij codices habent, Lyco flumini appoſitum. Abeſt a Ponti ore miliarijs ducentis. Portus Acone ueneno Aconito dirus. Specus Acheruſia. Hucuſq; Plynius. De Ponti menſura, & circa eum nationibus plura Herodotus libro quarto. Ammianus libro uiceſimoſecundo. Strabo libro duodecimo. Ptolemęus capite primo quinti. Capella cap. triceſimoquinto lib. ſexti. a ℭ Lyco flumini.) Hermolaus cap. primo ſexti Caſtigationũ Plynianarum contendit ex Thucydide libro quarto apud Plynium non Lyco flumini legi oportere, qui per Heracleenſem agrum meat, ut ſit Celex Celecis producta media. Niſi quis (inquit) utrumq; flumen haberi parte illa ſentiat. b ℭ Acone portus.) Valerius Flaccus quarto Argonauticon meminit, in ijs locis Aconis fluminis.

Quid memorem quas Iris aquas, aut torqueat Acon?

Naſo ſeptimo Tranſformationũ ſcribit Aconitum, a Caute in qua naſcitur dictum eſſe.

Quæ quia naſcuntur dura uiuacia caute,
Agreſtes Aconita uocant.

Græci enim ἀκόνην cotem dicunt. Vnde ἀκόνιτον ſumptũ nomen. Scribunt Aconitum prius fuiſſe innoxium, ſed contactum ſpuma Cerberi, uim contraxiſſe ueneni. Aconitum interdum pro quocũq; letaliſſimo ueneno capitur. Vnde prouerbiali figura a Iuuenali dictũ. Nulla Aconita bibuntur fictilibus. In eos dictum, qui mortis ſępe cauſam diuitias ardenter cupiunt. Si quis Aconitum neſciens hauſerit, hauſtu eum meri plurimi curari ſolet. Infuſum enim uiſceribus trahit ad ſe calorem, & ueneno frigido quaſi calidum iam repugnat. Si uero Aconitum ipſum cum uino tritum potui datum ſit, haurientem nulla curatio a morte defendit. Tunc enim uinum natura frigidum admixtione ſui frigus auxit ueneni. Nec in interioribus iam caleſcit, quia nõ liberum, ſed admixtum alij, immo in aliud uerſum deſcendit in uiſcera. Ex Macrobio Saturnaliũ libro ſeptimo. De Aconito plura Ply. cap. 2. & 3. uiceſimiſeptimi naturalis hiſtoriæ. c ℭ Acheruſius ſpecus.) Nomen ſumptũ ab α, ſine, & χαίρον letitia, quod locus is, quo per Acherũſium ſpecum iter eſt, ſit omni penitus lætitia uacans. Plynius capite ſecundo uiceſimiſeptimi. Fabulæ (inquit) narrauere e ſpumis Cerberi canis extrahente ab inferis Hercule, ideoq; apud Heracleam Ponticam, ubi monſtratur eius ad inferos aditus gigni. Meminit Ammianus libro uiceſimoſecũdo. Pomponius Mela libro primo. Iuxta ſpecus (inquit) eſt Acheruſia ad Manes (ut aiunt) peruius, atq; inde extractum Cerberum exiſtimant.

Valerius Flaccus quarto Argonauticon.

Inde premente noto triſtes Acheruſidos oras
Præterit.

Eſt & Italiæ palus Acheruſia prope Puteolos, & Cumas

Qua fama eſt Acherontis ad undas
Pandere iter, cęcas ſtagnante uoragine fauces
Laxat, & horrendos aperit telluris hiatus,
Interdumq; nouo perturbat lumine manes.

Ex eo loco mortui tranſmittuntur perſoluto prius Charonti numo pro Stygiæ paludis tranſnatione, Authores Plutarchus, & Plautus in Truculento. Is numus Gręce δανάκη dicebatur, qui in ore defuncti poni conſueuerat. Meminit Propertius Elegia tertiadecima libri quarti, & Apuleius ſexto de Aſino aureo. Item Diodorus Siculus circa finem ſecundi.

DE PAPHLAGONIA, ET VENEtorum origine. CA.LVI.

PAphlagoniā limes[a] a tergo Galaticus amplectitur. Ea Paphlagonia Carambi promontorio ſpectat Tauricā, conſurgit Cytoro[b] mōte porrecto in ſpatiū triū & ſexaginta miliū, inſignis loco Heneto,[c] a quo (ut Cornelius Nepos perhibet) Paphlagones in Italiam tranſuecti, mox Veneti ſunt nomīati. Plurimas in ea regione urbes Mileſij condiderunt. Eupatoriam[d] Mithridates, quæ ſubacta a Pompeio/ Pōpeiopolis eſt dicta.

DE CAPPADOCIA, ET EQVOrum natura. CA.LVII.

CAppadocia[e] gentiū uniuerſarū, quę Pontū accolunt præcipue introrſus recedit.

PAPHLAGONIAM limes.) Paphlagonia/authore Stephano/dicta eſt ἀπὸ παφλάγον τοῦ φινέως παιδός. a Paphlago Phinei filio. Paphlagoniā (ut Plynius ca.2.ſexti refert) Pylęmoniā qdā dixerunt incluſam a tergo Galatia. Oppidū Maſtya Mileſiorum, deinde Cromna. Quo loco Henetos adijcit Nepos Cornelius, a quibus in Italia ortos cognomines eorū Venetos credi poſtulat. Paphlagonas (ut lib.12. Strabo tradit) ad orientem Halys flumen terminat, a Meridie fluens inter Syros, atque Paphlagonas, exitq; (ut Herodotus ait) in eum, qui Euxinus pontus appellatur. Paphlagoniæ ſitum ſcribit Ptole. capi.4. quinti, & prima tabularū Aſię. b ℂ Cytoro.) Idē Strabo ſcribit Amaſtris arcem Cytorum dict olim Synopenſium Emporium, dictum a Cytoro Phryxi filio, ut Ephorus tradit. Cytorus mons plurimā buxum habet, ut Plynius cap.17. ſextidecimi, & Strabo dicto li. prodiderūt. Virgilius ſecundo Georgicorū.

Et iuuat undantem buxo ſpectare Cytorum.

Quo loco Seruius magno errore (niſi ſcriptori uitium aſcribamus) tradit Cytorum Macedoniæ montem eſſe cū reliqui omnes eum montē Paphlagoniæ eſſe dicant. c ℂ Inſignis loco Heneto) Henetorū meminit Homerus ſecundo Iliados libro.

Paphlagonasq; ferox ducebat in arma Pylemon
Ex Henetis muli ducunt genus unde feroces.

Sed quęritur quoſnam poeta Henetos dicat. Sunt enim qui dicant Henetos in tota Paphlagonia nuſq̄ oſtendi. Alij dicunt uicum eſſe in littore decem ſchœnis ab Amaſtri diſtantem. Zenodotus de Henetia ſcribens/ putat eā ſignificari, quę nunc Amiſus appellatur. Non nulli nationē quandā Cappadocibus finitimā prodiderūt cum Cimmerijs militaſſe, poſtea Adriā perueniſſe. Sed qđ maxime inter omnes conſtat, eſt qđ Heneti clariſsima Paphlagonū natio erant, ex qua Pylemon fuit, cū quo plurimi ex illis militarūt. Amiſſo autem duce poſt captā Troiā, in Thraciā traiecerunt. Errantes uero in eam regionē deuenere, quæ nunc Henetia appellatur. Quidā Antenorem dicunt, & eius filios, claſsis huius participes in interiore Adrię receſſu conſtituiſſe. Atq; iccirco ueriſimile eſt/ Henetos defeciſſe, & nuſq̄ in tota Paphlagonia apparere. Lege eundem Strabonem in principio quinti, & parum poſt principium duodecimi. Rem paucis explicat. T. Liuius in principio primi ab urbe condi. & Q. Curtius in principio tertij. Cato in Originibus, ſcribit Venetis cunctis primā originē Phaetonthęā eſſe, quę Gręcis (inquit) occaſionem mentiendi de Phaetonte, & Eridano prębuit. Poſterius mixta ijs nobilis ſtirps Troiana, a quibus Patauiū ſuo conditore inclytū. Idē fere ſcribit C. Sempronius in lib. de Italię diuiſione. Seruius 1. Aeneid. ſuper illud. Illyricos penetrare ſinus. In hac quoq; hiſtoria turpiter lapſus eſt, exiſtimās iccirco dixiſſe Virgiliū Illyricos, qđ inde (inquit) uenit quidā Henetus rex, qui Venetiā tenuit, cuius nomen Henetiā dictam, poſteri Venetiā nominauerūt. De Henetis, & Antenore ca.8. ſupra non nulla retulimus. d ℂ Eupatoriā.) Plynij uerba ſunt ex ca.2. lib. ſexti. Amyſſo iunctū fuit oppidū Eupatoria a Mithridate conditum. Victo eo Pompeopolis utrunq; appellatum eſt. Theophraſtus, Plynius ca.37. undecimi, & A. Gellius. 16. Noctiū Atticarū, ſcribunt in Paphlagonia bina perdicibus corda eſſe. Ariſto. cap.65. eius lib. quē de Admirandis in natura ſcripſit, tradit in Paphlagonia piſces eſſe, qui ſola ipſius telluris natura foueātur, coaleſcantq;. Paphlagonibus poſt mortē Philomenis regis populi Romani amici, prouincia a Romanis impoſita eſt, ut a Sexto Ruſo relatum eſt. e

CAPPADOCIA.) Ply. ca.3. li. ſexti, Cappadoces a Cappadoce amne dictos putat, cū antea (inqt) Leucoſyri dicerent. Sūt, qui Cappadociā dictā uelit a Cappadoce Nini filio. Ea prius, ut Plutar.

refert/Syria dicebatur, a Syro ſcilicet Apollinis, & Synopes filio nomen trahens. Cappadociæ regio, ut lib. ſecũdo Strabo ait, ad Euxinũ uergens cęteris Tauro appoſitis magis, ac magis ad Aquilonẽ ſpectat. Idẽ in principio duodecimi eã multas partes habere, plurimasq; mutationes accepiſse dicit. Qui enim Auſtrũ uerſus ſunt, Cilicio, qui Taurus dicitur/terminatur. Orientẽ uerſus Armenia, Colchide, ac diuerſarum linguarũ gentibus, quę intermediæ ſunt. Septemtrionem uerſus Euxino uſq; ad Halya oſtia. Occaſum uerſus Paphlagonũ gentem, & Galatis, qui in Phrygiã tranſmigrarunt uſq; ad Lycaonas, & Cilices Ciliciã Tracheam incolentes. Quidã Cappadociã in decẽ Præturas diuidunt. Alij eam in duas Satrapias fuiſse a Perſis diuiſam aiunt. Appiano in proemio ſui operis dicit Cappadoces Cilicum finitimos eſse, Armeniorumq; partem, quã Armeniã minorem uocant. Eius ſitum appingit Ptolemæus cap. 6. lib. quinti prima tabularum Aſię. Cappadoces (ut in Clio Herodotus tradit) coriacea ſubligacula, e corioq; reliquã ueſtem ferunt. Non quibus uolunt cibis ueſcuntur, ſed quos habẽt utpote religionẽ aſperam incolentes. Potu non uini utuntur, ſed aquæ. Non ficos ad comedendum, nec aliud quicq̃ boni habentes. Fuiſse Cappadoces malis moribus affectos, illud iactatũ uulgo inditio eſt. τρία, κάππα κάκιστα, Tria κκκ. peſsima. Id Suidas de Cretenſibus, Cilicibus, & Cappadocibus dictum refert. Auguſtinus autem ca. 3. de Grammatica ad tres Cornelios referendũ putat. i. Syllã, Cinnam, Lentulũ, qui bipedũ peſsimi exiſtimati ſunt.

a Latere læuo utraſq; Armenias, & Comagenem
ſimul tranſit, dextro plurimis Aſiæ populis cir-
cumfuſa. Attollitur ad Tauri iuga, & ſolis ortus
Præterit Lycaoniã, Piſidiam, Ciliciam. Vadit ſu-
b per tractum Syriæ Antiochiæ, parte regionis al-
terius in Scythiam pertendens, ab Armenia ma-
iore diuiſa Euphrate amne. Quæ Armenia, un-
de Pariedri [a] montes ſunt/auſpicatur. Multæ in
c Cappadocia urbes inclytæ. Verũ, ut ab alijs re-
feramus pedem, [b] coloniã Archelaidem, [c] quam
deduxit Claudiꝰ Cęſar, Halys [d] prǽterfluit. Neo-
cæſaream fluuius Lycus alluit. Melitam Semi-
d ramis condidit. Mazacã [e] ſub Argęo ſitam Cap-
padoces matrem urbiũ numerant. Qui Argęus
niualibus [f] iugis arduus ne æſtiuo quidem tor-
rente pruinis caret. Quęq; indigenæ populi ha-
bitari Deo credunt. TErra illa ante alias altrix e-
quorum, [g] & prouentui equino accõmodatiſsi-

Illud admiratione dignũ eſt, & inter mortales rariſsimũ, qđ cũ Romani libertatẽ Cappadocibus obtuliſsent, eam ij, & inſtanter quidẽ renuerint, ſibiq; tandẽ Ariobarzanẽ. ſ. regem immemores ſummi boni pręfecerint. Id. 12. uolumine Strabo refert. Extat in Cappadocas de modici ſale plenum Diſtichum.

καππαδόκην ποτ' ἔχιδνα κακὴ δάκεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ.
κάτθανε, γευσαμένη αἵματος ἰοβόλου.

Ideſt Cappadocẽ quandoq; uipera mala apprehendit, & ipſa interijt, qđ uenenoſum ſanguinẽ guſtauerit. a ℭ Pariedri.) Sic enim legendũ eſt, non Panhydri, uel Panthydri, ſiue Pantidri, ut in omnibus Solini exemplaribus legitur. Locũ reſtituimus ex ca. nono ſexti Plynij. b ℭ Referamus pedẽ.) Eſse hanc prouerbialẽ figurã cap. primo ſupra cõmonſtrauimus. c ℭ Archelaidẽ.) Ply. cap. 3. lib. ſexti. Cappadocia (inquit) intus habet coloniam Claudij Archelaidẽ, quã pfluit Halys. d ℭ Halys.) Fluuius hic ex Armeno monte ortus Medicum, ac Lydũ imperiũ diſterminat/perfluit primũ Cilicas, dehinc Mantienos, qui ſunt ad dexterã, & Phrygas, qui ſunt ad lęuam. Tũ Boreã uerſus tendens Syros, Cappadoces, Paphlagonesq; interfluit, Cappadoces a dextra. Paphlagones a ſiniſtra perſtringens, author Herodo. lib. 1. Hũc fluuiũ Lucanus in. 3. Crœſo fatalẽ dixit. Crœſus enim Lydorũ rex cũ contra Cyrũ Perſarũ regẽ bellũ gerere ſtatuiſset, Apollinis oraculũ conſuluit, cui ſic Pythia reſpondiſse dicit. Crœſus perdet Halym tranſgreſsus plurima regna. Vel ut ſecũdo de Diuinatiõe ait Cicero. Crœſus Halym penetrans magnã peruertet opum uim. Hoſtiũ uim ſeſe peruerſurũ putauit, peruertit autẽ ſuã. De Neocęſarea, & Melita, Ply. eodẽ qđ modo citauimus capite. e ℭ Mazacã.) Semper (inquit Sex. Rufus) in auxilia Romanorũ fuere Cappadoces, & ita maieſtatẽ coluere Romanã, ut in honorẽ Auguſti Cęſaris Mazaca ciuitas Cappadociæ maxima Cęſarea nuncuparetur. Plura de hac urbe ca. 2. ſexti Plynianarũ caſtigationũ Hermolaus Barbarus annotauit. f ℭ Qui Argęus niualibus.) Strabo lib. 12. de Mazaca loquens. Latet (inquit) ſub Argęo monte omniũ altiſsimo, qui ſemper in ſummo niues habet, ex quo qui eo aſcendunt, q̃q̃ ij per-

ma eſt. Quorum hoc in loco[a] ingeniũ reor pſe- a
quendum. Nam equis ineſse iudicium documẽ-
tis plurimis patefactum eſt, cum iam aliquot in-
uenti ſunt, qui non niſi primos dominos recog-
noſcerent obliti manſuetudinis; ſiquando mu- b
taſsent conſueta ſeruitia. Inimicos partis ſuæ no-
runt, adeo, ut inter prælia hoſtes morſu petant.
Sed illud maius eſt, qđ rectorib⁹ perditis, quos
diligebant/accerſunt fame mortem. Verum hi c
mores in genere equorũ præſtantiſsimo reperi-
untur. Nam qui infra nobilitem ſunt ſati, nulla
documenta ſui prebuerunt. Sed nequid uidea-
mur dicendi licẽtia contra fidem arrogaſse, ex- d
emplum frequens dabimus. Alexandri Magni
equus[b] Bucephalus[c] dictus ſiue de aſpectus tor-

pauci ſunt, ſereno cœlo utrumq; ęquor perſpici, Iſsicum ſcilicet, ac Ponticũ &c. g ℭ Altrix equorꝫ.) Claudianus de Phaleris equi regij. Turbidus Argęa ſeu niue lauit Halys. Et ſecundo in Rufinum. Iam paſcua fumant Cappadocum, uolucrumq; parens Argęus equorum. a ℭ Quorũ hoc in loco ingenium reor perſequendum.) Omnia quæ hoc loco de equis Solinus recenſet, ex Plynio ſumpta ſunt ca.42. octaui naturalis hiſtoriæ. Equi (ut quibuſdam placet) ex eo dicti ſunt, qđ cum quadrigis iunguntur, ęquari uideantur, paresq; forma, & curſu ſimiles copulentur. Qui fabulas conſectantur, ſcribunt Neptunũ ꝑcuſsa in petreis Theſsaliæ campis tellure primũ equum, animal bellis aptum/produxiſse. Lucanus. 6. Pharſaliæ de Theſsalia loquens.

Hac tellure feri micuerunt ſemi(na Martis,
Primus ab æquorea percuſsis (cuſpide ſaxis
Theſsalicus ſonipes bellis fera(libus omen
Exilijt, primus Calybem, fre(nosq; momordit,
Spumauitq; nouis Lapithę do(mitoris habenis.

Eum equũ alij Scyphiũ, alij Scyronẽ nonnulli Arionẽ nominatum fuiſse aiunt. Hinc factum eſt, ut Romani Neptunũ equeſtrem uocent, Gręci ἱππικὸν ποσειδῶνα. i. equeſtrem Neptunũ, quod exiſtimetur princeps originis equorꝫ. Lege Probũ, & Seruiũ primo Georgicorꝫ Virgilij, qui fabularũ originẽ ad naturã redigunt. Refert Plynius ca. 56. ſeptimi natu. hiſto. equo uehi Bellerophontẽ, frenos, & ſtrata equorꝫ Peletroniũ, pugnare ex equo Theſsalos inueniſse. Idẽ Plynius ca. 40. octaui/tradit fideliſsimos ante omnia homini canes, atq; equos. Equinũ genus (ut capi. 25. ſeptimi Columella ſcribit) tripartito diuiditur. Eſt enim generoſa materies, quę Circo, ſacrisq; certaminibus equos prębet. Eſt mularis, quę pręcio fœtus ſui corporatur generoſo. Eſt & uulgaris, quæ mediocres fœminas, maresq; ꝓgenerat. Vt quæq; eſt præſtantior, ita ubere campo paſcitur &c. Vide Ariſtotelem ca. 22. ſexti, & cap. 24. octaui naturæ animaliũ. Itẽ Varronẽ ca. 7. ſecundi de re ruſtica. Quãdo, & cur ſe equus homini ſubiecerit, canit Horatius epiſtola decima li. primi. b ℭ Alexandri Magni equus.) Verba Plynij unde tranſtulit hæc Solinus/ſunt. Eidem Alexandro, & equi magna raritas contigit. Bucephalan eum uocarunt, ſiue ab aſpectu toruo, ſiue ab inſigni taurini capitis armo impreſsi. Sexdecim talentis ferunt ex Philonici Pharſali grege emptũ, etiã tum puero capto eius decore. Neminẽ hic aliũ, q̃ Alexandrũ regio inſtratus ornatu/recepit in ſedem, alios paſsim reijciens. Idem in pręlijs memoratę cuiuſdam perhibetur operę. Thebarum oppugnatione uulneratus/in aliũ tranſire Alexandrũ non paſsus. Multa præterea eiuſdẽ modi, propter quæ rex defuncto ei duxit exequias. Vrbem tumulo circumdedit nomine eius. Extat de huius equi excellentia caput ſecundũ quinti Noctiũ Atticarum apud Aulũ Gelliũ quo loco inter cætera ſcribit fuiſse eũ equum emptũ talentis treſdecim eũ Plynius ſexdecim dicat. Subſcripſi Arriani uerba ex quinto geſtorꝫ Alexandri lib. qđ hunc equum eleganter deſcribat. Is equus (inquit) forma fuit, & natura præter cęteros equos inſigni magnitudine, quæ mediocrem excederet, ſpiritu alto, ac generoſo, taurino capite, cuius rei cauſa id ſibi nomen inditum, uel qđ, ut alijs placet, cum toto corpore niger eſset, albã in capite maculã taurino capiti maxime ſimilẽ habuerit. Nullum omnino ſeſsorẽ pręter Alexandrũ dignatus eſt unq̃. Hunc cũ apud Vxios amiſiſset Alexander ſumma cura conquiri iuſsit, Vxijs exitium minatus ni continuo reducerent, isq; redditus eſt. Ex multis periculis in prælio regem eripuit, multumq; ei ad gloriã contulit. Ad poſtremũ trigeſimũ iã annũ nactus non ullo uulnere, ſed ætate ſimul & labore æger factus in caſtris, unde mouerat citra Hidaſpem uitã finijt. Diod. Siculus lib. 17. ſcribit hunc equũ regi donaſse Corynthium Demarathum, eoq; Alexandrũ in omnibus Aſiæ pręlijs uſum fuiſse. Multa de eo Plutarchus in Alex. Quintus Curtius lib. 5. Iuſtinus lib. 12. Item cæteri. c ℭ Bucephalus.) Factum nomen ἀπὸ τοῦ βοός, καὶ κεφαλῆς. i. a boue, & capite, quod eius equi caput bubulo capiti foret perſimilę. Strabo lib. 15. a

latitudine frontis dictum putat,cecidiſseq; eū in prælio,quo ab Alexandro Porus uictus fuerat. Quo loco Bucephalam,& Niceā urbes condidit,primā ab equo,alterā a uictoria appellauit. a ℭ Equus Caij Cæſaris.Plynius ca.42.octaui.Nec Cęſaris dictatoris(inquit)quemq̄ aliū recepiſse dorſo equus traditur.Idemq; hominis ſimiles pedes priores habuiſse.Hac effigie locatus ante Veneris genitricis ędē. Suetonius lib.primo.Vtebatur autē(inquit)equo inſigni,pedibus prope humanis, & in modū digitorum ungulis ſciſsis, quē natum apud ſe,quom Aruſpices imperiū orbis terræ ſignificare domino pronunciaſsent, magna cura aluit. Nec patientem ſeſsoris alterius primus aſcendit.Cuius etiam inſtar pro ęde Veneris genitricis poſtea dedicauit. Eadē ferme uerba refert Plutarchus in uita Cæſaris Dictatoris. b ℭ Regem Scytharum.)Ex Plynio & hoc trāſumptū.Scythæ quidē(inquit) equitatus,& equoꝝ gloria ſtrepunt.Occiſo deniq; ipſorū regulo ex prouocatiōe dimicante,hoſtem cum uictor ad ſpoliandum ueniſset,ab equo eius ictibus,morſuq; confectū. c ℭ Agrigentina regio.) Plynius eodem cap.42.octaui.Agrigenti compluriū (inquit) equorū tumuli Pyramides habent. d ℭ Voluptatem iis ineſse.) Nā in circo,ait Plynius, ad currus iuncti nō dubie intellectum adhortationis,& gloriæ fatentur. Item.Docilitas tanta eſt,ut uniuerſus Sybaritani exercitus equitatus ad ſymphoniæ cantū ſaltatione quadā moueri ſolitus inueniatur.Iidem præſagiūt pugnam,& amiſsos lugent dominos,lachrymasq; interdum deſyderio fundunt. Interfecto Nicomede rege,equus eius inedia uitam finiuit. e ℭ Cū prælio Antiochus.) Plyniꝰ hoc ipſum iis uerbis exprimit.Philarchus refert Centaretriū e Galatis in prælio occiſo, Antiocho potitum equo eius cōſcendiſse ouantem.At illum indignatione accenſum domitis frenis,ne regi poſset,præcipitem in abrupta iſse,exanimatumq; una.Contraria eſt omnino Solini hoc loco Plynianæ ſententiæ.Nam Solinus ait Antiochū a Centeretrij occiſi equo peremptū.Plynius autem econtrario Antiochi occiſi Centeretriū conſcendiſse equū,ſicq; Centeretriū exanimatum una.Item plura Cæcilius ca.54.de uiris illuſtribus. f ℭ Claudij Cæſaris Circenſes.) Claudij Cæſaris ſęcularium ludoꝝ Cyrcenſibus (inquit Plynius)excuſso in carceribus auriga,albati equi palmā occupauere,primatum obtinuere,oppoſita effundentes omnia,quæ contra æmulos debuiſsent,peritiſsimo auriga inſiſtente facientes. Cū puderet hominū artes ab equis uinci,peracto legitimo curſu ad metā ſtetere. Maius auguriū circa priſcos plebeijs Cyrcēſibus excuſſo auriga,ita ut ſi ſtaret,in Capitoliū cucurriſse equos,ſedemq; ter luſtraſse.

a uitate,ſeu ob inſigni,qđ taurinum caput harmo
inuſtum gerebat,uel qđ de fronte eius quædam
extantium corniculoꝝ minæ protuberabāt. Cū
ab equario ſuo alias etiā molliter ſederetur, ac-
b cepto regio ſtratu neminē unq̄ alium præter do
minum uehere dignatus eſt.Documenta eius in
prælio plura ſunt,quibus Alexādrū e duriſsimis
certaminibus ſoſpitē ope ſua extulit. Quo meri-
c to effectū,ut defuncto in India exequias rex du-
ceret,& ſupremis ſepulchrū daret. Vrbem etiā
conderet,quā in nominis memoriā Bucephalā
nominauit.Equus.C.Cæſaris[a] nullū præter Cæ-
d ſarem dorſo recepit,cuius primores pedes facie
ueſtigij humani tradunt fuiſse,ſicut ante Vene-
ris Genitricis ædem hac effigie locatus eſt.Regē
Scytharum[b] cum ſingulari certamine interem-
e ptū,aduerſarius uictor ſpoliare uellet, ab equo
eius calcibus,morſuq; laniatus eſt. Agrigentina
etiam regio[c] frequens eſt equorū ſepulchris,qđ
ſupremorū munus meritis datum creditur. Vo-
f luptatem his ineſse[d] Circi ſpectacula prodide-
runt.Quidam enim equoꝝ cantibus tibiarum,
quidam ſaltationibus,quidam colorū uarietate,
nōnulli etiam accenſis facibus ad curſus prouo-
g cantur.Affectum equinum lachrymæ probant.
Deniq; interfecto Nicomede rege equus eiꝰ in-
edia uitam expulit. Cū prælio Antiochus[e] Ga-
latas ſubegiſset.Centaretrij nomine ducis,qui in
acie ceciderat,equum ouaturꝰ inſiluit. Iſq; adeo
ſpreuit Lupatos,ut de induſtria cernuatus rui-

na,& ſe,& equitem pariter affligeret. Ingenia e- a
quorum & Claudij Cæſaris Circenſes probarũt,
cum effuſo rectore quadrigæ, curſus æmulos nõ
minus aſtu, q̃ uelocitate præuerteret. Et poſt de-
curſa legitima ſpatia, ad locum palmæ ſponte cõ- b
ſiſterent, uelut uictoriæ præmiũ poſtularet. Ex-
cuſso quoq; auriga, quem Ratumenã nomina-
bant, relicto certamine ad Capitolium quadri-
ga proſiluit, nec ante ſubſtitit, quamlibet obuijs c
occurſibus impedita, q̃ Tarpeium Iouem trina
dextratione luſtraſset. In huiuſce animalis gene-
re ætas longior [a] maribus. Legimus ſane equũ
aduſq; annos. lxx. [b] uixiſse. Iam illud non uenit d
in ambiguũ, quod in annũ tertiũ & triceſimum
generant, utpote qui etiã põſt uiceſimũ mittanť
ad ſobolẽ reficiendã. Notatũ etiam aduertimus
Opuntem nomine [c] equum ad gregariã Vene- e
rem duraſse in annos. xl. Equarum libido extin-
guitur iubis tonſis. [d] In quarũ partu amoris na-
ſcitur ueneficium, qđ in frontibus præferunt re-
cens editi, fuluo colore Caricis ſimile, [e] ἱππομανὲσ
nominatũ. Quod ſi præreptum ſtatim fuerit, ne-

Maximũ uero eodem perueniſse a Veijs cum palma, & corona effuſo Ratumena, qui ibi uicerat. Vnde poſtea nomen portæ eſt. Locum hunc Hermolaus plurimis interpretatur cap. 42. octaui Plynij. a ℭ Aetas longior maribus.) De equorum ætatibus hęc ex Ariſtotele fere Caius Plynius refert. Viuunt (inquit) annis quidem quinquagenis. Fœminæ minore ſpatio. Eędem quinquennio finem creſcendi capiunt, mares anno addito. Generat mas ad annos trigintatres adiutum modo in attollenda priore parte corporis. Sed ad generandum paucis animaliũ minor fertilitas. Qua de cauſa per interualla admiſsuræ danť, nec tamen quindecim initus eiuſdem anni ualet tolerare. Gignunt annis omnibus ad quadrageſimũ. Vixiſse equũ ſeptuagintaquinq; annis proditur. Verba Ariſtotelis ne quis diſpendioſe quęrat, ex ca. 22. ſexti naturæ animaliũ aſcripſimus. Vita equorum plurimis (inquit) ad decimũoctauum & etiam uiceſimũ annum, ſed nõ nulli etiã quinq;, & uiginti, atq; triginta egerunt, & ſi cura diligẽter adhibeať, uel ad quinquaginta protrahiť ætas. Longiſsima tamen uita in pluribus ad triceſimũ annũ, qđ magna ex parte fieri nouimus. Fœmina magna quidẽ parte, quinq; & uiginti annos uiuere poteſt, ſed iam non nullæ etiã quadraginta uixere. Minus temporis mares uiuunt, q̃ fœminæ propter coitũ, & qui domi aluntur minus q̃ gregarij. b ℭ Ad annos. lxx.) Septuagitaquinq; dicit Plyni⁹, ut in alterutro ſit annorum numerus deprauatus. c ℭ Opuntem nomine equũ.) Opuntem non equi nomen intelligas, ſed oppidi, apud quod is equus repertus fuerit. Fuit autem opus, uel ut alij opuns, aut ut lib. ſecundo legitur apud Melam opoes, Metropolis e regione Eubœę, a qua magnus Opuntius ſinus dictus eſt. Authores Ply. ca. 7. libri quarti. Strabo nono Geographiæ lib. Sumpſit autem hoc Solinus ex ca. 22. ſexti naturę animaliũ apud Ariſtotelẽ. Equum (inquit) apud Opuntum gregariũ fuiſse accepimus, qui annos quadraginta natus poſset coire, ſed adiumentũ quoad ſui pedes priores attolleren ť deſyderabat. Ex ijs reor apud Solinũ ſic legendum eſse. Notatũ etiam apud Opuntem nomine, equũ ad gregariã Venerẽ &cc. Sed exẽplaria quotquot uiderim, ſine particula /apud/ ſcripta ſunt. d ℭ Iubis tonſis.) Et id quoq; ex Plynio ſumptum eſt. e ℭ ἱππομανὲσ nominatũ.) Quaſi equinam furiam dicas. ἵπποσ equus, μανία furia, ab effectu, qđ ſi quis id uirus pręreptũ habeat, olfactu in rabiem id genus agitur. De eo Ariſto. ca. 22. ſexti naturæ animaliũ. Cum equa (inquit) peperit, ſtatim ſecundas deuorat, atq; etiã qđ pulli naſcenti fronti adhęret, Hyppomanes dictum, magnitudine min⁹ Carica parua, ſpecie latiuſculũ, orbiculatum, nigrum. Hoc ſiquis pręrupto odorẽ moueat, equa excitatur, furitq; agnito eo odore. Quapropter id a Veneficis petitur, & percipitur mulierculis. Et cap. 24. octaui naturæ animaliũ. Quod Hippomanes (inquit) uocant, hæret quidem fronti naſcentis pulli, ut narratur, ſed equæ perlãbentes, abſtergentesq; id abrodunt. Quę autẽ de hoc fabulanť figmenta muliercularũ, & profeſsorum carminis, incantamentorum eſse credendũ potius eſt. Emitti etiã ab equa prius, q̃ pullũ, quod puliũ dicitur. Idem repetitur apud Ply. eo capite qđ ſæpe citauimus. Virg. 3. Georg.

Hinc demum Hippomanes, uero qđ nomine dicunt
Paſtores, lentum diſtillat ab inguine uirus

a quaq̃ mater pullo ubera præbet fellicanda. Quo
quis acrior fuerit,[a] ſpeicꝗ maioris, eo profundi⁹
nares merſitat in bibendo. Mas ad bella nunquã
producitur apud Scythas,[b] eo qđ fœminę leua-
b re ueſicas etiam in fuga poſsint. Edunt equæ[c] ex
uentis conceptos, ſed hi nunq̃ ultra triennium
æuum trahunt.

DE ASSYRIA. DEQVE VNGVENtorum origine. CAP. LVIII.

c ASſyriorum initium[d] Adiabene facit. In cuius parte Arbelitis regio eſt, quẽ locũ uictoria[e] Alexandri Magni nõ ſinit prę-

Hippomanes, qđ ſæpe malę legere nouercę. Quo loco plura Seruius, & Probus referũt, loca alia citauimus in Poetarũ Collectaneis. Riſu digna ſunt, quæ de Hippomane ſcribit Albertus ca.2. ſecundi tractatus ſeptimi de Animalibus, cuius uerba eradenda potius, q̃ aſcribenda uel mediocriter erudit⁹ ture cenſebit. Licet is culpã ei aſcribat, qui Ariſtotelẽ uerterit in latinũ. Sed conſulendi fuerant, quos ci tauimus authores. Sunt qui nõ Alberto, ſed tẽpori culpã tribuant, quo floruerit. a ¶ Acrior fuerit, ſpeicꝗ maioris.) Cũ natus eſt equinus pullus, conteſtim licet indolem exiſtimare. Si hilaris, ſi intrepidus, ſi neꝗ conſpectu, nouæꝗ rei auditu terretur, ſi ante gregem procurrit, ſi laſciuia, & alacritate, interdũ & curſu certaminis æquales exupe rat, ſi foſsam ſine cunctatione tranſilit, pontem, flumenꝗ trãſcendit. Hæc erunt honeſti animi documenta. Corporis uero forma ex quibus conſtare debeat, abunde ſimul, & eleganter tradunt Varro eo, quẽ ante citauimus, loco. Columella ca. 27. li. ſeptimi. Seneca epiſtola. 95 Virg. 3. Georgicoꝝ. Nec non & pecori &c. In generoſis equis, ut aiũt ueteres, quatuor expectantur. Forma, pulchritudo, meritum, color. Hæc haud indocte quidẽ explicat Iſidorus ca. primo duodecimi Ethimologiaꝝ lib. quo loco de equis abunde diſserit. b ¶ Apud Scythas.) Eadẽ uerba fere reperies apud Plynium. c ¶ Edunt equę ex uentis.) Authores aſsertionis huius, abunde citauimus cap. 36. cum de Hiſpania ipſa ſcriberemus. d

ASSYRIORVM initiũ.) Scribit Ioſephus ca. 14. primi Antiquitatũ Iudęoꝝ, Aſsur unũ ex Noe filijs Ninũ conſtituiſse ciuitatem, ac ſibi ſubditos Syros a ſe Aſsyrios appellaſse, quos feliciſsimos fuiſse tradit. Idem refert Diuus Auguſtinus ca. 3. decimiſexti Ciuitatis dei. Polyſtephan⁹ eoſdem eſse Aſsyrios, & Syros dicit. Syros autem dictos ait a Syro Apollinis, & Synopes filio. Porphyrio Horatianus interpres Ode. 14. ſecundi Carminũ ſcribit eam regionẽ, quæ nunc Syria dicitur, olim addita ſyllaba, fuiſse Aſsyriã nominatam. Strabo in principio. 16. Aſsyriã proximã Babylonicę regioni locat, in qua Ninus, Niſibisꝗ urbes ſunt. Ad orientẽ autẽ ſolẽ uergens Meſopotamiæ pars Adiabene. Qui uero proprie nunc (inquit) Syri appellantur, uſꝗ ad Cilices, & Phœnices, & Libes, & Aegyptium pelagus, & Iſsicum ſinũ, & ab hoc olim uſꝗ ad Euxinũ. Quare utriꝗ Cappadoces, tũ qui ad Taurum, tũ qui ad Pontũ iacent ad hoc uſꝗ tempus Leucoſyri appellantur, ac ſi ſint aliqui Syri nigri. Herodo. lib. ſeptimo eos a Græcis Syros dici ait, qui Aſsyrij appellantur a Barbaris. Lib. autẽ. 4. dicit Syros Arabico pelago allui. Oppian⁹ Aſsyrios amnis Tigridis accolas eſse dicit. Xenophon Syros ab Aſsyris paſſim ſeparat. Ptolemæus tradit in principio lib. ſexti Aſsyriã terminari a ſeptẽtrione Armeniæ parte iuxta Niphatem montẽ, ab occaſu Meſopotamia, a meridie Suſiana, ab oriente parte Medię. Eius figurã (ſiquis figuris capitur) appingit quinta tabularũ Aſiæ. Plurima, quæ ad Aſsyrios, & Syros pertinẽt, refert Cęlius ca. 54. decimi Antiquarũ lectionũ. PRincipiũ ex Plynio ſumptũ eſt ca. 13. li. ſexti. Armenię maiori) inquit) a frontis parte, quę uergit in Comaginẽ/Sophone (ut diximus) copulatur, eiꝗ Adiabene Aſsyrioꝝ initium, Cuius pars eſt Arbelitis, ubi Dariũ Alexander debellauit proxima Syriæ. Totã eam Macedones Mygdoniã cognominauerunt a ſimilitudine. e ¶ Quem locum uictoria Alexandri Magni.) Arrianus geſtoꝝ Alexandri lib. 6. Ptolemęi, & Ariſtoboli teſtimonio oſtendit, Arbellã urbẽ ab eo loco, in quo ultimã pugnã Darius, Alexanderꝗ pugnauerunt, opinione eoꝝ, qui plurimũ ſexcentis ſtadijs, eorũ uero qui minimũ quingẽtis diſtare. Quã quidẽ pugnã ad Gauſamela uicũ ignobilem, iuxta Bumelũ flumen ijdẽ Ptolemæus, & Ariſtobolus cõmiſsam tradunt. At quoniã Arbella urbs erat per id temporis non incelebris, prælium illud ingens, maximeꝗ memorabile apud illam accidiſſe, ut mihi quidem uidetur (inquit) uulgatũ eſt &c. Sed eſse põt, ut Gauſamela Arbelitidis regionis uicus ſit, licet ab Arbella urbe quingentis, uel ſexcentis diſtet ſtadijs. f ¶ Scrinium unguentis refertũ.) Verba Plynij ſunt ex proemio. 13. naturalis hiſtoriæ lib. unde hęc Solinus tranſtulit. Caſtris (inquit)

Darij regis expugnatis,in reliquo eius apparatu Alexander cœpit Scriniū unguentoꝶ, poſtea uoluptas eius a noſtris quoq; inter laudatiſsima, atq; etiā honeſtiſsima uitæ bona admiſsa eſt &c.Sunt uetuſti codices,qui ſic habeant. Vnde latius ſe luxuria protulit.Nos tamen longo tempore uirtute ueterum ab hac uitioꝶ illecebra defenſi ſumus atq; adeo in tempus Publij &c. a ℭ Romana luxuria fecit ingreſsum.)Syria(inquit ca.12.tertij.L.Florus)prima uicta Ro.mores corrupit.Lege Liuiū lib.39. ab Vrbe condita.Auguſtinum ca.21.tertij Ciuitatis. Iuuenalis Saty.3.Iam pridē in Tyberim Syrius defluxit Orontem &ce. b ℭ In cenſurā Publij Craſsi, & Iulij Cæſaris.) Plynius cap.3. tertijdecimi natu.hiſto. Quando id primū (inqt) ad Romanos penetrauerit,non facile dixerim.Certum eſt Antiocho rege,Aſiaq; deuictis urbis anno quingenteſimo ſexageſimo qn to.P.Licinium Craſsum, Iuliū Cæſarē Cenſores edixiſse,nequis uenderet unguenta exotica.Sic enim appellauere &c. c ℭ Sicut L.Plotium.) Et hæc etiam nū ex Plynio ex mox citato ca. ſampta ſunt.L.Plotium.L.Plotij bis cōſulis,cenſoriſue fratrē proſcriptū a triumuiris in Salernitana latebra, unguenti odore proditum conſtat. Quo dedecore tota abſoluta proſcriptio eſt.Quis enim non merito iudicet periſse tales?Natura quidam inſitum animantibus eſt, ut q̄ ſunt uni grata,atq; profigua,ſint reliquis contraria, ac pernitioſa frequēter. Hinc Lucreti⁹ libro ſexto.

Deniq; Amaricinū fugitat ſus,& timet omne
Vnguentum, nam ſetigeris ſubus acre uenenunſt,
Quod nos interdum tanq̄ recreare uidetur.

Vnde authore Gellio in calce Noctium ſuarum in prouerbium abijt.Nihil cū Amaracino ſui.i.unicuiq; gratum eſt,qđ ſuæ naturæ cōforme fuerit. d

teriri.Nam ibi copias Darij fudit,ipſumq; ſubegit.Expugnatisq; eius caſtris in reliquo apparatu regis repperit ſcriniū[f] ungnentis refertum, unde primū Romana luxuria[a] fecit ingreſsum ad odores peregrinos. Aliquātiſper tamen uirtute ueterū ab hac uitiorum illecebra defenſi ſumus,atq; adeo in Cenſurā Publij Craſsi,[b] & Iulij Cæſaris,qui edixerunt anno urbis cōditæ qngenteſimo.lxv.nequis unguenta inueheret peregrina.Poſtmodū uicerunt noſtra uitia, & ſenatui adeo placuit odoꝶ delitia, ut ea etiam in penetralibus tenebris uterēt. Sicut.L.Plotiū[c] fratrem.L.Plotij bis cōſulis proſcriptum a triūuiris in Salernitana latebra unguēti odor ꝓdidit. a b c d

DE MEDICA ARBORE, CA.LIX.

HOs terrarum[d] ductus excipit Media, cuius arbor inclaruit etiā carminibus Mātuanis.[c] Ingēs ipſa, & cui tale ferme, e

HOS terrarū ductus.)Ioſephus ca.xi.primi Antiquitatū Iudęoꝶ, ex filijs Iaphet Madęum fuiſse ait,ex eoq; gentes eſse, quæ a Græcis Medi uocantur.Stephanus Mediā dictam tradit ἀπὸ μήδου τοῦ μηδίου.i.a Medo filio Medeę.Idem ſentiunt Strabo in.xi.& Diod.Siculus lib.5.& ex noſtris Varro,& Probus.Herodotus in Polyhymnia,Medos quondā ab omnibus Arios uocatos, ſed ubi ad eos conceſsit ex Athenis Medea Colchis,immutaſse,& ipſos nomen,ut Medi dicerentur.Ita(inquit)de ſe ipſis Medi cōmemorant.Strabo Mediā in duas partes diuiſam tradit. Vna q̄ maior dicitur, altera quæ Media Atropātia ab Atropato duce nomen habens.Media habet ab ortu Caſpios, & Parthos a meridie Sitacenen, & Suſianē, & Perſida,ab occaſu Adiabenen,a ſeptemtrione Armeniā.Lege Plyniū. ca.14.& 26.lib.ſexti.Eius ſitum Ptol.ca.2.ſexti quinta tabularum Aſiæ explicat copioſe. e ℭ Carminibus Mantuanis.)Mantuani Maronis carmina de hac ipſa arbore ſunt ex ſecūdo Georgicoꝶ libro.

Media fert triſtes ſuccos, tardumq; ſaporem
Felicis mali, quo non præſtantius ullum
Pocula ſiquando ſęuæ infecere nouercæ,
Miſcueruntq; herbas,& non innoxia uerba,
Auxilium uenit, ac membris agit atra uenena.
Ipſa ingens arbos,faciemq; ſimillima Lauro.
Et ſi non alium late iactaret odorem
Laurus erat, folia haud ullis labentia uentis.

Flos apprima tenax, animas, & olentia Medi Ora fouent illo, & ſenibus medicantur anhelis. Plynius ca.3.duodecimi Aſsyriā Malum eam nominat. Malus Aſsyria (inquit) quā alij uocant Medicam, uenenis medetur. Folium eius eſt Vninedonis intercurrentibus ſpinis. Pomū ipſum alias non manditur, odore præcellit foliorum quoq;, qui tranſit in ueſtes una conditus, arcetq; animaliū noxia. Arbor ipſa omnibus horis pomifera eſt, alijs cadentibus, alijs matureſcentibus, alijs uero ſubnaſcentibus &c.

a quale Vnedonibus folium eſt, tantū eo differt,
qđ aculeatum ſpinoſis faſtigijs hiſpidatur. Ge-
ſtat malum inimicū uenenis, ſapore aſpero, & a-
maritudinis meræ. [a] Odoris autem [b] fragrantia
b plus q̄ iucundum, longeq; ſenſibile. Verum po-
mo illi [c] tanta ubertas ineſt, ut onere prouentus
ſemper grauetur. Nam protinus atq; poma eius
ceciderint, maturitate alia protuberant, eaq; tan-
c tum eſt opimitati mora, ut fœtus decidant ante
nati. Vſurpare ſibi [d] nemora iſta optauerunt &
aliæ nationes, per induſtriā tranſlati germinis &
inſerti, ſed beneficium ſoli Mediæ datū natura
reſiſtente, terra alia non potuit mutuari.

Naturā, formā, effectusq; hui9 arboris multis uerbis deſcribit Theophraſtus ca.4.quarti lib. de hiſtoria plantarum, additq; etiā Perſicam uocari. Addubitant peritiores, ſit ne Malus Medica ea omnino arbor, quam Latini Citreum uocant. Apuleius (ut Seruius.2.Georgicoꝝ refert) in his libris, quos de arboribus ſcripſit, tradit longe aliud eſſe genus arboris. Alij eandem eſſe arborē omnino cōtendunt. Macrob.3.Saturnaliū libro, pluribus docet Virgiliū Medicæ arboris nomine Citreum intellexiſſe. Vtitur autem Oppij, ac aliorum authoritate. Idem ex Dioſcoridis uerbis euidens fit, cuius uerba ex ca.176. lib.primi ſubſcripſimus. Nota ſunt omnibus (inquit) Medica, q̄ alij Cedromela, alij Perſica, Romani Citria appellant. Arbor hæc omnibus horis pomifera eſt, ita ut antecedentem fructum ſubnaſcens identidē occupet nouus. Pomū ipſum

DE CASPIIS PORTIS. CA.LX.

d CAſpię portę pādunt itinere manu facto, [e]
longo octo milibus [f] paſsuū. Nā latitudo

oblongū, caperatumq; rugis, colore in aurū inclinato. Suaui odore, alioquin graui. Semen habet pyro ſimile. Contra uenenū in uino bibuntur. Aluū laxant. Oris halitū, & ſuauitatē commendant. Decocto coꝝ colluto, aut ſucco expreſſo &c. Clarius idipſum conſtat ex ijs, quę Palladius Rutilius retulit titulo.xi.lib.quarti. Multa congeſſit Hermolaus ca.176. Corollarij. ſui in Dioſcoridem. Vſus arboris, & pomi huius, lege apud Auicennā tractatu ſeptimo quinti Canonis. Et tractatu.2.eius libelli, quē de Viribus cordis ſcriptum reliquit. a ℭ Et amaritudinis meræ.) Sunt qui legant, amaritudinis miræ. Vetuſti quidā codices ſic habent. Sapore aſpero, & amaro &c. b ℭ Odoris fragrantia.) Theophraſtus lib.ſexto de cauſis plantarū, reddit cauſas, cur plantis, earūq; fructibus inſint odores, ſaporesq; mire uarij, atq; diuerſi. c ℭ Verū pomo illi.) Sunt qui legant. Verū pomoꝝ illius &c. d ℭ Vſurpare ſibi.) Plynius eo, quē modo citauimus loco. Tentauere (inquit) gentes transferre ad ſe propter remedij præſtantiā fictilibus in uaſis dato per cauernas radicibus ſpiramento, ſed niſi apud Medos, & in Perſide naſci noluit. Hæc eſt cuius grana Parthoꝝ proceres incoquere diximus eſculentis cōmendandi halitus gratia. Nec alia arbor laudatur in Medis. e

CASPIAE portæ.) Ply.ca.14.lib.ſexti. De Caſpijs portis. Cauſa (inquit) portarum nominis eadē, quæ ſupra, interruptis anguſto trāſitu iugis, ita ut uix ſingula meent plauſtra. Longitudine.vij. mil.paſſ.toto opere manu facto. Dextra, læuaq; ambuſtis ſimiles impendent ſcopuli ſitiente tractu per xxxviij.paſſ. Anguſtias impendit corriuatus ſalis e cautibus liquor, atq; eadem emiſſus. Preterea ſerpentiū multitudo, niſi hyeme tranſitū non ſinit. Martianus ca.37.li.ſexti. Sed Caucaſus portas habet, quas Caſpias dicunt, cautiū pręciſiones etiā ferreis trabibus obſeratas ad externoꝝ tranſitū cohibendū. Quāuis uerno etiā ſerpentibus occludantē, a quibus ad Pontū ducenta milia paſſuū eſſe non dubiū eſt. De ijs portis Caſpijs Auienus ex Diony. ſic inqt. Caſpia ut extēto cōtingat ceſpite clauſtra,
Hæc Aſiæ dixere fores, hict ore quod illo
Porta quaſi, & longas biuium diſcedat in oras,
Quippe niuoſa poli, qua cardine uertitur Arctos
Panditur Hyrcani hinc ianua, ianua Perſis

uix eſt plauſtro permeabilis. In his anguſtijs etiā[a] illud inter alia difficile, qđ præciſorum laterum ſaxa liquentibus inter ſe ſalis uenis, exundant humorem[a] affluentiſsimū. Qui mox ui caloris cōſtrictus, uelut in glaciem coit. Ita labes inuia acceſsum negat. Præterea octo & uiginti milibus paſsuum tractus omnis quoquo inde pergitur nullis puteis, uel fontibus, humo arida, ſine præſidio ſitit. Tunc ſerpentes undiq; gentiū conuenæ a uerno ſtatim die illuc confluunt. Ita periculi, ac difficultatis concordia ad Caſpios niſi hyeme acceſsus negatur.

DE DIREO, ET MARGIANA regione. CAP. LXI.

A Caſpijs ad orientem[b] uerſus locus eſt, qđ Direum[c] appellatur, cuius ubertati non eſt quod uſpiam comparari queat, quem locum circumſidunt Tapyri Anariaci, & Hyrcani. Ei proximat Margiana regio[d] inclyta cœli, ac ſoli commodis, adeo ut in toto,

Hinc patet, imbriferum qua uergit mundus in Auſtrum. Aſcendenti liberorum montes ſemita quædam in anguſtia multa ſtadijs ſupra quinquaginta producitur. Ea ſiquidem uia in abrupto deſinit ac penitus inuio deſinit loco. Exitus autem nuſquam apparet, præterquam porta quadā a natura inuenta, quæ Caſpia antiquitus dicitur. Hinc campi ſunt equis apti paſcendis, & aquis multis abſq; arte referti aliοquin ſupini, ubi Vnnorum gentes fere omnes habitant, uſq; ad paludem Mæotidem pertinentes, author Procopius belli Perſici libro primo. Harum portarum formā quinta tabularū Aſiæ Ptolemæus expreſsit. Aliqua de eiſdem cap. 51. retulimus. f ¶ Octo milibus paſsuū.) Septē milibus dicit Plynius, ut ante retulimus. Procopi⁹, ſtadijs ſupra quinquaginta. Caſpiarū portarum aſperitas nō omnino a gentis eius regionis moribus aliena eſt. Nā Caſpijs morē fuiſse tradunt, in bellū canum aciem ductitare, eoſq; uita functos, cum hominibus ſepelire. Vale. Flaccus. 6. Argonauticon.

Caſpiadæ, quis turba canum (non ſegnius acres
Exijt ad litios, pugnasq; capeſſcit heriles
Inde etiam par mortis honos, tumuliſq; recepti
Inter auos, poſitusq; uirū &c.

Scribit Euſeb. ca. 3. primi Præparationis, Caſpiorum gentē ſeniores ſuos canibus proijcere fuiſse ſolitā. Tandē ſola Euangelica uirtute undiq; truculentiſsimā hanc peſtem fuiſse exploſam. Strabo. xi. Geographiæ libro ſcribit Caſpios parentes incluſos fame necare, cū iam ſeptuageſimū annū exceſserint, quibus in ſolitudine expoſitis, euentū eminus ſpeculanť. Nā quos ab auibus e lectulis diſtrahi uiderint, felices putant, ſi a feris, uel canibus, nequaq́: ſi a nullo, ducunt infelices. Hyrcani, qui (ut quibuſdam placet) nō alij a Caſpijs ſunt, ſuorum regum defunctorum corpora, canibus obijciunt. Sylius bellorum punicorum tertiodecimo.

Regia cum lucem poſuerunt membra probatum eſt
Hyrcanis adhibere canes.

a ¶ Humorē affluentiſsimū. Qui ui caloris mox conſtrictus.) Exemplaria uetuſta ſunt, quæ ſic habeant. Exundant fluore affluctiſsimo. Qui mox ſole conſtrictus &c. b

A CASPIIS AD ORIENTEM.) Regionē, in qua hic miræ fertilitatis locus eſt. Plynius ca. 16. li. ſexti. Zapauortenen, Trogus Zapaortenen uocat a monte dictam, in quo (ut Hermolaus etiam annotauit) Daſan urbem condiderit rex Perſarum Arſaces. Verba Plynij ex eodem capite ſunt. A Caſpijs ad orientem uerſus regio eſt Zapauortene (uel ut alij) Zapaorte dicta, & in ea fertilitatis inclytæ locus Dareum mons, gentes Tapyri, Anariaci &c. Eadem cum Plynio, & Solino ſcribit Martianus capite triceſimoſeptimo, ſed neq; Direi, neq; Dariei meminit fortaſsis, quod de eo nomine nil certi, quod ſcriberet, occurrebat. c ¶ Direum.) Sunt Plyniani quidam ſcripti codices, in quibus ſcriptum ſit Clareum, uetuſtiores Darieum ſeruant. A Ptolemæo cap. 2. ſexti. Daritis in his locis regio nominatur. De Tapyris, & Anariacis, plura diſserit eodem capite Barbarus Hermolaus. Arrianus tertio geſtorum Alexandri libro ſemel, & iterum Tapurios eos nominat. d ¶ Margiana regio.) Plynij eodem capite ad uerbū hæc fere omnia. Sequiť (inquit) regio Margiana apricitatis inclitæ, ſola in eo tractu uitifera, hinc inde incluſa montibus amœnis. Ambitu ſtadiorum mille quingentorum. Difficilis aditu propter arenoſas ſolitudines per centū uiginti mil. paſs. Et ipſa contra Parthium tractū ſita. In qua Alexāder Ale-

a illo latifundio uitibus ſola gaudeat. In faciē thea-
tralem montibus clauditur ambitu ſtadioꝝ mil-
le quingentoꝝ inacceſsa pene ob incōmodum
arenoſæ ſolitudinis, quæ per centum & uiginti
b milia paſsuum undiq; uerſum circumfuſa eſt.
Regionis huius amœnitatē Alexāder [a] Magnus
uſqueadeo miratus eſt, ut ibi primū Alexandriā
conderet, quam mox a Barbaris exciſam/Antio-
c chus Seleuci filius reformauit, & de nuncupati-
one domus ſuæ dixit Seleuciam. Cuius urbis cir
cuitus diffundit̃ in ſtadia. LXXV. [b] In hāc Oro-
des Romanos captos Craſsiana clade [c] deduxit.
d Et aliud in Caſpijs Alexander oppidū excitauit,
idq; Heraclea dictum [d] dum manebat, ſed hoc
quoq; ab ijſdem euerſum gentibus, deinde ab
Antiocho reſtitutum, ut ille maluit Achais po-
ſtmodum nominatum eſt.

e DE OXO AMNE, ET CIRCA EVM
gētibus. De itineris Liberi patris, Her-
culis, Semiramidis; & Cyri regis
termino, deq; Cameloꝝ natura.
CA. LXII.

f OXus amnis [e] de lacu Oxo orit̃, cuius oras
Heniochi, Bateni, Oxyſtagę accolūt, ſed

xandriā cōndiderat, qua diruta a Barbaris, Antiochus Seleuci filius eodē loco reſtituit Seleuciā. Nam interfluente Margo, qui corriuatur in Zotale, is maluerat illā Antiochiam appellare. Vrbis amplitudo circuitu.lxx.ſtadijs. In hanc Orodes Romanos Craſsiana clade captos/deduxit. Hucuſq; Plynius. Strabo Geographię ſecundo de Hircania, Aria, Margiana, & Bactria, quæ regiones ad Septemtrionale Tauri latus extentæ ſunt/loquens. Tanta uero (inquit) felicitate fruuntur, ut ab inhabitabili quam plurimum abſint. In Hyrcania uitem uini metretā ferre dicūt, ficulneam, ficoꝝ modios ſexaginta. Triticum delapſo e culmis fructu, denuo renaſci. Arboribus apes operari, & mella de frondibus fluere. In Margiana uero uitem ſępius inueniri aſſerunt, cuius ſtipitem duoꝝ uix hominū ulnę complectantur. Racemum in duoꝝ cubitoꝝ longitudinem implere &c. Similia li.xi. reperies apud eum. Huius regionis pagos Diodorus Siculus libro hiſtoriarum 17. Fortunatos nec ab re nuncupari dicit eandem ferme cum Strabone referens. Arborem in eo tractu eē dicit, quę a quercu non multum differat, ex cuius frondibus mellis guttas defluere, idq; ab incolis colligi, adhiberiq; ad uſus uitæ plurimos. Meminit & Quintus Curtius Geſtoꝝ Alexandri libro quinto. a ❨Alexander Magnus uſq; adeo mi.) Ariæ longitudo eſt ad duo milia ſtadiorum, cāpi latitudo.cc. Vrbes Artacagna, Alexandria, Achaia a conditoribus appellata. Hæc regio optimi uini ferax eſt, qđ in uaſis non picatis ad generationes tris, ideſt, ad annos nonaginta ꝑdurat. Similis eſt Margiana. Campis deſertis ambit̃. Quapropter Antioch9 Soter muro/admiratur loci naturā/circumdedit. Cuius ambitus mille & quingentoꝝ erat ſtadioꝝ, atq; urbiū Antiochiā condidit. Author Stra. xi. Geographię lib. b ❨In ſtadia LXXV.) In numero ſtadioꝝ Martianus cū Solino conuenit. Plynius autem (ut recitauimus) urbis amplitudinē circuitu.lxx. ſtadijs eſſe dicit. c ❨Craſsiana clade.) De hac Craſsiana clade ſcripſimus ca.xi.lib.tertij apud Florū. d ❨Heraclea dictum.) Quaſi Herculeā dicas ἡρακλεῖα, Heraclea Græcis dicitur. Stephanus ſupra uiginti huius nominis urbes enumerat, eas nos in Indice Plyniano conſignauimus. De hac Heraclea ſic Plynius ca.16.lib.ſexti. Oppidum Heraclea ab Alexandro conditum, qđ deinde ſubuerſum, ac reſtitutum/Antiochus/Achaida appellauit.

OXVS amnis.) Ante Hermolaū, in Plynianis codicibus ſic paſsim legebat̃. Oaxis amnis ortus in lacu Oaxo. Quæ lectio Seruio Grāmatico, & alijs quibuſdam in eius Virgiliani uerſus expoſitione. Rapidum Cretę ueniemus Oaxem, Ecloga.1. anſam tribuit oberrādi. Is enim Seruius Rapidum cretę, turbulentū expoſuit, quod cretā.i. albā terrā rapiat. Nā Oaxis (inquit) fluuius eſt Meſopotamiæ, q uelocitate ſua rapiens albā cretā/turbulentus efficitur. Vel Oaxis fluuius Scythiæ. In creta enim non eſt (inquit) ſed aqua cretei coloris eſt. Landinus exiſtimauit Cretā apud Virgiliū eē Scythiæ oppidū, ex illo Val. Flacci primo Argonauticon. Quoties paucos ad littoris ictus
Deficiam, Scythicū metuens pontumq; Cretamq; Hermolaus igit̃ primus hūc nodū ſuſtuliſſe

p̃cipuam partẽ Bactri [a] tenent. Bactris p̃terea eſt a
ꝓpri⁹ amnis Bactros. Vnde & oppidũ, qđ inco
lunt Bactrum. Gentes huiuſce quę pone ſunt. Pa
ropamiſi iugis ambiuntur, quæ aduerſa Indi fon
tibus terminanẽ. Reliqua includit Oxus flumen. b
Vltra hos [b] Panda oppidũ Sogdianoꝝ, in quoꝝ
finibus Alexander Magnus tertiã Alexandriam
condidit, ad cõteſtandos itineris ſui [c] terminos.
Hic enim locus eſt, in quo primũ a Libero patre c
poſt ab Hercule, deinde a Semiramide, poſtre-
mo etiã a Cyro aræ ſunt conſtitutæ, quod proxi-
mũ gloriæ omnes duxerũt, illo uſq; promouiſſe
itineris ſui metas. Vniuerſi eius ductus duntaxat d
ab illa terrarum parte Iaxartes fluuius ſecat fi-
nes. Quem tamen Iaxarten ſoli uocant Bactri.
Nam alij Scythę Silyn nominant. Hunc eundem
eſſe Tanain exercitus Alexãdri Magni credide- e
rũt. Verũ Demodamas dux Seleuci, & Anthio-
chi ſatis idone⁹ uero author trãſuect⁹ amnẽ iſtũ,
titulos omniũ ſupgreſſ⁹ eſt, aliũq; eſſe q̃ Tanain
dep̃hendit. Ob cui⁹ glorię inſigne, dedit nomini
ſuo ut altaria ibi ſtatueret Apollini [d] Didymæo.

creditus eſt ca.16.ſexti Plynianarum Caſtigationũ, tradens hanc eſſe uerã Plynij lectionẽ. Oxus amnis ortus in lacu Oxia/ut Ptolemæus, ſiue Oxo, ut Solinus, authores Strabo, Plynius alibi. Q. Curtius, Capella Martianus. Nam Oaxis ille Virgilianus (inquit) in Creta eſt inſula, nõ ut quidã putauerunt in Meſopotamia &c. Vibius ſequeſter ad Virgilianũ filiũ, inter flumina enumerat Oaxem Cretæ fluuiũ, a quo (inquit) ciuitas Oaxia Varro hoc docet. Quos magno Anchiale partus adducta dolore, Et geminis capiens tellurẽ Oaxida palmis. Hæc Vibius. Siquis autem Virgilianã ſententiã introſpexerit, non de Oaxæ Cretæ fluuio intellexiſſe eum fatebitur. Melibæus enim enumerat eo loco regiões exulibus aſperrimas, per Afros/meridiem, per Scythiam/ſeptemtrionẽ, per Oaxem/orientẽ. Poſtremo per Britannos/occidentẽ intelligens. Quod enim ingẽs malũ ruſtico, & paſtori, ſi is relicto Mantuano agro, in Cretã inſularũ nobiliſſimã itur⁹ ſit? Quod præterea inconueniens eum fluuiũ, & lacũ qui Oxus dicitur a quibuſdam, fuiſſe ab alijs Oaxum nuncupatũ? In codicibus p̃terea Capellæ ſic pleruml; legitur. Inde Oaxus amnis circa Bactrã eius oppidum nominis, fluuioq;. Verba Plynij, quę Solinus hac parte in ſuum tranſtulit ex ca.16.lib.ſexti hæc ſunt. Derbices, quoꝝ medios fines ſecat Oxus amnis ortus i lacu Oxo, Sarmatę, Oxij, Togę, Heniochi, Bateni, Saraparæ, Bactri, quoꝝ oppidum Zariaſpe, qđ poſtea Bactrum a flumine appellatum eſt. Gens hęc obtinet aduerſa montis Paropamiſi &c. Stra.2. Geographiæ libro ſcribit Oxũ flumen, quod Bactriã, & Sogdianã diſterminat, adeo nauigatu cõmodũ eſſe, ut tranſportata ab India in ipſum onera, in Hyrcaniã facile deuehanẽ. a ℂ Præcipuã partẽ Bactri.) Sunt Geographi, qui Bactros extra habitabilẽ, & temperatã terræ zonã poſuerint, qđ Strabo eodem uolumine falſum eſſe euidenter oſtendit. b ℂ Vltra hos.) Plynius eodem ca. Vltra Sogdiani, oppidum Panda, & in ultimis eoꝝ finibus Alexandria ab Alexandro Magno conditũ oppidũ. Aræ ibi ſũt ab Hercule, & Libero patre conſtitutæ. Item Cyro, & Semiramide, atq; Alexandro. Finis omniũ eorũ ductus ab illa parte terrarũ includente flumine Iaxarte, qđ Scythæ Silyn uocant. Alexander, militesq; eius Tanain putauere eſſe. Tranſcendit eũ amnem Demodamas Seleuci, & Antiochi regũ dux, quem maxime ſequimur in ijs, Araſq; Apollini Dydimęo ſtatuit. Eadem fere Martianus retulit lib.ſexto. c ℂ Itineris ſui terminos.) xxx. ab Hypaſide flumine ſtadioꝝ ſpatio, arę ſunt cũ huiuſmodi inſcriptiõe Patri Ammoni, & Herculi fratri, & Mineruæ Palladię, & Ioui Olympo, & Samothracibus Cabyris, & Indico Soli, atq; Apollini Delphico. Aeneã q̃q; columnã eodẽ loco erectã tradũt ijs uerbis. ALEXANDER HIC STETIT. Et aras quoq; Alexandri etiã opus imperij fines hoc monumento ſignantis. Ex Philoſtra.2. uolumine, & Arriano in.5. De aris Bacchi Diod.in.4. Herculis in.5. Semiramidis in.3. De Cyro abunde alibi dictũ eſt. d ℂ Apollini Didymæo.) ἀπὸ λόγου. δίδυμαιον uocant, qđ geminã ſpeciẽ ſui numinis pręfert ipſe illuminãdo, formando lunã. Etenĩ ex uno fonte lucis gemino ſydere ſpatia diei, & noctis illuſtra. Vnde & Romani ſolẽ ſub nomine, & ſpecie anni Didymęi Apollinis appellatione uenerant. Hęc ex.1. Saturna. Macro. Hoꝝ altariũ, ararũq; meminerunt Ply. & Capella uterq; lib.6. Fuit pręterea Didymęi Apollinis oraculũ in Ionia regione, qđ antea Branchidarũ appellatũ eſt, de quo Plynius, Strabo, Pomponius, cæteri. Vide Placitũ.9. Theba. ſuper illud. Delon, & intonſi &c.

a Hoc eſt Colliminiũ [a] in quo, limes Perſicus Scy-
this iungiť, quos Scythas Perſæ lingua ſua Sacas
dicunt; & inuicem Scythæ Perſas Chorſaros no
minant, montẽq; Caucaſum Graucaſum, id eſt,
b niuibus candicantẽ. Denſiſsima hic populoꝝ fre
quentia cũ Parthis legem placiti ab exordio mo-
ris incorrupta cuſtodit diſciplina. E quibus cele-
berrimi ſunt Maſsagetę, Eſsedones, Sacę, Dahę,
c & Aſsæi. Poſt quos immaniſsimis Barbaris in-
teriacentibus de ritu aliarũ nationũ pene incon-
ſtanter [b] definitum aduertimus. Bactri [c] Camelos
fortiſsimos mittũt, licet & Arabia plurimos gi-
d gnat. Verũ hoc differũt, qđ Arabici bina tube-
ra [d] in dorſo habent, ſingula Bactriani. Hi nun-
quã pedes atterũt. Sunt enim illis reciprocis qui-
buſdam pulmunculis ueſtigia carnulenta. Vn-
e de & contraria eſt labes ambulantibus nullo
fauente præſidio ad niſum inſiſtendi. Habentur
in duplex miniſteriũ. Sunt alij oneri ferendo ac-
cõmodati, alij perniciores. [e] Sed nec illi ultra iu-
f ſtum pondera recipiunt, nec iſti amplius q̃ ſolita
ſpatia uolunt egredi. Geniturae cupidine effe-
ranť adeo, ut ſęuiãt cũ Venerẽ requirunt. Ode-
rũt equinũ [f] genus. Sitim etiã in q̃driduũ tolerãt.

a ℭ Hoc eſt Colliminiũ.) Ex Plynio ca. 17. lib ſexti. Vltra ſunt (inquit) Scytharum populi. Perſæ illos Sacas uniuerſos appellauere a proxima gẽte. Antiqui Aramęos. Scythæ ipſi Perſas Chorſaros, & Caucaſum montẽ Graucaſum, hoc eſt, niue candidũ. Multitudo populoꝝ innumera, & quę cũ Parthis ex ęquo degat. Celeberrimi eoꝝ Sace, Maſsagetæ, Dahę, Eſsedones, Ariacę, Rhymnici, Aſsęi &c. b ℭ Inconſtanter definitum.) Plynius ca. eodem. Nec in alia parte maiore authorũ inconſtantiã, credo propter innũeras, uagasq; gentes. c ℭ Bactri Camelos mittunt.) Gręca omnino uox, qua pro ianna utimur κάμηλος ela dicitur. Sunt qui Camelũ dictum uelint ἀπὸ τῆς καμῆς, uel καμπῆς quod flexuram, et curuamẽ ſignificat, quoniam cum id animal oneratť, ut breuior, & humilior fiat accumbat. Alij a uerbo κάμπτω .i. flecto nomen deductũ aiunt. Plynius ca. 18. octaui nat. hiſtoriæ. Camelos (inquit) inter armenta paſcit oriens, quoꝝ duo genera Bactriæ, & Arabiæ differunt, qđ illi bina habent tubera in dorſo, ij ſingula, & in pectore alterum, cui incumbant. Dentium ſuperiore ordine/ut boues carent, in utroq; genere. Omnis autem iumentoꝝ in iſta terris dorſo funguntur, atq; etiã equitatu in p̃lijs. Velocitas inter equos, ſed ſua cuiq; menſura ſicuti uires, nec ultra aſsuetum procedit ſpaciũ, nec plus iuſto onere recipit. Odium aduerſus equos gerunt naturale. Sitim, & quadriduo tollerant. Implentur cũ bibendi occaſio eſt & in præteritum, & in futurum obturbata conculcatione prius aqua, aliter potu nõ gaudent. Viuũt quinquagenis annis, quidã & centenis. Vtcunq; rabiẽ & ipſi ſentiũt. Caſtrandi genus etiã fœminas, quæ bello præparenť inuentũ eſt. Fortiores ita fiunt coitu negato. De Camelis hęc tradit Ariſto. ca. 1. ſecundi naturæ animaliũ. Camelus (inquit) propriũ inter cæteras quadrupedes habet in dorſo, qđ tuber appellant, ſed ita ut Bactrianę ab Arabijs differant. Alteris enim bina, alteris ſingula tubera habentur. Sunt etiã omnibus ſingula parte ima, quale in dorſo tubera, quibus incũbat reliquũ corpus, & firmeť, quoties in genua inclinanť. Papillas quatuor modo ū accę habet Camelus. Caudã aſino ſimilẽ. Genitale retro. Genua ſingula in ſingulis cruribus ſunt, & flexus artuum, nõ ut quidam perhibent plures, ſed propter alui interuallum plures eſse uidentur. Habet etiam talum ſimilem bubulo. Clunes proportione magnitudinis paruos. Biſulcum id animal eſt, nec utrinque dentatum. Sed biſulcum ſic eſt, ut pes parte poſteriore ſciſsus paululum ſit ad flexum digiti ſecundum. Parte autem priore ſumma quadripartito fundatur diſcrimine paruo, quãtũ primoretius digiti inflexu, & quiddã inter fiſsuras, perinde, ut in anſerum pellibus adiectum contexat. Pes ueſtigio eſt carnoſus, ut urſę. Qua de cauſa eas, quæ per exercitũ longiore itinere fatiſcunt calceant carbaſinis. Philoſtratus in ſecundo ſcribit Indiæ Camelos albos eſse. d ℭ Arabici bina tubera.) Diod. Sicul[9] li. 3. Multa q̃q; (inqt) & diuerſa Cameloꝝ Arabia p̃bet genera tũ pinguiũ, tũ macilentoꝝ, quorũ nõnulli gibbũ duplicẽ in dorſo habent, a quo & Ditili nominanť. e ℭ Alij p̃niciores.) Sũt codices, q habeãt. Alij ad pernicitatẽ leues. f ℭ Oderunt equinum genus.) Cyrus Perſarum rex edoctus ab Harpago Medo, uel (ut alijs placet) ab Artagerſe, Camelos equis maxie terrori eſse (adeo enim Camelos equi re-

formidant,ut nec ſpeciem quidē,nec odorem ſentire ſuſtineant)Camelos,quos in uſu belli plurimos habebat,contra Crœſi equitatum immitti iuſsit.Sicq; equitatum Crœſi,quo ille ſe prçualiturū ſperabat,inutilem omnino reddidit.Nā ſimul atq; in pugnā itum eſt,equi olfactis protinus,cōſpectisq; Camelis,retro ſe auertunt.Vnde omnis Crœſi ſpes fruſtrata interijt.Herodotus idipſum retulit lib.1.

a ℂ Cum occaſio bibendi data eſt.)Elegans hinc in bibulos ſumetur Adagium. Camelina potatio, pro maxima,& quę in quadriduū ſufficiēs ſit. Eſt & aliud in eos,qui dū aliena,& ſuæ naturæ repugnantia concupiſcunt, ea plerumq; amittunt,quæ iure eis cōueniūt,& natura. Prçterea/qđ hoc animal ſit oneri ferendo aptiſsimū prouerbio dici cęptū.κάμηλοσ καὶ ψωριῶσα πολλῶν ὄνων ἀνατίθεται φορτία.i.Camelus q̄uis ægra multorū aſinorū defert onera. Scribit Diod.in.3.in Arabia eē Camelos,ferendis oneribus aptiſsimos,qui ſupra decem frumēti minas,homies uero qnq; in lecto iacentes uehant. Et lib. 4.ubi de Gabino monte,& Debis populis,hæc refert. Hi Camelos ad omnē uitæ uſum paratos habent.Nā in his bellanē his uaria ferent onera, horum lac potant,his uitā ducunt. Super his diuerſa perambulāt loca.NON præteribo(qđ ad materni nominis reuerentiā maxime pertinet)Camelos matres nunq̄ ſupuenire ſuas,ſed etiā ſiquis cogat,idipſos non pati.Iam enim cū aliquando admiſsarius non haberetur,curator pullū matri opertæ admiſit,qui dum coiret delapſo opcrimento, agnouit matrē; & q̄uis coitū abſoluerit,memor tamen cōmiſsi ſceleris,paulo poſt Camelariū illū morſu defixo/ interemit.Refert hoc Ariſto.ca.47.lib.noni eius operis,quod de natura animaliū ſcriptum eſt.κάμιλοσ quoq; tam apud Grçcos,q̄ apud Latinos,ſignificat rudentē.i.ualidum funem,quo nautæ cū cupiūt naues ſiſtere anchoras alligant.In hac ſignificatione CHRISTI parabola intelligenda eſt cum (inqt) Math.19.Marci.10.Lucę.18.Facilius eſt Camelū per foramen acus tranſire,q̄ diuitem intrare in regnū cœlorū,quo loco nō impoſsibilitas,ſed difficultas intelligenda eſt. Ved de diuite in ſuis diuitijs confidente Hyperbole omnino exponenda eſt. Qui eum locum pro Camelo iumento interpretantur, CHRISTI ſenſum peruertunt potius,q̄ exponant. Quæ enim Cameli beluæ cū acu proportio?

b ℂ Vt turbetur.) Vetuſti codices/turbidetur/ habent.

Verum cum occaſio [a] bibendi data eſt, tantum implentur,quantū & ſatiet deſyderia præterita, & in futurū diu proſit.Lutulentas aquas captāt, puras refugiunt.Deniq; niſi cenoſior liquor fuerit,ipſi aſsidua proculcatione limum excitāt,ut turbetur. [b] Durant in annos centū,niſi forte trāſlati in peregrina/inſolētia mutati aeris morbos trahant.Ad bella fęminæ præparantur.Inuentumq; eſt, ut deſyderium eis coitionis quadam caſtratione execaretur.Putant enim fieri ualidiores,ſi a coitibus arceantur.

a

b

c

DE SERIBVS, ET SERICO VELLERE. CAP. LXIII.

QVa ab Scythico Oceano, [c] & mari Caſpio in Oceanū Eoum curſus flectit, ab exordio huiuſce plagæ profundæ

d

c

QVA AB Scythico Oceano.)Deſcribit eā maritimā orā,quæ a Scythico Oceano,& mari Caſpio incipiens,Oceanū flectitur in Eoum.Id autem iccirco facit, ut tandē Serum gentis referat mira quędā.Sericæ regionis ſitum abunde reddidit Ptol.ca.16.lib.ſexti Aſię tabularū octaua.Sed quo locus iſte fiat notior,aſcripſi uerba Plynij ex ca.17.lib.ſexti.A Caſpio(inquit)mari, Scythicoq; Oceano in eam curſus inflectitur ad orientē conuerſa littorū fronte.Inhabitabilis eius prima pars a Scythico promontorio ob niues.Proxima inculta ſæuitia gentiū.Anthropophagi Scythæ inſident humanis corporibus ueſcentes.Ideoq; iuxta uaſtę ſolitudines,ferarumq; multitudo haud diſsimilē hominum immanitatem obſidens.Iterū deinde Scythæ,iterūq; deſerta cum beluis uſq; ad iugum incūbens mari,quod uocāt Tabin.Nec ante dimidiā ferme longitudinē eius orę,quę ſpectat ęſtiuū orientem inhabitatur illa regio &c.Similia ſcribit etiā Mela Pomponius lib.3.Rhennius ex Dionyſio

Aſt alia hinc Scythiæ gens eſt extrema per arua,
Quos prope ſunt triſtes uentis,& frigore terræ.
Namq; niues ſemper pulſant has grandine mixtæ.

Autenus quoq; ex eodem Dionyſio.

Vltima Epitrimos tellus habet,& procul iſta
Caſsa uirum eſt,nullis pecorum balatibus agri
Perſultant,herbæ uiduus iacet undiq; ceſpes

a niues, mox longa deſerta, poſt Antropophagi
gẽs aſperrima, dein ſpatio ſęuiſsimis beſtijs effe-
rata ferme dimidiã itineris partem impenetrabi-
lem reddiderunt. Quarum difficultatum termi-
b num facit iugũ [a] mari imminens, qđ Tabin Bar-
bari dicunt. Poſt quem adhuc longinquę ſolitu-
dines. Sic in tractu eius oræ, quæ ſpectat æſtiuũ
Orientem, ultra inhumanos ſitus primos homi-
c num Seres cognoſcimus, [b] qui aquarũ aſpergi-
ne inundatis frondibus uellera arborꝝ admini-
culo depectũt liquoris, & lanuginis tenerã ſub-
tilitatem humore domant ad obſequiũ. Hoc il-
d lud eſt Sericum in uſum publicum damno ſeue-
ritatis admiſſum, & quo oſtendere potius cor-
pora, q̃ ueſtire, primo fœminis, nunc etiã uiris pꝫ-
ſuaſit luxuriæ libido. Seres ipſi [c] quidem mites,
e & inter ſe quietiſsimi. Alias uero reliquorum
mortalium cœtus refugiunt, adeo ut cæterarum
gentiũ cõmercia abnuant. Primũ eorꝝ fluuium
mercatores ipſi transeũt, in cuius ripis nullo in-
f ter partes linguæ commertio, ſed depoſitarum
rerum pretia oculis æſtimantes ſua tradunt, no-
ſtra non emunt.

DE ATTACIS GENTIBVS. CA. LXIIII.

g SEquitur Attacenus [d] ſinus, & gens Attacorum, quibus temperies p̃rogatiuę

Fronde carens, nunq̃ terra interſecat amnis. De Antropophagis ca. 25. & 43. dictum eſt. a ℭ Iugum mari imminens, qđ Tabin Barbari dicunt.) Ex hoc loco emaculandus eſt locus alter ca. 25. ut legas ſic, uſq; ad iugum mari imminens, quod Tabin uocant. Apud Melam Pomp. per th. ſcribit Thabin. b ℭ Seres cognoſcimus.) Verba Plynij, unde hæc ſumpta ſunt. Primi ſunt hominũ (inqt) qui noſcantur, Seres, Lanitio ſyluarũ nobiles perfuſam aqua depectentes frondiũ caniciem. Vnde geminus fœminis noſtris labor redordiendi fila, rurſumq; texendi tam multiplici opere, tam longinquo orbe petitur, ut in publico matrona tranſluceat. De Seribus, & Serico ſic Maro ſecundo Georgicoꝝ:

Velleraq; ut folijs depectant tenuia Seres.

Quo loco Seruius Grãmaticus. Apđ Indos, & Seres (inquit) ſunt q̃dam in arboribus uermes, qui Bombices appellantur, qui aranearũ more fila tenuiſsima deducunt, unde eſt Sericũ. Nã lanã arboreã nõ poſsumus accipere, quæ ubiq; procreatur. Diuus Ambroſius ca. 23. q̃nti Hexameron. Et quia (inquit) de uolatilibus dicimus, nõ putamus alienũ ea cõplecti, quæ de uerme Indico tradit hiſtoria, uel eorum relatio, qui uidere potuerunt. Fertur hic Corniger uermis conuerti primũ in ſpeciẽ caulis, atq; in eam mutari naturã, inde proceſsu quodam fieri Bõbilis, nec eã tamẽ formã, figurãq; cuſtodit, ſed laxis, & latioribus folijs uidet̃ pennas aſsumere. Ex ijs folijs mollia illa Seres depectunt uellera, quæ ad uſus ſibi proprios diuites uendicarunt. Hunc uermiculũ a Pauſania Ser uocatus, a quo & populis nomen datũ. Huius regionis Metropolis Ptolemæo Sera fuit. Viuit aũt is ex Mori arboris folijs. Procopius primo belli Perſici lib. ſcribit id genus uermiũ Iuſtiniano principi a q̃buſdã monachis ex Serũ regione, in ſemine primũ Byzantiũ allatum. Lege quæ ſcribit Ply. ca. 22. xi. nat. hiſtorię. Et ante eũ Ariſto. ca. 19. quinti de natura animaliũ. c ℭ Seres ipſi quidẽ mites.) Plynius ca. 17. lib. ſexti. Seres quidem (inquit) mites, ſed & ipſis feris perſimiles. Cœtũ reliquoꝝ mortaliũ fugiunt, cũ cõmertia expectant. Plura lege apud Marcellinũ. 23. hiſtoriarũ libro. Strabo lib. 15. refert Seres tã longæ eſſe uitę, ut ducenteſimũ annũ excedant. Plynius author eſt ca. 14. triceſimiquarti naturalis hiſt. ex omnibus generibus palmã Serico ferro eſſe. Seres hoc tamẽ ueſtibus ſuis, pellibusq; mittere. Apud Seras (ut ca. 8. ſexti Pręparationis Euſeb. refert) lex eſt, nec occidere, nec fornicari, nec furari, nec adorare ſimulachra. Vnde in illa regione nullũ templũ conſpicitur, nulla mulier meretrix, nulla adultera. Nemo fur, nemo homicida &c. d

SEQVITVR Attacenus ſinus.) De huius gentis nomine non uſquaquaq; conuenit. Ptolemæus enim in Serica regione enumerat Ortorocorã tam montem, q̃ ciuitatem. Item Ortorocoras gentes. Hi

autem eſſe uidentur, quos Solinus Attacoros nominat. Sũt qui Ottocoros, uel Atrogos eos dictos uelint. Pynius, & Martianus, ut Solinus Attacoros, uel Attacores. Et gens hominũ Attacorꝝ (inquit) a pricis ab omni noxio afflatu ſecluſa collibus, eadẽ, qua Hyperborei uiuunt temperie. De ijs priuatũ condidit uolumen Amonetus, ſicut Ecatheus de Hyperboreis ca. 17. lib. ſexti. a ℭAuras peſtilentes.) Peſtilentem aerem plerumq; ex noxijs flatibus prouenire compertum eſt.

Hinc pars Sardiniæ, quę re-
(ſpicit Arcton
Immitis, ſcopuloſa, procax, ſu
(bitisq; ſonora
Flatibus, inſanos infamat na-
uita montes
Hinc hominũ, pecudumq; lu-
(es, hinc peſtifer aer
Sęuit, & excluſis regnant Aqui
(lonibus Auſtri

Cauſas affert Ariſto. prima Problematũ ſectione. Plura ca. primo ſecundi reperies apud Celſum. Docte multa Auicenna Fen ſecunda ca. 8. & ſequentibus primi Canonis. b ℭPar illis, & Hyperboreis.) Oneſicritus, Simonides, Pindarus, & poetæ alij, tradunt Hyperboreos mille annos uiuere. Timagines (ut quintodecimo uolumine refert Strabo) ſcribit apud Hyperboreos, æneis guttis pluere, ſeq; ea pluuia tactũ fuiſſe. Quod idẽ Strabo fabuloſum putat. c ℭCyconas.) Ex Plynio ca. 17. libri ſexti. Sunt & in Thracia Cycones, ut ca. 15. expoſuimus.

mirã aeris clementiã ſumminiſtrãt. Arcent ſane a
afflatum noxiũ colles, qui ſalubri apricitate undiq; ſecus obiecti prohibent auras [a] peſtilentes. Atq; ideo (ut Amometus affirmat) par illis, [b] & Hyperboreis genus uitæ eſt. Inter hos, & Indiã b
gnariſsimi Cyconas [c] locauerunt.

DE INDIA, ET INDORVM MORIbus. De eius regionis cœli clementia. c De Indiæ fluminibus. Deq; miris in ea animalibus, arboribus, odoramentorꝝ generib⁹. De Indis itẽ pretioſis d lapidibus.

CAP. LXV.

AB Emodis [d] montibus [e] auſpicatur India e
a meridiano mari porrecta, [f] Fauonij ſpi

AB EMODIS montibus.) India, ut a nomine ſumatur initiũ, ab Indo flumine, authoribus Stephano, & Arriano lib. 8. cognominata eſt. Eam Ptolemęus in principio ſeptimi a ſitu duplicem eſſe dicit. Intra Gangem unã, quæ ab occaſu terminatur Paropaniſadum, & Aracoſia, Gedroſiaq;, a Septẽtrione Imao monte ſuperiacente. Ab oriente Gange flumine. A meridie, ac etiã occaſu parte Indici pelagi. Alteram extra Gangẽ. Hæc ab occaſu Gange flumine terminatur, a ſeptẽtrione Scythiæ, Sericæq; regionis partibus. Ab oriente Sinarum regione. Indico pelago a meridie, & Praſſodis maris parte. Primę tabula decima Aſiæ, ſecundæ undecima ſitum appingit. Indiã in quatuor latera Diodo. Siculus lib. 3. dicit eſſe diſtinctã. Qđ ad orientẽ, quodue ad meridiẽ uergit/ magnũ mare circumdat. Quod Arctos ſpectat, Emodes mõs, ab ea Scythia quã habitant ij, qui Sacę appellanẽ/ diuidit. Quartum, qđ eſt ad occidentem/ fluuius Indus terminat, omniũ uere poſt Nilum maximus. Similia quintodecimo Geographiæ lib. de ſitu Indiæ refert Strabo. Herodotus in Thalia Indicæ regionis id qđ ad Solẽ uergit/ fabuloſum eſſe dicit. Idipſum quoq; in fine operis ſui ſenſit Plynius. Strabo a principio quintidecimi ſcribit rerum Indicarum exiguã eſſe apud ſcriptores certitudinẽ. Megaſthenes antiquis Indorꝝ hiſtorijs fidem non eſſe adhibendã tradit. Mela Pomponius lib. tertio Indiã notiſsimã eſſe prodit. De India præter iamdictos ſcribunt Plynius ca. 17. & ſequentibus lib. ſexti. Philoſtratus lib. 3. uitæ Apollonij. Curtius li. 7. Copioſius cęteris Arrianus geſtorꝝ Alexandri li. ult. e ℭEmodis montibus.) Vetuſta exẽplaria ferme habẽt. A Medis mõtibus. Martian. li. 6. a Medijs mõtibus. Philippus Beroald⁹ q; ſe relegiſſe nuper, emẽdaſſeq;, haud ſane indiligenter (inquit) IVLIVM SOLINVM affirmat, hunc locum legendũ cenſuit. Ab Emodis montibus, motus (ut credo) codice Plyniano ca. 17. li. ſexti. Nomades quoq; (inquit) Indiæ uagantur. Sunt, qui ab Aquilone contingi ab ipſis, & Cyconas dixere, & Briſanos. Sed inde (ut plane conſentiunt omnes) Emodi montes aſſurgunt. Indorumq; gens incipit &c. Inter montes quoq; Indiæ eodem capite Hemodũ recenſet. Similiter & Mela Pomponius prodidit li. 3. Artemidorus ſcribit Gangẽ flumen ex Emodis montibus ad Auſtrũ deferri. Strabo etiã inter Indiæ terminos Emodũ montem enumerat. Indiã (inquit) a ſeptẽtrione Tauri extrema terminãt. Ab Ariane uſq; in orientale mare, quæ indigenę particulatim nominant Paropamiſum, Emodũ, Imaumq;, & alijs

a ritu ſaluberrima. In anno bis [a] æſtatem habet, bis
legit frugem, uice hyemis Eteſijs potitur. Hanc
Poſsidonius aduerſam Galliæ ſtatuit. Sane nec
quicq̃ ex ea dubium. Nã Alexandri Magni [b] ar-
b mis comperta, & aliorꝫ poſtmodũ regum dili-
gentia peragrata penitus cognitioni noſtræ ad-
dita eſt. Megaſthenes ſane apud Indicos reges a-
liquantiſper cõmoratus [c] res Indicas ſcripſit, ut
c fidem quã oculis ſubiecerat, memorię daret. Di-
onyſius quoq;, [d] qui & ipſe a Philadelpho rege
ſpectator miſsus eſt gratia periclitandæ [e] ueritа-
tis paria prodidit. Tradunt ergo in India fuiſse
d quinq; milia [f] oppidorũ pręcipua capacitate, po-
pulorꝫ nouem milia. Diu etiam credita eſt, ter-
tia pars eſse [g] terrarũ. Nec mirum ſit, uel de ho-

nominibus. Macedones uero Caucaſum uocant. Idẽ (ut iamiam recenſui) Diod. affirmat. Pręterea cõſtat Indiã a Medis montibus longo interuallo ſeiunctam eſse. ſ ℭ Porrecta.) Quidã contra uetuſta omnia exemplaria poſt dictionẽ/porrecta/hæc uerba ſuperioribus addiderunt. Ad Eoũ, & a ſeptētrione uſq; ad Montẽ Caucaſum. Terra hæc adeo Fauonij &c. a ℭ In anno bis æſtatem habet.) Plyni⁹ ca. 17. lib. ſexti. Poſsidonius ab æſtiuo Solis ortu ad hybernũ exortũ metatus eſt. Eam aduerſam Gallię ſtatuẽs, quã ab occidẽte ęſtiuo, ad occidentẽ hybernũ metabatur, totam a Fauonio. Itaq; obuerſam eius uẽti afflatu iuuari Indiã, ſalubremq; fieri haud dubia ratione docuit. Alia illi⁹ cœli facies. Alij ſyderũ ortus. Binę meſses in anno. Binę ęſtates media inter illas hyeme Eteſiarũ flatu, noſtra uero Brumali. Lenes ibi auræ. Diodo. Siculus li. 3. India (inquit) diuiſa eſt fluminũ multitudine agros pluſifariã rigantiũ. Iſta ex re bis in anno præbet fructus. Animantia uarijs generis producit prę cęteris magna, ac robuſta, partim terreſtria, partim uolãtia. In India (inquit Herodo. lib. 3.) animantes tam quadrupedes, q̃ uolucres, multo ſunt grandiores, q̃ cæteris in locis, pręter q̃ equi &c. Megaſthenes Indiæ fœcunditatẽ ex eo maxime declarat, q꞉ eam bis fructum ferre dicit, & biſariã nominat quemadmodũ Eratoſthenes, qui (inquit) alterã hybernã ſementẽ, alterã æſtiuã quomodo & hymbrẽ. Nullũ enim annũ inueniri dicit utroq; tempore ſine pluuia, quapropter contingit annũ feracẽ eſse, cum ſemper terra ſit fœcunda. Fructus autẽ arboreos multos gigni. b ℭ Alexandri Magni armis comperta.) Nearchus (ut Strabo refert) ait Alexandrum Magnũ contendiſse per Gedroſiã cũ exercitu proficiſci, cũ intelligeret Semiramidẽ, ac Cyrum exercitum in Indiam duxiſse. Et illã cum uiginti hominibus, Cyrũ cũ ſeptẽ aufugiſse. Maximãq; eſse Alexandri gloriã, qui per eadem loca, & gentes uictor cũ exercitu ſeruatus fuerit. Geſta Alexãdri Magni in India notiora ſunt, q̃ ut hoc loco exponi debeant. c ℭ Aliquantiſper cõmoratus.) Hic Megaſthenes (ut ſecundo Geographiæ Strabo inquit) ad regem Indiæ Sadrocotũ miſsus fuit. Res Indicas ſcripſit Eratoſthene in tertio Geographiæ lib. ut etiã Strabo cõmemorat. d ℭ Dionyſius.) Dubiũ/ ſit ne is Dionyſius poeta, qui Periegeſin. i. orbis ſitum quam carmine conſcripſit, Auienus, & Rhennius latinitate donarunt. Eadem de Diony. & Philadelpho refert Plynius ca. 17. lib. 6. Strabo citat Dionyſiũ conditarum urbiũ ſcriptorẽ. e ℭ Periclitandæ.) Experiendæ. Cicero de Oratore. Subeundus uſus omniũ, & periclitandę uires ingenij. f ℭ Quinq; milia oppidorꝫ.) Sunt quędã Plynij exẽplaria, in quibus legitur quindecim milia oppidorꝫ, ſed Hermolaus ex Strabone lib: 15. quinq; milia legendũ monſtrauit. Idem & Martianus tradidit lib. 6. g ℭ Tertia pars terrarum.) Cteſias dicit Indiã non eſse minorem reliqua Aſia. Oneſicritus affirmat eam eſse tertiã orbis partem. Nearchus quatuor menſium iter per campũ. Megaſthenes, & Deimachus moderatius. Supra .xx. milia ſtadiorꝫ eam partem ponentes, quæ ab Auſtrali mari in Caucaſum tendit. Indiã (inquit Plynius) tertiã partem eſse omniũ, multitudinẽ gentium innumerã, probabili ſane ratiõe. Indi enim prope gentiũ ſoli nunq̃ emigrauere finibus ſuis. Megaſthenes dicit, nec ab Indis unq̃ emiſsam expeditionẽ, nec extrinſecus in Indiam quemq̃ cũ exercitu profectum eſse, aut uiciſse, pręter Herculẽ & Liberũ patrẽ, & nuper Macedonas. Multæ, uarięq; gentes Indiã (inquit Diod.) incolunt, quarũ nulla originẽ extra Indiã trahit, ſed omnes indigetes appellanẽ. Nunq̃ externa colonia illuc adijt, neq; ipſi ad alias gentes miſere. Scribit pręterea idem Megaſthenes neq; Seſoſtrim Aegyptium, neq; Tearconẽ, neq; Aethiopẽ, ſed nec Nabocodroſorꝫ, qui magis a Chaldęis probatur, q̃ Hercules. Rurſus neq; Idanthyrſum Scythã, immo neq; Perſas ipſos aut Cyrum regẽ Indiã attigiſse. Semiramin autem prius, q̃ egrederetur/obijſse. Liberi patris expeditionẽ apud Indos, & gentes alias ijs uerſibus Euripides in Bacchis, Bacchũ loquentẽ faciẽs ſic inquit.
Auriferam adiui, & culta Lydorum loca,

minum, uel de urbium copia, cum ſoli Indi nun- a
q̃ a natali ſolo receſserint. Indiã Liber pater pri-
mus ingreſsus eſt, utpote qui Indis ſubactis pri-
mus omniũ triũphauit. Ab hoc ad Alexandrum
Magnum numerant̃ annoꝝ ſexmilia [a] quadrin- b
genti quinquagintaunus, additis eo amplius tri-
bus menſibus habita per reges computatione, q
centum quinquagintatres tenuiſse medium ęuũ
deprehenduntur. Maximi in ea amnes [b] Ganges, c
& Indus, quoꝝ Gangen [c] quidã fontibus incer-
tis naſci, & Nili modo exundare perhibent. Alij
uolũt a Scythicis mõtibus exoriri. Hypaſis [d] etiã
nobiliſsimus ibi fluuius, qui Alexandri Magni d
iter terminauit, ſicuti arę in ripa eius poſitæ pro-
bant. Minima Gangis latitudo [e] per octo milia

Et Phrygiam, & uſtos ſole Perſarum campos, Bactraq́, rigentemq́ hyeme Medorum terram. Fœlicem Arabiam, atq́ Aſiam permeauit omnem. SVnt, qui Herculem nunq̃ Indiã fuiſse ingreſsum, affirmẽt. Eratoſthenes, & alioꝝ ſcriptoꝝ pars magna Herculis, & Liberi patris geſta fabuloſa, & minime credẽda arbitrentur. Bacchi res geſtas tũ in India, tũ alijs in locis Diod. Siculus lib. 3. & 4. abunde refert. Herculis lib. quinto. a ℭ Numerantur annoꝝ ſex milia. cccccli.) Sic habent quęcunq́ uiderim exẽplaria, ſed Plyniani omnes codices ſex milia. cccccij. retinent. Verba Plynij ex ca. 17. li. ſexti ſunt hæc. Colliguntur a Libero patre ad Alexandrũ Magnũ, reges eorũ cliij. annis ſex milia. cccccij. adijciũt, & menſes tres. Fieri potuit, ut in alterutro coꝝ i pro l uel l pro i fuerit tranſmutata, ſit ſcilicet. cccccli. uel. cccccij. Scribit Herodotus in Euterpe, a Dionyſio, qui ex Semele Cadmi genitus fertur ad ſuã ætatẽ eſse annos ferme mille ſexcẽtos. Ab Hercule uero Alcmenę filio, fere nõgentos. Ergo ſi Plynij, & Solini computatio uera ſit, ad aliũ Dionyſiũ referenda eſt, uel minores ãni q̃ Solares ſint, accipi debent. Lege q̃ ſcribit Arrianus in principio quinti. b ℭ Maximi in ea amnes.) Scribit Strabo li. 15. quindecim flumina uniuerſa mentiõe digna quæ in Indum influunt, ex quibus omnibus auctus eſt. Vbi ad centum ſtadia, uel, ut alij tradunt, ad quinquaginta, tandem duobus oſtijs in Auſtrale mare immitti, & Patalenã inſulã facit. Philoſtrat⁹ li. ſecundo eius latitudinẽ, quæ nauigabilis eſt, ſtadijs ferme quadraginta protendi. Quo loco Indũ flumen late deſcribit. In principio autem ſexti ex multis prodit Indũ, & Nilum ſimiles eſse. Indus, qui eſt omniũ fluminũ maximus, nõ aqua ſolũ agros lętificat, & mitigat, ſed eos etiã conſerit. Magnam enim ui ſeminũ ſecũ frumenti, ſimiliumq́ dicit̃ deportare. Ex M. Tullio. 2. de Natura Deorum. De eo multa Arrianus geſtoꝝ Alexandri lib. ultimo. Curtius lib. ſeptimo. Diodo. Siculus lib. 5. Abunde, ut cætera, Plynius ca. 20. lib. 6. Amniũ (inquit eodẽ cap. Caius Ply.) mira uaſtitas. Proditur Alexandrũ Magnum nullo die minus ſtadia ſexcenta nauigaſse in Indo, nec potuiſse ante menſes quinq́ nauigare, adiectis paucis diebus, & tamen minorẽ Gange eſse conſtat. Megaſthenes ſẽtata Indiæ cõmentatione, ſexaginta amnes eius prodidit. Cur autẽ in India plura, maximaq́ ſint flumina, cauſas philoſophi, phiſiciq́ aſserunt, Indiã ſitu humidã, Scythas uero, Bactrianos, Arrianosq́ uicinas gentes elatiores. Merito igit̃ humiditatẽ ex ſuperioribus locis ad infimã fluentẽ plures, & aq́ſiores fluuios reddidere. Hęc Diod. Siculus lib. 5. c ℭ Quoꝝ Gangen.) Gangem (inq̃t ca. 18. ſexti Ply.) alij incertis fontibus, ut Nilum, irrigantemq́ uicina eodẽ modo. Alij in Scythicis montibus naſci dixerunt. Influere in eũ. xix. amnes &c. Hos amnes circa principiũ. 8. Arrianus nominat. Ganges (inq̃t Stra.) a mõtibus deſcendẽs, quom in planiciem peruenit ad orientẽ conuerſus, & Palibothra ciuitatẽ maximã pterfluens, in eius mare ꝓgredit̃, & unũ oſtiũ habet, q̃q́ omnium Indicoꝝ flumen maximum ſit. Strabo libro. 15. Eratoſthenes dicit Indiam ęſtiuis hymbribus madere, & eo tempore linum ſeri, & milium, ſeſamũ, orizam, boſmorumq́. Hiberno autem tempore, triticum, hordeum, legumina, aliasq́ eſculentas, fruges, quarum nos ignaros eſse ait. In India pterea omnia fere naſci prodit, quæ & in Aethiopia, & Aegypto naſcunt̃. In ſacris literis flumen hoc Phiſon nuncupat̃, unũ ex q̃tuor Paradiſi fluminibus. Eũ Hierony. cateruã interpretari dicit. Ioſephus inundationẽ ca. 2. li. primi. De eo pter ſupra dictos diuus Ambro. ca. 3. eius li. quẽ de Paradiſo inſcripſit. Suidas ait Gangẽ flumen a Gange Aethiopũ rege ſortitũ nomẽ. d ℭ Hypaſis.) De huius fluminis nomine duę ſunt ſcriptoꝝ ſentẽtiæ. Plures Hypanin, nõ pauciores Hypaſin id uocantes. Dio. Sicu. li. 3. Hypanin, li. uero. 17. & Arrianus in. 5. Hypaſin nuncupãt. De eo ca. 24. abũde diximus, id qđ & Hermol. nõ pterijt ca. 17. ſexti Plynianarũ Caſtig. Hyſpaſis latitudinẽ ſtadioꝝ ſeptẽ, ꝓfunditatẽ uero ulnarũ ſex. 17. uolumine Dio. Sicu. fuiſse tradit. Eius curſum adeo pcipitẽ eſse, ut nullo unq̃ tẽpore poſset traijci. In eo uero loco Alexãder ſuoꝝ geſtoꝝ terminũ eẽ ſtatuẽs. 12. aras q̃nquaginta cubi. magnitudine dijs extruxit. Authores idẽ Dio. & Arrian⁹ in fine. 5. geſto. Alexãdri. e ℭ Mini-

a paſſuū, maxima per uiginti patet. Altitudo ubi uadoſiſsimus eſt, menſurā centū pedum deuorat. Gangarides[a] extimus eſt Indiæ populus, cuius rex equites mille, Elephantos ſeptingentos,
b peditum ſexaginta milia[b] in apparatu belli habet. Indorū[c] quidam agros exercent, militiā plurimi, merces alij, optimi, ditiſsimiq; rempublicā curant, Reddunt iudicia, aſsident regibus. Quie-
c tum ibi eminentiſsimæ ſapientiæ genus eſt, uita repletos incēſis rogis mortem accerſere, Qui uero ferociori ſectæ ſe dediderunt, & ſylueſtrē agunt uitam, Elephantos uenantur, quibus per-
b domitis ad manſuetudinē, aut arant, aut uehunt. In Gange[d] inſula eſt populoſiſsimā, & ampliſsi-

ma Gangis latitudo per octo. M. paſſ.) Obſcura in hac parte Plynij ſatis lectio. Vbi minimū octo milia paſſ. latitudine, ubi modicum ſtadiorum centū. Altitudine nuſq̄ minore paſſ. uiginti. Martianus, latitudo Gangis ubi diffuſior. xx. mil. paſſ. Vbi anguſtiſs. octo profundus pedibus centū milia. Hęc uerba Solino maxime conformia. Diod. lib. tertio Gangis latitudinē dicit eſſe ſtadiorū triginta. Alibi triginta duo eum in latitudine patere ait Arrianus lib. 5. Patet autem Ganges (inquit) qua maxime anguſtus ad centum ſtadia. In multis uero locis in modū ſtagni, uſq; adeo diffunditur, ut qua terra depreſsior, nec tumul⁹ uſq̄ appareas, trans alteram ripam nihil oculis diſcerni queat. a ℂ Gangarides extimus.) A Gange ij populi authore Seruio tertio Georgicorū nomen habēt. Nec eſt uerum, ut idem Seruius exiſtimat, eos inter Indos, & Aſsyrios habitare. Sed minus uerū eoſdē Auguſtū ſuperaſſe. Immo nec Alexander quidē. Nec ſolum hic Gangarida facit, ſed etiā Gangaris, uel Gangaridis reperitur. Plynij ex cap. 19. ſexti uerba ſunt. Nouiſsime gentes Gandaridum, Calingarū. Regio Partalis uocatur. Regi. lxx. milia peditum, equites mille, Elephanti. DCC. in procinctu bellorū excubant. Q. Curtius li. octauo. Vlteriores Gangis ripas (inquit) colere gentes Gangaridas, & Pharraſios, uel (ut Diod. nominat) Tabręſios, eorumq; regem eſſe Aggramnem, uel (ut Dio.) Xandramen, uiginti milia equitū, ducentaq; peditum obſidentem uias. Ad hęc quadrigarū duo milia trahere, & præcipuū Elephantos, q̄s triū miliū numero explere dicebat. Similia ſcribit Diod. 17. hiſtoriarū lib. Libro autem tertio dicit Alexandrū Macedonē totius Aſiæ imperium adeptū, ſolos Gangaros (ſic enim eos ibi nominat) non oppugnaſſe. Ex ijs apparet apud Plyniū, nō Gandaridum, ſed Gangaridū legendū eſſe. Et apud Iuſtinū lib. 12. Gangaridę, nō Gangaritæ. b ℂ Peditum ſexaginta milia.) Plynius, ut iamiā retulimus. lxx. milia dicit, non ſexaginta milia. Sunt Solini quędā exemplaria, in quibus. xl. milia ſcriptum eſt. c ℂ Indorū quidam agros exercent.) Diod. Siculus. 3. Bibliothecæ lib. ſcribit Indorū populū, in tribus ſeptem eſſe diſtributum. Primā philoſophorū eſſe dicit, qui cæteris numero pauciores ſupereminēt dignitate. Secundā tribū Agricolarū eſſe tradit, qui multitudine ſuperantes cęteros, a bello, reliquoq; opere liberi ſolis agris colendis tempus impartiunt. Tertiam tribum conficiunt omnis generis paſtores, qui neq; in ciuitatibus, neq; in uillis morantur. Quartū locū artifices tenēt, quorū pars armis, pars ruſticis inſtrumentis, alij alijs utilibus rebus fabricandis uacant. Quinto ordine milites eſſe dicit, qui belli diſciplina exercentur. Ephorum eſt ſextus ordo. Hi quęcunq; in India aguntur inſpicientes, regi referunt. Vbi rex deſit, principibus. Loco ſeptimo exiſtunt, qui conſilijs publicis pręſunt. Hi numero pauciſsimi licet ſint, nobilitate tamen, & prudentia maxime inſignes ſunt. Ex ijs enim tum ad regum conſilia, tum ad rempublicam curandam, tum etiam ad res dubias iudicandas aſciſcuntur. Duces inſuper ex ijs deliguntur, ac principes. Has in partes Politia Indiæ diſtributa haud quaquam licet unius ordinis uirum alterius uxorem ducere, neque exercitium mutare. Neque enim fas eſt militem agrum colere, aut philoſophari artificem. Eadem diffuſe refert Strabo ante mediū quintidecimi. Megaſthenes, ut in. 5. Arrian⁹ refert, Indicas gētes centū ac uiginti duas eſſe tradit. Quod unde didicerit eidem Arriano mirum uidetur. Plynij ſunt omnia quæ de Indorum exercitijs Solinus refert. Vita mitioribus populis Indorū multi (inquit) partita degitur. Alij tellurē exercent. Militiam alij capeſſunt. Merces alij ſuas euehunt, res externas inuehunt. Res publicas optimi, ditiſsimiq; temperāt. Iudicia reddunt. Regibus aſsident. Quintū genus celebratæ illic, & prope in religionē uerſæ ſapientiæ deditum, uoluntaria ſemper morte uitā accenſo prius rogo, finit. Vnū ſuper hoc eſt ſemiferū, ac plenū laboris immenſi, à quo ſupra dicta continent, uenandi Elephantes, domandiq;. His arant, His inuehunt. Hæc maxime nouere pecuaria. His dimimicant, militantq; pro finibus. d ℂ In Gange inſula.) Plynij uerba ex ca. 19. lib. ſexti ſunt hæc. Inſula in Gange eſt, magnę amplitudinis gentem continens, nā Modoga-

mam continens gentem, quorum rex peditũ quin- a
quaginta milia, equitum quatuor milia in armis
habet. Omnes ſane quicunq; præditi ſunt regia
poteſtate, non ſine maximo Elephantorum equitũ,
peditumq; numero militarẽ agitant diſciplinã. b
Praſia gens [a] ualidiſsima Palibotram urbem in-
colunt, unde quidam gentem iſtam Palibotros
nominauerunt. Quorũ rex ſexcentena milia pe-
ditum, equitum triginta milia, Elephantorum octo c
milia omnibus diebus ad ſtipendium uocat. Vl-
tra Palibotram mons Maleus, [b] in quo umbræ
hyeme [c] in ſeptemtriones, æſtate in Auſtros ca-
dunt, uiciſsitudine hac durante ſenis menſibus. d
Septẽtriones in eo tractu in anno ſemel, nec ul-
tra quindecim dies apparent, ſicuti author eſt Be
thon, qui perhibet hoc in pluribus Indiæ locis e-
uenire. Indo flumini proximãtes uerſa ad meri- e
diem plaga ultra alios torrentur calore. Deniq;
uim ſyderis prodit hominũ color. Montana Py-
gmæi tenent. [d] Atij quibus eſt uicinus oceanus,
ſine regibus degunt. Pandea gens [e] a fœminis

liceam nomine. Vltra ſiti ſunt Modubiæ, Molindę. Vbere eſt oppido eiuſdẽ nominis magnifico. Moedroeſi, Præti, Caliſsę, Saluri, Phaſsulæ, Cohſbæ, Orzulæ, Abali, Taluctę. Regiorũ peditũ quinquaginta milia, equitũ quatuor milia, Elephantorum .cccc. in armis habet. Non dicit Plynius regẽ huius Inſulæ tot pedites, milites, curruſq; in armis habere, ſed rex horum populorum eam multitudinẽ poſsidere, niſi & ij omnes populi eius inſulæ ſint incolæ. a ℂ Praſia gens.) Ply. ca. 19. ſexti. Praſia ampliſsima urbe, ditiſsimaq; Palybotra. Vnde quidam ipſam gentẽ Palybotros uocant, imo uero tractũ uniuerſum a Gange. Regi eorum peditum ſexcenta milia, equitum triginta milia, Elephantorum .ix. milia, per omnes dies ſtipendiantur. Vnde coniectatio ingens opum eſt. In Elephantorum numero Plynius diſsidet a Solino. Hanc urbẽ Ptolemę⁹, & Stephanus Palembotra nũmero multitudinis nuncupãt. Stephanus per θ nõ per τ ſcribit παλίμβοθρα. Eam Diodorus in tertio ab Hercule dicit fuiſſe conſtructã. Error in eius impreſsis codicibus, in q̃bus Palicotra, pro Palibotra ſcriptũ eſt. b ℂ Mons Maleus.) Poſt Palibotros ponit Plynius Monedes, & Suaros, quorum (inq̃t) mons Maleus, in quo umbræ ad ſeptemtrionẽ cadunt hyeme, æſtate in Auſtrũ per ſenos menſes. Septẽtriones eo in tractu ſemel in ãno apparere, nec niſi quindecim diebus Bethon author eſt. Hoc idem pluribus locis Indiæ fieri Megaſthenes tradit. c ℂ Vmbræ hyeme in Septẽ. æſta. in Auſt. cadunt.) De Vmbris, & earum ex uario terræ ſitu, differẽtijs, abũde ſatis ca. 46. diſseruimus. Quo loco Solinũ ipſum ab incuria defendim⁹. d ℂ Pygmæi tenent.) Plynij ſunt hæc ca. 19. li. ſexti. Indus (inquit) ſtatim a Praſiorum gente, quorum in montanis Pygmæi traduntur. De Pygmæis, & eorum cũ Gruibus pugna, plura. 15. ca. a nobis relata ſunt. e ℂ Pandea gens a fœ. regitur.) Pande hæc gens ca. 20. ſexti a Plynio nuncupaẽ. Ab ijs (inquit) gens Pandæ ſola Indorum regnata fœminis. Vnã Herculi ſexus eius genitã ferunt, ob id q; gratiorem regno donatam præcipuo. Ab ea deducentes originẽ imperitant .ccc. oppidis. Peditũ .cl. milia, Elephantis quingentis. Indi affirmant Herculi multos fuiſse uirilis ſexus filios. Filiã uero unicã nomine Pandeã. Terrã q̃q; in qua nata eſt, quã pater eius Hercules ei tradidit, de nomine eius Pandeam appellatã. Datos inſuper. et Elephantos quingentos. Equites ad quatuor milia. Pedites circiter centũ triginta milia. Author. Arrianus. 8. geſtorum Alexandri lib. Diodo. Siculus dicit Herculẽ cũ multas cępiſset uxores, filios plures, natam unicã genuiſse, filijs (cũ ad ætatem perueniſsent) Indiã omnem diſtribuiſse, regnis pro numero filiorum conſtitutis. Filiã ab ſe nutritam reginã feciſse. Ariſt. ca. 6. ſeptimi Naturæ animaliũ ſcribit fabulari de Hercule eum inter duos & ſeptuaginta liberos fœminã unã tantũmodo genuiſse. Sunt qui ſcribãt Herculẽ cũ Pandea filia prolis procreandæ cauſa concubuiſse, quom ea ſeptem tantum eſset annorum. Canit Claudianus primo in Eutropium eſse regna plurima quibus fœminæ imperant.

Medis, Leuibusq; Sabæis
Imperat hic ſexus, reginarumq; ſub armis
Barbariæ pars magna iacet.

Quæ offitia fœminę exercere nõ poſsint, docet Vlpianus lib. 50. Digeſtorum tit. ultimo. Fœminæ (inquit) ab omnibus offitijs ciuilibus, uel publicis remotæ ſunt. Et ideo nec iudices eſse poſsunt, nec magiſtratũ gerere, nec poſtulare, nec pro alio interuenire, nec procuratrices exiſtere.

exiſtere. Vnde quom alicui negotium aliquod committitur, ad quod penitus ineptus ſit, prouerbio dicitur apud Græcos, γυνὴ ϛρατηγεῖ, καὶ γυνὴ ϛρατεύεται. Hoc eſt, mulier imperat, atq; regnat. Plato tamen rempublicam ordinans, non arcet omnino mulieres a reipublicæ gubernatione, ſiquando ad id munus quępiam reperiatur idonea. a ℂ Nyſa urbs.) Plynius ca. 21. libri ſexti. Nyſam urbem plęriq; Indiæ aſcribunt, montemq; Merũ Libero patri ſacrum. Vnde origo fabulæ Iouis fœminæ ęditũ.

a regitur, cui reginã primã aſsignant Herculis filiam. Et Nyſa urbs [a] regioni iſti datur. Mons etiã Ioui ſacer Meros nomine, [b] in cuius ſpecu nutritum Liberum patrem ueteres Indi affirmant, ex
b cuius uocabuli argumento laſciuienti famæ creditur Liberum patrem fœminę natum. Extra Indi oſtium ſunt inſulæ duæ Chryſe, & [c] Argyre adeo fœcundę copia metallorum, ut plerique eas aurea ſola prodiderint, & argentęa haberę Indis omnibus promiſsa cæſaries [d] non ſine

Eadem refert Mela Pomp. lib. 3. cũ dicit. Niſa eſt clariſsima, & maxia, montiũ Meros, Ioui ſacer &c. Et Capella Martia. in. 6. Indorum quidam perhibent Bacchum, qui & Liber pater dictus eſt, Indi fluminis fuiſſe filiũ, ueniſſeq; ad eum Bacchũ alterum Thebis genitũ, ab eoq; donatũ Tyrſo tradũt, quom Thebanus Bacchum Orgia ſacra celebranda docuerit, dixeritq; ſe Ioue genitum, in primis femore uſq; ad partus maturitatem fuiſſe geſtatum, inuenitq; montem Nyſæ propinquum, quem coxam, ſeu femur nuncupauit. Nyſam uero, ut illi tradunt, in honorẽ Bacchi uitibus conſeuerunt, homines qui Thebis uiuum ſemina eo trãſtulerunt. Author Philoſtratus ſecundo uitæ Apollonij lib. Ab hac urbe Indiæ Bacchus Nyſeus dictus eſt. Is enim multis cognominibus (ut quarto Meta. canit Ouidius) nuncupatus eſt. Stephanus de Vrbibus urbes decem eſſe tradit, quæ Nyſæ fuerint nuncupatæ. b ℂ Meros nomine.) μηρὸν Græci coxam, femurq; uocitant. Montis huius, & fabulæ meminit etiã Theophraſtus cap. 4. libri quarti de hiſtoria plantarum. Multis uerbis id explicat apud Arrianũ libro quinto, Acuphis Nyſęorũ princeps, q legatus ad Alexandrũ uenerat. Fabulam canit Ouidius tertio Metamorphoſeos libro.

Imperfectus adhuc infans genitricis ab aluo
Eripitur, patrioq; tener (ſi credere dignum eſt)
Inſuitur femori, maternaq; tempora complet.
Furtim illum &c.

Rei autem ueritas hæc eſt. Cum Bacchus exercitum per Indiam duceret, isq; ob ingentes loci æſtus peſte periret, ipſe ut dux prudens, in montes ex locis planis milites traduxit. Vbi cum uenti frigidi efflarent, & aquæ potu uterẽtur, quæ pura ex fontibus manabat, a morbo, quẽ contraxerant, liberantur. Bacchus ipſe locum montanũ, in quo exercitus a peſte μηρὸν i. femur appellauit. Vnde & Græcos tradidiſſe de eo Deo poſteris ferunt in Iouis femore Dionyſiũ eſſe nutritum. Ex Diodoro Siculo libro tertio. c ℂ Chryſe, & Argyre.) Aut ex re nomen, aut ex uocabulo ficta fabula eſt. Græci enim χρυσὸν aurum, χρυσοφόρον auriferum. ἄργυρον argentũ dicitur, ἀργυροῦν argenteus. Plynius cap. 21. libri ſexti. Extra oſtium Indi Chryſe, & Argyre fertiles metallis, ut credo. Nam quod aliqui tradidere aureum, argenteumq; ijs ſolum eſſe, haud facile crediderim. Has Martianus libro ſexto Chryſeram, & Argyream nominat. Ibi (inquit) inſulas duas auri, argentiq; metallis, ac foetura prędicandas, etiam uocabulis approbatur. Nam una Chryſera, Argyrea altera nuncupatur. Non locat eas Mela extra Indi oſtium, ſed Chryſen ad Tamum, ad Gangem Argyren. Altera (inquit) aurei ſoli (ita ueteres tradidere) altera argentei. Atq;, ut maxime uidetur, aut ex re nomen, aut ex uocabulo ficta fabula eſt. De Chryſe inſula Dionyſij interpres intellexit, cum inquit.

Inſula, quæ priſci ſignatur nominis uſu
Aurea, quod fuluo ſol hic magis orbe rubeſcat.

Tradunt apud Gaſandos Arabas eſſe fertiliſsimam regionem licet hominũ incuria male cultã, in qua e cuniculis nulla arte factis aurũ effodi, non ſic, ut e terra igne concocta exprimant, ſed ipſa natura purum. Vnde ex re nomen ei inditum, ut id ἄπυρον dicatur, quaſi ſine igne perfectum. d ℂ Promiſsa Cęſaries.) Quintus Curtius octauo geſtorum Alexandri libro de Indis maritimis, prominent ungues (inquit) nunquam reciſi. Comę hirſutæ, & intonſæ ſunt. Martianus in ſexto. Omnes Indi comarum fuco decorantur. Scribit Strabo Indos meridionales colore Aethiopibus, aſpectu, ac capillatura alijs perſimiles eſſe. Nam propter aeris (inquit) humiditatem non criſpantur. Diodorus Siculus libro quarto ait, Indorum moris eſſe per omnem uitam barbam nutrire. Hunc morem a Dionyſio acceperunt. Vnde eum barbatum cognominauerunt.

fuco cærulei, aut crocei coloris. Cultus pręcipuus in gemmis.[a] Nullus funerũ apparatus.[b] Prętereà, ut Iubæ, & Archelai regum libris editum eſt, in quantum mores populorũ[c] diſſonant, habitus quoq; diſcrepãtiſſim' eſt. Alij lineis, alij laneis peplis ueſtiuntur, pars nudi. Pars obſcęna tantũ amiculati, plurimi etiã flexibilibus libris circumdati. Quidam populi adeo proceri,[d] ut Elephantos uelut equos facillima inſuliatione tranſiliant. Plurimis placet neq; animal occidere, neq; ueſci carnibus.[e] Pleriq; tantum piſcibus alũtur,[f] & e mari uiuunt. Sunt, qui proximos,[g] parentesq; prius q̃ annis, aut egritudine in maciẽ eant ante uelut hoſtias cædunt. Deinde peremptorũ uiſcera epulas habent, quod ibi non ſceleris, ſed pietatis loco numerant. Sunt etiam qui cũ incubuere morbi, procul a cæteris in ſecreta abeunt, nihil anxie mortem expectantes, Aſpagonũ[h] gens laureis uiret ſyluis, lucis Buxeis. Vitium uero, & arborũ uniuerſarũ, quib' Græcia dulcis eſt, prouentibus copioſiſſima. Philoſophos habẽt Indi,

a ℭ In gemmis.) Oſtendimus apud Plyniũ Indiã gemmis plurimũ abundare. b ℭ Nullus funerũ apparatus.) Strabo de Indis. In tumulis (inquit) & ſepulturis faciendis perparci. In cultu corporis nimij. Nam et aurum geſtant, & lapillis ornantur, & ſindonẽ candidiſsimũ induunt. Et umbellas ſecũ portant. Pulchritudinẽ enim excolentes, omnia faciunt, quæ ad decorandã faciem pertinent. Idipſum de Indis funeribus & Arrianus lib. 8. retulit. Multifariam funerum curationẽ apud uarios eleganter canit Sylius tertiodecimo bellorum Punicorum libro. Tellure (ut perhibent) is mos &c. Plura M. Cicero ſecundo de Legibus. Extat titulus undecimo Digeſtorũ libri qui de ſumptibus funerum præſignatus eſt. c ℭ In quantũ mores philoſophorum.) Aſcribam Melæ Põponij ex lib. 3. uerba, unde hæc Solinus mutuatus eſt. Cultorũ (inquit) habitus, moresq; diſsimiles. Lino alij ueſtiuntur, aut lanis, quas diximus, alij ferarũ auiumq; pellibus. Pars nudi agunt. Pars tantum obſcęna uelati. Alij humiles, paruiq;. Alij ita proceri, & corpore ingẽtes, ut Elephantis etiam, & ibi maximis, ſicut nos equis facile, atq; habiliter utantur. Quidam nullum animal occidere, nulla carne ueſci optimũ exiſtimãt. Quoſdam tantũ piſces alunt. Quidam proximi parentes prius, q̃ annis, aut egritudine in maciem eant, uelut hoſtias cędunt, cæſorumq; uiſceribus epulari fas, & maxime piũ eſt. At ubi ſenectus, aut morb' inceſsit, procul a cæteris abeunt, mortemq; in ſolitudine nihil anxij expectant eã, ſed in gerendo ſemet ignibus læti, & cũ gloria accerſunt. d ℭ Adeo proceri.) Plynius ca. 2. lib. ſeptimi. Multos (inquit) in India quina cubita conſtat longitudine excedere. Id non ſolũ de hominibus, ſed de rebus quoq; alijs uerum dicit. Horum cauſas eſſe tradit. Vbertatem ſoli, temperiem cœli, aquarũ abundantiã. Omnes ferme Aſiatici (inquit Arrianus in 5.) Prægrandibus membris ſunt, in quibus multi quinq; cubitorũ, uel paulo minus magnitudine. e ℭ Neq; ueſci carnibus.) Pythagoricum (ut alibi retulimus) inſtitutũ. f ℭ Tantum piſcibus alunt.) Hos Græci ἰχθυοφάγους nominant, quaſi piſciuoros. De quibus ſæpe Plynius, cæteriq;. Dio. Siculus li. 4. eos littus Carmaniõ, Gedroſiumq; habitare tradit. Addit Strabo nedũ ipſos ueſci piſcibus, ſed etiamnũ eorũ pecora. Pecorum autem carnes piſcibus prębere. De Ichtyophagorũ origine, fabellam quandã in 8. Arrianus refert. g ℭ Proximos, parentesq;.) Eadem de ijs (ut retulimus) Mela prodit. Multis idipſum uerbis Herod. explicat in Thalia. Libuit huic loco Euſebi' Pamphili uerba ſubſcribere ex ca. 8. ſexti Pręparatiõis Euãgelicæ. Apud Indos, & Bactros (inquit) multa milia hominũ ſunt, qui Bragmanes appellantur. Hi tam traditione patrũ, q̃ legibus, nec ſimulacra colunt, nec animatũ aliquid comedunt. Vinũ, aut Ceruiſiã nunq̃. Ab omni demũ malignitate abſunt ſoli deo attendentes. At uero cęteri omnes Indi in eadẽ ipſa regione, adulterijs, cęde, temulentia, ſimulachrorũ cultu inuoluũtur. Inueniunturq; ibi nonnulli, immo uero gens quędã Indorũ eſt in eodem Climate habitans, qui homines uenãtes, atq; ſacrificãtes deuorat &c. Hibernica quoq; gens (ut Stra. in quarto refert) defunctos parentes eſſe, in eximia honeſtate ponit. h ℭ Aſpagonũ gens.) Sic enim legendũ eſt, etſi uetuſti omnes ferme codices, Aſtiacanorũ, uel Aſticanorũ ſcriptum retinent. Plynius capite uiceſimoprimo libri ſexti. Item Aſpagonas (inquit) gentẽ uitis, & lauri, & buxi, pomorumq; omnium in Græcia naſcentium fertilẽ. Quæ memoranda, & prope fabuloſa de fertilitate terræ, ac genere frugum &c.

a Gymnoſophiſtas [a] uocant, qui ab exortu aduſq;
ſolis occaſum contentis oculis orbē candentiſſi-
mi ſyderis contuentur in globo igneo, rimantes
ſecreta quædam, arenisq; feruentibus perpetem
b diem alternis pedibus inſiſtunt. Ad montē [b] qui
Milo dicit̃, habitãt quibus aduerſæ plantæ ſunt,
& octoni in plantis ſingulis digiti. Megaſtenes
per diuerſos Indiæ montes eſſe ſcribit nationes
c capitibus caninis, [c] armatas unguibus, amictas
ueſtitu tergorum, ad ſermonem humanum nul-
la uoce, ſed latratibus tantum ſonantes, aſperis ri-
ctibus. Apud Cteſiam legitur quaſdam fœmi-
d nas ibi ſemel parere, [c] natoſque canos ilico fie-
ri. Eſſe rurſum gentem alteram, quæ in iuuenta
ſit cana, nigreſcat in ſenectute ultra æui noſtri
terminos perennantem. [e] Legimus Monoſce-
e los [f] quoque ibi naſci ſingulis cruribus, & ſin-
gulari pernicitate. Qui ubi defendi ſe uelint a ca
lore, reſupinati plantarum ſuarum magnitu-
dine inumbrētur. Gangis fontem qui accolunt,

a ℭ Gymnoſophiſtas uocant.) Quod nudi philoſophiæ ſtudeant, ſortiti nomen. γυμνὸς enim græce latine nudus, σοφιστὴς ſapiens, & præceptor. Sunt enim philoſophi ſemper nudi incedentes. Plynius capite ſecundo lib. ſeptimi. Philoſophos Indorũ (inquit) quos Gymnoſophiſtas uocant, ab exortu ad occaſum præſtare contuentes Solem immobilibus oculis. Feruentibus arenis toto die alternis pedibus inſiſtere. Porphyrius libro. 4. de ſacrificijs tradit duo fuiſſe Gymnoſophiſtarũ genera. Primi Bragmanes nominati, qui quadã generis ſucceſsione, in religionis, & ſapientiæ ſtudio procedebant. Alij Samanei dicti ſũt, qui idem ſtudiũ electione tantum profitebantur. Hi Samanei Gymnoſophiſtæ uitæ huiꝰ tempus, tanq̃ ſeruitutē quandam neceſſariã naturæ ipſi miniſtrantem inuiti ferebant, ſtudebantq; animas e corpore ſoluere. Cum autem corpus proſpere ſe habere cognoſcerent, ſæpe nihilo ad hoc urgente e uita hac egrediebantur. Hos domeſtici obitu beatos exiſtimabant. Eos uero, qui illis ſupereſſent ut infelices deflebant. Subdit Gymnoſophiſtas præter reliquã temperantiã, atq; ſanctimoniã, animalibus om̃ino abſtinuiſſe. Quo autem cibo ueſcebantur, tradit Plynius ca. 6. duodecimi naturalis hiſtoriæ. Plura de ijs Philoſtratus lib. ſexto. Docent autem (ut lib. primo Laertius refert) Deos eſſe colendos, nil mali faciendum, fortitudinē exercendã. Eſſe enim animum mortis penitus contēptores. Scribit Arrianus. 8. geſtorũ Alexandri lib. eos ſolos eſſe diuinandi peritos, nec cuiq̃ extra illos diuinationē permitti. Prædicunt autē ea tantũmodo, quæ uel ad anni tempora pertinent, uel ſiqua publica calamitas immineat illic incolis. Siquis eorũ ter in diuinãdo errauerit, ſilentij tantum pœna mulctatur. Nec eſt quiſquam, qui indictum ſilentiũ cogere poſſit, ut loquat̃. Seruaretur utinã lex hæc hodie cum ijs, qui futura ſe prædicere profitentur. Quæſtio nobilis ab Ariſtotele diſſeritur in problematis. Cur locis calidis homines ſapientiores ſunt, q̃ frigidis? Diſſoluitur ea quæſtio eius operis Sectione. 14. Sed locum ſignaſſe ſatis ſit in præſentia. b ℭ Ad montem qui Milo dicitur.) Ex Plynio cap. 2. ſeptimi. In monte (inquit) cui nomen eſt Milo, homines eſſe auerſis plantis, octonos digitos in ſingulis pedibus habentes, author eſt Megaſthenes. c ℭ Capitibus caninis.) Plynij idem continentia uerba ſunt, eodem quē modo citauimus loco. In multis montibus genus hominũ capitibus caninis, ferarum pellibus uelati. Pro uoce latratum edere, unguibus armatum, uenatu, & aucupio ueſci. Hos Græci κυνοκέφαλους nuncupãt, de quibus in fine ca. 40. abunde dictum eſt. d ℭ Semel parere.) Et hæc ex Plynio loco eodem ſumpta ſunt. Cteſias ſcribit (inquit) in q̃dã gente Indiæ fœminas ſemel in uita parere, genitosq; confeſtim caneſcere. Huius rei cauſas aſsignauimus ca. 25. ſupra. e ℭ Perennantē.) Sunt qui non perennantem, ſed permanentem legant. Perennio uerbo, frequenter Columella uſus eſt. f ℭ Monoſcelos.) Si uerbum uerbo reddas, unicrures latine dicendum eſt. ἀπὸ τοῦ μόνου, καὶ σκέλος .i. ab uno, & crure. Aulus Gelliꝰ capite quarto noni ſuarum Noctium. Monomeros, quoniam μηρὸς coxam, femurq; ſignificat. Plynius capite ſecundo lib. ſeptimi. Item (inquit) hominum genus, qui Monoſceli uocarentur, ſingulis cruribus, miræ pernicitatis ad ſaltum. Eoſdemq; Sciopadas uocari, qui in maiori æſtu humi iacentes ſupini, umbra ſe pedum protegant. Hæc Plynius. Latine Vmbripedes dici poſſunt. Ab umbra, & pede nomen factum. Ideſt. ἀπὸ τῆς σκιᾶς, καὶ ποδός. Omnia Solini exemplaria quotquot uiderim pro Monoſcelos, Monoculos habent.

nullius ad eſcam opis indigent. Odore[a] uiuunt a
pomorũ ſylueſtrium, longiusq; pergentes eadẽ
illa in præſidio gerunt, ut olfactu alantur. Quod ſi
tetriorem ſpiritũ forte traxerint, exanimari eos
certum eſt. Perhibẽt eſſe & gentem fœminarũ, b
quæ quinquennes concipiunt,[b] ſed ultra octauũ
annum uiuendi ſpatium non protrahunt. Sunt
qui ceruicibus carẽt,[c] & in humeris habent ocu-
los. Sũt q; ſylueſtres hirti corpora[d] caninis dẽtib⁹ c
ſtridore terrifico. Apud eos uero, quibus ad uiuẽdi
rationẽ propenſior cura eſt, multę uxores[e] in eiuſdẽ

a ℂ Odore uiuunt.) Plynius eodẽ ca. his uerbis id ipſum refert. Ad extremos (inquit) fines Indiæ ab oriente circa fontem Gangis Aſtomorũ gentẽ ſine ore, corpore toto hirtã, ueſtiri frondiũ lanugine, halitu tantum uiuentẽ, & odore, quẽ naribus trahant. Nullum illis cibum, nullumq; potum. Tantũ radicum, florumq; uarios odores ſylueſtriũ malorum, quæ ſecum portant longiore itinere, ne deſit olfactus. Grauiore paulo odore haud difficulter exanimari. Strabo lib. quintodecimo, ex Megaſthenis ſententia ſcribit, adductos fuiſſe quoſdam carentes ore, mites homines, qui circa Gangis ortum habitent. Eos uaporib⁹ aſſarum carniũ, & fructuum, ac florum odoribus enutriri. Et pro ore ſpiramenta quædã habere. Rebus fœtidis oppido grauari, adeo, ut uix ſuperuiuant præſertim in caſtris. Meminit & Gellius ca. 4. noni ſuorum Noctium. Affert Ariſtoteles cauſas problema. 5. duodecimæ ſectionis. Cur quę ad ſolem orientem ſpectant, odoratiora exurgant, quam quæ ad aquilonẽ. Et eorũ ipſorum, quæ ad ortũ plus uergunt, quam quæ ad meridiem &c. Exigeret hic locus eius quæſtionis inueſtigationẽ. Sit ne poſſibile hominẽ, uel animal quoduis alterum, annos aliquot, odore tantũ uiuere ſine cibo. Varia ſuper ea re a Medicis, & philoſophis diſputata ſunt. Ariſto. eo lib. quem de Senſu, & Senſato inſcripſit, aſſerit ex ſententia/odorem ipſum/ ea ratione qua odor eſt, nihil ad nutrimentũ conferre, quamuis plurimũ ad ſanitatem conferat animalis. Id multis rationibus ſuadere conatur Pythagoræ id ſentiẽtis ſententiã reprobans. De hac ipſa quæſtione multa in unum congeſſit Conciliator differentia. 155. Ea eleganter refert Cœlius Rhodiginus cap. 21. decimitertij Antiquarũ lectionũ, Ioannes de Magiſtris quęſtione ſecunda de Senſu, & Senſato cõpendio rem totam explicat copioſe. b ℂ Quinquennes concipiunt.) Plynius ca. 2. ſeptimi his uerbis id ipſum refert. In Calingis (inquit) eius Indiæ gente quinquennes concipere fœminas, octauum uitæ annũ non excedere. Hæc Plynius. Id autem cœli, terræq; qualitate accidere, philoſophi tradiderunt. Eſt enim locus, authore Porphyrio/ generationis principiũ, quemadmodũ & pater. c ℂ Ceruicibus carent.) Hos Plynius ca. 2. ſeptimi poſt Monoſcelos, & Troglodytas eſſe dicit occidentem uerſus. His Blemyas ſimiles eſſe ait ca. 8. quinti de quibus ſupra ca. 44. dictum eſt. Horũ ca. 4. noni noctiũ Atticarũ Gellius ſimiliter meminit. Et id ex loci diſpoſitione euenire non ambigitur. d ℂ Sylueſtres hirti corpora.) Ex Plynio & hæc ca. iam citato. Choromandarum (inquit) gentem uocat Tauron, ſylueſtrẽ ſine uoce, ſtridoris horrendi hirtis corporibus, oculis glaucis, dentibus caninis. Similiũ meminit Gellius ubi ſupra. Hos potius feras, quam homines crediderim, quadã effigie hominibus tantum ſimiles, ſicut de Simijs, & reliquis huius generis in fine cap. 40. retulimus. e ℂ Multæ uxores.) Strabo libro. 15. Multas nuptas (inquit) Indij habent, quas a parentibus accipiunt pari boum emptas. Alias obedientiæ gratia, alias prolis, ac uoluptatis. Et niſi caſtas eſſe cogant, fornicari licet. Diſputant noſtrates Theologi diſt. 33. quarti Sententiarũ. An liceat uni uiro plures ſimul uxores habere, aut contra? Quid in hac re tenẽdum ſit, paucis, ut ſui moris eſt eadẽ diſt. Franciſcus Mayronis aperuit. Extat ad hoc diſ. 26. Decretorũ Canonicorũ. Iulianus præterea iure peritus tit. 2. tertij Digeſtorũ. L. prima ſcribit eũ notari infamia, qui bina ſponſalia, binasue nuptias in eodem tẽpore conſtitutas habuerit. Idem habetur tit. 9. noni Codicis. L. Cũ qui duas. Et tit. 10. primi Inſtitutionũ. §. Quia duas. De hac ipſa re diximus aliquid ca. 15. ſupra. f ℂ Aſcendat rogũ cõiugis.) Idẽ ſcribunt Cice. 5. Tuſc. quęſtionũ. Val. Maxi. tit. 1. ſecũdi. Euſeb. ca. 8. ſexti Præparationis. Hierony. ca. 27. primi aduerſus Iouinianũ. Verſus Propertij ſunt ex li. 3.

Felix Eois lex funeris una maritis,
  Quos aurora ſuis rubra colorat equis.
Namq; ubi mortifero iacta eſt fax ultima lecto,
  Vxorum fuſis ſtat pia turba comis.
Et certamen habent lęti, quæ uiua ſequatur
  Coniugium, pudor eſt non licuiſſe mori.
Ardent uictrices, & flammæ pectora prębent,
  Imponuntq; ſuis ora peruſta uiris.

Hic genus infidum nuptarum, hic nulla puella eſt,
Nec fida Euadne, nec pia Penelope.

a uiri coeunt matrimoniũ, & cum maritus deceſſi
ſerit, apud grauiſsimos iudices ſuã quęq; de me-
ritis agũt cauſam, & quæ officioſior cæteris ſen-
tentia uicerit iudicantiũ, hoc palmæ refert præ-
b mium, ut arbitratu ſuo aſcendat rogum coniu-
gis,[f] & ſupremis eius ſemetipſam det Inferias.
Cęterę nota uiuũt. Enormitas in ſerpentibus[a] tã-
ta eſt, ut ceruos, & animantiũ alia ad parem mo-
c lem tota hauriant. Quin etiam oceanũ Indicum
quantus eſt penetrent, inſulaſq; magno ſpatio
a continenti ſeparatas pabulandi petant gratia.
Idq; ipſum palam eſt potentia ampliſsimæ ma-
d gnitudinis fieri, quæ per tantã ſali latitudinẽ ad
loca permeent deſtinata. Sunt illic multę, ac mi-
rabiles beſtiæ. Harum e multitudine, & copia
partem perſequemur. LEucrocuta[b] uelocitate
e pręcedit feras uniuerſas. Ipſa aſini magnitudine,
cerui clunib⁹, pectore, ac cruribus leonis, capite
Camelino, biſulca ungula, ore aduſq; aures de-
hiſcente, dentium locis oſse perpetuo. Hoc quo
f ad formã. Voce autem loquentiũ hominum ſo-
nos æmulatur. Eſt & EAle[c] alias ut equus, cau-
da uero Elephãti, nigro colore, maxillis aprinis,
præferens cornua ultra cubitalem modũ longa
g ad obſequium cuius uelit motus accommodata.
Neq; enim rigẽt, ſed flectunt̃ ut uſus exigit præ-
liandi. Quorum alterum cum pugnat, proten-
dit, alterũ replicat, ut ſi ictu aliquo alteri⁹ acumẽ
obtuſum fuerit, acies ſuccedat alteri⁹. Hippopo-
tamis cõparat̃, & ipa ſane aquis fluminũ gaudet.

Huius conſuetudinis cauſam ex Oneſicrito affert Strabo quintodecimo Geographiæ lib. Vxores (inquit) cũ uiris defunctis comburuntur ob hanc cauſam, qđ cũ aliquando adoleſcentulos adamarent, a uiris ſecedebant, uel eos ueneno intermebant. Vt ergo ueneficia tollerent̃, hanc legẽ censitã eſſe. Quę profecto lex, & cauſa non ſatis probabilis uidet̃. Faciũt ad hunc locũ qđ ſcribit Seneca ſecũda declamatione h. ſecũdi. a ℭ Enormitas in ſerpẽtib⁹.) Deimach⁹, & Megaſthenes ſcribunt in India ſerpentes eſſe, q boues, & ceruos una cũ cornibus deglutiant. In Macra cãpo (ut Poſsidonius author eſt) uiſum fuiſſe ſerpentẽ mortuum iugeris longitudine, craſsitudine tanta, ut equites ex utraq; parte aſtantes ſe inuicem intueri non poſſent, hiatu autem tanto, ut hominẽ equo inſidẽtẽ reciperet. Exuuiarũ ſquamam quãlibet clypeo maiorẽ. Hæc a Strabone lib. 16. ſunt relata. Verba Plynij de hac ipſa re aſcripſi ca. 38. ſup̃. Cauſam magnitudinis animalium apud Indicos, ex Plynio hoc ipſo ca. retulimus. Strabo quoq; li. 15. ijs uerbis explicat. Indus aer u-dus eſt (inquit) & fœcundus, & ualde nutritiuus. Eodẽ modo & terra, & aqua. Quapropter animalia tũ terreſtria, tum aquatilia apud Indos, q̃ cæteros magna ſunt. Hinc cauſam afferunt, ut maris beluæ ſint maiora terreſtribus, lege Ariſto. decima ſectiõe problematũ, & Plynium ca. 2. lib. noni. b ℭ Leucrocuta.) A Plynio hæc omnia ſumpta ſunt ca. 21. octaui naturalis hiſtoriæ. Leucrocutã (inquit) pernicioſiſsimã ferã, aſini fere magnitudine, cruribus ceruinis, collo, cauda, pectore leonis, capite Melĩũ, biſulca ungula, ore ad aures uſq; reſciſſo, dentium locis oſſe perpetuo. Hanc ferã humanas uoces tradunt immitari. In forma capitis animalis huius, diſsidet Solinus a Plynio. Plynius enim capite Melium, Solinus capite Camelino eam dicit. Dubium quæ lectio uerior. Legi in uetuſtiſsimo Solini codice, non Camelino ſed Melino. Melem eam feram uocant, quæ uulgo Taxo dicitur, de qua Plynius ca. 38. octaui libri. Albertus, cui nominum nulla cura, libro uiceſimoſecundo de Animalibus Leutrochocham uocari dicit. Leucrocutæ nomen ex leone, & Crocuta compactũ creditur. De Crocuta Ply. ca. 21. lib. octaui. Crocutas (inquit) uelut ex cane, lupoq; cõceptos, omnia dentibus frangẽtes, ptinuſq; deuorata cõficientes uẽtre. Lege Dio. Siculũ li. 4. c ℭ Eſt & Eale.) Plynij fere uerba ex ca. 21. lib. octaui. Apud Indos (inqt) & quæ uocat̃ Eale magnitudine equi fluuiatis, cauda Elephanti, colore nigra, uel fulua. Maxillas apri, maiora cubitalibus cornua habens mobilia,

Indicis tauris color[a] fuluus eſt, uolucris pernicitas, pilus in contrariū uerſus, hiatus omne qđ caput. Hi quoq; circumferunt cornua flexibilitate, qua malint, tergi duricia omne telum reſpuentes, tam immiti feritate, ut capti animas projiciant furore. [a]

MAnticora quoq;[b] nomine inter hæc naſcitur, triplici dentiū ordine, coeūte, uicibus alternis, facie hominis, glaucis oculis, ſanguineo colore, corpore leonino, cauda ueluti ſcorpionis aculeo ſpiculata. Voce tam ſibila, ut imitetur fiſtularū modulos, tubarumq; concentū, humanas carnes auidiſsime affectat, pedibus ſic uiget, ſaltu ſic poteſt, ut morari eam nec extentiſsima ſpatia poſsint, nec obſtacula latiſsima. [b] [c] [d]

SVnt præterea boues unicornes,[c] ſolidis ungulis, nec bifidis. Sed atrociſsimum eſt Monoce-

quæ alterna in pugna ſiſtit, uariatq; infeſta, aut obliquā, utcunq; ratio monſtrauit. Albertus ex ſuis addit, Ealem eſſe animal aquatile. Verum non idem eſt gaudere aquis fluminū, & eſſe aquatile animal. Plynius ait Ealen eſſe magnitudine equi fluuialis, nō qđ ipſa fluuialis ſit. a ¶ Indicis tauris color fuluus eſt.) Et hæc ex Plynio eodem capite ſumpta ſunt. Sed atrociſsimos India habet tauros ſylueſtres, maiores agreſtibus, uelocitate ante omnes, colore fuluo, oculis cęruleis, pilo in contrariū uerſo, rictu ad aures dehiſcēte, iuxta cornua mobilia. Tergoris duritia ſilicis omne reſpuens uulnus, feras omnes uenantur. Ipſi non aliter, q̄ foueis capti feritate ſemper intereunt. Albertus lib. 22. de Animalibus. Et ſi (inquit) credendū eſt uerbis Solini philoſophi, tauri Indiæ fuſcum habēt colorē, caput grāde, ſetas cōdenſas, & horridas. Et parum infra. Ejiciunt autem (inquit) ſtercus poſt ſe uehemētiſsime, cuius calore, & uiſcoſitate retardant & canes, & uenatores: hucuſq; Albertus. Nō dicit Solinus, nec etiamnū Plynius, Indicos tauros habere fuſcū colorem, nec grande caput, aut ſetas condenſas. Quod ſubdit Albertus. Indicos tauros projicere ſtercus poſt ſe uehementiſsime, cuius calore, & uiſcoſitate retardent & canes, & uenatores, id omnino falſum eſt, ſed Bonaſo ferę id tribuunt, authores, ut ca. 53. ſupra abunde docuimus. Niſi ex Indico tauro, & Bonacho ſuo, monſtrum quoddā Albertus genuerit. Libuit huic loco Diod. Siculi ex lib. 4. uerba ſubſcribere, qđ hanc ferā eleganter exprimat. Horū animal omniū (inquit) ſylueſtris taurus; qui carnibus paſcit, feritatē excedit, penituſq; eſt inexpugnabilis. Corpore maior eſt domeſticis tauris, equi uelocitate, ore uſq; ad aures fiſſo, rubicundo colore, oculis albis, noctuq; fulgentibus. Cornua ueluti aures mouens, in certamine firma tenet. Pili contra naturā cæterorū animaliū uerſus caput ducuntur. Et hæc fera uiribus, fortitudineq; mirabili pugnat cū cęteris beſtijs, quas ſuperatas cōmedit. Eſt quoq; infeſtus admodum armentis, nihil nec paſtorum uires, neq; canū multitudinē timens. Dicitur eius pellis haud quaq̄ uulneribus patere. Cū multi illū conentur ui capere, fruſtra defatigantur. In foueā delapſus, aut alio captus dolo ſeipſum ex ira ſuffocat priſtinæ libertatis amore. Merito igitur Troglodytæ hanc beſtiam optimā iudicant, cui a natura indita ſit leonis uirtus, equi celeritas, robur tauri. Quodq; maximū eſt, haud inferior natura ferri. Hucuſq; Diod. In hoc (ut uidetur) ab alijs diſcrepans, qđ eum non in India, ſed Aethiopia, & apud Troglodytas reperiri aſſerit. Sed eſſe poteſt, ut tam in India, q̄ Aethiopia reperiatur, propter conſimilē ſitus qualitatē, cœliq; influxū non abſimilē. b ¶ Manticora q̄q.) Quod ex Plynio ſumpſerit hæc Solinus, non ab re fuerit Plynij uerba ſubnectere ex lib. & cap. paulo ante citatis. Apud eoſdem Indos naſci Cteſias ſcribit, quā Manticorā appellat, triplici dentiū ordine pectinatim coeunti. Facie, & auriculis hominis, oculis glaucis, colore ſanguineo, corpore leonis, cauda ſcorpionis modo ſpicula infigentē. Vocis, ut ſi miſceatur, fiſtulæ, & tubæ concentus. Velocitatis magnæ. Humani corporis uel præcipue appetentē. Philoſtratus tertio uitę Apollonij lib. ſcribit Manticorā ferā eſſe quadrupedē beluam, cuius caput humano capiti aſsimilari ait, magnitudine uero leonē æquare. Habere aūt in capite ſetas cubitales ſpinarū inſtar, quas contra pſequētes ſagittarū modo iaculet. Albertus dicit hanc ferā eſſe Marintomorioni ſimilē. Sed quæ fera ſit Marintomorion, ab ijs requiras q Alberti iurarunt in uerba Magiſtri. Fateor enim me nondū eius μαντείαν, ne dicā μανίαν attigiſſe. c ¶ Boues unicornes.) Ply. ca. 21. octaui. In India & boues ſolidis ungulis unicornes. Scribit idē Plynius ca. 37. xi. a principio id ipſum cornu in medio frontis eſſe. Sunt Solini exēplaria, q̄ ſic habeant, boues unicornes, & tricornes. Sed cū ex Plynio id ſumptū ſit, dictio tricornes tanq̄ addititia eradenda. Annotat eodem loco Plynius, q̄ iure cornua intelligantur quadrupedi tantū generi a natura tributa. Nec alibi (inquit) maior laſciuia naturę luſit animaliū armis. Quē Latini unicornē dicūt, Græci μονόκερων

ros [a] monſtrum mugitu horrido, equino cor‑pore, Elephanti pedibus, cauda ſuilla, capite cer‑uino. Cornu e media eius fronte pretenditur, ſplendore mirifico, ad longitudinē pedū quatu‑or, ita acutū ut quicquid impetat, facili ictu eius perforetur. Viuus non uenit in hominum pote‑ſtatem, & interimi quidem poteſt, capi non po‑teſt. AQuæ etiam gignunt [b] miracula non mi‑nora. Anguillas [c] ad tricenos pedes longas edu‑

nuncupāt, uerbū de uerbo expreſsum. a ℭ Monoceros.) Non idē animal cū ſuperiori, licet & huic etiā unicū cornu ſit. Eum ipſum ſic Plynius ca. 21. octaui eleganter deſcribit. Aſperrimā feram (inquit) Monocerotē reliquo corpore equo ſimilē, capite ceruo, pedibus Elephanto, cauda apro, mugitu graui, uno cornu nigro media fronte cubitoꝝ duū eminente. Hanc ferā uiuā negant capi. Monocerotem eundē eſse exiſtimant, cū ea fera, quā Indicū aſinū nominant, de quo Ariſtoteles ca. 1. ſecundi Naturæ animaliū, & Plynius ca. 37. undecimi naturalis hiſtoriæ. Non alienū fuerit Philoſtrati uerba aſcribere ex tertio uitæ Apollonij lib. Aſinos preterea (inquit) ſyluestres in uicinis paludibus multos capi dicunt. Eſse autem huiuſmodi feris in fronte cornu, quo tauroꝝ more generoſiſsime pugnant. Conficere aūt Indos ex illis cornibus pocula, aſserūtq; nullis morbis illo die affici, qui eiuſmodi poculo potauerint, neq; ſi uulnerati fuerint dolore, & ex igne etiā incolumes egredi, neq; ullis uenenis lędi, quęcunq; nocendi gratia in potu dantur, idcirco regum eſse eadē pocula, & regi tantū eiuſmodi ferę uenationē permitti. Apolloniū itaq; ferā aſpexiſse, eiusq; naturā cū admiratione conſideraſse ferunt. Interroganti autem Damidi, an ſermoni, qui de poculo iam dicto ferebaẛ, fidem adhiberet. Adhibeo (inquit Apollonius) ſi huius regionis immortalē regē eſse intellexero. Qui enim mihi, aut alteri cuiq̄ poculum ita ſalubre dare poteſt, nōne uere ſimilius eſt ipſum cotidie illo uti, & ex eo cornu frequenter ad extremā uſq; plenitudinē bibere. Nemo enim (ut puto) calumniabiẛ eum, qui tali poculo etiā inebrieẛ. Mirum ex Monocerote, & Rhinocerote Albertū, unū, idēq; animal percēpſe. Sed quantū eę duę feræ inter ſe diſtent, ex ijs liquet, quæ de Rhinocerote ca. 43. abunde retulimus. Huius ferę cornu tantæ noſtro quoq; tēpore eſtimationis eſt, ut id plures auro, gemmiſq; cæteris omnino præponant. Iſido. ca. 2. duodecimi Ethimo. Tātæ (inqt) fortitudinis eſt, ut nulla uenantiū uirtute capiaẛ, ſed ſicut aſserunt, qui naturas animaliū ſcripſerunt. Virgo puella ꝑponiẛ, quę uenienti ſinū aperit, in quo ille omni ferocitate depoſita, caput ponit. Sicq; ſoporatus, uelut inermis capitur. Ita eſse uulgus quoque noſtri temporis etiā iureiurando aſserere non dubitat. b ℭ Aquę etiā gignunt miracula.) In omnibus fermē, quæ in India procreantur, mira quędā ſuper cætera, quæ alibi proueniunt, proceritas reperitur. Id autem tā in terrigenis, q̄ aquaticis uerū eſse authores nobiles prodiderunt. Hoc autē accidere aiunt tū cœli, tum locoꝝ Indiæ qualitate. Inter locoꝝ naturas quantū interſit, libello ſuo de Fato diſſerit M. Cicero. Plynius in calce naturalis hiſtoriæ fabuloſa eſse multa, quæ de India referūtur, licet minime ſit ambigendū, maximā eoꝝ partem eſse ueriſsimā. Quod Alexādri Macedonis bellis compertum eſt. De piſcium quorundā magnitudine, quæ uel in Indiæ fluminibus, uel æquoribus generātur contentus Solinus paucis, refert tum anguillarū, tū uermiū quorundā, tū deniq; Balænarum, Phyſeterumq; inſolitam, & uelut monſtroſam magnitudinē. In aquis (inquit Plynius) cōplura ſunt, maiora etiā terreſtribus. Cauſa euidens humoris luxuria. Alia ſors alitum, quibus uita pendentibus. In mari autem tam late ſupino, molliq;, ac fertili accremēto accipiente cauſas genitales, ſublimi, ſemperq; pariente natura, pleraq; etiā monſtrifica reperiuntur perplexis, & in ſemet aliter, atq; aliter nūc flatu cōuolutis ſeminibꝰ, atq; principijs. Vt uera fiat uulgi opinio. Quicquid naſcitur in parte natura ulla, & in mari eſse, præterq; multa, quæ nuſq̄ alibi. Rerum quidē nō ſolū animaliū ſimulacra ineſse licet intelligere intuentibus, uuā, gladiū, ſerras, Cucumim uero, & in colore, & in ſapore. Quo minus miremur equoꝝ capita in tam paruis eminere cocleis. Quærit Ariſto. decima Problematum ſectione. Cur maris animalia maiora, uegetioraq; ſunt, q̄ terræ? An (inquit) qđ uis ſolis conſumendo, q̄ terrā ambiunt, copiā detrahit nutrimenti. Quā ob rem quæ abditā uitam agunt, uegetiora ſunt. His igitur omnibus incōmodis, cū genus maritimū ſit immune, merito tū adoleſcere poteſt corpore amphori, & uegetiori. c ℭ Anguillas ad tricenos pedes lon. edu. Ganges.) Anguilla ob quandā cū anguibus ſimilitudinem nomē habet. Eam Græci ἔγχελυς uocitant. Ariſto. ca. 16. ſexti Naturæ animaliū aſserit hoc unū inter ſanguinea genus totū, ſine coitu, ſine ouo procreari. Quod ita eſse eo argumento conſtare dicit, qđ in nonnullis fœculentis ſtagnis, aqua omni exhauſta, & limo detracto, anguillę denuo generantur, ubi aqua acceſserit pluuia. Aegyptij, ut in ſecundo refert Herodo. exiſtimant anguillas ſacras eſse. Anguilla ſuapte natura tam lubrica eſt, ut uix uiuens manibus teneri queat. Hinc in hominem.

cat Ganges, quem Statius Sebоſus inter præcipua miracula ait uermibus abundare,[a] cęruleis nomine, & colore. Hi bina habent bracchia longitudinis cubitorum non minus ſenum,[b] adeo robuſtis uiribus, ut Elephantos ad potũ uentitantes, mordicus comprehenſos ipſorum manu rapiant in profundũ. Indica maria Balænas[c] habent ultra ſpatia quatuor iugerũ[d]. Sunt & quos Phyſeteras[e] nuncupant, qui enormes ultra molem, ingentium columnarũ ſuper antennas ſe nauiũ extollunt, hauſtosq; fiſtulis fluctus ita eructant,

argutũ, uafrum, & plurimũ aſtutũ/prouerbio dici cœptũ. Anguilla eſt. Vtitur eo Plautus in Pſeudolo. Quid (inquit) cũ manifeſte tenetur: Reſpondet Charinus. Anguilla eſt, elabitur. Scribunt ueterũ quidam, uini tediũ omnino fieri, cũ quis uinũ biberit, in quo Anguillæ fuerint enecatę. Plynij ſunt, quæ de Anguillis hoc loco Solinus refert. ca. 3. noni natu. hiſt. a ¶ Vermibus abundare.) Ex Plynio ca. 15. lib. noni. In eodẽ Gange eſse Statius Seboſus haud modico miraculo affert brachijs binis, ſexaginta cubitorum, ceruleos, qui nomẽ a facie traxerunt. His tantas eſse uires, ut Elephantos ad potũ uenientes mordicus comprehenſa manu eorum abſtrahant. b ¶ Cubitorum non minus ſenũ.) Quod de brachiorum magnitudine Solinus refert, Albertus li. 24. de animalibus, ad totius animantis magnitudinẽ falſo retulit. In Gange enĩ (inquit) fluuio, in quo anguillæ magnæ ſunt, uermes quidã eſse dicuntur, qui biſurcata crura anterius habẽt, ſicut cancri, qui lõgitudinẽ habent ſex cubitorũ, & corripiũt Elephantes, & mergũt eos. Hucuſq; Albertus. Mõſtro ſimile eſset, uermes ſex cubitorum magnitudine nõ excedentes/corripere, ac tandem mergere Indos Elephantes. Plynio ergo, q̃ Alberto de ijs uermibus credendũ magis. Alibi hos uermes Statias nominari dicit, ubi de Plataniſta ſermo eſt. c ¶ Balęnas habent.) Græcis id maris monſtrũ φάλαιναν uocant. Dicta a uerbo βάλλω, quod mitto ſignificat, qđ ceteris maris beluis altius undas iaciãt, & emittant. Lege quæ ſcribit Arrianus ex Nearchi ſententia geſtorum Alexandri lib. ultimo. Plynius cap. 3. noni naturalis hiſtorię. Plurima, & maxima (inquit) in Indico mari animalia, e quibus Balęnę quaternum iugerũ. Balęnę, ut idem ſexto capite eiuſdem lib. ſcribit/etiã in noſtra maria penetrant. Verũ Balęnę, & alterius generis piſces multo maiores in Indico oceano, q̃ in noſtro mari naſcuntur. Inter naturę miracula non immerito enumeratur, qđ Balęnę (eſt enim pene exoculata) muſculus piſciculus quandoq; prægrauis ſuperciliorum pondere obrutis eius oculis, infeſtantia magnitudinẽ uada prætentans/demonſtrat, oculorumque uice fungitur. Id Claudianus poeta ſecundo in Eutropium ſic eleganter cecinit.

Sic ruit in rupes amiſso piſce ſodali
Bellua, ſulcandas cui præuius edocet undas,
Immenſumq; pecus paruæ moderamine caudæ
Temperat, & tanto coniungit fœdera monſtro.
Illa natat rationis inops, & cæca profundi
Iam breuibus deprehenſa uadis ignara reuerti.
Palpitat, & uanos ſcopulis illidit hiatus.

De horum piſcium magnitudine, ſcripſimus in Commentariolo in Dionyſiũ de ſitu orbis ſuper illud. Littoribus cuius ſaliunt &c. Quo loco Auieni uerſus reſtituimus, ut legendum ſit.

Hac nequis rapidi ſubtectus gurgitis unda,
Hæc integra ſalis lembum contorqueat unq̃,
Aut ſe monſtrigenis &c.

Sunt, qui Balęnas, & Cęte eadẽ eſse exiſtiment. Sunt & qui Priſtes eas nominent. Faciunt quæ ca. 10. quinti Hexameron diuus Ambroſius refert. d ¶ Quatuor iugerũ.) Iugeris menſura eſt pedum. 240. in lõgitudine, author Plynius ca. 3. decimioctaui nat. hiſtoriæ. Erit igitũ Balęnę longitudo pedum nongentorum ſexaginta. Eas montibus ęquas eſse plures affirmant. e ¶ Phyſeteras nuncupant.) Phyſeter dictus uideri poteſt ἀπὸ τῆς φύσης. i. a folle, qđ is piſcis diluuiẽ quandã aquarum ita eructet, ueluti flatus e folle mitti ſolet. φυσάω præterea inflo, & ſpiro ſignificat. In Gallico oceano (ca. 4. noni inquit Ply.) Phyſeter ingentis colũnæ modo ſe attollens, altiorq; nauiũ uelis diluuiem quandã eructãs. Albertus. 24. de animalibus lib. ſcribit a Plynio hoc marinũ animal piſtris dictus. Libuit ſubſcribere Alberti uerba, ne quis id me finxiſse ſuſpicetur. Piſtris animal marinũ eſt (inquit) magnũ ualde, ut dicit Plynius in oceano Gallias attingente aliquando inuentũ. Hoc animal aliquando ſe effert ſupra mare in modũ altiſſimæ colũnæ ultra uela nauigantiũ apparens, & aquam ingentem ſpargit, ita qđ in pauorem uerti nauigantes. Hactenus ille. Sed in hoc, ut plerumq; in reliqs

hallucinatur Albertus.Cum ubiq; Plynius Priſtes a Phyſeteribus diuerſos faciat ca.5.&.4.noni, & ca.7.triceſimiſecundi.Quo differuut priſtis,& piſtrix,docet Seruius Grãmaticus.3.Aene.ſuper illud. Pube tenus,poſtrema immani corpore piſtrix. a ℂ Sola India.) Diod. Siculus lib.tertio, ultima Syriæ pſitacos procreare tradit.Ariſto.ca.34.de Admirandis in natura,Perſidis regionẽ quandam eſſe ait,quæ Pſitacena dicitur,a qua fortaſsis Pſitacus nomen habet. Albertus.23.de Animalibus lib.

ut nimboſa alluuiæ plerumq; deprimant alueos nauigantium. SOla India [a] mittit Pſitacũ [b] auem colore uiridi, torque puniceo, [c] cuius roſtri tanta duritia eſt, ut cum e ſublimi pręcipitatur in ſaxum, niſu ſe oris excipiat, & quodã quaſi præſidio utatur extra ordinariæ firmitatis. Caput uero tam ualens, ut ſiquando ad diſcendũ plagis ſit admonendus (nam ſtudet [d] ut quod homines loquatur) ferrea clauicula [e] ſit uerberandus dum pullus eſt, atq; adeo intra [f] alterum ætatis ſuę annum, quę monſtrata ſunt, & citius diſcit, & tenacius retinet. Maior paulo ſenior eſt, & obliuioſus, & indocilis. Inter nobiles, & plebeios diſcretionem digitorum facit numerus. Qui præſtant quinos in pede [g] habent digitos, cæteri ternos.

Margin letters beside the lines of the main text:
a ut nimboſa alluuiæ plerumq; deprimant alueos
b xum,niſu ſe oris excipiat,& quodã quaſi præſi-
c quatur) ferrea clauicula ſit uerberandus dum
d ſus,& indocilis.Inter nobiles,& plebeios diſcre-

ut aliquid ex ſuis addat, ſcribit, Pſitacum in montibus Gelboe, in quibus raro pluit, nidificare. b ℂ Auem Pſitacũ.) Quoniã in Pſitaci auis deſcriptiõe Plyniũ imitatur Solin⁹, aſcripſi uerba Plynij ex cap.42. lib.decimi. Super omnia (inqt) humanas uoces reddunt Pſitaci, & quidẽ ſermocinantes. India auẽ hãc mittit. Sitacen, uel Pſitacen uocãt, uiridẽ toto corpore torque tantũ miniato in ceruice diſtinctam. Imperatores ſalutat, & quæ accipit uerba/pronunciat. In uino pręcipue laſciua. Capiti eius duritia eadem, quæ roſtro. Hæc cũ loq diſcit, ferreo uerberatur radio. Nõ ſentit aliter ictus. Cũ deuolat roſtro ſe excipit. Illi innititur, leuioremq; ſeſe pedum infirmitati facit. Ariſto.ca.12.octaui Naturæ animaliũ, ijs pſitacę (ſic enim nominatur a Græcis) uerbis meminit. Omnes deniq; aues uncę breui ſunt collo, & lingua lata, aptęq; ad imitandũ. Nam & Indica (inquit) auis, cui nomen Pſitacę, quã loqui aiunt, talis eſt, & loquatior, cũ biberit uinum/ redditur. Nearchus, ut refert Arrianus geſtorũ Alexandri lib.ult. tanquã rem mirandam narrat pſitacos. c ℂ Puniceo.) Miniato torque dicit Plynius. Puniceum colorem eũ eſſe aiunt, quẽ φοίνικα Græci uuncupant, alio nomine, Rutilus, & Spadix dicitur. Significat autem exuberantiã, ſplendoremq; ruboris. De eo, ac coloribus reliquis, abunde Gellius ca.26.ſecundi Noctiũ Atticarum. Albertus nullius authoritate exiſtimat pſitaci torquẽ eſſe aliquantulum coloris aurei. d ℂ Nam ſtudet, ut qđ homines loquatur.) Sic enim retinent uetera exemplaria. Eſt autẽ ſenſus, & ordo. Nam ſtudet, ut ipſe loquatur, quod homines, ſupple loquũtur. Verba quædã ſunt, quæ ſuapte natura diſcunt pſitaci, ut χαῖρε, ſalue. Hinc ait Perſius. Quis expediuit pſitaco ſuum χαῖρε? Martialis ultimo Diſtichorum.

Pſitacus a uobis aliorum nomina diſcam,
Hoc didici per me dicere/Cæſar aue.

Cæſar Auguſtus ſublimis Attiaca uictoria reuertebatur, occurrit ei inter gratulantes coruũ tenens, quẽ inſtituerat hoc dicere. AVE CAESAR / VICTOR /IMPEPATOR. Miratus Cæſar officioſam auem.xx.milibus nũmum emit. Salutatus ſimiliter a pſitaco, emi iuſsit eũ. Idem miratus in Pica, hanc quoq; redemit. Ex ſecundo Saturnaliũ Macrobij. Ex hac pſitaci docilitate ortũ Adagiũ. Pſitacũ Coturnici comparas. In eum, qui imperito, & pene elingui cupiã facundum, & elegantẽ hominẽ æquare ſatagit, Vtitur eo Martialis.10. Epigrammaton. Credis hoc priſce uoce, ut loquatur Pſitacus Coturnicis? Quod hæc omnino indocilis, ille ſuper omnes alites, humanas uoces ediſcat. Scribit Plynius certum Picarũ genus eſſe, cui expreſsior loquacitas, q̃ Pſitacis. Hæ adamant uerba, quæ eloquuntur, nec diſcunt tantũ, ſed diligunt, meditanteſq; intra ſemet cura/ac cogitatione intentionẽ non occultant. Conſtat emori eas difficultate uerbi uictas. De auibus, quę ſermonẽ humanũ ediſcunt, plura idem Plynius ca.42.& ca.43.lib.decimi. e ℂ Clauicula.) Virgula, a Claua diminutum nomen. Eſt autem claua teli genus quoddã, quo Herculẽ ſcribunt uſum. Plynius non Clauiculã, ſed Radiũ.i.uirgam nuncupat. f ℂ Intra alterũ ætatis ſuæ annũ.) Plynius id non pſitacis, ſed picis tribuere uidetur. g ℂ Quinos in pede digitos.) Et hoc ad picas, nõ pſitacos, idem nđ refert Plynius. Minor nobilitas (inquit) quia non ex longinquo uenit, ſed expreſsior loquacitas certo generi picarum eſt. Et parũ infra. Nec uulgaris his forma, q̃uis non ſpectanda. Satis illis decoris in ſpecie ſermonis humani. Verum addiſcere alias negant poſſe, q̃ quæ ex genere earum ſunt, quæ glande

Lingua lata,[a] multoq; latior, q̃ cæteris auibus. a
Vnde perficitur, ut articulata uerba[b] penitus e-
loquatur. Quod ingenium ita Romanæ[c] delitiæ
miratæ ſunt, ut Barbari Pſitacos mercem fece-
rint. INdorum nemora in tam proceram[d] ſubli- b
mãtur excelſitatem, ut tranſiaci ne ſagittis[e] qui-
dem poſsint. POmaria ficus[f] habent, quarum
caudices in orbem ſpatio ſexaginta paſsuum ex-

ueſcuntur. Et inter eas facilius, quibus quini ſunt digiti in pedibus. Ac ne eas quidem ipſas primis duobus uitæ annis. Hucuſq; Plynius. Sed fieri poteſt, ut eadẽ pſitacis quoq; ſcriptores alij tribuerint. a ℭ Lingua lata, multoq; latior, q̃ cæteris.) Plynij uerba ſunt ex cap. 42. libri decimi. Latiore (inquit) ijs eſt lingua omnibus in ſuo cuiq; genere, quæ ſermonẽ imitantur humanum, q̃q̃ id pene in omnibus contingit &c. Ariſtotelis uerba ex ca. 12. ſecundi Naturę animaliũ, q̃ docta, & elegantia ſint, ſubſcripſimus. Lingua auibus eſt, ſed uarie (inquit) Alijs enim longa, alijs breuis, alijs lata, alijs anguſta. Omniũ maxime animaliũ poſt hominẽ literas proferre non nulla auium genera queunt, uidelicet ea præcipue, quibus lingua latior eſt. Plura ca. ult. ſecundi de Partibus animalium. Multa Plynius de linguarũ differentijs ca. 37. undecimi natu. hiſtoriæ. b ℭ Vt articulata uerba penitus eloquatur.) Extat triceſimũ caput apud Themiſtiũ Paraphraſcos ſecundi de anima Ariſtotelis, de ijs, quæ ad uocis articulatæ formationẽ requirantur. Auicenna, quem ob ſingularem doctrinã, Medicorũ principem non iniuria uocitãt, ſexta Fen tertij Canonis a principio ſcribit linguã, quæ plurimũ lata ſit, aut parua nimiũ, penitus ineptã eſſe ad uocis articulatæ formationẽ. Aptiſsimã autem eam linguã eſſe, quæ in ſua lõgitudine, magnitudineq; cõmenſurata fuerit, quæue ſubtilis iuxta extremitatem exteriorẽ ſuã. Linguę autem ſubſtantiã eſſe, carnem mollem, albamq;, quã uenas paruas, ſanguineas, obq; eius calorem rubras intrare cõfirmat. Diogenes Babylonius, uocem eſſe aer, ictum aerem, ſiue auditus ſenſibile propriũ. Differre autẽ hominis uocem a cæterorũ animaliũ uoce, q̃ hominis uox articulata ſit, & quæ ex mente proficiſcatur loquentis. Hæc autem (inquit) a quartodecimo ætatis anno conſumat. Eam Stoici contra aliorũ ſententiã corpus eſſe definiunt. Sed de ijs alibi plura tradidimus. c ℭ Romanæ delitiæ.) Hac quoq; tẽpeſtate magno eos interdum pretio mercantur, ij præſertim, quibus eſt nequaq̃ res anguſta domi. Vidi ego Pſitacũ centum aureis, nec a multũ locuplete quidẽ homine quondã emptum. Qui de animalium naturis ſcripſerunt, tradunt inter Pſitacũ, & turturẽ eſſe naturalem quandã amicitiæ affinitatem. Id intellexiſſe Naſonem eo uerſiculo autumant.

Et niger a uiride turtur amatur aue.

Expreſsius idipſum cecinit ſexta ſecundi Amorũ libelli, de morte Pſitaci loquens.

Tu tamen ante alias turtur amice dole &c.

d ℭ In tã procerã excelſitatem.) Ex Plynio ca. 2. lib. ſeptimi. Theophraſtus ca. xi. ſecundi de Plantarũ cauſis, proceritatis in arboribus ijs uerbis cauſas prodidit. Arborũ (inquit) ipſarum ſemper quæ locis opacis, & afflatu ſilentibus ſunt, proceræ, leues, atq; excelſiores exurgunt, nec non ſi breui ſitæ ſint interuallo, modo eodem adoleſcunt. Cõtra, quæ locis flantibus, ac uento expoſitis, atq; apricis, uel raris, ſolutisq; exeunt, minus tales euadunt. Incrementũ enim profunditatis, altitudinẽ uetat, & flatus exaſperant, nodoſq; faciunt, ut retulimus. Retorſionis, & conſiſtentiæ cauſa, quæ cum illis abdicata ſint, incrementũ longitudinis tantũmodo agitur. Quã ob rem illa etiã &c. Idem quoq; author ca. xi. de hiſtoria plantarũ lib. Cæterũ (inquit) uel natura humi ad radicis altitudinẽ, longeq; magis ad longitudinẽ plurimũ conferre uidetur, ſi leuis, rara, tranſmeatuq; facilis ſit, nã in eiuſmodi locis ulterius producũt, & maiora incrementa ſequunt. Conſtat id maxime in genere urbaniſsimorũ. Hæc enim ſi aquæ copiã habent, in quantũ libeat, progredi poſſunt. Præſertim ſi locus inanis ſit, nec aliquid obſtet. Ad ſummã, quæ raro corpore ſint, rectamq; agant radicẽ, lõgius mittunt, & nouę ſi ad uigorẽ ætatis ſuæ peruenerint, magis q̃ ueteres, lõgitudine, altitudineq; radicis fulcientur. Plynius cauſas refert in ubertatẽ ſoli, temperiẽ cœli, aquarũ abundantiã. Eaſdẽ ferme cauſas 8. lib. retulit Q. Curtius, & 15. uolumine prius Strabo. Dio. Siculus 17. Bibliothecæ uolumine, ait has Indiæ arbores ad ſeptuaginta cubita in altũ ſurgere, tantæq; craſsitudinis eſſe, ut uix eas homines quatuor amplectantur. Oneſicritus eas arbores in Muſicani terra Indiæ Auſtraliſsima eſſe tradit. Quarũ ſtipitẽ (inquit) uix quinq; homines complecti queunt. Similes arbores in Perſide regione Lucanus tertio Pharſaliæ eſſe dicit, cum inquit.

Aethera tangentes ſyluas liquere Coatræ.

Sunt enim Coatræ Perſidis regionis urbs. e ℭ Sagittis.) Virgilius tertio Georgicorum.

Aut quos oceano propior gerit India lucos
Extremi ſinus orbis, ubi aera uincere ſummum

a tuberantur. Ramorũ umbræ [a] ambitu bina ſtadia conſumunt. Foliorum latitudo formę Amazonicæ peltæ [b] comparatur. Pomum eximię ſuauitatis. QVæ paluſtria ſunt, arundinem creant b ita craſſam, [c] ut fiſsis internodijs lembi uice ueĉtitet nauigantes. E radicibus eius [d] exprimitur humor dulcis ad melleam ſuauitatem. Tylos In-

Arboris, haud ullæ iactu potuere ſagittæ Id ipſum eleganter canit Valerius Flaccus Argonauticon libro ſexto. Denſior haud uſquam, nec celſior extulit ullas Sylua trabes, feſſæq; prius redierc ſagittæ Arboris ad ſummum ꝙ peruenere cacumen. f

℃ Pomaria ficus habent.) De ficu Indica ſic Plynius ca.5.lib. duodecimi. Ficus ibi (inquit) exilia poma habent. Ipſa ſe ſemper ferens, uaſtis diffunditur ramis, quorũ pondera adeo in terram curuantẽ, ut annuo ſpatio infigantur, nouãq; ſibi propaginẽ faciant circa parentem in orbes quodam opere Topiario. Intra ſepem eam ęſtiuãt paſtores, opacã pariter & munitam uallo arboris, decora ſpecie ſubter intuẽti, procul ue fornicato ambitu. Superiores eiuſdem rami in excelſũ emicant ſyluoſa multitudine, uaſto matris corpore, ut ſexaginta paſs. pleræq; orbem colligant. Vmbræ uero bina ſtadia operiant. Foliorũ latitudo Peltæ effigiem Amazonicæ habet. Ea cauſa fructum integens creſcere prohibet. Rarusq; eſt, nec fabæ magnitudinẽ excedens. Sed per folia ſolibus coctus prædulci ſapore digno miraculo arboris. Gignitur circa Aceſinem maxime amnẽ. Subſcripſimus Plynianis uerbis, quæ de Indica ficu multo ante Plyniũ Theophraſtus ſcripta reliquit ca.5. quarti de hiſtorię Plantarum libro, ut appareat, ꝙ feliciter Plynius nobiliũ authorum doctrinã in ſuũ opus tranſtulerit. Indica regio (inquit) arborem ficum uocatã ſortitur, quę e ramis radices dimittit ſingulis annis, ut primo uolumine retulimus, dimittit autem non ex nouellis, atq; etiã uetuſtioribus, illæ ſe terræ cõiungentes, ceu ſepem circum arborem faciunt, ita ut ueluti tabernaculũ condatur, qua etiam morari homines ſolent, radices autem naſcentes euidentiſsime a ramis diſcernuntur. Sunt enim albiores, tortuoſæq;, binaq; fronde ſoliatæ. Item arbor comã supernã laſciuã gerit, totaq; fornicato ambitu pulchre orbiculatẽ, & magnitudine uehementer excellit, quippe umbrã bino ſtadio facere fertur, & craſsitudine caudicis, pleraſq; ultra, ꝙ ſexaginta graduũ orbem colligere, magna uero ex parte quadraginta, foliũ pelta non minus habet, fructum admodũ paruũ, magnitudine ciceris, ficui ſimilẽ. Quam ob rem Græci ficum eam arborẽ appellabant, parũ mirum in modũ fructificat, non tantũ pro magnitudinis deſyderio, uerum etiã omnibus rebus. Naſcitur arbos hæc circa Aceſinã amnem. Multa de hac arbore ex Oneſicriti & Ariſtobuli ſententia lib. Geographiæ quintodecimo Strabo refert. a ℃ Vmbræ ambitu bina ſtadia.) Dio. Siculus. 17. hiſtoriarũ lib. ſcribit harũ arborũ umbrã ad pedes trecentos ſeſe extendere. Nearchus tradit eandẽ ad quinq; iugera in circuitu extendi, tantæq; amplitudinis has eſſe arbores, ut dena hominũ milia ſub una aliqua earũ ſeſe poſsint ab æſtu ſolis defendere. Sunt, ut Strabo refert, q dixerunt trans Hyarotidem amnem uiſam fuiſſe arborem, quæ umbrã in meridiẽ faceret quinq; ſtadiorũ. Hi autem cunctos exuperant de arborũ magnitudine. b ℃ Amazonicæ Peltæ.) Pelta Amazonica ſcuti genus breuiſsimi in modũ lunæ iam mediæ. Eo Amazones uti ſolitæ. Virg. primo Aeneid. Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis. c ℃ Arundinẽ ita craſſam.) Plynij uerba, unde hęc Solinus tranſtulit, ex ca.2. lib. ſeptimi ſunt hæc. Arundines uero (inquit) tantæ proceritatis, ut ſingula internodia alueo nauigabili ternos interdum homines ferant, cap. autem. 37. ſextidecimi. Arundini (inquit) Indicę arborea amplitudo qualem uulgo in templis uidemus. Herodotus in Thalia. Indorũ (inquit) complures ſunt gentes, atq; ea lingua inter ſe diſſonæ. Quarum aliæ ſunt deditæ rei pecuarię, alię non. Item aliæ in paluſtribus fluminis habitant, crudis uictitantes piſcibus, quos aggreſſi, & arundinis nauigijs exceptant. Singula autẽ nauigia e ſingulis arundinis internodijs fiunt. Scribit Theophraſtus ca. 12. quarti de hiſtoria plantarũ, circa Aceſinẽ amnem pluſculas arundines prouenire, quę tamẽ (inquit) non frutetant, folio non longo, ſed ſalici ſimile, magnitudine præſtantes, atq; robuſtæ, ut uicẽ haſtarum præbeant. Quo loco de arundinũ generibus abunde ſimul, & eleganter diſſerit. Lege eundẽ Plynium ca.37. ſextidecimi naturalis hiſtoriæ. d ℃ Humor dulcis ad melleam ſuauitatem.) Saccharon intelligit. Plynius ca.8. duodecimi. Saccharon (inquit) & Arabia fert, ſed laudatius India. Eſt autẽ mel in arundinibus collectum gummiũ modo candidũ &c. Dioſcorides in ſecundo uocat id glaciati mellis genus, qđ in India (inquit) prouenit, & Arabia, quæ Felix cognominatur, collectum in arundinibus, & Saliũ modo concretũ, dentibusq; fragile. Meminit Strabo. 15. ſuę Geographiæ libro. Saccharum hac tempeſtate abunde prouenit in Aegypto, Cypro, Creta, Rhodo, ac quibuſdã Italiæ locis. Qui gulæ ſtudent, nullum epulũ delicatũ putant, niſi Saccharo conditũ fuerit. Apud ueteres nullus eius niſi in medicinis uſus. Circũferuntur de Saccharo huiuſmodi Varronis uerſiculi. Indica non magna

diæ inſula eſt.[a] Ea fert palmas, oleam creat, uineis abundat. Terras omnes hoc miraculo ſola uincit, qđ quæcunq; in ea arbos naſcitur, nunq̃ caret folio. Mons Caucaſus[b] inde incipit, qui maximam orbis partem[c] perpetuis iugis penetrat. Idem fronte, qua ſoli eſt[d] obuerſus, arbores[e] pi- a b

nimis arbore creſcit Arundo, Illius & lentis premitur radicibus humor, Dulcia cui nequeant ſucco contendere mella. Hos uerſiculos ne diutius quæras, refert ex Varrone Iſidorus ca.7. decimiſeptimi Ethimologiarū lib. Lucanus .3 Pharſaliæ. Quiq; bibunt tenera dulces ab arundine ſuccos. Papinius Sylua ſexta primi Syluarū. Et quas præcoquit Hypaſita cannas. Sic enim eum locū primus Hermolaus reſtituit. Vir, cui plurimū ſtudioſi debeāt. Sacchari naturā, operationes, proprietates, uſusq; in medicinis edocet Auicenna in fine ſecundi Canonis. Vulgo id Zuccarū nuncupaē. Audiui quondam ego Viennæ Pannoniæ Ioannē Mainardum Ferrarienſem, uirum humanitate, ſcientijs, ac candidiſsimis moribus præſtantiſsimū multis rationibus, ueterumq; ſcriptorū ſententijs diſſerentem, non eſſe Plynianum Saccarum id omnino, qđ hodie uernacule Zuccarum uocari diximus, ædito opinionis ſuæ ſuper ea re tractatulo elegantiſsimo ab eodem, cuius mihi legendi copiā fecit. a ℂ Tylos Indiæ Inſula.) Tylos inſula (inquit ca.10. duodecimi Caius Plynius) In eodem ſinu eſt, repleta ſyluis, qua ſpectat orientē, quaq; & ipſa æſtu maris perfunditur. Magnitudo ſingulis arboribus fici &c. Et ca. mox ſequenti de eadem Tylo. Fert eadē (inquit) palmas, oleas, ac uites, & cum reliquo pomorū genere ficos. Nulli arborū folia ibi decidunt. Rigaturq; gelidis fontibus, & imbres accipit. Hāc inſulā in ſinu Arabico Theophraſtus ca.9. quarti, & ca.6. quinti de hiſtoria Plantarū eſſe dicit. In ea parte inſulæ, quæ ad orientem ſpectat, tantā arborū multitudinē eſſe aiunt, ubi æſtus receſſerit, ut locus frequentiſsimo uallo munitus relinquatur, atque ijs omnibus magnitudo, quæ fico, flos odore excellens, fructus inguſtabilis, & uiſu lupino ſimilis. Lanigeras quoq; arbores multas eandē inſulas ferre proditum eſt. Scribunt præterea in Tylo inſula materiem eſſe, ex q̃ naues ędificant, quæ mari incorrupta pene perduret. Quippe cum annos plus q̃ ducentos demerſa immunis ab omni offenſa ſeruetur. Extra aquā diuturna quidē eadē eſt, ſed non tantundē. Ocyus enī putrere incipit. b ℂ Caucaſus.) Caucaſus mons, ut authoritate Ariſtoboli .3. geſtorū Alexandri Arrianus refert, nulli montiū qui ſunt in Aſia altitudine ſecundus. In longitudine maxime porrigiē. Nāq; & Taurum montē, qui Ciliciam, Pamphiliamq; diſterminat, ex Caucaſo eſſe perhibent, & alios itē permagnos montes, qui pro uarietate gentiū, a quibus incoluntē nomina uariant. Nihil uero in eo naſci præter Termintū, & Silphiū, idem ipſe Ariſtobolus author eſt, & nihilominus multas in eo incolas eſſe, magnamq; pecudū, & armentorū uim ibidem paſci. Herodotus in Clio ſcribit Caucaſum montē cū maximæ uaſtitatis, tum ſummæ altitudinis eſſe, multas, atq; omnifarias gentes habere, ac pleraſq; omnes agreſti materia uictitantes. Tauri montis ſummitates in tantū exurgere perhibentur, ut ſol circa ipſas aſcendi uideatur. c ℂ Maximā orbis partem.) Plynius, & Solinus, ut ca.51. retulimus, Caucaſum montem partem Tauri montis eſſe dicunt. Philoſtratus in principio ſecundi Vitæ Apollonij/ ſcribit Caucaſum, Mediā, atq; Indiā terminantē, in mare Rubrū altero cubito deſcendere. Idē author eſt ex monte Caucaſo iucundū aromatū odorem ſentiri. Eamq; ob cauſam Pantheris eum montē refertum tradit. Pantheræ enim plurimū aromatibus delectantur. In eo rurſus monte Prometheum ob nimiū amorem erga homines a Ioue ligatū, & Aquilæ dilaniandū expoſitū fabulantur, abq; Hercule, non quidem Thebano illo, ſed quopiā altero tandem ſolutum. Scribunt nobiles authores in Caucaſo monte ea inter alia peculiariter ꝓuenire, quæ ad magicā uanitatē plurimū faciūt. d ℂ Fronte qua ſoli obuerſus eſt.) Id addit, quoniā fronte altera, qua Scythiā proſpicit maxime aſper, & incultus eſt. Eapropter ab Horatio primo Carminum, inhoſpitalis Caucaſus dictus eſt. Et a Virg.4. Aeneidos.

Duris (inquit Dido) genuit te cautibus horrens
Caucaſus.

Hinc & prouerbio dici cœptū. Caucaſo inhoſpitalior. Caucaſeis cautibus horridior. de loco horrido, atq; inacceſsibili, homine ꝑ feris, q̃ hominib⁹ ſimiliori. e ℂ Arbores piperis.) Vox, ut creditur, ijs gentibus propria, apud quas id Aromatū genus maxime prouenit. Græci etiam τὸ πέπερι uocitant. Nicander Peperion. Hippocrates, tū Medicum, tū Indicū Pharmacū appellat. Interdū Piper/ſemen Indicum nominat idem author. Philoſtratus tertio Vitæ Apollonij libro. In montis Caucaſi præruptis lateribus arbores, e quibus Thus diſtillat, proceriſsimas naſci, & Aromatū alias multas ſpecies. Inter quas & piperis arbores eſſe, qđ tanq̃ agricolæ (inquit) genus Simiarum colit, quæ a Græcis πίθηκοι appellantur. Paſsim arbores quę piper gignunt, Iuniperis noſtris ſimiles, q̃q̃ in fronte Caucaſi ſolibus oppoſita gigni tantū eas aliqui tradidere. Semina a Iunipero diſtant paruulis ſiliquis, quales in Phaſiolis uidemus. Hæ priusq̃ dehiſcant, decerptæ, toſtæq; ſole, faciunt, qđ uocatur piper longum. Paulatim uero dehiſcentes per maturitatem, oſtendunt candidū piper, qđ deinde toſtū ſolibus, calore

Piper in nota
De pipere et eius arbore.

a periſ oſtentat, quas ad [a]Iuniperi ſimilitudinem diuerſos fructus edere aſseuerãt. Eorum qui primus erumpit, uelut Corilorum Fimbria, dicitur Piper longum. Quod incorruptum eſt, Piper al-
b bum. Quorum cutem rugoſam, & torridam calor fecerit, Piper nigrũ. Qui demũ caducus torretur feruido ſole, uocamen trahit de colore. At qđ ex ipſa arbore ſtringit̃, ut eſt, albũ Piper dicit̃. Sed ut piper ſola India, ita & Hebenũ ſola [b] mittit;

colore, rugiſq; mutatur. Lege Plyniũ ca. 7. duodecimi nat. hiſtoriæ. Piper (inquit ca. ultimo noni de hiſtoria plantarũ Theophraſtus) fructus eſt, eius genera duo, unũ enim rotundum, erui modo, tegmine, carneq; conſtans, ſicut laurina bacca, ſubrutilũ, alterum oblongũ nigrum, ſemina papaueris cõtinẽs, longe hoc ualidius altero, ambo uim calefactoriã obtinent. Quamobrem contra cicutam auxiliant̃, & etiam thus. Extat nobile de pipere cap. 593. ſecundi apud Dioſcoridem. Piper (inquit) arbor eſse traditur in India breuis, fructu inter Initia oblongo, effigie ſiliquarum, quæ collectæ piper lõgum uocantur. Interius quiddam milio tenui ſimile eſt, qđ quidem ſi conſumatũ ſit, piper fiat. Hoc igitur temporib9 ſuis dehiſcens. Pandensq; ſeſe racemulos fundit, ferẽtes qualia ipſi nouim9 piperis grana, e quibus acida, & antequã maturescant decerpta, candidũ piper appellant. Quo loco plurima piperis remedia eleganter refert. Auicenna, qui ob ſingularem doctrinã medicorũ princeps non iniuria appellatur ca. 558. ſecundi tractatus ſecundi Canonis, abunde refert piperis naturã, qualitatem, operationes, proprietatesq; plurimas. Extat apud Ariſtotelem philoſophum 44. problema primæ Sectionis. Cur piper ſi large ſumatur, ueſicã ſoluet, ſi parce, aluũ: Econtrario Scamonea ſi large ſumatur, ueſicam ſoluet, ſi parce, & quæ uetus eſt, ueſicã: Eũ locum adeas huius rei cauſam expetens. Martianus iureperitus lib. 39. Digeſtorũ titulo quarto lege. 16. inter ſpecies ad uectigal pertinentes, enumerat piper longũ, & piper album. a ¶ Iuniperi ſimilitudinẽ.) Philoſtratus aliquorũ de arbore piperis ſententiã referens, ſic in eo, quem modo citauimus uolumine, inquit. Piperis arbor illi ſimilis eſse traditur, quã Græci ἄγνον .i. caſtam appellant, cum partibus alijs, tum maxime fructuum racemis. Naſcitur autem, ut dictum eſt, in extremis, præruptisq; locis, hominũ generi inacceſsibilibus, ubi Simiarum multitudo montis cauernas, & omnia foramina incolit. Eas autem maximi faciunt Indi, quoniã piperis, ut ſic dicam, uindemiatrices ſunt. Quapropter & armis, & canibus Leones, & cæteras feras ab ipſis arcet. Quod autẽ ad piperis collectionem attinet, ſic ſe habet. Accedentes Indi ad arbores, quæ in parte montis infima naſcuntur, fructusq; ab illis decerpentes, paruas quaſdam ſub arboribus areas faciunt, ubi piper congerunt, quaſi caſu illic ipſum proijcientes, ceu rem neglectam, & minimi ab hominibus exiſtimatã, circumſtantes uero, atq; in auijs abditæ ſimiæ talia deſuper aſpicientes, ubi nox aduenit Indorũ opus imitatæ auulſos arborum ramuſculos, in areas, quas diximus, cõferunt. Indi autem, ubi dies illuxit, piperis aceruos aſportant, quos nihil laborantes ſed dormientes acquiſierunt. Qui Alberto authore delectantur, legant eum de pipere, cap. triceſimo ſexti, eius uoluminis, quod de Vegetabilibus, & plantis ſcriptum reliquit. Ea omnia copioſius reperies apud authorem Pandectarum, in dictione, Falfel. Sic enim Arabes piper nuncupant. b ¶ Hebenum ſola mittit.) Theophraſtus, & plerunq; Græci, non aſpirant dictionem ἔβενον, latinis undecunq; aſpirandam placuit. Qui de Hebeno ſcribunt, tradunt eam tũ in India, tum in Aethiopia prouenire. Hebenus (inquit cap. 137. primi Pedacius Dioſcorides) laudatur Aethiopica nigri ſplẽdoris, ſine liuore cornus expoliti arte. Prædenſa materie ſi frangat̃. Mordax, ſubſtringẽsq; linguã, & quæ in carbone poſita citra flammam, & fumum uratur. Odore iucundo gratuita. Nam recẽs Hebenus propter pinguitudinẽ ſuccenſa igni conflagrat. Ligno ad cotem trito ruffeſcit. Inuenitur & Indica Hebenus uenas habens fuluas, & candidas maculis frequentibus. Alioquin melior quæ ſupra dicta eſt &c. Herodotus libro tertio, cuius authoritatẽ etiã Plynius aduocauit, ſic inqt. Aethiopes, eorũq; finitimi eodẽ, quo Indi Caliſtiæ ſemine utuntur, ſubterraneasq; obtinent domos. Horum utriq; tertio quoq; anno munera portabant, portantq; ad meam uſq; memoriam, binos ſemodios auri rudis, & ducenos faſces Hebeni &c. Solinus aſſerens, ſolam Indiam Hebenũ mittere, Virgilium ſequutus eſt. Plynius capite quarto duodecimi naturalis hiſtoriæ. Indiæ (inquit) arborum magnitudinem unam, quã peculiarius Virgilius celebrauit Hebenum nuſquam alibi naſci profeſsus.

Virgilij carmen ſecundo Georgicorum hoc eſt.

Diuiſæ arboribus patriæ, ſola India nigrum
Fert Hebenum.

Quo loco Seruius ait, Indiam omnem plagam Aethiopiæ accipiendam. Sunt, qui Hebenum Aethiopicam nõ aliam, quam palmarum generis eſse dicant. Lucanus decimo

Pharſaliæ Hebeni Mareoticæ meminit, tanq̃ ea apd' paludẽ Mareotin proueniat, inquiens. Hebenus Mareotica uaſtos Non operit poſtes, ſed ſtat pro robore Nili. a ℭ Syluis hoc genus gignit.) Vetera exemplaria gignit /habent. Has ſyluas trans Hypanin, uel uerius trans Hypaſin flumen quintodecimo Geographiæ lib. Strabo tradit. Sunt etiã tũ in Aethiopia, tũ in Arabico ſinu ſyluæ, in quibus Hebenus copioſe ꝓueniat. Authores c. 30. ſexti. C. Plynius, & Mela Põ. li. 3. b ℭ Arbor eſt plerũq; tenuis.)

nec tamen uniuerſa, uerũ exigua ſui parte, ſyluis a
hoc genus gignit.[a] Arbor eſt plerũq; tenuis,[b] &
frequentior. Vimine raro in craſsitudinẽ caudicis extuberata, hiulco cortice, & admodũ reticulato, dehiſcentibus uenis, adeo ut per ipſos ſinus b
pars intima uix tenui libro contegatur. Lignum omne[c] atq; mediale, eadẽ ferme & facie, & nitore, q eſt in lapide Gagate.[d] Indi reges ex eo[e] ſceptra ſumũt, & quaſcũq; deorꝫ imagines[f] nõ niſi ex c
Hebeno habẽt. Iidẽ ferũt materia iſta liq̃rẽ nõ cõtineri[g] noxiũ. Et quicq̃d maleficũ fuerit tactu ei⁹

Theophraſtus in fine noni de plantarꝫ hiſtoria aſſerit Hebeni lignũ aſpectu Buxo ſimile eſſe, ſed decorticatũ nigerrimũ reddi. Vtile (inq̃t) oculis ad cotem tritum. Huius duo genera conſtãt. Alterũ materię laudatum, pulchrũq;. Alterum uile uitiatumq;. Rarũ q̃d' pręſtantius. Reliquũ per multũ habet colorem cõmendatũ, nõ recõdita, ſed ſtatim ſua natura capeſcit. Fructicoſa eſt Cytiſi modo. Idem author cap. 5. quarti de hiſtoria plantarũ libro. Theophraſti ſententiã trãſtulit eiſdem lib. & cap. C. Plynius. Duo genera (inquit) eius. Rarum id, quod melius. Arboreum trunco enodi. Materię nigri ſplendoris, ac uel ſine arte protinus iucundi. Alterũ fruticoſum Cytiſi modo, & tota India diſperſum eſt. Idẽ Plynius ca. 41. ſexudecimi eiuſdem libri ſcribit. Spiſsiſsimã ex omni materie, ideo & grauiſsimã iudicari Hebenũ, & Buxum, graciles (inquit) natura neutra in aquis fluitat. Tradit idem codẽ loco Hebenũ non ſentire carie. Auicenna ca. 230. ſecũdi tractatus ſecũdi Canonis ſcribit eã Hebenũ meliorem eſſe, quæ nigra, ęqualisq; ſit, & in qua lineæ minime reperiant, queq; tactu ſuo cornu tornatili ſit perſimilis, plurimũ compacta, ac ſolida, queque mordax ſit, conſtringensq; guſtantis linguã. Exq; ea ſuper carbonẽ poſita, bonus, acutus tamen ꝓgrediatur odor. Eam calidã, & ſiccã eſſe aſſerit in ſecundo. Quę autẽ ſint eius operationes, ac proprietates, multis uerbis eodem loco aperit idem author. Galenus ſexto Simph. Pharma. Hebani uirtutẽ abſterſiuã, calfactiuamq; eſſe demonſtrat. Tanta eſt inter Seſamina ligna, & Acanthi cũ Hebeno ſimilitudo, ut ea pro Hebeno mercatores uenditent. Sed dep̃hendunt (inq̃t Dioſco.) q̃d' hient, ſolidioraq; ſint, quodq; in Taleolas minutas, & colore quaſi purpureas ſatiſcant, q̃d'q; admota linguæ non mordeãt, nec accenſa fragrent. Auicennæ ſunt quæ de Vegetabilibus, & Plantis Albertus retulit lib. 6. c ℭ Lignum omne, atq; mediale.) Ideſt omnes Hebeni partes tam exterę, q̃ medulacę ſimiles ſunt Gagati lapidi. Ex ijs enim arboribus, quæ medullas certe habent, alijs carnoſa medulla eſt, alijs lignoſa, alijs mẽbranis ſimilis. Carnoſa, uiti, fico, punicę, ſambuco, ferulæ. Lignoſa Larici, abieti, pino. His durior, atq; ſpiſsior corno, ilici, robori. Cytiſo, moro, hebeno, celti. Ex Theophraſto cap. 9. primi de hiſtoria plantarum. Sunt qui legant. Lignũ omne abſq; mediali, quod ex Theophraſti uerbis falſum eſſe conuincit. d ℭ In lapide Gagate.) De lapide Gagate ca. 35. abunde diximus. e ℭ Ex eo ſceptra ſumunt.) Hebenina ligna nigri coloris, ut in cõmentarijs Ezechielis Hieronymus tradit, pręcioſiſsima ſunt. Nõ ergo mirum, ſi ex eo ligno Indi reges ſceptra ſumunt. In tanta ueneratione ſceptra habita ſunt apud ueteres, ut uiris fortes per ea, tanq̃ per numen aliquod iurare conſueuerint. Sic iurat Latinus rex apud Virgilium. 12. Aen. cũ Aenea fœdus iniens.

Vt ſceptrũ hoc (dextra ſceptrũ nam forte gerebat)
Nunq̃ fronde leui &c.

Eius cõſuetudinis rationẽ eodẽ loco affert Seruius. Is iurandi modus, ex. 1. & 7. Iliados Homeri ſumptus eſt. καὶ μετὰ σκῆπτρον μέγ' &c. Sed re uera plerumq; damnoſa ſuperbia ſceptri. Reuoluerent utinã mundi principes mente ſępius Agamẽnonis regis potentiſsimi, ac ſapientiſsimi ſententiam. Ego eſſe (inquit) quidq̃ ſceptra niſi uano putem

Fulgore tectum nomen & falſo comam
Vinclo decentem; caſus hęc rapit breuis.

De ornatu, & luxuria Indorꝫ regũ, plura refert Cælius ca. 2. quinti antiquarum lectionũ libri. f ℭ Deorꝫ imagines.) Scribit Plutar. & poſt eum Euſebius capite. 3. tertij Pręparationis euangelicę, ſimulacrũ, & Deorꝫ imaginũ fictionẽ/eſſe uetuſtiſsimã. Has aũt priſci ex ligno faciebant ſolũ. Ligneum enim erat Apollinis ſimulacrũ in Delo, ligneũ Palladis in Athenarum urbe, ligneum Iunonis in Samo. Paras etiam ille, qui primus Argolicę templum condidit, & Callithiam filiam ſuam antiſtitem conſecrauit. Ex Cypri trunco ſimulacrũ Iunonis dicitur confor-

a auerti. Hac gratia pocula ex Hebeno habent. Ita
nihil mirum [a] ſi peregre ſit in pretio, quo etiam
ipſi quibus prouenit/honorantur. Hebenum ex
India Romæ Mithridatico triumpho [b] primum
b Magnus Pompeius exhibuit. Mittit India & Ca
lamos odoratos, [c] potentes aduerſum inteſtinæ
ægritudinis incommoda. Dat & multa alia [d] fra
grantia mirifici ſpiritus ſuauitate grata. INdico
rum lapidum in Adamantibus [e] dignitas prima,

maſſe. Lapidem enim rem duram, & inanē in Deorū effigiē cędere nolebant. Aurum uero, atq; argentū infęcundæ terræ, atq; infelicis morbos colores eſſe putabant. Ebore uero propter uarietatē abuſi ſunt. Refert eodē loco idē Euſebiꝰ de hac ipſa re in legibus Platonis ſententiā. Veriſsima Cheremonis ſententia exiſtimantis fuiſſe eos mortales homines, quibus imagines, ac ſimulacra a ueteribus illis tributa ſunt. Dei autem ueri nullū ex ligno, uel materia quauis alia uerum ſimulacrum eſſe poteſt. Quis (inquit) adeo ſtultus erit, ut ligneum ſimulacrum, ac effigiē dei creatoris omnium ſimilitudinem habere arbitretur? Natura enim diuina omnē materiā, & omnia quæ percipimus excedit mente ſolummodo, ac ſanctis animis intellecta. g ❡Liquorē nō contineri.) Mira rerum naturæ uis, qua plura inter ſe diſsident, cōuenientibꝰ aliis. Aiunt, qui de natura commentātur hircorū carnes uirus non recipere, ſi panem hordeaceum eo die, quo interficiantur ederint, laſer ue dilutum biberint. Stygis aquā tam præſentis ueneni eſſe aiunt, ut non niſi mularū ungulis contineri queat. Si uas fiat ex hederę ligno, uina transfluunt, ac remanere aquam, ſi qua mixta fuerit. Sunt & innumera naturæ diſsidentiū exempla. a ❡Nihil mirum ſi peregre &c.) Locus a minori ad maius affirmando. Raro enim res gratæ ſunt iis, apud quos abunde proueniunt. Humanas (inquit Claudianus) oblimat copia mentes. Et illud Propertii ſecundo Elegiarum.

Eleuat aſsiduos copia longa uiros. b ❡Mithridatico triumpho.) Nec ex India, nec primū addit Plynius ca.4. duodecimi, ſed qđ Romæ eam Magnus Pompeius in triumpho Mithridatico oſtēdit. c ❡Calamos odoratos.) Græcis κάλαμος εὐώδης dicitur. Hippocrates medicus μυρεψικόν, ſiue μυρεψικὸν, unguentariū nominat. Conſtat autē eundē eſſe Calamū odoratū, & calamum Aromaticū. Nomen autē habet ex ſimilitudine calami uſualis. Theophraſtꝰ ca.7. noni de hiſtoria plantarum. Calamus uero (inquit) & iuncus trans Libanū montē intra ipſum Libanū, & aliū quendā montem paruū ualle minima exeunt. Nō ut quidā dixere inter Libanum, atq; Antilibanū, inter quos campus ampliſsimus, & pulcherrimus eſt, quē Aulonē appellant. Qua uero Calamus, & iuncus proueniunt lacus in amplū ſpatiatur, iuxtaq; cū paluſtribus ſiccatis iſti aſsurgunt. Occupant locū plus q̃ triginta ſtadia. Virides nequaq̃ eſſe uidentur, ſed ſicci, forma uero nihil ab aliis differunt. Locū ingredienti protinus odor aſpirat, non tamen odor ſpiratur, ut quidā referunt. Hic enim locus a mari plus quā ſtadia centū quinquaginta. Sed in Arabia ſpiratione agri odoratiſsimū eſſe inter omnes conſtat: Quæ in Syria odore ſuperuacuo ſunt. Hæc ferme nota habemus. DE eodē Dioſco. ca.17. lib. primi. Calamus odoratus (inquit) ex India eſt præcipua bonitas Ruffo, geniculis frequentibus, & qui confractꝰ in aſsulas multas diſsiliat, plenis araneo fiſtulis, ſubalbidus, in cōmanducādo glutinoſus, aſtringēſq; linguā guſtu ſubacri, urinam potus cidit, coq; cum gramine, aut Apii ſemine incoctus, ſubſtillo, hydropi, renibus ruptis/conuulſis bibendus pręcipitur, menſes quoq; admotu, potuq; detrahit, tuſsi, euaporatus per ſe, aut cum reſina Terebinthina, fumo per fiſtulam attracto in os/medetur, ad mulie bres uſus decoquitur, inſeſsione, infuſioneq; profuturus. Eodē in malagmatis, ſuffimentiſq; ad odorē utuntur. Similia de Calamo odorato, quē Aromaticū nuncupat, ſcribit Auicenna cap.161. tractat.2. ſecundi Canonis, addens eum eſſe naturæ calidæ, & ſiccæ ad ſecundū uſq; gradū. Quo loco eius proprietates abunde docens, aperit qualis ſit eius in medicinia uſus. d ❡Dat & multa alia.) Quæ aūt ea ſint docent inter alios Theophraſtus lib.9. de hiſtoria plantarum. Ply. lib.12. naturalis hiſtoriæ. Dioſcorides maxime lib. primo. Arrianus in 8. Strabo lib.15. Diod. Siculus lib.3. & cęteri. e ❡In Adamantibus.) Conſtat Adamantibus ex natiua duritie nomē inditū, qđ ſcilicet ob eius inſuperabilē duritiem uix frangi poſſit, ſumptū nomē ab ἀ priuatiua particula, & δαμάζω uerbo, quod domo, & ſupero ſignificat. Hinc Adamas indomabilis dictus. Seru. 6. Aen. Duritiei cauſam tā in Adamāte, quā reliquis lapidibus natiuā ſiccitatē philoſophi prodiderūt. Serapion ſcribit Adamantem eſſe frigidū, & ſiccum in quarto gradu, atq; has duas naturas raro aggregari in aliquo certe lapide. Lucretius ſecundo de rerum natura libro ex Atomis cuncta componens, ait Adamantis duritiem ex Atomis hamatioribꝰ prouenire.

Deniq; quæ nobis durata, ac ſpiſſa uidentur,

Hæc magis hamatis inter ſeſe eſſe neceſſe eſt,
Et quaſi per ramos alte compacta teneri.
In quo iam genere in primis Adamantina ſaxa
Prima acie conſtant ictus contemnere ſueta.

Sunt ex Heſiodi interpretibus, q Adamantẽ ferri ſpeciem eſſe dicant. Adamantis durities efficit, ut is maximum in rebus humanis non ſolum inter gemmas pretium habeat, diu (inquit Plynius) nõ niſi regibus, & ijs admodũ paucis cogni᷑, unus modo in metallis repertus perq̃ raro comes auri, nec niſi in auro naſci uidebatur. Scribit idẽ Ply. ca. 4. triceſimiſeptimi nat. hiſto. ueteres eũ in Aethiopum tantũ metallis inueniri exiſtimaſſe inter delubrũ Mercurij, atq; inſulã Meroen, dixiſſeq; non ampliorẽ Cucumeris ſemine, aut colore diſsimili inueniri. a ℭ Qui lymphationes abigant.) Adamas (inquit Plynius) & uenena irrita facit, & lymphationes abigit, metusq; uanos expellit a mente, ob id quidã Anchitem uocauere. ἄγχος enim apud Gręcos angorem ſignificat. Dionyſij poetæ interp̃s has Adamãtis uires ijs uerſibus eleg̃ter exprimit.

Hic fulget lymphata Adamas, (qui pectora ſanat,
Et prohibens miſeris occulta (damna ueneni.

utpote qui lymphationes abigant,[a] uenenis reſi- a
ſtant, pauitantium mentiũ uanos metus pellant.
Hæc primũ de ijs prædicari oportuit, quæ reſpi-
cere ad utilitatem uidebamus. Nunc reddemus
quot, quæue Adamantũ ſint ſpecies,[b] & quis co- b
lor cuiq; eximius. In quodam Cryſtalli[c] genere
inuenitur materię, in qua naſcitur adeq;[d] ſimilis,
ſplendore liquidiſsimo in mucronẽ ſexangulũ
utrinq; ſecus leuiter turbinatus, nec unquã ultra c
magnitudinem nuclei auellani reperitur. Huic
proximus[e] in excellentiſsimo auro dep̃rehendi-
tur. Secundus pallidior, ac magis ad argenti co-
lorem renitens. Tertius in uenis[f] Cypri apparet d
propior ad aeriam faciem. Quartus in metallis
ferrarijs legitur,[g] pondere cæteros antecedens,
non tamẽ & poteſtate. Nam & hic, & qui in Cy-
pro deprehenduntur, frangi queunt, plerique e- e
tiam Adamante altero perforantur. At illi, quos
primos dixim᷑, nec ferro uincunt,[h] nec igni do-

b ℭ Adamãtũ ſint ſpecies) Quę, quotue ſint Adamantum ſpecies abunde refert Plynius ca. 4. lib. ultimi. Aduertendũ Adamantũ differentias interdum ſumi ex locis, in quibus p̃ueniunt, aliqñ ex colore corp᷑, ſępe ex habitu, & forma, ab eorum frequenter duritie, nõnunq̃ effectus corp᷑ uarij ſpeciem aliã arguunt, & naturam. c ℭ In quodam Cryſtalli genere.) Quoniam hæc Adamantis ſpecies eodem loco, ubi & Cryſtallus prouenit/ reperitur, nõ mirum ſi Adamas hic ſit plurimũ Cryſtallo conſimilis. Plynius. Indici (inquit) non in auro naſcentis, ſed quadã Cryſtalli cognatione. Siquidẽ & colore trãſlucido nõ differt. Et laterũ ſexangulo leuore turbinatus in mucronẽ &c. d ℭ Adeq; ſimilis.) perq;, pariter, omnino ſimilis. Apuleius. 4. de Aſino aureo. Quos incontãter adeq; latrones arbitrarere. Plautus in Caſina. Neq; eſt, neq; fuit me/ ſenex quiſq̃ amator, adeq; miſer. Miror quoſdã/ pro adeq; ſimilis ſplendore liquidiſsimo/ repoſuiſſe, ad aquę ſimilis ſplendorem liquidiſsimũ. e ℭ Huic p̃ximus.) Hũc Arabicũ Ply. nũcupat ſupradicto minorẽ tantũ eſſe perhibens. Similis eſt huic quidẽ Arabicus, minor tantũ. Similiter & naſcens cæteris pallorgentis, & in auro non niſi excellentiſsimo natalis. Incudibus ij dep̃hendunt, ita reſpuentes ictum, ut ferrum utrinq; diſſultet, incudes etiã ipſę diſsiliant. Quippe durities inenarrabilis eſt, ſimulq; igniũ uictrix natura, & nunq̃ incaleſcẽs. Vnde & nomen indomitæ uis Grꝗca interpretatione accepit. f ℭ Tertius in uenis Cypri.) Duo alia Adamantis genera Solinus p̃terit, de quibus hæc retulit Caius Ply. Vnũ ex ijs (inquit) uocant Cenchron, qđ eſt milij magnitudine. Alterũ Macedonicũ in Philippico auro repertũ, & hic eſt Cucumis ſemine par. Poſt hos Cyprius uocaꝰ in Cypro repertus, uergẽs in æreũ colorẽ, ſed in medicina, ut dicemus, efficaciſsimus. g ℭ In Metallis ferrarijs.) Hunc Ply. Sideriten uocat. Poſt hunc (inquit) eſt Siderites ferrei ſplendoris, pondere ante cæteros, ſed natura diſsimilis. Nam & ictibus frangitur, & alio Adamante perforari poteſt. Quod &/ Cyprio euenit. Græci enim σίδηρος ferrum dicunt. σίδηρος, & σιδηρός ferreum. Sicq; a colore nomen habet. Sunt, qui ſic legant. Tertius in uenis Cypri apparet proprior ad æream faciẽ, & plurimũ ualet in medicamine, qui Siderites appellaꝰ. Sed nõ aduertũt Sideriten eẽ aliud Adamãtis genus, ut ex aſcriptis Ply. uerbis euidẽs eſt. h ℭ Nec ferro uincunt.) Siqdẽ (inqt Ply.) illa inuicta uis duarũ inuiolẽtiſsimę naturę rerũ/ ferri/ ignis cõtemptrix hircino rũpiꝰ ſanguine, ac ne aliter, q̃ recẽti, calidoq; macerata. Et ſic q̃q; multis ictibus, tũc etiã p̃terq̃

eximias incudes, malleosq; ferreos frangens. Idipſum Rhemnius his uerbis cecinit. Quem minime ualeat ferrum ſuperare nec ignis, Frangitur hircino maceratus ſanguine tantum, Sed tepido fractis multis incudibus ante. Adamantis durina in Prouerbia abijt. Adamante creati. Adamante durior. Adamantina tunica. Adamantini claui. De homine, qui ne unq̃ a propoſito flecti poteſt. Vtuntur his Statius primo Syluarũ. Heſiodus primo Georgicon. Horatius primo, & 3. Carminũ. Sunt Medicorum qui-

a mantur. Veruntamen ſi diu ſanguine hircino macerētur, nec aliter, q̃ ſi calido, uel recenti malleis aliquot ante fractis, & incudibus diſsipatis, aliquando cædunt, atq; in particulas diſsiliunt.
b Quæ fragmēta ſculptoribus in uſum inſigniendæ cuiuſq; modi gemmæ expetūtur. Inter Adamantem, & Magnetē [a] eſt quædam naturæ occulta diſſenſio, adeo ut iuxta poſitus non ſinat
c Magnetem [b] rapere ferrum. Vel ſi admotus Magnes ferrum traxerit, quaſi prædam quandam quicquid Magneti hæſerit, Adamas rapiat, atq; auferat. LYchniten [c] deinde fert India, cuius

dam, qui dicunt Adamantem hirci ſanguine frangi poſſe, ſi eiuſmodi hircus aliquandiu ante uinũ bibeat, uel montanum Silcos, aut Petroſelinum commederit. Plumbo quoque hũc ipſum lapidē frangi poſſe confirmant. Miratur Plynius cuius hoc ingenio inuentũ fuerit? Quoue caſu repertũ? Aut quæ fuerit conjectura experiendi rem immenſi ſecreti, & in fœdiſsimo animaliũ omnium, profecto muneris talis inuētio hominis eſt. Gemmarij noſtri tēporis id omnino falſum eſſe contendunt. a ℭ Inter Adamantem, & Magnetem.) Plynij uerba, quæ hoc loco Solinus mutuatus eſt, hæc ſũt. Adamas (inquit) diſsidet cum Magnete lapide, in tantum, ut iuxta poſitus ferrum nō patiatur attrahi, aut ſi admotus Magnes apprehenderit, rapiat, atq; auferat. Dionyſij interpres.

Hic iuxta poſitus Magnetem uiribus arcet
Occultus raptu ferri, uel tractibus ante
Admotum retrahit, defendens robore miro.

Quæ de Adamantis, & Magnetis pugna ſe uidiſſe Auguſtinus refert. Lege apud eundem ca. 4. uiceſimi primi Ciuitatis dei. DE contrarietate Magnetis, & Alij. Lege Ply. in Prologo lib. uiceſimi nat. hiſto. Neſcio quas nugas referat de Adamante Serapio, de Simplicibus & Mineralibus ſcribens. b ℭ Magnetē.) Plynius Nicandri teſtimonio ſcribit Magnetem fuiſſe ab inuentore ſortitum nomen. Lucretius lib. 6. a patria, hoc eſt a Magneſia ſic uocatum.

Quod ſupereſt agere incipiam, quo fœdere fiat
Naturæ, lapis hic ut ferrum ducere poſsit,
Quem Magneta uocāt patrio de nomine Graij,
Magnetum quia ſit patrijs in finibus ortus.

Heraclium quoq; i. Herculeum eundē dictũ ait, uel ab Heraclia Ponti regione, ubi prouenit, ut Didimus author eſt, uel quod is lapis Herculeis i. maximis uiribus præditus ſit. Ab effectu quoq; Siderites dicitur, qđ ad ſe ſcilicet ferrum trahat. Eius Plynius Sotaci authoritate quinq; genera eſſe tradit, quã diuerſitatem a locis, in quibus prouenit, omnino trahens. Diogenianus uerum Magnetem ſic argento ſimilem eſſe, ut ſæpe aſpicientes fallat. Eum autem lapidem, qui ferrũ trahit, non Magnetem dici ait, ſed Heracleon potius appellandũ. Ob hanc Magnetis trahendi ferri uim, Anaxagoras Magnetē animatũ eſſe credidit. Vnde autem ea uis huic lapidi inſit multis carminibus ſexto de rerum natura Lucretius demonſtare conatur. Principio omnibus a rebus &c. Mirum qđ Magnes/

Ex ferro meruit uitam, ferriq; rigore
Veſcitur hoc dulces epulas, hoc pabula nouit,
Hinc proprias renouat uires, hinc fuſa per artus
Aſpera ſecretum ſeruant alimenta uigorem.
Hoc abſenti perit, triſti morientia torpent
Membra fame, uenasq; ſitis conſumit apertas.

Scribit Dioſcor. ca. 168. quinti de materia medicinali lib. Magnetē lapidē tanto eſſe meliorē, quanto facilius trahit ad ſe ferrũ. Itē quãto magis cæruleus colore fuerit, p̃ſertim ſi ſpiſſus ſit, neq; admodũ ponderoſus. Vix crediderim, qđ ca. 394. de Mineralibus Serapio de Magnete lapide ꝓdidit. Nec minus fidē excedũt, quę. 2. q̃q; Mineraliũ ſunt ab Alber. relata. Sed loca cõſignaſſe ſatis fuerit. Ex Magnetis natura nō incōcinnũ ſumet Adagiũ. Vti Magnete ferrũ. Cuiꝰ uſus maxīe in auaros q̃drabit, q nō ſecꝰ auri ſacra fame, q̃ Magnetis ut ſoleat ferrũ trahi. Scribit Alb. Ariſtotelis authoritate reperiri Magnetis genꝰ, cuius pars una ad ſe trahat, ꝓcul abijciat pars altera

lucis uigorem flagrantia excitat lucernarũ, qua a
ex cauſa λυχνίτην Græci uocauerunt. Duplex ei fa-
cies, aut in purpuream emicat claritatẽ, aut me-
racius ſuffunditur cocci rubore. Per omne inti-
mum ſui/ ſi quidem pura ſit/ inoffenſam admit- b
tit perſpicuitatem. At ſi excanduit radijs ſolis in-
cita, uel ad calorem digitorũ attritu excitata eſt,
aut palearum caſſa, aut chartarũ fila ad ſe rapit, c
cõtumaciter ſcalpturis reſiſtens. Ac ſiquãdo in-
ſignita eſt, dum ſigna exprimit, quaſi quodam a-
nimali morſu partem ceræ retentat. BEryllos [b] in
ſexangulas formas Indi atterunt, ut hebetem co- d
loris leuitatem angulorũ repercuſſu excitent ad
uigorem. Beryllorũ genus diuiditur in [c] ſpeciem
multifariam. Eximij interuirente glauci, & cæ-
ruli temperamento, quandã præferunt puri ma-
ris gratiam. Infra hos ſunt Chryſoberylli, qui lã- e
guidius micãtes aurea nube circumfunduntur.
Chryſopraſos [d] quoq; ex auro, & Porraceo mi-

ferrum. Rurſus eſſe Magnetem alterum, qui hominũ carnem non ſecus ac ferrum ad ſe trahat. Magnetis contrariã naturam Theamedes lapis omnino poſsidet, utpote qui ferrum omne abigit, reſpuitq; id quod etiam Plynius annotauit. e ℂ λυχνίτην deinde.) λύχνον Græci lucernã dicunt, ex cuius ſimilitudine conſtat huic lapidi fuiſſe nomen inditum. Ex eodẽ genere ardentium (inquit cap. 7. triceſimiſeptimi Caius Plynius) Lychnites appellata a lucernarũ accenſarũ præcipua gratia. Naſcitur circa Orthoſiam, totaq; Caria, ac uicinis locis. Sed probatiſsima in Indis. Quã quidã remiſsiorem Carbũculũ eſſe dixerũt &c. Lychniten duob⁹ uerſiculis expreſſit Rhemnius Dionyſij interpres.

Hic Lychnis lucẽ ſimulat ſplẽ-
(dore lucernæ,
Hinc meruit nomen præclaro
(nomine dignum.

Sũt & huius nomenclaturæ tum herba, tũ marmor quoddã, quibus ob ſimilẽ cauſam nomen inditum. a ℂ Duplex ei facies.) Plynius. Et alias inueni differentias. Vnam, quæ purpura radiet, quæ cocco. Sole excalfacta, aut digitorum attritu paleas, & cartharum fila ad ſe rapere. Omnia autem hæc genera ſcalpturæ contumaciter reſiſtunt, partemq; ceræ in ſigno tenent. b ℂ Beryllos.) A gentibus, apud quas proueniunt nomen habent. Græci etiã βήρυλλον uocant. Marbodęus cõtra ſyllabę rationem corripuit primam.

Conſpicuos reddit ſexangula
(forma Beryllos.

Plynius ca. 5. triceſimiſeptimi naturalis hiſtoriæ. Eandem (inquit) multis naturam, aut certe ſimilem habere Berylli uidentur, in India originẽ habentes, raro alibi reperti. Poliuntur omnes ſexangula figura artificũ ingenijs, quoniã hebeſcunt ni color ſurdus repercuſſu angulorũ excitetur. Aliter enim politi non habent fulgorem eundem. c ℂ In ſpeciem multifariam.) Plyni⁹ idipſum ſic explicat. Probatiſsimi ſunt ex ijs, qui uiriditatem puri maris immitant. Proximi qui uocantur Chryſoberylli, & ſunt paulo pallidiores, ſed in aureum colorẽ exeunte fulgore. Vicinũ genus huic eſt pallidius, & a quibuſdam proprij generis exiſtimat, uocatur Chryſopraſus. Quarto loco numerantur Hyacinthizontes. Quinto, quos Heroides uocant. Poſt eos autem Carini. Ac deinde Oleagini, hoc eſt colore olei. Poſtremi Chryſtallis fere ſimiles. Hi capillamenta habent, ſordeſq; alioquin & uanidi, quæ ſunt omniũ uitia. Indi mire gaudent longitudine eorũ, ſoloſq; gemmarũ eſſe prędicant, q carere auro malint. Et ob id perforatos Elephantorũ ſetis religant. Et alios conuenit nõ oportere perforari, quorũ ſit abſoluta bonitas umbilicis ſtatim ex auro capita comprehendentibus. Ideoq; Cylindros ex ijs facere malunt, q̃ gemmas, quoniã eſt ſumma commendatio in longitudine. Quidam & angulоſos putant ſtatim naſci, & perforatos gratiores fieri medulla candoris exempta, additoq; auro repercuſſa, aut omnino caſtigata cauſa perſpicuitatis ad craſsitudinẽ. d ℂ Chryſopraſos.) Chryſopraſos ab auro, & porri ſucco nomẽ habet. De eo Plynius ca. 5. & 8. triceſimiſeptimi nat. hiſto. Vetuſta ferme omnia Solini exemplaria Chryſopaſsos habent. Chrſopaſsus enim latine ſparſus, uel uarius auro dicitur ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ auro, & σπάσσω ſpargo, uarioq; qđ is lapis auri uenis ſparſus ſit. Eſt autẽ Chryſopaſsus unus ex duodecim pretioſis lapidibus, qui ciuitatis ſanctæ Hieruſalem fundamenta erant. Non placet expoſitio gloſsematis cuiuſcunq; ea fuerit ſuper ca. 21 Apocalypſis. Quo loco exponens Chryſopaſsum. Chryſos (inquit) aurum, paſsos porrum dicitur. Porrum enim non paſsos, ſed Praſon. i. πράσον nominatur a Græcis. πάσσων autem unde Chryſopaſsus dicitur, Latine ſpargens, uarians, tingensq; ſignificat. Vnde Cryſopraſus alter ab hoc lapis eſt. a ℂ Hyacinthizontas.) Græci ζώννυμι ligare dicunt ζώνη zonam. Hinc Hyacinthizontes/ Hyacinthi quaſi zona, & cingulo quodam

circumligati. Hinc maxime inter Hyacinthos probati ſunt. b ℭ Cylindros.) κυλίνδειν Græci uoluere dicunt. Hinc Cylindrũ uocant, quicquid teres, & oblongũ fuerit. Vnde etiamnũ lapidi nomẽ datum, a forma ſcilicet terete, & oblonga. Fiunt Cylindri ex alijs etiam lapidibus pretioſis, ut ex Beryllis. Plynius ca. 5. triceſimiſeptimi nat. hiſto. de Beryllis loquẽs. Indi ideo (inquit) Cylindros ex ijs facere malunt, q̃ gemmas, quoniã eſt ſumma cõmendatio in longitudine. Elegans prouerbiũ apud Iuuenalem.

a xtam lucem trahentes, æque Beryllorum generi
adiudicarunt. HYacinthizontas [a] ſcilicet qui hy
acinthos prope referant, & ipſos probant. Eos
uero, qui Cryſtallo ſimiles capillamentis inter-
b currentibus obſcurantur (hoc enim uitio illorũ
nomen eſt) ſcientiſsimi lapidum plebi dederunt.
Indici reges hoc genus gemmarũ in lõgiſsimos
Cylindros [b] amant fingere, eosq́ perforatos Ele
c phantorũ ſetis ſubligant, ac monilia habent, aut
plerumq́ ex utroq́ capite inſertis aureis umbi-
licis, ut marcentem faciem ad nitelam incendant
pinguiorem, quo per induſtriam metallo hinc
d inde addito fulgentiorem trahant lucem.

DE TAPROBANE INSVLA, ET qua ratione primũ innotuerit. Qualis illic nauigatio. Quis gẽtis ei⁹ mos in rege eligendo. Itẽ de Conchis, Margaritis, Vnionibus. CAP. LXVI.

e TAprobanen [c] inſulam anteq̃ [d] temeritas humana exquiſito penitus mari fidem panderet, diu [e] orbem alterũ putauerũt, & quidem eum, quem habitare [f] Antichthones

Donant ſecreta Cylindros. In perditũ quemq́ hominẽ, qui dum ſua uitia abſcõſa eſſe cupit, & ne a conſcijs ea detegantur, timent, pretijs, & muneribus conſciorũ taciturnitatem comparant. c

TAPROBANEN.) Poſt Indiæ deſcriptionẽ, ad Taprobanen inſulam ſtylũ uertit, affirmans eam fuiſſe incognitam uſq́ ad Alexandri Macedonis tempora. Ptolemæus ca. 4. libri ſeptimi ſcribit Taprobanen diu antea Simonidi inſulã fuiſſe dictam. Poſtea Salycam, eosq́ qui eam habitant Salas, uel Salos communi uocabulo nũcupatos. Taprobanes inſulę Boreum promontoriũ eſt gradus habens longitudinis. 126. Latitudinis uero. 12. cum .2. Hoc inquã promontoriũ Cory Indiæ promõtorio oppoſitum eſſe idem Ptolemæus refert. Formam eius inſulæ appingit ipſe ultima tabula Aſię. Huius inſulæ ingens a terris alijs diſtantia, facit ut de eius ſitu, magnitudine, ac incolarum moribus plurimũ diſcrepent authores. Hinc factum eſt, ut cum de loco remotiſsimo ſermo incidit, prouerbiali figura dici conſueuerit. Vbi Taprobanen Indica tingit aqua. Ea figura primo de Ponto Ouidius uſus eſt. d ℭ Temeritas humana exquiſito penit⁹ mari.) Scribit Flaccus Horatius fuiſſe eum audaciſsimũ, qui primus fuerit nauigare auſus. Illi (inquit) robur, & æs triplex Circa pectus erat, qui fragilem truci Commiſit pelago ratem Primus, nec timuit pręcipitem Aphricũ decertãtem Aquilonibus. Nec triſtes Hyadas, nec rabiẽ Noti. Quem mortis timuit gradum, Qui ſiccis oculis monſtra natantia, Qui uidit mare turbidũ, & Infames ſcopulos Acroceraunia? Nequicq̃ deus abſcidit Prudẽs oceano diſſotiabili Terras ſi tamen impię Non tangenda rates trãſiliunt uada. Audax omnia perpeti Gens humana ruit per uetitum nefas. Hanc humanam temeritatem eleganter Claudianus cecinit in pręfatione Raptus Proſerpinæ. Seneca Tragędus in Medea. Audax nimiũ, qui freta primus Rate tam fragili perfida rupit, Terrasq́ ſua poſt terga uidens Animã leuibus credidit auris &c e ℭ Orbem alterũ.) Plynius ca. 22. ſexti nat. hiſt. Taprobanẽ alterum orbem terrarũ eſſe diu exiſtimatũ eſt Antichthonũ appellatione. Similia de Britania inſula fuiſſe creditum cap. 35. ſupra Solinus tradidit. f ℭ Antichthones.) Ab ἀντί contra, & τίθημι pono. Græci Antichthonas, uel uerius Antochthonas eos dicunt, qui e regiõe nobis, i. e contraria parte terræ, qui aduerſis ueſtigijs ſtent contra noſtra ueſtigia, quos Antipodas etiã uocamus. Sũt enim contra eos poſiti, quos ἀντοίκους uocamus. Subtilis ſemper apud ueteres inquiſitio. Sint ne omnino homines, qui ſub terra ſua ueſtigia noſtris oppoſita habeant nec ne. Eos eſſe euidenti ſatis ratiõe

credererentur. Verum Alexandri Magni uirtus a
ignorantiam publici erroris non tulit ulterius
permanere, ſed in hæc uſq; ſecreta propagauit
nominis ſui gloriã. Miſsus igitur [a] Oneſicritus
præfectus claſsis Macedonicę, terrã iſtam quãta b
eſset, quid gigneret, quomodo haberetur explo
ratam noticiæ noſtræ dedit. Patet in longitudi
nem ſtadiorũ ſeptem milium, [b] in latitudinẽ qnq;
milium. Scinditur amne [c] interfluo. Nam pars ei9 c
beſtijs, & Elephantis repleta eſt, maioribus mul
to q̃ fert India. Partem homines tenent. Marga
ritis ſcatet, & gemmis omnibus. Sita eſt inter or
tum, [d] & occaſum. Ab Eoo mari incipit præten
ta Indię. A Praſiana Indorũ gente [e] dierũ uiginti

Macrobius ſecũdo de Somnio Scipionis conatur oſtendere. Eandem ſententiã ſequitur Plynius ca.67. ſecundi naturalis hiſto, & Martianus Capella non multũ poſt principiũ lib. ſexti. Et Cleomedes cap.2. primi Meteororum.

Altera pars orbis ſub aquis iacet inuia nobis,
Ignotæq; hominum gentes, nec tranſita regna
Commune ex uno lumen ducentia ſole
Diuerſasq; umbras, lęuaq; cadentia ſigna,
Et dextros ortus cœlo ſpectantia uerſo.
Nec minor eſt illis mũdus, nec lumine peior,
Nec numeroſa minus naſcunt ſydera in orbe.

Author Manilius primo Aſtronomicon. Theologicæ ueritatis authores fabuloſa eſse omnia, q̃ de Antipodibus ab alijs ſunt relata. Idipſum inter cęteros oſtẽdunt Auguſtinus cap.9. ſextidecimi Ciuitatis dei, & Lactan. ca.24. tertij Diuinarũ Inſtitutionum. Quamuis non deſint, quibus Lactantij perſuaſiões frigidę nimis eſse uideant. Theologis aſsentitur Lucreti9 etiã libro primo.

Illi cum uideant ſolem, nos ſydera noctis
Cernere, & alternis nobiſcum tempora cœli
Diuidere, & noctes parileis agitare diebus.
Sed uanus ſtolidis hæc omnia parturit error &c.

Alij altius intelligunt (inqt.6. Aen. Seruius Honoratus) qui ſub terra eſse Inferos uolũt ſecundũ Corographos, & Geometras, qui dicũt terrã σφαιροειδῆ .i. Sphæreã eſse, quæ aqua, & aere ſuſtentatur. Quod ſi eſt, ad Antipodes (inquit) poteſt nauigatione perueniri. Quia quantũ ad nos ſpectat, inferi ſunt, ſicut nos illis. Hinc, qđ ſub terra inferos dicimus eſse. Tiberianus etiã inducit epiſtolam uento allatam ab Antipodibus, quæ habet. SVPERI INFERIS SALVTEM. Sunt, ut etiam Strabo retulit lib. primo, qui orientis extremi, & maxime ad occaſum inclynatæ regionis incolas, quales ſunt Indi, atq; Hiſpani, Antipodas eſse contendant. Ratione conſimili Antipodas eſse, qui tum extremã Meridiei, tũ Septemtrionis incolunt partem ultimam. a ℂ Miſsus igitur Oneſicritus.) Eadem quoq; & a Plynio relata ſunt. Aduertendũ non ſolum Oneſicritum Taprobanen inſulã adijſse, ſed rerum ſcriptores alios plures, Megaſthenem, Eratoſthenem, Nearchum, Ariſtobulũ, Deimachum. Hi omnes de ea inſula plurima tradiderunt, a quibus tandem poſteri ſunt mutuati. b ℂ Stadiorũ ſeptem miliũ.) De Taprobanes magnitudine nõ uſquaq; ſcriptores conſentiunt. Eratoſthenes, & ſecum plures, ut lib.15. Strabo refert, Taprobanen diſtare dicit ab Auſtraliſsimis partibus, quæ ſunt apud Coniacos meridiẽ uerſus ſeptẽ dierũ nauigatione. Eius longitudinẽ eſse ad octo milia ſtadiorũ Aethiopiã uerſus. Oneſicritus huius inſulæ magnitudinẽ facit ſtadiorũ quinq; miliũ. Longitudinẽ uero, & latitudinẽ nullã diſtinguit. Ex Strabone lib.15. quæ a Plynio, Martiano, & Solino diſcrepare uidentur, qđ ille ad octo milia ſtadiorũ eius longitudinẽ dicat, ij uero ſeptẽ milium. c ℂ Amne interfluo.) Quid de Taprobanes fluminibus Nearchus ſcribat, refert Strabo non multum poſt principiũ quintidecimi. d ℂ Sita eſt inter ortum, & occaſum.) De ſitu Taprobanes ſic Strabo lib. primo. Ipſa uero Taprobane (inquit) Indię obiecta eſse uehementer eſt credita. Inſula in pelago permagna ad Auſtrũ ſita. Porrigitur autem in Aethiopiã ſupra ſtadiorũ milia quinq;, ut fama eſt, e qua multum eboris ad Indorũ nundinas & teſtudines, & reliqua eiuſmodi onera ſubuehi. Huic inſulæ latitudo ad proportionẽ adijcitur longitudini. Eleuatio ex India in ipſam ſtadiorũ triũ milium &c. Dionyſius Afer eam ſub ſydere Cancri ſitam eſse ait. e ℂ Dierum uiginti primo.) Idipſum Plynius ijs quidem uerbis explicat. Incipit ab Eoo mari inter ortum, occaſumq; ſolis Indiæ prętenta. Et quondã credita uiginti dierum nauigatione a Praſiana gente diſtare. Mox quia Papyraceis nauibus, armamentisq; Nili peteretur ad noſtrarũ nauium curſus ſeptem dierum interuallo taxato. Strabonis uerba ſunt ex.15. Geographię li. Diſtare eam a continenti uiginti dierum nauigatione. Sed naues uelorũ uitio male nauigare. Quæ etiam alias non mitratis ſint fabricatæ. Inter eam, atq; Indiam alias eſse inſulas, Ipſam uero omnium Auſtraliſsimam. INgens apud quoſdam quæſtio nuper orta;

a primo in eam fuit curſus, ſed cum papyraceis, & Nili nauibus illo pergeretur, mox curſu noſtrarum nauium ſeptem dierum iter factum eſt. Mare uadoſum [a] interiacet altitudinis non amplius
b ſenum paſsuum. Certis autem canalibus adeo altum, adeo depreſsum, ut nullæ unquã anchoræ ad profundi illius ima potuerint peruenire. Nulla in nauigando ſyderum obſeruatio. Nam neq;

Quanã in parte orbis Taprobane inſula ſita ſit? Vltra ne æquatorem, an citra, an uero ſub ipſo directe æquatore locari debeat? Reor in iiſce rebus nobiliũ ſcriptorũ authoritatẽ, hominumq; experientiã rationibus præferendam. Situs enim locorũ ab iis maxĩe diſci põt, q uel ea loca cõſpexerint ipſi, uel ab eis didicerint, q ſe ea uidiſſe indubie profitẽtur. Sunt autẽ ii tum locorũ incolæ, tũ cæteri, qui ex terris aliis, ut exotica loca noſcerẽt, illuc olim ꝓfecti ſunt. Quantũ experiẽtiæ ſit tribuendũ, Ariſt. inſinuat tradẽs exptũ q̃uis arte careat, certius operari artifice q̃uis alio non experto. Id ipſum in ſine decimi Ethicorũ uerbis plurimis uerum eſſe monſtrauit. Non immerito igiť, ut inquit Plynius, experimentis optime creditur. Huc tendit Cynici aſperſus ſale iocus. Is enim ad eũ, qui de cœleſtibus audacter nimis diſſerebat. Quando, inqt, de cœlo ueniſti? innuens nimirum, præſentiã omnino requiri ad ea noſcenda, quæ ſint maxime ſeiuncta loco. Seruandum in locorũ deſcriptionibus, Plynianũ præceptum, authorem neminem unum ſequendũ monens. Sed ut quẽq; uerisſimũ in quaq; parte arbitratur. Quoniam (inquit) cõmune ferme omnibus fuit, ut eos quisq; diligentiſsime ſitus diſceret, in quibus ipſe prodebat. Ptolemæus præterea inſignis Geographus ſe ea, in orbis deſcriptiõe ſcripturũ promittit, quę partim ex uiſu, partim ex aliorũ traditione cognouerit. Probatum uerbum eſt. Indi noſcunt ſua rura coloni. Conſtat autem multorũ experientia in Auſtraliſsimis Indiæ partibus, umbras in meridiem ipſum cadere, quod ab authoribus quoq; probatiſsimis proditum eſt. Eſſe uero Taprobanen multo Auſtraliorem, quolibet loco Indiæ, nulli in dubiũ uerti debet. In Taprobane igitur inſula, umbræ in meridiem cadant neceſſe eſt. Rurſus experientia deprehenſum, quibus in locis, in die umbræ non ſint. Septentrionẽ nõ cõſpici. Vnde ea loca non immerito ἄσκια nuncupantur a Græcis, i. umbra carentia. Quod ſi in India id euenit, quanto magis in Taprobane, quã multo Auſtraliorem India eſſe cõſtat? Scribit Plynius, & ſecum plures, in India Patalis nobiliſsimo portu, ſolem dexteriorẽ oriri, i. Septẽtrionaliorem, qđ Septẽtrio dexter ſit, ſicut ſiniſter meridies. Ex iis conſequens eſſe uidetur, ut Taprobane ex parte ſaltem aliqua, ultra æquatorem locari debeat. Vnde Hipparcho prima pars orbis alterius dicitur. Nec obſtat proximũ eſſe Indiæ promontoriũ, quod uocatur Calaicum quadridui nauigatione medio in curſu ſolis inſula in currente, cum prouentorũ qualitate fieri tardam, aut uelocem nauigationẽ. Alexandriã Aegypti urbe longe ab Italia ſemotam eſſe, nemo ambigit. Cum tamen Galerius a freto Siciliæ Alexandriã ſeptima die peruenerit. Babillus ſexta. Valerius Marianus a Puteolis nono die leniſsimo flatu. Rurſus uariant authores quantũ Taprobane diſtet ab India. Quod Seres uideant, facit ingens montiũ altitudo, ac aeris purgati qualitas. Nõ ergo piaculũ cuipiã uideri debet, qđ a Plynio, Solino, Martiano, Diodoro, cæteris, in Taprobane, nec Septẽtriones, nec Vergilias aſpici. Quodq; ab Hytani Carmaniæ fluuio primũ aſpici Septemtriones incipiant. Lunã, quoq; non niſi ab octaua in ſextãdecimã ſupra terras uideri. Non paruũ nimirum ueritatis indiciũ, qđ hæc omnia comprobat Martianus uir in Mathematicis diſciplinis plurimũ eruditus. Vide Cleomedem ca. 5. primi Meteororũ. Inſuper de Taprobane, uel locis reliquis ſcribens Plynius ſatisfeciſſe uidetur, ſi ab iis, qui ſe pręceſſerint ſcripta, aut quauis alia ratione relata, poſteris prodiderit. Non enim ad hiſtoriarũ ſcriptorẽ omnino pertinet, ab aliis tradita demonſtrationibus cõprobare. Scribunt qui de natura cõmentati ſunt, multas eſſe cauſas, cur in rem quampiã uidendi aſpectus tendere nequeat. Inter quas numeranť nimia extremorũ diſtantia, medii qualitas. Rurſus ſi uapores cũ ſe e terra ſurſum tollunt, inter aſpectum, & rem uiſibilem mediarint. Aliam cauſam affert Ply. ca. 72. ſecundi. Hæc pauca e multis, quæ a nobis alibi ſunt relata, in hunc locum tranſtulimus, ut Plyniũ, & Solinũ de bonis ſtudiis optime meritos, a calumnia uindicaremus. Non laudo eos, qui Heroſtrati more τὸν κλεῖδόνα, aucupantur. Menandrũ Comicum nobiliſsimũ in Comœdiarũ certaminibus ſępe a Palemone nequaq̃ pari ſcriptore uictum ferunt. Eũ Palemonẽ cum forte Menander habuiſſet obuiã. Quæſo (inquit) Palemon bona uenia dic mihi, quom me uincis, non erubeſcis? a ℂ Mare uadoſum interiacet.) Mare, inquit Plynius, intereſt uadoſum, ſenis non amplius altitudinis paſsibus, ſed certis canalibus adeo profundum, ut nullæ anchorę ſidãt. Ob id nauibus utrinq; proræ ne per anguſtias alui circumagi ſit neceſſe. Sæpe quęſitũ a Philoſophis, quenã ſit maxima maris altitudo, cur ue non eadem eius ubiq; profunditas? Altiſsimũ mare quindecim ſtadiorũ Fabius tradit. Atqui, ut in Paulo Plutar. refert, dicunt Geometræ neq; altitudinẽ montis,

Septemtriones [a] illic conſpiciuntur, nec Vergi- a
liæ apparent. Lunã ab octaua [b] in ſextamdecimã
tantum ſupra terrã uident. Lucet ibi [c] Canopos,
ſydus clarum, & ampliſsimũ. Solem [d] orientem
dextra habent, occidentem ſiniſtra. Obſeruatio- b
ne itaq; nauigandi nulla ſuppetente, per quã ad
deſtinata pergentes/ locum capiant. Vehunt ali-
tes, quarum meatus terram petentium regendi

neq; profunditatẽ maris ultra decem ſtadia protendi. Eſse præterea in mari, planicies, montes, ualleſq; non ſecus atq; in terra conſpicim⁹. Hic ergo euenit, ut alibi uadoſum ſit mare, profundũ alibi, locis alijs profundiſsimũ. In ponto ex aduerſo Coraxoꝝ gentis, uocant alij Bathea ponti trecentis fere a cõtinenti ſtadijs immenſam altitudinẽ maris tradunt uadis nunq̃ repertis. a ℭ Nam neq; Septẽtriones.) Scribit Plynius ca. 72. ſecundi. Nec Troglodyticen, neq; confinẽ Aegyptũ Septẽtriones cernere. Horum, & pluriũ, quæ miramur cauſa in ipſius terræ figura eſt, quã globo ſimilem, & cũ ea aquas iiſdem intelligitur argumentis. Sic enim fit haud dubie ut nobis Septẽtrionalis plagæ ſydera nunq̃ occidant. Contra Meridianæ nunq̃ orianẽ. Rurſusq; hæc ab illis non cernantur attollente ſe contra medios uſus terrarum globo. Lege Cleomedẽ ca. 10. primi. Id potius ad gentis eius regionis obtuſum ingenium tribuerim, cum alia poſsent ſydera cum nauigant obſeruare, utpote ea, quæ iuxta polũ alterum ſita ſunt. Cũ luceat ibi Canopus ſydus clariſsimũ, ampliſsimũq;. Niſi ad Magnetẽ lapidẽ, q̃ nauigantes indicis inſtar uti uidemus, id ipſum referendũ putemus. Mirum profecto Magnetis cũ polo Arctico naturę cõmerciũ quod ferrũ eo tactũ lapide, mox ad polũ hunc ſuapte ſeſe natura cõuertat. Plynius. Syderũ in nauigando nulla obſeruatio. Septẽtrio non cernitur, ſed uolucres ſecum uehunt emittentes ſępius, meatumq; earũ terras petentiũ comitanẽ. Nec pluſq̃ ternis menſibus in anno nauigant. Cauent a Solſtitio maxime centum dies tunc illo mari hyberno. De Septẽtrionibus, & Vergilijs notiora ſunt omnia, quã ut hoc loco exponi debeant. Nihil enim eſt de ijs notatu dignum, quod uel ab Arato, uel Ouidio, uel a Manilio, aut ab Hyginio, Plynioq; non abunde ſimul, & eleganter relatũ ſit. b ℭ Lunã ab octaua in ſextamdecimã tantum ſupra terrã uident.) Sic legendũ eſse ex uetuſtis Plynij codicibus, & Martiano Capella/ Hermolaus oſtendit in Plynianis Caſtigationibus lib. 6. Quod uero non niſi ab octaua in ſextamdecimã non uideant, id aliqua occulta locoꝝ ratione fieri poteſt, etſi loci poſitio aliud omnino ſuadeat. Non minus admiratione digna ſunt, quæ de Arabia ſcribens Diodorus refert. Præcipua (inquit) admiratione uidentur digna, quæ de Arcto ſcribunẽ, multumq; dubij afferunt nauigantibus. A menſe enim Martio nullũ eoꝝ ſeptem, quæ circa Arcton ſunt aſtra uſq; ad primã uigiliã uideri dicũt. Maior autem uſq; ad ſecundã, pauloq; poſt parũ aſpici a nauigantibus. At qui planetæ appellantur, non aſpici omnino. Alioꝝ autem quædã maiora noſtris uideri, quædam diſsimili ortu, atq; occaſu Solem non tanquã apud nos paulo ante ortum iubar emittere, ſed adhuc nocte obſcura ſubito apparere lucentem. Ideo nunq̃ diẽ in eis locis priuſq̃ ſol uideatur oriri, quẽ ex medio pelagi tradunt ſurgere incenſis carbonibus ſimilẽ, radioſq; permagnos procul afferre. Forma autem apparere nõ rotunda, quemadmodũ apud nos, ſed columnę ſimili, paulum ab ſummo capite luculentiorẽ aſpectum habente. Præterea neq; ſplendorem neq; radios uſq; ad primã horã prębere, ſed uelut ignẽ abſq; luce in umbra uideri. Secunda hora ueluti clypeũ fieri, lumenq; prębere continuũ, & ſupra modũ feruentẽ. Circa occaſum econuerſo contingit. Nã uidetur aſpectu orbem nouis radijs illuminare horis duabus. Ad hunc locũ faciunt quę ſcribit Ply. ca. 72. ſecundi. Niſi hęc quoq; falſa eſse contendas. Ignorant naturæ uim, ac eius maieſtatem eleuant, qui ob quaſdam friuolas ratiunculas, certis eam limitibus coarctare ſatagunt. c ℭ Lucet ibi Canopos.) Sunt qui per b nõ per p Canobũ ſcribãt. Poſidonius refert ab excelſo quodã domicilio, in urbẽ, quæ a quibuſdã Hiſpaniæ locis quadringenta diſtat ſtadia, ſtellam ſe uidiſse, quã Canobũ ipſum ſuſpicatur. Speculũ Eudoxi non multo alijs habitaculis altiorẽ eſse aiũt. Hoc ex loco eã ſtellam Canobũ intueri eũ ſolitũ dicunt. Ex Strabone lib. 3. Lege quę de Canopo ſcribit Plynius ca. 72. ſecundi, & ca. 22. ſexti. Videtur Canopus ſydus a Canopo inſula primũ cognominatũ, quod in ea inſula obſeruatũ fuerit, & inde tandẽ ſortitũ nomen. d ℭ Solem Orientem dextra habent.) Ideſt Septemtrionẽ uerſus. Quæ ſint in mundo ipſo poſitionis differentiæ. ſ. ſurſum, deorſum dextra, ſiniſtra, antica, & poſtica, docet Cleomedes cap. primo primi Meteororum, quã rem multis uerbis exequitur Cælius capite nono primi Antiquarũ lectio. Quid de dextra, & ſiniſtra mundi ſentiant Peripatetici, habes ſecundo de cœlo, & mundo Cõmento ſeptimo, & ſequentibus. Multa Albertus capite ſeptimo primi cœli. Non me fugit eſse alios, qui aliam de dextra, & ſiniſtra mundi ſententiam probent. Multa huiuſmodi loca refert Plynius capite ſeptuageſimoquinto ſecundi, & capite uicеſimonono ſexti naturalis hiſtoriæ.

a curſus magiſtros habent. Quaternis non amplius menſibus [a] in anno nauigatur. Aduſq; Claudij principatum [b] de Taprobane hęc tantũ noueramus. Tunc enim Fortuna patefecit ſcientię uiam latiorem. Nam libertus Annij Plocanij, qui tunc Rubri maris uectigal adminiſtrabat, Arabiam petens, Aquilonibus præter Carmaniam raptus, quintodecimo demũ die appulſus eſt ad hoc littus, portumq; aduectus, qui Hippuros nominatur. Sex deinde menſibus ſermonem perdoctus, admiſſuſq; ad colloquia regis, quę compererat/reportauit. Stupuiſſe ſcilicet regem pecuniam, quæ capta erat cum ipſo, [c] qđ tametſi ſignata diſparibus [d] foret uultibus, parem tamen haberet modũ ponderis. Cuius æqualitatis contemplatione [e] cum Romanã amicitiã flagrantius cõcupiſſet, Rhachia principe legatos aduſq; nos miſit, a quibus cognita ſunt uniuerſa. ERgo inde homines corpoꝝ magnitudine [f] alios omnes antecedunt. Crines fuco imbuunt, cæruleis oculis, ac truci uiſu, terrifico ſono uocis. [g] Quibus im-

a ℭ Quaternis menſibus.) Ternis dicit Plynius, ut iam retulimus, ut in alterutro mendũ ſit. Solſtitij enim tempore nauigare non audent. b ℭ Aduſq; Claudij principatum.) Eadem omnino & Plynius ipſe refert. c ℭ Capta erat cum eo.) Sunt qui legent nõ capta, ſed rapta, quod Annij Procanij libertus non captus fuerat apud eos, ſed Aquilonibus raptus (inquit Ply.) præter Carmaniã quintodecimo die Hippuros portũ eius inuectus, hoſpitali regis clementia ſex menſium tempore imbutus alloquio &c. Rapta igitur uti ipſe ab Aquilonib⁹. Quod raptis nobis, rapiantur etiã quæ nobiſcum ſunt. Vel capta hic & captiua apud Plynium pro reperta intelligatur. Vel capta ab ijs, qui olim Romanoꝝ hoſtes fuerant. d ℭ Signata diſparibus uultibus.) Hodie uetuſtiſſima Romanoꝝ numiſmata uarijs reperiuntur locis, quæ diſparibus principũ tum uultibus, tum inſcriptionibus diſparibus ſignata ſunt, tametſi ſit ponderis modus idem. Facit ad hoc, quod ſcribitur li. xi. Codicis tit. 10. lege prima. e ℭ Cuius æqualitatis contemplatione.) Plynius autem ſic. In auditis iuſticia ille ſuſpexit, qđ pares pondere denarij eſſent in captiua pecunia, cum diuerſæ imagines indicarent a plurib⁹ factos. Et hoc maxime ſollicitatus ad amicitiã legatos quatuor miſit principe eoꝝ Rachia. Hoc exemplo nimirũ noſcitur quantũ in principib⁹ iuſticia, & æquitas ualeant in regendo. Sed hac tempeſtate ea dũtaxat malis principibus curę ſunt, ꝗ cenſum augeant. Taxant nec immerito optimũ alias Veſpaſianũ principem, qui reprehendenti ſe Tito filio, qđ uectigal etiã Vrinæ cõmentus eſſet, pecuniã ex prima urinæ penſione admouit ad nares filij interrogans an odore offenderetur. Illo autem negante. Atqui, inquit, e lotio eſt. Huc Iuuenalis Saty. 14. reſpexiſſe uidetur cum inqt. Lucri bonus eſt odor ex re Qualibet. Ad tyrannũ non bonũ principẽ pertinet Photini monitũ, cũ ſic is apud Lucanum/Ptolemęum alloquitur. Ius, & fas multos faciunt Ptolemęe nocentes,

Dat pęnas laudata fides, & poſt. Sydera terra
Vt diſtant, & flamma mari, ſic utile recto.
Sceptrorum uis tota perit, ſi pendere iuſta
Incipit. Euertitq; arces reſpectus honeſti.
Libertas ſcelerum eſt, quæ regna inuiſa tuetur,
Sublatuſq; modus gladijs. Et infra. Exeat aulam
Qui uult eſſe pius, uirtus, & ſumma poteſtas
Non coeunt, ſemper metuet, quem ſęua pudebunt.

f ℭ Corporũ magnitudine.) Hoc, & quæ mox ſequuntur peculiarẽ loci diſpoſitionẽ demonſtrant. Quærunt philoſophi quã ob rem homines uaria ſtatura proueniãt. Vel ſi in uniuerſum quęras. Cur in animantiũ genere alia paruo, alia magno conſiſtunt corpore? Huius effectus cauſam duplicem eſſe dicunt, locũ ſcilicet, & alimentũ ipſum, per locũ tum ſolũ, tũ coelum intelligentes. g ℭ Terrifico ſono uocis.) Quærit Ariſto. undecima Problematum ſectione. Cur omnes, qui natura ſunt calida, magnã uocẽ emittere ſoleant. An, inquit, qđ multum in ijs aerem, feruidũq; ineſſe neceſſe eſt. Vis enim caloris facile ad ſe, & ſpiritum trahit, & aerem, eo qđ amplius id agit, quo amplior eſt. Vox autem magna tũ oritur, cũ aeris multũ agitaẽ. Vtq; acuta cũ celeriter, ſic grauis cum tarde aer incitatur. Eſſe autẽ Taprobanes Inſulæ incoles natura calida, ex

matura mors eſt, in annos centum[a] æuum trahunt. Alijs omnibus annoſa ætas, & pene ultra humanam extenta [b] fragilitatem. Nullus aut ante diem, [c] aut per diem ſomnus. Noctis partẽ quieti [d] deſtinant. Lucis ortum uigilia anteuertunt. Aedificia modice ab humo tollunt. Annona [e] ſemper eodem tenore eſt. Vites neſciunt. Pomis abundant. Colunt [f] Herculẽ. In regis [g] electione

loci ſitu deprehenditur euidenter. a ℂIn annis centum.)Et id quoq; optime loci diſpoſitioni tribuendum eſt. Qui loca calida incolunt, diutius uiuere, q̃ qui frigida habitant, experimento deprehenſũ eſt. Cauſa ea creditur, qđ illi ſint ſicciore natura. Hi humecta magis. Quæ autem ſicciora ſunt, firmiora, diutarnioraq; eſſe manifeſtum eſt. Rurſus quoniam, qui in locis calidis ſunt humorẽ, calorẽ amplius ſeruare credantur. Humoris autem, & caloris defectum mortẽ eſſe medici autumãt. b ℂVltra humanã extẽta fragilitatẽ.) Phyſici uiuendi metam dicũt, cum, Decas, qui perfectiſſim⁹ numerus eſt, perfecto numero ἑπτά cõiungitur, ut aut decies ſeptem, aut ſepties decem computantur anni. Hoc uitæ humanæ perfectum ſpatium numeraẽ. Quod ſiquis exceſſerit ab omni officio uacuus, ſoli exercitio ſapientiæ uacat, & omnem uſum ſui in ſuadendo habet, aliorũ munerũ uacatione reuerẽdus. Hetruſcis q̃q; libris fatalem ætatem hominis duodecim hebdomadibus ſcribi Varro cõmemorat, quæ ad decies ſeptenos annos poſſet fatalia deprecando rebus diuinis proferre. Ab anno autem ſeptuageſimo nec poſtulari debere, nec poſſe a dijs impetrare. Cæterum poſt annos octuagintaquatuor a mente ſua homines abire, neq; ijs fieri prodigia, ſed ex ijs hominibus proxime uidentur acceſſiſſe naturã, qui hebdomadibus humanã uitam emenſi ſunt. Staſeas Peripateticus ſpatium plenæ uitæ quatuor & octuaginta annorũ eſſe dixit. His conformis ſententia eſt eius pſalmi, qui Oratio Moyſi hominis dei, inſcriptus eſt. Dies, inquit, annorũ noſtrorũ in ipſis ſeptuaginta annis. Si autem in potentatibus octuaginta anni, & amplius eorũ labor, & dolor. ADnotandum eſſe obſeruatum in multa hominũ memoria, expertũq; ſenioribus pleriſq; omnibus ſexageſimũ tertiũ uitæ annũ cum periculo, & clade aliqua uenire aut corporis, morbiq; grauioris, aut uitæ interit⁹, aut animi ægritudinis. Propterea qui rerum, uerborũq; iſtiuſmodi ſtudio tenenẽ, eum ætatis annũ appellant κλιμακτηρικόν. Ergo loci diſpoſitionibus, incolarumq; complexionibus tribuendum, quod in Taprobane inſula, uel locis alijs, hunc terminũ illic homines omnino excedant. Ex Ply. lib. 7. Gellio. 3. & quintodecimo Noctium Atticarum. Macrobio primo de ſomnio Scipi. Cenſorino in eo lib. quem de die Natali inſcripſit. c ℂ Nullus aut ante diem, aut per diem ſomnus.) Quid ſit ſomnus paucis in fine decimi nat. hiſto. Plynius ijs uerbis explicat. Eſt autem ſomnus (inquit) nihil aliud, q̃ animi in mediũ ſeſe receſſus. Somnũ ipſum maxime ex humore contingere philoſophi autumant. Eum quoque de non naturali humore naſci certum eſt. Conſtat autem ſomnum multũ in infantia eſſe, qđ ea ætas ſit humecta plurimũ, non quidẽ ſuperflui abundantia, ſed naturalis humoris. E diuerſo in ſenectute ſomnus modicus, qđ ſit uitalis humor lõgæuitate ſiccatus. Inde ſenecta ſicca eſt inopia naturalis humoris, humecta eſt abundantia uitioſi ex frigore procreati. Quid philoſophi de eſſe, & cauſa ſomni ſenſerint, refert cõpendioſe Plutarchus in eo libro quẽ de Placitis philoſophorũ inſcripſit circa finẽ. Ex temperata igitur calidi, & humidi natura, Taprobanes inſulæ incolis nullus, aut ante diẽ, aut per diẽ ſomnus accidit. d ℂ Lucis ortum uigilia anteuertũt.) Id uitandi ſolis caloris cauſa facere credunẽ. Sunt & apud nos, ut Maro canit, quædã opera, quę nocte melius, q̃ die perficiuntur. e ℂ Annona ſemper eodẽ tenore.) Annuus prouentus earum rerũ omnium, quibus homines utuntur ad uictũ. Hoc euenire credendũ eſt ob ſoli Taprobanes inſulæ fertilitatem, qua annonę caritatẽ non ſentiunt. f ℂColunt Herculem.) Dæmonũ peruerſitate factum eſt, ut totum pene terrarũ orbem falſa religio occuparit. Tradunt quidã Herculẽ poſt ſubactam a ſe Indiam cũ in Taprobanen nauigaſſe. Alij malunt ab alijs audita geſtorũ eius fama, in ea quoq; inſula pro deo coli cęptum fuerit. g ℂ In regis electione.) Regum nomen uetuſtiſſimũ eſſe conſtat, utpote, qđ a primo Saturno, uel ut Euhemerus, & Ennius opinantur, ab Vrano Saturni patre initiũ ſumpſerit. Memoriæ autem traditũ a ueteribus eſt, hunc Saturnũ anno centeſimo triceſimoprimo poſt uniuerſale totius orbis diluuiũ floruiſſe. Hinc, ut Trogus refert, principio rerum, gentiũ, nationũq; imperium penes reges erat, quos ad faſtigiũ huius maieſtatis, non ambitio popularis, ſed ſpectata inter bonos moderatio prouchebat. Populus nullis legibus tenebaẽ. Arbitria principũ pro legibus erant. Qđ enim principi placuit, ut Vlpianus ait, legis habet uigorẽ, utpote cum lege regia, quæ de imperio eius lata eſt, populus ei, & in eum omne ſuũ imperiũ, & poteſtatem conceſſit. Qui de regni, & ciuitatis gubernatione ſcripſerunt, quęrunt & quidẽ prudentiſſime. Sit ne optabilius regnũ, ciuitatemue ab optimatibus, an ne a rege quoptã gubernari. Ariſtoteli ſummo in omni ſcĩtia uiro uiſum eſt, optabilius

eſſe tam

eſſe tam principatui, q̃ ciuitati ab optimatibus gubernari, q̃ a rege & cum poteſtate, & ſine poteſtate. Modo (inquit) reperiri queant plures uirtute optimos. Ait rurſus melius eſſe ciuitatem ab optima lege, q̃ ab optimo uiro gubernari. Vnde (inquit) qui præeſſe iubent, uidentur iubere deum præeſſe, & leges, qui autem hominem iubet præeſſe, adiungit & beſtiam ſçuã. Memoria ediſcendum, qđ Politicorum libro tertio ſcriptũ reliquit. Ait enim cum quiſpiã in ciuitate uirtute excellat, eum nec eſſe de ciuitate pellendum, nec gubernationi alioꝝ ſubijciendũ. Putandũ enim (inqt) talem uirũ tanq̃ deum in hominibus eſſe. Reſtat ergo, ut uidetur, naturam huius talẽ eſſe, ut omnes ſpõte ſua illi parere debeant, ſitq; rex perpetuus in ciuitate.

a non nobilitas [a] præualet, ſed ſuffragiũ uniuerſorum. Populus enim eligit ſpectatum [b] moribus, & iueteratę cleměntię, [c] & iã annis [d] grauẽ. Sed hoc

Salubre principibus præceptum ab eodem Ariſtotele traditum eiuſdem uoluminis lib. quinto, quo monet oportere principẽ erga dei religionẽ uehementer affici. Minus enim (inquit) formidabunt populi ne quid contra iuſticiã fiat, ſi religioni deditũ illum exiſtimabunt, deiq; timorẽ habere. Minuſq; contra illum audebunt inſurgere, quaſi deum habeat propitium, & fauentem. Fuiſſe Romanis regiũ nomen inuiſum. P. Scipionis innotuit teſtimonio. Hunc enĩ in Hiſpanijs pro Romanis bellũ gerentem ob ipſius erga omnes humanitatẽ, eius regionis gentes una omnes,

Concordes regem appellant, regemq; ſalutant,
Scilicet hunc ſummum norunt uirtutis honorem.
Sed poſtq̃ miti reiecit munera uultu
Auſonio non digna uiro, patrioſq; uiciſſim
Edocuit ritus, & Romã nomina regum
Monſtauit neſcire pati.

Si quis aduerſa principum rite extimet, cenſebit eorum cõditionẽ penitus fugiendã. Inter cætera illud præcipue regnandi cupidos tenere debet, qđ,

Ad generum Cereris ſine cęde, & uulnere pauci
Deſcendunt reges, & ſicca morte tyranni.

Maximũ hoc regni bonum eſt, authore Seneca in Thyeſte, Quod facta domini cogitur populus ſui Quam ferre, tam laudare. a ℭ Non nobilitas.) Nobilitas generis una, de qua dictum eſt. Qui genus iactat ſuum, aliena laudat.

Et apud Ouidiũ.

Genus, & proauos, & quæ non fecimus ipſi
Vix ea noſtra uoco.

Virtutis altera. Tertia ex utraq; conſtans. De his ambabus Iuuenalis locut⁹, ſic inquit.

Tota licet ueteres exornent undiq; ceræ
Atria, nobilitas ſola eſt, atq; unica uirtus.
Paulus, uel Coſſus, uel Druſus moribus eſto.

Circumferuntur duo de ijs nobilitatibus p̃elegantes uerſiculi.

Nobilitas ſine mente ruit, ſapientia uiles
Eleuat, haud uirtus refugit quicunq; ſequatur.

Prima apud uulgus in pretio, apud ſapientes poſtremæ duæ. Prudenter igitur apud hos populos, in regis electione non nobilitas præualet &c. Aurea illa Theodoſij principis ſententia.

Virtute decet non ſanguine niti.

b ℭ Spectatũ moribus.) Enimuero quemadmodum princeps præſtat alijs dignitate, ita eum moribus, uirtutibuſq; omnibus præſtare conuenit. Præſertim, quod ſint cunctis gentibus eius facta palam, nec poſſe dari regalibus uſquam ſecretum uitijs. c ℭ Inueteratæ clementiæ.) Quæ non tantum in ſenectute infuerit, ſed in qualibet etiam ætate alia. Scribit Seneca nullum clementiã ex omnibus magis, q̃ regem, ac principem decere. Iſtæ enim uirtutes magnis uiris decori/gloriæq; ſunt. Nam peſtifera uis eſt ualere ad nocendum. Illius demum magnitudo ſtabilis, fundataq; eſt, quem omnes tam ſupra ſe, q̃ pro ſe ſciunt. Cõtemplandũ aſsidue regibus, principibuſq; reliquis eiuſdem Theodoſij monitum cum ad filium loquens/ ſic inquit.

Sis pius in primis, nam cum uincamur in omni
Munere, ſola deos æquat clementia nobis.

d ℭ Et iam annis grauem.) Huius affert Ariſtoteles rationem, quod iuuenis rudis ſit earum rerum, quæ in uita uerſantur. Tenero (inquit Claudianus) tractari pectore neſcit publica maieſtas.

Apud ueteres Romanos,

Martis opus iuuenes, annoſaq; bella gerebant
Et pro dijs aderant in ſtatione ſuis.
Viribus illa minor, nec habendis utilis armis
Conſilio patriæ ſæpe ferebat opem.

in eo quæritur, cui liberi [a] nulli ſint. Nam qui pater fuerit, etiam ſi uita ſpectat[a] ſit, non admittitur ad regnandum. Ac ſi forte dum regnat pignus ſuſtulit, exuitur poteſtate. Idq; maxime cuſtodit, ne fiat hæreditarium regnum. Deinde etiam ſi rex maximam præferat æquitatem, nolunt ei totum [b] licere. Quadraginta ergo rectores accipit, ne in cauſis capitum ſolus iudicet. Et ſic quoq; ſi diſplicuerit iudicatũ, ad populũ prouocat. A quo datis iudicibus ſeptuagita fert ſentẽtia, cui neceſſario acqeſcit. Cultu rex [c] diſsimilis a cæteris. Veſtit Syrmate, [d] ut eſt habitus, q̃ Liberũ patrẽ amis a b c

Nec niſi poſt annos patuit tunc curia ſeros,
Nomen & ætatis mite ſenatus habet.
Iura dabat populo ſenior, finitaq; certis
Legibus eſt ætas, unde petatur honos.

Apud antiquiſsimos Romanos, ut a Max. Valerio, & A. Gellio relatum eſt, neq; generi, neq; pecuniæ præſtantior honos tribui, q̃ ætati ſolitus. Maioresq; natu a minoribus colebãtur, ad deum prope, et parentũ uicem. Atq; in omni loco, inq; omni ſpecie honoris priores, potioresq; habiti. Apđ eos Romanos lege cautum erat, ne quiſpiam ante triceſimũ annum, aut conſul efficeretur, aut triũphum duceret. Hinc Magnus Pompei. a Cæſare carpitur apđ Lucanum, qđ annum quartũ & uigeſimum agens, & conſul factus fuerit, & ea etiam ætate triumphum duxerit.

Ille reget currus nondum patientibus annis:
Ille ſemel raptos nunq̃ dimittet honores:

Quis neſciat ad magnarum rerũ gubernationẽ, tum ſapientiam, tum multoꝝ experientiam requiri: Has autem uſus eſſe filias, Afranium poetam prudenter, & lepide ſcripſiſſe refert Gellius. a ℂ Cui liberi nulli ſint.) Tantũ eſt parentum erga liberos ſuos amoris uinculum, ut eos etiam cum iactura ſæpe maxima alioꝝ conentur extollere. Exiſtimant præterea principes non paruum infelicitatis genus, ſi priuatos reliquerint, quos ipſi in ſummo honore genuiſſent. Quibus ergo curæ eſt, ne fiat hœreditarium regnũ, prudenter eum regem eligunt, cui liberi nulli ſint. Non minus grauis apud Hebudes inſulas regis conditio, qđ earum inſularum rex nihil ſuũ habeat, ſed ſint uniuerſoꝝ omnia. Quiq; ad æquitatem certis legibus aſtringatur. Et ne eum auaritia diuertat a uero diſcit paupertate iuſtitiam, utpote cui nihil ſit rei familiaris, ſed e publico alatur. Cui præterea nulla detur fœmina propria, ſed per uiciſsitudines in quamcunq; commotus fuerit, uſurariã ſumat. Diuerſa multo ab iis, populi Romani inſtitutio, qui poſtq̃ ſoboles ciuitati neceſſaria uiſa eſt, et ad prolem populi frequẽtandam præmiis, atq; inuitamentis uſus fuit, tum antelati quibuſdam in rebus, qui uxorem, quiq; liberos haberent, ſenioribus neq; liberos, neq; uxores habentibus. Sicuti capite ſeptimo legis Iuliæ, priori ex Conſulibus faſces ſumendi poteſtas ſit, non qui plures annos natus eſt, ſed qui plures liberos, q̃ collega, aut in ſua poteſtate habet, aut bello amiſit. Sed ſi par utriq; numerus liberoꝝ eſt, maritus, aut qui in numero maritorum eſt, præfertur. Hæc ex ſecundo Noctium Atticarum apud Gellium. b ℂ Nolunt ei totum licere.) Longo experimento deprehenſum, q̃ uera ſit Publiana ſententia. Cui plus licet, q̃ par eſt, plus uult, q̃ licet. In rebus grauibus prudens, ac graue iudicium eſſe cõuenit. Conſtat autem res capitum graues eſſe, utpote, in quibus de uita hominis agatur. Merito igitur inſtitutum eſt apud hos, ut in ea re plures rex rectores accipiat. Valerius Publicola unus ex primis Romanoꝝ CONS. legem tulit, qua ſancitum eſt, ut nulli magiſtratui liceret quempiã Romanum ciuem indicta cauſa condemnare, liceretq; damnatis ad populũ Romanũ prouocare. c ℂ Cultu rex diſsimili.) Plynius. Regi cultũ Liberi patris, cæteris Arabũ. Seruatũ maxime eſt apud ueteres, ut pro perſonarum conditionibus, fieret ueſtium uarietas. Turpe enim exiſtimarunt ſi foret uirorum, puerorum, mulierũ, familiariumq; ueſtis eadẽ. Scribit eleganter Vlpianus titulo ſecũdo triceſimiq; tertii li. Digeſtorum, lege Veſtis, an ueſtimenta legẽtur. Veſtimenta omnia aut uirilia eſſe, aut puerilia, aut muliebria, aut cõmunia, aut familiaria. Ea omnia eodem loco diſſerit copioſe. Regum præterea, cæterorumque principum, corporis inſignia pro gentiũ diuerſitate uaria fuiſſe conſtat. Romulus, ut libro primo ab urbe condita Liuius author eſt, ut honor, ac ueneratio maieſtati regiæ haberetur, purpura uſus eſt, qua & poſteri Romani principes uſi ſunt. d ℂ Syrmate.) Syrma genus ueſtis, quæ in grauioribus poematis recitandis ab Hiſtrionibus trahebatur.

Martialis quarto Epigrammaton.

Muſa nec inſano Syrmate noſtra tumet.

Syrmate præterea ueſte mulieres etiam utebantur.

a ciri uidemus. Quod ſi etiam ipſe in peccato aliq̃ argutus ſit,[a] ac reuictus morte mulctatur. Non tamen ut cuiuſq̃ attrectetur manu, ſed conſenſu publico rerum omnium interdicitur ei facultas,
b etiam colloquij poteſtas punito negatur. Culturæ ſtudent[b] uniuerſi. Interdum uenatibus indulgent, nec plebeias agunt prædas. Quippe cum Tigrides, aut Elephanti tantum requirātur. Ma-
c ria quoq; piſcationibus inquietāt, marinasq; teſtudines capere gaudent, quarum tanta eſt magnitudo, ut ſuperficies earum domum faciat, & numeroſam familiam non arcte recepter. Maior
d pars inſulæ huius, calore ambuſta[c] eſt, & in uaſtas deſinit ſolitudines. Lat⁹ eius mare alluit peruiridi colore fruticoſum, ita ut iubæ arborū plerūq; gubernaculis atterant. Cernūt latus[d] Sericū
e de montiū ſuorū iugis. Mirant[e] aurū, & ad gratiā poculorū omniū gemmarū adhibēt apparatum:

Fuiſse Syrmate Bacchum uſum inter cæteros canit Seneca Tragœdus in Hercule furente.

Non erubeſcit Bacchus effuſos tener — Vibraſse Thyrſum, cum parum forti gradu
Sparſiſse crines, nec manu molli leuem — Auro decorum Syrma Barbaricum trahit.

Sunt qui Bacchum quoq; poſt Indicam expeditionem Taprobanem adiiſse dicant. A quo eius inſulæ reges inter cætera Syrmate uti edocti ſunt. a ℂ In peccato aliquo argutus.) Quanto quis maiori dignitate fungitur, tanto uita, & moribus ſanctioribus prçditus eſſe debet. Huius ratio euidens, q̃d tunc obſeruantior æqui

Fit populus, nec ferre uetat, cum (uiderit ipſum
Authorem parere ſibi componitur orbis
Regis ad exemplum, nec ſic inflectere ſenſus
Humanos edicta ualent, quā uita regētis.
Mobile mutatur ſemper cum (principe uulgus.

Cum ergo regis crimen ſit multo deformius, q̃ priuati cuiuſuis hominis, non immerito ab iis populis inſtitutū eſt, ut rex in peccato aliquo argutus ſit, ac conuictus, morte mulctat. Sed prudenter factum eſt, nec cuiuſq; attrectetur manu, q̃d uices Dei reges in terris gerant id quod ab Homero ſecundo & nono Iliados etiam ſcriptū eſt. Plynii uerba, quæ hac parte immitatur Solinus, ſunt. Regem ſiquid delinquat, morte mulctari nullo interimente, ſed aduerſantibus cunctis, & commertia etiam ſermonis negantibus. b ℂ Culturæ ſtudent.) Plynius. Feſta uenatione abſumi. Gratiſsimam eam Tigribus, Elephantisq; conſtare. Agros diligenter coli. Pomis abundare. Eſse & in piſcatu uoluptatem, teſtudinum maxime, quarum ſuperficie familias habitantium contegi tanta reperiri magnitudine. c ℂ Calore ambuſta eſt.) Concors ſcriptorum ſententia eſt, Taprobanen ſitam eſse ſub ſydere Cancri. Dionyſii Afri interpres.

Inſula Taprobanē gignit tetros Elephantos,
Et ſuper æſtifero torretur ſydere Cancri.

Ambuſtionem hanc ex eo dicunt accidere, q̃d hæc inſula directe ferme Soli ſubiecta ſit. Præterea quod ſit niuium, & pluuiarum plurimū expers. Scribit Ariſtobulus, qui eam regionem perluſtrauit Taprobanes inſulæ ſolos montes, & montium iuga, pluuiam & niuem ſentire. Campos uero tum hymbrium, tum niuis expertes eſse. Ex incremento tamen fluminum regionem ipſam inundari. Scribit Albertus capite tertio ſecundæ Diſtinctionis eius libri quē de natura locorum inſcripſit, ſecundum Clima, quod ſub Cancro eſt, eſse maximam ardoris intemperantiam. d ℂ Cernunt latus Sericum, de montium ſuorū iugis.) Plynius capite uigeſimoſecundo ſexti naturalis hiſtoriæ. Seras quoq; (inquit) ab ipſis aſpici, notos etiam commercio patrem Mabaciem commeaſse eo aduenis ibi feras occurſare. Quantum Taprobane diſtet a Serica regione, Geographi non explicant. Compertū tamen eſt tanto uiſum longius procedere, quanto fuerit res uiſibilis erecta magis. Ex tribus aiunt philoſophi prouenire, ut res in maiori, uel minori diſtantia uideatur. Ex uiſus complexione, medii diſpoſitione, & rei tandem uiſibilis loci ſitu. Qui de animæ potentiis ſcripſerunt, tradunt, in æqua terrarum planicie. Similiter in tranquilla pelagi libertate, quæ nullam oculis offenſam obiicit, aciem contrauidentis, centum & octuaginta ſtadios non excedere. Nec obſtare aiunt, quin ſæpe in longiſsimo poſiti montes. Rurſus ipſa cœli ſuperna conſpiciantur ab oculis. e ℂ Mirantur aurum.) Mira profecto auri natura, ut conſpecto eo mox ita ad ſe hominis alliciat affectum, ut pro ſe adipiſcendo ſæpe ſalutis propriæ obliuiſcatur.

Ob auri ſacram famem,

Secant marmora teſtudinea uarietate. Margari- a
tas legunt [a] plurimas, maximasq́ꝫ. Conchæ ſunt,
in quibus hoc genus [b] lapidum requiritur, quæ
certo anni tempore [c] luxuriante conceptu ſiti-
unt rorem uelut maritum, cuius deſyderio hi- b
ant. Et cum lunares maxime liquuntur aſpergi-
nes, oſcitatione quadam hauriunt humorem cõ-
cupitum. Sic concipiunt, grauidæq́ꝫ fiunt, & de
ſaginæ qualitate reddunt habitus Vnionum. Nã c
ſi purum fuerit, quod acceperint, candicant or-
biculi lapillorum. Si turbidum, aut pallore lan-
gueſcunt, aut rufo innubilantur. Ita magis de cœ-
lo, quam de mari partus habent. Deniq́ꝫ quotiẽs d
excipiunt matutini aeris ſemen, fit clarius mar-
garitum. Quotiens ueſper fit obſcurius. Quan-
to magis hauſerit, tanto magis proficit lapidum
magnitudo. Si repente micauerit coruſcatio, in- e
tempeſtiuo metu comprimuntur, clauſæq́ꝫ ſubi-
ta formidine, uitia contrahunt abortiua. Aut enĩ
perparuuli fiũt ſcrupuli, aut inanes. Conchis ip-
ſis ineſt ſenſus, partus ſuos maculari timent. Cũ- f
q́ꝫ flagrantioribus radijs excanduerit dies, ne fu-
ſcentur lapides ſolis calore ſubſidunt, & ſe pro-
fundis ingurgitant, ut ab æſtu uendicentur. Huic
tamen prouidentiæ ætas opitulatur. Nam can-
dor ſenecta diſperit, & grãdeſcentibus Conchis
flaueſcunt margaritæ. In aqua mollis eſt Vnio,
duratur cuiſceratus. Nunq̃ duo ſimul reperiunt,

Impiger extremos currit mercator ad Indos, / Per mare pauperiem fugiens, per ſaxa, per ignes. / Hic mutat merces ſurgente a ſole, ad eum, quo / Veſpertina tepet regio, qui per mala præceps / Fertur, uti puluis collectus turbine, ne quid / Summa deperdas metuens, aut amplies ut rem. / Mercibus hic Italis mutat ſub ſole recenti / Rugoſum piper, & pallentis grana Cumini. Sed illud multo deteſtabilius, qđ pleriq́ꝫ acquirendi auri cauſa animam quoq́ꝫ uendere non formidant. Prudentius multo egiſſe creditur. Græcus Ariſtippus, qui ſeruos (proicere aurum In media iuſsit Libya, quia tar (dius irent Propter onus ſegnes. Tigris alueo oppidum eſt Babytace. Abeſt Suſis centũ triginta q̃n-q́ꝫ milibus paſſuum. Ibi mortalium ſoli aurum in odio contrahunt. Id defodiunt, ne quo cuiſ ſit in uſu. Felices in hoc uarmatæ auri, argenti maximarũ peſtium ignari. a ℭ Margaritas legunt.) Dicto Indis peculiaris credit, apud quos huius genus Conchæ abunde proueniunt. Græci etiam μαργαρίτας nuncupant. Latini q̃q́ꝫ Margaritũ neutro genere inflectunt, quod Seruius primo Aeneidos, & Placidus ſexto Thebaidos ſcriptũ reliquerũt. Annotant eiſdem locis multos gẽmam a margarita ſeparare, Cicero. Nullã gemmã, aut margaritam. Gemmas enim dici uolũt diuerſi coloris. Margaritas uero albas, Vel gẽmas integras, margaritas perfuſas. Sabinus præterea, & Pomponius iureconſulti, Margaritas, nec gemmis, nec lapillis contineri ſatis conſtitiſſe aiunt, titulo ſecundo triceſimiquarti Digeſtorũ lege Et ſi non ſunt. Conchæ genus, ex quo margaritæ, unionesq́ꝫ uelluntur Berberion, & Berberi ab incolis nominantur, pinnæ, aut pectunculi effigie. Apud ueteres Conchis gulæ primatũ datum eſt. Hinc elegans natum Adagium. Conchilia uiduarum cupediæ. Vtuntur eo Sophron Mimographus, & Demetrius Phalereus. In prouerbiorũ Græcorum Collectaneis refertur & hoc, κόγχην διελεῖν Concham diuidere. De ijs qui facile quippiam operantur. Paulus iureperitus titulo de acquirenda, uel amittenda poſſeſsione libri quadrageſimiprimi Digeſtorum, lege prima, tradit margaritas in littoribus inuentas eius fieri, qui primus earum poſſeſsionem nactus eſt. b ℭ Hoc genus lapidum requiritur.) Improprie margaritam lapidem nuncupat. Nihil eſt de Conchis, Margaritis, & Vnionibus, quod non eleganter capite triceſimoquinto noni referatur a Plynio. c ℭ Certo anni tempore luxuriante conceptu.) Hoc idem tradit Caius Plynius capite triceſimoquinto lib. noni naturalis hiſtoriæ. Has (inquit) ubi genitalis anni ſtimulauerit hora, pandentes ſeſe quadam obſcitatione impleri roſcido conceptu tradunt, grauidas poſtea eniti, partumque Concharum eſſe margaritas, pro qualitate roris accepti. Si purus influxerit, candorem conſpici. Si uero turbidus,

ſortum ſordeſcere. Eundem pallere cęlo, minante conceptū. Ex eo quippe conſtare, cœliq; eis maiorem ſocietatē eſſe q̃ maris, inde nubilū trahit colorē, aut pro claritate matutina ſerenū. Si tempeſtiue ſatientur, grandeſcere & partus. Si fulguret, comprimi conchas, ac pro ieiunij modo minui. Si uero & tonuerit, pauidas ac repente compreſſas quę uocant Phyſemata, efficere ſpeciē, uerum inani inflatā ſine corpore. Hos eſſe concharum abortus. a ¶ Inde unionibus nomē.) Plynius. Dos omnis in candore, magnitudine, orbe, leuore, põdere haud promptis rebus, in tantū ut nulli duo reperiantur indiſcreti. Vnde nomen Vnionum Romanæ ſ. impoſuere delitiæ. Nam apud Græcos non eſt, nec apud Barbaros inuentores eiꝰ aliud, quā margaritæ. b ¶ Certa examini dux eſt.) Quidam tradunt ſicut apibus, ita concharū examinibus ſingulas magnitudine, & uetuſtate pręcipuas eſſe ueluti duces, miræ ad cauendū ſolertiæ. Has urinantiū cura peti, illis captis facile cęteras palantes retibus includi. Idē ſcribit Megaſthenes, ut octauo Geſtorū Alexandri uolumine Arrianus refert. Conchas (inquit) in quibus margaritæ, & Vniones gignūtur, retibus capi, gregatimq; multas ueluti apes depaſci. Regemq; ſuū habere, ac ſi contingat regē comprehendi a piſcatoribus, eas protinus circumfundi, nec iam effugere, fugiēte rege, & ipſas effugere. c ¶ Dat & India.) Fertiliſſima margaritis eſt Taprobane, & Toidis. Item Perimula promontoriū Indiæ. Præcipuę autem laudantē circa Arabiā in Perſino ſinu maris Rubri. In noſtro quoq; mari Vniones reperiri ſolebant. Crebrius circa Boſphorū Thracium rufi, ac parui in conchis, quas μύασ appellant. At in Acarnania, quæ uocatur pinna gignit. Quo apparet (inquit Plynius) non uno conchæ genere naſci. d ¶ Dat littus Britannicum.) In Britannia paruos uniones, atq; decolores naſci certū eſt. Quoniā Diuus Iulius Thoracem, quē Veneri genitrici in templo eius dicauit, ex Britannicis margaritis factū uoluerit intelligi. De margaritis plura eleganter refert Ammianus in fine uiceſimitertij hiſtoriarum libri. e ¶ Lolliā Paulinā.) Plynij uerba ſunt ex citato capite. Lolliam Paulinā, quæ fuit Caij principis matrona, nec ſerio quidem, aut ſolenni cerimoniarū aliquo apparatu, ſed mediocrium etiā ſponſalium cęna, uidi Smaragdis, margaritiſq; opertā, alterno textu fulgentibus toto capite crinibus, ſpiris, auribꝰ, collo, monilibus, digitiſq;. Quæ ſumma quadringēties ſeſtertiū colligebat. Ipſam confeſtim paratam nuncupationē tabulis probare. Nec dona prodigi principis fuerant, ſed auitæ opes, prouinciarū ſcilicet ſpolijs partæ. Hic eſt rapinarū exitus. Hoc fuit quare M. Lollius inſamatus regū muneribus in toto Oriente interdicta amicitia a Caio Cæſare Auguſti filio uenenū biberet, ut neptis eius quadringēties ſeſtertium operta ſpectarē ad lucernas. f ¶ Syllanis temporibus.) Ex Feneſtellæ ſententia ꝓdit hoc Solinus, qui primū cępiſſe circa Syllana tempora minutas, & uiles manifeſto errore tradit, cū Elius Stilio Iugurthino bello Vnionum nomen impoſitum maxime grandibus Margaritis ꝓdat. Plynius in luxum ſui temporis inuehens capite triceſimoquinto noni naturalis hiſtoriæ de Margaritis loquens. Subeunt (inquit) luxuriæ eius nomina, & tędia exquiſita perdito nepotatu. Sic enim hunc Plynij locum primus reſtituit Cœlius Calcagninus Ferrarienſis uir ingenio, humanitate, ſumma in utraque lingua elegantia, ac in cunctis bonis literis / nulli / pace dixerim aliorum, hac tempeſtate ſecundus.

a Inde Vnionibus nomen [a] datum. Vltra ſemun-
ciales inuentos negant. Piſcantiū inſidias timent
Conchæ, inde eſt, ut aut inter ſcopulos, aut inter
c marinos canes plurimū deliteſcāt. Gregatim na-
b tant. Certa examini dux eſt.[b] Illa ſi capta ſit, etiā
quæ euaſerint in plagas reuertuntur. Dat & In-
dia [c] Margaritas. Dat etiam littus [d] Britannicum,
d ſicut diuus Iulius thoracem, quē Veneri genitri-
c ci in templo eius dicauit, e Britannicis margaritis
factum ſubiecta inſcriptione teſtatus eſt. Lolliā
Paulinā [e] Caij principis coniugem uulgatum eſt
d habuiſſe tunicā ex margaritis ſeſtertio tunc qua-
dringēties æſtimatā. Cuius parandæ auaricia pa-
ter ipſiꝰ. M. Lollius ſpoliatis Oriētis regionibus
offendit Caium Cæſarē Auguſti filium, interdi-
b ctaq; amicitia pricipis ueneno interijt. Illud quo-
q; expreſſit uetus diligentia, quod [f] Syllanis pri-
mum temporibus Romam illati ſunt Vniones.

INDICVM ITINERARIVM.
CAP. LXVII.

AB inſula Auſea[a] conſequens eſt ad conti- a
nentem. Igitur a Taprobane Indiam re-
uertamur, conuenit res Indicas uidere.
Sed ſi Indicis[b] aut urbibus aut nationibus inſiſta-
mus, egrediemur repromiſsæ[c] cōcinnitatis mo- b
dum. Proximā Indo flumini urbem habuere Ca-
piſsam, quam Cyrus diruit. Arachoſiam Araco-
tæ flumini impoſitam[d] Semiramis condidit. Ca-
druſia oppidum ab Alexandro Magno ad Cau- c
caſum conſtitutum eſt, ubi & Alexandria quæ
patet amplitudine ſtadia.xxx. Multa & alia ſunt,
ſed hæc cum eminentiſsimis. Poſt Indos monta-
nas regiones Ichthyophagi[e] tenent, quos ſuba- d
ctos Alexander Magnus ueſci piſcibus uetuit.
Nā antea ſic alebantur. Vltra hos[f] deſerta Car-
maniæ. Perſis deīde, atq; ita nauigatio, in q̄[h] Solis
inſula rubēs ſemp, & omni animantiū gñi inac-

AB INSVLA Auſea.) Sic in omnibus Solinianis exēplaribus ſcriptum eſt. Verū non reperio ab aliquo nobili authore/Auſeam inter inſulas recenſeri. Quid ſi ex literarū ſimilitudine ſic legendum ſit. Ab inſula autē ea, ut conſequens &c. Vt Taprobanen intelligamus, ex qua iterum in Indiam reuertendum dicit. Poſset & loco Auſea, reponi eundum, uel rurſus eam. Sunt quibus legendum uidetur, ab inſula autem conſequens eſt ad continentem. Subintelligendum autem redeundum, uel quid ſimile. Sunt præterea qui ſic legant. Ab inſula ut conſequens eſt ad continentem &c. Hæc non niſi monendi gratia. Quæ hoc capite Solinus refert abunde tradit Plynius capi.23. lib. ſexti. A proximis inde gentibus montana Capiſsenę habent Capiſsam urbē, quam diruit Cyrus. Arachoſia cū oppido, & flumine ei⁹ nominis, qđ quidam Cophen dixere, a Semiramide conditum. Amnis Hermandus præterfluens per Abeſtem Arachoſiorū &c. b ℭ Sed ſi Indicis, aut urbibus, aut nationibus.) Gentes, & urbes Indiæ (inquit c.17. ſexti Plynius) innumerabiles, ſi quis omnes pſequi uelit &c. Omnino aūt (ut ait Megaſtenes) Indicæ gentes centū ac duę & uiginti ſūt. Sed mirum unde didicerit Megaſtenes hunc eſse certū, ac definitum numerū, cum nec ipſe magnā Indiæ partē peragrauerit, nec ſit Indis comercium inter ſe omnibus. c ℭ Repromiſsæ concinnitatis modum.) Dixerat in Procemio. Liber eſt ad compendium præparatus, quantumque ratio paſsa eſt, ita moderate repreſsus, ut nec in eo prodiga ſit copia, nec damnoſa concinnitas. d ℭ Aracoſiam Aracotæ flumini impoſitam.) Solini cum ſcripta, tum impreſsa exemplaria plerumq; habent. Erimāto flumini impoſitā. Sunt qui Hermando, uel Rimando legendū putent. Sed ex aſcriptis uerbis Plynij, Arachotę legendū potius. Hunc locum Hermolao Barbaro lector debet. e ℭ Ichthyophagi.) Latine piſciuori dici poſsunt, ἀπὸ τοῦ ἰχθύοσ, piſce, καὶ φάγου, uorace. Pegadē Oritarū regionem eſse dicunt, apud quā petras æneas, æneamq; arenam, æris inſuper fruſta deferre flumina aſserunt. Nō longe ijs locis Ichthyophagos eſse, qui urbem incolunt nomine Stolurā, ubi ex magnorū piſcium mēbranis ueſtis intexunt. Ibiq; pecudes eſse etiā piſciuoras, qđ ea comedāt, quæ minime naturæ ſuæ conueniant. Aiunt enim paſtores piſcibus illas alere conſueuiſse, ſicut in Caria ficubus eaſdem paſcunt. De Ichthyophagis Herodotus in tertio. Diodorus Siculus in quarto. Strabo in ſecundo. Philoſtratus uitæ Apollonij libro tertio. Plynius capite 23. & uiceſimooctauo, & uiceſimonono libri ſexti. Martianus in ſexto. f ℭ Vltra hos.) Ex Plynio capite uiceſimotertio libri ſexti. g ℭ Solis inſula.) Plynius. Deinde Ichthyophagi tam longo tractu, ut uiginti dierū ſpatio prænauigauerint inſulam, quæ Solis appellatur, & eadē cubile Nympharū rubens, in qua nullū non animal abſumitur incertis cauſis. Quod Plynius ait, incertis cauſis. Martianus dicit ui feruoris ca.39. lib. ſexti. Dum Ichthyophagorū Nearchus oras prætervueheretē, cognouit inſulā quandā in eo mari eſse centum ferme ſtadijs a littore diſtantem. Hanc incultā, ſacramq; Soli indigenæ aiebant, Noſalam nomine, nec a quoquā adiri. Quam ſi quis imprudens adierit, non amplius apparere. Ex octauo Arriani uolumine. a ℭ Ab Hytani flumine.) Sic enim legendū eſt ex Plynio, & Martiano. Solini plerūq; exemplaria non ab Hytani, ſed ab Azanio corrupte habent, cū Azanius ex Plynio, & Solino infra nō fluentis, ſed maris nomen ſit. Flumen Carmaniæ Hytanis (inquit Plynius) portuoſum, & auro fertile. Ab eo primū Septētriones apparuiſse ad-

notauere. Arcturum nec omnibus cerni noctibus, nec totis unquã. Achęmenide uſq; illo tenuiſſe. Inde promontorium Carmaniæ eſt. Ex quo inaduerſo ora ad gentem Arabiæ Macas traiectus diſtat quinquaginta milia paſſuũ. Inſulæ tres quarum organa tantum habitatur. A Coſa a continenti. xxv. milia paſſuum inſulę quatuor intimo in ſinu ante Perſida. Circa has Hydri marini uicenum cubitorum adnantes terruere claſſem. Eadẽ cum Solino Capella refert. b ℭ Achęmenidis ſedes.) Achęmenes primus Perſarum, ſeu Parthorũ rex, qui quondam totũ orbem tenuit. Ab eo ſecuti Perſarum reges omnes Achæmenes dicti ſunt. Perſæ quoq; Achæmenij. Author Porphyrio tertio Carminum Horatij. Fuit & Achæmenidarum familia authore Herodoto libro quinto. Placidus octauo Thebaidos ſcribit Achæmenen Parthoꝝ, ſeu Medorum ciuitatem fuiſſe. c ℭ Inter Carmanię promontoriũ.) Carmania, ut Stephanus, & Strabo tradunt, χώραν τῆς ἰνδικῆς. i. Indiæ regionẽ. Ptolemęus capitibus ſexto, & nono libri ſexti tradit duplicem eſſe Carmaniã. Deſertam unã, cultam alterã. Pomponius Mela lib. 3. ſcribit Carmanos ſine ueſte, ſine fruge, ſine pecore, ac ſine ſedibus eſſe. Eos ſe piſciũ cutibus uelare, eorũq; carnibus ueſci, eſſeq; eã gentem præter capita toto hirtã corpore. De Carmania pręter alios lege Marcellinũ li. hiſtoriarũ. 23. Idẽ Stephanus refert καρμανίαν eſſe inſulã ἀπὸ τῶν καρμάνων.

a ceſſa. Quippe quæ nullum non animal illatum necet. Ex India reuertentes ab Hytani[a] Carmanię flumine Septemtriones primũ uident. Achęmenidis[b] in hac plaga ſedes fuerunt. Inter[c] Car-
b maniæ promontorium, & Arabiam quinquaginta milia paſſuum interiacent. Deinde tres inſulæ, circa quas Hydri marini egrediuntur, uicenum cubitorum longitudine. Dicendum[d] hoc loco
c quatenus ab Alexandria Aegypti pergatur uſque Indiam. Nilo uehente Copton uſq; Eteſijs flatibus curſus eſt. Deinde terreſtre iter Hydreum tenus. Poſt tranſactis aliquot manſionibus
b Berenicen peruenitur, ubi Rubri maris portus eſt. Inde Ocelis[e] Arabiæ portus tangitur.

d ℭ Dicẽdũ hoc loco quatenus ad Alexãdria.) Quoniã iter ex Aegypto in Indiã cõciſe nimis hac parte Solinus refert, libuit, ut locus totus fieret dilucidior, uerba Ply. ex ca. 23. li. ſexti, ut iacẽt, ſubſcribere. Nec pigebit (inqt) totũ curſum ab Aegypto exponere, nũc primũ certa notitia pateſcẽte. Digna res nullo ãno minus ſextertijs qngentis milibus impij noſtri exhauriẽte India, & merces remittẽte, q̃ apud nos centuplicato ueneant. Mille millibus paſſ. ab Alexandria abeſt oppidũ Heliopolis. Inde nauigant Nilo Coptũ. cccij. milia paſſ. qui curſus Eteſijs flantibꝰ peragitur. xv. diebus. A Copto Camelis itur aquationum ratione manſionibus diſpoſitis. Prima appellatur Hydreum. xxxij. Secunda in mõte diei itinere. Tertia in altero hydreumate a Copto. xcv. Deinde in mõte. Mox ad Hydreum Apollinis a Copto clxxxiiij. milia paſſus. Rurſus in mõte mox ad nouum Hydreum a Copto. ccxxxiij. paſſus. Eſt & aliud Hydreum uetus, Troglodyticum nominatur, ubi præſidium excubat diuerticulo duum milium. Diſtat a nouo Hydreumate quatuor milia paſſ. Inde Berenice oppidũ, ubi portus Rubri maris a Copto cclviij. paſſus. Sed quia maior pars itineris conficitur noctibus propter æſtus, & ſtatim die abſumũtur totum a Copto Berenicen iter duodecimo conficitur die. Nauigare incipiunt æſtate media ante canis ortum, aut ab exortu protinus. Veniuntq; circiter. xxx. die Ocelin Arabiæ, aut Canan thuriferæ regionis. Eſt & tertius portus, qui uocatur Muza, quẽ Indica nauigatio non petit, nec niſi thuris odorumq; Arabicoꝝ mercatores. Intus oppida regia eius, unũ appellatur Saphar, aliudq; Sabę. Indos aũt petentibus utiliſſimũ eſt ab Ocili egredi. Inde uento Hipalo nauigant diebus. xl. ad primũ emporium Indiæ. Muzirum nõ expetendũ propter uicinos Pyratas, qui obtinent locũ nomine Hydras, neq; eſt abundans mercibus. Præterea longe a terra abeſt nauium ſtatio, lintribusq; efferuntur onera quæ geruntur. Regnabat ibi cum proderem hæc, Celebothras. Alius utilior portus gentis Necanidon, qui uocatur Becare. Ibi regnat Paridion, longe ab Emporio mediterraneo diſtante oppido, quod uocať Moduſa. Regio autem ex qua piper Monoxylis lintribus Baracen conuehitur, uocant Cottonara, quæ omnia gentium, portuumue, aut oppidoꝝ nomina apud neminem priorum inueniuntur. Quo apparet mutari locorum ſtatus. Ex India renauigant Menſe Aegyptio Tybi incipiente noſtro Decembri, aut utique Mechiris Aegypti intra diem ſextum, quod fit intra Idus Ianuarias noſtras. Ita euenit, ut eodẽ anno remeent. Nauigãt autẽ ex India uento Vulturno, & cũ intrauere Rubrũ mare Africo, uel Auſtro. e ℭ Ocelis.) Exẽplaria ferme omnia Ocelia habent, ſed Ocelis (ut retulimus) legiť apđ Ply. a ℭ Monoxylis lintribus.) Græci μονόξυλα nauigia ex uno ſolo ligno compacta uocitant ἀπὸ τοῦ

Proximum Indiæ emporiũ excipit Muzirũ in- a
famẽ piraticis latronibus. Deinde per diuerſos
portus Cottonaræ ſucceditur, ad quã Monoxy-
lis lintribus [a] Piper cõuehunt. Petentes Indiã ante
exortũ Canis, aut ꝓtin⁹ poſt exortũ nauigia me- b
dia æſtate ſoluũt. Reuertẽtes renauigãt Decẽbri
mẽſe. Secũdus ex India uẽtus eſt Vulturnus. At
cũ uentũ eſt in Rubrũ mare aut Africus, aut Au-
ſter uehunt. Spatium Indiæ [b] decies ſepties cen- c
tena & quinquaginta milia paſsuum proditur.
At Carmanię centum milia, cuius pars non caret
uitibus. Præterea habet genus hominũ, qui non
alia, q̃ teſtudinis carne uiuunt, hirſuti [c] omnia fa- d
cie tenus, quę ſola leuis. Iidem corijs piſcium ue-
ſtiuntur. Chelonophagi [d] cognominantur.

DE SINV PERSICO, ATQVE Arabico. Deq; Azanio mari. CAP. LXVIII.

IRrumpit hæc littora [e] Rubrũ [f] mare, idq; e
in duos ſinus ſcindit. Quorum qui ab ori
ente eſt, Perſicus appellatur, qnando qui-
dem orã illã habitauere Perſidis populi, [g] uicies

μόνου ſolo, uel uno, καὶ ξύλου ligno. b ℭ Spatium Indiæ.) De Indiæ ſpatio, & menſura uarias ſententias refert Plynius ca. 17. lib. ſexti. Mela Pom. lib. 3. dicit Indiã tantum ſpatiũ littoris occupare, quãtũ per ſexaginta dies, noctesq; uelificantibus curſus eſt. Incertũ apud Melam, an apud Plyniũ ſit Indiæ lõgitudinis numerus deprauatus. Complures (inquit Plynius) totam Indiæ longitudinem quadraginta dierum, noctiumq; uelifico nauium curſu determinauere, cum ſexaginta dicat Mela Pomponius. Sed nec multum non omnino conuenire ſcriptores, qđ ea regio longiſsime abeſt, & a non multis ex noſtris uiſa, & ſiqui uiderunt non niſi partem uiderũt. Plera ꝗ autem narrãt ex auditu. De Indis (inquit Procopius de bello Perſico lib. primo) qđ fabuloſa multa dicantur, qsq; ſuo modo loquatur. Huc accedit, qđ in menſuris eoꝝ etiã locoꝝ, in quibus degunt, ſęp⁹ diſcrepãt authores. c ℭ Hirſuti omnia.) Plynius c. 24. ſexti. A flumine Arbi ꝓmontorium ipſum inhabitant, pręter capita toto corpore hirti, corijsq; piſcium ueſtiti. Plura Mela Pom. lib. 3. d ℭ Chelonophagi.) Teſtudiniuori, ſi uerbũ uerbo reddas, latine dici poſsunt. Gręci enim χελώνην teſtudinẽ, φάγον uoracem dicunt. Ply. ca. 24. lib. ſexti. In Carmaniæ angulo ſunt Chelonophagi Teſtudinũ ſuperficie caſas tegentes, carne ueſcẽtes &c. De ijs populis plura Diod. Siculus li. 4. Eſt & Chelonitis iſula ſic dicta, uel quod Teſtudinibus abundet, uel qđ eius incolæ Teſtudinibus uiuant. Ply. ca. 28. lib. ſexti. Sunt & apud nos homines, q ꝗrundã morboꝝ curandoꝝ cauſa, Teſtudinũ carne ueſcuntur interdum. e IRRVMPIT hęc littora mare Rubrum.) De utroq; hoꝝ ſinuum Plynius ca. 24. lib. ſexti. Sed in duos (inquit) diuiditur ſinus. Is qui ab oriente eſt, Perſicus appellatur. xxv. Milia paſsu. circuitu, ut Eratoſthenes tradit. Ex aduerſo eſt Arabia, cuius. xij. Milia paſs. eſt longitudo. Rurſus altero ambitur ſinu Arabico nominato, oceanum, qui influit Azanium appellant &c. Similia ſcribit Pomponius lib. 3. Qui picturis delectantur, adeãt ſextam Aſiæ tabulã Claudij Ptolemęi. Perſes Medeæ filius fuit, authore Stephano, a quo & Perſia, & Perſæ cognominati ſunt. Nec me fugit Herodotũ ſcribere lib. ſeptimo, Perſen Iouis, & Andromedes fuiſſe filium, qui Perſiæ, & Perſis ipſis nomen dederit. Prius enim Perſæ tum Cephenes, tum Artei dicebantur a Græcis. f ℭ Rubrum mare.) De mari Rubro ca. 46. ſupra abunde diximus. g ℭ Vicies & ſexagies centena milia paſsuũ.) Quid de ſinus Perſici menſura tradat Plynius, in hoc capite retulimus a principio. Pomponius. Perſicus, qua mare accipit, utrinq; rectis lateribus grande oſtium quaſi ceruice complectitur. Deinde terris in omnẽ partẽ uaſte, & ęqua portione cędentibus magno littorum orbe pelagus incingens, reddit formã capitis humani. h ℭ Alter Arabicus uocatur.) Idem Põponi⁹ lib. 3. eleganter Arabicũ ſinũ exprimit. Arabici (inquit) & os arctius, & latitudo minor eſt, maior aliquanto receſsus, & multo magis longa latera. Init penitus, introrſumq; dũ Aegyptũ pene, & montem Arabiæ Caſium attingit, quodam faſtigio minus, ac minus latus, & quo magis penetrat, anguſtior. Dio. Siculus lib. 4. Arabici ſinus oſtia (inquit) patent ad oceanũ, qui meridiẽ reſpicit, pluriũ ſtadiorum

a & ſexagies centena milia paſsuũ circuitu patens.
Ex aduerſo unde Arabia eſt, alter Arabicus uo-
catur.[h] Oceanum uero qui ibi influit, Azanium
a nominarunt. Carmaniæ Perſis annectitur,[a] quæ
b incipit ab inſula Aphrodiſia[b] uariarũ opum di-
ues,[c] tranſlata quondã in Parthicũ nomen, litto-
re, quo occaſui obiacet porrecta[d] in milia paſsu-
d um quinquaginta. Oppidum eius nobiliſsimum
c Suſa,[e] in quo templũ Suſiæ Dianæ.[f] A Suſis Ba-
bytace[g] oppidum. cxxxv. milibus paſsuũ diſtat,
in quo mortales uniuerſi odio auri coemũt hoc
ↄ genus metalli, & abijciunt in terrarũ profunda,
d ne polluti uſu eius auaritiã corrumpant æquita-
tem. Hinc inconſtantiſsimus[h] eſt terrarũ mod⁹,
nec immerito cũ aliæ circa Perſida natiões Schœ-
nis,[i] aliæ Paraſangis, aliæ incõperta diſciplina ter-
ras metiantur, & incertam fidem faciat menſuræ
ratio diſcors.

longitudine, quæ Arabiæ, Troglodytarumq́ finibus terminaẽ &c. Lege Plyniũ eo, quod modo citauimus capite. Itẽ Procopiũ primo de bello Perſico uolumine. Scribit Arrianus geſtorũ Alexandri lib. 7. quoſdam exiſtimare, magnitudinẽ oræ Arabicę haud minorem eſſe, q̃ Indiæ. a ℭ Carmaniæ Perſis annectitur.) Ptolemęus c. 6. & 16. li. ſexti duplicẽ Carmaniã eſſe dicit. Carmania, ut li. 15. Stra. refert, ab Indi fluminis oſtio ultima eſt. At primũ quidẽ eius promontoriũ ad Auſtrũ in mare magnũ expoſitum eſt. Cum uero Perſici ſinuos fecerit, ad promontoriũ felicis Arabiæ, quo in conſpectu eſt ſinũ uerſus, inflectitur, quouſq; Perſicæ coniungatur, multũq; in mediterraneã inter Gedroſiam, Parthiamq; porrigitur. Oneſicritus ſcribit flumẽ eſſe in Carmania, quod auri ſtrigilem ferat. Item argẽti foſſilis, & æris, & rubricę minij uenam, & montes duos, alterum Arſenici, alterũ Salis. b ℭ Ab inſula Aprodiſia.) Gręci ἀφροδίτην Venerẽ dicũt. ἀφροδίσιον Venereũ. Nomen datũ inſulæ, qđ in ea Venus religioſiſsime coleretur. Alio nomine hæc inſula κολιάς dicitur, quo nomine etiam Venerea ſignificatur, de qua Auienus. Altaq; Coltados &c. c ℭ Variarũ opũ diues.) Multæ ſunt Perſidis regiones. Ea quę campeſtris, omnium ferax, & opima pecorũ, nutrix, fluminibus, & lacub⁹ plena. De Perſicis diuitijs Auienus Dionyſij interpres.

Vita opulens genti, Gazas quoq; terra miniſtrat,
Omnibus & largum populis producitur ęuum,
Diues in ijs mos eſt iam longi tempore ſęcli,
Ex quo mœonij bello triuere cruento.
Illidunt auro ueſtes, & cuncta teguntur
Auro membra uiris, auro ueſtigia condunt,
Tantus Perſarum diſsoluit pectora luxus.

Perſarum montes, ut in Sticho inquit Plautus, eſſe aurei perhibentur. Hinc prouerbiũ natũ. Perſidis Gaza. Pro ingentibus opibus, & diuitijs. Vtitur eo Statius primo Syluarũ, & Iuue. Satyra. 14. d ℭ Porrecta in milia paſsuũ D. L.) Sic enim ex Plynio cap. 25. ſexti legendũ eſt, cũ Solini exẽplaria paſsim habeant, in milia paſsuũ quinquaginta. Inde (inquit) Perſidis initiũ ad flumen Aroatim, quo diuiditur ab Elimaide. Ipſa Perſis aduerſus occaſum ſita obtinet littora. D. L. milia paſs. in luxũ diues, in Parthorũ iampridẽ tranſlata nomẽ. e ℭ Oppidũ Suſa.) Hanc urbẽ authore Plynio ca. 27. li. ſexti. Darius Hiſtapis filius cõdidit. Strabo aũt, & Stephan⁹ ſcribunt eã conditã a Tithono Memnonis patre. Vnde urbs ipſa authore Herodoto lib. 5. Memnonia dicta eſt, & arx eius Memnoniũ, ut idẽ Strabo refert uolumine. 15. Eius urbis ambitus centũ & 20. ſtadiorũ, figura oblonga. In ea urbe, ut Ply. & Marcellinus tradũt, uetus fuit Perſarũ regio. Dicta autẽ Suſa, ut Stephanus inquit, ἀπὸ τῶν κρίνων, hoc eſt, a lilijs, quorũ eſt in ijs locis ingẽs copia. Incolæ enim regionis eius Suſa lilia nuncupant. f ℭ Suſiæ Dianę.) Ply. ca. 27. li. 6. Amnis Eulęus per Meſobatenen lapſ⁹ circuit arcẽ Suſorũ, ac Dianę templũ auguſtiſsimũ. Meminit eiuſ Martianus in. 6. g ℭ A Suſis Babytace oppidũ. cxxxv. mil. paſs.) Tigridis alueo oppidũ eſt Babytace. Abeſt a Suſis. cxxxv. mil. paſsuũ. Ibi mortaliũ ſoli aurũ in odio cõtrahunt. Id defodiunt, ne q̃ cui ſit in uſu. Solini exẽplaria fere omnia habent, tũ Carbyle, tũ Barbyte. Corrigendus Martiani codex in fine ſexti, ubi ſic legiẽ. Oppidũ ibi (inqt) nobile Suſa. In quo templũ Dianæ Suſæ iuxta Carbile, ſiue Barbytace in. cxxx. milibus. In q̃ ſunt homines, q aurũ in ꝓfunda defodiunt ne cui ſit in uſu. Legendũ enim eſt Dianę Suſiæ iuxta Barbytacen cxxxv &c. h ℭ Hinc incõſtantiſsimus eſt terrarũ modus.) Ex Ply. hęc cap. 26. lib. 6. Euphrate (inquit) nauigari Babylonẽ, & Perſico mari. cccc. xxij. mil. paſs. tradũt Nearchus, & Oneſicritus. Qui uero poſteà ſcripſere a Seleucia. cccc. xc. mil. Iuba a Babylone Characẽ. clxxv D. fluere, aliqui ultra Babylonem continuo alueo priuſq; diſtrahiẽ in irrigua. lxxxvij. mil. Vniuerſo autẽ curſu. xi. mil. paſs. Inconſtantiã

menſuræ diuerſitas authorũ facit, cum Perſæ quoq; Schœnos, & Paraſangas, alia menſura determinent. ❡ Schœnis.) σχοῖνος inter ſignificata alia/menſuræ genus eſt, apud Græcos, quo terrã metiuntur. Plurimũ tamen in eius menſuræ quantitate ſunt authores diuerſi. Herodotus in Euterpe ſcribit Schœnum menſurã.lx.terræ ſtadia cõtinere. Eius uerba ſunt. δύναται δὲ ὁ μὲν παρασάγγης τριήκοντα στάδια, ὁ δὲ σχοῖνος ἕκαστος μέτρον ἐὸν αἰγύπτιον, ἑξήκοντα στάδια. Paraſanges (inquit) conſtant tricenis, Schœni ſexagenis ſtadijs. Mos enim fuit apud Aegyptios, qui modicum terræ poſsiderent illam paſsibus metirentur. Qui minus inopes terræ erant, ſtadijs eam metiebantur. Qui multum terrarum habebant Paraſangis. Qui uero plurimum eam ſane Schœnis. Plynius ca.14.duodecimi naturalis hiſtoriæ Eratoſthenis ratione dicit Schœnum patere ſtadia.xl.hoc eſt, paſsus quinq; milia. Alij ſunt (inquit) qui uiginti duo ſtadia ſingulis Schœnis dedere. Mendum eſse uidetur apud eum authorem capi.10.libri quinti. Quo loco ſic paſsim ſcriptũ eſt. Alij Schœnos in latitudinẽ patere.xl.faciunt, Schœnumq; ſtadia triginta. Quid ſi ſic legas? Alij Schœnos.xl.in latitudinem patere.xl.faciunt Schœnum, Paraſangamq; ſtadia.xxx. Sunt qui ubiq; apud Plynium pro.xl.lx.reponant, caracterum tantum immutatione.

DE PARTHIA, ET CYRI SEpulchro. CAP. LXIX.

PArthia[a] quanta omnis eſt a meridie Rubrum mare, a Septẽtrione Hyrcanum ſalum claudit. Regna in ea[b] duodeuiginti diſsecãtur in duas partes. Vndecim quæ dicuntur ſuperiora, incipiunt ab Armenico limite, & Caſpio littore porrecta ad terram Scytharum, quibus concorditer degunt. Reliqua ſeptem inferiora (ſic enim uocitant) hãbent ab ortu Arios, Arianosq;. Carmaniã a medio die. Medos ab occidui ſolis plaga. A ſeptẽtrione Hyrcanos. IPſa autem[c] Media ab occaſu trãnſuerſa utraq; Parthiæ regna amplectitur. A ſeptemtrione Armenia circumdatur. Ab ortu Caſpios uidet. A meridie

a PARTHIA quanta omnis eſt.) Parthi (inquit ex Trogo li.q̃drageſimoprimo Iuſtinus) penes quos uelut diuiſione orbis cum Romanis facta, nunc orientis imperium eſt/Scytharum exules fuerũt. Hoc etiam ipſorũ uocabulo manifeſtatur: Nam Scythico ſermone Parthi exules dicuntur. Hi & Aſsyriorũ, & Medorũ temporibus inter orientales populos obſcuriſsimi fuere. Poſtea quoq; cum imperiũ orientis a Medis ad Perſas tranſlatum eſt, ueluti uulgus ſine nomine præda uictorum fuere. Poſtremo Macedonibus triumphato oriente ſeruierunt, ut cuius mirũ uideatur, ad tantam eos ſelicitatem per uirtutem prouectos, ut imperent gentibus, ſub quarum imperium ueluti ſeruile uulgus fuerunt &c. Parthiæ ſitum deſcribit Ptolemæus ca.5.ſexti quinta tabularũ Aſiæ. Parthia nõ multa eſt, quapropter Parthi cum Hyrcanis Perſice uiuebant, etiam multo poſt tempore, q̃ Macedones imperarent. Ad paruitatem accedit, qđ nemoroſa eſt, montana, atq; inops. Qua propter eã reges curſu præteribant, cum regione minimã quidẽ exercitus partem alere poſset. Nunc uero aucta eſt. Nã Cameiſena, atq; Chorina, & tota fere regio uſq; ad Caſpias portas, & Aragos, & Tapyros, quæ prius Medorũ erãt/Parthorũ ſunt. Ex Strabone lib. Geographiæ undecimo. b ❡ Regna in ea duodeuiginti.) Plynius cap.25.lib. ſexti. Parthorũ de imperio nunc pauca. Regna Parthorũ duodeuiginti ſunt omnia. Ita enim diuidunt prouincias circa duo (ut diximus) maria, Rubrũ a Meridie, Hyrcanum a ſeptẽtrione. Ex ijs undecim, quæ ſuperiora dicuntur, incipiunt a confinio Armeniæ, Caſpijſq; littoribus pertinent ad Scythas, cũ quibus ex æquo uiuunt. Reliqua ſeptem regna inferiora appellantur. Quod ad Parthos attinet, ſemp fuit Parthia in radicibus montium ſæpius dictorũ, qui omnes eas gentes prætexerunt. Habet ab ortu Arios. A meridie Carmaniã, & Arianos, Ab occaſu Hiſpratitas, Medos. A Septẽtrione Hyrcanos undiq; deſertis cincta. c ❡ Ipſa autem Media.) Media ab occaſu tranſuerſa oblique Parthiæ occurrẽs utraq; regna includit. Habet ipſa ab ortu Caſpios, & Parthos. A meridie Sitacenen, & Suſianẽ, & Perſida. Ab occaſu Adiabenen. A ſeptemtrione Armeniã. Ex Plynio ca.26.ſexti. Media eſt in partes duas diuiſa, quarum alteram maiorem uocant, cuius Metropolis ſunt Ecbatana magna ciuitas, & Medici imperij caput, quã quondam etiam Parthi regia utuntur. Nam reges ibi æſtatẽ agunt. Frigida enim eſt Media: Hyemẽ uero Seleuciæ, quæ ſecus Tigrim eſt prope Babylonẽ. Altera pars eſt Media Atropatia ab Atropate duce nominata. Ex Strabone.11. Geographiæ libro. Dicta autem Media a Medo Aegæi, & Medeæ filio, qui poſt patris obitũ regno ſuccedẽs, & rex fuit egregius, & populos denominauit

Medos. Sunt qui Medum non Aegei, ſed cuiuſdam Phœnicez filium fuiſſe autument. Lege Diodorũ Siculum libro quinto. Eadem undecimo Geographiæ libro Strabo refert. Mediæ ſitum appingit Ptolemæus cap. 2. ſexti Aſiæ tabularum quinta. Medi fœdera ineunt feriendo brachia, qua illa humeris connectuntur, ac mutuum ſanguinem deligendo. Id Herodotus in Clio antea annotauit. A Medis diligenter ſeruatum, ut uxores plurimas quiſq; duceret. Rurſus eius regionis fœminis maritos plures duxiſſe ſumma laus. At uero maritorum paucitas deforme habitũ, ac non minimũ infelicitatis genus. Miſerrimũ ſi quinarium numerum non fuerint ſupergreſſę. Ex Strabone hæc. xi. ſuæ Geographiæ libro. Miſera omnino eius gẽtis ſors, quę exiguæ uoluptatis cauſa, tot ſeſe uinculis alligari nõ horreat. a

a Perſidem. Deinde tractus hic procedit uſq; ad caſtellum, quod Magi obtinent Paſſargada [a] nomine. Hic Cyri ſepulchrum.

b DE BABYLONE. DE ATLANtico oceano. De Gorgonũ, ac Fortunatis inſulis. CA. LXX.

c CHaldeæ gentis caput [b] Babylon eſt, a Semiramide [c] condita tam nobilis, ut propter eam & Aſsyrij, & Meſopotamij in

℄ Paſsargada.) Omnia fere Solini exemplaria habent Satarchida, uel Phylaſarchyda. In quibuſdam Sarfachida reperitur. Nos autem ex cap. 26. ſexti Plynij Paſsargada repoſuim⁹. Inde (inquit) ad orientem magi obtinent Paſsargada caſtellũ, in quo Cyri ſepulchrum eſt. In Plynianis codicibus paſsim ſcriptum eſt, Paſagarda, pro Paſsargada [illegible] ex Stephano, & Strabone. Scribit Strabo lib. 15. idcirco Cyrum regem Paſsargadas in honore habuiſſe, q̃d ibi Aſtyagem Medum ultimo prælio ſuperarit. Quo loco plura de Cyri ſepulchro refert. Fuiſſe autem in eo ſepulchro Perſicis literis, ut in fine ſexti geſtorũ Alexandri Arrianus, & idem Strabo ex Ariſtobuli ſententia traduni, huiuſmodi Epitaphiũ. O MORTALIS/CYRVS EGO SVM CAMBYSAE FILIVS, qui Perſarũ regnum cõſtitui, Aſięq; imperaui. Itaq; ne mihi ob hoc monumentum inuideas/rogo. Oneſicritus ait/turrim decem tabulatis excelſam fuiſſe, & in ſuperiori tabulato Cyrum iacere, cum Græco Epigrammate Perſicis etiã literis inſculpto.

Cyrus ego rex olim regum conditus hic ſum.

Cyri ſepulchrum Magnus Alexander aperiri iuſsit, in quo erat conditum eius corpus, cui dare uolebat Inferias. Auro, argentoq; repletum eſſe crediderat. Quippe ita fama Perſæ uulgauerant. Sed præter Clypeum eius putrem, & arcus duos Scythicos, & Acinacem/nihil reperit. Cæterum corona aurea impoſita amiculo, cui aſsueuerat ipſe ſolium, in q̃ corpus iacebat/uelauit. Miratus tanti nominis regem, tantis præditum opibus, haud precioſius ſepulchrum eſſe quaſi fuiſſet e plebe. Ex Curtio libro nono. b

CHALDAEAE gentis caput Babylon eſt.) Vrbem, quæ à Græcis, & Latinis Babylon dicitur, Hebręi Babel nuncupant. Nomen ex eo ſumptum, q̃d in eo loco linguarum fuerit facta confuſio. Babel enim Hebręi confuſionẽ dicunt. Erat Babylon ciuitas regni Nemrod, in qua eorum, qui ędificauerunt turrim, diuiſæ ſunt lingue, quorũ principem Ioſephus fuiſſe Nembrod affirmat. Teſtemq; eius hiſtoriæ Sibyllam Græcam exhibens. Locus (inquit) in quo turrim ædificarunt nunc appellatur Babylon, propter confuſionẽ ſermonis eorum, qui altiſsimã turrim omni ſtudio fabricabantur. Siquidẽ (inquit) Hebręi confuſionem Babel uocant. De hac turre, & diuerſitate linguarum ſcribit & Sibylla in hunc modum. Cum omnes mortales una lingua uterentur, quidã ex ijs altiſsimã turrim ędificauerũt, ecelum per eam cupientes ſcandere, dij uero turbines mittentes euertere turrim, & propriã, atq; diuerſam unicuiq; tribuit linguam. Vnde urbem quoq; contigit appellari Babylonẽ. Hæc ex ca. xi. Geneſeos, Ioſepho ca. 9. primi Antiquitatum, Hieronymus in lib. de locis Hebraicis. Auguſtinus ca. 3. & 4. ſexti decimi de Ciuitate dei. Euſebius cap. 4. noni Præparationis. Plures ad idem aduocat authores. c

℄ A Semiramide condita.) De prima Babylonis origine gentiles hiſtorici ab eccleſiaſticis plurimum diſcrepant. Cõmunis eorum ſententia eſt fuiſſe Babylonẽ a Semiramide primũ conſtructam. Diodo. Siculus lib. 3. Iuſtinus lib. primo. Strabo lib. 16. Item cæteri. Ouidius quarto Metamorphoſeos.

Vbi dicitur altam
Coctilibus muris cinxiſſe Semiramis urbem.

Has contrarias opiniones concordat Beroſus lib. quinto. Belus (inquit) ſecundus Aſsyriorũ rex fundamenta deſignata Babyloniæ oppidi magis, q̃ urbis erexit. Poſt Semiramis hanc urbem maximã ex oppido fecit, ut magis dici poſsit illã ędificaſſe, q̃ ampliaſſe. Idem ſcribit Archilocus de temporibus, & Auguſtinus ca. 2. decimioctaui Ciuitatis dei. Alexander Polyhiſtor Eupolemon ait dicere Babylonem urbem ab ijs conditã primum fuiſſe, qui a dilu-

tio euaſerunt. Quos omnes (inquit) Gigantes fuiſſe conſtat diſperſos per uniuerſam terrã poſtq̃ turris, quã ædificabant diuinitus concuſſa, decidit. Ex Euſeb. nono Præparationis euangelicę uolumine. Quæ de Babylone hoc loco Solinus refert, habentur omnia ex cap. 26. ſexti naturalis hiſtoriæ Caij Plynij. Babylon (inquit) Chaldæarum gentium caput diu ſummã claritatem obtinuit in toto orbe. Propter quã reliqua pars Meſopotamiæ, Aſſyriæq; Babylonia appellata eſt. SEmiramidē Dercetis deæ, & formoſi cuiuſdam adoleſcentis cõcubitu progenitam ferũt. Quãobrem pudore affectam matrem mox natã filiã, in loco quodam aſpero expoſuiſſe. Ibi diuino (ut credit̃) nutu puellam a columbis rapto a proximis paſtoribus primũ coagulato lacte, demum confecto caſeo nutritam. Eam a paſtoribus repertam Summæ cuidã paſtorũ preſidi dono datã. Hic præſes liberis carens puellæ ueluti ex ſe genitæ curam geſſit, exq; euentu Semiramidē uocitans, qđ Syrorũ lingua Semiramides columbæ dicantur. At cum Semiramis mira pulchritudine adoleuiſſet, Memnoni Syriæ præfecto deſpõſata eſt. Demum Ninus Aſſyriorũ rex in Bactrianos bellum gerens puellæ ortũ, pulchritudinē, uirtutemq; demiratus uxorē duxit. Ex qua Ninũ filium ſuſtulit. At cum Ninus maritus non diu poſt uita exceſſiſſet, coniugi Semiramidi Aſſyriorũ regnũ reliquit, qđ cõmunē filium ob adoleſcentiam nondum tanto regno pręeſſe poſſe confideret. Semiramis igitur ſe pro uxore Nini filium ſimulans, pro fœmina puerũ. Erat enim tam matri, q̃ filio tũ ſtatura, tũ uocis gracilitas, tum demũ reliqua lineamẽtorũ qualitas omnino aſſimilis, annos duos & quadraginta aucto a ſe plurimũ regno præfuit. Hęc, ut Beroſus author eſt, anteceſſit militia, triumphis, diuitijs, uictorijs, & imperio, mortales omnes. Scribit Ethesias fuiſſe in Semiramidis exercitu cũ ea contra Indos bellum gereret, militũ numerũ ter decies centena miliũ, equitũ milia quingenta. Currus ad milia centũ. Fuiſſe præterea totidem numero homines ſupra Camelos cum gladijs cubitorũ quatuor. Ad poſtremũ (nã, ut inquit Flaccus, Nihil eſt ab omni parte beatum) quom concubitũ filij petijſſet, ab eodē dicitur interfecta, cum uixiſſet annos duos, & ſexaginta fœminarũ omniũ feliciſſima. Fuiſſe Semiramidis morē aiunt, ut eos ad concubitũ eligeret, qui forma, & decore cunctis præſtarent. Verũ peracta re, omnes, ne eius incontinentiæ notaretur, uita priuabat.

Babyloniæ nomen tranſierint. Vrbs eſt. LX. milia paſſuum [a] circuitu patens, muris circumdata, quorum altitudo ducentos pedes detinet, latitudo quinquaginta, in ſingulos pedes ternis digitis ultra q̃ menſura noſtra eſt altioribus. Amne interluitur Euphrate. Beli ibi Iouis templum, [b] quē inuentorem cœleſtis diſciplinæ [c] tradidit etiam

a ℂ Sexaginta milia paſſuũ.) Cum Solino in Babylonici ambitus magnitudine concordant Plynius, & Herodotus, cuius in Clio hęc uerba ſunt. Vrbs Babylon in ingenti planicie ſita eſt, forma quadrata. Magnitudine quoq; uerſus centenũ uicenũ ſtadiorum. In ſumma quadringentorũ, & octoginta, in circuitu quatuor laterũ urbis. Tanta eſt Babylonici oppidi magnitudo. Strabo li. 16. multo aliter. Babylon (inquit) in campo iacet, muri ambitũ habet. ccclxxxv. ſtadiorũ. Eius craſſitudinē pedum. xxxij. Altitudinē inter turres cubitorũ quinquagenũ. Turriũ ipſarum ſexagenũ. Viã ſuper mœnibus tam latã, ut quadrigæ occurrentes facile pertranſire poſſint. Vnde & hoc ex ſeptē ſpectaculis orbis unũ dicitur. Diod. Siculus lib. 3. ait Babylonis mœnia ambitu ſtadia trecenta & ſexaginta complecti, frequẽtibus turrib⁹, ac magnis. Fuiſſeq; tantã operũ magnificẽtiã, ut in muri latitudine ſex equorũ currus una prodire poſſent. Altitudinē incredibilē audientibus Etheſias Gnidius fuiſſe ait. Clitarch⁹, & qui cũ Alexandro in Aſiam profecti ſunt, pedũ trecentorũ ſexaginta quinq; eã altitudinē eſſe ſcripſerunt. Sunt qui tradant, quolibet anni die ſtadiũ muri abſolutũ, ut tot ſit ſtadiorũ circuitus, quot dies annũ conficiunt. Hanc authorũ diuerſitatē natã aiunt, qđ non eadē ſit paſſim ſtadiorũ quantitas. Q. Curtius lib. 5. niſi ſit codex deprauatus, ſcribit totius operis ambitũ. cclviij. ſtadia complecti. b ℂ Beli Iouis templũ.) De hoc Beli Iouis tẽplo Plynius ca. 26. libri ſexti. Auienus Dionyſij interpres.

Qua ſunt flabra noti Babylon ſubducitur arce
Procera in nubes, hanc priſca Semiramis urbem
Vallauit muris, quos non abſumere flammæ,
Non aries penetrare queat, ſtat maxima Beli
Aula, quoq; argento, domus Indo dente niteſcit,
Aurum tecta operit, ſola late contegit aurũ.

Fuiſſe in urbe Babylone Beli Iouis puluinar, ad qđ confugientes tuti erant, Herodotus retulit lib. tertio. c ℂ Inuentorũ cœleſtis diſciplinæ.) Plynius ca. 26. ſexti. Durat adhuc (inquit) in Babylone Iouis Beli templũ. Inuentor hic fuit ſyderalis ſcientiæ. Capite autē. 56. libri ſeptimi Aſtrologiã dicit reperiſſe Atlante Libyæ filiũ. Vt alij Aegyptios, ut alij Aſſyrios. Sunt qui Syderalis ſcientiæ inuentionem Phœnicibus tribuant. Interpres Dionyſij de Phœnicibus loquens.

loquens. Et primi ſtellis numeros, nomenq́ dedere. Clemens, ut cap. ſecundo decimi Præparationis refert Euſebius, ſcribit Aſtrologiā primū Chaldæos, Aegyptios deinde ędidiſse. Alexāder, cui Polyhiſtor cognomē fuit, in eo opere, quod Iudaicā hiſtoriā inſcripſit, Polemi authoritate/ſcribit Habraam, qui decima poſt diluuiū generatione in Camerine Babyloniæ urbe natus eſt, quiq́ ſapiētia omnibus excelluit, apud Chaldæos Aſtrologiā reperiſse. Idem Euſebius cap. 4. noni Præparationis libri.

a ipſa religio, quæ deū credit. In æmulationē urbis huius Creſiphontē Parthi [a] condiderunt. Tēpus eſt ad oceani oras [b] reuerti repreſſo in Aethiopiam ſtylo. Namq́ ut Atlanticos æſtus accipere ab
b occidente, & Hiſpaniæ dudum dixeramus, [c] ab his quoque partibus mundi, unde primum Atlantici nomen induat exprimi par eſt. Pelagus Azanium uſque ad Aethiopū littora promouet.

Sunt, qui eam inuentionē Mercurio Aegyptio tribuant. Hinc a Manilio primo Aſtronomicon dictum eſt.

Tu pricepe, authorq́ ſacri Cylſlenie tanti,
Per te iam cęlum terris, iam ſyſdera nota.

Idem ſcribunt primo & ſecundo uoluminibus Diodorus Siculus, & Strabo lib. ultimo. Nō deſunt, qui id mun⁹ Aegyptiis ſacerdotibus aſcribendum cenſent.

Hi tantum mouere decus, primiq́ per artem
Syderibus uidere uagis pendentia fata.
Singula nam proprio ſignarunt tempora caſu,
Longa per aſsiduas complexi ſęcula curas.
Naſcendi quæ cuiq́ dies, quæ uita fuiſset.
In quas fortunæ leges, quæq́ hora ualeret.
Quantaq́ q̄ parui facerent diſcrimina motus.

Beroſus lib. tertio Noam dicit docuiſse homines aſtrorum curſus, annumq́ diſtinxiſse ad curſum ſolis, & duodecim menſes ad motū lunæ. Qua ſcientia prædicebat illis, initio quid in anno, & cardinibus eius futurū contingeret. Non diuerſa ab iis refert Ioſephus ca. 8. primi Antiquitatū lib. Idē Ioſephus ca. 4. primi Antiquitatū Iudęorū ſcribit Seth Adę filium q̄ plures ęgregios genuiſse filios. Hos patris uirtutes imitatos, inter alia cęleſtium rerū diſciplinā primatus inueniſse. Res uetuſta nimis hanc authorū diuerſitatē peperit. Vel, qđ placet magis. Cęleſtiū rerum diſciplina ante uniuerſale diluuiū reperta, ab iis, quos retulimus authoribus/uariis tēporibus exculta, perfectaq́ eſt. Sed an ſit homini poſsibile ex ſyderū quorundā cognitione/futura prædicere, non parua apud ſapientes diſsenſio. Aſserunt Theologi ſimul omnes/eſse dei propriū futura noſse. Eſſe inſuper homini a futurorū inueſtigatione omnino deſiſtendum monuit, CHRISTVS dominus cū diſcipulis id ſcire petentibus ſic inquit. Non eſt ueſtrum noſse tēpora, uel momenta, quæ pater poſuit in ſua poteſtate. Non ſpernendū Anaximenis ſeruæ dictū. Cum enim is, ut conſueuerat, una cū ancillula ſydera inſpecturus atrio domus maturius exiuiſset, immemor, ut ſeſe loci ſitus haberet. Dū æthera ſecur⁹ explorat, in ſubiectā foueam cecidit. Fertur ancilla ea dixiſse domino. Miror (inquit) quanā ratione quæ in cœlo ſunt praeſcire exiſtimes, quom/quæ ſunt ante pedes nequeas pręuidere. Pacunius poeta in eos, qui ſoleant futura prędicere. Nam ſiqui (inquit) quæ euentura ſunt/pręuideant, ęquiperent Ioui. Non minus acutū Accianū illud. Nihil (inquit) credo auguribus, qui aures uerbis diuitāt alienas, ſuas ut auro locupletent domos. Non minus eleganter, q̄ docte Phauorinus Philoſophus diuinatores iſtos argumentis quibuſdā conuincere ſolitus eſt. Aut aduerſa (inquit) euentura dicunt, aut proſpera. Si dicunt proſpera, & fallunt, miſer fies fruſtra expectando. Si aduerſa dicunt, & mentiunt, miſer fies fruſtra timendo. Si uera reſpondent, eaq́ ſunt non proſpera, iam inde ex animo miſer fies, antequā e fato fias. Si felicia promittunt, eaq́ euentura ſunt, tum plane duo erunt incōmoda, & expectatio te ſpei ſuſpenſum fatigabit, & futurū gaudii fructum ſpes tibi iā defloraueri. Nullo igitur pacto utendū eſſe iſtiuſmodi hominibus res futuras præſagientibus. Retulit hæc uolumine. 14. ſuarum noctium prius Gellius. Plura de futurorū cognitione retulimus locis aliis. a ℭ Creſiphontē Parthi condiderunt.) Ex Plynio cap. 26. libri ſexti. Prope Seleuciā (inquit Strabo uolumine ſextodecimo) uicus maximus eſt nomine Creſiphon, in quo Parthorū reges hyemant, Seleucię parcentes ne a Scythiā, & militari natione opprimerentur. Hic uicus ciuitatis potentiā, ac magnitudinē habet, adeo ut Parthorum multitudinē, & apparatū omnē recipiat, ac uenalia, & neceſsaria artificia illis ſuppeditet. In eo Parthorum reges in hyeme propter aeris temperiem degere ſolent, ęſtate uero in Hyrcania, & Ecbatanis agunt. b ℭ Tempus eſt ad oceani oras.) Expoſuit oceanum nauigabilē fere totū, præter eam eius partem, quæ inter Azanium, & Atlanticū mare interiacet. Qua in parte Gorgades, & Fortunatæ inſulæ ſitæ ſunt. Ad eas igitur exponendas reuertendum eſſe ait. c ℭ Dudum dixeramus.) Capiti

Aethiopicum ad Moſsyilicum [a] promontorium, unde rurſus oceanus Atlanticus. Iuba igitur uniuerſæ partis, quam plurimi propter ſolis ardorē peruiam negauerunt, facta etiam uel gentiū, uel inſularum cōmemoratione ad confirmandæ fidei argumentum, omne illud mare ab India uſq; ad Gades uoluit intelligi nauigabile, Cori tamen flatibus, cuius ſpiritus præter Arabiam, Aegyptum, Mauritaniam euehere, quāuis queant claſſem, dummodo ab eo promōtorio Indiæ curſus dirigatur, qđ alij Lepten [b] acran, alij Drepanū nominauerunt. Addidit & ſtationum loca, & ſpatiorum modum. Nam ab Indica prominentia ad Malachum inſulam affirmant eſse quindecies cētena [c] milia paſsuum, a Malacho ad Sceneon ducenta. xxv. milia. Inde ad Inſulam Sadanum centum quinquaginta milia. Sic confici ad [d] apertum mare decies octies centena & ſeptuagintaquinq; milia. Idem opinioni plurimorum, qui ob ſolis flagrantiam/maximam partis iſtius regionem ferunt humano generi inacceſsam ſic reluctatur, ut mercantium ibi tranſitus [e] infeſtari ex Arabicis inſulis dicatur, quas Aſcitæ habent Arabes, quibus e re nata datum nomen. [f] Nam bubulis utribus cōtabulatas crates ſupponunt, uectatiq; hoc ratis genere prætereuntes infeſtant ſagittis uenenatis. Habitari etiam [g] Aethiopiæ aduſta Tro-

bus. 28. & 36. a ℭ Moſsylicum promontoriū.) Sic enim legendū eſt ex Plynio cā. 29. ſexti naturalis hiſtoriæ. Oppidum (inquit) Gaza, promontoriū, & portus Moſsylicus/quo Cinnamomū deuehitur. Huçuſq; Seſoſtris exercitum duxit. Aliqui unū Aethiopiæ oppidū altera ponunt in littore Baragaza. A Moſdite promontorio Atlanticū mare incipere uult Iuba, prçter Mauritanias ſuas Gadis uſq; nauigandum Coro, cuius tota ſententia hoc in loco ſubtrahenda non eſt. A promontorio Indorū, quod uocatur Lepte acra, ab alijs Drepanū, proponit recto curſu p̄ter exuſta, & Malacho inſula, xv. milia paſsuū eſse. Inde ad locū, quę uocant Sceneos. ccxxv. mil. Inde ad inſulā Sardanum cl. mi. paſs. Sic fieri ad apertum mare. xviij. lxxxv. mili paſsuū. Reliqui omnes propter ſolis ardorem nauigare poſse nō putauerunt. Moſsylicus promontoriū Ptolemęo Moſsylos dicit. b ℭ Lepten acran.) Promōtoriū gracile ea uox ſignificat. c ℭ Quindecies cētena mil. paſſuum.) xv. milia paſs. paſsim legitur apud Plyniū. Quid ſi ſic etiam legerimus locum Plynij xv. c. milia paſsuū. Ideſt. Quindecies centena milia paſsuum. d ℭ Sic confici ad apertum mare decies octies centena, & ſeptuagintaquinq; milia.) Multo aliter hunc numerū, ut adduximus, reperies apud Plynium. Sed forſitan a Plynio ſic ſcriptū fuerat. xviij. clxxv. Sed hæc prudentis lectoris iudicio relinquimus. Diuerſitas hæc fuit fortaſsis in cauſa, ut huius menſuræ non meminerit Martianus. Cum tamen in menſuris reddendis ſatis fuerit alias accuratus. e ℭ Mercantiū tranſitus.) Quin & commercia ipſa, inquit Plynius, infeſtant ex Inſulis Arabes Aſcitæ appellati, quoniam bubulos utres binos ſternentes ponte Pyraticam exercent ſagittis uenenatis. f ℭ E re nata datum nomen.) Græci ἀσκὸν utrem dicunt. Inde Aſcitæ cognominati, qđ utribus Pyraticam exerceant. Hos Ptolemæus cap. 8. ſexti in felice Arabia eſse dicit. g ℭ Habitari etiam addidit.) Sic enim hunc locum reſtituimus/cum prius legeret, tum addita, tum abdita. Addidit Iuba ſcilicet. Plynius ca. 29. libri ſexti. Gentes Troglodytarum Iuba tradit Therothoas a uenatu dictos miræ uelocitatis, ſicut Ichthiophagos nantes ceu maris animalia. θηρευτὴν Græci uenatorem dicunt. Videtur autem apud Plynium legendū Theratoas, nō Therothoas. De Ichthiophagis capite ſexageſimoſeptimo ſupra diximus. De Troglodytis capite quadrageſimoprimo, & quadrageſimoquarto. Diſputat Albertus cap. ſeptimo primæ Diſtinctionis de natura locorum. Sit ne habitabilis quarta terræ, quæ eſt ab Aequinoctiali uſq; in polum Auſtralem? Quo loco refert Ariſto. & Auerrois opinionē, cui aſsentit & ipſe, aliquam ſcilicet quartam partem, quę eſt ultra Aequinoctialem nedum eſse ſecūdum naturam habitabilem, ſed habitatā quidem. h ℭ Gorgones inſulæ.) Gorgonibus ab horrendo aſpectu, & uelocitate nomen inditū. Grçci enim γοργὸν tum terribilem, tum uelocem dicunt, Gorgones monſtris perniciſsimis non abſimiles,

a glodytarum, & Ichtyophagorũ nationibus, quorũ Troglodytę tanta pernicitate pollent, ut feras, quas agitant, ipſi curſibus perſequantur. Ichtyophagi nõ ſecus q̃ marinæ beluæ nando in aqua b ualent. Ita exquiſito Atlantico mari uſq; occaſum etiam Gorgonũ meminit inſularũ. Gorgones inſulæ c ut accepimus obuerſæ ſunt promontorio, quod uocamus Heſperionceras. Has incoluerũt Gorgones monſtra, & ſane adhuc monſtruoſã gens habitat. Diſtant a continenti bidui nauigatione. Prodidit denicq; Xenophon Lampſacenus Hannonem Pœnorũ regem in eas permeauiſſe, d repertasq; ibi fœminas aliti pnicitate, atq; ex omnibus, quæ apparuerunt duas captas tam hirto, atq; aſpero corpore, ut ad argumentũ ſpectandæ rei duarũ cutes miraculi gratia inter donaria Iunonis ſuſpẽderit, q̃ durauere uſq; i tẽpora excidij

occidentem uerſus in extremis orbis finibus habitaſſe conſtans eſt authorum ſententia. Aduerſus has Perſeus eximia fortitudine præſtans non paruo diſcrimine bellum geſsit. Meminerunt Gorgonũ Heſiodus in Theogonia. Ouidius quarto Meta. Lucanus in nono. Diodo. Siculus libro quarto. Tarræas in puerbio; Collectaneis puerbio ἄϊδος κυνῆ, Plutonis galea. Itẽ puerbio. γοργόνα περσεὺς ἐχειρώσατο, Gorgona Perſeus apprehẽdit. Fuerũt autẽ Phorci filiæ numero tres. Vnde & Phorcydes a patre cognominatæ ſunt. Earum nomina, ut canit Heſiodus ſunt, Euriale, Sthenoq; potens, multisq; Meduſa Nota malis, mortę ſola eſt hæc paſſa ſororum. Meduſæ caput habuiſſe in pectore Mineruã idcirco fictum eſt, quoniã in pectore prudentia omnis ſit. Prudentia autem confundit ſe carentes alios, & imperitos, ac ſaxeos cõprobat. Gorgones, cũ ſæpe uicinis Atlantibus bellum intuliſſent, ad poſtremum tandem a Myrina Amazonũ regina Atlantidum gratia, precibusq; impulſa uictæ, ac penitus deletæ narrant. Author Diod. Siculus li. quarto. a ℂ Heſperionceras.) Quaſi occidẽtale cornu dicas, Vel, ut capite ſexto quarti Ptolemæus ait, Heſperi cornu. ἀπὸ τοῦ ἑσπερίου occidentali, καὶ κέρατος cornu. Plynius cap. 31. libri ſexti. Ab ea (inquit) quinq; dierum nauigatione ſolitudines ad Aethiopas Heſperios, & promontoriũ, quod uocamus Heſperionceras. Inde primũ circũagente ſe terrarum fronte, in occaſum, ac mare Atlanticũ. Contra hoc quoq; promontoriũ Gorgones inſulæ narrantur, Gorgonũ quondam domus bidui nauigatione diſtantes a continenti, ut tradit Xenophon Lampſacenus. Penetrauit in eas Hanno Pœnorũ imperator, prodiditq; hirta fœminarũ corpora uiros pernicitate euaſiſſe, Duarumq; Gorgonũ cutes argumenti, & miraculi gratia in Iunonis templo poſuit ſpectatas uſq; ad Carthaginẽ captã. b ℂ Heſperidũ inſulæ.) Plynius cap. tricesimoprimo lib. ſexti. Vltra Gorgonas (inquit) etiamnũ duæ Heſperides inſulæ narrantur. Adeoq; omnia circa hæc incerta ſunt, ut Statius Seboſus a Gorgonũ inſulis prænauigatione Atlantis dierum quadraginta ad Heſperidũ inſulas curſũ prodiderit, ab ijs Heſperionceras unius. Meminit & Mela Pompo. in fine operis. De Heſperidibus ca. 37. ſupra abunde diximus. c ℂ Fortunatas contra læuam Mauritaniæ.) Ex eo quidã nomen accepiſſe tradunt, quod cũ ſint aere ſalubri, ſolo uberi, fructibus optimis abundantes, uentis quoq; ſalubribus agitatæ, ſuos incolas felices, ac beatos aſsidue reddant. Vnde nõ immerito Fortunatæ appellatæ creduntur. Fortunatæ inſulæ (inquit Mela Pomponius lib. tertio) abundant ſua ſponte genitis, & ſubinde alijs ſuper alijs innaſcentibus, nihil ſollicitos alunt, beatius q̃ aliæ urbes exculte. Harũ inſularum fertilitatẽ, rerumq; copiam eleganter cecinit

Flaccus Horatius.

Hos manet oceanus circumuagus arua beata
Petamus arua diuites & inſulas,
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
Et imputata floret uſq; uinea;
Germinat & nunq̃ fallentes termes oliuæ,
Suamq; pulla ficus ornat arborem,
Mella caua manant ex ilice montibus altis
Leuis crepante Lympha deſilit pede,
Illic iniuſſæ ueniunt ad mulctra capellæ
Refertq; tenta grex amicus ubera,
Nec ueſpertinus circumgemit urſus ouile,
Nec intumeſcit alta uiperis humus &c.

Sextadecima Epodon. Mira de quadam inſula, & ſeptem alijs ſibi adiacentibus ſcribit Diodorus Siculus in fine tertij. Apud has inſulas credunt Homerum, & Heſiodũ, & poſt eos poetas alios, Elyſios poſuiſſe campos, lege Strabonẽ primo, & tertio Geographiæ libro. Plautus in Trinũmo. Sicut Fortunatorũ memorant inſulas, quo cuncti, qui ætatẽ egerunt caſte conueniant. Contra iſtoc detrudi maleficos æquũ uidetur, qui quidem iſtius ſint modi, hoſpitium eſt calamitatis. Quæ de Fortunatis inſulis

Carthaginenſis. Vltra Gorgonas[b] Heſperidum a
inſulæ, ſicut Seboſus affirmat, dierum. xl. nauiga-
tione in intimos maris ſinus receſſerunt. Fortu-
natas contra læuam Mauritaniæ[c] tradunt iacere,
quas Iuba ſub meridie quidẽ ſitas, ſed proximas b
occaſui dicit. De harũ nominibus expectari ma-
gnũ mirũ reor,[a] ſed infra famã uocabuli res eſt.
In prima earum, cui nomen eſt Ombrion,[b] ædi-
ficia nec ſunt, nec fuerunt. Iuga montium ſtagnis c
madeſcunt. Ferulæ ibi ſurgunt[c] ad arboris ma-
gnitudinẽ. Earum, quæ nigræ ſunt, expreſſę liquo-
rem reddunt amariſsimũ. Quę candidę aquas re-
uomunt etiã potui accõmodatas. Alterã inſulam d
Iunoniã[d] appellari ferunt, in qua pauxillæ ædes
ignobiliter ad culmen faſtigiatę. Tertia huic pro-
ximat eodem nomine,[e] nuda omnia. Quarto lo-
co Capraria[f] appellatur enormibus lacertis plus e
q̃ referta. Sequitur Niuaria[g] aere nebuloſo, & co-
acto, ac propterea ſemper niualis. Deinde Cana-
ria repleta canibus, forma etiam eminentiſsimis,
inde etiam duo exhibiti[h] Iubæ regi. In ea ædifici- f
orum durant ueſtigia. Auium magna copia,[i] ne-
mora pomifera, palmeta[k] Caryotas ferentia, mul-
ta nux pinea, larga melle, amnes ſiluris[l] piſcibus
abundantes. Perhibent etiam expui in eam un- g
doſo mari belluas, deinde cum monſtra illa pu-
tredine tabefacta ſunt, omnia illic ĩfici tetro odo-
re. Ideoque nõ penitus ad nũcupationem[m] ſuam
congruere inſularum qualitatem.

Solinus hac parte refert copioſius cap. 32. ſexti reperies apud Plynium. a ℭ Expectari magnũ mirum reor.) Quippiam tanto nomini non indignũ. Fortunatũ enim id eſſe conſtat, cui fortunæ bona abunde ſuppetant. Hinc prouerbio datum initium. Fortunæ filij. De his, q̃bus ad uota, cuncta ſuccedant. A natura ſiquidẽ gratę parentq́ inſitũ conſtat, Conferat ut nati quanta habet ipſa bona. Vtitur eo Hora. Satyra. 6. ſecundi Sermonũ, & Iuuenalis Satyra rurſus ſexta. b ℭ Cui nomẽ eſt Ombrion.) Græci ὄμβριος pluuialẽ dicũt. Credibile enim eſt in hac inſula frequẽter pluere, qđ eius iuga montiũ ſtagnis madeſcant. Vbi enim ſtagnorũ copia, ibidẽ nubes frequẽter cauſari uidemus. Pluuiã autem fieri Stoici autumant, cum nubes in aquã conuertuntur, cũq́ ſiue ex terra, ſiue ex mari, ſiue ex aquis alijs ui ſolis ſurſum elatus humor / effectu caruerit. Similia prodidit Ariſtoteles in Meteoris. c ℭ Ferulæ ibi ſurgunt.) Plynius ait / arbores ſimiles ferulæ, ex quibus aqua (inquit) exprimitur. Ex nigris amara, ex cãdidioribus potui iucunda. De Ferulis Plynius ca. 22. libri. 13. d ℭ Iunoniã.) Nomẽ a Iunone, quã deam præ alijs uenerantur. e ℭ Tertia huic proximat eodem nomine.) Plynius, Ab ea in uino eodem nomine minorẽ. Martian⁹ hãc Fortunatarũ tertiam Theoden nominat. Niſi binomiam hanc eſſe dicamus. f ℭ Capraria.) A caprarũ multitudine nomẽ putant inditũ. Sicut altera a canũ copia / Canaria nũcupatur. De Lacertis plura expetẽs, adeas quę notauim⁹ apud Plynium. Lacertis Arabiæ cubitales, In India uero in Nyſa monte. xxiiij. in longitudine pedum, colore fului, aut punici, aut cęrulei. g ℭ Niuaria.) Plyniani codices plerumq́, Ninguariam habent, Martianus, ut Solinus Niuariam, a niue ſcilicet, cuius ſit in ea ingens copia / denominatã. Sunt q Ningariã nuncupãt a ningendo. h ℭ Duo exhibiti.) Ply. ait. Ex quibus perducti ſunt a Iuba duo. Quin apparẽt ibi faſtigia ædificiorum. i ℭ Auium magna copia.) Plynius hæc, & ſequentia ijs uerbis explicat. Cum autem (inquit) copia omnes pomorum, & auium omnis generis abundent, hanc & palmetis Caryotas ferentibus, ac nuce pinea abundare. Eſſe copiam quoque mellis. Papyrũ quoque, & Siluros in amnibus gigni. Infeſtari eas beluis, quæ expellantur aſsidue putreſcentibus. k ℭ Palmaria Caryotas ferentia.) Hæc, & ſequentia Canariæ Plynius tribuit, ante dicta uero huic, & alijs. Martianus Solino omnino conformis. Omnes (inquit) auibus plenę, nemoroſæ, palmiferæ, nuce pinea, mellis copia, amnib⁹, ac Siluris piſcibus / abundantes. l ℭ Siluris piſcibus.) Sic enim legendum eſt, ut ex Plynio, & Martiano retulimus, etſi Solini exemplaria omnia ferme ſic habeant. Amnes ſalubres piſcibus abundantes. m ℭ Ad nuncupationẽ ſuam congruere inſularũ qualitatem.) Supra dixerat. De harum nominibus expectari magnum mirum reor, ſed infra famam uocabula res eſt. FINIS.

OB imprimendi difficultatem fieri non potuit quin adhibita etiam ſumma diligentia errores aliqui inter imprimendũ nõ interciderint. Eos igitur relecto libro in hunc locum reportauim⁹, ut breui mu ſa temporis facile quiſquis tollere poſsit.

Errores Textus.

IN Paginarum enumeratione ſemel erratũ pagina.137. Reponendum ergo.137.loco.139. Tertuliani in prælimmari epiſtola. Sed & illuſtrarũt.ibidẽ. Quinq; eccleſienſis, ibidẽ, omiſerit.in uita Solini. cõditæ, ccvij. Olympias.15.c. Maxime hunc menſem principem teſtatur fuiſse, quod qui.18.c. alter.xxviij.dies continebat.19.a. plura. Huius tamẽ.23.a. ſudare conſueuiſse.32.b. certaminum ubiq;.33.b. ex Aethiupe 35.a. pudicitię. At Sulpitia.50.a. Aborigines.52.d. Feſcẽninũ.54.a. Meſsapię.57.d. filiũq; eius.64.c. proluuies.69.c. feruentia Rhodani.71.a. plana ſiam.72.c. in metallis.75.b. it perditum.78.d. a dehiſcẽdi.78.f. Sicanus rex.79.a. canicie.81.a. ὑφαισίαι.86.c. paruulis.89.b. eſt ad quę.97.c. monſtroſi.104.c. fatigatis.114.d ductę.126.c. ętas prorogabaę.129.b. naualib⁹.129.c. paluſtri ſpecie.135.a. carthilagines.137.a. p̄liati.140.f. nomina ſua.140.g. Axiacę.141.d. & extenta.144.c. pretioſiſsimũ.145.a. Itaq; uterq;.147.d. ſegmentis.149 a. phaneſioꝝ.155.c. membranis auriũ.155.d. ſenij.157.c. potuũ.159.d. nulla illi ſoc.168.c. ὠκεανός.174.b. modo eſſent.178.b. in zeugitanũ.189.a. reuerentur.190.a. uadoſum.192.c. aquarũ larga.193.a. pręp inguibus.193.a. Septi a uenantibus.197.c. libidinis ſuę.199.d. extruunt.211.a. edule.211.c. protenſiur.215. i.in craſsitudinẽ.222.c. quud pingi.226.c. loca cũ primũ.230.b. repercutiat.236.b. Rumam.238.a. comparanda, poma non.239.a. manu poſsit.241.d. prouehamus.241.d. Catabanes.243.a. congreſsionibus.244 c. fruticibus.247.a. oſseis, ſed in.253.d. tenent, qui prediti.254.c. tamen plurimus.259.d. internis.260.c. oſtentat.261.a. tẽtaſset.264.d. in tertio orbis diſs.266.c. indagator.269.a. Sangaris.276.d. Sãgarius.277.a. Mariandini.277.a. infra nobilitatẽ.280.c. iamdudum.333.b. Moſsihcum.334.a.

Nonnulla, quæ uarie apud Solinum legi poſsunt.

Suu quoq;/alia litera/ſuo quęq;.2.b. memuratu digna.a.l. digna memurantur.2.c. quod in primis.a.l. quod ante omnia dimittere in pectus tuum uelim.2.d. Quid enim afferre nouum poſsumus, quod ꝓprium noſtrũ eſse poſsit.2.d. Valentiã Latine nominatã.4.d. inclareſceret.a.l. enũtiaretur.5.b. Cælius.a.l Gellius.6.b. Hoc ſacellũ 7.b. cõiuuij, & maieſtatis.7.c. Hidem & montẽ.7.d. quinto poſtq̃.11.d. Sic inter 15.b. Auguſtus, & cõſul factus eſt.16.b. curſus annui.17.a. quia apud.a.l. qui apud Aegyptios quatuor mẽſibus terminabaẽ.17.b. ultra nuuem neceſsarius.21.c. mortes filioꝝ.22.d. quibus animus. Sunt qui legant minus, uel munus neceſsitatis huius.25.d. prius Romanoꝝ Cæſar.30.a. conſueuiſse.32.b. Nam in factum, uel ſic. Nam huic factum Elogium.33.b. Scripta quoq;, quę ex antiquitate mo. acce. in fidem ueri, hoc etiã recceperunt, quod bello Cretico. &c.38.a. fluminũ.a.l. fructuum.38.a. inceſsu tardum, & ſenſu hebetem.38.c. Hæ ſunt & in Sardinia. Sunt codices, qui hanc clauſulã non habeãt.41.a. exeuntẽ claſsem punicam.40.c. Quod attinet ad titulũ.50.b. nobilia pecuaria.52.c. Tepẽtes fontibus.52.c. perpetuu ſenatuſconſulto.63.c. filiumq; eius.64.b. inuidia ſcilicet.a.l. inuidæ ſcilicet.67.b. Cõgreges uolitãs 69.a. in ortũ ſoſis.69.d. ob uerſus occaſui eſt.69.e. niſi, quod fretum.71.b. uocãt alii.72.a. Ithaceſiã Vlyſsis, ut proditur, ſpeculã 72.a. is proximũ in.74.c. aut mollibũt, aut abolent.76.a. apices canicie perpetua brumalẽ detinent faciem.81.a. mixtis ignibus niues.80.b. aquæ proximauerit, 83.d. per diuerſas officiorum, & nominũ ſpecies.84.c. ſi ſacrum probatur 85.b. in triduu portendant 87.b. ſuopte incendio 88.b. inuiſus.a.l. inuiſa 89.d. Eſt & Tęnaron promun.89.d. aſperis ſurculoꝝ 97.c. obtectu.a.l. obiectu, 98.d. Meridiana Theſsali, & Epirotę 102.c. quę ſeptentrione tundiẽ 102.d. Orpheo uate inter principes iudicatur, quẽ &c, 111.c. Tunc contendũt 114.a. ſunt pennę 131.c. Simones nominanẽ 132.c. celerius hauriunt 132.c. terminis inferatur, ubi 136.b. ubi acet orienti 138.d. & aſtu, quãtalibet fuga, &c.150.a. inundationẽ, & eliquia 152.b. uertant 154.c. perſequemur 155.c. pro ætate ramulos 156.a. nox degut, & denſet &c.159.a. ibi etiã natã 160.c. accumodæ 162.a. inſula qualibet 164.c. ut niſu, & pondere attritos 187.c. Elephãtis copioſior, ut aiũt, & frigidior 187.d. pręp inguibus 193.a. faculis 197.c. lucus uiret, 206 a. ſub cœlu 210.c. glaciali algore inhorreſcat 212.a. hæc diſsoluta cumpendiu 212.c. filij matres 214.b. uſtiq; undiq; 224.c. miſceri ſulẽt 226.b. pingi 226.c. interamnia 228.a. Nigrim facit 229.c. ampliura eadem 229.c. c tenebris 229.c. quo Siris 230.c. & quo impẽſius 232.a. Ita cõcurrente cõcordi 232.b. quẽ Apim 234.a. ſtatutũ, cui ſpaciũ 234.a. incũbit 234.c. ingruẽtia bella nec 234.c. dat oia manifeſta 234.c. ꝓijciũt in Nili ſtatim, uel ſtantem gurgitẽ 235.b. fœtus promit 235.e. Sũt Delphines in Nilo, quoꝝ 236.c. roſtro reſimu 237.d. Nam quęcũq; 238.b. ubi agmen 238.c. Nũc ab Aegypto.a.l. Hinc ab Aegyptu 241.d. ac furuu 242.d. proderet 244.c. c fruticibus 247.a. nulla uel animi 248.a. latitudine ſemipedem 251.b. qui præditi 251.c. oſseis ſed in 253.d. quos ut animo 255.f. ortum ſupra 256.b. amnis terras contegẽs 257.a. remedijs bonis 259.a. quã iuxta 260.c. de naturis locuꝝ ꝑſcrutanẽ. Alias naturas locoꝝ periclitanẽ 264.c. indagator 269.a. lancinant 274.d. nucerẽ 274.f. aiũt pertẽdere 277.b. ſed ꝓ illa aut minuatur, aut creſcat 278.c. ſic eñ ante 281.d. uelut q uic, 282.b. in pęnalibus 284.c. faſtigijs hiſpida turgeſcat. Malũ 285.a. dein ſpatia 291.a. ui ce hyemis, & ęſtatis potiẽ auita 293.a. ad uiuẽdi rõr ẽ exactior cura eſt 300.c. mudulos tibiarũq; cõcent⁹ 302.c. At qui ex ipſa 309.b. ſyluas has gignit 310.a Cuius æquitatis 319.d. ex margaritis pondua duaꝝ libraꝝ & ſemis ſextertio, &c.325.c.

Sortita.2.26.αὐτὸς.2.47.Olympiade.10.30.reconciliationis.12.23.Tulliā.13.34.certa.17.21.quaſi.18.51.
addidit ut in trecentos.19.4.ode.22.50.rettulit.23.3.natura.23.18.animantium.23.56.cōuulſione.26.29.
poſtēdit.31.32.cōcepta.34.2.v.&.xl.40.2.reflectione.40.30.dictiq;.41.2.dominatione.42.15.in fine deci-
miſeptimi.44.45.adiectum.44.50.excepiſſe.44.57.in deos.49.25.qua.50.24.Qui attingat.50.36.Veſeūtini
52.44.dicta,uel condita.52.58.feſcenninū.52.58.linquunt.54.34.conſtructo.56.56.Euſtathius.58.53.ru-
tuli.59.32.conuerſa.59.43.ardereq;.61.50.ca.16.tertij,& cap.2.37.62.58.per urbem capuā.62.36.noxius.68
5.tradit,tradendū eſt.69.57.uolcarū.71.58.χαῖρε.73.57.ſexageſimoſecundo.78.5.cos.78.15.tertio.78.24.
Palicos.80.18.ore.82.56.Sūmo cauaiugo cohibet(mirabile dictu)81.3.μυριὰς δραχμὰς ἢ τάλαντα
81.55.κόρινθος.81.56.κύκνου.82.15.ab orbe condito.82.49.exportarentur.83.1.ſegeſtanos.83.34.36.unde
ſal effoditur.83.41.an nitro.83.36.Archeſilaus.90.58.uſq; quaq;.91.42.Perſius pro Theſeus.94..tenues,
95.31.crinita.96.51.explendę.98.53.abducat a nidis.98.51.conuexis.100.31.pennarūq;.103.2.diruat.105
14.terris pro tellus.105.14.conſentiat.105.18.exitiū.105.21.incumbant.105.22.fidibus ſciebant.106.53.
Pindarū quiſquis.106.57.expetit.107.4.excęcatus cyclops.107.40.Brachmanę.110.37.bina ſpōſalia.110
44.amne.111.33.πεδίον.113.28.craſſamq;.118.47.ſcutigerū.120.15.ſine cibo.121.31.centenis.129.44.metu
130.49.Ante lupos.130.55.ipſe citus.131.35.illud Dionis.131.48.amiſerunt.131.59.placidos,ac mitiū.132.
43.ἐν χέρσῳ βία.133.50.Thunni(inquit)134.3.Thunnos pręnimia.134.9.ξένω.134.34.attilis, attilū
137.35.fabularier.137.47.dilabantur.139.14.non gerunt.139.23.ex tigride,& cane.141.1.humanę uitę
145.9.Tranſiſſent.145.4.ſemel occidere.145.53.Delum.147.24.ſacros haberi narrant,inuiolatosq; etiā
147.47.ῥιπίζω.147.52.acceſſus pateat.148.43.foras extra.154.3.influētiū amniū.154.37.Improbatis.154
46.ſed ne proprię.156.9.Nos numerus ſumus.156.14.menſurā.158.30.in quibus ignis pręodominatur
natura.158.58.τῶν ὄρων.159.36.dicuntur.159.56.bonas artes docuiſſet.166.1.ſoceri.165.36.relicta.166.2
qualitatem.166.2.θανατόω.167.41.ferro picta.169.51.non contentus.170.52.pepuliſſe.172.31.philoſtra-
tus.172.35.hiſtoriæ C.Ply.172.58.in ipſo uero capite mox.175.50.Et quarta quarti.176.51.Hebdomas
177.39.νέμω.179.59.placidus.180.34.pręterq; horrorē.181.34.terrę cauſa eſt.182.5.conſtruxerit.182.54.
coactus.184.40.gręcarū ductus.188.6.Cirta.188.56.lingua.190.12.nec catulus.190.20.Et poſt.Sed.193.2.
profecta.194.37.certe.195.57.imperitant.199.40.Eſſent utinā Alberti,& Solini ſelecta.200.40.dioſcori-
des.201.32.Attiacā.201.50.necant.207.57.teſtes.208.6.Sumptos.108.7.dira in periuria.209.12.Mutian9
& Latrūculis.209.46.eius curationē.209.54.ἐν πίνακι.210.45.σφυγγά.210.47.IN fine capitis quadra-
geſimi in cōmento hæc uerba omiſſa ſunt. c ℭ Callitriches.)Pulchros crines habentes quidā inter-
pretantur καλοί pulchri,τρίχες capilli.Callitriches(inquit Plynius ca.54.octaui)toto pene aſpectu
differunt.Barba eſt in facie,cauda lata,diffuſa priori parte.Hoc animal negatur uiuere in alio niſi in
Aethiopico,quo gignitur cœlo.Aeonocauma.213.53.Ex eo,qđ eorum plura.213.57.naris.219.54.pu-
tant.221.12.uerſaretur.226.2.λίθον.226.2.Ply.ca.29.lib.ſexti.226.13.mos fuit,ut ſacrificantes.226.30.di
cti,at Plynio.227.3.Arabici.227.35.reicit id in Phaetontis.229.2.Seris.230.42.Operibus.231.17.Turge-
faciendo.231.23.Impendio.232.3.Madidos.232.52.detinent.233.42.ſimus.238.16.Leuitaus.240.15.mo-
uetur.Hoc etiā.240.32.Cognominatā.241.41.omnē nominū.241.58.ſecunda poſt.245.20.putidiuſcula
245.23.Martialis quinto Epigrāmaton.246.35.Amano.247.29.Ignotū uobis.248.15.Nequaq; aliqua
248.47.Moſes.251.54.Panium.252.30.Latini Hieroſolyma.252.55.ca.27.ſexti.257.52.Arſiſſam.258.4.
Ex patre Tarſenſi.264.41.e Creta.265.50.leues.266.4.mouerat.269.43.Marſos.270.40.prothei,& Toro-
nes.270.57.polyphemū.276.7.Non lyco flumini,ſed Cedeno flumini.277.24.Vnedonis.285.3.Eadē.287
22.Admiratus.287.43.illuſtrat.288.56.Pauſanias Ser uocat.291.40.magnitudinē.304.24.Iatior (inqt)
326.3.abſente.313.51.timet.315.10.comparat.315.12.locis Indię.317.28.Vrbē.317.36.medios uiſus.318
16.Terrere debet.321.25.Ab Alexandria.327.31.tantum nouere.333.49.Sadanum.334.11.natis.336.4.
In uicino.336.29.punicei.336.42.Ninguariā.336.44.uocabuli.336.59.

IMpoſita eſt operi huic extrema manus,CAROLO
V.Cæſare deſignato, ac Hiſpaniarum, Hieru-
ſalem,vtriuſq; Siciliæ &c. Rege Ca-
tholico, Orbi terrarum Im-
perante feliciter.

PER PRIMVM NVMERVM SEMIPAGINA, PER SECVNDVM EIVSDEM SEmipaginę/Cōmētarij linea. Per Alphabeti literas. a. b. c. &c. textus ipſius particula deſignat, Eapropter tū numeros, tū elemētares literas ob faciliorē uſum/ſuis locis aſcribi curauimus.

ABdera urbs a quib9 condita, & unde dicta, pagina cētesima tertiadecia. a ſexta. &. 113.b.21.37
Abderitus puer Herculis delicię. 112.36
Abydos Aegypti opp.240.d.50
Abidus urbs. 115.b.&.116.2
Abila, & Calpe Herculis columnę. 175.a.1
Ablaqueare quid. 245.33
Abnoba mons. 134.32 (9.4
Aborigines po. qui, & vñ. 8.52. et
Aboriginū, & Aeneę iter ſe fędus. 59.5
Abortus cauſam ſternutationem eſse. 28.b.15 (254.c.57
Abſtinentię exemplū. 125.c.53.&.
Achaia prouincia. 71.d.56
Achais urbs. 287.d.50
Achates flumen, lapisq. 85.c.28
Achates lapis qualis. 86.b
Acheloides inſulę. 89.16
Achelous fluuius. 89.a.7
Achemenes quis. 327.5
Achemenidis ſedes ubi. 327.a 5
Acheruſius ad Inferos ingreſsus. 272.b.40
Achillea inſula. 153.25
Achillis magnitudo. 37.57.
Achillis euidē pulchritudo. 71.2
Achillis Pyrrhi filii iteritus. 103.46
Achillis iſulę deſcriptio. 153.b.22
Achilles ubi ſepultus. 153.25.32
Achilles Illyrij filius. 163.46
Achillis ſepulchrū. 273.a
Achilles Romanus quis. 41.20
Acone portus. 277.a.26
Aconitū uenenū vñ dictū. 151.24.
Aconiti ueneni cōſideratio. 150.c 58.& inde. et. 277.a.28.
Acras Iapygias. 71.d.55 (d.40
Acroceraunia mōtes. 62.d.et.87.
Acrothō, uel Acroathō qd. 129.43
Adamātis gēmę ſidera. 311.b.50
Adamantis gēmę vrtus. 312.a.15
Adamantū ſpecies. 312.b.28
Adamantis, et Magnetis inter ſe diſcordia. 313.b.22 (312.c.57
Adamas hirci tm̄ ſanguine frāgit
Adipſos arbor. 239.c.42
Adrię Iaon pater. 176.5
Adriaticū mare vñ dictū. 176.a.3
Adrymetū urbs a qbus. 194.a. (5
Aduerſitatis peccata cauſā eē. 23.
Aduerſis rebus comas tondere mos apud quoſdā. 148.8.
Adulterarū pœna. 151.55
Adulterij pęna. 247.38
Adulterij exemplū. 151.43.48.50
Adulterij uitādi exēplū. 185.36.41
Adul.a q̄ primū cōmiſsū. 185.42
Adulteriū ubi licitū. 185.47
Adulterijs nuptę prima nocte ubi patere cogunt. 226.a.28.
Adulteriū ubi nullū. 291.55
Adulteros cōtra, lex. 185.42
AEcathęus hiſtoricus. 268.c
Aedeq; quid 312.b.40
Aedilium edictū. 36.13
Aegę urbs unde dicta. 106.b.10.
Aegęa oppidū unde. 106.b.10
Aegęū mare unde dictū. 116.b.38
Aegęa Amazon. 116.42.
Aegyalus mons. 93.b
Aegilos inſula. 72.c.48.52 (c.50
Aegypanes q̄les. 182.c.51.et.226.
Aegyptiorum annus qualis. 18.3.4
Aegyptiorum reperta. 19.40.43.47 &.239.53 (gignere.23.c.40
Aegyptiorum fęminas. 7. uno partū
Aegyptiorum uetuſtas. 277.38. et 240.c.3. (238.51
Aegyptij quę aialia p dijs colūt.
Aegyptij terrā ſuā q̄liter menſurant. 330.7. (222.40
Aegyptios homies primos fuiſse.
Aegyptiorum inſtituta. 227.48
Aegyptiorum hoim gña. vij. 227.54
Aegyptios nūq̄ calueſcere. 227.57
Aegy. ueteres ſapiētiſsimi. 228.27
Aegyptiorum uicia. 228.33
Aegyptiorum uanitas. 235.c.15
Aegyptiorum ſuperſtitio. 234.a.1.& inde.&.248.a.1
Aegyptia ficus qualis. 239.a.5
Aegyptus unde dicta. 227.25.
Aegypti termini. 227.33
Aegypti, et ad eā ptinentiū cōſideratio. 227.d.15.& inde. (227.16
Aegypti, & Danai fratrū hiſtoria
Aegyptū q̄ndā iſulā fuiſse. 227.36
Aegypti tēperies. 227.41
Aegypti fertilitas. 227.42.57
Aegypti mira. 227.44.56
Aegyptū uitibus carere. 228.21
Aegytij Nili fons incert9. 228.a.49
Aegypti in Indiam itinerariū. 327 b.31
Aegrotos iuuandos eſse. 114.d.50
Aemathiæ rex. 105.b.42.
Aemathius quis. 105.b.42
Aemon rex. 99.26
Aemonia regio. 99.a.
Aemus mons unde dictus. 111.52
Aemi montis mira altitudo. 111. c.48
Aenaria inſula. 73.a
Aeneę in Italiam aduentus. 58.27 41.&.59.5 (59.
Aeneæ, & Latini inter ſe fędus. 59.
Aeneę mors. 59.a.29
Aeneæ Epitaphium. 59.36. (59.5.
Aeneę, & Mezentij inter ſe bellū.
Aeoliæ inſulæ quot. 86.32
Aeol9 rex quis. 86.43.&.87.3.14
Aeolus cur uentorum rex. 87.14
Aeonocauma mons. 217.54
Aes ubi repertū primo. 122.b.36
Aeris uſus repertio. 119.22
Aeſculapij ſacellū, & eius reliqua hiſtoria. 91.b.39. (91.43.
Aeſculapij templo ęgroti reſident
Aeſer fluuius. 56.58
Aeſerites mōſtroſi hoies. 174.60
Aeſtas ubi bis anno. 293.a.4.13
Aeſtate flumina creſcentia, decreſcentia hyeme. 231.55.
Aethiops Vulcani filius. 213.47
Aethiopes citiſsime caneſcere. 213.54
Aethiopię deſcriptio. 213.f.45.
Aethiopia unde dicta. ibi. 45 (44
Aethiopia duplex. 213.50.&.214
Aethiopię ſitus. 217.b.52
Aethalia inſula. 72.50
Aetites lapis. 259.b.35
Aetna mulier. 80.13.16.21
Aetnæ montis deſcriptio. 80.a.10
Aetnę incendij cauſę. 80.25.& ide.
Aetnenſis campus qualis. 82.a.42
Ἀἴξ i. capra, unde Aegęum nomē 116.39
Affectus hominū uarij. 31.a.39
Affinitatis gradus. 28.9
Africę deſcriptio. 121.c.53.& ide.
Africa inops fontiū. 192.d.57.
Africę fertilitas. 193.a.5.& inde.
Africę incolę unde. 193.b.32
Africę ſerpentū copia. 199.d.50
Africæ quot prouincię. 178.50
Africæ termini. 179.20
Africa unde dicta. 179.b.30 (34
Africa q̄ aialia gñet, q̄ue nō. 189.
Africani Scipionis redargutio. 42 a.33.
AGanippe fons. 95.40.&.96.b.

Agathyrſus Herculis filiꝰ.138.44
Agathoclis hiſtoria.267.21
Ἀγέλαστος quis.31.a.40.54
Agilitatis exemplū.27.34
Agilla opp.a quo.53.c.58
Aglaus cur felix iudicatus.50.c
Agregentinus ſal mirus.83.c.52
Agriculturę repertor.228.28
Agriophagi populi.215.b.27
Agrippæ.M.aduerſa.29.d.50
Agrippę.M.uxor,filijq̃.ibidem
Aiax longus,& ſtultus,37.36.
Aiacis ſepulchrū.273.a.
Alba longa a quibus cōdita.59.b
Albanus fluuius.138.58
Albani po.unde dicti.138.c.58
Alberti mira credulitas.23.45.& 85.51.&.113.43. (139.20
Alber.i Phyſicis plurimū eruditꝰ.
ALBerti lapſ9.64.58.&.65.55.& 66.28.et.68.17.50.et.92.37.et.97.51.et.113.43.et.122.5.&.131.44 et.134.5.et.141.13.et.146.2.et 150.39.et.151.36.et.156.38.et.157.57.et.186.51.et.159.5.43.54.58.et.173.9.et.198.16.et.199.7.36 48.et.200.4.33.50.54.et.201.1.3.30.54.& 202.48.et.207.58.et.208 2.et.210.50.et.213.25.et.218.28.48.et.219.34.46.&.220.20.26.&.221.25.55.et.222.35.56.et.237.27 et.238.31.et.246.30.et.247.22.& 258.52.et.259.21.48.et.260.143.et.271.41.et.273.15.58.&.283.2.&.301.53.et.302.1.11.52.et.303.28.et.304.13.54.et 305.5.et 313.55
Albion inſula.164.42
Albi montes.119.a.23
Alcęus poeta.268.c
Alces fera.153.d.47
Alchippe op.a quo.53.b.35.
Alectorius lapis qualis.33.b.43.
Aleria colonia.72.46.et.73.32.
Alexander rex.106.c.et.107.b.
Alexāder Magnus iracundus,bibaxq̃.108.34 (a.b.15.
Alexādri magni pulchritudo.108
Alexadri Magni mater.107.d.42
Alexandri Magni corporis mira complexio.108.a.15
Alexādri Magni interitꝰ.108.c.41
Alexander Magnus quas gentes in India uicerit.108.a.1
Alexandri Magni Ariſtoteles magiſter.107.c.52 (tor.107.c.55
Alexā. Magni Caliſthenes p̄cep
Alexandrū Magnū Ariſtoteles peremiſſe creditus.108.50 (a.1
Alex.Magno canes dono dati.140
Alexander Magnus Ceruis torques innexuit.157.c.52
Alexander Magnus qua die natꝰ.267.c.53.
Alexandri Magni Bucephalus equus.280.d.38.& inde
Alexander Mag.Dariū vbi vicerit.283.c.49
Alexāder Mag.qñ mortuus.44.36
Alexandri Magni in regno ſucceſſores.108.c.51
Alexan.Mag cuius filius.107.43.
Alexandri Magni geſta.107.c 42
Alexandri Magni uicia.108.c.35
Alexādri Magni iteritus.108.c.41
Alexandri Magni termini.288.b 49.&.294.d
Alexander Iouis Ammonis filius.107.d.42
Alexandria prima.287.b.35
Alexandria tertia.288.b
Alexandriæ Aegyptię deſcriptio.240.52
Alexandrini uiri periti.241.20.
Aliathis,& Aſtyagis regum bellum.142.c.24
Alpiū nomen unde.60.48
Amalchium mare.153.d.48
Amazonū conſideratio.148.a.44
Amazones duplices.148.48
Amazonicę peltæ forma.307.39.
Ambidexter nullū animal niſi homo.58.29
Ambiati populi.275.a
Amyclas rex.90.32.
Amyclę a ſerpentibus deletæ.64.c 36.&.90.a.12
Amyclę Laconicę urbs.90.a.12
Amicoꝝ in funere,crines tondebantur.107.a.5
Amici quando parandi.269.34
Amicitię exemplū.236.7.
Aminthas Macedoniæ rex.106.b et.107.b.18
Amandū q̄liter conueniat.168.50
Ammochryſos lapis.259.b.29.
Ammoditę ſerpentes.202.a.2
Ammonia Iouis templum, ac reliqua hiſtoria.206.12.& inde
Ammonis cornu gēma.206.b.58
Amphiaraï uatis hiſtoria.54.36.
Amphiarai fanū ubi.97.a.1
Amphictionū iudiciū.90.35.40
Amphion cur ſaxa lyra trahere creditus ſit.95.55
Amphionis repertū.119.5
Amphisbęna ſerpens.200.b.14
Amphitus,& Telchius Caſtoris,& Pollucis aurigæ.142.c.36
ANacreon poeta 268.c.52
Anariaci populi.286.d.54
Anatis fluuius.183.a
Anaxagoræ laus.269.35.
Anaximenis in foueā cadentis lepida hiſtoria.333.37
Ancona urbs a qbꝰ.56.a.36 (42
Anci Martij regis ꝯſideratio.12.b
Anci Martij regis geſta.ibidem
Androdamas lapis.249.d.43
Andromedæ,& Perſei hiſtoria.250.c.50
Angeronę deę cōſideratio.5 c.42.
Angitia Medea cur dicta.64.28
Angia regina.164.45
Anglia inſula unde dicta ibidem.
Anglici quando Chriſti fidē primū receperint.165.34 (c.55
Anguillæ miræ magnitudinis.303
Anguibus ueſcentes.248.49
Animas hominū immortales eſſe 109.55.&.254.54
Animal ubi nō ſacrificatur.10.30
Anial qđ primū ſacrificatū.10.47
Animalia quę nomina ſua noſcūt.140.8.55
Animalia ex locoꝝ diuerſitate uariari.155.41
Animaliū ꝯſideratio.24.a & inde.
Animaliū odiū inter ſe.197.37
Animalibus abſtinētes.225.48
Animal nullo cibo,potuq̃ uiuens.273.f.55.
Animalia lingua carētia.274 c 28
Aialiū magnitudis cauſę.319.51.
Animus beatus q̄liter fiat.112.43
Aniſtius quis.39.b.58
Annus unde dictus.17.22
Annoꝝ genera tria.17.30
Annus magnus qs.17.31.& inde.
Anni ratio quando,& a quo repta.17.a.16.& inde
Annoꝝ differentiæ,diuerſitatesq̃ 17.b.22.& ide.et.18.1.et.246.41
Annus quid.17.27
Annus Romanoꝝ decē menſium.18.a.25.
Anni menſe primo quę fieri ſolita 18.b.45.
Annus.12.menſiū a Numa.19.7
Anni Iuliani q dicanť,et q̄re.19.36
Annus.365.dierū cum quadrāte,a qbus primo reptus.19.40.43
Anno uno fructus bis ubi.52.43
Anni primus inſtitutor.333.27
Antacei piſces.137.30
Antæi gigātis magnitudo.37.2
Antæi gigātis hiſtoria.179.b.39
Antęi,& Herculis certamen.179.c.49.
Antane opp.91.21
Antenoris in Italiā aduentus.56.7

Antenoris ſepulchrum,& in eo Epitaphium.56.27
Anthracias lapis.261.a.2
Antropophagi populi.138.48.& 141.b.&.215.c.38.&.290.49.& 291.a.
Antia opp.90.b
Antichthones qui.315.c.54.
Antimachus poeta.268.c
Antiochi,& Artemonis inter ſe ſimilitudo.35.b.10
Antiochi Laodice uxor.35.b.16
Antiochi regis interitus.35.c.27
Antipodes an ſint.315.56
Antiquorum diligentia.2.52
Antonius.M.qualis.42.1
Antonius conſul.195.b
ἄορνα loca cur dicta.153.35
Aphrodiſia inſula.329.b.19
Ἀφροδίτη id eſt Venus.58.c.58
Apis ubi nulla.166.d.47
Apibus contraria.166.47.
Apis bouis deſcriptio.234.4
Apenninus mons.60.39.50
Apollo contra Iouē.53.41.
Apollinis reſponſa ubiq; obſcura, in Delo uero manifeſta.323.15.
Apollo Marſiam ſuperat.64.15
Apollinis Teneati templū.92.54
Apollinē Hiperborei maxie colunt.147.a.5 (153.a.2
Apollo Capitolinus unde aductus.
Apollinis promon.121.c
Apollinis diuerſa nomina.259.1
Apollo Clarius.271.c.51.
Apollinis Syrus filius.279.1.& 283.35.
Apollinis Didymei ara.288.c.54.
Apollonitarū inſula.153.a.
Appiani locus.153.5
Aquę quę ſalubriores.75.b.47
Aquę periuros dānātes.76.b.50.
Aqua fures arguens.76.b.46.
Aquę Segeſtanę mirum.83.b.34.
Aquæ cur uariorum ſaporum.83.42
Aquarū curſus cauſa.152.34.
Aqua maris an congelari poſsit glacie.153.52.
Aquę cur calidę.212.1.&.268.56.
Aq̄ pingues q̄re q̄dā ſint.216.41.
Aquarū qualitas unde.216.44
Aquæ,in quibus ſupernatent omnia,uel ſummergāt oia.216.48.
Aquæ colorē mutantes.97.a.42.&.241.d.55.&.245.3.& inde.
Aquarum miracula.303.b.34.
Aquę mirę.76.b.23.& inde,&.78 8.&.78.b.&.83.a.25.38.42.&.84 c.58.&.92.a.24.et.97.a.42.&.136 25.44.&.206.a.36.&.208.50.& 216.8.41.& inde,&.242.55.&.243 3.51.&.252.a.32.&.258.a.&.262 c.47.55.
Arabiæ deſcriptio.242.c.12.
Arabia triplex.242.34. (41.
Arabię Felicis cōſideratio.243.c.
Arabia quid ſignificet.244.a.5
Arabia unde dicta.244.5
Arabicus ſinus deſcriptio.328.c.42
Arabū mores,cultusq;.247.b.32.
Arabes ditiſsimos eſse.247.35
Arabes hominē immolant.247.37
Arabum dij.247.41
Arachoſia urbs.326.b
Aracotes fluuius.326.b
Aratores Scythę.136.47
Arandi Cain repertor.120.53
Araxis flu.deſcriptio.142.c.50.
Arbilitis regio.283.c.49
Arbona mons.134.37.
Arborū mira altitudo.306.b.36
Arbores nunq̄ folio carentes.308 a.21
Arborum medullę differētiæ.310.38
Arcades uetuſtiſsimos eſse.227.46.
Arcades in Italiā nauigāt.4.d.
Arcadiæ deſcriptio.91.b.48.
Archelais colonia.279.c.45
Archelaus Macedonū rex.107.c
Archeſilas philoſophus.91.7
Archeſilaus ſtoicus.90.b.58
Archeſilai quatuor.91.4
Archiæ poetę de Thracum more Epigramma.110.15
Archilochi poetę percuſsores Apollo prodidit.47.b.4
Archimedes Mathematicus.81.47
Arcturus ſydus quid.156.3.
Arcturi ſyderis exortus qn̄.156.1
Ardæa oppi.unde.53.a.4.9
Arethuſa fons.79.c.50.&.95.40.&.96.b.&.258.8.1
Argęus mons.279.d.57
Argę uirgo.147.40. (37
Argētei numi ubi uſus nullus.174
Argenti ubi ingens copia.75.b.& 392.b.
Argēti uſus ubi dānatus.141.c.53
Argentū quę mala afferat.174.37
Argyre inſula.297.b.39.& inde
Argiuæ Iunonis templum a quo. 53.c.39.50.
Argiuorum,& Lacedęmoniorum bellū 90.33.
Argiuorum naufragiū.126.a.23.
Aricia opp.a q̄.57.a.&.59.b
Aries cur cęleſtium ſignorum primū ſit.235.57
Arimaſpi po.q̄les.142.c.59. (42
Arimphęorum gētis deſcriptō.147.c
Arionis Cytharędi hiſtoria.69.d 51.&.133.c.21.
Ariopagus locus 95.a.1 (b.45
Ariſtęi plena hiſtoria 27 49 et.74
Ariſtęus geſta in Sardinia.27.51.
Ariſtæi Iolaū creat.74.c
Ariſtoteles Alexandri magiſter. 107.c.52
Ariſt.locus correctus 92.31.
Ariſtoteles Alexandrum pemiſse creditus.108.50
Armenicę portę.265.d
Armentorum q̄rundā mira cornua. 213.b.11
Armorum uſus ubi nullus.226.b.34
Arnoba mons.134.37
Aroteres Scythę.113.b.33
Arpos op.a quo.55.b.54
Artabrū promō.171.a.29 (a.44
Artaxerxis bellū ɔtra Iudęos.253
Artemiſia inſula.72.48
Artemonis,& Antiochi inter ſe ſimilitudo.35.b.10
Arthabathitę pop.215.d.46
Artifices miri.40.c.52 (41
Arūdinū mira magnitudo.307.a
Aruns Priſci Tarqnij filius.13.11.
Arces unde di:15.4.d.51
ASachęi populi.214.c.55
Aſana fluuius.183.b.17
Asbeſtus lapis.92.b.38
Asbyſtę po.211.32
Asbytę po.211.32
Aſcytæ populi.354.f.46
Aſia unde dicta.266.51
Aſię minoris deſcriptio.266.c.51.
Aſiatica ingenia plura.268.c.51
Aſylum unde dictum,ac de eo plura.148.20
Aſini cornuti.189.37
Aſini ſyluestres.199.d.38.
ἄσυλα loca quę.317.29
Aſopi Thebe filia.95.42
Aſpagonū gens.398.c.55
Aſphaltites lacus conſideratio. 25.a &.252.a.32
Aſpidum ſpecies plures.200.c.58
Aſsęi po.289.b.4
Aſsyrię deſcriptio.283.c.32.& inde.
Aſtabores Nili.229.52.&.230.a.
Aſter quis.101.58.
Aſteria iſula unde dicta.123.d.49
Aſtyagis ſomnium.43.45
Aſtyages a Cyro captus.45.1
Aſtyagis,& Aliathis regū bellum 142.c.24
Aſtrologiæ } repertor.332.b.55.
Aſtronomię } &.333.2.30.

Aſtrorũ curſus a q̃ repertus.333.26
Aſtura inſula.72.50
Aſtus canũ.141.b.3
Aſtus exemplũ.97.c &.98.b.47.&
149.53.&.150.c.36 &.187.b.17.
20.&.236.b.4.&.289.58.&.191.b
24.47.&.197.c.11.&.198.c.37.&
200.a.3.9.&.216.34.et.219.d.56.et
237.c.56
Aſtuſapes Nili.229.c.53
Athamantis hiſtoria.94.21
Athenarũ urbis deſcriptio,lauſq;
93.c.41
Athenas Lyſander obſidet.47.b.
Athenarũ uetuſtas,& unde dictę.
(93.c.41.
Athenienſes uetuſtiſsimi.227.46.
Athenodorus philoſophus.48.32
Athidis uelocitas.40.4
Athis Crœſi filius.45.12.
Athydis pueri hiſtoria.46.51
Athos mons.103.a.13 (15
Athos mõs,& eius umbra.129.a.
Athos mons perfoſsus.103.a.15.
Atlãtici Oceani deſcriptio.333.56
Atlanticũ mare a Gadibus ad in-
diã uſq; an nauigabile.334.a.4.
Atlantis Gigãtis magnitudo.37.2
Atlantis filię.129.51.
Atlantis Gigantis hiſtoria.181.21
Atlãtis mõtis deſcriptio.181.a.21
Atlantes populi, & eorum mores.
224.b.35.
Atlantes nominibus carere.224.b
Atlas latine Telamon.181.39.
Atlas cur cœlum ſuſtinere fingi-
tur.181.45.
Atlas Aſtrologię repertor.332.52
Atracię Theſsalia filia.99.34
Atricapillę aues.161.46.
Attaci populi.291.g.52.
Attali piſces.137.35
Atticę montes.64.b.39
Atticę fontes.94.49
AVaritię uitandę exẽplũ.220.b
Auaritiæ cauſa q̃ fiant.184.20
Auaritiæ fugiẽdę exẽplũ.185.a.12
Auaritię exemplũ.143.d
Audacia ubi minus tuta.236.58
Audaciæ exemplũ.218.d.&.236.
d.55.&.269.b.&.270.29 (236.56
Audaciora minora plerumq; eſse
Auditio qua ratione fiat.156.45
Auchetæ populi.136.b.
Auenis uiuẽtes hoĩes.155.b.5.21.
Auerna loca unde dicta.153.35
Augeę regis hiſtoria.92.13.
Augylæ populi.226.a.14
Augures obſeruãt ſignorũ genera
quinq;.9.35
Augures aures uerbis diuitant a-
lienas, ſuas ut auro locuplent
domos.333.42.
Auguſtini defenſio.27.5
Auguſtus Octauianus quãdo im-
perator factus.16.21
Auguſti imp.laus.16.b.35
Auguſtus terdecies conſul.16.41
Auguſto regnante arma ceſsaſse.
16.c.43.
Auguſti tempore quę ingenia flo-
ruerunt.16.55.
Auguſtus quid circa ãni ordina-
tionem.21.41. (49
Auguſti geſta pluria cõpẽdio.21.
Auguſti aduerſa.21.41. (44.
Auguſti Iulię filia/neptiſq;.22.d.
Auguſti Iulia filia qualis.29.50
Auguſti filiꝰ.244.36.39.et.325.a
Aues templa non ingredientes.
153.b.30
Aues nidũ quę non faciunt.98.3.
Auium uolatus qui primi obſer-
uarunt.269.55
Auibus loca contraria.153.34.39
Aues nocte lucentes.158.c.51
Aues ubi rarę.166.a.44
Aues loquentes.305.51
Auium linguę differentiæ.306.6
Auiũ ductu nauigantes.318.b.
Aulis inſula.96.d.33
Aulocrenes uallis.270.a.1.44
Auribus carẽti difficile eſt uerba
facere.45.52.
Auribus maximis ſe contegentes
homines.155.c.39
Aures animalis index.196.c.50
Auribus animalia carentia.214.c
Aurea uincula noxiorũ ubi.216.a
Aurei numi ubi uſus nullꝰ.174.37
Aurũ tribus modis iueniri.171.45
&.271.3
Aurũ quæ mala afferat.174.37.
Aurũ formicę effodiẽtes, cuſtodi-
enteſq;.220.a.55.
Aurũ flumina uehentia.270.d.58
&.271.4.&.272.b.25 (33.
Auri fodinæ in Macedonia.103.b
Auri uſus ubi dãnatus.141.c.53.
Auri ubi ingens copia.297.b.39
Aurum ad ſe allicit ſtatim uiuum
323.56
Aurũ qui odio habent.323.13
Auſes populi quales.214.14
Auſonij locus.92.13
Autarius Illyrij filius.163.46
Autarij eiuſdem filij.163.47
Authoritas magnorũ quanti põ-
deris ſit.2.34
Authoritati rationi interdũ præ-
ferenda.2.48
Authoritatẽ obeſse aliquãdo.2.50
Autololes populi.181.a.5.
Axiacę populi.141.d
Azanium mare.329.a.&.333.b
BAbel.i.Babylon.331.39
Babylõ a qbꝰ cõdita.331.50
Babylõis vrbis deſcriptõ.331.c.38
Babylonis magnitudo.332.a.34.
Babylonis muri ex qua materia.
252.47
Babylonij a Cyro uicti 45.b.3
Babytace opp.329.c.50
Bacchus cur Liber pater dictus
ſit.47.b.30 (rint 47.36
Baccho cur cornua attributa fue-
Bacchi patria.167.16.
Bacchi Nyſa nutrix.255.7
Bacchi termini.288.c.53
Bacchus ubi nutritus.297.a.27
Bacchus cur Iouis fœminæ natus
creditur.397.a.27
Bacchꝰ q̃ ueſte uſꝰ.322.c.&.323.1
Bactri populi.288.a
Bactros fluuius.288.a
Bactrum oppidũ.288.a
Bętis fluuius.172.a.32
Bętica prouincia.ibidem
Baiarũ fontiũ deſcriptio.52.c.47
Baię unde dictæ.52.48
Balænarũ conſideratio.304.b.26.
Baleares inſulæ cuniculis popula-
tæ.173.c.46
Balſami conſideratio.253.b.59
Baltia inſula.153.51.& 55.a.1
Baptiſtæ Pij contra Auguſtinum
ſententia.27.4
Barbã nutriẽtes.297.b.52.(160.6
Baſilia inſula.153.52.&.155.2.&
Baſiliſci ſerpẽtis uis.153.39 (47
Baſiliſci ſerpẽtis deſcriptio.207.d
Baſiliſcũ muſtella necat.207.55.et
208.24.
Baſiliſci reliquias Pergameni cur.
emerint.208.d.
Bateni populi.287.f
Battus unde dictus.205.34
Batti hiſtoria.205.20.&.207.42.
Beata gens.146.a.4.&.147.c
BEatitudo quid.50.39
Beatus nemo in hac uita.50.40
Beatus animus qua ratione fiat.
112.43
Beluę odore an delectentur.150.
39.& inde.
Beli Iouis templum.332.b.48.
Beneuentũ opp.unde.55.b.55.
Berenice urbs.208.c.44.
Berenice Ptolemęi uxor.208.f

Beryllorum lapidũ cõſideratio.314.c.28.
Beſſorum gens.111.b.30
BIAS philoſophus.269.a.29
Bigrantinus lacus.165.40
Biſontes feræ.159.b.18
Biſtonium ſtagnũ.112.a
Bithyæ fœminæ quales.41.a.1
Bithyniæ deſcriptio.275.b.5
Bithyniorum origo.275.5.
Bituminis copia ubi.252.55.45.
Byzacenus Africæ ager fertiliſſimus.193.a.5.
Byzantium urbs quando, & a q̃ conditum.115.c.2. (115.19.
Byzantium Romæ quondã par.
Byzie opp.115.d
Blemmyæ populi.226.b.40
Boæ ſerpentis natura.65.a.55
Boarium forum unde dictũ.7.24.
Bocchoris rex.173.c.37
Bochus rex.188.a.30.
Bœotiæ deſcriptio.95.b.37
Bœotiæ fontes plures.95.40
Bombices q̃ primũ texuit.95.17
Bombices uermes.291.18
Bombicinæ ueſtis repertio.95.20
Βωμωνῖκαι cur dicti.90.52.
Bonaſi feræ deſcriptio.270.d.& 271.7.
Borion promont.193.b.37.
Boryſthenis fluminis deſcriptio.137.a.17.
Boues Vnicornes.302.d.54.
Boues Lucæ quæ.188 a.1.10.
Boſphorus Thracius.130.b.5
Boſphorus unde dictus.175.42
Boſphori tres.175.46.
Brachmanorum philoſophorum de morte opinio.110.37
Branchidarum oraculũ.288.58.
Breuis uitæ exemplũ.136.58.
Bryarei Gigantis filij.80.a.10
Bryarei Gigãtis magnitudo.57.2
Brigantinus lacus.165.40.
Brilettus mons.94.b
Bryſis regio unde.105.58
Britaniæ deſcriptio.164.c.41.
Britania unde dicta.163.44
Britaniæ magnitudo.Ibidem.58
Britania quaſi orbis alter quondam credita.165.a.10 (b.19
Britaniã Vlyſsẽ adijſſe q̃dã.165
Britaniæ fertilitas.168.57.
Britaniæ incolæ.169.c.29
Britanni longæuitæ.165.38
Britanni quando Chriſti fidẽ primũ receperint.165.34. (c.33
Britãni ſe pingũt ſucco quodã.169
Britomartis hiſtoria.120.24
Brutis mulier.54.50
Brutijs a quo conditum Mineruæ templũ.54.c.44.& inde.
Brutij populi q.54.c.43.&.54.48
Brutij quales.54.48
Bucephalus Alexandri Magni equus.280.d.38. & inde.
Buſiris Aegypti rex.240.41
CAbyri Samothraces.288.50
Cacabidæ } aues.97.54
Cacabi }
Caci monſtri hiſtoria.6.a.37
Cadiſchus mons.119.a.24
Cadmus literarũ reptor.96.b.10
Cadmus in Creta colit.120.42.
Cadmus alter proſæ orationis inuentor.271.c.49
Caculi hiſtoria.55.b.44 (40
Cœlo,& Titea Titanũ parẽtes.122
Care opp. unde.54.1
Cæſar dictator annũ ordinat primus apud Romanos.17.55.& 19.35.47.&.21.5
Cæſar unde dictus.30.a.13.37
Cæſaris Iulij parẽtes.30.40.
Cæſaris Iulij fortitudo,ac mirum ingenium.41.5.37.& inde.
Cæſaris ſapienter dicta.41.51
Cæſaris Pompeia uxor.41.51
Cæſaris uxor q̃lis eẽ debet.41.51
Cæſar regnandi cupidus.42.4
Cæſarẽ Dictatorẽ q̃ arguũt.42.13
Cæſarẽ Cicero taxare ſolit.42.26
Cæſaris habitus qualis.42.27
Cæſaris ductu quot hominũ millia perempta.42.a.30
Cæſaris gloria in quibus.42.41
Cæſari propriũ.42.b.43.
Cæſaris ſcribendi celeritas,ac modus.42.b.45
Cæſar q̃ ſcripſerit opera.42.45
Cæſaris equus mirus.281.c.3
Cæſarea colonia.188.a.15
Cæſarienſis prouincia. ibidem
Cæſones unde dicti.30.15
Caieta op.unde dicta.58.a.36.
Caim arandi repertor.120.53
Caius Pomponius conſul.15.24
Calabria prouincia.57.d
Calabriã Cherſidris abundare.65.a.47. (29.
Calami odorati cõſideratio.311.b.
Calaſiries qui.229.55
Calcaribus indigens.269.7
Calcites lapis.122.37 (209.29.
Calida loca incolentes cur timidi.
Calida loca incolentes cur diutius uiuant.216.17.&.320.2 (35
Calido,et hũido uitã cõſiſtere,146
Calidis locis ſapiẽtiores cur ſint.299.42
Caliſthenes Alexandri præceptor.107.c.55 (c.54
Caliſthenis philoſophi ſteriſ9.107
Callais gemma.161.c.41
Callatis opp.153.9
Callicratis mirus uiſus.40.c.55
Callimachi poetæ pr̃ia.205.b.41
Callirhoe fons.94.c.49.&.253.a 51.54
Callipodes populi.136.b
Calpe,& Abila montes Herculis columnæ.175.a.1
Caluereũt nunq̃ Aegyptij.227.52.
Camelopardalis animal.219.a.50
Camelus.i.rudẽs nauticus.290.37
Camelorum cõſideratio.289.c.6.
Camelorum,& equorum inter ſe inimicitia.289.f.58. (290.30.
Cameli matres nõ ſupueniũt ſuas.
Canaria inſula.336.c.
Campaniæ deſcriptio.61.c.36
Cancrũ ſol q̃n ingredit.232.44.
Caneſcere etiã equos.139.30.
Canicies q̃liter retardet.159.16
Canicies cur tãtum homini accidat.21.30
Caniciei cauſa.159.26
Canina capita habentes homines 215.c.42.&.299.c.45.&.300.c
Canum conſideratio.139.a.32.
Canis unde dictus.139.35
Canis rapidi morſu remedia.25.2
Canes q̃ loca nõ igrediũt.7.b.36
Canes cur ſoli animalium rabiãt per æſtatem.25.2. (47
Cane Cyrus expoſitus nutritus c.43
Canes Moloſsi nobiles.87.58
Canũ funus ubi ducitur.88.1
Canũ genera tria.139.51 (49.54
Canibus funera ubi uorãda danẽ
Canũ forma q̃lis eẽ debet.139.40
Canes ubi optimi.87.58.&.139.50.56.&.140.16
Canũ erga hoĩem fides.140.4.45
Canes ubi ꝓ dijs habent.140.10
Canũ exercitus in bello.140.c.25 &.286.18 (140.45.
Canũ nomina qualia eſſe debent
Canes cũ Tigribus coeũt.140.57
Canum aſtus.141.b.3
Canes caudã uiſis amicis cur uibrent.141.8.
Canes ubi pro rege.215.a.3
Canũ ſepulchra.286.19 (29
Canib9 defũctos q̃dã pficiũt.286
Cani hoies mox poſt natalẽ.299.d
Canopitanũ oſtium unde dictum 224.a.29

Canopos ſydus.318.a.46.
Canop⁹ Menelai gubernator.224.a.29.
Cantus mira uis.95.58.& .156.58.
Capilli qua ratione natiuā nigredinem retineant.139.6.
Capillos fœminæ ubi tondunt.147.d
Capitolinus Apollo unde Romā aduectus.153.a.2
Capitolium unde dictum.3.52.& 8.19.
Capitolium a quo ędificari cœptum.13.54.
Capitolium incenſum cū Sibyllę libris.59.53
Cappadoces pauperes.279.24
Cappadocum mores.279.30.40
Cappadoces quales.117.37
Cappadociæ deſcriptio.278.c.57
Capraria inſula.72.47.57.&.336.c.46.
Capreæ palus.11.b.1
Capris ſyluestribus Creta inſula abundat.120.55
Caput pro principio.3.28.
Capitis hominis excellentia.3.35.
Caput unde dictum.3.42.
Capite carentes homines.226.b.40
Capita canina habentes homines 215.c.42.&.299.c.45.&.50
Caralis urbs.74.c.
Carambis promontorium.278.a
Caranus Macedoniæ rex.106.a.1
Carbunculoꝝ lapidū conſideratio.211.b.12.
Cardamyle oppidum.90.b
Cardia urbs unde dicta.115.8.58
Caryſtię aues.122.a.5.
Caryſti inſulæ deſcriptio.122.a.1.
Caryſti iſulæ uaria nomina.122.1
Carmanię deſcriptio.327.18
Carmentis deæ fanū, portaq́.8.a.34.
Carmentis uatis hiſtoria.7.a.1
Carneades philoſophus Romam proficiſcitur.48.35
Carnib⁹ abſtinētes.225.48.&.254.c.57.&.298.c.42.
Carpathos inſula.128.34.
Carthago Hiſpaniæ a quo.172.a.41.
Carthago Africæ a quibus,& qñ condita.198.a.34.& inde.
Carthaginis ſitus,potentiaq́.194.49.
Carthago quãdo,& a quibus reſtituta.195.a.5.
Caſius mons.243.16.&.250.b.1.& 255.8.50
Caſij montis accolæ quales.250.5.
Caſpar Vrſinus.112.47
Caſpiarum portarū deſcriptio.265.d.&.285.d.47
Caſpiæ gentis mores.286.15
Caſpij maris fauces.142.d
Caſpij maris origo.149.8.
Caſsiterides iſulæ.63.7.&.173.a.18
Caſsius Seuer⁹ orator.35.c.&.41.2
Caſtalius fons.88.b.47.
Caſtitatis exemplū.83.a.25.&.185 c.36.&.226.45.&.290.30.
Caſtoris ſydus quale.25.46
Caſtor quid circa Simonidem.47 41.
Caſtoris aurigæ.142.c.56
Caſtor fera ſeipſum caſtrat.135.d 49.
Caſtoreum quid.135.40.56
Catabanes populi.243.a.9
Catabathmos locus.192.b.
Cataractes Nili quid.230.c.25.38.
Cataractes fluuius.230.31.
Catylli hiſtoria.54.b.31
Cato ſuperior octogeſimo ętatis anno filium genuit.26.b.51.
Cato Cenſorinus Græcos Roma pellendos dicebat.48.b.35
Cato contra Græcos.48.55.
Catonis Cenſorini hiſtoria.45.d.35.
Cato quid ſignificet.45.40.
Catonis ſuperioris mores.45.45.135
Cato unde Cenſorinus.45.44
Catoni ſuperiori tria tributa.45.46.
Cato quoties accuſatus.45.d.55.
Catonis ſententiæ.45.42
Catonis Vticenſis hiſtoria.48.a.30
Catoblepæ feræ deſcriptio.220.a.21.
Catochites lapis qualis.73.c.40
Cattuza opp.113.b.35
Caucaſus mons.289.a.3
Caucaſus mōs quæ procreet.308.a.29
Caudā canes uiſis amicis cur uibrent.141.8.
Cauda animalis index.169.a.56
Caue tibi illum.42.29
Caulona opp.a quibus.56.b
CElenę opp.269.a.56
Celtes Polyphemi filius.162.5
Cenchris ſerpens.202.a.4
Cenſus Romanæ a quo primum 13.32.
Centaurorum origo.100.50
Ceos inſula.95.b.10
Cephiſus fluuius.94.c
Cephus fera.219.b.41
Ceraſtę ſerpentes.210.a.2
Ceraunia montes.87.46
Ceraunię gemmæ.161.c.47.&.172 b.57
Cerberum Hercules ab inferis extrahit.277.b.45.
Cercina inſula.213.b.27.
Cercopithecorum conſideratio.210.a.3
Ceres Sicula.82.a.38
Ceres leges primas reperit.118.48
Ceres fruges q̃liter reperit.120.49
Cereus mirum flumen.97.48
Certaminū genera quatuor apd' Gręcos.15.5
Ceruarij lupi natura.66.c.40
Ceruoꝝ conſideratio.155.c.54
Cerui unde dicti.155.56
Ceruorum in medicinis uſus.156 d.53.
Ceruorum ſua cornua mire abſcondunt.156.58. (c.44.
Ceruos febrem nunq̃ ſentire.157.
Ceruorū uita longiſsima.157.c.47
Ceruis Alexandrum torques innexuiſſe.157.c.52
CHALAZIAS lapis.259.c.53.
Chalcophthongos lapis.260.d.48.
Chalcoſmaragdos lapis.144.f.22
Chaldęę gentis caput.331.c
Chalibes populi.138.55
Chamæleontis ferę deſcriptio.221 c.&.273.d.41
Chamedracōtes ſerpētes.202.a.15
Chaon Heleni frater.87.56
Chaonia regio unde dicta.87.56
Charitatis exemplum.114.d.50.& 115.a
Chelonophagi populi.328.d.24
Cherſidri ſerpentes unde dicti.65.a.47.&.202.a.5
Chimęra monſtrum.266.a.2
Chimęræ fabulæ expoſitio.266.25
Chimęrę mōtis deſcriptio.266.a.2
Chirocrates architectus.241.33
Chium inſula.116.b.54. (b.55
Choaſpes fluuius.258.c.14.&.252.
Chorſari Perſæ.289.a.2
Chryſaor,& Pegaſ⁹ fratres.174.22
Chryſe inſula.297.b.39.
Chryſipp⁹ de reſurrectiōe.109.46.
Chryſippi patria.264.a.39
Chryſippi mors.264.42
Chryſoberylli lapides.314.c.40
Chryſolampis gemma.223.f
Chryſopaſsos gemma.314.51
Chryſopraſos gemma.314.c.49
Chriſtus quo tempore natus.16.54.

CYAneus lapis.144.g.42.
Cybele Romā aduecta.46.a.33
Cybeles plena hiſtoria.46.a.47
Cybeles diuerſa nomina.46.58
Cibus diuerſoꝝ diuerſus.129.a.
Cibo,potuq; animal nunquam u-
rens.273.f.55.
Cibo ſine,an animal poſsit uiue-
re.300.24.
Cicadarum conſideratio.67.c.5
Cicero Cæſarem taxare ſolitus.
42.26.
Ciceronis Poſsidonius magiſter.
47.c.48.
Cicidelæ inſectoꝝ genus.159.4
Ciclades inſulæ quot,& unde di-
ctæ.122.c.48.&.127.a.27.
Cyclopes quales.107.36.
Cyclopeū carmen quod.107.c.56
Cycones populi.111.b.39.&.292
b.31.
Cyconiarū cōſideratio.274.d.22.
Ciconiariæ leges quę.274.54.
Cicuta Sturno cibus.125.10 &47
Cydni fluminis deſcriptio.262.c.
Cygnorum ubi copia.91.34.
Cilices populi quales.117.37.
Cilicū morca.261.38.
Cilices mendaces.261.43.
Ciliciæ prouinciæ deſcriptio.261.
c.12.& inde.
Ciliciæ ſitus.261.c.32
Cilicia duplex.261.52
Cilicia a quo dicta.261.c.57
Ciliciæ portæ.265.d.
Cilicia tecta quę.243.35
Cylindri gemmæ.315.b.1.
Cyllene mons.91.c.49.
Cyllene nympha.91.49
Cyllenius Mercurius unde dictus
91.52
Cimmeriorum cōſideratio.148.27
Cynaris herba.157.c.41.
Cyneę Pyrrhi legati ingens me-
moria.43.b.55
Cynere,& Myrrhę fabula.245.35
Cynethus inſula.123.d
Cinnabaris quid.187.f.53
Cinnamolgus auis.247.a.4
Cinnamomi aromatis conſidera-
tio.222.b.35
Cinnamomi uis.223.7.
Cynocephali feræ.210.a.25
Cynocephali lacte uiuunt.214.50
Cynomolgi populi q̄les.215.c.42.
Cynoſsema Hecubę ſepulchrum.
116.a.5.
Cypſeli tyrani hiſtoria.134.&.92
a.14.
Circe maga,& eius domꝰ.41.c.51
Circes parentes.64.28.
Circumciſio apud quas gentes.
227.33
Cyre fons.205.38
Cyrenæ urbs quando conditæ.
205.a.45
Cyrenaꝝ urbis hiſtoria.205.a.18
Cyrenæ unde dictæ.205.36
Cyrenaica philoſophia.205.44
Cyrenes fœminæ hiſtoria.205.36
Cirnos inſula.73.34
Cirta oppidum.188.d.56
Cyrus expoſitus,cane lactatus.
43.47
Cyri regis ingens memoria,ac re-
liqua eius hiſtoria.43.a.44
Cyrus unde dictus.43.49.
Cyri interitus.43.49
Cyri,& Crœſi hiſtoria.45.b.3
Cyrus quando.43.b
Cyri termini.288.c.33
Cyri regis ſepulcrū.330.a.24.
Cyri regis Epitaphiū.331.28
Cytharę repertor.119.3
Cytharæ ſono Tales morbos ſa-
nabat.119.a.
Cythera inſula.116.d.47.
Citheron ſaltus.96.a
Cytorus mons.278.a.1
Citreum,& Medica malus an ar-
bor eadem.285.10
Ciuitatum nomina cum præpoſi-
tione.71.57
CLArius Apollo.271.c.57
Claros inſula.116.b.
Claudię uitta nauis tracta.50.a.2
Claudiani locus.67.58.&.150.1
Claudij imperatoris luſtrū quan-
do.15.27
Clazomenij populi in Thracia.
143.a.6.
Cleantes philoſophus.269.a
Clementia quid,qualisq; uirtus.
1.44.
Clementia deo ęquat habentem.
49.14
Clementiæ exemplum.185.c.57
&.196.a.2
Clementia principes plurimum
ornat.321.41
Cleolaus,a quo Daunij populi.
53.c.30.
Clypea opp.193.c.44.
Cneus Papyrius cum dentibus
natus.30.b.
COcalus tyrannus.79.30.
Codanus ſinus.158.39.&.160.2
Cœli poſitiones ſex,& quæ ſint.
248.20.&.318.52.
Cœli filij qui.105.48
Cœlum pro deo.247.41
Cœleſtia quidam ſcire ſe putant,
cum quę ſunt ante pedes igno-
rent.333.37.
Cœleſtis diſciplinę inuentor.332.
b.53.
Cœnienſis regio.115.d.
Coitus auerſi quibus animalibus
196.c.24
Colonia,& Municipium quo diſ-
ferant.52.50
Colophon urbs.140.32
Colorum diuerſitas unde.158.58.
Colorē mutātia.97.a.42.&.221.
b.33.&.242.d.35.&.243.3.&
274.a.2.
Columbarū cōiugij fides.151.51.
Columbaria inſula,a Plynio Co-
lubraria dicitur,ut in alteru-
tro error ſit.72.c.
Colubraria inſula.173.c.36
Comam nutrientes.265.58.&.297
b.52.
Comas ubi tondit uter que ſexus.
148.3
Comas tondere aduerſis rebus
mos apud quoſdam.148.8.
Comben heroinā centum pepe-
riſse filios.24.5.
Comœdia ubi primum reperta.
81.c.28.
Comędiarū genera ſex.81.38 &34
Comicialis morbi rẹmedia.125.
Compitalia feſta a quo.13.34
Cōceptiōis ſigna.28.c.38.&.29.1
Conceptus ſine coitu.98.b.44.&
149.43.
Concipientes fœminę quinto a
natali anno.300.b.31
Concharum conſideratio.323.a
20.& inde.
Conchæ ubi maxime proueniūt.
325.b.34.
Coniugij fides.151.50
Cōiugij exemplū.201.5.&.202.b.
Conſanguinitatis gradus.28.9.
Conſtantinopolis urbs.115.c.3.
Conſuetudo quid poſsit.132.c
Conſuetudinis uis.32.11.&.82.12
Conuerſio rerum an poſsibilis.
137.31.
Copia rerū faſtidiū parit.311.25.
Cor an primū formetur in utero,
28.d.42.
Cor lædere capitale eſse.28.d.55.
Corda bina perdicibus ubi ſint.
278.52
Cora opp.a quo.53.c.58
Coræ ducis hiſtoria.34.b.31
Coralij conſideratio.67.d.46.
aa iiij

Coralij uires .65.b.5
Coralochates lapis.86.a.1.
Corycium ſpecus.263.a.2.& inde
Corylorum fimbriç.309.a.
Corinthum adire non cuiuſq; eſt. 81.d.51.
Corinthus Oreſtis filius.103.46.
Cornelia Gracchorũ mater qualis.29 .f.56
Corneliç Romanç duç.30.1
Cornelius Balbus. 213.a.4
Cornelij trespeſsimi.117.38
Coronç militares.41.27
Corpylli populi.111.b.39
Corporis humani excellẽtia.5.33
Corſica inſula unde dicta.72.3.& 73.5.
Corſicæ deſcriptio.72.5.& inde.
Corſica qualis. ibidem.10
Corſicæ magnitudo, urbesq;.72.30.33.45
Corſicæ accolç longçui.72.32
Corſicç mel uenenatũ.72.38
Corſicæ ligures authores fuiſse. 73.b.5. & inde.
Cortina Delphica quid.50.57
Cortina unde dicta.50.58
Coruinus Meſsala ob morbum ſui nominis oblitus.45.a
Coruus lauro ſanitatẽ reparat. 274.c.11
Cos inſula.95.b
Cotonaræ portus.528 a
Coturnicum Elleboro nutriuntur 125.1
Coturnices dãnatç mẽſis.125.31.
CRAſsiana clades.287.c.46
Craſsum nunq̃ riſiſse.31.a.39.47
Crathis fluui9 Scyllç mater.81.3. Idem cũ Solino ſcribit Homerus.12.Odyſseç. Cum autẽ cũ Solini locũ exponeremus, non ſuccurrebat Homeri Carmen. Ergo Plynius potius, q̃ Solinus emendandus, ut ſic apud Plyniũ legas. Crathis fluuius mater (ut dixere) Scyllç. (39
Credendũ qbus maxime ſit.218.
Crepitus uentris cauſa.28.38
Gretam Capris ſyluestribus abundare.120.55.
Cretç mira.117.4
Cretã maris imperiũ obtinuiſse olim. 112.30
Creta quç animalia non habeat. 120. 57.
Creta inſula unde dicta.118.a.27
Cretæ inſulç diuerſa nomina.118 a. 27
Cretç inſulç fertilitas.118.29
Cretæ inſulæ deſcriptio.117.1.
Creta centũ. urbibus inſignis olĩ 117.10.52
Cretam inſulam ad Græciæ principatum natã eſse.117.22
Cretenſes Dianã colunt.120.52
Cretẽſiũ in mari potẽtia.118.b.38
Cretenſium leges quales.117.34.
Cretenſes quales.117.37.
Cretenſibus mendaciũ plerunq; aſcriptum. 117.41
Crines deponebant in amicorum funere.107.a.5
Crines qua ratione natiuã nigredinem retinent.139.6 (3.
Crines ubi tõdat uterq; fexus.48.
Cryſtallus lapis.144.g 42
Crocodili ſerpentis conſideratio. 235.c.15
Crocodilos Delphines quo aſtu perimant.236.c
Crocus ubi optimus.263.a.9
Crocutç feræ deſcriptio.199.b.14
Crœſus captus.45.9
Crœſi, & Cyri hiſtoria.45.
Crœſi filij duo.9.12.
Crœſo redditũ oraculũ.279.50
Cronium mare quod.154 a.4
Crotona oppidum a quibus.56.b.52.& inde. (54.
Crotonis, & Herculis hiſtoria.56.
Crotonis ſepulchrum.57.3
Crudelitatis exẽpla.94.1.&.112.25.&.138.47.& .141.c.26.58.& 142.a.5.&.286.36.&. 298.c.47
Cruneſos fons.94.c.53.
Cteſiphon urbs.333.a.50
CVllu urbs.189.a.3
Cumæ urbs a qb9, & unde.59.41
Cumana Sibylla quç.59.48
Cumanç Sibyllæ ſaeculũ.59.b.49
Curtij locus.264.55 (30.b
Curius Marcus cũ dẽtibus natus
Curiorũ familia, & in ea oratorũ ſeries.47.a.2
DAEDALI filius. 53.c.56
Dçdali fabri hiſtoria.79.28
Dçmodamas dux.288.e
Dçmones miracula interdum facere. 50.20
Dæmonũ ui an natura una in aliam uerti poſsit. 138.5
Dahç populi.138.c.55.&.289.b.4
Dalmatia prouincia.70.b.30
Damaſcus princeps.251.57
Damaſcus opp.255.c.48.
Danaes hiſtoria.53.4
Δανάκη quid.277.55
Danai, & Aegypti fratrum hiſtoria.277.16.
Danubij fluminis deſcriptio.134.c.14.
Danubij oſtia.134.38.59
Danubij ortus.134.c.26.& inde.
Danubiũ quç flumina ingrediantur.134.46.
Daorta Illyrij filia.163.47
Dardanus Illyrij filius.163.46.
Dardani populi, origoq;.102.46
Darij exercitus qua parte in Europam tranſuectus.130 b.3
Darium Alexander ubi uicerit. 283.c.49.
Daſera Illyrij filia.163.45
Daunios Cleolaus condit.55.c.50
DEbris fons mirus 211.d.45.
Decemuiri Romç quando creati. 15.f 46
Defunctorũ Numus quis.277.53
Defuncti domi ſepeliebatur olim. 12.56
Delos inſula unde dicta.123.b.30
Delo in inſula quç fieri non poſſunt.123.38
Delphica Cortina quid.50.57
Delphica Sibylla cur dicta.60.15
Delphici oraculi origo.48.54.& 96.55
Delphici templi diuitiç 106.c.41.
Delphinorũ cõſideratio.130.b 34
Delphines Crocodilos quo aſtu perimant.236.c
Delphini futura p̃ſagiunt.130 56.
Delphios Simões uocari.132.a.3
Delphinorũ erga homines amor. 132.25
Delphus Neptuni filius.96.49
Delphi unde dicti.96.43
Delta locus.228.a.40.
Democritus philoſophus qualis. 73.c.47
Democriti de uirgĩe iudiciũ.73.57
Democritus cõtra magos.73.59
Democritus de melle qd 93.49
Democritus in Aegypto, & terris alijs. 112.b.52.58
Democritus cur ſeipſum excæcauerit.112.58
Democriti riſus. 112.44 (46
Democritus de reſurrectione.109.
Democriti interitus.113.5
Democriti patria.112.22.
Democriti deſcriptio, ac reliqua hiſtoria. 112.38
Dentibus cum, quoſdam natos fuiſse. 30.b 45
Dentium conſideratio.30.b.45
Dentium cura.157.4
Denſaletç populi.111.b.28.
Dentati unde dicti.30,b

Deucaliõis Pandorã mater.99.25
Deucalionis diluuium quando. 123.c.40
Deucalionis Melantho filia.96.43
Deuotionis carmen. 5.38
Deus neq; ſurd9,neq; cęcus.111.5
Dei ueri ſimulacrũ nullũ eſse poteſt. 311.4
Deorum ſimulacra ex qua materia.310.54.& inde
Deorum imagines ex qua materia. 310.c.54
Deorũ cultus.223.26
Deorum contentus.234.13
Dijs quæ hoſtia grata.10.44
Dijs ſuperis, inferisq; quis numerus tributus.20 a
Dextra agilior q̃ ſiniſtra.38.c 2
DIA inſula.127.3.14 (55
Diana ubi primũ culta.90.b.45
Dianæ fontis mirũ.83.a.25
Dianæ humano ſanguine ſacrificabatur.90 49.
Dianã Cretenſes colunt.120.32
Dianam Perſæ maxime colunt. 90. 56.
Dianæ Epheſię templũ.267.a.34
Dianę Suſiæ templũ.329.c.48
Dianium inſula.72.48
Dicta memoratu digna.41.51.& 267.54.&.268.55.&.269.29.& inde.&.333.39.& inde
Dictami herbę deſcriptio.157.b.5
Didymæi Apollinis ara.288.c.54.
Didyme inſula 87.c.25
Didonis hiſtoria.194.b.32
Dies ſex menſium.146.b.44
Dies noctem ſubſequitur.162.59.
Digitij qui.55.b.49
Diluuium uniuerſale qñ.105.2
Diluuiũ uniuerſale impoſsibile p naturam.105.3
Diluuij uniuerſalis cauſæ.105.6.7.
Diluuij ſigna.104.a.28
Diluuij deſcriptio.104.d.53
Diluuia plura partialia.104.53
Dinocrates Architectus.241.a.30
Diogenis philoſophi cõſtãtia.31.b
Diogenes Cynicus quando mortuus.44.36.
Diomedeæ aues miræ.68.c.47
Diomedeæ inſulę.68.c.43
Diomedis equi ubi.112.a.22
Diomedis Abdera ſoror.112.b.34
Diomedis Thraciæ tyrãn9.112.25
Diomedis Thracis patria.112.25
Diomedis & Herc. pugna.112.35
Diomedis Palladium.59.a.3
Diomedis monumentũ.68.c.44
Diomedis ſocij in aues uerſi.68.c
47.&.69.58
Dionyſia inſula.127.a.1
Dionyſias lapis.260.a.6
Dionyſius quorum deus.247.42
Dionyſius cur Liber pater dictus ſit.47. b.30
Dionyſius tyrannus Platonẽ honore proſequitur.48.b.39.
Dionyſij Halicar.locus emaculatus. 58.54
Dionyſius ubi nutritus.127.6
Dioſpolis urbs.240.42.&.246.40
Dipſas ſerpens. 201.a 29
Dirce fons 95.40.&.96.b
Direi loci deſcriptio.286.d.46
Diris fluuius.230.43.
Dyris mons. 183.c.31
Diſcendi amor.112.37.38.
Ditiſsimi Arabes. 247.35
Diues delicatus carpit.91.9
Diuitibus tyrãnis periculoſa.13.5
Diuitiarũ ſpernendarũ exemplũ. 248.52
Diuitiæ nobilitati, ac fortitudini preferuntur.39.41
Diuitias ſpernentes.141.d.48
Diuitię ſępe habentibus pernicioſę. 185.a.12
Diuinatio qua ratione fiat.207.b
Diuinatores. 299.37
Diuinatorum mira redargutio. 333. 37.& inde.
Diui qui.55.b.49
DOcti ſępe ab indoctis ſuperati. 317.51
Dodone op.Ioui ſacra.88.b.38.43
Dodonęi Iouis templũ, & oraculum.88.2
Dolobellæ qualis. 41.2.&.195.b
Doloneæ populi.111.b.39
Dolongi populi.111.b.39
Dominandi gratia interdũ contra patriam.42.11
Domus Sale factę.211.a.3
Domi defuncti olim ſepeliebantur. 12.56
Doriſcos locus.113.a.17
Dormire ſenes cur non bene poſſunt.320.38
Dotem magnã accipiens imperium uendit.110.56
DRaconũ conſideratio.217.d.56
Draconibus concepti homines. 107.43
Draconũ,& Elephantum diſcordia, pugnaq;. 187.a.4
Draconũ ingens magnitudo.187 8.51.&.217.d.56.
Dracontias lapis.218.b.43
Drepanũ promonto. 334.c.18
DVodecim tabularũ.leges.13.56
Duritia lapidũ vñ accidat.311.53

EAle fera.301.f.56.
Ebrietas quid.108.59.
Ebrietatis natura. 150.14.
Ebrietati contraria. 260.a.11
Ebrietatem quę inducant.110.58.
Ebrietate qui delectantur.ibidem
Ebrij liberiores.47.b.34
Ebrij Thraces quid faciãt.111.15
Ebuſus inſula.173.b.33
Echinades inſulę.89.16.
Echites lapis.259.c.&.260.2
Edyſsa opp. 106.3.
Edonij populi.102.39
Egialeus Oetę filius.64.28
Elymi populi 79.23
Electriadę inſulę.160.17
Electri conſideratio. 160.10.54
Electri genera tria.160.55
Electrum unde in Italiam aduectum.160.d.47
Electri mira uia.161.b.4
Elephantię ſerpentes.202.a.5
Elephantorũ cõſideratio.184.a 33
Elephantorũ prudentiũ exemplũ. 185.5.& inde.
Elephantũ,& Draconũ diſcordia pugnaq;. 187.a.4
Elephantorum carne uiuentes homines. 214.c.53.
Elephanti,& Rhinocerotis pugna 219.d.55
Elicon mons.96.a
Elleboro coturnices nutriuntur. 125.1.
Elongoſine locus.257.d.57
Eloquentia Romani qui clari.46. b.& inde.
Eloqũtia qbus hęreditaria.47.a
Emathion rex.99.26
ἐμβολισμοὶ dies qui.20.43
Ementes,& uendentes ſeipſos circumſcribere poſsunt.36.48
Emodi montes.292.c.49.
Enhydrus ſerpens.236.c.41
Enydros lapis.261.a.5
Ennij ſtatua in Scipionis ſepulchro.48.a.3
Ennij mors,ſepulchrumq;.48.3
Ennij patria.48.a.17
Ennij origo unde.57.52
Enos urbs.103.54
Enſis pro ſimulacris.138.32
EPaminundę ducis geſta.90.3
Epaminundę laudes.96.3
Epheſiæ Dianę templũ.267.a.34.
Epheſiæ Dianę Heroſtratus templum incendit.267.49

Epheſi urbis deſcriptio.267.a.3
Epheſi uaria nomina.267.31
Ἠφαιστος, ἡφαίστιος.86.34
Ephialtes quid.225.27
Ephorus hiſtoricus.268.e
Epicureorum de hominis miſeria opinio.31.13.
Epidaurus opp.91.b.39
Epigranea fons.95.40.&.96.b.
Epiri fons miræ naturæ.88.a.16
Epiſtolæ ne intelligantur.42.50
Epityche promũ.58.31
Equæ uẽto ubi cõcipiũt.181.c.59.&.283.b.30.
Equorum conſideratio.280.a.3.
Equus primus quis.280.24
Equi unde dicti.280.5
Equorum bonorum ſigna.196.c.50.57&.283.5.
Equi Numidiæ quales.189.a.12.
Equos caneſcere.139.30.
Equi ſylueſtres.136.18.39
Equorum genus triplex.280.34
Equus Cæſaris mirus.281.c.3
Equi ubi ſepeliunt.281.c.25.
Equorum,& Camelorum inter ſe inimicitia.289.f.58
ERycina Venus.193.d.46
Ericuſa inſula.87.c.27
Eridanus,& Rhodanus flumina propenaſcuntur.63.31
Eridanus flumẽ Atticæ.63.40.
Erymanthus mons,fluuiuſq;.91.c
Eriphyles hiſtoria.54.36
Erythra inſula.242.c.45
Erythræa inſula.173.d.50
Erythræum mare unde.242.45.
Eryx mons.80.a.5
Erodius auis.69.46
ESſænorum gentis laus.254.c.43
Eſsedones populi.289.b.4.
Eſsedonũ gentis mores.141.b.26
Eſos piſcis.132.34
ETeſiæ venti quales.144.22
Etionis gigantis magnitudo.37.3
EVandri regis hiſtoria.4.38.&.8 27.47.56
Euandri parentes.8.28
Euandri Palantia filia.8.30
Euangelij locus.290.37
Eubœæ inſulæ deſcriptio.125.36.&.96.d
Eubœa unde dicta.ibidem
Eubœi Euripi deſcriptũ.125.48
Euleus fluuius.243.c.50
Euonymos inſula.87.c.31
Eupatoria vrbs.278.b.51
Euphorbiæ herbæ deſcriptio.182.a.21.
Euphratis flumis deſcrip.256.b.1
Euphrates quod mare ingreditur 256.53.&.258.22
Euphrates unde dictus.256.4
Euphrates,& Tigris an eodẽ fonte orti.256.30
Euphrates Nilo ſimilis.257.a.18.
Euphratis inundatio.257.a.17
Euriale Gorgon.335.7
Euripides poeta qñ.106.54.59
Euripi Eubœi deſcriptio.125.48
Euripus alter.130.a.1
Euripi philoſophi hiſtoria.126.5.
Europa ubi leones pereat.111.35
Europæ ſinus primus.62.d
Europæ ſinus ſecundus.62.d
Europæ ſinus tertius.87.d.40.&.116.a.5.
Europæ ſinus quartus.129.c.53
Europæ flumina q̃ maxia.71.a.42
Europæ,& Iouis concubitus primus ubi.120.42
Eurota rex.90.32.&.91.31
Eurotas fluuius.91.a.31
Eurubates Olympici uictor.12.25
Euros populos in lupos uerti.137 a.38
Eutychide tricies enixa.23.d
Euthymenis filiũ triennio tria cubita creuiſse.38.b
Euxinus unde dictus.173.b.48.
EXampeus mirus fons.136.c.44.
Exercitus ingens.130.25.31
Experiẽtiæ maxie credendũ.317.2
Exquiliæ unde dictæ.13.43

FAecte dictum.35.54.&.36.b
Fagutalis locꝰ,lucuſq;.13.56
Falerij populi.54.25
Faliſca opp.a quo.54.a.8
Fames ingens.22.d.42.50
Famem ſedantia.239.47.
Fauſtam quatuor uno partu peperiſse.23.b.37
FEbrẽ ceruos nũq̃ ſẽtire.157.c.44
Febrium remedia.25.29.34
Februarius menſis cur infauſtus.19.27.
Februario menſe cur intercalatio fiat.20.52.
Felicitatis exempla.50.b.36
Felix quis ſit,quiſue nõ.50.37.52.
Felicis Arabiæ cõſideratũ.243.c.41
Feræ Indiæ plurimæ.301.d
Ferarum copia ubi.218.c
Feroniæ deæ ſacra.63.54
Ferri uſus repertio.112.22.
Fertilis locus.146.26.&.149.32.&.335.48
Fertilis loci deſcriptio.163.c.&.166.a.12.et.168.53.et.286.d.46
Fertiliſsimus Byzacœnus ager.193.a.5
Fertilitas Africæ.193.a.5.& inde
Feſcenninũ oppidũ.54.a.28
Feſti Pompeij locus emaculatus.58.54
Fibri aīalis deſcriptũ.135.c.36.58
Ficus Aegyptia qualis.239.a.5
Ficus ingentis magnitudinis.306.b.&.307.4
Fidenæ opp.a quibus.59.b.
Filias ubi in matrimoniũ patres ducũt.214.38
Filij parentibus plerumq; minores.37.c.39.
Filiorum ĩ parẽtes charitas.82.b.55
Filiorum erga parentes honor.274.c.43
Fimbriæ Corylorum quales.309.a
Flaminius Lucius ſenatu ſublatus.45.41.
Flauiopolis opp.115.d
Flumen aurum uehens.111.57.&.270.d.58.&.271.4.&.272.b.25
Flumina æſtate creſcentia, decreſcentia hyeme.231.51
Fœdus contrahentes ſanguinem hominũ potant.142.a.5
Fœminæ generandæ cauſæ.26.41.
Fœmis mares cur maiores.37.20
Fœminarũ cadauera quõ fluitent 58 f.52. (d.
Fœminæ capillos ubi tondent.147
Fœmis ubi uulgo utanẽ.168.g 51
Fœminæ ubi negocia exercent oĩa.227.48.&.296.c.42. (50
Fœmina ſacerdos ubi nulla.227.
Fœminæ ubi cõmunes omnibus.247.38.
Fœminæ quæ officia exercere non poſsunt.296.56
Fœminæ ſemel tantum parientes.299.c.45
Fœminæ cõcipientes quinto a natali anno.300.b.31
Fœminæ nobilis ornatus.325.b.
Fœtus quo ordine,& ſpacio formetur in utero.28.d.41
Fœtus quando primum mouetur in utero.29.a.3
Fœtus in utero ſitus q̃lis.29.22
Fons Epiri miræ naturæ.88.a.16
Fontem omnẽ in ſua origine ſacrũ eſse.134.35.
Fontes miræ naturæ.83.a.25.&.84.c.c.49.58.&.88.a.16.&.92.a 24.&.94.c.49.&.136.c.25.44.&.206.a.36.47.&.211.d.45.&.216 8.et inde.&.242.55.&.243,3.&.258.51.

Fonteius conſul.40.a.5
Forniæ oppidum.62.a.8
Formicarũ conſideratio.220.a.27
Formicę mirę ſubtilitatis 40.c.55
Formicarum oua urſis ſalubria. 121.b.5.
Formicarum ſolertia.220.55
Formicę canis magnitudinis.220. a.27.55.
Formicis contraria.ibidem.29
Formicarũ damnũ.220.29
Formicæ Indicæ maximæ.ibid.53
Formicæ aurum cuſtodientes.220 a.55.
Fortitudinis cõſideratio.39.a
Fortitudo quid.39.2.
Fortitudinis genus duplex.38.58.
Fortitudinẽ cur maximo honore proſecuntur reſpub.39.27.
Fortitudini diuitiæ ꝑferunt.39.41
Fortitudinis exempla.41.b.5.& inde. et.90.a.33
Fortitudinem quinq; modis accipi.41.5
Fortitudo in quo nõ cõſiſtat.41.5
Fortes uinoſos plerũq; eſse.39.30
Fortes qui ſint.109.32
Fortes ſunt frigida loca incolentes.109.29
Fortunatę inſulę,& ad eas ꝑtinens hiſtoria.173.b.51.&.335. 42.&.336.a
Fortunatũ quid.336.9
FRatres qui dici ſoliti.28.2
Fratrum piorũ hiſtoria.82.b.53
Freno indigens.269.7
Frigida loca incolentes cur fortes. 109.29. (50
Frons animalis naturę ſignũ.196.
Fructus Anno ubi bis.52.43.& 293.a.4.
Fruges ubi inuentæ.120.48.
Fruges Ceres qualiter reperit.ibidem.49.
Frumenti inuentio.82.a.41.
FVcinus lacus.53.c.36
Fulminata e cœlo loca.254.a.23.
Funera canibus ubi uorãda dantur.149.34
Funerandi conſuetudo.149.34
Fur ubi nullꝰ.291.55.&.141.d.48
Fures aqua arguens.76.b.46
Furta qua ratione deprehendant 259.40
Futura qua qua ratione prædici poſsunt.199.3
Futura ſignis prædici.267.57
Futura an ex ſtellis prædici poſſint.333.33.& inde.
Futura prędicentes.299.37
Futura prędicentiũ ſubtilis redargutio.333.37.& inde.

GAbij a quibus.56.a
Gadir inſula.173.d.53 &.174.3
Gaditanum fretũ.152.a.31.43
Gaditanũ templũ Herculis.174.4
Gagates lapis.168.b.2
Galactites gemma.89 a.20.
Galatę,& Polyphęmi filij tres 162.5.&.163.44
Galatię deſcriptio.274 f.58
Gallia unde dicta.162.1
Galliæ deſcriptio.162.a 1
Gallię prouinciæ quot.162.23
Galliã pręsinguem eſse.162.a 42
Gallię laudes.162.50 (4.
Gallinas ſine maribus parere.171
Galli leo cantum maxime timet. 197.d.33
Gallus Polyphęmi filius.162.3
Galloꝝ ſuperſtitio.163.8
Galli litãt hũanis hoſtijs.163.a.5.
Galli cur Italiam primũ ingreſsi. 162.52.
Galloꝝ origo.162.38
Galloꝝ mores.162.52
Gallus Comirus quis.162.3
Gamphaſantes po.226.b.33
Gangarides po.295.a.12
Gangis flum. deſcriptio.294.e.43
Garama, uel Garamana urbs. 212.e.50 (55
Garamantũ gẽs.211.d.42.&.212.
Garamantes matrimonia priuatim neſciunt.214.a.12
Gargaphię fons.95.40 &.96.b
Gargara montes fertilitatis mirę 163.c.
Gattuza oppidũ.113.b.34
Gaulos inſula.213.b.32
GEbenna mons.162.a
Gellij locꝰ reſtitutꝰ.33.44.et.60.5
Geloniũ ſtagnũ.84.d.52
Gelonus Herculis filius.138.44
Geloni po.138.a.42
Gelothophyllidos herbæ natura. 31.52 (inde
Gemmarũ copia ubi.258.e.h.&
Gemmę unde nomẽ ſumãt.260.2
Gemmarũ,& margaritarũ differentia.323.29.
Generationis hominũ conſideratio.24.a.& inde
Generationis terminus.25.52.& 26.51:
Geneſara lacus.252.b.51
Gens beata.146.a.4.et.147.e
Gentilitatis aſtus.208.40
Georgi populi.141.d
Gerionis hiſtoria.174.a.21.et ide
Gerania opp.113.b.35
Germania unde dicta.158.31
Germanię deſcriptio.158.a.1
Germania Scythiæ contermina. 158.a.41
Germanię flumina.158.c.49
Germanoꝝ genera quinq;.158.8
Germanos indigenes.158.26
Germani unde dicti.158.31
Germanoꝝ mutua inter ſe charitas.158.33.
Gigantũ magnitudo.37.a.1
Gigantũ genus quale.37.6.
Gigantes Hercules ubi ſuperarit. 91.43
Gigantũ origo, bellũq;.103.d.48
Gigantũ ſcelera.103.55
Gygis regis annulus.218.55
Gignendorum ſimul pluriũ ratio. 23.49 (1.
Gymnoſophiſtæ philoſophi.299.a
Girapha fera.219.4
GLanũ fera.198.48
Glaſtum herba.169.35
Gleſsaria inſula. 160.b.4.31
Gleſsum quid.160.b.30.35.
Gloria non ex loco, ſed econuerſo potius.112.42
Gloſsopetra lapis.260 a.25
Gneus Papyrius cũ dentibus natus.30.b. (a.35
Gomorrũ oppi.fulmine ictũ.254.
γεργία,uel γοςγορία quid.68.c.26
Gorgones quot,& earũ nomina. 335.5
Gracchorũ Cornelia mater qualis.29.f.56
Graciles corpore timendi.42.2
Gracę hiſtoriæ certitudo quando primũ.14.45
Gręcia unde dicta 93.37. (4
Gręcia maior cur Italia dicta.52.
Gręcos Roma Cato Cenſorinus pellendos dicebat.48.b.35.
Gręcorum iactantia,mendaciaq; 118.3
Gręcoꝝ contra Troianos coniuratio.96.d.33.
Gręcoꝝ qui uetuſtiſsimi 227.46
Gracis Minerua cur infeſta.126. a.23.
Gręcoꝝ naufragiũ.126.a.23
Gręcus rex.93.37
Grandi corpore plerumq; ſtultos eſse.37.25
Graucaſus mons.289.a.3
Grauidis ſalem nocere comeſtũ. 29.b.5

Grauidarũ reuerentia.180.a
Grauidis utile.259.d.39
Grini hiſtoria.205.12
Gryphes alites.145.e.50.
Gryphes fabuloſos eſſe.222.26
Gruum conſideratio.113.c.56
Gruibus Pygmæi unde pulſi.113.b.35.
Grues unde dictę 113.58
Gruum prudetia.114.2.&.115.a
Grues Strymonię.102.53
Grues quãdo hinc abeũt.113.55

HAbraam quando,& ubi natus.333.3
Habraam Aſtrologię repertor.ib.
Hębudes inſulæ.168.a.10
Hęmatites lapis.223.f.&.224.5
Hęmi montis fabula.103.3
Hęmorrhois ſerpens.201.52
Haleſina regio, & ibi mirus fons.84.c.49.
Halys fluuius.279.c.46
Hammanientũ gens.211.a.1
Hanibalis caſtra.62.c.49
Hannibalem ex Italia pellendum oraculo Sibyllæ pdi.tũ.46.39
Hannibalis interitus.276.c.37
Hannibalis Libyſsa ſepulchrum.276.a.12. (57.
Hannibalis,& Pruſię hiſtoria.276
Harmonia a quo primũ.112.4
Harpocrates ſilentij deus.5.49
Haſta pura quę.41.23
HEbeni arboris conſideratio.309 b.41
Hebrus fluuius.111.b.34
Hecates filij.64.a.25
Hecuba in canẽ uerſa.116.7
Hecubę Cynoſsema ſepulchrum.116.a.7
Helenę ſyd9 quo mitigaẽ.25.c.42
Heleni Chaon frater.87.56
Helenes reges unde.99.a
Helia opp.58.1 (47
Heliadũ,& Phætontis fabula.160
Helidis Iouis templũ.106.c.46
Heliotropiũ gemma,herbaq.202 d.45.&.205.a.5
Helis regio.106.d.47
Heliutropeza.216.a.29
Helladis deſcriptio.93.c.35
Helice rex.93.40.et.99.a
Helleſponti deſcriptio.129.c.53
Heneti pop.278.28
Heniochorum gẽs.142.c.&.287.f
Hephęſtię inſulæ.86.c.27
Hephęſtia op.128.b.&.129.20.& 226.b.45
Hera Iuno.57.a.25
Heraclea opp.277.a.et.287.d.47.
Heracliti conſtantia.31.b.
Heracliti lachrymæ.112.46.
Heracliti ſcripta qualia.269.a.39
Hercinię ſyluę deſcriptiõ.158.b.42
Herculis ara.6.a.4.53.et.180 c
Herculis ædes cur fœminæ non ingrediantur.6.14
Hercules plures.6.31
Herculis Euandri hiſtoria.7.1.53.
Herculis genus.15.2
Herculem non niſi fœminã unicã genuiſse.26.48.&.296.51
Hercules,& Iphiclus qualiter geniti.27.a.29.
Herculis filij Theſpiades in Sardinia.27.38.
Herculis magnitudo.37.a.36 (54
Herculis,& Crotonis hiſtoria.56
Herculis,& Mycili hiſtoria.56 57
Hercules gigantes ubi ſuperarit.61.43.
Hercules qd cũ Cicadis.67.d.41.
Hercules Aegyptius.74.3
Herculis geſta.91.d.57.
Herculis patria.96.a.1 (35.
Herculis,& Diomedis pugna.112
Herculis delicię Abderitus puer.112.36
Herculis tẽplũ apd Gades.124.4
Hercules Geryonem perimit.174.34.& inde.
Hercules plures.174.52
Herculis columnę.175.a.1
Herculis Libys quis.179.b.6
Herculis, & Antęi certamen.179.c.49.
Hercules in Atlãte mõte.182.e.55.
Hercules Cerberũ ab inferis extrahit.277.b.45
Herculis Pandea filia.296.c.42
Herculis filij ſeptuagintaduo,filia tantum una.296.51
Heretũ opp.a quo.57.a.25
Hermothyebies qui.227.55.
Hermus fluuius.272.b
Hermiones hiſtoria.103.42.
Herodotus de Pado,ſiue Eridano flumine.63 4
Herodot9 de Iſtro flumine.134.43.
Herodotus hiſtoricus.2.68.d
Heroſtratus Epheſiæ Dianæ templũ cur incenderit.267.49
Heſiodus quando.272.c.49
Heſiodi de trium hominũ generibus ſententia.ibidẽ.29
Heſperiæ duę.51.50
Heſperides quę.179.51 (47
Heſperidũ horti.179.c.51.&.208.
Heſperidũ inſulę.335.58
Heſperionceras promõ.335.b.24.
Heſperus Mileſius quis.180.2
Hexecontalithos lapis.225.b.& 226.3.
HYadum nomina.255.10
Hyacinthizontes gẽmę.314.57
Hyacinthus lapis.223.b.34
Hibernię iſulę deſcriptiõ.165.b.38
Hibernia quibus abundet,careatue.166.a.19
Hiberniæ diuerſa nomina.165.39
Hibernię icolarũ mores.165.b.48
Hiberniæ magnitudo.165.36
Hibernici hominibus ueſcebãtẽ.165.48 (54.
Hibernici Chriſtiani optimi.165.
Hyems ubi perpetua.143.b.47
Hyenæ feræ deſcriptio.198.c.28
Hyeniũ lapis qualis.199.a.1
Hiera inſula.87.a.5
Hiericus campus.255.a.47.
Hieronymi ſcripta qualia.2.4
Hieroſolyma urbs.252.c.54
Hieroſolyma a quo conſtructa.253.3.
Hieroſolymoꝝ diuerſa nomina.253.3
Hieroſolymoꝝ excidiũ.253.55
Higinij locus reſtitutus.27.35.& 39.50
Hylę pueri hiſtoria.275.c.41
Himantopodes quales.226.c.56.
Himereũ flu.mirę naturę.85.b.38
Hymetus mons.94.b. (9.
Hypanis amnis deſcriptio.138.b
Hypanim, & Hypaſim non eundẽ fluuium.136.33
Hypaſis fluuius.294.c.54
Hypate inſula.174.35
Hyperborei Palanto filia.9.b.28
Hyperboreos nullos eſſe ſecundum quoſdam 145.49
Hyperborei pop.vñ dicti.145.d.1
Hyperboreorum uirginum ſacra.147.a.9.
Hyperborei Apollinem maxime colunt. ibidem.
Hyperboreos mille annos uiuere.292.23.
Hyperiocha uirgo.147.27.39
Hypnale ſerpens.201.a.46
Hypocritarũ redargutio.150.49
Hippemolgi populi.155.31
Hippo Regius op.193.c.38
Hippocrene fons.95.40.&.96.b.23
Hippodamiæ Oenomaus pater.175.29
Hippomanes uirus.282.c.47.
Hippona

Hippona dea.193.59
Hipponax poeta.268.c
Hippopodæ pop.155.c.23
Hippopotami deſcriptio.149.30
Hircani maris origo.149.8.
Hircani populi.286.d.54
Hircaniæ deſcriptio.149.30
Hircius conſul quando.162.21
Hirci ſanguine Adamas frangit.
312.c.52
Hirpi pop.quales.63.c.43.
Hirundinũ cõſideratio.115.d.51.
Hirundines futura preſagiunt.
115.c.52
Hirundines quę loca aſpernant.
115 c.51 (47
Hiſpania quando Ro facta.170.b
Hiſpanię deſcriptio.169.f.53.
Hiſpanię fertilitas.169.f.64.& ide
&.170.14.54.& inde.
Hiſpanię diuerſa nomina.170.1
Hiſpanię incolę.170.35
Hiſpanię prouincię.170.b.42
Hiſpani ex Gręcis oriundi.170.37
Hiſtoriã ſcribẽti q̃ neceſſaria z 10
Hiſtorico ſatis eſt ueterũ authori-
tati inniti.3.b.10
Hyſtrix fera.221.c.56.
Hytanis fluuius.326.55.
HOmeri patria,ac reliqua hiſto-
ria. 272 c.28
Homeri Iliadas in Nuce.40.c.52
Homeri ſepulchrũ,patriaq;.122.c
48.&.123.a.1
Homerum quæ urbes ſibi uendi-
cent.123.15
Homo cur minor mundus.38.c
Hominũ ſtatura cur uaria.37.16.
Homies ſtaturę maximi.214.c.55
Hominis menſuræ ratio bifaria.
38.d.4
Hominis natalis triſtis,lętus inte-
ritus.110.a.1
Hominũ uita ridenda, deploran-
daq;.112.44
Homines ubi immolentur.141.41
&.163.a 5.et.165.22.et.247.57
Homines multos peremiſse ubi
honor maximus.142.a.4
Homines iuſtiſsimi.147.49.
Hominum genera tria.1.32
Hominũ miſeria.22.15.&.51.13.
&.110.a.2.et.112.51
Hominis natura mater,an nouer-
ca.22.21.
Homini non naſci melius.22.31
Hominis excellentia.24.12
Hominũ generationis cõſid.24.a.
Homines an fuerint ab æterno.
241.31
Hominũ magnitudo maxima quę
ſit. 37.a.1
Homines lupos fieri.137.a.38.
Homines mõſtroſi plures.217.a.1
Homines primos Aegyptios fuiſ-
ſe 227.40.
Homo ſapiens tm̃ dici põt.269.23
Homines mites.291.d.49
Horatij locus.189.30.&.308.46
Horologiũ quãdo Romæ.77.a.39
Hoſtia ubi nulla cęditur.10.38.
Hoſtilia curia.12.29
Hoſtilij Tullij regis geſta.12.15
HVmana carne ueſcentes.165.48
& 215.c.58
Hũani corporis excellẽtia 3.35
Humido,& calido uitã conſiſtere.
146 56.
Hungarus rex quis.163.50. (49
Hungarorũ origo,& vñ dicti.163.
Hungarorũ laus.163.51
Hungari falſo regẽ canẽ habuiſse
creduntur.215.8
IAculi ſerpentes.200 c.47
Ianiculũ unde dictũ.53.a.1.(49
Iani portæ ſub Auguſto clauſę.16.
Iaon Adrię pater 175.5
Iaplas Aeras.71.d.55
Iapix unde Iapiges.53.c.56
Iaſon in Italia.53.c.39.50.
Iaſoni Iuno cur fauerit.53.44
Iaſsum opp.133.a 1
Iaxartes flu.288.d
Iberus flu 172.a.26
Ibides aues.238.a.26.
Icarius mons.94.b.
Icaros inſula.127 b.27
Icari Dędali filij hiſtoria.127.c.39
Ichneumon ſerpens.236.c.41
Ichnuſa inſula 74.a.41.53
Ichthiophagi populi.298.c.43.&.
326.d.41.
Icoſium opp.188.b.42. (b.24.
Ida mons ſolem nocte uidet.119.
Idæi Dactyli qui,& unde.119.a.13
Idumæa regio.230.b.28
Igilũ inſula.72.48. 33.&.169.7
Ignis qui aqua accenditur.164.a
Ignis,& nix ubi ſimul.80.53
Ignis ubi ſponte accendit.85.b.5.
Ignis natura.179.6.
Ignis ubi repertus.119.22.&.123.
d.58.&.217.18
Igne quoſdã non aduri.63.c.43.
Igne quæ non abſumant.92.b.38
Ignis Mineruę perpetuus.189.a.
Ignis uſus apud quoſdam nullus.
217.b.5. (46.
Ignis primũ rerum principiũ.217.
Igne quę non caleſcant.259.57.
Ignitabula ubi reperta.123.d.58
Ignoranti quid agendum.1.20
Ilia Romuli mater.9.48.
Ilium an captum a Gręcis.14.44.
Ilienſes pop.74.c.
Illyrius Polyphemi filius.162.5
Illyrij filij plures.163.46
Illyrij populi unde dicti.102.46.&
163.46
Illyrij ubi.70.22.32
Ilua inſula 72.49.57
Imagines deorũ ex qua materia.
310 c.54
Immanitas hominũ.156.49
Impar numerus quid ſignificet,
& cur eo dijs ſacrificetur.20.13
Impari numero Pythagoras ad
quid uſus.19.57
Imperatoris uxor qualis eſse de-
bet.41.51.
Imprudentũ hominũ redargutio
156.6.
In pedes naſci contra naturã.29.
c.15.
Inachus rex fluuiuſq;.91.a.37
Inarime inſula.72 52.&.73.2
India ab Alexandro uicta.108.a.1
Indiæ flumina.294.c.27
Indię feræ.301.d
Indię,& ad eam pertinentiũ deſcri
ptio.292.c.24.& inde per totũ.
Indiæ magnitudo.293.d.43
Indiam quo itinere petãt illuc ac-
cedentes.327.c.31.& inde
Indię odoramenta.311.b.48
Indię ſpatium.328.c.1
Indicæ formicæ maximę.220.53
Indicæ gentes quot.326.25.
Indicum itinerariũ 326.a.1.
Indici Tauri deſcriptio.302.a.31
Indorũ exercitia.295.a.12.
Indorũ genera ſeptem.295.37
Indorũ regũ potentia.295.a.& ide
Indorũ habitus.297.b 52
Indorum regũ ornatus.310.a.53.
&.315.b
Indigetes dij qui.59.39.
Infantes lacte ferino quidã nutri-
tint.120.17
Inferos pro dijs colẽtes.226.a 24
Inferos per Acheruſium ingreſsꝰ
227.b.40
Infirmis ſuccurrendũ.114.d.50
Inimica plurima inter ſe.197.30.54
Inimicitię exemplũ.256.b.41.
Inſomnium quid.225.20.
Inſtar an prępoſitionem recipiat.
104.45. (uę.117.1
Inſularũ q̃dã magnę, quędã par-

Intentatū nihil hominibus.150.c
Intercalandorū dierū ratio.20.34.
Intercalatio cur Februario menſe fiat.20.52
Interitus ubi cum gaudio.110.a.2
Inuiare quid 52.c.58
Inus hiſtoria.94 a.21
Inutilis quis.1.42
Ioannes Mainardus.308.8.
Ioannes Baptiſta locuſtis ueſci ſolitus.215.48
Iolai hiſtoria.27.b.38
Iolaum Ariſteus creat.74.c
Iolenſes qui,& unde dicti.27.41
Ione Naulochi filia.53.b.34
Ionica regio unde.53.b.34
Ioniū mare unde dictum.175.5
Ioppe oppidū.250.b.35
Iordanis fluuius.252.a.23
Ios inſula.122.57.
Iphiclus quis.15.20.
Iphiclus,& Hercules qualiter geniti.27.a.29.
Iphicli tres.27.a.29.
Iphicli cuiuſdā pernicitas.39.43
Iris lapis.249.c.18
Iſidorus qualis 84.10.
Iſmenus fluuius.96.a
Iſtri fluminis deſcriptio.134.c.14
Iſtri oſtia.134.38.59
Iſtri ortus.134.c.26.& inde.
Iſtrū q̄ flumina īgrediunt.134.56
Iſthmia ludi a qbus īſtituti 92.48
Iſthmus Thraciç.115.f.56.
Iſthmi deſcriptio.92.b.42.&.93.b
Ἰσμός quid.152.59.
Itaceſia inſula.73.a.1
Italiç deſcriptio.51.a.3.& 60.d.37
Italia Saturnia quondam dicta.8.1.22.
Italiam qui Grçci incoluerint.7.53 &.8.45.58.
Italiç laudes,& excellentia.51.a.3
Italiæ ſitus.51.23.
Italiç diuerſa nomina.51.45.56
Italia unde dicta,51.52
Italiç termini.51.58.&.52.5.et.60 d.37.
Italiç externi cultores.52.d.2.
Italia cur magna Græcia.52.4.
Italiç fertilitas.52.a.29
Italiæ urbes a quibus conditæ,& unde dictæ.53.a.1.& inde.
Italia querno folio ſimilis.60.d.52
Italiç longitudo.62.b.35.
Italiæ umbilicus.62.c.54
Italia,& Sicilia quondā iunctç.62 a.&.78.f.47
Italiæ circuitus ſpatium.62.d
Italiç adiacentes inſulæ.72.a.1.45
Iubæ regis hiſtoria.183.36
Iudeç deſcriptio.251.d.50.& inde
Iudęa unde dicta.251.50.
Iudęorū origo.251.50.57
Iudęorum dogma triplex.251.46.
Iudaicus lapis.259.7
Iudex qui aptus habeatur.1.29
Iulia Auguſti filia, neptiſq3.22.d.44.
Iulia Auguſti filia qualis.29.50.
Iuliani anni qui dicantur,& quare.19.36
Iulij Cęſaris parentes.30.40
Iulij Cęſaris fortitudo, ac mirum ingenium.41.h.37.& inde.
Iuno contra Iouem.53.41
Iuno coelo pulſa.53.44
Iuno Iaſoni cur fauerit.53.44
Iuno hera.57.a.25
Iunonis Monetç ædes Romæ.11.b.16.
Iunonis Argiuæ templum a quo.53.c.39.50
Iunonia inſula.336 d.38
Iuppiter a capra nutritus.120.9.
Iuppiter αἰγίοχος unde dict9.120 10. Lege Lactan.ca.21.primi.
Iouis Beli templū.332.b.48.
Iouis cognomina plura.10.54. Vide Lactan.ca.22.primi.
Iouis Helidis templū.106.c.46
Iouis ſepulchrum in Creta.120.3 Idem Lactan.ca.11.primi.
Iouis Epitaphium.120.1
Iouis cum Europa concubitus primus ubi.120.42 (88.2
Iouis Dodonçi templū,oraculūq3
Ioui trophęa tributa eſſe.90.39
Iura mons.162.a.42.
Iuſticia quid.17.3.13
Iuuenū officium 321.55 150
Ixion Iunonis amore captus.100.

KAppa tria peſſima.117.37.
κυνόδοντες qui.30.d.55
κρίου μέτωπον.114.c.47
κρυσόκερας promon.115.c.2
κυνόσσημα Hecubç ſepulchrum.116.a.7

LActe matris pueros nutriendos.120.17
Lacte ferino infantes quædam nutriunt.120.17
Lactis copiā faciens.89.a.20
Laceaumene locus.239.d.49
Lacedęmon urbs unde.90.33
Lacedæmoniū,& Tegeatū bellū.37.42.
Lacedęmōis Sparta uxor.90.32.
Lacedęmoniorū,& Meſſeniorum bellum.91.29
Lacedęmoniorū,& Argiuorū bellum.90.33.
Lacertis ueſcentes homines.225.37.
Lactantij Placidi reſtitutus locus 90.52.
Ladæ cuiuſdam pernicitas mira.39.a.41.
Ladon flu.91.d
Læſtrigones quales 62.a.14
Lagia inſula unde dicta.123.d.57
Laidis meretricia hiſtoria.81.d.51
Laliſiones aſini.199.46.
Lampis quidē fortunatus.50.51.
Laodice Antiochi uxor.35.b.16.
Laodice uirgo.147.28.39
Lapidarij campi ubi.53.a.28
Lapidib9 unde datū nomē.260.2.
Lapidum duritię cauſa.311.53
Lapithæ populi 100 c.46
Lapitharum bellum ibidem.
Lapon rex 194.b.28
Lapſis ſuccurrendū.114.d.50
Laribus ludi a quo īſtituti.13.40.
Larium ędes Romæ ubi.12.b.51.
Lariſſa opp 96.c.
Laſer quid.207.34
Laſerpitium quid.207.7
Latinę feriæ a quo.13.54
Latini regis,& Aeneç foedus.59.5
Latium unde dictū.53.a.1
Latium ubi 60.30.
Lauinium urbs.58.a
Lauro coruus ſanitatem reparat.274.c.11
Laudis cupiditas.194.25
Leęnę,& Pardi adulterium.151.c.38
Leandri,& Herus amor.116.3.
Leleges pop.96.c.45
Lemnos inſula.128.b.&.129.29
Leonū conſideratio.195.c.43
Leo unde dictus.195.43
Leonea ubi in Europa.111.33.35.
Leonū genus triplex.195.c.46.
Leones pſtratis parcere 196.a.2.
Leo quot foetus pariat.196.d.36
Leonis generoſi ſigna.196.c.50
Leones q̄ maxie timent.197.d.33.
Leones quos nō attingūt.197.53.
Leonum carne uiuentes 215.b.32
Leontophoni beſtiæ conſideratio 197.d.54.
Lepidorum triū inter ſe ſimilitudo.34.b.
Lepte acra promon.334.c.18
Lesbios maris imperiū tenuiſſe quondā.60.26

Letheus unde dictus. 120.35.39
Lethon amnis. 203.f.49
Leuce inſula. 155.29.
Leucoſia inſula unde. 38.a.24
Leucotheę hiſtoria. 94.21. (58
Leucrocutæ feræ deſcriptio. 301.d
Leuctræ opp. 89.c.58
Lex Tribunitia qualis. 15.49
Leges duodecim tabularũ. 15.36.
Leges a Cerere primũ repertæ. 118.
48.
Leges cur repertę ibidem. 51
Legem ſtatuens, legi parere debet
269.33
Leges Ciconiariæ quales. 274.54
Legis uigorẽ habet quod princi-
pi placet. 320.54
Liber pater ubi nutritꝰ. 297.a.27.
Libros Minio exornari. 171.11
Librorum examen cui dandum.
1.a.51.
Libertatẽ quidã fugiunt. 279.36
Libethrides Muſę. 102.a.12
Libethrus fons. 102.a.12
Libyę deſcriptio. 178.e.47.& inde
Libya unde dicta. 179.b.26.
Libyæ termini. 179.20
Libyæ prouinciæ quę ſint. 178.50.
Libidinis miræ exemplũ. 98.a.16
Libyſſa Hannibalis ſepulchrum.
276.a.12
Liburni populi. 70 b.18
Lycabettus mons. 94.8
Lycæus mons. 91.c.49
Lycęus Iuppiter. 91.56.
Lycaon fera. 221.a.2
Lycaonẽ regem in lupum fuiſſe
conuerſum. 138.30
Lyches Oreſtis corpus quo aſtu
reperit. 37.51.
Lychnites lapis. 314.a.3
Lycię deſcriptio. 265.f.49.& inde.
Lycię ſortes. 265.53
Lyciæ urbes. 266.48
Lyciorũ mores. 265.54
Lictor cur dictus. 48.2
Lyctus locus. 120.30.
Lycus fluuius. 277.a.279.c
Lygdami fortitudo. 32.b.46.
Ligia inſula. 54.c.54
Lygos oppi. 115.c
Ligures Corſicę authores. 73.b.5
Ligurum gens Siculi. 79.3
Lilybęus promont. 77.42
Lilybæum opp. 78.f
Lymphatici numi qui. 25.7
Lyncis ferę conſideratio. 66.d.48.
Lyncuriũ gemma. 66.d.51 (28
Lingua aĩalia q̃dam carere. 274.c
Linguę auiũ differentię. 304.e.
Lipara inſula unde dicta 86.55
Liparis fluminis naturę. 216.42
Liparus rex quis. 86.53
Lyſander dux quid circa Sopho-
clis corpus 47.b.14
Lyſander Athenas obſidet. 47.b
Literarũ reptor Cadmus. 96.b.16
Liuię Criſtallũ ingens. 143.c
Lix colonia. 179.b.37
LOcri a quibus. 56.b.
Locus ſaluberrimus. 146.c.43
Loco ſuo omnia ponenda. 2.25
Locorũ nobilitas ex qbꝰ. 32.b.51.
Loca frigida incolẽtes cur fortes.
109.30 (155.41.& 204.13
Locorũ qualitas, ac uis. 102.29.&
Locuſtis ueſcentes. 215.d.47.
Lollia Paulina. 325.c.41
Lõgę uitę hoĩes. 72.37.et. 129.b.39
et. 215.f.32.et. 291.51.et. 292.22.
Lonpedes quales. 226.57
Lotophagi pop. 204.d.36
Lotos arbor. 204.37
LVcæ boues. 188.a.1.40.
Lucanię fructus bis anno uno p-
ueniunt. 52.43.
Lucẽtia nocte cur q̃dã ſint. 59.
Lucidię aues. 158.57
Lucius Plancus orator. 35 d
Lucij Sicinij fortitudo. 41.b.12
Lucius Flaminius ſenatu motus.
45.41.
Lucullus unde Apollinis ſimula-
chrũ Ro. aduexit. 153.a.2 (41
Lucumo Priſci Tarquij filius. 15.
Ludorũ gña iiij apd Gręcos. 15.5
Luna ubi nõ niſi ab octaua in ſe-
xtãdecimã cerni põt. 318.a.28.
Luporũ cõſideratio. 66.3.& inde
Lupus uocẽ adimit eius, quẽ pri-
mus uiderit. 66 a 5
Lupũ interficientis p̃miũ. 66.34
Lupi Ceruarij natura. 66.c.40
Luporũ genera tria. 66.41.
Lupi ubi non ſint. 66.3.& inde
Lupos homines fieri. 137.a.38.
Lupi Aethiopici propriũ. 221.d
Luſitanię deſcriptio. 171.24
Luſtrũ Ro. a quo primũ. 13.32
Luſa Bacchi comes. 171.24
Luſitania unde dicta. 171.26
Luſus Bacchi comes. 171.24
Lutra qualis fera. 135.c.48

MAcaron iſula. 153.29 (28
Macarõneſos iſula. 118.b.
Macedo Macedonię rex. 105.b.51
Macedonia unde dicta. 105.b.51.
Macedonia qualiter Romanorũ
facta. 106.c.51.
Macedonię regũ ſeries. 105.b.41
& inde &. 106.38
Macedonię reges ubi ſepeliebantꝰ.
106. b. 17
Macedonię deſcriptio. 102.b.55.
Macedonię termini. 102.c.42
Macedonię aurifodinę. 105.b.33.
Machlyes pop. quales. 214.14
Macrobij po. 129.b.31.et. 215.f.57
Męnades unde dictæ. 89.5
Magicæ uanitatis reptor. 31.32
Magicę apta. 199.a.11
Magiſtratu domũ alicuius intra-
turo lictor fores uirga pcutie-
bat. 47.57
Magnetis conſideratio. 313.b.22.
Magnes lapis unde dictus. 313.33
Magnetis, & Adamantis diſcor-
dia. 313.b.22.
Magneſia regio. 101.8.46
Magnitudo hominũ maxima quę
ſit. 37.a.1.54
Magnitudis aĩaliũ cauſę. 319.51.
Matanardus Ferrarienſis. 308.8.
Maiores cur excellentiores poſte-
ris. 30 d.50
Maiores plerunq; ſtulti. 37.25.
Maioribus minores cur pruden-
tiores. 37.35
Malachum inſula. 334.d.
Malea promon. 89.47
Maleus mons. 296 c.25 (13
Mancipiorũ uẽdendorũ edictũ. 36
Manticoræ feræ deſcri. 302.b.44.
Marathon campus. 95.a.2
Marcellus. M. quoties dimicaue-
rit. 42.a.
Marcellus qd egerit Syracuſas
capiens. 79.42
Marci Sergij fortitudo. 41.d.33
Marcus Curius cũ dentibus na-
tus. 30.b
Marci Muſuri laus, in epiſt. p̃lim.
Mare fuiſſe ubi nũc terra eſt. 105.
28.&. 105.a.28.
Maris q̃ maxima pfunditas. 101
41.et. 317.56.
Maris Rubri cauſę. 242.c.45
Maris animalia cur tam magna.
25.44.
Mare terrã qua parte ingrediat.
152.a.1.&. 175.a.1
Maris diuerſa nomina. 175.b.14.
& inde.
Mare qualiter unũ, & plura. 175.
45.
Maris fluxus, & refluxus cauſę.
176.c.58.et inde.
Maris Pontici nulla reciprocatio.
155.c.42

Maris aqua an congelari poſsit glacie.153.52
Mare Cronium quod.154.a.4
Mare ubi dulce.154.b.35
Mare cur ſalſum.154.38.
Maris numina quę.94.36
Margaritarū conſideratio.323.a.20.& inde.
Margaritarū,& gemmarū differentia.323.29
Margiana regio.286.d.55.
Mariana colonia.72.45.&.73.37
Mariandini ſinus.277.a
Maritimi ęſtus ubi maxime.126.3
Mariti unius, uxores plures.110.a.40.47.
Maritorū cauſa uxores ſe perimētes.110.b.46.&.300.c.49
Marij foſsę.71.a.4
Marij latebra.203.e.56
Marmor Numidicū q̄le.189.a.27
Maronea regio.112.a.
Marrubij populi qui.64.31
Mars ubi pro deo colit.138.a.32
Mars in Thracia notus.109.39.
Martis domus ubi.109.42
Marſyas rex.6.b
Marſyæ Satyri hiſtoria 269.58
Marſis ſerpentes innocui.63.e.58
Marſi unde dicti.64.15
Martialis locus 151.56.&.189.45
Martiani locus reſtitutus.62.47.&.74.27.&.179.38
Martij Anci regis geſta.12.b.42
Mas qua ratione generet.26.41
Mares fœmis cur maiores.37.20
Maſcula Venus a quo reperta.117.36.
Maſiniſsa rex.86.anno filiū procreauit.26.b.51
Maſsagetæ populi.289.b.4
Maſsilia urbs unde dicta.70.c.36.38.
Maſsilia quando condita.71.a.3
Maſsilienſium inſtituta, moresq.70.50.
Maſtuſia promont.116.a.5.
Matres ubi in matrimoniū ducūtur.214.38
Matribus cū, coeuntes.247.40
Matris reuerētię exemplū.290.30
Matres Cameli nō ſuperueniunt ſuas.230.20
Materni amoris exemplū.149.53.
Matrimoniū q̄le eſse debet.110.(b.c.53.
Matrimonij exēplū.201.5.&.206.
Matrimonia apud quos nulla.214.a.12
Matrimonia Perſarum qualia.214.37.
Matrimoniū a quo, quando, ubi inſtitutum.214.41
Mauritanię deſcriptio.183.f.53
Mauritij ordinis Minorum laudes.165.55
Maximini caliga.37.30
Mazaca urbs.279.c.54
MEandri fluminis deſcriptio.270.a.46
Meconites lapis.260.d.44.
Medea Angitia cur dicta.64.28
Medeę filius Medus.330.57
Medeæ parentes.64.28.
Medię regiōis deſcriptio.330.c.51
Media vñ dicta.284.41&.330.57.
Medica malus,& Citreum an arbor eadem.285.10 (41.
Medicę arboris deſcriptio.284.c.
Medicū oleū mirę naturę.164.233
Mediterranea maria,unde caput tollant.152.a.11&.175.a.1
Medullę arborū differētię.310.38.
Medulla quoſdā carere.32.b.56.
Medus Illyrij filius.163.46
Medus Medeę filius.330.57
Medorū reges quā aquā bibant.243.c.51
Meduſa a Perſeo pempta.174.21
Meduſa Gorgon.335.12
Megales Phryx.6.b
Mel longę uitæ cauſa.72.37
Mel Sardinię quale.75.5
Mel Corſicæ uenenatū.72.38
Mel quid.94.42
Mellis naturę accommodū.94.42
Mella ubi optima.94.b.40
Melę Pomponij locus.90.44.&.242.43
Melanes ſinus.115.8
μελανκορύφοι aues.161.d.45.
Melantho Deucalionis filia.96.45
Melas flumen mirę naturæ.97.46.
Melita opp.279.c.53.
Melon Latine Nilus dicit.181.40
Melos inſula.128.28.29.
Memnonis regis hiſtoria.273.2
Memnonię aues.275.b.5.
Memoria qui maxime floruerint.43.a.51.& inde.
Memorię conſideratio.43.a.4.
Memoriæ ars.44.a.23
Memoriā multis modis lędi.44.b.54.& inde.
Memoria quid.43.a.5
Memoriæ ſapientia filia ibidem.
Memoria ſenſitiua,intellectiua altera.43.30
Memoria naturalis. ibidem
Memoria artificioſa. ibidem.
Memoria dea quędā apud ueteres.43.36
Menalus mons.91.c.49
Menandri,& Palęmonis hiſtoria.317.51.
Mendaciū Cretenſibus plerunq; aſcriptum.117.41
Mendacia paſsim fieri.76.46
Mendai Canopus gubernator.224.a.29
Meninx inſula.203.c.53
Menogenis,& Meſsalę ſimilitudo.35.c.
Menſis Sextilis.17.57
Menſe anni primo quæ fieri ſolita.18.b.45
Menſium ſex dies.146.b.44
Menſes lunares a quo reperti.335.27. (b.40.
Menſtrui fœminarū cōſideratio.24
Menſtruus ſanguis in partes tres diuiditur.24.45
Menſtruū quid, & eius cauſa.24.42.48.51.59
Menſtruū fœminis omniū animalium accidere.24.50.
Menſtruorū remedia.24.57
Menſtrui effectus.24.c.&.25.1.&.26.11.
Menſtrua ad quę proſint.25.c.15
Menſtruum unde dictū.25.47
Menſtruum uarie accidere.ibidē.
Menſtruū quando ceſset.25.51.
Menſtruū etiā uiris accidere.26.9
Menſuræ hominis ratio bifaria.38.d.4 (docq.36.45
Mercatorū mos in uedendo, emē-
Mercurius ubi natus 91.49 (5
Mercurius Aſtrologię reptor.335
Mercurius Cyllenius unde dictus 91.52
Mercurij promon.192.a.34 (55
Meretrix ubi nulla.185.46.&.29.
Meridiē uerſę umbræ ubi.317.24.
Meroe inſula.215.e.&.230.a.15
Meros mons.297.a.27.
Merula ubi alba.92.a.33
Meſappus mons.271.30
Meſopotamię deſcriptio.256.45
Meſopotamię fertilitas.257.11
Meſsala conſul.191.c.39 (55.c
Meſsalę,& Menogenis ſimilitudo
Meſsala Coruinus ſui nomis oblitus.45.a.
Meſsana opp.78.f
Meſsapia unde dicta.57.d.44
Meſsapus quis.ibidem.
Meſseniorū, & Lacedęmoniorū bellū.91.29 (57.b.
Metapōtū opp.a qbus.56.a.33 &

Metaurũ oppidũ.57.b.
Metellus, & Scipio cur ſimult.46.27.
Metellorum familię pietatem peculiarem fuiſſe.49.20
Methone oppidũ.101.d.49
Metops arbor.207.a.2.
Metrodorus philoſophus quando.44.a.34
Metus uocis incitamentũ.45.a
Mezentij,& Aeneę bellũ.59.32.
MYagrus Muſcarum deus.7.36
¶ Similia habes ca.2.duodecimi apud Cęlium.
Mycili,& Herculis hiſtoria.56.57
Mydę fabula.271.1
Mygdonia prouincia, 102.40.& 275.c.32
Miletos urbs.271.c.47.
Milicertę ludi.92.52.
Militares coronę.41.27
Milo mons.299.b.43
Milonis Crotoniatis fortitudo,ac reliqua hiſtoria.33.a 5
Mimnermus poeta.268.c
Minerua unde Tritonia.120.47
Mineruę patria.120.45
Mineruę in templo ignis perpetuus.169 a
Minerua artium dea.205.a.3
Mineruę templũ in Brutijs a quo conditum 54 c.44.& inde
Minium ubi prouenit.171.4
Minio libros exornari.171.11
Minoem maris imperium obtinuiſſe.117.30
Minois imperiũ.126.47
Minora audaciora plerunque eſſe.236.54
Minores maioribus cur prudentiores.37.33
Miracula dæmones interdum facere.50.20.
Miracula facere cuius ſit.50.27
MIRAcula plura 25.41.53.et.45.16.et.47.b.4.et inde.&.50.a.2.et.56.57.&.63.c.43.et.64.1.& inde,&.67.c.5.et 68.50.et.79.52.et.80 1.53.et 83.a.25.38.52.et.84.c.49 54.et.85 b 5 et.88.4.16.et.92.a.b.33.38.et.97.a.42.et.99.2.et.114.1.et.119.b.24.et.122.5.31.et.153.b.30.et.164.a 33.et.173.2.et.177.4.et.180 d.52.et.197.d.54.et.198 c.28.& ide.et.206.a.56.et.208.34 et.211.43.et.214.c.et.223.a.d.5.43.et.254.a 24.et.255.g.52.et.257.1.et.258.c.et.259.40.et.263.b.40 273.c.1.55.et.299.b.& ide.et.311 14.et.312.a.15.57.et.313.22.
Mirina op.128.b.et 129.20.
Myrina Amazonũ regina.335.12
Myrmecites lapis.260.d.46
Myrrhæ conſideratio.244 d.54
Myrrhę genera plura.245.10
Myrrhę,& Cinyrę fabula.245.35
Myrrhites lapis.258.g.52 (34.
Myrthili,& Pelopis hiſtoria.175.
Myrtoum mare.175 b.26
Miſcelli hiſtoria.56.52.et 57.7
Miſenum unde.58.11.30
Miſericordię erga ęgrotos exemplum 114.d.50
Myſia,& Mœſia quo differant.164.28
Myſię fertilitas.161 a.11
Mites homines.291.d 49
Mithridatis ingens memoria.43.b.59
Mithridatis latebra,a reliqua hiſtoria 142.d 41
Mitridax lapis.258.h.56
Mneuus bos.234 4
MOechorum pœna.185.49
Mœſię fertilitas.161.c.et.164.11
Mœſia,et Myſia quo differant.164 28
Molochites lapis.249 c 8
Moloſsi populi.87.d.54
Moloſsi canes nobiles 88.12
Moloſsus Pyrrhi filius.97.55 (14
Monetę Iunonis ędes Romę.11.b.
Monoceri ferę.302.d.58
Monoſcelli populi.299.d.51
Monoxila nauigia.327.58
Mons altiſsimus 255.g
Montes cur ardeant.80.43
Montes ſemper ardentes.82.52.et.182.49.
Montiũ quanta maxima altitudo 101.41
Monſtroſa animalia plura.189.37 et.216.c.50
Monſtroſi homĩes.193 b.c.et.174 40.&.299.b.43.et inde.
Morbos qua arte curare poſsumus.94.46
Morimaruſa Oceanus.153.49
Mors quæ optima 42.3
Mors ubi grata.110.a.
Mortẽ qdã uirã exiſtimãt.110.17
Mortẽ ſponte ſubeuntes.300.c.49
Mortuis eſt, pecuniam defodere.139.3
Morum tractatus.45.c.29
Morum bonorũ exemplũ.291.54
Moſchorum gens.142.c
Moſsylicus promon.334 a.1
Motya oppidũ.79.25
MVgonia porta Romę.13.19
Mulier parere quot uno partu poſsit.23.c.37
Mundi natalis.232.c.51.& inde.
Mundi poſitiones ſex.248.20.& inde.
Mundum Stoici animatũ eſſe dicunt.177.42 (rãt.32.50
Municipiũ,& Colonia quo diffe
Muſæ Pierides unde dictæ.99.51.
Muſę nouem in Pyrrhi regis gemma 85.f.52
Muſcarum deus Myagrus.7.36
Muſcę quę loca non ingrediantur 7.b.36. Lege Cęliũ ca.2.12
Muſica triplex.84.15.
Muſicę uſus.118.58
Muſicę repertor.119.3.
Muſicæ mira uis 95.58.&.156.38
Muſtella Baſiliſcũ necat.207.55.et.208.24
Mutum quondã loquutũ 45.16
Muzyrum emporiũ.328.a

NAbis fera.218.c.58.
Naribus carentes.217.a.1
Naſamonites lapis.204.d.34
Naſcentiũ uox prima uagitus.30.d.57. (15.
Naſci in pedes cõtra naturã.29.c.
Naſica Scip.optimus iudicatus.46.a.30.
Naſicę Scipionis laus.46.a.30
Natali die hoſtia nulla occidebatur.10.c.38
Natiuitas ubi luctuoſa.110.a.2
Natura hominis mater,an nouerca.22.21.
Naturę mira uis.311.14
Naturæ in animaliũ generationa prouidentia.23.57
Naturalia a quibus primum tractari cępta.269.12
Nauigantes ligno aliquo fallentium pœna.126.36
Nauigantes ſydera nõ obſeruantes.317.b
Nauigantes auium ductus ſequẽtes.318.b (2
Nauis Claudię uitta tracta.50.a.
Naulochi Ione filia.53.b.34
Nauplij Palemedis patris hiſtoria.126.25
Naxos inſula.126.c.58
NEapolis Italię urbs.55.a.54
Neleus mirum flumen.97.48
Nemeſis Phidiaca 97.a.1.
Nemeſis deæ hiſtoria.97.1.& ide
Neocęſaria oppidũ.279.c.53.
Neptunus contra Iouẽ.53.41
Neptuni templũ, ludiq;.92.b.42

Neptuni filij q̃les.62.27.&.82.26.
Neptunus quare equeſter dictus. 280.27
Nero imperator omniũ bipedum ſæuiſsimus. 29.52
Nero de Succino.160.c.58
Neruorũ uirium cauſa.32.c.56
Neſcienti quid agendũ.1.20
Neſonides Theſsali filius.99.27
Neſtus fluminis.111.b.31.34
Niceus poeta.35.7
Nicolai Lyrani ſententia.138.5
Nicoſtratę uatis hiſtoria.7.a.1
Nidũ quę aues nõ faciant.98.3
Niger pons inſula quando capta. 125.45
Nigris flu.192.d 54.&.213.f.55
Nili fluminis conſideratio. 228.a 40.et inde.
Nilus Melon latine dicit.181.40.
Nili fœcunditas.23.d
Nilo Euphrates ſimilis.257.a.18.
Nili augmenti cauſæ. 231.a.2.& 257.45
Nili ortus.192.d.&.213.f.56
Nili origo.228.a.et.229.29
Nili inſulę.228.43.et.229.c 48
Nilus unde dictus.229.g
Nili diuerſa nomina.229.15
Nili lacus.229.b.
Nilũ terrã ſępe ſubire.229.b.47
Nili oſtia ſeptem.230.c.45
Nili Catarractes qd.230.c.25.38
Nili iuſtũ incrementũ q̃d.233.41
Ninus rex quas gentes ſubegerit. 261.47
Niobes,& filiorũ hiſtoria.272.a.8
Nyſa Bacchi nutrix.215.2
Nyſa urbs.297.a.4.
Nitelæ quid.171.a.17
Niuaria inſula.336.c.49
Nix,& ignis ubi ſimul.80.53
Nix quid.187.42
Nobilitati diuitię preferũt.35.41
Nobilitatis differentiæ.321.29.
Noę reperta.333.26
Nola opp.a quibus 59.b
Nomades populi unde dicti.141. d.43.et.188.d.48.&.214.d.49.
Nomina ſua q̃ animalia noſcant. 140.g.55
Nominis proprij obliuiſci mõſtro ſimile.44.58
Nominibus Atlantes carẽt.224.b
Nora opp.74.b
Norax Mercurij filius.74.b.43
Norici qui dicantur.183.32
Νόθοι ideſt ſpurij.184.56
Nox ubi nulla.167.d.58.
Noctem dies ſubſequitur.167.39.
NVbentes ſua,non parentũ ſuorũ arbitratu. 110.c.53.
Numa Põpilius ubi ſepultus.12.6
Numæ regis regia,geſtaq;.11.55.
Numæ inſtitutio circa annũ.19.2.
Numã non fuiſse Pythagoræ diſcipulum. 128 a.3
Numus defunctorũ quis.277.53.
Numerus impar quid ſignificet, & cur eo dijs ſacrificetur.20.13
Numicus fluuius.59.a
Numidiæ prouinciæ deſcriptio. 188.d.45
Numidiæ equi quales.189.a.12
Numidicũ marmor q̃le.189.a.27
Numidici urſi 189.b.31
Nuptæ ubi adulterijs prima nocte patere cogunt.226.a.28
Nuptialia ubi inuenta.54.29
Nutricum erga alumnos mirus amor. 255.25.

OAxis flu.lacusq;.287.55
Obliuionis exemplũ.66 42
Occidens nõ niſi in cõparatione ad nos.89.1.
Oceanus quando primũ irrupeperit.152.a.1
Oceani ſeptẽtrionalis deſcriptio. 153.d 42
Oceanus unde dictus.174.b.54
Oceani deſcriptio.174 b.54
Ocriſia ſerua.13.27.58
Octauianus Auguſtus quãdo imperator factus. 16.21
Oculorũ pupillæ,quibus binæ.41. a.1 (12
Oculos quatuor habentes.215.a.
Oculos in pectore habentes.226. b.40.
Odium animaliũ inter ſe.197.37.
Odoramenta Indiæ.311.b 48
Odorati calami conſideratio.311 b.29.& inde.
Odore tantũ uiuentes.300.a.1
Odoribus non utendum.132.56
Odore beluæ an delectentur.150. 59.& inde.
Odoratiora ubi maxime.300.17.
Odryſarum gens.111.b
Oedipodia fons.95.40.&.96.b
Oedipodis aſtus.210.41
Oenomaus Hippodamiæ pater. 175.29
Oenſes pop.Veſpaſianus ſuperat. 212 c.58
Oetę fillę.64.a.25
Ogigij diluuium quãdo,123.c.49
Oglaſa inſula.72.46
Olbis urbs.28.a.12.
Olbiũ quid. 13.47
Oleaſtrum ubi in ſummo honore. 180. 41
Oleum in ſtagnis.84.c.58
Olei fons.216.44.
Olympias Alexandri mater.107. d. 43.
Olympias quid.14.49.
Olympiadis prima iſtitutio.14.47
Olympicũ certamẽ a quo.14.c.54
Olympici Iouis opes. 106.49
Olympici Iouis ſimulacrũ.106.48
Olympus unde dictus.101.43.
Olympus opp.266 b.47.
Olympi montis deſcriptio.101 a.7
Olympi mõtis mira altitudo.ibi.
Olorum ubi copia.91.34
Ombrion inſulæ.336.b.18
Onagri feræ cõſideratio.199.d.98
Onelicritus præfectus.316 a.37
Oonę inſulæ,populiq;.155.b 4
Operationes quæcunq; tria requirere.40 7
Ophiophagi po.226.11.et.248.50
Opis uirgo.147.40.
Optimus quis.1.36
Opuns opp.282.40.
Opuntius ſinus.96 c (42
Operis ſermonẽ umbrã eſse.112.
Oraculũ quid.225.11.
Oraculi reſponſum.37.42.43.47.
Oracula plura.57.10 27.&.88.5. &.89.42.&.92.55 &.96.55.et.108 2.&.205. 20.27.&.206.22.25.& 271.c 57.&.276.55.&.279.50.& 288.58.
Orationis Proſæ inuĉtor.201.c.49
Orbelum promont.112.2
Orcades inſulæ. 168.d 32.
Ordo quid.2.17.
Oreſtis corpus Tycheę qua ratione repertũ.37.41
Oreſti magnitudo,ac funeris eius mira inuentio.37.d.42.& inde.
Oreſtis,et Pyladis amicitia.70.54
Oreſtis exiliũ,ac reliqua hiſtoria. 77.a 27.&.103.b.36.
Oreſtis filij 103.46
Oreſtes primi Oreſtis filius.ibidẽ.
Oreſtidę pop.unde dicti 103.b.36
Oreſtidis regio.103.b.36
Oriens nõ niſi in cõparatione ad nos.89.1
Orientis regum qua gemma maxime gloriantur.218 b
Orionis gigãtis magnitudo.37.2.
Orizon uiſum qualiter terminet. 40.37
Orodes Parthorum rex.287.c.
Oromenus mons.171.1

Orpheus a quibus peremptus. 111.41
Orphei Epitaphium. 111.45
Orphei patria. 111.c.55
Orpheus ubi habitauerit. 111.55 &. 112.a.1
Orpheus cur ſaxa lyra trahere fingitur. 95.52
Orpheũ poetã nũq̃ fuiſſe. 111.45
Orphei parentes. 111.55.1
Ortygię iſulæ deſcriptio. 123.d.44
ORe carentes homines. 217.a.2
Ore parere quædam credita animalia. 238.d.57
Oſcitatio quando lętalis 28.17
Oſiridis regis reperta 228.28.
Oſteode inſula unde. 87.32
Oſtracine regio. 250.b.2
Othriadę fortitudo. 90 a 33
Othrys mons. 100 c.45
Ouidij uerſus reſtituti. 48.6.
Ouidij locus. 63.38. &. 96.50
Oxyſtagę populi. 287.f.
Oxij fluminis deſcriptio. 148.b. & 149.25. et. 287.f.52
Oxus fluuius aurifer. 149.29

PAchynus promontorium. 77.b.42
Pactyæ urbs. 115.8
Pactolus fluuius. 270.d.57
Padus unde dictus. 63.1
Padi fluminis deſcriptio. 62.d 58.
Pęantidis lapidis deſideratio. 108. d. 55.
Pæderotes lapis. 249 c.50
Pæones pop. unde dicti. 163.48
Pædilius conſul. 241.a.
Pæſtum oppi. a quibus. 56.b
Palęmonis, & Menandri hiſtoria. 317.51
Palæmonis Inus filij hiſtoria. 94.a 21.
Palamedis, & Nauplij patris hiſtoria. 126.32.
Palantia Euandri filia. 9.50.
Palanto Hyperborei filia 9 b.28.
Palatium Romanũ unde dictum. 8.a.38.50. &. 9.20
Palebotra urbs. 296.b
Palycenus fons. 76.36.
Palici dij qui. 80.18
Palilia feſta quę, & unde dicta. 10. c.37.
Palinurum unde dictum. 57.d.54 &. 58.28
Palladium incẽdio eripitur. 49.25
Palladiũ Diomedis. 59.a.3
Pallanteum opp. 91. b.47
Palladis poſt Tibiam repertam hiſtoria 204.d.43. &. 270.29.
Pallas Tritonida unde dicta. 204 58.
Pallas artium dea. 205.a.3
Pallene regio. 104.2
Pallidi plerumq; timendi. 42.2
Palma arbor. 250.51
Palmaria iſula. 72.51. & 336.f.55
Pamphagi populi 215.b.34
Pamphyle textrix. 95.22.
Pancratium quid. 32.52
Panda oppi. 288.b
Pandana Rom. porta. 8.25
Pandataria inſula. 72.51.
Pandea gens. 296 c.42
Pandea Herculis filia. ibidem
Pandora Deucaliõis mater. 99.25
Pangęus mons. 111.b.
Pannonicæ deſcriptio. 163.b.44
Pannonius Autarij filius. 163.48.
Pannoniorũ laus. 163.51
Pannonij unde dicti. 163.48.
Pannonij falſo regem canem habuiſſe creduntur. 215.8
Panſa conſul quando. 16.a.21
Pantherarũ cõſideratio. 150.c.28
Pantheræ ubi frequentes. 303.40.
Pantherarum aſtus. 150.c.36
Pantherę quos non attingunt. 197.53.
Pantherarum carne uiuentes. 215 b. 32
Paphlagonię deſcriptio. 278.a.1
Papyrius conſul. 241.a
Papyrius Gneus cũ dentibus natus. 30.b
Papyrus herba. 214.5.
Paradyſi flumina quatuor. 256.1
Paraſangę menſę genus. 330.5
Pardalianches uenenũ. 151.9.31
Pardorum conſideratio. 151.b.36
Pardi cũ Leęna adulterium. 151.c 38.
Parentibus filij minores eſſe. 37. c. 39. (42.
Parentum pietatis exemplũ. 49.2
Parentum ſuorum cadauera cõmedentes. 141 c.26.58.
Parentũ erga natos qualis cura eſſe debet. 156.20. &. 209.58.
Parentũ erga filios amor. 322.27.
Parentum honoris exemplum. 274.c 43
Parentes perimentes po. 298.c.47
Parere mulier quot uno partu poſſit. 23.c.37.
Parere quæ animalia ſine mare poſſunt. 198.30
Partum iuuantia. 108.d.55.
Paridis iudiciũ ubi. 119.31
Parium marmor. 126.b.59
Parnaſus orbis umbilicũ. 88.54
Parnaſus mons. 88.48.
Paros unde dicta. 126.39.41
Pari inſulæ nomina plura. 126.42.
Paropamiſus mons. 288.a
Paropamiſus fluuius. 153.d 46
Partha Illyrij filia. 163.47
Parthenium opp. 54.a 29
Parthenope urbs unde. 55.a.23.
Parthiæ deſcriptio. 330.a.33
Parthorũ origo. 330 a.33.
Parthorum quot regna. 330 a.44
Paſſargada caſtellum. 331.a.16
Patauiũ urbs a quo, & eius ingẽs gloria 56.7. & inde.
Patauium unde dictũ 56.25
Patientię exemplum. 254.53. & 299.a.1
Patra urbs. 89.c.38.42
Patrię amoris exemplũ. 90.a.33. &. 194 a.3
Patritij ſpecus. 165.26
Paulina Lollia. 325 c.41
Paulinus Suetonius. 183 d 51
Pauperẽ aſpernant omnia pręter canes. 140.2
Paupertatis exemplum. 139.3. & 141.d.48. & inde et. 327.26
Paupertatis amatores. 225.1. & 226. a
PEatis lapis. 108.d.55
Peccata aduerſitatis cauſa. 23.5
Peccatorũ uindicta. 254.35
Pecuniam mortuis cum defodere. 139 d
Pegaſus auis, uel equus. 222.a.18.
Pegaſus equus. 96.c.17
Pegaſus, & Chryſaor fratres. 174. 22.
Pelei, & Thetidis nuptiæ. 101.1
Peloponneſi deſcriptio. 92.c. &. 93. a.21.
Peloponneſi forma, & unde dicta. 93.b.21. & inde.
Pelopis hiſtoria. 93.30
Pelopis, & Myrthili hiſtoria. 175.34
Pelorias terra mira. 78.a.2
Peltę Amazonicę forma. 307.39
Peneus flumen. 100.a.4
Perdicca Macedonię rex. 105.b. 31.
Perdicum auium conſideratio. 97.b.50.
Perdix pro diabolo. 98.54
Perdices ubi non ſunt. 97.c.57.
Perdicis aſtus. 98.b.47
Perdicibus ubi bina corda. 99.2. & 278.52.

Perdices ſermonē humanū exprimunt.99.12
Pergameni Baſiliſci reliquias cur emunt.208.d
Perledri montes.279.b.43
Peritoꝶ princeps amator.106.d
Periuros quędā aquæ damnant. 70.b.46.
Perpherees qui.142.32
Perrhebus Illyrij filius.163.48
Perſę maxie Dianā colunt.90.56.
Perſarū matrimonia q̄lia.214.37
Perſę Chorſari nūcupati.289.a.2
Perſis regio.329.a.3
Perſeus in Atlante mōte.182.e.55
Perſeus Meduſam perimit.174.21
Perſei, & Andromedę hiſtoria. 240.e.50
Perſeus contra Gorgonas.335.1
Perſica Dianæ miſteria.90.56.
Perſici ſinus deſcriptio.328.c.42
Perſici reges qua utantur aqua. 262.b.45
Perſidis diuitiæ.329.b.32
Peruleaces qui.149.48
Peruſina fames.22.c.43
Pedibus nudis templa quędam ingrediebantur.120.35
Peſsinus opp.46.b.47
Peſtanę ualles.61.c
Peſtanę roſæ.52.41
Petilia a Philoctete condita.55.b.
Petrenſium ſtagnū quale.84.e
Peucetia opp.57.d
PHætontis, & Heliadū ſororum fabula.160.47
Phalacriū promōto.116.d.43.
Phalariū promontoriū.ibidem
Phaliſcorum ager,& in eo mirū. 63.c
Phantaſma quid.225.25
Pharos inſula.241.b.39
Pharruſi,ſiue Pharuſij po.227.a.2
Pherecydes primus poſuit animę immortalitatem.102.27.
Phiala locus Nili.232.c.40
Phicus promon.192.a.36
Philadelphia opp.255.e.48.
Philęnorum aræ.194.a.3
Philippidis pernicitas.39.b.50
Philippus Macedonię rex fratres ſuos perimit.107.26
Philippi Macedonis regnum.107. e.29.
Philippus Macedo ubi, & a quo excecatus.101.d.50.&.102.c
Philippi Macedonis cōſtantia.101 52.
Philoctetis hiſtoria.102.a.4
Philoctetes Petiliā condidit.55.b.
Philonidis uelocitas cuiuſdā.40.a
Philoſophi miræ patiētię.299.a.1
Phiſeteres piſces.304.b.50
Phlægra regio.103.d.48
Phlęgręi campi.61.c.42
Phlogites lapis.260.d.56
Phocenſes pop.duplices.70.41
Phoenicuſa inſula.87.c.27
Phoenix auis.245.c.44
Phoenicum nauigatio.175.58
Phoenicis ętas.246.a.25.
Phorcides quę.335.5
Phrygię deſcriptio.269.a 45
Phryges unde dicti.269.48 (35
Phrygū uetuſtas.227.59.&.240.
Picarum garrulitas.305.49
Pictorum in pingēdo mos.3.c.20
Pieria regio.99.a.50.&.102.b.41.
Pierides Muſę unde.99.51
Pietas quid.48.56
Pietatis exēpla plura.48.c.55.& 115.a
Pietas dea apud ueteres.49.5
Pietas deo ęquat habētem.49.14.
Pigaruones po.158.a.39
Pygmęi gruibus pulſi.113.b.35
Pigmęi an ſhomines.113.36
Pigmæi in India.296.e.40
Pigritiei exemplū.274.d.
Pyladis,& Oreſtis amicitia.70.54
Pyladis patria.70.54
Pyladis pulchritudo.71.2
Pinarij qui.7.10
Pindarꝰ Caſtoris,& Pollucis monitu a ruina liberat.47.d.40
Pindarus poeta quando.106.54. &.106.56.
Pindari laus.106.56
Pindus mons.89.3.&.100.c.45
Pingues aquę quare quędam ſint 216.41
Pingues non timendi.42.2
Pingendi corpus conſuetudo.169 33.& inde. (169 c.33.
Pingunt ſe ſucco quodā Britani.
Piperis conſideratio.308.b.49.
Piperis collectio qualis.309.33
Pyramidū conſideratio.241.d.54
Pirithous Lapitha.100.c.46
Pyrpile inſula.123.d
Pyrrhices ſaltationis repertio.118 b.55.
Pyrrhites lapis.259.d.48
Pyrrhus rex cōtra Ro.85.f.52
Pyrrhi Cynee legati memoria.43 b.55
Pyrrhi regis gemma.85.f.52
Pyrrhi Moloſsus filius.87.55
Pyrrhi, & Andromaches filius. 87.55.
Pyrrhi Achillis filij īteritꝰ.103.46
Piſæ Italię opp.a quo.53.e.51
Piſcatorium lex.126.36 (53.
Piſciculus pluris q̄ bos uenit.45.
Piſcibus ueſcentes tantū.298.c.45
Piſces miræ naturę.78.8
Piſces ſine oſsibus ubi.157.52
Piſcis mirę longitudinis.231.a.1
Piſces terreſtres ubi.278.54
Piſcium carnibus uiuentes homines.326.d.41.
Pitane opp.90.b
Pythagoræ authoritas pro ratione habita.2.46
Pythagoras impari numero ad quid uſus.19.57.
Pythagorę parentes.43.38
Pythagorę repertum.119.9.
Pythagoræ hiſtoria,atq; exilium. 127.c.52.&.128.1.
Pythagorę Numā regem non fuiſse diſcipulum.128.a.3
Pithecuſa inſula.72.55.
Python ſerpēs ubi pemptꝰ.88.47
Pytonis Come locus.274.d.17
Piorum fratrū hiſtoria.82.b.35.
PLanaria inſula 72.47
Planaſia inſula.72.50
Plancus Lucius orator.35.d
Planetæ cuilibet annus proprius. 17.34
Planetas falſo errantes dici.240. 3.et inde.
Plantas aduerſas habentes.299. b.44.& inde. (40.
Plato ter in Siciliā nauigaſse.48.
Plato ubi,& cui uenditus.48.43
Platonem Dionyſius tyrānus honore proſequitur.48.b.39
Platonis laudes.268.55
Plato mihi pro omnibus.ibidem.
Plynij laudes.218.37
Plynij locus emaculatus.126.44
Plynij de Vrſis ab alijs aliena ſententia.189.34.46
Plynij locus.78.24.&.154.33.& 165 40.&.178.57.& inde
Plorare pueri cur primum incipiant.31.3
Plutonis numus.277.53
Pluuia ubi nulla per annos ſeptē. 205.24
Pluuię ubi,& q̄n maximę.336.20
POcula ex hominū capitibꝰ quidam faciunt.141.b.c.58
Poenoꝝ nationes quatuor.193.33
Poetarū mendaciū in quo.95.50.
Poetarū licentia.180.49
Poetę plures nobiles.268.c.51.
Polycrates tyrannus.127.53

Polycratis gēma qualis.248.a.52
Polydc opp.a quibus.53.19
Polidori ſepulchrū.113.b.30
Polymneſtor, uel Polymeſtor quis .139.a.57.
Polyphemi, & Galateę filij tres. 162.5.&.153.44
Polyphemi gigantis magnitudo. 332.2.
Polypus piſcis colorē mutat.221. c.38.
Polytę Vlyſsis ſocij hiſtoria.54.46
Polis ſub ipſis mundi an ſit hominum habitatio.146.34
Pollux quid circa Simonidē.47.41
Pollucis aurigę qui.142.c.36
Pompeia Cæſaris uxor.41.51.
Pompeiopolis urbs.278.b
Pompeij, & Vibij inter ſe ſimilitudo, 55.c.43.
Pompeij Magni erga Poſsidoniū philoſophū reuerentia.47.c.48
Pompeij Mag. Epitaphiū.230.22.
Pompeij Ma. ſepul. hrū.250.b.11
Pompeij opp.a quibus.53.19
Pomponij Melę locus.90.41
Pomponius Caius conſul.15.24
Pontia inſula.72.51
Ponticæ gemmæ.136.a.2.
Ponticę orę deſcriptio.276.d.57
Pontici maris nulla reciprocatio. 152.c.42
Ponti menſura.272.3.
Porcorum carnibus abſtinentes. 243.b.57
πορφυρίδες quid.152.39
Porphyris inſula.116.d.48
Poſsidonius Ciceronis magiſter, & quid erga eū Pom. egerit.47. c.43.
Poſterorū a maioribus differentia 36.d.50 (40.7)
Potentia quę requirat ad agendū
Potitij qui.7.10.
PRæneſtē urbs unde.55.a.38
Præſter ſerpens.201.b.56
Praſia gens.296.b.5.
Priantes pop.111.b.38
Priapus urbs.130.a.1
Princeps peritorū amator.106.d
Principi placitum legis uigorē habet.320.54
Pricipes nil ꝓprij habētes.322.51
Princeps ſine crimine eſse debet. 323.5.& inde. (25.
Princeps ubi nihil propriū.168.b.
Principes peritorū conſilio, ac cōſuetudine uti debent.107.3
Principum ornatus.310.a.59.&. 315.b
Principibus malis quæ cura ſint. 319.35
Principū auaritia ꝗrundā.318.35
Principis mali dicta impia.319.42
Princeps qualis eligi debet.320. 52.&.321.43
Priſcorū diligentia.2.52
Priſci Tarqnij regis geſta.13.a.2
Probi Grāmatici cōmētariū.43.1
Prochyta inſula.72.51.54
Proconeſiæ feminę mirus partus 22.b.32.
Proconneſum marmor.258.d.41.
Prometheus cur homines formaſſe creditus.95.56
Promethei fabula.217.21
Promethei uxor.266.51
Propertij locus.169.41
Prophetæ.255.1
Propontis unde dicta.130.b.2.&. 176.52.
Proſæ orationis Cadmus inuentor.271.c.49
Proſerpina ubi, & a quo rapta.82 b.42.& inde.
Proſiciæ quid.85.b.25.
Proſtratis Leōes parcere.196.a.2
Protagaræ patria.112.24
Proteſilai turris, ac reliqua hiſtoria.116.b.21
Proteſilai interitus, ſepulchrumq́ 116.b.21
Prothei Thetidi reſponſum quid 101.1

¶ PROVERBIA QVAE HIS Solinianis Cōmentarijs inſerta ſunt / ſecundum literarum ordinem.

A cane nō magno ſæpe tenetˀ aper 203.31
Abdera optima Teiorū colonia. 112.33.&.113.13
Abderitanę pectora plæbis habes 112.30
Abſentē in prælia poſcit.232.3
Acanthia Cicada.62.40.
Acrothinia Pygmęorum Coloſso aptas.125.53.
Adamante creati.313.3
Adamante durior.313.3
Adamantina tunica.313.3
Adamantini claui.313.4.
Aeacidinę minæ.237.2
Aegyptizare.228.37
Aetiticus panis huic porrigendus 259.42
Africa noui aliquid ſemper affert 195.40
ἄλλος οὗτος Ἡρακλῆς.33.59
Amiclæ ſilentio perierunt.90.30
Anguilla eſt.304.1
Ante lupos rapient hœdi, Vituli ante leones.130.55.
Archilochia dicta.47.10.
Atlas eſt.182.1
Athletice.52.54
Augei ſtabuli labor.92.22
Autolulibus fugatior.181.15.
Batti Laſerpitium.207.42
Bœoticus animus.95.48.
Bœotū in aere natus.95.48.
Camelina potatio.290.5
Camelus ꝗuis ęgra multorū aſinorū defert onera.290.16
Canē timidū uehementius latrare, ꝗ̄ mordere.132.58
Caput.3.28
Caſsioticū ligamen.250.8
Celerius Elephanti pariet.186.52
Ceruario obliuioſior.46.45.
Cerinna ſenectus.152.52
Chamęleonte mutabilior.274.5
Cicada canorior.62.44.
Cicada aridior.67.44
Cicadæ nec æſtate ſilent.ibidem.
Cyclopa ſaltare.82.35
Cyclopęi ludi.107.41.
Cyclopum uitam agere.139.4
Cilix non facile uerū dicit.261.43
Concham diuidere.323.50.
Cōchilia uiduarū copediæ.323.48
Corrumpit ſine Talione celebs, in epiſtola præliminari.
Cretes neſcit pelagus.118.42
Crocodili lachrymæ.235.55
Crocodili audacia.237.13
Cum deo pugnare.104.44
Dauus ſum non Oedipus.210.41
Delphini fugiēt piſces, aquilę ante columbas.130.56
Delphinū nare doces.131.28
Delphini i terra uis.131.48.&.133. 49
Delphinū ſyluis appingit.133.53
Deorum cornę.216.39
Diomedis equi.112.29
Domi manere oportet pulchre fortunatum.50.49
Donant ſecreta Cylindros.315.4.
Ede Naſturtium.111.18
Ego noui iſtos Polypos.221.50
En teſtudo uolat.222.30
Et muſtellis Baſiliſcus uincitur. 205.29
Eurypus prius ſtabit.126.18
Excęcatus Cyclops.107.40
Formicę tendunt ad inania nūꝗ̄ horrea.220.52.

Fortunę filij.336.12
Fugę fidês,& cœlum territat armis.237.4
Gallis hanc.182.18
Gargara.164.23.
Gorgona Perſeus apprehendit. 335.4 (53.4.
Græcoꝝ malis implere caterias.
Grues lapides deijcientes.114.40
Harpocratē me factum puta.5.55
Herculis pomū.181.1
Heroem Temeſsę ingruere.54.47.
Heroſtrati gl'ia.267.52.&.317.51
Heſpidū hortis beatiora.180.18.
Hylan inclamare.276.5
Hiſtrice ſpinoſior.222.10
Indi noſcūt ſua rura coloni.317.24
Infacundior Libethrijs.102.25
Ipſi ſæpe ſibi mortē creant.156.11
Iſthmum fodis.93.12 (55
Iungētur iam Gryphes equis.143.
κρὸς κρατα.117.45
κρὸς πρὸς ἐν γίνεται ibidem
κριτίζειν.117.43
Lada pernicior.59.43
Læſtrigonibus immanior.62.30
Latrantem canē nunꝙ prędā capere.140.1
Laudem a crimine ſumit.267.55.
Libycę meſses.193.36
Lycia coma.266.1
Ligna in ſyluā deferā.3.4
Lynce inuidioſior.67.3
Lyncei oculis contendere.40.52.
Lotum comediſti.204.43
Lucri bonus eſt odor ex re qualibet.319.41
Lupus eſt homo homini.158.52
Lupus eſt in fabula.66.11
Marmore cādidior patio.126.46.
Maximini caliga.37.30
Mileſius ſermo.271.57 (2
Mulier imperat,atꝙ regnat.297.
Mutuam beneficioꝝ uicem rependere.274.50
Naſum Rhinocerotis hēt.220.20.
Ne naſum uiui temptaueris urſi. 169.53 (48
Nequid hęreat ſub ancipiti.117.
Nihil cū Amaracino ſui.284.40
Non aliter propriū ualeat cognoſcere nomen.45.2
Non uiri cuiuſꝙ eſt adire Corinthū.81.54
Nubes ſuſpendit olympus.101.36
Nulla Aconita bibunt fictilibus. 277.34
Numa grauior.11.58.&.12.1
Pancraticæ.32.54
Pantherarum abditio.150.48
Parcius depaſta.52.e.55.
Parturientē timuiſti Leęnā.196.49
Perdiceum caput.98.57
Perdiceus pes.ibidem.
Perfidis gaza.329.58
Peruſina fames.22.45
Pedem referre.1.58
Phœnice id rarius ipſo.246.1
Pygmęis breuior.113.54
Plutonis galea.335.4
Polypi mentem obtine.221.46
Pontificum pociore cœnis.216.39
Prius pariet locuſta Lucā bouem. 186.37
Promptius imponet glaciali Pelion oſsę.41.42
Pſitacum Coturnici cōparas.305. 46
Qua cerui amittūt cornua.157.1
Quātū Hypanis Veneto diſsidet Eridano.136.56
Qui parcit uirgę,odit filiū ſuum. 210.2
Saguntina fames.22.45
Sardois maxime dignus aquis. 76.51
Sardonius riſus.75.44.
Simia.208.50
Similē habēt labra lactucā.31.52
Sirenum uoces.55.15.
Syrtes audax ſperas ſibi cedere uirtus.192.52
Solis menſa.216.38
Terræ filios.105.50
Tertius e cœlo cecidit Cato.45.45
Teſtudinē Pegaſo confers.222.29
Theſsala fides.99.49
Tigride orba peior.150.3
Tigride mobilior facta.ibidem.4
Tigride formidoloſius.ibidem.4.
Tigris acerrimus eſt,& occidit. 150.4
Tireſia cęcior.109.3.
Totis neruis incumbere.32.57.
Traiecte Syrtes.192.54
Tria.k.k.k.peſsima.279.55
Velut Chalcidica peperit nobis uxor.24.4
Verſipellis.274.10
Verſipellem ſe facit.137.49.
Vincula texis.250.4
Vobis ne decima quidē Syracuſanorum.79.41
Vrſis aſperior,piloſiorꝙ.189.51
Vt Simia foetus diligit.209.58
Vti Magnete ferrum.313.56
PROVINCIARVM nomina cū prępoſitione.71.57.
Prouīciarū Sicilia prima.77,a.35
Prudentū regula.25.48
Prudentis opus.269.49
Prudentiæ exemplū.197.c.11.& 221.41.et.236.b.4
Prudentia Gruū.114.2.&.115.a.
Prudentiū Elephantoꝝ exemplū. 185.a.12.
Pruſię filius quales dentes habuerit.90.53. (37.
Pruſię,& Hannibalis hiſtoria.276
Pſammate fons.95.40.&.96.b
Pſylli populi 204 a.1
Pſylli a ſerpentibus non lęduntur. 64.1.
Pſyllus rex.204.2.
Pſitaci auis deſcriptio.305.a.30
Pſitaci,& Turturis amicitia.306. 32.
πτερὸφόρον loc9 qualis.143.a.35.
Ptolemęi Berenice uxor.208.f.
Pudicicię exempla.50.a.2.et inde
Pudoris fęminarū exēpla.38.f.52
Pueri cur non caneſcant.139.25
Pueri plorare cur primum incipiant.31.3 (17.
Pueri nutriendi lacte matris.120.
Pueroꝝ ſe uerberantiū ſacrificiū. 90.51
Pueroꝝ curā habēdā eſse.133.46
Puerpera Thracū luctuoſa.110. a.
Pullium locus.13.47
Punica bella tria ꝗ tēpore.16.a.
Pupillę oculoꝝ binę ꝗbus.41.a.
Puſionis cuiuſdā magnitudo.37.b
QVamlibet pro ꝗuis.107.47
Quintus Verannius cōſul.15.24.
RAdendi corpus mos.163.39
Ratio opinioni pręferenda. 2.48.
Ratione nil diuinius.24.25
Rauraci montes.134.54
REdiuiū beſtiolę.236.37
Religionis exemplū.184.b.47.&. 186.c.3.
Religionis ſeruatæ exemplū.244. 32.&.254.52
Remi,& Romuli augurīū de imponendo Romę noie.9.37 (51
Rerū conuerſio an poſsibilis.132.
Reſurrectionē qui philoſophi poſuerunt.109.45
Regia s qua reperta.120.37
Regū ſceptra ex hebeno.310.b.42
Regū pericula.310.49.&.321.24.
Regum Indorum ornatus.310.a. 53.&.315.b
Reges Romanoꝝ mala morte periſse.14.2

Reges raro bene uitã finiũt.14.4.
Rex qualis eſſe debet.216.2
Reges orientis qua gemma glo-riantur. 218.b.
Reges Medorũ quam aquam bi-bant.243.c.51
Regum ſceptra qualiter formata. 274.55
Regum Indorum potentia.295.a. & inde.
Reges ubi nulli.296.e
Regis conſideratio.320.49.et ide
Regum primus Saturnus.320.50
Rex qualis eligi debet. 320.52.& 321.43.
Regium nomen Romanis inuiſum 321.17.
Reges nil proprij habentes.168.b 23.&.322.51
Reges dei uicem in terris gerere. 323.26
Rhachia princeps.319.e
Rhamnua urbs.96.c.57.&.97.8
Rhaphana opp.255.c.48
Rhegini ſaltus.61.c.
Rhegiũ opp.a quibus,& unde di-ctum 56.b.&.62.a.3.&.78.f 47
Rheticua ager qualis.163.b.30
Rheti populi unde dicti.163.38
Rhinocerotis deſcriptio.219.e.55
Rhinocerotis,& Elephanti inimi-citia & pugna.219.d.55
Riphei montes.143.a.21
Riphei montes unde dicti.269.47.
Rhodani fluminis deſcriptio. 71. a.11.
Rhodanus,& Eridanus flumina prope ſe naſcunt. 65.58
Rhodopes Strymon pater.105.5.
Rhodopes montis fabula. ibidẽ.
Rhodi inſulæ deſcriptio.128.58
Rhodus inſula unde dicta: 128.40
Rhodos quos illuſtres uiros habu erit.128.44
Ripei montes.143.24
Riſiſſe quoſdam nunqũ.51.a.40
Riſus quando primo accidat.31. 35.
Riſus qua ratione adimitur.31.55
Riſum inducentia.75.b.56
Riſus mortis īterdũ cauſa.264.46
ROma cur caput orbis.3.43
Romæ excellentia.3.53
Romę mentionem quis Græcorũ primus habuerit 4.18.
Romæ uocabulũ a quo primum. 4.c.28.
Roma Valentia prius dicta.4.c.41
Ῥώμη quid Græce, Hebraiceq;. 4.47.
Roma a quibus condita.4.d.53. & inde.&. 9. 3.4.
Romæ nomen propriũ ignotum, & quare. 5.b.52
Romæ conditæ tempora.5.d.56
Roma quadrata a principio.9.50
Roma a quibus aucta.11.5
Romæ portæ.13.23
Romę uię.13.25
Roma quando cõdita fuerit ua-rię ſententiæ relatæ.14.5.& ide.
Roma quando a Gallis capta. 14.35
Romæ quamdiu regnatũ.15.44
Romã uniones quando primũ al-lati.325.d.
Romana luxuria unde orta.284. a.4.
Romanis regium nomẽ inuiſum ſemper. 321.17
Romanũ ærariũ Saturni ædes.7. c.42.
Romanos reges mala morte pe-rijſſe. 14.2
Romanorũ annus decem menſiũ. 18.a.25.
Romani eloquentia clari 46.b.& inde.
Romanis uxores imperant 45.54
Romanus Achilles quis.41.20
Romuli,& Rhemi augurium de im-ponendo Romæ nomine.9.37
Romuli mater Ilia.9.48
Romuli caſa.10.6
Romuli geſta.10 a.5.& inde
Romuli triumphi, interitusq;.11. a.3.
RVbicundi homines non timendi 42.2.
Rubri maris conſideratio.242.43
Rubri maris cauſę.242.c.45
SAbã regio. 243.57.
Sabati inſtitutio.243.27
Sabota opp.243.56
Saburro quid.114.a.45
Sacę populi. 289.b.4
Sactari conſideratio.307.b.51.
Sacra uia Romę unde,& cur di-cta.12.b.49
Sacerdos fęmĩa ubi nulla.227.50
Sacerdotes mirę abſtinẽtię.226.45
Sacerdotũ uitiũ.211.28
Sacrificat homo apud Laconas. 90.49. Quęre Homo.
Sadanus inſula.334.d
Sagda lapis.258.f.45
Sagittis uenenatis utentes.334.f.
Sal Agrigentinus mirus.85.c.52.
Sal quid. 85.52
Salis uſus in ſacris.84.4
Sal pro ſapientia.84.2
Salem grauidis nocere.29.b.5
Sal ubi effoditur.170.56.&.171.1
Sal ſterile ſolum reddit.171.3.
Sale domus ubi fiant.211.a.3.
Sale opp.180.e
Salentini pop.a quibus.56.a
Salinę locus Romę.6.a.47
Sambri pop.214 e.58
Samnitarũ mulieres quales.167.9
Samos inſula.127.c.43
Sami uaria nomina.127.48
Sandaliotes inſula.74.a.15.41
Sangarius fluuius.277.a.13
Sanguis menſtruus in partes tres diuiditur.24.45
Sanguinẽ hominũ fœdus contra-hentes quidã potant.142.a.5
Sapiens homo tantũ dici poteſt. 269.23.
Sapientes ſeptem qui.269.a.9
Sapienter dicta plura. 269.29.& inde.
Sapientia memorię filia.43.a.5
Sapientię honor.47.e.& inde.
Sapientiores calidis locis cur ſint homines.299.42
Sappho uates.268.e
Sarda lapis.126.c.56
Sardanapali Epitaphium.262.31
Sardinię inſulę deſcriptio.74.a.1. & inde.
Sardinia a Theſpiadibus culta. 27.58.&.74.50
Sardinię magnitudo.74.39
Sardinię diuerſa nomina.74.a.1
Sardiniã Sardus dux a ſe dixit. 74.b.1.41.
Sardiniæ incolę.74.b.41.& inde
Sardinia ſerpentes non procreat. 75.a.4.36
Sardiniæ mel quale.75.5
Sardoa herba.75.b.30.40.
Sardonix gẽma.248 a.52.& inde
Sardoa dux,a quo Sardinia.74.b 1.41.
Satarchæ populi ſine auro,argẽ-toq;.141.c.53. (226.c.49
Satyrorũ conſideratio.210.c.52.&
Saturnia unde dicta.53.a.2
Saturnia porta.8.25
Saturnius mons.8.22
Saturnus quãdo floruerit.320.51
Saturni ædes Romanũ ærarium. 7.c.42
Saturni falx in Sicilia.57.38
Saturni ſydus quale.154.5.
Saturno homo ſacrificabatur. 163.22

Saturnus regum primus.320.50.
Sauromatæ po.142.e.59.
SCandinauia iſula.159 e.et.160.1
Scelerum uindicta.254.35
Sceneon locus.334.d
Scenitæ pop.243.a.54
Sceptra Regum qualiter formata 274 55
Sceptra regũ ex hebeno.310 b.42
Sceptra ſummę uenerationis.310 44.
Schœni menſurę.330.2
Scientię honor.47.e.& inde.
Scientiæ amatores.106 d.54
Scyllę matrem Cratem fuiſſe.61. b.3.Idem ſcribit Homerus duodecimo Odyſſeę.
Scyllacęa regio.61.b
Scyllacæum oppi.61.b
Scyllacium opp.56 a.36.
Scinci feræ.237.b.4
Scioeſſa urbs.89.c.38.42.
Scipio prior cęſa parente natus eſt.30.a.12.41.
Scipionis ortus mirus.107.49
Scipionis Africani redargutio 42 a.33.
Scipionis Lucij ingens memoria. 45.a.53.
Scipionis erga Ennium reuerentia.48.a.3.
Scipionis ſepulchrum ubi 48.3.
Scipionis Aemiliani hiſtoria, laudeſq. 45.d.56.
Scipio Aemilianus cur peremptus 46 b.27.
Scipio Aemilianus optimus orator.46.3
Scipio,& Metello cur ęmuli.46.27
Scipionis Naſicę laudes.46.a.30
Scironia ſaxa.94.a.1
Scyronis latronis hiſtoria ibidẽ.
Scitale ſerpens.200 d.50
Scytha Herculis filius.138.44.
Scytharũ uetuſtas.227.39
Scythę Aroteres.113.b.33.&.136 47.
Scytharum mores.141.b.e.26.& inde.
Scythię mira animalia.155.e.54.
Scythię ſterilitas.180 56.
Scythopolis deſcriptio.255.e.4
Scythotauri populi.141.d.39
Sciurus animal.237.45
Scordiſcus Autarij filius.145.48
Scorpiones quę terra necet.213.c. 36.
Scoti ſententiæ.24.35.&.105.26. &.110.1.&.214.41.et.137.56.& 178.17.
Scribendi modus ne quis percipiat.42.50.
Scribentes a dextro in ſiniſtrum latus.227.52
Scripta qualia inuulganda.1.10.
Scriptorum examen cui dandũ. 1.a.5.
Secundillæ fœminæ mira magnitudo.37.b
Segeſtanę aquę mirę.85.a.25
Seleucia urbs.287.c.
Selenites lapis.260 c.58
Semina ebrietatem inducentia. 110.d.58
Semiramidis hiſtoria.332.5
Semiramidis termini.288.c.53
Semiramidis libido.332.52
Sempronius conſul.203.52.
Seneca quid de diluuio uniuerſali.105.4
Senecę locus emaculatus.42.35
Senecę ingens memoria.44.11
Senecę Tragœdi locus.136.5
Senectutis honor.322.4
Senectute quę animalia nigreſcãt. 115.1
Senectutis terminus.320.7
Senes dormire cur bene non poſſunt.320.7
Senum officium.321.51
Senſus agere in proprium obiectum.26.1
Senſus quę requirat ad operandum.40.7
Senſus uiſus in quantũ ſpatiũ pgrediatur.40.37
Senſus excitantia.111.5
Sepeliendi mira conſuetudo.286. 39.
Seps ſerpens.202.a.1
Septem ſapientes qui,& aureę eorũ ſententię.269.a.9
Septẽtrionis mira animalia.155. e.54.& inde.
Septemtriones ubi raro uidentur 296.d.&.317.39.&.318.a 4.& 326.58.
Septemtrionalis oceani deſcriptio 153.d.42.
Septum quid 7.19
Seres populi.290.d.45.&.291.e.4
Sergij Marci fortitudo.41.d.33
Sericum quid.291.d.11
Sermonem operis umbram eſſe. 112.42.
Serpentũ diuerſorũ conſideratio. 199.d.50
Serpens ubi nullus.75.a.&.166.a 19 &.173 b
Serpentes Marſis innocuos eſſe. 83.e.58
Serpentes in Sardinia nõ procreari.75.a
Serpentũ mira magnitudo.199. 56.&.301.b.8
Serpentes quibus non obſint.204 a.1.
Serpentibus ueſcentes homines. 225.57.&226.a.8.&.248.49
Serpentibus Theſſaliã abundare 274 t.
Seruilius conſul.203.52
Seruij Tullij regis geſta.13.a.27.
Seruij Grammatici error.278.21. 47.
Seruius defenſus.60.34.&.86.44. &.122.52.
Seruorum uendendorum edictum. 36.13.
Seruos uendens quę ſeruare debet.36.13.& inde.
Seſtos opp.116.a.2
Seuerus Caſsius orator.35.e
Seuo mons.158.a.1.38.
Sextię aquę quę.71.c 45.
Sextilis menſis.17.57.
Sexum mutantia quædã.198.30. & inde.
SYbaris a quibus condita.56.a
Sibylla Delphica cur dicta.60.15
Sibyllę Cumanę ſacellum 59.b 49.
Sibyllę ſepulchrum.79 a.1.
Sibyllinorum librorum monitum 50.32.
Sibyllinorum librorum oraculum. 46 a 30.
Sibyllini libri qui,& quot.59.57
Sicanus rex.79.a.&.80.13.
Sicilię deſcriptio 76.c.53.& inde.
Sicilia Italia quondam iuncta.62 a.&.78.f.47.
Sicilię fertilitas.57.39.&.81.c.12
Sicilię diuerſa nomina.76.58
Sicilię incolę 76.58 et inde.&.79.a
Sicilia prunciarũ prima.77.a.35.
Sicilię promontoria 77.b.42
Sicilia unde dicta.79.14
Sicilię menſura.56.c.52
Sicinij Lucij fortitudo.41.b.12
Siculus rex.79 a.14.
Siculi Ligurũ gens.79.3
Siculi unde dicti 79.a.3.
Syderites lapis.260.d.54.&.312. 33.
Sydus Helenę quo mitigatur.25. c.15.
Sydera nauigantes quoſdam nõ obſeruare.317.b
Sydera an curſus ſuos mutare poſsint

poſsint. 240.3.& inde.
Syderalis ſcietię inuētor.332.b
Syene urbs.233.e.51
Siga oppi.188.b.24.
Sigęum promontoriū.118.a.5.
Signorum genera quinq; Augures obſeruant.9.35
Silentij ſignū,& q dij pręſint ſilentio.5.47
Silentij ſeruandi uirtus.5.53
Silys fluuius.288.d.
Sylla cur fortunatus cognominatus fuerit.50.c.53.
Silphium quid.207.20.
Syluani dij.226.51.
Simiarū conſideratio.209.a.1
Simia unde dicta.209.50.
Simię quo aſtu capiantur.209.45.52.
Simiarum ſolertia.209.45
Similia quę eſse dicantur.33.53.
Similitudo cur maior in cęteris animalibus q̃ in hominibus 34.27.
Similitudinis formę conſideratio.33.d 53.& inde.
Similitudinis cauſę.33.55.& inde.
Simones Delphinos uocari.132.a.3
Simonides deorū monitu a ruina liberatur.47.41
Simonides poeta quando.104.54.
Simulacrum dei ueri nullū eſse poteſt.311.4.
Simulacra deorū ex qua materia.310.54.
& inde
Sinai mons.243.16.
Siniſtra cur aptior ad ferendū, q̃ dextra.58.e.9.& inde
Siponia inſula.72.51.
Sintię Vulcani nutrices.128.4.12.
Syphax rex.188.b.42
Sipylus oppidum.272.a.4
Syracuſarum urbis deſcriptio.79.28
Syracuſę a Marcello captę.79.42.
Syrbotę populi.214.f.52.
Sirenum conſideratio.61.9.
Sirenum nomina.55.5
Sirenes quales fuerint. ibidem
Sirenum fabulę interpratatio.61.24.34
Sirenum ſaxa.61.c
Sirenuſę inſulę.54.56
Siris fluuius.230.e.40
Syria unde dicta.279.1.&.283.35.
Syrma ueſtis genus.322.54.
Syrpe ubi, & qualiter gignitur.207.a.16
Syrtes duę.192.b.38
Syrtes unde dictę.192.39.
Syrthium magnitudo.203.e.50
Syrtites gemma.68.d.37
Syrus Apollinis filius.279.1.& 283.35
Sithonia gens.111.c.55.
Sitim cur uinum magis extinguit q̃ aqua.39.35
Sitim ſedantia.86 b &.239.e.42
Sitim tollerantia. 289.f.
Sitiſse quoſdam nunquā.32.b.43.
Smaragdi gemmę.144.a.1
Smaragdorū genera duodecim 144.13.
Smyrna urbs.272.a.e
SOciale bellum quando.16.a.16.
Socratis conſtantia.31.a.59.& 32.11.
Socratis laudes.32.1.
Socrates natura pronus ad uitia.32.40
Socrates oraculo Apollinis ſapiens indicatus. 48.c.48
Socrates qualis ex Catonis ſententia.48.52.
Sodomū oppid. fulmine ictum. 254. a.35
Sol quot diebus curſum expleat. 19.28.
Solem nocte uideri ex Ida mōte 119.b.24.&.255.52.
Sol ubi quotidie uidetur.128.44.&.79.52.&.241.31.
Solis natura qualis.93.35
Solis menſa qualis.216.a.29
Solem pro deo quoſdam colere 233.20.
Solem Diris quidā execrantur, 224.c.37
Sol Cancrum quando ingreditur.233.39
Solis ortum fuiſse quondā ubi nunc occaſus eſt, et contra. 240. c.3
Solis diuerſa nomina.259.1.
Solem orientem qui dextra habeant.318.a.51.
Solis gemma.266.b.35
Solis inſula.326.d.49
Soloe urbs.264.a.20
Solifuga animal.73.a.14.
SOLINVS A CALVMNIA defenſus. 10.27.44.&.30.29.& 44.46. &.47.10.et.49.57.et.64.43 et 74.56.et.90.15.et.91.1.4. et. 94.54.et.97.16. et. 128.31.et 133.3.et.178.56.et.193.3.53.et 200.33.et.203.45.et inde.et.221 5.32.et.257.49.et.271.15.et.296 39.et.317.49.
Solinum a calumnia maxime defendunt, quę in primę eius epiſtolę expoſitione cōgeſsimus.
Soloes opp.79.25.
Solonis exilium. 264.25
Somniorum conſideratio.224.46.& inde.
Somnia quoſdam nunquā uidere.224.c.46.&.225.30.38.42
Somniū qd.224.47.&. 225.19.
Somnia qualiter accidant.224 54.
Somnia ex hominū qualitatibꝰ uariari.225.21.
Somnia de qbus maxime eſse ſolent. 225.20.34.
Somnia maxie hominibus accidere.225.29
Somnium Aſtyagis.43.45
Somniādi ſpecies quinq;.225.1
Somnus ubi per diē nullus.320 a.34.
Somnus quid.190.40.&.320.34
Somnus ingens.190.c.37.55
Somnus unde accidat.320.34.
Somnus cur accidat.190.38.& inde.
Sophitis regio.139.56.
Sophoclis interitus.47.b.14.
Sophocles poeta quādo.106.54
Soractis mons, & circa eum mirum.63.c.43
Sorani Valerij interitus.5.c.39
Sorores ubi in matrimoniū ducuntur.214.38.&.247.40
SParta, & Therapnę eadem urbs. 90.48.
Sparta Lacedęmonis uxor.90.32.
Sparta urbs unde.90.33.
Sparthium promon.112.2
Specierū an poſsibilis permutatio.157.51
Speculorum mira.25.53
Sperchium promon.112.a.1
Sphinges ferę.210. b.56
Spinā hominis lędere capitale eſse.28.d.55
Sporadum inſularum conſideratio.127,b.53

STadiorum differentiæ 86.20.
Statij locus emaculatus.58.2.et 92.56.
Statij locus. 91.56.&.99.12 & 167.50.&.172.41.&. 175.54.& 255.38. &. 308 .4.
Statura hominū cur uaris, ma ximaq;.214.c.54
Stephani Verbeurij laudes. 165 56.& in epiſtola pliminari.
Sterilitatis cauſæ.26.24
Sterilitatem inducentia.84.c.
Sterilitas Scythiæ. 180.56
Sterilitatis terræ cauſa. 182.5
Sternutationem abortus cauſam eſse.28.b.15.
Sternutatio cur peculiaris homini.28.22
Sternutationis cauſa.28.27.
Scheno Gorgon.555.7.
Stoici mundum animatū eſse dicunt. 177.42.
Strabonis cuiuſdam mira uidēdi uis.40.b.50.
Strymon fluuius. 102.d.50.& inde.
Strymon Rhodopes pater. 105.5
Strongylæ inſulæ.87.a.7
Strongyle oppidū. 126.c.58
Stulti proprium.269.50
Sturno cicutam cibū eſse. 125. 10.
SVbhaſtari quid. 110.58.
Succini conſideratio. 160.b.24
Succinum unde dictum. 160.44
Succinum unde in Italiā aduectum. 160.d.47
Succini mira uis. 161.b 4
Sudaſse quoſdam nunquā. 32. b.43.
Suetonius Paulinus. 183.d 51
Suffragines quid. 158.55
Sulpitiæ Romanæ laus.50.a.50
Superfętatio an ponenda.27.3. & inde.
Superſtitio Gallorum.183.8
Superſtitio Aegyptiorum.234. a.1.& inde.
Sura prętor cui ſimilis.55.f
Sus prima ſacrificata,& quare 10.47.
Spum carnibus abſtinētes.243. b. 57
Suſa opp. 329.c.42.
Suſiæ Dianæ templū.329.c.48.

TAbin mons. 158.d.55.& 290.52.&.291.b.2
Tænaron promontoriū, ac ſpecus. 89.d 47
Tagus fluuius aurū defert. 171. c.45.
Tales Cytharæ ſono ægros ſanabat. 119.1
Tanais flu.288.c.
Tanaquil regina. 15.28.
Tancalis opp.272.a.4
Tapyri populi.286.d.54
Taprobanes inſulæ deſcriptio. 315.c.15
Taprobanes ſitus.316.c.47
Taprobanes magnitudo.316.c 40.
Tarandi feræ deſcriptio. 221. a.8
Tarchon rex.6.b.50
Tarentinę arces.61.b
Tarentū opp. a quibus conditū 56.b.42
Tarquinij Priſci regis geſta.15 a.2.
Tarquinij ſuperbi geſta.15.50
Tarracina, uel Terracina inſula.61.c. 57.
Tarraco opp.172.b.51
Tarutij de Roma condita opinio.10 b.19
Tarſenſes uiri peritiſsimi.262. 22.
Tarſos urbs 262.a.8
Tarſi nobile literarum ſtudiū. 262.11.
Tarſos a quo cōſtructa.262.28.
Tatij regis regia ubi. 11.b.6
Tatij interitus. 11.b.55.
Taulantius Illyrij filius. 165.46.
Tauricum opp. 154 c.27.52.
Taurominia opp.78.f.57
Tauri Indici deſcriptio.302.a.3
Tauri montis deſcriptio. 264. b.49
Tauri mōtis uaria nomina.265 b. 2.
Taxila opp. 186.42.
Tegestum, & Lacedęmoniorū bellum.57.42
Teij pop. 115.8
Telamon latine Atlas.181.39
Telchius,& Amphius Caſtoris & Pollucis aurigę. 142.c.58
Temeritatis exemplū.269.b.& 270. 29
Tempe Theſsalica. 100.b.22
Temporis curſus a quibus repertus.333.19
Teneati Apollinis templum. 92.54.
Tenedos inſula. 116.b.54
Tenſa inſula.56.b.
Terei regis arx, ac reliqua hiſtoria. 115.d.42
Terina op. a quibus.56.b.
Terræ filij qui. 105.48.
Terram mare qua parte ingrediatur. 175.a.1
Terræ ſterilitatis cauſa. 182.5
Terra Scorpiones necans.215. c.55.
Terrā Aegyptij qualiter menſurant. 350.7
Terręmotus ingens.268.b.33
Terræmotus ubi maxime fiant ibidem.38
Terręmotus cauſæ. 268. 55.& inde.
Teſtudinibus uiuentes. 328. d. 24.
Tecolithos lapis.259.a.5.
Teutrania regio.273.d.55
Teuthria inſula.68.45
THales Cytharę ſono morbos ſanabat. 119.1
Thaſij pop. 142.d
Theatrum a quo primum. 119.4.
Thebarum Bœotiæ deſcriptio. 95.b.57.
Thebæ unde dictę.95.42
Thebę Aſopi filia.95.42
Thebę ſępe captę, unde eius urbis mœnia hirundines non adeunt. 115.c.51.
Thebarum Aegyptiarum deſcriptio.240.c.36.
Thebę nomen.240 57
Theopompus hiſtoricus.268.c
Thera inſula.205.41
Theramne opp.90.b
Theramne, & Sparta eadem urbs.90.48
Thereorum gentis hiſtoria.205 19.
Theriacę compoſitio, uirtusq;. 201.56.
Thermęus ſinus. 100.b.40
Theſei regis geſta.92.48.
Theſpiades Herculis filij ī Sardinia.27.58.&.74.50.
Theſsaliæ prouinciæ deſcriptio 99.a 24
Theſsaliæ diuerſa nomina.99. 24.
Theſsalia unde dicta.99.28.
Theſsaliæ ſitus.99.57
Theſsalię flumina.99.41
Theſsaliæ altitudo.104.d.49
Teſsaliam ſerpentibus abundare 274.f.
Theſsalia Atracis filia.99.54

Teſſali Neſon filius.99.27
Theſſamenes Oreſtis filius.105.46.
Thetidis,& Pelei nuptię.101.1.
Thetidi Prothei reſponſum.101.1
Thilphoſius mons, atq; fons.108.59.
Thyni populi.111.b.39
Thynnorum piſciū cōſideratio.155.c.54.
Thynnorum ubi copia.78.f.
Thyre opp.90.b
Thoes feræ.221.e.51.
Thracię deſcriptio.109.a.8.& inde.
Thracia unde dicta.109.10.
Thracię locorū deſcriptio.111.a.18
Thracię Iſthmos.115.f.56
Thracię fines.116.b
Thracius Boſphorus.130.b.3
Thracum puerperia luctuoſa.110.a.1
Thraces ebrij quid faciant.111.15.
Thracum omnium terrarū maxima.109.24
Thracum gens ualidiſsima.109.a.29.
Thrace nympha.109.11
Thraces uitam ſpernunt.109.a.44.
Thules inſulæ deſcriptio.167.d.46.
Thule unde dicta.167.50.
Thuris conſideratio.243.d.54.
Thus unde dictum.244.47
Tiberiadis lacus.252.c.52
Tiberianus ſcriptor.316.33.
Tyberis paludes.79.10.
Tiberij imperatoris, tempore terræmotus ingens.243.b.46.
Tibiam poſt repertā, Palladis hiſtoria.204.d.46
Tibiarum materia, ac de ijs alia.84.a.14.
Tibiarum ſpecies plures.84.34 & inde.
Tibię inuentio.270.29
Tibullus poeta quando natus.316.30
Tybur opp.a quibus conditū.54.a.10
Tyburni hiſtoria.54.b.31
Tigrium ferarum conſideratio.149.a.39
Tigribus cum, canes coeunt.140.57.
Tigris zephyrus uentus maritus 149.41
Tigris fera unde dicta.149.46.
Tigrides cur Bacchi currū trahere fingūtur.105.11
Tigridis fluminis deſcriptio.257.d.51
Tigris fluuius unde dictus.257.c.52.
Tigris,& Euphrates an eodem fonte oriantur.256.30
Tigris quod mare ingrediatur 258.23
Tylos inſula.308.1.18
Timidi qui natura ſint.109.32.
Timidos eſse qui loca feruida incolunt.109.29
Timor odij cauſa.197.37.
Tinda opp.112.20.
Tingi oppidum 178.c & inde.
Typhonis gigantis cubile.263.e.et.264.1
Tyrannidem diuitibus periculoſam eſse.13.5
Tyranni raro bene uitam finiunt.14.4
Tyrannorum dicta.319.42
Tireſię ſepulchrū ubi.109.1.& 108.d.58
Tireſię diuini honores tributi.109.1
Tyrida opp.112.a.16.20.
Tirina inſula.55.20
Tyrrheni unde dicti.53.c.52
Titanum parentes.122.40
Titanes contra Saturnū, Iouēq; 122.42.
Titanes unde dicti.122 46
Titanum poenę.122.42
Titea,& Cælus Titanum parētes.122 40.
Titormi fortitudo.33.39.
Tmarus mons.88.a.14
Tmolus mons.270 c.53
TOga adulterij conuictę induebatur.151.55.
Toliſtobogi popu.275.a
Tomarus mons 88.a.13
Toronij,& Antonij hiſtoria de pueris emptis.36.a.1
Tragelaphorum conſideratio.157.c.56.
Tragopa auis.222.31
Tribunitia lex qualis.15.49.
Trigonia porta Romę 13.20.
Triopium locus.117.28.
Tritani fortitudo.32.d.58.
Triton palus.204.d.46.
Tritonida Pallas unde dicta.
204.58
Troas prouincia.270.b.50
Trochilos auis.236.b.7
Troglodytę unde dicti.113.47
Troglodytę populi quales.225.a.53.
Trogus de ſeptigemino partu.23.c.40.
Trophæa Ioui tributa 90.39
Tullij Hoſtilij regis geſta.12.a.15.
Tullij Seruij regis geſta.12.a.27.
(316.32.
Turturis,& Pſitaci amicitia.

VAdiani in Melam Scholia.145.50.
Vafre dictum.35.54.&.36.b
Vagire unde.31.1
Valentia Roma prius dicta.4.c.41.
Valerij Sorani interitus 5.c.39
Valerij Flacci locus.136.59
Vapone inſula.72.49.
Vaſcæ Tibię quę 84.a.44
Vaticanus deus cur creditus.30.58.
Vaticanus ager.66.a.2
Veientana gemma.68.d.41
Velia urbs.58.1
Velia locus Romę.12.a.33.39.
Velocitatis exempla.38.b.57.& inde.
Venaria inſula.72.49
Vendentes,& ementes ſeipſos circumſcribere poſsūt.36 48
Venditor ſeruorū quę ſeruare debet.36 13 & inde.
Venenatis ſagittis utētes.334 f.
Venenum qua materia contineri non poteſt.310 c.
Venenū quibus non noceat 204 a 2.
Venetorum origo.278.b.45
Ventris crepitus cauſa.28.36
Vento equę ubi concipiunt.171 c.59.
Venus maſcula a quo reperta.117.36
Veneris ſimulachrum a quo dicatum.50.b
Venus Ericina.193 d 46
Veneris crinis gemma 260 c.37
Verannius Quintus conſul.15.24.
Vergiliæ ſtellæ ubi non uident.317.39.&.318.4.&.376.58.
Verbeutij Stephani laudes. in epiſtola p̄liminari,&.163.56.
Veſeui montis incendiū.266.42.

Veſpaſianus Cenſes gentem ſuperat.212.e.58
Veſpaſiani auaritia.319.37
Veſtę templum incenſum.49.25
Veſtium uarietas pro qualitate perſonæ.322.47.
Veſtiũ differentię.322.48.
Veſulus mons.63.a
Veſuuij montis deſcriptio.52.c.44.
Via ſacra Romę cur dicta.12.49.
Vibij, & Pompeij ſimilitudo.35 c.45.
Vibo opp.57.b
Vibonenſis ager.63.a.
Videndi difficultas unde accidat.317.40.&.323.51
Videndi uis quantũ protendatur.325.53.
Videri ab alijs qua arte qs non poſsit.203.a.1.
Vicula aurea noxiorũ ubi.276.a
Vinoſos fortes plerumq; eſse.39.40.
Vini ſaporẽ reddentia.260.c.35
Vinum quantũ noceat 108.c.35
Vina ubi optima.172.54.
Vino non utentes 254 c.57
Vinum cur ſitim magis extinguit q̃ aqua.39.35
Vinum terræ ſanguinem eſse.108.37
Viperę naturę deſcriptio.64 c.47.& inde.
Vipſanus conſul.40.4.5
Virorum cadauera quomodo fluitent.38 f.52
Virgilij locus.92.13.&.148.1.&.288.8
Virgilij dictum de ſuis uerſibus 190.25.
Virgilij ſepulchrũ, & in eo Epitaphium.55.30
Virginẽ ſol quando ingrediatẽ.233.39
Virginitatis exploratio.169.11.
Viſendus fons.63.a.
Viſio recta, flexa, reflexaq;.40.28.
Viſio qua ratione fiat.40.31.
Viſio quid.225.18
Viſus ſenſus in quantũ ſpatium progrediatur.40.37.
Viſum agere in obiectum.26.1.
Viſu qui plurimũ potuerunt.40.b.6.
Viſum Orizon qualiter terminet.40.37 (47
Vita ceruorũ longiſsima.157.c
Vitę humanę miſeria.110.a.2.&.112.51.& inde.
Vitę longę homines.129.b.39.&.215.f.52.&.291.51.&.292 22.
Vitę breuis exemplũ.136.58.& inde.
Vitę animalia lõgiſsimę.157.47
Vitæ longę ſunt calida loca habitantes.320 2
Vites mirę magnitudinis.287.13.
Vitium primus cultor.228.32
Viuendi meta.320.7
Vlyſippo opp. & promontoriũ.171.a.30.
Vlyſses breuis, & prudens.37.35.
Vlyſsis nauis in ſcopulum uerſa.116.d.46
Vlyſsem Britaniã adijſse.165.b.19.
Vlyſses cur in Hiſpaniam uenerit.171.34
VMbrę ubi uerſus meridiem.296 c.36.&.317.24.& inde.
Vmbrarum cõſideratio.247.43 & inde.
Vmbri pop.unde dicti.57.c.40.
Vmbripedes populi.299.56
Vnguentorũ origo.284.a.
Vnguibus quãdo fœtus careat.at.29.b.5
Vnicornes boues.302.d.54.
Vnionũ conſideratio.324.a.5
Vniones Romã quando allati.325.d
Vnoculi homines.226.46
Voluptatis aſsertor.262.32
Vopiſcus qui.30.b.44
Voturi populi.275.a.
Vox prima naſcentium uagit9.30.d 57.
Vocis claritatẽ ſeruãtia.260.d.
Vox articulata qualiter formetur.·06.19.
Vocis incitamentũ metus interdum.45 a.
Vox quid.306.26.
Vocis magnæ cauſa.319.54
ὑπερβάλλοντες dies qui.20.42
ὑπερβολιμαί dies.21.2
Vrbs nobiliſsima 240.c.37.52.
Vrgo inſula.72.47.
Vri ferę.159.c.31
Vrſini Velij Doctor, & Poeta Epigrãma de Democriti riſu, & Heracleti lachymis.112.47
Vrſę partus qualis.190.a.1.& inde.
Vrſus unde dictus.190.8
Vrſi Numidici.189.b.31
Vrſorum cõſideratio.189.b.31.& inde. (191.b.5.
Vrſis ſalubris formicarũ oua.
Vtero uno quot geſtari fœtus poſsunt.23.37
Vulcanię inſulę an ſeptẽ tantũ numero.86 42.
Vulcanus in Lemno colit.129.2
Vulcani hiſtoria.129.2
Vulcanus unde dictus.129.5
Vulcani interpretatio.129.5
Vulcanus cur claudus.129.13.
Vulcanus græce ἥφαιστος.129.23. (4.12
Vulcani Sintiæ nutrices.129.
VXores plures mariti unius ubi.110.a.40.47.&.165.29.&.300.c.41
Vxores maritorũ cauſa ſe perimẽtes.110.b.48.&.300 c 29.
Vxores plures habere ſimul infamiam eſse.110.a 40.
Vxorum erga maritos amor.110.b.48.
Vxores plures quis primus habuit.185.44
Vxorum fides qualiter exploretur.202.13
Vxoribus oino carẽtes.254.c.57
Vxores plures ſimul habere an ſit oino licitũ.300.43.
XAntus hiſtoricus.268.c.
Xerxis ingens exercitus 113.a.17.&.130.31
Xerxes qua ratione exercitũ numerauerit.113.a.27
Xerxes pontibus mare iunxit.129 c.58.&.130.5.
Xerxes q̃liter copias numerauerit.113.a.17
χρυσορόας fluuius.270.d.58
ZAncle urbs vñ dicta.57.35.
Zelotypiæ exemplũ.199.d 40.
Zephyrus uẽtus cur Tigris maritus.149.41.
Zeugitana regio.189 a.12.
Zmilaces lapis.258.d.17.
Zodiacus quid, & unde dictus.19.48.
Zoroanda locus.258.b.12
Zoroaſtrem prima die riſiſse q̃ natus eſt.31.a.26
Zoroaſtris hiſtoria.31.a.26
Zuccari conſideratio.307.b.51

τέλος

SCIO QVOSDAM CONTRACTVROS FRONTEM, QVOD IN IIS SOLINIANIS Cōmentarijs noſtris, tam frequenter Magnum Albertū coarguerim. ID autem ea ratione factum ſciant, ne ſcilicet quempiā pulchro allectum nomine, falſum pro uero, uel cōtra, quod ſtudioſis pnicioſius nihil eſt, amplecti contingat. Simulq; ut quorundam tolleretur anilis error, qui in ijs, in quibus Albertus a primę etiā claſsis authoribus contraria ꝓdidit, abiectis Ptolemęo, Solino, Pōponio, Strabone, Plynio, Columella, Varrone, Theophraſto, Ariſtotele iudicio omniū peritiſsimo, ijſq; non inferioribus, uni Alberto, ad aras uſq; etiam peierando / credendum putant. Maluimus enim iure Albertum carpere, q̄ iniuria amicam lędere ueritatem. Miror quoſdam politiorum etiam literarū ſtudioſos, tanti eum facere authorem, cū in ijs quæ ad particularia, & bonas fruges maxime pertinent, raritate rarios uerum dicat. Fatebuntur id, qui libros eius de natura locoꝝ, de lapidibus precioſis, de uegetalibus, & plantis, de animalibus, deq; alijs q̄plurimis diligenter introſpexerint. Niſi quis nō Alberto, ſed tempori, quo floruit, culpam tribuat. Affuit alia me rurſus cauſa mouens magis, quod is Solinū, quem in manus ſumpſeram exponendum, prẹter ius omnē, id eſt, in quibus uerum dicit, plerumq; laniat, & ſugillat. Peperci Alberto plurimū, deum teſtor, cum ſexcenta errata eius alia, quę iam ad manus erant, ijs Cōmentarijs inſerere diſtulerim. Vellem Alberti ſectatores tam gratum eis authorem in manus ſumerent, eumq; tandem quacūq; ratione / ab erroribus uendicarent. Sed reor hoc laborioſius multo eſse, q̄ uel Ioui fulmē, uel Herculi clauam ſubtrahere.

IOANNES SYNGRENIVS CALCOGRAPHVS LECTORIBVS.

CVperem equidem humaniſsimi Lectores in Solino tāto authore, eoq; demum nitore prodituro, cum a me imprimeretur, hoc præſtari potuiſset, uti expectationi omnium ac deſyderijs uelocitate excudendi reſponderem, tantamq; utiliſsimi & eximij operis gratiam feſtinatione cumularem. Verum quando id a me in tanta laboris amplitudine fieri non potuit, ut ſuſq; deq; feratis moram hanc maiorem in modum rogo, quam mihi partim fides mea atq; diligentia (dum laboro quam emendatiſsimū ex officina mea proficiſci) excuſabilem, partim nouitas difficultasq; ex ipſo archetypo primū feliciter effomandi fecerunt etiam neceſsariam. Vos certe morę ueniam dabitis, fidei atq; induſtrię meę fructum & nunc, ut ſpero, accipientes aliquem, & quantum erit mearum uirium deo duce ſępius accepturi. Valete.

MELCHIOR Heduigerus Typicarum
notarum compactor,
ad Lectorem.

Germanis omnis debet ſtudioſa iuuentus,
Scribere quod prælis ij docuere notas.
Scriptorum nobis debes ſtudioſe Camertis,
Quod uigiles noſtras hęc habuere manus.

IOANNES

SINGRENIVS

CALCOGRAPHVS

VIENNENSIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE